

MAGYAR ZOLTÁN

A MAGYAR
→ TÖRTÉNETI MONDÁK ←
KATALÓGUSA
— VIII. —

Kincsmondák

Magyar Zoltán
A magyar történeti mondák katalógusa VIII.

Magyar Zoltán

A MAGYAR TÖRTÉNETI MONDÁK KATALÓGUSA
TÍPUS- ÉS MOTÍVUMINDEX

VIII.

KINCSSMONDÁK

Kairosz Kiadó • Budapest, 2018

© Magyar Zoltán, 2018
© Kairosz Kiadó, 2018

Minden jog fenntartva, beleértve a hagyományos módokon – újranyomás, fénymásolás stb. – történő és a világhálón vagy zártkörű adatbázisban való közzététel révén megvalósított sokszorosítás, a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket és illusztrációkat illetően is. A reprodukció bármely említett formájához a szerző előzetes írásos engedélye szükséges. A katalógusra történő tudományos hivatkozást a vonatkozó típusszámok (MZ) feltüntetésével együtt tekintjük szerzői jogilag teljes értékűnek.

A borítót tervezte: Kaszta Móni
A borítón a magyarköblösi református templom
Bodoni József által 1778-ban festett karzatképe látható
(Magyar Zoltán fotója, 2015)

A térképeket tervezte: Nagy Béla

ISBN: 978 963 662 951 9ö
ISBN: 978-963-662-960-1

A kötetet az Alapítvány a Kelet- és Közép-európai Kutatásért és Képzésért
megbízásából gondozta és kiadta a Kairosz Kiadó.
1134 Budapest, Apály u. 2/B.
www.kairosz.hu

Nyomdai előkészítés: Fancsek Krisztina
Nyomdai kivitelezés: Séd Nyomda, Szekszárd
Felelős vezető: Katona Szilvia

TARTALOM

VIII. KINCSSMONDÁK

A 1–50. A kincstalálás helyei	9
A 1–10. Elrejtett kincs emberek által lakatlan helyeken	9
A 11–20. Elrejtett kincs emberekkel kapcsolatos helyeken	33
A 21–40. Tárgyakba rejtett kincs	60
A 41–50. Egyéb hagyományok	69
B 1–60. A kincstalálás ideje	79
B 1–30. Kincstaláló napok (Kalendáris ünnepek és más jeles napok)	79
B 31–40. Kincstaláló napszakok	90
B 41–60. Kincstaláló időszakok	93
C 1–30. Az elrejtett kincs jelei	109
C 1–10. A kigyúló kincs	109
C 11–30. Kincsre vezető egyéb jelek	134
D 1–50. A kincs elrejtése	141
D 1–40. A kincs elrejtői	141
D 1–20. Történelmi szereplők kincse	141
D 21–30. Mítikus lények és személyek kincse	155
D 31–40. Kincset elrejtő egyéb személyek	157
D 41–50. A kincs elrejtése	159
E 1–60. A kincs őrzői	175
E 1–10. Természetfeletti lények által őrzött kincs	175
E 11–30. Antropomorf lények által őrzött kincs	182
E 31–50. Természetfeletti állatok által őrzött kincs	190
E 51–60. A kincs őrzőivel kapcsolatos egyéb hagyományok	205
F 1–120. Kincssásás, kincskeresés	207
F 1–20. Kincskeresés természetfeletti lény segítségével	207
F 21–40. Kincskeresés természetfeletti erejű személy segítségével	215
F 41–50. Kincsre vezető idegenek	227
F 51–60. Álomban látott kincs	232
F 61–70. A kincssásás eszközei	235
F 71–80. Kincssásók és kincskeresők	243
F 81–100. A kincssásás tabui	252
F 101–120. A sikeres kincssásás feltételei	258

G 1–60. Elátkozott kincs (Szerencsétlenségek a kincsásás miatt)	279
G 1–10. A veszélyes kincses üreg	279
G 11–40. A kincsásóval történt szerencsétlenségek	290
G 41–50. A kincsért cserébe adott lélek	304
G 51–60. Egyéb hagyományok	306
H 1–40. Sikertelen kincsásás, eredmény nélküli kincskeresés	309
H 1–10. Az eredménytelen kincsásás	309
H 11–20. Megakadályozott kincsásás	322
H 21–30. A kincsásó által megsértett tabu	331
H 31–40. A forgandó szerencse	336
J 1–130. Sikeres kincsásás, szerencsés kincstalálás	341
J 1–10. Idegen kincsszerzők	341
J 11–40. Kincstalálás segítők által	353
J 41–70. Kincsre vezető állatok (Kincstalálás állatok segítségével)	359
J 71–100. Véletlen kincstalálás	369
J 101–110. Sikeres kincsásás	383
J 111–130. Egyéb hagyományok	394
K 1–70. A kincsek fajtái	403
K 1–10. Termésarany és más értékes ásványkincsek	403
K 11–30. Hatalmas mennyiségű pénzek	407
K 31–40. Aranyból készült tárgyak	425
K 41–50. Ezüstből készült tárgyak	445
K 51–70. Egyéb kincsek	447

CATALOGUE OF HUNGARIAN HISTORICAL LEGENDS.
TYPE AND MOTIF INDEX VIII.

TABLE OF CONTENTS

MZ VIII. LEGENDS ABOUT TREASURE

A 1–50. Places to Find Hidden Treasure	9
A 1–10. Hidden Treasure in Uninhabited Places	9
A 11–20. Hidden Treasure in Inhabited Places	33
A 21–40. Treasure Hidden in Objects	60
A 41–50. Other Traditions	69
B 1–60. The Time of Finding Hidden Treasures	79
B 1–30. Treasure-finding Days (Holidays and Other Notable Days)	79
B 31–40. Treasure-finding Hours	90
B 41–60. Treasure-finding Seasons	93
C 1–30. Signs of Hidden Treasure	109
C 1–10. The Burning Treasure	109
C 11–30. Other Signs Leading to Treasure	134
D 1–50. Hiding the Treasure	141
D 1–40. Those Persons Who Hide Treasures	141
D 1–20. Treasures of Historical Figures	141
D 21–30. Treasures of Mythical Creatures and Persons	155
D 21–40. Other Persons Who Have Hidden Treasures	157
D 41–50. Hiding the Treasure	159
E 1–60. Guardians of Treasure	175
E 1–10. Treasures Guarded by Supernatural Beings	175
E 11–30. Treasures Guarded by Anthropomorphic Beings	182
E 31–50. Treasures Guarded by Animals with Supernatural Powers	190
E 51–60. Other Legends about Guardians of Treasure	205
F 1–120. Treasure Digging, Treasure Hunting	207
F 1–20. Treasure Hunting with the Help of Supernatural Beings	207
F 21–40. Treasure Hunting with the Help of a Person with Supernatural Powers	215
F 41–50. Strangers Helping to Find Treasure	227
F 51–60. Treasures Seen in Dreams	232

F 61–70. Tools for Digging for Treasure	235
F 71–80. Treasure Diggers and Treasure Hunters	243
F 81–100. Treasure Hunting Taboos	252
F 101–120. Successful Treasure Hunting Conditions	258
G 1–60. Cursed Treasure (Misfortunes Due to Digging for a Doomed Treasure)	279
G 1–10. The Dangerous Treasure Pit	279
G 11–40. Misfortunes Caused by Digging for Treasure	290
G 41–50. Selling One’s Soul for Treasure	304
G 51–60. Other Legends about Cursed Treasure	306
H 1–40. Unsuccessful Treasure Digging, Unavailing Treasure Hunting	309
H 1–10. Futile Treasure Digs	309
H 11–20. Hindered Treasure Excavations	322
H 21–30. Taboos Violated by the Treasure Hunter	331
H 31–40. Wheel of Fortune	336
J 1–130. Successful Treasure Digging, Luck in Finding Treasure	341
J 1–10. Foreign Treasure Hunters	341
J 11–40. Finding Treasure with Helpers	353
J 41–70. Animals Leading to Treasure (Finding Treasure with Animal Assistance)	359
J 71–100. Finding Treasure by Accident	369
J 101–110. Successful Treasure Digging	383
J 111–130. Other Legends about Successful Treasure Digging	394
K 1–70. Types of Treasures	403
K 1–10. Native Gold and Other Valuable Minerals	403
K 11–30. Vast Amounts of Money	407
K 31–40. Objects Made of Gold	425
K 41–50. Objects Made of Silver	445
K 51–70. Other Types of Treasures	447

A 1–50. A KINCSTALÁLÁS HELYEI

A 1–10. Elrejtett kincs emberek által lakatlan helyeken

A 1. Kincset rejtő magaslatok.

A 1.1. A kincset rejtő hegy. A kincs egy hegyen/egy vidékszerte nevezetes hegy mélyében van elrejtve.

DT: Pilisszentkereszt vidéke (Bél Mátyás, 1977. 16. – 1733); Pilismarót (Stampay Ferencz, 1888. 2–3.); Pilisszentkereszt (Mondák hegybe rejtett kincsekről, 1919. 133–134.); Borostyánkő (Olvasókönyv, é. n. 188–189.); Lovászpata (MNAR HS 60408. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Mecsek vidéke (Vargha Károly, 1959. 60.); Rácalmás (EA 12684/9. – Sárközi Júlia gy., 1960); Szakonyfalu* (Pável Ágoston, 1976. 82.); Mohács („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 301. – Hegedűs Katalin gy., 1995); Babosdöbréte (Uo., 306–307. – Szalai Anikó gy., 1995); Magyaregregy (Pesti János, 2002. 244.); Pilisszentkereszt (MZA 91435. – Magyar Zoltán gy., 2003); Mecsek vidéke (erdeiprogramok.hu/2016/07/22/honnan-erednek-a-mecsek-csucsainak-nevei; MZA 109589. – utolsó letöltés: 2017.11.02.).

FF: Torna vármegye (Bél Mátyás, 2002. 80–81. – 1735); Vác (Csiffáry Tamás, 1993. 141. – Bécsi Magyar Hírmondó, 1792); Tar (Fényes Elek, 1851. IV. 176.); Késmárk (A tengeri kisasszony, 2006. 935–937. – Lindtner Ernő gy., 19. század közepe); Szepesség (Vasárnapi Ujság, 1863. 307.); Krasznahorka vidéke (Nagy Miklós szerk., 1868. II. 159.); Szepesség – 2 (Weber Samu, 1875. 286., 288.); Selmezbánya (Tóth Sándor, 1879. 756–757.); Selmezbánya (Tovaryštvo, 1891. I. 143.; Szendrey Zsigmond, 1922. 52.); Selmezbánya (Versényi György, 1895. 131.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXIV., 1897. 85.; Neidenbach Ákos, 2000. 59.); Németpróna (Richter M. István, 1898. 81.); Szepesség (Hanusz István, 1900. 58.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXVIII., 1901. 164–165.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXXV., 1908. 34.); Szepesség (Posewitz Tivadar, 1913. 8.); Árva vármegye* (Bán Aladár, 1915. 87.); Szepesség (Turistaság és Alpinizmus, 1921. 155.; Neidenbach Ákos, 2000. 66–67.); Pelsőc vidéke (Nyiresy-Tichy Kálmán, 1935. 18.); Kiskovácsvágása (Fehérvári István, 1937. 217.); Regéc (DENIA 357/29. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Körmöcbánya (EA 16199/12–13. – Lánzos Zoltán gy., 1977); Tornagörgő (Krankilla János, 1982. 23.); Karancskeszi (Fejős Zoltán, 1985. I. 116.); Barka (MZA 127. – Magyar Zoltán gy., 1996); Késmárk, Zsgyár (Neidenbach Ákos, 2000. 76.); Martonyi (Magyar Zoltán, 2005a. 166–167.); Páskaháza, Vígtelek (MZA 93076., 93060. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Sajóháza, Jólész (Magyar Zoltán, 2011c. 129–130., 134.); Garany – 2* (MZA 97542., 98805. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013, 2014).

AF: Bereg megye (Keresztély Balázs szerk., 1992. 103. – Schubert Gyulagy., 1964); Mezőladány (Molnár Sándor, 2003. 194. – 1960-as évek); Bene – 3 (EA 27549/5., 34. – Horváth László gy., 1997); Hete (Luby Margit, 1983. 111–113.); Bereg megye (Keresztély Balázs szerk., 1992. 60–61. – Dalmay Árpád gy., 1987); Sárosroszi (Edelényi Adél, 2004. 96. – Füzesi Magda gy.); Bene – 2 (MZA 94337., 94338. – Magyar Zoltán gy., 2012); Bene, Sárosroszi (Dupka György–Zubánics László, 2014. 153–154., 163.).

ER: Kolozs vármegye (Kőváry László, 1852. 161.); Kolozs vármegye (Uő, 1857. 28–34.); Brassó vidéke (Orbán Balázs, 1873. VI. 388.); Máramaros vármegye, Mojszin (Siegmetth Károly, 1885. 58–59., 86.); Gyalu (Kalotaszeg, 1891. 42. – Benedek Elek és Sebesi Jób

gy.); Kolozs vármegye (Vasárnapi Ujság, 1888. 750.; Budapesti Hirlap, 1886. november 24.); Magyarvalkó (Jankó János, 1892. 36.); Omlás, Boica (Herrmann Antal, 1893. 29., 370–371.); Mezőbánd (MZA 93774. – Kelemen Lajos gy., 1901); Bócs* (Téglás Gábor, 1912. 166.); Kolozs vármegye (Ethnographia, 1919. 130–132.); Kolozs megye (Szendrey, 1923–1924. 144.); Hunyad vármegye (Krúdy Gyula, é. n. 300.); Győrővásárhely (Szabó T. Attila, 1942. 159.); Gyalu – 3 (Mozsolics Amália, 1943. 47–49.); Gyalu – 2 (Szabó Géza, 1978. 70–71., 72–73.); Ketesd (Sebestyén Kálmán, 2004. 51.); Vervölgy (MZA 631. – Magyar Zoltán gy., 1999); Győrővásárhely (KJNTA 1252-04/6. – Péter Kinga gy., 2003); Boroskrakkó (MZA 1806. – Magyar Zoltán gy., 2003); Bodonkút, Ördögkeresztúr (MZA 82875., 82876. – Magyar Zoltán gy., 2006, 2007); Búzásbocsárd (Magyar Zoltán, 2008a. 293.); Bácsi, Óraljaboldogfalva (Uő, 2009d. 146.); Datk (MZA 91514. – Magyar Zoltán gy., 2010); Bolya, Magyarársárd (Uő, 2011a. I. 373–374., 401.); Magyarigen (Uo., 408. – Orbán Dániel gy.); Rév (MZA 94664. – Magyar Zoltán gy., 2012).

SZ: Olasztelek – 2 (Janitsek Jenő, 1993. 235–236.; Csáki Árpád, 2012. 105. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Miklósvár (Csáki Árpád, 2012. 95. – Pesty Frigyes, 1864. Miklósvárszék); Kézdivásárhely (Uo., 75. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék); Szentábrahám, Siklód (Orbán Balázs, 1868. I. 121., 143.); Fenyéd (Balásy Dénes, 1897. 298.); Dálnok (Faragó József, 1948. 66.); Atyha (MNAR HS 121002. – P. Madar Ilona gy., 1968); Vargyas (Janitsek Jenő, 1971. 355.); Kiskadács (EA 24231/158. – Gagy József gy., 1978); Nagykede (Vöő Gabriella, 1981. 255.); Gyimesfelsőlok (Kósa László, 1989. 13.); Szakadát (Barabás László, 1998. 172–173.); Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 346–348.); Gyimes: Csinód (Uo., 338.; Uő, 2009a. 287.); Gyimes: Kostelek – 3 (Takács György, 2004. 373., 376.); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2009a. 288.); Dálnok (Zsigmond Győző, 2014. 125–126.); Gyergyóremete, Pálpataka (MZA 99446., 108905. – Magyar Zoltán gy., 2014, 2017); (Szentábrahám (MZA 110627. – Orbán Dániel gy., 2017).

MO: Magyarfalu (EA 7480/46. – Szabó Mátyás gy., 1951).

A 1.2. A kincses szikla. A kincs egy nevezetes hegycsúcs/szikla tetején látható/a szikla belsejében/tövében van elrejtve.

FF: Késmárk (Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Szepesség (Weber Samu, 1885. 217.); Szepesség – 2 (Hanusz István, 1892. 14–15., 17.); Szepesség (Uő, 1893. 338.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXXV., 1908. 29.; Neidenbach Ákos, 2000. 63–64.); Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 365. – Móricz József gy., 1930-as évek); Bán völgye (Herkely Károly, 1937. 475.); Ujváry Zoltán, 1961. 37.; Uő, 1986. 44.); Bán völgye (Bodgál Ferenc, 1970. 45.); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 69., 89–92.); Szepsi (Magyar Zoltán, 2001a. 365–366.); Berzétékőrös (Uő, 2011c. 134–135.).

AF: Királyhelmec (Magyar Zoltán, 2009b. 98. – Gaál István gy., 1913).

ER: Szaplónca* (Pesty Frigyes, 1864. Máramaros vármegye); Mojszin (Siegmethe Károly, 1884. 94.); Erősd (Herrmann Antal, 1893. 347–348.); Rév (Bihari népmondák, 1995. 133. – Fábrián Imre gy., 1984); Inaktelke (Magyar Zoltán, 2004a. 317. – Bosnyák Sándor gy.); Rév (MZA 91066. – Magyar Zoltán gy., 2011); Rév (Magyar Zoltán, 2012a. 202.).

SZ: Tusnádfürdő (Orbán Balázs, 1869. III. 64.); Gyergyószentmiklós (Müller, Friedrich, 1885. 193.; Herrmann Antal, 1893. 241.); Gyergyóújfalu (Árvay József, 1947. 103.); Korond (EA 24232/29. – Gagy József gy., 1982); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 209.).

A 1.2.1. A Karbunkulus-torony. A magas-tátrai Zöld-tó felett magasodó sziklacsúcs tetején egy hatalmas drágakő (rubint/karbunkulus) világít, mindaddig

beragyogva a környező vidéket, amíg egy fiatal pásztor/vadász/egy szerelmes ifjú fel nem mászik a csúcsra, hogy azt elvigye kedvesének, de az áhított kincset nem sikerül megszereznie, mert az vele együtt a tóba zuhan.

FF: Szepesség (Townson, Robert, 1793. 346.); Szepesség (Tanárky Mihály, 1814. 33.); Szepesség (Pulszky Ferencz, 1840b. 226–227.); Szepesség (Pulszky Teréz, 1851. I. 15–20.); Szepesség (Ipolyi Arnold, 1854. 97.); Szepesség (Vasárnapi Ujság, 1863. 307.); Szepesség (Törs Kálmán, 1878. 554.); Szepesség (Weber Samu, 1875. 288.); Szepesség (Weber Samu, 1879. 316–319.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűjtés Évkönyve VI., 1879. 316.; Neidenbach Ákos, 2000. 92.); Szepesség (Emericz G., 1886. 250.); Szepesség (Siegmet Károly, 1890a. 148.; Uő, 1896. 100–101.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűjtés Évkönyve XXV., 1898. 106.; Neidenbach Ákos, 2000. 92.); Szepesség (Hanusz István, 1899. 12.; Uő, 1900. 58.); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 89–92.).

→MZ VIII. A 8.2.

A 1.3. A kincset rejtő domb. A kincs egy domb/egy vidékszerre nevezetes domb mélyében van elrejtve.

DT: Kaposvár (Gózszy Zoltán–Polgár Tamás, 2001. 156. – Pesty Frigyes, 1864. Somogy vármegye); Tapolcafő (Ny. Nagy István, 2000. 183. – Pesty Frigyes, 1864. Veszprém vármegye); Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 133.); Rábatótfalu (Vakarcz Kálmán, 1939. 204.); Nagylengyel (EA 3083/19. – Kiss Károly gy., 1941); Nagyutas (EA 2699/11. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Őriszentpéter (SMNK 365/4. – Bodgál Ferenc gy., 1953); Babosdöbréte (MOA 911/b. – Szentmihályi Imre gy., 1950-es évek); Nova (Zala megye földrajzi nevei, 1964. 325.); Tordas (EA 7851/2. – Sándor István gy., 1964); Nagyacsád (EA 15930/19. – Dávid Zsuzsa gy., 1968); Belsőbáránd (IKMNA 69.2/57. – Gelencsér József gy., 1969); Iván (EA 16338/12. – Varga Borbála gy., 1969); Rábapatoná – 8 (MZA 71704., 71705., 71707–71713. – Lackovits Emőke gy., 1969); Kercaszomor (EA 17480/64. – Kovács József gy., 1971); Bábonymegyér, Tab (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 202., 214.); Sárkeresztúr (EA 18791/4. – Müller Erika gy., 1975); Decs (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 484.); Márkóc (Zentai Tünde, 1983. 100.); Nagyacsád (Veszprém megye földrajzi nevei II., 1987. 128.); Szalafő, Csákánydoroszló, Csapkerek (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 402., 455., 520.); Hegyhátszentpéter (Dömötör Sándor, 1985. 44.); Őriszentpéter, Szalafő (Szikszay Edit, 1990. 38.); Tejfalu* („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 302. – Csiba Lajos és Presinszky Lajos gy.); Somorja (Varga Imre, 1998. 68.); Mohács (Bosnyák Sándor, 2001. 153.); Cserkút (Pesti János szerk., 2002. 241.).

FF: Nemesbikk (Tóth Péter, 1988. 236. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Mezőkeszi (Magyar Állam, 1879. 62. szám, 2.); Szécsény (EA 1957. – Agner Lajos gy., 20. század eleje); Szihalom (Mikós Éva, 2014. 373. – Koós Antal gy., 1913); Érsekvadkert (PMNA 743/156. – N. N. gy., 1976); Érsekvadkert (EA 19526/17. – N. N. gy., 1977), Szécsény (Wolf Ida, 1978. 56.); Tornagörgő (Krankilla János, 1982. 23.); Sajókaza (Szende László, 2002. 414.); Alsószemeréd, Szalatnya (MZA 84026., 84031. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007. 2010); Détér – 2, Détér/Darnya, Gesztete (MZA 93061–93064. – Varga Norbert gy., 2011); Garany – 2 (MZA 97542., 98805. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013, 2014).

AF: Szeged/Horgos (Magyar Népéneki Gyűjtemény XIII., 1914. 493. – Wéber Károly gy., 19. század közepe); Őrmező (Mizser Lajos, 2000. 287. – Pesty Frigyes, 1864. Szabolcs vármegye); Nagykerék (Archaeologiai Értesítő, 1870. 63.); Cegléd (Ballagi Aladár, 1872. 385.); Bojt (Osváth Pál, 1875. 283.); Cegléd (Cegléd és Vidéke, 1895. június 2.); Érmindszent

(Budapesti Napló, 1906. április 1.; Ady Endre, 1962. I. 100., II. 565.); Kenézlő (EA 494/95–96. – Mató József gy., 1914); H. n. (Móra Ferenc, 1959. 11. – 1924.); Szatmárcseke (Luby Margit, 1985. 69–70. – 1927); Fehérgyarmat, Panyola (EA 6367/1651., 4177. – Szendrey Zsigmond gy., 1927); Hajdúnánás (MTA NTI K 2242/1176. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Hódmezővásárhely – 2 (Kiss Lajos, 1931. 278., 279.); Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 23.); Mezőtelegd (Sass Kálmán, 1935. 64–65.); Szatmár megye (Luby Margit, 1936. 60–61.); Szatmárcseke (Uő, 1985. 37. – 1949); Cegléd (EA 6632/18. – Kovács Rózsa gy., 1950); Békés – 2 (EFMA 106-67/1. – Maróti György gy., 1951); Bugyi (EA 2727/12. – Jakab Ilona gy., 1952); Kisiratos – 2 (KJNTA 2447-11/66., 68. – Kovács Ferenc gy., 1950-es évek); Kisiratos – 5 (Kovács Ferenc, 1995. 37–39. – 1950-es évek); Bezdán (EA 26298/4. – Balla István gy., 1953); Újdombrád (MNAR HS 121201. – Dégh Linda gy., 1959); Tiszaörs (MNAR HS 100102. – Pócs Éva gy., 1960); Cegléd – 2 (EA 6365/70., 94. – Nagy Dezső gy., 1960); Zsadány (EA 12617/4. – Illyés Ilona gy., 1960); Kiskunhalas (EA 12969/52. – Nagy Czirok László gy., 1961); Nagyiván (MNAR HS 81302. – Pócs Éva gy., 1961); Zenta (MNAR HS 101905. – N. N. gy., 1961); Püspökladány (JAMNA 235-67/1. – Pongrácz Piroska gy., 1962); Uszód (Kuczy Károly, 1980. 73.); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 60.); Püspökladány (EA 14472/24. – Kádár Edit gy., 1965); Nyíregyháza-Bekőbokor (JAMNA 406-67/9. – Muraközi Ágota gy., 1967); Baktalórántháza (Mező András, 1967. 22.); Hajdúhadház (É. Kiss Sándor, 1968. 466.); Biharkeresztes (Szende László szerk., 2002. 155. – 1970); Hajdúnánás (MNAR HS sz. n. – Fülöp Emil gy., 1970–1975); Jármí-Papos, Mezőladány – 5, Nyírbátor, Olcsva, Tiszabecs, Tornyospálca – 2 (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 258., 260–266., 268.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 126–127. – 1973); Püspökladány (Szűcs Sándor, 1977. 171–172.); Szeghalom (NIFA 234/4. – Tamás Ferenc gy., 1977); Szeghalom (Miklya Jenő, 1979. 183. – Implom József gy.); Csóka, Hódegyháza, Szaján (Ferenczi Imre, 1979. 190., 192., 194.); Karcsa (MNAR HS 81401. – Nagy Géza gy.); Hajdúnánás (EA 7639/23. – Kiss Eszter gy.); Újkígyós (Krupa András, 1981. 184.); Szatmár megye – 2 (Luby Margit, 1983. 109–110., 110–111.); Panyola (Kálnási Árpád, 1984. 313.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 859.); Mezőtelegd – 3 (Bihari népmondák, 1995. 117–118., 231–233. – Fábíán Imre gy., 1984); Mezőtelegd (Beke György, 1984. 222–223.); Papos, Ajak (Luby Margit, 1985. 26., 69.); Kisléta (Jakab László–Kálnási Árpád, 1987. 64.); Bezdán (Bosnyák Sándor, 1987. 499.); Solt (EA 24094/19. – Nagy Béla gy., 1989); Mezőtelegd – 4 (MZA 48630., 50862., 50855., 50854. – Varga Árpád gy., 1990 k.); Hajdúnánás (Draviczky Imre, 1990. 48–49.); Mezőladány (JAMNA 1015-96. – Veres János gy., 1995); Mezőtelegd (MZA 48797. – Magyar Zoltán gy., 1997); Izsák (Mesznéder Katalin, é. n. 15.); Biharkeresztes (Szende László, 2002. 412.); Fehértelep (Haklik Norbert, 2003. 30.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 156.); Hajós* (Schön Mária, 2005. 161–162.); Uszód (MZA 99247. – Megyeri István gy., 2008); Pusztaujlak (Magyar Zoltán, 2011a. II. 483.); Érkeserű (Uő, 2012c. 155.); Uszód (MZA 101857. – Megyeri István gy., 2014); Feketegyarmat (MZA 99628. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

ER: Zilah (Pesti Napló, 1862. 201. szám, 2.); Mezőmadaras (Orbán Balázs, 1870. IV. 204.); Torda (Uő, 1889. 116.); Aranyosszentmihály (Jankó János, 1893. 34.); Feketelak (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1900. II. 443.); Mezőmadaras (MZA 93775. – Kelemen Lajos gy., 1901); Pusztatelek* (Szatmár vármegye és Szatmár-Németi, 1908. 146.); Szék (MTA NTI K 648/1–2. – Dóczyné Berde Amál gy., 1930-as évek); Jákótelke (Szabó Géza, 1990. 23.); Kalotadámos (Jungbert Béla, 1973. 4.); Magyarlóna – 2 (Szabó Géza, 1978. 109., 125.); Feketelak, Vice (EA 26331/3. – Hints Miklós gy., 1990); Feketelak (Hints Miklós, 1995. 29.); Kalotaszentkirály (MZA 470. – Vas Béla Zoltán gy., 1995); Szilágyfőkeresztúr (MZA 623. – Magyar Zoltán gy., 1999); Szék (Bosnyák Sándor, 2001. 171.); Vice (Ma-

gyar Zoltán, 2012a. 401. – Poenar Rus Éva gy., 2001); Bánffyhunjad, Kalotaszentkirály-Zentelke, Magyarlóna – 2, Sárvasár, Váralmás (Magyar Zoltán, 2004a. 319., 330., 336–338.); Kalotaszentkirály – 2 (Uo., 328., 339. – Vas Béla Zoltán gy.); Lele (Bura László, 2004. 32–33.; Uő, 2008a. I. 413.); Marosnagylak (Magyar Zoltán, 2008a. 293–294.); Szék (Janitsek Jenő, 2009. 84.); Szék (Szabó Márton, 2010. 184.); Koltó (Magyar Zoltán, 2011a. II. 374.); Szépkényerűszentmárton (Uo., 78.; Uő, 2012a. 399–400.); Berettyószéplak – 2 (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 127., 127–128.); SZ: Bözöd (Orbán Balázs, 1868. I. 150.); Nyárádmagyarós, Jedd (Uő, 1870. IV. 78., 180.); Maroshévíz (BBE MIK D-23/155. – Bodor József gy., 1964); Nyárádkarácsonyfalva (EA 27329/4. – Asztalos Enikő gy., 1996); Nyárádmagyarós (EA 27868/8. – Kacsó Erzsébet Kinga gy., 1998); Kiskadács – 2 (Zsidó Ferenc, 2000. 78–79.); Berekeresztúr (Magyar Zoltán, 2007b. 70.).

A 1.3.1. A Kerekdomb. A kincset rejtő dombot szabályos, kerek alakja miatt Kerekdombnak nevezik a környékbéli emberek.

FF: Détér – 2, Détér/Darnya, Gesztete, Sajókaza, Szécsény – 2.

ER: Bánffyhunjad, Feketelak, Szék – 3, Váralmás.

A 1.4. A kincset rejtő halom. A kincs egy természetes/mesterségesen létrejött halom mélyében van elrejtve.

DT: Nagyláng (Párniczky Józsefné, 1977. 246. – Pesty Frigyes, 1864. Fejér vármegye); Kistrákos (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 486.); Dobronak (Kaszás József, 1995. 66.); Tésény (Pesti János szerk., 2002. 239.).

FF: Komlóskeresztes (OSZK K Quart. Hung. 1514. IX/2. – Pulszky Ferenc gy., 1941); Sárospatak (Balassa Iván–Kováts Dániel, 1997. 189. – Ormós László gy., 1937); Sárospatak (Adalékok Zemplénnvármegye történetéhez, 1897. 164.); Taktaszada – 2 (Szabó Lajos, 1975. 275–276., 276.).

AF: Jászberény (Láng Benedek–Tóth G. Péter szerk., 2009. 126–127. – 1748); Szeghalom/Csökmő (Nagy Gusztáv, 1957. 293. – tanúvallomási jegyzőkönyv, 1789); Köröstarcsa (Szabó Károly, 1850–1851. 376.); H. n. (Tompá Mihály, 1852. 68–83.; Uő, 1870. 453–456.); Balmazújváros, Csongrád vármegye, Békés vármegye (Ipolyi Arnold, 1854. 450., 575.); Kiskundorozsma (A tengeri kisasszony, 2006. 807. – N. N. gy., 19. század közepe); Köröstarcsa (Jankovich B. Dénes, 1983. 76. – Pesty Frigyes, 1864. Békés vármegye); Emőd (Tóth Péter, 1988. 108. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Szabadszállás (Bognár András, 1978. 171. – Pesty Frigyes, 1864. Jászkunság); Debrecen (Balkányi Szabó Lajos, 1865. 31.); Csökmő (Osváth Pál, 1875. 305–308.); Szőreg, Ószentiván (EA 2856/5., 7. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szegvár (EA 1394/3. – Magyar Sándor gy., 1900); Karcag (Kimmach Ödön, 1903. 58–59.); Szeghalom (EA 1281/5. – Szeghalmi Gyula gy., 1903); Szeged vidéke (Móra Ferenc, 1958. 238. – 1912); Hajdúszoboszló – 2 (Szívós Béla, 1912. 29., 32–36.); Szihalom (EA 579/41. – Koós Antal gy., 1913); Érendréd (Relkovic Neda, 1923–1924. 106.); Tiszafüred – 2 (Ecsedi István, 1925. 100–101., 101–102.); Kunszentmárton (Magyarság, 1925. augusztus 2.; Ethnographia, 1926. 57.; Szendrey Zsigmond, 1928. 35.); Tiszafüred – 2 (Ecsedi István, 1925. 100., 101–102.); Hajdúböszörmény (Uo., 24–25.); Szeged vidéke (Csefkő Gyula, 1929. 193.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278–279.); Kunszentmárton (MNR HS Itsz. n. – N. Bartha Károly gy., 1931); Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 21.); Váncsod (Módy György, 1975. 656. – Sőregi János gy., 1934); Biharnagybajom (GYINMA 31/6. – Szűcs Sándor gy., 1934); Biharnagybajom – 3, Sárrétudvari (GYINMA 135/2–3.,

5–6. – Szűcs Sándor gy., 1934); Nagysárrét – 16 (Szűcs Sándor, 1936. 299–303.); Báránd, Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1936a. 47.); Derzstomaj – 2 (GYINMA 219/2., 3. – Bereczki Imre gy., 1936); Békésszentandrás (MFMNA 33-1967/27. – Bálint Sándor gy., 1930–1940-es évek); Nagysárrét – 2 (Szűcs Sándor, 1940. 455., 456.); Nagysárrét (Uő, 1940a. 2.); Sárrétudvari (DE MNYT K-145/3. – Balassa Iván gy., 1940 k.); Komádi (EA 168/38–39. – Molnár Balázs gy., 1941); Hajdúböszörmény (EA 3242/18. – N. N. gy., 1943); Szatmárcseke (EA 21970/70. – Luby Margit gy., 1947); Tiszaigar (MOA 21664. – Katona Imre gy., 1949); Tiszaigar (EA 4094. – Katona Imre gy., 1949); Tiszaigar (MNAR HS ltz. n. – Katona Imre gy., 1950); Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1995. 256–257. – Berta István gy., 1950); Tömörkény (EA 4264/1. – Károlyi László gy., 1953); Nagysárrét, Sárrétudvari (Szűcs Sándor, 1955. 152., 158.); Törökszentmiklós (MOA 1748. – N. Bartha Károly gy.); Nagyszénás (Gunda Béla, 1956. 10–11.); Szeghalom, Biharnagybajom, Püspökladány, Sárrétudvari, Zsadány – 2 (EA 9992/62–63., 63. – Nagy Lajos gy., 1956); Túrkeve (Dankó Imre, 1957. 311.); Biharnagybajom, Tiszafüred, Sárrétudvari (Szűcs Sándor, 1957. 260–263.); Tiszafüred (Nagy Dezső, 1957. 205.); Hajdúszovát (EA 23683/81. – Diószegi Vilmos gy., 1958); Kunhegyes (GYINMA 300/24. – Szűcs Sándor gy., 1959); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 38. – 1950-es évek); Mezőtúr (MOA 1038. – Kása Gyula gy.); Tiszaszentimre (MNAR HS ltz. n. – Pócs Éva gy., 1960 k.); Nagyiván (Pócs Éva szerk., 2012. 186–187. – Pócs Éva gy., 1961); Kunmadaras (MNAR HS ltz. n. – Pócs Éva gy., 1962); Polgár (HMNA 200/1. – Makó Erzsébet gy., 1962); Tiszadob (JAMNA 230-67. – Mile Erzsébet gy., 1962); Sárrétudvari (DMNA 779/27. – Szabó Irén gy., 1965); Gacsaj – 2 (EA 14519/6. – Lakatos Pál gy., 1965); Dombegyház (EA 14336/6. – N. N. gy., 1965); Nagyrábé (EA 14767/60. – Molnár Ambrus gy., 1966); Sárrétudvari – 3 (P. Madar Ilona, 1967. 77–79.); Tiszavasvári (JAMNA 404-67/101–102. – Hamvas László gy., 1967); Túrkeve (EA 15825/36. – Hagymási Sándor gy., 1968); Dévaványa (EA 15823/21. – Bereczki Imre gy., 1968); Bezdán (Bosnyák Sándor, 1968. 93.); Hajdúböszörmény – 2 (MZA 71604., 71606. – Lackovits Emőke gy., 1970); Hajdúböszörmény (Szekeres Gula, 2004a. 354. – Lackovits Emőke gy., 1970); Bihardancsháza (EA 17249/23–25. – Molnár Ambrus gy., 1971); Ibrány, Mátészalka (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 257., 260.); Püspökladány – 3 (Kecskés Gyula, 1974. 198–199., 330–331.); Nagyiván, Újszentmargita (Barna Gábor, 1974. 285.); Tiszafüred (Módy Görgy, 1975. 673.); Kunmadaras (GYINMA 1185-75/90. – Barna Gábor gy., 1975); Baghy-major/Szolnok vidéke (Ferenczi Imre, 1976. 20.); Karcag (GYINMA 1414-76/17–18. – Krémer László és Hetyési Sándor gy., 1976); Csongrád (MFMNA 599-1976/12. – Tóth Ilona gy., 1912); Biharnagybajom – 2 (Szűcs Sándor, 1977. 171., 172–175.); Kiskőrös (VKMA ltz. n.; MZA 78912. – Dulai András és Izsák László gy., 1978); Egyek, Kunmadaras, Tiszafüred, Tiszaörs (Barna Gábor, 1979. 37.); Újszentmargita (DMNA 1872/13. – Varga Jánosné–Póser Istvánné–Domán Jánosné gy., 1980); Kunszentmárton (DJMNA 2206-84/10. – Gulyás Éva gy., 1981); Tiszafüred – 2 (Füvessy Anikó, 1982. 597., 598.); Érendré (Luby Margit, 1985. 66.); Bezdán (Penavin Olga, 1988. 112.); Hajdúböszörmény (Marjai Márton, 1988. 240.); Kunmadaras (GYINMA 2407-89/68. – Szabó Imre gy., 1989); Hajdúnánás (EA 24415/67. – Draviczy Imre gy., 1990); Hajdúnánás – 2 (Draviczy Imre, 1990. 45., 52.); Nagykunság (GYINMA 2514-91/164. – Szabó Imre gy., 1991); Tiszacsege (Papp József, 1992. 303–304.); Kunmadaras – 2, Nagyiván, Tiszafüred – 3 (Füvessy Anikó, 1992. 312–318.); Vajdaság (Jung Károly szerk., 1994. 44.); Kunszentmárton (Kász-Nagykun-Szolnok megye földrajzi nevei V., 1994. 68.); Zsadány (Beck Zoltán, 1996. 80.); Karcag, Túrkeve (Örsi Julianna, 1997. 26.); Karcag (Bosnyák Sándor, 2001. 77–78.); Mohol, Zenta (Burány Béla, 2001. II. 230., 234.); Kiskőrös-Erdőtelek (MZA 71253. – Magyar Zoltán gy., 2001);

Tiszafüred, Tiszaörs, Kunmadaras (Füvessy Anikó, 2002. 48., 52–53.); Kiskőrös (Krupa András, 2003. 127.); Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 161–162.); Tiszaörs (Füvessy Anikó, 2007. 29.); Újkígyós (MZA 99468. – Magyar Zoltán gy., 2014).

ER: Mezőcsávás (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 135. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Körösjánosfalva (Magyar Zoltán, 2012a. 81. – Roska Márton gy., 1949); Farnas (Szabó Géza, 1978. 114.); Szék – 3 (Janitsek Jenő, 2009. 84.).

SZ: Sepsiszentkirály (Pesty Frigyes, 1864. Háromszék vármegye); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165.).

MO: Kománfalva (Domokos Pál Péter, 1979. 1328–1329. – Petrás Incze János levele, 1842).

A 1.5. Nevezetes kincsrejtő hegyek.

A 1.5.1. A Magas-Tátra.

FF: Batizfalva (Neidenbach Ákos, 2000. 67. – Buchholz György gy., 1719); Késmárk – 2 (Uo. 74–75., 75. – Buchholz György feljegyzései, 1752); Szepesség (Townson, Robert 1793. 346., 352., 358–363.); Szepesség (Tanárky Mihály, 1814. 33.); Szepesség (Pulszky Ferencz, 1840b. 226–227.); Szepesség (Vahot Imre, 1846. 10.); Szepesség – 5 (Ipolyi Arnold, 1854. 97., 109–110., 345., 575.); Késmárk – 2 (A tengeri kisasszony, 2006. 395–397. – Lindtner Ernő gy., 19. század közepe); Szepesség (Részó Ensel Sándor, 1861. 197.); Szepesség (Vasárnapi Ujság, 1863. 307.); Szepesség – 2 (Weber Samu, 1875. 286., 288.); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 75. – 1879); Szepesség – 2 (Weber Samu, 1885. 214–217.); Szepesség (Emeríczy G., 1886. 250.); Szepesség (Versényi György, 1890. 342.); Szepesség – 3 (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XVIII., 1891. 195., 198., 200.); Szepesség – 2 (Hanusz István, 1892. 14–15., 17.); Szepesség (Uó, 1893. 338.; Uó, 1893. 472.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXIV., 1897. 338.; Neidenbach Ákos, 2000. 59.); Szepesség – 2 (Hanusz István, 1900. 57., 58.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXVIII., 1901. 162.); Szepesség – 2 (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXXV., 1908. 34., 64.); Szepesség (Posewitz Tivadar, 1913. 8.); Késmárk (Szendrey Zsigmond, 1920. 52. – Ernyey József gy.); Szepesség (Turistaság és Alpinizmus, 1921. 155.; Neidenbach Ákos, 1921. 155.); Szepesség (Bruckner Győző, 1922. 146.); Szepesség – 4, Zsgyár (Neidenbach Ákos, 2000. 67., 69., 71., 73., 76.).

A 1.5.2. A Szitnya.

FF: Selmezbánya (Tóth Sándor, 1879. 756–757.); Selmezbánya (Versényi György, 1880. 68.); Selmezbánya (Tovarištvo, 1891. I. 143.; Magyarság, 1921. augusztus 6.; Szendrey Zsigmond, 1922. 52.).

A 1.5.3. A mátrai Ágasvár.

FF: Tar (Fényes Elek, 1851. IV. 176.); Mátra vidéke (Bartalus Gyula, 1891. 137.); Mátra vidéke (Az Osztrák–Magyar Monarchia irásiban és képen XVIII., 1900. 215.).

AF: Jászunkság (Jászkun Figyelő, 1873. 16. szám., 3.).

A 1.5.4. A pelsőci Nagy-hegy.

FF: Pelsőc (Rimaszombat és Vidéke, 1877. 2. szám., 2.); Pelsőc vidéke (Nyiresy-Tichy Kálmán, 1935. 18.); Páskaháza, Vígtelek (MZA 93076., 93060. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Sajóháza – 3 (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 91–92., 95., 97–98.); Berzékörös, Sajóháza – 2 (Magyar Zoltán, 2011c. 129–131.).

A 1.5.5. A tornai Somhegy.

FF: Krasznahorka vidéke (Nagy Miklós szerk., 1868. II. 159.); Dernő, Kiskovácsvágása (Fehérvári István, 1937. 212–213., 217.); Lucska (EA 7746/82. – Bálint Sándor gy., 1940); Dernő (FTIEKA 1167/2. – Tichy Kálmán gy., 20. század első fele); Dernő (Ujváry Zoltán, 2000. 263. – 1973); Csermosnya völgye (Fábián József, 1994. 117.), Dernő, Barka, Kiskovácsvágása (MZA 118., 127., 1388. – Magyar Zoltán gy., 1996–1997); Csermosnya völgye (MZA 68443. – Kardos Tünde gy., 1990-es évek); Dernő – 4, Kiskovácsvágása – 2 (Magyar Zoltán, 2001a. 145., 347–348., 367–370.); Kiskovácsvágása, Krasznahorkaváralja, Lucska (MZA 84355., 88748., 84354. – Magyar Zoltán gy., 2003–2004); Kiskovácsvágása (Uő, 2004c. 103.); Sajóháza – 2 (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 90.); Kiskovácsvágása (MZA 1719. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008); Jólész (Magyar Zoltán, 2011c. 134.).

A 1.5.7. A Pilis.

DT: Pilisszentkereszt vidéke (Bél Mátyás, 1977. 16. – 1733); Pilis-hegység vidéke (Luppa Péter, 1856. 392.); Dömös – 2 (Nedeczky László, 1880. 112., 113.); Pilismarót (Stampay Ferencz, 1888. 2–3.); Dömös (Kőrösi László, 1890. 173.); Dömös (Hanusz István, 1892. 13.); Dömös (Esztergom vármegye, 1908. 87.); Pilisszentkereszt (Ethnographia, 1919. 133–134.); Dömös (Bosnyák Sándor, 2001. 176.); Pilisszentkereszt (MZA 91435. – Magyar Zoltán gy., 2003).

A 1.5.8. A Zengő.

DT: Mecsek vidéke (Vargha Károly, 1959. 60.); Mohács („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 301. – Hegedűs Katalin gy., 1995); Mecsek vidéke (erdeiprogramok.hu/2016/07/22/honnan-erednek-a-mecsek-csucsainak-nevei; MZA 109589. – utolsó letöltés: 2017.11.02.).

A 1.5.12. A beregi Kelemen-hegy.

AF: Bereg megye (Keresztély Balázs szerk., 1992. 103. – Schubert Gyula gy., 1964); Tiszabecs (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 185.); Tiszabökény (Ferenczi Imre, 1973. 50.); Hete (Luby Margit, 1983. 111–113.); Bereg megye (Keresztély Balázs szerk., 1992. 60–61. – Dalmay Árpád gy., 1987); Bene – 3 (EA 27549/5., 34. – Horváth László gy., 1997); Sárosroszi (Edelényi Adél, 2004. 96. – Füzesi Magda gy.); Bene (KMFA Itsz. n.; MZA 94742. – Olcsvári Csilla gy., 2008); Sárosroszi (KMFA Itsz. n.; MZA 94767. – Pál Dóra gy., 2010); Bene – 3 (MZA 94337–339. – Magyar Zoltán gy., 2012); Bene, Sárosroszi (Dupka György–Zubánics László szerk., 2014. 153–154., 163.).

A 1.5.13. Az erdélyi Cigányhavas.

ER: Kolozs vármegye (Kőváry László, 1852. 161.); Kolozs vármegye (Uő, 1857. 28–34.); Gyalu (Kalotaszeg, 1891. 42. – Benedek Elek és Sebesi Jób gy.); Magyarvaskő (Jankó János, 1892. 36.); Kolozsvár vidéke (Ethnographia, 1919. 130–132.); Kolozs megye (Szendrey Zsigmond, 1923–1924. 144.); Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 47.); Gyalu – 2 (Szabó Géza, 1978. 70–71., 72–73.).

A 1.5.15. A Kecskető.

ER: Boroskrakkó (MZA 1806. – Magyar Zoltán gy., 2003); Magyarsárd (Magyar Zoltán, 2011a. I. 401.); Magyarigen (Uo., 408. – Orbán Dániel gy.).

A 1.5.17. Az erdővidéki Tortoma-tető.

SZ: Olasztelek – 2 (Janitsek Jenő, 1993. 235–236.; Csáki Árpád, 2012. 105. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék).

A 1.5.18. A kalotaszegi Tordalma.

ER: Jákótelke (Szabó Géza, 1940. 23.); Kalotadámos (Jungbert Béla, 1973. 4.); Kalotaszentkirály (MZA 470. – Vas Béla Zoltán gy., 1995); Bánffyhunad, Jákótelke, Kalotaszentkirály-Zentelke, Váralmás (Magyar Zoltán, 2004a. 337–338.); Kalotaszentkirály – 2 (Uo., 328., 339. – Vas Béla Zoltán gy.).

A 2. A kincset rejtő völgy. A kincs egy völgy/egy nevezetes sziklaszurdok mélyén van elrejtve.

DT: Libád (Esztergom vármegye, 1908. 86.); Milejszeg (EA 6305/28–29. – Szentmihályi Imre gy., 1958).

FF: Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XVII., 1890. 148.); Torna megye (Lábán Antal-Keresztury Kálmán, 1927. 72.); Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 365. – Móricz József gy., 1930-as évek); Szádelő (SZMMI NA 5359. – Méryné Tóth Margit és Stibrányi Gusztáv gy., 1977); Szádelő (Stibrányi Gusztáv, 1993. 14.); Szádelő, Szepsi, Tornaújfalu (MZA 2001a. 364–365., 690.).

ER: Torda (Kövár László, 1853. 110.); Torda – 2, Tordatúr (Orbán Balázs, 1889. 27., 32., 445.); Nagyg (Téglás Gábor, 1902. 57.); Torda vidéke (Téglás István, 1915. 287.); Torda (MTA NTI K 648/29–30 – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Mészko (AFAR Mg. 2376. I. p. – Vöő Gabriella gy., 1979); Torda vidéke – 4 (Vöő Gabriella, 1992. 198–199., 201–202.); Kisbács (Magyar Zoltán, 2004a. 330.); Rákosd (Uő, 2009d. 144.).

SZ: Gidófalva (Csáki Árpád, 2012. 57. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék vármegye); Imecsfalva (Orbán Balázs, 1869. III. 136.); Siklód (Hegyi József, 1937. 473.); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 73.); Eréd (EA 24231/127.; (Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 388. – Gagyi József gy., 1978); Gyimes: Magyarcsügés (Takács György, 2004. 371.).

MO: Somoska (Csoma Gergely, 2016. 384. – 1990).

A 2.1. A Tordai-hasadék kincsei. A Tordai-hasadék mélyén (a hasadék barlangjaiban/sziklaüregeiben/pincéiben) elrejtett kincsek.

ER: Torda (Orbán Balázs, 1889. 410. – 1712); Torda vidéke (Téglási Ercsei József, 1837. 306–307.); Torda (Kövár László, 1853. 110.); Torda – 2, Torda vidéke – 2, Tordatúr (Orbán Balázs, 1889. 27., 32., 409., 418., 445.); Mészko (Borbély Sándor, 1893. 358–359.; Uő, 1894. 1.); Torda vidéke (Versényi György, 1901. 271.); Torda vidéke (Téglás István, 1915. 287.); Torda (MTA NTI K 648/29–30. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Mészko (AFAR Mg. 2376. I. p. – Vöő Gabriella gy., 1979); Aranyosszentmihály (EA 24554/10. – Zsigmond Győző gy., 1990); Torda vidéke – 6 (Vöő Gabriella, 1992. 196–199., 201–202.); Tordatúr – 2 (Csőgör Enikő, 1998. 71., 73.); Aranyosszék (Keszeg Vilmos, 2014. 31.).

A 2.2. A Szádelői-hasadék kincsei. A Szádelői-hasadék mélyén (a hasadék barlangjaiban/sziklaüregeiben/a Cukorsüveg tövében/a Dengezich köve alatt/a Felső malomban/stb.) elrejtett kincsek.

FF: Torna megye (Lábán Antal-Keresztury Kálmán, 1927. 72.), Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 365. – Móricz József gy., 1930-as évek); Szádelő* (MZA 108954. – Göröcs Mihály

és Ortutay Gyula gy., 1955); Szádelő (SZMMI NA 5359. – Stibrányi Gusztáv és Méryné Tóth Margit gy., 1977); Szádelő (Stibrányi Gusztáv, 1993. 14.); Szádelő, Szepsi, Tornaújfalu (MZA 2001a. 364–365., 690.).

A 3. Sík területen elrejtett kincsek. A kincs egy mezőn/réten/legelőn/a határ valamely síksági részén van elásva/elrejtve.

DT: Vál (EA 2363/65. – Szoboszlai Istvánné gy., 1951); Nagyberki (MNAR HS 93808. – Gerencsér Sándor gy., 1969–1975).

FF: Felsőtóti (Versényi György, 1895. 238.); Tarcal (MNAR HS 90432. – Dobos Ilona gy., 1962).

AF: Szeged (Csefkó Gyula, 1929. 119.); Nyírtura (MNAR HS 90207. – István Erzsébet gy., 1959); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 180–181.).

ER: Beszterce (Balásy Dénes, 1897. 297–298.); Bágyon (Keszeg Vilmos, 2004. I. 342.).

MO: Szabófalva (Harangozó Imre, 2001a. 293. – Domokos Pál Péter és Jagamas János gy., 1958).

A 4. Verembe rejtett kincsek. A kincs egy ember által ásott veremben/gödörben/árokban/természetalkotta mélyedésben van elrejtve.

KM: H. n. (Szendrey Zsigmond, 1926. 184.).

DT: Dömös (Nedeczky Gáspár, 1880. 9.); Vágvecse (Szentkereszty Tivadar, 1895. 416.); Bakonyszentlászló (EA 3556/1–2. – Babocsay János gy., 1913); Dunaföldvár (WMMEA 113-74/1. – Berze Nagy Ilona gy., 1920–1925); Kisfalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Vasvár (SMNK 192/I. 2. – Dömötör Sándor gy., 1952); Pécs (Vargha Károly–Rónai Béla, 1961. 38–44.); Magyaregregy (Reuter Camillo, 1961. 375.); Pécs: Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 134–136.); Kisfalud (XJMNA 130-65/1–2. – Németh Sándor gy., 1963); Magyarsók (EA 7304/64. – Molnár Benő gy., 1964); Rábapatona – 2 (MZA 71707., 71709. – Lackovits Emőke gy., 1969, 1970); Iharkút (EA 17811/8. – Kürthy Gyula–Györffy Gyula gy., 1973); Püspökmolnári (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 514.); Somogybükkösd (Papp Imre, 1987. 171.); Liszó (EA 26253/3. – Fa Ede gy., 1995); Ibafa, Dinnyeberki (MZA 93572., 92565. – Magyar Zoltán gy., 2007, 2010).

FF: Gömör vármegye (Bél Mátyás, 1992. 7. – 1749); Mezőkövesd (Tóth Péter, 1988. 407. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 28–29. – 1880); Szepesség/Káposztafalva (Tátra-Vidék, 1884. 158.); Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 205.); Vécs (EA 519/2. Hábrík István gy., 1936); Mogyoróska (EA 7105. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Érsekvadkert (MOA 700. – Körner Tamás gy., 1966); Tokaj (Dobos Ilona, 1984. 102.); Baraca (B. Kovács István, 1994. 227–228.); Körtvélys (KEMTK Itsz. n., MZA 84340. – Dely Nóra gy., 1995); Zsgyár (Neidenbach Ákos, 2000. 76.); Szögliget (Magyar Zoltán, 2001a. 164. – Hajdú Imre gy.); Hárskút (MZA 1407. – Magyar Zoltán gy., 2003); Százd (MZA 89997. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

AF: Debrecen (Komáromy Andor, 1910. 254. – tanúvallomási jegyzőkönyv, 1711); Szeged (Bálint Sándor, 1973. 261. – N. N. gy., 19. század közepe); Nyüved (Pesty Frigyes, 1864. Bihar vármegye II. 105.); Kék (Mizser Lajos, 2000. 241. – Pesty Frigyes, 1864. Szabolcs vármegye); Nagyszokond (Uő, 2001. 64. – Pesty Frigyes, 1864. Szatmár vármegye); Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.); Csongrád (EA 1394/3. – Magyar Sándor gy., 1900); Kondoros (Gunda Béla, 1934. 22.); Bátorliget (Ortutay Gyula, 1940. 364–365.); Paszab (EA 2336/37. – Turi Sándor gy., 1950); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1955. 155.); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1957. 259–260.); Bere (EA 12767/17. – Bura László gy., 1960); Karcsa/Széphalom (MZA 96866. – Balassa M. Iván gy., 1961); Vaja (Molnár Sán-

dor, 2003. 176. – 1960-as évek); Tarpa (JAMNA 532-72/4. – Obis Gyula gy., 1972); Zentagunaras (Penavin Olga–Matijevics Lajos–Mornics Júlia, 1975. 162.); Gávavencsellő (DE MNYT K 815/16. – Hénsperger Mária gy., 1979); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 37. – Molnár Jolán gy., 1981); Szabolcs (EA 22408/57. – Fábíán József gy., 1982); Törökbecse (Jung Károly, 1985. 155.); Martonos (Papp György, 1989. 77.); Nagyiván (Füvessy Anikó, 1992. 317–318.); Értarcsa (Benedek Zoltán, 1996. 245.).

ER: Bodzaforduló, Mezőbánd (Kőváry László, 1857. 27.); Kalotadámos (Jankó János, 1892. 35–36.); Torda vidéke (Téglás István, 1915. 285–288.); Ördögösfüzes (Márton Gyula, 1944. 31.); Ketesd (Kovács Ágnes, 1944. I. 255–256.); Pipe (Burus János, 1985. 171.); Dészfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 302–303. – Adorjáni Rudolf Károly gy., 1992); Póka (EA 26417/67. – Hints Miklós gy., 1995); Dészfalva (MZA 1243. – Magyar Zoltán gy., 2003); Magyarvista, Jákótelke (Magyar Zoltán, 2004a. 318., 329.); Dicsőszentmárton (Uő, 2005a. 146.); Szér, Szilágykerked (Uő, 2007a. 328., 329.); Dicsicsegy (MZA 82903. – Magyar Zoltán gy., 2008); Ördögösfüzes (Magyar Zoltán, 2012a. 389–390.).

SZ: Gyulakuta (Benkő Károly, 1853. 224.); Sepsibesenyő (Orbán Balázs, 1869. III. 183.); Sepsibükszád (Herrmann Antal, 1893. 350. – Wlislöck Henrik gy., 1885); Homoród-karácsonyfalva (Herrmann Antal, 1894. 283. – Derzi József kézírata); Siklód (Hegyi József, 1937. 473.); Gyergyócsomafalva (Árvey József, 1947. 103.); Etéd (Balázs László, 1972. 19.); Etéd (Gagy József, 1992. 61.); Haraly (Gazda Ferenc, 1994. 183.); Gyimes: Gyepece (MZA 458. – Magyar Zoltán gy., 1996); Gyimes: Ciherek pataka, Hidegség pataka, Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 260–261., 334., 346–348.); Gyimes: Magyarcsügés (Takács György, 2004. 353.); Nyárádmagyarós (Magyar Zoltán, 2007b. 69.); Gyimes: Farkasok pataka (Uő, 2008b. 84.); Gyimes: Csinód (Uő, 2009a. 291.); Kászonalitíz (Uő, 2011a. I. 80.).

A 4.1. Rókaljukba rejtett kincs. A kincset egy rókaljukban rejtik el.

DT: Liszó (EA 26253/3. – Fa Ede gy., 1995).

A 4.2. Egérlyukban talált kincs. A kincset egy mezei egérlyukban/egértúrásban találják meg.

FF: Krasznahorka vidéke (Hunfalvy János, 1860. II. 209.).

A 4.3. Vakondtúrásban talált kincs. A kincs egy vakondtúrás nyomán kerül napvilágra.

DT: Szatta (EA 3774/6. – Dömötör Sándor gy., 1952).

ER: Alvinc (Hazánk s a Külföld, 1865. 558.).

A 4.4. Kutya által kapart gödörben talált kincs. A kincs egy kutya által kapart gödörből kerül elő.

AF: Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1955. 156–157.).

→MZ VIII. J 51.1.

A 5. Kő alá rejtett kincs. A kincs egy nagyobb/különleges formájú kő/szikla-tömb alá van elrejtve.

DT: Bosznia: Závidovics (Pócs Éva szerk., 2012. 194–195. – Vámos Mária gy., 1961); Belsőbáránd (IKMNA 69.2/57. – Gelencsér József gy., 1969); Sárszentmihály (MNAR

HS 11310. – Temesváry Béla gy., 1969–1975); Pilisszentlászló (MMMNA 1353-1976/22. – Benkő Judit gy., 1972); Kapolcs (Veszprém megye földrajzi nevei I., 1982. 82.); Mohács (Bosnyák Sándor, 2001. 152–153.).

FF: Körnöcbánya (Versényi György, 2011. 29. – 1880); Dobsina (Szojka Gyula, 1884. 33.); H. n., Végles (Versényi György, 1895. 131., 234.); Ózd (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 212. – Székely László gy., 1914); Kemence (Kolacsokszky Lajos, 1938. 190.); Felsőtárkány (SMK 128/II. 49. – Dömötör Sándor gy., 1947); Óhuta, Regéc (Pecséri Ágnes, 1956. 12.); Kishuta (EA 6511/6. – Balassa Iván gy., 1957); Mogyoróska, Regéc – 2 (DENIA 357/28. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Regéc, Baskó, Hejce (Ferenczi Imre, 1960. 424., 427.); Nógrádmegyer (MZA 59864. – Nagy Zoltán gy., 1977); Körnöcbánya (EA 16019/12. – Lánosz Zoltán gy., 1977); Markaz (EA 20319/47. – Hacsavec Béla gy., 1979); Rád (Sági Károly, 1982. 365.); Alsótold (MOA 11746. – Bosnyák Sándor gy., 1986); Debrőd (Fehérváry Magda, 1993. 199.); Szádelő (Stibrányi Gusztáv, 1993. 14.); Tornaújfalu (Magyar Zoltán, 2001a. 156.); Óbást (MZA 92966. – Varga Norbert gy., 2005); Dobfenek, Egyházabást – 2 (Magyar Zoltán, 2006b. 62–64.); Nagybalog, Lice (MZA 93054., 93197. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Krasznahorkavárjalja*, Várhosszúrét (Magyar Zoltán, 2011c. 73–74., 131.).

AF: Nagyszőlős vidéke (Lehoczky Tivadar, 1904. 43.); Derzstomaj (GYINMA 219/1–2. – Bereczki Imre gy., 1936); Mándok (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259.); Apatelek (KJNTA 257-98/1. – Magyar Etelka gy., 1998).

ER: Mojszin (Siegmet Károly, 1884. 94.); Máramaros vármegye – 2 (Uő, 1885. 58–59., 59.); Ketesd – 4 (Kovács Ágnes, 1944. I. 106–107., 160–162., 235., 255.); Nagymoha (AFAR Mg. 1582. II. j. – Faragó József gy., 1967); Nagydoba (Szilágysági magyarok, 1999. 391. – Kovács Kuruc János gy.); Szucság (MZA 553. – Magyar Zoltán gy., 1999); Farnas (Magyar Zoltán, 2004a. 335.); Nagydoba (Uő, 2007a. 329.); Felenyed (Uő, 2008a. 292.); Nagydevecser (Uő, 2012a. 401.); Rév (MZA 94448. – Magyar Zoltán gy., 2012).

SZ: Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 28. – Kelemen Lajos gy.); Csíkszentimre (EA 15947/65. – Demes Gabriella gy., 1957); Maroshévíz – 2 (BBE MIK D-23/153., 155. – Bodor József gy., 1964); Zabola (Fejér Miklós, 1972. 132.); Vargyas (Sági Károly, 1982. 366.); Lókod (EA 25399. – Balási Domokos gy.); Bikfalva (EA 25370/12. – Csavar Leona gy., 1993); Csíkkarcfalva (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111844., 111857. – Derjanecz Anita gy., 1996); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 98–99.); Bölön (Uő, 2011b. 67.).

A 5.1. A kincset fedő kőre festett jelek. A kincset fedő kőre/kösziklára az elrejtők jeleket (egy olló/kanál/villa/lúdláb/kereszt ábráját) vésnek, hogy a helyet majd visszatérve könnyebben találják meg.

FF: Felsőtárkány (SMK 128/II. 49. – Dömötör Sándor gy., 1947); Körnöcbánya (EA 16019/12. – Lánosz Zoltán gy., 1977); Óbást (MZA 92966. – Varga Norbert gy., 2005); Egyházabást – 2 (Magyar Zoltán, 2006b. 62., 63–64.).

AF: Mándok (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259.).

ER: Máramaros vármegye (Siegmet Károly, 1885. 58–59., 59.).

SZ: Szárhegy* (Árvay József, 1947. 103.).

A 7. A kincses barlang. A kincs egy barlang/természetes sziklaüreg mélyén van elrejtve.

DT: Bába (Haas Mihály, 1852. 382–383.); Dömös (Nedeczky László, 1880. 113.); Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 174.); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 196. 93.; „Beszéli a világ,

hogy mi magyarok...”, 1998. 302. – Csiba Lajos gy., 1930-as évek); Szentgál (Pákay Zsolt, 1942. 153.); Mecsek vidéke (Oppe Sándor, 1959. 60.); Pécs (Muszty László, 1959. 86–87.); Püspökszentlászló (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 119–122.); Sármellék (MNAR HS 60801. – Dégh Linda gy., 1960); Kéthely (NIFA 28/5. – Salyámossy Judit és Knézy Judit gy., 1961); Tapolca (EA 15825/17. – Hagymási Sándor gy., 1967); Lábatlan (BBMNA 52/23–24. – Balogh László gy., 1967); Bajót (BBMNA 44/16–17. – Balogh László gy., 1968); Belsőbáránd – 2 (IKMNA 69.2/53., 54. – Gelencsér János gy., 1969); Kővágószőlős (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 668.).

FF: Batizfalva (Neidenbach Ákos, 2000. 67. – Buchholz György gy., 1719); Torna vármegye (Bél Mátyás, 2002. 80–81. – 1735); Gömör vármegye (Budai Ferencz, 1804. I. 315.); H. n. (A tengeri kisasszony, 2006. 458. – Ipolyi Arnold gy., 19. század közepe); Késmárk (Uo., 396–397.); Tokaj-hegyalja (Tompai Mihály, 1870. 559–560.); Mátraderecske (Csiffáry Gergely, 2005. 58. – Pesty Frigyes, 1864. Heves vármegye); Aggtelek (Hunfalvy János, 1867. CVI.); Baradna, Derencsény, Pelsőc (Rimaszombat és Vidéke, 1877. 2. szám, 2.); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 75. – 1879); Szepesség – 2 (Weber Samu, 1885. 216., 217.); Körmöcbánya – 2 (Versényi György, 2011. 42., 47., 89., 134–135. – 1882–1883; Uő, 1895. 130.); Latorca völgye (Csatáry György, 2001. 197. – Lehoczky Tivadar gy., 1885); Szepesremete (Turisták Lapja, 1890. 120.; Neidenbach Ákos, 2000. 101.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XVIII., 1891. 198.; Neidenbach Ákos, 2000. 70.); Medvesalja (Pápai Károly, 1891. 205.); Szepesség – 3 (Hanusz István, 1892. 14–15., 17.); Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 89. – 1892); Óhegy, Selmezbánya, Lietava (Versényi György, 1895. 130–131.); Heves vármegye (Az Osztrák–Magyar Monarchia irásában és képeiben XVIII., 1900. 215.); Szepesség (Hanusz István, 1900. 57.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXVIII., 1901. 162.); Sátoraljaújhely (Dongó Gyárfás Géza, 1905. 171.); Németlipcse, Deményfalva (Kordos Gusztáv, 1905. 312.); Gyetva (Matunák Mihály, 1908. 302.); Piliny (Nyáry Albert, 1909. 135–136.); Túrmező (Nógrád vármegye, 1911. 132.); Németpróna (Bán Aladár, 1915. 86–87.); Százd (MZA 89998. – Menyhér János kéziratok feljegyzése, 20. század eleje); Szécsény (EA 1957/1–3. – Ágner Lajos gy., 20. század eleje); Szepesség (Bruckner Győző, 1922. 146–147.); Szádelő – 2 (Lábán Antal–Keresztury Kálmán, 1927. 70–73.); Szepesség (EA 6367/3252. – Szendrey Zsigmond gy., 1920-as évek); Penc (EA 9593/4–5. – Gerengay Pál gy., 1924–1955); Dernő (FTIEKA 1167/2. – Tichy Kálmán gy., 20. század közepe); Dobsina (EA 568/47–48. – Fodor Zoltán gy., 1931); Szécsény (EA 4502/20. – Tóth Árpád gy., 1935); Vác (Tragor Ignác, 1935. 88.); Szalóc, Dernő, Várhosszúrét (Fehérváry István, 1937. 185., 212–213., 229.); Diósjenő (Kolacskovszky Lajos, 1938. 189.); Németpróna – 2 (Mártonvölgyi László, 1941. 13–14.); Áj (Magyar Zoltán, 2001a. 77. – Stibrányi Gusztáv gy., 1947); Felsőtárkány, Radostyán (SMK 128/II. 49. – Dömötör Sándor gy., 1947); Ipolydamásd (EA 2746/5–6. – Magyar Margit gy., 1951); Sára (MOA 3135. – Dégh Linda gy., 20. század közepe); Penc – 2 (EA 9593/4–5., 6–7. – Gerengay Pál gy., 1955); Dobsina/Rudabánya (Nagy Dezső, 1957. 317.); Cserépfalu (EA 6287/2. – Bodgál Ferenc gy., 1957); Mogyoróska (DENIA 357/22. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Mogyoróska (EA 7105/7. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Sajóvelezd (EA 22001/45–46. – Dobosy László gy., 1965); Lévárt (Ujváry Zoltán, 2000. 256–257.; Uő, 2002. 462. – 1973); Hangony (EA 22001/20–21. – Dobosy László gy., 1975); Körmöcbánya (EA 16019/11–12. – Lánosz Zoltán gy., 1977); Tarcál (EA 19484/19–20. – Pataky Ibolya gy., 1977); Nógrádmegyer (MZA 59864. – Nagy Zoltán gy., 1977); Szécsény (Wolf Ida, 1978. 56–57.); Domaháza (EA 22001/16–17. – Dobosy László gy., 1981); Buják (EA 25053/83–84. – Németh Béla gy., 1992); Kóvár (Csáky Pál, 1993. 45–46.); Baraca (B. Kovács István, 1994. 236.); Csermosnya völgye (Fábián József, 1994. 117.); Mészáz (,Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 145–146. – Demeter Ferenc gy., 1995); Dernő (MZA

118. – Magyar Zoltán gy., 1996); Diósjenő (Végh József, 1998. 83.); Dernő (Ujváry Zoltán, 2000. 263.); Lándok (Neidenbach Ákos, 2000. 70., 99.); Dernő (Magyar Zoltán, 2001a. 306–307. – Jarabkó Margit gy.); Barka – 5, Dernő – 4, Hárskút, Kiskovácsvágása – 2, Szádelő, Szilice (Magyar Zoltán, 2001a. 145., 307–308., 331., 347–348., 362., 366–372.); Kiskovácsvágása (Uő, 2004c. 103.); Balogfalva (MZA 93073. – Varga Norbert gy., 2004); Martonyi (Magyar Zoltán, 2005b. 166.); Sajóháza – 3 (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 91–92., 95., 97–98.); Dobfenek, Egyházasbást (Magyar Zoltán, 2006b. 62., 62–63.); Deresk – 3 (MZA 92954., 93065., 93071. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006); Ajnácskő, Fülel (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 154., 155.); Egyházasbást (Frics Gyula–Varga Norbert, 2007. 239.); Bárna (Frics Gyula, 2007. 30–31.); Szilaspogony (Baráz Csaba–Kiss Gábor, 2007. 23. – Márton Ferenc gy.); Lévért – 2, Melléte, Páskaháza, Tesmag/Alsószermeréd (MZA 93066., 93067., 93074., 93384., 99498. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007, 2009); Jeszte (MZA 93077. – Varga Norbert gy., 2011); Berzétékörös, Hárskút, Jólész, Sajóháza – 2, Várhosszúrét – 2 (Magyar Zoltán, 2011c. 129–132., 134.).

AF: Kishegyes (Házi Kincstár, 1863. 367–368.); Jászság (Jász kun Figyelő, 1873. 16. szám, 3.); Besenyőtelek (Berze Nagy János, 1981. 324. – 20. század eleje); Kisvárdai/Örmező (EA 477/71–72. – Rubovszky Ferenc gy., 1914); Nagyszőlős (Szendrey Zsigmond, 1928. 137.); Gomba (Borzák Endre, 2009. 132. – 1936); Magyarhomorog (Végh József, 1944. 61.); Kiskunfélegyháza* (EA 7678/25. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Arad-Mossóczytelep (Kovács Ferenc, 1995. 34. – 1950-es évek); Baktalórántháza, Nyírparasznya (Ferenczi Imre-Molnár Mátyás, 1972. 256., 265.); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 118–119. – Molnár Jolán gy., 1980); Telecska (Matijevics Lajos, 1982. 24.); Bene – 2 (EA 27549/5., 34. – Horváth László gy., 1997); Alduna vidéke (Haklik Norbert, 2003. 31.); Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 160–161.); Bene (KMFA ltsz. n.; MZA 94742. – Olcsvári Csilla gy., 2008); Sárosoroszi (KMFA ltsz. n.; MZA 94767. – Pál Dóra gy., 2010); Bene (MZA 94339. – Magyar Zoltán gy., 2012); Hajós (Bereznai Zsuzsanna–Schön Mária, 2013. 77.).

ER: Torda (Orbán Balázs, 1889. 410. – 1712); Torda vidéke (Téglási Ercsei József, 1837. 306–307.); Torda (Kőváry László, 1853. 110); A Nagy Világ Képekben, 1855. 141.); Torda (Budapesti Visszhang, 1856. 161–162.); Torda, Kolozs vármegye (Kőváry László, 1857. 26–27., 28–34.); Torda (Hunfalvy János, 1864. III. 27.); Erőd (Csáki Árpád, 2012. 48. – Pesty Frigyes, 1864. Felső-Fehér vármegye); Felsőgárd (Magyar Értésítő, 1867. 5.); Alsórákos – 2 (Orbán Balázs, 1868. I. 203., 207.); Várfalva (Uő, 1871. V. 194.); Brassó vidéke, Feketehalom (Uő, 1873. VI. 201–202. 406.; Herrmann Antal, 1893. 387.); Szászváros (Kelet, 1881. 269. szám, 2.); Torda (Müller, Friedrich, 1885. 225.); Bihar vármegye/Belényesörvényes (K. Nagy Sándor, 1888. III. 132.); Torda vidéke – 2 (Orbán Balázs, 1889. 409., 418.); Gyalu (Kalotaszeg, 1891. 42. – Benedek Elek és Sebesi Jób gy.); Mészke (Borbély Sándor, 1893. 358–359.); Óradna* (Retegean, Ion Pop, 1900. 28–29.); Hunyad vármegye, Torda vidéke (Versényi György, 1901. 271.); Klic (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1901. IV. 381.); Zálha (Uők, 1905. VII. 142.); H. n. (Herrmann Antal, 1916. 4.); Ketesd (Kovács Ágnes, 1944. I. 255–256.); Nagybánya-Veresvíz („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 226. – Görbe István gy., 1958–1960); Nagybánya-Veresvíz – 3 (Magyar Zoltán szerk., 2010. 101., 142. – Görbe István gy., 1958–1960); Szék (Hoppál Mihály, 1976. 64.); Magyarlóna (Szabó Géza, 1978. 71–72.); Magyarózd (Horváth István, 1980. 538.); Aranyosszentmihály (MZA 35444. – Zsigmond Győző gy., 1981); Rév – 2 (Bihari népmondák, 1995. 43., 131–132. – Fábíán Imre gy., 1984); Domokos (Gunda Béla, 1989. 77.); Torda vidéke – 2 (Vő Gabriella, 1992. 196–197., 202.); Aranyosszentmihály, Aranyospolyán (Zsigmond Győző, 1993. 122., 123.); Dészfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 302–303.; Magyar Zoltán, 2005a. 146. – Adorjáni Rudolf Károly gy., 1992); Máramaros megye (Keresztély Balázs szerk., 1992. 78–81.); Retteg (EA 26237/43–44. – Wass György és Kresz-Guther Ilona

gy., 1994); Csicsógyörgyfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 300–301. – Balla Tamás gy., 1995); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 71., 73.); Tordatúr (MZA 86605. – Magyar Zoltán gy., 2001); Rév – 2 (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 134.); Vámosgálfalva (Uo., 149. – Hidi Bálint gy.); Bodzaforduló (Gub Jenő–László László–Zsidó Ferenc, 2005. 74.); Haró/Puj (Magyar Zoltán, 2009d. 146–147.); Fickó, Magyaró – 2 (Uő, 2011a. II. 193–194.); Ördöngösfüzes (Uo., 78.; Uő, 2012a. 399.); Rév (Uő, 2012b. 202.); Rév (MZA 94452. – Magyar Zoltán gy., 2012); Aranyosszék (Keszeg Vilmos, 2014. 31.); Ördöngösfüzes (Horsa István–Hanusz Zoltán szerk., 2015. 38.).

SZ: Homoródalmás (De Gerando Ágost, 1845. II. 123–124.); Homoródalmás (Paget, John, 1987. 222. – 1839); Homoródalmás (Vahot Imre, 1846. II. 74.; Szendrey Zsigmond, 1923–1924. 144.); Homoródalmás (Kőváry László, 1853. 118.; Uő, 1854. 73.; Uő, 1857. 28.); Homoródalmás (Vita Zsigmond, 1975. 64. – Jókai Mór úti levele, 1853; Jókai Mór, 1854b. 103–104.; Uő, 1921. 15.); Atyha (Kriza János, 2013. 598. – Ürmösy Sándor gy., 1855); Udvarhelyszék, Homoródalmás (Hunfalvy János, 1864. III. 112.); Homoródalmás, Farkaslaka, Siklód, Magyarhermány (Orbán Balázs, 1868. I. 91., 106., 143., 216.); Csíkszentdomokos – 2 (Uő, 1869. II. 97.); Tusnádfürdő (Uő, 1869. III. 64.); Nyárádremete – 2 (Uő, 1870. IV. 96., 97.); Homoródalmás (Hankó Vilmos, 1896. 102.); Csíkszentkirály – 2 (Vitos Mózes, 1894. 108., 125–126.); Udvarhelyszék (EA 3631/187. – Jakab Miklós gy., 1903); Gyergyóújfalu (Árvay József, 1947. 103. – 1917); Siklód (Hegyi József, 1937. 473.); Csíkszentdomokos (Duka János, 1993. 47. – 1942); Gyergyócsomafalva (Árvay József, 1947. 102–103.); Maroshévíz (BBE MIK D-23/153. – Bodor József gy., 1964); Kászon (Duka János, 1993. 37–39. – 1968); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Balla Tamás gy., 1973); Csíkszentdomokos (EA 26156. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Parajd (EA 26193/3–4. – Gub Jenő gy., 1995); Parajd (EA 26201/9. – Szócs Lajos gy., 1995); Szárhegy/Csíkszentmiklós (EA 27257/63. – Gergely Katalin és Gergely Ildikó gy., 1995); Homoródalmás (Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 91–92. – Gagyi József gy., 1996); Homoródalmás (Magyar Zoltán, 2011d. 137. – Gáll Judit gy., 1996); Homoródalmás – 2 (Dénes István, 2002. 45., 45–46.); Nagysolymos – 2 (MZA 61224., 61243. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Gyimes: Gyepece, Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2003. 336–337., 349–350.); Gyimes: Farkasok pataka (Uo., 336.; Uő, 2008b. 96.); Székelykeve (Beszédes Valéria, 2005. 112–114.); Alsósófalva (Pataki János, 2005. 254.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 96–97., 150.; Uő, 2009e. 108–109.); Gyimes: Ciherek pataka (Uő, 2011a. I. 106.); Barót (Uő, 2011b. 62–63.); Korond/Alsósófalva (MZA 111608. – Magyar Zoltán gy., 2018).

MO: Klézse (Bosnyák Sándor, 1980. 58.).

A 7.1. Nevezetes kincses barlangok.

E 7.1.1. A kincset rejtő tátrai barlangok. Barlangok a Magas-Tátrában, melyek mélyén kincs van elrejtve.

FF: Batizfalva (Neidenbach Ákos, 2000. 67. – Buchholz György gy., 1719); Késmárk (A tengeri kisasszony, 2006. 937. – Lindtner Ernő gy., 19. század közepe); Szepesség (Neidenbach Ákos, 200. 75. – 1879); Szepesség (Weber Samu, 1885. 217.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyógyászat Évkönyve XVIII., 1891. 198.; Neidenbach Ákos, 2000. 70.); Szepesség (Bruckner Győző, 1922. 146–147.); Szepesség (EA 6367/3252. – Szendrey Zsigmond gy.).

A 7.1.2. A kincset rejtő dobsinai jégbarlang. A dobsinai jégbarlang mélyén vannak elrejtve a környékbeli rablók kincsei.

FF: Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 317.).

A 7.1.3. A Tornai-karsztvidék kincses barlangjai. Barlangok a Tornai-karsztvidéken (a Szádelői-hasadék barlangjai/a Csermosnya-völgyi Bikkes/Bizonkő (Vinkej-kő)/Hólyuk/Hollókő/a Szilicei-jégbarlang/az Aggteleki-csepkőbarlang/a Pénzeslyuk/a Gyuro-töbör/a jászói barlang/stb.), melyekben kincs van elrejtve.

FF: Torna vármegye (Bél Mátyás, 2002. 80–81. – 1735); Aggtelek (Hunfalvy János, 1867. CVI.); Dernő (FTIKA 1167/2. – Tichy Kálmán gy., 20. század első fele); Szalóc, Dernő, Várhosszúrét (Fehérváry István, 1937. 185., 212–213., 229.); Dernő (Ujváry Zoltán, 2000. 263. – 1973); Csermosnya völgye (Fábián József, 1994. 117.); Mészáros („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 145.; Magyar Zoltán, 2001a. 317–318. – Demeter Ferenc gy., 1995); Dernő (MZA 118. – Magyar Zoltán gy., 1996); Barka – 4, Dernő – 4, Hárskút, Kiskovácsvágása – 2, Szádelő, Szilice (Magyar Zoltán, 2001a. 145., 307–308., 331., 347–348., 362., 367–372.); Kiskovácsvágása (Uő, 2004a. 103.); Hárskút, Jólész, Várhosszúrét (Uő, 2011c. 132., 134.).

E 7.1.4. A Tordai-hasadék kincses barlangjai. A Tordai- és a Túri-hasadékban található barlangok (Tündérvár, Balika vára/Kéményseprő-barlang/stb.), melyekben kincs van elrejtve.

ER: Torda (Orbán Balázs, 1889. 410. – 1712); Mészáros (Borbély Sándor, 1893. 358–359.; Uő, 1894. 1.); Torda vidéke (Téglási Ercsei József, 1837. 306–307.); Torda (Kőváry László, 1853. 110.; A Nagy Világ Képekben, 1855. 141.); Torda (Budapesti Visszhang, 1856. 161.); Torda (Kőváry László, 1857. 26–27.); Torda (Hunfalvy János, 1864. 27.); Torda (Müller, Friedrich, 1885. 225.); Torda vidéke – 2 (Orbán Balázs, 1889 409., 418.); Torda vidéke (Versényi György, 1901. 271.); Torda vidéke – 2 (Vöő Gabriella, 1992. 196–197., 202.); Aranyosszentmihály (EA 24554/10. – Zsigmond Győző gy., 1990); Tordatúr – 2 (Csörgör Enikő, 1998. 71., 73.); Aranyosszék (Keszeg Vilmos, 2014. 31.).

A 7.1.5. A kincset rejtő Homoródalmási-barlang. A Homoródalmási-barlang földalatti járataiban mesés kincsek vannak elrejtve.

SZ: Homoródalmás (De Gerando Ágost, 1845. II. 123–124.); Homoródalmás (Vahot Imre, 1846. II. 74.; Szendrey Zsigmond, 1923–1924. 144.); Homoródalmás (Kőváry László, 1853. 118.; Uő, 1854. 73.; Uő, 1857. 28.); Homoródalmás (Vita Zsigmond, 1975. 64. – Jókai Mór úti levele, 1853; Jókai Mór, 1854b. 103–104.; Uő, 1921. 15.); Homoródalmás (Hunfalvy János, 1864. III. 112.); Homoródalmás (Orbán Balázs, 1868. I. 91.); Homoródalmás (Hankó Vilmos, 1896. 102.); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Balla Tamás gy., 1973); Homoródalmás (Magyar Zoltán, 2011d. 137. – Gáll Judit gy., 1996); Homoródalmás – 2 (Dénes István, 2002. 45., 45–46.); Barót (Uő, 2011b. 62–63.).

A 8. Vízzel kapcsolatos kincsrejtő helyek.

A 8.1. Folyóban rejtőző kincs. Folyó (Duna/Tisza/Bodrog//Ung/Ondava/Latorca/Sztrigy/Maros/stb.)/patak/ér vizébe süllyedt/süllyesztett/a folyó medrébe elásott/a folyóvíz által hozott kincs.

KM: H. n. (Ipolyi Arnold, 1854. 201.).

DT: Tormafölde (N. Szabó Gyula, 1927. VI. 219.); Sárosfa (EA 10047/11. – Khin Antal gy., 1920-as évek); Halastó (EA 23287/36. – Irányi Lujza gy., 1953); Szigetmonostor (EA

8387/2. – Dobos Ilona gy., 1967); Dunaremete (Diószegi Vilmos, 1973. 200.); Csallóköz – 2 (N. László Endre, 1978. 14.); Dömös (Bosnyák Sándor, 2001. 176.).

FF: Bodrogkeresztúr (Zemplén vármegye és Sátoraljaújhely, 1905. 159.); Nagymaros (MZA 90909. – Magyar Zoltán gy., 2007); Szürnyeg (MZA 97543. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

AF: Békés (EA 2379/159. – Durkó Antal gy., 1920–1950); Fehérgyarmat (EA 6367/1651. – Szendrey Zsigmond gy., 1927); Tiszaigar (Küllös Imola, 1988. 169–170. – Katona Imre gy., 1949); Csaroda (EA 26401/6. – Papp Gézáne gy.); Vésztő (EA 15823/136. – Bereczki Imre gy., 1952); Újdombrád (JAMNA 139-67/68. – Szabó Erzsébet gy., 1959); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 77.); Vésztő (Legendás Békés, 2005. 33. – Bereczki Imre gy., 1968); Biharkeresztes (MZA 71566. – Lackovits Emőke gy., 1968); Mátészalka (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 260.); Szeged (Bálint Sándor, 1980. 502–503.); Magyarkelecsény („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 299. – Bodnár Lajos gy., 1994); Apátfalva (MZA 28391. – Sinkó Rozália gy., 1999); Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 161.); Tittel (Németh Zoltán, 2006.); Szomotor (Magyar Zoltán, 2009b. 98.).

ER: Hunyad vármegye (Köváry Zoltán, 1852. 50–51.; Uő, 1857. 35–36.; Uő, 1866. 34.); Hídvég (EA 26419/205. – Pesty Frigyes, 1864. Felső-Fehér vármegye); Hunyad vármegye (Kelet Népe, 1877. 26. szám, 3.); Kőboldogfalva (Radnóti Dezső, 1901. 244.); Nagydoba (Szilágysági magyarok, 1999. 391. – Kovács Kuruc János gy.); Bácsi (Magyar Zoltán, 2009d. 148.); Sinfalva (Uő, 2011a. I. 438.).

SZ: Székelyderzs (Orbán Balázs, 1868. I. 181.); Csíkszentgyörgy (Uő, 1869. II. 39.); Vargyas (Janitsek Jenő, 1993. 321.); Gyimes (KJNTA 381-00/8. – Tankó Gyula gy., 1999); Középpajta (Magyar Zoltán, 2011b. 151.); Székelyzsombor (Uő, 2011d. 179.).

A 8.2. Tó mélyén rejtőző kincs. Tó mélyére süllyedt/süllyesztett kincsek.

DT: Lenti (Gönczi Ferencz, 1914. 32.); Ispánk (Dunántúli Népművelő, 1936. 189.); Pálfiszeg – 2 (EA 6305/24., 26. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Berzence (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 642.); Sárkeresztúr (EA 18791/4. – Müller Erika gy., 1975); Külsóvat (Veszprém megye földrajzi nevei II., 1987. 232.); Fertőendréd (Timaffy László, 1992. 160.).

FF: Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 74–75. – Buchholz Jakab gy., 1752); Szepesség (Tanárky Mihály, 1814. 33.); Szepesség (Ipolyi Arnold, 1854. 109. – Mednyánszky Alajos nyomán, 1821); Szepesség (Pulszky Ferencz, 1840b. 226–227.); Szepesség (Vahot Imre, 1846. 10.); Késmárk (A tengeri kisasszony, 2006. 397. – Lindtner Ernő gy., 19. század közepe); Szepesség (Pulszky Teréz, 1851. I. 15–20.); Szepesség (Résző Ensel Sándor, 1861. 197.); Szepesség (MZA 48249. – N. N. gy., 19. század második fele); Szepesség (Törs Kálmán, 1878. 554.); Szepesség (Weber Samu, 1879. 316–319.); Szepesség (Emeríczy G., 1886. 250.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXV., 1898. 106.; Neidenbach Ákos, 2000. 92.); Szepesség (Hanusz István, 1899. 12.; Uő, 1900. 58.); Szepesség (Szendrey Zsigmond, 1922. 52. – Ernyey József gy.); Sirok (Heves megye földrajzi nevei I., 1970. 128.); Szepesség – 2 (Neidenbach Ákos, 2000. 77., 89–92.).

AF: Rigica (Rigica és környéke, 1862. 53.); Tiszaigar – 4 (EA 4094/230–233. – Katona Imre gy., 1949); Kiskunhalas (EA 12969/38. – Nagy Czirok László gy., 1961); Abara – 6 (Török Zsuzsa, 1980. 556–557.); Balotaszállás (VKMA ltsz. n.; MZA 33052. – Glocker Zoltán gy., 1980); Abara („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 211. – Bodnár Lajos gy., 1994); Kistráska, Mogyorós (D. Varga László, 2003. 141., 165.).

ER: Belényesújlak* (K. Nagy Sándor, 1888. III. 151.); Vice (Magyar Zoltán, 2012a. 378. – Tomisa Ilona gy.).

SZ: Tusnád* (Wlislocki Henrik, 1894. 322.).

A 8.3. Mocsárba süllyedt kincs. Lápba/ingoványos rétbe süllyedt/süllyesztett kincsek.

DT: Radamos (Gönczi Ferenc, 1914. 85.); Nagykorpad (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 692.); Siklós, Szentdénés (Pesti János szerk., 2002. 90., 242.); Radamos (Magyar Zoltán, 2010. 139.).

FF: Harsány (EA 2041/2. – Vincze István gy., 1947); Dobsina* (Nagy Dezső, 1957. 319.); Jánok (MZA 84687. – Magyar Zoltán gy., 2008).

AF: Nagykároly (Budapesti Hírlap, 1884. október 12.); Apátfalva (MNAR HS 11001. – H. Kovács Mihály gy., 1926); Nyírbátor (EA 4036/1. – Béres András gy., 1953); Dévaványa (MZA 25379. – Szűcs Sándor gy.); Tiszamogyorós/Kék (MNAR HS 30201. – Dégh Linda gy., 1962); Dévaványa (EA 15823/21. – Bereczki Imre gy., 1968); Anarcs, Mérk, Nagyecsed (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 79.; 261–262.); Bakonszeg (Bujdosó Erika–Zsupos Zoltán, 1990. 437.).

ER: Mezőfele (Zsigmond Győző szerk., 2004. 106. – Nagy Ödön gy., 1993).

MO: Szabófalva (Harangozó Imre, 2001a. 293. – Jagamas János gy., 1958).

A 8.4. Forrás mélyére rejtett kincs. A kincset egy forrás/kút mélyére/medrébe rejtik/a kincs egy forrás mélyéről kerül napvilágra.

DT: Dömös (Nedeczky Gáspár, 1880. 112.); Dömös (Kőrösi László, 1890. 173.); Dömös (Hanusz István, 1892. 13.); Dömös (Esztergom vármegye, 1908. 87.).

FF: Késmárk (A tengeri kisasszony, 2006. 937. – Lindtner Ernő gy., 19. század közepe); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 59. – 1939); Felsőtárkány (SMK 128/II. 49. – Dömötör Sándor gy., 1947); Debrőd (Magyar Zoltán, 2001a. 370–371.); Kistoronya (MZA 98809. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014).

AF: Dávod (MNAR HS 140107. – Grynaeus Tamás gy., 1968).

ER: Kód (Petri Mór, 1902. III. 693.); Nagymoha (AFAR Mg. 1534. I. o. – Faragó József gy., 1967); Kisnyégerfalva (Bihari népmondák, 1995. 136. – Fábíán Imre gy., 1984); Olthévíz (Magyar Zoltán, 2011a. I. 279. – Orbán Dániel gy.).

SZ: Lókod (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 77–78. – 1839); Barót (Cserey Gábor, 2001. 12.; Csáki Árpád, 2012. 29. – Pesty Frigyes, 1864. Miklósvárszék); Lövéte/Kérufürdő, Szentábrahám (Orbán Balázs, 1868. I. 88., 120.); Kisborosnyó (Uő, 1869. III. 166.); Bögöz (Balásy Dénes, 1897. 296.); Erdőszentgyörgy (Erdély, 1903. 91. – Szász Ferenc gy.); Felsőcernáton (EA 24515/13. – Kakas Zoltán gy., 1971); Firtosmartonos (EA 24231/67. – Gagy József gy., 1977); Kőrispatak (BBE MIK D-66/89. – Buzogány Árpád gy., 1991); Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 348.); Felsőrákos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 197–198.); Felsőcernáton (KJNTA 2371-10/15. – Dimény-Haszman Árpád gy., 2010).

A 8.5. Forrás mellett elrejtett kincs. A kincs egy (nevezetes) forrás mellett van elásva/elrejtve.

DT: Hosszúfalu (Gönczi Ferencz, 1914. 86.); Andrásfa (DE MNYT K-494/54. – Nagy Erzsébet gy., 1967); Decs (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 484.); Öcs (Veszprém megye földrajzi nevei III., 1991. 274.).

FF: Felsőlác (MZA 84691. – Máté László gy., 1966); Palócföld (Puskás Péter–Végh József, 1997. 134.).

ER: Lele (Bura László, 2008. I. 413. – Pesty Frigyes, 1864. Közép-Szolnok vármegye); Boda forduló (Orbán Balázs, 1873. VI. 85.; Hanusz István, 1894. 11.); Sztojka falva (Vasárna-

pi Ujság, 1871. 442.); Kupsafalva (Kádár József, 2000. 115. – 1892; Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1901. IV. 538.); Torda vidéke (Hanusz István, 1894. 11.); Bükk vidéke (M. Kovács Géza, 1912. 157–158.); Lele (Szendrey Zsigmond, 1921. 131–132.); Alsótök (Gergely Béla–Szabó T. Attila, 1945. 9–10.); Belényesújlak, Kisnyégerfalva (Bihari népmondák, 1995. 121., 136. – Fábíán Imre gy., 1984); Rév (MZA 94447. – Magyar Zoltán gy., 2012).

SZ: Lókod (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 77–78. – 1839); Székelybere (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 186. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Etéd (Orbán Balázs, 1868. I. 146.); Szárhegy (Árva József, 1947. 103.); Lókod (Magyar Zoltán, 2011d. 200. – Balácsi Domokos gy., 1990 k.); Bikfalva (EA 25370/12. – Csavar Leona gy., 1993); Csíkmadaras (EA 26156/18. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Homoródremete (Magyar Zoltán, 2011d. 178.).

A 8.6. Vízparton elrejtett kincs. A kincs egy tó/folyó/patak (Rába/Tarna/Ompoly/stb.) partján van elrejtve.

DT: Csörötnék (Kuntár Lajos, 1990. 198–199.); Rábaszentmihály (EA 27439/23. – Takács Judit gy., 1996).

AF: Jászdózsa (Gulyás Éva, 1976. 43.).

ER: Ompoly völgye (Pesty Frigyes, 1888. 398–399. – 1866); Kőboldogfalva (Radnóti Dezső, 1901. 244.).

SZ: Felsőrákos (Demeter László, 1998. 172. – Lőrincz István kézirata, 1987).

A 8.7. Két folyó összefolyásánál elrejtett kincs. A kincs két folyó/egy folyó és egy patak/két patak összefolyásánál van elrejtve.

FF: Óhuta (Ferenczi Imre, 1960. 426.).

AF: Szomotor (Magyar Zoltán, 2009b. 98.).

ER: Nagydoba (Szilágyási magyarak, 1999. 391. – Kovács Kuruc János gy.).

A 8.8. Vízésés mögött elrejtett kincs. A kincs egy vízésés vízfüggönye mögötti sziklafalban van elrejtve, amelyhez csak a vízésésén áthatolva lehet hozzáférni.

FF: Késmárk (Neidenbach Ákos, 2000. 76.).

A 9. Kincset rejtő fa.

A 9.1. Kincset rejtő erdő. A kincs az erdő egy meghatározott helyén/egy erdei tisztáson van elásva/elrejtve.

DT: Bokod (Dömötör Sándor, 1930. 22.); Boda (Berze Nagy János, 1940. III. 265–266.); Berzence (EA 4523/96–97. – Szállási Sándor gy.); Őriszentpéter (SMK 153/III. 8. – Dömötör Sándor gy., 1951); Bogyiszló (EA 7050/34. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Kislengyel (NIFA 252/8–9. – Körner Tamás gy., 1968); Törökkoppány (EA 21150/20. – Bősze Gábor gy., 1981); Sokorópátka (Edelényi Adél, 2003. 61.).

FF: Terbegec (Pesty Frigyes, 1864. Hont vármegye, 316.); Zólyom vármegye (Gáspár Imre, 1871. 599.); Szolyva vidéke (Csatáry György, 2001. 189. – Lehoczky Tivadar gy., 1885); Ipolyszakállos (Dobrovolni Antal, 1935. 40.); Felsőlánc (MZA 84691. – Máté László gy., 1966); Kelemér (EA 22001/22. – Dobosy László gy., 1976); Körmöcbánya (EA 16019/10–11. – Lánosz Zoltán gy., 1977); Torna (MZA 1403. – Magyar Zoltán gy., 1997); Zólyom

megye (Neidenbach Ákos, 2000. 62.); Sajókaza (Szende László, 2002. 414.); Kövi* (MZA 93036. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006); Nagyborzsöny (MZA 111202. – Magyar Zoltán gy., 2018).

AF: Sényő (Mizser Lajos, 2000. 250. – Pesty Frigyes, 1864. Szabolcs vármegye); Doboz (DENIA 1047/79. – Tábory Hajnalka gy., 1968); Balsa (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 255.); Nagyhalász (Molnár Sándor, 2003. 188.).

ER: Zsibó/Tihó (Ferenczi Imre, 1969. 39. – Cserey Miklós levele, 1815); Nagytarna (Budapesti Hirlap, 1888. január 24. 6.); Bánffyhunyadi (Téglás Gábor, 1912. 166.); Várasfenes (Bihari népmondák, 1995. 122. – Fábíán Imre gy., 1984); Magyarvalkó (Magyar Zoltán, 2004a. 304.); Rónaszék (Uő, 2011a. II. 396.).

SZ: Szombatfalva (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 199. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Csíkcicsó (EA 3715/2. – Székely Dénes gy., 1895); Bodos (Janitsek Jenő, 2004. 79. – 1957); Maroshévíz (BBE MIK D-23/154. – Bodor József gy., 1964); Felsőcernáton (EA 24515/13. – Kakas Zoltán gy., 1971); Bodos (Kisgyörgy Zoltán, 2010. 170–171.); Homoródkarácsonyfalva (Magyar Zoltán, 2011d. 174.).

MO: Magyarfalva (MNAR HS 101502. – Szendrey Ákos gy., 1950); Külsőrekecsin (Halász Péter, 1994. 27–28.); Külsőrekecsin (Uő, 2005. 178–179.).

A 9.2. Fa tövébe ázott kincs. A kincs egy terebélyes/a határban magányosan álló fa tövébe van elásva. Az ott rejlő értékeket gyakran a fából/a földből kicsapó láng jelzi.

KM: H. n. (EA 5792/1.; MOA 7420. – Irányi Lujza gy.).

DT: Zalavár (Takács Lajos, 1972. 516. – tanúvallatási jegyzőkönyv, 1759); Babosdöbréte, Göcsej (Gönczi Ferenc, 1914. 57., 227.); Sárbogárd (EA 1670/2. – Rektorisz Lajos gy., 1921); Őrség (Róka Gyula, 1936. 329–330.); Bánfa (Berze Nagy János, 1940. II. 577–578.); Kákics (Uő, 1940. III. 250.); Somogy megye/Németlad (Gönczi Ferenc, 1944. 287.); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946); Gersekarát (EA 2445/5. – Dömötör Sándor gy., 1951); Gersekarát (EA 2702/6. – Dömötör Sándor gy., 1951); Vasvár (SMNK 192/I. 2. – Dömötör Sándor gy., 1952); Visz (Ignác Rózsa, 1953. 193.); Dobri (EA 4188/58. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Pálfiszeg, Petrikeresztúr – 2 (EA 6305/5., 23. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Sármellék – 2 (MNAR HS 60112., 102501. – Dégh Linda gy., 1960); Berzence (EA 4523/96–97. – Szállási Sándor gy.); Závidovics/Egyházaskozár (MNAR HS 102301. – Vámos Mária gy., 1961); Mónosokori (EA 5792/1. – Irányi Lujza gy., 1962); Alsómocsolád (Pesti János szerk., 1999. 126. – 1963); Csörötnek* (Kuntár Lajos, 1964. 630.); Asszonyvár (EA 7603/55. – Eperjessy Ernő gy., 1964); Szentmihályhegy (MOA 10434. – Eperjessy Ernő gy., 1964); Kislengyel (NIFA 252/37. – Körner Tamás gy., 1968); Kercaszomor (EA 17480/6. – Kovács József gy., 1971); Nikla (EA 18044/199. – Tomisa Ilona gy., 1974); Pákozd (IKMNA 77.2/2.; EA 19648/2. – Géro Györgyi gy., 1977); Laskó (Ferenczi Imre, 1979. 205.); Drávaszög (Jung Károly szerk., 1980. 75–76.); Zengővárkony (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 580.); Mohács (Baranya megye földrajzi nevei II., 1982. 479.); Bakonytamási (Veszprém megye földrajzi nevei II., 1987. 101.); Kaposvár (Lévai József, 1988. 4.); Babosdöbréte („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 306–307. – Szalai Anikó gy., 1995); Gerse – 2 (Mozsolics Amália, 1996. 28.); Zengővárkony (Pesti János szerk., 2002. 242.); Várvölgy – 2 (Petánovics Katalin, 2005. 300., 301.); Hidaskürt, Vágfarkasd (MZA 90757., 90760. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

FF: Diósgyőr (Tompá Mihály, 1854. 91–98.; Uő, 1870. 572–577.; Solymossy Sándor, 1935. 89.); Diósgyőr (Nagy Miklós szerk., 1868. II. 116.); Diósgyőr (Márki Sándor, 1882.

253.); Diósgyőr (Siegmetth Károly, 1889b. 63.); Diósgyőr (Barcza Imre, 1903. 71.); Diósgyőr (Szeghalmy Gyula, 1929. 128–132.); Pelsőc (Nyiresy-Tichy Kálmán, 1935. 18.); Hangony (EA 22001/18. – Kórozs István gy., 1936); Kóspallag, Börzsöny vidéke (Kolacskovszky Lajos, 1938. 314., 317.); Nagyszalánc (EA 9838/4. – Földessy Józsefné gy., 1944); Bernecebaráti – 2 (EA 4899/13–14., 16. – Korcsmáros László gy., 1952); Miskolc (EA 6287/2. – Bodgál Ferenc gy., 1957); Diósjenő (MNAR HS 20902. – Babiák Mihály gy., 1969–1975); Márianosztra (EA 17907/36. – Hála József gy., 1973); Nagy Börzsöny (Hála József, 1977. 613.); Bernecebaráti (MZA 97213. – Hála József gy., 1982); Bernecebaráti (MZA 97211. – Hála József gy., 1982; Küllös Imola, 1988. 183.); Csermosnya völgye (Zsupos Zoltán, 1989. 2–3.); Szádelő (MZA 48. – Magyar Zoltán gy., 1996); Börzsöny vidéke – 2 (Puskás Péter-Végh József, 1997. 136–137., 154–155.); Szádelő (Magyar Zoltán, 2001a. 312.); Nyitrageszte, Gímes (Uő, 2002. 99., 103.); Szécsénykovácsi* (MZA 84261. – Varga Norbert gy., 2002); Bussa (MZA 84257. – Varga Norbert gy., 2003); Deresk, Nagyszalánc, Tornalja, Vámosladány (MZA 93070., 84807., 93043., 83837. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006–2009); Jeszte (MZA 93077. – Varga Norbert gy., 2011); Várhosszúrét (Magyar Zoltán, 2011c. 131.); Barsbese, Garany (MZA 97061., 97544. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

AF: Doboz (Székely Lajos, 1893. 58.); Szentcsanak (Kálmány Lajos, 1917. 266.); Nagyszénás* (Gunda Béla, 1934., 23.); Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 248.); Hévizgyörk (MOA 3039.; MNAR HS 101904. – Dégh Linda gy., 1939); Nagyar (Luby Margit, 1943. 171.); Tiszaigar (MNAR HS 90212. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Tiszaigar - 2 (EA 40954/226., 308. – Katona Imre gy., 1949); Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Nagyhadós (MNAR HS 60108. – Diószegi Vilmos gy., 1951); Hajdúbagos (EA 5883/9. – Béres András gy., 1953); Ajak (Luby Margit, 1985. 71–72. – 1954); Csökmő (Szűcs Sándor, 1957. 261.); Kállósemjén-Újfalurét (JAMNA 190-67/51. – Erdész Sándor gy., 1961); Géberjén (MOA 3154.; MNAR HS 101903. – Dégh Linda gy., 1961); Zagyvarékas (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105361. – Pócs Éva gy., 1961); Tiszamogyorós – 2 (NIFA 124/123., 124. – Dégh Linda gy., 1962); Zagyvarékas (Pócs Éva, 1964. 153–154.); Békéscsaba (EA 8899/3. – Mokány Miklósné gy.); Ibrány, Mándok, Nyírbátor, Nyírparasznya, Pusztaszabolcs, Tiszaadony, Vásárosnamény (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 240., 257–258., 260., 263–266.); Karcag (Bosnyák Sándor, 1973a. 37–38.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1973a. 52.), Bártya (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Nagykőrös (AJMA 418-77/33. – Barna Gábor gy., 1976); Csongrád (MFMNA 599-1976/4. – Rakonczai Ibolya–Szuszik Zsuzsanna–Tóth Ilona gy., 1976); Biharnagybajom – 2 (Szűcs Sándor, 1977. 175–178., 179–180.); Szeghalom (NIFA 234/4. – Tamás Ferenc gy., 1977); Kecel* (EA 20517/II. 26–27. – Fehér Zoltán gy., 1978); Tizsakécske (EA 22304/110–111. – Lovas Zoltán gy.); Karcsa (MNAR HS 121020. – Nagy Géza gy.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 124. – Baranyi Katalin gy., 1980); Hegyközszentmiklós (Uo., 136–137. – Molnár Jolán gy., 1980); Újkígyós (Krupa András, 1981. 175–176); Doroszló (Kovács Endre, 1982. 60.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Nagykőrös (Novák László, 1986. 297.); Doboz (Oláh Andor, 1986. 114.); Csicsó (Fehérvári Magda, 1987. 43.); Tótfalu (Papp György, 1989. 145.); Nagydobos, Balkány (Gunda Béla, 1989. 75–76., 76.); Kisvárd (JAMNA 951-92. – Veres János gy., 1991); Kisújlak (Viga Gyula, 1996. 299.); Szolnokháza (Bihari népmondák, 1995. 176–178. – Papp Attila gy.); Kiskőrös (Krupa András, 2003. 127.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 160.); Rad (Magyar Zoltán, 2009b. 97–98.); Albis (Uő, 2012a. 159.); Erdőhegy (MZA 99923. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

ER: Kolozsvár (Herner János szerk., 1998. 228.; Kolozsvári boszorkányperek, 2014. 292.–tanúvallomási jegyzőkönyv, 1685); Máriaradna (Ipolyi Arnold, 1854. 489.); Hunyad vármegye (Kőváry László, 1857. 35–36.; Uő, 1866.); Kalotaszeg (Jankó János, 1892. 188.); Kőboldogfalva (Radnóti Dezső, 1901. 244.); Désfalva (Erdély-Erdély Népei, 1901. 28.); Kide

(EA 31188/97. – Szűcs Sándor gy., 1941); Nagymoha (AFAR Mg. 1583. I. g. – Faragó József gy., 1967); Nagymoha (AFAR Mg. 1771. I. d. – Faragó József gy., 1967; Magyar Zoltán, 2011a. I. 371.); Magyarvista (Szabó Géza, 1978. 115.); Magyarózd (Horváth István, 1980. 47.); Bályok (Bihari népmondák, 1995. 193–194. – Fóris Ilona gy., 1981); Kisnyégerfalva, Rév (Uo., 118., 138. – Fábrián Imre gy., 1984); Detrehemtelep, Mezőbodon, Tóhát (Keszeg Vilmos, 1992. 204–209.); Magyardécse („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 113.; Magyar Zoltán, 2012a. 360. – Balla Tamás gy., 1995); Magyardécse (Gál Péter József, 2017. 380. – 1995); Tordatúr – 3 (Csóögör Enikő, 1998. 78., 228–229.); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1999. 328.); Kolozs (Kolozsi Gergely István, 2000. 80.); Magyarvista, Mákófalva (Magyar Zoltán, 2004a. 373., 499–500.); Magyarcsaholy, Kajántó (MZA 1668., 82894 – Magyar Zoltán gy., 2006); Kárásztelek, Szilágybagos, Szilágyfőkeresztúr, Égerhát (Magyar Zoltán, 2007a. 259., 322., 325–327.); Magyarbükös (Uő, 2008a. 290.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2011. 126–127.); Héjjasfalva, Nagymoha (Uő, 2011a. I. 318., 372.); Domokos, Magyarcsaholy (Uő, 2011a. II. 325–326., 453.); Ördöngösfüzes (Uo., 79–80.; Uő, 2012a. 387.); Szászszombor, Mezőverese gyháza (Uő, 2011a. II. 152–153., 153.; Uő, 2012a. 382., 382–383.); Rév (MZA 91063. – Magyar Zoltán gy., 2011); Mezőkőböllkút – 3, Nagysármás, Szászszombor (Magyar Zoltán, 2012a. 372–373., 377., 382., 394.); Rév (Magyar Zoltán, 2012b. 202.); Detrehemtelep (Keszeg Vilmos, 2012. 48.); Kisnyégerfalva (Magyar Zoltán, 2013a. 76–77.; MZA 88583.).

SZ: Énlaka (Orbán Balázs, 1868. I. 129.); Béta (Balásy Dénes, 1896. 296.); Andrásfalva (MNAR HS 102401. – Dégh Linda gy., 1949); Mikháza (BBE MIK D-24/31–32. – Rechita Hajnal Mária gy., 1965); Ojtoz (EA 24515/18–19. – Kakas Zoltán gy., 1968); Andrásfalva (Bosnyák Sándor, 1977. 77.); Firtosvára lja*, Énlaka – 2 (EA 24231/69–70., 158. – Gagy József gy., 1977, 1978); Bikafalva (EA 24554/14. – Zsigmond Győző gy., 1984); Gyimes: Hidegség pataka, Jávárdi száda (Salamon Anikó, 1987. 147–148., 148.); Korond (EA 26201/6–7. – Szöcs Lajos gy., 1995); Gyimes: Kostelet, Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 329., 344.); Gyimes: Gyepece (Takács György, 2004. 379.); Nagygyimes (Antal Mária, 2004. 72.); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2009a. 290–291.); Deményháza (Uő, 2011a. I. 184–185.); Gyimes: Farkasok pataka (MZA 106231. – Magyar Zoltán gy., 2016).

MO: Lészped (EA 6994/45. – Kovács Ágnes gy., 1952).

A 9.2.1. Facsemete alá rejtett kincs. A kincs egy frissen ültetett facsemete alá van elrejtve, amely fa az idők folyamán hatalmas fává terebélyesedik, és úgy őrzi gyökerei között az ott lévő értékeket.

DT: Csörötnék (Kuntár Lajos, 1964. 630.).

AF: Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 23.).

A 9.2.2. Bodzafa alá rejtett kincs. A kincs az ördög által kedvelt bodzafa alá van elrejtve.

DT: Dunapentele (MOA 14035. – Dobos Ilona gy., 1953); Kemendollár (EA 6281/8. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Pákozdi (EA 19648/2. – Géro Györgyi gy., 1977.).

AF: Szentés (Kálmány Lajos, 1917. 266.); Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 111.).

ER: Kalotaszeg (Wlislocki Henrik, 1890. 47.); Kalotaszeg (Jankó János, 1892. 188.); Szucság (Versényi György, 1901. 270–271.); Mészki (AFAR Mg. 2375. I. n. – Vöő Gabriella gy., 1979); Nagysármás/Csíkszentkirály (Keszeg Vilmos, 1999. 339.).

SZ: Eresztevény (MZA 57512. – Kakas Zoltán gy., 1968).

A 9.2.3. Diófa alá rejtett kincs. A kincs egy hatalmas diófa tövébe van elrejtve.

DT: Sármellék – 2 (MNAR HS 60112., 102501. – Dégh Linda gy., 1960).

FF: Diósgyőr (Tompai Mihály, 1854. 91–98.; Uő, 1870. 572–577.; Solymossy Sándor, 1935. 89.); Diósgyőr (Nagy Miklós szerk., 1868. II. 116.); Diósgyőr (Márki Sándor, 1882. 253.); Diósgyőr (Siegmethe Károly, 1889b. 63.); Diósgyőr (Barcza Imre, 1903. 71.); Diósgyőr (Szeghalmy Gyula, 1929. 128–132.); Diósjenő (MNAR HS 20902. – Babiák Mihály gy., 1969–1975).

AF: Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 248.); Nagyhodos (MNAR HS 60108. – Diószegi Vilmos gy., 1951); Tiszamogyorós (NIFA 124/123–124. – Dégh Linda gy., 1962).

A 9.3. Bokor alá ázott kincs. A kincs egy terebélyes bokor (csipkebokor/vadrózsabokor/stb.) tövébe van elásva/onnán kerül elő.

KM: H. n. (MOA 7457. – Irányi Lujza gy.).

DT: Libád (Esztergom vármegye, 1908. 86.); Sopron (Mohl Adolf, 1926. 71–77.); Gerse (EA 5792/23. – Irányi Lujza gy., 1952); Halastó (EA 23287/36. – Irányi Lujza gy., 1953); Kisbajom (S. Dobos Ilona, 1962. 365.); Kercaszomor (EA 17480/8. – Kovács József gy., 1972); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 206.); Sopron (Taschner Tamás szerk., 1994. 33–34.).

FF: Rozsnyó (Terény János, 1940. 68–69.); Jablonca (Magyar Zoltán, 2001a. 357.); Zsére (Uő, 2002. 103.); Gusztona (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 150–151.).

AF: Matolcs (Luby Margit, 1936. 59.); Kunszentmárton (MOA 12710. – Villányi Péter gy., 1981); Gomba (Borzák Endre, 2009. 132. – 1936); Szalárd (Bihari népmondák, 1995. 128. – 1976); Csépa (Barna Mária, 1982. 521.); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004a. 408.).

ER: Kide (EA 31188/74–75. – Szűcs Sándor gy., 1941); Váralja (Magyar Zoltán, 2005a. 145. – Orbán Dániel gy.); Felenyed, Marosnagylak (Magyar Zoltán, 2008a. 293–294., 435–436.).

SZ: Eresztevény (MZA 57525. – Kakas Zoltán gy., 1968); Atyha* (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 35. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Kissolymos (MZA 61250. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Oroszhegy (BBE MIK D-282/65. – Hajdó Hajnal Réka gy., 2008); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2009a. 288.).

A 9.4. A kincs helyét jelző fa. A kincs egy kitüntetett fa közelében (a fától meghatározott irányban meghatározott lépésre/a fa déli árnyéka/a fa egy göcsörtös ágának iránya által kijelölt helyen) van elrejtve.

KM: H. n. (MOA 7420.; EA 5792/1. – Irányi Lujza gy.).

DT: Hosszúhetény/Püspökszentlászló (Reuter Camillo, 1968. 48.; Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 584.); Velence (Gács Béla, 1978.; Kovács Sándor Iván szerk., 2001. 212.); Vajszló (Zentai Tünde, 1983. 98.); Őriszentpéter (Szikszay Edit, 1990. 38.).

FF: Deszk (MZA 93072. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006).

AF: Aszód (SMK 128/II. 49. – Dömötör Sándor gy., 1947); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1977. 175–178.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 139. – Baranyi Katalin gy., 1980); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004. 408.).

ER: Lele (Szendrey Zsigmond, 1921. 131–132.); Kide (EA 31188/116. – Szűcs Sándor gy., 1941); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 134.).

SZ: Siklód (Orbán Balázs, 1868. I. 143.); Eresztevény (MZA 57512. – Kakas Zoltán gy., 1968).

A 9.5. Fa odvába rejtett kincs. A kincs egy hatalmas, odvas fa belsejében van elrejtve.

KM: H. n. (Dugonics András, 1820. II. 11.); H. n. (MOA 7460.; EA 5792/23. – Irányi Lujza gy.).

DT: Páka (Gönczi Ferenc, 1901. 410.); Göcsej (Uő, 1914. 174.); Bata (Küllös Imola, 1988. 194–195. – Garay Ákos gy., 1909–1910); Kákics (Berze Nagy János, 1940. II. 589–590.); Kopács (Lábadai Károly, 1994. 397–398. – 1942); Gerse (EA 5792/23. – Irányi Lujza gy., 1952); Szalapa (EA 4031/17. – Sándor István gy., 1953); Halastó (EA 23287/36. – Irányi Lujza gy., 1953); Bük (Dömötör Sándor, 1954. 56.); Nemesvámos (EA 9776/15. – Illésfalvi Erzsébet gy., 1956); Parasza (EA 6305/21. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Szentgál (Vajkai Aurél, 1959. 130.; Uő, 1987. 266.); Barabásszeg (MOA 9284.; NIFA 251/52. – Körner Tamás gy., 1968); Keményfa (EA 18018/21. – Avas Kálmánné gy., 1972); Keményfa (SMNK 856/3. – Avas Kálmánné gy., 1973); Tarany (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 725.); Pankasz (EA 19984/44–45. – Avas Kálmánné gy., 1978); Baranya/Szlavónia (Penavin Olga, 1978. 49–50.); Vajszló (Zentai Tünde, 1983. 98.); Zalavár (Zala megye földrajzi nevei II., 1986. 111.); Öcs (Veszprém megye földrajzi nevei III., 1991. 274.); Kopács (Lábadai Károly, 1994. 398.); Drávaszög (Jung Károly szerk., 1994. 42.); H. n./Sümege vidéke (Pere György, 1996. 33.); Alsónyék (Csötönyi Bálint, 1996. 58.); Várvölgy (Petánovics Katalin, 2005. 302.).

FF: Sajókaza (Tóth Péter, 1988. 276. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Kis-Kárpátok vidéke (Jedlicska Pál, 1891. II. 84.); Méhész (MZA 108950. – Görcsös Mihály és Ortutay Gyula gy., 1955); Bogács (EA 6289/14. – Bodgál Ferenc gy., 1958); Abaújszántó (Ferenczi Imre, 1960. 415.); Maconka (Bodgál Ferenc, 1970. 47.); Dernő (Ujváry Zoltán, 2000. 263.); Kóspallag (Kiss László–Kiss Marianna, 2002. 8.); Kóspallag (Koczó József, 2009. 25.); Nemesoroszi (MZA 103047. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2015).

AF: Nyírbátor (EA 3799/10–12. – Béres András gy., 1952); Nagysárrét (GYINMA 135/4. – Szűcs Sándor gy.); Ágya (MZA 99639. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

ER: Brassó – 2 (Orbán Balázs, 1873. VI.: 205., 346.); Nagymoha/Gyimes (Magyar Zoltán, 2011a. I. 372. – Faragó József gy., 1968); Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 328.); Magyarvista (András Erzsébet, 2008. 297–299.); Nagysármás (Magyar Zoltán, 2012a. 377.).

SZ: Dálnok (Zsigmond Győző, 2014. 116. – 1991); Felsőcsernáton (Kakas Zoltán, 2001. 20–22.); Gyimes: Kostekek, Gyepece – 2 (Takács György, 2004. 559–560.); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 201.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 98., 152.; Uő, 2009e. 110–111.); Homoródalmás (Uő, 2011d. 180.).

MO: Nagypatak (Domokos Pál Péter, 1987. 206. – 1929–1932); Lábnik (EA 2307/8. – Szabó Mátyas gy., 1951); Pokolpatak (Bosnyák Sándor, 1980. 48–49.); Klézse/Egyházaskozár, Külsőrekecsin (Halász Péter, 2005. 179–180., 180–181. – 1977, 1978); Trunk (KJNTA ltsz. n.; MZA 67736. – Kinda István és Peti Lehel gy., 2001); Bahána (Bosnyák Sándor, 2004. 58.).

A 9.5.1. Törvényküüliek által fába rejtett kincs. Egy terebélyes fa odvába rablók/betyárok rejtik el az általuk rabolt kincseket.

DT: Bata, Bük, Dunántúl/Sümege vidéke, Keményfa – 2, Nemesvámos, Öcs, Pankasz, Parasza, Szalapa, Szentgál – 3, Szlavónia/Drávaszög, Tarany, Várvölgy, Zalabér.

FF: Bogács, Dernő, Kis-Kárpátok vidéke, Maconka, Méhész, Nemesoroszi.

AF: Ágya, Nagysárrét, Nyírbátor,

SZ: Felsőcsernáton, Gyimes: Farkasok pataka, Homoródalmás.

MO: Klézse/Egyházaskozár, Külsőrekecsin, Nagypatak, Trunk.

A 11–20. Elrejtett kincs emberekkel kapcsolatos helyeken

A 11. Megművelt gazdasági területen elrejtett kincs.

A 11.1. Szántóföldben rejtőző kincs. A kincs egy szántónak használt dűlőben/a szántóföld mélyén van elrejtve.

DT: Örtilos (Eperjessy Ernő, 2009. 192. – 1963); Maradék (MZA 71475. – Magyar Zoltán gy., 2010).

FF: Hevesaranyos (Csiffáry Gergely, 2005. 35. – Pesty Frigyes, 1864. Heves vármegye); Végles, Felsőtóti (Versényi György, 1895. 234., 238.); Mogyoróska* (EA 7105/8. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Körtvélyes (MZA 109. – Magyar Zoltán gy., 1998); Herencsény (Magyar Zoltán, 2004b. 188.); Györke, Garany (MZA 67305., 97536. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008. 2013); Szob, Nagyörzsöny (MZA 109764., 110159. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Krassó vármegye (Pesty Frigyes, 1864. Krassó vármegye, 356.; Szendrey Zsigmond, 1920. 50.; Uő, 1926. 31–32.); Szabadszállás (Bognár András, 1978. 177. – Pesty Frigyes, 1864. Jászkunság); Topolya (MZA 55153. – Borús Rózsa gy., 1948); Békés (MMMNA 233-1963/1. – Mokány Miklósné gy., 1963); Vaja (JAMNA 380-67/18. – Muraközi Ágota gy., 1966); Mezőkaszony (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105403. – Ferenczi Imre gy., 1973); Szeged* (Jung Károly szerk., 1980. 76–77.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 319.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 160.); Érdengeleg (MZA 107199. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Lozsád (Kolumbán Samu, 1894. 244.); Kide (EA 31188. – Szűcs Sándor gy., 1941); Magyarszarvaskend (Gergely Béla–Szabó T. Attila, 1945. 25.); Bodonkút (Szabó T. Attila–Gergely Béla, 1945. 45.); Mezőkeszű – 2 (Magyar Zoltán, 2012a. 398.).

SZ: Homoródkarácsonyfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 185.); Kézdiablis (MZA 57517. – Kakas Zoltán gy., 1967); Firtosvárálja (EA 24231/69. – Gagy József gy., 1978); Havad (Nagy Olga, 2000. 183.).

MO: Lábnik (Hegedűs Lajos, 1952. 194.).

→MZ VIII. B 53. →MZ VIII. J 71.

A 11.2. Szőlőben elrejtett kincs. A kincs egy szőlőtáblában van elrejtve. / A szőlőtermő különleges/csodás növény a kincs.

DT: Dobri (EA 4188/58. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Pécs: Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 134–136.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/64. – Orbán Gézané gy., 1984).

FF: Zempléni-hegyalja* (Lipták Gábor, 1969. 394. – Petrus Ransanus feljegyzése, 15. század második fele); Tokaj* (Uo. – Bél Mátyás feljegyzése, 1723); Zempléni-hegyalja (Erdész Sándor, 1956. 49. – Szirmay Antal feljegyzése, 19. század eleje); Sajókaza (Tóth Péter, 1988. 276. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Dédestapolcsány (Herkely Károly, 1937. 475.); Zempléni-hegyalja* (Erdész Sándor, 1956. 49. – 1942); Tarcál (Dobos Ilona, 1971. 44.).

AF: Dunapataj (EA 1212/18–19. – Solymos Ede gy., 1948); Papos (Luby Margit, 1985. 34. – Luby Margit gy., 1954); Kecel (EA 20517/II. 26–27. – Fehér Zoltán gy., 1978); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 156–157.); Móricgát (Uő, 2004a. 408.).

ER: Csombord (Magyar Zoltán, 2008a. 289.).

MO: Somoska (MNAR HS 60114. – Diószegi Vilmos gy., 1950).

A 11.3. Kaszálón elrejtett kincs (A kincset rejtő szénakazal). A menekülő betyár az általa rabolt kincset egy szénakazal alá rejtje el.

DT: Bábonny (Gönczi Ferenc, 1944. 294.); Sáska (EA 12896/8–9. – Tóth Joachim gy., 1961); Bábonny (RRMNA 506/3–4. – Papp Gyula gy., 1969); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 266.).
 FF: Leléd (MZA 90006. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).
 AF: Nagyszalonta (EA 4669/15–19. – Práznovszky Géza gy., 1914); Szank (EA 6174/23. – Nagy Czirok László gy., 1956); Nyíradony (EA 6668/1–10. – Béres András gy., 1957); Tyukod (DMNA 446/2. – Luby Margit gy., 1968).
 ER: Tordatúr – 2 (Csögör Enikő, 1998. 230–231., 231–232.).
 →MZ VII. A 415.3.

A 11.4. Legelőn elrejtett kincs. A kincs egy legelő földjében/a legelő/rét szélén van elrejtve.

KM: H. n. (Dugonics András, 1820. II. 15.).
 DT: Tordas (EA 2363/30. – Szoboszlai Istvánné gy., 1951); Nagyberki (MNAR HS 93808. – Gerencsér Sándor gy., 1969–1975); Felsőmocsolád (Orbán Gézáné, 1973. 55.); Törökkoppány (EA 21150/20–21. – Bősze Gábor gy., 1981); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/62. – Orbán Gézáné gy., 1984); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 617.); Szellő (Pesti János szerk., 2002. 245.).
 FF: Tarcál (MNAR HS 90432. – Dobos Ilona gy., 1962); Tornagörgő, Torna – 2, Tornaújfalu (MZA 288., 2402., 84408., 88733. – Magyar Zoltán gy., 1996–2001); Verőce (Bosnyák Sándor, 2001. 80.); Aha (MZA 83622. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007).
 AF: Debrecen (Ecsedi István, 1912. 158.); Paszab (EA 5910/11. – Turi Sándor gy., 1947); Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Debrecen (DMNA 1404/1–3. – Kovács István gy., 1974); Tiszakürt (DJMNA 3006-89/3. – Barna Gábor gy., 1976); Martfű (EA 26383/76. – Vas Béla Zoltán gy., 1994).
 ER: Kide (EA 3188/99. – Szűcs Sándor gy., 1941); Magyarakakucs (Bihari népmondák, 1995. 117. – Fábián Imre gy., 1984); Nagyrápoly (Magyar Zoltán, 2009d. 145.); Csegez (Uő, 2011a. I. 443.); Várasfenes (Uő, 2013a. 83.).
 MO: Szabófalva (Lakatos Demeter, 2003. II. 602. – Jagamas János gy., 1958).
 →MZ VIII. J 80.

A 12. Vízrel kapcsolatos építményekben elrejtett kincs.

A 12.1. Kútba rejtett kincs. A kincs egy emberek által ásott/épített kút mélyén/oldalában/egy kútgém tövében van elrejtve.

DT: Decs (Pesty Frigyes, 1864. Tolna vármegye); Fiume/Felső-Isztria* (Hanusz István, 1894. 8.; Uő, 1900. 232.; Szendrey Zsigmond, 1922. 50.); Harkány (Relković Davorka, 1915. 174.); Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.); Rózsásszeg (EA 6305/30. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Visegrád (SZFMA 216-69/4. – Deisinger Margit gy., 1960); Magyarkeszi (MOA 10253. – Dobos Ilona gy., 1965); Tapolca (EA 15858/48. – Hagymási Sándor gy., 1967); Pusztaszentlászló (Sági Károly, 1982. 366.); Vindornyaszőlős (Zala megye földrajzi nevei II., 1986. 194.).
 FF: Sára (MOA 7986. – Dégh Linda gy., 1943); Pányok (Palágyi Béla, 1947. 71.); Abaújvár (EA 14101/Pótlás, 11. – N. N. gy., 1962); Hevesaranyos (Heves megye földrajzi nevei I., 1970. 84.); Tarcál (Dobos Ilona, 1971. 43.); Kóspallag (Kiss László–Kiss Marianna, 2002. 8.; Koczó József, 2009. 11.); Csalár, Galábocs – 4, Óvár – 2 (MZA 84143., 25435., 25444., 25447., 83144., 25457., 25485. – Varga Norbert gy., 2003); Herencsény* (Magyar Zoltán, 2004b. 164–165.); Kuntapolca, Nagybalog, Páskaháza, Szalatnya (MZA 93057., 93056., 93384., 84027. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009–2010); Garany (MZA

101894. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014); Kóspallag (MZA 110724. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Rigica vidéke (Rigica és környéke, 1862. 53.; Szendrey Zsigmond, 1926. 138.); Hodász (Luby Margit, 1985. 48. – Pesty Frigyes, 1864. Szatmár vármegye); Pusztaföldvár (Patay Pál, 2010. 168. – 1880); Nagyzorlenc (Pesty Frigyes, 1885. II/2. 300.); Balsa (EA 20045/30. – Veress János gy., 1893); Katalinfalva (Torontál vármegye, 1912. 60.); Hodász (EA 6367/1810–1811. – Balogh Béla gy., 1920–1936); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Nagyszénás, Pusztaföldvár (Gunda Béla, 1934. 21., 23.); Pusztaföldvár (EA 2032/25. – N. N. gy.); Orosháza – 30 (EA 6445/2–11. – Nagy Gyula és tanítványai gy., 1938, 1943); Ilk (Szendrey Zsigmond, 1939. 531.); Hajdúnánás (EA 3123/2. – Tóth Sándor Zoltán gy., 1941); Paszab (EA 5910/11. – Turi Sándor gy.); Tótkomlós (EA 2057/6. – Krausz Zoltán gy., 1947); Békés (SMK 128/II. 49. – Dömötör Sándor gy., 1947); Beregdaróc (JAMNA 200-67/12. – Papp Zoltán gy., 1960); Gádoros, Pusztaföldvár (EA 12572/10., 12. – Ágoston Éva gy., 1960); Beregdaróc (EA 12994/88. – Papp Zoltán Sándor gy., 1961); Balsa (JAMNA 232-67/3. – Komjáthy Lászlóné gy., 1962); Beregdaróc (EA 13624/15. – Papp Zoltán Sándor gy., 1963); Békéscsaba (MMMNA 233-1963/1. – Mokány Miklósné gy., 1963); Dávod (MNAR HS 140107. – Grynaeus Tamás gy., 1967); Türkeve (MOA 9667. – Bereczki Imre gy., 1968); Szentes (MNAR HS 92104. – Füsti Molnár Bálint gy., 1969–1975); Orosháza (MNAR HS 91912. – Patakfalvi István gy., 1969–1975); Tiszakécske (EA 22304/107. – Lovas Zoltán gy.); Balsa – 2, Ibrány, Kék, Kisléta, Kisvárd, Mándok, Tiszabecs (Ferenczi Imre–Molnár Mátyas, 1972. 255–259., 266.); Tótkomlós, Csanádalberti* (Krupa András, 1974. 300–301., 301–302.); Topolya (MZA 55134. – Borús Rózsa gy., 1974); Tiszakürt (DJMNA 3006-89/3. – Bar-na Gábor gy., 1976); Balsa – 2 (EA 20045/18., 30. – Berei Sándor gy., 1978); Géderlak (Kuczay Károly, 1980. 73.); Vállaj (Luby Margit, 1983. 110–111.); Pusztaföldvár – 2 (Beck Zoltán, 1996. 76., 77.); Jánoshalma (Karsai Ferenc, 1987. 478.); Mezőbaj (Bihari népmondák, 1995. 134.); Mórícgát (Fehér Zoltán, 2004. 407.); Orosháza (Pócs Éva szerk., 2012. 187. – Patakfalvi István gy.); Dercen (MZA 95446. – Magyar Zoltán gy., 2012).

ER: Mezőbánd (Orbán Balázs, 1870. IV. 207.); Kercesd* (Uő, 1871. V. 120.); Barcaújfalu (Uő, 1873. VI. 412.); Hari (Lázár István, 1896. 131.); Egeres, Kalotaszentkirály, Magyarbikal (Jankó János, 1892. 35–36.); Bodzaforduló (Hanusz István, 1900. 235.); Nagymező/Alparét (Tagányi Jároly–Réthy László–Kádár József, 1903. VI. 218.); Magyarbikal (Szabó Géza, 1940. 21.); Alsótök (Szabó T. Attila–Gergely Béla, 1945. 9–10.); Szentkalotadarna (Uők, 1946. 70.); Szilágybagos (Nagy Réka, 2015. 169. – Szabó Miklós verses mondafeldolgozása, 1957); Magyarózd (Horváth István, 1971. 454.; Uő, 1980. 539.); Magyarbikal (Szabó Géza, 1978. 116.); Magyaszóvát (Tamás Irén, 1979. 222.); Magyarózd (Horváth István, 1980. 44.); Bályok (Bihari népmondák, 1995. 194. – Fóris Ilona gy., 1981); Magyarzóvát (Magyar Zoltán, 2012a. 452. – Zsigmond Győző gy., 1982); Aranyosszentmihály (Komáromi Tünde, 1994. 37–38.); Rettég (EA 26237/12. – Kiss Emese Ildikó gy., 1994); Vice (Magyar Zoltán, 2012a. 398. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Magyarbikal (Sebestyén Kálmán, 1995. 37.; Uő, 2004. 124.); Magyarbikal – 2 (Uő, 1996. 40.; Uő, 2004. 51.); Körösfő (MZA 480. – Magyar Zoltán gy., 2003); Szászszombor (MZA 60314. – Orbán Dániel gy., 2003); Kalotadámos, Körösfő, Magyarbikal – 2, Sárvásár (Magyar Zoltán, 2004a. 245–246., 264., 320.); Kiskend*, Harangláb (Uő, 2005a. 109., 147.); Maroscsúcs (Uő, 2008a. 289.); Magyarcsaholy (Uő, 2011a. II. 452.); Magyarzóvát (Uő, 2012a. 452.).

SZ: Barót (Csáki Árpád, 2012. 30. – Pesty Frigyes, 1864. Miklósvárszék); Szörce (Uo., 125. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék); Magyarzsákod (Kőváry László, 1866. 44.); Lövéte/Kérulyfürdő, Szentábrahám, Etéd, Székelyvécke (Orbán Balázs, 1868. I. 88., 120., 145., 156.); Kisborosnyó, Bikfalva (Uő, 1869. III. 165., 205.; Kozma Ferenc, 1882. 15.; Kandra

Kabos, 1897. 490.); Torja (Hanusz István, 1900. 237.); Sepsibodok (Imreh István, 1946. 158.); Ojtoz (MZA 57582. – Kakas Zoltán gy., 1968); Barót (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 194. – 1960-as évek); Firtosmartonos (EA 24231/67. – Gagy József gy., 1977); Erdőfüle (BBE MIK D-61/78. – Benkő Emőke gy., 1990); Bikfalva (EA 25370/11. – Csavar Leona gy., 1993); Nyárádmagyarós (Magyar Zoltán, 2007b. 71. – Kacsó Erzsébet Kinga gy., 1998); Hidegkút – 2 (MZA 61284., 61288. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Barót (Janitsek Jenő, 2011b. 189.).

MO: Magyarfalva (Csángómagyar legendák, 2015. 111. – Iancu Laura gy., 2006); Klézse (Magyar Zoltán, 2011a. II. 519.)

A 12.1.1. Kút oldalába rejtett kincs. A kincs a kút kövel kirakott oldalában, a belülről kiszedett kövek helyére van elrejtve, amit csak úgy lehet megszerezni, ha valaki leereszkedik a kútba.

AF: Békés (SMK 128/II. 49. – Dömötör Sándor gy., 1947).

MO: Klézse (Magyar Zoltán, 2001a. II. 519.).

A 12.2. Kút közelében elrejtett kincs. A kincs egy kút közelében/attól meghatározott távolságra van elásva/elrejtve.

DT: Esztergom (Steiner Zsigmond, 1872. 278.); Hosszúfalva (Gönczi Ferencz, 1914. 86.); Bakonyjákó (Edelényi Adél, 2004. 250.).

FF: Hárskút (Magyar Zoltán, 2011c. 132.).

AF: Orosháza (Szabó Ferenc, 1959. 50–51.); Topolya (MZA 55126. – Borús Rózsa gy., 1973); Bihardiószeg (Magyar Zoltán, 2012c. 141. – Papp Attila gy., 1973); Ordas (Kuczky Károly, 1980. 73. – Besenczi Sándor gy.); Magyarbánhegyes (Szende László, 2002. 413.).

ER: Bikáca* (Pesty Frigyes, 1864. Közép-Szolnok vármegye); Bogdánháza (Petri Mór, 1902. III. 149.); Kisbács (Szendrey Zsigmond, 1923–1924. 144.; Eckhardt Sándor, 1940. 212.); Belényesújlak (Bihari népmondák, 1995. 121. – Fábian Imre gy., 1984); Rév (MZA 91063. – Magyar Zoltán gy., 2011).

SZ: Lókod (EA 25399/8. – Balázs Domokos gy.).

A 12.3. Híd alá rejtett kincs. A kincs egy híd alá/egy hídnál van elrejtve.

FF: Körtvélyes (MZA 115. – Magyar Zoltán gy., 1997).

AF: Sárrétudvari* (Szűcs Sándor, 1936. 303.); Kőtegyán (Legendás Békés, 2005. 18. – Kósa László gy., 1960); Tótkomlós (Bihari Anna, 1980. 295 – Diószegi Vilmos gy., 1962); Uszód (MZA 99388. – Megyeri István gy., 2008).

ER: Dicsőszentmárton (Magyar Zoltán, 2005a. 144.); Domokos* (Uő, 2011a. II. 325–326.).

SZ: Komolló* (Kőváry László, 1852. 47.); Gidófalva (Csáki Árpád, 2012. 58. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék); Nyárádszereda (EA 27128/2. – Dósa Erika gy., 1995); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 377–378.); Berekeresztúr (MZA 1363. – Magyar Zoltán gy., 2004); Székelybere – 2 (Magyar Zoltán, 2007a. 70.); Kászonyújfalva (Uő, 2011a. I. 79.).

A 13. Utak mentén elrejtett kincs.

A 13.1. Országút szélén elrejtett kincs. A kincs az országút mentén/az országút árkában van elrejtve.

DT: Bosznia Závidovics/Egyházaskozár (MNAR HS 101902. – Vámos Mária gy., 1961); Miklósfa (Kardos Ferenc, 2010. 37. – Kotnyek Istvánné gy.).

AF: Dévaványa (MZA 25379. – Szűcs Sándor gy.); Biharkeresztes (MZA 71565. – Lackovits Emőke gy., 1968).

ER: Aranyosszentmihály (Komáromi Tünde, 1994. 37–38.).

A 13.2. Keresztúton elrejtett kincs. A kincs egy útkereszteződésben/útkereszteződésnél van elrejtve.

KM: H. n. (Pogány Péter, 1978. 238. – kincskereső irat, 1760 k.); H. n. (Tompai Mihály, 1852. 262–269.; Uő, 2870. 380–383.; Bán Aladár, 1915. 90–91.).

FF: Pásztó (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 92. – Németh Miklós gy., 1923); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 273.).

AF: Sárrétudvari – 3 (P. Madar Ilona, 1967. 78–79.); Karcag (GYINMA 1353-76/I: 19. – Barcza Zsuzsa gy., 1976); Jászkarajenő (EA 27519/39. – Tóth Klára gy., 1997); Oroszháza (Verasztó Antal, 2006. 160–161.).

ER: Szucság (Versényi György, 1901. 315.).

A 14. Emberi településen elrejtett kincs.

A 14.1. Elpusztult falu helyén elrejtett kincs. A kincs a régi falu területén (az ellenség által elpusztított/lakosai által elhagyott község helyén) van elásva/elrejtve.

DT: Boda (Berze Nagy János, 1940. III. 266.); Regöly (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 133.); Sármellék (Zala megye földrajzi nevei II., 1986. 106.); Hosszúfalva (Kaszás József, 1995. 66.); Várvölgy (Petánovics Katalin, 2005. 301.); Dinnyeberki (MZA 93565. – Magyar Zoltán gy., 2010).

FF: Rakaca (Kisfalusi János, 1994. 23.); Kövi – 2* (MZA 93041., 93042. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006).

AF: Karcag (Kimmach Ödön, 1903. 58–59.); Csépa – 2 (Barna Mária, 1982. 520., 521.).

ER: Mezőcsávás (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 135. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Csegez (Jankó János, 1893. 33.); Méra (Szabó T. Artilla, 1942. 246.); Csegez (EA 25361/30. – Hints Miklós gy., 1993); Nagypetri (Magyar Zoltán, 2004a. 313.); Kajántó (MZA 82894. – Magyar Zoltán gy., 2006); Tacs (Magyar Zoltán, 2012a. 380.); Harasztos (Keszeg Vilmos, 2014. 31.).

SZ: Backamadaras (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 21. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Patakfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 160.); Homoródkarácsonyfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 184.); Homoródkeményfalva (Hála József, 2000. 241.).

MO: Pusztina (EA 26209/4–5. – Kánya Péter gy., 1994).

A 14.2. Kertben elrejtett kincs. A kincs a családi portán/a kertben/a kert egyik fája alá van elrejtve.

DT: Felsőpalla (EA 3312/3. – Éles Tibor gy., 1943); Ugod (EA 5571/5. – Pesovár Ernő gy., 1951); Sármellék (MOA 3160. – Dégh Linda gy., 1960); Mesztegnyő (RRMNA 505/19–20. – Jáger Márta gy., 1969); Szalafő (MNAR HS Itsz. n.; MZA 105337. – N. N. gy.); Kopács (Ferenczi Imre, 1974. 267.); Kopács (EA 25257/19. – Lábadi Károly gy., 1993); Miklósfa (Kardos Ferenc, 2010. 37. – Kotnyek Istvánné gy.).

FF: Diósgyőr (Tompá Mihály, 1854. 91–98.; Uő, 1870. 572–577.; Solymossy Sándor, 1935. 238.); Diósgyőr (Nagy Miklós szerk., 1868. II. 116.); Diósgyőr (Márki Sándor, 1882. 253.); Diósgyőr (Siegmetth Károly, 1889b. 63.); Diósgyőr (Lábán Antal–Keresztury Kálmán, 1927. 9–13.); Diósgyőr (Szeghalmy Gyula, 1929. 128–132.); Bán völgye (Herkely Károly, 1937. 475.); Boldva (MTA NTI K 78/8–9. – Németh Imre gy., 1962); Bodrogkeresztúr (Dobos Ilona, 1988. 351.); Nagybózsza (MNAR HS 3109. – Nagy Lajos gy.); Leléd (MZA 90010. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

AF: Egyházaskér* (Kálmány Lajos, 1914. II. 83.); Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 248.); Ószentiván (EA 4213. – Nagy Dezsőné gy., 1953); Kállósejmen–Újfalurét (JAMNA 190–67/51–54. – Erdész Sándor gy., 1961); Polgár (HMNA 200/1–2. – Makó Erzsébet gy., 1962); Zagyvarékas (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105361. – Pócs Éva gy., 1961); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 460.); Vajdácská (EA 13769/15. – N. N. gy., 1963); Hencida (DE MNYT K-542. – Bárány Ildikó gy., 1967); Doboz – 2 (DENIA 1047/79., 80. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Kántorjánosi, Kölcse (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 258., 259.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 139–140. – Fábrián Imre gy., 1984); Fehérgyarmat (Luby Margit, 1983. 109.); Sáp (Molnár Ambrus, 2001. 257.).

ER: Kalotaszeg (Wlislöck Henrik, 1890. 47.); Nagykeresztes (Kádár József, 2000. 83. – 1892); Magyarózd (Lázár István, 1896. 109.); Szucság (Versényi György, 1901. 270–271.); Nagymoha (Magyar Zoltán, 2011a. I. 371. – Faragó József gy., 1967); Szék (Nagy Olga, 1977. 299–300.); Mészke (AFAR Mg. 2375. I. n. – Vöő Gabriella gy., 1979); Szilágybagos (EA 26333. – Nyitrai Budai Sándor gy., 1995); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 78–79.); Benedekfalva (MZA 629. – Magyar Zoltán gy., 1999); Magyarvalkó (Magyar Zoltán, 2004a. 325–326.); Szilágybálla (Uő, 2007a. 320); Óraljaboldogfalva (Uő, 2009d. 145.); Alsórákos (MZA 91267. – Magyar Zoltán gy., 2010); Magyarcsaholy (Magyar Zoltán, 2011a. II. 451., 452.); Szászszombor, Mezőverese gyháza (Uo., 152–153., 153.; Uő, 2012a. 382., 382–383. – Orbán Dániel gy.); Mezőköbölökút – 2 (Uő, 2012a. 373., 382. – Orbán Dániel gy.).

SZ: Kissolymos (A magyarországi boszorkányság forrásai III., 2002. 636. – tanúvallomási jegyzőkönyv, 1733); H. n. (MTA K Ir. 4-r. 409/I. 21. – Kriza János gy., 1860 k.); Sepsiszentgyörgy (EA 902/167. – Bodor Dénes gy., 1915–1917); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.); Sepsiszentgyörgy (MZA 57557. – Demeter Lajos gy., 1972); Székelyhodos – 3 (EK TEZE 7198/Adattár, 3–4., 100–101. – Balássy Enikő gy., 1995–2003); Homoródkeményfalva (Hála József, 2000. 241.); Székelyhodos (Balássy Enikő, 2001. 101–102.); Dálnok (Polgár Erzsébet, 2014. 167.).

MO: Lábnik (Bosnyák Sándor, 1980. 53.).

A 14.3. Mezsgyén elrejtett kincs. A kincs a kert végében/a telkek közötti mezsgyén van elrejtve.

DT: Závadovics/Egyházaskozár (MNAR HS 102301. – Vámos Mária gy., 1961).

FF: Mogyoróska (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111846. – Diószegi Vilmos gy., 1962).

A 15. Várban elrejtett kincs. A kincs egy vár/várrrom/várkastély falai között/egy hajdan volt várhelyen/a várhegyen van elrejtve.

DT: Borostyánkő (Ipolyi Arnold, 1854. 345.); Pilis vidéke (Luppa Péter, 1856. 392.); Dömös (Nedeczky Gáspár, 1880. 112.); Mecsek vidéke (Várady Ferenc, 1896. I. 257.); Simontornya (Relković Neda, 1923–1924. 106.); Kotormány (EA 617/9. – Dancs Béla gy., 1942); Balatonendréd (Margittay Rikárd, 1943. 129.); Rábahídvég (EA 2448/19. – Dömötör Sándor gy., 1951); Csákánydoroszló (EA 2488/6. – Dömötör Sándor gy., 1951); Zalaszentlőrinc (EA

3975/4. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Kemendollár (EA 4196/4. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Zaláta (Kerny Terézia, 1990. 291. – Genthon István gy., 1955); Győrvar (Dömötör Sándor, 1957b. 11–12.); Tokod (EA 10133. – Szabó László gy., 1958); Csókakő (EA 10384/12. – Gémes Balázs gy., 1960); Szigetvár (Kováts Valéria, 1962. 136.); Váralja (EA 14364/35. – Solymár Imre gy., 1962); Pogányszentpéter (TGYMA A/678-70/3. – Kerecsényi Edit gy., 1970); Órimagyarósd (EA 18018/35. – Avas Kálmánné gy., 1973); Csurgó (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 626.); Nagyvázsony – 2 (LDMNA 311/7–9. – Zsiray Lajos gy., 1978); Haraszi (Ferenczi Imre, 1979. 207–208.); Kakasd (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 331.); Óriszentpéter (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 405.); Mecseknádasd (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 447.; Pesti János szerk., 2002. 115.); Balatonendréd – 4 (EA 23997/11., 16., 19., 24. – N. N. gy., 1989); Balatonendréd – 4 (RRMNA 2126/17., 20. – N. N. gy., 1989); Jóka (Jókai Szó, 1995. 4. szám, 14.); Boda, Kővágótöttös, Göröcsnyodoboka (Pesti János szerk., 2002. 115., 203., 245.); Ibafa (MZA 93572. – Magyar Zoltán gy., 2007); Kámaháza (Magyar Zoltán, 2010. 138.).

FF: Diósjenő (Végh József, 1998. 10. – Radványi Ferenc feljegyzése, 1710–1716); Szögliget (Détschy Mihály, 1969. 177–178. – tanúvallatási jegyzőkönyv, 1720); Diósjenő (Végh József, 1998. 9. – Bél Mátyás feljegyzése, 18. század első fele); Diósjenő (Uo., 10. – Mocsáry Antal feljegyzése, 1826); Felsősztergály (Mocsáry Antal, 1826. 329.); Diósjenő (Fényes Elek, 1851. I. 265.); Diósjenő (Nagy Iván, 1854. 256.); Miskolc/Diósgyőr (Vasárnapi Ujság, 1863. 287.); Nógrád vármegye/Salgó vidéke (Findura Imre, 1864. 44.); Szanda (Bognár András, 1984. 335. – Pest-Pilis-Solt/Nógrád vármegye); Szuhogy (Tóth Péter, 1988. 336. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Mátraderecske (Csiffáry Gergely, 2005. 58. – Pesty Frigyes, 1864. Heves vármegye); Domaháza (Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Liptóóvár (Lovcsányi Gyula, 1881. 56.); Znióvár (Zányi Kálmán, 1886. 32. szám, 3.); Sárospatak (Mikszáth Kálmán, 1890. 119–120.); Ajnácskő – 2 (Pápai Károly, 1891. 163., 168.); Nagyida (Abaúj-Torna vármegye és Kassa, 1896. 348–349.); Kakaslomnic (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXIII., 1896. 134.); Selmezbánya (Tirts Rezső–Szentgyörgyi Ede–Abai Ottó, 1898. 23., 49.); Zboró (Tóth Sándor, 1912. III. 662.); Szihalom (EA 579/41. – Koós Antal gy., 1913); Szepesség (Bruckner Győző, 1922. 147.); Acsa, Nézsza, Csővár – 2 (EA 12164/3., 8–9. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Sárospatak (Panka Károly szerk., 1927. I. 236–237.); Hangony (EA 22001/18. – Kórócs István gy., 1936); Drégelypalánk (EA 21589/34–35. – N. N. gy., 1943); Ecseg (EA 2460/2. – Manga János gy., 1951); Gímes – 2 (Magyar Zoltán, 2002. 102. – Danczi Lajos gy., 1953–1964); Regéc (Csala László, 1955. 4.); Regéc (DENIA 357/28. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Hollókő (Gajzágó Aladár, 1958. 6.); Uppony (EA 10150/6–7. – Pongó Bertalan gy., 1958); Borsodnádasd (EA 12161/5. – Nemcsik Pál gy., 1959); Óhuta, Regéc, Mogyoróska, Fony (Ferenczi Imre, 1960. 426., 428–429.); Komlócska – 3 (NIFA 163/2., 16–17. – Ferenczi Imre gy., 1960); Uppony (HOMNA 700/13. – Lajos Árpád gy., 1960); Szögliget (HOMNA 1361. – Paládi-Kovács Attila gy., 1961); Somoskő (Frics Gyula, 2007. 6–7. – 1964); Hollókő (EA 7556/17. – Dobos Ilona gy., 1965); Szendrő (EA 10307/1. – Dobos Ilona gy., 1968); Mátraderecske (Heves megye földrajzi nevei I., 1970. 118.); Csejte* (Ammer, Vladimir, 1971. 23–24.); Bánfalva, Domaháza (Dobos László, 1975. 12., 22.); Zsély (MZA 88939. – Danczi Lajos gy., 1975); Nógrádsipek – 2 (Pócs Éva, 1980. 587–588., 588.); Barkóság (Paládi-Kovács Attila, 1982. 157–158.); Mály (Sági Károly, 1982. 365.); Hollókő (Szombathy Viktor, 1984. 170.); Sárospatak (Hajdú Imre, 1985. 156.); Szin (MZA 88726. – Kovács Pál gy., 1985); Regéc (EA 25053/77. – Németh Béla gy., 1992); Sajógömör (Kósik Ferenc, 1992. 66.); Kóvár (Csáky Pál, 1993. 46.); Domaháza (Dömötör Ákos, 1999. 1205. – Márton Ferenc gy., 1994); Ónod (Ágoston István, 1997. 12.); Diósjenő – 3 (Végh József, 1998. 80–82., 88.); Domaháza (Dö-

mötör Ákos, 1999. 1204–1205.); Regéc (Bosnyák Sándor, 2001. 208.); Torna – 2 (Magyar Zoltán, 2001a. 211., 246.); Peröcsény (Csáky Károly, 2001. 92.; Uő, 2004. 141.); Óbást (MZA 92875. – Varga Norbert gy., 2005); Ajnácskő – 2, Gömörsíd – 2, Mucsény (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 99., 154–155., 157.); Somoskőújfalu (Frics Gyula–Varga Norbert, 2007. 237.); Kishána (Csörnök Mariann, 2007. 170.); Péder (MZA 84692. – Magyar Zoltán gy., 2008); Csáb, Ipolykiskeszi (MZA 84013. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010, 211); Berzété (Magyar Zoltán, 2011c. 133.); Szögliget (Fecske Csaba, 2014. 37.); Nagyborzsöny (MZA 108927. – Koczó József gy., 2017); Nagyborzsöny (MZA 109565. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Jászkunság (Pesty Frigyes, 1864. Jászkunság, 25.); Pócspetri (Mizser Lajos, 2000. 341. – Pesty Frigyes, 1864. Szabolcs vármegye); Bács (Balogh György, 1867. 59.); Pocsaj (Osváth Pál, 1875. 544.); Kisgút (Lehoczky Tivadar, 1881. III. 276.; Csatáry György, 2001. 197.; Dupka György–Zubánics László szerk., 2014. 157.); Demecser (Szabolcs vármegye, 1900. 396.); Bezdán (Bács-Bodrog vármegye, 1903. I. 346.); Nyírparasznya (Szatmár vármegye és Szatmár-Németi, 1908. 138.); Nagyszalonta – 2 (Szendrey Zsigmond, 1914. 166., 168.); Nagyszalonta (Uo., 167–168.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 236.); Nagyszalonta – 3 (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 234–236.); Nyírparasznya – 2 (EA 6367/1222., 1718. – Szendrey Zsigmond gy., 1927); Kocsord (EA 373/23. – Borbély Imre gy., 1927); Adony (Szendrey Zsigmond, 1926. 138. – Részó Ensel Sándor nyomán); Bakonszeg (Szűcs Sándor, 1936. 304.); Békés (EFMA 106-67/2. – Maróti György gy., 1951); Papos (Luby Margit, 1985. 26. – 1954); Nagykereki (EA 5870. – Béres András gy., 1950-es évek); Nagykereki (Szekeres Gyula, 2004b. 195. – Béres András gy., 1954); Nyírtura (MNAR HS 10804. – István Erzsébet gy., 1959); Vállaj (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 293. – Molnár Mátyás gy., 1962); Kismarja (Ferenczi Imre, 1962. 219. – Béres András gy.); Nyírparasznya (JAMNA 251-67/1. – Milka Margit gy., 1962); Nyírbátor (JAMNA 253-67/12. – Nagy Klára és Szabó Gizella gy., 1962); Nagykereki (Ferenczi Imre, 1965. 248.); Pusztadobos (EA 14520/20. – Bíró Ilona gy., 1965); Pusztadobos (Mező András, 1967. 140.); Nagydobos (DE MNYT K-517/35–36. . Durucz Istvánné gy., 1967); Gyula (EFMA 563-78/4–5. – Tóth Éva gy., 1967); Biharkeresztes (MZA 71562. – Lackovits Emőke gy., 1968); Dömsöd (EA 16935/24. – Kopp Jolán gy., 1971); Csaroda, Császló, Fábriánháza, Fehérgyarmat – 2, Fejércse, Géberjén, Ibrány, Kocsord, Mátészalka, Nagyecsed, Nyírbátor, Nyírbogát, Nyíregyháza – 2, Nyírgyulaj, Nyírkáta, Nyírmada, Nyírtelek-Gyulatanya, Ökörítőfülpös, Tiszabecs – 3, Tiszakóród, Tiszalök, Vásárosnamény, Vitka, Zsurk (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 94., 256–269.); Nagyéc, Kisvárd, Tiszakóród, Vitka (Molnár Sándor, 2003. 185., 187.); Váncsod (Módy György, 1975. 651.); Szeghalom (Miklya Jenő, 1979. 171–172.); Zsáka (EA 20205/2. – Duró István gy., 1979); Szalárd (Bihari népmondák, 1995. 122–123. – 1981); Szabolcs (EA 22408/28. – Fábrián József gy., 1982); Nagydobos (Kálnási Árpád, 1989. 298–299.); Zsadány (Beck Zoltán, 1996. 80.); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 360.); Magyarhomorog (Dankó Imre, 2001. 338.); Szabolcs (Szende László szerk., 2002. 236.); Nagykőrös (Erdélyi Erzsébet szerk., 2006. 184.); Kiskereki (Magyar Zoltán, 2012c. 467.); Pácín (Barta Zsolt, 2015. 504.).

ER: H. n. (Kilián István, 1973. 165. – iskoladráma, 18. század közepe); Kisderzsida (Kőváry László, 1840. 9. szám); Várfalva (Kőváry László, 1852. 54.); Kolozs vármegye (Uő, 1857. 28–34.); Krizba (Magyar Zoltán, 2011a. I. 250.; Csáki Árpád, 2012. 161. – Pesty Frigyes, 1864. Brassó-vidék); Magyaró (Magyar Zoltán, 2011a. II. 193.; Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 106. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Szászcsóra (Kőváry László, 1866. 57.); Arad-hegyalja (Vasárnapi Újság, 1869. 656.); Felvinc (Orbán Balázs, 1871. V. 102–103.; Jankó János, 1893. 35.); Krizba (Orbán Balázs, 1873. VI. 422.); Mezősámsond (Koz-

ma Ferenc, 1882. 26.); Gyalu (Budapesti Hirlap, 1887. 99. szám, 6.); Hunyad vármegye (Kuun Géza, 1890. 182.); Gyalu (Kalotaszeg, 1891. 5. szám, 42. – Benedek Elek és Sebesi Jób gy.); Kalotadámos (Jankó János, 1892. 37.); Désakna (Kádár József, 2000. 46. – 1892); Szászfenes (Rosenberg Fáni, 1901. 208.); Poklostelke (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1901. V. 471.); Marossárpatak (Vajda András, 2015. 90., 102. – Adorjáni Károly gy., 1903); Bánffyhunyad (Téglás Gábor, 1912. 166.); Kolozs vármegye (Ethnographia, 1919. 130–132.); Dobra (Szendrey Zsigmond, 1920. 47.); Magyarmacskás (Szabó T. Attila–Gergely Béla, 1945. 148.); Marossárpatak (BBE MJK Á-18/27. – Bíró Emma gy., 1948); Kispetri (Magyar Zoltán, 2004a. 167. – Dobos Ilona gy., 1968); Nyárszó (Jungbert Béla, 1973. 4.); Krizba (Seres András, 1984. 66.); Belényessonkolyos, Várasfenes – 2 (Bihari népmondák, 1995. 118., 121–122. – Fábíán Imre gy., 1984); Andrásy-telep (Keszeg Vilmos, 1992. 208.); Aranyosszentmihály* (Zsigmond Győző, 1993. 122.); Szászfenes (Boldizsár Zeyk Imre, 1993. 43.); Tordaszentlászló (EA 25362/41. – Janitsek Jenő gy., 1993); Rettég* (EA 26237/43. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Rettég (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Tordaszentlászló (Janitsek Jenő, 1996. 90.); Beszterce („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 310–311. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy.); Bagolymező/Boronamező* (Szilágyási magyarok, 1999. 541. – Kovács Kuruc János gy.); Magyarborzás (KJNTA 621-01/4. – Poenar Rus Éva gy., 2001); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 134.); Apanagyfalu (MZA 60381. – Orbán Dániel gy., 2002); Várasfenes (Szabó László, 2004. 27.); Kalotadámos – 2, Nyárszó, Tordaszentlászló (Magyar Zoltán, 2004a. 330., 334., 336–337.); Magyarpéterfalva (Uő, 2005a. 149.); Magyarmacskás (MZA 82904. – Magyar Zoltán gy., 2006); Alsóvalkó (Magyar Zoltán, 2007a. 325.); Alsórákos (Lőrincz Sándor, 2007a. 325.); Magyarlapád, Magyarpéterfalva (Uő, 2008a. 299., 300.); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11.); Oltszakadát (Kisgyörgy Zoltán, 2010. 87–88.); Aknaszlatina, Világos (MZA 91126., 91015. – Magyar Zoltán gy., 2010); Krizba – 2, Bolya, Várfalva (Uő, 2011a. I. 250., 371., 444.); Olthévíz – 2 (Uo., 285. – Orbán Dániel gy.); Magyarneemegye (Uő, 2011a. II. 283.); Rév – 2 (MZA 91065., 94663. – Magyar Zoltán gy., 2011, 2012); Köröstárkány (Magyar Zoltán, 2011a. II. 475.; Uő, 2013a. 39.); Körösjánosfalva, Belényesújlak (Uő, 2013a. 81., 81–82.); Dedrászépplak (MZA 106219. – Magyar Zoltán gy., 2016).

SZ: Altorja (Benkő József, 1999. II. 150–151. – Apor Péter feljegyzése, 18. század közepe); Bágy – 2 (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 78., 79. – 1839); Komolló (Kőváry László, 1852. 47.); Parajd (Uő, 1857. 100–102.); Parajd (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 166. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Csókfalva (Uők, 2014. 66. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Etéd (Szabó Sámuel, 2009. 229–230. – Gagy Samu gy., 1865–1866); Korond (Vasárnapi Ujság, 1866. 314.; Szendrey Zsigmond, 1923–1924. 144.); Oklánd (Kőváry László, 1866. 48., 185.); Székelyudvarhely, Tordátfalva, Énlaka*, Korond, Siklód, Városfalva, Homoródkarácsonyfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 60., 118–119., 128., 132., 143., 168., 186.); Kászonszék, Szépvíz (Uő, 1869. II. 54., 75.); Aldoboly, Sepsibodok, Oltszem, Ikafalva, Lemhény – 2, Kovászna, Kisborosnyó, Sepsibesenyő, Bikfalva (Uő, 1869. III. 36., 55., 58., 93., 119–120., 155., 184., 205.); Somosd, Nyáradremete, Jedd, Sáromberke (Uő, 1870. IV. 42., 97., 182., 192.); Torja (Müller, Friedrich, 1885. 190.); Sepsibükszád (Herrmann Antal, 1893. 350.); Kökös (Uo., 350–351., 351. – Wlilocki Henrik gy.); Kissolymos (Krizsa János, 1897. 432.); Kovászna, Felsőboldogfalva (Balásy Dénes, 1897. 296., 296–297.); Parajd (Szádeczky Lajos, 1906. 87.); Siklód (Hegyi József, 1937. 473.); Csíkbánkfalva (Duka János, 1993. 31. – 1943); Farkaslaka (MNAR HS 10903. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Dálnok (MZA 57515. – Kakas Zoltán gy., 1967); Málnás (Czintos Jolán, 1971. 2.); Vargyas (EA 24519/9. – Gazda Klára gy., 1972); Lemhény (MZA 57544. – Fülöp Imre gy., 1974); Ár-

kos – 3 (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 50–51., 51. – 1975); Énlaka (EA 24231/70. – Gagy József gy., 1978); Bikfalva (EA 25370/9. – Csavar Leona gy., 1993); Szováta (EA 26193/7. – Gub Jenő gy., 1995); Kibéd (Ráduly János, 1997. 96–97.); Csíkrákos (Gál Péter József–Molnár V. József, 1999. 88.; Gál Péter József, 2017. 153.); Parajd, Székelypálfalva – 2, Tordátfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 8., 70., 79–80.); Bodos (Váradi Péter–Löwey Lilla, 2002. 62.); Kebele (Pivarcsi István, 2002. 128–129.); Kászonimpér, Kászonfeltíz (MZA 1374., 1375. – Magyar Zoltán gy., 2002); Bodos (Lőrincz Sándor, 2003b. 37–38.); Miklósvár (Uő, 2005. 26.); Lisznyópatak, Komolló, Bodos, Felsőrákos, Középpajta – 2, Bölön (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 68., 72–73., 189. 197–198., 208–209., 211.); Erdőszentgyörgy (Újfalvi László, 2011. 26–29.); Kászonújfalu, Kászonfeltíz (Magyar Zoltán, 2011a. I. 79., 80.); Barót – 2, Bodos, Középpajta – 2 (Uő, 2011b. 189–190., 195., 197.); Bágy (Uő, 2011d. 181.); Oklánd (Magyar Zoltán, 2011d. 184.); Máréfalva (KJNTA 2605-13/34. – Sándor Cecília gy., 2013).
MO: Bogdánfalva (Csúry Bálint, 1930. 176.).

A 15.1. A kincses vártorony. A kincs a vár legmagasabb tornyában van elrejtve/ott őrzik.

A 15.1.1. A Vöröstorony kincse. A kincs a sárospataki vár lovagtornyában (a Vöröstoronyban) van elrejtve. / Rákóczi kincseit a sárospataki Vöröstoronyban őrzik.

FF: Sárospatak (Mikszáth Kálmán, 1890. 119–120.); Sárospatak (Panka Károly szerk., 1927. I. 236–237.); Sárospatak (Hajdú Imre, 1985. 156.).

AF: Csaroda, Fehérgyarmat, Fejércse, Ibrány, Kocsord, Mándok, Mátészalka, Nyíregyháza, Nyírgyulaj, Nyírmada, Nyírtelek-Gyulatanya, Ökörítőfülpös, Pátroha, Tiszabecs, Tiszaeszlár, Tiszakóród, Tiszalök, Vásárosnamény, Vitka, Zsurk (Ferenzi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 256–269.); Nagygéc, Kisvárd, Nyírmada, Tiszakóród – 3, Vitka (Molnár Sándor, 2003. 185., 187.).

→MZ II. L 161.1.

A 15.1.2. A Csonkatorony kincse. A kincs a nagyszalontai vár tornyában (a Csonkatoronyban) van elrejtve/ott őrzik.

AF: Nagyszalonta – 2 (Szendrey Zsigmond, 1914. 166., 168.); Nagyszalonta (Uo., 167–168.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 236.); Nagyszalonta – 2 (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 235–236., 236.).

A 15.1.3. Az üvegtorony kincse. A kincs a vár (Kámor vára) Pestre és Budára néző üvegtornyáiban van elrejtve.

FF: Diósjenő (Végh József, 1988. 88. – Hugyecz Renáta gy.).

A 15.2. A kincses várpince. A kincs a vár titkos pincéjében van elrejtve/az elpusztult vár titkos föld alatti termében/termeiben található.

DT: Igar (Párniczky Józsefné, 1977. 216. – Pesty Frigyes, 1864. Fejér vármegye); Visegrád/Nagymaros (Arányi Lajos, 1872. 174.); Dömös (Nedeczky Gáspár, 1880. 113.); Kőszeg (Chernel István, 1882. 2.); Kányavár (Gönczi Ferencz, 1901. 411.; Uő, 1914. 38.); Rózsásszeg (Uő, 1914. 66.); Kányavár (N. Szabó Gyula, 1927. IX. 345.); Somló vidéke (Relković Davorka, 1928. 98.); Kárász (EA 21575/20. – N. N. gy., 1943); Somlósőzlős

(EA 23471/26. – Süle Sándor gy., 1948); Páka (GMA 5/8. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Csonkahegyhát (EA 3887/16–17. – Szentmihályi Imre gy., 1952); Búcsúszentlászló, Pölöske (EA 3974/2. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Pálfiszeg; Ormándlak, Rózsásszeg (EA 6305/26., 29. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Leányvár (EA 1033/4–5. – Szabó László gy., 1958); Veszprém megye (Vajkai Aurél, 1959. 165.); Pécs (MZA 13008. – Vargha Károly gy., 1959); Bajót – 2 (BBMNA 20/12–13., 16. – Balogh László gy., 1964); Bajót (EA 14477/22–25. – Balogh László gy., 1965); Magyaregregy (Páll Lajos szerk., 2007. 157. – 1971); Nagyvázsöny (LDMNA 311/7–9. – Zsiray Lajos gy., 1978); Somló vidéke (LDMNA 551/11. – Németh Alíz és Szabó Márta gy., 1981); Bajót (Komárom megye földrajzi nevei, 1985. 73–74.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 268.); Balatonendréd (RRMNA 2126/18. – N. N. gy., 1989); Csókakő, Somló vidéke (EA 25053/7–8., 44. – Németh Béla gy., 1992); Kórógy („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 74–75. – Bencze Sándor gy., 1995); Dunaszekcső (Pesti János szerk., 2002. 245.).

FF: Salgó vidéke (Mocsáry Antal, 1826. III. 224.); Sóvár (OSZK K Quart. Hung. 1514/IX. 2. – Pulszky Ferenc gy., 1841); Bodrogszegi (Tompa Mihály, 1846. 155–159.; Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Diósjenő (Ipolyi Arnold, uo.); Selmecebánya vidéke (Palugyay Imre, 1855. IV. 781.); Szuha (Csiffáry Gergely, 2005. 223. – Pesty Frigyes, 1864. Heves vármegye); Kis-Kárpátok vidéke (A fehérvári kincseskamra, 1874. 2–16.); Sziklók (Rimaszombat és Vidéke, 1877. 2. szám, 2.); Liptóóvár (Lovcsányi Gyula, 1881. 56–57.); Znióvár (Zányi Kálmán, 1886. 2–3.); Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 206, 208–209.); Diósjenő (Hanusz István, 1892. 14.); Rimaszombat (Elek Zoltán, 1896. 383.); Kakaslonc (A Magyarországi Kárpátgyeget Évkönyve XXIII., 1896. 133–134.); Kakaslonc (Greisinger Mihály, 1897. 85.); Borsodnád (EA 18496. – Istvánffy Gyula gy., 20. század eleje); Piliny (Nyáry Albert, 1909. 135–136.); Borsosberény (Nógrád vármegye, 1911. 21.); Csóvár – 4, Nézsza – 2, Penc – 10 (EA 9593/3–11., 15. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Sajóvadna (EA 4812/2. – Göör Pál gy., 1930); Kemence – 2 (Kolacskovszky Lajos, 1938. 190.); Nagyszalánc (EA 12152/15. – Földessy Józsefné gy., 1944); Ecseg (EA 2460/1–2. – Manga János gy., 1951); Szendrő – 2 (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 89–91., 93–94. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek); Gimes (Magyar Zoltán, 2002. 102. – Danczi Lajos gy., 1953–1964); Bodrogszegi (Angyal Béla szerk., 1955. 53.); Regéc – 6 (DENIA 357/26–31. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Buják (Patay Pál, 1959. 8.); Borsodnád (EA 12161/4–5. – Nemcsik Pál gy., 1959); Arka, Füzérradvány, Korlát – 2, Mogyoróska, Regéc (Ferenczi Imre, 1960. 424., 427–428.); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 54. – 1961); Kemence (EA 13029/24. – Gárdonyi Zsuzsa et al. gy., 1961); Parád (EA 15626/6. – Godó Ágnes gy., 1967); Hollókő (EA 7556/2. – Dobos Ilona gy., 1965); Parád (EA 7528/22–23. – Dobos Ilona gy., 1965); Borsodnád – 2 (Nemcsik Pál, 1966. 314.); Hangony (EA 22001/18–19. – Dobos László gy., 1966); Bodrogkeresztúr (HOMNA 2104/223–224. – Szabó Lajos gy., 1968); Hubó (EA 26330/3. – Bíró Katalin gy., 1960-as évek); Sirok (EA 1619/73. – Sebestyén Csilla gy., 1973); Kóvár – 2 (MZA 71325., 84029. – Illés Valéria gy., 1973); Nógrádsípek (MNAR HS 31501. – Pócs Éva gy., 1973); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 277.); Domaháza (Dobos László, 1975. 23.); Borsodnád (EA 22001/11., 16–17., 32–35. – Dobos László gy., 1975); Taktaszada (EA 19224/66. – Szabó Lajos gy., 1976); Vámosmikola – 2 (Gulyás Éva, 1977. 495.); Szögliget (EA 19490. – Hajdú Imre gy., 1977); Szögliget (Magyar Zoltán, 2001a. 362. – Hajdú Imre gy., 1977); Nógrádsípek – 2 (Kovács Ágnes, 1980. 587–588., 588.); Szögliget (Hajdú Imre, 1981. 6.); Domaháza – 3, Sajóvadna (EA 22001/13–16., 50–51. – Dobos László gy., 1981); Hangony (GA 481/44. – Perger Gyula gy., 1981); Borsodnád (Paládi-Kovács Attila, 1982. 157–158.); Borsodnád – 2, Domaháza (HOMNA 4784/8., 10–11., 13–15. – Dobos László gy., 1983); Hollókő (MOA

13497. – Bosnyák Sándor gy.); Szendrő (Horváth Mihály szerk., 1990. 89–91.); Sajógömör (Kósik Ferenc, 1992. 66.); Regéc, Buják (EA 25053/77–78., 83–84. – Németh Béla gy., 1992); Kóvár (Csáky Pál, 1993. 45–46.); Hídvégardó (György Horváth László, 1995. 162.); Torna, Tornaújfalú (MZA 128., 223. – Magyar Zoltán gy., 1995, 1996); Berzék (Hajdu Imre, 1997. 16.); Ecseg (Stadler Árpád, 1999. 46–47.); Kakasloznic (Neidenbach Ákos, 2000. 54.); Nőgrád (Bosnyák Sándor, 2001. 110.); Szögliget – 2, Torna, Tornagörgő, Zsarnó – 2 (Magyar Zoltán, 2001a. 361–363., 372.); Becskeháza (Uo., 363–364. – György Horváth László gy.); Nógrádsipek (PMNA 1526. – Csizmadia Erzsébet gy., 2001); Zsarnó (MZA 84410. – Magyar Zoltán gy., 2001); Szanda (Szende László, 2002. 415.); Gimes (Magyar Zoltán, 2002. 415.); Kóvár (Csáky Károly, 2003. 2.), Regéc (Csorba Csaba, 2005. 190–191.); Martonyi (Magyar Zoltán, 2005b. 166.); Egyházasbást (Farkas Ottó, 2006. 11.); Óbást (Magyar Zoltán, 2006b. 61.); Kóvár (Csáky Károly, 2007. 49.); Hangony (Baráz Csaba–Kiss Gábor–Palkovics Gyula, 2010. 31–33.); Nőgrád (MZA 93676. – Magyar Zoltán gy., 2012).

AF: Pécel (Ballagi Aladár, 1873. 142.); Versec (Koncz Sándor, 1885. 451–452.); Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 307–309.); Feketehegy (Az Osztrák–Magyar Monarchia írásban és képen XVIII., 1900. 466.); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 167.); Nagyszalonta (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 234–235.); Csenger (EA 6367/1676. – Szendrey Zsigmond gy., 1927); Gomba (Borzák Endre, 2009. 132. – 1936); Csenger (Luby Margit, 1985. 32–33. – 1944); Dunapataj (EA 1212/2. – Solymos Ede gy., 1948); Békés (EFMA 106-67/2. – Maróti György gy., 1951); Nagyecsed (Luby Margit, 1985. 46. – 1954); Tamásfalva (EA 26299/2. – Berta István gy., 1960); Kismarja (Ferenczi Imre, 1962. 219.); Nyírbátor (JAMNA 253-67/12. – Nagy Klára és Szabó Gabriella gy., 1962); Békés (MMMNA 233-1963/2. – Mokány Miklósné gy., 1963); Nagykereki (Ferenczi Imre, 1965. 248.); Gyula (EFMA 563-78/5. – Nádra Éva gy., 1967); Nyírbátor – 4 (MZA 71536–71539 – Lackovits Magdolna gy., 1967); Biharkeresztes, Nagykereki, Pocsaj (MZA 71562., 71546., 71555. – Lackovits Emőke gy., 1968–1969); Jánd, Nagyecsed – 2, Nyírbátor, Ökörítőfülpös, Vitka (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 258., 262–263., 265., 269.); Váncsod (Módy György, 1975. 664–665.); Zsadány (Beck Zoltán, 1996. 80. – 1975); Zsáka (DMNA 1878/2. – Jordán Sándor és Duró Ibolya gy., 1979); Szalárd (Duka János, 1993. 50–51. – 1979); Geszt (Sinkó Rozália–Dömötör Ákos, 1990. 82–83.); Abara (Török Sára, 1980. 550.); Szalárd (Uo., 122–123. – 1981); Nyírbátor (BIMA 141-83/124. – Ratkó Lujza gy., 1983); Nyíregyháza (Hepehupa, 2003. 4. szám, 98. – Czvik Szilvia gy.); Sülysáp (MZA 24472. – Márkó Zsuzsa gy., 2005); Bene (MZA 94340. – Magyar Zoltán gy., 2012).

ER: Mezőbánd (Kőváry László, 1852. 175.; Uő, 1866. 59.; Ipolyi Arnold, 1854. 493.; Müller, Friedrich. 1885. 191.); Kolozs vármegye (Kőváry László, 1857. 28–34.); Visk (P. Szathmáry Károly, 1863. 363.); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11. – Pesty Frigyes, 1864. Kolozs vármegye); Marossárpatak (Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye, 348.); Disznajó (Magyar Zoltán, 2011a. II. 193.; Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 48. – Pesty Frigyes, 1964. Torda vármegye); Várhegy – 2 (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 215. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Várhegy/Udvarfalva, Mezősámsond (Orbán Balázs, 1870. IV. 192., 201.); Felvinc (Uő, 1871. V. 103.); Szászcsór (Dömötör Ákos, 1992. 184. – protestáns prédikáció, 1871); Szászváros (Kelet, 1881. 269. szám, 2.); Mezőbánd (Magyar Népköltési Gyűjtemény III., 1882. 402.); Bálványosvára (Szabó Sámuel, 2009. 430. – Csiszár Bálint gy., 1884); Máriaradna (Gabnay Ferenc, 1886. 1.); Kolozs (Pesty Frigyes, 1888. 402.); Szászcsór (Müller, Friedrich, 1885. 30., 82.); Szászcsór, Omlás (Herrmann Antal, 1893. 29., 386–387.); Nyárszó, Kalotadámos (Jankó János, 1892. 37.); Doboka, Révkolostor* (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1901. V. 555.; Kádár József, 1992. 23.; Uő, 2000. 84., 120. – 1892); Szászfenes (Rosenberg Fáni, 1893. 149.); Görgényszentimre (Hankó Vilmos,

1896. 343. – Borostyáni Nándor nyomán); Hunyad vármegye, Kolozs (Versényi György, 1901. 271.); Várfalva (Keszeg Vilmos, 2004. I. 222–223. – Kanyaró Ferenc gy., 20. század eleje); Várasfenes (Györffy István, 1916. 88.); Kolozs vármegye (Ethnographia, 1919. 130–132.); Erősd (EMEA Itsz. n.; MZA 36730. – Binder Pál gy., 20. század közepe); Kolozsvár (EA 5560/83–85. – Bátky Zsigmond gy., 1940); Méra (Szabó Géza, 1940. 17.); Méra (Szabó T. Attila, 1942. 246.); Várkudu (Duka János, 1993. 49–50. – 1951); Várasfenes (Kun József, 1998. 23–24. – 1954); Magyarfenes, Nyárszó, Tordaszentlászló, Méra (Szabó Géza, 1978. 109–114., 127–128.); Aranyosszentmihály (AFAR Mg. 2377. I. b. – Vöő Gabriella gy., 1979); Magyarmacska (Kabay Béla, 1982. 629.); Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 120. – Fábrián Imre gy., 1984); Krizba – 2 (Seres András, 1984. 491.); Aranyosszentmihály (EA 24554/10. – Zsigmond Győző gy., 1990); Szászfenes (Ricci József, 1992. 5.); Mészkö (Zsigmond Győző, 1993. 124.); Székelyföldvár (MZA 6720. – Keszeg Vilmos gy.); Várhegy (EA 26155/5. – Ercsei Enikő gy., 1994); Vajdaszentivány („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 303. – Ercsei Enikő gy., 1994); Mezősámsond – 2 (Uo., 288., 288–289. – Balogh Piroska Krisztina gy., 1994); Retteg (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Szászfenes (Ricci József, 2000. 57–58.); Szilágysámsón (MZA 636. – Magyar Zoltán gy., 2000); Bujánháza* (Kónya László szerk., 2003. 63.); Nyárszó (Sebestyén Kálmán, 2004. 51.); Körösfő, Magyarvita (Magyar Zoltán, 2004a. 330., 338.); Marossolyos (Csorba Csaba, 2005. 221.); Dányán, Váralja (Magyar Zoltán, 2005a. 149.); Gógán (Uo., 78. – Orbán Dániel gy.); Magyarmacska (MZA 82869. – Magyar Zoltán gy., 2006); Mocsolya, Hadad (Magyar Zoltán, 2007a. 327–328., 336.); Hari (Uő, 2008a. 179.); Óraljaboldogfalva (Uő, 2009d. 146.); Világos – 2 (MZA 71998., 71999. – Frayna Edit gy.); Ördögösfűzes (MZA 91510. – Magyar Zoltán gy., 2010); Keresd (Magyar Zoltán, 2011a. I. 373.); Kőszegremete, Sáromberke (Uő, 2011a. II. 423., 520.); Köröstárkány (Uo., 489.; Uő, 2013a. 77–78.); Szentmargita (Uő, 2012a. 401.); Várasfenes (Uő, 2013a. 39.).

SZ: Bágy (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 79–80. – 1839); Jedd (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 73. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Torja vidéke (Barta Ignác, 1868b. 745.); Kiskalambfalva, Zetelaka, Kadicsfalva, Szentábrahám, Énlaka, Korond, Felsősfalva, Parajd – 2, Nagysolyos, Bágy, Barót, Barót/Bibarcfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 28., 67., 114., 121., 128., 132–133., 139., 152., 174., 216.); Csíkrákos (Uő, 1869. II. 72.); Középpajta, Oltszem, Sepsibükszád, Ikafalva, Kézdiszentlélek – 2, Kovászna, Kisborosnyó, Szacsva, Eresztevény (Uő, 1869. III. 17., 57., 61., 96., 111–112., 155., 164–165., 174., 176.); Erdőszentgyörgy, Nyomát, Kebele (Uő, 1870. IV. 30., 61., 182.); Kézdiszentlélek, Parajd, Kovászna, Szárazajta (Kozma Ferenc, 1882. 15., 26.; Kandra Kabos, 1897. 489–490.); Olasztelek* (Kolumbán Samu, 1895. 298–299.); Kovászna (Balásy Dénes, 1897. 296.); Kissolyos (Krizsa János, 1897. 432.); Bencéd (Erdély-Erdély Népei, 1898. 27. – Pap Domokos gy.); Zetelaka* (Benedek Elek, 1926. 47–49.); Ilyésmező – 2, Kőrispatak (Téglás Gábor, 1927. 46–48.); Csíkrákos (Duka János, 1993. 48–49. – 1942); Csíkbánkfalva (Uo., 31. – 1943); Sepsibodok (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 27. – Mihály Zoltán gy., 1943); Árkos (Mozsolics Amália, 1943. 50.); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 207–208. – Szaniszló András gy., 1958); Gidófalva, Fotos (MZA 57519., 57522. – Kakas Zoltán gy., 1967); Maksa (EMRA Itsz. n.; MZA 36749. – Kakas Zoltán gy., 1970); Málnás (Czintos Jolán, 1971. 2.); Lemhény (MZA 57545. – Fülöp Imre gy., 1974); Sepsibükszád, Árkos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 32., 50–51. – 1974, 1975); Kiskadács (EA 24231/158. – Gagyi József gy., 1978); Lisznyópatak, Komolló, Kézdiálmás (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 68., 72., 157. – 1979); Parajd vidéke (EA 24232/18. – Gagyi József gy., 1980-as évek); Kézdiálmás (EMEA Itsz. n.; MZA 36751., 36969. – Kakas Zoltán gy., 1990 k.); Kőrispatak (BBE MIK D-66/5. – Buzogány Árpád gy., 1991); Parajd – 2, Ilyésmező (EA 26193/1–6. – Gub Jenő gy., 1995); Parajd (EA 26201/9. – Szócs Lajos gy., 1995); Csíkmada-

ras (Pál-Antal Sándor, 1996. 216.); Csíkrákos (Gál Péter József–Molnár V. József, 1999. 88.); Székelypálfalva – 3 (Zsidó Ferenc, 2000. 30., 79.); Kissolyos (KJNTA 2176-08/3. – Szombatfalvi Csongor és Deé Edina gy., 2008); Kissolyos (KJNTA 2335-09/3. – Szombatfalvi Csongor és Deé Edina gy., 2008); Málnás, Maksa, Nagypatak, Kovászna, Felsőcsernáton, Kézdicsomortán, Kézdialmás – 2, Lemhény, Középpajta, Bölön (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 23–24., 47., 87., 102., 123., 151–152., 156–157., 209., 211.); Zetelaka (Osváth Imola, 2008. 48–49.); Vármező, Zetelaka – 3 (Magyar Zoltán, 2011a. I. 184., 208–209.); Oklánd (Uő, 2011d. 184.).

A 15.2.1. A kincses várpince vasajtaja. A kincses várpince bizonyos időközönként megnyíló/bezáródó/a kincskeresőket feltartóztató/megsebesítő kapuja/ajtaja/vasajtaja.

DT: Bajót, Csókakő, Dömös, Kórógy, Somlószlós, Somló vidéke, Szentgál.

FF: Becskeháza, Bodrogkeresztúr, Bodrogszegi, Borsodnádásd – 6, Buják – 2, Csővár – 2, Domaháza, Ecesg, Gímes, Hangony – 3, Hídvégardó, Kakaslomnic – 2, Kemence, Kis-Kárpátok vidéke, Korlát, Mogyoróska, Nagyszalánc, Nézsá – 2, Penc – 3, Piliny, Regéc – 5, Rimaszombat, Sajógörmör, Szanda, Szendrő – 2, Szikálnok, Szögliget – 4, Taktaszada – 2, Torna, Tornaújfalva, Zsarnó – 3.

AF: Békés, Dunapataj, Geszt, Gyula, Nagyszalonta – 2, Nyírbátor – 3, Tamásfalva, Versec, Zsadány.

ER: Bálványosvárálja, Doboka, Gógán, Görgényszentimre, Hari, Hunyad vármegye, Körösfő, Köröstárkány – 2, Krizba, Magyararmacskás, Marossárpatak, Méra – 3, Mezősámsond – 3, Nyárszó – 2, Ördöngösfüzes, Sáromberke, Szászcser, Szászfenes – 2, Székelyföldvár, Várasfenes, Várfalva, Várhegy/Udvarfalva, Világos – 2.

SZ: Árkos, Csíkrákos – 2, Fotos, Gidófalva, Ikafalva, Ilyésmező, Kézdialmás, Kisgalambfalva, Kisborosnyó, Kiskadács, Kovászna – 3, Lisznyópataka, Maksa, Málnás, Parajd – 2, Parajd vidéke, Székelypálfalva – 3, Szentábrahám, Vármező, Zetelaka – 6.

A 15.2.2. A kincses várpince lakatja. A kincses várpince (a tornai vár/a dobokai vár/Rapsonné vára) vasajtaján egy nagy lakat/három hatalmas lakat van, és csak az képes hozzáférni az ott őrzött értékekhez, aki ki tudja nyit azt/azokat.

FF: Hídvégardó, Torna, Zsarnó – 3.

ER: Doboka.

SZ: Parajd – 2.

A 15.3. A kincses várkút. A kincs a vár kútjának a mélyén rejtőzik, ahová volt tulajdonosai bedobták/besüllyesztették azt.

DT: Visegrád (SZFMA 216-69/4. – Deisinger Margit gy., 1960); Doba (EA 24685. – Süle Sándor gy., 1982).

FF: Kapuszög* (Szémán István, 1911. 237.); Gölnicbánya (Teleki Zakariás Sándor, 1912. 69.); Szögliget (HOMNA 1361/4. – Paládi-Kovács Artilla gy., 1961); Abaújvár (EA 13081/145–146. – Rozgonyi Klára gy., 1962); Abaújvár – 3 (EA 14101/11., 26. – Varga Ilona gy., 1962).

AF: Nagyszőlős vidéke (Lehoczky Tivadar, 1904. 43.); Beszterec* (Kiss Lajos, 1961. 33.); Tizsakóród (Molnár Sándor, 2003. 182. – 1960-as évek); Zsáka (DMNA 1878/2. – Jordán Sándor és Duró Ibolya gy., 1979), Jánoshalma (Karsai Ferenc, 1987. 478.).

ER: Hari (Lázár István, 1896. 131.); Magyarmacska* (Szabó T. Attila–Gergely Béla, 1945. 148.); Körösfő (Sebestyén Kálmán, 1998. 54.; Uő, 2005. 51.); Olthévíz, Kőhalom (Magyar Zoltán, 2011a. I. 285., 352. – Orbán Dániel gy.); Rettég/Baca (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284. – Kiss Emese Ildikó gy., 1994).

SZ: Barót (Magyar Zoltán, 2011b. 197. – Pesty Frigyes, 1864. Miklósvárszék); Magyaszáokod, Közéapajta (Kőváry László, 1866. 44., 46., 48.); Torja vidéke (Barta Ignác, 1866b. 745.); Nagyalambfalva, Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 30., 137.); Balánbánya (Uő, 1869. II. 95.); Közéapajta, Sepsikőröspatak, Torja, Kisborosnyó (Uő, 1869. III. 17., 51., 86., 165.); Sóvárad, Nyárádselye (Uő, 1870. IV. 22., 82.); Kisborosnyó, Szarazajta (Kozma Ferenc, 1882. 15.; Kandra Kabos, 1897. 489.); Torja vidéke (Hanusz István, 1894. 12.); Sepsibodok (Imreh István, 1946. 158.); Ojtoz (MZA 57582. – Kakas Zoltán gy., 1968); Málnás (Czintos Jolán, 1971. 2.); Barót (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 194. – 1978); Kibéd (Ráduly János, 1997. 94.); Barót (Janitsek Jenő, 2004. 9.); Közéapajta (Lőrincz Sándor, 2008. 26.); Bikfalva, Komolló, Katrosa, Sepsikőröspatak (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 64., 72., 140., 169.); Bágy (Magyar Zoltán, 2011d. 182.).

A 16. Szent helyen elrejtett kincs.

A 16.1. A kolostor kincse. A kincs az elpusztult kolostor romjai között rejtőzik/a kolostor titkos pincéjébe lett elrejtve/a kolostor kútjába lett belesüllyesztve.

DT: Monostorapáti (Zsupos Zoltán, 2009. – MNL OL: Magyar kincstári levéltárak – Magyar Kamarai levéltár. A Magyar Kamara regisztraturája – Juridica – 1802, 31. kútfő, 112. tétel); Futak vidéke (Aldunai Lapok, 1860. 5. szám, 18.); Balatonrendes (Jankó János, 1902. 70. – Pesty Frigyes, 1864. Veszprém vármegye); Ormándlak, Babosdöbréte (Gönczi Ferencz, 1914. 55–56., 57.); Pilisszentereszt (Ethnographia, 1919. 133–134.); Kiszalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Lébény/Barátföldpuszta (Ruff Andor, 1928/1938. 93–94.); Budakeszi (Bonomi Jenő, 1939. 156.); Nagylengyel (EA 3083/17–19. – Kiss Károly gy., 1941); Uza (Pákay Zsolt, 1942. 153.); Salföld (Margittay Rikárd, 1943. 131.); Sokorópátka (Horváth Árpád, 1944. 39.); Ménfőcsanak (XJMNA 32–65.; Perger Gyula, 2006. 478. – Ziniel Katalin gy., 1955); Vönöck (EA 6253/3. – Dömötör Sándor gy., 1957); Bókaháza (EA 6278/3. – Szentmihályi Imre gy., 1957); Pécs (Oppe Sándor, 1959. 56.); Nagyvázsöny (Vajkai Aurél, 1959. 166–167.); Nagyvázsöny – 3, Uza (LDMNA 311/4–6., 11–12. – Zsiray Lajos gy., 1978), Balatonrendes* (Veszprém megye földrajzi nevei I., 1982. 206.); Zalavár (<http://www.nti.btk.mt.hu/kapcsolathalo/index.php/Zalavár> – Petánovics Katalin gy., 1985); Balatongyörök (Zala megye földrajzi nevei II., 1986. 95–96.); Külsővat (Varga Éva Teréz, 1996. 243.); Szentbékálló (Lukács László, 1998. 219–220.); Mosonújhely, Nagybajcs, Pilisszentlélek (Edelényi Adél, 2004. 39., 227., 232.); Monostorapáti (Tóth Ida, 2016. 11.).

FF: Rozsnyó vidéke (Petőfi Sándor, 1845. 55.; Uő, 1987. 15.); Sajószentpéter (Fényes Elek, 1851. IV. 116.); Diósgyőr (Istvánffy Gyula, 1891. 74–75.); Németpróna (Nyitra vármegye, 1899. 201–202.); Németpróna (Mártonvölgyi László, 1941. 13–14.); Martonyi (MZA 48850. – Magyar Zoltán gy., 1996); Kóspallag – 2 (Kiss László–Kiss Marianna, 2002. 7–8., 8.; Koczó József, 2009. 11.); Sátoraljuújhely (Edelényi Adél, 2004. 72., 235., 253.); Kőhídgymart (MZA 83700. – Balázsik Andrea gy.); Martonyi (Magyar Zoltán, 2005a. 166.); Márianosztra, Nagymaros (MZA 110229., 110920. – Magyar Zoltán gy., 2017, 2018).

AF: Vésztő (Pesty Frigyes, 1864. Békés vármegye, 319.); Körösszegapáti (Pesty Frigyes, 1864. Bihar vármegye, 414–415.); Bolondvár (Részó Ensel Sándor, 1861. 245.); Hortobágy vidéke (Végh Kálmán Máttyás, 1903. 11–12.); Uszód (Kuczy Károly, 1980. 73. – 1962); Csá-

szártöltés (VKMA ltsz. n.; MZA 51318. – Glocker Zoltán gy., 1977); Hajós (VKMA 209-82/165. – Harmath Lajosné gy., 1972); Tóti (Bihari népmondák, 1995. 45. – Bende-Tóth Tibor gy., 1980); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 318.); Hertelendyfalva (Bosnyák Sándor, 1992c. 17.; Uő, 2001. 282.); Valkó (Uő, 2001. 75–76.); Hajós (Wicker Erika–Knippl István, 2005. 43. – Schön Mária gy.).

ER: Nagyölyves (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 149–150. – Pesty Frigyes, 1864. Kolozs vármegye); Feketealom (Orbán Balázs, 1873. VI. 406.); Salamon (Kádár József, 2000. 121. – 1892.; Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1903. VI. 59.); Szilágyfőkeresztúr (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1902. IV. 534.); Szentkalotadarna* (Szabó T. Attila–Gergely Béla, 1946. 70.); Szilágybagos (Nagy Réka, 2015. 168. – Szabó Miklós verses mondafeldolgozása, 1957); Sülelmed (Magyar Zoltán, 2007a. 328.).

SZ: Haraly (Pesty Frigyes, 1864. Háromszék, 83–84.); Haraly (Orbán Balázs, 1869. III. 136.); Csíksomlyó (MZA 102009 Magyar Zoltán gy., 2014).

A 16.1.1. A kolostorpince vasajtaja. A kolostor kincseit rejtő pincének bizonyos időnként megnyíló vasajtaja/hét ajtója/kulcsai.

DT: Babosdöbréte, Lébény/Barátföldpuszta, Nagylengyel.

AF: Vésztő.

A 16.2. Templomban elrejtett kincs. A kincs egy templom falai között/egy templom falai mellett/egy elpusztult templom romjai között van elrejtve.

DT: Kapoly (Magyar Nyelvőr, 1875. 36.; Szendrey Zsigmond, 1926. 138.); Magyarzombarfá (EA 17480/78. – Kovács József gy., 1971); Óriszentpéter (Moldova György, 1974. 97.); Letenye (TGyMA A/1151-80/2–3. – Mikó István gy., 1975); Óriszentpéter (EA 19984/90. – Avas Kálmánné gy., 1978); Nagyvázsöny (LDMNA 311/2. – Zsiray Lajos gy., 1978); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 617.); Bodajk (Gál Péter József, 2017. 526. – 1994); Bonnya („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...” 1998. 303. – Szalai Anikó gy., 1995); Várölgöy – 2 (Petánovics Katalin, 2005. 302.).

FF: Nógrádsipek (Kovács Ágnes, 1980. 588.); Debrőd – 2 (Magyar Zoltán, 2001a. 357., 609–611.).

AF: Aracs/Torontáltorda (Vasárnapi Ujság, 1860. 644.); Törökbecse (Pesti Napló, 1863. szeptember 12.; Jung Károly, 1993. 116.); Tiszavalk (Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye, 357.); Körösszegapáti (Vmirjáncki József, 2008. 16. – Pesty Frigyes, 1864. Bihar vármegye); Debrecen (Balkányi Szabó Lajos, 1865. 22.); Szarvas (Igazmondó, 1875. 148.); Apátikeresztúr (Rómer Flóris, 1974. 341. – 1884); Karcag (Kimnach Ödön, 1903. 58–59.); Okány (EA 15823/116. – Bereczki Imre gy., 1952); Kötegyán (EFMA 146-67/2. – Pálfi Ilona gy., 1959); Kötegyán (Legendás Békés, 2005. 18. – Kósa László gy., 1960); Körösnagyharsány (Legendás Békés, 2005. 31. – Bereczki Imre gy., 1968); Kérsemjén (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 258.); Kistelek (Bosnyák Sándor, 1973b. 82–83.); Tótkomlós* (Krupa András, 1974. 300–301.); Máriabesnyő (Schram Ferenc, 1975. 278.); Éradony (Bihari népmondák, 1995. 52. – Dandé Bálintné gy., 1980); Újszentmargita (DMNA 1872/12–13. – Varga Jánosné–Póser Istvánné–Domán Jánosné gy., 1980); Kunszentmárton (MOA 12659. – Villányi Péter gy., 1981); Csépa (Barna Mária, 1982. 521.); Torontáltorda (Jung Károly, 1983. 15.); Tiszabökény (Ferenczi Imre, 1984. 120.); Törökbecse (Jung Károly, 1993. 118. – 1981); Szentes (Zsíros Katalin, 1990. 85.); Mezőtelegd (MZA 50856. – Varga Árpád gy., 1990 k.); Hajdúnánás (EA 7639/23. – Kiss Eszter gy.); Topolya (MZA 55135. – Borús Rózsa gy.); Kessel (Fehér Zoltán, 2004. 157–158.); Kiskőrös/Akasztó – 2 (MZA 90895., 90896. – Magyar

Zoltán gy., 2005); Aracs – 2, Torontáltorda, Törökbecse (Aracsi Vajda János, 2007. 13., 15., 25–26., 30.); Albis (Magyar Zoltán, 2012c. 159.).

ER: Kérő (MZA 82945. – Magyar Zoltán gy., 2010); Belényesújlak (Magyar Zoltán, 2013a. 81–82.).

SZ: Firtos vidéke (Kőváry László, 1852. 187.); Korond (EA 24232/29. – Gagy József gy., 1982); Erdőfüle (BBE MIK D-61/78. – Benkő Emőke gy., 1990).

A 16.2.1. Templom falában elrejtett kincs. A kincs a templom falában, egy titkos üregben van elrejtve.

AF: Nyírbátor* (Vasárnapi Ujság, 1869. 658.; Szendrey Zsigmond, 1926. 137.); Mezőtelegd (Beke György, 1984. 224–225.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 144–145. – Fábian Imre gy., 1984); Mezőtelegd (MZA 50643. – Varga Árpád gy. 1989).

SZ: Erdőfüle (Bod Péter, 1984. 158. – 18. század közepe); Vaja (Orbán Balázs, 1870. IV. 38.).

MO: Pusztina* (Halász Péter, 1987. 17.).

A 16.2.2. Templomküszöb alá rejtett kincs.

DT: Zalaszentmihályfa, Böde (GMA 5/17., 29. – Szentmihályi Imre gy., 1951).

AF: Jászkarajenő – 2 (EA 27519/8., 40–41. – Tóth Klára gy., 1997).

A 16.2.3. Templom szószéke alá rejtett kincs.

AF: Albis (Balláné Bakó Erzsébet–Török Ferenc, 2003. 114.); Albis (Magyar Zoltán, 2012c. 156.).

A 16.2.4. Templom kriptájába rejtett kincs. A kincs a templom kriptájában/pincéjében/a templom alól kiinduló alagútban van elrejtve.

DT: Harkány (Relković Davorka, 1925. 174.); Adorjánháza (EA 20082/25. – Szalóky László gy., 1978); Laskó (Ferenczi Imre, 1979. 203.); Kővágóóttös (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 658.).

FF: Nádújfalu (PMNA 721/12. – Kuborczik Klára gy., 1975); Szerencs* (Szende László, 2002. 414.); Tarnaméra (Zábrátszky Éva, 2004. 335. – Bakó Ferenc gy.).

AF: Debrecen (Balkányi Szabó Lajos, 1865. 22.); Oros (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 265.); Törökbecse (Jung Károly, 1985. 155–156.); Törökbecse (Uő, 1993. 118.); Karcag (Örsi Julianna, 1997. 27.); Torontáltorda – 2 (Aracsi Vajda János, 2007. 17–19., 33.); Albis (Magyar Zoltán, 2012c. 155.).

ER: Sarmaság (Petri Mór, 1902. IV. 314.); Gógán (Magyar Zoltán, 2005a. 78. – Orbán Dániel gy.); Oltszakadát (Magyar Zoltán, 2011a. I. 372.).

SZ: Csíksomlyó (MZA 102009. – Magyar Zoltán gy., 2014).

→MZ VIII. A 20.

A 16.2.5. A Pusztatemplom ajtaja. Az elpusztult templom (az aracsi romtemplom) bizonyos időközönként megnyíló ajtaja/a templom kincses pincéjének megnyíló ajtaja.

AF: Törökbecse (Jung Károly, 1985. 155–156.); Törökbecse (Uő, 1993. 118.); Torontáltorda (Aracsi Vajda János, 2007. 33.).

DT: Pécs-Vasas* (MOA 14023. – Rubint Károly és Temesi Jenő gy., 1963).

A 16.2.7. A török templom kincsei. A törökök templomában elrejtett kincsek.

DT: Pécs-Vasas (MOA 14023. – Rubint Károly és Temesi Jenő gy., 1963); Rinyaszentkirály (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 732.); Pécs-Somogy (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 785.; Pesti János szerk., 2002. 240.).

A 16.3. Kereszt alá rejtett kincs. A kincs egy út menti kereszt tövében van elásva.

DT: Kisdörgicse (EA 22216/98. – Mészáros Gyula gy.); Pered (MZA 90548. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

FF: Sváb* (Versényi György, 1895. 238.); Kápolna (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 208. – Székely László gy., 1914); Guszóna* (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 157.).

AF: Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 22.); Zenta (MNAR HS 180303. – Vámos Mária gy., 1961); Magyarcsanak – 2 (EA 18867/7. – Asztalos P. Kálmán gy., 1975); Kiskunfélegyháza (Bács-Kiskun megye földrajzi nevei I., 1997. 53.); Csantavér (Burány Béla, 2007. 882.).

ER: Kolozsvár (MZA 22327. – N. N. gy., 1888); Farnas* (Jankó János, 1892. 36.); Maksa (MZA 57524. – Kakas Zoltán gy., 1968.).

A 17. Föld alatti építménybe rejtett kincs.

A 17.1. Kincses pince. A kincs egy hegybe/domboldalba vájt/föld alá ásott pincében van elrejtve.

KM: H. n.* (Ipolyi Arnold, 1854. 109. – Gaál György gy., 19. század első fele); H. n.* (Bán Aladár, 1915. 90–91. – Tompa Mihály gy., 19. század közepe).

DT: Nagyszokolya (Holéczy Mihály, 1837. 108.), Igar (Pesty Frigyes, 1864. Fejér vármegye, 39.); Balatonrendes* (Jankó János, 1902. 70. – Pesty Frigyes, 1864. Veszprém vármegye); Döbréte, Zágorkida (Gönczi Ferencz, 1901. 412.); Ortaháza (Uo., 411.; Uő, 1914. 49.); Kerkaszentmihályfa, Kislengyel – 2, Kányavár (Uő, 1914. 33., 61., 64., 66.); Pilisszentkereszt* (Ethnographia, 1919. 134.); Harkány (Relković Davorka, 1925. 174.); Kányavár (N. Szabó Gyula, 1927. VII. 240–241.); Mecser (Ruff Andor, 1928/1938. 94.); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 93–94. – 1930-as évek); Balatonmagyaród (Kardos Ferenc, 2009. 162–163. – Gerencsér Jenő gy., 1948); Gersekarát (EA 2445/5. – Dömötör Sándor gy., 1951); Nemespátró (TGÝMA A/97-68/77. – Hofer Tamás gy., 1951); Gyuró, Kajárószentpéter (EA 2363/39., 43. – Szoboszlai Istvánné gy., 1951); Csácsbozsok (EA 2699/1. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Illésháza (EA 9546/2. – Hiday László gy., 1955); Csonkahegyhát – 3 (EA 6207/2–3. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Kemendollár (EA 6281/8. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Kislengyel – 3, Becsvölgye: Vargaszeg – 3, Kustánszeg – 3, Pálfiszeg (EA 6305/9., 12–13., 19., 21., 26. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Pécs (Muszty László, 1959. 86–87.); Ibafea (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 124.); Siklósnagyfalu (MOA 8608. – Bosnyák Sándor gy., 1960); Kisbajom (S. Dobos Ilona, 1962. 485.); Tornyiszentmiklós* (Zala megye földrajzi nevei, 1964. 437.); Velence (Reményi József, 1965. 7.; Kovács Sándor Iván, 2001. 208–209.); Bonyhád (EA 14619/18–19. – Solymár Imre gy., 1966); Tapolca (EA 15825/17. – Hagymási Sándor gy., 1967); Lábatlan (BBMNA 52/22–23. – Balogh László gy., 1967); Bajót (BBMNA 44/16. – Balogh László gy., 1968); Rábapatona – 2 (MZA 71706., 71710. – Lackovits Emőke gy., 1969, 1970); Pócsmegyer (MNAR HS 121036. – Borzsák Sándor gy., 1969–1975); Szakcs (MNAR HS sz. n. – G. Nagy Béla gy., 1969–1975); Lábatlan BBMNA 14/40–41. – Balogh László gy., 1970); Bajna (BBMNA 41/6. – Kisbán Eszter gy., 1970 k.); Kercaszomor (EA 17480/64. – Kovács József gy., 1971);

Mecsér (XJMNA 756-73. – Gulyás Éva gy., 1971); Bárdudvarnok, Patosfa (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 518.); Bosznia: Maria-Selo (Bosnyák Sándor, 1975. 154–155.); Hahót (TGYMA A/1152-80/9. – Ott Júlia gy., 1975); Hahót (TGYMNA A/1152-80/9. – Ott Júlia gy., 1975); Nádasd/Pankasz (EA 19165/30–31. – Avas Kálmánné gy., 1976); Bajánsenye (EA 19984/33. – Avas Kálmánné gy., 1978); Ugod (LDMNA 470/61–62. – Csudai Csaba gy., 1979); Salomvár-Dózsahegy (EA 20798/38. – Avas Kálmánné gy., 1980); Pusztaszentlászló (Sági Károly, 1982. 366.); Városhéc, Dinnyeberki, Aranyosgadány (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 356., 629., 895.); Zalavár (<http://www.nti.btk.mt.hu/kapcsolathalo/index.php/Zalavár> – Petánovics Katalin gy., 1985); Kópács (Lábadai Károly, 1994. 390.); Balatonendréd (RRMNA 2126/22–23. – N. N. gy., 1989); Mohács – 2 (Bosnyák Sándor, 2001. 152–153., 305–306.); Zalavár (Bilkei Irán–Káli Csaba–Petánovics Katalin, 2001. 169.); Sokorópátka – 2 (Edelényi Adél, 2003. 51–52., 61.); Lovászpata, Sokorópátka, Mosonújhely, Náprádfa (Uő, 2004. 211., 214., 255–256.); Várölg (Petánovics Katalin, 2005. 301.); Radamos, Völglyifalu, Zsitkóc (Magyar Zoltán, 2010. 137., 141.); Túrje (MZA 85648. – Tringli István közlése, 2014).

FF: H. n. (Magyar Simplicissimus, 1956. 249. – 1683); Eperjes (OSZKK Quart. Hung. 1514/IX. 2. – Pulszky Ferenc gy., 1841); Késmárk (Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Alsócsáj (Pesty Frigyes, 1864. Abaúj vármegye, 6.); Alsószolca (Tóth Péter, 1988. 30. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Turicska (Pesty Frigyes, 1864. Nógrád vármegye, 462.); Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 28–29. – 1880); H. n. (Versényi György, 1895. 235–236.); Kakaslomnic (A Magyarországi Kárpátgyesület Évkönyve XXIV., 1897. 85.; Neidenbach Ákos, 2000. 59.); Szihalom (EA 579/42–43. – Koós Antal gy., 1912); Penc – 3 (EA 12164/5–7. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Ipolyszakállós (MZA 90001. – Dobrovólni Antal gy., 1935); Szécsény (EA 4502/20. – Tóth Árpád gy., 1935); Vécs (EA 5319/2. – Hábrlik István gy., 1936); Bán völgye (Herkely Károly, 1937. 475.); Bükkszenterzsébet (EA 6367/3732. – Szendrey Zsigmond gy.); Bodrogkeresztúr (SMK 128/II. 49. – Dömötör Sándor gy., 1947); Karancslapujtó (Hetény János, 2000. 44. – 1952); Szécsény (EA 3864/2. – N. N. gy., 1952); Sára (MOA 3155. – Dégh Linda gy., 1950-as évek); Borsodnádasd – 2, Szentsimon (MOA 1322., 8659. – Lajos Árpád gy., 1960); Szentsimon (HOMNA 792/1. – Lajos Árpád gy., 1960); Kisterenye (EA 12982/1. – Tóth Sándor gy., 1961); Tarcal (EA 7207/63. – Dobos Ilona gy., 1962); Érsekvadkert (MNAR HS 82301. – Körner Tamás gy., 1966); Tarcal (Dobos Ilona, 1971. 64.); Garamdamásd (Parák Endre, 1974. 117–119.); Taktaszada – 2 (Szabó Lajos, 1975. 277., 324.); Borsodnádasd (EA 22001/11–12. – Dobosy László gy., 1975); Nádújfalu (PMNA 721/12. – Kuborczik Klára gy., 1975); Hangony (EA 22001/20–21. – Dobosy László gy., 1975); Érsekvadkert (PMNA 743/156. – N. N. gy., 1976); Abaújszántó (Hajdu Imre, 1977. 134.); Bodrogkeresztúr – 2 (Uő, 1988. 351., 353.); Borsosberény – 2 (Végh József, 1998. 88.); Sánkfalva (MZA 60099., 93047. – Varga Norbert gy., 1997); Áj (Magyar Zoltán, 2001a. 366.); Szerencs* (Szende László, 2002. 414.); Bussa – 2, Felsőzellő, Rárósmúlyva – 3, Szécsénykovácsi – 2 (MZA 84263., 84264., 84262., 84265–84267., 25615., 84261. – Varga Norbert gy., 2002–2003); Bekölce (Zábrátzky Éva, 2004. 336. – Bakó Ferenc gy.); Óbást, Egyházabást (Magyar Zoltán, 2006b. 61., 62.); Füle, Guszóna (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 155., 157.); Alsókállosa*, Csoltó, Horváti, Kóvár, Törincs (MZA 93046., 93048., 84023., 84028., 84198. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009–2011); Berzétékőrös (Magyar Zoltán, 2011c. 137.); Csoltó, Hardicsa (MZA 93048., 97535. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011, 2013); Szögliget (Fecske Csaba, 2014. 37–38.); Pányok (MZA 99964. – Magyar Zoltán gy., 2014).

AF: Zsebely – 2 (Vasárnapi Ujság, 1859. 622.); Magyararkékes (Mizser Lajos, 2001. 161. – Pesty Frigyes, 1864. Szatmár vármegye); Ecsér (Bognár András, 1984. 130. – Pesty Frigyes, 1864.

Pest-Pilis-Solt vármegye); Nagykároly vidéke (Jakab József, 1895. 307–308.); Cegléd (Cegléd és Vidéke, 1895. június 2.; EA 6365/94.); H. n. (Szívós Béla, 1912. 31–32.); Hódmezővásárhely (Kálmány Lajos, 2015. 376. – 19. század vége); Bodroglók (Komáromi János, 1924. 194.); Tiszafüred (Ecsedi István, 1925. 100.); Nagykároly (Luby Margit, 1985. 46–47. – Papp Károly gy., 1928); Békéscsaba (MMMNA 37-1954/1. – Linder László gy., 1930-as évek); Orosháza (Gunda Béla, 1934. 23.); Békéscsaba (EA 8889/4–6. – Kalkó Géza gy., 1930-1940-es évek); Tiszafüred (Szűcs Sándor, 1943. 2.); Békés – 2 (EFMA 106-67/1., 2. – Maróti György gy., 1951); Szatmár megye – 3 (MOA 1066., 1067., 1070. – Luby Margit gy.); Tiszafüred (Szűcs Sándor, 1957. 252.); Kisiratos – 2 (Kovács Ferenc, 1995. 36., 37. – 1950-es évek); Újdombrád (JAMNA 139-67/42. – Szabó Erzsébet gy., 1959); Győrtelek (MNAR HS 20507. – Pócs Éva gy., 1961); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 356–357. – 1962); Uszód (Kuczy Károly, 1980. 73. – Szeghalmi Ambrus gy., 1962); Hajdúbagos (MNAR HS 92301. – Ferenczi Imre gy., 1962); Sárrétudvari (MOA 10702. – P. Madar Ilona gy., 1963); Békés (MMMNA 233-1963/2. – Mokány Miklósné gy., 1963); Vajdácaska (EA 13769/17. – Szűcs Havaska gy., 1963); Zagyvarékas (Pócs Éva, 1964. 153–154.); Bene (Keresztély Balázs szerk., 1992. 103. – Schubert Gyula gy., 1964); Nagykereki (Ferenczi Imre, 1965. 248–249.); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 540–542. – Erdész Sándor gy., 1968); Biharkeresztes – 2 (MZA 71557., 71560. – Lackovits Emőke gy., 1968); Levelek, Nyírbátor – 2, Nyírtelek-Gyulatanya, Vásárosnamény, Vitka (Ferenczi Imre–Molnár Máttyás, 1972. 93., 176., 259., 253., 265., 268–269.); Tiszaeszlár (Molnár Sándor, 2003. 187.); Hajós (Kuczy Károly, 1980. 74. – Harmath Lajosné gy., 1972); Tiszzaigar (Barna Gábor, 1974. 282–283.); Váncsod – 2 (Módy György, 1975. 664., 670–671.); Zsombó (Bálint Sándor, 1975. 614–615.); Kunmadaras (GYINMA 1185-75/90. – Barna Gábor gy., 1975); Császártöltés (VKMA ltsz. n., MZA 32988. – Glocker Zoltán gy., 1977); Tiszacsépe (Papp József, 1978 45.); Adorjánháza (EA 20082/25. – Szalóky László gy., 1978); Csépa (EA 20936/160. – Csetényi Mihály gy., 1978–1979); Hajós (KuczyKároly, 1980. 74. – Harmath Lajosné gy.); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 118–119. – Molnár Jolán gy., 1980); Újszentmargita (DMNA 1872/13. – Varga Jánosné–Póser Istvánné–Domán Jánosné gy., 1980); Tiszafüred – 2 (Füvessy Enikó, 1982. 597., 598.); Tiszafüred (Uo., 599–600.; Uő, 1992. 317.; Uő, 2002. 53.); Tiszaszőlős (Sági Károly, 1982. 366.); Hete (Luby Margit, 1983. 111–113.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 859.); Doboz (Hévízy Sándor, 1989. 254.); Tiszafüred – 2 (Füvessy Anikó, 1992. 311., 317.); Topolya (Penavin Olga, 1995. II. 87–88. – Hadzsy János gy.); Bene (EA 27549/34. – Horváth László gy., 1997); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 356–357.); Apateleak (KJNTA 257-98/1. – Magyar Etelka gy., 1998); Sáp (Molnár Ambrus, 2001. 257.); Mohol (Burány Béla, 2001. II. 230.); Szeghalom, Ceglédbercel (Szende László szerk., 2002. 91., 148–149.); Biharkeresztes, Szeghalom, Hódmezővásárhely (Szende László, 2002. 408–410.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 158.); Hajós* (Schön Mária, 2005. 160.); Bodrogszentmária, Szomotor (Magyar Zoltán, 2009b. 97., 99.); Érkeserű, Gálospetri, Szalacs (Magyar Zoltán, 2012c. 155–156.); Uszód (MZA 101858. – Megyeri István gy., 2014).

ER: Nagybánya (Nagybányai boszorkányperek, 2003. 119. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1697); Mezőkövesd (Szabó Sámuel, 2009. 233–234. – Székely Elek gy., 1965); Mezőmadaras (Orbán Balázs, 1870. IV. 204.); Dés (Versényi György, 1883. 472.; Uő, 1901. 271.); Bálványosváralja (Szabó Sámuel, 2009. 430. – Csiszár Bálint gy., 1884); Máramaros vármegye (Siegmethe Károly, 1885. 58–59.); Tordatúr (Orbán Balázs, 1889. 445.); Dés (Kádár József, 1992. 18.; Uő, 2000. 48. – 1892); Magyarvalkó, Gyerővásárhely (Jankó János, 1892. 36., 37.); Kövend, Mészke, Harasztos (Uő, 1893. 32., 35.); Mészke (Borbély Sándor, 1893. 358–359.); Feketelak (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1900. II. 443.); Dés,

Torda vidéke (Versényi György, 1901. 271.); Nagymonófalva (Petri Mór, 1901. I. 497.); Ipp (Uő, 1902. III. 589.); Szind (Keszeg Vilmos, 2004. I. 188. – Tóth György, 1904); Kolozsvár (Herrmann Antal, 1905b. 60.); Szind (Keszeg Vilmos, 2004. I. 188. – Mádi Mihály gy., 1906 k.); Szind (Téglás István, 1907. 9–11.); Torda vidéke/Magyarpeterd (Uő, 1915. 187.); Kisbács (Szendrey Zsigmond, 1923–1924. 144.); Gyerővásárhely (Szabó Géza, 1940. 23., 32.); Kide – 2 (EA 31188/100., 116. – Szűcs Sándor gy., 1941); Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 46.); Bádok (Szabó T. Attila-Gergely Béla, 1945. 33.); Nagybánya-Veresvíz (Magyar Zoltán szerk., 2010. 102. – Görbe István gy., 1958–1960); Nagymoha (AFAR Mg. 1582. II. f. – Faragó József gy., 1967); Erősd (EA 26419/119. – Kisgyörgy Zoltán gy., 1973); Szacsal (Vita Zsigmond, 1975. 134.); Gyerővásárhely, Farnas, Kalotadámos (Szabó Géza, 1978. 112., 114., 121–122.); Rév (Bihari népmondák, 1995. 119–120. – Kovács Sándor gy., 1984); Kajántó (Janitsek Jenő, 1986. 172.); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 204–205.); Vice (Janitsek Jenő–Hints Miklós, 1992. 417.); Kövend (EA 24983/6. – Kiss Zoltán gy., 1992); Magyaró (Palkó Attila, 1995. 35.); Désfalva (Adorjáni Rudolf, 1997. 24.); Tordatúr – 2 (Csögör Enikő, 1998. 230., 236.); Nagymon (Szilágyási magyarok, 1999. 443. – Kovács Kuruc János gy.); Kárásztelek, Lele – 2 (MZA 637., 48978., 48979. – Magyar Zoltán gy., 1999–2001); Szék (Bosnyák Sándor, 2001. 171.); Kárásztelek (Czégényi Dóra, 2001. 199.); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 134.); Szilágyborzás (KJNTA 1074-03/1–3. – Pete-Komáromy Sára gy., 2003); Kajántó – 2 (Móra László Tibor, 2004. 125.); Kispetri (Magyar Zoltán, 2004a. 209–210.); Magyarbénye, Váralja (Uő, 2005a. 146–147., 149.); Kajántó – 4, Lele, Ördögkeresztúr – 2, Ördöngösfüzes (MZA 82863., 82879., 82906., 82907., 57126., 82874., 82876., 85960. – Magyar Zoltán gy., 2005–2007); Ipp, Lele – 4, Szilágyballya, Szilágylompért, Völcsök – 2 (Magyar Zoltán, 2007a. 246–247., 327–328., 336–337.); Marosnagylak, Búzásbocsárd (Uő, 2008a. 179., 299.); Ördöngösfüzes (MZA 91411. – Magyar Zoltán gy., 2011); Keresd, Bolya, Ajton (Magyar Zoltán, 2011a. I. 373–374., 494.); Magyarigen (Uo., 408–409. – Orbán Dániel gy.); Fickó, Magyarláros (Magyar Zoltán, 2011a. II. 194., 320.); Ördöngösfüzes (Uo., 78.; Uő, 2012a. 399.); Visa (Uő, 2012a. 393.); Kárásztelek – 2 (MZA 98009., 98010. – Magyar Zoltán gy., 2013).

SZ: Homoród mente (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 77. – 1839); Homoródmás* (Vita Zsigmond, 1975. 64. – Jókai Mór úti levele, 1853); Felsőrákos (Kriza János, 2013. 517. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Atyha (KJNTA 140-98/101. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Székelykál, Székelymoson (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 191., 195. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Szentábrahám, Nagysolymos (Orbán Balázs, 1868. I. 121., 152.); Csíkszentgyörgy (Uő, 1869. II. 39.); Kisborosnyó (Uő, 1869. III. 165.); Kebele (Uő, 1870. IV. 182.); H. n. (Kozma Ferenc, 1882. 15.); Csíkszereda (Székely Nemzet, 1886. 29. szám, 3.); Felcsík (Kolozsvári Közlöny, 1886. 39. szám, 3.); Homoródkarácsonyfalva (Herrmann Antal, 1894. 283–284. – Derzsi József gy.); Olasztelek (Kolumbán Samu, 1895. 298–299.); Fenyéd (Balás Dénes, 1897. 298.); Homoródkarácsonyfalva (Latkóczy Mihály, 1898. 100.); Nyárádszentlászló – 2 (Erdély-Erdély Népei, 1901. 29–30, 30. – Kelemen Lajos gy.); Sepsibodok (Imreh István, 1946. 159.); Dálnok (Faragó József, 1948. 66.); Maksa (Kakas Zoltán, 1970. 3.); Maksa (MZA 57585. – Kakas Zoltán gy., 1971); Sepsiszentgyörgy (MZA 57562. – Demeter Lajos gy., 1972); Firtosváralja (EA 24231/65. – Gagy József gy., 1978); Maksa (Seres András, 1981. 195.); Andrásfalva (Bosnyák Sándor, 1984. 173.); Andrásfalva (Bukovinai székely népmesék IV., 1986. 222.); Székelyvécke (Burus János, 1986. 180.); Nyárádkarácsonyfalva (EA 27329/35. – Asztalos Enikő gy., 1996); Dálnok (Zsigmond Győző, 2014. 117–118. – 1999); Székelypálfalva – 2 (Zsidó Ferenc, 2000. 79., 80.); Homoródmás* (Dénes István, 2002. 45–46.); Kissolymos (MZA 61267. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Gyimes: Bükkhavas pataka, Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2003. 348.,

350.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 376.); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165.); Kézdialmás (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 157.); Nagyborosnyó (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 93.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 98–99., 151–152.; Uő, 2009e. 110.); Kissolymos (Uő, 2011a. II. 520.).

MO: Diószén (MNAR HS 101402. – Diószegi Vilmos gy., 1950); Magyarfalu (MNAR HS 10217. – Szendrey Ákos gy., 1950); Klézse (Bosnyák Sándor, 1980. 56.); Magyarfalu – 2 (Csoma Gergely, 2016. 40., 40–41. – 1990).

A 17.1.1. A kincses pince ajtaja. A kincses pince bizonyos időközönként megnyíló/bezáruló/a kincskeresőket feltartóztató kapuja/ajtaja/bejárata.

DT: Csácsbozsok, Rábatapona – 2.

FF: Bodrogkeresztúr, Borsosdnádasd – 2, Bussa – 2, Eperjes, Horváti, Kisterenye, Penc, Szécsény.

AF: Békés, Ceglédbercel, Császártöltés, Hete, Kondoros, Kunmadaras, Nagykereki, Nyírbátor, Sáp, Szatmár megye – 2, Tiszafüred, Zombó.

ER: Búzásbocsárd, Harasztos, Ipp, Kajántó, Lele, Marosnagylak, Mészkö, Mezőmadaras, Nagymoha, Ördöngösfüzes – 3, Rév – 2, Szilágyborzás, Szind – 2, Völcsök.

SZ: Atyha, Dálnok, Gyimes: Bükkhavas pataka, Maksa – 2, Olasztelek, Sepsiszentgyörgy, Szentábrahám.

MO: Klézse, Magyarfalu – 2.

A 17.1.2. A kincses pince vasajtaja. A kincses pince bizonyos időközönként megnyíló/bezáruló/a kincskeresőket feltartóztató/megsebesítő vaskapuja/vasajtaja.

KM: H. n.

DT: Kisbajom, Tornyiszentmiklós, Völgyifalu, Zsitkóc.

FF: Bán völgye, Berzététekörös, Bodrogkeresztúr, Csoltó, Egyházasbást, Kakaslomnic, Körmöcbánya, Óbást, Sánkfalva, Szécsény, Szerencs, Szögliget, Vécs.

AF: Békés, Cegléd, Hajós – 2, H. n., Hegyközszentmiklós, Kecel – 2, Nyírbátor, Szeghalom – 2, Szomotor, Tiszacsege, Tiszafüred – 6, Újdombrád, Újszentmargita, Zagyvarékas.

ER: Ajton, Bálványosváralja, Dész – 3, Gyerővásárhely, Kisbács, Magyaró, Marosszék, Mészkö, Szék, Tordatúr.

SZ: Andrásfalva – 2, Felcsík, Felsőrákos, Fenyéd, Firtosváralja, Homoródalmás – 2, Székelypálfalva – 2.

A 17.1.3. A kincses pince láthatatlan ajtaja. A kincses pince hétévente megnyíló láthatatlan ajtaja/vaskapuja.

ER: Dész, Torda vidéke.

A 17.1.4. A kincses pince ajtajának lakatja. A kincses pince vasajtájának hatalmas lakatja/elrejtett kulcsa.

FF: Sánkfalva.

AF: Kondoros.

ER: Szék.

A 17.2. Kincset rejtő alagút. A kincs egy titkos alagútban/az alagút egy titkos járatában van elrejtve.

DT: Somogyvár (Margittay Rikárd, 1943. 131.); Somogybükkösd (RRMNA 768/6. – Papp Imre gy., 1972); Patosfa (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 766.); Gyöng (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 139.); Dunaszekcső (Baranya megye földrajzi II., 1982. 229.); Nemesbükk (Sági Károly, 1982. 366.); Őrség (Szikszay Edit, 1990. 39.); Kürt (Fister Mária Magdolna, 2016. 52.).

FF: Bajmóc (Relković Davorka, 1920. 79.); Boconád (EA 19456/91. – Hegedűs Ágnes gy., 1977); Tarcál (Dobos Ilona, 1986. 159.); Borsosberény (Végh József, 1998. 87–88.); Szerencs, Sósartyán (Szende László, 2002. 414.); Kiskovácsvágása (Magyar Zoltán, 2004c. 95–96.); Alsókálása, Nagybalog (MZA 93046., 93055. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Szamosszeg (Ferenczi Imre, 1960. 428.); Úri (EA 7354/10. – Dobos Ilona gy., 1964); Gyula (EFMA 563–78/3. – Kliszek Antal gy., 1967); Aporliget, Nyírbátor – 2, Nyírmihálydi, Pusztadobos, Tizsabecs (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 93., 176., 185., 263., 265–266.); Gulács (Uo., 256. – Babus Jolán gy.); Nagyecsed (Molnár Sándor, 2004. 186.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 123–124. – Baranyi Katalin gy., 1980); Szalacs (Uo., 58. – Várhalmi Árpád gy., 1980); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 599.); Sztrapár (Beszédes Valéria, 2000. 102.); Tamáshida (MZA 99641. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

ER: Jákótelke (Szabó Géza, 1940. 23.); Élesd (Bihari népmondák, 1995. 116. – Berecz István gy., 1976); Ördöngösfüzes (Márton Gyula, 1944. 31.); Magyarborzás (Magyar Zoltán, 2011a. II. 128–129. – Orbán Dániel gy.).

SZ: Haraly (Pesty Frigyes, 1864. Háromszék, 84.).

A 17.3. Aranybányák. A község határában a hagyomány szerint valaha létezett (felhagyott/bezárt) aranybánya emléke. / Az aranybánya megsemmisült bejárata. / Az aranybánya titkos helyszíne. / A föld alatt mintegy száz kilométer hosszan húzódó hatalmas aranytelér.

DT: Siklósnagyfalu (EA 6618/7. – Bosnyák Sándor gy., 1960); Asszonyvár (Pócs Éva szerk., 2012. 205. – Eperjessy Ernő gy., 1964); Babosdöbréte („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 306–307. – Szalai Anikó gy., 1995).

FF: Rudabánya (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–33.; Illyesfalvi Emese szerk., 2014. 243. – A Tudás Könyve, 17. század); Újbánya (Fényes Elek, 1851. IV. 231.); Terbegeg (Pesty Frigyes, 1864. Hont vármegye, 316.; Szendrey Zsigmond, 1926. 137.); Hodrusbánya (Tóth Sándor, 1879. 757.); Zsgyár (Weber Samu, 1885. 216.); Dobsina (Wiesinger Frigyes, 1893. 8.); Pányok (Abaúj-Torna vármegye és Kassa, 1896. 285.); Selmecebánya* (Relković Néda, 1927. 126.); Cserépváralja (EA 4769/4. – Jakab Anna gy., 1930); Rudabánya – 2 (NIFA 238/3., 3–4. – Nagy Dezső gy., 1958); Abaújvár (EA 14101/Pótlás, 11. – Nagy Pirokska gy., 1962); Szepesség – 2* (Neidenbach Ákos, 2000. 71., 72–73.); Nagyörzsöny (Horváth M. Ferenc, 2000. 157.); Barka, Dernő – 2 (Szentandrás Virág, 2008. 44., 48.); Alsókálása, Pány, Pelsőcardó (MZA 93046., 84499., 92495. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008–2009); Kistoronya – 2 (MZA 101902., 101903. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014); Pányok (MZA 99950. – Magyar Zoltán gy., 2014); Nagyörzsöny – 5, Szob, Márianosztra, Letkés (MZA 109566., 109739., 110098–110100., 110219., 110294., 110737. – Magyar Zoltán gy., 2017); Nagyörzsöny – 5 (MZA 110868., 110869., 111181., 111182., 111208. – Magyar Zoltán gy., 2018).

AF: Nagyszalonta* (Szendrey Zsigmond, 1914a. 324.); Hegyközszentmiklós – 2 (Bihari népmondák, 1995. 105., 138–139. – Molnár Jolán gy., 1980); Nagymuzsaly (KMFA ltsz. n.; MZA 94721. – Pávlovics Judit gy., 2008); Aranyosmeggyes (MZA 91515. – Magyar Zoltán gy., 2010).

ER: Alsójára (Téglási Ercesei József, 1973. 51–52. – 1836); Oláhdellő (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 168. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Tordaszentlászló (Csáki Árpád, 2015. 143. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Várfalva (Orbán Balázs, 1871. V. 179.); H. n.* (Wlislocki, Heinrich von, 1886. 106–107.); Magyarokiskapus (Szabó T. Attila, 1942. 179.); Aknaszlatina* (Kovács Sándor, 2000. 69.); Bácsi – 2 (Magyar Zoltán, 2009d. 107., 146.); Hídvég (MZA 91357. – Magyar Zoltán gy., 2011).

SZ: Bodos (Bod Péter, 1984. 160. – 18. század közepe); Medesér, Lengyelfalva, Szombatfalva (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 153., 181., 199.); Csíkszentsimon (Uo., 79. – Pesty Frigyes, 1864. Csíkszék); Székelyszentistván (Uők, 2014. 67. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Etéd, Magyarhermány (Orbán Balázs, 1868. I. 146., 217.); Szárazajta, Tusnádfürdő (Uő, 1869. III. 17., 69.); Székelyszentistván (Uő, 1870. IV. 28–29.); Ojtoz (EA24515/17–18. – Kakas Zoltán gy., 1968); Ditró (Pócs Éva szerk., 2012. 162. – Bosnyák Sándor gy., 1972); Énlaka (EA 24231/66–67. – Gagy József gy., 1977); Csíkpálfalva (BBE MIK Á-441/93. – Pál Éva gy., 1985); Gyimes: Ciherek pataka (Hints Miklós, 2000. 11.); Gyimes: Kostelek – 3 (Takács György, 2004. 376–377., 379.); Énlaka (Gagy József, 2008. 139.); Homoródkeményfalva, Székelyderzs (MZA 70635., 91313. – Magyar Zoltán gy., 2008, 2010); Gyimes: Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 106.); Szárazajta (Uő, 2011b. 197.); Homoródkeményfalva – 2 (Uő, 2011d. 178., 181.); Recsenyéd (Uo., 181. – Geréd Gábor gy.).

→MZ IX. C 28.

A 17.3.1. A hatalmas föld alatti aranyborjú. A föld alatt egy hatalmas aranyborjú formájában közel száz kilométer hosszan húzódik az az aranytelér, amelynek a feje Nagyborzsöny, a törzse/fara pedig Selmecebánya alatt van.

FF: Nagyborzsöny (MZA 109566. – Magyar Zoltán gy., 2017).

A 18. Kincset rejtő egyéb épületek.

A 18.1. Kincset rejtő porta.

A 18.1.1. A ház alapjába rejtett kincs. A kincset az épülő ház fundamentumába rejtik el.

ER: Kolozsvár (Kolozsvári boszorkányperek, 2014. 292. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1685); Kémer (MZA 635. – Magyar Zoltán gy., 2000).

A 18.1.2. A ház padlója alá rejtett kincs. A kincset a ház/a kunyhó földjébe, az asztal/a padló alá ássák el.

FF: Érsekvadkert (MNAR HS 121009. – Körner Tamás gy., 1966).

AF: Szatmárcseke (Luby Margit, 1983. 107.; Uő, 1985. 69. – 1927); Békésszentandrás (Gunda Béla, 1934. 22.); Balsa (Ortutay Gyula, 1935. 248.); Paszab (EA 2336/37. – Turi Sándor gy., 1950); Iriny (MZA 107202. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 125–126.).

SZ: Maksa (MZA 57523. – Kakas Zoltán gy., 1968); Szolokma (Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 67. – Gagy József gy., 1996); Nagyajta (Magyar Zoltán, 2011b. 195.).

A 18.1.3. A ház sarkába rejtett kincs. A kincset a ház/a szoba sarkába/a ház végébe ássák el.

AF: Tiszaigár (EA 4094/231. – Katona Imre gy., 1949); Paszab (EA 2336/37. – Turi Sándor gy., 1950); Tiszamogyorós (NIFA 124/122. – Dégh Linda gy., 1962); Biharkeresztes (MZA 71586. – Lackovits Emőke gy., 1968); Hajdúdorog (MNAR HS 35003. – Tóth Margit gy., 1969–1975); Tizsakécske (MNAR HS 10409. – Lovas Zoltán gy., 1969–1975); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 129. – Fábíán Imre gy., 1974); Újkígyós (Krupa András, 1981. 174.); Asszonyvására (Magyar Zoltán, 2012c. 158–159.).
ER: Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 129.).

A 18.1.4. A ház falába rejtett kincs. A kincset a ház/a kastély falába rejtik el/az ablak szemöldökfájába/a fal tövébe ássák el.

FF: Szalatnya (MZA 84027. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010); Márianosztra – 3 (MZA 110220–110222. – Magyar Zoltán gy., 2017).
AF: Orrosháza (Beck Zoltán, 1965. 161.); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 180. – Molnár Jolán gy., 1980); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 172–173.); Nagyzerénd (MZA 99932. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Iriny (MZA 107203. – Magyar Zoltán gy., 2016).
ER: Apáca (Magyar Zoltán, 2011a. I: 249.).
SZ: Dálnok – 2 (MZA 96728., 96729. – Zsigmond Győző gy., 1991).

A 18.1.5. Küszöb alá rejtett kincs. A kincset a ház/az istálló küszöbe alá rejtik el.

FF: Szalatnya (MZA 84027. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010).
AF: Nádudvar (EA 10569/2. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); Bátorliget (Ortutay Gyula, 1940. 304–305.); Körösnagyharsány (Legendás Békés, 2005. 31. – Bereczki Imre gy., 1968).

A 18.1.6. Ágy lába alá elásott kincs. A kincset a hálószobában, az ágy négy lába alá rejtik el.

AF: Nagyrábé (MOA 11522. – Molnár Ambrus gy.); Sáp – 2 (Molnár Ambrus, 2001. 280., 281.).
ER: Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 77.).

A 18.1.7. Kéménybe rejtett kincs. A kincs a ház kéményében (egy kis üregben) van elrejtve.

DT: Lendvahegy (MZA 90958. – Magyar Zoltán gy., 2011).
FF: Szepsi (Magyar Zoltán, 2001a. 365–366.); Felsőszecse (MZA 97060. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).
ER: Magyar-nemegy (Magyar Zoltán, 2011a. II. 281.).

A 18.1.8. Kemencébe rejtett kincs. A kincset a sütőkemencébe/a búboskemencébe/egy használaton kívüli kemencébe rejtik el.

DT: Felsőmocsolád – 2 (RRMNA 1716/61., 63. – Orbán Gézáné gy., 1984).
AF: Nyírbátor (MZA 71539. – Lackovits Magdolna gy., 1967).
ER: Magyar-nemegy (Magyar Zoltán, 2011a. II. 281.).

SZ: Kissolymos (A magyarországi boszorkányság forrásai III., 2002. 634. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1733); Havad (Nagy Olga, 2000. 184.); Erdőszentgyörgy (Újfalvi László, 2011. 60–63.).

A 18.1.9. Padkába rejtett kincs. A kincs a parasztház padkájába van elrejtve.

AF: Dávod (MNAR HS 3299. – Grynaeus Tamás gy., 1968); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 83.).

A 18.1.10. Az istállóban elrejtett kincs. A kincset az istálló földjébe/az istálló sarkába/végébe/a jászol alá/valamely más gazdasági melléképületben (csűrben/stb.) ássák el.

DT: Lovászpataona – 2 (MNAR HS 111602., 111603. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Alsóőr (Gaál Károly, 1988. 387.).

AF: Kállósemjén-Újfalurét (JAMNA 190-67/50. – Erdész Sándor gy., 1961); Kölcse (Ferenzi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 596–597.); Beregújfalva (Penckóferné Punyó Mária, 1995. 268–269.); Csantavér (Láncz Irén, 2001. 121.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 160–161.).

ER: Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.).

A 18.1.11. Az udvaron elásott kincs. A kincs a porta udvarán (a pajtához közel/a hetedik sasfa alá/stb.) van elásva.

AF: Nagyvárad (Szegedi Híradó, 1904. december 24.; Ethnographia, 1905. 121.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 601.).

SZ: Székelyhodos (BBE MIK D-108/87. – Szabó Enikő gy., 1998).

A 18.1.12. Trágyadomb alá rejtett kincs. A kincset a trágyadomb alá ássák be.

FF: Lak (MZA 27749. – Magyar Zoltán gy., 2004); Bolgárom (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 152.).

AF: Táros* (Ferenzi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 266.); Kiskőrös/Akasztó (MZA 90894. – Magyar Zoltán gy., 2005).

ER: Várfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I. 44.); Kárásztelek (MZA 98012. – Magyar Zoltán gy., 2013).

SZ: Nyárádkarácsonyfalva (EA 27329/4. – Asztalos Enikő gy., 1996).

A 18.2. Malomban elrejtett kincs. A kincs egy malomban/a malom romjai között van elrejtve.

DT: Csókakő (Edelényi Adél, 2004. 51. – Gémes Balázs gy., 1960).

FF: Torna vármegye (Vasárnapi Ujság, 1864. 320–321.).

AF: Körösnagyharsány (Legendás Békés, 2005. 31. – Bereczki Imre gy., 1968); Nyírmeggyes (Luby Margit, 1983. 107.); Cserkeszőlő (Jász-Nagykun-Szolnok megye földrajzi nevei V., 1994. 65.); Jászkarajenő (EA 27519/39–40. – Tóth Klára gy., 1997); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004a. 408.).

A 18.3. Csárdában elrejtett kincs. A csárda pincéjében/az épület egy rejtett zugában/a csárdától néhány lépés távolságra kincs (a betyárok kincse) van elrejtve.

AF: Biharnagybajom, Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1936., 300., 302.; Uő, 1955. 159.); Derzstomaj (GYINMA 219/3–3. – Bereczki Imre gy., 1936); Szerep (Szűcs Sándor, 1937. 6.; Uő, 1955. 52.); Karcag (GYINMA 40/3–4. – Nagy József gy., 1954); Biharnagybajom, Szerep (Szűcs Sándor, 1955. 155.); Karcag (Uő, 1957. 134.); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 38. – 1950-es évek); Feketető (Ferenczi Imre, 1973. 312.).

A 19. A község határán elrejtett kincs.

A 19.1. A település határán elrejtett kincs. A kincs a falu határát jelző kőben/Bécs városa szélén van elrejtve.

DT: Szókérd (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 990.).

AF: Tiszabecs (Ferenczi Imre–Molnár Mátvás, 1972. 267.).

A 19.2. A hármás határon elrejtett kincs. A kincs három szomszédos község határának találkozási pontján van elrejtve.

FF: Bernecebaráti (EA 4899/13. – Korcsmáros László gy., 1952).

AF: Csantavér (Burány Béla, 2007. 882.).

A 20. Halottakkal kapcsolatos helyen elrejtett kincs.

A 20.1. Temetőben elrejtett kincs. A kincs egy temetőben (török temetőben/ zsidó temetőben/stb.)/a temető kerítése mellé van elásva/elrejtve.

KM: H. n. (Tomba Mihály, 1854. 108–113.; Uő, 1870. 493–495.).

DT: Őriszentspéter (BSLMA N 285.84/3. – Szikszay Edit gy., 1960-as évek); Mesztergyő (RRMNA 505/20. – Jáger Márta gy., 1969); Szigetszentmiklós (MNAR HS 90210. – Csiba Jolán gy., 1969–1975); Őriszentspéter (EA 19984/90. – Avas Kálmánné gy., 1978); Pécsudvard (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105349. – Személyácz Zsuzsanna gy., 1979); Udvard (MZA 97064. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

FF: Érsekvadkert (MZA 11151. – Körner Tamás gy., 1966); Kálló (MNAR HS 90111. – Csordás István gy., 1969–1975); Kalonda (MZA 44407. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2001); Várhosszúrét (MZA 1411. – Magyar Zoltán gy., 2003); Sajóháza (Magyar Zoltán, 2011c. 133–134.).

AF: Ecsér (Pesty Frigyes, 1864. Pest-Pilis-Solt vármegye, 126.); Szőreg (Bálint Sándor, 1980. 226. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Békés (EA 2379/158. – Durkó Antal gy., 1920–1950); Sárrétudvari (DMNA 779/27. – Szabó Irén gy., 1965); Mórícgát – 5 (Fehér Zoltán, 2004. 407.); Pácín – 2 (Barta Zsolt, 2005. 503., 504.).

AF: Szőreg (EA 2856/14. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Mátészalka (NIFA 105/74. – Dégh Linda gy., 1961); Zenta (MNAR HS 180303. – Vámos Mária gy., 1961); Űri (EA 7354/10. – Dobos Ilona gy., 1964); Miske (EA 15565/27. – Csincsák Róza gy., 1967); Abony (EA 16549/12. – Temeskőzy István gy., 1969); Váncsod (Módy György, 1975. 668.); Szaján (Jung Károly, 2003. 120.).

ER: Mezősámsond (EA 26152/14. – Balogh Piroska gy., 1994); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133.); Dombos (Magyar Zoltán, 2011a. I. 371.); Pusztakamarás (Uő, 2012a. 373., 377.).

SZ: Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 367.).

A 20.2. Kriptába rejtett kincs. A kincs egy halotti kriptában van elrejtve.

FF: Putnok (Sági Károly, 1982. 365–366.).

ER: Váralmás (Magyar Zoltán, 2004a. 339.); Kisbarcsa (MZA 1504. – Magyar Zoltán gy., 2006); Kisbarcsa (Magyar Zoltán, 2009d. 148.); Várfalva (Uő, 2011a. I. 443.).

SZ: Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 28. – Kelemen Lajos gy.).

MO: Diószén (Bosnyák Sándor, 1980. 92.).

A 20.3. Sírba rejtett kincs. A kincset a halottal együtt temetik el. / A kincs egy sír mélyére van elásva/elrejtve.

KM: Budapest: Margit-sziget (Az Osztrák–Magyar Monarchia írásban és képben IX., 1893. 145.).

FF: Parád (EA 7528. – Dobos Ilona gy., 1965).

AF: Margitta (Bihari népmondák, 1995. 140. – Baranyi Katalin gy., 1980); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278.); Kisújszállás (Szilágyi Miklós, 2006. 56–57.).

ER: Torda (Orbán Balázs, 1889. 116.); Farnas (Magyar Zoltán, 2004a. 335.); Alsórákos (MZA 91268. – Magyar Zoltán gy., 2010).

SZ: Vargyas (Sági Károly, 1982. 366.).

A 20.5. Akasztófa tövébe ásott kincs. A kincs egy akasztófa tövében/közelében van elrejtve.

KM: H. n. (Pogány Péter, 1978. 238. – kincés irat, 1760 k.).

AF: Ceglédbercel (Szende László, 2002. 408.; Szende László szerk., 2002. 146. – 1951).

A 21–40. Tárgyakba rejtett kincs

A 21. Kocsiba rejtett kincs. A kincset az azt szállító kocsival (szekérrel/társzekérrel/hintóval/stb.) együtt ássák el/rejtik el.

→MZ VIII. K 11.

A 22. Csónakba rejtett kincs. A kincset egy csónakba (ladikba/bárkába/hajóba) rejtve süllyesztik a víz fenekére/ássák el. / A kincs az azt szállító hajóval együtt süllyed el.

→MZ VIII. K 12.

A 23. Kádba rejtett kincs. A kincs kádba/kádakba van rejtve/töltve.

→MZ VIII. K 13.

A 24. Üstbe rejtett kincs. A kincs üstbe (bográcsba/katlanba/kondérba) van rejtve/töltve.

→MZ VIII. K 14.

A 25. Hordóba rejtett kincs. A kincs hordóba (vashordóba/fahordóba) van rejtve/töltve.

→MZ VIII. K 15.

A 26. Ládába rejtett kincs. A kincs ládába (érládába/faládába/kincses ládikába) van rejtve/töltve.

→MZ VIII. K 16.

A 27. Fazékba rejtett kincs. A kincs egy vasfazékba (rézlábosba/stb.) van rejtve/töltve.

→MZ VIII. K 17.

A 28. Cserépedénybe rejtett kincs. A kincs cserépedénybe (agyagból égetett kantába/csuporba/bögrébe/cserépfazékba/vászonfazékba/tálba/kancsóba/stb.) van rejtve/töltve.

→MZ VIII. K 18.

A 29. Faedénybe rejtett kincs. A kincs fából készült edénybe/szállítóeszközbe (vékába/cseberbe/favödörbe/stb.) van rejtve/töltve.

→MZ VIII. K 19.

A 30. Kosárba rejtett kincs. A kincs vesszőből font kosárba/szakajtóba van rejtve/töltve.

→MZ VIII. K 20.

A 31. Bivalybőrbe rejtett kincs. A kincs bivalybőrbe van rejtve/töltve.

→MZ VIII. K 21.

A 32. Zsákba rejtett kincs. A kincs vászonzsákba/zsákokba van rejtve/töltve.

→MZ VIII. K 22.

A 33. Tarisnyába rejtett kincs. A kincs tarisnyába/átalvetőbe van rejtve/töltve.

→MZ VIII. K 23.

A 34. Koporsóba rejtett kincs. A kincs egy koporsóba (fakoporsóba/érckoporsóba/kőszarkofágba) van elrejtve.

→MZ VIII. K 24.

A 35. Páncélszekrénybe rejtett kincs. A kincs (a hadsereg kasszája/a bányaváros jövedelme/Torda városának összes kincse) egy páncélszekrénybe van rejtve.

DT: Becsvölgye: Vargaszeg (EA 6305/12. – Szentmihályi Imre gy., 1958).

FF: Körmöcbánya (Versényi György, 1895. 129–130.).

ER: Aranyospolyán (Zsigmond Győző, 1993. 123.).

→MZ VIII. K 25.

A 36.1. Állat alakú kőszoborba rejtett kincs.

A 36.1.1. Kincses kőkecske. A kincs egy kecske/kecskekos/kecskegida alakú kőszoborban van elrejtve. A kőkecske lelőhelyéről kapja nevét a gyermelyi Kecsekő/a kapolcsi Kecsekű/a gyöngyöspatai Kecsekű/a csongrádi Gedahalom/a tömörkényi Kecskés/Gidaállás/a bucsai Kecskési rész/a szajáni Kecskellér/a dusnoki Kecse-fok.

DT: Dunaföldvár (WMMEA 113-74/7. – Berze Nagy Ilona gy., 1920–1921); Harkány (Relković Davorka, 1925. 174.); Jóka (EA 26324/18–19. – Csiba Lajos gy., 1938); Csiba Lajos diáriuma, 1996. 95.); Értény (EA 563/18. – Korompay Bertalan gy., 1942); Kopács (Lábadai Károly, 1994. 391–392. – Katona Imre gy., 1942); Lúzsok (Hegedűs Lajos, 1946. 145.); Pozva (Marx Mária, 2001. 241. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Koppányszántó (EA 2308/23. – Takács Lajos gy., 1951); Dunapentele – 2 (EA 4058/45., 46. – G. Veress Éva gy., 1951); Gersekarát (EA 2445/5. – Dömötör Sándor gy., 1951); Andrásida, Zalaszentmihályfa (EA 2699/6., 16. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Hedrehely (EA 5886/17. – Hofer Tamás gy., 1952); Nádasd (EA 15044. – Rétvári Albin gy., 1952); Kardos Ferenc, 2010. 46–47.); Halastó (EA 5792/1. – Irányi Lujza gy., 1953); Egervár – 2, Zalaszentlőrinc – 2 (EA 3975/1., 3–4., 6. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Kemendollár (EA 4196/3. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Dunapentele (MOA 14035. – Dobos Ilona gy., 1953); Bük (Dömötör Sándor, 1954. 39–42.); Hegyhátszentpéter (Dömötör Sándor, 1985. 44. – 1954); Nádasd (SMK 257/IV. 2. – Dömötör Sándor gy., 1955); Szőke (EA 9889. – Nagy Pál gy., 1956); Zalaboldogfa (EA 6206/4. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Hegyhátszentpéter, Csonkahegyhát – 2 (EA 6207/2–3. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Törökkoppány (Somogyi Néplap, 1957. december 13. 5.); Csonkahegyhát, Kustánszeg, Pálfszeg – 2 (EA 6305/17., 19., 24–25. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Fiume környéke* (Bošković-Stulli, Maja, 1959. 134.; Jung Károly, 1993. 121.); Gyermely (Oravec Paula, 1961. 13.); Becefa, Szilágy (EA 13001/76. – Zsolt Zsigmond gy., 1961); Várong (EA 7229/1–2. – Takács Lajos gy., 1962); Almamellék (Eperjessy Ernő, 1988. 418.; Uő, 1996. 194–195. – 1962); Bazita (Zala megye földrajzi nevei, 1964. 145.); Szőkéd (EA 14387/12. – Müller Géza gy., 1965); Nagyharsány (EA 33011/18. – Dömötör Ákos gy., 1966); Nádasd (EA 15493/48. – Zsigmond Gizella gy., 1967); Rácalmás (EA 8862/157. – Dobos Ilona gy., 1968; Dobos Ilona, 1981. 423–424.); Belsőbáránd (IKMNA 69.2/56. – Gelencsér János gy., 1969); Tataháza (Solymos Ede, 2004. 471. – 1969); Mozsógó, Szigetvár (Lengyeltóti János, 1970. 6.); Pusztaszentpéter (EA 17482/39. – Avas Kálmánné gy., 1972); Felsőmocsolád (Orbán Gézané, 1973. 55.); Órimagyarósd (SMNK 859/2. – Avas Kálmánné gy., 1973); Nyim, Kapospula, Tarany (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 178., 462., 720.); Egyházaskér (Ferenczi Imre, 1976. 19.); Kapolcs (EA 19531/28. – Lakossy Judit gy., 1977); Kapospula (WMMEA 321-76/16. – G. Vámos Mária gy., 1975); Ócsény (WMMEA 343-76/12. – Andics János gy., 1975); Értény (Torma István, 1978. 151–152.); Pákozdi (EA 16648/2. – Géro Györgyi gy., 1978); Kopács, Laskó – 2, Várdaróc, Vörösmart (Ferenczi Imre, 1979. 206–207.); Egervár (Srágli Lajos–Vándor László, é. n. 140.); Törökkoppány (EA 21150/26. – Bősze Gábor gy., 1981); Pinchely, Udvari (Tolna megye földrajzi nevei I., 1982. 188., 465.); Nemesapáti (Sági Károly, 1982. 366.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/60. – Orbán Gézané gy., 1984); Jóka (Görföl Jenő, 1989. 181.); Szigliget (EA 25053/32. – Németh Béla gy., 1992); Kopács (EA 25257/9–10. – Lábadai Károly gy., 1993); Bölcske (Udvari Gáborné, 1994. 412.); Jóka (Jókai Szó, 1995. 4. szám, 14.); Andocs (MZA 90882. – Magyar Zoltán gy., 1997); Bonnya („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 303. – Szalai Anikó gy., 1995); Almamellék (Eperjessy Ernő, 1996. 194–195.); Felsőmindszent, Alsómocsolád (Pesti János szerk., 2002. 242., 245.); Almamellék (Eperjessy

Ernő, 2006. 517.); Lakhegy (MZA 58799. – Magyar Zoltán gy., 2007, Zágorhidi Czigány Balázs közlése nyomán); Jóka (MZA 90765. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011); Szigliget (MZA 108152. – Magyar Zoltán gy., 2016).

FF: Jánosrét (Versényi György, 1895. 131.); Szécsény (EA 4502/21. – Tóth Árpád gy., 1935); Szécsény (PMNA 7/3. – Solymos Ede gy., 1949); Hollókő (Gajzágó Aladár, 1958. 6.); Hollókő (EA 7556/5. – Dobos Ilona gy., 1965); Gyöngyöspata (Sugár István, 1966. 71.); Hollókő (Bosnyák Sándor, 2000. 146. – 1968); Zsély (MZA 88939. – Danczi Lajos gy., 1975); Szécsény (Wolf Ida, 1978. 57–58.); Gyöngyöspata (Heves megye földrajzi nevei IV., 1988. 80.); Börzsöny vidéke (Puskás Péter–Végh József, 1997. 198.); Szécsénykovácsi (MZA 84260. – Varga Norbert gy., 2002); Gyöngyöspata (György Zsombor, 2011a. 24.).

AF: Petrovác (Mihálfi József, 1879.1.); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 168.; Uő, 1920. 55–56.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 236.); Csongrád (Szendrey Zsigmond, 1926. 183. – Madarassy László gy.); Bátmonostor (EA 12799/10. – Molnár Rózsa gy., 1947); Zenta (EA 5542/67. – Penavin Olga gy., 1947–1958); Apátfalva (EA 4417/1. – Roska Márton gy., 1948); Kiskunfélegyháza (EA 7678/39. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 305–306. – Berta István gy., 1950); Bátmonostor (Solymos Ede, 2004. 471. – 1950); Nagysánc, Apátfalva (EA 4417/1. – Roska Márton gy., 1950); Tömörkény – 3 (EA 4264/3. – Károlyi László gy., 1953); Hercegszántó (Solymos Ede, 2004. 471. – 1961); Kiskunhalas-Bodoglár (EA 12969/73. – Nagy Czirok László gy., 1961); Kőtegyán – 2 (EFMA 96-67/1–2. – Dömötör Ákos gy., 1961); Murony (MMMNA 233-1963/1. – Mokány Miklósné gy., 1963); Pusztadobos (EA 14520/20. – Bíró Ilona gy., 1965); Jánoshalma: Kéleshalom (MOA 7615. – Bárth János gy., 1968); Csongrád (MFMNA 244-71/1. – Juhász János gy., 1968); Egyházaskér – 2 (EA 15335/1., 1–2. – Paksa Katalin gy., 1968); Kisar (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 258.); Felgyő (EA 17528/6. – Szobácsi Jenő gy., 1972); Magyarpadé (NIFA 185/20. – Katona Imre és Tóth Ferenc gy., 1972); Zenta (Burány Béla, 2001. II. 236. – 1973); Magyarcsanád (EA 18867/7. – Asztalos P. Kálmán gy., 1975); Csongrád (MFMNA 599-1976/12. – Tóth Ilona gy., 1976); Szalacs (Bihari népmondák, 1995. 122. – Lovász Lajos gy., 1976); Szalárd (Uo., 142. – 1976); Kiskunmajsa (VKMA Itsz. n.; MZA 33049. – Vedres Ferencné gy., 1977); Gombos (Jung Károly, 1978. 300–301.); Csóka (Burány Béla, 2001. II. 236. – 1978); Kecel – 2 (EA 20517/II. 8., 38–39. – Fehér Zoltán gy., 1978); Zsombó (Bálint Sándor, 1975. 627–629.); Egyházaskér (Ferenczi Imre, 1976. 19.); Csóka, Feketetető – 2, Hódegyháza – 2, Magyarpadé – 2, Nagykikinda, Szaján – 2, Törökbecse (Ferenczi Imre, 1979. 190–194.); Dusnok (Kuczy Károly, 1980. 73–74. – Keresztényi Franciska gy.); Mezőbaj (Bihari népmondák, 1995. 141. – 1981); Bácska (Magyar Szó, 1982. augusztus 31.); Törökbecse (Jung Károly, 1993. 119. – 1982); Majdán, Torontáltorda (Uő, 1983. 15.); Doroszló (Kovács Endre, 1982. 60.); Péterfalva, Tiszabökény (Ferenczi Imre, 1984. 169.); Csátalja/Istensegíts (Bosnyák Sándor, 1984. 169.); Bezdán („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 306. – Balla István gy., 1984); Izsák (Mesznéder Katalin, é. n. 14.); Temerin (Csorba Béla, 1988. 106.); Szentcs (Zsíros Katalin, 1990. 85.); Bácska (Jung Károly szerk., 1994. 46.); Apátfalva (MZA 10471. – Sinkó Rozália gy., 1999); Furta (MZA 8863. – Szende László gy., 2002); Bugac (Bereznai Zsuzsa, 2001. 37.); Csantavér (Láncz Irén, 2001. 121.); Szaján (Jung Károly, 2003. 120.); Majdán – 3 (MZA 55165., 55173., 55180. – Ábrahám Livia gy., 2003); Tornynos (MZA 55155. – Balassa Árpád gy., 2003); Mohol – 2 (MZA 108610., 108611. – Boja Patyi Sarolta gy., 2003); Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 409.); Törökbecse (Aracsi Vajda János, 2007. 13.); Fancsika (Dupka György–Zubánics László szerk., 2014. 178–179.); Vadász (MZA 99635. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

ER: Szilágynagyfalu (Petri Mór, 1901. I. 621.); Ponor (Magyar Zoltán, 2009d. 147. – Roska Márton gy., 1927); Körösjánosfalva (Magyar Zoltán, 2013a. 81. – Roska Márton gy., 1949); Szilágybagos (Nagy Réka, 2015. 169–170. – Szabó Miklós verses mondafeldolgozása, 1957); Szilágynagyfalu (KJNTA 1279-04/12. – Péter Kinga gy., 1963); Nagymoha (AFAR Mg. 1582. II. d. – Faragó József gy., 1967); Kalotaszeg/Sebesvárnya (Szabó Géza, 1978. 104–105.); Szilágynagyfalu (Magyar Zoltán, 2007a. 331–333. – Major Melinda gy., 1986); Szilágynagyfalu (Major Miklós, 1992. 16.); Szilágyzóvány (Lakó Éva, 1994. 4.); Szilágybagos (Tötös A. Zoltán, 1994. 6.); Szilágynagyfalu (Szilágyság, 1994. 32. szám, 4., 33. szám, 4.); Szilágybagos, Büргеzd (MZA 625., 627. – Magyar Zoltán gy., 1999, 2000); Szilágynagyfalu, Szilágybagos (KJNTA 1279-04/8., 10. – Péter Kinga gy., 2003); Büргеzd, Lele, Szér, Szilágyborzás – 2, Szilágynagyfalu, Szilágyzóvány (Magyar Zoltán, 2007a. 330–331., 333–334.); Várasfenes (Uő, 2011a. II. 489.; Uő, 2013a. 82.).

SZ: Marosvásárhely (Vigh Károly, 1996. 88. – Kis-Bacsoni Benkő Károly feljegyzése, 1862); Marosvásárhely (Szendrey Zsigmond, 1926. 138.; Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 127. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Jedd (Orbán Balázs, 1870. IV. 180.); Szentivánlaborfalva (Kiss Sándor, 1880. 17–18., 28–29.); Koronka (Petri Mór, 1901. I. 621–622.); Székelykál (M. Kovács Géza, 1905. 156.); Székelykál, Szentivánlaborfalva (MZA 57537., 57538. – Kakas Zoltán gy., 1970-es évek); Marosvásárhely (Vigh Károly, 1996. 115.).

A 36.1.2. Kincses kőszamár. A kincs egy szamár alakú kőszoborban van elrejtve. A kőszamár lelőhelyéről kapja nevét az esztergomi Szamárhegy/a pécsi Szamárkút.

DT: Esztergom (Budapesti Hirlap, 1886. november 3.); Esztergom (Hanusz István, 1897. 25.; Uő, 1900. 42.); Esztergom (Thirring Gusztáv, 1900. 243.); Esztergom (Komárom vármegye és Komárom, 1907. 192.); Esztergom (Esztergom vármegye, 1908. 86–87.); Pécsudvard (EA 3494/6. – Raffay Anna gy., 1952); Kustánszeg (EA 6305/3. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Pécs (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 145–147.); Szigetcsép (EA 10413/4. – Dobos Ilona gy., 1969); Esztergom (Lengyel Dénes, 1975. 196.); Pécs – 3 (Pesti János szerk., 2002. 397.).

A 36.1.3. Kincses kőbárány. A kincs egy bárány (birka/berbécs) alakú kőszoborban van elrejtve.

DT: Aranyosgadány (Kerny Terézia, 1990. 278. – Genthon István gy., 1955); Mohács (Baranya megye földrajzi nevei II., 1982. 417.); Markóc (Zentai Tünde, 1983. 100.); Mohács (Bosnyák Sándor, 2001. 193.).

FF: Tornaszentandrás (Magyar Zoltán, 2001a. 367.); Barsbese (MZA 97065. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

AF: Szeged* (Bálint Sándor, 1980. 503. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1721); Debrecen (Balkányi Szabó Lajos, 1865. 22.); Mándok (Petri Mór, 1901. I. 622.); Kelebia (EA 21576/30. – N. N. gy., 1943); Olcsva, Olcsvaapáti, Vásárosnamény (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 265., 268.); Nagymuzsaly (KMFA ltsz. n.; MZA 94721. – Pávlovics Judit gy., 2008); Nagymuzsaly, Bene (MZA 94637., 94638. – Magyar Zoltán gy., 2012).

SZ: Kiszalambfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 28.).

A 36.1.4. Kincses kőkutya. A kincs egy kutya formájú kőszoborban van elrejtve.

A kincs lelőhelyéről kapja nevét a feketegyarmati/a nagyzeréndi Kutyahely dűlő.

KM: H. n. (Ipolyi Arnold, 1854. 493.).

DT: Monoszló (EA 10560/6. – Sebestyén Gyula gy., 1906 k.; Lukács László, 2013. 76.); Tarany (Somogy vármegye, 1914. 165.); Velence (Reményi József, 1965. 7.; Kovács Sándor Iván szerk., 2001. 208–209.); Tarany (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 720.); Monoszló (Lukács László, 1998. 219.).

AF: Szeghalom (Miklya Jenő, 1979. 181. – Implom József gy., 20. század első fele); Tömörkény (EA 4264/2. – Károlyi László gy., 1953); Kötegyán (EFMA 96-67/1. – Dömötör Ákos gy., 1961); Kiskörös – 2 (VKMA ltsz. n.; MZA 78905., 78912. – Dulai András és Izsák László gy., 1978); Bélzerénd, Feketegyarmat – 2, Nagyzerénd – 4 (MZA 99636., 99629–99634. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

ER: Szék (Nagy Olga, 1977. 297–299.); Körösfő (Szabó Géza, 1978. 124.); Zsobok (Gáll Ernő, 1992. 7.); Körösfő (Sebestyén Kálmán, 1998. 54.; Uő, 2001. 51.); Kolozs (Kolozsi Gergely István, 2000. 11–29.); Körösfő (MZA 26479. – Magyar Zoltán gy., 2004); Sárvasár (Magyar Zoltán, 2004a. 331.); Bethlenszentmiklós (Uő, 2005a. 148.); Szilágyballa (Uő, 2007a. 334.); Kolozs – 2 (Uő, 2011a. I. 493., 493–494.); Bonchida* (Uő, 2012a. 380.).

SZ: Altorja (Benkő József, 1999. II. 150–151. – Apor Péter feljegyzése, 17. század első fele); Torja vidéke (Jókai Mór, 1964. 55. – 19. század második fele).

A 36.1.5. Kincses kőróka. A kincs egy róka alakú kőszoborban van elrejtve.

A szobor lelőhelyéről kapja nevét a kölesdi Rókalikas dűlő.

DT: Palkonya (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 151–152.); Kölesd (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 409.); Kölesd – 6 (EA 22131/19–20. – N. N. gy., 1984).

AF: Tizsasas (Bihari Anna, 1980. 294. – Diószegi Vilmos gy., 1962).

A 36.1.6. Kincses kőborjú. A kincs egy borjú alakú kőszoborban van elrejtve.

DT: Kisbajom (Dobos Ilona, 1962. 485.); Markóc (Pesti János szerk., 2002. 239.).

FF: Pusztaberki (MOA 14036. – Györgyi Erzsébet gy., 1970).

A 36.1.7. Kincses kőoroszlán. A kincs egy oroszlán alakú kőszoborban van elrejtve.

DT: Marcali (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 281.).

SZ: Kiszalambfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 28.).

A 36.1.8. Kincses kőőz. A kincs egy kutya nagyságú, őz formájú kőszoborban van elrejtve.

AF: Furta (Szende László szerk., 2002. 156–157.); Temesrékás/Korond (MZA 111605. – Magyar Zoltán gy., 2018).

A 36.2. Állat alakú ércszoborba rejtett kincs.

A 36.2.1. Kincses vaskecske. A kincs egy vasból készült, kecske formájú szoborban van elrejtve. A falu határában talált vas bakkecskéről kapja Bak község/a bucsai Kecskés dűlő/a csongrádi Gedahalom a nevét.

DT: Bak (EA 4196/5. – Szentmihályi Imre gy., 1953).

AF: Kötegyán (EFMA 96-67/2. – Dömötör Ákos gy., 1961); Dombegyház (EA 14336/1. – N. N. gy., 1965); Csongrád (EA 15686/2. – Juhász János gy., 1968); Bucsá (MOA

13482. – Bereczki Imre gy., 1971); Bezdán (Bosnyák Sándor, 1987. 499.); Torontáltorda (Aracsi Vajda János, 2007. 13.); Albis (Magyar Zoltán, 2012c. 157.).
SZ: Szilágybagos, Alsóvalkó (MZA 626., 628. – Magyar Zoltán gy., 1999).

A 36.2.2. Kincses vasbárány. A kincs egy vasból készült, bárány formájú szoborban van elrejtve.

DT: Gödörháza (EA 17480/74. – Kovács József gy., 1971).
AF: Besenyőd (Mező András, 1967. 27.).

A 36.2.3. Kincses vaskutya. A kincs egy vasból készült, kutya formájú/agarat mintázó szoborban van elrejtve. E szobor lelőhelyéről kapja nevét a Kiskőrös-Erdőtelek határában magasodó Agárhalom.

AF: Kunszentmárton (MOA 12659. – Villányi Péter gy., 1981); Kiskőrös-Erdőtelek – 2 (MZA 71253., 90888. – Magyar Zoltán gy., 2001); Nagyzerénd (MZA 99922. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

A 36.2.4. Kincses vasszamár. A kincs egy vasból/bádogból készült szamár formájú szoborban van elrejtve.

AF: Nagykágya (Magyar Zoltán, 2012c. 157.).
DT: Felsőmindszent (Pesti János szerk., 2002. 242.).

A 36.2.5. Kincses vascsikó. A kincs egy vasból készült, csikó formájú szoborban van elrejtve.

AF: Gyulavarsánd (MZA 99925. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

A 36.2.7. Kincses rézöz. A kincs egy rézből készült, öz formájú szoborban van elrejtve.

ER: Krasznarécse (Magyar Zoltán, 2007a. 333.).

A 36.2.9. Kincses bronzkecske. A kincs egy bronzból készült, kecske formájú szoborban van elrejtve. A szobor lelőhelyéről kapja nevét a sárfimizdói Kecskéhát dűlő.

DT: Sárfimizdó (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 562.).

A 36.2.10. Kincses bronzkutya. A kincs egy bronzból készült, kutya formájú szoborban van elrejtve.

DT: Erdősmecske (Baranya megye földrajzi nevei II., 1982. 37.; Pesti János szerk., 2002. 191.).

A 36.2.11. Kincses aranybika. A kincs egy aranyból készült, bika formájú szoborban van elrejtve.

ER: Magyarlapád (KJNTA 2372-10/5. – Székely Hermina Noémi gy., 2010).

A 36.2.12. Kincses állatszobor. Kincset tartalmazó, ércből készült állatszobor (egyéb hagyományok).

FF: Bernecebaráti (MZA 110662. – Magyar Zoltán gy., 2017).

A 36.3. Egyéb szoborba rejtett kincs.

A 36.3.1. Cserépszoborba rejtett kincs. A kincs egy cserépből (gipszből) készült, kecske/csikó/kutya/liba/kacsa alakú szoborban van elrejtve.

FF: Leléd (MZA 90002. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

ER: Belényes vidéke/Kisszedres (Györffy István, 1916. 89.).

AF: Szerep (Szűcs Sándor, 1955. 153–154.; Uő, 1957. 258–259.); Gyula (EFMA 563-78/4–5. – Tóth Éva gy., 1967).

DT: Izbég (EA 8387/10. – Dobos Ilona gy., 1967).

A 36.3.2. Fából faragott szoborba rejtett kincs. A kincs egy kecske/szamár/ló/lófej formájú, fából faragott szoborban van elrejtve.

DT: Komlósd (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 800.).

FF: Somoskő (Frics Gyula, 2007. 6–7.; Frics Gyula–Varga Norbert, 2007. 237. – 1964).

AF: Horgos (EA 15335/1. – Paksa Katalin gy., 1968); Rábé (Ferenczi Imre, 1979. 193.).

A 36.3.3. Emberszoborba rejtett kincs. A kincs egy ember alakú (egy szerzetest/Keresztelő Szent Jánost/stb. mintázó) kőszobor belsejében van elrejtve.

DT: Lábatlan (BBMNA 52/22–23. – Balogh László gy., 1967).

FF: Csábrág (Haan Rezső, 1867. 3.).

ER: Várhegy (EA 26155/5. – Ercsei Enikő gy., 1994); Vajdaszentivány („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 303. – Ercsei Enikő gy., 1994).

SZ: Erőd* (Herrmann Antal, 1893. 347–348.).

A 36.3.4. Kődarabba rejtett kincs. A kincs egy malomkő/ágyúgolyó/stb. formájú, belül üreges, nagy kőben/kút kávájában van elrejtve.

DT: Pécs (Pécsi Figyelő, 1897. február 27.); Sepse (Ferenczi Imre, 1979. 206.); Balatonendréd (EA 23997/20. – N. N. gy., 1989); Pécs – 2 (Pesti János szerk., 2002. 397.).

FF: Sajószentpéter (Fényes Elek, 1851. IV. 116.); Hollókő* (EA 7556/17. – Dobos Ilona gy., 1965).

AF: Kiskunlacháza (Bognár András, 1978. 124–125. – Pesty Frigyes, 1864. Jászkunság); Kunszentmárton (Magyarság, 1925. augusztus 2.; Ethnographia, 1926. 157.); Nagykereki (EA 5870/14. – Béres András gy., 1954); Nagykereki (Szekeres Gyula, 2004b. 192. – Béres András gy., 1954); Kismarja (EA 5870/14. – Béres András gy., 1950-es évek); Pusztadobos (EA 14520/20. – Bíró Ilona gy., 1965); Nyírparasznya (Kálnási Árpád, 1989. 409.).

ER: Nagymoha – 2 (AFAR Mg. 1582. II. c., 1584. II. l. – Faragó József gy., 1967); Magyarkiskapus (Szabó Géza, 1978. 115–116.); Magyarkiskapus – 2 (Magyar Zoltán, 2004a. 331–332., 332.); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11.); Kolozs (Magyar Zoltán, 2011a. I. 493.); Magyarcsaholy (Uő, 2011a. II. 253.); Ördöngösfüzes (Uo., 81–82.; Uő, 2012a. 390–391.); Belényesújlak – 2 (Uő, 2013a. 81., 81–82.).

SZ: Kászonalház (Magyar Zoltán, 2011a. I. 80.).

A 37. Kővályúba rejtett kincs. Kővályúba töltött kincs/vályúba folyó/csepegő arany.

AF: Kiskunhalas (EA 12969/52. – Nagy Czirok László gy., 1961); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004. 407.); Tömörkény (EA 4264. – Károlyi László gy.).

SZ: Közéapáta (Orbán Balázs, 1869. III. 17.; Kozma Ferenc, 1882. 15.; Kandra Kabos, 1897. 489.); Bögöz (Balásy Dénes, 1897. 296.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 377.).

→MZ VIII. K 27.

A 38. Harangba rejtett kincs. A kincset egy harangba rejtve/két egybefordított harangba töltve ássák el.

DT: Nagybjom (Gózszy Zoltán–Polgár Tamás, 2001. 217. – Pesty Frigyes, 1864. Somogy vármegye); Göcsej/Tormafölde* (Bellosics Bálint, 1892. 204.); Szigetmonostor (EA 8387/2. – Dobos Ilona gy., 1967); Nagyvázsony (LDMNA 311/4–5. – Zsiray Lajos gy., 1978); Izbég (Dobos Ilona, 1986. 124.).

FF: Bakabánya (Prohászka Mátyás, 1857. 154.); Turicska (Pesty Frigyes, 1864. Nógrád vármegye, 462.); Barsbese (MZA 97066. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

AF: Hodász (Luby Margit, 1985. 48. – Pesty Frigyes, 1864. Szatmár vármegye); Szarvas (Igazmondó, 1875. 148.); Pusztaföldvár (Patay Pál, 1977. 42.; Uő, 2010. 168. – 1880); Katalinfalva (Torontál vármegye, 1912. 60.); Pusztaföldvár (EA 2032. – N. N. gy.); Orosháza (Pócs Éva szerk., 2012. 187. – Patakfalvi István gy., 20. század első fele); Nagyszénás, Pusztaföldvár (Gunda Béla, 1934. 21., 23.); Orosháza – 30 (EA 6445/2–11. – Nagy Gyula és tanítványai gy., 1938–1943); Ilk (Szendrey Zsigmond, 1939. 531.); Pusztaföldvár, Csorvász (EA 12572/10., 12., 15. – Ágoston Éva gy., 1960); Beszterec (Kiss Lajos, 1961. 33.); Orosháza (Beck Zoltán, 1965. 140.; Uő, 1996. 67.); Pusztaföldvár (Uő, 1996. 77. – 1967); Túrkeve (MMMNA 527-1968/109. – Bereczki Imre gy., 1968); Csanádalberti* (Krupa András, 1974. 301–302.); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 110. – Molnár Jolán gy., 1980); Pusztaföldvár (Beck Zoltán, 1996. 76. – 1987).

ER: Egeres, Kalotadámos, Kalotaszentkirály, Magyarbikal, Mákófalva (Jankó János, 1892. 35–36.); Magyarlapos (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1901. V. 30.); Bogdánháza (Petri Mór, 1902. II. 149.; Boér Miklós, 1907. 49.); Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 49.); Magyarózd (Horváth István, 1971. 454.; Uő, 1980. 539.); Magyarlóna (Szabó Géza, 1978. 116.); Magyarbikal* (Sebestyén Kálmán, 1996. 40.; Uő, 1995. 37.; Uő, 2004. 51.); Körösfő (Sebestyén Kálmán, 1998. 54.); Körösfő (Uő, 2004. 51.); Kalotadámos, Körösfő – 2, Sárvásár, Magyarbikal* (Magyar Zoltán, 2004a. 245–246., 264.); Szilágybagos (Uő, 2007a. 259.); Oltszakadát (Kisgyörgy Zoltán, 2010. 87–88.); Magyarcsaholy (Magyar Zoltán, 2011a. II. 446.).

SZ: Sepsikőröspatak (Orbán Balázs, 1869. III. 51.); Sóvárád, Nyárádselye (Uő, 1870. IV. 22., 82.); Bodos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 189.; Uő, 2010. 170–171. – 1979); Bodos (Lőrincz Sándor, 2003b. 37–38.); Bodos (Várad Péter–Löwey Lilla, 2002. 62.); Bodos (Janitsek Jenő, 2004. 76.); Sepsikőröspatak (Kisgyörgy Zoltán, 2010. 169.); Bodos – 2 (Magyar Zoltán, 2011b. 190–191., 191.).

A 40. Egyéb kincsrejtő tárgyak.

A 40.1. Kincset rejtő vascső. A kincset az elrejtői egy lyukas vascsőbe töltik bele.

/ A kincs egy mindkét végén beolmozott vascsőben van elrejtve.

DT: Pécs (Muszty László, 1959. 86–87.).

AF: Margitta (Bihari népmondák, 1995. 140. – Baranyi Katalin gy., 1980).

A 40.2. Kincset rejtő ágyú. A kincset egy ágyú csövébe rejtve ássák el.

ER: Aranyosszentmihály (Jankó János, 1893. 34.).

A 40.3. Kő kardba rejtett kincs. A kincs egy kőből faragott, hosszú kard belsejében van elrejtve.

AF: Topolya (MZA 55152. – Borús Rózsa gy., 1948).

A 40.5. Bútorba rejtett kincs. Szekrény mélyére/szekrény lábába/asztal lábába rejtett kincs.

DT: Komló (Kiss József, 1997. 45–49.).

AF: Vitka (JAMNA 603-77/III. 332. – Újvári Margit gy., 1976).

A 40.6. Lábbelibe rejtett kincs. Bakancsba/csizmába rejtett/töltött kincs.

FF: Páskaháza (MZA 93076. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

ER: Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 134.).

A 40.7. Ruhába rejtett kincs.

A 40.7.1. Sapkába rejtett kincs. Török birtokosa a turbánjába rejteti el a kincset, hogy ha elfogják, akkor se találják meg azt. / A kincset a sapkájába varratja be a tulajdonosa.

FF: Rimaszombat (Gömör-Kishont vármegye, 1903. 500.).

SZ: Korond (EA 7357/16. – Dobos Ilona gy., 1968).

A 40.9. Kenyérbe rejtett kincs. A lopott kincset a tolvajok egy cipóba sütvé viszik el a csendőrök szeme előtt.

FF: Gímes (Magyar Zoltán, 2002. 103.).

A 41–50. Egyéb hagyományok

A 41. Jeles kincsrejtő helyek (Kincsre utaló helynevek).

A 41.1. Aranyos dűlő. Helyek, melyeknek elnevezése az ott elrejtett/ott talált aranyra utal.

DT:

– A Csallóköz népi elnevezése: Aranykert: Csallóköz (Ipolyi Arnold, 1854. 65. – Csaplár Benedek gy.); Csallóköz (Nagy Miklós szerk., 1868. I. 79.); Csallóköz (Az Osztrák–Magyar Monarchia írásban és képen XV., 1899. 248–249.); Lakszakállas (EA 3461/5. – Csepely András gy., 1940); Csallóköz (Gunda Béla, 1956. 82.); Csallóköz (N. László Endre, 1978. 14.); Csallóköz (Marczell Béla, 1994. 11–12.).

– A dömösi Aranyos-forrás: Dömös (Nedeczky Gáspár, 1880. 112.); Dömös (Kőrösi László, 1890. 174.); Dömös (Hanusz István, 1892. 13.); Dömös (Esztergom vármegye, 1908. 87.).

– A csallóközi Aranyos: Csallóköz (Gunda Béla, 1956. 82–83.); Aranyos (Baranyay József, 1998. 174–175. – Pázmány Dániel gy.).

- A rácalmási Aranyhegy: Rácalmás (EA 12684/9. – Sárközi Júlia gy., 1960).
 - A kéthelyi Aranyosoldal: Kéthely (NIFA 27/22. – Szabó Erzsébet és Szentpéteri Erzsébet gy., 1961).
 - A kerékteleki Aranyhegy: Kerékteleki (EA 12816/3. – Túri Róbert gy., 1961); Kerékteleki (Komárom megye földrajzi nevei, 1985. 285.).
 - A csurgói Aranyász: Csurgó (EA 13638/9. – Farkas Éva gy., 1963); Csurgó (EA 17138/8. – Witt Lászlóné, Kalona Józsefné és Papp Imre gy., 1971).
 - Az oladi Aran-patak: Olad (SMNK 1038/15. – Tóth József gy., 1976).
 - A decsi Aran-domb: Decs (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 484.).
 - A gödrei Aranyág: Gödre (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 121.).
 - A baranyai Aranyosgadány község neve: Aranyosgadány (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 895.).
 - A nagygörbői Aranygomb: Nagygörbő (Zala megye földrajzi nevei II., 1986. 35.).
 - A nyékincai Aranypart: Nyékinca – 2 (MZA 91170., 91171. – Magyar Zoltán gy., 2010).
- FF:
- A nemesbikki Aranyásó-domb: Nemesbikk (Tóth Péter, 1988. 236. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye).
 - A sajoszögedi Aranygomb: Sajoszöged (Tóth Péter, 1988. 293. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye).
 - A hevesaranyosi Aranyfő hegy: Hevesaranyos (Csiffáry Gergely, 2005. 35. – Pesty Frigyes, 1864. Heves vármegye).
 - A káposztafalvi Aranylyuk: Káposztafalva (Tátra-Vidék, 1884. 158.).
 - A sárospataki Ördögáram halom: Sárospatak (Adalékok Zemplén vármegye történetéhez, 1897. 164.); Sárospatak (Balassa Iván–Kováts Dániel, 1997. 198. – 1937).
 - A cserépváraljai Aranybánya: Cserépváralja (EA 4769/4. – Jakab Anna gy., 1930).
 - A kisterenyei Aranyhegy: Kisterenye (EA 12982/1. – Tóth Sándor gy., 1961).
 - A borsodgeszti Aranygomb: Borsodgeszt (DE MNYT K-313/20. – Boncsér Klára gy., 1963).
 - A ságújfalvi Aranyvölgy: Ságújfalu (DE MNYT K- 466/9. – Tóth Katalin gy., 1966).
 - A színpetri Aranyhegy: Színpetri (Magyar Zoltán, 2001a. 366. – Kovács Pál gy., 1978).
 - A dernői Arany-patak: Dernő (Szentandrás Virág, 2008. 44.).
 - Aranygombú Telkibánya: Pányok* (MZA 99950. – Magyar Zoltán gy., 2014).
- AF:
- A nagykövesdi Aranyásó: Nagykövesd (Mizser Lajos, 2006. 455. – Pesty Frigyes, 1864. Zemplén vármegye).
 - A tiszakeszi Aranypatkó-fenék: Tiszakeszi (Sajóvölgyi G. Péter, 1896. 174–175.).
 - A tömörkényi Aranyhegy: Tömörkény – 2 (EA 4264/2. – Károlyi László gy., 1953).
 - A vajdácskai Aranyos: Vajdácská (EA 13701/54. – Szűcs István gy., 1963).
 - A tiszavasvári Aranykert: Tiszavasvári (JAMNA 404-67/49. – Hamvas László gy., 1967).
 - A abarai Aranyos-tó: Abara – 5 (Török Zsuzsa, 1980. 548., 556–557.); Abara („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 211. – Bodnár Lajos gy., 1994).
 - A hegyközszentmiklósi Aranyhegy és Aranykút: Hegyközszentmiklós – 2 (Bihari népmondák, 1980. 105., 138–139. – Molnár Jolán gy., 1980).
- ER:
- A bacai Aranykút: Retteg/Baca (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284. – Kiss Emese Ildikó gy., 1994).
 - A magyarlapádi Aranybikánál: Magyarlapád – 2 (BBE MIK Á-595/15., 65. – Bajka Zsuzsanna gy., 1998).

– A somogyomi Aranyos oldal: Somogyom (Magyar Zoltán, 2011a. I. 373. – Orbán Dániel gy.).

– Az olthévízi Arannyos-kút: Olthévíz (Magyar Zoltán, 2011a. I. 279. – Orbán Dániel gy.).

– Az erdélyi Aranyos folyó és Aranyosszék: Sinfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I. 348.).

SZ:

– A mátsfalvi Aranyásdo: Mátsfalva (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 151. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék).

– A székelykeresztúrfalvi Aranyas bérc: Székelykeresztúrfalva (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 180. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék).

– A lövétei/kérufürdői Aranyos-kút: Lövéte/Kérufürdő (Orbán Balázs, 1868. I. 88.).

– A kisborosnyói Aranyos-kút: Kisborosnyó (Orbán Balázs, 1869. III. 166.).

– A gyergyószentmiklósi Aranyсарog: Gyergyószentmiklós (Herrmann Antal, 1893. 241.).

– A bögözi/bétai Arany-patak: Bögöz/Béta (Balásy Dénes, 1897. 296.).

– Az erdőszentgyörgyi Aranyos patakja: Erdőszentgyörgy (Erdély, 1903. 91. – Szász Ferenc gy.).

– A csíkbánkfalvi Aranyos-domb: Csíkbánkfalva (Duka János, 1993. 31. – 1943).

– A gyergyócsomafalvi Aranyas gödör: Gyergyócsomafalva (Árvay József, 1947. 103.).

– A székelyberei Aranyos-híd: Nyárádszereda (EA 27128/2. – Dósa Erika gy., 1995); Berekeresztúr (MZA 1363. – Magyar Zoltán gy., 2004); Berekeresztúr, Székelybere – 2 (Magyar Zoltán, 2007a. 70.).

– A gyimesi Aranyos dűlő: Gyimes (KJNTA 381-00/8. – Tankó Gyula gy., 1999).

– A baróti Arany-híd: Barót (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 194.).

– A homoródkeményfalvi Aranybánya és Aranyos-patak: Homoródkeményfalva (MZA 70635. – Magyar Zoltán gy., 2008); Homoródkeményfalva – 2 (Magyar Zoltán, 2011d. 178., 181.).

– A kászoni Aranylyuk: Kászontalíz (Magyar Zoltán, 2011a. I. 80.).

– A nyárádköszvényesi Aranyos-patak: Nyárádköszvényes (Magyar Zoltán, 2011a. I. 184.).

– A középajtai Aranyos-patak: Középajta (Magyar Zoltán, 2011b. 151.).

– A nagybaconi Aranlik: Nagybacon (Magyar Zoltán, 2011b. 190.).

– A városfalvi Aranyos dűlő: Városfalva (Magyar Zoltán, 2011d. 174.).

– A homoródremete Aranykút: Homoródremete – 2 (Magyar Zoltán, 2011d. 178., 179.).

– A székelyzsombori Aranyos-patak: Székelyzsombor (Magyar Zoltán, 2011d. 181.).

A 41.2. Ezüst-hegy. Hegy, amelynek elnevezése az ott elrejtett/ott talált ezüstre utal.

DT:

– A szakonyfalui Ezüst-hegy: Szakonyfalva (Pável Ágoston, 1976. 82.).

A 41.3. Kincses dűlő. Helyek, melyeknek elnevezése az ott elrejtett/ott talált kincstre/kincsekre utal.

DT:

– A tapolcafői Kincsesgödör/Kincsesbarlang: Tapolca (N. Szabó Gyula, 1926. II. 76.); Tapolca (Pákay Zsolt, 1942. 153.); Tapolca (EA 15825/17. – Hagymási Sándor gy., 1967); Tapolca (EA 15858/17. – Szelestey Ibolya gy., 1967); Tapolca (Veszprém megye földrajzi nevei I., 1982. 141.).

– A kádártai Kincsesás dűlő: Kádárta (DE MNYT K-285/28. – Kauker Terézia gy., 1961).

– A nagylengyeli Kincses-tó: Sárkeresztúr (EA 18791/4. – Müller Erika gy., 1975).

- A csipkerekeli Kincses-domb: Csipkerek (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 520.).
- A zengővárkonyi Kincses diófa: Zengővárkony (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 580.).
- FF:
 - A legenyei Kincses: Legenye (Pesty Frigyes, 1864. Zemplén vármegye, 428.).
 - A sajkázai Kincses szőlő: Sajokaza (Tóth Péter, 1988. 276. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye).
 - A markazi Kincseskő: Markaz (EA 20319/47. – Hacsavecz Béla gy., 1979).
- AF:
 - A kéki Kincsverem hegy: Kék (Mizser Lajos, 2000. 241. – Pesty Frigyes, 1864. Szabolcs vármegye).
 - A sényői Kincses-hegy: Sényő (Mizser Lajos, 2000. 250. – Pesty Frigyes, 1864. Szabolcs vármegye).
 - A bárándi Kincseshalom: Báránd (Szűcs Sándor, 1936. 300.; Uő, 1955. 156.).
 - A paszabi Kincsverem: Paszab (EA 2336/37. – Turi Sándor gy., 1950).
 - A püspökladányi Kincses-domb: Püspökladány (JAMNA 235-67/1. – Pongrácz Piroska gy., 1962); Püspökladány (EA 14472/24. – Kádár Edit gy., 1965); Püspökladány (Szűcs Sándor, 1977. 171–172.).
 - A nyírbogdányi Kincses: Nyírbogdány (JAMNA 238-67/11. – Csermely Tibor gy., 1962).
 - A baktalórántházi Kincses hegy: Baktalórántháza (Mező András, 1967. 22.).
 - A karcasai Kincseshomok: Karcsa (Balassa Iván, 1963. 180.); Karcsa (HOMNA 2486/11. – Dács Éva gy., 1971); Karcsa (Nagy Géza, 1994. 103.).
 - A kisvárdai Kincseskút: Kisvárd (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259.).
 - A nagykőrösi Kincsesmakfa: Nagykőrös (AJMA 418-77/33. – Barna Gábor gy., 1976); Nagykőrös (Novák László, 1986. 297.).
 - A karcagi Kincseshalom: Karcag (Bosnyák Sándor, 2001. 77–78.).
- ER:
 - Az erőrdi Kincses árok: Erőrd (Csáki Árpád, 2012. 48. – Pesty Frigyes, 1864. Felső-Fehér vármegye).
 - A beresztelki Kincses: Beresztelke (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 26. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye).
 - A mezőmadarasi Kincsesdomb: Mezőmadaras (Orbán Balázs, 1870. IV. 204.).
 - A lozsádi Kincses: Lozsád (Kolumbán Samu, 1894. 244.); Lozsád (Magyar Zoltán, 2009d. 148.).
 - A magyarbikali Kincseskút: Magyarbikal (Szabó Géza, 1940. 21.).
 - A magyarlónai Kincsesdomb: Magyarlóna – 3 (Szabó Géza, 1978. 109., 116., 125.); Magyarlóna – 2 (Magyar Zoltán, 2004a. 319., 330.).
 - A vicei Kincses Bábos: Bethlen („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 300.; Magyar Zoltán, 2012a. 378. – Balla Tamás gy., 1995); Vice (Magyar Zoltán, uo. 377. – Tomisa Ilona gy.).
 - A vérvölgyi Kincseshegy: Vérvölgy (MZA 631. – Magyar Zoltán gy., 1999).
 - A körösfői Kincseskút: Körösfő (MZA 480. – Magyar Zoltán gy., 2003).
 - A kiskendi Kincses: Kiskend (Magyar Zoltán, 2005a. 65.).
 - A szilágyszegi Kincses-kút: Szilágyszeg (Magyar Zoltán, 2007a. 253.).
 - A mezőkeszűi Kincses: Mezőkeszű (Magyar Zoltán, 2011a. II. 518.; Uő, 2012a. 396.); Mezőkeszű (Uő, 2012a. 398.).
- SZ:
 - A marosvásárhelyi Kincses-domb: Marosvásárhely (Szendrey Zsigmond, 1926. 138.; Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 127. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Marosvásárhely (Vigh Károly, 1996. 115.).

- A koronkai Kincses: Koronka (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 89. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék).
- A nyárádselyei Kincses gödör: Nyárádselye (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 162. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék).
- Az etédi Kincsesárok: Etéd (Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Etéd (Orbán Balázs, 1868. I. 146.); Etéd (Balázs László, 1972. 19.); Etéd (Gagy József, 1992. 61.; Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 388.); Etéd (Janitsek Jenő–Szócs Lajos, 1998c. 52.).
- Az alsósófalvi Kincsesgödör: Alsósófalva (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 24. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék).
- A székelyszentmihályi Kincses sarok: Székelyszentmihály (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 187. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék).
- A magyarzsákodi Kincses hágó: Magyarzsákod (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 108. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék).
- A csöbi Kincses ágy: Csób (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 41. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék).
- A miklósvari Kincsesgödör: Miklósvár (Janitsek Jenő, 2004. 268.; Csáki Árpád, 2012. 95. – Pesty Frigyes, 1864. Miklósvárszék).
- Az alsócernátoni Kincses gödör: Alsócernáton (Csáki Árpád, 2012. 19. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék).
- A haralyi Kincses gödör: Haraly (Csáki Árpád, 2012. 57. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék); Haraly (Gazda József, 1994. 183.).
- A kisborosnyói Kincses: Kisborosnyó (Csáki Árpád, 2012. 79. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék).
- A sepsiszentkirályi Kéncses-halom: Sepsiszentkirály (Pesty Frigyes, 1864. Háromszék).
- A kézdivásárhelyi Kincses fejmező: Kézdivásárhely (Csáki Árpád, 2012. 75. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék); Kézdivásárhely (Pesty Frigyes, 1888. 172.).
- A gyergyóalfalui Kincses gödör: Gyergyóalfalu (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 101. – Pesty Frigyes, 1864. Gyergyószék/Csíkszék).
- A nagysolymosi Kincseslyuk: Nagysolymos (Orbán Balázs, 1868. I. 152.).
- A csíkszentgyörgyi Kincses: Csíkszentgyörgy (Orbán Balázs, 1869. II. 39.); Csíkbánkfalva (Duka János, 1993. 31. – 1943); Csíkszentgyörgy (Csomortáni Magdolna, 1985. 70.).
- A szárazajtai Kincses pataka: Szárazajta (Orbán Balázs, 1869. III. 17.).
- A jeddi Kincses: Jedd (Orbán Balázs, 1870. IV. 180.).
- A sepsibodoki Kincses hegység: Sepsibodok (Imreh István, 1946. 158.).
- A csíkszentimrei Kincskő és Kincses vár: Csíkszentimre (EA 15947/65. – Demes Gabriella gy., 1957).
- A vargyasi Kéncsetető: Vargyas (Janitsek Jenő, 1971. 355.).
- A málnási Kincsesvár: Málnás (Czintos Jolán, 1971. 2.).
- A sepsikőröspataki Kincses/Kincsesgödör: Sepsikőröspatak (Berde Mária, 1979. 226.); Sepsikőröspatak (Imreh Lajos, 2006. 156.).

A 41.4. Pénzes dűlő. Helyek, melyeknek elnevezése az ott elrejtett/ott talált pénzre (azaz kincsre) utal.

DT:

- A dunaföldvári Pénzhányási dűlő és Pénzeslyuk: Dunaföldvár (Pesty Frigyes, 1864. Tolna vármegye); Dunaföldvár (WMMEA 113-74/1. – Berze Nagy Ilona gy., 1920–1925); Dunaföldvár (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 165.).
- A kisvejkei Pénzvájási hegy: Kisvejke (Pesty Frigyes, 1864. Tolna vármegye).

- A dömösi Pénzverő árok: Dömös (Nedeczky Gáspár, 1880. 9.).
 - A tapolcai Pénzesréti dűlő: Tapolca (Pákay Zsolt, 1942. 153.).
 - A magyaregregyi Pénzvájó-hajlás: Magyaregregy (Reuter Camillo, 1961. 375.; Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 191.); Magyaregregy (Pesti János szerk., 2002. 244.).
 - A kisaludai Pénzverem: Kisalud (XJMNA 130-65/1–2. – Németh Sándor gy., 1963).
 - Az iharkúti Pénzlyuk: Iharkút (EA 17811/8. – Kürthy Gyula és Györffy Gyula gy., 1973).
 - A szalafői Pénzes-hegy: Szalafő (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 402.).
 - A püspökmolnári Pénzverem-dűllő: Püspökmolnári (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 514.).
 - A felsőlakosi Pénzás: Felsőlakos (Kaszás József, 1995. 118.).
 - A lizói Pénzes: Liszó (EA 26253/2. – Fa Ede gy., 1995).
 - A kémesi Pénzvájó: Kémes (Pesti János szerk., 2002. 239.).
 - A várvölgyi Pénzverem: Várvölgy (Petánovics Katalin, 2005. 302.).
- FF:
- A mezőkövesdi Pénzgödör: Mezőkövesd (Tóth Péter, 1988. 407. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye).
 - A Sziliceai-fennsíkron lévő Pénzeslyuk: Szalóc, Várhosszúrét (Fehérváry István, 1937. 185., 229.); Körtvélyes (MZA 84340. – Dely Nóra gy., 1995); Hárskút (MZA 1407. – Magyar Zoltán gy., 2003); Hárskút (Magyar Zoltán, 2001a. 366.); Hárskút, Jólész (Uő, 2011c. 134.).
 - A baskói Pénzhányás: Baskó (EA 13531/53.; DE MNYT K-309/52. – Buzás Bálint gy., 1962).
- AF:
- A nyüvedei Pénzgödör: Nyüved (Pesty Frigyes, 1864. Bihar vármegye II., 105.).
 - A csépai Pénzásás dűlő: Csépa (Bognár András, 1979. 27. – Pesty Frigyes, 1864. Külső-Szolnok vármegye).
 - A bugyi Pénzeshegy: Bugyi (EA 2727/12. – Jakab Ilona gy., 1952).
 - A tiszafüredi Pénzes Pista dombja/Pénzásó Pista halma: Tiszafüred (Nagy Dezső, 1957. 205.); Újszentmargita (Barna Gábor, 1974. 285.); Tiszafüred, Tiszaörs (Uő, 1979. 37.).
 - A berei Pénzgödörhely: Bere (EA 12767/17. – Bura László gy., 1960).
 - A balsai Pénzesverem dűllő: Balsa (JAMNA 232-67/3. – Komjáthy Lászlóné gy., 1962).
 - A tornyospálcai Pénzes-hegy: Tornyospálca (EA 15457/19. – Ferken Imre gy., 1967); Tornyospálca – 2 (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 260–261., 268.).
 - A mezőladányi Pénzeshegy: Mezőladány – 5 (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 260–261.); Mezőladány (JAMNA 1015-96. – Veres János gy., 1995).
 - A tarpai Pénzverem: Tarpa (JAMNA 532-72/4. – Obis Gyula gy., 1972).
 - A zentagunarasai Pénzes-gödör: Zentagunaras (Penavin Olga–MatijevicsLajos–Mírnic Júlia, 1975. 162.).
 - A gávavencsellői Pénzesverem: Gávavencsellő (DE MNYT K-815/16. – Hénsperger Mária gy., 1979).
 - A szabolcsi Pénzes-verem: Szabolcs (EA 22408/57. – Fábán József gy., 1982).
 - A vámosújfalui Pénzásó: Vámosújfalú (DE MNYT K-955/46. – Wischer Judit gy., 1985).
 - A pusztaújlaki Pénzes/Pénzes-tető: Mezőtelegd (MZA 50854. – Varga Árpád gy., 1990 k.); Pusztaújlak (Magyar Zoltán, 2011a. II. 483.).
 - Az értarcsai Pénzesgödör: Értarcsa (Benedek Zoltán, 1996. 245.).
- ER:
- A marosjárai Pénzes domb: Marosjára (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 119. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye).

- A vajdaszentiványi Pénzesgödör: Vajdaszentivány (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 213. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye).
 - A pókai Pénzverem: Póka (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 171. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Póka (EA 26417/67. – Hints Miklós gy., 1995).
 - A nagyszokondi Pénzgödörök/Goldlochsächer: Nagyszokond (Mizser Lajos, 2001. 64. – Pesty Frigyes, 1864. Szatmár vármegye).
 - Az ördögösfüzesi Pénzverem: Ördögösfüzes (Márton Gyula, 1944. 31.).
 - Az élesdi Pénzgödör: Élesd (Bihari népmondák, 1995. 136. – Berecz István gy., 1984).
 - A széri Pénzgödör: Szér (MZA 630. – Magyar Zoltán gy., 1999); Szér (Magyar Zoltán, 2007a. 328.).
 - A szilágykeredi Pénzgödör árka: Szilágykered (Magyar Zoltán, 2007a. 329.).
 - A déscichegyi Pénzesgödör: Déscichegy (MZA 82903. – Magyar Zoltán gy., 2008).
- SZ:
- A sándorfalvi Pénzes: Sándorfalva (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2013. 169. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék).
 - A telekfalvi Pénzes: Telekfalva (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2013. 187. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék).
 - A székelyderzsi Pénzes pataka: Székelyderzs (Orbán Balázs, 1868. I. 181.); Székelyderzs (BBE MIK Á-552/51. – Pál Éva gy., 2003).
 - A székelyvéckei Pénzgödör: Székelyvécke (Burus János, 1986. 180.).
 - A nagysolymosi Pénzöslík: Nagysolymos (MZA 61224. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007).
 - A gyimesi Pénzesgödör: Gyimes: Hidegség pataka (Magyar Zoltán, 2003. 334.).
 - A márkodi Pénzes-domb: Márkod (Magyar Zoltán, 2007b. 71.).
 - A felsőcsernátoni Pénzesgödör: Felsőcsernáton (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 123.).

A 41.5. Ládás dűlő. Helyek, melyeknek elnevezése az ott elrejtett/ott talált kincs tárolóedényére utal.

AF:

- A krassói Ládásföld dűlő: Krassó (Pesty Frigyes, 1864. Krassó vármegye, 356.; Szendrey Zsigmond, 1920. 50.; Uő, 1926. 31–32.).
- Az ibrányi Ládás-kút: Ibrány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 257.).

ER:

- A datki Üstök bérc: Datk (MZA 91514. – Magyar Zoltán gy., 2010).

A 41.6. Ásotthalom. Helyek, melyeknek elnevezése (Ásotthalom/Árkoshalom/Lyukas hegy/Pénzásó Pista halma/stb.) az ott folyt kincssásásra utal.

KM: H. n. (Ipolyi Arnold, 1854. 450.).

AF:

- A debreceni Lyukashalom (Balkányi Szabó Lajos, 1865. 31.).
- A hódmezővásárhelyi Vágotthalom: Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278–279.).
- A sárrétudvari Árkoshalom: Sárrétudvari (Szűcs Sándor, 1936. 303–304.; Uő, 1955. 159.; Uő, 1957. 263.); Sárrétudvari (DE MNYT K-145/3. – Balassa Iván gy., 1940 k.); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 79.).
- A biharnagybajomi Lyukaspagonyag: Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1936. 302.).
- A túrkevei Lyukashalom/Ásotthalom: Túrkeve (Dankó Imre, 1957. 311.); Túrkeve (EA 15825/36. – Hagymási Sándor gy., 1968).
- A sárándi Lyukas-halom: Sáránd (DE MNYT K-32/4. – Eszík Mihály gy., 20. század első fele).

- A tiszafüredi Ásotthalom/Pénzásó Pista halma: Tiszafüred* (Nagy Dezső, 1957. 205.); Újszentmargita (Barna Gábor, 1974. 285.); Tiszafüred, Tiszaörs (Uő, 1979. 37.); Tiszafüred – 2 (Füvessy Anikó, 1992. 318., 319.).
- A tiszavasvári Lyukashalom: Tiszavasvári (EA 15458/102. – Hamvas László gy., 1964).
- A hajdúhadházi Lyukas-hegy: Hajdúhadház (É. Kiss Sándor, 1968. 466.).

A 41.7. Pirostűz fája. Helyek, melyeknek elnevezése az ottani kincsigyűlésra utal.

DT:

- Az őriszentpéteri Égésdomb: Őriszentpéter (BSLMA N 285-84/1. – Szikszay Edit gy., 1962); Kercaszomor (Moldova György, 1974. 201.); Őriszentpéter – 2 (Szikszay Edit, 1990. 38.).

AF:

- A biharnagybajomi Pirostűz fája: Biharnagybajom – 2 (Szűcs Sándor, 1974.; Uő, 1977. 175., 179–180.).
- A szentesi Karácsony telke: Szentes (Zsíros Katalin, 1990. 48.).

A 41.8. Kulcsos dűlő. Helyek, melyeknek elnevezése (Kulcsos dűlő/Kócsas) a kincses kamrát nyitó, ott elrejtett kulcsra utal.

ER: Aranyospolyán (Zsigmond Győző, 1993. 123.).

A 41.10. Kecsekő, Gedahalom. Helyek, melyeknek elnevezése az ott talált kincses kőkecskére utal.

DT:

- A gyermelyi Kecsekő: Gyermely (Oravec Paula, 1961. 13.).
- A kapolcsi Kecsekű: Kapolcs (EA 19531/28. – Lakossy Judit gy., 1977).
- A sárfimizdói Kecse-hát: Sárfimizdó (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 562.).

FF:

- A gyöngyöspatai Kecsekű: Gyöngyöspata (Sugár István, 1966. 71.); Gyöngyöspata (Heves megye földrajzi nevei IV., 1988. 80.); Gyöngyöspata (György Zsombor, 2011a. 24.).
- A tömörkényi Kecskés/Gidaállás: Tömörkény – 3 (EA 4264/3. – Károlyi László gy., 1953).
- A csongrádi Gedahalom: Csongrád (EA 15682/2. – Juhász János gy., 1968); Felgyő (EA 17528/6. – Szobácsi Jenő gy., 1972); Csongrád (MFMNA 599-1976/12. – Tóth Ilona gy., 1976).
- A bucsai Kecskési rész: Bucsá (MOA 13482. – Bereczki Imre gy., 1971).
- A szajáni Kecskellér: Szaján (Ferenczi Imre, 1979. 194.); Szaján (Jung Károly, 2003. 120.).
- A dusnoki Kecse-fok: Dusnok (Kuczy Károly, 1980. 73–74. – Keresztényi Franciska gy.).

A 41.11. Agárhalom. Határrész Kiskőrös határában, amelynek elnevezése (Agárhalom) az ott talált kincses kőkutyára utal.

AF: Kiskőrös – 2 (VKMA ltsz. n.; MZA 78905., 78912. – Dulai András és Izsák László gy., 1978).

A 41.12. Szamárhegy. Helyek, melyeknek elnevezése az ott talált kincses kőszamárta utal.

DT:

- Az esztergomi Szamárhely: Esztergom (Budapesti Hírlap, 1886. november 3.; Szendrey Zsigmond, 1926. 183.); Esztergom (Hanusz István, 1900. 42.); Esztergom (Thirring Gusztáv, 1900. 243.); Esztergom (Esztergom vármegye, 1908. 86–87.).
- A pécsi Szamárkút: Pécs (Pécsi Figyelő, 1897. február 27.).

A 41.13. Rókalikas. Dűlő Kölesd határában, amelynek elnevezése (Rókalikas) az ott talált kincses kőrókára utal.

DT: Kölesd – 6 (EA 22131/19–20. – N. N. gy., 1984).

A 41.14. Kutyahely. Határrész Feketegyarmat és Nagyzerénd között, amelynek elnevezése (Kutyahely) az ott talált kőkutyára/vaskutyára utal.

AF: Feketegyarmat – 2, Nagyzerénd – 5 (MZA 99922., 99629–99634. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

A 41.15. Bömbös. Hegy Magyarlapád határában, amelynek elnevezése (Bömbös) a belsejében elrejtett aranybikára utal.

ER: Magyarlapád (Magyar Zoltán, 2008a. 300.).

A 41.16. Kígyós. Határrész Kiskunmajsa határában, amelynek elnevezése (Kígyós) az ott talált/ott megszerzett kígyókőre utal.

AF: Kiskunmajsa (KJMNA 228.81/1. – N. N. gy., 1981).

A 41.18. Tisztátalanok gödre. Helyek, melyeknek elnevezése a kincset őrző természetfeletti lényekre utal.

FF:

- A sárospataki Ördögarany halom: Sárospatak (Adalékok Zemplén vármegye történetéhez, 1897. 164.); Sárospatak (Balassa Iván–Kováts Dániel, 1997. 189.).

ER:

- A désfalvi Tisztátalanok gödre: Désfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 302–303.; Magyar Zoltán, 2005a. 146. – Adorjáni Rudolf Károly gy., 1992); Dicsőszentmárton (Magyar Zoltán, uo.).

A 43. Kincsrejtő állatok.

A 43.1. Állat testébe rejtett kincs. A döglött sárkány hasa tele van arannyal. / A kincs elrejtője a juhok felvágott, majd visszavarrt bőre alá rejtve menekíti el a kincseket.

DT: Felsőegerszeg* (Banó István, 1941. 104.).

ER: Szilágyerked (Magyar Zoltán, 2007a. 334.).

A 43.2. Állat maradványai alatt rejtőző kincs. A kincs egy lókoponya alatt van elrejtve.

AF: Biri (Ratkó Lujza, 1987. 177–179.).

B 1–60. A KINCSTALÁLÁS IDEJE

B 1–30. Kincstaláló napok (Kalendáris ünnepek és más jeles napok)

B 1. Karácsonyi kincstalálás. Az elrejtett kincs karácsony napján (böjtjén)/estéjén/éjjelén gyűl ki/válik láthatóvá. / Karácsonykor éjfél táján nyílik meg a kincset rejtő üreg.

DT: Dunaszerdahely (A tengeri kisasszony, 2006. 264–265. – Fehér Ferdinánd és Nagy János gy., 19. század közepe); Kőszeg (Chernel István, 1882. 2.); Várkesző (EA 128/43. – Berta Imre gy., 1914); Bogyoszló (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 332. – Nagy Károly gy., 1914); Kisfalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 93.; „Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 302. – Csiba Lajos gy., 1930-as évek); Kocs (MOA 3178. – Fél Edit gy., 1941); Óriszentpéter (SMNK 365/4. – Bodgál Ferenc gy., 1953); Bak (EA 4196/6. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Kisbajom – 2 (MNAR HS 50401., 90416.; S. Dobos Ilona, 1962. 365. – Dobos Ilona gy., 1958); Lábod (MNAR HS 60414. – Mike Györgyi gy., 1963); Páty – 2 (EA 7516/47., 62. – Dobos Ilona gy., 1965); Nagyrákos, Kercaszomor – 2 (EA 17480/2., 4–5. – Kovács József gy., 1968); Pajzsszeg (NIFA 251/63. – Körner Tamás gy., 1968); Kislengyel (NIFA 252/8–9. – Körner Tamás gy., 1968); Egyházasnádas (MNAR HS 10402. – Gergye Imre gy., 1969–1975); Dombóvár (MNAR HS 60419. – Vajda Zsigmond gy.); Rábapatona (MZA 71713. – Lackovits Emőke gy., 1970); Felsőmocsolád – 2 (Orbán Gézané, 1973. 53–54., 54–55.); Kercaszomor (Moldova György, 1974. 201.); Nagykorpád (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 692.); Döbrököz (WMMEA 559-79/14. – Birtalan Ágnes gy., 1977); Kórógy (Ferenczi Imre, 1979. 208.); Nemesbükk (Sági Károly, 1982. 365.); Csányoszró, Rádfalva (Zentai Tünde, 1983. 97–98., 98.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/62. – Orbán Gézané gy., 1984); Karancs (Jung Károly szerk., 1994. 42.); Felsőmocsolád (Király Lajos, 1995. 92–93.); Somorja (Varga Imre, 1998. 68.); Várvölgy (Petánovics Katalin, 2005. 304.); Radamos (Magyar Zoltán, 2010. 138.).
FF: Rimaszombat (Findura Imre, 1894. 148.); Kápolna (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 208. – Székely László gy., 1914); Szécsény (EA 1957/1–3. – Ágner Lajos gy., 20. század eleje); Bükkszenterzsébet (EA 6367/3732. – Szendrey Zsigmond gy.; Szendrey Zsigmond, 1926. 183.); Szécsény (EA 4502/20. – Tóth Árpád gy., 1935); Szécsény (EA 3864/2. – N. N. gy., 1952); Mogyoróska (EA 5830/37. – Nagy József gy.); Buják (Patay Pál, 1959. 8.); Bosodnásasd (MOA 1322. – Lajos Árpád gy.); Borsodnásasd (Nemcsik Pál, 1966. 314.); Borsodnásasd (EA 22001/11. – Nemcsik Pál gy., 1975); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 275–276.); Szécsény (Wolf Ida, 1978. 56–57.); Borsodnásasd (Paládi-Kovács Attila, 1982. 158.); Ecseg (Stadler Árpád, 1999. 46–47.); Egyházasbást (Magyar Zoltán, 2006b. 62.); Guszona (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 151.).
AF: Szeged, Kecskemét (A tengeri kisasszony, 2006. 622., 626. – Debreceni János gy., 19. század közepe); Kiskundorozsma (Uo., 807. – N. N. gy., 19. század közepe); Szőreg (EA 2856/2. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Cegléd (Cegléd és Vidéke, 1895. június 2.; EA 6365/94.); Nagyvárad (Ethnographia, 1905. 121.; Bán Aladár, 1915. 88.); Kisvárd/Órmező (EA 477/71–72. – Rubovszky Ferenc gy., 1914); Makó (Pócs Éva szerk., 2012. 195–196. – H. Kovács Mihály gy., 1927); Kiskunfélegyháza (EA 7678/7–8. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Ószentiván (EA 4213. – Nagy Dezsőné gy., 1953); Pusztaföldvár (EA 12572/12. – Ágoston Éva gy., 1960); Úri (EA 7354/10. – Dobos Ilona gy., 1964); Kőtegyán (NIFA 257/10. – Küllős

Imola gy., 1965); Ordas (VKMA ltsz. n.; MZA 32999. – Besenczi Sándor gy., 1971); Bátya – 2 (Fehér Zoltán, 1975. 114., 115.; Uő, 1984. 92.); Kiskunmajsza-Kígyóspuszta (VKMA ltsz. n.; MZA 33047. – Csikós Dániel gy., 1977); Tizsakécske (MNAR HS 81603. – Lovas Zoltán gy.); Kecel (EA 20517/II. 26–27. – Fehér Zoltán gy., 1978); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Szentés (Zsíros Katalin, 1990. 48.); Szank (Fehér Zoltán, 2004. 408.).
ER: Sülelmed (Magyar Zoltán, 2007a. 324.).

B 1.1. Az éjféli mise ideje alatt megszerezhető kincs. A kincs karácsonykor éjféltkor/az éjféli mise idején szerezhető meg (gyúl ki/nyílik meg a kincset rejtő üreg).

DT: Dombóvár, Dunaszerdahely, Kisfalud, Kocs, Kőszeg, Somorja, Tejfal, Várkesző, Várvölgy.
FF: Borsodnádásd – 4, Buják, Bükkcenterzsébet, Ecseg, H. n., Kápolna, Mogyoróska, Szécsény – 4, Taktaszada.
AF: Bátya, Kisvárd, Kőtegyán, Makó, Szank, Szőreg, Űri.

B 2. Szilveszteri kincstalálás. Az elrejtett kincs az év utolsó napján/éjjelén/pon-tosan éjjel 12 órakor gyúl ki/válik láthatóvá. / Szilveszter éjjelén nyílik meg a kincset rejtő üreg.

AF: Orosháza (EA 2801/512. – Kálmány Lajos gy., 1914); Kenézlő (EA 494/95–96. – Mató József gy., 1914); Beregdaróc (MNAR HS 3101. – N. N. gy.); Jászdózsa (Gulyás Éva, 1976. 43.).
ER: Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 131. – Fábíán Imre gy., 1984); Szilágyszentkirály, Bogdánd (Magyar Zoltán, 2007a. 319., 320.).

B 3. Újévi kincstalálás. Az elrejtett kincs újév napján/éjjelén gyúl ki/válik látha-tóvá. / Az esztendő első napján nyílik meg a kincset rejtő üreg.

DT: Pécsudvard (WMMEA 590-80/10. – Szemelyácz Zsuzsanna gy., 1979).
ER: Kisnyégerfalva – 2 (Bihari népmondák, 1995. 127., 136. – Fábíán Imre gy., 1984); Sülelmed (Magyar Zoltán, 2007a. 324.).
SZ: Kovászna (Balásy Dénes, 1897. 296.); Gyimes: Sántatelek (Magyar Zoltán, 2003. 230.).
MO: Magyarfal (Csoma Gergely, 2016. 40. – 1990).

B 4. Vízkereszt kincstalálás. Az elrejtett kincs vízkereszt napján gyúl ki/válik láthatóvá.

DT: Győrszentiván (XJMNA 589-70/32. – Szakál László gy., 1970).

B 5. Szent Margit-napi kincstalálás. Az elrejtett kincs Árpád-házi Szent Margit napjának (január 18.) éjjelén gyúl ki/szóal meg.

KM: Budapest: Margit-sziget (Az Ozstrák–Magyar Monarchia írásban és képben IX., 1893. 145.; Szendrey Zsigmond, 1926. 31.).

B 6. Gyertyaszentelő Boldogasszony-napi kincstalálás. Az elrejtett kincs Gyer-tyaszentelő Boldogasszony napján (február 2.) válik láthatóvá.

FF: Felsőzellő (MZA 84262. – Varga Norbert gy., 2003).

B 7. Gyümölcsoltó Boldogasszony-napi kincstalálás. Az elrejtett kincs Gyümölcsoltó Boldogasszony napján (március 25.) gyúl ki/válik láthatóvá.

AF: Csávoly (VKMA 968-99/20. – Fehér Zoltán gy., 1987).

B 8. Virágvasárnapi kincstalálás. Az elrejtett kincs virágvasárnap napján/éjszakaijában gyúl ki/válik láthatóvá. / A virágvasárnapi nagymise idején nyílik meg a kincset rejtő üreg.

KM: H. n. (A tengeri kisasszony, 2006. 458. – 19. század közepe).

DT: Zengő vidéke (Vargha Károly, 1959. 60.); Bajót (Komárom megye földrajzi nevei, 1985. 73–74.); Mohács („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1995. 301. – Hegedűs Katalin gy., 1995).

FF: Miskolc vidéke (A tengeri kisasszony, 2006. 234. – Csaplár Benedek gy., 1853); Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 42. – 1882); Alsómislye (EA 1617/19. – Veme Ödön gy., 20. század eleje); Penc – 2 (EA 12164/4., 7. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Kishuta (EA 6511/8. – Balassa Iván gy., 1957); Borsodnádasd – 2 (EA 12161/5., 6. – Nemcsik Pál gy., 1959); Kishuta (Vohradnyik Géza, 1966. 323.); Borsodnádasd (Nemcsik Pál, 1966. 314.); Hangony (EA 22001/18–19. – Dobosy László gy., 1966); Garamdamásd (Parák Endre, 1974. 117–119.); Borsodnádasd (Paládi-Kovács Attila, 1982. 157–158.); Diósjenő (Végh József, 1998. 83–84.); Diósjenő (Uo., 83. – Csabuda Tamás gy.); Kecső (Magyar Zoltán, 2001a. 357.); Felsőtárkány (Zábrátzky Éva, 2004. 329. – Bakó Ferenc gy.); Egyházabást (Farkas Ottó, 2006. 11.); Hangony (Baráz Csaba–Kiss Gábor–Palkovics Gyula, 2010. 31–33.).

AF: Jászság (Jászkun Figyelő, 1873. 16. szám, 3.); Királyhelmec – 2 (Magyar Zoltán, 2009b. 98., 98–99. – Gaál István gy., 1913); Martonos (Papp György, 1989. 77.); Abádszalók, Nagyván, Tiszafüred, Tiszaszentimre (Füvessy Anikó, 1992. 314.).

B 8.1. A virágvasárnapi passió ideje alatt megszerezhető kincs. Az elrejtett kincs a virágvasárnapi nagymisekor a passió olvasása idején gyúl ki. / A virágvasárnapi passió olvasása/énekzése közben nyílik meg néhány percre a kincset rejtő üreg.

FF: Borsodnádasd – 3, Egyházabást, Felsőtárkány, Garamdamásd, Hangony – 2, Kishuta, Körmöcbánya, Miskolc vidéke, Penc – 2.

AF: Jászság.

B 9. Nagycsütörtöki kincstalálás. Az elrejtett kincs nagycsütörtök (zöldcsütörtök/áldozócsütörtök) napján/éjjelén gyúl ki/válik láthatóvá. / Nagycsütörtök napján nyílik meg a kincset rejtő üreg.

FF: Rédova* (Rozsnyói Hiradó, 1887. 14. szám, 3.); Mikóháza (HOMNA 1718/37. – Pataki Katalin gy., 1966); Hardicsa (MZA 97535. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

AF: Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.).

B 10. Nagypénteki kincstalálás. Az elrejtett kincs nagypénteken/nagypéntek hajnalban/nagypéntek éjjelén gyúl ki/válik láthatóvá/csörren meg. / Nagypénteken/nagypéntek éjjelén/a nagypénteki nagymise idején nyílik meg a kincset rejtő üreg.

KM: H. n. (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–33.; Illyefalvi Emese szerk., 2014. 240. – A Tudás Könyve, 17. század); H. n. (Pogány Péter, 1978. 238. – kincsasó irat, 1760); H. n. (MTA NTI K 2442/1176. – Jókai Mór feljegyzése, 19. század második fele); H. n. (Varga János, 1877. 93.); H. n.* (Bán Aladár, 1915. 86.); H. n. (Krúdy Gyula, é. n. 300–301.).

DT: Pilismarót (Stampay Ferencz, 1888. 2–3.); Libád (Esztergom vármegye, 1908. 86.); Vas megye (MTA NTI K 2442/1176. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy., 20. század első fele); Illésháza (EA 9546/2. – Hidasy László gy., 1955); Pécs (Vargha Károly–Rónai Béla, 1961. 38–44.); Kercaszomor (EA 17480/2. – Kovács József gy., 1969); Kercaszomor (Moldova György, 1974. 201.); Kemenesszentpéter (Szendrey Ákos, 1986. 322.).

FF: Mátra vidéke (Bartalus Gyula, 1891 137.); Németpróna (Richter M. István, 1898. 81.; Bán Aladár, 1915. 87.); Borsodnádasd (EA 18496. – Istvánffy Gyula gy., 20. sz. eleje); Gyetva (Matunák Mihály, 1908. 302.); Penc – 3 (EA 9593/4–5., 7. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Dobsina (EA 568/47–48. – Fodor Zoltán gy., 1931); Nagyszalánc (EA 12152/15. – Földessy Józsefné gy., 1944); Ecseg (EA 2460/1–2. – Manga János gy., 1951); Regéc – 3 (DENIA 357/30–31. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Pálháza (Ferenczi Imre, 1960. 429.); Szentsimon (HOMNA 792/1. – Lajos Árpád gy., 1960); Borsodnádasd (EA 6689/8–9. – Lajos Árpád gy., 1960); Uppony (HOMNA 700/17. – Lajos Árpád gy., 1960); Komlóska (MNAR HS 10605. – Ferenczi Imre gy., 1960); Járdánháza (MNAR HS 10603. – Papp Ernő gy.); Hangony (EA 22001/18. – Dobosy László gy., 1966); Mikóháza (HOMNA 1718/37. – Patkai Katalin gy., 1966); Érsekvadkert (MOA 630. – Körner Tamás gy., 1966); Etes (MNAR HS 90106. – Kerényi Dániel gy., 1969–1975); Tarcál (Dobos Ilona, 1971. 44.); Hangony (EA 22001/20–21. – Dobosy László gy., 1975); Nógrádsipek – 2 (Pócs Éva, 1980. 586.); Domaháza – 2 (EA 220001/13–14., 15. – Dobosy László gy., 1981); Hangony (MZA 69423. – Perger Gyula gy., 1981); Nagymaros (Szendrey Ákos, 1986. 323.); Ipolykér, Jelsóc (MZA 25579., 84258. – Varga Norbert gy., 2002); Bekölce (Zábrátzky Éva, 2004. 336. – Bakó Ferenc gy.); Óbást (MZA 92875. – Varga Norbert gy., 2005); Kőhidgyarmat (MZA 83700. – Balázsik Andrea gy.); Dobfenek, Egyházasbást, Óbást (Magyar Zoltán, 2006b. 61–63.); Osgyán, Gömörsíd – 2, Ajnácskő (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 150., 155.); Hangony (Baráz Csaba–Kiss Gábor–Palkovics Gyula, 2010. 31–33.).

AF: Szeged (Bálint Sándor, 1973. 261.; A tengeri kisasszony, 2006. 626–627. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); Apátfalva (MNAR HS 11001. – H. Kovács Mihály gy., 1926); Verseg (MOA 3512.; MNAR HS 103101. – Dégh Linda gy., 1960); Polgár (HMNA 200/1. – Makó Erzsébet gy., 1962); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 540–542. – Erdész Sándor gy., 1968); Újszentmargita (DMNA 1872/3. – Varga Jánosné–Póser Istvánné–Domán Jánosné gy., 1980); Bácska (Jung Károly szerk., 1994. 46.).

ER: Rév – 2 (Bihari népmondák, 1995. 119–120., 124–125. – Fábíán Imre gy., 1984); Rév – 2 (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133.).

MO: Magyarfalu (MNAR HS 102102. – Vámos Mária gy., 1961); Klézse, Magyarfalu (Bosnyák Sándor, 1980. 58., 122.).

B 10.1. A nagypénteki passió ideje alatt megszerezhető kincs. Az elrejtett kincs a nagypénteki nagymisekor a passió olvasása/énekzése idején gyűl ki. / A nagypénteki passió olvasása/énekzése közben nyílik meg néhány percre a kincset rejtő üreg.

KM: H. n.*

DT: Libád, Pécs, Pilismarót.

FF: Borsodnádásd, Egyházaskút, Érsekvadkert, Hangony – 3, Járdánháza, Kőhidgyarmat, Nemetpróna, Nógrádsípek, Óbást – 2, Pálháza, Penc – 2, Regéc.
AF: Szeged.

B 11. Húsvéti kincstalálás. Az elrejtett kincs húsvétkor (húsvét szombatján/húsvét első napján/húsvét második napján/húsvét hajnalán/a húsvéti nagymise ideje alatt) gyűl ki/válik láthatóvá. / Húsvétkor nyílik meg a kincset rejtő üreg.

DT Kercaszomor (EA 17480/6. – Kovács József gy., 1972); Hosszúhetény (MZA 91512. – Magyar Zoltán gy., 2008).

FF: Bodrogkeresztúr (HOMNA 2104/223–224. – Szabó Lajos gy., 1968); Egyházaskút (Magyar Zoltán, 2006b. 62.); Mucsény (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 150.).

AF: Kecel (EA 20517/II. 26–27. – Fehér Zoltán gy., 1978); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.).

ER: Mezőbánd (Magyar Népköltési Gyűjtemény III., 1882. 402.); Retteg (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284. – Wass György és Kresz Guthér Ilona gy., 1994); Csicsógyörgyfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 300–301. – Balla Tamás gy., 1995); Rév – 2 (MZA 94444., 94445. – Magyar Zoltán gy., 2012).

MO: Magyarfalu (MNAR HS 102102. – Vámos Mária gy., 1961); Klézse, Magyarfalu (Bosnyák Sándor, 1980. 56., 122.).

B 12. Szent György-napi kincstalálás. Az elrejtett kincs Szent György-napkor (Szent György napján/Szent György éjjelén/Szent György napján éjfélkor/Szent György napjának hajnalán) gyűl ki/válik láthatóvá. / Szent György napján nyílik meg a kincset rejtő üreg.

KM: H. n. (Pogány Péter, 1978. 238. – ponyvanyomtatvány, 1760 k.); H. n. (Tompai Mihály, 1852. 262–269.; Uő, 1870. 380–383.); H. n. (Varga János, 1877. 93.); H. n. (Sirisaka Andor, 1886. 51.).

DT: Vas vármegye (Vasmegyei Lapok, 1886. 54. szám, 3.); Sopronkövesd (EA 899/39. – Énekes Kálmán gy., 1915); Bogoszló (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 332. – Nagy Károly gy., 1914); Felsőpalla (EA 3312/3. – Éles Tibor gy., 1943); Sárpilis (EA 10325/9. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Diósvizlő (JPMNA 196-76/2. – Kodolányi János gy., 1954); Őrtilos: Beleznahegy (Eperjessy Ernő, 2009. 191. – 1962); Kaposvár (MOA 11086. – Eperjessy Ernő gy., 1963); Lábod (MNAR HS 110601. – Mike Györgyi gy., 1963); Szigetszentmiklós (MNAR HS 60401. – Csiba Jolán gy., 1969–1975); Csáford (MNAR HS 81901. – Kiglics Sándor gy., 1969–1975); Cikolasziget (MNAR HS 90101. – Timaffy László gy., 1969–1975); Rábakovácsi (MNAR HS 117. – Szombati József gy.); Nagymádkfa (MNAR HS 3159. – Király Imre gy.); Csemeszkopács (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105345. – Pungor Zoltán gy.); Mosontarcsa (Gaál Károly, 1985. 345. – 1974); Horvátszidány (Horváth Iván, 1978. 19.); Alsóór (Pustainé Madar Ilona, 1992. 75.); Sopronkövesd* (Magyar Zoltán, 2006a. 170., 175.); Tolna megye (Balázs Kovács Sándor, 2006. 246.); Pákozdi (MZA 7387. – Lukács László gy.).

FF: Gömör vármegye (Elek Zoltán, 1896. 286.); Pásztó (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 92. – Németh Miklós gy., 1913); Sárospatak (Uo., 336. – Tarczay Sándor gy., 1913); Százdi (MZA 89998. – Menyhár János gy., 20. század eleje); Dolha* (Néprajzi Értesítő, 1916. 155.); Rudna (Magyar Zoltán, 2011c. 135. – Barabás Jenő gy., 1955); Diósgyőr (Mádai Gyula, 1965. 372.); Kishuta (Vohradnyik Géza, 1966. 323.); Felsőlánc (MZA 84691. – Máté László

gy., 1966); Nagybarca (MNAR HS 3106. – Bagdy István gy., 1969–1975); Dejtár (MNAR HS 10308. – Fábíán János gy., 1969–1970); Kálló (MNAR HS 90111. – Csordás Gábor gy., 1969–1975); Nemesbikk – 2 (MNAR HS 90422. – Komlósi Károly gy., 1969–1975); Tibolddaróc (MNAR HS 93403. – Pócs Éva gy., 1969–1975); Mónosbél (MNAR HS 103004. – Koós Gábor gy., 1969–1975); Lévárt (Ujváry Zoltán, 2000. 256–257.; Uő, 2002. 462. – 1973); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 276.); Csermosnya völgye (Fábíán József, 1994. 115.); Diósjenő (Végh József, 1998. 83–84.); Szádudvarnok, Szádelő, Kiskovácsvágása (Magyar Zoltán, 2001a. 357., 364–365., 367–368.); Torna (MZA 84407. – Magyar Zoltán gy., 2001); Perjése (MZA 93035. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Kecskemét (A tengeri kisasszony, 2006. 627. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); Köröstarcsa (Jankovich B. Dénes, 1983. 76. – Pesty Frigyes, 1864. Békés vármegye); Tisza vidéke (Deák Elek, 1877. 210.); Szatmár vármegye – 2 (Jakab József, 1895. 309., 311.); Tiszadorogma (Sajóvölgyi G. Péter, 1896. 176.); Nádudvar (EA 10569/4. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); Csenger (SZMA VIII/63. 230. – Molnár József gy., 20. század eleje); Hajdúnánás (EA 3154/2. – Baráz Miklós gy., 20. század eleje); H. n. (Szívós Béla, 1912. 29.); Nagyszalonta (Fazekas Ferenc, 1926. 38.); Csenger (EA 6367/1677. – Szendrey Zsigmond gy., 1927); Szatmárcseke (Luby Margit, 1985. 69. – 1927); Hódmezővásárhely – 3 (Kiss Lajos, 1931. 278–279.); Szamoshát (Csűry Bálint, 1935. I. 508.); Örvénd (Sass Kálmán, 1935. 132.); Nagysárrét – 2 (Szűcs Sándor, 1936. 300., 302.; Uő, 1955. 156., 159.); Derzstomaj (GYINMA 219/2. – Bereczki Imre gy., 1936); Gomba (Borzák Endre, 2009. 132. – 1936); Kiskunhalas (GYINMA 209/5. – Molnár József gy., 1939); Micske – 2 (Zsigmond Győző szerk., 2004. 106., 107. – Nagy Ödön gy., 1940); Sáránd (DE MNYT K-32/4. – Eszék Mihály gy., 20. század első fele); Tiszaigar (MNAR HS 10244. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Tiszaigar (EA 4094/226. – Katona Imre gy., 1949); Paszab – 2 (EA 2232/5. – Turi Sándor gy., 1950); Kisar, Tarpa – 2, Kocsord – 3, Tyukod (JAMNA 269-67/30., 48., 50., 105., 116., 128., 142. – Ferenczi Imre gy., 1953); Tyukod (EA 5860/176.; Pócs Éva szerk., 2012. 377. – Ferenczi Imre gy., 1953); Nyírbátor (EA 4036/23. – Béres András gy., 1953); Ajak, Nagyecséd, Vaja (Luby Margit, 1985. 68–69. – 1954); Paszab (EA 6111. – Turi Sándor gy., 1955); Ceglédbercel (Szende László szerk., 2002. 150–151. – Veres Imre gy., 1958); Nádudvar (EA 5880/2. – Béres András gy., 1950-es évek); Hajdúnánás – 3 (EA 7639/22–23. – Kiss Eszter gy., 1950-es évek); Nyírmeggyes (MOA 1063. – Luby Margit gy., 1950-es évek); Szatmár megye (Bihari Anna, 1980. 295. – Luby Margit gy., 1950-es évek); Arad-Gáj (Kovács Ferenc, 1995. 34. – 1950-es évek); Nagysárrét (GYINMA 135/4. – Szűcs Sándor gy., 1950-es évek); Dévaványa (MZA 25379. – Szűcs Sándor gy., 1950-es évek); Zsadány (EA 12617/4. – Illyés Ilona gy., 1960); Ramocsaháza (EA 7901/D. 585. – Erdész Sándor gy., 1960); Beregdaróc (EA 12994/88. – Papp Zoltán Sándor gy., 1961); Géberjén (NIFA 105/20. – Dégh Linda gy., 1961); Kállósemjén-Újfalurét (JAMNA 190-67/50. – Erdész Sándor gy., 1961); Hajdúnánás (MOA 10466. – Kiss Eszter gy., 1961); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 356–357. – 1962); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 59.); Beregdaróc (JAMNA 296-67/23. – Papp Zoltán Sándor gy., 1963); Sárrétudvari (EA 7312/62–63. – P. Madar Ilona gy., 1963); Sárrétudvari – 5 (EA 73319/182., 287., 364., 489., 396. – P. Madar Ilona gy., 1963); Sárrétudvari (Pócs Éva szerk., 2012. 433. – P. Madar Ilona gy., 1963); Sárrétudvari – 2 (DMNA 779/3., 27. – Szabó Irén gy., 1965); Gáva (JAMNA 391-67/7. – Bacskai Antal gy., 1966); Sárrétudvari – 7 (P. Madar Ilona, 1967. 77–79., 155.); Berettyóújfalu – 2 (DMNA 1150/49., 49–50. – Sándor Mihályné gy., 1968); Sáp (Molnár Ambrus, 2001. 257. – 1968); Nádudvar (MNAR HS 60413. – Balázs Lajos gy.); Komlódtótfalu (MNAR HS 60423. – Puskás Lajos gy.); Biharkeresztes (MZA 71587. – Lackovits Emőke gy., 1968); Polgár (MNAR HS 3102. – Petneházy István gy.); Porcsalma (MNAR HS 3145 – Póker Ist-

ván gy.); Nagyléta (MNAR HS 3188. – Szabó Lajosné gy.); Orosháza (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105339. – Patakfalvy István gy.); Hajdúhadház (É. Kiss Sándor, 1970. 442.); Hajdúszoboszló (MNAR HS 10312. – Melegh Dániel gy., 1969–1975); Nyírájkó (MNAR HS 10320. – Solymosi Tibor gy., 1969–1975); Orosháza (MNAR HS 10321. – Parakfalvi István gy., 1969–1975); Hajdúnánás – 2 (MNAR HS 3161., 3167. – Fülöp Emil gy., 1970–1975); Mezőcsát (NIFA 692. – Szentgyörgyi Katalin gy., 1970); Mezőcsát (Kiss László–Pataki Sándor szerk., 1971. 283.); Tiszavid (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 267.); Tarpa (JAMNA 532-72/4. – Obis Gyula gy., 1972); Tiszaeszlár (JAMNA 554-73/7. – Szepesti Margit gy., 1973); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 126–127. – 1973); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1974.); Kunmadaras (GYINMA 1185-75/12. – Barna Gábor gy., 1975); Bodroglak (Balassa Iván, 1975. 27.); Karcag (GYINMA 1353-76/I. 19. – Barcza Zsuzsa gy., 1976); Jászdósa (Gulyás Éva, 1976. 43.); Szeghalom (NIFA 234/4. – Tamás Ferenc gy., 1977); Hortobágy vidéke (Barna Gábor, 1979. 101–102.); Margitta* (Bihari népmondák, 1995. 139. – Baranyi Katalin gy., 1980); Tiszafüred, Tiszaörs (Füvessy Anikó, 1982. 596., 597.); Nyírmeggyes, Szatmár megye – 3 (Luby Margit, 1983. 106–109.); Panyola (Kálnási Árpád, 1984. 313.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 118. – Fábíán Imre gy., 1984); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 173.); Beregszász vidéke (Keresztély Balázs szerk., 1992. 60–61. – Dalmay Árpád gy., 1987); Vajdaság (Penavin Olga, 1988a. 87.); Balkány, Csabacsúd, Nagydobos (Gunda Béla, 1989. 75–77.); Hajdúnánás – 3 (Draviczky Imre, 1990. 43., 45., 52.); Abádszalók, Karcag – 2, Kunmadaras, Nagyvíván, Tiszafüred – 4, Beregújfalú (Penckóferné Punyó Mária, 1995. 261–262., 268–269.); Mezőbaj (Bihari népmondák, 1995. 134.); Értarcsa (Benedek Zoltán, 1996. 245.); Bene (EA 27549/34. – Horváth László gy., 1997); Vaja (Bodnár Zsuzsanna, 2001. 118.); Tiszafüred – 2, Tiszaörs (Füvessy Anikó, 2002. 52.); Told (Szendé László, 2002. 409.); Majdán (MZA 55188. – Ábrahám Lívia gy., 2003); Bereg megye (Zsigmond Győző szerk., 2004. 110. – Bosnyák Sándor gy.); Karcag (Szerepi Nagy Antal, 2006. 70–71.); Asszonyvására (Magyar Zoltán, 2012c. 159.); Bene, Salánk (MZA 94339., 94341. – Magyar Zoltán gy., 2012).

ER: Fogaras – 2 (Miskolczi Ambrus szerk., 2016. 170., 177. – Baló Bálint gy., 1790); H. n. (Kőváry László, 1857. 26.); Erősd – 2 (Csáki Árpád, 2012. 48. – Pesty Frigyes, 1864. Felső-Fehér vármegye); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11. – Pesty Frigyes, 1864. Kolozs vármegye); Bodzaforduló (Orbán Balázs, 1873. VI. 85.; Herrmann Antal, 1893. 349.; Hanusz István, 1894. 11.); Kolozs (Pesty Frigyes, 1888. 402.); Désakna, Dés – 2 (Kádár József, 1992. 18–19.; Uő, 2000. 46., 48. – 1892); Magyarvalkó (Jankó János, 1892. 194.); Aranyosszentmihály (Uő, 1893. 34.); Nagyg völgye* (Zsurek Antal, 1895. 436.); Nagyenyed vidéke (Lázár István, 1896. 103.); Beszterce (Balásy Dénes, 1897. 297–298.; Bán Aladár, 1915. 87.); H. n. (Versényi György, 1900. 12.); Bodzaforduló (Hanusz István, 1900. 235.); Kolozs (Versényi György, 1901. 271.); Szék (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1903. VI. 399.); Várfalva (Keszeg Vilmos, 2004. I. 222–223. – Kanyaró Ferenc gy., 20. század eleje); Bükk-hegység vidéke* (M. Kovács Géza, 1912. 156–157.); Bócs*, Felsőfüld*, Kalotaszeg – 2 (Téglás Gábor, 1912. 165–166.); Várasfenes (Györffy István, 1916. 88.); Kide (EA 31188/100. – Szűcs Sándor gy., 1941); Hétfalu – 2 (AFAR F 8393., 8394. – Nagy Olga gy., 1970); Szék (Hoppál Mihály, 1976. 64.); Déva (Bosnyák Sándor, 1977. 175.); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Rév – 2 (Bihari népmondák, 1984. 138. – Fábíán Imre gy., 1984); Domokos (Gunda Béla, 1989. 77.); Torda vidéke (Vő Gabriella, 1992. 196–197.); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 202.); Botháza (Zsigmond Győző, 1994. 99.; Magyar Zoltán, 2012a. 373. – Zsigmond Győző gy., 1993); Aranyosszentmihály (Zsigmond Győző, 1993. 122.); Mezőfele (Zsigmond Győző szerk., 2004. 106. – Nagy Ödön gy., 1993); Szabéd (Uo., 108. – Nagy Ödön gy., 1994); Mezősámsond (EA 26152/14. – Balogh Piroška gy., 1994); Szilágybagos (EA 26333/1. – Nyitrai Budai Sándor gy., 1995); Gógánváralja

(KJNTA 481-00/35. – Nagy Tünde gy., 1995); Tordatúr – 2 (Csögör Enikő, 1998. 79., 227–228.); Mákófalva (MZA 50155. – Magyar Zoltán gy., 1999); Kárásztelek, Mocsolya, Monó, Selymesilosva, Szilágykerked (MZA 651., 642., 639., 641., 645. – Magyar Zoltán gy., 1999–2000); Györgyfalva, Katona, Szék (Kós Károly, 2000. II. 361.); Ketesd (Sebestyén Kálmán, 2004. 51.); Jákótelke, Magyarkiskapus, Magyarvalkó, Mákófalva (Magyar Zoltán, 2004a. 313., 324–326., 499–500.); Magyarsáros (Uő, 2005a. 144.); Bürgезд, Lele, Szilágyballa – 2, Szilágyborzás, Szilágylompért, Szilágynagyfalva, Szilágypanit (Uő, 2007a. 320, 323–324., 327., 466.); Boroskrakkó, Maroscsúcs (Uő, 2008a. 288., 290.); Szék – 2 (Szabó Márton, 2010. 182., 186.); Ördögösfüzes (MZA 91510. – Magyar Zoltán gy., 2010); Pipe (Adorjáni Rudolf Károly, 2011. 293.); Ördögösfüzes, Magyarcsaholy (Magyar Zoltán, 2011a. II. 80–81., 451.); Ördögösfüzes (Uo., 79.; Uő, 2012a. 394–395.); Kékes (Uő, 2011a. II. 152.; Uő, 2012a. 381. – Orbán Dániel gy.); Mezőköbölkút – 2, Pusztakamarás, Szék (Magyar Zoltán, 2012a. 373., 395.); Rév – 2 (MZA 94664., 97827. – Magyar Zoltán gy., 2012, 2013). SZ: H. n. (Herrmann Antal, 1904. 142. – 18. század vége); H. n. (Kőváry László, 1857. 26.); Felsőrákos (Kriza János, 2013. 516–517. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Székelykál (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 191. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); H. n. (Barta Ignác, 1866a. 711.); Zetelaka (Orbán Balázs, 1868. I. 67.; Benedek Elek, 1926. 47–49.); Csík vármegye (Versényi György, 1883. 426.); Homoródkarácsonyfalva (Herrmann Antal, 1894. 283. – Derzsi József kézírata); Csíkszentkirály (Vitos Mózes, 1894. 125–126.); Háromszék (Balázs Márton, 1942. 120. – 1894–1905); H. n. (EA 4535/A. 209. – Vikár Béla gy., 1896–1906); H. n. (Balásy Dénes, 1897. 297–298.); Ilyésmező (Téglás Gábor, 1927. 46–47.); Siklód (Hegyi József, 1937. 473.); Szentivánlaborfalva – 2 (Simon Katalin, 1946. 74.); Dálnok (Farágó József, 1948. 66.); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 207–208. – Szanisz András gy., 1958); Vargyas (MNA R/6. IV. 99. – Kisbán Eszter és Barabás Jenő gy., 1963); Kézdiálbis (MZA 57526. – Kakas Zoltán gy., 1967); Bereck, Kézdimartonos, Maksa, Sepsiszentgyörgy, Telek, Vargyas, Zágon (MZA 57567., 57541., 57562., 57567., 70284., 57505. – Kakas Zoltán gy., 1967–1971); Gelence, Felsőcernáton (EA 24513/3., 13. – Kakas Zoltán gy., 1970, 1971); Siklód (Balázs László, 1972. 19.); Gyimes: Hidegség pataka – 2 (Salamon Anikó, 1987. 145–146., 146.; Uő, 1975. 152–153., 153. – 1972); Istenségs (Bosnyák Sándor, 1977. 76.); Felsőrákos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 197–198. – 1979); Küküllőkeményfalva (EA 22446/7–8. – Csergő Bálint gy., 1985); Bikafalva (EA 24554/14. – Zsigmond Győző gy., 1990); Dálnok (Zsigmond Győző, 2014. 125–126. – 1991); Lengyelfalva (Zsigmond Győző, 1995. 88.; Uő, 1998. 134.; Uő, 2001. 40.); Gyimes: Sántatelek (MZA 423. – Magyar Zoltán gy., 1995); Gelence (Magyar Zoltán, 2006a. 172.; Uő, 2011a. II. 518. – 1995); Parajd – 2 (Barabás László, 1998. 206.); Havad – 2 (Nagy Olga, 2000. 183., 184.); Kissolyos (MZA 61250. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Kézdiszentlélek (Tamás István, 2002. 138.); Gyimes: Ciherek pataka, Nagygyimes (Magyar Zoltán, 2003. 331.); Nagyadorján (Zsigmond Győző, 2004. 107. – Nagy Ödön gy.); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165–168.); Gyimes: Áldomás pataka (Antal Mária, 2004. 69.); Nyárádmagyarós (Uő, 2007b. 69.); Felsőrákos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 197–198.); Zetelaka (Ozsváth Imola, 2008. 48–49.); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 208–209.); Vargyas (Uő, 2011b. 188. – Kakas Zoltán gy.); Városfalva (Uő, 2011d. 174.); Dálnok (Polgár Erzsébet, 2014. 167.). MO: Diószén (MNAR HS 101402. – Diószegi Vilmos gy., 1950).

B 13. Kincstalálás Fülöp és Jakab napján. Az elrejtett kincs Szent Fülöp és Szent Jakab apostolok napján (május elsején) gyűl ki/válík láthatóvá.

SZ: Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 331.).

ER: Fickó* (Magyar Zoltán, 2011a. II. 193–194.).

B 15. Pünkösdi kincstalálás. Az elrejtett kincs pünkösdkor (pünkösöd szombatján/pünkösöd első napján/pünkösöd második napján) gyűl ki/válik láthatóvá. / Pünkösöd első éjszakáján/pünkösöd napján a nagymise idején az úrfelmutatáskor nyílik meg néhány percre a kincset rejtő üreg.

KM: H. n. (Wieder Gyula, 1890. 248.).

DT: Magyaregregy (Páll Lajos szerk., 2007. 157. – 1971).

FF: Latorca völgye (Csatáry György, 2001. 197. – Lehoczky Tivadar gy., 1885); Taktaszada (EA 19224/66. – Szabó Lajos gy., 1976); Hangony (GA 481/44. – Perger Gyula gy., 1981).

AF: Nyírbátor (JAMNA 253-67/12. – Nagy Klára és Szabó Gabriella gy., 1962); Vajdácska (EA 13769/13. – Szűcs Havaska gy., 1963); Nyírbátor (MZA 71538. – Lackovits Emőke gy., 1967); Nyírbátor (BIMA 141-83/124. – Ratkó Lujza gy., 1983); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 360.).

ER: Kide (EA 31188/100. – Szűcs Sándor gy., 1941); Magyarkakucs (Bihari népmondák, 1995. 117. – Fábíán Imre gy., 1984); Feketelak (Hints Miklós, 1992. 23.; Uő, 1995. 29.).

SZ: Udvarhelyszék (Kőváry László, 1853. 118.; Uő, 1857. 28.); Homoródkarácsonyfalva (KJNTA 1907-06/11–12. – Czoguly Ildikó gy., 2007).

B 16. Úrnapi kincstalálás. Az elrejtett kincs Úrnapiján mutatkozik meg/Úrnapiján a mise alatt nyílik meg a kincset rejtő üreg.

FF: Borsodnádasd (EA 12161/5. – Nemcsik Pál gy., 1959; Nemcsik Pál, 1966. 314.); Borsodnádasd (Paládi-Kovács Attila, 1982. 158.); Hollókő (MOA 13497. – Bosnyák Sándor gy.).

B 17. Szent Vid-napi kincstalálás. Szent Vid/Szent Vitusz napján (július 15.) nyílik meg a kincset rejtő üreg.

DT: Sokorópátka (Edelényi Adél, 2003. 61.; Uő, 2004. 229.).

B 18. Szent Iván-napi kincstalálás. Az elrejtett kincs Szent Iván/Keresztelő Szent János napján (június 24.) gyűl ki/válik láthatóvá (miután a Nap első sugara megvilágítja a helyet). / Szent Iván éjjelén virágzik az ördögboroda, amelynek virágját megszerezve sikeres lehet a kincskereső.

DT: Szentgál (Róheim Géza, 1925. 318.); Pécs: Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 134–136.); Szentgál – 2 (Vajkai Aurél, 1987. 206.).

FF: Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XVIII., 1891. 198.; Neidenbach Ákos, 2000. 70.); Kakaslomnic (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXIII., 1896.133–134.); Kakaslomnic, Szepesség (Greisinger Mihály, 1897. 85.; Neidenbach Ákos, 2000. 85.); Sajóvadna (EA 4812/2. – Göör Pál gy., 1930); Dernő (Fehérvári István, 1937. 212–213.); Dernő (FTIEKA 1167/2. – Tichy Kálmán gy., 20. század közepe); Regéc (Csala László, 1955. 4.); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 317–318.); Regéc (DENIA 357/29. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Pálháza (Ferenci Imre, 1960. 429.); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 53–54.); Dernő (Ujváry Zoltán, 2000. 263. – 1973); Sajóvadna (EA 22001/50–51. – Dobosy László gy., 1981); Csermosnya völgye (Fábíán József, 1994. 115.); Dernő (MZA 118. – Magyar Zoltán gy., 1996); Kakaslomnic (Neidenbach Ákos, 2000. 54.); Dernő – 2 (Magyar Zoltán, 2001a. 368., 370.); Bussa (MZA 84264. – Budai József gy.); Bussa (MZA 84295. – Varga Norbert gy., 2003); Kövi* (MZA 93036. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006);

Gömörsíd (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 153.); Páskaháza (MZA 93075. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Szögliget (Fecske Csaba, 2014. 37.).

ER: Kalotaszeg* (Herrmann Antal, 1893. 180.); Hétfalu – 2 (AFAR F 8311., 8322. – Nagy Olga gy., 1970).

SZ: Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 29. – Kelemen Lajos gy.); Gyimes: Hidegség pataka (Salamon Anikó, 1987. 146. – 1972); Parajd, Szováta (EA 26193/1–2., 7–8. – Gub Jenő gy., 1995); Gyimes (KJNTA 381-00/8. – Tankó Gyula gy., 1999); Gyimes: Bükkhavas pataka, Farkasok pataka, Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 331., 336–337.; Uő, 2008b. 96.; Uő, 2009e. 108–109.).

B 19. Nagyboldogasszony-napi kincstalálás. Az elrejtett kincs Nagyboldogasszony napján (augusztus 15.) gyűl ki/válik láthatóvá.

DT: Kárász (EA 21575/21. – N. N. gy., 1943).

B 20. Szent István-napi kincstalálás. Az elrejtett kincs Szent István király napján (augusztus 20.)/Szent István napjának éjszakáján gyűl ki/válik láthatóvá.

KM: H. n. (Wieder Gyula, 1890. 250.).

FF: Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 93–94. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek); Abaújszántó – 2 (HOMNA 6890/2., 5. – Nagy Imre gy., 2000).

AF: Aracs (Aracsi Vajda János, 2007. 30.).

B 22. Szent Mihály-napi kincstalálás. Az elrejtett kincs Szent Mihály-napkor/Szent Mihály napjának éjszakáján (szeptember 29.) gyűl ki/válik láthatóvá.

AF: Kunmadaras, Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 314., 318.); Kunmadaras (Uo., 316–317.; Uő, 2002. 53.).

ER: Szinérváralja (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 342. – Fábíán Elemér gy., 1913–1914).

B 23. Szent Demeter-napi kincstalálás. Szent Demeter napján (október 26.) nyílik meg a kincset rejtő üreg.

DT: Csácsbozsok (GMA 5/1–2. – Szentmihályi Imre gy., 1951).

B 24. Mindenszentek-napi kincstalálás. Mindenszentek napján (november 1.) nyílik meg a kincset rejtő üreg. / Az elrejtett kincs Mindenszentek éjjelén válik hozzáférhetővé.

FF: Eperjes, Sóvár (OSZK K Quart. Hung. 1514. IX/2. – Pulszky Ferenc gy., 1841).

AF: Kisújszállás (Kisújszállás és Vidéke, 1900. 47. szám, 1–3.).

B 25. Szent Márton-napi kincstalálás. Az elrejtett kincs Szent Márton napján (november 11.) válik láthatóvá. / Szent Márton napján nyílik meg a kincset rejtő üreg.

FF: Szepesség (Weber Samu, 1885. 217.; Hanusz István, 1892. 17.).

B 26. Szent András-napi kincstalálás. Az elrejtett kincs Szent András napjának (november 30.) éjjelén válik hozzáférhetővé.

ER: Kalotaszeg (Herrmann Antal, 1893. 180.).

B 27. Luca-napi kincstalálás. Az elrejtett kincs Luca napján (december 13.)/Luca napjának estéjén/éjszakáján gyúl ki/válik láthatóvá/hozzáférhetővé.

DT: Kisasszonyfa (JPMNA 5-75/2. – N. N. gy., 1953); Vörösberény (MNAR HS 91609. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Szigetszentmiklós (MNAR HS 93812. – Csiba Jolán gy., 1969–1975).

FF: Nagybarca (MNAR HS 91604. – Bagdi István gy., 1969–1975).

AF: Nagyvárad (Ethnographia, 1905. 121.); Szeged vidéke (Móra Ferenc, 1959. 11. – 1924); Tiszakóród* (Luby Margit, 1983. 109–110.; Uó, 1985. 69–70. – 1927); Tápiószecső (MNAR HS 10243. – Diószegi Vilmos gy., 1963); Csorvás (MNAR HS 93801. – Grynaeus Tamás gy., 1963).

B 28. Adventi kincstalálás. Az elrejtett kincs adventkor/Luca napja és karácsony között/a karácsony előtti héten gyúl ki/válik láthatóvá.

DT: Kercaszomor (EA 17480/6. – Kovács József gy., 1971); Alsóór – 2 (Gaál Károly, 1988. 356–357., 387–388.).

FF: Karancskeszti (Fejős Zoltán, 1985. I. 173.).

AF: Szeged (A tengeri kisasszony, 2006. 622–623. – Debreceni János gy., 19. század közepe); Szőreg (EA 2856/2. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége).

B 30. Egyéb kincstaláló jeles napok és ünnepek.

B 30.1. Kincstalálás egyéb ünnepek alkalmával. Az elrejtett kincs egy közlebről meg nem határozott jeles ünnepen gyúl ki/válik láthatóvá.

FF: Dolha vidéke* (Szttripszky Hiador, 1916. 155.).

AF: Kecel – 2 (Fehér Zoltán, 2004. 160., 161.).

ER: Kőszegremete (Magyar Zoltán, 2011a. II. 423.).

B 30.2. Kincstalálás pénteken. Az elrejtett kincs pénteki napon/a hónap első péntekjén gyúl ki/válik hozzáférhetővé.

ER: Szék (Magyar Zoltán, 2012a. 380. – Nagy Olga gy., 1949).

MO: Klézse (Bosnyák Sándor, 1980. 134.).

B 30.3. Kincstalálás vasárnap. Az elrejtett kincs vasárnap/újhold vasárnapján/újhold utáni második vasárnap gyúl ki/válik hozzáférhetővé.

DT: Mersevár (EA 13678/8. – Kovács Jenő gy., 1963); Bosznia: Maria-Selo (Bosnyák Sándor, 1975. 155.).

FF: Putnok (Sági Károly, 1982. 365.).

B 31–40. Kincstaláló napszakok

B 31. Hajnali kincstalálás. Az elrejtett kincs a hajnali órákban (virágvasárnap/nagypéntek/húsvét/Szent György-nap/pünkösd/stb. hajnalán) gyűl ki/válik láthatóvá. / Az elrejtett kincs rejtkehelye/a megnyíló kincses üreg a felkelő Nap első sugarai nyomán lelhető fel (húsvét/Szent György-nap/Szent Iván-nap/stb. reggelén).

KM: H. n. (MTA NTI K 2442/1176. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy., Jókai Mór nyomán).

DT: Moson vármegye (Pesty Frigyes, 1864. Moson vármegye, 193.; Szendrey Zsigmond, 1922. 50.; Uő, 1926. 137.); Kercaszomor (EA 17480/2. – Kovács József gy., 1969); Magyaregregy (Páll Lajos szerk., 2007. 157. – 1971); Kercaszomor (Moldova György, 1974. 201.); Öriszentpéter (Szikszay Edit, 1990. 38.); Csókakő (EA 25053/7–8. – Németh Béla gy., 1992); Szentbékállya (Lukács László, 1998. 219–220.).

FF: Szepesség (A Magyarországi Kárpát Egyesület Évkönyve XVIII., 1891. 198.; Neidenbach Ákos, 2000. 70.); Sajóvadna (EA 4812/2. – Göör Pál gy., 1930); Pelsőc (Nyiresy-Tichy Kálmán, 1935. 18.); Dernő (Fehérváry István, 1937. 212–213.); Dernő (FTIEKA 1167/2. – Tichy Kálmán gy., 20. század közepe); Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 93–94. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek); Regéc (Csala László, 1955. 4.); Regéc (DENIA 357/29. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Mogyoróska (EA 7105/7. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Diósgyőr (Mádai Gyula, 1965. 372.); Hollókő (EA 7556/2. – Dobos Ilona gy., 1965); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 53–54.); Domaháza (Dömötör Ákos, 1999. 1204–1205.); Domaháza – 3, Sajóvadna (EA 22001/13–17., 50–51. – Dobosy László gy., 1981); Dernő (MZA 118. – Magyar Zoltán gy., 1996); Abaújszántó (HOMNA 6890/2., 5. – Nagy Imre gy., 2000); Debrőd, Dernő – 2, Kecső, Szádelő (Magyar Zoltán, 2001a. 357., 364–365., 368., 370.); Bussa (MZA 84264. – Budai József gy.); Felsőzellő*, Óbást, Rárósmúlyad – 2 (MZA 84262., 92875., 84266., 84267. – Varga Norbert gy., 2003, 2005); Martonyi (Magyar Zoltán, 2005b. 166–167.); Mucsény (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 155.); Csáb, Páskaháza – 2, Tesmag/Alsószemeréd (MZA 84013., 93075., 93076., 99498. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007–2010); Szögliget (Fecske Csaba, 2014. 37.).

AF: Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 167.; Uő, 1922. 50.); Nagyszalonta (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 235.); Karcag (Uő, 1926. 137. – Madarassy László gy.); Gomba (Borzák Endre, 2009. 132. – 1936); Békés (Szendrey Zsigmond–Szendrey Ákos, 1940. 326.); Dombegyház (EA 14336/6. – N. N. gy., 1965); Nyírbátor (Ferenczi Imre–Molnár Máttyás, 1972. 263.); Margitta* (Bihari népmondák, 1995. 139. – Baranyi Katalin gy., 1980); Újkígyós (Krupa András, 1981. 180–181.); Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 110–111.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Kecel (Uő, 2004. 157–158.); Móricgát (Uő, 2004a. 408.).

ER: Mezőbánd (Magyar Népköltési Gyűjtemény III., 1882. 402.); Gyerővásárhely (Jankó János, 1892. 37.); Dobra (Szendrey Zsigmond, 1920. 47.); Gyerővásárhely (Szabó T. Attila, 1942. 159.); Magyarkiskapus (Szabó Géza, 1978. 111.); Barcaság (Seres András, 1984. 406.); Magyarkakucs (Bihari népmondák, 1995. 117. – Fábíán Imre gy., 1984); Magyarpetérd* (Vöő Gabriella, 1992. 201.); Magyaró (Palkó Attila, 1995. 35.); Magyarkiskapus (MZA 24479. – Magyar Zoltán gy., 1998); Rév – 3 (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133–134.); Gyerővásárhely (KJNTA 1252-04/6. – Péter Kinga gy., 2003); Gyerővásárhely – 2 (Magyar Zoltán, 2004a. 336.); Kajántó (MZA 82863. – Magyar Zoltán gy., 2006); Magyaró, Fickó (Magyar Zoltán, 2011a. II. 193., 193–194.); Rév – 3 (MZAQ 91066., 94444., 94449. – Magyar Zoltán gy., 2011–2012); Noszoly (Magyar Zoltán, 2012a. 374.).

SZ: Székelymoson (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 195. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Siklód, Homoródkarácsonyfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 143., 185.); Bodos (Janitsek Jenő, 2004. 79. – 1957); Gyimes: Hidegség pataka (Salamon Anikó, 1987. 145. – 1972); Csíkpálfalva (BBE MIK Á-441/93. – Pál Éva gy., 1985); Rava (Burus János, 1990. 91.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2003. 336.); Gyimes: Farkasok pataka (Uo, 2003. 331.; Uő, 2008b. 96.); Bodos (Janitsek Jenő, 2004. 76.); Homoródkarácsonyfalva (KJNTA 1907-06/11–12. – Czoguly Ildikó gy., 2007); Bodos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 189.); Gyimes: Farkasok pataka (Uő, 2008b. 97–98., 150.; Uő, 2009e. 108–109.); Bodos – 4 (Uő, 2011b. 142., 187., 190–191.).

B 33. Déli kincstalálás. Az elrejtett kincs déli 12 órakor gyúl ki/válik láthatóvá. / Délben nyílik meg a kincset rejtő üreg. / Egy fa árnyéka pontban déli 12 órakor vetül a kincs rejtekhelyére/a kincses üreg bejárata irányába.

DT: Doba (EA 24685. – Süle Sándor gy., 1982).

FF: Szepesség (Weber Samu, 1885. 217.; Hanusz István, 1892. 17.); Nagyszalánc (EA 12152/12. – Földessy Józsefné gy., 1944); Guszona (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 157.).

AF: Ordas (Kuczy Károly, 1980. 73. – Besenczi Sándor gy.); Hajós (Uo., 74. – Harmath Lajosné gy.); Törökbecse (Jung Károly, 1985. 155–156.); Ceglédbercel/Furta (MZA 8863. – Szende László gy.); Asszonyvására (Magyar Zoltán, 2012c. 158–159.).

ER: Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 134.); Kalotaszentkirály–Zentelke (Magyar Zoltán, 2004a. 312.); Fehéregyháza (Uő, 2011a. I. 306–307.).

SZ: Háromszék (Balázs Márton, 1942. 120. – 1894–1905); Nyárádszentlászló (Erdély–Erdély Népei, 1901. 30. – Kelemen Lajos gy.); Gyergyótölgyes–Hágótő (MNA R/91. IV. 99. – Vincze Ildikó gy., 1969); Csíkpálfalva (BBE MIK Á-441/117. – Pál Éva gy., 1985); Parajd, Szováta (EA 26193/1–2., 7–8. – Gub Jenő gy., 1995); Kézdiszentlélek (Tamás István, 2002. 138.).

B 36. Alkonyati kincstalálás. Az elrejtett kincs a lenyugvó Nap utolsó sugarai nyomán válik láthatóvá/hozzáférhetővé.

SZ: Székelymoson (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 195. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék).

B 37. Éjszakai kincstalálás. Az elrejtett kincs éjszaka gyúl ki/válik láthatóvá/hozzáférhetővé. / Az éjszakai órákban nyílik meg a kincset rejtő üreg.

DT–FF–AF–ER–SZ–MO: A magyar folklórszövegek többségében éjszakai kincskeresésről/kincstalálásról esik szó.

B 38. Éjfélbeli kincstalálás. Az elrejtett kincs éjjel 12 órakor gyúl ki/válik láthatóvá. / Éjfélkor nyílik meg kis időre a kincset rejtő üreg. / Az elrejtett kincs az éjfél körüli időszakban/éjfél és 1 óra között szerezhető meg (szilveszterkor/nagypénteken/Szent György-napkor/pünkösdkor/Szent Ivánkor/Luca napjának éjszakáján/stb.).

KM: Budapest: Margit-sziget (Az Osztrák–Magyar Monarchia irásiban és képben IX., 1893. 145.).

DT: Vágvecse (Szentkereszty Tivadar, 1895. 416.); Zágórhida (Gönczi Ferencz, 1901. 412.); Csallóköz (Geörch Dénes, 1930. 79.); Kisfalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Boda (Berze Nagy János, 1940. III. 266.); Ugod (EA 5571/5. – Pesovár Ernő gy., 1951); Tordas (EA 2363/25. – Szoboszlai István gy., 1951); Lovászpata (EA 3056/39. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Kiskorpad (MNAR HS 93806. – Kozák Károly gy., 1954); Petrikeresztúr (EA 6305/5. – Szentmihályi Imre gy., 1950-es évek); Óriszentpéter* (BSLMA N 285-84/1. – Szikszay Edit gy., 1962); Szigetszentmiklós (MNAR HS 93812. – Csiba Jolán gy., 1969–1975); Rábapatonna (MZA 71713. – Lackovits Emőke gy., 1970); Dozmat („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 309. – Tóth József gy.); Pákozdi (MZA 7387. – Lukács László gy.); Bize (RRMNA 1212/40. – Rádics Márta gy., 1978); Csányoszró (Zentai Tünde, 1983. 97–98.); Kisdörcs (Mészáros Gyula, 1986. 616.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 206.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/66. – Orbán Gézáne gy., 1984); Somogyudvarhely (Király Lajos, 1995. 94.); Zalavár (Bilkei Irén–Káli Csaba–Petánovics Katalin, 2001. 169.).

FF: Késmárk (Hanusz István, 1892. 14–15.); Gyetva/Zólyom (Versényi György, 1895. 131.); Kakaslomnic (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXIII., 1896. 133–134.); Kakaslomnic (Greisinger Mihály, 1897. 85.); Százd (MZA 89998. – Menyhár János gy., 20. század eleje); Ecseg (EA 2460/1–2. – Manga János gy., 1951); Tarcál (Dobos Ilona, 1971. 43.); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 273.); Nógrádsipek (Pócs Éva, 1980. 586.); Kakaslomnic (Neidenbach Ákos, 2000. 54.); Jelsőc (MZA 84258. – Varga Norbert gy., 2002).

AF: Szeged (A tengeri kisasszony, 2006 622–623. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); Nagyvárad (Ethnographia, 1905. 121.); Királyhelme (Magyar Zoltán, 2009b. 98. – Gaál István gy., 1913); Kenéz (EA 494/95–96. – Mató József gy., 1914); Nagyszalonta (MTA NTIK 2442/1176. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Hódmezővásárhely – 2 (Kiss Lajos, 1931. 278., 279.); Karcag (GYINMA 32/2. – Szűcs Sándor gy., 1930-as évek); Püspökladány (Szűcs Sándor, 1936. 302–303.); Nagysárrét (Uo., 300.; Uő, 1955. 156.); Nyír-bogát (BIMA 88-77/1. – Szalontai Barnabás gy., 1951); Gyula (EFMA 106-67/3. – Maróti György gy., 1951); Kocsord (JAMNA 269-67/128. – Ferenczi Imre gy., 1953); Ajak (Luby Margit, 1985. 69.); Ceglédbercel (Szende László szerk., 2002. 150–151. – 1958); Nagyhódos (Ferenczi Imre, 1959. 437.); Kisiratos (KJNTA 2447-11/62. – Kovács Ferenc gy., 1950-es évek); Nagykorós (AJMA 240-70/7. – Balanyi Béla gy., 1960); Tápíószecső (MNAR HS 10243. – Diószegi Vilmos gy., 1963); Gáva (JAMNA 391-67/7. – Bacsikai Antal gy., 1966); Fajs (KJMNA 329.83/5. – Fehér Zoltán gy., 1967); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 78.); Doboz (DENIA 1074/80–81. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Sáp (Molnár Ambrus, 2001. 257. – 1968); Berettyóújfalu (DMNA 1150/49. – Sándor Mihályné gy., 1968); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 543. – Erdész Sándor gy., 1968); Hajdúnánás (MNAR HS ltsz. n. – Fülöp Emil gy., 1970–1975); Tarpa (JAMNA 532-72/4. – Obis Gyula gy., 1972); Tiszavid (Ferenczi Imre–Molnár Máttyás, 1972. 267.); Bática (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Jászdózsa – 2 (Gulyás Éva, 1976. 18., 43.); Gombos (Jung Károly, 1978. 301–302.); Kecel (EA 20517/II. 7–8. – Fehér Zoltán gy., 1978); Hortobágy vidéke – 2 (Barna Gábor, 1979. 101.); Szabolcs (EA 22408/57. – Fábrián József gy., 1982); Hajdúnánás (Draviczky Imre, 1990. 43.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 316.).

ER: Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11. – Pesty Frigyes, 1864. Kolozs vármegye); Kolozs (Pesty Frigyes, 1888. 402.); Désakna, Dés (Kádár József, 1892. 18., 18–19.; Uő, 2000. 46., 48.); Kalotaszeg (Jankó János, 1892. 195.); Aranyosszék (Uő, 1893. 244–245.); Mezősámsond („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 288. – Balogh Piroska Krisztina gy., 1994); Görgényszentimre (Hankó Vilmos, 1896. 343. – Borostyáni Nándor nyomán); Kalotaszeg (Kós Károly, 1932. 54.); Szabéd (Zsigmond Győző szerk., 2004. 108. – Nagy Ödön gy., 1994); Szilágybagos (EA 26333/1. – Nyitrai Budai Sándor gy., 1995); Györgyfalva,

Szék (Kós Károly, 2000. II. 362.); Kárásztelek (MZA 638. – Magyar Zoltán gy., 2000); Bogdánd, Lele (Magyar Zoltán, 2007a. 320., 324.); Désakna (MZA 82940. – Magyar Zoltán gy., 2010); Bolya, Tordatúr (Magyar Zoltán, 2011a. I. 373–374., 463.); Ördögösfüzes, Rév (MZA 91411., 94446. – Magyar Zoltán gy., 2011, 2012); Ördögösfüzes (Horsa István–Hanusz Zoltán szerk., 2015. 38.).

SZ: Udvarhelyszék/Homoródalmás (Kőváry László, 1853. 118.; Uő, 1857. 28.); Egerpatak (Árva József, 1947. 101. – Bajkó Elek gy., 1877); Nyárádszentlászló* (Erdély-Erdély Népei, 1901. 29–30. – Kelemen Lajos gy.); Szárhegy (Árva József, 1947. 103.); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 207–208. – Szanisz András gy., 1958); Parajd (Barabás László, 1998. 206.); Zabola (Pozsony Ferenc, 1998. 168.); Gyimes: Gyepce (Magyar Zoltán, 2003. 336–337.); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165.); Zetelaka (Ozsváth Imola, 2008. 48–49.).

MO: Magyarfalu (EA 7480/46. – Szabó Mátyás gy., 1951).

→MZ VIII. B 1.1.

B 41–60. Kincstaláló időszakok

B 41. Évente egyszer megtalálható kincs. Az elrejtett kincs évente egyszer válik láthatóvá/megszerezhetővé.

DT: Tejfalú (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 93., „Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 302. – 1930-as évek); Zengő vidéke (Vargha Károly, 1959. 60.); Magyaregregy (Páll Lajos szerk., 2007. 157. – 1971); Somorja (Varga Imre, 1998. 68.); Sokorópátka (Edelényi Adél, 2003. 61.; Uő, 2004. 229.).

FF: Szécsény (EA 1957/1–3. – Ágner Lajos gy., 20. század eleje); Penc (EA 9593/8. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Penc (EA 12164/6. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Bükkcenterzsébet (EA 6367/3732. – Szendrey Zsigmond gy.; Szendrey Zsigmond, 1926. 183.); Hangony (EA 22001/18. – Kórózs István gy., 1936); Nagyszalánc (EA 12152/15. – Földessy Józsefné gy., 1944); Szécsény (EA 3864/2. – N. N. gy., 1952); Taktaszada – 2 (Szabó Lajos, 1975. 275–276., 276.); Taktaszada (EA 19224/66. – Szabó Lajos gy., 1976); Szécsény (Wolf Ida, 1978. 56–57.); Diósjenő (Végh József, 1998. 83.); Egyházasbást, Dobfenek (Magyar Zoltán, 2006b. 62., 62–63.); Lökösháza (MZA 93025. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006); Fülekpilis (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 150.).

AF: Kiskundorozsma (A tengeri kisasszony, 2006. 807. – N. N. gy., 19. század közepe); Királyhelme (Magyar Zoltán, 2009b. 98. – Gaál István gy., 1913); Ajak (Luby Margit, 1985. 69. – 1954); Kőtegyán (NIFA 257/10. – Küllös Imola gy., 1965); Császártöltés (VKMA ltsz. n.; MZA 32988. – Glocker Zoltán gy., 1977); Hegykőzzsentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 136–137. – Molnár Jolán gy., 1980); Kunszentmárton (DJMNA 2206-84/10. – Gulyás Éva gy., 1981); Beregszász vidéke (Keresztély Balázs szerk., 1992. 60–61. – Dalmay Árpád gy., 1987); Mórícsgát (Fehér Zoltán, 2004a. 407.).

ER: Bodzaforduló (Hanusz István, 1900. 235.); Bócs* (Téglás Gábor, 1912. 166.); Szék (Hoppál Mihály, 1976. 64.); Rettég (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Ketesd (Sebestyén Kálmán, 2004. 51.); Ördögkeresztúr (MZA 82874. – Magyar Zoltán gy., 2007); Magyarbükkös (Magyar Zoltán, 2008a. 290.); Ördögösfüzes – 2, Rév – 2 (MZA 91411., 91510., 94664., 97827. – Magyar Zoltán gy., 2010–2013); Ördögösfüzes (Horsa István–Hanusz Zoltán szerk., 2015. 38.); Ördögösfüzes (MZA 108873. – Magyar Zoltán gy., 2017).

SZ: Udvarhelyszék/Homoródalmás (Kőváry László, 1853. 118.; Uő, 1857. 28.); Felsőrákos (Kriza János, 2013. 516–517. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Bögöz, Kovászna

(Balásy Dénes, 1897. 296.); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 207–208. – Szanisz András gy., 1958); Homoródalmás (Dénes István, 2002. 45–46.); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 208–209.).

MO: Klézse (Bosnyák Sándor, 1980. 58.).

B 42. Kétévente megtalálható kincs. Az elrejtett kincs kétévente egy alkalommal válik láthatóvá/megszerezhetővé.

DT: Érsekújvár (Családi Ferenc, 1944. 91.).

FF: Karancskeszti* (Fejős Zoltán, 1985. I. 173.); Taktaszada, Bodrogkeresztúr (Dobos Ilona, 1988. 351.).

ER: Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 134.).

SZ: Parajd (Barabás László, 1998. 206.).

B 43. Háromévente megtalálható kincs. Az elrejtett kincs háromévente egy alkalommal válik láthatóvá/megszerezhetővé.

FF: Palócföld (Manga János, 1939. 218.; Uő, 1979. 142.); Sára (MOA 3155. – Dégh Linda gy.).

AF: Hajdúbagos (MNAR HS 92301. – Ferenczi Imre gy., 1962).

SZ: Kézdiszentlélek (Orbán Balázs, 1869. III. 112; Kisgyörgy Zoltán, 2008. 140.).

B 44. Hétévente megtalálható kincs. Az elrejtett kincs hétévente egy alkalommal válik láthatóvá/hozzáférhetővé.

DT: Náprádfa (Gönczi Ferencz, 1901. 411.; Uő, 1914. 49.); Göcsej, Babosdöbréte (Uő, 1914. 174., 227.); Harkány (Relković Davorka, 1925. 174.); Somló vidéke (Uő, 1928. 98.); Sárosfa (EA 10047/11. – Khin Antal gy., 1920-as évek); Dunaremete (MOA 13197. – Makai Lajos gy., 1935); Ormánság (Kiss Géza, 1937. 142.); Őriszentpéter (EA 7818/67. – Kiss Sándor gy., 1941); Kopács (Lábadai Károly, 1994. 397. – 1942); Kárász (EA 21575/20. – N. N. gy., 1943); Somlószőlős (EA 23471/26. – Süle Sándor gy., 1948); Őriszentpéter (SMK 153/III. 8. – Dömötör Sándor gy., 1951); Csácsbozsok, Zalaszentmihályfa, Böde (GMA 5/1–2., 17., 29. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Zselickislak (MNAR HS 30701. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Lovászpata (MNAR HS 111603. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Szatta (EA 3774/4. – Dömötör Sándor gy., 1952); Halastó (EA 23287/36. – Irányi Lujza gy., 1953); Sopronkövesd (EA 4188/98. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Győrvar (Dömötör Sándor, 1957b. 11–12.); Kistótfalu (EA 12152/12. – Földessy Józsefné gy., 1957); Beleznahegy (Eperjessy Ernő, 2009. 191. – 1962); Gyanó (Mozsolics Amália, 1963. 227.); Mersevát (EA 13678/8. – Kovács Jenő gy., 1963); Lábod (MNAR HS 110601. – Mike Györgyi gy., 1963); Őrtilos – 2 (Eperjessy Ernő, 2009. 192. – 1963, 1964); Magyarsók – 2 (EA 7304/64. – Molnár Benő gy., 1964); Bajót (BBMNA 20/12–13. – Balogh László gy., 1964); Bajót (EA 14477/22–25. – Balogh László gy., 1965); Tapolca (EA 15858/48. – Hagymási Sándor gy., 1967); Bajót (BBMNA 44/16. – Balogh László gy., 1968); Kislengyel (NIFA 252/35–37. – Körner Tamás gy., 1968); Rábapata – 2 (MZA 71706., 71711. – Lackovits Emőkegy., 1969, 1970); Belsőbáránd (IKMA 69.2/53. – Gelencsér Józsefgy., 1969); Nagyberki (MNT 23/4. – Gerencsér Sándor gy., 1969–1975); Halásztelek (MNT 23/4. – Simon S. Antal gy., 1969–1975); Nagymákfa (MNAR HS 3159. – Király Imre gy.); Csempeszkopács (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105345. – Pungor Zoltán gy.); Lábatlan (BBMNA 14/40–41. – Balogh László gy., 1970); Órimagyarósd (SMNK 859/2. – Avas Kálmánné gy., 1971);

Felsőmocsolád (Orbán Gézáné, 1973. 53–54.); Csoma (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 489.); Ócsény (Andics János, 2006. 25. – 1976); Mersevát (EA 19475/32. – Kovács Jenő gy., 1977); Somló vidéke (LDMNA 551/11. – Németh Alíz és Szabó Márta gy., 1981); Doba (EA 24685. – Süle Sándor gy., 1982); Adorjás, Csányoszró, Marócsa (Zentai Tünde, 1983. 97–98., 100.); Külsővat (Kovács Jenő, 1984. 39.); Mosontétény (Gaál Károly, 1985. 318.); Bajót (Komárom megye földrajzi nevei, 1985. 73–74.); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 616.); Csicsó (Fehérváry Magda, 1987. 43–45.); Szentgál – 2 (Vajkai Aurél, 1987. 206., 268.); Szentgyörgymező (Tisovszki Zsuzsanna, 1988. 86–87.); Alsóőr (Gaál Károly, 1988. 372.); Somló vidéke (EA 25053/44. – Németh Béla gy., 1992); Kopács (EA 25257/19. – Lábadi Károly gy., 1993); Somogyudvarhely (Király Lajos, 1995. 94.); Kórógy („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 74–75. – Bencze Sándor gy., 1995); Várvolgy (Petánovics Katalin, 2005. 304.); Tolna megye (Balázs Kovács Sándor, 2006. 246.); Ócsény (Andics János, 2006. 25.); Radamos – 2 (Magyar Zoltán, 2010. 137., 138.); Szentbékállya (Lukács László, 2013. 77.); Madar (MZA 108828. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2017).

FF: Dobsina (Szojka Gyula, 1884. 33.); Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 210.); Körmöcbánya (Versényi György, 1895. 129–130.); Penc – 4, Csóvár (EA 9593/7–9., 15. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Penc – 2 (EA 12164/4., 7. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Bán völgye (Herkely Károly, 1937. 475.); Kerecsend (Pócs Éva szerk., 2012. 414–415. – Gémes Magda gy., 1952); Karancskeszti (MNAR HS 60422. – Petrőczy Gyula gy.); Regéc (DENIA 357/30. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Kishuta (EA 6511/8. – Balassa Iván gy., 1957); Szendrőlád (EA 4654/67. – Osváth József gy., 1958); Széphalom (EA 6541/4. – Balassa Iván gy., 1959); Pálháza (Ferenczi Imre, 1960. 429.); Újhuta (MNAR HS 92901. – Ferenczi Imre gy., 1960); Kisterenye (EA 12982/1. – Tóth Sándor gy., 1961); Kemence (EA 13029/24. – Gárdonyi Zsuzsa et al. gy., 1961); Kesznyéten (Galuska Imre, 1992. 104–105. – 1961); Széphalom/Karcsa – 2 (MZA 96866., 96871. – Balassa M. Iván gy., 1961); Boldva (MTA NTI K 78/8–9. – Németh Imre gy., 1962); Tarcál (EA 7207/25. – Dobos Ilona gy., 1962); Tarcál (MNAR HS 90431. – Dobos Ilona gy., 1962); Mogyoróska (EA 7105. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Kemence (EA 13029/24. – N. N. gy., 1962); Sajóvelezd (EA 22001/45–46. – Dobosy László gy., 1965); Mikóháza (HOMNA 1718/37 – Pataki Katalin gy., 1966); Nagybózsza (MNAR HS 3109. – Nagy Lajos gy.); Csitár (MNAR HS 10210. – N. N. gy., 1969–1975); Hosszúszó (MNAR HS 10220. – Mohr Gedeon gy., 1969–1975); Ipolyszög (MNAR HS 10222. – Papp Lászlóné gy., 1969–1975); Méra (MNAR HS 10231. – Sipos Zoltán gy., 1969–1975); Mónosbél (MNAR HS 10232. – Koós Gábor gy., 1969–1975); Nagybarca (MNAR HS 3106. – Bagdy István gy., 1970–1975); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 274.); Nógrádmegyer (MZA 59864. – Nagy Zoltán gy., 1977); Sajószentpéter, Duzsnok (EA 20276/13. – Zupcsán Zsuzsanna gy., 1978); Bánhorváti (EA 21109/27. – Csikász Gáborné és Lőrincz Erzsébet gy., 1981); Nógrádsípek (Pócs Éva, 1980. 587.); Putnok – 2 (Sági Károly, 1982. 365., 365–366.); Dédes (Paládi-Kovács Attila, 1982. 158.); Karancskeszti – 2 (Fejős Zoltán, 1985. I. 173., 173–174.); Sajógömrő (Kósik Ferenc, 1992. 66.); Regéc (EA 25053/77–78. – Németh Béla gy., 1992); Baraca (B. Kovács István, 1994. 236.); Körtvélyes, Torna – 2, Tornagörgő (MZA 109., 88735., 1402., 288. – Magyar Zoltán gy., 1996–1998); Gömörfüge (MZA 93031. – Varga Norbert gy., 1999); Bódvaszilas, Körtvélyes (Magyar Zoltán, 2011a. 359., 360.); Ajnácskő/Tornalja, Csoltó, Korláti/Tornaalja, Szécsénykovácsi (MZA 93049., 93044., 93033., 25615. – Varga Norbert gy., 2001–2002); Ajnácskő/Tornalja (MZA 93049. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2002); Sajóháza (MZA 1412. – Magyar Zoltán gy., 2003); Bussa – 2, Miksi (MZA 25403., 84295., 25417. – Varga Norbert gy., 2003); Felsőtárkány (Zábrátzky Éva, 2004. 329. – Bakó Ferenc gy.); Herencsény (Magyar Zoltán, 2004b. 188.); Fülekkovácsi, Fülekkelecsény, Gömör síd, Mucsény (Magyar Zoltán–

Varga Norbert, 2007. 150., 152–153.); Alsószemeréd, Feled: Aduspuszta, Korláti (MZA 83988., 93029., 93034. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007–2008); Bajta, Gesztete, Gesztete/Feled, Hanva, Kuntapolca, Leléd (MZA 90007., 93064., 93032., 93030., 93078., 90003. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009–2011); Berzete, Berzétékőrös, Sajóháza, Várhosszúrét (Magyar Zoltán, 2011c. 133–134.).

AF: Klárafalva (EA 2863/28. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szeged, Kevermes (EA 2856/6., 15. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Öcsöd (Matthias Mátrainé Varga Róza, 1908. 162–163.); Rétközberencs (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 131. – Kriston Antal gy., 1914); Nagyszalonta (EA 347/161. – Szendrey Zsigmond gy., 1917); Nagykaroly (Luby Margit, 1985. 46–47. – Papp Károly gy., 1928); Hódmezővásárhely – 2 (Kiss Lajos, 1931. 278.); Békés megye (Gunda Béla, 1934. 21.); Nagysárrét – 3 (Szűcs Sándor, 1936. 301–303.); Szamoshát (MTA NTI K 2442/1176. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 311. – Berta István gy., 1940); Kiskunfélegyháza (EA 7678/26. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Tiszaiagar (MNAR HS 10244. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Bócsa (MNAR HS 10204. – Diószegi Vilmos gy., 1950); Gyula (EFMA 106-67/3. – Maróti György gy., 1951); Bezdán (EA 26298/4. – Balla István gy., 1953); Füzesabony (MNAR HS 10216. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Nyírbátor (EA 4036. – Béres András gy., 1953); Vaja (Luby Margit, 1985. 68. – 1954); Nyírtura (JAMNA 142-67/131. – Vámos Mária gy., 1959); Szeghalom (MOA 7750. – Szűcs Sándor gy., 1950-es évek); Szatmár megye (MOA 1067. – Luby Margit gy., 1950-es évek); Hajdúnánás (EA 7639/23. – Kiss Eszter gy., 1950-es évek); Arad-Mossóczytelep (Kovács Ferenc, 1995. 34. – 1950-es évek); Nagykőrös (AJMA 240-70/7. – Balanyi Béla gy., 1960); Ramocsaháza (EA 7901/D. 585. – Erdész Sándor gy., 1960); Pusztaföldvár (EA 12572/12. – Ágoston Éva gy., 1960); Zenta (MNAR HS 11006. – N. N. gy., 1961); Nyírbogdány (JAMNA 238-67/11. – Csermely Tibor gy., 1962); Nyírbátor (JAMNA 253-67/12. – Nagy Klára és Szabó Gabriella gy., 1962); Tiszamogyorós – 2 (NIFA 124/123., 124. – Dégh Linda gy., 1962); Karcsa – 3 (Balassa Iván, 1963. 181., 336–337.); Karcsa (EA 13639/31. – Nagy Géza gy., 1963); Sárrétudvari (EA 7319/262. – P. Madar Ilona gy., 1963); Békés (MMMNA 233-1963/2. – Mokány Miklósné gy., 1963); Soltvadkert (MNAR HS 82001. – Égető Melinda gy., 1963); Kéleshalom (MNAR HS 93805. – N. N. gy., 1963); Nagykereki (Ferenczi Imre, 1965. 248–249.); Sárrétudvari – 2 (P. Madar Ilona, 1967. 78., 162–163.); Baktalórántháza (Mező András, 1967. 22.); Nyíregyháza-Bekőbokor (JAMNA 406-67/7–8. – Muraközi Ágota gy., 1967); Nyírbátor – 3 (MZA 71536–71538. – Lackovits Magdolna gy., 1967); Biharkeresztes (MZA 71585. – Lackovits Emőke gy., 1968); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 540–542. – Erdész Sándor gy., 1968); Doboz – 2 (DENIA 1047/80. – Csapóné Tábori Hajnalja gy., 1968); Tiszafüred (Hoppál Mihály, 1969. 406.); Királyhegyes (MFMNA 286-1971/2. – Búvár Anna gy., 1969); Polgár (MNAR HS 3102. – Petneházy István gy., 1969–1975); Porcsalma (MNAR HS 3145. – Póker István gy., 1969–1975); Orosháza (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105339. – Patakfalvi István gy., 1969–1975); Topolya – 2 (MNT 23/4. – Zöldhy Pál gy., 1969–1975); Tiszakécske (MNAR HS 10409. – Lovas Zoltán gy., 1969–1970); Kiskundorozsma (MNAR HS 10224. – N. N. gy., 1969–1975); Nyírájkó (MNAR HS 10320. – Solymosi Tibor gy., 1969–1975); Szentcsanak (MNAR HS 10805. – Gilicze László gy., 1969–1975); Szentcsanak (MNAR HS 50106. – Füst Molnár Bálint gy., 1969–1975); Szentcsanak (MNAR HS 50301. – Papp Imre gy., 1969–1975); Hajdúnánás (MNAR HS 3161. – Fülöp Emil gy., 1970–1975); Karcsa (HOMNA 2486/11. – Dács Éva gy., 1971); Mezőladány, Nagyecsed, Nyírbátor, Torniospálca – 2 (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 261–263., 268.); Bodrogköz (Balassa Iván, 1975. 27.); Karcsa (Nagy Géza, 1994. 103. – 1975); Bács – 3 (Fehér Zoltán, 1975. 113–114.); Váncsod (Módy György, 1975. 670–671.); Jászdózsa (Gulyás Éva, 1976. 43.); Bihar (Sándor Mihályné, 1976. 195.);

Gombos – 2 (Jung Károly, 1978. 301–302., 302.); Éradony (Bihari népmondák, 1995. 52. – Dandé Bálintné gy., 1980); Hegyközszentmiklós (Uo., 118–119. – Molnár Jolán gy., 1980); Újkígyós (Krupa András, 1981. 185–186.); Doroszló (Kovács Endre, 1982. 60.); Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 110.); Nyírbátor (BIMA 141-83/124. – Ratkó Lujza gy., 1983); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 117–118. – Fábíán Imre gy., 1984); Tápió mente (Gulyás Éva, 1985. 831.); Törökbecse (Jung Károly, 1985. 155.); Nagykőrös (Novák László, 1986. 297.); Temerin (Csorba Béla, 1988. 106.); Bezdán (Penavin Olga, 1988. 112.); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 173.); Bátya – 2 (Fehér Zoltán, 1987. 257–258., 258–259.); Martonos (Papp György, 1989. 77.); Csantavér (Láncz Irén, 1989. 674.); Geszt (Sinkó Rozália–Dömötör Ákos, 1990. 82–83.); Tiszafüred, Tiszaderzs (Füvessy Anikó, 1992. 314., 315.); Vaján (EA 26216/73. – Bodnár Lajos gy., 1994); Mezőbaj (Bihari népmondák, 1995. 134.); Kisújlak, Örös, Zétény (Viga Gyula, 1996. 298–299.); Értarcsa (Benedek Zoltán, 1996. 245.); Karcag (Örsi Julianna, 1997. 26.); Jászkarajenő (EA 27519/39–40. – Tóth Klára gy., 1997); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 360.); Apátfalva (MZA 28393. – Sinkó Rozália gy., 1999); Valkó (Bosnyák Sándor, 2001. 75–76.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 161.); Móricgát – 8, Szank – 2 (Uő, 2004a. 407–409.); Karcag (Szerepi Nagy Antal, 2006. 69–70.); Csantavér (Burány Béla, 2007. 882.); Torontáltorda (Araci Vajda János, 2007. 33.); Ricse (Barta Zsolt, 2008. 27.); Rad (Magyar Zoltán, 2009b. 97–98.); Simonyifalva, Feketegyarmat (MZA 99627., 99628. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Újkígyós (MZA 99468. – Magyar Zoltán gy., 2014); Gáborján (Barta Zsolt, 2015. 503–504.).

ER: Marossárpatak (Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye, 348.); Várhegy (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 215. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Disznajó (Magyar Zoltán, 2011a. II. 193.; Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 48. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11. – Pesty Frigyes, 1864. Kolozs vármegye); Mezőkövesd (Szabó Sámuel, 2009. 233–234. – Székely Elek gy., 1865); Élesd (Lehoczy Tivadar, 1868. 76.); Mezősámsond, Mezőmadaras (Orbán Balázs, 1870. IV. 201., 204.); Kolozs (Pesty Frigyes, 1888. 402.); H. n. (Erdély, 1889. 24.; Szendrey Zsigmond, 1922. 50.); Dész (Kádár József, 1992. 18.; Uő, 2000. 48. – 1892); Mészko (Borbély Sándor, 1893. 358–359.); Mészko, Harasztos, Aranyosszék (Jankó János, 1893. 32., 35., 243.); Dész, Kolozs, Torda vidéke (Versényi György, 1901. 271.); Szind (Keszeg Vilmos, 2004. I. 188. – Tóth György gy., 1904); Szind (Uo. – Mádi Mihály gy., 1906 k.); Várfalva (Uo., 222–223. – Kanyaró Ferenc gy., 20. század eleje); Mezőbánd, Mezőmadaras (Erdély, 1903. 92. – Szász Ferenc gy.); Szind (Téglás István, 1907. 9–11.); Várasfenes (Györffy István, 1916. 88.); Torda (MTA NTI K 648/29. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Méra (Szabó Géza, 1940. 17.); Kide (EA 31188/100. – Szűcs Sándor gy., 1941); Méra (Szabó T. Attila, 1942. 246.); Várasfenes (Kun József, 1998. 23–24. – 1954); Déva (Bosnyák Sándor, 1977. 175.); Magyarcsaholy (Bura László, 1990. 39. – 1975); Magyarózd (Horváth István, 1980. 44–45.); Aranyosszentmihály (MZA 35444. – Zsigmond Győző gy., 1981); Magyaracskás – 2 (Kabay Béla, 1982. 628–629., 629.); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Tasnád (Bura László, 1990. 39.); Belényessonkolyos, Kisnyégerfalva, Köröstárkány – 2, Rév – 2 (Bihari népmondák, 1995. 118–120., 124–125., 131. – Fábíán Imre gy., 1984); Vice (Janitsek Jenő–Hints Miklós, 1992. 417.); Feketelak (Hints Miklós, 1992. 23.; Uő, 1995. 29.); Torda vidéke (Vöő Gabriella, 1992. 196–197.); Andrásy-telep (Keszeg Vilmos, 1992. 203.); Szászfenes (Ricci József, 1992. 5.; Uő, 2000. 57–58.); Dészfalva (EA 26420/28. – Adorjáni Rudolf Károly gy., 1992); Aranyosszentmihály (Komáromi Tünde, 1994. 36.); Mezősámsond – 2 („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 288., 288–289. – Balogh Piroska Krisztina gy., 1994); Tordatúr – 2 (Csögör Enikő, 1998. 71., 73.); Györgyfalva (Kós Károly, 2000. II. 362.); Magyaroroszló, Szilágysszentkirály, Tordatúr, Völcsök (MZA 654., 649., 86605., 652. – Magyar Zoltán gy., 1999–2001); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002.

134.); Désfalva (MZA 1243. – Magyar Zoltán gy., 2003); Szilágyborzás (KJNTA 1279-04/11. – Péter Kinga gy., 2003); Désfalva (Magyar Zoltán, 2005a. 144. – Adorján Rudolf Károly gy.); Marosnagylak – 2, Vajasad (Magyar Zoltán, 2008a. 179., 288., 293–294.); Nagymon, Szilágynagyfalva, Ipp (Magyar Zoltán, 2007a. 319–320., 327.); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11.); Szék (Janitsek Jenő, 2009. 84.); Aranyosszentmihály (Kömáromi Tünde, 2009. 110.); Tordatúr (Magyar Zoltán, 2011a. I. 464.); Magyarcsaholy, Dobra (Uő, 2011a. II. 451., 452.); Ördöngösfüzes – 2 (Magyar Zoltán, 2011a. II. 77., 78.; Uő, 2012a. 371.); Köröstárkány (Uő, 2011a. II. 489.; Uő, 2013a. 77–78.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 126–127.); Noszoly, Visa, Szentmargita (Magyar Zoltán, 2012a. 372., 387–388., 401.); Kisnyégerfalva (Magyar Zoltán, 2013a. 76–77.); Aranyosszék (Keszeg Vilmos, 2014. 31.).

SZ: Barót (Cserey Gábor, 2001. 12.; Magyar Zoltán, 2011b. 191.; Csáki Árpád, 2012. 29. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék); Székelykál (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 191. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Kiskalambfalva, Zetelaka, Kadicsfalva, Énlaka (Orbán Balázs, 1868. I. 28., 67., 114., 128.); Középpajta, Kovászna (Uő, 1869. III. 17., 155.); H. n., Kovászna (Uő, 1869. III. 17., 155.); H. n., Kovászna (Kozma Ferenc, 1882. 15., 26.); Olasztelek (Kolumbán Samu, 1895. 298–299.); Erdőszentgyörgy (Erdély, 1903. 91. – Szász Ferenc gy.); Udvarhelyszék (EA 3631/187. – Jakab Miklós gy., 1903); Kőrispatak (Téglás Gábor, 1927. 48.); Istensegíts (EA 4642/118. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Andrásfalva (EA 4643/116. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Ditró (EA 3058/22. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Bukovina/Kakasd (Dégh Linda, 1955. I. 103.); Farkaslaka (MNAR HS 10213. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Maksa, Gidófalva (MZA 57514., 57519. – Kakas Zoltán gy., 1967); Gyergyótölgyes-Hágótő (MNA R/91. IV. 99. – Vincze Ildikó gy., 1969); Almásrét, Kiskászón, Sepsiszentgyörgy (MZA 57558., 57552., 57562. – Kakas Zoltán gy., 1972); Középpajta (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 209. – 1976); Andrásfalva – 2 (Bosnyák Sándor, 1977. 77.); Kiskadács (EA 24231/158. – Gagy József gy., 1978); Kibéd (Ráduly János, 2006. 43. – 1978); Nagypatak (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 87. – 1979); Küküllőkeményfalva (EA 22446/7–8. – Csergő Bálint gy., 1985); Parajd (EA 24232/18. – Gagy József gy., 1980-as évek); Dálnok (Zsigmond győző, 2014. 125–126. – 1991); Hertelendyfalva (Bosnyák Sándor, 1992c. 13.); Csikszentdomokos (EA 26156/21. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Homoródalmás (Pócs Éva szerk., 2012. 190.; (Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 91–92. – Gagy József gy., 1996); Homoródalmás (MZA 98444. – Gagy József gy., 1996); Gyepece (MZA 27200/21. – Vrencsán Anna gy., 1996); Szentivánlaborfalva (Hegyesi Attila, 1999. 12–13.); Székelypálfalva – 2 (Zsidó Ferenc, 2000. 30., 79.); Gyimes: Bükkhavas pataka – 4, Gyepece, Hidegség pataka (Magyar Zoltán, 2003. 329–334., 339., 343–344.); Gyimes: Kostelek – 2 (Takács György, 2004. 370.); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165.); Kovászna (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 102.); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2009a. 288.); Felsőcsernáton (KJNTA 2371-10/15. – Dimény-Hasznan Árpád gy., 2010); Gyimes: Csinód, Vármező (Magyar Zoltán, 2011a. I. 107., 184.); Bodos (Uő, 2011b. 192.); Oklánd (Uő, 2011d. 184.); Gyergyóremete (MZA 99446. – Magyar Zoltán gy., 2014).

MO: Diószén (MNAR HS 101402. – Diószegi Vilmos gy., 1950); Magyarfalu (MNAR HS 10217. – Szendrey Ákos gy., 1950); Lábnik, Klézse, Pusztina, Diószén (Bosnyák Sándor, 1980. 52., 92.); Magyarfalu – 2 (Csoma Gergely, 2016. 40., 40–41. – 1990); Magyarfalu (Halász Péter, 2005. 177.).

B 44.1. Hetedik év hetedik napján megtalálható kincs. Az elrejtett kincs minden hetedik év hetedik napján/az elrejtését követően hét esztendő, hét nap és hét óra múltán válik láthatóvá/hozzáférhetővé.

DT: Somló vidéke (Relković Davorka, 1928. 98.); Somlószlós (EA 23471/26. – Süle Sándor gy., 1948); Győrvár (Dömötör Sándor, 1957b. 12.); Pálfiszeg (EA 6305/24. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Somló vidéke (LDMNA 551/11. – Németh Alíz és Szabó Márta gy., 1981); Doba (EA 24685. – Süle Sándor gy., 1982).
SZ: Olasztelek (Kolumbán Samu, 1895. 298–299.).

B 45. Kilencévente megtalálható kincs. Az elrejtett kincs kilencévente egy alkalommal válik láthatóvá/megszerezhetővé.

DT: Pécs: Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 134–136.); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 616–617.).
FF: Guszóna (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 157.); Csoltó (MZA 93048. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).
AF: Orosháza (EA 2801/512. – Kálmány Lajos gy., 1914); Berettyóújfalu (DMNA 1150/50. – Sándor Mihályné gy., 1968); Feketető (Ferenczi Imre, 1973. 312.).
ER: Mezőbánd (Kőváry László, 1852. 175.; Uő, 1857. 27.; Uő, 1866. 59.; Ipolyi Arnold, 1854. 493.; Müller, Friedrich, 1885. 191.); Mezőbánd (Magyar Népköltési Gyűjtemény III., 1882. 402.); Nagymoha (AFAR Mg. 1582. II. f. – Faragó József gy., 1967).

B 46. Tízévente megtalálható kincs. Az elrejtett kincs tízévente válik láthatóvá/megszerezhetővé.

DT: Lendva (Magyar Zoltán, 2010. 137–138. – Kapos Ernő gy., 1913–1940).
FF: Bogács (EA 6289/4. – Bodgál Ferenc gy., 1958); Mátraballa (EA 15616/68. – N. N. gy., 1965); Mátraballa (Heves megye földrajzi nevei I., 1970. 104.).
ER: Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1999. 205.); Magyarláros (Magyar Zoltán, 2011a. II. 320.).
SZ: Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Balla Tamás gy., 1973).

B 47. Tizenhárom évenként megtalálható kincs. Az elrejtett kincs tizenhárom évenként válik láthatóvá.

AF: Beregdaróc (MNAR HS 3101. – N. N. gy.); Aracs (Aracsi Vajda János, 2007. 30.).

B 48. Húszévente megtalálható kincs. Az elrejtett kincs tizenhét évenként/húszévenként válik láthatóvá/megszerezhetővé.

AF: Nagykapos (MNAR HS 10235. – Géczi Lajos gy., 1969–1975).
SZ: Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 339.).

B 49. Ötvenévente megtalálható kincs. Az elrejtett kincs ötvenévenként/hetvenévenként válik láthatóvá/megszerezhetővé.

FF: Hodrusbánya (Tóth Sándor, 1879. 757.); Hodrusbánya (Versényi György, 1880. 68.).
AF: Jászládány (Vincze László, 1996. 482.); Gyulavarsánd* (MZA 99919. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

B 50. Százévente megtalálható kincs. Az elrejtett kincs százévenként válik láthatóvá/megszerezhetővé.

DT: Pákozd (EA 19648/2. – Géro Györgyi gy., 1977); Törökkoppány (EA 20885/4–5. – Bősze Gábor gy., 1980).
 FF: Hodrusbánya (Tóth Sándor, 1879. 757.); Hodrusbánya (Versényi György, 1880. 68.); Németpróna (Richter M. István, 1898. 81.); Hídvégardó (György Horváth László, 1995. 162.); Tornaújfalú (MZA 334. – Magyar Zoltán gy., 1996); Becskháza (Magyar Zoltán, 2001a. 363–364. – György Horváth László gy.).

B 51. A megnyíló kincses üreg. Az elrejtett kincs csak az alatt az egy óra/a néhány perc alatt szerezhető meg, amikor nyitva van a bizonyos időközönként feltáruló/megnyíló rejtekhely (kincses barlang/pince/stb.) ajtaja/ameddig nyitva van a kincset rejtő üreg.

DT: Kőszeg (Chernel István, 1882. 2.); Pilismarót (Stampay Ferencz, 1888. 2–3.); Babosdöbréte (Gönczi Ferencz, 1901. 412.); Náprádfa (Uo., 411.; Uő, 1914. 49.); Somló vidéke (Relkovič Davorka, 1928. 98.); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 93.; „Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 302. – Csiba Lajos gy., 1930-as évek); Kárász (EA 21575/20. – N. N. gy., 1943); Somlószlós (EA 23471/26. – Süle Sándor gy., 1948); Csácsbozsok (GMA 5/1–2. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Illésháza (EA 9546/2. – Hidasy László gy., 1955); Zengő vidéke/Püspökszentlászló (Vargha Károly, 1959. 60.; Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 119–122.; Vargha Károly–Rónai Béla, 1961. 38–44.); Kéthely (NIFA 28/5. – Salyámossy Judit és Knézy Judit gy., 1961); Pécs: Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 134–136.); Magyarsók (EA 7304/64. – Molnár Benő gy., 1964); Bajót (BBMNA 20/12–13. – Balogh László gy., 1964); Bajót (EA 14477/22–25. – Balogh László gy., 1965); Lábatlan (BBMNA 52/23–24. – Balogh László gy., 1967); Bajót – 2 (BBMNA 44/16., 16–17. – Balogh László gy., 1968); Rábapatonna (MZA 71706. – Lackovits Emőke gy., 1969); Lábatlan (BBMNA 14/40–41. – Balogh László gy., 1970); Magyareregny (Páll Lajos szerk., 2007. 157. – 1971); Somló vidéke (LDMNA 551/11. – Németh Alíz és Szabó Márta gy., 1981); Doba (EA 24685. – Süle Sándor gy., 1982); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 268.); Somló vidéke (EA 25053/44. – Németh Béla gy., 1992); Kórógy („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 74–75. – Bencze Sándor gy., 1995); Mohács (Uo., 301. – Hegedűs Katalin gy., 1995); Somorja (Varga Imre, 1998. 68.); Sokorópátka (Edelényi Adél, 2003. 61.; Uő, 2004. 229.); Hosszúhetény (MZA 91512. – Magyar Zoltán gy., 2008).

FF: H. n. (A tengeri kisasszony, 2006. 458. – N. N. gy., 19. század közepe); Kis-Kárpátok vidéke (A fehérkői kincseskamra, 1874. 2–16.); Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 42., 89. – 1882); Körmöcbánya (Uo., 47. – 1883; Uő, 1895. 130.); Dobsina (Szojka Gyula, 1884. 33.); Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 208–209.); Késmárk (Hanusz István, 1892. 14–15.); H. n. (Versényi György, 1895. 236.); Kakaslomnic (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXIII., 1896. 133–134); Kakaslomnic (Gresinger Mihály, 1897. 85.; Neidenbach Ákos, 2000. 59.); Németpróna (Richter M. István, 1898. 81.); Gyetva* (Matunák Mihály, 1908. 302.); Piliny (Nyáry Albert, 1909. 135–136.); Szihalom (EA 579/42–43. – Koós Antal gy., 1912); Szécsény (EA 1957/1–3. – Ágner Lajos gy., 20. század eleje); Penc – 6, Csővár (EA 9593/4–5., 7–10., 15. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Penc – 2, Nézsza, Csővár (EA 12164/4., 6., 8., 10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Bükkcenterzsébet (EA 6367/3732. – Szendrey Zsigmond gy.; Szendrey Zsigmond, 1926. 183.); Dobsina (EA 568/47–48. – Fodor Zoltán gy., 1931); Szécsény (EA 4502/20. – Tóth Árpád gy., 1935); Dernő (FTIEKA 1167/2. – Tichy Kálmán gy., 20. század első fele); Nagyszalác (EA 12152/15. – Földessy Józsefné gy., 1944); Ecseg (EA 2460/1–2. – Manga János gy., 1951); Ipolydamásd (EA 2746/5–6. – Magyar Margit gy., 1951); Szécsény (EA 3864/2. – N. N.

gy., 1952); Kerecsend (Pócs Éva szerk., 2012. 414–415. – Gémes Magda gy., 1952); Bekölce (Zábrátzky Éva, 2004. 336. – Bakó Ferenc gy., 1952); Bodrogszegi (Angyal Béla szerk., 1955. 53.); Mogyoróska, Regéc – 4 (DENIA 357/22., 28–31. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Buják (Patay Pál, 1959. 8.); Borsodnádásd – 2 (EA 12161/4., 5. – Nemcsik Pál gy., 1959); Borsodnádásd (MOA 3155. – Dégh Linda gy., 1950-es évek); Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 93–95. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek); Szentsimon (HOMNA 792/1. – Lajos Árpád gy., 1960); Kisterenye (EA 12982/1. – Tóth Sándor gy., 1961); Kemence (EA 13029/24. – Gárdonyi Zsuzsa et al. gy., 1961); Széphalom/Karcsa (MZA 96866. – Balassa M. Iván gy., 1961); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 54. – 1961); Kemence (EA 13029/24. – N. N. gy., 1962); Mogyoróska (EA 7105/7. – Diószege Vilmos gy., 1962); Borsodnádásd – 2 (Nemcsik Pál, 1966. 314.); Hangony (EA 22001/18–19. – Dobosy László gy., 1966); Bodrogkeresztúr (HOMNA 2104/223–224. – Szabó Lajos gy., 1968); Dernő (Ujváry Zoltán, 2000. 263. – 1973); Garamdamásd (Parák Endre, 1974. 117–119.); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 275–276.); Borsodnádásd, Hangony (EA 22001/11., 20–21. – Dobosy László gy., 1975); Taktaszada (EA 19224/66. – Szabó Lajos gy., 1976); Nógrádmegyer (MZA 59864. – Nagy Zoltán gy., 1977); Szécsény (Wolf Ida, 1978. 56–57.); Hangony (GA 481/44. – Perger Gyula gy., 1981); Putnok (Sági Károly, 1982. 365–366.); Borsodnádásd (Paládi-Kovács Attila, 1982. 157–158.); Bodrogkeresztúr (Dobos Ilona, 1988. 351.); Hollókő (MOA 13497. – Bosnyák Sándor gy., 1980-as évek); Buják (EA 25053/83–84. – Németh Béla gy., 1992); Sajógömör (Kósik Ferenc, 1992. 66.); Baraca (B. Kovács István, 1994. 236.); Hídvégardó (György Horváth László, 1995. 162.); Tornaújfalu (MZA 334. – Magyar Zoltán gy., 1996); Diósjenő (Végh József, 1998. 83. – Csabuda Tamás gy.); Ecseg (Stadler Árpád, 1999. 46–47.); Kakaslomnic (Neidenbach Ákos, 2000. 54.); Szögliget, Dernő (Magyar Zoltán, 2001a. 360–361., 368.); Becskeháza (Uo., 363–364. – György Horváth László gy.); Ajnácskő/Tornalja, Bussa, Szécsénykovácsi – 2 (MZA 93049., 84263., 25615., 84261. – Varga Norbert gy., 2002); Felsőtárkány (Zábrátzky Éva, 2004. 329. – Bakó Ferenc gy.); Regéc (Csorba Csaba, 2005. 190–191.); Egyházásbást (Farkas Ottó, 2006. 11.); Óbást, Egyházásbást – 2, Dobfenek (Magyar Zoltán, 2006b. 61–63.); Guszóna (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 157.); Kuntapolca, Csoltó, Gesztete (MZA 93078., 93048., 93064. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009–2011).

AF: Szeged (A tengeri kisasszony, 2006. 626–627. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); Kiskundorozsma (Uo., 807. – N. N. gy., 19. század közepe); Jászság (Jászkun Figyelő, 1873. 16. század, 3.); Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.); Királyhelmece (Magyar Zoltán, 2009b. 98. – Gaál István gy., 1913); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 167.); Orosháza (EA 2801/512. – Kálmány Lajos gy., 1914); Kisvárd/Órmező (EA 477/71–72. – Rubovszky Ferenc gy., 1914); Besenyőtelek (Berze Nagy János, 1981. 324. – 20. század eleje); Nagyszalonta (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 234–235.); Nagykároly (Luby Margit, 1985. 46–47. – Papp Károly gy., 1928); Nagysárrét – 3 (Szűcs Sándor, 1936. 301–303.); Békés (EFMA 106-67/1. – Maróti György gy., 1951); Ajak (Luby Margit, 1985. 69. – 1954); Kisiratos (KJNTA 2447/66. – Kovács Ferenc gy., 1950-es évek); Arad-Mossóczytelep (Kovács Ferenc, 1995. 34. – 1950-es évek); Szatmár megye (MOA 1067. – Luby Margit gy., 1950-es évek); Cegléd (EA 6365/94. – Nagy Dezső gy., 1960); Tamásfalva (EA 26299/2. – Berta István gy., 1960); Nyírbátor (JAMNA 253-67/12. – Nagy Klára és Szabó Gabriella gy., 1962); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 356–357. – 1962); Nagykeréki (Ferenczi Imre, 1965. 248–249.); Gyula (EFMA 563-78/5. – Nádra Éva gy., 1967); Nyírbátor – 3 (MZA 71536–71538. – Lackovits Magdolna gy., 1967); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 540–542. – Erdész Sándor gy., 1968); Mezőládány, Nyírbátor, Tornyospálca (Ferenczi Imre–Molnár Máttyás, 1972. 261., 263., 268.); Zsombó (Bálint

Sándor, 1975. 614–615.); Császártöltés (VKMA ltsz. n.; MZA 32988. – Glocker Zoltán gy., 1977); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 118–119. – Molnár Jolán gy., 1980); Kunszentmárton (DJMNA 2206-84/10. – Gulyás Éva gy., 1981); Nyírbátor (BIMA 141-83/124. – Ratkó Lujza gy., 1983); Törökbecse – 2 (Jung Károly, 1985. 155., 155–156.); Beregszász vidéke (Keresztély Balázs szerk., 1992. 60–61. – Dalmay Árpád gy., 1987); Martonos (Papp György, 1989. 77.); Geszt (Sinkó Rozália–Dömötör Ákos, 1990. 82–83.); Nagyiván – 2 (Füvessy Anikó, 1992. 314., 317–318.); Bácska (Jung Károly szerk., 1994. 46.); Bene (EA 27549/34. – Horváth László gy., 1997); Valkó (Bosnyák Sándor, 2001. 75–76.); Torontáltorda (Aracsi Vajda János, 2007. 33.); Bene (MZA 94339. – Magyar Zoltán gy., 2012); Hajós (Bereznai Zsuzsanna–Schön Mária, 2013. 77.).

ER: Mezőbánd (Kőváry László, 1852. 175.; Uő, 1857. 27.; Uő, 1866. 59.; Ipolyi Arnold, 1854. 493.; Müller, Friedrich, 1885. 191.); Bodzaforduló (Kőváry László, 1857. 27.); Mezőbánd (AKK Ms. R. 1792/68–69. – Kovács Albert gy., 1861); Marossárpatak (Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye, 348.); Disznajó (Magyar Zoltán, 2011a. II. 193. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11. – Pesty Frigyes, 1864. Kolozs vármegye); Marosszék (Szabó Sámeul, 2009. 233–234. – Székely Elek gy., 1865); Felsőgárd* (Magyar Értesítő, 1867. 5.); Várhegy/Udvarfalva, Mezősámsond, Mezőmadaras (Orbán Balázs, 1870. IV. 192., 201., 204.); Mezőbánd (Magyar Népköltési Gyűjtemény III., 1882. 402.); Kolozs (Pesty Frigyes, 1888. 402.); H. n. (Erdély, 1889. 24.); Dés (Kádár József, 1992. 18.; Uő, 2000. 48. – 1892); Mészki (Borbély Sándor, 1893. 358–359.); Mészki, Harasztos (Jankó János, 1893. 32., 35.); Görgényzentimre (Hankó Vilmos, 1896. 343. – Borostyáni Nándor nyomán); Dés, Hunyad vármegye, Kolozs, Torda vidéke (Versényi György, 1901. 271.); Mezőbánd, Mezőmadaras (Erdély, 1903. 92. – Szász Ferenc gy.); Szind (Keszeg Vilmos, 2004. I. 188. – Tóth György gy., 1904); Szind (Uo., 188. – Mádi Mihály gy., 1906); Várfalva (Uo., 222–223. – Kanyaró Ferenc gy., 20. század eleje); Szind (Téglás István, 1907. 9–11.); Bócs* (Téglás Gábor, 1912. 166.); Várasfenes (Györffy István, 1916. 88.); Méra (Szabó Géza, 1940. 17.); Kide (EA 31188/100. – Szűcs Sándor gy., 1941); Méra (Szabó T. Attila, 1942. 246.); Ketesd (Kovács Ágnes, 1944. I. 255–256.); Várasfenes (Kun József, 1998. 23–24. – 1954); Nagymoha (AFAR Mg. 1582. II. f. – Faragó József gy., 1967); Magyarlóna, Tordaszentlászló (Szabó Géza, 1978. 71–72., 113–114.); Szék (Hoppál Mihály, 1976. 64.); Aranyosszentmihály (MZA 35444. – Zsigmond Győző gy., 1981); Magyarmacska (Kabay Béla, 1982. 629.); Belényessonkolyos, Rév, Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 118–120. – Fábán Imre gy., 1984); Szászfenes (Ricci József, 1992. 5.; Uő, 2000. 57–58.); Torda vidéke (Vő Gabriella, 1992. 196–197.); Vice (Janitsek Jenő–Hints Miklós, 1992. 417.); Feketelak (Hints Miklós, 1992. 23.; Uő, 1995. 29.); Désfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 302–303.; Magyar Zoltán, 2005a. 146. – Adorjáni Rudolf Károly gy., 1992); Aranyosszentmihály (Zsigmond Győző, 1993. 122.); Retteg (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284. – Wass György és Kesz-Guther Ilona gy., 1994); Mezősámsond – 2 („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 288., 288–289. – Balogh Piroksa Krisztina gy., 1994); Csicsógyörgyfalva (Uo., 300–301. – Balla Tamás gy., 1995); Tordatúr – 2 (Csögör Enikő, 1998. 71., 73.); Tordatúr (MZA 86605. – Magyar Zoltán gy., 2001); Rév – 2 (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 134.); Désfalva (MZA 1243. – Magyar Zoltán gy., 2003); Szilágybagos (KJNTA 1279-04/11. – Péter Kinga gy., 2003); Ördögkeresztúr (MZA 82874. – Magyar Zoltán gy., 2007); Ipp, Mocsolya, Szilágylompért (Magyar Zoltán, 2007a. 327–328.); Marosnagyak – 2, Búzásbocsárd (Uő, 2008a. 179., 293–294., 299.); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11.); Világos (MZA 71999. – Frayna Edit gy.); Ördögősfüzes – 2 (MZA 91510., 91411. – Magyar Zoltán gy., 2010, 2011); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 126–127.); Magyarláp (Magyar Zoltán, 2011a. II. 320.);

Ördöngösfüzes (Uo., 78.; Uó, 2012a. 399.); Köröstárkány (Uó, 2011a. II. 489.; Uó, 2013a. 77–78.); Ördöngösfüzes (Horsa István–Hanusz Zoltán szerk., 2015. 38.).
 SZ: Udvarhelyszék/Homoródalmás (Köváry László, 1853. 118.; Kubinyi Ferenc–Vahot Imre szerk., 1854. II. 73.; Köváry László, 1856. 28.); Felsőrákos (Kriza János, 2013. 516–517. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Kiskalambfalva, Zetelaka, Kadicsfalva, Szentábrahám, Énlaka (Orbán Balázs, 1868. I. 28., 67., 114., 121., 128.); Csíkrákos (Uó, 1869. II. 72.); Középjajta, Ikafalva, Kézdiszentlélek, Kovászna, Kisborosnyó (Uó, 1869. III. 17., 96., 112., 155., 165.); H. n., Kovászna (Kozma Ferenc, 1882. 15., 26.); Csíkszentkirály (Vitos Mózes, 1894. 108.); Olasztelek (Kolumbán Samu, 1895. 298–299.); Kovászna (Balásy Dénes, 1897. 296.); Nyárádszentlászló (Erdély–Erdély Népei, 1901. 30. – Kelemen Lajos gy.); Udvarhelyszék (EA 3631/187. – Jakab Miklós gy., 1903); Csíkrákos (Duka János, 1993. 48–49. – 1942); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 207–208. – Szanisz András gy., 1958); Gidófalva (MZA 57519 – Kakas Zoltán gy., 1967); Sepsiszentgyörgy (MZA 57562. – Demeter Lajos gy., 1972); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Balla Tamás gy., 1973); Középjajta (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 209. – 1976); Kiskadács (EA 24231/158. – Gagyi József gy., 1978); Nagypatak (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 87. – 1979); Parajd (EA 24232/18. – Gagyi József gy., 1980-as évek); Dálnok (MZA 96731. – Zsigmond Győző gy., 1991); Székelypálfalva – 2 (Zsidó Ferenc, 2000. 30., 79.); Homoródalmás (Dénes István, 2002. 45–46.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2003. 336.); Gyimes: Farkasok pataka (Uo., 331.; Uó, 2008b. 96.); Székelykeve (Beszédes Valéria, 2005. 112–114.); Maksa, Kovászna (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 47., 102.); Zetelaka (Ozsváth Imola, 2008. 48–49.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 96–97., 150.; Uó, 2009e. 108–109.); Vármező, Zetelaka – 3 (Magyar Zoltán, 2011a. I. 184., 208–209.); Oklánd (Uó, 2011d. 184.).
 MO: Diószén (MNAR HS 101402. – Diószegi Vilmos gy., 1950); Klézse – 2 (Bosnyák Sándor, 1980. 56., 58.); Magyarfalu (Csoma Gergely, 2016. 40–41. – 1990).

B 51.1. Karácsonykor megnyíló kincses üreg. A kincset rejtő üreg karácsony napján/karácsony éjszakáján/az éjféli mise idején nyílik meg kis időre. / A kincset rejtő üreg addig van nyitva, ameddig a karácsonyi éjféli mise tart a templomban.

DT: Kőszeg, Somorja, Tejfalu.

FF: Borsodnádásd – 4, Buják, Bükkszenterzsébet, Ecseg, Egyházasbást, Szécsény – 4, Taktaszada.

AF: Cegléd, Kiskundorozsma, Kisvárdai/Örmező.

B 51.2. Virágvasárnap megnyíló kincses üreg. A kincset rejtő üreg virágvasárnap a nagymise idején nyílik meg kis időre. / A kincset rejtő üreg addig tart nyitva, ameddig a templomban a passiót mondják/éneklük.

DT: Mohács, Zengő vidéke/Püspökszentlászló.

FF: Borsodnádásd – 2, Diósjenő, Egyházasbást, Felsőtárkány, H. n., Hangony, Körmöcbánya, Penc – 2.

AF: Jászság, Királyhelme, Martonos, Nagyszalonta.

B 51.3. Nagypénteken megnyíló kincses üreg. A kincset rejtő üreg nagypénteken/a nagypénteki ünnepi mise idején nyílik meg kis időre. / A kincset rejtő üreg addig tart nyitva, ameddig a templomban a passiót mondják/éneklük.

DT: Pilismarót.

FF: Bekölce, Dobfenek, Dobsina, Ecseg, Egyházasbást, Garamdamásd, Gyetva*, Hangony, Nagyszalác, Németpróna, Óbást, Penc, Regéc – 2, Szentsimon.

AF: Bácska, Nyíregyháza, Szeged.

ER: Rév.

MO: Klézse.

B 51.4. Húsvétkor megnyíló kincses üreg. A kincset rejtő üreg húsvétkor/húsvét szombatjának éjjelén/húsvét reggelén/húsvét első napján/a húsvéti nagymise idején nyílik meg.

DT: Hosszúhetény.

FF: Bodrogresztúr, Egyházasbást,

ER? Csicsógyörgyfalva*, Mezőbánd, Retteg.

MO: Klézse.

B 51.5. Szent György-napkor megnyíló kincses üreg. A kincset rejtő üreg Szent György napján/Szent György napjának az éjszakáján nyílik meg rövid időre.

AF: Ajak, Bene – 2, Beregszász vidéke, Nagyiván.

ER: Aranyosszentmihály, Bócs*, Dés, Kide, Kolozs – 3, Ördögösfüzes, Szék, Várasfenes, Várfalva.

SZ: Dálnok, Felsőrákos, Sepsiszentgyörgy, Zetelaka – 4.

B 51.6. Pünkösdkor megnyíló kincses üreg. A kincset rejtő üreg pünkösdkor/pünkösd éjszakáján/pünkösd reggelén/pünkösd első napján/pünkösd második napján/a pünkösd mise ideje alatt, az úrfelmutatáskor nyílik meg rövid időre.

FF: Hangony, Taktaszada.

AF: Nyírbátor – 3.

SZ: Udvarhelyszék/Homoródalmás.

B 51.7. Szent Iván-napkor megnyíló kincses üreg. A kincset rejtő üreg Szent Iván (Keresztelő Szent János) napján/Szent Iván éjjelén 11 és 12 óra között/Szent Iván napjának hajnalán (amikor a Nap első sugara éri) nyílik meg rövid időre.

FF: Dernő – 3, Kakaslomnic – 3, Regéc.

SZ: Gyimes: Farkasok pataka – 3.

B 51.9. Egyéb jeles ünnepen megnyíló kincses üreg. A kincset rejtő üreg egyéb jeles ünnep alkalmával (szilveszterkor/újév napján/nagycsütörtökön/Úrnapján/Szent Vid napján/Szent Demeter napján) nyílik meg rövid időre.

DT: Csácsbozsok, Sokorópátka.

FF: Hollókő, Szendrő.

AF: Orosháza, Szatmár vármegye.

SZ: Kovászna.

B 51.10. Évente megnyíló kincses üreg. A kincset rejtő üreg évente egyszer valamely jeles napon (karácsonykor/újév első napján/virágvasárnapon/nagypénteken/húsvétkor/Szent Györgykor/pünkösdkor/Szent Vid napján)/egy átlagos napon nyílik meg rövid időre.

DT: Kéthely, Magyereggy, Sokorópátka, Somorja, Tejfalu, Zengő vidéke/Püspökszentlászló.
FF: Bükkszenterzsébet, Dobfenek, Egyházasbást, Gyetva*, Hangony, Kakaslomnic, Nagyszalánc, Németpróna, Óbást, Penc, Regéc – 2, Szécsény – 2, Taktaszada – 2.
AF: Bene – 2, Beregszász vidéke, Besenyőtelek, Császártöltés, Kiskundorozsma, Kisvárd/Örmező, Királyhelme, Kunszentmárton.
ER: Bócs*, Csicsógyörgyfalva*, Kolozs, Ördögkeresztúr, Ördöngösfüzes – 3, Retteg, Szék.
SZ: Homoródalmás, Kovászna, Zetelaka.
MO: Klézse.

B 51.12. Hétévente megnyíló kincses üreg. A kincset rejtő üreg hétévente egyszer valamely jeles napon (virágvasárnapon/nagypénteken/Szent György-napkor/pünkösdkor/Szent Iván napján/Szent Demeter napján)/egy átlagos napon nyílik meg rövid időre.

DT: Bajót – 2, Csácsbozsok, Doba, Kárász, Kórógy, Lábatlan, Magyarsók, Náprádfa, Rábatatona, Somló vidéke – 3, Somlószőlős, Szentgál.
FF: Ajnácskő/Tornalja, Baraca, Dobsina, Felsőtárkány, Gesztete, Kemence – 2, Kerecsend, Kisterenye, Kuntapolca, Nógrádmegyer, Penc – 5, Putnok, Sajógyömör, Szécsénykovácsi.
AF: Arad-Mossóczytelep, Nagysárrét – 3, Martonos, Mezőladány, Nagykároly, Nagysárrét – 3, Nyírbátor – 7, Nyíregyháza, Tornyospálca, Torontáltorda, Törökbecse, Újkígyós, Valkó.
ER Aranyosszentmihály, Belényessonkolyos, Berettyószéplak, Dés – 2, Disznajó, Feketelak, H. n.; Harasztos, Ipp, Kide, Kolozs – 3, Köröstárkány – 2, Magyaracskás, Marosnagylak – 2, Marossárpatak, Marosszék, Méra – 2, Mészke – 2, Mezőbánd, Mezőmadaras – 2, Mezősámsond – 3, Ördöngösfüzes, Rév, Szászfenes, Szilágyborzás, Szind – 2, Tordatúr – 3, Torda vidéke – 2, Várasfenes – 2, Várfalva, Vice.
SZ: Dálnok, Gidófalva, Gyimes: Farkasok pataka – 2, H. n., Kadicsfalva, Kisgalambfalva, Kiskadács, Kovászna – 3, Középpajta, Nagypatak, Oklánd, Olasztelek, Parajd, Sepsiszentgyörgy, Székelypálfalva – 2, Udvarhelyszék, Vármező, Zetelaka.
MO: Diószén, Magyarfalu.

B 51.13. Egyéb rendszeres időközönként megnyíló kincses üreg. A kincset rejtő üreg rendszeres időközönként (kétévente/háromévente/minden kilencedik évben/minden tizedik évben/százévente) nyílik meg rövid időre.

DT: Pécs: Szabolcsbányatelep.
FF: Becskeháza, Bodrogeresztúr, Csoltó, Guszóna, Hídvégardó, Németpróna, Piliny, Sára, Tornaújfalu.
AF: Kisiratos, Orosháza.
ER: Magyarlápós, Mezőbánd – 3, Nagymoha, Rév.
SZ: Kézdiszentlélek, Kisborosnyó, Vargyas, Zetelaka.

B 53. Kora tavaszi kincstalálás. Az elrejtett kincs szántás/más tavaszi mezőgazdasági munka alkalmával mutatkozik meg/kerül elő a földből.

DT: Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946); Kopács (Lábadai Károly, 1994. 398. – Katona Imre gy., 1942); Dozmat (EA 2470/1. – Tóth József gy., 1951); Zalaszentlőrinc (EA 3975/4. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Halastó (EA 23287/36. – Irányi Lujza gy., 1953); Zaláta (Kerny Terézia, 1990. 291. – Genthon István gy., 1955); Kéthely (NIFA 28/5. – Salyámosy Judit és Knézy Judit gy., 1961); Bosznia: Závidovics (Pócs Éva szerk., 2012. 194–195. – Vámos Mária gy., 1961); Izbég (EA 8387/10. – Dobos Ilona gy., 1967); Bajót (BBMNA 44/17. – Balogh László gy., 1968); Rábapatona – 2 (MZA 71707., 71709. – Lackovits Emőke gy., 1969, 1970); Értény (Torma István, 1978. 151–152.); Laskó (Ferenczi Imre, 1979. 206.); Vágfarkasd (Gyöpös Zoltán, 1979. 38.); Kemse (Zentai Tünde, 1983. 100.); Csobánka (EA 22384/8. – Séra Éva gy., 1985); Szentgál – 2 (Vajkai Aurél, 1987. 206., 269.); Surd (EA 25380/4. – Filák Veronika gy., 1994); Sasrét-Almellék (Eperjessy Ernő, 2005. 88.); Almamellék (Frankovics György, 2000. 235. – Eperjessy Ernő gy.); Nagyfödemes, Mátyóc (MZA 90752., 97360. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011, 2013).

FF: Keszihóc (Bognár András, 1984a. 183. – Pesty Frigyes, 1864. Hont vármegye); Végles (Versényi György, 1895. 234.); Ipolyszög (MNAR HS 90302. – Papp Lászlóné gy., 1969–1975); Zsély (MZA 88960. – Danczi Lajos gy., 1975); Nógrádszakál (Ipolyvölgyi Németh J. Krizosztom, 1991. 205.); Sajógömör (Kósik Ferenc, 1992. 66.); Dejtár (MZA 22826. – Ekler Andrea gy., 1997); Tornaszentjakab, Körtvélyes (Magyar Zoltán, 2001a. 358., 360.); Csalár, Rárósmúlyad – 2 (MZA 84184., 84185., 25519. – Varga Norbert gy., 2003); Cakó, Garany, Felsőlánc, Felsőrás, Ipolyhídvég, Lukanénye (MZA 93079., 97536., 84684., 93080., 90011., 84022. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006–2013); Hardicsa, Garany (MZA 98802., 98803. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014); Sáta (Barta Zsolt, 2015. 503.); Szob (MZA 109764. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Bajsza (Papp György–Rajslí Ilona, 2006. 33. – Pesty Frigyes, 1864. Bács vármegye); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Túrkeve (Szűcs Sándor, 1940. 455.); Zenta (EA 5542/67. – Penavin Olga gy., 1947–1958); Topolya – 2 (MZA 55135., 55153. – Borús Rózsa gy., 1948); Dunapataj (EA 1212/18–19. – Solymos Ede gy., 1947); Tömörkény (EA 4264. – Károlyi László gy., 1947); Tiszasas (EA 7057/18. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Polgár (HMNA 200/1–2. – Makó Erzsébet gy., 1962); Karcsa – 2 (Balassa Iván, 1963. 196–197., 360.); Kisvárdá (EA 14782/19. – Bodnár Bálint gy., 1966); Szabolcsveresmart (JAMNA 395-67/IIa. 12. – Bodnár Bálint gy., 1967); Tiszavasvári (JAMNA 404-67/49. – Hamvas László gy., 1967); Laskod (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259.); Tiszaszentmárton, Laskod (Molnár Sándor, 2003. 185., 195.); Mezőkaszony (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105403. – Ferenczi Imre gy., 1973); Bihardiószeg (Magyar Zoltán, 2012c. 141. – Papp Attila gy., 1973); Püspökladány – 2 (Kecskés Gyula, 1974. 198., 199–200.); Bihardiószeg (Bihari népmondák, 1995. 193. – N. N. gy., 1980); Hegyközszentmiklós (Uo., 109. – Molnár Jolán gy., 1980); Mezőkaszony (MNAR HS ltsz. n. – Ferenczi Imre gy., 1980); Doroszló – 2 (Kovács Endre, 1982. 60.); Nyírbátor (BIMA 182-84/20. – N. N. gy., 1984); Izsák (Meszner Katalin, é. n. 14–15.); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 360.); Nyírség (Bodnár Zsuzsanna, 2001. 110.); Hajós (Schön Mária, 2003. 34.); Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 407.); Császártöltés (Wicker Erika–Knípl István, 2005. 117. – Schön Mária gy.); Aracs, Törökbecse, Torontáltorda (Aracs Vajda János, 2007. 16–17., 26–27.); Értarcsa, Nagykágya (Magyar Zoltán, 2012c. 156., 159–160.); Bene/Kígyós (MZA 94636. – Magyar Zoltán gy., 2012); Deregyő, Mátyóc, Szirénfalva (MZA 97364., 97361., 97363. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013); Bélzerénd, Tamáshida (MZA 99636., 99637. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Hajós – 3 (Wicker Erika szerk., 2015. 59–60. – Schön Mária gy.); Iriny (MZA 107204. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Szinérváralja (Bartha Elek, 2001. 94. – 1846); Póka (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 171. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Harcó (Uo., 64. – Pesty Frigyes, 1864.

Marosszék); Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.); Szék (AFAR F 2149. – Nagy Olga gy., 1949); Nagymoha (AFAR Mg. 1583. I. e. – Faragó József gy., 1967); Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 132. – Fábíán Imre gy., 1984); Uzdiszentpéter (Hints Miklós, 1995. 29.); Vice (Magyar Zoltán, 2012a. 378–379. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1995); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 232–233.); Magyarborzás, Újös (MZA 60383., 28620. – Orbán Dániel gy., 2002, 2003); Nagymedvés, Dicsőszentmárton (MZA 1017., 1236. – Magyar Zoltán gy., 2003); Magyarpéterfalva, Dicsőszentmárton/Désfalva (Magyar Zoltán, 2005a. 145., 146.); Kolozsborza, Magyarfodorháza (MZA 82889., 82890. – Magyar Zoltán gy., 2006, 2007); Bogdánd, Magyargoroszló (Magyar Zoltán, 2007a. 322.); Magyarpéterfalva, Torockó (Uő, 2008a. 292., 296.); Déscichegy (MZA 82888. – Magyar Zoltán gy., 2008); Magyarkakucs, Szelecske (MZA 91068., 91412. – Magyar Zoltán gy., 2011); Várfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I. 444–445.); Bonchida (Uő, 2011a. II. 81.); Szépkényerűszentmárton, Ördögösfűzes (Uo., 81., 81–82.; Uő, 2012a. 380–381., 390–391.); Vice (Uő, 2011a. II. 151–152.; Uő, 2012a. 379. – Orbán Dániel gy.); Visa, Kolozsnagyida, Tacs, Feketelak (Magyar Zoltán, 2012a. 376–377., 380., 396.); Vice (Uo., 379., 379–380. – Tomisa Ilona gy.). SZ: Homoródkarácsonyfalva (Benedek Elek, 1979. 113. – 19. század vége); Sepsibodok (Imreh István, 1946. 160–161.); Kézdiálbis (MZA 57517. – Kakas Zoltán gy., 1967); Istensegíts (Bosnyák Sándor, 1977. 77.); Firtosvárálja (EA 24231/69. – Gagyi József gy., 1978; Gagyi József, 2008. 140.); Firtosvárálja (Zsidó Ferenc, 2000. 80.); Székelyderzs (BBE MIK Á-552/51. – Pál Éva gy., 2003); Nyárádszentimre (Magyar Zoltán, 2007b. 69.); Erdőszyentgyörgy (Újfalvi László, 2011. 46–49.); Korond (MZA 111610. – Magyar Zoltán gy., 2018).

→MZ VIII. J 71.

B 55. Újholdkor megmutatózó kincs.

B 55.1. Kincstalálás újholdkor. Az elrejtett kincs havonta egyszer újholdkor/holdtöltekor/újhold utáni harmadik éjjelen a második kakaskukorékolás idején gyúl ki/válik láthatóvá/hozzáférhetővé. / Újhold éjszakáján éjféltajt nyílik meg a kincset rejtő üreg.

KM: H. n. (MTA NTI K 2442/1176. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy., Jókai Mór nyomán, 19. század második fele).

FF: Diósjenő* (MNAR HS 11002. – Babiák Mihály gy., 1969–1975).

DT: Velence (Gács Béla, 1978. 8.; Kovács Sándor Iván szerk., 2001. 212.); Uza (Pákay Zolt, 1942. 153.); Lakhegy (MZA 58799. – Zágórhidi Czigány Balázs gy., 2000 k.); Zsigárd* (Mészáros Ilona, 2013. 241–242.).

AF: Szeghalom (EA 1281/3. – Szeghalmi Gyula gy., 1903); Orosháza (Szendrey Zsigmond, 1926. 138. – Madarassy László gy.); Nagyhódos (Ferenczi Imre, 1959. 437.); Hajós (Kuczy Károly, 1980. 74. – Harmath Lajosné gy.); Sislóc (Ferenczi Imre, 1984. 118.); Hajós (Schón Mária, 2005. 161–162.).

ER: Szinérvárálja (EA 1916/36. – Fábíán Elemér gy., 1913–1914).

SZ: Bodos (Lőrincz Sándor, 2003b. 37–38.).

B 55.2. Kincstalálás újhold vasárnapján. Az elrejtett kincs az újhold utáni első/második vasárnap éjjelén válik láthatóvá/megszerezhetővé.

DT: Mersevát (EA 13678/8. – Kovács Jenő gy., 1963); Bosznia: Maria-Selo (Bosnyák Sándor, 1975. 155.).

B 55.3. Kincstalálás újhold harmadnapján. Az elrejtett kincs az újhold utáni harmadik éjjelen a második kakaskukorékolás idején gyúl ki.

FF: Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 89. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek).

B 56. Kincstalálás holdtalan éjjeleken. Az elrejtett kincs olyan éjjeleken válik hozzáférhetővé, amikor az égbolton nem látszik a Hold.

KM: H. n. (Ipolyi Arnold, 1854. 261.).

B 57. Kincstalálás holdvilágos éjjeleken. Az elrejtett kincset holdvilágos éjjeleken indulnak kiásni a kincskeresők.

FF: Sára (MNAR HS 102701. – Dégh Linda gy., 1959); Mészáros (MZA 111796. – Magyar Zoltán gy., 1996).

B 60. A kincstalálás egyéb időpontjai.

B 60.1. A kincstaláló hetedik napok. Az elrejtett kincs minden hetedik napon válik láthatóvá az arra érdemes/természetfeletti képességgel bíró személy előtt.

AF: Nagyszalonta (EA 347/161. – Szendrey Zsigmond gy., 1917).

B 60.2. A birtokosa visszatérésekor napvilágra kerülő kincs. Az elrejtett kincs a birtokosa/elrejtője visszatérésekor jön újra – magától – a napvilágra.

AF: Tiszalök (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 267.).

→MZ II. L 242.

C 1–30. AZ ELREJTETT KINCS JELEI

C 1–10. A kigyúló kincs

C 1. A kincs kigyúl. Az elrejtett kincs bizonyos időközönként kigyúl a föld alatt, „tisztítkozik”/„szellőzik”/„szárítkozik”/megtisztul a rárakódott rozsdától. Aki olyan szerencsés, hogy megpillantja a kincskigyúlást, és megjegyzi a helyét, megszerezheti a kincset.

KM: H. n. (Edvi Illés Pál, 1837. 295.; Ujváry Zoltán, 2000a. I. 107.); H. n. (Tomba Mihály, 1870. 456.); H. n. (Vasárnapi Ujság, 1874. 20.).

DT: Baranya vármegye/Siklós (Láng Benedek–Tóth G. Péter szerk., 2009. 32. – 1745); Zalavár (Takács Lajos, 1972. 516–518. – 1759); H. n. (Singer (Székely) László, 1898. 234.); Babosdöbréte, Búcsúszentlászló, Rózsásszeg (Gönczi Ferencz, 1914. 227–228.; Bán Aladár, 1915. 88.); Csácsbozsok (EA 211/135. – Vass János gy., 20. század eleje); Várkesző (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 51. – Berta Imre gy., 1914); Erdőcsokonya (Uo., 318. – Pittner Károly gy., 1914); Somló-vidék (Relković Davorka, 1928. 98.); Tök – 2 (Loschdorfer Anna, 1935. 72.); Órség – 2 (Róka Gyula, 1936. 329–330.), 330.); Lébény (MOA 1083. – Németh Sándor gy., 1937); Kisfalud (EA 550/144. – Németh Sándor gy., 1937); Cserszegtomaj (Vajkai Aurél, 1939. 194.); Martonfa (Berze Nagy János, 1940. III. 250–251.); Lakszakállas (EA 3461/5. – Csepy András gy., 1940); Kocs (Fél Edit, 1941. 159.); Kopács (Lábadi Károly, 1994. 397–398. – 1942); Sokorópátka (Horváth Árpád, 1944. 39.); Nagykutas (EA 2699/11. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Tejfalu – 3 (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 94., 96. – 1946); Tordas – 2 (EA 2363/25., 30. – Szoboszlai Istvánné gy., 1951); Dozmat (SMK 157/III. 1. – Dömötör Sándor gy., 1951); Babosdöbréte (GMA 5/14. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Lovászpata (EA 3056/18. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Vasvár (SMNK 192/I. 2. – Dömötör Sándor gy., 1952); Dobri, Egyházasdoróc, Süttör (EA 4188/58., 68., 115. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Halastó – 3 (EA 5792/1., 3., 23. – Irányi Lujza gy., 1953); Nádasd (SMK 257/IV. 2. – Dömötör Sándor gy., 1955); Hegyhátszentpéter (Dömötör Sándor, 1985. 44. – 1957); Becsvölgye: Gerátszeg, Petrikeresztúr, Kislengyel, Becsvölgye: Vargaszeg, Milejszeg (EA 6305/4–5., 10., 12., 28–29. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Kisdörgicse – 2 (Mészáros Gyula, 1986. 617. – 1958); Nagyvázsony (Vajkai Aurél, 1959. 165–166.); Kistrákos (EA 12169/3. – Imre Sándor gy., 1959); Kistrákos (EA 12170. – Imre Sándor gy., 1959); Sármellék (MOA 3136. – Dégh Linda gy., 1950-es évek); Rábagyarmat (MOA 7793. – Dömötör Sándor gy., 1950-es évek); Püspökszentlászló (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 130–131.); Bogviszló (EA 7050/34. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Kéthely – 2 (NIFA 18/5., 41. – Salyámossy Judit és Knézy Judit gy., 1961); Óriszentpéter – 2 (BSLMA N 285-84/1. – Szikszay Edit gy., 1962); Kemenesmihályfa (MNAR HS 93803. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Karát föld/Döbörhegy (Mozsolics Amália, 1963. 231.); Órség (WMMEA 40-74/34–35. – B. Balogh Istvánné gy., 1963); Kaposvár – 2, Szentmihályhegy (MOA 11086., 11096., 10913. – Eperjessy Ernő gy., 1963); Szentmihályhegy (MZA 54810., 54811. – Eperjessy Ernő gy., 1963); Órtilos – 3 (Eperjessy Ernő, 2009. 165., 192–193. – 1963); Asszonyvár (EA 7603/60. – Eperjessy Ernő gy., 1964); Asszonyvár – 2 (MZA 54795., 54804. – Eperjessy Ernő gy., 1964); Szentmihályhegy – 2 (MZA 54818., 54825. – Eperjessy Ernő gy., 1964); Órtilos (Eperjessy Ernő, 2009.

190–191. – 1964); Asszonyvár (Pócs Éva szerk., 2012. 205. – Eperjessy Ernő gy., 1964); Vágfarkasd – 2 (EA 7304/64., 65. – Molnár Benő gy., 1964); Nagykanizsa (Szende László szerk., 2002. 34. – 1964); Bajót (BBMNA 23/19–20. – Balogh László gy., 1965); Páty (EA 7516/50. – Dobos Ilona gy., 1965); Szentendre (EA 8387/57. – Dobos Ilona gy., 1967); Andrásfa (DE MNYT K-494/49. – Nagy Erzsébet gy., 1967); Helesfa (MOA 6447. – Körner Tamás gy., 1967); Barabásszeg (NIFA 251/54. – Körner Tamás gy., 1968); Kislengyel – 3 (NIFA 252/9., 37–38., 62. – Körner Tamás gy., 1968); Kercaszomor (EA 17480/5. – Kovács József gy., 1968); Bajót (BBMNA 44/119. – Balogh László gy., 1968); Mesztegyő (RRMNA 505/20. – Jáger Márta gy., 1969); Somogyudvarhely (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111956. – Horváth László gy., 1969–1975); Szigetszentmiklós (MNT 23/4. – Csiba Jolán gy., 1969–1970); Tab (MNAR HS 10170. – Magai István gy., 1969–1975); Szántód (MNAR HS 11005. – Szalai Béláné gy., 1969–1975); Kisbodak (MNAR HS 50104. – Frantz Erzsébet gy., 1969–1975); Iregszemcse (MNAR HS 90414. – Székely Benjámin gy., 1969–1975); Cikolasziget (MNAR HS 93701. – Takács Gizella gy., 1969–1975); Nagyberki (MNAR HS 93808. – Gelencsér Sándor gy., 1969–1975); Kisbodak (MNAR HS 3114. – Frauts Erzsébet gy., 1960-as évek); Lábatlan (BBMNA 14/64–65. – Balogh László gy., 1970); Bisse (MNAR HS 3107. – Csík József gy., 1970–1975); Kercaszomor – 2 (EA 17480/8., 24. – Kovács József gy., 1970, 1972); Felsőmocsolád (Orbán Gézáne, 1973. 55.); Kercaszomor (Moldova György, 1974. 201.); Bize – 3 (RRMNA 1212/39–41. – Rádics Márta gy., 1978); Jánosháza (Dömötör Ákos, 1980. 231.); Somló-vidék (LDMNA 551/11–12. – Németh Alíz és Szabó Márta gy., 1981); Törökkoppány – 2 (EA 21150/19., 21. – Bősze Gábor gy., 1981); Szalafő (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 402.); Gödre, Egerág, Szőkéd (Barany megye földrajzi nevei I., 1982. 121., 940., 991.); Véménd (Uo., 66.); Csányoszró, Kemse, Markóc, Vajszló (Zentai Tünde, 1983. 98–101.); Felsőmocsolád – 2 (RRMNA 1716/64., 65. – Orbán Gézáne gy., 1984); Szentgál – 3 (Vajkai Aurél, 1987. 206–207.); Alsóőr, Őrisziget (Gaál Károly, 1988. 387., 429.); Balatonendréd (RRMNA 2126/9. – N. N. gy., 1989); Őriszentpéter, Szalafő (Szikszay Edit, 1990. 38.); Somlószlós (EA 25053/45. – Németh Béla gy., 1992); Kopács – 2 (EA 25257/19. – Lábadi Károly gy., 1993); Liszó (EA 26253/2. – Fa Ede gy., 1995); Rábapordány (MZA 111052. – Balázs Livia gy., 1995); Zalavár (Bilkei Irén–Káli Csaba–Petánovics Katalin, 2001. 169.); Felsőmocsolád (Király Lajos, 1995. 93–94.); Göntérháza, Radamos (Magyar Zoltán, 2010. 137.); Nagyfödemes – 2, Vezekény (MZA 90741–90742. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

FF: Szkáros (Zsupos Zoltán, 1994. 16–17. – 1776); Ipoly mente (Ipolyi Arnold, 1854. 199.; A tengeri kisasszony, 2006. 230.); Eger vidéke (A tengeri kisasszony, 2006. 919. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); Ipolykiskeszi (Hőke Lajos, 1869b. 73.); Szepesség (Greisinger Mihály, 1897. 85.); Zemplén vármegye (EA 2003/65. – Kiss Ernő gy., 20. század eleje); Ipolykeszi (Mátrainé Varga Róza, 1910. 115.); Tavarna (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 343. – Fábíán Elemér gy., 1913–1914); Eger vidéke – 2 (Uo., 218. – Székely László gy., 1914); Bajmóc* (Relković Davorka, 1920. 79.); Gyöngyös (Uő, 1922. 91.); Hejőkeresztúr (EA 4748/2. – Grujber Georgina gy., 1930); Ipolyszakállós (Dobrovolni Antal, 1935. 40.); Szécsény (PMNA 7/3–4. – Solymos Ede gy., 1949); Mád (MNAR HS 10146. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Sára (MNAR HS 102701. – Dégh Linda gy., 1959); Tokaj (EA 7480/52. – Dobos Ilona gy., 1960); Bodrogkeresztúr (MNAR HS 10107. – Dobos Ilona gy., 1961); Kesznyéten (Galuska Imre, 1992. 104–105. – 1961); Szögliget (HOMNA 1361. – Paládi-Kovács Attila gy., 1961); Dobódél (EA 7273/174. – Dobos Ilona gy., 1963); Hollókő (EA 7556/74. – Dobos Ilona gy., 1965); Kishuta (Vohradnyik Géza, 1966. 323.); Mikóháza – 4 (EA 14557/39–40. – Pataki Katalin gy., 1966); Érsekvadkert, Romhány (MOA 630., 649. – Körner Tamás gy., 1966); Tokaj (HOMNA 2104/107. – Szabó Lajos

gy., 1968); Sajóvelezd – 3 (MNAR HS 10164., 11308., 90119. – Benke György gy., 1969–1975); Etes (MNAR HS 10802. – Kerényi Dániel gy., 1969–1975); Mónosbél (MNAR HS 90205. – Koós Gábor gy., 1969–1975); Bükkaranyos (MNAR HS 90301. – Kovács Attila gy., 1969–1975); Ipolyszög (MNAR HS 90302. – Papp Lászlóné gy., 1969–1975); Felsődobsza (MNAR HS 90408. – N. N. gy., 1969–1975); Megyaszó (MNAR HS 90420. – N. N. gy., 1969–1975); Csitár (MNAR HS 90601. – Bárdos Ferenc gy., 1969–1975); Novaj (Heves megye földrajzi nevei I., 1970. 163.); Taktaszada – 4 (Szabó Lajos, 1975. 273–275., 278.); Kelemér (EA 22001/22. – Dobosy László gy., 1976); Boconád (EA 19456/93. – Hegedűs Ágnes gy., 1977); Nógrádsipek – 2 (Pócs Éva, 1980. 586–587., 588.); Mogyoróska (Barna Gábor, 1981a. 202.); Putnok, Rád (Sági Károly, 1982. 365.); Ózd vidéke (HOMNA 4784/22. – Dobosy László gy., 1983); Répáshuta (Barna Gábor, 1984. 344.); Karancskeszi (Fejős Zoltán, 1985. I. 174.); Karancskeszi (uo., II. 94.); Bodrogkeresztúr – 2 (Dobos Ilona, 1988. 351.); Csermosnya völgye (Fábián József, 1994. 115.); Barka, Bódvaszilas, Mész, Szögliget, Torna, Tornahorvái, Zsarnó (MZA 113., 108., 112., 111., 1403., 110., 114. – Magyar Zoltán gy., 1996–1997); Dejtár (MZA 22836. – Ekler Andrea gy., 1997); Debrőd – 2, Dernő, Jablonca, Szádalmás, Szádelő, Szögliget, Tornahorvái, Tornaújfalu (Magyar Zoltán, 2001a. 164., 356–358.); Zsarnó, Torna (MZA 84405., 84408. – Magyar Zoltán gy., 2001); Nyitraegerszeg (Magyar Zoltán, 2002. 102.); Hárskút, Torna, Várhosszúrét (MZA 1410., 84356., 1409., 1411. – Magyar Zoltán gy., 2003); Bussa, Feled, Óvár, Rárósmúlyad (MZA 84257., 93028., 25473., 25524. – Varga Norbert gy., 2003–2005); Martonyi (Magyar Zoltán, 2005b. 165.); Medveshidegkút, Óvár (Magyar Zoltán, 2006b. 61.); Perőcsény* (Csáky Károly, 2006. 35.); Rimaszécs (MZA 93045. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006); Bolgárom, Gömörvidék, Guszóna – 2, Kalonda (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 150–151., 153.); Aha, Alsószemeréd (MZA 83622., 84026. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007); Jánok (MZA 84687. – Magyar Zoltán gy., 2008); Alsókállosa, Felsőlánc, Felsőpetény, Gömörfüge/Tornalja, Györke, Gyürki, Ipolyfödemes – 2, Ipolyvisk, Kisgergelyfalva, Komaróc, Leléd – 3, Nagyida, Páskaháza, Szalóc-Gombaszög, Tornaalja, Vigtelke (MZA 93046., 84688., 91511., 93385., 90005., 67305., 84015., 84014., 90004., 93027., 84689., 90006., 90008., 90010., 84686., 93358., 93386., 93043., 93026. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008–2011); Berzété (Magyar Zoltán, 2011c. 133.); Szendrő (MZA 102211. – Gergely Tamás gy., 2013–2014); Garany – 3 (MZA 97536., 97537., 99801. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013–2014); Nagyborzsöny (MZA 110160. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Hajdúszoboszló (Szívós Béla, 1891. 256.); Bács vármegye (Nagy József, 1896. 94.); Klárafalva (EA 2856/4. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szeged vidéke (Juhász Antal, 1968. 91. – Tömörkény István feljegyzése, 20. század eleje); Öcsöd (Mátrainé Varga Róza, 1908. 163.); Kunszentmárton (EA 461/11. – Kiss Péter gy., 20. század eleje); Szeged (EA 640/133. – Benkő László gy., 20. század eleje); Nagyszalonta (Fazekas Ferenc, 1926. 38.); Szeged vidéke (Csefkő Gyula, 1929. 193.); Békésszentandrás, Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 22., 22–23.); Nyírgyulaj, Balsa (Ortutay Gyula, 1935. 247–248., 248.); Szeged vidéke (Móra Ferenc, 1982. 405. – 20. század első fele); Hajdúnánás, Tiszadorogma (MTA NTI K 2242/1176. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Orosháza – 2 (EA 6445/7. – Kun Ibolya gy., 1938); Hévízgyörk (MNAR HS 101904. – Dégh Linda gy., 1939); Körösszegapáti (MMMNA 37-1954/7–9. – Linder László gy., 1930-as évek); Micske (Szendrey Zsigmond, 1938. 270.); Orosháza (Uo., 9. – Szepesi Mária gy., 1943); Kelebia (EA 21576/30. – N. N. gy., 1943); Dunapataj (EA 1212/18–19. – Solymos Ede gy., 1948); Tiszaigar – 4 (EA 4094/231., 234., 243. – Katona Imre gy., 1949); Paszab – 5 (EA 2232/1., 37. – Turi Sándor gy., 1950); Cigánd (EA 2739/14. – Szoboszlainé Raffay Anna gy., 1952); Beodra (Pócs

Éva szerk., 2012. 504. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Endrőd (EA 3956/36. – Szabó Mátyás gy., 1953); Tömörkény (EA 4264/2. – Károlyi László gy., 1953); Kiskunlacháza (MNAR HS 10134. – Diószegi Vilmos gy., 1954); Nyírtura – 2 (MOA 3151., 3153. – István Erzsébet gy., 1959); Újdombrád (NIFA 101/17. – Szabó Erzsébet gy., 1959); Csudaballapuszta (EA 26370. – Szabó Imre gy., 1959); Nagycsed (Luby Margit gy., 1950-es évek); Hévízgyörk, Géberjén, Verseg (MOA 3039., 3154., 3152. – Dégh Linda gy., 1950-es évek); Cegléd (EA 6365/94. – Nagy Dezső gy., 1960); Nagykőrös (AJMA 190-70/7. – Balanyi Béla gy., 1960); Zemplénagárd (EA 12822/34. – Kováts Dániel gy., 1961); Zenta (MNAR HS 101906. – N. N. gy., 1961); Tótkomlós (EA 7099/24. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Polgár (HMNA 200/1–2. – Makó Erzsébet gy., 1962); Tiszamogyorós – 3 (NIFA 124/119., 120–121.; MNAR HS 30201., 70403., 90433. – Dégh Linda gy., 1962); Karcsa – 2 (Balassa Iván, 1963. 215., 460.); Vajdácaska (EA 13769/15. – N. N. gy., 1963); Vajdácaska (EA 13701/54. – Szűcs István gy., 1963); Jásztelek (MNAR HS 93802. – Diószegi Vilmos gy., 1963); Bátya (KJMNA 23.65/4. – Fehér Zoltán gy., 1964); Sárrétudvari (DMNA 779/27. – Szabó Irén gy., 1965); Kenézlő (MOA 463. – Nagy Ilona gy., 1965); Gergelyugornya (JAMNA 325-67/22. – Csi-szár Sarolta gy., 1965); Vaja (JAMNA 380-67/18. – Muraközi Ágota gy., 1966); Kiszvárd (EA 14782/19. – Bodnár Bálint gy., 1966); Sárrétudvari – 2 (P. Madar Ilona, 1967. 77.); Veresmart (JAMNA 395-67/IIa. 12. – Bodnár Bálint gy., 1967); Nyírvasvári, Galgamácsa (EA 8388/14., 46. – Dobos Ilona gy., 1967); Doboz – 5 (DENIA 1047/79–81. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Abony (EA 16549/52–53. – Temesközy István gy., 1969); Apátfalva (MNAR HS 3130. – N. N. gy.); Tiszafüred – 2 (MNAR HS 3176., 31100. – Végh József gy.); Vajdácaska (MNAR HS 3323. – Pócs Éva gy.); Tiszaszederkény (MNT 23/4. – Kalydy Miklós gy., 1969–1975); Hajós (MNT 23/4. – Harmath Lajosné gy., 1969–1975); Záhony (MNAR HS 10111. – Varga Sándor gy., 1969–1975); Szentes (MNAR HS 10166. – Gilicze László gy., 1969–1975); Törtel (MNAR HS 10176. – Határ Ilona gy., 1969–1975); Gyula (MNAR HS 51801. – Lindenberger Tamás gy., 1969–1975); Karcsa (MNAR HS 81401. – Nagy Géza gy., 1969–1975); Kiskundorozsma (MNAR HS 90204. – Soós János gy., 1969–1975); Hajdúbagos (MNAR HS 90411. – Örvös László gy., 1969–1975); Hajdódorog (MNAR HS 90412. – Tóth Margit gy., 1969–1975); Nyírjákó (MNAR HS 90424. – Solymosi Tibor gy., 1969–1975); Gyón (MNAR HS 93402. – Sziráky Mária gy., 1969–1975); Tiszakarád (MNAR HS 93813. – Ács Károly gy., 1969–1975); Jászdózsza (MNAR HS 102104. – Gulyás Éva gy., 1969–1975); Nyírparasznya (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 265.); Hajós (VKMNA 176-82/164. – Harmath Lajosné gy., 1972); Debrecen (DMNA 1404/3–7. – Kovács István gy., 1974); Csávoly (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111955. – Fehér Zoltán gy., 1974); Bátya – 3 (Fehér Zoltán, 1975. 114–115.); Szalárd (Bihari népmondák, 1995. 128–129. – 1976); Karcag (GYINMA 1353-76/IV. 18. – Simon Judit gy., 1976); H. n. (Ferenczi Imre, 1976. 20.); Jászdózsza – 2 (Gulyás Éva, 1976. 43.); Kecel – 3 (EA 20512/I. 45., 55., 96. – Fehér Zoltán gy., 1978); Kecel – 2 (EA 20517/II. 38., 52. – Fehér Zoltán gy., 1978); Gávavencsellő (DE MNYT K-815/16. – Hénsperger Mária gy., 1979); Zenta (MOA 3121. – N. N. gy., 1970-es évek); Abara (Török Zsuzsa, 1980. 557.); Géderlak (Kuczy Károly, 1980. 73. – Hunyadi Ilona és Pécsi Józsefné gy.); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 133. – Molnár Jolán gy., 1980); Újkígyós (Krupa András, 1981. 174.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 597.); Csépa (Barna Mária, 1982. 521.); Törökbecse (Jung Károly, 1993. 118. – 1982); Szatmárcseke (Luby Margit, 1983. 107.); Nyírbátor (BIMA 141-83/50. – Ratkó Lujza gy., 1983); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Tápiószentmárton (DJMNA 2197-84. – Gulyás Éva gy., 1984; Gulyás Éva, 1985. 831.); Tápió mente (Gulyás Éva, 1985. 831.); Nagykőrös (Novák László, 1986. 297.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1988. 175–178.); Nagykőrös (AJMA 976-88/1–2. – Simon László gy., 1988); Nagydobos (Kálnási Árpád, 1989. 298–

299.); Izsák (Mesznéder Katalin, é. n. 15.); Debrecen (EA 18598. – Kovács István gy.); Bakonszeg (Bujdosó Erika–Zsupos Zoltán, 1990. 437.); Nagyiván (Füvessy Anikó, 1992. 314.); Tiszacsege (Papp József, 1992. 303.); Bogaras, Tótfalu, Zenta (Jung Károly szerk., 1994. 44–45.); Mezőladány (JAMNA 1015-96. – Veres János gy., 1995); Kiskunfélegyháza (Bács-Kiskun megye földrajzi nevei I., 1997. 53.); Jászkarajenő (EA 27519/39. – Tóth Ilona gy., 1997); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 360.); Apátfalva (MZA 10471. – Sinkó Rozália gy., 1999); Mohol (Burány Béla, 2001. II. 229.); Karcag (Füvessy Anikó, 2002. 52.); Ceglédbercel (MZA 8864. – Szende László gy.); Kiskőrös – 2 (Krupa András, 2003. 127.); Szaján (Jung Károly, 2003. 120.); Mohol (MZA 108597. – Boja Patyi Sarolta gy., 2003); Kecel – 16 (Fehér Zoltán, 2004. 153–161.); Móricgát – 11, Szank – 3 (Uő, 2004a. 407–409.); Tótkomlós (Legendás Békés, 2005. 22. – Sándor Gabriella gy.); Hajós – 4 (Schön Mária, 2005. 290–291.); Kiskőrös/Akasztó (MZA 90895. – Magyar Zoltán gy., 2005); Nagykőrös (Erdélyi Erzsébet szerk., 2006. 184.); Orosháza – 2 (Verasztó Antal, 2006. 160–161., 161.); Szomotor (Magyar Zoltán, 2009b. 97.); Ákos – 2 (Uő, 2011a. II. 451., 452.); Dercen (MZA 94342. – Magyar Zoltán gy., 2012); Nagyzerénd – 2 (MZA 99626., 99922. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

ER: Nagygát (Kőváry László, 1853. 180–181.); Zilah (Pesti Napló, 1862. 201. szám, 2.); Bálványosváralja (Szabó Sámuel, 2009. 430. – Csiszár Bálint gy., 1884); Kolozsvár (Vasárnap Ujság, 1888. 750.); Kolozsvár (Képes Folyóirat, 1888. 733.); Nagykeresztes (Kádár József, 1892. 83. – 1892); Magyarbikal, Farnas (Jankó János, 1892. 35–36., 36.); Harasztos, Torockó (Uő, 1893. 35., 243.); Tűr (Lázár István, 1896. 100.); Nagygát (Téglás Gábor, 1902. 57.); Nagygát (Veress Endre, 1910. 15.); Kalotaszeg (Téglás Gábor, 1912. 166.); Szinérváralja (EA 1916/37. – Fábíán Elemér gy., 1913–1914); Magyarpalatka (EA 23721/4–7. – Tökés Bella gy., 1937); Magyargyerőmonostor (MTA NTI K 648/3–4. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Beszterce („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 310–311. – Wass György gy., 1940); Kide – 3 (EA 31188/74–75., 97., 99. – Szűcs Sándor gy., 1941); Szék (AFAR F 2149. – Nagy Olga gy., 1949); Görgényüvegcsűr AFAR Mg. 1377. I. b. – Nagy Olga és Vöő Gabriella gy., 1966); Halmágy (AFAR Mg. 1761. II. bb. – Faragó József gy., 1968); Hétfalu (AFAR F 8330. – Nagy Olga gy., 1970); Türe (Magyar Zoltán, 2004a. 313. – Vöő Gabriella gy., 1971); Csernakeresztúr (Bosnyák Sándor, 1977. 76.); Tordatúr (AFAR Mg. 2350. I. o. – Vöő Gabriella gy., 1978); Tordatúr (AFAR Mg. 2351. I. c. – Vöő Gabriella gy., 1978); Mészke (AFAR Mg. 2376. I. p. – Vöő Gabriella gy., 1979); Szind (AFAR Mg. 2381. I. g. – Vöő Gabriella gy., 1979); Magyarózd – 2 (Horváth István, 1980. 44., 45.); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Rév, Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 125–126., 137–138. – Fábíán Imre gy., 1984); Torda vidéke, Magyarpeterd* (Vöő Gabriella, 1992. 198., 201.); Ecken, Magyarfráta – 2, Mezőbodon – 3 (Keszeg Vilmos, 1992. 203–206., 208.); Tóhát (Uo., 206–207.; Uő, 1999. 338–339.); Aranyosszentmihály (MZA 111784. – Komáromi Tünde gy., 1997); Tordatúr – 16 (Csögör Enikő, 1998. 79., 227–232.); Magyarfráta (Keszeg Vilmos, 1999. 327.); Bábony, Magyarvista, Szilágysszentkirály – 2, Szilágyzóvány, Zsibó (MZA 552., 50109., 640., 647., 643., 646. – Magyar Zoltán gy., 1999); Györgyfalva, Nagycég (Kós Károly, 2000. II. 361.); Egrespatak, Kusaly, Magyarvista, Selymesilosva, Szilágykerked, Szilágypanit (MZA 656., 657., 50196., 653., 650., 648. – Magyar Zoltán gy., 2000–2001); Zsibó (Czegényi Dóra, 2001. 199.); Szászsombor – 4, Szentmáté, Újös – 3 (MZA 28634., 28647., 60313., 60316., 60382., 28613., 28620., 28626. – Orbán Dániel gy., 2003); Alsókarácsonfalva, Csombord, Magyarpéterfalva, Torockó (MZA 999., 1022., 1237., 1020. – Magyar Zoltán gy., 2002–2003); Bágyon (Keszeg Vilmos, 2004a. I. 342.); Farnas, Magyariskapus – 2, Nagypetri, Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 313., 337., 373.); Bethlenszentmiklós, Boldogfalva, Dicsőszentmárton, Mikefalva, Szásznagyvesszős (Magyar

Zoltán, 2005a. 144.); Váralja – 2 (Uő, 2005a. 144., 145. – Orbán Dániel gy.); Bonchida, Kolozsgyula (MZA 85913., 82880. – Magyar Zoltán gy., 2006, 2007); Alsóvalkó, Bogdánd, Égerhát, Kisdoba, Kusaly, Szamosardó – 3, Szilágybagos (Magyar Zoltán, 2007a. 259., 319., 321–322., 326–327.); Búzásbocsárd, Csombord, Felenyed, Kissolyos, Magyarbecse – 3, Magyarlapád, Magyarsárd, Magyarszentbenedek, Maroscúcs, Maroskoppánd, Nagymedvés – 2 (Magyar Zoltán, 2008a. 288–291., 296–297., 332.); Magyarvista (András Erzsí Erdei, 2008. 285–286.); Dészichegy (MZA 82888. – Magyar Zoltán gy., 2008); Teke (MZA 76232. – Orbán Dániel gy., 2008); Lozsád, Nagyrápolc, Sztrigyszentgyörgy (Magyar Zoltán, 2009d. 145.); Felsőbánya (Magyar Zoltán szerk., 2010. 159. – Balla Katalin gy.); Alsórákos – 3, Alsótök, Datk, Rév – 2, Visa, Visk (MZA 91266–91268., 82900., 91514., 87664., 91064., 76389., 104917. – Magyar Zoltán gy., 2010–2011); Apáca, Datk, Olthévíz, Alsórákos, Héjjasfalva – 2, Dombos, Nagymoha, Csegez, Mészke, Várfalva, Tordatúr – 2, Kolozs (Magyar Zoltán, 2011a. I. 249., 285–286., 318., 371., 443., 463., 492.); Várkudu, Domokos, Koltó, Rónaszék, Vámfalu, Magyarcsaholy, Mezőkeszű (Uő, 2011a. II. 282., 325., 374., 396., 422., 452., 518.); Bálványosváralja, Bonchida, Ördöngösfüzes – 2, Szászsombor, Szentmáté – 2, Újös, Mezőkeszű (Magyar Zoltán, 2011a. II. 77–78., 150–151., 518.; Uő, 2012a. 371–372., 374–375., 381., 396., 399.); Buza, Magyarpalatka, Mezőkeszű – 3, Uzdiszentpéter (Uő, 2012a. 371–372., 374., 398.); Mezőköbölkút, Tacs, Kolozsnagyida (Uo., 372., 377., 423. – Orbán Dániel gy.); Berettyószéplak – 2 (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 128–129., 129.); Rév – 3 (MZA 94447., 94448., 97828. – Magyar Zoltán gy., 2012, 2013); Ördöngösfüzes (Horsa István–Hanusz Zoltán szerk., 2015. 38.).

SZ: Nagy-Homoród mente (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 76–77. – 1839); Balánbánya (Nagy Miklós szerk., 1867. I. 195.); Parajd (Szádeczky Lajos, 1906. 87.); Ilyésmező (Téglás Gábor, 1927. 47.); Andrásfalva (MNAR HS 102401. – Dégh Linda gy., 1949); Maroshévíz (BBE MİK D-23/155. – Bodor József gy., 1964); Dálnok (MZA 57515. – Kakas Zoltán gy., 1967); Barót (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 194. – 1960-as évek); Bukovina (MNAR HS 102603. – N. N. gy.); Sepsiszentgyörgy (MZA 57557. – Demeter Lajos gy., 1972); Nagyborosnyó (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 93. – 1974); Firtosmartonos, Etéd, Énlaka (EA 24231/67., 131–132. – Gagy József gy., 1977); Gyimesközéplak (Bosnyák Sándor, 1982. 80.); Csíkszentgyörgy (Csomortáni Magdolna, 1985. 70.); Andrásfalva (Bukovinai székely népmesék IV., 1986. 222.); Székelypálfalva, Hargita megye, Énlaka (MZA 98445–98447.; (Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 92. – Gagy József gy., 1990–1996); Csíkszentdomokos („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 299. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Gyimes: Bán pataka, Bükkhavas pataka, Sántatelek (MZA 378., 379., 381. – Magyar Zoltán gy., 1995–1996); Farkaslaka (Jakab Rozália, 1998. 30.); Gyimes (KJNTA 381-00/9. – Tankó Gyula gy., 1999); Gyimes: Antalok száda (MZA 57604. – Mónus Berta feljegyzése, 1990-es évek); Havad – 5 (Nagy Olga, 2000. 183–185.); Kiskadács (Zsidó Ferenc, 2000. 78–79.); Gyimesközéplak (MZA 380. – Magyar Zoltán gy., 2000); Bibarcfalva (Lőrincz Sándor, 2001a. 34.); Barót (Uő, 2002a. 32.), Ditró (KJNTA 701-02/melléklet 1. – Petres Katalin gy., 2002); Nagysolyos (MZA 61244. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Gyimes: Antalok pataka, Farkaspalló, Kostekek – 2, Sántatelek (Magyar Zoltán, 2003. 329–330., 339., 343.); Barót (Janitsek Jenő, 2004. 9.); Magyarsügés, Kostekek – 11 (Takács György, 2004. 367–368., 370., 374., 377., 382–383.); Székelykeve (Beszédes Valéria, 2005. 114.); Maksa (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 47.); Középpajta (Lőrincz Sándor, 2008. 26.); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2009a. 288.); Kászontaltíz, Kászonjakabfalva, Kászonújfalva, Csíkmenaság, Zetelaka (Uő, 2011a. I. 79., 148., 209.); Olasztelek (Uő, 2011b. 188.); Homoródkarácsonyfalva, Homoródszentpéter (Uő, 2011d. 174.); Gyergyótölgyes: Hágótó, Gyergyótölgyes: Tülsóvíz, Gyergyóholló (MZA 106155–106157., 106160. – Magyar Zoltán gy., 2016).

MO: Magyarfalu (MNAR HS 101501. – Szendrey Ákos gy., 1950); Diószén (MNAR HS 93001. – Diószegi Vilmos gy., 1951); Magyarfalu (EA 7480/46. – Szabó Máttyás gy., 1951); Magyarfalu (Hegedűs Lajos, 1952. 267–268.); Magyarfalu (MNAR HS 90602. – Vámos Mária gy., 1961); Külsőrekecsin (Halász Péter, 1994. 27–28.; Uő, 2005. 179. – 1971); Klézse, Lábnik, Pusztina (Bosnyák Sándor, 1980. 52.); Pusztina (Seres András, 1994. 327. – 1980); Diószén, Magyarfalu – 2, Onyest, Pusztina – 2 (Halász Péter, 2005. 177–179. – 1981–2005); Ónfalva/Onyest (Uő, 1983. 15.); Magyarfalu (Csoma Gergely, 2016. 37. – 1990); Trunk (KJNTA ltsz. n.; MZA 66776. – Kinda István és Peti Lehel gy., 2001); Klézse (Magyar Zoltán, 2011a. II. 518.).

C 2. Jeles napokon fellángoló kincs.

C 2.1. Karácsonyi kincskigyűlés. Az elrejtett kincs karácsonykor (karácsony napján/karácsony éjszakáján/az éjféli mise idején) gyűl ki/lángol fel a földből.

DT: Dunaszerdahely (A tengeri kisasszony, 2006. 264–265. – Fehér Ferdinánd és Nagy János gy., 19. század közepe); Kisfalud (EA 550. – Német József gy., 1937); Bak (EA 4196/6. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Őriszentpéter (SMNK 365/4. – Bodgál Ferenc gy., 1953); Dombóvár (MNAR HS 60419. – Vajda Zsigmond gy.); Kisbajom (S. Dobos Ilona, 1962. 365.); Lábod (MNAR HS 60414. – Mike Györgyi gy., 1963); Páty – 2 (EA 7516/47., 62. – Dobos Ilona gy., 1965); Pajzsszeg (NIFA 252/63. – Körner Tamás gy., 1968); Kercaszomor – 2, Nagyrákos (EA 17480/2., 4–5. – Kovács József gy., 1968–1969); Egyházasnádas (MNAR HS 10402. – Gergye Imre gy., 1969–1975); Felsőmocsolád (Orbán Gézáne, 1973. 53–54.); Kercaszomor (Moldova György, 1974. 201.); Nagykorpád (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 692.); Döbrököz (WMMEA 559-79/14. – Birtalan Ágnes gy., 1977); Kórógy (Ferenczi Imre, 1979. 208.); Nemesbükk (Sági Károly, 1982. 365.); Rádfalva (Zentai Tünde, 1983. 98.); Felsőmocsolád – 2 (RRMNA 1716/59., 62. – Orbán Gézáne gy., 1984); Várvölgy (Petánovics Katalin, 2005. 304.); Radamos (Magyar Zoltán, 2010. 138.).

FF: Miskolc vidéke (A tengeri kisasszony, 2006. 234. – Csaplár Benedek gy., 1853); Rimaszombat (Findura Imre, 1894. 148.); Dolha vidéke* (Sztripszky Hiador–Bilák Izidór, 1916. 155.); Mogyoróska (EA 5830/37. – Nagy József gy.); Guszóna (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 151.).

AF: Szeged*, Debrecen (A tengeri kisasszony, 2006. 622–623., 626. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); Makó (Pócs Éva szerk., 2012. 195–196. – H. Kovács Mihály gy., 1927); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278.); Kiskunfélegyháza* (EA 7678/7–8. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Ószentiván (EA 4213. – Nagy Dezsőné gy., 1953); Úri (EA 7354/10. – Dobos Ilona gy., 1964); Kőtegyán (NIFA 257/10. – Küllős Imola gy., 1965); Tizsakécske (MNT I/14. – Lovas Zoltán gy., 1969–1975); Ordas (VKMA ltsz. n.; MZA 32999. – Besenczi Sándor gy., 1971); Bática – 2 (Fehér Zoltán, 1975. 114., 115.); Kecel (EA 20517/II. 26–27. – Fehér Zoltán gy., 1978); Kiskunmajsa: Kígyópuszta (VKMA ltsz. n.; MZA 33047. – Csikós Dániel gy., 1977); Bática (Fehér Zoltán, 1984. 92.); Kecel (Uő, 1984. 860.); Szentés (Zsíros Katalin, 1990. 48.); Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 408.).

ER: Sülelmed (Magyar Zoltán, 2007a. 324.).

C 2.2. Szilveszteri kincskigyűlés. Az elrejtett kincs az év utolsó napján/szilveszter éjszakáján gyűl ki/lángol fel.

AF: Zenta (Jung Károly szerk., 1980. 75.).

ER: Köröstárkány (Bihari népmondák, 1984. 131. – Fábíán Imre gy., 1984); Szilágyszentkirály, Bogdánd (Magyar Zoltán, 2007a. 319., 320.).

C 2.3. Újévi kincskigyulás. Az elrejtett kincs az év első napján/újév éjszakáján gyúl ki/lángol fel.

DT: Pécsudvard (WMMEA 590-80/10. – Személyácz Zsuzsanna gy., 1979).

ER: Kisnyégerfalva – 2 (Bihari népmondák, 1995. 127., 136. – Fábíán Imre gy., 1984); Sülelmed (Magyar Zoltán, 2007a. 324.).

SZ: Gyimes: Sántatelek (Magyar Zoltán, 2003. 330.).

C 2.4. Kincskigyulás vízkeresztkor. Az elrejtett kincs vízkereszt napján gyúl ki/lángol fel.

DT: Györszentiván (XJMNA 589-70/32. – Szakál László gy., 1970).

C 2.5. Kincskigyulás Szent Margit éjjelén. Az elrejtett kincs Szent Margit napjának éjjelén pontban éjfélkor gyúl ki.

KM: Budapest: Margit-sziget (Az Osztrák–Magyar Monarchia írásban és képben IX., 1893. 145.; Szendrey Zsigmond, 1926. 31.).

C 2.6. Kincskigyulás Gyümölcsoltó Boldogasszony napján. Az elrejtett kincs Gyümölcsoltó Boldogasszony napján gyúl ki/lángol fel.

AF: Csávolgy (VKMA 968-99/20. – Fehér Zoltán gy., 1987).

C 2.7. Virágvasárnapi kincskigyulás. Az elrejtett kincs virágvasárnapkor/a virágvasárnapi mise idején/a virágvasárnapi passió éneklése/olvasása közben gyúl ki/lángol fel.

FF: Miskolc vidéke (A tengeri kisasszony, 2006. 234. – Csaplár Benedek gy., 1853); Alsómislye (EA 1617/19. – Veme Ödön gy., 20. század eleje); Kishuta 8EA 6511/8. – Balassa Iván gy., 1957); Borsodnádasd (EA 12161/6. – Nemcsik Pál gy., 1959); Kishuta (EA 73081/106. – Vohradnyik Géza gy., 1961; Vohradnyik Géza, 1966. 223.); Diósjenő (Végh József, 1998. 83–84.).

AF: Abád, Nagyiván, Tiszafüred, Tiszaszentimre (Füvessy Anikó, 1992. 314.).

C 2.8. Nagycsütörtöki kincskigyulás. Az elrejtett kincs nagycsütörtök napján/nagycsütörtök éjszakáján gyúl ki/lángol fel.

FF: Rédova (Rozsnyói Híradó, 1887. 14. szám, 3.); Mikóháza (HOMNA 1718/37. – Pataki Katalin gy., 1966); Hardicsa (MZA 97535. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

C 2.9. Nagypénteki kincskigyulás. Az elrejtett kincs nagypénteken/nagypénteken este/nagypéntek éjszakáján/nagypéntek hajnalán/a nagypénteki mise idején/a nagypénteki passió éneklése közben gyúl ki/lángol fel.

KM: H. n. (Pogány Péter, 1978. 238. – ponyvanyomtatvány, 1760 k.); H. n. (Varga János, 1877. 93.); H. n. (Sirisaka Andor, 1886. 51.); H. n.* (Bán Aladár, 1915. 86.).

DT: Kercaszomor (EA 17480/2. – Kovács József gy., 1969); Kercaszomor (Moldova György, 1974. 201.); Kemenesszentpéter (Szendrey Ákos, 1986. 322.).

FF: Regéc (DENIA 357/30. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Komlóska (MNAR HS 10605. – Ferenczi Imre gy., 1960); Borsodnádasd (EA 6689/8–9. – Lajos Árpád gy., 1960);

Uppony (HOMNA 700/17. – Lajos Árpád gy., 1960); Érsekivadkert (MOA 630. – Körner Tamás gy., 1966); Etes (MNT 23/4. – Kerényi Dániel gy., 1969–1975); Járdánháza (MNAR HS 10603. – Papp Ernő gy., 1969–1975); Nógrádsípek – 2 (Pócs Éva szerk., 1980. 586.); Hangony (MZA 69423. – Perger Gyula gy., 1981); Ipolykér, Jelsőc (MZA 25579., 84258. – Varga Norbert gy., 2002); Osgyán, Gömörsíd – 2, Ajnácskő (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 150., 155.).

AF: Apátfalva (MNAR HS 11001. – H. Kovács Mihály gy., 1926); Verseg (MOA 3512. – Dégh Linda gy., 1960); Polgár (HMNA 200/1. – Makó Erzsébet gy., 1962).

ER: Rév (Bihari népmondák, 1995. 124. – Fábíán Imre gy., 1984); Rév – 2 (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133.).

MO: Magyarfalu (MNAR HS 102102. – Vámos Mária gy., 1961); Magyarfalu (Bosnyák Sándor, 1980. 122.).

C 2.10. Húsvéti kincskigyulás. Az elrejtett kincs húsvét szombatján/húsvét hajnalán/húsvét napján gyűl ki/lángol fel.

DT: Kercaszomor (EA 17480/6. – Kovács József gy., 1972).

FF: Mucsény (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 150.).

AF: Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.).

ER: Rév (MZA 94445. – Magyar Zoltán gy., 2012).

C 2.12. Szent György-napi kincskigyulás. Az elrejtett kincs Szent György napján/Szent György napjának éjszakáján gyűl ki/lángol fel.

KM: H. n. (Pogány Péter, 1978. 238. – ponyvanyomtatvány, 1760 k.); H. n. (Varga János, 1877. 93.); H. n. (Sirisaka Andor, 1886. 51.); H. n. (Krúdy Gyula, é. n. 300–301.).

DT: Vas vármegye (Vasmezei Lapok, 1886. 54. szám, 3.); Felsőpalla (EA 3312/3. – Éles Tibor gy., 1943); Sárpilis (EA 10325/9. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Diósvizlő (MOA 6531. – Kodolányi János gy., 1954); Órtilos: Beleznahegy (Eperjessy Ernő, 2009. 191. – 1962); Lábod (MNAR HS 110601. – Mike Györgyi gy., 1963); Csáford (MNT 23/4. – Kiglics Sándor gy., 1969); Cikolasziget (MNAR HS 90101. – Timaffy László gy., 1969–1975); Mosontarcsa (Gaál Károly, 1985. 345. – 1974); Horvátzsidány (Horváth Iván, 1978. 19.); Alsóőr (Pusztainé Madar Ilona, 1992. 75.); Tolna megye (Balázs Kovács Sándor, 2006. 246.); Pákozd (MZA 7387. – Lukács László gy.).

FF: Gömör vármegye (Elek Zoltán, 1896. 286.); Sárospatak (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 336. – Tarczy Sándor gy., 1913); Százd (MZA 89998. – Menyhár János gy., 20. század eleje); Kishuta (Vohradnyik Géza, 1966. 323.); Felsőlác (MZA 84691. – Máté László gy., 1966); Kálló (MNT 23/4. – Csordás István gy., 1969–1975); Mónosbél (MNT 23/4. – Koós Gábor gy., 1969–1975); Dejtár (MNAR 10308. – Fábíán János gy., 1969–1975); Nemesbikk (MNAR HS 90422. – Komlói Károly gy., 1969–1975); Tibolddaróc (MNAR HS 93403. – Pócs Éva gy., 1969–1975); Lévárt (Ujváry Zoltán, 2000. 256–257.; Uő, 2002. 462. – 1973); Csermosnya völgye (Fábíán József, 1994. 115.); Diósjenő (Végh József, 1998. 83–84.); Száddudvarnok, Kiskovácsvágása (Magyar Zoltán, 2001a. 357., 367–368.); Torna (MZA 84407. – Magyar Zoltán gy., 2001); Perjése (MZA 93035. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Kecskemét (A tengeri kisasszony, 2006. 627. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); H. n. (Deák Elek, 1877. 210.); Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 309.); Szatmár vármegye (Uő, 1895. 311.); Tiszadorogma (Sajóvölgyi G. Péter, 1896. 176.); Nádudvar (EA 10569/4. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); Csenger (SZMA VIII/63. 230. – Molnár

József gy., 20. század eleje); Szamosszeg (EA 3143/4. – Kósa Árpád gy., 20. század eleje); Hajdúnánás (EA 3154/2. – Baráz Miklós gy., 20. század eleje); H. n. (Szívós Béla, 1912. 29.); Nagyszalonta (EA 347/161. – Szendrey Zsigmond gy., 1917); Ceglédbercel (EA 6191. – Veres Imre gy., 1922); Csenger (EA 6367/1677. – Szendrey Zsigmond gy., 1927); Szatmárceke (Luby Margit, 1985. 69. 1927); Kismajtény (Somlay Károly, 1929. 234.); Hódmezővásárhely – 2 (Kiss Lajos, 1931. 278., 279.); Szamoshat (Csúry Bálint, 1935. I. 508.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1936. 302.); Gomba (Borzák Endre, 2009. 132. – 1936); Kiskunhalas (GYINMA 209/5. – Molnár József gy., 1939); Micske (Zsigmond Győző szerk., 2004. 107. – Nagy Ödön gy., 1940); Tiszaigar (EA 4094/226. – Katona Imre gy., 1949); Paszab (EA 2232/5. – Turi Sándor gy., 1950); Dévaványa (EA 3956/1. – Szabó Mátyás gy., 1953); Kocsord (EA 5860/105. – Ferenczi Imre gy., 1953); Kisar, Tarpa – 2, Kocsord – 3 (JAMNA 269-67/30., 48., 50., 105., 116., 128. – Ferenczi Imre gy., 1953); Komlódtótfalu (HS 60423. – Puskás Lajos gy.); Paszab (EA 6111. – Turi Sándor gy., 1955); Paszab (EA 6111. – Turi Sándor gy., 1955); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1957. 262.); Ceglédbercel (Szende László szerk., 2002. 150–151.; Szende László, 2002. 409.); Hajdúnánás – 3 (EA 7639/22–23. – Kiss Eszter gy., 1950-es évek); Nagysárrét (GYINMA 135/4. – Szűcs Sándor gy., 1950-es évek); Dévaványa (MZA 25379. – Szűcs Sándor gy., 1950-es évek); Arad-Gáj (Kovács Ferenc, 1995. 34. – 1950-es évek); Zsadány (EA 12617/4. – Illyés Ilona gy., 1960); Géberjén – 2 (NIFA 105/20.; MNAR HS 101903., 102602. – Dégh Linda gy., 1961); Hajdúnánás (MOA 10466. – Kiss Eszter gy., 1961); Kállósemjén-Újfalurét (JAMNA 190-67/50. – Erdész Sándor gy., 1961); Beregdaróc (EA 12994/88. – Papp Zoltán Sándor gy., 1961); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 59.); Sárrétudvari – 4 (EA 7319/182., 287., 364., 389. – P. Madar Ilona gy., 1963); Sárrétudvari (Pócs Éva szerk., 2012. 433. – P. Madar Ilona gy., 1963); Beregdaróc (JAMNA 296-67/23. – Papp Zoltán Sándor gy., 1963); Sárrétudvari (DMNA 779/3. – Szabó Irén gy., 1965); Gáva (JAMNA 391-67/7. – Bacskai Antal gy., 1966); Sárrétudvari – 6 (P. Madar Ilona, 1967. 77–79., 155.); Biharkeresztes (MZA 71587. – Lackovits Emőke gy., 1968); Berettyóújfalu (DMNA 1150/49. – Sándor Mihályné gy., 1968); Sáp (Molnár Ambrus, 2001. 257. – 1968); Hajdúnánás (MNT 23/4. – Fülöp Emil gy., 1969–1975); Hajdúszoboszló (MNAR HS 10312. – Melegh Dániel gy., 1969–1975); Orosháza (MNAR HS 10321. – Patakfalvi István gy., 1969–1975); Polgár (MNAR HS 11115. – Petneházi István gy., 1969–1975); Hajdúhadház (É. Kiss Sándor, 1970. 442.); Mezőcsát (NIFA 692. – Szentgyörgyi Katalin gy., 1970); Hajdúnánás (MNAR HS 3161. – Fülöp Emil gy., 1970–1975); Mezőcsát* (Kiss László–Pataki Sándor szerk., 1971. 283.); Tiszavid (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 267.); Tarpa (JAMNA 532-72/4. – Obis Gyula gy., 1972); Tiszaeszlár (JAMNA 554-73/7. – Szepesi Margit gy., 1973); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 126. – 1973); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1974.); Bodroglók (Balassa Iván, 1975. 27.); Szeghalom (NIFA 234/4. – Tamás Ferenc gy., 1977); Hortobágy vidéke (Barna Gábor, 1979. 101.); Szatmár megye (Bihari Anna, 1980. 295. – Luby Margit gy.; Luby Margit, 1983. 106.); Tiszafüred – 2 (Füvessy Anikó, 1982. 596., 597.); Szatmár megye – 2 (Luby Margit, 1983. 107., 108.); Panyola (Kálnási Árpád, 1984. 313.); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 173.); Vajdaság (Penavin Olga, 1988a. 87.); Hajdúnánás – 2 (Draviczky Imre, 1990. 45., 52.); Tiszafüred – 4, Abád, Kunmadaras, Nagyiván, Tiszaigar, Tiszaszentimre, Tomajmonostora (Füvessy Anikó, 1992. 314.); Mezőbaj (Bihari népmondák, 1995. 134.); Beregújfalu – 2 (Penckóferné Punykó Mária, 1995. 261–262., 268–269.); Értarcsa (Benedek Zoltán, 1996. 245.); Vaja (Bodnár Zsuzsanna, 2001. 118.); Tiszafüred – 2, Tiszaörs (Füvessy Anikó, 2002. 52.); Majdán (MZA 55188. – Ábrahám Lívia gy., 2003); Bereg megye (Zsigmond Győző szerk., 2004. 110.); Karcag (Szerepi Nagy Antal, 2006. 70–71.); Asszonyvására (Magyar Zoltán, 2012c. 159.); Salánk (MZA 94341. – Magyar Zoltán gy., 2012).

ER: Fogaras – 2 (Miskolczy Ambrus szerk., 2016. 170., 177. – Baló Bálint gy., 1970); H. n. (Köváry László, 1857. 26.); Bodzaforduló (Orbán Balázs, 1873. VI. 85.; Hanusz István, 1894. 11.; Uő, 1900. 235.); Désakna (Kádár József, 1992. 18.; Uő, 2000. 46. – 1892); Magyarvalkó (Jankó János, 1892. 194.); Aranyosszentmihály (Uő, 1893. 34.); Nagygág völgye (Zsuresk Antal, 1895. 436.); Nagyenyed vidéke (Lázár István, 1896. 103.); Beszterce (Balásy Dénes, 1897. 297–298.); Szék (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1903. VI. 399.); Kalotaszeg – 2 (Téglás Gábor, 1912. 166.); Bükk-hegység vidéke (M: Kovács Géza, 1912. 156–157.); Hétfalu – 2 (AFAR F 8393., 8394. – Nagy Olga gy., 1970); Déva (Bosnyák Sándor, 1977. 175.); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Rév (Bihari népmondák, 1995. 138. – Fábíán Imre gy., 1984); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 202.); Mezőfele, Szabéd (Zsigmond Győző szerk., 2004. 106., 108. – Nagy Ödön gy., 1993, 1994); Mezősámsond (EA 26152/14. – Balogh Piroska Krisztina gy., 1994); Szilágybagos (EA 26333/1. – Nyitrai Budai Sándor gy., 1995); Monó, Mákófalva (MZA 639., 50155. – Magyar Zoltán gy., 1999); Györgyfalva, Katona, Szék (Kós Károly, 2000. II. 361.); Kárásztelek, Mocsolya, Selymesilosva, Szilágykerked (MZA 651., 642., 641., 645. – Magyar Zoltán gy., 2000); Ketesd (Sebestyén Kálmán, 2004. 51); Botháza (Zsigmond Győző, 2004. 99.); Jákótelke, Magyararkiskapus, Magyarvalkó, Mákófalva (Magyar Zoltán, 2004a. 313., 324–326., 499–500.); Magyarsáros (Uő, 2005a. 144.); Bűrgezd, Lele, Szilágyballa – 2, Szilágyborzás, Szilágynagyfalva, Szilágypanit (Magyar Zoltán, 2007a. 321., 324., 327., 466.); Boroskrakkó, Maroscúcs (Uő, 2008a. 288., 290.); Szék – 2 (Szabó Márton, 2010. 182., 186.); Pipe (Adorjáni Rudolf Károly, 2011. 293.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2011. 130.); Ördöngösfüzes, Magyarcsaholy (Magyar Zoltán, 2011a. II. 80–81., 451.); Ördöngösfüzes (Uo., 79., Uő, 2012a. 394–395.); Pusztakamarás, Szék (Uő, 2012a. 394., 395.); Pusztakamarás, Szék (Uő, 2012a. 373., 395.); Mezőköbölkút – 2 (Uo., 373. – Orbán Dániel gy.); Rév – 2 (MZA 94664., 97827. – Magyar Zoltán gy., 2012, 2013).

SZ: H. n. (Herrmann Antal, 1904. 142. – 18. század vége); H. n. (Barta Ignác, 1866a. 711.); Csík vármegye (Versényi György, 1883. 426.); Homoródkarácsonyfalva (Herrmann Antal, 1894. 283.); Háromszék (Balázs Márton, 1942. 120. – 1894–1905); Siklód (Hegyi József, 1937. 473.); Szentivánlaborfalva – 2 (Simon Katalin, 1946. 74.); Vargyas (MNA R/6. IV. 99. – Kisbán Eszter és Barabás Jenő gy., 1963); Kézdiálbis (MZA 57526. – Kakas Zoltán gy., 1967); Bereck, Felsőcernáton, Gelence, Kézdimartonos, Telek, Zágon (EA 24515/3., 13.; MZA 57567., 87434., 87437., 57541., 57511., 57505. – Kakas Zoltán gy., 1968–1971); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Kakas Zoltán gy., 1971); Gyimes: Hidegség pataka (Salamon Anikó, 1987. 146. – 1972); Siklód (Balázs László, 1972. 19.); Istensegíts (Bosnyák Sándor, 1977. 76.); Felsőrákos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 197–198. – 1979); Bikafalva (EA 24554/14. – Zsigmond Győző gy., 1984); Csíktaploca (Székely László, 1995. 88.); Parajd – 2 (Barabás László, 1998. 206.); Gyimes: Sántatelek (MZA 423. – Magyar Zoltán gy., 1995); Gelence (Magyar Zoltán, 2006a. 172. – 1995); Dálnok (Zsigmond Győző, 2014. 125–126. – 1999); Havad – 2 (Nagy Olga, 2000. 183., 184.); Kézdiszentlélek (Tamás István, 2002. 138.); Kissolyos* (MZA 61250. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Nagyadorján (Zsigmond Győző szerk., 2004. 107. – Nagy Ödön gy.); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165.); Gyimes: Ciherek pataka, Nagygyimes (Magyar Zoltán, 2003. 331.); Gyimes: Áldomás pataka (Antal Mária, 2004. 69.); Nyárádmagyarós (Magyar Zoltán, 2007b. 69.); Felsőrákos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 197–198.); Városfalva (Magyar Zoltán, 2011d. 174.); Dálnok (Polgár Erzsébet, 2014. 167.).

C 2.13. Kincskigyulás Fülöp és Jakab napján. Az elrejtett kincs május elsején gyűl ki/lángol fel.

SZ: Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 331.).

C 2.15. Pünkösdi kincskigyulás. Az elrejtett kincs pünkösdkor/pünkösöd hajnalán gyúl ki/lángol fel.

ER: Magyarkakucs (Bihari népmondák, 1995. 117. – Fábíán Imre gy., 1984); Feketelak (Hints Miklós, 1992. 23.; Uő, 1995. 29.).

SZ: Homoródkarácsonyfalva (KJNTA 1907-06/11–12. – Czoguly Ildikó gy., 2007).

C 2.16. Szent Iván-napi kincskigyulás. Az elrejtett kincs Szent Iván (Keresztelő Szent János) napján/Szent Iván éjszakáján gyúl ki/lángol fel.

FF: Csermosnya völgye (Fábíán József, 1994. 115.); Kövi* (MZA 93036. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006); Gömörsid (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 153.).

ER: Hétfalu – 2 (AFAR F 8311., 8322. – Nagy Olga gy., 1970).

SZ: Gyimes: Hidegség pataka (Salamon Anikó, 1987. 146. – 1972); Gyimes (KJNTA 381-00/8. – Tankó Gyula gy., 1999); Gyimes: Bükkhavas pataka, Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 331., 336–337.).

C 2.19. Nagyboldogasszony-napi kincskigyulás. Az elrejtett kincs Nagyboldogasszony napján/Nagyboldogasszony napjának éjszakáján gyúl ki/lángol fel.

DT: Kárász (EA 21575/21. – N. N. gy., 1943).

C 2.20. Szent István-napi kincskigyulás. Az elrejtett kincs Szent István király napjának éjszakáján gyúl ki/lángol fel.

AF: Aracs (Aracs Vajda János, 2007. 30.).

C 2.22. Szent Mihály-napi kincskigyulás. Az elrejtett kincs Szent Mihály napján/Szent Mihály napjának éjszakáján gyúl ki/lángol fel.

AF: Kunmadaras, Tiszafüred, Tiszaigar, Tomajmonostora (Füvessy Anikó, 1992. 314., 318.).

ER: Szinérváralja (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 342. – Fábíán Elemér gy., 1913–1914).

C 2.23. Luca-napi kincskigyulás. Az elrejtett kincs Luca napjának éjjelén gyúl ki/lángol fel.

AF: Nagyvárad (Szegedi Híradó, 1904. december 24.; Ethnographia, 1905. 121.); Szigetszentmiklós (MNT 23/4. – Csiba Jolán gy., 1969–1975);

C 2.24. Adventi kincskigyulás. Az elrejtett kincs advent idején/a karácsonyt megelőző héten gyúl ki/lángol fel.

DT: Kercaszomor (EA 17480/6. – Kovács József gy., 1971); Alsóőr – 2 (Gaál Károly, 1988. 356–357., 387–388.).

FF: Palócföld (Manga János, 1979. 142.); Karancskeszi (Fejős Zoltán, 1985. I. 173.).

C 3. Hétévente fellángoló kincs. Az elrejtett kincs valamely jeles napon/egyéb időpontban hétévente egyszer gyúl ki/lángol fel.

DT: Göcsej, Babosdöbréte (Gönczi Ferenc, 1914. 174., 227.); Harkány – 2 (Relković Davorka, 1925. 174.); Sárosfa (EA 10047/11. – Khin Antal gy., 1920-as évek); Dunaremete (MOA 13197. – Makai Lajos gy., 1935); Ormánság (Kiss Géza, 1937. 142.); Őrszentpéter (SMK 153/III. 8. – Dömötör Sándor gy., 1951); Zalaszentmihályfa, Böde (GMA 5/17., 29. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Szatta (EA 3774/4. – Dömötör Sándor gy., 1952); Zselickisfalud (MNAR HS 30701. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Halastó (EA 23287/36. – Irányi Lujza gy., 1953); Sopronkövesd (EA 4188/98. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Kistótfalu (EA 12152/12. – Földessy Józsefné gy., 1957); Petrikeresztúr, Csonkahegyhát – 2, Kustánszeg, Pálfiszeg – 2 (EA 6305/5., 17., 19., 23–24. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Kisbajom (S. Dobos Ilona, 1962. 365.); Mersevát (EA 13678/8. – Kovács Jenő gy., 1963); Őrtilos – 3 (Eperjessy Ernő, 2009. 190., 192. – 1963, 1964); Magyarsók (EA 7304/64. – Molnár Benő gy., 1964); Tapolca (EA 15858/48. – Hagymási Sándor gy., 1967); Kislengyel (NIFA 252/35–37. – Körner Tamás gy., 1968); Nagyberki (MNT 23/4. – Gerencsér Sándor gy., 1969–1975); Cikolasziget (MNAR HS 90101. – Timaffy László gy., 1969–1975); Győrszentiván (XJMNA 589-70/32. – Szakál László gy., 1970); Rábapatona (MZA 71711. – Lackovits Emőke gy., 1970); Órimagyarósd (SMNK 859/2. – Avas Kálmán gy., 1971); Felsőmocsolád (Orbán Gézáné, 1973. 53–54.); Ócsény (WMMEA 300-75/7. – Andics János gy., 1976); Mersevát (EA 19475/32. – Kovács Jenő gy., 1977); Csányoszró, Adorjás, Rádfalva, Marócsa (Zentai Tünde, 1983. 97–98., 100.); Mersevát (Kovács Jenő, 1984. 39.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/59. – Orbán Gézáné gy., 1984); Mosontétény (Gaál Károly, 1985. 318.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 206.); Csicsó (Fehérváry Magda, 1987. 44.); Alsóőr (Gaál Károly, 1988. 372.); Esztergom-Szentgyörgymező (Tisovszki Zsuzsanna, 1988. 86–87.); Kopács (EA 25257/19. – Lábadi Károly gy., 1993); Somogyudvarhely (Király Lajos, 1995. 94.); Várvolgy (Petánovics Katalin, 2005. 304.); Ócsény (Andics János, 2006. 25.); Almamellék (Eperjessy Ernő, 2006. 432.); Tolna megye (Balázs Kovács Sándor, 2006. 246.); Miklósfá (Kardos Ferenc, 2010. 37. – Kotnyek Istvánné gy.); Radamos – 2 (Magyar Zoltán, 2010. 137., 138.); Szentbékálfa (Lukács László, 2013. 77.); Madar (MZA 108828. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2017).

FF: Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 210.); Bán völgye (Herkely Károly, 1937. 475.); Nagyszalánc (EA 12152/12. – Földessy Józsefné gy., 1944); Karancskeszzi (MNAR HS 60422. – Petrőczy Gyula gy.); Regéc (DENIA 357/30. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Kishuta (EA 6511/8. – Balassa Iván gy., 1957); Szendrőlád (EA 4654/67. – Osváth József gy., 1958); Széphalom (EA 6541/4. – Balassa Iván gy., 1959); Újhuta (MNAR HS 92901. – Ferenczi Imre gy., 1960); Széphalom/Karcsa (MZA 96871. – Balassa M. Iván gy., 1961); Kesznyéten (Galuska Imre, 1992. 104–105. – 1961); Boldva (MTA NTI K 78/8–9. – Németh Imre gy., 1962); Tarcál – 2 (EA 7207/25.; MNAR HS 90431., 90432. – Dobos Ilona gy., 1962); Mogyoróska (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111847. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Mikóháza (HOMNA 1718/37. – Pataki Katalin gy., 1966); Mónosbél – 2 (MNT 9/II/1.; MNT 23/4. – Koós Gábor gy., 1969–1975); Nagybózsza (MNAR HS 3109. – Nagy Lajos gy., 1969–1975); Csitár (MNAR HS 10210. – N. N. gy., 1969–1975); Hosszúszó (MNAR HS 10220. – Mohr Gedeon gy., 1969–1975); Ipolyszög (MNAR HS 10222. – Papp Lászlóné gy., 1969–1975); Méra (MNAR HS 10231. – Sipos Zoltán gy., 1969–1975); Dejtár (MNAR HS 10308. – Fábíán János gy., 1969–1975); Taktaszada – 2 (Szabó Lajos, 1975. 274., 277.); Sajószentpéter (EA 20276/13. – Zupcsán Zsuzsanna gy., 1978); Nógrádsipek (Pócs Éva, 1980. 587.); Bánhorváti (EA 21109/27. – Csikász Gáborné és Lőrincz Erzsébet gy., 1981); Dédes (Paládi-Kovács Attila, 1982. 158.); Karancskeszzi – 2 (Fejős Zoltán, 1985. I. 173., 173–174.); Körtvélyes – 2, Torna – 2, Tornagörgő (MZA 109., 115., 1402., 88735., 288. – Magyar Zoltán gy., 1996–1998); Gömörfüge, Csoltó (MZA 93031., 93044. – Varga Norbert gy., 1999, 2001); Bódvaszilás, Körtvélyes (Magyar Zoltán, 2001a. 359., 360.); Sajóháza, Torna (MZA 1412., 84406. – Ma-

gyar Zoltán gy., 2003); Bussa – 2, Korláti/Tornalja, Miksi (MZA 25403., 84295., 93033., 25417. – Varga Norbert gy., 2003); Felsőtárkány (Zábrátzky Éva, 2004. 329. – Bakó Ferenc gy.); Herencsény (Magyar Zoltán, 2004b. 188.); Alsószemeréd, Korláti, Lókösháza (MZA 83988., 93034., 93025. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006–2007); Fülekklecsény, Fülekkovácsi, Gömörsid, Mucsény (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 150., 152–153., 155.); Bajta, Feled: Aduspuszta, Gesztete/Feled, Hanva, Leléd (MZA 90007., 93029., 93032., 93030., 90003. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008–2011); Berzéte, Berzétékörös, Sajóháza, Várhosszúrét (Magyar Zoltán, 2011c. 133–134.).

AF: Kevermes (EA 2856/15. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Öcsöd (Matthias Mátraine Varga Róza, 1908. 162–163.); Rétközberencs (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 131. – Kriston Antal gy., 1914); Ópályi (EA 354/8. – Horváth László gy., 20. század eleje); Hódmezővásárhely (Kiss Lajso, 1931. 278.); Békés megye (Gunda Béla, 1934. 21.); Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 311–312. – Berta István gy., 1949); Tiszaigaz (MNAR HS 10244. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Bócsa (MNAR HS 10204. – Diószegi Vilmos gy., 1950); Gyula (EFMA 106-67/3. – Maróti György gy., 1951); Nyírbátor (EA 4036/23. – Béres András gy., 1953); Öszentiván (EA 4213. – Nagy Dezsőné gy., 1953); Bezdán (EA 26298/4. – Balla István gy., 1953); Füzesabony (MNAR HS 10216. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Vaja (Luby Margit, 1985. 68. – 1954); Nyírtura (JAMNA 142-67/131. – Vámos Mária gy., 1959); Hajdúnánás (EA 7639/23. – Kiss Eszter gy., 1950-es évek); Ramocsaháza (EA 7901/D. 585. – Erdész Sándor gy., 1960); Nagykőrös (AJMA 240-70/7. – Balanyi Béla gy., 1960); Pusztaföldvár (EA 12572/12. – Ágoston Éva gy., 1960); Zenta (MNAR 11006. – N. N. gy., 1961); Nyírbogdány (JAMNA 238-67/11. – Csernely Tibor gy., 1962); Tiszamogyorós – 2 (NIFA 124/123., 124. – Dégh Linda gy., 1962); Karcsa – 3 (Balassa Iván, 1963. 181., 336–337.); Karcsa (EA 13639/31. – Nagy Géza gy., 1963); Tápíószecső (MNAR HS 10243. – Diószegi Vilmos gy., 1963); Soltvadkert (MNAR HS 82001. – Égető Melinda gy., 1963); Kéleshalom (MNAR 93805. – N. N. gy., 1963); Békés (MMMNA 233-1963/2. – Mokány Miklósné gy., 1963); Sárrétudvari (EA 7319/262. – P. Madar Ilona gy., 1963); Sárrétudvari – 2 (P. Madar Ilona, 1967. 78., 162–163.); Baktalórántháza (Mező András, 1967. 22.); Nyíregyháza: Bekőbokor (JAMNA 406-67/7–8. – Muraközi Ágota gy., 1967); Tornyospálca (EA 15457/19. – Ferku Imre gy., 1967); Doboz – 2 (DENIA 1047/80. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Tiszafüred (Hoppál Mihály, 1969. 406.); Királyhegyes (MFMNA 286-1971/2. – Búvár Anna gy., 1969); Topolya – 2 (MNT 23/4. – Zöldhy Pál gy., 1969–1975); Kiskundorozsma (MNAR HS 10224. – N. N. gy., 1969–1975); Nyírrjákó (MNAR HS 10321. – Solymosi Tibor gy., 1969–1975); Orosháza (MNAR HS 10321. – Patakfalvi István gy., 1969–1975); Szentés (MNAR HS 10805. – Gilicze László gy., 1969–1975); Szentés (MNAR HS 50106. – Füstí Molnár Bálint gy., 1969–1975); Szentés (MNAR HS 50301. – Papp Imre gy., 1969–1973); Porcsalma (MNAR 50201. – Potor Zoltán gy., 1969–1975); Karcsa (HOMNA 2486/11. – Dács Éva gy., 1971); Tornyospálca (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 268.); Váncsod (Módy György, 1975. 670–671.); Bodrogköz (Balassa Iván, 1975. 27.); Bática – 3 (Fehér Zoltán, 1975 113–114.); Bihar (Sándor Mihályné, 1976. 43.); Gombos – 2 (Jung Károly, 1978. 301–302., 302.); Duzsnok (EA 20276/13. – Zupcsán Zsuzsanna gy., 1978); Hortobágy vidéke (Barna Gábor, 1979. 101.); Újkígyós (Krupa András, 1981. 185–186.); Doroszló (Kovács Endre, 1982. 60.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 117–118. – Fábán Imre gy., 1984); Tápíó mente (Gulyás Éva, 1985. 831.); Nagykőrös (Novák László, 1986. 297.); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 173.); Bezdán (Penavin Olga, 1988. 112.); Temerin (Csorba Béla, 1988. 106.); Csantavér (Láncz Irén, 1989. 674.); Tiszafüred, Tiszaderzs (Füvessy Anikő, 1992. 314., 315.); Karcsa (Nagy Géza, 1994. 103.); Vaján (EA 26216/73. – Bodnár Lajos gy., 1994); Mezőbaj (Bihari népmondák, 1995. 134.); Értarcsa (Benedek Zoltán, 1996. 245.); Kisújlak, Örös, Zétény (Viga Gyula, 1996.

298–299.); Karcag (Örsi Julianna, 1997. 26.); Jászkarajenő (EA 27519/39–40. – Tóth Klára gy., 1997); Apátfalva (MZA 28393. – Sinkó Rozália gy., 1999); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 161.); Móricgát – 6, Szank – 3 (Uő, 2004a. 407–409.); Karcag (Szerepi Nagy Antal, 2006. 69–70.); Csantavér (Burány Béla, 2007. 882.); Ricse (Barta Zsolt, 2008. 27.); Rad (Magyar Zoltán, 2009b. 97–98.); Simonyifalva, Feketegyarmat (MZA 99617., 99628. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Gáborján (Barta Zsolt, 2015. 503–504.).
 ER: Élesd (Lehoczy Tivadar, 1868. 76.); Aranyosszék (Jankó János, 1893. 243.); Magyarcsaholy (Bura László, 1990. 39. – 1975); Déva (Bosnyák Sándor, 1977. 175.); Magyarózd (Horváth István, 1980. 44–45.); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Kisnyégerfalva, Köröstárkány – 2 (Bihari népmondák, 1995. 118., 130–131. – Fábíán Imre gy., 1984); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 616–617.); Andrásy-telep (Keszeg Vilmos, 1992. 203.); Désfalva (EA 26420/28. – Adorjáni Rudolf Károly gy., 1992); Magyaroroszló, Szilágyzentkirály, Völcsök (MZA 654., 649., 652. – Magyar Zoltán gy., 1999–2000); Désfalva (Magyar Zoltán, 2005a. 144. – Adorjáni Rudolf Károly gy.); Nagymon, Szilágyzentkirály (Magyar Zoltán, 2007a. 319., 320.); Vajasd (Uő, 2008a. 288.); Aranyosszentmihály (Komáromi Tünde, 2009. 109–110.); Tordatúr (Magyar Zoltán, 2011a. I. 464.); Magyarcsaholy (Uő, 2011a. II. 451.); Ördögösfüzes (Uo., 77.; Uő, 2012a. 371.); Noszoly, Visa (Uő, 2012a. 372., 387–388.); Kisnyégerfalva (Uő, 2013a. 76–77.).
 SZ: Csíkszentdomokos (MTA NTI K 649/I. 25. – Belatini Braun Olga gy., 1942–1944); Istensegits (EA 4642/118. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Andrásfalva (EA 4643/116. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Ditró (EA 3058/22. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Andrásfalva (Dégh Linda, 1955. I. 100–103.); Farkaslaka (MNAR HS 10213. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Bukovina (MNT 23/4. – N. N. gy., 1960-as évek); Maksa, Kiskászon, Almásrét (MZA 57514., 57552., 57558. – Kakas Zoltán gy., 1967, 1972); Gyergyótölgyes: Hágótő (MNA R/91. IV. 99. – Vincze Ildikó gy., 1969); Andrásfalva – 2 (Bosnyák Sándor, 1977. 77.); Kibéd (Ráduly János, 2006. 43. – 1978); Küküllőfalva (EA 22446/7–8. – Csergő Bálint gy., 1985); Hertelendyalva (Bosnyák Sándor, 1992c. 13.); Csíkszentdomokos (EA 26156/21. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Homoródalmás (MZA 98444. – Gagy József gy., 1996); Homoródalmás (Pócs Éva szerk., 2012. 190.; Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 92. – Gagy József gy., 1996); Gyimes: Gyepce (EA 27200/21. – Vrencsén Anna gy., 1996); Szentivánlaborfalva (Hegyeli Attila, 1999. 12–13.); Dálnok (Zsigmond Győző, 12014. 125–126. – 1999); Gyimes: Bükkhavas pataka – 3, Gyepce – 2, Hidegség pataka (Magyar Zoltán, 2003. 329–330., 332–334., 336–337., 343–344.); Gyimes: Kostekek – 2 (Takács György, 2004. 370.); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165.); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2009a. 288.); Gyimes: Csinód (Uő, 2011a. I. 107.); Gyergyóremete (MZA 99446. – Magyar Zoltán gy., 2014).
 MO: Magyarfalva (MNAR HS 10217. – Szendrey Ákos gy., 1950); Diószén (Bosnyák Sándor, 1980. 92.).

C 4. Egyéb időközönként fellángoló kincs.

C 4.1. Naponta fellángoló kincs. Az elrejtett kincs minden éjjel kigyúl/fellángol a föld alól.

ER: Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133.).

C 4.2. Hetente fellángoló kincs. Az elrejtett kincs minden hetedik napon kigyúl/fellángol.

AF: Nagyszalonta (EA 347/161. – Szendrey Zsigmond gy., 1917).

C 4.3. Havonta fellángoló kincs. Az elrejtett kincs minden hónapban egyszer (az újhoid utáni második vasárnap éjjelen/az újhoid utáni harmadik éjjelen a második kakaskukorékoláskor/holdtöltekor/a hónap első péntekjén) kigyúl/fellángol.

DT: Mersevát (EA 13678/8. – Kovács Jenő gy., 1963).

FF: Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 89. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek).

SZ: Bodos (Lőrincz Sándor, 2003b. 37–38.).

MO: Klézse (Bosnyák Sándor, 1980. 134.).

C 4.5. Évente fellángoló kincs. Az elrejtett kincs évente egyszer (valamely jeles napon/egyéb időpontban) gyúl ki/lángol fel.

DT: Pajzsszeg (NIFA 251/63. – Körner Tamás gy., 1968).

FF: Hangony (EA 22001/18. – Kórózs István gy., 1936); Lőkősháza (MZA 64241. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006); Fülekpilis (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 150.).

AF: Kötegyán (NIFA 257/10. – Küllős Imola gy., 1965); Nagyecsed (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 262.); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 136–137. – Molnár Jolán gy., 1980); Szentés (Zsíros Katalin, 1990. 48.); Hajdúnánás (Draviczky Imre, 1990. 52.); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004a. 407.); Érdengeleg (MZA 107199. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Désakna (Kádár József, 1992. 18.; Uő, 2000. 46. – 1892); Magyarbükkös (Magyar Zoltán, 2008a. 290.); Rév (MZA 94664. – Magyar Zoltán gy., 2012); Ördögösfüzes (Horsa István–Hanusz Zoltán, 2015. 38.); Ördögösfüzes (MZA 108873. – Magyar Zoltán gy., 2017).

C 4.6. Kétévente fellángoló kincs. Az elrejtett kétévente egyszer (Szent György éjszakáján/egyéb időpontban) gyúl ki/lángol fel.

DT: Érsekújvár (Családi Ferenc, 1944. 91.).

FF: Karancskeszti (Fejős Zoltán, 1985. I. 173.).

SZ: Parajd (Barabás László, 1998. 206.).

C 4.7. Háromévente fellángoló kincs. Az elrejtett kincs minden harmadik esztendőben (a nagyhéten/adventben) gyúl ki/lángol fel.

FF: Palócföld (Manga János, 1939. 218.; Uő, 1979. 142.).

C 4.9. Kilencévente fellángoló kincs. Az elrejtett kincs kilencévente gyúl ki/lángol fel.

DT: Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 616–617.).

AF: Berettyóújfalu (DMNA 1150/50. – Sándor Mihályné gy., 1968); Feketető (Ferenczi Imre, 1973. 312.).

C 4.10. Tízévente fellángoló kincs. Az elrejtett kincs tízévente egyszer gyúl ki/lángol fel.

DT: Lendva (Magyar Zoltán, 2010. 137–138. – Kapos Ernő gy., 1913–1940).

FF: Bogács (EA 6289/4. – Bodgál Ferenc gy., 1958); Mátraballa (EA 15616/68. – N. N. gy., 1965); Mátraballa (Heves megye földrajzi nevei I., 1970. 104.).
ER: Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 205.).

C 4.13. Tizenhárom évente fellángoló kincs. Az elrejtett kincs minden tizenharmadik év Szent István napjának éjszakáján gyúl ki/lángol fel.

AF: Aracs (Aracsi Vajda János, 2007. 30.).

C 4.14. Húszévente fellángoló kincs. Az elrejtett kincs tizenhét évente/húszévente gyúl ki/lángol fel.

AF: Nagykapos (MNAR HS 10235. – Géczi Lajos gy., 1969–1975).

SZ: Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 339.).

C 4.16. Ötvenévente fellángoló kincs. Az elrejtett kincs ötvenévente gyúl ki/lángol fel.

FF: Hodrusbánya (Versényi György, 2011. 33. – 1880).

AF: Jászládány (Vincze László, 1996. 482.).

SZ: Gyimes: Sántatelek (Magyar Zoltán, 2003. 330.).

C 4.17. Hetvenévente fellángoló kincs. Az elrejtett kincs hetvenévente gyúl ki/lángol fel.

AF: Gyulavarsánd (MZA 99919. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

C 4.18. Százévente fellángoló kincs. Az elrejtett kincs minden századik évben gyúl ki/lángol fel.

DT: Pákozdi (EA 19648/2. – Géro Györgyi gy., 1977); Törökkoppány (EA 20885/4–5. – Bősze Gábor gy., 1980).

FF: Hodrusbánya (Versényi György, 2011. 33. – 1880).

C 5. Különleges napszakokban fellángoló kincs.

C 5.1. Éjfélkor fellángoló kincs. Az elrejtett kincs pontban éjfélkor/az éjfél körüli órákban/az éjféltől mise idején gyúl ki/lángol fel.

KM: Budapest: Margit-sziget (Az Osztrák–Magyar Monarchia irásiban és képen IX., 1893. 145.; Szendrey Zsigmond, 1926. 31.).

DT: Csallóköz (Geörcs Dénes, 1930. 79.); Kisfalud (EA 550. – Német József gy., 1937); Petrikeresztúr (EA 6305/5. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Őriszentpéter (BSLMA B 285.84/1. – Szikszay Edit gy., 1962); Dozmat* („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 309. – Tóth József gy.); Zalavár (Bilkei Irén–Káli Csaba–Petánovics Katalin, 2001. 169.).

FF: Százd (MZA 89998. – Menyhér József gy., 20. század eleje); Mogyoróska (EA 5830/37. – Nagy József gy.); Tarcsl (Dobos Ilona, 1971. 43.); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 273.).

AF: Kevermes (EA 2856/15. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Nagyvárad (Szegei Híradó, 1904. december 24.; Ethnographia, 1905. 121.); Hódmezővásárhely – 2 (Kiss Lajos, 1931. 278., 279.); Gyula (EFMA 106. – Maróti György gy., 1951); Nyírbogát (BIMA

88-77/1. – Szalontai Barnabás gy., 1951); Kocsord (JAMNA 269-67/128. – Ferenczi Imre gy., 1953); Nagykőrös (AJMA 240-70/7. – Balanyi Béla gy., 1960); Úri (EA 7354/10. – Dobos Ilona gy., 1964); Kötegyán (NIFA 257/10. – Küllös Imola gy., 1965); Fajsz (KJMNA 329.83/5. – Fehér Zoltán gy., 1967); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 78.); Berettyóújfalu (DMNA 1150649. – Sándor Mihályné gy., 1968); Doboz (DENIA 1047/80–81. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 543. – Erdész Sándor gy., 1968); Hajdúnánás (MNAR HS 3167. – Fülöp Emil gy., 1970–1975); Ordas (VKMA ltsz. n.; MZA 32999. – Besenczi Sándor gy., 1971); Tiszavid (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 267.); Tarpa (JAMNA 532-72/4. – Obis Gyula gy., 1972); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Jászdózsza – 2 (Gulyás Éva, 1976. 18., 43.); Kecel (EA 20517/II: 7–8. – Fehér Zoltán gy., 1978); Hajdúböszörmény (Barna Gábor, 1979. 101.); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 173.); Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 408.).

ER: Kalotaszeg (Jankó János, 1892. 195.); Kalotaszeg (Kós Károly, 1932. 54.); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Szabéd (Zsigmond Győző, 2004. 108. – Nagy Ödön gy., 1994); Bogdánd, Lele (Magyar Zoltán, 2007a. 320., 324.); Tordatúr (Magyar Zoltán, 2011a. I. 463.); Rév – 2 (MZA 94446., 97827. – Magyar Zoltán gy., 2012, 2013); Ördöngösfüzes (Horsa István–Hanusz Zoltán, 2015. 38.).

SZ: Parajd (Barabás László, 1998. 206.); Gyimes: Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 336–337.).

MO: Lábnik (EA 2307/8. – Szabó Mátyás gy., 1951); Magyarfalu (EA 7480/46. – Szabó Mátyás gy., 1951).

C 5.2. Virradatkor fellángoló kincs. Az elrejtett kincs a hajnali órákban/virradatkor gyúl ki/lángol fel.

AF: Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Móricgát (Uő, 2004a. 408.).

SZ: Homoródkarácsonyfalva (KJNTA 1907-06/11–12. – Czoguly Ildikó gy., 2007).

C 5.3. Délben fellángoló kincs. Az elrejtett kincs déli 12 órakor gyúl ki/lángol fel.

FF: Nagyszalánc (EA 12152/12. – Földessy Józsefné gy., 1944).

AF: Furta (MZA 8863. – Szincsak József gy.).

ER: Kárásztelek (MZA 638. – Magyar Zoltán gy., 2000); Kalotaszentkirály-Zentelke (Magyar Zoltán, 2004a. 312.).

SZ: Kézdiszentlélek (Tamás István, 2002. 138.).

C 6. A háromszor fellobbanó kincs. Az elrejtett kincs rövid időközönként egymás után háromszor lobban fel a földből.

DT: Rózsásszeg (Gönczi Ferenc, 1914. 228.); Bak (EA 4196/6. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Kaposvár (EA 7259/55–59. – Eperjessy Ernő gy., 1963); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/65. – Orbán Gézané gy., 1984); Almamellék (Eperjessy Ernő, 2006. 432–433.).

FF: Széphalom/Karcsa (MZA 96866. – Balassa M. Iván gy., 1961); Ipolyszög (MNAR HS 10222. – Papp Lászlóné gy., 1969–1975); Csitár (MNAR HS 90601. – Bárdos Ferenc gy., 1969–1975); Barka (MZA 113. – Magyar Zoltán gy., 1996); Gömörfüge (MZA 93031. – Varga Norbert gy., 1999); Tornahorváti (Magyar Zoltán, 2001a. 356.).

AF: Szeged vidéke (Csefkó Gyula, 1929. 193.); Balsa (Ortutay Gyula, 1935. 248.); Kocsord (JAMNA 269-67/128. – Ferenczi Imre gy., 1953); Nyíregyháza-Bekőbokor (JAMNA 406-

67/7–8. – Muraközi Ágota gy., 1967); Mohol (Burány Béla, 2001. II. 229.); Ceglédbercel (MZA 8864. – Szende László gy., 2002); Móricgát – 2, Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 407–408.).

ER: Tordatúr (Csörgör Enikő, 1998. 79.).

MO: Magyarfalu (MNAR HS 10217. – Szendrey Ákos gy., 1950); Klézse (Bosnyák Sándor, 1980. 134.).

C 7. A kigyúló kincs lángjának színe.

C 7.1. A kincs kék lángja. A kigyúló kincs kék/kékes színű lánggal ég.

KM: H. n. (Vasárnapi Ujság, 1874. 20.).

DT: Dunaszerdahely (A tengeri kisasszony, 2006. 264. – Fehér Ferdinánd gy., 19. század közepe); Szigetvár (Istvánffy Gyula, 1895. 336.); Babosdöbréte (Gönczi Ferencz, 1914. 227.); Erdősokonya (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 318. – Pittner Károly gy., 1914); Sárosfa (EA 10047/11. – Khin Antal gy., 1920-es évek); Dunaremete (MOA 13197. – Makai Lajos gy., 1935); Kocs (MTA NTI K 2242/1176. – Fél Edit gy., 1941); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946); Egyházasdaróc (EA 4188/68. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 617. – 1958); Kustánszeg (EA 6305/19. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Kisbajom (MNAR HS 90416. – Dobos Ilona gy., 1958); Nagyvázsony (Vajkai Aurél, 1959. 165–166.); Kistrákos (EA 12170. – Imre Sándor gy., 1959); Óriszentpéter – 2 (BSLMA N 285-84/1. – Szikszay Edit gy., 1962); Pécs: Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 134.); Lábod (MNAR HS 60414. – Mike Györgyi gy., 1963); Órtilos – 2 (Eperjessy Ernő, 2009. 190–191., 192. – 1963, 1964); Asszonyvár, Szentmihályhegy (MZA 54795., 54818. – Eperjessy Ernő gy., 1964); Magyarsók – 2 (EA 7304/64., 54. – Molnár Benő gy., 1964); Nagykanizsa (Szende László szerk., 2002. 34. – N. N. gy., 1964); Mesztegnyő (RRMNA 505/20. – Jáger Márta gy., 1969); Szántód (MNAR HS 11005. – Szalai Béláné gy., 1969–1975); Kercaszomor (EA 17480/24. – Kovács József gy., 1970); Kercaszomor (Moldova György, 1974. 201.); Őcsény (WMMEA 300-75/7. – Andics János gy., 1976); Horvátszidány (Horváth Iván, 1978. 19.); Kórógy (Ferenczi Imre, 1979. 208.); Óriszentpéter – 2 (Szikszay Edit, 1990. 38.); Csányoszró, Vajszló (Zentai Tünde, 1983. 97–98., 98.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/64. – Orbán Gézané gy., 1984); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 616–617.); Szentgál – 2 (Vajkai Aurél, 1987. 206.); Órisziget (Gaál Károly, 1988. 429.); Csicsó (Fehérváry Magda, 1988. 44.); Balatonendréd (RRMNA 2126/9. – N. N. gy., 1989); Rábapordány (MZA 111052. – Balázs Livia gy., 1995); Szentbékálló (Lukács László, 1998. 219–220.; Uő, 2013. 77.); Miklósfalu (Kardos Ferenc, 2010. 37. – Kotnyek Istvánné gy.).

FF: Miskolc vidéke (A tengeri kisasszony, 2006. 234.); Rádova (Rozsnyói Híradó, 1887. 14. szám, 3.); Zemplén vármegye (EA 2003/65. – Kiss Ernő gy., 20. század eleje); Szendrő (MTA NTI K 2242/1176. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Bán völgye (Herkely Károly, 1937. 475.); Nagyszalánc (EA 12152/12. – Földessy Józsefné gy., 1944); Borsodnádasd (EA 12161/6. – Nemcsik Pál gy., 1959); Uppony (HOMNA 700/17. – Lajos Árpád gy., 1960); Széphalom/Karcza – 2 (MZA 96871. – Balassa M. Iván gy., 1961); Kesznyéten (Galuska Imre, 1992. 104–105. – 1961); Boldva (MTA NTI K 78/8–9. – Németh Imre gy., 1962); Érsekivádkert (MOA 630. – Körner Tamás gy., 1966); Mikóháza (HOMNA 1718/39. – Pataki Katalin gy., 1966); Kálló (MNT 23/4. – Csordás István gy., 1969–1975); Dejtár (MNAR HS 10308. – Fábíán János gy., 1969–1975); Járdánháza (MNAR HS 10603. – Papp Ernő gy., 1969–1975); Nógrád (MNAR HS 3157. – Bosnyák Sándor gy., 1973); Bánhorvát (EA 21109/27. – Csikász Gáborné és Lőrincz Erzsébet gy., 1981); Karancskeszi (Fejős Zoltán, 1985. I. 174.); Karancskeszi (Uo., II. 94.); Nyitraegerszeg (Magyar Zoltán, 2002. 102.); Bussa, Ipolykér (MZA 84257., 25579. – Varga Norbert gy., 2002); Sajóháza (MZA 1412. – Magyar

Zoltán gy., 2003); Guszona, Gömörsíd (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 150–151., 153.); Ipolyfödemes, Leléd, Perjése, Vígtelke (MZA 84014., 90003., 93035., 93026. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009–2011); Berzete, Sajóháza (Magyar Zoltán, 2011c. 133., 133–134.); Garany – 2 (MZA 97536., 97537. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013). AF: Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 309.); Szatmár vármegye (Uő, 1895. 311.); Nagyvárad (Szegei Híradó, 1904. december 24.; Ethnographia, 1905. 121.); Szamosszeg (EA 3143/4. – Kósa Árpád gy., 20. század eleje); Szeged vidéke (Csefkó Gyula, 1929. 193.); Kismajtény (Somlay Károly, 1929. 235.); Békésszentandrás (Gunda Béla, 1934. 22.); Tiszadorogma (MTA NTI K 2242/1176. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Oroszáza (EA 6445/7. – Kun Ibolya gy., 1938); Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 311–312. – Berta István gy., 1940); Tiszaigar – 3 (EA 4094/231., 234. – Katona Imre gy., 1949); Cigánd (EA 2739/14. – Szoboszlainé Raffay Anna gy., 1952); Beodra (Pócs Éva szerk., 2012. 504. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Bezdán (EA 26298/4. – Balla István gy., 1953); Füzesabony (MNAR HS 10216. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Tömörkény (EA 4264/2. – Károlyi László gy., 1953); Kocsord (JAMNA 269-67/105. – Ferenczi Imre gy., 1953); Nagyecséd, Vaja (Luby Margit, 1985. 68. – 1954); Nagykőrös – 2 (AJMA 240-70/7. – Balanyi Béla gy., 1960); Kállósemjén-Újfalurét (JAMNA 190-67/50. – Erdész Sándor gy., 1961); Géberjén – 2 (NIFA 105/20.; MNAR HS 101903., 102602. – Dégh Linda gy., 1961); Tiszamogyorós (NIFA 124/119. – Dégh Linda gy., 1962); Polgár (HMNA 200/1. – Makó Erzsébet gy., 1962); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 181.); Karcsa (EA 13639/31. – Nagy Géza gy., 1963); Gáva (JAMNA 391-67/7. – Bacskai Antal gy., 1966); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 78.); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 543. – Erdész Sándor gy., 1968); Berettyóújfalu (DMNA 1150/49. – Sándor Mihályné gy., 1968); Doboz – 4 (DENIA 1047/79–80. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Nyírájkó (MNAR HS 10320. – Solymosi Tibor gy., 1969–1975); Tiszakécske (MNAR HS 10409. – Lovas Zoltán gy., 1969–1975); Karcsa (MNAR HS 81401. – Nagy Géza gy., 1969–1975); Tiszakarád (MNAR HS 93813. – Ács Károly gy., 1969–1975); Zsadány (MZA 99463. – Harangozó Imre gy., 1970-es évek); Nagyecséd, Tiszavid, Tornyospálca (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 262., 267–268.); Debrecen (DMNA 1404/3–7. – Kovács István gy., 1974); Bodrogköz (Balassa Iván, 1975. 27.); H. n. (Ferenczi Imre, 1976. 20.); Jászdózsa (Gulyás Éva, 1976. 43.); Kiskunmajsza: Kígyópuszta (VKMA ltsz. n.; MZA 33047. – Csikós Dániel gy., 1977); Kecel – 2 (EA 20517/II. 38., 52. – Fehér Zoltán gy., 1978); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 597.); Doroszló (Kovács Endre, 1982. 60.); Csépa (Barna Mária, 1982. 521.); Tápiómente (Gulyás Éva, 1985. 831.); Temerin (Csorba Béla, 1988. 106.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 314.); Karcsa (Nagy Géza, 1994. 103.); Bácska (Jung Károly szerk., 1994. 44.); Értarcsa (Benedek Zoltán, 1996. 245.); Vaja (Bodnár Zsuzsanna, 2001. 118.); Kecel – 3 (Fehér Zoltán, 2004. 156., 159., 161.); Móricgát, Szank (Uő, 2004a. 407.); Nagykőrös (Erdélyi Erzsébet szerk., 2006. 184.); Karcag (Szerepi Nagy Antal, 2006. 70–71.); Aracs (Aracs Vajda János, 2007. 30.); Rad (Magyar Zoltán, 2009b. 97–98.); Hajós (Bereznai Zsuzsanna–Schön Mária, 2013. 727.); Feketegyarmat, Gyulavarsánd (MZA 99628., 99920. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014). ER: Magyarvalkó (Jankó János, 1892. 194.); Aranyosszentmihály, Harasztos, Aranyosszék (Uő, 1893. 34–35., 243.); Kalotadámos (Versényi György, 1901. 270.); Szék (Magyar Zoltán, 2012a. 380. – Nagy Olga gy., 1949); Csernakeresztúr, Déva (Bosnyák Sándor, 1977. 76., 175.); Tordatúr (AFAr Mg. 2350. I. o. – Vöö Gabriella gy., 1978); Magyarózd (Horváth István, 1980. 44.); Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 137. – Fábian Imre gy., 1984); Tordatúr – 4 (Csögör Enikő, 1998. 228.); Torda vidéke, Magyarpeterd* (Vöö Gabriella, 1992. 201.); Katona (Kós Károly, 2000. II. 361.); Botháza (Zsigmond Győző, 2004.

99.); Bágyon (Keszeg Vilmos, 2004. I. 342.); Kalotaszentkirály-Zentelke (Magyar Zoltán, 2004a. 312.); Vajasd (Uő, 2008a. 288.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2011. 130.); Ördöngösfüzes, Magyarcsaholy (Uő, 2011a. II. 80–81., 452.); Ördöngösfüzes (Uő, 2012a. 394–395.).

SZ: H. n. (Barta Ignác, 1866a. 711.); Ilyésmező (Téglás Gábor, 1927. 47.); Siklód (Hegyí József, 1937. 473.); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.); Istensegíts (EA 4642/118. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Andrásfalva (MNAR HS 102401. – Dégh Linda gy., 1949); Ditró (MNAR HS 10212. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Maroshévíz (BBE MIK D-23/155. – Bodor József gy., 1964); Kézdiabíbis (MZA 57526. – Kakas Zoltán gy., 1967); Siklód (Balázs László, 1972. 19.); Andrásfalva (Bosnyák Sándor, 1977. 77.); Bikafalva (EA 24554/14. – Zsigmond Győző gy., 1990); Csíktaploca (Székely László, 1995. 178.); Lengyelfalva (Zsigmond Győző, 1995. 88.; Uő, 1998. 134.; Uő, 2001. 40.); Gyimes: Gyepece (EA 27200/21. – Vrencsán Anna gy., 1996); Farkaslaka (Jakab Rozália, 1998. 30.); Gyimes: Antalok száda (MZA 57604. – Mónus Berta feljegyzése); Szentivánlaborfalva (Hegyeli Attila, 1999. 12–13.); Havad (Nagy Olga, 2000. 183.); Gyimes: Antalok pataka, Bükkhavas pataka, Gyepece, Kostekek, Sántatelek (Magyar Zoltán, 2003. 329–333., 343.); Gyimes: Kostekek – 2 (Takács György, 2004. 367., 374.); Gyergyóremete (MZA 99446. – Magyar Zoltán gy., 2014); Gyergyótölgyes: Tülsóvíz (MZA 106157. – Magyar Zoltán gy., 2016).
MO: Magyarfalu (MNAR HS 111922. – Vámos Mária gy., 1961); Klézse, Pusztina (Bosnyák Sándor, 1980. 52.).

C 7.2. A kincs piros lángja. A kigyuló kincs piros/vöröses színű lánggal ég. / A rézpénz vörös lánggal ég.

DT: Sárosfa (EA 10047/11. – Khin Antal gy., 1920-as évek); Kistrákos* (EA 12170. – Imre Sándor gy., 1959).

FF: Mád (MNAR HS 10146. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Újhuta (MNAR HS 92901. – Ferenczi Imre gy., 1960).

AF: Füzesabony (MNAR HS 10216. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 460.); Biharkeresztes (MZA 71585. – Lackovits Emőke gy., 1968); Tornyospálca (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 268.); Biharnagybajom – 2 (Szűcs Sándor, 1974.; Uő, 1977. 175.); Topolya (Penavin Olga, 1995. II. 80–81.); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004a. 407.).

ER: Magyarvalkó (Jankó János, 1892. 194.); Torockó (Uő, 1893. 243.); Torda vidéke (Vöő Gabriella, 1992. 201.); Tordatúr – 2 (Csőgör Enikő, 1998. 79., 230.); Tordatúr – 2 (Magyar Zoltán, 2011a. I. 79., 463.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 128., 130.).

SZ: Dálnok (MZA 57515. – Kakas Zoltán gy., 1967).

MO: Pusztina (Halász Péter, 2005. 178.).

C 7.2.1. A Pirostűz fája. Egy fát, amelynek a tövében piros lánggal gyúlt ki a kincs, azóta Pirostűz fájának nevezik a helybeli emberek.

AF: Biharnagybajom – 2 (Szűcs Sándor, 1974.; Uő, 1977. 175.).

C 7.3. A kincs sárga lángja. A kigyuló kincs sárga/aranyszínű lánggal ég.

DT: Böde (GMA 5/29. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Halastó (EA 23287/16. – Irányi Lujza gy., 1953); Óriszentpéter (SMNK 365/4. – Bodgál Ferenc gy., 1953).

FF: Zemplén vármegye (EA 2003/65. – Kiss Ernő gy., 20. század eleje); Regéc (DENIA 357/30. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Bussa (MZA 84295. – Varga Norbert gy., 2003).

AF: Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278.); Zenta (EA 5542/67. – Penavin Olga gy., 1947–1958); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 543. – Erdész Sándor gy., 1968); Bátya* (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Zenta (Jung Károly szerk., 1980. 74., 75.); Tápiószentmárton (DJMNA 2197-84. – Gulyás Éva gy., 1984); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 314.); Zenta (Jung Károly szerk., 1994. 45.); Kecel – 2 (Fehér Zoltán, 2004. 154., 161.).

ER: Szászsombor (Magyar Zoltán, 2011a. II. 150. – Orbán Dániel gy.).

SZ: Kézdimartonos (MZA 57541. – Kakas Zoltán gy., 1971); Csíkszentdomokos (EA 26156/21. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Gelence (Magyar Zoltán, 2006a. 172. – 1995); Nyárádmagyarós* (Magyar Zoltán, 2007b. 69.).

MO: Lábnik, Diószén (Bosnyák Sándor, 1980. 52., 92.).

C 7.4. A kincs fehér lángja. A kigyuló kincs fehér/ezüstszínű lánggal ég.

DT: Rózsásszeg (Gönczi Ferenc, 1914. 228.; Bán Aladár, 1915. 88.); Dozmat (EA 2470/1. – Tóth József gy., 1951); Halastó (EA 23287/16. – Irányi Lujza gy., 1953); Örtilos (Eperjessy Ernő, 2009. 192. – 1964); Kercaszomor (EA 17480/8. – Kovács József gy., 1972).

FF: Bussa (MZA 84295. – Varga Norbert gy., 2003).

AF: Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 543. – Erdész Sándor gy., 1968); Biharkeresztes (MZA 71585. – Lackovits Emőke gy., 1968); Bátya* (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Zenta (Jung Károly szerk., 1980. 75.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 314.); Topolya (Penavin Olga, 1995. II. 80–81. – Hadzsy János gy.); Ceglédbercel (MZA 8863. – Szende László gy., 2002); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 154.).

ER: Aranyosszék (Jankó János, 1893. 243.); Tordatúr – 2 (Csögör Enikő, 1998. 79., 230.); Tordatúr (Magyar Zoltán, 2011a. I. 463.).

SZ: Kibéd (Ráduly János, 2006. 43. – 1978); Csíkszentdomokos (EA 26156/21. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Gelence (Magyar Zoltán, 2006a. 172. – 1995); Nyárádmagyarós* (Uő, 2007b. 69.).

MO: Diószén (Bosnyák Sándor, 1980. 92.).

C 7.5. A kincs zöld lángja. A kigyuló kincs zöld/zöldes/részben zöld lánggal ég.

DT: Rózsásszeg (Gönczi Ferenc, 1914. 228.; Bán Aladár, 1915. 88.); Böde (GMA 5/29. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Öriszentpéter (SMNK 365/4. – Bodgál Ferenc gy., 1953).

FF: Guszóna (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 151.); Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 89. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek).

ER: Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 128–129.).

C 7.7. A nemesfémek színe.

C 7.7.1. A sárga és fehér lángok. Ha arany gyúl ki, akkor sárga, ha ezüst, akkor fehér lánggal ég a kincs.

DT: Halastó (EA 23287/16. – Irányi Lujza gy., 1953).

FF: Bussa (MZA (MZA 84295. – Varga Norbert gy., 2003).

AF: Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Zenta (Jung Károly, 1980. 75.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 314.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 154.).

SZ: Csíkszentdomokos (EA 26156/21. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Gelence (Magyar Zoltán, 2006a. 172. – 1995); Nyárádmagyarós (Uő, 2007b. 69.).

MO: Diószén (Bosnyák Sándor, 1980. 92.).

C 7.7.2. A piros és fehér lángok. Ha arany gyúl ki, akkor piros/vörös, ha ezüst, akkor fehér lánggal ég a kincs.

AF: Biharkeresztes (MZA 71585. – Lackovits Emőke gy., 1968).

ER: Tordatúr (Csőgör Enikő, 1998. 79.); Tordatúr (Magyar Zoltán, 2011a. I. 463.).

C 7.7.3. Egyéb hagyományok. Az arany kékes, az ezüst világoskék, a réz vörös lánggal ég. / Az arany kékes, az ezüst sárga lánggal ég. / Az arany sárga, az ezüst kék lánggal ég. / Az arany piros, az ezüst rózsaszín lánggal ég. / A gyémánt vörös lánggal ég.

DT: Sárosfa (EA 10047/11. – Khin Antal gy., 1920-as évek).

FF: Mád (MNAR HS 10146. – Diószegi Vilmos gy., 1952).

AF: Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278.); Füzesabony (MNAR HS 10216. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Topolya (Penavin Olga, 1995. II. 80–81. – Hadzsy János gy.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 161.).

ER: Tordatúr (Csőgör Enikő, 1998. 230.).

C 8. A tűzcsóvával fellángoló kincs.

C 8.1. A kincses tűzcsóva hossza. Az elrejtett kincs olyan magasan lángol fel, amilyen mélyen van a földben.

FF: Felsődobsza* (MNAR HS 90408. – N. N. gy., 1969–1975).

AF: Dunapataj (EA 1212/18–19. – Solymos Ede gy., 1948.); Tiszamogyorós (MNAR HS 30201. – Dégh Linda gy., 1962).

ER: Rév (Bihari népmondák, 1984. 124. – Fábíán Imre gy., 1984); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133.).

C 8.2. A kincses tűzcsóva alakja. Az elrejtett kincs kigyúló lángja kard alakú/olyan formájú, amilyen alakú az edény, amelyben a földben van.

FF: Tokaj (EA 7480/52. – Dobos Ilona gy., 1960).

AF: Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278.).

C 8.3. A kincses üregből kicsapó tűzcsóva. Az elrejtett kincs barlang/pince mélyéről csap ki/kút fenekéről lángol fel hatalmas tűzcsóva formájában. / A kincses barlangból az év bizonyos időszakában fény világlik ki.

DT: Tapolca (EA 15858/48. – Hagymási Sándor gy., 1967); Balatonendréd (RRMNA 2126/18. – N. N. gy., 1989).

FF: Bodrogkeresztúr (HOMNA 2104/223–224. – Szabó Lajos gy., 1968); Lévárt (Ujváry Zoltán, 2000. 256–257.); Herencsény (Magyar Zoltán, 2004b. 164–165.); Kuntapolca (MZA 93057. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Kismajtény (Somlay Károly, 1929. 235.); Orosháza (EA 6445/9. – Szepesi Mária gy., 1943); Mezőbaj* (Bihari népmondák, 1995. 134.).

ER: Magyarbikal (Jankó János, 1892. 35–36.); Magyarbikal (Magyar Zoltán, 2004a. 320.); Kiskend (Uő, 2005a. 109.); Ördögösfüzes (Horsa István–Hanusz Zoltán, 2015. 38.).

SZ: Barót (Janitsek Jenő, 2004. 9.).

C 9. A parázsló kincs. A kigyúló kincs fellobbanó lángja helyén a föld felszínén parázs marad, amely kihűlve arannyá változik. / A kigyulás közben a föld felszínére felvetődő arany mindaddig ott parázslik az égés helyén, amíg ki nem hűl, és csak akkor süllyed vissza a mélybe. Aki ilyenkor vesz/rágyújt/a pipájába tesz e parászból, aranyhoz jut.

DT: Dunaremete (MOA 13197. – Makai Lajos gy., 1935); Kisfalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Bánfa, Cserdi, Hosszúhetény (Berze Nagy János, 1940. II. 284–286., 577–578.); Egyházasdaróc (EA 4188/68. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Süttör (MNAR HS 90428. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Nagyvázsony (Vajkai Aurél, 1959. 165–166.; Uő, 1987. 206–207.); Nagykanizsa (Szende László szerk., 2002. 34. – 1964); Nagyberki (MNAR HS 93808. – Gerencsér Sándor gy., 1969–1975); Cserénfa (RRMNA 652/76–77. – Venczelbach István gy., 1971); Felsőmocsolád (Orbán Gézáne, 1973. 54–55.); Pécs-Vasas – 2 (JPMNA II. 57/5., 5–6. – Kotics József gy., 1977); Drávaszög (Jung Károly szerk., 1980. 75–76.); Törökkoppány (EA 20885/4–5. – Bősze Gábor gy., 1980); Törökkoppány – 2 (EA 21150/20., 21. – Bősze Gábor gy., 1981); Vejeti (Zentai Tünde, 1983. 100.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/61. – Orbán Gézáne gy., 1984); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 616.); Alsóőr (Gaál Károly, 1988. 372.).

AF: Paszab (EA 2336/37. – Turi Sándor gy., 1950); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 543–547. – Erdész Sándor gy., 1968); Hajós (Kuczy Károly, 1980. 74. – Harmath Lajosné gy.); Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 408–409.); Nagykágya* (Magyar Zoltán, 2012c. 157.).

C 10. Kincskigyúlással kapcsolatos egyéb hagyományok.

C 10.1. Jó pénz, rossz pénz. A jó kincs fehér, a rossz (átokkal elrejtett) kincs kék/piros lánggal gyúl ki. / Ha éjfél előtt gyúl ki a kincs, akkor bűnös eredetű, ha éjfél után lángol fel, akkor „tisztá”. / A bűnös kincs hétévente lángol fel. / Csak a rossz pénz lángol fel.

ER: Harasztos*, Aranyosszék (Jankó János, 1893. 243.); Kalotaszeg (Kós Károly, 1932. 54.); Torda vidéke* (Vöő Gabriella, 1992. 201.).

MO: Diószén (MNAR HS 93001. – Diószegi Vilmos gy., 1951); Lábnik (EA 2307/8. – Szabó Mátyás gy., 1951).

DT: Kistótfalu (EA 12152/12. – Földessy Józsefné gy., 1957).

C 10.2. Az égő csikebokor (A kincstől kigyulladó fa/bokor). A kigyuló kincstől lángba borul/megperzselődik a fölötte lévő fa/csipkebokor.

AF: Kecel (EA 20517/II. 26–27. – Fehér Zoltán gy., 1978); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 136–137. – Molnár Jolán gy., 1980); Majdán (MZA 55188. – Ábrahám Livia gy., 2003).

ER: Kide – 2 (EA 31188/74–75., 97. – Szűcs Sándor gy., 1941); Újös (MZA 28626. – Orbán Dániel gy., 2003); Váralja (Magyar Zoltán, 2005a. 145. – Orbán Dániel gy.).

C 10.3. A kigyuló kincs füstje. A földben rejtőző kincs kigyulását füst/kék füst jelzi.

FF: Miksi (MZA 25417. – Varga Norbert gy., 2003); Fülekpilis (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 150.).

SZ: Gyimes: Gyepece (EA 27200/21. – Vrencsán Anna gy., 1996); Gyimes: Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 332.).

C 10.4. A lidércláng (A kincs kóborló lángja). A földben kigyúló kincset kóborló láng jelzi. Ahol a futó láng megállapodik, ott rejtőzik a kincs.

FF: Diósjenő (MNAR HS 11002. – Babiák Mihály gy., 1969–1975); Karancskeszzi (Fejős Zoltán, 1985. II. 94.).

AF: Zenta – 2 (MNAR HS 11006., 101906. – N. N. gy., 1961); Topolya (MNT 23/4. – Zöldhy Pál gy., 1969–1975); Tiszaszentimre (GYINMA 21514-91/165. – Szabó Imre gy., 1991).

ER: Magyarvalkó (Jankó János, 1892. 194.).

→MZ VIII. E 8.

C 10.5. A kincset jelző gyertyaláng. A földben rejtőző kincs fölött gyertyák gyúlnak ki/gyertyák égnek.

ER: Kolozsnagyida (Magyar Zoltán, 2012a. 423. – Orbán Dániel gy.).

C 10.7. A kincskigyulás által megégett föld. A kigyúló kincs lángja megégeti a fölötte lévő földet, azért fekete és kopár a kincset rejtő halom/azért sárga és vöröses színű azon a helyen a föld/azért égett ott mindig a gabona.

FF: Sára (MNAR HS 102701. – Dégh Linda gy., 1959).

AF: Hajdúnánás (Draviczy Imre, 1990. 52.).

SZ: Székelypálfalva* (MZA 98445. – Gagyai József gy., 1996).

MO: Lábnyik (Bosnyák Sándor, 1980. 52.).

C 10.8. A láng, amely nem éget. A kigyúló kincs lángja/parazsa izzik ugyan, de nem éget. / Az égő kincs parazsával hiába próbálják meggyújtani a pipát, a dohány nem gyullad meg.

DT: Bánfa (Berze Nagy János, 1940. II. 577–578.; Jung Károly szerk., 1980. 75–76.); Nagyvázsöny (Vajkai Aurél, 1959. 165–166.; Uő, 1987. 206–207.); Cserénfa (RRMNA 652/76–77. – Venzelbach István gy., 1971); Felsőmocsolád (Orbán Gézané, 1973. 54–55.); Törökkoppány (EA 21150/20. – Bősze Gábor gy., 1981).

AF: Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 543–544. – Erdész Sándor gy., 1968); Váncsod (Módy György, 1975. 670.); Hajós (Kuczy Károly, 1980. 74. – Harmath Lajosné gy.); Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 408–409.); Nagykágya (Magyar Zoltán, 2012c. 157.).

ER: Torockó (Jankó János, 1893. 243.).

C 10.9. A kincs, amely nem ég. Csak az arany és az ezüst lángol fel, a szintén nemesfémnek számító réz nem.

AF: Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 314.).

C 10.11. A fennmaradó tallér. Ahol a kincs lángja fellobban, ott mindig a felszínen marad az elrejtett pénzből egy tallér.

ER: Rév (Bihari népmondák, 1995. 138. – Fábíán Imre gy., 1984).

C 11–30. Kincstre vezető egyéb jelek

C 11. A Nap első sugarával megjelölt kincs. Az elrejtett kincs (a kincses barlang/kincses pince bejárata stb.) azon a helyen található, ahová a felkelő Nap az év meghatározott napján (Szent György/Szent Iván/stb. napjának hajnalán), meghatározott helyről/irányból szemlélve az első fénysugarát veti/amely helyet a Nap legelőször megvilágítja.

DT: Moson vármegye (Pesty Frigyes, 1864. Moson vármegye, 193.; Szendrey Zsigmond, 1922. 50.; Uő, 1926. 137.); Csókakő (MNAR HS sz. n. – Diószegi Vilmos gy., 1960); Rábatatona (MZA 71711. – Lackovits Emőke gy., 1970); Balatonendréd (RRMNA 2126/5. – N. N. gy., 1989); Csókakő (EA 25053/7–8. – Németh Béla gy., 1992).

FF: Szepesség (Weber Samu, 1885. 217.; Hanusz István, 1892. 17.); Sajóvadna (EA 4812/2. – Göör Pál gy., 1930); Dernő (Fehérvári István, 1937. 212–213.); Dernő (FTIEKA 1167/2. – Tichy Kálmán gy., 20. század közepe); Regéc (DENIA 357/29. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 93. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek); Mogyoróska (EA 7105/7. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Diósgyőr (Mádai Gyula, 1965. 372.); Hollókő (EA 7556/2. – Dobos Ilona gy., 1965); Hangony (EA 22001/18–19. – Dobosy László gy., 1966); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 53–54.); Dernő (Ujváry Zoltán, 2000. 263. – 1973); Domaháza (Dömötör Ákos, 1999. 1204–1205. – 1976); Domaháza – 2, Sajóvadna (EA 22001/13–15., 50–51. – Dobosy László gy., 1981); Regéc (Csala László, 1955. 4.); Abaújszántó – 2 (HOMNA 6890/2., 5. – Nagy Imre gy., 2000); Kecső, Szádelő, Barka, Dernő, Debrőd (Magyar Zoltán, 2001a. 357., 364–365., 368–370.); Bussa (MZA 84264. – Budai József gy.); Felsőzellő, Rárósműlyad – 2, Óbást (MZA 84262., 84266., 84267., 92875. – Varga Norbert gy., 2003, 2005); Regéc (Csorba Csaba, 2005. 190–191.); Martonyi (Magyar Zoltán, 2005b. 166–167.); Egyházasbást (Uő, 2006b. 63–64.); Mucsény (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 155.); Páskaháza – 2, Tesmag/Alsószermeréd (MZA 93075., 93076., 99498. – Magyar Zoltán gy., 2007–2009); Szendrő (MZA 102062. – Koritsánszky Dezső gy.); Szögliget (Fecske Csaba, 2014. 37.).

AF: Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 167.; Uő, 1922. 50.); Gomba (Borzsák Endre, 2009. 132. – 1936); Okány* (EA 15823/116. – Bereczki Imre gy., 1952); Dombegyház (EA 14336/6. – N. N. gy., 1965); Nyírbátor (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 263.); Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 110–111.).

ER: Gyerővásárhely (Jankó János, 1892. 37.); Dobra (Szendrey Zsigmond, 1920. 47.; Uő, 1922. 50.); Gyerővásárhely (Szabó T. Attila, 1942. 159.); Magyarokkapus (Szabó Géza, 1978. 111.); Barcaság (Seres András, 1984. 406.); Magyarokkuc (Bihari népmondák, 1995. 117. – Fábrián Imre gy., 1984); Magyarpeterd* (Vöő Gabriella, 1992. 201.); Magyaró (Palkó Attila, 1995. 35.); Magyarokkapus (MZA 24479. – Magyar Zoltán gy., 1998); Rév – 3 (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133–134.); Kajántó (Móra László Tibor, 2004. 125.); Gyerővásárhely – 2 (Magyar Zoltán, 2004a. 336.); Kajántó (MZA 82863. – Magyar Zoltán gy., 2006); Magyaró, Fickó (Magyar Zoltán, 2011a. II. 193., 193–194.); Rév – 2 (MZA 91066., 94449. – Magyar Zoltán gy., 2011, 2012); Noszoly* (Magyar Zoltán, 2012a. 374.).

SZ: Székelymoson (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 195. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Siklód, Homoródkarácsonyfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 143., 185.); Gyergyócsomafalva (Árvay József, 1947. 102.); Bodos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 189.; Uő, 2010. 170. – 1979); Csíkpálfalva (BBE MIK Á-441/93. – Pál Éva gy., 1985); Rava (Burus János, 1990. 91.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2003. 336.); Bodos (Janitsek Jenő, 2004. 76.); Bodos – 4 (Magyar Zoltán, 2011b. 142., 187., 190–191.).

C 11.1. A lenyugvó napfény által megjelölt kincs. Az elrejtett kincs (a kincses pince bejárata) azon a helyen található, ahol a lenyugvó Nap az utolsó sugaraival megvilágítja a hegyoldalt.

SZ: Székelymoson (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 195. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék).

C 12. Egyéb égitestek által megjelölt kincs.

C 12.1. Holdfény által megjelölt kincs. A hold fénye újholdkor/holdtöltekor süt rá a kincset rejtő helyre (a kincses pince bejáraatára/stb.).

DT: Sármellék (MNAR HS 40202. – Dégh Linda gy., 1960); Velence (Gács Béla, 1987. 8.; Kovács Sándor Iván, 2001. 212.); Pákozds* (MZA 7387. – Lukács László gy.); Zsigárd (MZA 98960. – Varga Norbert gy., 2011).

AF: Hajós (Schön Mária, 2005. 161–162.).

C 12.2. Csillagok által megjelölt kincs. Alkonyatkor három csillag száll le arra a helyre, ahol kincs van elrejtve.

SZ: Gyimes: Gyepece (Takács György. 2004. 379.).

C 13. Villámcsapás által megjelölt kincs. Villám csap oda, ahol kincs van elrejtve. / A villám olyan házba csap be (egymás után háromszor), amelynek a portáján kincs van elrejtve.

FF: Rimaszombat (Vozári Gyula, 1897. 185.); Bolyk (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 151–152.); Szádalmás (MZA 84409. – Magyar Zoltán gy., 2008); Melléte (MZA 93089. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Nagyörzsöny (MZA 110876. – Magyar Zoltán gy., 2018).

AF: Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278.).

SZ: Sepsiszentgyörgy (EA 902/167. – Bodor Dénes gy., 1915–1917).

C 14. Szivárvány által megjelölt kincs. A szivárvány íve jelzi a kincs lelőhelyét.

ER: Kalotaszeg (Téglás Gábor, 1912. 166.); Magyarbikal (Sebestyén Kálmán, 1995. 37.; Uő, 2004a. 124.).

C 15. Egyéb égi jelek által megjelölt kincs. A kincs rejtkehelye fölött égő piros koszorú jelenik meg.

AF: Tiszalök (Ferenczi Imre–Molnár Máttyás, 1972. 267.).

C 16. Árnyék által megjelölt kincs. A kincs oda van elrejtve, ahová egy meghatározott fa/hegy/kútgém/a torony gombja déli 12 órakor az árnyékát veti/ahol a fa déli árnyéka végződik.

DT: Velence (Gács Béla, 1987. 8.; Kovács Sándor Iván, 2001. 212.); Öriszentpéter (Szikszay Edit, 1990. 38.); Pákozds* (MZA 7387. – Lukács László gy.).

FF: Domaháza (EA 22001/16–17. – Dobosy László gy., 1981); Deresk, Csáb (MZA 93072., 84013. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006, 2010).

AF: Aszód (SMK 128/II. 49. – Dömötör Sándor gy., 1947); Bihardiószeg (Magyar Zoltán, 2012c. 141. – Papp Attila gy., 1973); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1977. 175.); Ordas (Kuczy Károly, 1980. 73. – Besenczi Sándor gy.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 139. – Baranyi Katalin gy., 1980); Sislóc (Ferenczi Imre, 1984. 118.).

ER: Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 134.); Fehéregyháza (Magyar Zoltán, 2011a. I. 306–307.).

SZ: Csikpálfalva (BBE MIK Á-441/117. – Pál Éva gy., 1985); Szováta (EA 26193/7–8. – Gub Jenő gy., 1995).

C 17. Hangjelenség által megjelölt kincs. Az elrejtett kincset/a kincs helyét különféle hangjelenség jelzi (megkondul a föld alatt a kincses harang/megcsendül az elrejtett pénz/óracsőrgés, óraketyegés hallatszik a kincses pincéből/kinczsásás közben megkondul/csörög/zörög a kincset rejtő üst/stb.).

KM: Budapest: Margit-sziget (Az Osztrák–Magyar Monarchia írásban és képben IX., 1893. 145.; Szendrey Zsigmond, 1926. 31.).

DT: Dunaremete (MOA 13197. – Makai Lajos gy., 1935); Órtilos (Eperjessy Ernő, 2009. 190. – 1963); Pajzsszeg (MOA 9298. – Körner Tamás gy., 1968); Csáford (MNT 23/4. – Kiglics Sándor gy., 1969–1975); Gyórszentiván (XJMNA 589-70/32. – Szakál László gy., 1970); Kórógy (Ferenczi Imre, 1979. 208.).

FF: Eger vidéke* (A tengeri kisasszony, 2006. 919. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); Tarcál (MNAR HS 102402. – Dobos Ilona gy., 1961); Kesznyéten (Galuska Imre, 1992. 105. – 1961); Taktaszada* (Szabó Lajos, 1975. 276.).

AF: Szőreg (EA 2856/12. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Bezdán (Bács-Bodrog vármegye I., 1903. 346.); Kiskunfélegyháza (EA 7678/7–8. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 360.); Gáva (JAMNA 391-67/7. – Bacsikai Antal gy., 1966); Berettyóújfalú (DMNA 1150/49–50. – Sándor Mihályné gy., 1968); Tiszakécske (MNAR HS 101203. – Lovas Zoltán gy., 1969–1975); Hajós (VKMA 209-82/165. – Harmath Lajosné gy., 1972); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Hajós (Kuczy Károly, 1980. 74. – Harmath Lajosné gy.); Újszentmargita (DMNA 1872/13. – Varga Jánosné–Póser Istvánné–Domán Jánosné gy., 1980); Túrtestvéni (Luby Margit, 1983. 106.); Szank (Fehér Zoltán, 2004. 408.); Hajós – 2* (Schön Mária, 2005. 159–160.); Hajós (Wicker Erika–Knipl István, 2005. 43. – Schön Mária gy.); Császártöltés (VKMA ltsz. n.; MZA 51318. – Glocker Zoltán gy., 1977); Zétény (Viga Gyula, 1996. 300.).

ER: Magyarcsaholy (Bura László, 1990. 39. – 1975); Kisbarcsa (MZA 1504. – Magyar Zoltán gy., 2006); Kisbarcsa (Magyar Zoltán, 2009d. 148.).

SZ: Parajd (EA 2580/84. – Tivoly Mihály gy., 1916); Bukovina/Kakasd (Dégh Linda, 1955. I. 103.); Haraly (MZA 57576. – Kakas Zoltán gy., 1970); Parajd (Barabás László, 1998. 206.); Gyimes: Hidegseg pataka (Magyar Zoltán, 2003. 335.).

C 17.1. A megkonduló kincses harang. Az év egy bizonyos napján/bizonyos időközönként megkondul a földbe ásott/kútba rejtett kincses harang.

KM: Budapest: Margit-sziget.

AF: Kiskunfélegyháza.

ER: Magyarcsaholy.

C 17.2. A föld alatti óraketyegés. A föld alól/a kincses pincéből az elsüllyedt kolostor toronyórájának/egy órának a csengése/csörgése/ketyegése hallatszik.

AF: Császártöltés, Hajós – 3, Hajós – 2*.

ER: Kisbarcsa – 2.

C 18. A föld felszínére feljövő kincs. Az elrejtett kincs bizonyos időközönként „feldobja magát”, feljön a föld felszínére, láthatóvá lesz.

DT: Dunaremete (MOA 13197. – Makai Lajos gy., 1935); Kopács (Lábadi Károly, 1994. 397. – 1942); Dozmat („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 309. – Tóth József); Radamos (Magyar Zoltán, 2010. 137.).

AF: Nagyszalonta (EA 347/161. – Szendrey Zsigmond gy., 1917); Aracs (Aracsi Vajda János, 2007. 30.).

C 19. A kincs fölött megmozduló föld. Az elásott kincs fölött bizonyos időközönként megmozdul: emelkedik, majd újra lesüllyed, „lelohad” a föld.

AF: Túrístvándi (Luby Margit, 1983. 106.).

SZ: Parajd (EA 2580/84. – Tivoly Mihály gy., 1916).

C 20. A kincs fölött elszíneződő föld. Az elrejtett kincs fölött a pénzkigyulás következtében elszíneződik a föld: fekete/sárgás/vöröses színű marad/a hó elolvadását követően zöld nyálkásság marad vissza azon a helyen.

AF: Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278.); Hajdúnánás (Draviczky Imre, 1990. 52.).

MO: Lábnik (Bosnyák Sándor, 1980. 52.).

DT: Óriszentpéter (EA 7818/67. – Kiss Sándor gy., 1941).

→MZ VIII. C 10.7.

C 21. A kincs által megszínezett forrásvíz. A földben rejtőző kincs megszínezi a közelében fakadó forrás vizét, amely vöröses/sárgás színben tör a felszínre és kénes/vasas íze van.

FF: Lökősháza (MZA 64241. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006).

ER: Magyarborzás/Vice (Magyar Zoltán, 2012a. 401. – Poenar Rus Éva gy., 2001); Csombord (Magyar Zoltán, 2008a. 289.).

C 22. A kivirágzó kincs. Az elrejtett kincs bizonyos időközönként (hétévente) kivirágzik: fölötté különlegesen szép virágok nőnek/a gazdag ércbánya fölött három tulipán nő/a föld/a kincses barlang üregéből három színarany rózsát/egy piros tulipán üti fel a fejét/ahol arany van eltemetve, sárga szál, ahol ezüst, ott ezüstös szál nő ki a földből/ahol kincs van elrejtve, ott bizonyos időnként minden fűszál úgy ragyog, mint a csillagok.

DT: Vál (EA 2363/65. – Szoboszlai Istvánné gy., 1951); Szentmihályhegy (MZA 54811. – Eperjessy Ernő gy., 1963).

FF: Rozsnyó (Fehérvári István, 1937. 193–194.); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 316–317.); Csucsom (Magyar Zoltán, 2011c. 101.).

AF: Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Éradony* (Bihari népmondák, 1995. 52. – Dandé Bálintné gy., 1980).

ER: Torda (MTA NTI K 648/29. – Dóczyné Berde Amál gy., 1930-as évek).

C 23. Egyéb növény által megjelölt kincs. Ahol kincs van elrejtve, ott bizonyos időközönként minden fűszál úgy ragyog, mint a csillagok. / A kincs minden hetedik évben ott lángol fel, ahol egy bizonyos fajta mitikus növény (tévesztőfű) nő. / Ha a tök levelén sárga minta van, akkor alatta a földben vasdarab lapul, és ha a tök levelének a mintája pénz alakú, akkor kincs rejtőzik alatta.

AF: Éradony (Bihari népmondák, 1995. 52. – Dandé Bálintné gy., 1980); Bática (Fehér Zoltán, 1987. 257–258.); Zsadány (Beck Zoltán, 1996. 80.).

→MZ VIII. A 9.2–3.

C 24. A kincset jelző kígyó. Azon a helyen, ahol kígyó (fehér kígyó/tarajos kígyó/fehér pondróraj) fekszik/ahol kígyók hemzsegnek, ott a földben kincs van elásva.

DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 227.); Erdősokonya (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 318. – Pittner Károly gy., 1914); Őriszentpéter (EA 7818/61. – Kiss Sándor gy., 1941).

FF: Gömör-Kishont vármegye (Székely Leó, 1896. 379.); Dobfenek (Magyar Zoltán, 2006b. 61.); Szútor/Bellény (MZA 93196. – Varga Norbert gy., 2006); Garany (MZA 97538. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

AF: Kiskunfélegyháza/Máriaradna (Ipolyi Arnoldl, 1854. 489.).

SZ: Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 380.).

C 25. Kincset jelző egyéb állatok. Az elrejtett arany kígyó fejében, az ezüst gyík fejében szellőzik. / Az elrejtett kincs helyét lókoponya jelzi. / Az elrejtett kincs helyén hétévente napfelkeltekor egy aranytehén jelenik meg/minden évben Szent György éjszakáján egy kakas tűnik fel, amely elkukorékolja magát. / Ha az ágy alatt elültetett kotlós a tojásokon ülve elpusztul, kincs lapul alatta. / Repülő darázs figyelmezteti a kincsesókat a kincs otlétére.

DT: Erdősokonya (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 318. – Pittner Károly gy., 1914); Csoma (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 489.).

FF: Tarnalelesz (Heves megye földrajzi nevei I., 1970. 50.); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 276.).

AF: Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 22.).

SZ: Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.).

C 26. A kincset fedő kő. Az elrejtett kincs helyét egy különleges formájú/nagy/lapos kő jelzi.

DT: Sárszentmihály (MNAR HS 11310. – Temesváry Béla gy., 1969–1975).

FF: Stósz (Versényi György, 2011. 29. – 1880); Körmöcbánya, H. n. (Versényi György, 1895. 129–130., 131.); Kishuta (EA 6511/6. – Balassa Iván gy., 1957); Hejce (Ferenczi Imre, 1960. 427.); Körmöcbánya – 2 (EA 16019/10–11., 12. – Lánzos Zoltán gy., 1977); Óbást (MZA 92966. – Varga Norbert gy., 2005).

AF: Sárrétudvari (DMNA 779/27. – Szabó Irén gy., 1965).

ER: Máramaros vármegye – 3 (Siegmetth Károly, 1885. 58–60.); Nagydoba (Szilágysági magyarok, 1999. 391. – Kovács Kuruc János gy.); Rév (MZA 94448. – Magyar Zoltán gy., 2012).

SZ: Lókod (EA 25399/3. – Balázi Domokos gy., 1980-as évek); Gyimes: Antalok száda (MZA 57604. – Mónus Berta feljegyzése, 1990-es évek); Csikkarcfalva – 2 (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111844., 111857. – Derjanecz Anita gy., 1996).

→MZ VIII. A 5.

C 27. A kincset jelző botlás. Ahol megbotlik az ember/az arra járó ember lova, ott kincs/az illető nagyapjának a kincse van elrejtve.

DT: Sárszentmihály (MNAR HS 11310. – Temesváry Béla gy., 1969–1975).

FF: Selmecbánya (Hidvéghy Árpád, 1900. 5–6.); Ózd (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 212. – Székely László gy., 1914); Szuhafeő (MNAR HS 11311. – Nagy Sándor János gy., 1969–1975); Sajóvelezd (MNAR HS 11308. – Benke György gy., 1969–1975); Jablonca (MZA 88722. – Magyar Zoltán gy., 1995); Berzete (MZA 88758. – Magyar Zoltán gy., 2003); Csécs (MZA 84683. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008); Krasznahorkaváralja (Magyar Zoltán, 2011c. 73–74.).

AF: Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 21.); Berettyóújfalu (DMNA 1150/50. – Sándor Mihályné gy., 1968); Kiszákóhalma (MNAR HS 11303. – Terjék János gy., 1969–1975); Kiszombor (MNAR HS 11304. – Pongó Gyula gy., 1969–1975); Porcsalma (MNAR HS 50201. – Potor Zoltán gy., 1969–1975); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 115.); Sarkadkeresztúr (Bondár Ferenc, 1982. 18.); Doroszló (Kovács Endre, 1982. 180.); Temerin (Csorba Béla, 1988. 106.); Arad-Mossóczytelep (Kovács Ferenc, 1995. 35.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 154.); Hajós (Schön Mária, 2005. 181.).

ER: Andrassy-telep, Mezőség* (Keszeg Vilmos, 1992. 202., 213.); Mezőcsávás (Zsigmond Győző szerk., 2004. 102. – Tóth Gyuláné gy.); Magyarpéterfalva (Magyar Zoltán, 2005a. 145.).

SZ: Felsőrákos (Jánosfalvi Sándor István, 1942. II. 95. – 1846); Istensegíts (Bosnyák Sándor, 1977. 77.); Lókod (EA 25399/3. – Balázi Domokos gy., 1980-as évek); Csikjenőfalva – 2, Csikkarcfalva – 2 (MNARHS ltsz. n.; MZA 111843., 111844., 111857., 111858. – Derjanecz Anita gy., 1996); Gyimes: Magyarcsügés* (Magyar Zoltán, 2003. 344.); Szárazajta (Uő, 2011b. 187.).

C 28. A kincstre mutató jel. Egy ferdén nőtt fa/egy fa torz növesű ága/egy fatörzsbe vésett kéz/fatörzsbe vert szög/sírkőbe faragott nyílveendő/szíkklába vésett jel/stb. mutat/utal az ott/közélben elrejtett kincstre.

DT: Kákics (Berze Nagy János, 1940. II. 589–590.); Hosszúhetény (Reuter Camillo, 1968. 48.; Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 584.; Pesti János szerk., 2002. 242.).

FF: Stósz (Versényi György, 2011. 29. – 1880); Körmöcbánya, H. n. (Versényi György, 1895. 129–130., 131.); Körmöcbánya – 2 (EA 16019/10–11., 12. – Lánosz Zoltán gy., 1977); Óbást (MZA 92966. – Varga Norbert gy., 2005); Egyházashást (Magyar Zoltán, 2006b. 63–64.).

AF: Békés (EA 2379/159. – Durkó Antal gy., 1920–1950); Tiszaigar (Küllös Imola, 1988. 170. – Katona Imre gy., 1949); Abony (EA 16549/12. – Temesközé István gy., 1969); Bés (EA 26216/13. – Bodnár Lajos gy., 1994); Mőricgát – 2 (Fehér Zoltán, 2004a. 407., 408.).

ER: Máramaros vármegye (Siegmethe Károly, 1885. 58–59.).

SZ: Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 348.); Pálpataka (MZA 108905. – Magyar Zoltán gy., 2017).

C 30. Kincsre vezető jelek (vegyes).

C 30.1. A kincs helyén megálló kerék. A guruló kerék a kincs helyén áll meg.

DT: Győr vidéke (Róheim Géza, 1925. 318.).

C 30.2. A visszafelé folyó víz. A patak visszafelé folyó vize utal a kincs rejtékhelyére.

FF: Mezőkeszi (Magyar Állam, 1879. 62. szám, 2.).

C 30.3. Egyéb hagyományok. Ha a közeli falu plébániáján meggyújtják a vilányt, pontosan a hegy azon részéről lehet a világosságot megpillantani, ahol a kincs el van rejtve. / A betyár sziklába faragott kőszékében ülve látható meg az a hely, ahol kincs van elrejtve. / Stb.

FF: Szepesi (Magyar Zoltán, 2001a. 365–366.).

ER: Nemesbudafalva* (Gunda Béla, 1956. 52.).

D 1–50. A KINCS ELREJTÉSE

D 1–40. A kincs elrejtői

D 1–20. Történelmi szereplők kincse

D 1. Dárius kincse. Az elrejtett kincs a mesés gazdagságáról híres Dárius király (a mitikus Dárius király/Dárius perzsa uralkodó/Szent Dárius király) kincse. / A kincset Dárius rejtette el a halála előtt/az ellenségei elől.

KM: H. n. (Dugonics András, 1820. I. 162.); Szeged* (A tengeri kisasszony, 2006. 955.; MFMNA 43-1967/11–13. – Bakai Ferdinánd gy., 19. század közepe); H. n. (Varga János, 1877. 92.); H. n. (Mondák hegybe rejtett kincsekről, 1919. 132.). ER: Kalotaszeg* (Bene Lajos, 1931. III. 81–100.); Kalotaszeg* (Szabó Géza, 1978. 21–22.). SZ: Csíkmenaság (Magyar Zoltán, 2011a. I. 148.).

DT:

– A regölyi várban elrejtett/keresett Dárius kincse: Regöly (Tolnavármegye, 1907. 3. szám, 4.).

FF:

– A komlóskeresztesi határban elrejtett/keresett Dárius kincse: Komlóskeresztes (OSZK K Quart. Hung. 1514. IX/2. – Pulszky Ferenc gy., 1841).

AF:

– A Szeged vidéki Ürgedombban elrejtett/keresett Dárius kincse: Szeged vidéke (Móra Ferenc, 1959. 11. – 1924).

– A nagykereki várkastélyban elrejtett/keresett Dárius kincse: Nagykereki (Szekeres Gyula, 2004b. 195. – Béres András gy., 1954).

– A tiszafüredi Ásotthalomban elrejtett/keresett Dárius kincse: Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 598.).

ER:

– Erdély különböző helyein elrejtett/keresett Dárius kincse: H. n. (Kilián István, 1973. 164. – iskoladráma, 18. század közepe); H. n. (Hölgyfutár, 1852. 368.; Kőváry László, 1857. 26–34.; Uő, 1866. 12–13.); H. n. (Prédikátori Tár, 1871. 5.; Dömötör Ákos, 1992. 184.); H. n. (Versényi György, 2011. 28. – 1880).

– A cigányhavasi (a cigányhavasi/Hideg-szamosi Dárius várában elrejtett/keresett) Dárius kincse: Kolozs vármegye/Gyalu (Benkő József, 1999. I. 349. – 1778); Kolozs vármegye/Magyarvalkó* (Jankó János, 1892. 36.; EA 5560/83–85. – Bátky Zsigmond gy., 1941; Pogány Péter, 1978. 239.; Vasárnap Ujság, 1888. 750. – kincsre vezető irat, 1716/18–19. század); Kolozs vármegye* (Müller, Friedrich, 1885. 331. – 1838); Magyarlóna (Kőváry László, 1857. 26.; Uő, 1866. 64–65.); Gyalu (Kalotaszeg, 1891. 5. szám, 42. – Benedek Elek és Sebesi Jób gy.); Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 47.); Gyalu – 2, Magyarlóna (Szabó Géza, 1978. 70–73.); Magyarfenes (Magyar Zoltán, 2004a. 316.).

– A Tordai-hasadékban (A Kéményseprő-barlangban/a Vágottkőben/stb.) elrejtett/keresett Dárius kincse: Torda vidéke (Téglási Ercsei József, 1837. 306–307.); Torda vidéke (Kőváry László, 1857. 26–27.); Torda (Orbán Balázs, 1889. 418.); Mészkö (Borbély Sándor, 1893.

358–359.; Uő, 1894. 1.); Aranyosszék (Uő, 1894. 2.); Mészkö (Keszeg Vilmos, 2004. I. 184–185. – Mádi Mihály kéziratos feljegyzése, 1906 k.); Torda vidéke (Vőő Gabriella, 1992. 202.).

– A Hunyad megyei havasokban elrejtett/keresett Dárius kincse: Hunyad vármegye (Krúdy Gyula, é. n. 300.; Pogány Péter, 1978. 238. – 1857).

– A kolozsi Tündérvárban elrejtett/keresett Dárius kincse: Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11. – Pesty Frigyes, 1864. Kolozs vármegye); Kolozs (Pesty Frigyes, 1888. 402.); Kolozs (Versényi György, 1901. 271.).

– A görgényi várhegyen elrejtett/keresett Dárius kincse: Görgény völgye (Kemény Endre, 1869. 61.).

– A bodzafordulói Királykútnál elrejtett/keresett Dárius kincse: Bodzaforduló (Orbán Balázs, 1873. VI. 85.).

– A Sztrigy folyó medre alatt elrejtett/keresett Dárius kincse: Hunyad vármegye (Kelet Népe, 1877. 26. szám, 3.).

– A gredistyei (várhelyi) várromok között elrejtett/keresett Dárius kincse: Szászváros (Kelet, 1881. 269. szám, 2.).

– A szászcsóri várhegyben elrejtett/keresett Dárius kincse: Szászcsór* (Müller, Friedrich, 1885. 30.; Herrmann Antal, 2893. 29., 386–387.).

– Az Omlás környéki hegyekben elrejtett/keresett Dárius kincse: Omlás* (Müller, Friedrich, 1885. 29–30.; Herrmann Antal, 1893. 29.).

– A désaknai Várhegyen elrejtett/keresett Dárius kincse: Désakna (Kádár József, 1992. 18.; Uő, 2000. 46. – 1892).

– A klici barlangban elrejtett/keresett Dárius kincse: Klic (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1901. IV. 381.).

– A kisbácsi Szent János-kút környékén elrejtett/keresett Dárius kincse: Kisbács (Szendrey Zsigmond, 1923–1924. 144. – Szendrey Zsigmond gy.).

– A kidei Hathold pincéjében elrejtett/keresett Dárius kincse: Kide – 2 (EA 31188/88., 100. – Szűcs Sándor gy., 1941); Kide (MZA 82867. – Magyar Zoltán gy., 2007).

– A nyárszói Földvárban elrejtett/keresett Dárius kincse: Nyárszó (Jungbert Béla, 1973. 4.).

– A kajántói Dárius-pincéjében elrejtett/keresett Dárius kincse: Kajántó (Janitsek Jenő, 1986. 172.); Kajántó – 5 (KJNTA 1074-02/1–3., 5. – Pete-Komáromy Sára gy., 2003); Kajántó (Móra László Tibor, 2004. 125.); Kajántó – 7 (MZA 71115., 82863., 82864., 82879., 82907., 91409., 91410. – Magyar Zoltán gy., 2006. 2011).

– A magyarvistai Csúpon elrejtett/keresett Dárius kincse: Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 338.); Magyarvista (András Erzi Erdei, 2008. 285–286.).

– A révi Gardán/a Rév környéki hegyekben elrejtett/keresett Dárius kincse: Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133.); Rév (Magyar Zoltán, 2012b. 202.); Rév (MZA 94451. – Magyar Zoltán gy., 2012).

SZ:

– A Homoródalmási-barlangban elrejtett/keresett Dárius kincse: Homoródalmás (De Gerando Ágost, 1845. II. 123–124.); Homoródalmás (Kőváry László, 1853. 118.; Uő, 1857. 28.); Homoródalmás (Vita Zsigmond, 1975. 64. – Jókai Mór úti levele, 1853; Jókai Mór, 1854b. 103–104.); Homoródalmás (Hunfalvy János, 1864. III. 112.); Homoródalmás (Orbán Balázs, 1868. I. 91.); Homoródalmás (Hankó Vilmos, 1896. 102.); Homoródalmás (Magyar Zoltán, 2011d. 137. – Gáll Judit gy., 1996); Homoródalmás (Dénes István, 2002. 45–46.).

– A Firtos-hegy barlangjában elrejtett/keresett Dárius kincse: Atyha (Krizsa János, 2013. 516–517. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe).

- A siklódi Disznóskő nevű sziklában elrejtett/keresett Dárius kincse: Siklód (Orbán Balázs, 1868. I. 143.); Siklód (Hegyi József, 1937. 473.; Balázs László, 1972. 19.).
- A maksi Széphegy oldalában elrejtett/keresett Dárius kincse: Maksa (MZA 57585. – Kakkas Zoltán gy., 1971).
- A dálnoki Széphegyen, a Gál oldala nevű határrészen elrejtett/keresett Dárius kincse: Dálnok (Faragó József, 1948. 66.); Dálnok – 2 (MZA 96731., 96732. – Zsigmond Győző gy., 1991); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165.).
- Az felsősófalvi Kodáros-hegy barlangjában elrejtett/keresett Dárius kincse: Alsósófalva (Margittai Gábor, 2001. 36.); Alsósófalva (Pataki János, 2005. 254.); Korond/Alsósófalva (MZA 111608. – Magyar Zoltán gy., 2018).
- Az Ágost környékén elrejtett/keresett Dárius kincse: Gyimes: Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2006d. 93.).
- A gyimesi Dárius kincse: Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2009a. 291–292.); Gyimes: Csinód (Uő, 2011a. I. 106–107.).
- A székelyzsombori Macskahegyben elrejtett/keresett Dárius kincse: Székelyzsombor (Magyar Zoltán, 2011d. 175.).
- A hargitai Kustaly várának pincéjében elrejtett/keresett Dárius kincse: Oklánd (Magyar Zoltán, 2011d. 184.).

D 1.1. Szólásokban szereplő Dárius kincse. Szólások, melyekben Dárius kincsét említik: „Elköltené a Dárius kincsét is.” / „Ann yi kincse van, mint Dáriusnak.” / „Nem adná oda Dárius kincséért sem.” / Stb.

AF: Bácska (Margalits Ede, 1877. 19.).

ER: H. n. – 3 (Vöő Gabriella, 1999. 63.).

D 2. Mitikus hősök kincse.

D 2.1. Nimród király kincse. Nimród király váncsodi kastélyának pincéjében elrejtett/keresett kincsek.

AF: Biharkeresztes (MZA 71557. – Lackovits Emőke gy., 1968); Váncsod (Módy György, 1975. 664–665.).

D 2.2. Csörsz király kincse. Csörsz avar királynak a tiszafüredi Ásotthalomban/a kunszentmártoni Csörke-halomban elrejtett/keresett kincse.

AF: Tiszafüred (GYINMA 135/4–5. – Szűcs Sándor gy.); Kunszentmárton* (DJMNA 2206-84/10. – Gulyás Éva gy., 1981).

D 2.3. Zeta király kincse. Zeta király által várának pincéjében (az udvarhelyszéki Zeta várában/a beregi Kelemen-hegyben) elrejtett, lányai által őrzött kincse.

SZ: Zetelaka (Orbán Balázs, 1868. I. 67.; Benedek Elek, 1926. 47–49.); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 207–208. – Szanisz András gy., 1958); Zetelaka (Ozsváth Imola, 2008. 48–49.).

AF: Beregszász vidéke (Keresztély Balázs szerk., 1992. 60–61. – Dalmay Árpád gy., 1987); Bene (EA 27549/34. – Horváth László gy., 1997).

→MZ III. E 44.

D 2.4. Berenkei király kincse. Berenkei királynak a bajóti Berényvárbán elrejtett/keresett kincse.

DT: Bajót (BBMNA 15/2–3. – Dobosi Dezső gy., 1954); Bajót (EA 14477/22–25. – Balogh László gy., 1965); Bajót – 2 (BBMNA 44/16., 16–17. – Balogh László gy., 1968); Bajót (Komárom megye földrajzi nevei, 1985. 73–74.).

D 2.5. Gregorius király kincse. Gregorius királynak a Magas-Tátrában elrejtett/őrzött kincse.

FF: Késmárk (Szendrey Zsigmond, 1920. 52.).

D 2.6. Lolló király kincse. Lolló királynak a kalotaszegi Tordalmában elrejtett/keresett kincse.

ER: Kalotadámos (Jankó János, 1892. 37.).

→MZ II. 158.12.

D 2.7. Sügér király kincse. Sügér királynak a nyomáti Héhegy tetején állt palota pincéiben/a nyárádszentlászlói unitárius templom kriptájában elrejtett/keresett kincse.

SZ: Nyomát (Orbán Balázs, 1870. IV. 61.); Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 28. – Kelemen Lajos gy.).

D 2.8. Bábolna király kincse. Bábolna királynak a sepsibesenyői Bábolna árkában elrejtett/keresett kincse.

SZ: Sepsibesenyő (Orbán Balázs, 1869. III. 183.).

D 2.9. Boda király kincse. Boda király isteni büntetésből föld alá süllyedt várának pincéiben rejtőző kincsek.

DT: Győrvar (Dömötör Sándor, 1957b. 11–12.).

D 2.10. Petke király kincse. Petke király elrejtett kincse az écsi Petkevárbán.

DT: Écs (EA 27448/42–43. – Orbán László gy., 1977).

D 2.11. Tamás király kincse. A tatárok elől menekülő Tamás királynak a turai mezőn elásott kincse.

ER: Tamásváralja (Bura László, 1990. 39.).

D 2.12. Királyok kincse. Meg nem nevezett király/egy tengeri kalózkirály/királyok által elrejtett kincsek.

DT: Kemenesmihályfa* (MNAR HS 93803. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Kapolcs (Veszprém megye földrajzi nevei I., 1982. 82.).

FF: Vály völgye (P. Bodnár Enikő–Pusko Gábor, 2002. 74.).

AF: Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1940a. 2.); Algyő (MNT 23/4. – Czizrok Sándor gy., 1969–1975).

D 2.13. A pogány király kincse. A pogány királynak/a pogány király lányának (Pogandzsivcsi) a kamjanicai vár kútjába hányt kincse.

FF: Kapuszög* (Szémán István, 1911. 237.); Ung megye* (Keresztély Balázs szerk., 1992. 58–59.).

D 2.14. Rapsonné kincse. Rapsonné által várának titkos pincéibe rejtett, kincskeresők által azóta is kutatott kincsek.

SZ: Parajd – 2 (Orbán Balázs, 1868. 137., 139.); Ilyésmező (Téglás Gábor, 1927. 47.); Ilyésmező (EA 26193/5–6. – Gub Jenő gy., 1995).

→MZ IX. B 70.1.11.7

D 2.15. Ekerontó Borbála kincse. Ekerontó Borbála elrejtett kincsei az ecsegi Várhegyen.

FF: Ecseg – 3 (EA 2460/1–2. – Manga János gy., 1951).

D 2.16. Vörös Márta kincse. A felelősségrevonás elől menekülő Vörös Márta elásott kincse Nagyharsány közelében.

DT: Nagyharsány (EA 33011/17–18. – Dömötör Ákos gy., 1966).

D 2.17. Mitikus vezérek kincse. Zobor/Obor/Szabolcs/Tiburc/Csombod vezér által az ellenség elől elrejtett kincsek.

DT: Vágvecse (Szentkereszty Tivadar, 1895. 416.).

AF: Szabolcs (EA 22408/28. – Fábrián József gy., 1982).

ER: Nagydoba (Szilágysági magyarok, 1999. 391. – Kovács Kuruc János gy.).

SZ: Barót/Bibarcfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 216.); Sóvárad (Uő, 1870. IV. 22.).

→MZ II. B 36.2. →MZ III. G 4.2.

D 3. Történeti hősök kincse.

D 3.1. Dávid király kincse. Dávid zsidó királynak a siklódi Dávidvára mélyében elrejtett kincse.

SZ: Siklód (Hegyi József, 1937. 473.).

D 3.2. Decebal kincse. Decebal dák uralkodó által a Sztrigy folyó mentén/a Hátszegi-medencében/a Tordai-hasadékban elrejtett kincsek.

ER: Hunyad vármegye (Köváry László, 1852. 50–51.; Uő, 1857. 35–36.; Uő, 1866. 34.); Torda (Orbán Balázs, 1889. 32.); Hunyad vármegye (Kuun Géza, 1890. 182.); Hunyad vármegye (Erdély-Erdély Népei, 1898. 21. – Téglás Gábor gy.); Rákosd (Magyar Zoltán, 2009d. 144.).

D 3.3. Attila kincse. Attila hun király által elrejtett/holta után elrejtett kincsek. / Attila kincses koporsója/kincsekkel teli sírja.

→MZ II. A 30. →MZ II. A 43.1–2.

D 3.4. Réka királyné kincse. Attila feleségének, Réka királynénak aranykoporsója/a királyné sírjába rakott kincsek.

→MZ II. A 55.4.5. →MZ II. A 55.6.

D 3.5. Buda vezér kincse. Attila testvérének, Budának elrejtett kincsei. / Buda vezér kincses koporsója/a Buda sírjába rejtett kincsek.

→MZ II. A 78.

D 3.6. Szvatopluk kincse. Szvatopluk morva fejedelem kincses koporsója/a Szvatopluk sírjába rejtett kincsek.

→MZ III. G 3.5.

D 3.7. Árpád kincse. Árpád vezér által elrejtett kincsek.

→MZ II. B 30.

D 3.8. Koppány kincse. Koppány vezér által elrejtett/elszórt kincsek.

→MZ II. B 77.

D 3.10. Szent István király kincse. Szent István király által elrejtett/Szent Istvánnak tulajdonított kincsek.

→MZ II. C 144.

D 3.11. Aba Sámuel kincse. Aba Sámuel király által elrejtett kincsek.

→MZ II. E 173.

D 3.12. Salamon király kincse. Salamon király által elrejtett korona.

→MZ II. E 208.

D 3.13. Szent László király kincse. Szent László király által elrejtett/elvesztett/Szent Lászlónak tulajdonított kincsek.

→MZ II. D 158.

D 3.14. Vak Béla király kincse. Vak Béla király által elrejtett/titkos helyre tett kincsek.

→MZ II. E 227.

D 3.15. IV. Béla király kincse. IV. Béla király által elrejtett/IV. Bélának tulajdonított kincsek.

→MZ II. F 128. →MZ II. F 136.1.

D 3.16. III. András király kincse. III. András király által az ország különböző részein elrejtett kincsek.

→MZ II. E 259.1.

D 3.17. Csák Máté kincse. Csák Máté által elrejtett kincsek.

→MZ II. G 10.

D 3.18. Zách Felicián kincse. Zách Felicián által elrejtett kincsek.

→MZ II. G 51.4.

D 3.20. Mátyás király kincse. Valaha Mátyás király tulajdonában lévő/Mátyás királynak tulajdonított kincsek.

→MZ II. H 410.

D 3.22. Dózsa György kincse. Dózsa György által elrejtett/Dózsa György néhai portáján talált kincsek.

→MZ II. J 20.

D 3.23. Zrínyi Miklós kincse. Zrínyi Miklós személyéhez társított kincsek.

→MZ II. J 121.24.

D 3.24. Báthori Zsigmond kincse. Báthori Zsigmond fejedelem elásott kincsei.

→MZ II. K 38.

D 3.25. Bocskai István kincse. Bocskai által elrejtett/Bocskai személyéhez társított kincsek.

→MZ II. J 68.

D 3.26. Báthori Erzsébet kincse. Báthori Erzsébet szelleme által a csejtei várban őrzött kincsek.

→MZ II. K 69.1.

D 3.28. II. Rákóczi Ferenc kincsei. II: Rákóczi Ferenc fejedelem által elrejtett/elrejtetett/Rákóczi birtokában lévő/Rákóczinak tulajdonított kincsek.

→MZ II. L 161–170.

D 3.30. Gyöngyös Gyerőfi kincse. A Gyerőfi család utolsó tagja által elrejtett kincsek.

→MZ II. P 130.

D 3.31. Geszti Ferenc kincse. Geszti Ferenc, gazdag erdélyi főúr végrendeletében megjelölt, elrejtett kincsek.

ER: Hunyad vármegye (Kuun Géza, 1890. 182.).

D 3.32. Mária Terézia kincse. Mária Terézia által elrejtett/a királynőnek tulajdonított kincsek.

→MZ II. Q 69.

D 3.35. Heydte kincse. Heydte osztrák tábornok menekülés közben elrejtett hadipénztára.

SZ: Felsőrákos (Demeter László, 1998. 172. – Lőrincz István kéziratos feljegyzése, 1987).

D 5. A rómaiak kincse. A régi rómaiak által elrejtett kincsek.

ER: Olthévíz (Magyar Zoltán, 2011a. I. 285. – Orbán Dániel gy.).

D 5.1. A gótok kincse. A néhai gótok („gothusok”) által elrejtett kincsek.

SZ: Csík vármegye (Székely Nemzet, 1886. 29. szám, 3.).

D 6. A hunok kincse. Hunok által halomba/a Szádelői-hasadékba rejtett kincsek.

DT: Rábapordány (MZA 111051. – Balázs Livia gy., 1973).

AF: Szeged (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIII., 1914. 493.; A tengeri kisasszony, 2006. 950. – Wéber Károly gy., 19. század közepe).

FF: Szádelő (Lábán Antal–Keresztury Kálmán, 1927. 72.).

D 7. A honfoglaló magyarok kincse. A honfoglaló magyarok/a Moldvában megtelepült első magyarok által elásott/elrejtett kincsek.

AF: Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 167.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 235.); Magyarhomorog (Dankó Imre, 2001. 338.).

MO: Szabófalva (Harangozó Imre, 2001. 293. – Domokos Pál Péter és Jagamas János gy., 1958).

D 8. A pogány magyarok kincse. A pogány hiten maradt magyarok által elrejtett kincsek. / A pogányok isteni büntetésből földbe süllyedt kincsei.

→MZ III. E 44.

D 9. A kunok kincse. A kun sereg/egy kun kapitány által elrejtett kincsek.

DT: Dobronak (Kaszás József, 1995. 66.).

AF: Kiskunhalas (Pesty Frigyes, 1864. Jászkunság, 25.); Balotaszállás (VKMA Itsz. n.; MZA 33052. – Glocker Zoltán gy., 1980).

ER: Magyarberéte (Magyar Zoltán, 2012a. 392.).

D 10. A tatárok kincse. Tatárok/a tatárok vezére által elrejtett kincsek.

FF: Kóvár (Csáky Pál, 1993. 45–46.); Tornaújfalu (Magyar Zoltán, 2001a. 156.).

AF: Őrmező (Mizser Lajos, 2000. 387. – Pesty Frigyes, 1864. Szabolcs vármegye); Pácín, Cigánd (Barta Zsolt, 2008. 23–24., 25.); Pácín – 2 (Uő, 2015. 503., 504.).

ER: Szék (Magyar Zoltán, 2012a. 400–401. – Dóczyné Berde Amál gy., 1930-as évek); Beszterce („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 310–311. – Wass György gy., 1940); Magyarcsaholy (Vass Márton, 1972. 28.); Magyarcsaholy (Bura László, 1990. 39.); Magyarcsaholy (Magyar Zoltán, 2011a. II. 446.); Ördögösfüzes (Horsa István–Hanusz Zoltán, 2015. 38.).

SZ: Hidegkút (MZA 61288. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007).

MO: Onyest/Ónfalva, Külsőrekecsin (Halász Péter, 2005. 178., 179. – 1971–1981); Ónfalva/Onyest (Uő, 1983. 15.).

D 11. A husziták kincse. A husziták által elrejtett/a huszitáknak tulajdonított kincsek.

FF: Alsózsolca (Tóth Péter, 1988. 30. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Domaháza (Dobosy László, 1975. 22.); Domaháza (EA 22001/16–17. – Dobosy László gy., 1981); Domaháza (Dömötör Ákos, 1999. 1205.).

AF: Tiszavalk (Tóth Péter, 1988. 357. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Révleányvár (Kulcsár Ferenc, 1995. 61–63.).

D 12. A törökök kincse. Törökök/az országból kivonuló törökök által elrejtett/a visszatérő törökök által keresett/a törököknek/a török szultánnak/a török nagyvezérnek/egy török basának tulajdonított kincsek.

DT: Sopron (Hunfalvy János, 1860. II. 366.); Kaposvár (Gózszy Zoltán–Polgár Tamás, 2001. 156. – Pesty Frigyes, 1864. Somogy vármegye); Igar, Nagyláng (Pániczky Józsefné, 1977. 216., 246. – Pesty Frigyes, 1864. Fejér vármegye); Őrség (Gaál Ferencz, 1873. 176.); Esztergom (Budapesti Hírlap, 1886. november 3.; Szendrey Zsigmond, 1926. 183.); Muraköz (Muraköz, 1892. január 3.); Kiskaniza (Halis István, 1893. 13.); Kapronca (Ethnographia, 1895. 130.); Esztergom (Thirring Gusztáv, 1900. 243.); Esztergom (Hanusz István, 1900. 42.); Esztergom (Komárom vármegye, 1907. 192.); Esztergom (Esztergom vármegye, 1908. 86.); Tarany (Somogy vármegye, 1914. 175.); Ortaháza, Ormándlak, Kislengyel, Hosszúfalu (Gönczi Ferencz, 1914. 49., 55–56., 61., 86.); Dunaföldvár – 2 (WMMEA 113-74/1., 7. – Berze Nagy Ilona gy., 1920–1925); Sárbogárd (MOA 11573. – Rektorisz Lajos gy., 1921); Harkány (Relković Davorka, 1925. 174.); Tapolca (N. Szabó Gyula, 1926. II. 76.); Kolta (Szendrey Zsigmond, 1926. 138.); Rábatótfalu – 2 (Vakarcs Kálmán, 1939. 204.); Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.); Kopács (MOA 11049. – Katona Imre gy., 1942); Balatonendréd (Margittay Rikárd, 1943. 129.); Ormánság (Hegedűs Lajos, 1946. 13., 145.); Pozva (GMA 5/12. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Gersekarát (EA 2445/5. – Dömötör Sándor gy., 1951); Páty (HOMNA 129/1. – Bodgál Ferenc gy., 1952); Bük (Dömötör Sándor, 1954. 39–42. – Fábry Mihályné gy.); Aranyosgadány (Kerny Terézia, 1990. 278. – Genthon István gy., 1955); Törökkoppány (Somogyország, 1957. december 13.); Pálfiszeg – 3, Rózsásszeg (EA 6305/3., 24., 26., 30. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Bazita (EA 6569/4. – Szentmihályi Imre gy., 1959); Pécs (Vargha Károly, 1959. 59.); Pécs – 2 (Muszty László, 1959. 84., 86.); Halastó (MOA 7422. – Irányi Lujza gy., 1950-es évek); Berzence (EA 4523/96–97. – Szállási Sándor gy.); Csókakő (MNAR HS ltsz. n. – Diószegi

Vilmos gy., 1960); Rácalmás (EA 12684/9. – Sárközi Júlia gy., 1960); H. n. (Oravec Paula, 1961. 13.); Kisbajom (S. Dobos Ilona, 1962. 485.); Várong (MOA 10339. – Takács Lajos gy., 1962); Váralja (EA 14364/35. – Solymár Imre gy., 1962); Szigetvár (Kovács Valéria, 1962. 261–262.); Mersevát (EA 13678/8. – Kovács Jenő gy., 1963); Csurgó (EA 13638/43. – Farkas Éva gy., 1963); Csörötnek (Kuntár Lajos, 1964. 630.); Tornyiszentmiklós (Zala megye földrajzi nevei, 1964. 437.); Bajót (BBMNA 20/10. – Balogh László gy., 1964); Velence (Reményi József, 1965. 7.; Kovács Sándor Iván, 2001.208–209.); Bonyhád (EA 14619/18–19. – Solymár Imre gy., 1966); Bajót (EA 14477/20. – Balogh László gy., 1965); Szóké (EA 14387/12. – Müller Géza gy., 1965); Bonyhád (EA 14619/18–19. – Solymár Imre gy., 1966); Izbég (EA 8387/10. – Dobos Ilona gy., 1967); Mohács (Bálint Sándor, 1975. 706. – Kiss Béla gy., 1967); Bajót (BBMNA 44/19. – Balogh László gy., 1968); Rácalmás (EA 8862/160. – Dobos Ilona gy., 1968); Iván (EA 16338/12. – Varga Borbála gy., 1969); Somogyudvarhely (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111956. – Horváth László gy., 1969–1975); H. n. (Lengyeltóti János, 1970. 6.); Rábapatona – 2 (MZA 71710., 71712. – Lackovits Emőke gy., 1970); Dunaremete (Diószegi Vilmos, 1973. 200.); Tab, Bárdudvarnok, Csurgó – 2, Rinyaszentkirály, Patosfa (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 214., 518., 619., 626., 732., 766.); Zalaszentlőrinc (Bálint Sándor, 1975. 706.); Pécs (Uo. – Sarosác György gy., 1973); Gerjen (Andrásfalvy Bertalan, 1975. 83.); Pákoz (IKMNA 77.2/2. – Géro Györgyi gy., 1977); Mersevát (EA 19475/32. – Kovács Jenő gy., 1977); Velence (Gács Béla, 1978. 8.; Kovács Sándor Iván, 2001. 212.); Haraszi – 2, Kórógy, Laskó, Vörösmart (Ferenczi Imre, 1979. 206–208.); Gyöngk, Kakasd, Decs (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 139., 331., 484.); Mersevát, Felsőszölnök, Kiszrákos (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 310., 398., 486.); Városbéc, Szentdés, Dinnyeberki, Pécs-Somogy, Aranyosgyád, Egerág, Szóké (Baranya megye földrajzi nevei II., 1982. 229., 269., 785–788., 990.); Zalatilaj (Sági Károly, 1982. 366.); Kemse (Zentai Tünde, 1983. 100.); Bajót (Komárom megye földrajzi nevei, 1985. 70.); Csurgó (Csurgó földrajzi nevek szerint, 1985. 50.); Izbég (Dobos Ilona, 1986. 124.); Csicsó – 4 (Fehérvári Magda, 1987. 42–45.); Külsóvat (Veszprém megye földrajzi nevei II., 1987. 232.); Felsőszölnök, Apátistvánfalva (Eperjessy Ernő, 1988. 403., 404.; Uő, 1996. 184., 186.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 268.); Apátistvánfalva, Szakonyfalva – 2, Szentgotthárd vidéke – 2 (Eperjessy Ernő, 1988. 402–403., 405.; Uő, 1996. 182–184., 186–187., 194.); Balatonendréd – 6 (EA 23997/11–13., 16., 19–20., 24–25. – N. N. gy., 1989); Balatonendréd – 10 (RRMNA 2126/8–9., 14., 16–18., 20. – N. N. gy., 1989); Óriszentpéter (Szikszay Edit, 1990. 38.); Csörötnek (Kuntár Lajos, 1990. 198–199.); Csókakő (EA 25053/8. – Németh Béla gy., 1992); Kakasd (Sebestyén Ádám, 1994. 172.); Babosdöbréte („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 306–307. – Szalai Anikó gy., 1995); Szentbékál (MZA 49491. – Lukács László gy., 1998); Lakhegy (MZA 58799. – Zágorhidi Czigány Balázs gy., 2000 k.); Mohács, Dömös (Bosnyák Sándor, 2001. 153., 176.); Siklós, Markóc, Aranyosgyád, Szilágy, Cserkút, Felsőmindszent, Görcsönydoboka, Szigetvár (Pesti János szerk., 2002. 90., 239–242., 245–247.); Várölgy (Petánovics Katalin, 2005. 301.); Somogyvár (MZA 90880. – Magyar Zoltán gy., 2009); Dobronak (Magyar Zoltán, 2010. 139.).

FF: Rimaszombat (Rimaszombat és Vidéke, 1877. 2. szám, 2.); Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 163.); Rimaszombat (Gömör-Kishont vármegye, 1903. 500.); Bükkzsenterzsébet (EA 6367/3732. – Szendrey Zsigmond gy.; Szendrey Zsigmond, 1926. 183.); Cserépváralja (EA 4769/4. – Jakab Anna gy., 1930); Nézsza (EA 9593/10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Acsa (EA 12164/3. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Szécsény (PMNA 7/3–4. – Solymos Ede gy., 1949); Uppony (EA 10150/6. – Pongó Bertalan gy., 1958); Uppony (HOMNA 700/12. – Lajos Árpád gy., 1960); Parád (EA 15626/6. – Godó Ágnes gy., 1967); Tarcál – 2 (Dobos Ilona, 1971. 44.); Sirok (ENA 1619/73. – Sebestyén Csilla gy., 1973); Garamdamásd

(Parák Endre, 1974. 117–119.); Zsély (MZA 88939. – Danczi Lajos gy., 1975); Tarcál (EA 19484/19–20. – Pataky Ibolya gy., 1977); Szécsény (Wolf Ida, 1978. 57–58.); Hollókő (Szombathy Viktor, 1984. 170.); Halmajugra (Heves megye földrajzi nevei IV., 1988. 171.); Sajógömör (Kósik Ferenc, 1992. 66.); Mohora (Puskás Péter–Végh József, 1997. 196–198.); Tornaújfalu (Magyar Zoltán, 2001a. 156.); Nyitraegerencsér (Uó, 2002. 68.); Bussa (MZA 84264. – Budai József gy.); Csalár, Galábocs, Miksi – 2, Rárósmúlyad (MZA 84143., 83144., 84259., 25417., 84266. – Varga Norbert gy., 2003); Kutasó (Balavány György, 2003. 31.); Mucsény (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 99.); Bárna (Frics Gyula, 2007. 30–31.); Szilaspogony (Baráz Csaba–Kiss Gábor, 2007. 23. – Márton Ferenc gy.); Alsószemeréd – 2, Leléd, Makranc, Nagybalog, Nagycétény (MZA 84025., 84026., 90002., 84690., 93055., 83536. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007–2011); Bernecebaráti (MZA 110662. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF; Temesvár (Delejtű, 1859. 409.); Tivadar (Pesty Frigyes, 1864. Ugocsa vármegye); Arad vidéke/Zimánd (Márki Sándor, 1882. 212. szám, 1.); Valkány (Ethnographia, 1910. 225.); Nagyszalonta – 2 (Szendrey Zsigmond, 1914. 166., 168.); Nagyszalonta (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 235–236.); Békés (EA 2379/159. – Durkó Antal gy., 1920–1950 k.); Fehérgyarmat (EA 6367/1651. – Szendrey Zsigmond gy., 1927); Körösszegapáti (MMNA 37-1954/7–9. – Linder László gy., 1930-as évek); Karcag (GYINMA 32/2. – Szűcs Sándor gy., 1930-as évek); Nagysárrét (GYINMA 135/1. – Szűcs Sándor gy., 1930-as évek); Békéscsaba (EA 8899/4–6. – Kalkó Géza gy., 1930-as évek); Nagykőrös (Nagy Lajos, 1933. 35–38.); Örvénd (Sas Kálmán, 1935. 132.); Biharnagybajom, Nagysárrét, Szeghalom (Szűcs Sándor, 1936. 299., 301–302.); Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 170–171. – Berta István gy., 1937); Kelebia (EA 21576/30. – N. N. gy., 1943); Topolya (MZA 55153. – Borús Rózsa gy., 1948); Békés (EFMA 106-67/1. – Módy György gy., 1951); Vésztő (EA 15823/136. – Bereczki Imre gy., 1952); Bezdán (EA 26298/4. – Balla István gy., 1953); Biharnagybajom, Szerep (Szűcs Sándor, 1955. 152., 153–154.); Zsadány (EA 9992/62–63. – Nagy Lajos gy., 1956); Nagykőrös (AJMA 240-70/7. – Balanyi Béla gy., 1960); Cegléd (EA 6365/70. – Nagy Dezső gy., 1960); Kötegyán (EFMA 96-67/1. – Dömötör Ákos gy., 1961); Balsa (JAMNA 232-67/3. – Komjáthy Lászlóné gy., 1962); Püspök-ladány (JAMNA 235-67/1. – Pongrácz Piroska gy., 1962); Tótkomlós (Bihari Anna, 1980. 295. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Murony, Békés – 2 (MMMNA 233-1963/1–2. – Mokány Miklósné gy., 1963); Nagykereki (Ferenczi Imre, 1965. 248.); Gyula (EFMA 563-78/4–5. – Tóth Éva gy., 1967); Vésztő (Legendás Békés, 2005. 33. – Bereczki Imre gy., 1968); Bezdán (Bosnyák Sándor, 1968. 93.); Kéleshalom (MOA 7615. – Dobos Ilona gy., 1968); Biharkeresztes (MZA 71559. – Lackovits Emőke gy., 1968); Géderlak (VKMA 163-82/11. – Hunyadi Ilona gy., 1969); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1973a. 52–53.); Csanádalberti* (Krupa András, 1974. 301–302.); Topolya – 3 (MZA 55126., 55129., 55134. – Borús Rózsa gy., 1973., 1974.); Zsombó (Bálint Sándor, 1975. 705–706.); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114.; Uó, 1987. 258–259.); Zsadány (Beck Zoltán, 1996. 80. – 1975); Csátalja/Istensegítség (Bálint Sándor, 1975. 706. – Bosnyák Sándor gy.); Jászdózsza (Gulyás Éva, 1976. 18.); Nagykőrös (AJMA 418-77/33. – Barna Gábor gy., 1976); Biharnagybajom – 2, Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1977. 172–181.); Császártöltés (VKMA ltsz. n.; MZA 32987. – Glocker Zoltán gy., 1977); Gombos – 2 (Jung Károly, 1978. 300–301., 302.); Szeghalom (Miklya Jenő, 1979. 171–172.); Szóreg (Bálint Sándor, 1980. 226.); Zenta (Jung Károly szerk., 1980. 73., 75.); Hegyközszentmiklós – 5 (Bihari népmondák, 1995. 105., 109., 136–139., 142–144. – Molnár Jolán gy., 1980); Margitta – 2 (Uo., 139–140., 141. – Baranyi Katalin gy., 1980); Hegyközszentmiklós (Uo., 37. – Molnár Jolán gy., 1981); Örvénd, Mezőtelegd (Uo., 137., 139–140. – Fábíán Imre gy., 1984); Mezőtelegd (Beke György, 1984. 225.); Sislóc (Ferenczi

Imre, 1984. 118.); Bátya (Fehér Zoltán, 1984. 92.); Bezdán („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 306. – Balla István gy., 1984); Bezdán – 2 (Bálint Sándor, 1987. 499.); Jánoshalma (Karsai Ferenc, 1987. 478.); Bezdán (Penavin Olga, 1988. 112.); Izsák (Meszner Katalin, é. n. 15.); Mezőtelegd (MZA 50856. – Varga Árpád gy., 1990 k.); Mezőbaj (Bihari népmondák, 1995. 134.); Karcag (Bosnyák Sándor, 2001. 77–78.); Mohol (Búrany Béla, 2001. II. 230.); Kiskőrös-Erdőtelek – 2 (MZA 71253., 90888. – Magyar Zoltán gy., 2001); H. n. (Szende László, 2002. 411–412.); Kiskőrös (Krupa András, 2003. 127.); Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 161.); Uszód (MZA 99388. – Megyeri István gy., 2008); Kupuszina (MZA 91513. – Magyar Zoltán gy., 2010); Albis, Nagykágya (Magyar Zoltán, 2012c. 155., 159–160.); Bene (MZA 94337. – Magyar Zoltán gy., 2012); Nagyzerénd (MZA 99922. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Érdengeleg (MZA 107199. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Marosjára (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 119. – Pesty Frigyes, 1864. 119.); Hari (Csáki Árpád, 2015. 54. – Pesty Frigyes, 1864. Alsó-Fehér vármegye); Bodza (Orbán Balázs, 1873. VI. 76.); Torda (Uő, 1889. 116.); Hari (Lázár István, 1896. 131.); Ipp (Petri Mór, 1902. III: 589.); Fekete-Körös völgye, Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88., 89.); Jákótelke (Szabó Géza, 1940. 23.); Kalotadámos (Jungbert Béla, 1973. 4.); Farnas, Magyarbikal, Kalotadámos (Szabó Géza, 1978. 114., 116., 121–122.); Élesd, Kisnyégerfalva, Köröstárkány, Rév (Bihari népmondák, 1995. 136–138. – Fábian Imre gy., 1984); Várhegy (EA 26155/5. – Ercsei Enikő gy., 1994); Feketelak (Hints Miklós, 1995. 29.); Kalotaszentkirály (Magyar Zoltán, 2004a. 328. – Vas Béla Zoltán gy., 1995); Magyarbikal (Sebestyén Kálmán, 1996. 40.; Uő, 2004. 51.); Kolozs (Kolozsi Gergely István, 2000. 79.); Szék (Bosnyák Sándor, 2001. 171.); Kalotadámos – 3 (Magyar Zoltán, 2004a. 329., 334., 336–337.); Nagydoba, Szilágykerked (Uő, 2007a. 329.); Hari, Magyarbagó, Marosnagylak – 2, Vajasd (Uő, 2008a. 179., 293–294.); Szék – 2 (Janitsek Jenő, 2009. 84.); Magyarlapád (KJNTA 2372-10/5. – Székely Hermina Noémi gy., 2010); Olthévíz (Magyar Zoltán, 2011a. I. 285. – Orbán Dániel gy.); Fickó (Magyar Zoltán, 2011a. II: 194.); Ördöngösfüzes (Uo., 78.; Uő, 2012a. 399.); Magyarakacs, Rév – 2 (MZA 91068., 94663., 94664. – Magyar Zoltán gy., 2011–2012); Körösjánosfalva (Magyar Zoltán, 2013a. 81.); Ördöngösfüzes (MZA 108873. – Magyar Zoltán gy., 2017).

SZ: Kissolymos – 2 (A magyarországi boszorkányság forrásai III., 2002. 631–632., 636. – tanulmányok jegyzőkönyvek, 1733); Marosvásárhely (Vigh Károly, 1996. 88. – Kis-Bacsoni Benkő Károly feljegyzése, 1862); Marosvásárhely (Pesty Frigyes, 1864. Marosszék, 529.); Barót (Magyar Zoltán, 2011b. 197. – Pesty Frigyes, 1864. Miklósvárszék); Kigalambfalva, Nagysolymos (Orbán Balázs, 1868. I. 28., 152); Csíkszentgyörgy (Uő, 1869. II. 39.); Kissolymos (Kriza János, 1897. 432.); Csíkbánkfalva (Duka János, 1993. 31. – 1943); Székelyvécke (Burus János, 1986. 180.); Zabola (Pozsony Ferenc, 1998. 168.); Székelypálfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 80.); Hidegkút, Kissolymos – 2, Nagysolymos – 3, Székelyszenterzsébet (MZA 61284., 61250., 61267., 61224., 61243., 61244., 61150. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Seprőd (Magyar Zoltán, 2007a. 71.); Lisznyópaták (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 68.); Kissolymos (KJNTA 2335-09/3. – Szombatfalvi Csongor és Deé Edina gy., 2008); Erdőszentgyörgy (Újfalvi László, 2011. 26–29.); Nyárádköszvényes (Magyar Zoltán, 2011a. I. 184.).

MO: Diószén (Bosnyák Sándor, 1980. 92.).

D 12.1. A törökök aranybányája. A törökök által nyitott és kiaknázott aranybánya a település határában.

AF: Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 105. – Molnár Jolán gy., 1980).

D 13. A szászok kincse. A településen hajdan élt szászok által elrejtett kincsek.

ER: Magyarlóna – 2 (Szabó Géza, 1978. 116., 125.); Magyarlóna – 2 (Magyar Zoltán, 2004a. 330.).

D 15. A zsidók kincse. Egy zsidó asszony/gazdag zsidó kereskedők által elrejtett kincsek. / A zsidók által deportálásuk előtt a saját portájukon/a zsidó temetőben/a település határában elásott/elrejtett kincsek.

DT: Hidaskürt – 2, Nagyfödemes – 2, Negyed (MZA 90755., 90757., 90756., 90758., 90754. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011); Lendvahegy (MZA 90958. – Magyar Zoltán gy., 2011).

FF: Széphalom/Karcsa (EA 12812/201–202.; MZA 96871. – Balassa M. Iván gy., 1961); Tornagörgő (Magyar Zoltán, 2001a. 372.); Torna (MZA 84407. – Magyar Zoltán gy., 2001); Zsére (Magyar Zoltán, 2002. 103.); Óvár (MZA 84268. – Varga Norbert gy., 2003); Várhosszúrét (MZA 1411. – Magyar Zoltán gy., 2003); Barsbese, Felsőszecse, Garany – 3, Hardicsa, Pozba, Szalatnya (MZA 97061., 97060., 97535., 97537., 98810., 97544., 97062., 84027. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011–2014); Kóspallag, Bernecebaráti (MZA 110724., 111656. – Magyar Zoltán gy., 2017, 2018).

AF: Miske (EA 15565/27. – Csincsák Róza gy., 1967); Albis (Magyar Zoltán, 2012c. 156.); Nagyzerénd (MZA 99932. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Szabadka (Papp Árpád szerk., 2016. 529. – Papp Árpád gy.).

ER: Felvinc (Orbán Balázs, 1871. V. 103.; Jankó János, 1893. 35.); Kékes – 2, Szentmáté (MZA 63320., 60321., 60322. – Orbán Dániel gy., 2002, 2003); Szucság (Magyar Zoltán, 2004a. 323–324.); Magyarszarvaskend (MZA 82891. – Magyar Zoltán gy., 2006); Kövend (Magyar Zoltán, 2011a. I. 444.); Körösfő (Uő, 2011a. II. 519–520.); Ördöngösfüzes (Uo., 79–80.; Uő, 2012a. 387.).

SZ: Szentábrahám, Szentdemeter (Orbán Balázs, 1868. I. 120–121., 158.); Nyárádszereda (EA 27128/2. – Dósa Erika gy., 1995); Nyárádkarácsonyfalva – 2 (EA 27329/4., 20. – Asztalos Enikő gy., 1996); Gyimes: Antalok száda (MZA 57602. – Mónus Berta feljegyzése, 1990-es évek); Szentábrahám (MZA 110627. – Orbán Dániel gy., 2017).

D 16. A cigányok kincse. A nagyidai cigányok/sátoros cigányok által elrejtett kincsek.

FF: Nagyida (Abaúj-Torna vármegye és Kassa, 1896. 348–349.).

ER: Somogyom – 2 (Magyar Zoltán, 2011a. I. 372., 373. – Orbán Dániel gy.).

D 17. A katonaság pénze. Az osztrák, a német, az orosz, a török hadsereg elrejtett/elrabolt és elrejtett zsoldpénze. / A kunok/a székely határőrség elrejtett hadipénztára.

DT: Sopron (Vasárnapi Ujság, 1858. 366.; Szendrey Zsigmond, 1926. 183.); Sopron (Hunfalvy János, 1860. II. 366.); Becsvölgye: Vargaszeg (EA 6305/12. – Szentmihályi Imre gy., 1958).

FF: Pelsőc (Nyiresy-Tichy Kálmán, 1935. 18.); Kóspallag (Kolcscokovszky Lajos, 1938. 313–314.); Garamdamásd (Parák Endre, 1974. 117–119.); Bolgárom (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 152.); Kóspallag – 2 (Koczó József, 2009. 24–25.).

ER: Zsibó (Tóth Kálmán, 2014. 257–258. – Cserey Miklós gy., 1815); Barcaújfalu, Krizba (Magyar Zoltán, 2011a. I. 151., 251–252.); Magyarberéte (Uő, 2012a. 392.).

SZ: Felsőrákos (Demeter László, 1998. 172. – Lőrincz István kéziratos feljegyzése, 1987); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 98–99., 151–152.; Uő, 2009e. 110.); Bölön (Uő, 2011b. 195.).

D 18. A város kincse.

D 18.1. Debrecen város kincse. A debreceniek által a tatárok/törökök elől a Szádelői-hasadékba menekített/a sényői Kincses-hegybe rejtett kincsek.

FF: Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 365. – Móricz József gy., 1930-as évek); Szádelő (MZA 108954. – Görcsös Mihály és Ortutay Gyula gy., 1955); Szádelő (SZMMI NA 5359. – Méryné Tóth Margit gy., 1977); Szádelő (Magyar Zoltán, 2001a. 364–365.).

AF: Sényő (Mizser Lajos, 2000. 250. – Pesty Frigyes, 1864. Szabolcs vármegye).

D 18.2. Torda város kincse. A tordaiak által a Tordai-hasadékba menekített/az aranyospolyáni határban elrejtett kincsek.

ER: Aranyospolyán (Zsigmond Győző, 1993. 123.).

D 19. A szerzetesek kincse.

D 19.1. A veres barátok kincse. A veres barátok (templomos lovagok) által a rendházukban/a kolostoruk környékén/menekülésük közben elrejtett kincsek.

→MZ III. F 61.

D 19.2. Egyéb hagyományok. Papok/szerzetesek/remeték által elrejtett kincsek.

DT: Monostorapáti (Zsupos Zoltán, 2009. – tanúkihallgatási jegyzőkönyvek, 1802); Bába (Haas Mihály, 1852. 382–383.); Balatonrendes (Jankó János, 1902. 70. – Pesty Frigyes, 1864. Veszprém vármegye); Libád (Esztergom vármegye, 1908. 86.); Lébény/Barátföldpuszta (Ruff Andor, 1928/1938. 93–94.); Bak (EA 4196/6. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Vönöck (EA 6253/3. – Dömötör Sándor gy., 1957); Magyarsók* (EA 7304/64. – Molnár Benő gy., 1964); Lábatlan (BBMNA 52/23. – Balogh László gy., 1967); Lábatlan (BBMNA 14/37–38. – Balogh László gy., 1967); Lábatlan (BBMNA 14/37–38. – Balogh László gy., 1970); Szentbékállá (EA 19616/43. – Süle Sándor gy., 1977); Szentbékállá (Veszprém megye földrajzi nevei I., 1982. 139.); Zalavár ([http://www.nti.btk.mta.hu/kapcsolathalo.php/Zalavar-Petanovics Katalin gy., 1985](http://www.nti.btk.mta.hu/kapcsolathalo.php/Zalavar-Petanovics-Katalin-gy.,1985)); Vindornyaszőlős (Zala megye földrajzi nevei II., 1986. 36.); Szentbékállá (Lukács László, 1998. 220.); Zalavár (Bilkei Irén–Káli Csaba–Petovics Katalin, 2001. 169.); Várvölgy (Petánovics Katalin, 2005. 301.); Zalasabbar (Kardos Ferenc, 2009. 161.).

FF: Németpróna (Nyitra vármegye, 1899. 201–202.); Eger (Szendrey Zsigmond, 1926. 137. – Madarassy László gy.); Németpróna (Mártonvölgyi László, 1941. 13–14.); Sára (MOA 3135. – Dégh Linda gy., 20. század közepe); Márianosztra (EA 12891/202. – Korcsmáros László gy., 1960); Kóspallag – 2 (Kiss László–Kiss Marianna, 2002. 7–8., 8.); Kőhídigyarmat (MZA 83700. – Balázsik Andrea gy.); Terbeléd (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 156.); Garany, Kuntapolca, Százd, Barsbese (MZA 98805., 93057., 89997., 97066. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009–2014); Százd (MZA 87692. – Budai Ernő gy., 2010); Márianosztra – 2 (MZA 110220., 110221. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Adony (Résző Ensel Sándor, 1861. 245.); Körösszegapáti (Pesty Frigyes, 1864. Bihar vármegye, 414–415.); Vésztő (Pesty Frigyes, 1864. Békés vármegye, 319.); Hortobágy vidéke*

(Végh Kálmán Mátyás, 1903. 11–12.); Hajdúbagos (EA 5883/9. – Béres András gy., 1953); Uszód (Kuczy Károly, 1980. 73. – Szeghalmi Ambrus gy., 1962); Gacsáj (EA 14519/6. – Lakatos Pál gy., 1965); Hajós (VKMA 209-82/165. – Harmath Lajosné gy., 1972); Püspökladány (Kecskés Gyula, 1974. 199.); Tiszaszőlős (Sági Károly, 1982. 366.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Valkó (Bosnyák Sándor, 2001. 75–76.); Hajós (Wicker Erika–Knipl István, 2005. 43. – Schön Mária gy.); Uszód (MZA 101858. – Megyeri István gy., 2014); Szerep (Scholtz Róbert Gergely, 2015. 16.).

ER: Lele (Bura László, 2008. I. 413. – Pesty Frigyes, 1864. Közép-Szolnok vármegye); Feketehalom* (Orbán Balázs, 1873. VI. 406.); Salamon* (Kádár József, 2000. 121. – 1892); Kolozsvár (Herrmann Antal, 1905. 12–13.); Szilágybagos (Nagy Réka, 2015. 168-0169. – Szabó Miklós verses mondafeldolgozása, 1957); Szászfenes (Boldizsár Zeyk Imre, 1993. 43.); Lele (Bura László, 2004. 32–33.; Uő, 2008a. I. 413.); Sülelmed (Magyar Zoltán, 2007a. 328.).

SZ: Nyárádmagyarós, Nyárádselye (Orbán Balázs, 1870. IV. 78., 82.); Atyha (MNAR HS 121002. – P. Madar Ilona gy., 1968); Csíksomlyó (MZA 102009. – Magyar Zoltán gy., 2014).

D 20. Törvényen kívüliek kincse. Nevezetes betyárok/névtelen betyárok/rablók/rablólovagok által elrejtett (rabolt) kincsek.

→MZ VII. A 411–420. →MZ VII. D 71. →MZ VII. E 20.2. →MZ VII. E 53.

D 21–30. Mitikus lények és személyek kincse

D 21. Tündérek kincse. Tündérek által birtokolt/elrejtett/elhullajtott/az embereknek ajándékozott kincsek.

DT: Csallóköz (N. László Endre, 1978. 14. – Csapó Kálmán verses mondafeldolgozás, 1839); Csallóköz (Ipolyi Arnold, 1854. 65.; A tengeri kisasszony, 2006. 136–137.); Csallóköz (Hunfalvy János, 1860. II. 88–89.); Csallóköz (Nagy Miklós szerk., 1868. II. 79.); Dunaremete (MOA 13197. – Makai Lajos gy., 1935); Lakszakállas (EA 3461/5. – Csepely András gy., 1940); Horvátszidány (A Répce mente meséi és mondái, 1996. 12. – Horváth Iván gy., 1970); Csallóköz – 2 (N. László Endre, 1978. 14.); Csallóköz (Marczell Béla, 1994. 11.).

FF: Ipolyfödemes (Ipolyi Arnold, 1854. 65.); Zólyom vármegye (Gáspár Imre, 1871. 599.); Szepesség (Hanusz István, 1899. 12.; Uő, 1900. 58.); Bodrogkeresztúr (Zemplén vármegye és Sátoraljaújhely, 1905. 159.).

AF: Nagykereki (Ferenczi Imre, 1965. 248.).

ER: H. n. (Kilián István, 1973. 170. – iskoladráma, 18. század közepe); Marossárpatak (Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye, 348.); Disznajó, Várhegy (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 48., 215. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Mészkö (Borbély Sándor, 1893. 359.; Uő, 1894. 1.); Borosbocsárd/Magyarigen* (Radnóti Dezső, 1901. 208.); Várfalva (Keszeg Vilmos, 2004. I. 222–223. – Kanyaró Ferenc gy., 20. század eleje); Marossárpatak (BBE MIK Á-18/27. – Bíró Emma gy., 1948); Aranyosszentmihály (MZA 35444. – Zsigmond Győző gy., 1981); Magyarlóna, Magyarfenes (Szabó Géza, 1978. 109., 109–110.); Magyarfenes (Boldizsár Zeyk Imre, 1994. 34.); Szászfenes (Ricci József, 1992. 5.; Uő, 2000. 57–58.); Magyarlóna* (Magyar Zoltán, 2004a. 319.); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11.); Rév (MZA 91065. – Magyar Zoltán gy., 2011).

SZ: Középpajta (Kőváry László, 1866. 46.); Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 138.); Balánbánya (Uő, 1869. II. 95.); Aldoboly, Kovászna (Uő, 1869. III. 36., 155.); Kebele (Uő, 1870. IV.

182.); Kőrispatak (Téglás Gábor, 1927. 48.); Kibéd (Ráduly János, 2006. 40. – 1985); Parajd (EA 26193/1–2. – Gub Jenő gy., 1995); Kiskadács – 2 (Zsidó Ferenc, 2000. 78–79., 79.); Kebele (Pivarcsi István, 2002. 128–129.); Bodos (Lőrincz Sándor, 2003b. 37–38.).

D 22. Óriások kincse. Óriások/az óriások királya által elrejtett/elveszített/az óriások által birtokolt kincsek.

ER: Alsórákos (Orbán Balázs, 1868. I. 203.); Erőd* (Herrmann Antal, 1893. 348.); Hunyad vármegye (Versényi György, 1901. 270.); Nagymonóújfalú* (Petri Mór, 1901. I. 497.); Révkolostor (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1901. V. 555.); Zálha (Uo., 1905. VII. 142.); Báboc/Bodonkút, Bádok (Szabó T. Attila–Gergely Béla, 1945. 21., 33.); Szentkalotadarna* (Uők, 1946. 70.); Alsórákos* (Magyar Zoltán, 2011a. I. 288. – Imreh Barna gy., 1968); Magyarszovát (Tamás Irén, 1979. 222.); Magyarmacska (Kabay Béla, 1982. 629.); Magyarszovát (Magyar Zoltán, 2012a. 452. – Zsigmond Győző gy., 1982); Bagolyfalú*, Boronamező* (Szilágysági magyarok, 1999. 541. – Kovács Kuruc János gy.); Magyarmacska (MZA 82869. – Magyar Zoltán gy., 2006); Alsórákos (Lőrincz Sándor, 2007a. 32.); Bolya (Magyar Zoltán, 2011a. I. 376.); Fickó (Uő, 2011a. II. 198.); Vice – 2 (Uő, 2012a. 379., 398. – Tomisa Ilona gy.).

SZ: Fintaháza (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 55. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Torja (Barta Ignác, 1866b. 745.); Csíkszentdomokos (Orbán Balázs, 1869. II. 97.); Középpajta, Oltszem, Torja – 2, Kisborosnyó, Szacsva, Eresztevény, Sepsibesenyő, Bikfalva – 2 (Uő, 1869. III. 17., 57., 86–87., 165., 174., 176., 183., 205.); Somosd (Uő, 1870. IV. 42.); Háromszék (Szolnok-Doboka, 1877. 112.); Kézdiszentlélek (Kozma Ferenc, 1882. 15.); Szotyor, Sepsibükszád (Herrmann Antal, 1893. 348., 350.); Háromszék (Kandra Kabos, 1897. 168.); Csíkrákos, Csíkszentdomokos (Duka János, 1993. 48–49., 47. – 1942, 1946); Barót (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 194. – 1960-as évek); Lemhány (MZA 57544. – Fülöp Imre gy., 1974); Nagypatak (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 87. – 1979); Maksa (Seres András, 1981. 195.); Bikfalva – 2 (EA 25370/9., 11. – Csavar Leona gy., 1993); Barót (Janitsek Jenő, 2004. 9.); Középpajta – 2 (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 208–209., 209.); Középpajta – 2 (Magyar Zoltán, 2011b. 189., 190.).

D 23. Törpék kincse. Törpék által a hegy mélyébe rejtett kincsek.

ER: Sáromberke (Magyar Zoltán, 2011a. II. 520.).

D 24. Ördögök kincse. Ördögök/egy ördög által elrejtett/kölcsönadott/emberi lélekért cserébe adott/ördögök által birtokolt kincsek.

FF: Tornaújfalú (Magyar Zoltán, 2001a. 359.).

AF: Papos (MOA 70. – Luby Margit gy.); Topolya (Penavin Olga, 1995. II. 87–88. – Hadzsy János gy.).

ER: Bogárteleke, Kalotaszeg (Jankó János, 1892. 36., 188.); Kalotaszeg (Herrmann Antal, 1893. 378.); Hunyad vármegye (Versényi György, 1901. 271.); Ketesd (MOA 3858. – Kovács Ágnes gy., 1941–1943); Nagymoha (AFAR Mg. 1582. II. g. – Faragó József gy., 1967); Magyarfráta (Keszeg Vilmos, 1992. 204–205.); Nagygerce* (Kónya László szerk., 2003. 90–91.); Magyariskapus (Magyar Zoltán, 2004a. 324.); Inakteleke, Magyarvista (Uo., 317., 394. – Bosnyák Sándor gy.); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 131.).

SZ: Nyárádmagyarós (Orbán Balázs, 1870. IV. 78.).

D 26. Indzsimér kincse. Elátkozott mérnök által – még életében – elásott és holta után kísértetként őrzött kincsek.

FF: Mikóháza (HOMNA 1718/37. – Pataki Katalin gy., 1966).

D 28. Boszorkányok kincse. Boszorkányok/egy boszorkány által elrejtett/átokkal megkötött kincsek.

FF: Végles (Versényi György, 1895. 234.); Ipolykeszi (Mátrainé Varga Róza, 1910. 115.); Leléd (MZA 90000. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

AF: Bács vármegye (Nagy József, 1898. 137–138.); Tiszaigar (MNAR HS 90212. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Tyukod (Pócs Éva szerk., 2012. 377. – Ferenczi Imre gy., 1953); Tiszamogyorós (MNAR HS 120401. – Dégh Linda gy., 1962); Tiszaigar (Barna Gábor, 1974. 282–283.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 318.).

ER: Szamossósmező (Kádár József, 2000. 57–58. – 1892).

SZ: Havas (Nagy Olga, 2000. 184.).

D 29. A garabonciás kincse. A garabonciás diákoktól kapott/a garabonciás diák által átokkal elrejtett kincs.

DT: Zsigárd – 2 (Tihanyi Judit, 1937. 301., 303.); Halastó (EA 23287/16. – Irányi Lujza gy., 1953).

D 31–40. Kincset elrejtő egyéb személyek

D 31. A várúr kincse. Egy gazdag várúr által az ellenség elől elrejtett kincsek.

DT: Becsvölgye: Vargaszeg (EA 6305/12–13. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Leányvár (EA 1033/4–5. – Szabó László gy., 1958).

FF: Szuhogy (Tóth Péter, 1988. 336. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Csóvár (EA 12164/9. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Hangony (EA 22001/18. – Kórozs István gy., 1936); Borsodnádásd (EA 12161/4. – Nemcsik Pál gy., 1959); Borsodnádásd, Sajónémeti* (EA 22001/5–7., 32–35. – Dobosy László gy., 1975, 1981).

AF: Doboz* (Székely Lajos, 1893. 58.); Demecser (Szabolcs vármegye, 1900. 396.; Szendrey Zsigmond, 1926. 137.); Bezdán (Bács-Bodrog vármegye, 1903. I. 346.); Demecser (Horváth János, 1956a. 37.); Beszterec (Kiss Lajos, 1961. 33.); Nagydobos (DE MNYT K-517/35–36. – Durucz Istvánné gy., 1967).

SZ: Lemhény* (Orbán Balázs, 1869. III. 119.).

D 32. A földesúr kincse. Egy gazdag földesúr (gróf/báró/bojár/kamaraispán) által háborús időkben az ellenség elől elrejtett kincsek.

DT: Mersevát (SMK 283/IV. 2. – Dömötör Sándor gy., 1957); Andrásfa (DE MNYT K-494/54. – Nagy Erzsébet gy., 1967); Nádásd (EA 19165/30–31. – Avas Kálmánné gy., 1976); Liszó (EA 26253/2. – Fa Ede gy., 1995).

FF: Szolyva vidéke (Csatáry György, 2001. 189–190. – Lehoczky Tivadar gy., 1885); Körmöcbánya (Versényi György, 1895. 131.); Márianosztra (EA 12891/204. – Korcsmáros László gy., 1957); Hangony (EA 22001/18–19. – Dobosy László gy., 1966); Zsély (MZA 88965. – Danczi Lajos gy., 1975); Kiskovácsvágása (Magyar Zoltán, 2004c. 95–96.);

Sárosiszip (Szekrényessy Attila, 2007. 55.); Fülek (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 155–156.); Harmac, Nagybalog, Barsbaracska (MZA 93053., 93056., 97127. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009, 2013).

AF: Püspökladány (Szűcs Sándor, 1936. 299–300.); Nyírparasznya (JAMNA 251-67/1. – Milka Margit gy., 1962); Gyula (EFMA 563-78/5-6. – Kara Mária gy., 1967); Püspökladány (EA 16709/17–18. – Molnár László gy., 1968); Püspökladány (Kecskés Gyula, 1974. 199–200.); Abara (Török Zsuzsa, 1980. 556.); Albis (Balláné Bakó Erzsébet–Török Zsuzsa, 2003. 114.); Iriny (MZA 107203. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Krizba (Orbán Balázs, 1873. VI. 422.); Hunyad vármegye (Kuun Géza, 1890. 182.); Nagymező/Alparét (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1903. VI. 218.); Lele (Szendrey Zsigmond, 1921. 131–132.); Alsótök (Szabó T. Attila–Gergely Béla, 1945. 9–10.); Nagymoha – 2 (AFAR Mg. 1582. II. e., 1661. I. d. – Faragó József gy., 1967); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 208.); Szék (Szabó Márton, 2010. 184.); Tordatúr (Magyar Zoltán, 2011a. I. 463.); Magyarcsaholy (Uő, 2011a. II. 452.); Szépkényerúszentmárton (Magyar Zoltán, 2012a. 399–400.); Kisgút (Dupka György–Zubányi László szerk., 2014. 157.).

SZ: Szentivánlaborfalva (Kiss Sándor, 1880. 17–18., 20–29.); Bukovina/Kakasd (Dégh Linda, 1955. I. 100–103.); Zabolá (Fejér Miklós, 1972. 132.); Gyimes: Sántatelek (MZA 379. – Magyar Zoltán gy., 1995); Nyárádmagyarós (Magyar Zoltán, 2007b. 71. – Kacsó Erzsébet Kinga gy., 1998); Gyimes: Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 152–153; Uő, 2009.e. 111.); Gyimes: Csinód (Uő, 2009a. 291.); Erdőszentgyörgy (Újfalvi László, 2011. 34–37.); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 196.).

D 33. Bányászok kincse. Bányászok által a közeledő ellenség elől elrejtett, általuk kibányászott kincsek.

FF: Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 318–319.).

ER: Borgóprund (Gáspár Ármin, 1899. 58–59.).

D 35. A nagyapa kincse. Ha valaki a határban megbotlik/kigyúló tüzet pillant meg, ott érdemes ásnia, mert ott van elrejtve a tulajdon nagyapja elrejtett kincse.

AF: Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 21.); Kiszombor (MNAR HS 11304. – Pongó Gyula gy., 1969–1975); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 154.).

ER: Bálványosvárálja (Magyar Zoltán, 2011a. II. 77.; Uő, 2012a. 371.).

→MZ VIII. C 27.

D 36. Fukar öregek kincse. A gyerekeivel/unokáival haragban lévő öregember/öregasszony a családtagjai elől elrejtje a pénzét. / Összekuporgatott vagyonukat a haláluk előtt elrejtő kapzsi/embergyűlölő/pénzükre féltékeny öregek.

→MZ VIII. D 43. →MZ VIII. D 46.7.1. →MZ VIII. D 46.8.1.

D 37. Vénleányok kincse. A kincset egy gazdag vénlány rejti el a közeledő ellenség elől.

FF: Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 317.); Tarcal (MNAR HS 140103. – Dobos Ilona gy., 1962); Rudabánya/Dobsina (Hála József–Landgraf Ildikó, 2001. 45.; Hála József, 2016. 162. – Viktor Gyula gy., 1981).

D 40. A nyugodni nem tudó kincselrejtő. A kincset elrejtő személy lelke nem tud megnyugodni mindaddig, amíg a kincs hollétét fel nem fedi/a kincset oda nem adja a családtagjainak/valakinek.

KM: H. n. – 2 (MOA 7129., 7130. – Diószegi Vilmos gy., 1949, 1950).

DT: Ormánság (MOA 6510. – Kodolányi János gy., 1954).

FF: Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 317.); Márianosztra (EA 12891/204. – Korcsmáros László gy., 1957); Rudabánya/Dobsina (Hála József–Landgraf Ildikó, 2001. 45. – Viktor Gyula gy., 1981).

AF: Orosháza* (Gunda Béla, 1934. 23.); Géc (Luby Margit, 1934. 23.); Szatmár megye (Luby Margit, 1935. 172.); Bátorliget (Ortutay Gyula, 1940. 235.); Kiskunmajsa (Csík Antal, 1995. 121.).

SZ: Bukovina/Kakasd (Dégh Linda, 1955. I. 100–103.); Maroshévíz (BBE MIK D-23/153–154. – Bodor József gy., 1964); Ozsdola (MZA 57540. – Kakas Zoltán gy., 1971); Csernakeresztúr (Bosnyák Sándor, 1977. 216–217.); Gyimes: Antalok száda (MZA 57604. – Mónus Berta feljegyzése, 1990-es évek); Gyimes: Magyarcsügés (Takács György, 2004. 381.).

MO: H. n. (Hegedűs Lajos, 1952. 263–264.).

→Hiedelemmondák.

D 41–50. A kincs elrejtése

D 41. Az ellenség elől elrejtett kincsek. Gazdag emberek/a település lakosai a közeledő ellenséges hadak (törökök/tatárok/stb. elől) biztonságos helyre viszik/elrejtik a pénzüket/ingó vagyonukat/kincseiket.

DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 32.); Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.); Veszprém megye (Pákay Zsolt, 1942. 153.); Szentmihályhegy (MZA 54810. – Eperjessy Ernő gy., 1963); Bajna (BBMNA 41/6. – Kisbán Eszter gy., 1970 k.).

FF: Feketelehota (Rimaszombat és Vidéke, 1877. 2. szám, 2.); Dobsina (NIFA238/3–4. – Nagy Dezső gy., 1958); Bánk (MOA 678. – Körner Tamás gy., 1966); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 276.); Bükk-szentlászló (HOMNA 7323/15. – Sinkó Csaba gy., 2002); Nagybalog (MZA 93054. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Fehérgyarmat (EA 6367/1652. – Szendrey Zsigmond gy., 1920-as évek); Papos (MOA 90. – Luby Margit gy., 1950-es évek); Verseg (MNAR HS 103101. – Dégh Linda gy., 1960); Géberjén (MNAR HS 102602. – Dégh Linda gy., 1961); Csanádalberti* (Krupa András, 1974. 301–302.).

ER: Mezőbánd (Orbán Balázs, 1870. IV. 207.); Szék (MTA NTI K 648/1–2. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek).

SZ: Vargyas (Janitsek Jenő, 1993. 290. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Lemhány (Orbán Balázs, 1869. III. 119.); Farkaslaka (MNAR HS 70104. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Havad (Nagy Olga, 2000. 182.); Korond (MZA 111609. – Magyar Zoltán gy., 2018).

DT–FF–AF–ER–SZ–MO: További motívumokkal kiegészülve a kincsmondák jelentős hányadának része, hogy a kincset birtokosai az ellenség/ellenségeik elől, illetve menekülés közben rejtik el.

D 42. Üldöztetés miatt elrejtett kincsek. A veres barátok/rablólovagok/rablók/betyárok a törvényes hatalom általi üldöztetésük/törvény általi fenyegetettségük miatt rejtik el a kincseiket.

DT–FF–AF–ER–SZ: A veres barátokról és a különféle törvényen kívüliekről szóló kincsmondákban ez a motívum Kárpát-medence-szerte általánosan elterjedt.

→MZ III. F 61. →MZ VIII. D 20.

D 43. Családtagok által elrejtett kincsek. Egy öregember/öregasszony nem akarván vele rossz viszonyban lévő családtagjaira /korhely fiaira hagyni a pénzt, a halála előtt (mágikus módon megkötve) elrejtí elölük azt.

DT: Nagyrákos (EA 17480/7. – Kovács József gy., 1969).

AF: Kállósemjén-Újfalurét (JAMNA 190-67/55. – Erdész Sándor gy., 1961).

ER: Andrásy-telep (Keszeg Vilmos, 1992. 207.); Tordatúr – 3 (Csörgör Enikő, 1998. 234–237.); Kraszna (Mitruly Miklós, 1999. 156.); Tóhát (Keszeg Vilmos, 1999. 338–339.); Kajántó (MZA 82896. – Magyar Zoltán gy., 2006); Rév – 2 (MZA 95357., 97821. – Magyar Zoltán gy., 2012, 2013).

SZ: Székelyhodos (Balássy Enikő, 2001. 101–102.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 370–371.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2009e. 109.); Gyimes: Csinód (Uő, 2011a. I. 107–108.).

MO: Lábnik (Bosnyák Sándor, 1980. 53.).

→MZ VIII. D 46.7.1. →MZ VIII. D 46.8.1.

D 44. Fogadalom kíséretében elrejtett kincs.

D 44.1. Vérszerződéssel elrejtett kincs. A kincs elrejtői vérszerződéssel kötelezik magukat arra, hogy egymás tudta nélkül nem nyúlnak a kincshez.

FF: Ájfalucska (MZA 64533. – Stibrányi Gusztáv gy., 1980-as évek).

D 44.2. Esküvel elrejtett kincs. A kincs elrejtői esküvel fogadják meg, hogy a rejték helyet senkinek sem árulják el.

FF: Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 318–319.).

ER: Borgóprund (Gáspár Ármin, 1898. 58.).

D 45. Átokkal elrejtett kincs. A tulajdonosa olyan átok kíséretében rejtí el a kincset, hogy aki azt kiássa/megszerzi, az haljon meg/élete végéig szerencsétlen legyen. / Elrejtője az ördög oltalmára bízza, az „ördög hírével” teszi el a kincset.

KM: H. n. (Bán Aladár, 1915. 89. – Vörösmarty Mihály: Kincskeresők c. drámája, I. felvonás – 19. század első fele); H. n. – 2 (Ipolyi Arnold, 1854. 246., 261.); H. n. (Tompai Mihály, 1870. 585–587.).

DT: Dunaszerdahely (A tengeri kisasszony, 2006. 264–265. – 19. század közepe); Kapoly (Magyar Nyelvőr, 1875. 36.; Szendrey Zsigmond, 1926. 138.); Győr (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 326–327. – Nagy Károly gy., 1914); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 93–94. – 1930-as évek); Koppányszántó (EA 2308/23. – Takács Lajos gy., 1951); Böde (GMA 5/29. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Halastó (EA 23287/16. – Irányi Lujza gy., 1953); Pálfszeg, Rózsásszeg (EA 6305/24., 30. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Paizsszeg (MOA 9298. – Körner Tamás gy., 1968); Szántód (MNAR HS 40101. – Szalai Béláné gy., 1969–

1975); Törökkoppány (EA 21150/19–20. – Bősze Gábor gy., 1981); Csicsó (Fehérváry Magda, 1987. 43.).

FF: Dobsina (EA 568/48–49. – Fodor Zoltán gy., 1931); Regéc, Kovácsvágás, Regéc (Ferenczi Imre, 1960. 404., 426.); Mogyoróska (EA 5830/37. – Nagy József gy.); Mikóháza (EA 14557/37. – Pataki Katalin gy., 1966); Mikóháza (HOMNA 1718/37. – Pataki Katalin gy., 1966); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 312–313.); Nógrádsípek (Pócs Éva szerk., 1980. 587–588.); Kishuta (EA 13081/154–155. – Vohradnyik Géza gy., 1981); Tokaj (Dobos Ilona, 1984. 102.); Martonyi, Bódvaszilas* (MZA 48850., 108. – Magyar Zoltán gy., 1996, 1997); Börzsöny vidéke (Puskás Péter–Végh József, 1997. 203–204.); Martonyi, Bódvaszilas, Torna (Magyar Zoltán, 2001d. 244., 359.); Gömör-síd (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 152., 153.); Alsószermeréd, Perjése (MZA 84020., 93038. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007. 2009); Garany (MZA 97540. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

AF: Kisújszállás (Örsi Julianna, 1997. 26. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1741); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 516.; Uő, 1975. 20. – Fodor Sámuel feljegyzése, 1851); Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.); Bács vármegye (Nagy József, 1898. 137–138.); Szőreg (EA 2856/13. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 167.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 234–235.); Tiszafüred (Ecsedi István, 1925. 100–101.); Kondoros (Gunda Béla, 1934. 22.); Püspökladány, Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1936. 299–300., 302.); Biharnagybajom (Uo., 304.; Uő, 1955. 159–160.); Szerrep (Uő, 1937. 6.; Uő, 1955. 52.); Orosháza – 3 (EA 6445/2., 5., 7. – Nagy Gyula és tanítványai gy., 1938); Békéscsaba (MMNA 37-1954/1. – Linder László gy., 1930-as évek); Nagyar (Luby Margit, 1943. 171.); Tiszaigar (MNAR HS 91407. – Dégh Linda gy., 1959); Karcag (GYINMA 40/3–4. – Nagy József gy., 1954); Csökmő, Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1957. 261., 262.); Debrecen (EA 18598. – Kovács István gy.); Kispalád (Ferenczi Imre, 1959. 437.); Hajdúnánás – 2 (EA 7639/22., 23. – Kiss Eszter gy., 1959); Újdombrád (MNAR HS 121201. – Dégh Linda gy., 1959); Újdombrád (NIFA 101/17. – Szabó Erzsébet gy., 1959); Szamosszeg (Ferenczi Imre, 1960. 426.); Cegléd (EA 6365/70. – Nagy Dezső gy., 1960); Kállósejmen–Újfalurét (JAMNA 190-67/51–54. – Erdész Sándor gy., 1961); Tiszamogyorós – 2 (NIFA 124/119., 120–121. – Dégh Linda gy., 1962); Karcsa – 2 (Balassa Iván, 1963. 381., 495–496.); Nyíregyháza-Bekőbokor (JAMNA 406-67/7–8. – Muraközi Ágota gy., 1967); Nyírvasvári (EA 8388/14–15. – Dobos Ilona gy., 1967); Fábriánháza, Mezőladány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 256., 261.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 126–127. – 1973); Tótkomlós* (Krupa András, 1974. 300–301.); Jászdózsa (Gulyás Éva, 1976. 43.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1977. 175–178.); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 136–137. – Molnár Jolán gy., 1980); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 600.; Uő, 1992. 316.); Nyírbátor (BIMA 141-83/50. – Ratkó Lujza gy., 1983); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.; Uő, 2004. 161–162. – Korkes Zsuzsa gy.); Törökbecse (Jung Károly, 1985. 155–156.); Hajdúnánás (Draviczy Imre, 1990. 48–49.); Tiszaörs (Füvessy Anikó, 1992. 316.); Jászág (Gulyás Éva, 2000. 63.); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004a. 407.); Bereg megye (Zsigmond Győző szerk., 2004. 110.); Karcag (Szerepi Nagy Antal, 2006. 69.); Titel (Németh Zoltán, 2006.); Aracs (Aracsi Vajda János, 2007. 16–17.); Iriny (MZA 107200. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Kolozsvár (Szamosközy István, 1991. 112. – 17. század eleje); Kercesd (Orbán Balázs, 1871. V. 120.); Hétfalu (Uő, 1873. VI. 145.); Belényesörvényes (K. Nagy Sándor, 1888. III. 132.); Dés, Doboka, Kupsfalva (Kádár József, 2000. 48., 84., 115. – 1892); Kövend (Jankó János, 1893. 244.); Torda vidéke (Hanusz István, 1894. 11.); Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.); Kide (EA 31188/154. – Szűcs Sándor gy., 1941); Magyarcsaholy (Vass Márton, 1972. 28.); Szék (Hoppál Mihály, 1976. 70.); Tordatúr (AFAR Mg. 2351. I. c. – Vöő Gabriella gy., 1978); Belényesújlak (Bihari népmondák, 1995. 121. – Fábrián Imre gy., 1984); Torda

vidéke* (Vöö Gabriella, 1992. 201.); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 228.); Tóhát (Keszeg Vilmos, 1992. 206–207.; Uő, 1999. 338–339.); Kolozs (Kolozi Gergely István, 2000. 80.); Kalotaszentkirály-Zentelke, Magyarbikal (Magyar Zoltán, 2004a. 312., 320.); Gógán (Uő, 2005a. 78. – Orbán Dániel gy.); Bogdánd, Égerhát, Lele, Sülelmed, Szilágyballa, Szilágypanit (Uő, 2007a. 320., 324–327.); Szék – 2 (Szabó Márton, 2010. 182., 184.); Tordatúr (Magyar Zoltán, 2011a. I. 463.); Ördöngösfüzes – 2 (Uő, 2011a. II. 54., 79.; Uő, 2012a. 241., 394–395.); Kisnyégerfalva (Uő, 2011a. II. 490.; Uő, 2013a. 82.); Szépkényerüszentmárton, Botháza, Szék (Uő, 2012a. 390., 395.).

SZ: H. n. (Herrmann Antal, 1904. 142. – Homoródszentpéteri Cseke Péter kézírata, 18. század vége); Eresztevény – 2 (MZA 57513., 57516. – Kakas Zoltán gy., 1967, 1968); Ojtoz (EA 24515/18–19. – Kakas Zoltán gy., 1968); Sepsiszentgyörgy (MZA 57557. – Demeter Lajos gy., 1972); Gyimes: Hidegség pataka (Salamon Anikó, 1987. 146. – 1972); Dálnok (Zsigmond Győző, 2014. 117. – 1991); Havad (Nagy Olga, 2000. 184.); Gyimes: Bükkhavas pataka, Csinód, Hidegség pataka – 2, Kostelek, Magyarcsügés (Magyar Zoltán, 2003. 334., 337., 340., 343–344.); Gyimes: Magyarcsügés, Kostelek (Takács György, 2004. 371., 372–373.); Gyimes: Áldomás pataka (Antal Mária, 2004. 69.); Gyimes: Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 152–153.; Uő, 2009e. 111.); Gyimes: Csinód (Uő, 2009a. 288.); Homoródmás, Oklánd (Uő, 2011d. 180.).

MO: Külsőrekecsin – 2 (Halász Péter, 2005. 178., 180–181. – 1971, 1978); Pusztina (Bosnyák Sándor, 1980. 52.); Magyarfalva, Nagypatak (Csoma Gergely, 2016. 37., 384. – 1990, 1991).

D 45.1. Az átokzsoltárral elrejtett kincs. A kincs birtokosa az „átokzsoltár”-t (a 109. zsoltárt) olvassa rá a pénzére, miközben elrejtí az t.

ER: Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.).

→MZ V. R 2.5.2.

D 46. Mágikus módon megkötött kincs.

D 46.1. A „szándékkal” elrejtett kincs. A kincset meghatározott „szándékkal”/ „ördögi praktikával” rejtik el. Csak az juthat a kincs birtokába, aki az elrejtés módjáról tudomást szerez.

SZ: Gyimes: Gyepece, Kostelek (Takács György, 2004. 368., 373.).

D 46.2. Varázsigével elrejtett kincs. A kincs elrejtője varázsigét/meghatározott szavakat mond a kincstre, amihez csak akkor lehet újra hozzáférni, ha a varázsigét megismétlik.

DT: Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.); Sármellék (Pócs Éva szerk., 2012. 189–190. – Dégh Linda gy., 1960).

AF: Hajdúnánás (EA 7639/22. – Kiss Eszter gy.); Torontáltorda* (Aracsi Vajda János, 2007. 14–15.).

ER: Kolozs (Kolozi Gergely István, 2000. 80.).

MO: Lábnik (Bosnyák Sándor, 1980. 53.).

D 46.3. Állatáldozattal megkötött kincs. A kincs birtokosa egy/több állatot öl meg a kincs fölött/egy/több állat vérét csorgatja a kincstre, miközben elrejtí azt. A kincs csak akkor szerezhető meg, ha egy ugyanolyan állatot ölnek meg fölötté (ugyanis a megölt állat szelleme őrzi attól kezdve a kincset).

D 46.3.1. A kincsre ölt kakas. A kincs birtokosa egy kakast/piros kakast öl meg értékei elrejtése közben.

FF: Boldva (MTA NTI K 78/8. – Németh Imre gy., 1962); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 277.).

AF: Hódmezővásárhely – 3 (Kiss Lajos, 1931. 278–279.); Szamoshat (Csűry Bálint, 1935. I. 508.); Győrtelek (MNAR HS 81301. – Dégh Linda gy., 1961); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 360.); Sárrétudvari (EA 7319/262. – P. Madar Ilona gy., 1963).

D 46.3.2. A kincsre ölt tyúk. A kincs birtokosa egy tyúkot/fekete tyúkot öl meg értékei elrejtése közben/egy tyúk/két csirke vérért csorgatja megkötésül a kincsre.

AF: Nagyszalonta (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 235.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278.).

SZ: Nyárádmagyarós (Magyar Zoltán, 2007b. 70–71.).

D 46.3.3. A kincsre ölt pulykakakas. A kincs birtokosa egy pulykakakast öl meg értékei elrejtése közben.

AF: Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 108.).

D 46.3.4. A kincsre ölt kutya. A kincs birtokosa egy kutyát/egy kopókutyát/egy fekete kutyát öl meg értékei elrejtése közben/egy kutya vérért csorgatja megkötésül a kincsre.

FF: Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 277.).

AF: Hódmezővásárhely – 2 (Kiss Lajos, 1931. 278., 279.); Szatmár megye (Luby Margit, 1935. 74–75.); Matolcs (Uő, 1936. 59–60.); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 244.); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 79.).

D 46.3.5. A kincsre ölt macska. A kincs birtokosa egy macskát öl meg értékei elrejtése közben.

FF: Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 277.).

D 46.3.6. A kincsre ölt bika. A kincs birtokosa egy bikát/vörös bikaborjút öl meg értékei elrejtése közben/egy leölt bika vérért csorgatja megkötésül a kincsre.

FF: Boldva (MTA NTI K 78/8–9. – Németh Imre gy., 1962).

AF: Szamoshat (Csűry Bálint, 1935. I. 508.); Kecel (EA 20517/55. – Fehér Zoltán gy.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 129–130. – Fábíán Imre gy., 1984).

D 46.3.7. A kincsre ölt kecske. A kincs birtokosa azzal az átokkal rejti el a kincsét, hogy csak akkor férhessenek hozzá, ha – miként ő – egy makkon hizlalt kecske vérért csorgatják rá.

AF: Albis (Magyar Zoltán, 2012c. 159.).

D 46.3.8. A kincstre ölt fehér ló. A kincs birtokosai (a honfoglaló magyarok) azzal az átkkal rejtik el a kincset, hogy csak akkor férhessenek hozzá, ha – miékként ők – egy fehér (szürke) lovat szűrnak le azon a helyen. / A kincset egy agyonütött kolompos lóval együtt ássák el.

AF: Nagyszalonta (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 235.); Tömörkény (EA 4264/1. – Károlyi László gy., 1953).

D 46.3.9. A kincstre ölt veréb. A kincs birtokosa egy veréb fejét lecsavarva, annak vérét csorgatja rá a kincses ládára, és azt az átkot mondja, hogy csak akkor férhessenek hozzá az értékekhez, ha a kiásott gödör felett ugyanúgy megölnek egy verebet.

AF: Torontáltorda (Aracsi Vajda János, 2007. 14–15.; Jung Károly szerk., 2010. 66–68.).

D 46.3.10. A kincstre ölt sas. A kincs birtokosa egy sast öl meg értékei elrejtése közben.

AF: Fehérgyarmat (Luby Margit, 1983. 109.).

D 46.3.11. A kincstre ölt kígyó. A kincs birtokosa egy kígyót öl meg értékei elrejtése közben.

AF: Bereg megye (Zsigmond Győző szerk., 2004. 110. – Bosnyák Sándor gy.).

D 46.3.12. A kincstre ölt béka. A kincs birtokosa egy békát öl meg értékei elrejtése közben.

AF: Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 77.).

D 46.3.15. Egyéb hagyományok. A kincset egy meg nem nevezett állat megölésével rejtik el.

DT: Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.).

AF: Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 162–163.); Matolcs (Luby Margit, 1936. 59.; Uő, 1983. 85–86.); Monostorszeg (Jung Károly szerk., 1994. 43.).

D 46.4. Csonkítással megkötött kincs. A kincs birtokosa erőszakkal kiveszi az elrejtésben segédkező személy szeméit, és azokat a kincstre helyezi, majd azt az átkot mondja, hogy csak akkor tudják a kincset kivenni, ha hasonlóképpen két emberi szemet tesznek oda.

AF: Püspökladány (Szűcs Sándor, 1936. 299–300.).

FF: Szendrő (EA 1016/13. – Osváth József gy., 20. század eleje).

→MZ VIII. D 49.

D 46.5. Emberáldozattal megkötött kincs. A kincs birtokosa értékei elrejtése közben meggyilkol egy embert (eltöri a kislány derekát/elvágja két éves gyermeke nyakát/élve eltemet vele egy hét éves kislányt/megöl egy lányt/férfit/huszárt/

egy pólyás gyermeket tesz rá/stb.), azzal az átokkal, hogy csak akkor férhesse-
nek hozzá a kincshez, ha ugyanazt fogják cselekedni. / A kincs birtokosa azt
az átkot mondja az elrejtés közben, hogy addig ne férhessenek hozzá az érté-
kekhez, amíg egy embert a helyszínen kétfelé nem vágnak, és a szemébe meg
a homlokába szöget nem vernek.

DT: Kapoly (Magyar Nyelvőr, 1875. 36.; Szendrey Zsigmond, 1926. 138.).

FF: Borsodnádásd (EA 6689/8–9. – Lajos Árpád gy., 1960); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975.
275.).

AF: Szóreg (EA 2856/13. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Hódmezővásárhely (Kiss La-
jos, 1931. 278–279.); Homokmégy (Ethnographia, 1942. 146–147.); Szatmár megye (MOA
1043. – Luby Margit gy., 1950-es évek); Zemplénagárd (EA 12822/34. – Kováts Dániel gy.,
1961); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 162–163.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992.
315.); Albis (Balláné Bakó Erzsébet–Török Ferenc, 2003. 114.).

D 46.6. A kincserért cserébe kért lélek. A kincs birtokosa értékei elrejtése köz-
ben azt az átkot mondja, hogy a kincset csak akkor tudják kivenni, ha lelket/
meghatározott számú lelket (hét/kilenc testvér kiontott vérét/stb.) adnak érte
cserébe.

DT: Kisasszonyfa (JPMNA 5-75/2. – N. N. gy., 1953).

AF: Jászkarajenő (EA 27519/39–40. – Tóth Ilona gy., 1997).

ER: Kövend (Jankó János, 1893. 244.).

SZ: Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 139.); Szárhegy (EA 27257/64. – Gergely Katalin és Ger-
gely Ildikó gy., 1995); Gyimes: Farkaspalló (Magyar Zoltán, 2003. 339.).

MO: Külsőrekecsin (Halász Péter, 2005. 178–179.).

D 46.7. Egyéb analógiás mágiával megkötött kincs.

D 46.7.1. Meztelen fenékkal megkötött kincs I. A kincs birtokosa értékei el-
rejtése közben háromszor/tizenkétszer a kincshez veri meztelen ülepét, és azt
mondja, hogy csak akkor szerezhesse meg azt bárki is, ha a kincs fölött ugyan-
azt cselekszi.

DT: Vasvár (SMNK 192/I. 1. – Dömötör Sándor gy., 1952); Gerse (Mozsolics Amália, 1996.
28.).

FF: Ipolykiskeszi (Mátrainé Varga Róza, 1910. 115.); Széphalom/Karcsa (EA 12812/201–
202.; MZA 96871. – Balassa M. Iván gy., 1961); Boldva (MTA NTI K 78/8–9. – Németh
Imre gy., 1962); Bükkaranyos (MNT 23/4. – Kovács Arttila gy., 1969–1975); Karancskeszi
(MNT 23/4. – Petróczy Gyula gy., 1969–1975); Méra (MNT 23/4. – Sipos Zoltán gy., 1969–
1975); Mónosbél (MNT 23/4. – Koós Gábor gy., 1969–1975); Barkóság (Paládi-Kovács At-
tila, 1982. 158.); Karancskeszi (Fejős Zoltán, 1985. I. 174.); Leléd (MZA 90000. – Magyar
Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

AF: Paszab (EA 5910/11. – Turi Sándor gy., 1947); Tyukod (EA 5860/176.; Pócs Éva
szerk., 2012. 377. – Ferenczi Imre gy., 1953); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 39. – 1950-es
évek); Tiszamogyorós (NIFA 124/122. – Dégh Linda gy., 1962); Nyíregyháza-Bekőbokor
(JAMNA 406-67/7. – Muraközi Ágota gy., 1967); Hajdúbágyos (MNT 23/4. – Ötvös László
gy., 1969–1975); Nagykapos (MNAR HS 40104. – Géczy Lajos gy., 1969–1975); Bátya (Fe-
hér Zoltán, 1975. 114–115.).

ER: Kóbor/Dombos (Miskolczy Ambrus szerk., 2016. 159. – Köpeczi Bodos Sámuel gy., 1789); Kide (EA 31188/7. – Szűcs Sándor gy., 1941); Mészkö (AFAR Mg. 2375. I. n. – Vöö Gabriella gy., 1979); Domokos (Magyar Zoltán, 2011a. II. 325.).

SZ: Bikafalva (EA 24554/14. – Zsigmond Győző gy., 1990); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 370.).

MO: Lábnik (Bosnyák Sándor, 1980. 52.).

→MZ VIII. J 106.1.

D 46.7.2. Széklettel megkötött kincs I. A kincs birtokosa értékei elrejtése közben a szükségét végzi a kincs fölött, és azt mondja, hogy csak akkor szerezhesse meg azt bárki is, ha ugyanott hasonlóképpen cselekszik.

AF: Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1936. 300.; Uő, 1955. 155.).

ER: Torockó (Jankó János, 1893. 244.; Herrmann Antal, 1893. 349.).

SZ: Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 370.).

D 46.7.3. Köpéssel megkötött kincs. A kincs elrejtője háromszor beleköp a gödörbe, amelyben az értékeit elásta, és azt mondja, hogy csak az vehesse ki a kincset, aki ott hasonlóképpen cselekszik.

AF: Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1936. 300.; Uő, 1955. 155.).

D 46.7.4. Körüljárással megkötött kincs. A kincs birtokosa hétszer körüljárja azt a helyet, ahol az értékeit elrejtette, és azt mondja, hogy csak az szerezhesse meg a kincset, aki ott ugyanúgy cselekszik.

AF: Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1936. 300.; Uő, 1955. 155.).

D 46.7.5. Táncsal megkötött kincs. A kincs birtokosa a feleségével elássa az értékeit, majd a gödör hantján táncolni kezdenek, és azt mondják, hogy csak az szerezhesse meg a kincset, aki ott a feleségével hasonlóképpen cselekszik.

ER: Torockó (Jankó János, 1893. 244.; Herrmann Antal, 1893. 349.).

D 46.7.7. Analógiás mágiával elrejtett kincs (egyéb hagyományok).

FF: Gömörsíd (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 153.).

D 46.8. Szimpatetikus mágiával megkötött kincs.

D 46.8.1. Meztelen fenékkal megkötött kincs II. A kincs birtokosa (egy öregasszony/egy öregember) értékei elrejtése közben háromszor a kincshez veri a meztelen ülepét, és azt mondja, hogy csak akkor szerezhessék meg a kincset, ha vele még egyszer ugyanazt cselekszik. (Egy szemtanú az illető halála után a holttestet a kincs rejtekhelyére cipelve háromszor hozzáérinti a halott hátsófelet, miáltal hozzájut az elásott értékekhez.)

DT: Náprádfa (Gönczi Ferencz, 1901. 412.; Uő, 1914. 226.); Rózsásszeg (Uő, 1914. 226.);

Tök (Loschdorfer Anna, 1935. 72.); Óriszentpéter (EA 7818/66–67. – Kiss Sándor gy., 1941); Böde (GMA 5/29. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Halastó (EA 23287/36. – Irányi

Lujza gy., 1953); Sopronkövesd (EA 4188/98. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Becsvölgye: Vargaszeg, Pálfszeg (EA 6305/12., 24. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Nagyrákos (EA 17480/7. – Kovács József gy., 1969); Csáford (MNT 23/4. – Kiglics Sándor gy., 1969–1975); Pócsmegyer (MNT 23/4. – Borzsák Sándor gy., 1969–1975); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/40–41. – Orbán Gézáné gy., 1984); Radamos (Magyar Zoltán, 2010. 140.).

FF: Ipolykiskeszi (Mátrainé Varga Róza, 1910. 115.); Érsekvadkert (Bihari Anna, 1980. 294–295. – Körner Tamás gy., 1966); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 274–275.); Nógrádsípek (Pócs Éva, 1980. 589.).

AF: Békéssámson, Magyarmaidán, Kevermes (EA 2856/8–10. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278.); Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Sarkad (EFMA 91-67/3–4. – Fekete Lajos gy., 1950); Kocsord (EA 5860/102. – Ferenczi Imre gy., 1953); Füzesabony (MNAR HS 12011. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Nyírtura (JAMNA 142-67/131. – Vámos Mária gy., 1957); Matolcs (MOA 1059. – Luby Margit gy., 1950-es évek); Mátészalka (NIFA 105/74. – Dégh Linda gy., 1959); Győrtelek (MOA 3114. – Dégh Linda gy., 1961); Kállósejmen-Újfalurét (JAMNA 190-67/55. – Erdész Sándor gy., 1961); Tiszamogyorós (MNAR HS 121042. – Dégh Linda gy., 1962); Karcsa – 3 (Balassa Iván, 1963. 181–182., 338., 338–339.); Sárrétudvari (MOA 10735. – P. Madar Ilona gy., 1963); Gáva (EA 14737/137–141. – Bácskai Antal gy., 1966); Tizsakécske (MNAR HS 121041. – Lovas Zoltán gy., 1969–1975); Záhony* (MNAR HS 120902. – Varga Sándor gy., 1969–1975); Tótkomlós (Krupa András, 1974. 302.); Szalárd (Bihari népmondák, 1995. 128–129. – 1976); Zenta (MOA 3120. – N. N. gy., 1970-es évek); Biri (BIMA 142-83/1. – Ratkó Lujza gy., 1981); Matolcs (Luby Margit, 1983. 105–106.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 128. – Fábrián (Imre gy., 1984); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 173.); Tiszanána (Füvessy Anikó, 1992. 316.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 156. – Korkes Zsuzsa gy.); Iriny* (MZA 107201. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Szamossósmező (Kádár József, 2000. 57–58. – 1892); Andrásy-telep (Keszeg Vilmos, 1992. 207.); Tóhát (Uo., 206–207.; Uő, 1999. 338–339.); Tordatúr – 6 (Csögör Enikő, 1998. 233–237.); Kraszna (Mitruly Miklós, 1999. 156.); Magyarpéterfalva (Magyar Zoltán, 2005a. 147.; Uő, 2008a. 295.); Kajántó (MZA 82896. – Magyar Zoltán gy., 2006); Magyargaroszló, Szamosardó, Szilágynagyfalva (Magyar Zoltán, 2007a. 323–324.); Dombos (Uő, 2011a. I. 372–373.); Domokos, Magyarcsaholy (Uő, 2011a. II. 325., 453.); Visa, Melegföldvár (Uő, 2012a. 387–388., 388.).

SZ: Felsőrákos* (Kriza János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Kézdimartonos (MZA 57521. – Kakas Zoltán gy., 1967); Sepsiszentgyörgy (MZA 57559., 57560. – Demeter Lajos gy., 1972); Gyimes: Csinód (MZA 1511. – Magyar Zoltán gy., 1998); Havad (Nagy Olga, 2000. 184.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2003. 341.; Uő, 2008b. 95–96.); Gyimes: Kostekek – 4 (Takács György, 2004. 370., 374.); Csíkszentkirály (Tánczos Vilmos, 2008. 88–89.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 150–151.; Uő, 2009e. 109.); Gyimes: Csinód – 2, Lesőd (Uő, 2009a. 289–290.); Gyimes: Csinód (Uő, 2011a. I. 107–108.); Gyimes: Farkasok pataka (MZA 103219. – Magyar Zoltán gy., 2015).

MO: Lábnik (Bosnyák Sándor, 1980. 52.).

→MZ VIII. J 106.1.

D 46.8.2. Sánta lábbal megkötött kincs. A kincs birtokosa értékei elrejtése közben azt mondja, hogy csak akkor szerezhessek meg a kincset, ha tulajdon sánta lábát/a kezét hozzáérintik ahhoz a helyhez, ahol a kincs van. (Egy szemtanú az illető halála után a holttestet a kincs rejtékhelyéhez cipelve hozzáérinti a halott lábát/kezét, és hozzájut az elásott értékekhez.)

AF: Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 311–312. – Berta István gy., 1940); Zenta (MNAR HS 120901. – N. N. gy., 1961).

D 46.8.3. Széklettel megkötött kincs II. A kincs birtokosa értékei elrejtése közben a szükségét végzi a kincs fölött, és azt mondja, hogy csak az szerezhesse meg a kincset, aki a székletet elfogyasztja. (Egy szemtanú a kincsrejtő személy ürülékét hazaviszi és megszáritja, majd porrá őrli, és ételbe, pálinkába keverve apránként elfogyasztja, és kiássa a kincset.)

DT: Vasvár (SMNK 192/I. 1–2. – Dömötör Sándor gy., 1952).

FF: Szendrő (MOA 10490. – Végh Ferenc gy., 1910); Taktaszada (Szabó Lajos, 10975. 274.); Feled (MZA 93037. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2005).

AF: Matolcs (Luby Margit, 1983. 105. – 1950-es évek); Géberjén (NIFA 105/19. – Dégh Linda gy., 1961); Zenta (Burány Béla, 2001. II. 233.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 156.); Szank (Uő, 2004a. 408.).

ER: Torockó (Jankó János, 1893. 244.); Tordatúr (AFAR Mg. 2351. I. c. – Vő Gabriella gy., 1978); Büргеzd (Magyar Zoltán, 2007a. 324.); Torockószentgyörgy (Uő, 2008a. 297.); Ördöngösfüzes (Uő, 2011a. II. 79–80.; Uő, 2012a. 387.).

SZ: Gyimes: Antalok száda* (MZA 57599. – Mónus Berta kéziratos feljegyzése, 1990-es évek); Havad (Nagy Olga, 2000. 183.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 370–371.).

→MZ VIII. J 106.2.

D 46.9. A bekaparatlan kincses gödör. A kincs birtokosa azzal az átokkal ássa el az értékeit, hogy ha valaki megleli azt, és bekaparja a kiásott gödröt, rövid időn belül haljon meg.

FF: Torna* (MZA 107. – Magyar Zoltán gy., 1996).

AF: Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 108–109.).

D 47. Fordított patkóval elrejtett kincs. Hogy ne akadhassanak a nyomára, a kincs elrejtője fordítva vasalt patkójú lovon viszi az értékeit a kiszemelt rejtékhelyre.

DT: Egyházásdaróc (EA 12130. – Molnár Ilona gy., 1959).

FF: Regéc (EA 25053/77. – Németh Béla gy., 1992).

ER: Halmágy (Magyar Zoltán, 2011a. I. 372. – Faragó József gy., 1968).

SZ: Csíkszentdomokos (EA 26156/24–25. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Nagybacon (Magyar Zoltán, 2011b. 190.).

D 48. Különleges módon elrejtett kincs.

D 48.1. A lovakkal megtapostatott rejtékhely. A kincs elrejtője lovakkal (8/12 lóval) simára tapostatja azt a helyet, ahol az értékeket elásta, hogy senki se találhasson rá.

AF: Püspökladány (Szűcs Sándor, 1936. 299–300.; Uő, 1955. 155.); Ludas (Kvazimodo István, 1954. 12.); Püspökladány (EA 17709/17–18. – Molnár László gy., 1968).

D 48.2. A felszántott és bevetett rejtekhely. A kincs elrejtői a falu határában elássák az értékeiket, majd azt a tábla földet felszántják és bevetik, hogy az ellenség ne találhasson rá.

AF: Krassó (Szendrey Zsigmond, 1920. 50. – Pesty Frigyes, 1864. Krassó vármegye).

D 48.3. A mogyoróval bevetett rejtekhely. A kincs elrejtői fél véka/egy véka mogyorót szórnak el a rejtekhely körül, hogy a magokból sarjadó erdő teljesen eltakarja azt.

FF: Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 97–98.); Sajóháza – 2 (Magyar Zoltán, 2011c. 129–130., 130.).

D 48.4. Az elrejtett kincs fölé ültetett fák. A kincs elrejtője fát/fákat ültet elásott értékei fölé, hogy később majd könnyen rátalálhasson/hogy a rejtekhely ne tűnjön fel senkinek.

DT: Csörötnek (Kuntár Lajos, 1964. 630.; Uő, 1990. 198–199.); Nádasd (EA 19165/30. – Avas Kálmánné gy., 1976).

AF: Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 23.); Szentpéterszeg* (MNAR Hs 40102. – Jánossy Gábor gy., 1969–1975).

D 48.5. A Nap első sugarával megjelölt helyen elrejtett kincs. A kincs elrejtői a település határának azon részére ássák el/rejtik el az értékeiket, amit a felkelő Nap a legelőször megvilágít.

→MZ VIII. C 11.

D 48.6. Víz alá rejtett kincs. A kincs elrejtője eltereltet egy folyót, a meder aljára boltívet rakat, és miután az alá tette a kincseit, visszabocsátja az eredeti medrébe a vizet, hogy az elrejtett kincs örökre rejtve maradjon.

ER: Hunyad vármegye (Kóváry László, 1852. 50–51.; Uő, 1857. 35–36.; Uő, 1866. 34.); Rákosd (Magyar Zoltán, 2009d. 144.).

→MZ II. A 43.5.1.

D 48.8. A kincshez vezető rejtekajtó. A kincs elrejtője olyan titkos ajtó mögött rejt el az értékeit, amit csak a megfelelő kód ismeretében/a megfelelő cselekménysor elvégzését követően lehet kinyitni (a megfelelő köveket kell egymás után megnyomni/egy kőszobor jobb könyökét kell háromszor meghúzni/stb.).

DT: Lábatlan (BBMNA 52/23. – Balogh László gy., 1967).

D 48.9. A föld felszínén hagyott jel. Az elásott/elrejtett kincs mellé az elrejtők beásnak egy hosszú szekérrudat, amelynek a végére láncot kötnek, melynek utolsó három láncszeme kilátszik a földből, hogy annak nyomán később rátalálhassanak az értékeikre.

FF: Bánhorváti (EA 21109/27. – Csikász Gáborné és Lőrincz Erzsébet gy., 1981).

D 48.12. A kincset hordozó juh. A kincs elrejtője egy juh felvágott, majd visszavarrt bőre alá rejt a pénzét, hogy ne találjanak rá.

ER: Szilágykerked (Magyar Zoltán, 2007a. 334.).

D 48.13. A kostökebe rejtett kincs. A kincs birtokosa egy berbécs juh kikészített heréjében őrzi a pénzét.

SZ: Gyimes: Kostekek (Takács György, 2004. 370.).

D 48.15. A pogácsába sütött kincs. A kincs birtokosa pogácsákba süti bele az aranytallérjait, hogy a pénz senkinek ne tűnjön fel.

AF: Beregdaróc (Lengyel Dénes, 1975. 440.).

D 49. A kincs elrejtésében segédkezők.

D 49.1. A bekötött szemű segítők. A kincs elrejtésében segédkező személyeknek bekötik a szemüket, és csak az elrejtés helyszínén veszik le a kötést, hogy ne tudják később elmondani, hogy pontosan hová rejtették el az értékeket.

FF: Pálháza (Ferenczi Imre, 1960. 427.); Szádelő (SZMMI NA 5359. – Stibrányi Gusztáv és Méryné Tóth Margit gy., 1977); Borsodnádásd* (EA 22001/6–7. – Dobosy László gy., 1981); Szádelő (Magyar Zoltán, 2001a. 364–365.).

AF: Feketetó (Ferenczi Imre, 1979. 191.).

ER: Kupsafalva (Kádár József, 2000. 115. – 1892).

D 49.2. A megvakított segítők. A kincs elrejtésében segédkező személyt (szolgát/társat/kóművest/kocsist) megvakítják, hogy ne tudja elárulni a rejtékhely pontos helyét. / Egy történeti hős (Rákóczi/Gyöngyös Gyerőfi/stb.)/egy török basa/a veres barátok/egy várúr/egy földesúr/egy rablóvezér/egy betyár elrejt a kincseit, majd a munka végeztével megkérdezi a segítőt, hogy melyikük tudna odatalálni a rejtékhelyre. Amikor egyikük (az egyik szolgál/az egyik rabló) azt mondja, hogy ő visszatalálna, a kincs birtokosa kiszúratja az illető mindkét szemét.

DT: Libád (Esztergom vármegye, 1908. 86.); Gyuró (EA 2363/39. – Szoboszlai Istvánné gy., 1951).

FF: Szuhogy (Tóth Péter, 1988. 336. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Vágbeszterce* (Siegmethe Károly, 1889. II. 10.; Szendrey Zsigmond, 1922. 50.); Dobsina (Wiesinger Frigyes, 1894. 1.); Szendrő (EA 1016/13. – Osváth József gy., 20. század eleje); Szendrőlád (EA 4654/71. – Osváth József gy., 20. század eleje); Százd (MZA 89998. – Menyhár János gy., 20. század eleje); Acsa, Csóvár (EA 9593/3., 9. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Hangony (EA 22001/18. – Kórozs István gy., 1936); Várhosszúrét/Jólész (Fehérváry István, 1937. 229.); Dobsina/Rudabánya (Nagy Dezső, 1957. 317.); Bogács (EA 6289/4. – Bodgál Ferenc gy., 1958); Uppony – 2 (EA 10150/6. – Pongó Bertalan gy., 1958); Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 94–95. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek); Óhuta, Fony, Regéc/Komlóska (Ferenczi Imre, 1960. 426–427.); Uppony – 2 (HOMNA 700/12. – Lajos Árpád gy., 1960); Hangony (EA 22001/18–19. – Dobosy László gy., 1966); Novaj (EA 15729/14. – N. N. gy., 1968); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 53–54.);

Novaj (Heves megye földrajzi nevei II., 1970. 163.); Márianosztra* (EA 17907/36. – Hála József gy., 1973); Dernő (Ujváry Zoltán, 2000. 263. – 1973); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 324.); Hangony (EA 22001/20. – Dobosy László gy., 1975); Nagybörzsöny (Hála József, 1977. 613.); Hangony (MZA 69423. – Perger Gyula gy., 1981); Hangony, Sáta (HOMNA 4784/16–19., 89. – Dobosy László gy., 1983); Csermosnya völgye (Fábián József, 1994. 117.); Mész (,Beszéli a világ, hogy mi magyarok...’, 1998. 145–146.; Magyar Zoltán, 2001a. 317–318. – Demeter Ferenc gy., 1995); Kiskovácsvágása – 2 (MZA 1388., 1390. – Magyar Zoltán gy., 1997, 2001); Barka, Dernő – 2, Kiskovácsvágása, Szilice, Szögliget (Magyar Zoltán, 2001a. 331., 347–348., 368–369.); Dernő (Uo., 306–307. – Jarabkó Margit gy.); Kiskovácsvágása (MZA 1389. – Magyar Zoltán gy., 2002); Kiskovácsvágása (Magyar Zoltán, 2004c. 103.); Martonyi (Uő, 2005b. 166–167.); Dobfenek (Uő, 2006b. 63.); Felsővály, Harmac (MZA 93052., 93053. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Százd (MZA 87692. – Budai Ernő feljegyzése, 2010); Százd (MZA 89997. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011); Várhosszúrét – 2, Hárskút (Magyar Zoltán, 2011c. 131–132.); Garany (MZA 98805. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014).

AF: Demecser (Szabolcs vármegye, 1900. 396.); Püspökladány (Szűcs Sándor, 1936. 299–300.; Uő, 1955. 154–155.); Hajdúbagos (EA 5883/9. – Béres András gy., 1953); Demecser (Horváth János, 1956a. 37.); Mezőladány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 261.); Püspökladány (Kecskés Gyula, 1974. 199.); Örvénd (Bihari népmondák, 1995. 137. – Fábián Imre gy., 1981).

ER: Gyerővásárhely (Havassy Miklós, 1851b. 1165.); Gyerővásárhely (Jankó János, 1892. 37.); Magyararkiskapus (Szabó Géza, 1978. 111.); Gyerővásárhely (KJNTA 1252.04/6. – Péter Kinga gy., 2003); Magyararkiskapus (Magyar Zoltán, 2004a. 197.).

D 49.2.1. Az óvatlan ajánlkozó I. A kincs birtokosa megkérdezi az elrejtésben segédkezőktől, hogy ki tudna közülük visszatálatni/ki tudná megmutatni a rejtekhelyet. Amikor az egyikük óvatlanul jelentkezik, és igennel felel/kérkedni kezd azzal, hogy ő még vakon (fél szemmel/bekötött szemmel) is visszatálatna, a kincs tulajdonosa kiszúratja a szemét, hogy ne árulhassa el a rejtekhelyet/hogy találjon vissza, ha tud.

FF: Csermosnya völgye, Felsővály, Hangony – 2, Harmac, Hárskút, Kiskovácsvágása – 3, Martonyi, Regéc/Komlócska, Szendrő, Várhosszúrét – 2.

D 49.2.2. A vak koldus. A kincs elrejtésében segédkező megvakított férfi az életét koldusként tengetve járja a vidéket, és mesél mindenkinek a titkos helyen lévő kincsekről, de annak pontos helyét már nem tudja megmutatni. / A kincs elrejtésében segédkező megvakított férfi koldusként járja az országot, és amikor egy helyen ismerős beszédet hall, figyelmezteti az embereket, hogy a településük határában hatalmas kincs van elrejtve az általa megnevezett határrészen/hegyen.

DT: Gyuró.

FF: Barka, Csermosnya völgye, Dernő – 2, Dobfenek, Hangony – 3, Hárskút, Kiskovácsvágása – 5, Martonyi, Százd – 3, Szendrő, Szilice, Szögliget – 2, Szuhogy, Uppony, Várhosszúrét – 2, Várhosszúrét/Jólész.

AF: Demecser.

D 49.3. A megnémített segítő. Egy földesúr/szerzetesek a közeledő ellenség elől elrejtik a kincseiket, és hogy a rejtékhelyet utóbb ne árulhassa el, a segítőjüknek kivágják a nyelvét, aki aztán a vallatás közben is csak annyit tud mondani, hogy „kák-kák”. (Erről kapja utóbb a kincset rejtő lelei domb/határrész a Kákony nevet.).

ER: Lele (Bura László, 2008. I. 413. – Pesty Frigyes, 1864. Közép-Szolnok vármegye); Lele (Szendrey Zsigmond, 1921. 131–132.); Lele (Bura László, 2004. 32–33. – 1971); Lele (MZA 48979. – Magyar Zoltán gy., 1999); Lele* (Magyar Zoltán, 2007a. 246–247.).

D 49.4. A meggyilkolt segítő. A kincs birtokosa az elrejtésben segédkező embert/embereket megöli/megöletti (leszúrja/fejbe löveti/elevenen befalaztatja), hogy ne árulhassák el a rejtékhelyet.

DT: Nagyszokolya (Holéczy Mihály, 1837. 108.); Balatonendréd – 3 (RRMNA 2126/8–9. – N. N. gy., 1989); Balatonendréd (EA 23997/20. – N. N. gy., 1989); Felsősomlyó (MZA 19120. – Magyar Zoltán gy., 2001).

FF: Komlócska (NIFA 163/17. – Ferenczi Imre gy., 1960); Zsély (MZA 88965. – Danczi Lajos gy., 1975); Szádelő (SZMMI NA 5359. – Stibrányi Gusztáv és Méryné Tóth Margit gy., 1977).

AF: Csongrád (EA 1394/3. – Magyar Sándor gy., 1900); Karcag (Kimnach Ödön, 1903. 58.); Orosháza (Beck Zoltán, 1965. 161.); Püspökladány (EA 16709/17–18. – Molnár László gy., 1968); Vitka (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 269.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1977. 177.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 315.).

ER: Hunyad vármegye (Kőváry László, 1866. 34.); Kupsafalva (Kádár József, 2000. 115. – 1892); Kolozs (Kolozsi Gergely István, 2000. 79.); Magyaró (Magyar Zoltán, 2011a. II. 194.).

D 49.4.1. Az óvatlan ajánlkozó II. A kincs birtokosa megkérdezi az elrejtésben segédkezőktől, hogy ki tudna közülük visszatálcálni a rejtékhelyre. Amikor az egyikük óvatlanul jelentkezik/igennel válaszol, a kincs tulajdonosa nyomban végez vele.

DT: Balatonendréd – 3.

ER: Kupsafalva.

D 49.5. Az öngyilkos segítő. A kincs elrejtésében segédkező személyek öngyilkosok lesznek, hogy még véletlenül/vallatás hatására se árulhassák el a kincs rejtékhelyét.

AF: Tiszakóród (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 267.).

ER: Bujánháza (Szendrey Zsigmond, 1920. 50.).

D 50. A kincs szárítása. A kincs tulajdonosa időnként kiássa rejtékhelyéről az aranyakat, és az udvaron egy ponyvára kitéve „szárítja” azokat (hogy a pénz ne gyulladjon ki).

DT: Somogyudvarhely (RRMNA 450/2. – Nagy Ilona gy., 1966).

FF: Nógrádsipek (Pócs Éva, 1980. 586–587.).

AF: Tiszaigar (MNAR HS 90212. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Tyukod (Pócs Éva szerk., 2012. 377. – Ferenczi Imre gy., 1953); Bátya (Fehér Zoltán, 2013. 102–103. – 1975); Kecel (Uő, 1984. 859.); Apátfalva (MZA 10474. – Sinkó Rozália gy., 1999); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 159.); Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 160–161.).

ER: Magyargyerómonostor (MTA NTI K 648/4. – Dóczyné Berde Amál gy., 1930-as évek); Tordatúr (Csöögör Enikő, 1998. 231–232.); Szilágyballa (Magyar Zoltán, 2007a. 320.), Olthévíz (Uő, 2011a. I. 285. – Orbán Dániel gy.); Ördöngösfüzes (Uő, 2012a. 389–390.).
SZ: Sepsibodok (Imreh István, 1946. 160–161.).

D 50.1. A tejsben mosott kincs. A kincs tulajdonosa időnként kiássa a rejtékhe-lyéről az aranyakat, és frissen fejt meleg tejsben/forró tejsben megmossa, majd megszáritva visszateszi azokat a földbe (elkerülendő azt, hogy a kincs magától felizzon és kigyúljon).

ER: Szépkényerúszentmárton (Magyar Zoltán, 2011a. II. 78–79.; Uő, 2012a. 390.).

SZ: Gyimes: Antalok száda (MZA 57600. – Mónus Berta kéziratos feljegyzése, 1990-es évek); Gyimes: Antalok pataka (Magyar Zoltán, 2003. 330.); Gyimes: Kostepek (Takács György, 2004. 382.).

AF: Tyukod* (EA 5860/176.; Pócs Éva szerk., 2012. 377. – Ferenczi Imre gy., 1953); Iriny* (MZA 107201. – Magyar Zoltán gy., 2016).

SZ: Kissolymos (A magyarországi boszorkányság forrásai III., 2002. 634. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1733).

MO: Lábnyik (Hegedűs Lajos, 1952. 196.).

E 1–60. A KINCSEK ŐRZŐI

E 1–10. Természetfeletti lények által őrzött kincsek

E 1. Ördög által őrzött kincs. Ördög által őrzött kincs. Az elrejtett kincset az ördög (rossz szellem/gonosz lélek/a tisztátalan/maga Lucifer) őrzi, mert a kincs „ördög hírével” lett eltéve/mert azt megátkozták/mert azt az ördög elfoglalta. / A kincset az ördög őrzi különféle alakváltozataiban (fekete kutya/veres kakas/lólábú ember/fekete ember/stb. képében). / A kincs fölött ördögök (kicsi ördögök/veres sipkás ördögök) őrködnek. / Tüzes kocsin/akasztófával/vasvillával a kezükben ördögök jelennek meg ijesztésül a kincses előtt.

KM: H. n. (Pogány Péter, 1978. 238. – ponyvanyomtatvány, 1760); H. n. (Krúdy Gyula, é. n. 300–301.).

DT: Borostyánkő (Ipolyi Arnold, 1854. 345.); Dunaszerdahely (A tengeri kisasszony, 2006. 264–265. – Fehér Ferdinánd és Nagy János gy., 19. század közepe); Besenyő (Gönczi Ferencz, 1901. 411.); Győr (Verebélyi Kincső, 1998. 316–327. – Nagy Károly gy., 1914); Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 226.); Somló-vidék (Relkovic Davorka, 1928. 98.); Kisfalud (EA 550. – Németh János gy., 1937); Felsőpalla (EA 3312/3. – Éles Tibor gy., 1943); Érsekújvár (Családi Ferenc, 1944. 90–91.); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946); Sopronkövesd – 2 (EA 4188/98.; MNAR HS 10241, – Diószegi Vilmos gy., 1953); Halastó (EA 23287/16. – Irányi Lujza gy., 1953); Rózsásszeg – 4 (EA 6305/29–30. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Pécs (Muszty László, 1959. 84.); Letenye (Zala megye földrajzi nevei, 1964. 488.); Bajót (BBMNA 22/70–71. – Balogh László gy., 1964); Bajót (BBMNA 23/19–20. – Balogh László gy., 1965); Bajót (BBMNA 44/119. – Balogh László gy., 1968); Kópháza (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111848. – Horváth Iván gy., 1969); Szakcs (MNT 22. – Nagy Béla gy., 1969–1975); Nagyberki (MNAR HS 93808. – Gerencsér Sándor gy., 1969–1975); Felsőmocsolád (Orbán Gézáné, 1973. 55.); Bize (RRMNA 1212/40–41. – Rádics Márta gy., 1978); Törökkoppány – 2 (EA 21150/20. – Bösze Gábor gy., 1981); Kemse – 2 (Zentai Tünde, 1983. 98–99., 99.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 207.); Csicsó (Fehérváry Magda, 1987. 43.); Szalafő (Szikszay Edit, 1990. 38.); Somlószőlős (EA 25053/45. – Németh Béla gy., 1992); Bodajk (Gál Péter József–Molnár V. József, 1999. 295.; Gál Péter József, 2017. 526.); Zsigárd (MZA 90746. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010); Zsigárd (Mészáros Ilona, 2013. 241–242.).

FF: Szkáros (Zsupos Zoltán, 1994. 16–17. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1776); Nyitra (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIII., 1914. 438–439. – 19. század közepe); Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 28–29. – 1880); Znióvárálja (Zányi Kálmán, 1886. 32. szám, 3.); Rédova (Rozsnyói Híradó, 1887. 14. szám, 3.); Körmöcbánya (Versényi György, 1895. 130.); Sárospatak (Adalékok Zemplén vármegye történetéhez, 1897. 164.); Németpróna (Richter M. István, 1898. 81.); Pásztó (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 92. – Németh Miklós gy. 1913–1914); Penc, Néza (EA 9593/9., 12. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Dernő* (FTIEKA 1167/1. – Tichy Kálmán gy., 20. század első fele); Sárospatak (Balassa Iván–Kovács Dániel, 1997. 189. – Ormós László gy., 1937); Kálaz (EA 21594/6–7. – N. N. gy., 1943); Regéc – 2 (DENIA 357/30–31., 31. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Uppony (EA 10150/6–7. – Pongó Bertalan gy., 1958); Korlát, Regéc (Ferenczi Imre, 1960. 427.); Új-

huta (MNAR HS 92901. – Ferenczi Imre gy., 1960); Uppony (HOMNA 700/13. – Lajos Árpád gy., 1960); Borsodnádásd (MOA 1322. – Lajos Árpád gy., 1960); Borsodnádásd (Nemcsik Pál, 1966. 314.); Szögliget (EA 19490. – Hajdú Imre gy., 1977); Borsodnádásd (EA 22001/11. – Dobosy László gy., 1975); Borsodnádásd (Paládi-Kovács Attila, 1982. 157.); Karancseszki (Fejős Zoltán, 1985. I. 173–174.); Nagymaros, Palócföld (Szendrey Ákos, 1986. 323.); Batizfalva, Gölnichánya* (Neidenbach Ákos, 2000. 73.).

AF: Szeged (A tengeri kisasszony, 2006. 622–623. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.); Ószentiván (EA 2856/7. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szeghalom* (EA 1281/3. – Szeghalmi Gyula gy., 1903); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 248.); Mezőtelegd (Sas Kálmán, 1935. 65.); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 37. – 1950-es évek); Tamásfalva (EA 26299/2. – Berta István gy., 1960); Békés (MMMNA 233–1963/2. – Mokány Miklósné gy., 1963); Kéleshalom (MNAR HS 93805. – N. N. gy., 1963); Baktalórántháza (Mező András, 1967. 22.); Jászdózsza (Gulyás Éva, 1976. 43.); Tiszafüred (Barna Gábor, 1979. 37.); Papos (Luby Margit, 1985. 26.); Tiszántúl* (Herner János–Szörényi László, 1990. 17–19.); Mezőladány (JAMNA 1015–96. – Veres János gy., 1995); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 159–160.); Móricgát (Uő, 2004a. 408.).

ER: H. n. (Kilián István, 1973. 171. – iskoladráma, 18. század közepe); Bálványosvárálja (Szabó Sámuel, 2009. 430. – Csiszár Bálint gy., 1884); H. n.* (Wlislocki Henrik, 1886. 106–107.); Csarnóháza, Belényesörvényes (K. Nagy Sándor, 1888. III. 88., 132.); Magyarvalkó, Kalotaszeg (Jankó János, 1892. 36., 188.); Désakna, Dés, Doboka, Kupsafalva (Kádár József, 2000. 46., 48., 84., 115. – 1892); Harasztos (Jankó János, 1893. 35.); Nagyág völgye* (Zsurek Antal, 1895. 436.); Nagyenyed vidéke – 2 (Lázár István, 1896. 102., 103.); Korongyos* (Retegean, Ion Pop, 1900. 28–29.); Szucság (Versényi György, 1901. 315.); Kupsafalva (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1901. IV. 538.); Bogdánháza* (Petri Mór, 1902. III. 149.); Mészke (Keszeg Vilmos, 2004. I. 184–185. – Kanyaró Ferenc gy., 1906 k.); Bogdánháza* (Boér Miklós, 1907. 49.); Felsőfüld* (Téglás Gábor, 1912. 165.); Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.); Kalotaszeg (Kós Károly, 1932. 54.); Kettesd (MOA 3858. – Kovács Ágnes gy., 1941–1943); Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 47.); Kettesd (Kovács Ágnes, 1944. I. 255.); Magyarózd (Horváth István, 1971. 454.; Uő, 1980. 539.); Magyarózd (Uő, 1980. 44.); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Kisnyégerfalva – 2, Rév (Bihari népmondák, 1995. 122., 125–126., 130–131. – Fábíán Imre gy., 1984); Torda vidéke – 2 (Vő Gabriella, 1992. 204–205.); Körösfő (Sebestyén Kálmán, 1998. 54.); Aranyosszentmihály (Vetési László, 1997. 340.); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 235.); Magyarfráta (Keszeg Vilmos, 1999. 327.); Rév – 2 (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133., 133–134.); Nagygerce* (Kónya László szerk., 2003. 91.); Százszombor (MZA 60316. – Orbán Dániel gy., 2003); Nagykapus, Magyarvista, Magyararkiskapus (Magyar Zoltán, 2004a. 317–318., 324.); Magyarvista (Uo., 394. – Bosnyák Sándor gy.); Kajántó – 2 (MZA 82863., 82906. – Magyar Zoltán gy., 2006); Szamosardó (Magyar Zoltán, 2007a. 326.); Magyarpéterfalva, Magyarózd, Vajasd (Uő, 2008a. 295–297.); Haró/Puj (Uő, 2009d. 146–147.); Szék (Szabó Márton, 2010. 182.); Kőszegremete (Magyar Zoltán, 2011a. II. 423.); Bonchida, Ördögösfüzes (Uő, 2011a. II. 77–78., 78.; Uő, 2012a. 381., 399.); Szentmáté – 2 (Uő, 2011a. II. 151.; Uő, 2012a. 372., 374–375.); Bonchida, Feketelak, Kispulyon, Melegföldvár, Mezőkeszű, Mezőköbölkút (Uő, 2012a. 381., 388–389., 393–394., 396.); Harasztos (Keszeg Vilmos, 2014. 31.).

SZ: Udvarhelyszék (Herrmann Antal, 1904. 142. – Homoródszentpéteri Cseke József kézirata, 18. század vége); Bágy (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 80. – 1939); Felsőrákos (Kriza János, 2013. 515–516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Nyárádmagyarós (Orbán Balázs, 1870. IV. 78.); Gyergyótölgyes; Hágótó (MNA R/91. IV. 99. – Vincze Ildikó gy., 1969);

Gyimes: Hidegség pataka – 2 (Salamon Anikó, 1987. 146., 147–148. – 1972); Ilyésmező (EA 26193/5–6. – Gub Jenő gy., 1995); Székelyhodos (EK TEZE 7198/Adattár, 100–101. – Balássy Enikő gy., 1996–2003); Parajd (Barabás László, 1998. 206.); Székelypálfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 80.); Gyimes: Farkaspalló. Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 339., 348.); Gyimes: Áldomás pataka (Antal Mária, 2004. 69.); Gyimes: Kostekek (Takács György, 2004. 374.); Székelykeve (Beszédes Valéria, 2005. 114.); Gyimes: Lesőd, Csinód (Magyar Zoltán, 2009a. 290., 290–291.).

MO: Magyarfalu (MNAR HS 101501. – Szendrey Ákos gy., 1950); Magyarfalu (Hege-dűs Lajos, 1952. 267–268.); Külsőrekecsin (Halász Péter, 1994. 27–28.; Uő, 2005. 178–179. – 1971); Trunk – 4 (MZA 66776., 66786., 66787., 67736. – Kinda István és Peti Lehel gy., 2001); Magyarfalu – 2 (Halász Péter, 2005. 177., 178.); Klézse (Magyar Zoltán, 2011a. II. 519.).

E 1.1. Lucifer által őrzött kincs. Az elrejtett kincset maga Lucifer, a pokol fejedelme őrzi. A kincsasókat a tüzes keréken/tüzes szekéren megjelenő Lucifer személyesen riasztja el.

DT: Bajót (BBMNA 22/70–71. – Balogh László gy., 1964); Bajót (BBMNA 23/19–20. – Balogh László gy., 1965); Bajót (BBMNA 44/119. – Balogh László gy., 1968).

E 2. Szellemek által őrzött kincs.

E 2.1. Szellem őrizte kincs. Az elrejtett kincs egy láthatatlan „szellem” („örzö-szellem”/„föld alatti szellem”/a „kincs szelleme”)/szellemek („varázsszellemek”) őrizete alatt áll, azért nehéz/lehetetlen azt megszerezni.

DT: Balatonmagyaród (Kardos Ferenc, 2009. 162–163. – Gerencsér Jenő gy., 1948); Ménfőcsanak (XJMNA 32-65.; Perger Gyula, 2006. 478. – Ziniel Katalin gy., 1955); Püspökszentlászló (Vargha Károly, 1959. 60.); Szántód (MNAR HS 93009. – Szalai Béláné gy., 1969–1975); Pilisszentlászló (MMMNA 1353-1976/22. – Benkő Judit gy., 1972); Kővágótóttós (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 658.); Kemenesszentpéter (Szendrey Ákos, 1986. 322.).

FF: Szepesség (Vahot Imre, 1846. 10.); H. n. – 2 (Tompá Mihály, 1852. 68–83., 188–195.; Uő, 1870. 453–456., 468–472.); Selmezbánya (Palugyay Imre, 1855. IV. 781.); Miskolc (Vasárnapi Ujság, 1863. 287.); Selmezbánya (Hidvéghy Árpád, 1900. 6.); Németlipcse, Óhegy, Vágvecse, Szepesség (Szendrey Zsigmond, 1922. 49.); Szepesség (Bruckner Győző, 1922. 146.); Regéc (Csala László, 1955. 4.); Tarcál (Dobos Ilona, 1971. 44.); Tarcál (Uő, 1986. 159.).

AF: Nádudvar (EA 10569/4. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); Tarpa (JAMNA 269-67/50. – Ferenczi Imre gy., 1953); Tiszadob (JAMNA 230-67. – Mile Erzsébet gy., 1962); Nagydobos (DE MNYT K-517/35–36. – Durucz Istvánné gy., 1967); Nagykágya (Magyar Zoltán, 2012c. 159–160.).

ER: Fogaras* (Miskolczi Ambrus szerk., 2016. 203. – Ioan Halmaghi gy., 1789); Kisderzsida (Kőváry László, 1840. 9. szám); Sinfalva (Orbán Balázs, 1870. V. 170.; Herrmann Antal, 1893. 349.); Méra (Szabó T. Attila, 1942. 246.); Vámosgálfalva (Magyar Zoltán, 2005a. 149. – Hidi Bálint gy., 1994); Szék (Szabó Márton, 2010. 184.); Sinfalva (Keszeg Vilmos, 2014. 31.).

SZ: Nagyalambfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 30.); Sepsibükszád, Kisborosnyó (Uő, 1869. III. 61., 165.); Szentivánlaborfalva – 2 (Simon Katalin, 1946. 74., 76.); Sepsibükszád (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 32. – 1974); Székelyvécke (Burus János, 1986. 180.); Csíkszentdomokos (EA 26156/24. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Gyimes: Antalok száda (Magyar Zoltán, 2003. 335.); Miklósvár (Lőrincz Sándor, 2005. 26.).

E 2.2. A hegy szelleme által őrzött kincs. A hegybe rejtett kincset a hegy (lát-hatatlan) szelleme őrzi.

FF: Szepesség (Ipolyi Arnold, 1854. 110.; Hanusz István, 1892. 17.).

SZ: Kászon vidéke (Duka János, 1993. 37–39. – 1968).

E 2.3. A halál szelleme által őrzött kincs. Az elrejtett kincset a Halál őrzi csont-váz alakjában, kaszával a kezében.

AF: Tamásfalva (EA 26299/2. – Berta István gy., 1960).

E 2.4. Kísértet által őrzött kincs. Az elrejtett kincset kísértet (a kincs gazdájá-nak/elrejtőjének a szelleme/egy fehér ruhás szellem/a kincstre ölt áldozatok/a kegyetlen várúr szelleme/egy láncos kísértet őrzi. / Az elrejtett kincset fegyve-res/fekete kísértetek őrzik.

DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 171.); Simontornya (Relković Néda, 1923–1924. 106.); Uzsa (Pákay Zsolt, 1942. 153.); Rábapatona – 2 (MZA 71707., 71709. – Lackovits Emőke gy., 1969, 1970); H. n. (EA 568/49. – Dömötör Sándor gy., 1931).

FF: Dobsina (Mikulik József, 1880. 28.); Dobsina (EA 568/48–49. – Fodor Zoltán gy., 1931); Kesznyéten (Galuska Imre, 1992. 104–105. – 1961); Tarcál (MNAR HS 140103. – Dobos Ilona gy., 1962); Dobsina/Rudabánya (Hála József–Landgraf Ildikó, 2001. 45. – Viktor Gyula gy., 1981); Sajónémeti (EA 22001/32–35. – Dobosy László gy., 1975).

AF: Szaján (MNAR HS 290301. – Kálmány Lajos gy., 1881–1882); Bácska (EA 6367/4113. – Szendrey Zsigmond gy., 1897); Bezdán (Bács-Bodrog vármegye I., 1903. 346.); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 168.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 236.); H. n.* (Bán Aladár, 1915. 87.); Arad-Gáj, Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 34., 38–39. – 1950-es évek); Tótkomlós* (MOA 11469. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Bátmonostor (MNAR HS 140202. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Algyő (MNT 23/4. – Czirok Sándor gy., 1969–1975); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 113.; Uő, 1987. 258.); Zentagunaras (Penavin Olga–Matijevis Lajos, 1975. 162.); Hajós (Kuczy Károly, 1980. 74. – Harmath Lajosné gy.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 852.); Nagydobos (Kálnási Árpád, 1989. 298–299.); Geszt (Sinkó Rozália–Dömötör Ákos, 1990. 82–83.); Zenta (Burány Béla, 2001. II. 234.); Pácin – 2 (Barta Zsolt, 2015. 503., 504.).

ER: Bedecs (Müller, Friedrich, 1885. 214.; Herrmann Antal, 1893. 378.); Marossolyos (Csorba Csaba, 2005. 221.).

SZ: Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.).

MO: Diószén (MNAR HS 93001. – Diószegi Vilmos gy., 1951); Diószén (Bosnyák Sándor, 1980. 92.).

E 2.4.1. A kincsőrző várúr. A vár urának szelleme (kísértete) őrzi a vár falai kö-zött/a vár titkos pincéiben elrejtett/általa elrejtett kincset.

DT: Simontornya (Relković Néda, 1923–1924. 106.; Szendrey Zsigmond, 1938. 272.).

FF: Sajónémeti (EA 22001/32–35. – Dobosy László gy., 1975).

AF: Bácska (EA 6367/4113. – Szendrey Zsigmond gy., 1897); Bezdán (Bács-Bodrog vármegye I., 1903. 346.); Nagydobos (Kálnási Árpád, 1989. 298–299.); Geszt (Sinkó Rozália–Dömötör Ákos, 1990. 82–83.).

E 3. Tündérek által őrzött kincs. Tündérek (egy fehér lány/szépasszonyok) őrzik Dárius kincsét/a mások által elrejtett/a lakóhelyükön (várukban/barlangjukban) saját maguk által felhalmozott kincseket.

DT: Pajzsszeg* (NIFA 251/62. – Körner Tamás gy., 1968); Dobronak (Kaszás József, 1995. 66.); Mohács („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 301. – Hegedűs Katalin gy., 1995).

FF: Hajnik (Gáspár Imre, 1871. 599.); Szepesség (Hanusz István, 1893. 338.; Uő, 1893. 472.; Uő, 1899. 12.); Bodrogkeresztúr (HOMNA 2104/223–224. – Szabó Lajos gy., 1968); Derenk (Bódi Erzsébet, 1997. 146.).

AF: Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914a. 324.); Arad-Mossóczytelep (Kovács Ferenc, 1995. 35. – 1950-es évek); Nagykereki (Ferenczi Imre, 1965. 248.); Nyírbátor* (MZA 71537. – Lackovits Magdolna gy., 1967); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV: 540–542. – Erdész Sándor gy., 1968); Nyírbátor (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 263.); Nyírbátor (BIMA 141-83/124. – Ratkó Lujza gy., 1983); Aracs (Aracsi Vajda János, 2007. 30.).

ER: Mezőbánd (Kőváry László, 1852. 175.; Uő, 1857. 27.; Uő, 1866. 59.; Ipolyi Arnold, 1854. 493.; Müller, Friedrich, 1885. 191.); Marossárpatak (Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye, 348.); Várhegy (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 215. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Disznajó (Magyar Zoltán, 2011a. II. 193.; Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 48. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11. – Pesty Frigyes, 1864. Kolozs vármegye); Felsőgárd (Magyar Értesítő, 1867. 5.); Várhegy/Udvarfalva, Mezősámsond, Mezőmadaras (Orbán Balázs, 1870. 192., 201., 204.); Mezőbánd (Magyar Népköltési Gyűjtemény III., 1882. 402.); Mezősámsond (Kozma Ferenc, 1882. 26.); Dész (Versényi György, 1883. 472.); Mészkö (Borbély Sándor, 1893. 358–359.; Uő, 1894. 1.); Mészkö (Jankó János, 1893. 32.); Dész, Kolozs, Torda vidéke (Versényi György, 1901. 271.); Marossárpatak (Vajda András, 2015. 90., 102. – Adorjáni Károly gy., 1903); Szind (Keszeg Vilmos, 2004. I. 188. – Tóth György gy., 1904); Szind* (Uo., 188. – Mádi Mihály gy., 1906 k.); Várfalva (Uo., 222–223. – Kanyaró Ferenc gy., 20. század eleje); Szék (AFAR F 2145. – Nagy Olga gy., 1949); Szék (Hoppál Mihály, 1976. 64.); Gyalu*, Magyarlóna*, Magyarfenes (Szabó Géza, 1978. 72–73., 109–110.); Aranyosszentmihály (MZA 35444. – Zsigmond Győző gy., 1981); Torda vidéke – 2 (Vőő Gabriella, 1992. 196–197., 198.); Dészfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 302–303. – Adorjáni Rudolf Károly gy., 1992); Aranyosszentmihály (Zsigmond Győző, 1993. 122.); Mezősámsond – 2 („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 288., 288–289. – Balogh Piroska Krisztina gy., 1994); Tordatúr (Csógör Enikő, 1998. 71., 73.); Dészfalva (MZA 1243. – Magyar Zoltán gy., 2003); Nagyölyves (Hints Miklós, 2004. 30.); Dicsőszentmárton (Magyar Zoltán, 2005a. 146.); Kolozs (Janitsek Jenő–Hints Miklós, 2009. 11.); Szék* (Szabó Márton, 2010. 184.); Világos (MZA 71999. – Frayna Edit gy., 2010); Aranyosszék (Keszeg Vilmos, 2014. 31.).

SZ: Kadicsfalva, Énlaka, Korond, Felsősófalva, Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 114., 128., 132–133., 133., 138.); Kovászna (Uő, 1869. III. 155.); Erdőszentgyörgy (Uő, 1870. IV. 30.); Kovászna (Balásy Dénes, 1897. 296.); Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 30. – Kelemen Lajos gy.); Udvarhely vármegye (EA 3631/187. – Jakab Miklós gy., 1903); Kőröspatak (Téglás Gábor, 1927. 48.); Siklód (Hegyi József, 1937. 473.; Balázs László, 1972. 19.); Farkaslaka (MNAR HS 10903. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Ditró (Pócs Éva szerk., 2012. 162. – Bosnyák Sándor gy., 1972); Kibéd (Ráduly János, 1997. 96–97.; Uő, 2006. 40. – 1985); Parajd (EA 26201/9. – Szócs Lajos gy., 1995); Farkaslaka (Jakab Rozália, 1998. 30.); Parajd (Zsidó Ferenc, 2000. 8.); Vármező, Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 184., 209.).

E 4. Óriások által őrzött kincs. Az elrejtett kincs egy óriás/óriások/„törpeóriások” őrizete alatt áll.

ER: Kövend (Jankó János, 1893. 32.); Hunyad vármegye (Versényi György, 1901. 271.); Mezőbánd, Mezőmadaras (Erdély, 1903. 92. – Szász Ferenc gy.); Torda vidéke* (Vöő Gabriella, 1992. 192.); Kövend (EA 24983/6. – Kiss Zoltán gy., 1992).

SZ: Málnás (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 23–24. – Mihály Zoltán gy., 20. század közepe).

E 5. Törpék által őrzött kincs. Az elrejtett kincset törpék (manók/kis veres sapkás emberkék/fekete pulyák) őrzik föld alatti titkos rejtkehelyeiken/bányáikban.

KM: H. n. (Herner János–Szörényi László, 2014. 9–33.; Ilyefalvi Emese szerk., 2014. 241., 241. – A Tudás Könyve, 17. század).

DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 133.); Bánfa (MOA 9233. – Berze Nagy János gy., 1934); Asszonyvár (Pócs Éva szerk., 2012. 205. – Eperjessy Ernő gy., 1963); Miklósfa (Kardos Ferenc, 2010. 37–38. – Kotnyek Istvánné gy.).

FF: Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 32–33. – 1880); Ecseg (EA 2460/1–2. – Manga János gy., 1951); Zempléni-hegyvidék* (Ferenczi Imre, 1960. 427.); Nógrádsípek (Pócs Éva, 1980. 587–588.); Répáshuta* (Barna Gábor, 1984. 344.); Kuntapolca (MZA 93078. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 168.); Nagyszalonta (Uő, 1914a. 324.); Nagyszalonta (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 235–236.); Sáp (Molnár Ambrus, 2001. 257. – 1968); Hajós (MNT 23/4. – Harmath Lajosné gy., 1969–1975); Nagykőrös (AJMA 418-77/27. – Barna Gábor gy., 1976); Újkígyós (Krupa András, 1981. 180.); Nyírmelegyes (Luby Margit, 1983. 106.); Aranyosmelegyes (MZA 91515. – Magyar Zoltán gy., 2010).

ER: Máramaros vármegye (Siegmet Károly, 1885. 59.); Tordatúr (Orbán Balázs, 1889. 445.); Kolozsvár (Herrmann Antal, 1905b. 59–60.); Nagymoha – 3 (AFAR Mg. 1582. II. g., 1583. I. c., 1583. I. g. – Faragó József gy., 1967); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 204–205.); Kolozs (Kolozi Gergely István, 2000. 79.); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 131.); Bácsi – 2, Óraljaboldogfalva (Magyar Zoltán, 2009d. 146.); Sáromberke (Uő, 2011a. II. 520.).

SZ: Oltszem (Orbán Balázs, 1869. III: 57.); Felsőboldogfalva (Balásy Dénes, 1897. 296–297.); Nyárászentlászló* (Erdély–Erdély Népei, 1901. 30. – Kelemen Lajos gy.); Maksa (Kakas Zoltán, 1970. 3.).

E 6. Bányarém által őrzött kincs. A bánya kincsét/a bányatárnákba elrejtett kincseket a bányarém (bányaszellem/bányapásztor/bányatörpe) őrzi.

DT: Asszonyvár (EA 7603/55. – Eperjessy Ernő gy., 1964); Tatabánya (Bihari Anna, 1980. 305. – Dömötör Tekla gy.).

FF: Dobsina (Mikulik József, 1880. 140–141.); Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 62. – 1885); Ferdinándbánya, Szepesség (Uő, 1890. 341., 342.); Selmezbánya (Relković NEDA, 1927. 126.); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 317–318.); Dobsina – 2 (NIFA 238/2., 4. – Nagy Dezső gy., 1958); H. n. (Gergely Ernő, 1986. 176.).

ER: Szatmári-bányavidék (Szendrey Zsigmond, 1928. 35.); Nagybánya–Veresvíz („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 226. – Görbe István gy., 1958–1960); Aknaszlatina (Kovács Sándor, 2000. 69.).

E 7. Tüzes ember által őrzött kincs. Tüzes ember jelzi az elásott kincs helyét. / Tüzes ember őrzi a földbe rejtett kincset.

DT: Györszentiván (XJMNA 589-70/32. – Szakál László gy., 1970); Pécs-Vasas (JPMNA II. 57/5–6. – Kotics József gy., 1977); Marócsa (Zentai Tünde, 1983. 100.); Órisziget (Gaál Károly, 1988. 438.).

FF: Borsodnádásd (MOA 8703. – Lajos Árpád gy., 1960); Parád (EA 7528/22–23. – Dobos Ilona gy., 1965); Zabar (Paládi-Kovács Artília, 2006. 127.).

AF: Szeremle (MNAR HS 3298. – Grynaeus Tamás gy., 1968); Doboz (Oláh Andor, 1986. 114.); Karcag, Kunmadaras, Tiszaszentimre (GYINMA 2114-91/165. – Szabó Imre gy., 1991); Nagyiván (Füvessy Anikó, 1992. 317–318.); Tiszaörs (Uó, 2007. 29.).

E 7.1. Gyertyás által őrzött kincs. A gyertyásnak nevezett természetfeletti lény őrzi a földbe rejtett kincset.

DT: Kercaszomor (EA 17480/24. – Kovács József gy., 1970); Kercaszomor (Moldova György, 1974. 261.); Pankasz (EA 20335/12. – Avas Kálmánné gy., 1979).

E 8. Lidérc által őrzött kincs. Az elrejtett/földbe ásott kincset lidérc őrzi felcsapó fényesség/futó láng/stb. alakjában.

DT: H. n. (Bán Aladár, 1915. 86.); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946); Lengyeltóti (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105314. – Horváth Ilona gy.); Pécsudvard (WMMEA 590-80/10. – Szemelyácz Zsuzsanna gy., 1979); Balatonendred (RRMNA 2126/9. – N. N. gy., 1989).

FF: H. n. (Tomba Mihály, 1852. 68–83.; Uó, 1870. 456.); H. n.* (Versényi György, 1895. 131.); Tavarna (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 343. – Fábrián Elemér gy., 1913–1914); Gyönnyös (Relković Davorka, 1922. 91.); Ipolyszakállos (Dobrovolni Antal, 1935. 40.); Kelemér (EA 22001/22. – Dobosy László gy., 1976); Sajószentpéter (EA 20276/13. – Zupcsán Zsuzsanna gy., 1978); Mogyoróska (Barna Gábor, 1981a. 202.); Karancskeszi (Fejős Zoltán, 1985. II. 94.); Bükkszék (Barna Gábor, 1989. 650.); Csermosnya völgye (Fábrián József, 1994. 115.); Tornagörgő (MZA 288. – Magyar Zoltán gy., 1997).

AF: Éradony (Vasárnapi Ujság, 1864. 359.); Nagyszalonta (Fazekas Ferenc, 1926. 38.); Apátfalva (MNAR HS 11001. – H. Kovács Mihály gy., 1926); Makó (Pócs Éva szerk., 2012. 195–196. – H. Kovács Mihály gy., 1927); Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 311–312. – Berta István gy., 1940); Tótkomlós (MOA 11469. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Vajdácská (EA 13701/54. – Szücs István gy., 1963); Bátmonostor (EA 1057/54. – Molnár Rózsa gy.); Csanádpalota (MNAR HS 3131. – N. N. gy.); Jászdózsa (Gulyás Éva, 1976. 43.); Bakonszeg (Bujdosó Erika–Zsupos Zoltán, 1990. 437.).

ER: Bálványosvárálja (Szabó Sámuel, 2009. 430. – Csiszár Bálint gy., 1884); Nagykapus, Magyarvalkó (Jankó János, 1892. 36., 194.); Szind* (Keszeg Vilmos, 2004. I. 188. – Mádi Mihály gy., 1906 k.); Nagyág (Veress Endre, 1910. 15.); Szinérvárálja (EA 1916/37. – Fábrián Elemér gy., 1913–1914); Ketesd* (Kovács Ágnes, 1944. I. 255.); Kisnyégerfalva (Bihari népmondák, 1995. 122. – Fábrián Imre gy., 1984); Györgyfalva, Nagycég (Kós Károly, 2000. II. 361.); Jákótelke (Magyar Zoltán, 2004a. 313.); Felsőbánya (Magyar Zoltán szerk., 2010. 159. – Balla Katalin gy.); Koltó (Magyar Zoltán, 2011a. II. 374.); Rév (MZA 91064. – Magyar Zoltán gy., 2011).

SZ: Balánbánya (Nagy Miklós szerk., 1868. 195.); Farkaslaka (Jakab Rozália, 1998. 30.); Márkod (Magyar Zoltán, 2007b. 71.); Oroszhegy (Márkó Zsuzsa, 2010. 104. – Mihály Tibor gy.); Dálnok (Polgár Erzsébet, 2014. 167.).

E 9. Indzsellér által őrzött kincs. A földbe rejtett/az általa elásott kincset a település határában tűzláng alakjában, lánccsörgés kíséretében feltűnő elátkozott mérnök (indzsimér/indzsellér) őrzi.

FF: Mikóháza (HOMNA 1718/37. – Pataki Katalin gy., 1966).

AF: Zétény (Viga Gyula, 1996. 300.).

E 10. Egyéb kincsőrző természetfeletti lények.

E 10.1. Angyalok által őrzött kincs. Az elrejtett kincset angyalok, nemtők őrzik.

DT: Pajzsszeg (MOA 9298. – Körner Tamás gy., 1968).

E 10.2. Vad öreg által őrzött kincs. Az elrejtett kincset egy természeti démon, a vad öreg őrzi.

ER: Kalotaszeg (Herrmann Antal, 1893. 180.).

E 10.3. Morkoláb által őrzött kincs. Az elrejtett kincset az égitestevő természetfeletti (fiktív) lény, a morkoláb őrzi.

KM: H. n. (Vörösmarty Mihály, 1989. 206.; Bán Aladár, 1915. 89. – Vörösmarty Mihály Kincskereső c. drámája, 1832).

E 11–30. Antropomorf lények által őrzött kincs

E 11. Fehér ember által őrzött kincs. Az elrejtett/földbe ásott kincset egy kincsőrző szellemlény, a magas, fehér alakban/tetőtől talpig fehérben megjelenő fehér ember őrzi.

ER: H. n. (Kövár László, 1857. 26.); Kalotaszeg (Jankó János, 1892. 195.); Aranyosszék (Uő, 1893. 245.); Kalotaszeg (Herrmann Antal, 1893. 238.); Alsó-Fehér vármegye (Lázár István, 1896. 104.); Szépkényerúszentmárton (EA 404/6. – N. N. gy., 20. század eleje); H. n. (Szendrey Zsigmond, 1938. 272.); Kide (MZA 103800. – Szűcs Sándor gy., 1941); Szék (AFAR F 2147. – Nagy Olga gy., 1949); Magyarózd – 2 (Horváth István, 1971. 45–46., 46.; Uő, 1980. 47.); Tordatúr (AFAR Mg., 2350. I. p. – Vő Gabriella gy., 1978); Kalotaszentkirály (Keszeg Vilmos, 1992. 201.); Tőhát (Keszeg Vilmos, 1992. 206–207.; Uő, 1999. 338–339.); Tordatúr – 5 (Csőgő Enikő, 1998. 77–79.); Andrassy-telep (Keszeg Vilmos, 1999. 338.); Magyarvista, Magyarvalkó, Mákófalva, Nádasdaróc (MZA 50109., 50250., 50155., 50151. – Magyar Zoltán gy., 1998–1999); Györgyfalva, Szék (Kós Károly, 2000. II. 362.); Magyarlapád – 2, Vajasd (MZA 50176., 50177., 50162. – Magyar Zoltán gy., 2002, 2003); Magyarokkapus, Mákófalva (Magyar Zoltán, 2004a. 373., 499–500.); Csombord, Magyarlapád, Magyarbagó, Nagymedvés (Uő, 2008a. 332–334.); Désakna (MZA 82940. – Magyar Zoltán gy., 2010); Magyarbagó, Tordatúr (Magyar Zoltán, 2011a. I. 411., 464.); Ördögösfüzes (Uő, 2011a. II. 90.; Uő, 2012a. 440.).

SZ: Béta (Balásy Dénes, 1896. 296.); Székelyhodos – 2 (BBE MIK D-108/86–87. – Szabó Enikő gy., 1998); Csíkszentkirály/Nagysármás (Keszeg Vilmos, 1999. 339.); Havad (Nagy Olga, 2000. 183.).

E 12. Fehér asszony által őrzött kincs. Az elrejtett/földbe ástott kincset egy kincsőrző szellemlény, a tetőtől talpig fehérben megjelenő fehér asszony őrzi.

ER: Köröstárkány (Györffy István, 1916. 82.; Szendrey Zsigmond, 1938. 272.); Várkudu (EA 8900/9. – Duka János gy., 1968); Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 373.).

E 13. A kincsőrző ősz öreg. Az elrejtett kincset egy kincsőrző szellemlény, az ősz hajú, ősz szakállú aggastyánként megjelenő „őszember”/„ősz öreg” őrzi.

KM: H. n. (Szendrey Zsigmond, 1938. 272.).

DT: Pilismarót (Stampay Ferencz, 1888. 3.); Somló-vidék (Relković Davorka, 1928. 98.); Somlószlós (EA 23471/26. – Süle Sándor gy., 1948); Tordas (EA 7851/2. – Sándor István gy., 1964); Bajót (EA 14477/20. – Balogh László gy., 1965); Bajót (BBMNA 44/16–17. – Balogh László gy., 1968); Belsőbáránd – 2 (IKMNA 69.2/53., 54. – Gelencsér József gy., 1969); Felsőmocsolád (Orbán Gézáné, 1973. 54–55.); Letenye-Szentkeresztomb (TGYMA A/1151-80/2–3. – Mikó István gy., 1975); Somló-vidék (LDMNA 551/11. – Németh Alíz és Szabó Márta gy., 1981); Doba (EA 24685. – Süle Sándor gy., 1982); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/63. – Orbán Gézáné gy., 1984); Bajót (Komárom megye földrajzi nevei, 1985. 73–74.); Somló-vidék (EA 25053/44. – Németh Béla gy., 1992).

FF: Bodrogszegi (Tompá Mihály, 1846. 155–159.; Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Diósgyőr (Tompá Mihály, 1854. 91–98.; Uő, 1870. 572–573.); Znióváralja (Zányi Kálmán, 1886. 35. szám, 2.); Diósgyőr (Siegmetth Károly, 1889b. 63.); Nógrád vármegye/Diósjenő (Hanusz István, 1892. 14.); Eger (EA 871/191–192. – Gulyás Béla gy., 20. század eleje); Dobóberekalja (Benkóczy Emil, 1908. 165.); Szihalom – 2 (EA 579/42–43., 45. – Koós Antal gy., 1912); Penc – 2 (EA 9593/4–5.. 9–10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Fony (Ferenczi Imre, 1960. 412–413.); Sajóvelezd (EA 22001/46. – Dobosy László gy., 1965); Érsekvadkert* (EA 19526/17. – N. N. gy., 1977); Dédes (Paládi-Kovács Attila, 1982. 158.); Nógrádsípek (PMNA 1526. – Csizmadia Erzsébet gy., 2001); Kövi – 2 (MZA 93040., 93042. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006).

AF: Békés vármegye (Ipolyi Arnold, 1854. 575.); Szeged (MFMNA 43-1967/11–13. – Bakay Ferdinánd gy., 1856–1857); Versec (Koncz Sándor, 1885. 451–452.); Hajdúszoboszló (Szívós Béla, 1891. 256.); Tiszafüred (Tiszafüred és Vidéke, 1894. augusztus 17.; Fűvessy Anikó, 1992. 311.); Cegléd (Cegléd és Vidéke, 1895. június 2.; EA 6365/94. – Nagy Dezső gy., 1960); Oroszlámos (EA 2856/11. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szőreg (Bálint Sándor, 1980. 226. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); H. n. – 2, Hajdúszoboszló (Szívós Béla, 1912. 30–31., 36.); Nagyszalonta – 2 (Szendrey Zsigmond, 1914. 167., 167–168.); Nagyszalonta (MOA 1355. – Mezey J. gy., 1914); Orosháza (EA 2801/512. – Kálmány Lajos gy., 1914); Szeged vidéke (Móra Ferenc, 1982. 291–292. – 1922); Nagyszalonta (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 234–235.); Hajdúböszörmény (Ecsedi István, 1925. 24–27.); Biharnagybajom (GYINMA 31/6. – Szűcs Sándor gy., 1934); Tiszaszőlős (EA 6042/21. – Szűcs Sándor gy.); Szeghalom (Miklya Jenő, 1979. 189–190. – Fehér Gyula gy., 1935); Nagysárrét, Sárrétudvari (Szűcs Sándor, 1936. 302–303., 303.); Magyarhorogorog (Végh József, 1944. 61.); Békés, Gyula, Gyulavári (EFMA 106-67/1., 3. – Maróti György gy., 1951); Körösszegapáti (Szende László szerk., 2002. 146. – 1951); Nagyhódos (Ferenczi Imre, 1959. 437.); Arad-Mossóczytelep, Kisiratos – 5 (Kovács Ferenc, 1995. 34–36., 38–39. – 1950-es évek); Nagyvíván (Pócs Éva szerk., 2012. 168–187. – Pócs Éva szerk., 1961); Nyírbogdány (JAMNA 238-67/15. – Csermely Tibor gy., 1962); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 356–357. – 1962); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 336–337.); Nagykereki (Ferenczi Imre, 1965. 248–249.); Kisdombegyház (EA 14336/8. – N. N. gy., 1965); Nyír-

bátor (MZA 71539. – Lackovits Magdolna gy., 1967); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 543–547. – Erdész Sándor gy., 1968); Berettyóújfalu – 2 (DMNA 1150/49., 50. – Sándor Mihályné gy., 1968); Berettyóújfalu (Sándor Mihályné, 1976. 195. – 1968); Jászdózsza (MNAR HS 91501. – Gulyás Éva gy., 1969–1975); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 126–127. – 1973); Zsombó (Bálint Sándor, 1975. 614–615.); Kecel – 2 (Fehér Zoltán, 2004. 154., 157–158. – 1978); Zsáka (DMNA 1878/1–2. – Jordán Sándor és Dúró Ibolya gy., 1979); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 118–119. – Molnár Jolán gy., 1980); Újkígyós (Krupa András, 1981. 175.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 595–596.); Matolcs (Luby Margit, 1983. 86.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 861.); Törökbecse – 2 (Jung Károly, 1985. 155., 155–156.); Topolya (Penavin Olga, 1995. II. 87–88. – Hadzsy János gy.); Jászság (Gulyás Éva, 2000. 63.); Gáborján (Barta Zsolt, 2015. 503–504.).

ER: Brassó vidéke (Orbán Balázs, 1873. VI. 201–202.), Koronka (Petri Mór, 1901. I. 622–623.); Szucság (Versényi György, 1901. 319.); Kolozsvár (Herrmann Antal, 1905b. 60.); Várasfenes, Köröstárkány (Györfly István, 1916. 82., 88.); Inaktelke (Szabó Géza, 1978. 114–115.); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Rév (Bihari népmondák, 1995. 43. – Alporeán Péter gy., 1984); Szilágybagos (EA 26333/1. – Nyitrai Budai Sándor gy., 1995); Aknaszlatina (Kovács Sándor, 2000. 70–71.); Lele/Szilágycseh (MZA 735. – Magyar Zoltán gy., 2005).

SZ: Olasztelek (Kolumbán Samu, 1895. 298–299.); Bethlenfalva (Balásy Dénes, 1897. 298.); Dálnok (Faragó József, 1948. 66.); Nagykede (Nagy Endre–Péter Sándor, 2004. 87. – Demeter Ilona gy., 1958); Maroshévíz (BBE MIK D-23/153. – Bodor József gy., 1964); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Gazda Klára gy., 1972); Vargyas (Uo. – Balla Tamás gy., 1973); Nagykede (Vő Gabriella, 1981. 255.); Homoródalmás (Pócs Éva szerk., 2012. 190. (Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 91–92. – Gagyi József gy., 1996); Székelyhodos (BBE MIK D-108/86. – Szabó Enikő gy., 1998); Oklánd (Magyar Zoltán, 2011d. 184.).

MO: Diószén* (MNAR HS 10402. – Diószegi Vilmos gy., 1950); Magyarfalu – 2* (Csoma Gergely, 2016. 40., 40–41. – 1990).

E 15. Kincsőrző katonák. Az elrejtett kincset természetfeletti erővel bíró szellemkatonák (huszárok/tisztiszolgák/obsitos katona/török és tatár harcosok)/a kincs elrejtését követően megölt katonák kísértetei őrzik.

DT: Tolna vármegye* (Koritsánszky Ottó, 1902. 86.); Kölesd (Szendrey Zsigmond, 1938. 272.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/63. – Orbán Gézáné gy., 1984); Csicsó (Fehérvári Magda, 1987. 45.).

FF: Nézsa (EA 12164/8. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Szécsény (EA 2256/3–4. – Solymos Ede gy., 1949); Garamdamásd (Parák Endre, 1974. 117–119.); Karancskeszi (Fejős Zoltán, 1985. I. 116.); Bárna (Frics Gyula, 2007. 30–31.).

AF: Kiskundorozsma (A tengeri kisasszony, 2006. 807. – N. N. gy., 19. század közepe); H. n. – 2 (Szívós Béla, 1912. 30., 32.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1936. 301.); Szatmár megye (Luby Margit, 1936. 60–61.); Gomba (Borzák Endre, 2009. 132. – 1936); Dunapataj (EA 1212/2. – Solymos Ede gy., 1948); Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 256–257. – Berta István gy., 1950); Tótkomlós (Bihari Anna, 1980. 295. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Orosháza (Beck Zoltán, 1965. 161.); Nagykereki (Ferenczi Imre, 1965. 248.); Biharkeresztes (MZA 71587. – Lackovits Emőke gy., 1968); Berettyóújfalu (Sándor Mihályné, 1976. 195. – 1968); Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 108.); Kisléta (Jakab László–Kálnási Árpád, 1987. 64.); Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 162.); Cigánd, Pácin – 2, Ricse (Barta Zsolt, 2008. 23–25. 27.; Uő, 2015. 503–504.); Sárosoroszi, Bene (MZA 94767., 94339l. – Magyar Zoltán gy., 2010, 2012).

ER: Máriaradna (Gabnay Ferenc, 1886. 1.); Kalotadámos, Kalotaszeg (Jankó János, 1892. 37., 194.); Kalotaszentkirály (Téglás Gábor, 1912. 166.); Magyarpalatka (Magyar Zoltán, 2012a. 428–433. – Tőkés Bella gy., 1937); Magyarlóna, Inaktelke (Szabó Géza, 1978. 71–72., 114–115.); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 229.); Magyarvalkó, Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 325–326., 338.).

SZ: Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.); Gyimes: Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 152–153.; Uő, 2009e. 111.); Gyimes: Ciherek pataka (Uő, 2011a. I. 106.).

E 15.1. Kincsőrző huszárok. Az elrejtett kincset meghalt/megölt huszárok szellemei őrzik.

AF: Kisléta, Nagykereki, Szatmár megye.

ER: Inaktelke, Kalotadámos, Kalotaszeg, Kalotaszentkirály, Magyarlóna, Tordatúr.

E 15.2. Kincsőrző tatár katonák. Az elrejtett kincset a magyarok által megölt tatár katonák szellemei őrzik.

AF: Cigánd, Pácin – 2, Ricse.

E 15.3. Kincsőrző török katonák. Az elrejtett kincset a magyarok által/a kincs elrejtésekor meggyilkolt török katonák szellemei őrzik.

FF: Bárna, Garamdamásd, Karancseszki, Szécsény.

AF: Nagysárrét, Gomba, Tamásfalva, Tótkomlós.

ER: Máriaradna.

E 16. Kincsőrző barátok. Az – általuk – elrejtett kincset elátkozott papok/szerzetesek (fehér barátok/fekete barátok/veres barátok/stb.) kísértetei őrzik. / Az elrejtett kincs fölött egy ősz pap szellemlénye/egy tüzes kerékké változó barát lelke örökdik.

DT: Báta (Haas Mihály, 1852. 382–383.); Muraköz* (Kőváry Ottó, 1914. 11. szám.); Lébény, Mecser (Ruff Andor, 1928/1938. 94.); Kisfalud – 2 (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Bánfa (Berze Nagy János, 1940. III. 234.); Kisfalud (XJMNA 130-65/1–2. – Németh Sándor gy., 1963); Magyarsók (EA 7304/64. – Molnár Benő gy., 1964); Kislengyel (NIFA 252/35–37. – Körner Tamás gy., 1968); Rábapatonna (MZA 71706. – Lackovits Emőke gy., 1969); Mecser (XJMNA 765-73. – Gulyás Éva gy., 1971); Nagyvázsöny – 2, Uza (LDMNA 311/6. – Zsiray Lajos gy., 1978); Sokorópátka – 2 (Edelényi Adél, 2003. 51–52., 61.).

FF: H. n. (MZA 48957. – Jókai Mór gy., 19. század második fele); Szepesség – 3 (Ipolyi Arnold, 1854. 109–110., 345.); Pozsony vármegye (A fehérkői kincseskamra, 1874. 2–16.); Szepesség (Hanusz István, 1893. 338.; Uő, 1893. 472.; Uő, 1900. 57–58.); Németpróna (Nyitra vármegye, 1899. 201–202.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXXV., 1908. 34.); Szepesség (Bruckner Győző, 1922. 146–147.); Németpróna – 2 (Mártonvölgyi László, 1941. 13–14.); Bodrogkeresztúr (Dobos Ilona, 1988. 352.); Szepesség – 2 (Neidenbach Ákos, 2000. 75., 77.); Terbeléd (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 156.).

AF: Békéscsaba (MMMNA 37-1954/1. – Linder László gy., 1930-as évek); Szabadkígyós (EFMA 106-67/1. – Maróti György gy., 1951; Legendás Békés, 2005. 7.); Tamásfalva (EA 26299/2. – Berta István gy., 1960); Hódmezővásárhely/Mindszent (MFMNA 165-

1969/12. – Domokos Erzsébet gy., 1966); Mezőladány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 261.); Újkígyós (Krupa András, 1981. 175–176.).

ER: Szépkényerúszentmárton (EA 404/6. – N. N. gy., 20. század eleje); Várasfenes (Kun József, 1998. 23–24. – 1954); Magyarbikal (Szabó Géza, 1978. 116.); Várasfenes – 3 (Bihari népmondák, 1995. 121–122. – Fábian Imre gy., 1984); Várasfenes (Szabó László, 2004. 29–31.); Kispulyon (Magyar Zoltán, 2012a. 388–389.).

SZ: Andrásfalva (Dégh Linda, 1955. II. 103.).

E 16.1. Kincsőrző veres barátok. Az elrejtett kincset veres barátok szellemei/fejnélküli kísértetei őrzik.

DT: Nagyvázsony – 2, Sokorópátka – 2.

AF: Hódmezővásárhely/Mindszent.

ER: Magyarbikal.

→MZ III. J 58.3.

E 16.2. A kincsőrző tátrai kőbarát. A Magas-Tátra titkos barlangjaiban/a tátrai Békás-tó mélyén elrejtett kincseket/Magyarország elsüllyedt kincsét egy szerzetes formájú szikla (a Barát-szikla) őrzi.

FF: Szepesség – 7.

E 16.3. A kincsőrző tüzes barát. A bátai apátság elrejtett kincseit egy a törökök által megölt szerzetes tüzes kerékké változott kísértete őrzi.

DT: Bába.

→MZ IV. C 132.19.

E 16.4. A kincsőrző ősz pap. A vár (a várasfenesi Bélavár) titkos pincéibe rejtett kincseket egy ősz pap szellemalakja őrzi.

ER: Várasfenes – 5.

→MZ VIII. E 13.

E 17. Kincsőrző királyok. A hegy belsejébe rejtett kincseket a kincses pincében alvó király (Dárius király/Gregorius király/az ott nyugvó mitikus uralkodó/egy elátkozott király/vezér szelleme őrzi.

ER: Szászcsór (Müller, Friedrich, 1885. 30.; Herrmann Antal, 1893. 29.); H. n. (Herrmann Antal, 1916 4.).

FF: Késmárk (Szendrey Zsigmond, 1920. 52.).

DT: Pécs (Vargha Károly, 1959. 56.).

AF: Csongrád (EA 1394/3. – Magyar Sándor gy., 1900); Tiszaalpár (Bosnyák Sándor, 1984b. 336.).

E 18. Boszorkányok által őrzött kincs. Az elrejtett kincset egy/több boszorkány őrzi, elriasztva a kincskeresőket. / A boszorkány különféle alakot öltve őrzi az elrejtett kincset.

DT: Várkesző (EA 128. – Berta Imre gy., 1914), Zala megye (N. Szabó Gyula, 1926. IV. 146.); Borostyánkő (Olvasókönyv, é. n. 188–189.); Kiszalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Dozmat (SMK 157/II. 1. – Dömötör Sándor gy., 1951); Törökkoppány (EA 21150/20. – Bősze Gábor gy., 1981); Dozmat („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 308–310. – Tóth József gy.).

FF: Sára (MNAR HS 102701. – Dégh Linda gy., 1959); Bánhorváti (EA 22001/4. – Dobosy László gy., 1963); Diósjenő (Végh József, 1998. 83–84.).

AF: Bács vármegye (Nagy József, 1898. 137–138.); Szőreg* (EA 2856/5. – Kálmány Lajos gy., 20. század eleje); Királyhelmece – 2 (Magyar Zoltán, 2009b. 98–99. – Gaál István gy., 1913); Nagysárrét, Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1936. 300., 300–301.); Báránd – 2 (Uő, 1936a. 47.); Mezőtúr (EA 5560/76. – Kása Gyula gy., 1940); Homokméggy* (Gunda Béla, 1942. 147.); Sárrétudvari* (Szűcs Sándor, 1943. 2.); Kocsord – 2 (JAMNA 269-67/105., 128. – Ferenczi Imre gy., 1953); Tyukod (Pócs Éva szerk., 2012. 377. – Ferenczi Imre gy., 1953); Nagysárrét – 2 (Szűcs Sándor, 1955. 156–157., 158.); Sárrétudvari (Uő, 1957. 263.); Nagysárrét (GYINMA 135/3. – Szűcs Sándor gy., 1950-es évek); Tiszaigar (Barna Gábor, 1974. 282–283.); Kecel (EA 20517/II. 7–8. – Fehér Zoltán gy., 1978); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 156. – 1978); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 318.).

ER: Aranyosszék (Jankó János, 1893. 244.); Szind (Téglás István, 1907. 10–11.); Ketesd (MOA 7990. – Kovács Ágnes gy., 1941); Györgyfalva* (Kós Károly, 2000. II. 361.); Világos (MZA 71998. – Frayna Edit gy., 2010); Köröstárkány (Magyar Zoltán, 2013a. 82.).

SZ: Bágy (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 79–80. – 1839); Küküllőkeményfalva (EA 22446/7–8. – Csergő Bálint gy., 1985); Lókod (Magyar Zoltán, 2011d. 200. – Balácsi Domokos gy.).

E 19. Táltosok őrizte kincs. Az elrejtett (vár pincéjébe/halom mélyére rejtett) kincseket egy táltos őrzi/táltosok őrzik.

DT: Balatonmellék (Jankó János, 1902. 408.); Csurgónagymarton (EA 19172. – Pintér Pálné gy., 1976); Csókakő (EA 25053/7–8. – Németh Béla gy., 1992); Vasvár (Mozsolics Amália, 1996. 84.).

AF: Nagyván (Füvessy Anikó, 1992. 314.); Karcag (Örsi Julianna, 1997. 26.).

E 20. Garabonciás által őrzött kincs. Az elrejtett (barlangba/odvas fába rejtett) kincseket garabonciás diák őrzi.

DT: Göcsej (Gönczi Ferenc, 1914. 174.).

E 22. Kincsszűrő öregasszony. Az elrejtett kincset egy természetfeletti erejű öregasszony őrzi. / Az elrejtett kincs fölött az ördög őrkdik öregasszony képében. / Az elrejtett kincset egy öregasszony elkárhozott lelke őrzi.

FF: Homokterenyé; H. n. (Versényi György, 1895. 132., 236.); Széphalom/Karcsa (MZA 96866. – Balassa M. Iván gy., 1961).

AF: Homokméggy – 2 (Gunda Béla, 1942. 146–147., 147.); Kisiratos (KJNTA 2447-11/66. – Kovács Ferenc gy., 1950-es évek); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 38–39. – 1950-es évek); Tornospálca (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 268.).

ER: Aranyosszék (Jankó János, 1893. 244.); Köröstárkány – 2 (Györffy István, 1916. 88.); Mezőveresegyháza (MZA 60315. – Orbán Dániel gy., 2002); Magyarlóna* (Magyar Zoltán, 2004a. 319.).

SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Nyárádszentlászló (Erdély–Erdély Népei, 1901. 29. – Kelemen Lajos gy.).
MO: Magyarfalú (Csoma Gergely, 2016. 39–40. – 1990).

E 23. Kincsőrző asszony. Az elrejtett kincset egy asszony szelleme/elátkozott asszonyok lelke/a késmárki vár úrnője/Báthori Erzsébet/a dobsinai „üvegasszony”/veres rokolyás cigányasszony szelleme/stb. őrzi.

DT: Harkány (Relković Davorka, 1925. 174.); Kopács (Lábadai Károly, 1994. 397. – 1942); Győrújvár (Dömötör Sándor, 1957b. 12.); Tapolca (EA 15825/17. – Hagymási Sándor gy., 1967).

FF: Késmárk (A tengeri kisasszony, 2006. 397. – Lindtner Ernő gy., 19. század közepe); Dobsina (Mikulik József, 1880. 28.); Dobsina (Szojka Gyula, 1884. 33.); Selmechánya, Zólyom vármegye (Versényi György, 1895. 130., 130–131.); Késmárk (Bruckner Győző, 1922. 147.); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 317.); Uppony (HOMNA 700/12. – Lajos Árpád gy., 1960); Csejte* (Ammer, Vladimir, 1971. 23–24.); Körmöcbánya (EA 16019/11. – Lánzos Zoltán gy., 1977); Regéc – 2 (EA 25053/77., 77–78. – Németh Béla gy., 1992).

AF: Csenger (EA 6367/1676. – Szendrey Zsigmond gy., 1927); Békés (EFMA 106-67/2. – Maróti György gy., 1951); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114.).

SZ: Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.).

MO: Magyarfalú (Halász Péter, 2005. 178.).

E 24. Kincsőrző lányok. Az elrejtett kincset egy lány (egy fekete ruhás/egy teljesen fehérbe öltözött leány/egy meztelen leány/egy cigánylány/kulcsot zörgető kisasszony/a kincs elrejtésekor megölt leány/stb.) szelleme őrzi. / A vár pincéjében elrejtett kincseket fehér lányok kísértetei őrzik.

DT: Belsőbáránd (IKMNA 69.2/54–55. – Gelencsér János gy., 1969).

FF: Dobsina vidéke (Mikulik József, 1880. 28.); Liptóóvár (Lovcsányi Gyula, 1881. 56.); Gyetva/Zólyom vármegye (Versényi György, 1895. 131.); Rimaszombat (Elek Zoltán, 1896. 382–383.); Tarcál (MNAR HS 140103. – Dobos Ilona gy., 1962); Körmöcbánya (EA 16019/9. – Lánzos Zoltán gy., 1977); Rudabánya/Dobsina (Hála József–Landgraf Ildikó, 2001. 45.; Hála József, 2016. 162. – Viktor Gyula gy., 1981); Szendrő (Horváth Mihály szerk., 1990. 89–91.); Rudna (L. Juhász Ilona, 2002. 173.); Gömörvidék (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 157.); Nagybalog (MZA 93182. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278–279.); Nagykereki (Szekeress Gyula, 2004b. 195. – Béres András gy., 1954); Kállósemjén-Újfalurét (JAMNA 190-67/50. – Erdész Sándor gy. 1961); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 115.).

ER: Nagypetri (KJNTA 323-99/33. – Gálffy Mózes gy., 1940-es évek); Visa (Magyar Zoltán, 2012a. 393.).

SZ: Homoródalmás (MNAR HS 140105. – Gagy József gy., 1996).

E 24.1. Kincsőrző várkisasszonyok. A várpincében/a titkos alagútban elrejtett kincset egy uralkodó/egy elkárhozott várúr/rablólovag leánya őrzi. / Rákóczi kincset a fejedelem elátkozott lánya őrzi. / Az Isten által megbüntetett király (Berenkei király/Zeta király) elsüllyedt kincset a vár földalatti pincéjében a leányai őrzik.

DT: Mecsek vidéke (Várady Ferencz, 1896. I. 257.; Pesti János szerk., 2002. 112.); Kárász (EA 21575/20. – N. N. gy., 1943); Bajót (BBMNA 15/2–3. – Dobosi Dezső gy., 1954); Magyaregregy (Páll Lajos szerk., 2007. 157. – 1971); Bosznia: Maria-Selo (Bosnyák Sándor, 1975. 154–155.).

FF: Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 90–91. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek); Tarcál (MNAR HS 91406. – Dobos Ilona gy., 1962); Sajónémeti (EA 22001/34–35. – Dobosy László gy., 1975); Taktaszada (EA 19224/66. – Szabó Lajos gy., 1976); Derenk (Krašínska, Ewa–Kantor, Ryszard, 1988. 126.; Magyar Zoltán, 2001a. 542.); Becskháza (Magyar Zoltán, 2001a. 363–364. – György Horváth László gy.); Szendrő (MZA 102221. – Gergely Tamás gy., 2013–2014).

AF: Beregszász vidéke (Keresztély Balázs szerk., 1992. 60–61. – Dalmay Árpád gy., 1987).

ER: Ördögösfüzes (MZA 91510. – Magyar Zoltán gy., 2010).

SZ: Zetelaka (Orbán Balázs, 1868. I. 67.); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 207–208. – Szanisz András gy., 1958); Zetelaka (Ozsváth Imola, 2008. 48–49.); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 208., 208–209.).

→MZ II. L 42.12.8.

E 25. Kincskereső gyerekek. Az elrejtett kincset gyerekek (kránicyerekek/cigánygyerekek) alakjában megjelenő természetfeletti erők őrzik.

DT: Őrség – 2 (Róka Gyula, 1936. 329–330., 330.); Szentmihályhegy (MZA 54810. – Eperjessy Ernő gy., 1963).

E 26. Kincskereső férfiak. Az elrejtett kincset férfialakban megjelenő természetfeletti erők/elátkozott emberek őrzik. / A kincs fölött az azt elrejtő/a kincstre ölt férfi szelleme őrködik.

DT: Rózsásszeg (EA 6305/29. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Lábatlan (BBMNA 52/23–24. – Balogh László gy., 1967).

FF: Körmöcbánya* (Versényi György, 2011. 29. – 1880); Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 205.); Penc (EA 9593/7–8. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Dobsina (EA 568/47–48. – Fodor Zoltán gy., 1931); Tarcál (EA 7207/63. – Dobos Ilona gy., 1962); Kishuta (Berta Gábor–Molnár Ferenc–Vohradnyik Géza, 1971. 281.); Körmöcbánya (EA 16019/12. – Lánzos Zoltán gy., 1977).

AF: Szeged vidéke (Juhász Antal, 1968. 91. – Tömörkény István feljegyzése, 20. század eleje); Tiszakóród (Luby Margit, 1983. 109–110.; Uő, 1995. 69–70. – 1927); Szaján (MTA NTI K 2442/I. 168. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy., 20. század első fele); Kisiratos (KJNTA 2447-11/66. – Kovács Ferenc gy., 1950-es évek); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 38–39. – 1950-es évek); Sárretudvari (MOA 10702. – P. Madar Ilona gy., 1963); Tornyospálca (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 268.); Hajós (VKMA 176-82/155. – Harmath Lajosné gy., 1972); Kunszentmárton (DJMNA 2206-84/10. – Gulyás Éva gy., 1981); Szabolcs (EA 22408/57. – Fábíán József gy., 1982); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 852.); Geszt (Sinkó Rozália–Dömötör Ákos, 1990. 82–83.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 315.).

ER: Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 131. – Fábíán Imre gy., 1984); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 128–129.).

SZ: Sepsibükszád (Herrmann Antal, 1893. 350.); Sepsibodok (Imreh István, 1946. 158.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 373.).

E 26.1. A különös lábbeli. A kincsőrző férfi/öregember különös lábbelit visel: mindkét lábán másféle lábbeli van/vascizmát visel.

AF: Hajós.

SZ: Gyimes: Kostelek.

E 28. Kincsőrző lovasok. Lóháton megjelenő kincsőrző kísértetek.

DT: Göcsej (Bán Aladár, 1915. 88.); Kapoly (Szendrey Zsigmond, 1938. 272.).

AF: H. n. (Szívós Béla, 1912. 30.); Bátmonostor (MNAR HS 140202. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Nagykereki (Ferencki Imre, 1965. 248.); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 113.; Uő, 1987. 257–258.); Zsadány (Beck Zoltán, 1996. 80. – 1975); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004a. 408.).

ER: Kalotadámos (Jankó János, 1892. 37.); Magyarpalatka (Magyar Zoltán, 2012a. 428–433. – Tőkés Bella gy., 1937).

E 29. Fej nélküli kincsőrzők. Az elrejtett kincset fej nélkül megjelenő kísértetek (fejetlen barátok/fejetlen lovak/egy fej nélküli ember: a benga/Hanci) őrzik.

DT: Kiskanizsa (Halis István, 1893. 13.); Bátmonostor (MNAR HS 140202. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Magyarsók (EA 7304/64. – Molnár Benő gy., 1964); Nagyvázsony – 2, Uzsa (LDMNA 311/4–6. – Zsiray Antal gy., 1978).

AF: Békéscsaba (MMNA 37-1954/1. – Linder László gy., 1930-as évek); Szaján (MTA NTI K 2442/I. 168. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy., 20. század első fele); Szabadkígyós (EFMA 106-67/1. – Maróti György gy., 1951); Szabolcs (EA 22408/57. – Fábíán József gy., 1982).

ER: Magyarpalatka (Magyar Zoltán, 2012a. 428–433. – Tőkés Bella gy., 1937).

SZ: Sepsibükszád (Herrmann Antal, 1893. 350.).

E 30. A kulcsos kincsőrző. Az elrejtett kincset egy kezében kulcsot tartó/rázogató/azt kínálgató asszony/kisasszony/szerzetes/öregember őrzi.

FF: Késmárk (A tengeri kisasszony, 2006. 937. – Lindtner Ernő gy., 19. század közepe); Liptóóvár (Lovcsányi Gyula, 1881. 56.); Selmezbánya (Versényi György, 1895. 130.); Rimaszombat (Elek Zoltán, 1896. 382–383.); Németpróna (Nyitra vármegye, 1899. 201–202.); Uppony (HOMNA 700/12. – Lajos Árpád gy., 1960); Csejte* (Ammer, Vladimir, 1971. 23–24.); Körmöcbánya – 2 (EA 16019/9., 11. – Lánosz Zoltán gy., 1977); Derenk (Krašínska, Ewa–Kantor, Ryszard, 1988. 126.; Magyar Zoltán, 2001a. 542.); Regéc – 2 (EA 25053/77., 77–78. – Németh Béla gy., 1992); Rudna (L. Juhász Ilona, 2002. 173.); Nagybalog (MZA 93182. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Szendrő (MZA 102213. – Koritsánszky Dezső gy.); Szendrő (MZA 102221. – Gergely Tamás gy., 2013–2014).

AF: Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 852.).

→MZ VIII. F 20.

E 31–50. Természetfeletti állatok által őrzött kincs

E 31. Sárkány őrizte kincs. Az elrejtett kincset egy/több sárkány őrzi. / A földbe ásott kincsen egy sárkány ül.

DT: Dunaföldvár (Hattyúfi Dezső, 1871. 34.); Halastó (EA 23287/16. – Irányi Lujza gy., 1953); Búcsúszentlászló (EA 3974/2. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Pécs (Vargha Károly, 1959. 56.); Ibafa (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 124.).

FF: Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 44.).

AF: Szeghalom (Szűcs Sándor, 1940. 458.; Nagy Gusztáv, 1959. 293–295. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1789); Berekböszörmény (Uo., 457. – 18. század vége); Bihar vármegye/Csökmő (Osváth Pál, 1875. 305–308.); Bihar vármegye/Csökmő (Tóth Béla, 1898. V. 15–18.); Bihar vármegye (Szűcs Sándor, 1940. 457. – 1907); Nagykunság (Györffy István, 1922. 106.); Bihar vármegye/Csökmő (Dömötör Sándor, 1934. 328–329.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1940. 455.); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 77.); Tiszafüred – 4 (Füvessy Anikó, 1982. 599.); Tiszafüred – 3 (Uő, 1992. 316–317.); Tiszafüred (Uő, 2002. 53.).

ER: Élesd (Lehoczky Tivadar, 1868. 76.); Bükk-hegység vidéke (M. Kovács Géza, 1912. 157.); Kajántó (KJNTA 1074-03/3. – Pete-Komáromy Sára gy., 2003); Kőszegremete (Magyar Zoltán, 2011a. II. 423.).

SZ: Farkaslaka (Orbán Balázs, 1868. I. 106.); Kovászna (Balásy Dénes, 1897. 296.).

E 31.1. Hétfejű sárkány által őrzött kincs. Az elrejtett kincset egy hétfejű sárkány őrzi.

AF: Tiszafüred – 3.

E 31.2. Tizenkét fejű sárkány által őrzött kincs. Az elrejtett egy tizenkét fejű sárkány őrzi.

AF: Tiszafüred.

E 31.3. „Kani sárkány” által őrzött kincs. A földbe ástott kincset egy kan sárkány őrzi.

AF: Bihar megye.

E 31.5. A kincsőrző sárkány szájában tartott aranykulcs. A kincset őrző sárkány egy aranykulcsot tart a szájában.

DT: Ibafa.

E 32. Kígyó által őrzött kincs. Az elrejtett kincset egy kígyó/csörgőkígyó/óriási méretű kígyó/a kígyók királya/egy kígyóvá elátkozott ember/seregnyi kígyó őrzi.

DT: Zágorhida (Gönczi Ferencz, 1901. 412.); Göcsej, Babosdöbréte (Uő, 1914. 226., 227.); Harkány (Relković Davorka, 1925. 174.); Csácsbozsok (EA 211/23. – Vass János gy., 1929); Óriszentpéter (EA 7818/61. – Kiss Sándor gy., 1941); Kárász (EA 21575/20. – N. N. gy., 1943); Ugod* (EA 5571/5. – Pesovár Ernő gy., 1951); Zselickisfalud (MNAR HS 30701. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Nagyhajmás (JPMNA 45-75/2. – Gyenei József gy., 1953); Győrvar (Dömötör Sándor, 1957. 12.); Somogyvisonta (MNAR HS 40301. – Matán János gy., 1959–1969); Berzence (EA 4523/96–97. – Szállási Sándor gy.); Ibafa – 2 (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 124., 127–129.); Sármellék (Pócs Éva szerk., 2012. 189–190. – Dégh Linda gy., 1960); Bosznia-Hercegovina: Závidovics (Uo., 194–195. – Vámos Mária gy., 1961); Belsőbáránd (IKMNA 69.2/54–55. – Gelencsér János gy.,

1969); Szakcs (MNAR HS ltsz. n. – G. Nagy Béla gy., 1970–1975); Dombóvár (WMMEA 296-75/5–6. – Bernáth Éva gy., 1975); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 268.); Őrség (Szikszay Edit, 1990. 39.); Kórógy („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 74. – Bencze Sándor gy., 1995); Kámaháza (Magyar Zoltán, 2010. 139.).

FF: Derencsény (Rimaszombat és Vidéke, 1877. 2. szám, 2.); Kis-Kárpátok vidéke (Jedlicska Pál, 1882. I. 340.); Gyetva, Körmöcbánya (Versényi György, 1895. 131., 232.); Gyetva (Matunák Mihály, 1908. 302.); Penc (EA 9593/7. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Hárskút (Magyar Zoltán, 2001a. 362. – Barabás Jenő gy., 1955); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 319.); Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 90–91. – Koritsánszky Dezső gy., 1950); Uppony (HOMNA 700/13. – Lajos Árpád gy., 1960); Mikóháza (HOMNA 1718/37. – Pataki Katalin gy., 1966); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 54.); Szögliget (Hajdu Imre, 1981. 6.; Magyar Zoltán, 2001a. 362. – Hajdu Imre gy., 1977); Putnok (Sági Károly, 1982. 365–366.); Szendrő (Horváth Mihály szerk., 1990. 89–91.); Hídvégárdó (György Horváth László, 1995. 162.); Nógrád (Bosnyák Sándor, 2001. 110.); Barka, Kiskovácsvágása, Szögliget – 2 (Magyar Zoltán, 2001a. 360–362., 368–369.); Kiskovácsvágása (MZA 1390. – Magyar Zoltán gy., 2001); Szanda (Szende László, 2002. 415.); Felsőtárkány (Zábrátzky Éva, 2004. 329. – Bakó Ferenc gy.); Kiskovácsvágása (MZA 1382. – Magyar Zoltán gy., 2004); Dobfenek (Magyar Zoltán, 2006b. 61.); Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 142–143.); Szútor/Bellény (MZA 93196. – Varga Norbert gy., 2006); Csoltó, Lice (MZA 93048., 93197. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009, 2011); Sajóháza (Magyar Zoltán, 2011c. 135–136.); Garany (MZA 97538. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013); Szögliget (Fecske Csaba, 2014. 37–38.).

AF: Kiskunfélegyháza/Máriaradna (Ipolyi Arnold, 1854. 489.); Szőreg (Bálint Sándor, 1980. 226. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Ajak (Luby Margit, 1985. 67–68. – 1954); Kisiratos – 2 (Kovács Ferenc, 1995. 37. – 1950-es évek); Tiszabecs, Mezőladány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 185., 261.); Kistelek (Bosnyák Sándor, 1973b. 82–83.); Gombos (Jung Károly, 1978. 302.); Kecel (EA 20517/II: 8. – Fehér Zoltán gy., 1978); Abara (Török Zsuzsa, 1980. 550.); Zenta (Jung Károly szerk., 1980. 73.); Szatmár megye – 2 (Luby Margit, 1983. 108.); Tiszacsege (Papp József, 1992. 304.); Zenta (Jung Károly szerk., 1994. 45.); Kecel – 2 (Fehér Zoltán, 2004. 156., 161.); Szank (Uő, 2004a. 409.); Kisgút (MZA 94635. – Magyar Zoltán gy., 2012).

ER: Hunyad vármegye (Szamota István, 1891. 314–315. – Edward Brown feljegyzése, 1673); Lippa (Gabnay Ferenc, 1886. I.); Omlás (Herrmann Antal, 1893. 29.); Felsőbánya (Szendrey Zsigmond, 1928. 35.); Marossolymos (Záray Jenő, 1936. 10–11.); Hétfalu – 2 (AFAR F 8392., 8394. – Nagy Olga gy., 1970); Magyarvista (Szabó Géza, 1978. 115.); Rév (Bihari népmondák, 1995. 124. – Fábíán Imre gy., 1984); Torda vidéke (Vöő Gabriella, 1992. 203.); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 230.); Magyarvista (András Erzsé Erdei, 2008. 297–299.); Magyarózd (Magyar Zoltán, 2008a. 295.); Berettyószéplak – 2 (Salánki-Fazekas Éva, 2011. 126–127., 127.; Uő, 2012. 126.).

SZ: Nagyalambfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 30.); Tusnádfürdő, Ikafalva – 2 (Uő, 1869. III. 64., 95., 97.; Herrmann Antal, 1893. 351–352., 354–355); Tusnád (Herrmann Antal, 1893. 351.; Wlislöcki Henrik, 1894. 322.); Gyimes: Kostelet (Takács György, 2004. 380.); Barót (Magyar Zoltán, 2011b. 189.).

E 32.1. A kígyókirály által őrzött kincs. Az elrejtett kincset a kígyók királya/egy koronás fejű kígyó őrzi (amely több ezer kígyónak parancsol).

DT: Kórógy, Zágorhida.

FF: Körmöcbánya.

ER: Felsőbánya.
SZ: Tusnád*.

E 32.2. Taréjos kígyó által őrzött kincs. Az elrejtett kincset egy/több taréjos (vörös tarajú) kígyó őrzi.

DT: Göcsej, Óriszentpéter, Zágorhida.
FF: Uppony.
AF: Kísgút, Szőreg.
ER: Berettyószéplak.

E 32.3. Fehér kígyó által őrzött kincs. Az elrejtett kincset egy fehér színű kígyó őrzi. / Fehér kígyó fekszik a kincsen.

DT: Babosdöbréte, Szentgál.
FF: Hárskút, Kiskovácsvágása, Lice, Sajóháza – 2, Szútor/Bellény.
AF: Kiskunfélegyháza/Máriaradna, Szatmár megye.
ER: Torda vidéke.
SZ: Nagyalambfalva.

E 32.5. A kincsőrző kígyó szájában tartott kulcs. A kincset őrző kígyó a szájában egy kulcsot/aranykulcsot tart/a várpince kulcsát tartja.

DT: Csácsbozsok, Győrvár, Ibafa – 2, Nagyhajmás.
FF: Szendrő, Szögliget – 4.
ER: Lippa, Marossolymos.

E 33. Béka által őrzött kincs. Az elrejtett kincset egy béka/egy varangyos béka/egy hatalmas méretű béka/egy békává átkozott ember őrzi.

DT: Mecsek vidéke (Várady Ferencz, 1896. I. 257.; Pesti János szerk., 2002. 112.); Libád (Esztergom vármegye, 1908. 86.); Kárász (EA 21575/20. – N. N. gy., 1943); Ugod* (EA 5571/5. – Pesovár Ernő gy., 1951); Szentgál – 2 (Vajkai Aurél, 1959. 166–167.; Uő, 1987. 207., 208–209.).
FF: Penc (EA 9593/7. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Hídvégardó (György Horváth László, 1995. 162.); Szanda* (Szende László, 2002. 415.); Kőhídgyarmat (83700. – Balázsik Andrea gy.).
AF: Érendréd (Relković Néda, 1923–1924. 106.); Orosháza (Szendrey Zsigmond, 1926. 138. – Madarassy László gy.); Pusztaföldvár (Patay Pál, 2010. 167. – 1955); Tiszamogyorós (NIFA 124/120–121. – Dégh Linda gy., 1962); Tiszaszőlős (Sági Károly, 1982. 366.); Tiszakécske (Pócs Éva szerk., 2012. 192. – Lovas Zoltán gy.).
ER: Magyarózd (MNA R/5. IV. 101. – Kríza Ildikó gy., 1962); Hétfalu (AFAR F 8392. – Nagy Olga gy., 1970); Magyarózd (Horváth István, 1971. 45.); Magyarózd (Uő, 1980. 45.); Kárásztelek (Czégényi Dóra, 2001. 199.); Magyarkiskapus (Magyar Zoltán, 2004a. 324–325.); Kárásztelek (MZA 98012. – Magyar Zoltán gy., 2013).
SZ: Udvarhelyszék (Herrmann Antal, 1904. 142. – Homoródszentpéteri Cseke József kézírata, 18. század vége); Kökök (MZA 57578. – Kakas Zoltán gy., 1971); Havad (Nagy Olga, 2000. 183.).

E 33.1. Napbéka által őrzött kincs. Az elrejtett kincset egy különleges „napbéka” őrzi.

DT: Libád.

FF: Kőhidgyarmat.

E 33.3. A kincsőrző béka szájában tartott kulcs. A kincset őrző béka a szájában egy nagy kulcsot: a kincsesláda kulcsát tartja.

DT: Nagyvázsony, Szentgál – 2.

E 34. Kincsőrző bika. Az elrejtett kincset egy/több természetfeletti eredetű bika (táltos bika/felbőszült bika/tüzes bika/tüzet okádó bika/stb.) őrzi. / Az elrejtett kincset bika alakját öltő boszorkányok őrzik.

DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 227.); Győr (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 316. – Nagy Károly gy., 1914); Mecsek vidéke (EA 6367/2812–2815. – Szendrey Zsigmond gy.); Kányavár (N. Szabó Gyula, 1927. VII. 240–242.); Kisfalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Kocs (Fél Edit, 1941. 174.); Kárász (EA 21575/20. – N. N. gy., 1943); Hidas (EA 4643/116. – Diószegi Vilmos gy., 1948); Pajzsszeg (NIFA 251/62. – Körner Tamás gy., 1968); Kisdörgicse (A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 1986. 116–117.); Bodajk (Gál Péter József–Molnár V. József, 1999. 295.); Almamellék (Eperjessy Ernő, 2006. 432.).

AF: Éradony (Vasárnapi Ujság, 1864. 359.); Szeged (Csefkó Gyula, 1929. 119.); Szamoslát (Csúry Bálint, 1935. I. 508.); Mezőtúr (EA 162/1. – Kása Gyula gy., 1940); Tamásfalva (EA 26299/2. – Berta István gy., 1960); Sárrétudvari (MOA 10731. – P. Madar Ilona gy., 1963); Berettyóújfalu (DMNA 1150/49–50. – Sándor Mihályné gy., 1968); Túrkeve (MOA 9667. – Bereczki Imre gy., 1968); Túrkeve (MMMNA 527-1968/110. – Bereczki Imre gy., 1968); Zenta (MOA 3090. – N. N. gy.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 129–130. – Fábíán Imre gy., 1974); Gombos (Jung Károly, 1978. 302.); Tiszafüred – 3 (Füvessy Anikó, 1982. 598., 599–600., 602.; Uő, 1992. 317.; Uő, 2002. 48., 53.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 155.); Gyulavarsánd (MZA 99933. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

SZ: Udvarhelyszék (Herrmann Antal, 1904. 142. – Homoródszentpéteri Cseke József kézirata, 18. század vége); Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 30. – Kelemen Lajos gy.); Andrásfalva (EA 4643/116. – Diószegi Vilmos gy., 1949).

E 34.1. Kincsőrző tüzes bika. Az elrejtett kincset tüzes/tüzes szájú/tüzet okádó táltos bika őrzi.

AF: Éradony, Kecel, Mezőtúr, Szőreg, Tiszafüred – 2.

E 34.2. Kincsőrző fekete bika. Az elrejtett kincset kormos fekete bika őrzi.

DT: Hidas, Kisfalud, Mecsek vidéke.

E 34.3. Kincsőrző bikaborjú. Az elrejtett kincset egy bikaborjú/vörös bikaborjú őrzi.

AF: Mezőtelegd.

SZ: Udvarhelyszék.

E 35. Ló által őrzött kincs. Az elrejtett kincset egy természetfeletti eredetű ló (nagy tüzes paripa/tüzes csikók/fejetlen ló/áll nélküli ló/kolompos ló/ló alakú kísértet/stb.) őrzi.

DT: Kiskanizsa (Halis István, 1893. 13.); Göcsej (Gönczi Ferenc, 1914. 171.).

FF: Drégelypalánk (EA 21589/34–35. – N. N. gy., 1943).

AF: Hortobágy vidéke (Végh Kálmán Mátyás, 1903. 11–12.); Karcag (GYINMA 32/2. – Szűcs Sándor gy., 1930-as évek); Szaján (MTA NTI K 2442/I. 168. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Ószentiván (EA 4213. – Nagy Dezsőné gy., 1953); Endrőd (EA 3956/36. – Szabó Mátyás gy., 1953); Tömörkény (EA 4264/1. – Károlyi László gy., 1953); Újdombrád (NIFA 101/42. – Szabó E. gy., 1959); Levelek (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259.); Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 108–109.); Móricgát, Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 408.).

ER: Bolya (Magyar Zoltán, 2011a. I. 373–374.).

SZ: Udvarhelyszék (Herrmann Antal, 1904. 142. – Homoródszentpéteri Cseke József kézírata, 18. század vége); Sepsibesenyő (Orbán Balázs, 1869. III. 183.; Kozma Ferenc, 1882. 15.); Gyimes: Ugra pataka (Bosnyák Sándor, 1982. 83–84.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2000. 255.; Uó, 2004. 374.).

E 35.1. Kincsőrző fekete ló. Az elrejtett kincset egy fekete ló/Rákóczi kísértetlova/fekete lovakká átkozott bűnös házaspár őrzi.

AF: Hortobágy vidéke, Levelek.

SZ: Gyimes: Kostelek.

E 35.2. Kincsőrző fehér ló. Az elrejtett kincset egy fehér ló/fehér csikó őrzi.

AF: Karcag, Szatmár megye.

E 35.3. Kincsőrző aranycsikók. A földbe ásott kincset aranycsikók őrzik.

AF: Ószentiván.

E 35.4. Kincsőrző tüzes lovak. Az elrejtett kincset tüzes lovak/tüzes hintót húzó tüzes paripák őrzik. / Bábolna király kincsét egy tüzet fúvó mén őrzi.

FF: Drégelypalánk.

AF: Móricgát, Szank.

SZ: Sepsibesenyő.

E 35.6. Kincsőrző fejetlen ló. Az elrejtett kincset egy fej nélküli ló őrzi.

AF: Endrőd, Szaján.

E 35.7. Kincsőrző állatlan ló. Az elrejtett kincset egy áll nélküli ló őrzi.

AF: Újdombrád.

E 35.9. Kincsőrző kolompos ló. Az elrejtett kincset egy a nyakában kolompot viselő ló őrzi.

AF: Tömörkény.

E 36. Disznó által őrzött kincs. Az elrejtett kincset egy természetfeletti eredetű disznó (nagy fekete kandisznó/hét agyaras disznó/egy vadkan/egy sertéssé elátkozott ember kísértete/stb.) őrzi.

FF: Liptóóvár (Lovcsányi Gyula, 1881. 56.); Tokaj (HOMNA 2104/107. – Szabó Lajos gy., 1968; Dobos Ilona, 1988. 351.).

AF: Szeghalom (EA 1281/3. – Szeghalmi Gyula gy., 1903); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Sárrétudvari (DMNA 779/27. – Szabó Irén gy., 1965).

ER: Omlás (Herrmann Antal, 1893. 29.).

SZ: Gyimes: Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 335–336.).

E 36.1. Kincsőrző tűzokádó disznó. Az elrejtett kincset egy tüzet okádó nagy, fekete kandisznó őrzi.

AF: Hódmezővásárhely.

E 36.2. Kincsőrző hétagyaras disznó. Az elrejtett kincset egy hétagyaras kandisznó őrzi.

AF: Szeghalom.

E 36.3. A kincsőrző disznó szájában tartott kulcsok. Az elrejtett kincset sertés alakjában őrző elátkozott kisasszony a várpince kulcsait tartja a szájában.

FF: Liptóóvár.

E 37. Kincsőrző kecske. Az elrejtett kincset egy természetfeletti eredetű, nagy-szarvú kecske/két fekete kecske őrzi.

DT: Hidas (EA 4643/116. – Diószegi Vilmos gy., 148.).

AF: Újkígyós (Krupa András, 1981. 184.).

ER: Omlás (Herrmann Antal, 1893. 29.).

SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Kisborosnyó (Orbán Balázs, 1869. III. 165.); Andrásfalva (EA 4643/116. – Diószegi Vilmos gy., 1949).

E 38. Kincsőrző bivalyok. Az elrejtett kincset egy bivaly/bivalytehén őrzi. / Az elrejtett kincset bűvös bivalyok őrzik.

ER: Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.); Kalotadámos (Magyar Zoltán, 2004a. 121–122.).

SZ: Nagysolymos (Orbán Balázs, 1868. I. 152.; Mikszáth Kálmán, 1890. 98.; Szendrey Zsigmond, 1926. 183.); Homoródújfalva (KJNTA 2604-13/13. – Kedves Anett gy., 2013).

E 39. Kincsőrző oroszlánok. Az elrejtett kincset/Dárius kincsét oroszlánok/aranyoroszlánok őrzik.

FF: Miskolc (Vasárnapi Ujság, 1863. 287.).

AF: Zenta (MNAR HS 101905. – N. N. gy., 1961); Gombos (Jung Károly, 1978. 302.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 316.).

ER: Kolozs vármegye (Kőváry László, 1852. 161.); Gyalu (Kalotaszeg, 1891. 5. szám, 42. – Benedek Elek és Sebesi Jób gy.); Kolozs vármegye (Szendrey Zsigmond, 1923–1924. 144.; Uő, 1938. 272.); Krizba (Seres András, 1984. 491.).
SZ: Alsósófalva (Pataki János, 2005. 254.).

E 41. Kincskereső kutyák. Az elrejtett kincset egy/több természetfeletti eredetű kutya őrzi, és riasztja el a kincskeresőket. / Az ördög/egy boszorkány őrzi fekete/veres kutya alakjában a kincset.

DT: Vágvecse (Szentkereszty Tivadar, 1895. 416.); Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 171., 227.); Kányavár (N. Szabó Gyula, 1927. VII. 240.); Cserszegtomaj (Vajkai Aurél, 1939. 194.); Bánfa (Berze Nagy János, 1940. II. 577–578.); Kocs (Fél Edit, 1941. 174–175.); Őrszentpéter (EA 7818/67–68. – Kiss Sándor gy., 1941); Csonkahegyhát (EA 7818/67–68. – Kiss Sándor gy., 1941); Kiskorpád (MNAR HS 93806. – Kozák Károly gy., 1954); Csonkahegyhát (EA 6209/3. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Szentgál (Vajkai Aurél, 1959. 167.; Uő, 1987. 241.); Boncodföldre (MOA 8378. – Szentmihályi Imre gy., 1950-es évek); Pécs-Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 135.); Kemse (Zentai Tünder, 1983. 50.); Alsóőr – 2 (Gaál Károly, 1988. 372., 387–388.); Mohács (Bosnyák Sándor, 2001. 152–153.).
FF: Znióvárjalja (Zányi Kálmán, 1886. 32. szám, 3.); Dobsina (Wiesinger Frigyes, 1893. 8.); Óhegy (Versényi György, 1895. 130.); Németlipcse (Kordos Gusztáv, 1905. 312.); Gyetva (Matunák Mihály, 1908. 302.); Százd (MZA 89998. – Menyhár János gy., 20. század eleje); Ipolyszakállos (Ezredforduló, 2000. 1. szám, 2. – Dobrovolni Antal gy., 1935); Ipolydamásd (EA 2746/5–6. – Magyar Margit gy., 1951); Gimes (Magyar Zoltán, 2002. 102. – Danczi Lajos gy., 1953–1964); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 318.); Erdőshorvát (NIFA 163/27. – Ferenczi Imre gy., 1960); Széphalom/Karcsa (EA 12812/201–202.; MZA 96871. – Balassa M. Iván gy., 1961); Mogyoróska (EA 7105/8. – Diószegi Vilmos gy., 1962), Tarcal (Dobos Ilona, 1971. 43.); Szuhogy (Hajdu Imre, 1997. 164. – 1977); Barkóság (Paládi-Kovács Attila, 1982. 158.); Zsarnó (Magyar Zoltán, 2001a. 363.); Zsarnó (MZA 84410. – Magyar Zoltán gy., 2001); Kőspallag (Kiss László–Kiss Marianna, 2002. 8.; Koczó József, 2009. 11.); Lévárt (MZA 93066. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).
AF: Pusztaföldvár (Patay Pál, 2010. 168. – 19. század második fele); Feketeagyarmat (Somogyi Gyula szerk., 1912. 344.); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 168.; Uő, 1938. 272.); Békés (EA 2379/138–140. – Durkó Antal gy., 1920–1950); Nagyszalonta (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 235–236.); Csenger (EA 6367/1677. – Szendrey Zsigmond gy., 1927; Szendrey Zsigmond, 1928. 35.); Szeged vidéke (Csefkó Gyula, 1929. 119.); Hete (Luby Margit, 1985. 70–71. – 1929); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Váncsod (Módy György, 1975. 656. – Sőregi János gy., 1934); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1936. 302.; Uő, 1955. 260.); Nagysárrét (Uő, 1936a. 47.); Matolcs (Luby Margit, 1936. 59–60.); Derzstomaj (GYINMA 219/3. – Bereczki Imre gy., 1936); Orosháza – 12 (EA 6445/3–8., 10–11. – Nagy Gyula és tanítványai gy., 1938–1943); Tarpa (JAMNA 269–67/48. – Ferenczi Imre gy., 1953); Nagyecsed (Luby Margit, 1985. 68. – 1954); Orosháza (Pócs Éva szerk., 2012. 187. – Patakfalvi István gy.); Tiszakécske (Uo., 192. – Lovas Zoltán gy.); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1957. 260–261.); Újdombrád (JAMNA 139–67/42. – Szabó Erzsébet gy., 1959); Sárrétudvari (MOA 10682. – P. Madar Ilona gy., 1963); Vajdácaska (EA 13769/15. – N. N. gy., 1963); Beregszász vidéke (Keresztély Balázs szerk., 1992. 103. – Schubert Gyula gy., 1964); Sárrétudvari (DMNA 779/27. – Szabó Irén gy., 1965); Sárrétudvari – 2 (P. Madar Ilona, 1967. 78., 79.); Biharkeresztes (MZA 71557. – Lackovits Emőke gy., 1968); Orosháza (MNT 23/4. – Patakfalvi István gy.,

1969–1975); Hajdúdorog – 2 (MNAR HS 35003., 90412. – Tóth Margit gy., 1969–1975); Tornyospálca (Ferenci Imre–Molnár Máttyás, 1972. 268.); Váncsod (Módy György, 1975. 665.); Karcag – 2 (GYINMA 1414-76/17., 17–18. – Krémer László és Hettyési Sándor gy., 1976); Abara (Török Zsuzsa, 1980. 550.); Szatmár megye (Bihari Anna, 1980. 295. – Luby Margit gy.; Luby Margit, 1983. 106.); Hete (Luby Margit, 1983. 111–113.); Újkígyós (Krupa András, 1981. 185–186.); Matolcs, Szatmár megye (Luby margit, 1983. 86., 108.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 316.); Kunszentmárton (Jász-Nagykun-Szolnok megye földrajzi nevei V., 1994. 68.); Karcag (Füvessy Anikó, 1992. 316.; Uő, 2002. 52–53.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 156.); Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 158.); Micske (Gavallér Lajos, 2007. 41.); Gáborján (Barta Zsolt, 2015. 503–504.).

ER: Aranyosszék (Jankó János, 1893. 244.); Alsó-Fehér vármegye (Lázár István, 1896. 102.); Bánffyhunjad (Téglás Gábor, 1912. 166.); Szucság (Versényi György, 1901. 270–271.); Gyalu (Szabó Géza, 1978. 70–71.); Tordatúr (AFAR Mg. 2351. I. b. – Vöő Gabriella gy., 1978); Aknaszlatina (Kovách Sándor, 2000. 69.); Tordatúr (Magyar Zoltán, 2011a. I. 463.); Melegföldvár, Botháza (Uő, 2012a. 388., 395.).

SZ: Udvarhelyszék (Herrmann Antal, 1904. 142. – Homoródszentpéteri Cseke József feljegyzése, 18. század vége); Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Torja, Kézdiszentlélek, Sepsibesenyő (Orbán Balázs, 1869. III. 86., 112., 183.); Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 29. – Kelemen Lajos gy.); Andrásfalva (EA 4643/116. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Gidófalva (MZA 76519. – Kakas Zoltán gy., 1967); Hertelendfalva (Bosnyák Sándor, 1992c. 13.).

E 41.1. Kincsőrző fekete kutyák. Az elrejtett kincset 1/2/3/7 fekete kutya őrzí/ az ördög őrzí fekete kutya képében.

DT: Alsóór – 2, Bakony vidéke, Csonkahegyhát, Göcsej, Kányavár, Kemse, Óriszentpéter, Vágvecse.

FF: Dobsina, Gyetva, Lévárt, Mogyoróska, Szászd.

AF: Abara, Biharnagybajom – 2, Nagysárrét, Gáborján, Hódmezővásárhely, Karcag – 2, Orosháza – 11, Pusztaföldvár, Sárrétudvari, Szeged vidéke, Tarpa, Tiszakécske, Vajdáciska.

ER: Alsó-Fehér vármegye.

SZ: Andrásfalva, Sepsibesenyő.

E 41.2. Kincsőrző veres kutyák. Az elrejtett kincset egy/több veres kutya őrzí/ az ördög őrzí veres kutya képében.

DT: Cserszegtomaj.

AF: Beregszász vidéke, Hete – 2, Szatmár megye.

E 41.3. Kincsőrző tarka kutya. Az elrejtett kincset egy tarka szőrű kutya őrzí.

DT: Kocs.

AF: Orosháza.

E 41.4. Kincsőrző fehér kutyák. Az elrejtett kincset egy/két fehér szőrű kutya őrzí.

FF: Széphalom/Karcsa.

AF: Nagyecsed, Orosháza.

E 41.5. Hatalmas kutyák által őrzött kincs. Az elrejtett kincset 1/2/3/7/12 hatalmas/az átlagosnál nagyobb méretű (borjú nagyságú/bivaly méretű), természetfeletti eredetű kutya őrzi.

DT: Alsóőr, Bánfa, Mohács, Óriszentpéter, Szentgál.

FF: Dobsina, Gimes, Ipolydamásd, Kóspallag, Lévárt, Óhegy, Szászd, Szuhogy, Znióváralja, Zsarnó – 2.

AF: Biharnagybajom, Csenger, Nagysárrét, Nagyszalonta – 2, Szeged vidéke.

ER: Szucság, Tordatúr.

SZ: Hertelendyfalva, Nyárádszentlászló.

E 41.6. Kincsőrző kiskutya. Az elrejtett kincset 1/3 természetfeletti eredetű kiskutya őrzi/az ördög őrzi kiskutya képében.

DT: Cserszegtomaj, Vágvecse.

FF: Tarcál.

AF: Orosháza – 5, Tarpa, Tizsakécske.

ER: Melegföldvár.

E 41.7. Kincsőrző kopó. Az elrejtett kincset egy kopó őrzi/az ördög őrzi kopó-kutya képében.

AF: Matolcs.

SZ: Nyárádszentlászló.

E 41.8. Kincsőrző agár. Az elrejtett kincset egy bivaly nagyságú agár/két fekete agár őrzi.

AF: Tiszafüred, Váncsod.

ER: Szucság.

SZ: Felsőrákos, Kézdiszentlélek, Sepsibesenyő.

E 41.9. Kincsőrző pumi. A elrejtett kincset egy kis pumi kutya őrzi.

FF: Tarcál.

E 41.10. Kincsőrző komondorok. Az elrejtett kincset négy komondor őrzi.

AF: Csenger.

E 41.11. Kincsőrző török kutyák. Az elrejtett kincset 12 óriási termetű török kutya őrzi.

AF: Nagyszalonta.

E 41.13. Kincsőrző veszett kutyák. Az elrejtett kincset veszett kutyák őrzik.

AF: Kecel.

E 41.14. Tűzben égő szemű kutyák által őrzött kincs. Az elrejtett kincset 1/7 hatalmas termetű, tűzben égő szemű/szikrázó szemű/tüzet okádó kutya őrzi.

FF: Óhegy, Németlipcse, Szászd, Znióváralja.

E 41.15. Egyszemű kutya által őrzött kincs. Az elrejtett kincset egy egyszemű kutya őrzi.

FF: Ipolyszakállos.

E 41.16. Hétfejű kutyák által őrzött kincs. A barlangba/halomba rejtett kincset hétfejű, tüzet okádó kutyák őrzik/egy hétfejű kutya védelmezi.

FF: Németlipcse.

AF: Kunszentmárton.

E 41.18. Kincsőrző rézagár. Az elrejtett kincset egy rézagár őrzi.

SZ: Kézdiszentlélek.

E 41.19. Kincsőrző aranykutyák. Dárius kincsét aranykutyák őrzik.

ER: Gyalu.

E 41.20. Örökkön élő kincsőrző kutya. Az elrejtett kincset egy a kincses pincében sót nyaló, örökkön élő kutya őrzi.

AF: Biharkeresztes, Váncsod.

E 41.22. A kincsőrző kutya szájában tartott kulcs. Az elrejtett kincset őrző kutya a kincses barlang kulcsát tartja a szájában.

FF: Lévárt.

E 42. Macskák által őrzött kincs. Az elrejtett kincset egy/több természetfeletti eredetű macska őrzi/egy boszorkány őrzi macska képében.

DT: Náprádfa* (Gönczi Ferencz, 1901. 411–412.); Göcsej – 3 (Uó, 1914. 159., 171., 227.); Muraköz/Csáktornya (Kóváry Ottó, 1914. 11. szám.); Kányavár (N. Szabó Gyula, 1927. VII. 240–241.); Ispánk (Dunántúli Népművelő, 1936. 189.); Becsvölgye: Vargaszeg (EA 6305/12. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Szentgál (Vajkai Aurél, 1959. 167.); Kercaszomor (EA 17480/5. – Kovács József gy., 1968); Kórógy (Ferenczi Imre, 1979. 208.); Szentgál – 2 (Vajkai Aurél, 1959. 166–167.; Uó, 1987. 207–208., 208–209.); Kemse (Zentai Tünde, 1983. 50.); Karancs (Jung Károly szerk., 1994. 42.).

FF: Kövi* (MZA 93041. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006).

AF: Szaján (EA 2813/137. – Kálmány Lajos gy., 1872–1919); Szeghalom (EA 1281/3. – Szeghalmi Gyula gy., 1903); Nagyszalonta (EA 347/161. – Szendrey Zsigmond gy., 1917); Orosháza (EA 6445/3–4. – Tóth Irén gy., 1938); Sárrétudvari (DMNA 779/27. – Szabó Irén gy., 1965); Tiszacsege (Papp József, 1992. 303–304.); Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 159.).

ER: Aranyosszék (Jankó János, 1893. 244.); Nagybánya-Veresvíz* (Magyar Zoltán szerk., 2010. 101. – Görbe István gy., 1958–1960); Botháza (Magyar Zoltán, 2012a. 395.).

SZ: Udvarhelyszék (Herrmann Antal, 1904. 142. – Homoródszentpéteri Cseke József kézirat, 18. század vége); Felsőrákos (Kriza János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Eresztevény (MZA 57525. – Kakas Zoltán gy., 1968); Zágón (MZA 57505. – Gáspár Sándor gy., 1971); Parajd (Barabás László, 1998. 206.).

E 42.1. Kincsőrző fekete macska. Az elrejtett kincset 1/9 fekete macska őrzi.

DT: Becsvölgye: Vargaszeg, Göcsej – 2, Ispánk, Karancs, Kercaszomor, Kórógy, Muraköz/ Csáktornya, Náprádfa.

AF: Nagyszalonta, Orosháza – 2.

SZ: Parajd.

E 42.2. Kincsőrző kandúrok. Az elrejtett kincset egy nagy, fekete kandúr/hét vak kandúr őrzi.

DT: Karancs, Kórógy.

AF: Szeghalom.

E 42.3. A kincsőrző macska szájában tartott kulcs. A kincsőrző macska a szájában egy nagy kulcsot/egy aranykulcsot tart.

DT: Szentgál – 2.

FF: Kövi*.

E 45. Kincsőrző griffmadár. Az elrejtett kincset a kincsrejtő várhegy/barlang/halom fölött röpködő sas/griffmadár/túzokádó sas őrzi, elriasztva a kincskeresőket.

FF: Selmecebánya (Palugyay Imre, 1855. IV. 781.); Latorca völgye (Csatáry György, 2001. 197. – Lehoczky Tivadar gy., 1885); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 44.); Kiskovácsvágása (Magyar Zoltán, 2001a. 368–369.); Kiskovácsvágása (MZA 1390. – Magyar Zoltán gy., 2001); Kiskovácsvágása (Magyar Zoltán, 2004c. 103.); Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 95.).

AF: Fehérgyarmat (Luby Margit, 1983. 109.); Tiszacsege (Papp József, 1992. 304.).

E 46. Kincsőrző kakas. Az elrejtett kincs fölött egy/több természetfeletti eredetű kakas őrökdi. / Az elrejtett kincset az ördög/egy elátkozott király őrzi fekete/vörös kakas képében.

KM: H. n. (Ipolyi Arnold, 1854. 246.).

DT: Rózsásszeg (Gönczi Ferenc, 1914. 66.); Kányavár (N. Szabó Gyula, 1927. VII. 240–241.); Hidas (EA 4643/116. – Diószegi Vilmos gy., 1948); Pécs (Vargha Károly, 1959. 56.).

FF: Rozsnyó vidéke (Petőfi Sándor, 1845. 55.; Uő, 1987. 15.); Salgótarján vidéke (Findura Imre, 1864. 44.); Gyöngyös (Relković Davorka, 1922. 91.); Borsodnádasd (MOA 1322. – Lajos Árpád gy., 1960); Szentsimon (HOMNA 792/1. – Lajos Árpád gy., 1960); Boldva (MTA NTI K 78/8–9. – Németh Imre gy., 1962); Borsodnádasd (Nemcsik Pál, 1966. 314.); Taktaszada – 2 (Szabó Lajos, 1975. 275–276., 276.); Borsodnádasd (EA 22001/11. – Dobosy László gy., 1975); Kelemér (EA 22001/22. – Dobosy László gy., 1976); Barkóság (Paládi-Kovács Artilla, 1982. 157–158.); Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 363.); Bekölce (Zábrátzky Éva, 2004. 336. – Bakó Ferenc gy.); Csoltó (MZA 93048. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

AF: Pusztaföldvár (EA 2032/25. – N. N. gy.); Szamoshat (Csúry Bálint, 1935. I. 508.); Békéscsaba (EA 8899/4–6. – Kalkó Géza gy., 1930-as évek); Körösszegapáti (MMMNA 37-1954/9. – Linder László gy., 1930-as évek); Szatmár megye (MOA 1064. – Luby Margit gy.); Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Tiszaigar (EA 4085/257. – Diószegi

Vilmos gy., 1950); Sárrétudvari (EA 7319/262. – P. Madar Ilona gy., 1963); Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 108.); Érbogyoszló (Magyar Zoltán, 2012c. 106.); Újkígyós (MZA 99468. – Magyar Zoltán gy., 2014).

ER: Kalotaszeg (Wlislockiné Dörfler Fanni, 1895. 205.); Belényesújlak (Bihari népmondák, 1995. 121.); Magyarbénye (Magyar Zoltán, 2005a. 146.); Magyarvista (András Erzi Erdei, 2008. 285–286.); Kérő, Visk (MZA 82901., 91139. – Magyar Zoltán gy., 2010).

SZ: Ikafalva (Orbán Balázs, 1869. III. 96.); Csíkszentkirály (Vitos Mózes, 1894. 108.); Csíkszentdomokos (EA 26156/24–25. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994).

E 46.1. Kincsőrző fekete kakas. Az elrejtett kincs fölött egy fekete kakas örökődik.

KM: H. n.

DT: Göcsej, Hidas.

FF: Gyöngyös.

AF: Békéscsaba, Körösszegapáti, Újkígyós.

SZ: Ikafalva.

E 46.2. Kincsőrző vörös kakas. Az elrejtett kincs fölött egy vörös kakas örökődik.

FF: Boldva, Borsodnádasd – 4.

AF: Érbogyoszló.

SZ: Csíkszentkirály, Ikafalva.

E 46.3. Kincsőrző fehér kakas. Az elrejtett kincs fölött egy fehér kakas örökődik.

FF: Salgótarján vidéke, Taktaszada.

E 46.4. Kincsőrző ezüstkakas. Az elrejtett kincset egy ezüstkakas őrzi.

FF: Szentsimon.

AF: Szatmár megye.

E 46.5. Kincsőrző tüzes kakas. Az elrejtett kincset tüzes kakas őrzi, elriasztva a kincskeresőket.

FF: Kelemér.

AF: Szamoshát.

E 47. Egyéb kincsőrző természetfeletti madarak.

E 47.1. Kincsőrző tyúk. Az elrejtett kincset egy tyúk/kotlós a csirkéivel őrzi.

DT: Borostyánkő (Ipolyi Arnold, 1854. 345.).

ER: Aranyosszék (Jankó János, 1893. 244.); Kalotaszeg (Wlislockiné Dörfler Fanni, 1895. 205.); Lele (MZA 633. – Magyar Zoltán gy., 1999); Alsórákos (MZA 91270. – Magyar Zoltán gy., 2010).

SZ: Udvarhelyszék (Herrmann Antal, 1904. 142. – Homoródszentpéteri Cseke József kézírata, 18. század vége).

E 47.2. Kincsőrző pulyka. Az elrejtett kincset egy a kincstre ráölt pulykakakas/ egy hatalmas pulyka őrzi.

AF: Szatmárcseke (Luby Margit, 1983 108.).

ER: Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133.).

E 47.3. Kincsőrző kacsa. Az elrejtett kincset egy kacsa őrzi.

DT: Borostyánkő (Ipolyi Arnold, 1854. 345.).

E 47.5. Kincsőrző gólya. Az elrejtett kincset egy gólya őrzi.

DT: Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.).

E 47.6. Kincsőrző kányák. A kincses pincében felett seregnyi kánya jelenik meg.

DT: Becsvölgye: Vargaszeg (EA 6305/12. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Mesztegnyő (RRMNA 505/19–20. – Jáger Márta gy., 1969).

E 47.7. Kincsőrző galambok. A kincses pincében egy galamb őrzi az ott felhalmozott értékeket. / A pincében a kincs őreiként fehér galambok repkednek.

FF: Csővár (EA 12164/10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955).

ER: Alsórákos (MZA 91269. – Magyar Zoltán gy., 2010).

SZ: Kissolymos – 2 (A magyarországi boszorkányság forrásai III., 2002. 632–633. – tanúki-hallgatási jegyzőkönyv, 1733).

E 50. Egyéb kincsőrző természetfeletti állatok.

E 50.1. Kincsőrző bárányok. Az elrejtett kincset egy bárány őrzi, ami azt jelzi, hogy a pénzt jó szándékkal ásták el. / Bárányok táncolnak az elrejtett kincs körül.

SZ: Gyimes: Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 335–336.).

ER: Kalotadámos (Szabó Géza, 1978. 121–122.).

E 50.2. Kincsőrző szamár. Az elrejtett kincset egy fejetlen szamár őrzi.

AF: Szaján (MTA NTI K 2442/I. 168. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.).

E 50.3. Kincsőrző medve. Az elrejtett kincset medvék őrzik/ördögök őrzik medve képében.

AF: Gombos (Jung Károly, 1978. 302.).

SZ: Udvarhelyszék (Herrmann Antal, 1904. 142. – Homoródszentpéteri Cseke József gy., 18. század vége).

E 50.4. Kincsőrző farkas. Az elrejtett kincset egy farkas őrzi/az ördög őrzi farkas képében.

SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe).

E 50.5. Kincsőrző róka. Az elrejtett kincset egy róka őrzi.

DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 171.).

ER: Magyarmacsok (MZA 82904. – Magyar Zoltán gy., 2006).

E 50.6. Kincsőrző nyúl. Az elrejtett kincset ördögök őrzik nyúl képében.

SZ: Udvarhelyszék (Herrmann Antal, 1904. 142. – Homoródszentpéteri Cseke József gy., 18. század vége).

E 50.7. Kincsőrző gyík. Az elrejtett kincset egy gyík őrzi (egy kígyó és egy béka társaságában).

FF: Penc (EA 9593/7. – Gerengay Pál gy., 1922–1955).

E 50.8. Kincsőrző denevérek. A barlangba rejtett kincset denevérek őrzik.

ER: Alsórákos (Lőrincz Sándor, 2007a. 32.).

SZ: Gyimes: Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 336–337.).

E 50.9. Kincsőrző darázs. Az elrejtett kincset egy darázs őrzi, amely megjelenik a kincshások felett.

SZ: Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.).

E 50.10. Kincsőrző rák. A kútba rejtett kincset egy nagy rák őrzi, amely az ollójával mindig elvágja a láncot, valahányszor megpróbálják kiemelni a mélyben lévő értékeket.

ER: Fekete-Körös völgye (Györffy István, 1916. 89.).

E 50.12. Kincsőrző patkány. A kincset a ráölt fehér patkány szelleme őrzi.

AF: Móricgát (Fehér Zoltán, 2004a. 408.).

E 50.13. Kincsőrző féreg. A vár pincéjében elrejtett kincset rengeteg undok féreg és bogár őrzi.

ER: Hunyad vármegye/Arany (Versényi György, 1901. 271.).

E 50.14. Kincsőrző szörnyek. Az elrejtett kincset közelebről meg nem határozott szörnyek őrzik.

KM: H. n. (Ipolyi Arnold, 1854. 345.).

ER: Bócs* (Téglás Gábor, 1912. 166.).

E 50.15. Egyéb hagyományok. Az elrejtett kincset közelebről meg nem határozott természetfeletti eredetű állatok őrzik.

DT: Náprádfa (Gönczi Ferencz, 1901. 411.); Bize (RRMNA 1212/40. – Rádics Márta gy., 1978).

ER: Omlás*, Ecel* (Müller, Friedrich, 1885. 98.).

E 51–60. A kincs őrzőivel kapcsolatos egyéb hagyományok

E 51. Kincsőrző „jelenetek”. Az elrejtett kincs a természetfeletti erők hatalma és őrizete alatt áll, amit különféle valóságű képek/jelenések adnak a kincsesők tudtára.

AF: Mohol (Burány Béla, 2001. II. 230.).

SZ: Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.).

→MZ VIII. H 15.3–5.

E 53. Kincsőrző tárgyak.

E 53.1. Kincsőrző tüzes kerék. A kolostor kinceit egy tüzes kerékké változó megölt szerzetes őrzi. / Egy a hegyről lefelé guruló tüzes kerék ijeszti el a kincskeresőket.

DT: Báta (Haas Mihály, 1852. 382–383.); Bodajk (Gál Péter József–Molnár V. József, 1999. 295.).

E 53.2. Kincsőrző csinálmány. A halomba rejtett kincset egy a domb tetejére helyezett rontás (boszorkányok által odatett rongy) őrzi.

AF: Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1936. 300.); Báránd (Uo.; Uő, 1936a. 47.).

E 53.4. Kincsőrző puskák. A kincses barlangban kifeszített drótokhoz kötözött puskák vannak elrejtve, melyek a legcsekélyebb érintésre elsülnek, és megölik az illetéktelen behatolót.

FF: Szepesség (Weber Samu, 1885. 217.; Neidenbach Ákos, 2000. 70.).

E 53.5. Kincsőrző kaszák. A kincses pince ajtajába két folyamatosan mozgó kasza/egy nyaktiló van helyezve, hogy levágja az illetéktelen behatolókat fejét.

DT: Szakcs (MNAR HS ltsz. n. – G. Nagy Béla gy., 1970–1975); Hahót (TGYMA A/1152-80/9. – Ott Júlia gy., 1975).

SZ: Kézdiálmás (Kakas Zoltán, 2008. 157.).

E 53.6. Egyéb kincsőrző fegyverek. A kincses pince ajtaja fölé egy nagy ólomgolyó/egy nagy kard/két bot van felfüggesztve, amely azonnal agyonüti/megöli a belépő kincskeresőt.

DT: Szakcs (MNAR HS ltsz. n. – G. Nagy Béla gy., 1970–1975).

AF: Gulács (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 256. – Babus Jolán gy.); Kunmadaras* (Barna Gábor, 1979. 37.).

SZ: Lemhény (MZA 57545. – Fülöp Imre gy., 1974).

E 55. Láthatatlan kincsőrzők. Az elrejtett kincset láthatatlan, ám a jelenlétükről tanúbizonyságot adó természetfeletti erők őrzik.

FF: Zsgyár (Weber Samu, 1885. 216.); Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 205–206.); Nagyszalánc (EA 12152/15. – Földessy Józsefné gy., 1944).

ER: Tordatúr (Csöggör Enikő, 1998. 228–229.); Magyarborzás (Magyar Zoltán, 2012a. 397. – Poenar Rus Éva gy., 2001); Déscichegy (MZA 82903. – Magyar Zoltán gy., 2008).
MO: Diószén (Halász Péter, 2005. 178.).

E 56. A kincsörzők által keltett zaj. A kincs őrzőinek jelenlétét zaj/lárma/zúgás/hangos szélfúvás/sírás/muzsikaszó jelzi.

DT: Lovászpataona (EA 3056/18. – Diószegi Vilmos gy., 1952).

ER: Alsórákos (Orbán Balázs, 1868. I. 203.); Csicsógyörgyfalva* („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 300–301. – Balla Tamás gy., 1995); Tordatúr – 4 (Csöggör Enikő, 1998. 228–229., 234–235.); Körösfő (MZA 480. – Magyar Zoltán gy., 2003).

E 56.1. A kincsrejtő helyről hallatszó muzsikaszó. A kincs rejtekhelyéről (a föld alól/egy barlangból/egy kút mélyéről) természetfeletti eredetű muzsikaszó hallatszik.

DT: Lovászpataona.

ER: Körösfő, Tordatúr – 2.

E 57. A kincsörzők szózata. A kincs rejtekhelyéről (a föld alól/egy titkos üregből) szózat hallatszik, elriasztva/eltanácsolva arról a helyről a kincskeresőket.

DT: Bakonyszentlászló (EA 3556/1–2. – Babocsay János gy., 1913); Páty (EA 7516/50. – Dobos Ilona gy., 1965).

AF: Derzstomaj (GYINMA 219/2. – Bereczki Imre gy., 1936); Nyíregyháza-Bekőbokor (JAMNA 406-67/9. – Muraközi Ágota gy., 1967); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Újkígyós (Krupa András, 1981. 180.); Bodrogszentmária, Szomotor (Magyar Zoltán, 2009b. 99.).

ER: Ketesd (Kovács Ágnes, 1944. I. 255–256.); Magyarlóna (Szabó Géza, 1978. 109.); Héjjasfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I. 318.).

SZ: Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 139.); Csíkrákos (Uő, 1869. II. 72.); Andrásfalva (Bukovinai székelv népmesék IV., 1986. 222.); Gyimes: Gyepece (Takács György, 2004. 379.).

MO: Külsőrekecsin (Halász Péter, 2005. 180–181. – 1978).

F 1–120. KINCSÁSÁS, KINCSKERESÉS

F 1–20. Kincskeresés természetfeletti lény segítségével

F 1. Kincstre vezető fehér ember. A fehér ember (fehér barát/szerencseember/páter) megmutatja az elásott kincs helyét az arra érdemes/általa kiválasztott/vele találkozó embernek.

ER: Kóbor/Dombos (Miskolczi Ambrus szerk., 2016. 143. – Köpeczi Bodos Sámuel gy., 1789); H. n. (Köváry László, 1857. 26.); Magyarvalkó (Jankó János, 1993. 256–257. – 1891); Kalotaszeg (Uő, 1892. 195.); Aranyosszék (Uő, 1893. 244–245.); Kalotaszeg* (Herrmann Antal, 1893. 238.); Alsó-Fehér vármegye (Lázár István, 1896. 104.); Szucság (Versényi György, 1901. 319.); Szépkenyerűszentmárton (EA 404/6. – N. N. gy., 20. század eleje); Kide (EA 3188/95. – Szűcs Sándor gy., 1941); Kide – 2 (Vajkai Aurél, 1943. 20. – Szűcs Sándor gy., 1941); Szék (AFAR F 2147. – Nagy Olga gy., 1949); Magyarózd (Horváth István, 1971. 46.); Magyarózd – 2 (Uo., 45., 45–46.; Uő, 1980. 47.); Szék (Hoppál Mihály, 1976. 70.); Tordatúr – 2 (AFAR Mg. 2349. II. b., 2350. I. o. – Vöö Gabriella gy., 1978); Magyarózd (Horváth István, 1980. 46–47.); Kalotaszentkirály (Keszeg Vilmos, 1992. 201); Aranyosszentmihály – 2 (Komáromi Tünde, 1994. 36., 37–38.); Tóhát (Keszeg Vilmos, 206–207.; Uő, 1999. 338–339.); Tordatúr – 6 (Csörgör Enikő, 1998. 77–79.); Andrassy-telep*, Magyarország, Mezöbodon – 2, Nagysármás/Csíkszentkirály*, Tóhát (Keszeg Vilmos, 1999. 338–340.); Magyarvista*, Mákófalva, Nádásdaróc* (MZA 50109., 50155., 50151. – Magyar Zoltán gy., 1998–1999); Györgyfalva, Szék (Kós Károly, 2000. II. 362.); Magyarkiskapus (Magyar Zoltán, 2004a. 373.); Vajasad (MZA 50162. – Magyar Zoltán gy., 2003); Csombord – 2, Maggarbagó, Magyarlapád – 2, Marosgombás – 2, Nagymedvés (Magyar Zoltán, 2008a. 331–334.); Szék (Szabó Márton, 2010. 182.); Désakna* (MZA 82940. – Magyar Zoltán gy., 2010); Magyarbagó (Magyar Zoltán, 2011a. I. 411.); Körösfő (Uő, 2011a. II. 519–520.); Ördöngösfüzes – 2 (Uő, 2011a. II. 90.; Uő, 2012a. 439., 440.); Ördöngösfüzes (Uő, 2012a. 440.); Ördöngösfüzes (Horsa István–Hanusz Zoltán, 2015. 38.).
SZ: Béta (Balásy Dénes, 1896. 296.); Székelyhodos – 2 (BBE MIK D-108/86., 86–87. – Szabó Enikő gy., 1998); Havad (Nagy Olga, 2000. 183.); Székelytomba (Magyar Zoltán, 2011a. II. 520.).

F 1.1. A kincstre vezető gombolyag. A fehér ember éjszaka, főleg holdtöltekor megjelenik az alvó ember fekhelye mellett, egy fonalat nyom a kezébe, majd a fonal végét a kezében tartva elvezeti őt az elásott kincs lelőhelyére.

ER: Kalotaszeg (Herrmann Antal, 1893. 238.).

F 1.2. A piros kendővel megjelölt kincs. A fehér ember piros kendőt lobogtatva hívja ki az általa kiválasztott embert a házából. Ahol megáll, és a piros kendőt eldobja, ott van a földben ezüstpénz elrejtve.

ER: Alsó-Fehér vármegye (Lázár István, 1896. 104.).

F 1.3. A fehér kendővel megjelölt kincs. A fehér ember/fehér asszony/tündér egy fehér kendővel/zsebkendővel integet az általa kiválasztott személynek, majd ahol a fehér rongyot leteríti a földre, ott érdemes ásní, mert ott van elrejtve a kincs.

ER: Nagypetri (Keszeg Vilmos, 1999a. 393.; Magyar Zoltán, 2004a. 373. – Gálffy Mózes gy., 1940-es évek); Várkudu (Duka János, 1993. 46–47. – 1954); Válaszút (EA 5606/35. – Kallós Zoltán gy., 1960); Tordatúr (AFAR MG. 2349. II. b. – Vöő Gabriella gy., 1978); Gógánváralja (KJNTA 481-00. – Nagy Tünde gy., 1995); Körösfő (Magyar Zoltán, 2011a. II. 519–520.). SZ: Nyárád mente (Versényi György, 1901. 318–319.); Gyimesközéplek (EA 5606/18. – Kallós Zoltán gy., 1960); Székelytomp (Magyar Zoltán, 2011a. II. 520.).

F 1.4. A földbe szúrt karddal megjelölt kincs. A fehér ember éjfélkor kopogtat az általa kiválasztott személy ajtaján, majd kihívja a házából, és vezetni kezdi mindaddig, amíg egy helyen a földbe nem szúrja a kardját.

ER: Désakna* (MZA 82940. – Magyar Zoltán gy., 2010).

F 2. Kincstre vezető ősz ember. Az ősz ember (ősz hajú, ősz szakállú öregember alakjában megjelenő kincsőrző szellem) felfedi/megmutatja az elrejtett kincs rejtekhelyét az arra érdemesnek ítélt embernek/kincset osztogat az általa kiválasztott személynek/közli egy általa kiválasztott személlyel a kincs megszerzésének a feltételeit/közli azt, hogy megunta már az őrzést, és immár kiáshatják/elvihetik a kincset.

DT: Somló-vidék (Relkovič Davorka, 1928. 98.); Somlószlós (EA 23471/26. – Süle Sándor gy., 1948); Tordas (EA 7851/2. – Sándor István gy., 1964); Bajót (EA 14477/20. – Balogh László gy., 1965); Nagyberki (MNT 23/4. – Gerencsér Sándor gy., 1969–1975); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/63. – Orbán Gézáné gy., 1984).

FF: Diósgyőr (Tompá Mihály, 1854. 91–98.; Uő, 1870. 572–573.); Diósgyőr (Siegmetth Károly, 1889b. 63.); Eger* (EA 871/191–192. – Gulyás Béla gy., 20. század eleje); Szihalom – 2 (EA 579/42–43., 45. – Koós Antal gy., 1912); Penc – 2 (EA 9593/4–5., 9–10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Diósgyőr (Szeghalmy Gyula, 1929. 128–129.); Diósgyőr (Solymossy Sándor, 1935. 238.); Dédes (Paládi-Kovács Artilla, 1982. 158.).

AF: Szeged (MFMNA 43-1967/11–13. – Bakay Ferdinánd gy., 1856–1857); Oroszlámos (EA 2856/11. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Cegléd (Cegléd és Vidéke, 1895. június 2.; EA 6365/94.); H. n. (Szívós Béla, 1912. 30–31.); Szeged vidéke (Móra Ferenc, 1982. 291. – 1922); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 167.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 234–235.); Biharnagybajom (GYINMA 31/6. – Szűcs Sándor gy., 1934); Püspökladány (Szűcs Sándor, 1936. 302–303.); Sárrétudvari (Uo., 303.; Uő, 1936a. 47.); Magyarhomorog (Végh József, 1944. 61.); Békés, Gyula, Gyulavári (EFMA 106-67/1., 3. – Maróti György gy., 1951); Körösszegapáti (Szende László szerk., 2002. 146. – 1951); Nagyhódos (Ferenczi Imre, 1959. 437.); Tiszaszőlős (MOA 7624. – Szűcs Sándor gy.); Karcsa (MNAR HS 81401. – Nagy Géza gy., 1969–1975); Jászdózsa (MNAR HS 91501. – Gulyás Éva gy., 1969–1975); Nagykőrös (AJMA 418-77/27. – Barna Gábor gy., 1976); Arad-Mossóczytelep, Kisiratos – 4 (Kovács Ferenc, 1995. 34–36., 38–39.); Nagyvíván (Pócs Éva szerk., 2012. 186–187. – Pócs Éva gy., 1961); Nyírbozdány (JAMNA 238-67/15. – Csermely Tibor gy., 1962); Nyírjátör (Erdész Sándor, 1998. 356. – 1962); Karcsa (Balassa Iván, 1963.

336–337.); Nagykereki (Ferenczi Imre, 1965. 248.); Kisdombegyház* (EA 14336/8. – N. N. gy., 1965); Nyírbátor (MZA 71539. – Lackovits Magdolna gy., 1967); Berettyóújfalu (DMNA 1150/49., 50. – Sándor Mihályné gy., 1968); Berettyóújfalu (Sándor Mihályné, 1976. 195. – 1968); Újkígyós (Krupa András, 1981. 175.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 595–596.; Uő, 1992. 312.); Matolcs* (Luby Margit, 1983. 86.); Törökbecse (Jung Károly, 1985. 155–156.); Kunmadaras (Füvessy Anikó, 1992. 314.); Nagykágya (Magyar Zoltán, 2012c. 157–158.).

ER: Kóbor/Dombos (Miskolczy Ambrus szerk., 2016. 143. – Köpeczi Bodos Sámuel gy., 1789); Hétfalu, Brassó vidéke (Orbán Balázs, 1873. VI. 145., 201–202.); Kolozsvár (Herrmann Antal, 1905b. 60.); Várasfenes (Györfly István, 1916. 82.); Várasfenes (Kun József, 1998. 23–24. – 1954); Inaktelke (Szabó Géza, 1978. 114–115.); Aknaszlatina (Kovács Sándor, 2000. 70–71.).

SZ: Felsőrákos (Kriza János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Udvarhelyszék – 2 (EA 744/1., 2. – Kolumbán Samu gy., 1890-es évek); Olasztelek (Kolumbán Samu, 1895. 298–299.); Fenyéd (Balásy Dénes, 1897. 298.); Koronka (Petri Mór, 1901. I. 622–623.); Dálnok – 2 (Farágó József, 1948. 66.); Nagykede (Nagy Endre–Péter Sándor, 2004. 87. – Demeter Ilona gy., 1958); Maroshévíz (BBE MIK D-23/153. – Bodor József gy., 1964); Kovászna (MNA R/19. IV. 101. – Gazda Klára és Kósa László gy., 1966); Maksa (MZA 57524. – Kakas Zoltán gy., 1968); Nagykede (Vöő Gabriella, 1981. 255.); Homoródalmás (Pócs Éva szerk., 2012. 190.); Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 91–92. – Gagyai József gy., 1996); Székelyhodos* (BBE MIK D-108/86. – Szabó Enikő gy., 1998); Oklánd (Magyar Zoltán, 2011d. 184.).

F 3. Kincstre vezető fehér asszony. A fehér asszony (fehér leány) megjelenik az arra érdemes ember előtt, és megmondja neki, hogy hol van földbe ástott kincs/elvezeti a kincs rejtekhelyéhez.

FF: Dobsina vidéke (Mikulik József, 1880. 28.); Zólyom vármegye (Versényi György, 1895. 131–132.); Dés (Versényi György, 1901. 271.); Köröstárkány (Györfly István, 1916. 82.); Nagypetri (Keszeg Vilmos, 1999a. 393.; Magyar Zoltán, 2004a. 373. – Gálffy Mózes gy., 1940-es évek); Válaszút (EA 5606/35. – Kallós Zoltán gy., 1960); Gógánváralja (KJNTA 481-00. – Nagy Tünde gy., 1995); Várkudu (Duka János, 1993. 46–47.); Válaszút (MZA 82938. – Magyar Zoltán gy., 2008).

SZ: Nyárád mente (Versényi György, 1901. 318–319.); Gyimesközéplak (EA 5606/18. – Kallós Zoltán gy., 1960).

F 4. Kincstre vezető tündér. Egy álomban/valóságosan megjelenő tündér figyelemzveti a kincskeresőt a kincs hollétére/titkos lelőhelyére (egy aranytelérre/a bizonyos időközönként megnyíló kincses pincére/stb.).

DT: Belsőbáránd* (IKMNA 69.2/54–55. – Gelencsér János gy., 1969); Mohács („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 301. – Hegedűs Katalin gy., 1995); Hosszúhetény (MZA 91512. – Magyar Zoltán gy., 2008).

FF: Rozsnyó (Fehérvári István, 1937. 193–194.); Rozsnyó (Terény János, 1940. 68–69.).

AF: Orosháza (Szendrey Zsigmond, 1926. 138. – Madarassy László gy.); Arad-Mossóczytelep (Kovács Ferenc, 1995. 35.).

ER: Felsőgárd (Magyar Értesítő, 1867. 5.); Kalotaszeg (Herrmann Antal, 1893. 180.); Mészkö (Borbély Sándor, 1893. 358–359.); Mészkö (Uő, 1894. 1.); H. n. (Versényi György, 1900. 12.); Dés* (Uő, 1901. 271.); Szék (AFAR F 2145. – Nagy Olga gy., 1949); Désfalva („Beszéli

a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 302–303.; Magyar Zoltán, 2005a. 146. – Adorjáni Rudolf Károly gy., 1992).

SZ: Kovászna, Nyárad mente (Versényi György, 1901. 296., 318–319.); Parajd (EA 26201/9. – Szócs Lajos gy., 1995); Kibéd – 2 (Ráduly János, 1997. 96–97.; Uő, 2006. 9., 40. – 1985).

F 5. Kincstre vezető törpe. A kincskeresőt egy álomban/valóságosan megjelenő törpe vezeti el a kincs lelőhelyéhez/figyelmezteti a kincs megszerzésének feltételeire.

KM: H. n. (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–33.; Ilyefalvi Emese szerk., 2014. 240. – A Tudás Könyve, 2014. – 17. század).

DT: Bánfa (MOA 9233. – Berze Nagy János gy., 1934).

FF: Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 32–33. – 1880); Nógrádsipek (Pócs Éva szerk., 1980. 587–588); Márianosztra (MZA 110229. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Sáp (Molnár Ambrus, 2001. 257.).

ER: H. n.* (Wlislöck Henrich, 1886. 106–107.); Nagymoha (AFAR Mg. 1583. I. g. – Faragó József gy., 1967); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 204–205.); Kolozs (Kolozsi Gergely István, 2000. 76–80.); Szilágyolompért, Szilágyfőkeresztúr (Magyar Zoltán, 2007a. 323., 325.).

SZ: Maksa (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 47.).

F 6. Kincstre vezető bányarém. A bányarém (bányaszellem/berkmanli/permonyik/bányipásztor/stb.) az arra érdemes személyt elvezeti a bányában rejtőző aranytelérhez. / A bányatörpék (hálából/szánalomból) kincstre vezetnek egy embert.

DT: Tatabánya (Bihari Anna, 1980. 305. – Dömötör Tekla gy.).

FF: Dobsina vidéke* (Mikulik József, 1880. 140–141.); Ferdinándbánya (Versényi György, 1890. 341.); Selmecbánya (Relković Néda, 1927. 126.); Rudna – 2 (Magyar Zoltán, 2011c. 208. – Barabás Jenő gy., 1955); Karancsberény (MOA 2073. – Sándor R. gy.); H. n. (Gergely Ernő, 1986. 176.); Rudna (L. Juhász Ilona, 2002. 172.).

ER: Aknaszlatina (Versényi György, 2011. 31. – 1880); Aknaszlatina, Nagybánya, Kapnikbánya (Uő, 1890. 341–342.); Alsó-Fehér vármegye (Lázár István, 1896. 104–105.); Felsőbánya – 2 (Szmik Antal, 1906. 201., 202–203.); Felsőbánya (Szendrey Zsigmond, 1928. 35.); Aknaszlatina* (Kovács Sándor, 2000. 70–71.).

F 7. Kincstre vezető szellem. Egy természeti démon (a szél fia)/egy helyi szellem (a hegy szelleme/a kincs őrzőszelleme)/egy láthatatlan szellem kincstre vezeti az arra érdemeseket/felfedi a kincs rejtkehelyét egyes embereknek.

DT: Mecsek vidéke/Püspökszentlászló (Vargha Károly, 1959. 60.; Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 119–122.; Vargha Károly–Rónai Béla, 1961. 38–44.).

FF: Szepesség (Ipolyi Arnold, 1854. 110.); Szepesség (Hanusz István, 1892. 17.); Kakaslomnic (A Magyarországi Kárpátegyesület Évkönyve XXIII., 1896. 134.); Szepesség (Bruckner Győző, 1922. 146.).

AF: Szeged (A tengeri kisasszony, 2006. 955. – Bakai Ferdinánd gy., 19. század közepe); Nádudvar – 2 (EA 10569/2., 4. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 154.).

ER: Kisderszida (Kőváry László, 1840. 9. szám.); Ketesd (Kovács Ágnes, 1944. I. 255–256.).

SZ: Gyimes: Gyepece (Takács György, 2004. 379.).

F 8. A kincset ajándékozó vad öreg. Keresztelő Szent János napjának éjjelén „szerencsefazekat” ásnak el valamely hegy tetején, és Szent András napjának éjfélig ott tartják, amikor aztán az edényt kiássák. Ha olyan év van éppen, hogy a hegyek megnyílnak, a vad öreg (tündér/óriás) néhány percre előjön, és csordultig tölti a fazekat arannyal.

ER: Kalotaszeg (Herrmann Antal, 1893. 180.).

F 9. Kincstre vezető vízi ember. A vízi ember hálából megmutatja a halászoknak a folyó mélyén rejtőző kincset.

FF: Szob (Hála József, 1984. 107.).

F 11. Kincstre vezető ördög. Az ördög a kinczsásó lelkéért cserébe megmutatja az általa őrzött kincsek lelőhelyét. / Az ördögök megunva a kincs őrzését, kártyán elnyeretik azt egy emberrel.

DT: Győr (Bálint Sándor, 1977. II. 320–321. – 18. század); Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 227.); Téjfalú (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946).

FF: Pásztó (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 92. – Németh Miklós gy., 1913–1914); Bernecebaráti (EA 14775/45. – Korcsmáros László gy., 1951); Gölnicbánya (Neidenbach Ákos, 2000. 87.).

AF: H. n. (Tompai Mihály, 1846. 181–190.; Uő, 1870. 480–483.); Ószentiván (EA 2856/7. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége).

ER: H. n.* (Wlislöck Heinrich, 1886. 106–107.); Dész (Kádár József, 1992. 18–19.; Uő, 2000. 48. – 1892); Retteg (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284–285. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994).

SZ: Altörja (Benkő József, 1999. II. 150–151. – Timon Sámuel feljegyzése Apor Péter nyomán, 18. század közepe); Ojtoz* (EA 24515/19. – Kakas Zoltán gy., 1968).

F 12. Kincstre vezető lidérc. A lidérc megmutatja a kinczsásóknak, hogy hol keressék a földbe rejtett értékeket. / A fellobbanó lidérccláng helyén kincs van elrejtve.

DT: Rábakovácsi (MNAR HS 117. – Szombati József gy.); Lendvadedes (MNAR HS 3146. – N. N. gy.); Szalafő (MNAR HS 3150. – N. N. gy.); Szalafő (MNAR HS Itsz. n.; MZA 105337. – N. N. gy.); Nagymákfa (MNAR HS 3159. – Király Imre gy.); Csemeszkopács (MNAR HS Itsz. n.; MZA 105.345. – Pubgor Zoltán gy.); Lúzsok (Zentai Tünde, 1983. 58.); Zsigárd (MZA 90746. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010).

FF: Bajmóc (Relković Davorka, 1920. 79.); Hontfüzesgyarmat (MNAR HS 3172. – Német Imre gy., 1967); Bükkábrány (MNAR HS 3116. – Nagy Elek gy.); Nagybarca (MNAR HS 3006. – Bagdy István gy., 1970–1975); Karancseszi (Fejős Zoltán, 1985. II. 94.).

AF: Kisújszállás (MNAR HS 3170. – Csalog Zsolt gy., 1965); Beregdaróc (MNAR HS 3101. – N. N. gy.); Polgár (MNAR HS 3102. – Petneházy István gy.); Ordas (MNAR HS 3105. – Besenczi Sándor gy.); Berekfürdő (MNAR HS 3110. – Kudár István gy.); Porcsalma

(MNAR HS 3145. – Póker István gy.); Hajdúnánás (MNAR HS 3161. – Fülöp Emil gy.); Tiszafüred (MNAR HS 3175. – Végh József gy.); Nagyléta (MNAR HS 3188. – Szabó Lajosné gy.); Szentés (MNAR HS 6206. – Gilicze László gy.); Vanyola (MNAR HS 16184. – Pócs Éva gy.); Orosháza (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105339. – Patakfalvy István gy.).

F 13. Kincstre vezető gyertyás. A gyertyás megmutatja a kincset rejtő helyet. / Aki a határban bolyongó gyertyás nyomába ered és képes utolérni őt, az azon a helyen kincstre lel.

DT: Kercaszomor (EA 17480/24. – Kovács József gy., 1970); Kercaszomor (Moldova György, 1974. 261.); Pankasz (EA 20335/12. – Avas Kálmánné gy., 1979).

F 14. Kincstre vezető tüzes ember. A tüzes ember a határban elásott kincs helyére vezeti a szerencsés embert. / Ahol tüzes embert látni, ott kincs van elrejtve.

DT: Fertőhomok (MNAR HS 3165. – Horváth Iván gy., 1969).

FF: Palócföld (Manga János, 1979. 142.).

AF: Szeremle, Dávod (MNAR HS 3298., 3299. – Grynaeus Tamás gy., 1968).

F 15. Kincstre vezető kísértet.

F 15.1. Kincstre vezető várúrnő. A vár halott úrnője/kulcsárnője kincstre vezeti az éjjel arra járó/a vár romjai közé tévedt embert.

FF: Késmárk* (A tengeri kisasszony, 2006. 398. – Lindtner Ernő gy., 19. század közepe); Csejte* (Ammer, Vladimir, 1971. 23–24.); Regéc (EA 25053/77–78. – Németh Béla gy., 1992).

F 15.2. Kincstre vezető asszony. Asszony alakjában megjelenő kísértet vezeti el a kincskeresőt az elrejtett kincshez.

FF: Selmezbánya (Versényi György, 2011. 47. – 1883; Uő, 1895. 130.); Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 208–209.); Zólyom vármegye – 2 (Versényi György, 1895. 130–131., 236.); Szendrő (MZA 102213. – Koritsánszky Dezső gy.); Bodrogkeresztúr (Pócs Éva szerk., 2012. 191. – Dobos Ilona, 1960); Körmöcbánya (EA 16019/11. – Lánzos Zoltán gy., 1977); Nagybalog (MZA 93182. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Szendrő (MZA 102221. – Gergely Tamás gy., 2013–2014).

AF: Homokmégy (Gunda Béla, 1942. 146–147.).

F 15.3. Kincstre vezető kisasszony. Kisasszony (kulcsos kisasszony) alakjában megjelenő kísértet vezeti/csalogatja az elrejtett kincshez az arra járó embereket.

FF: Liptóóvár (Lovcsányi Gyula, 1881. 56.); Zólyom vármegye (Versényi György, 1895. 131.); Rimaszombat (Elek Zoltán, 1896. 382–383.); Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 90–91. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek); Körmöcbánya (EA 16019/9. – Lánzos Zoltán gy., 1977); Rudna (L. Juhász Ilona, 2002. 173.).

F 15.4. Kincstre vezető szerzetes. Szent Pantaleon szelleme/a tátrai kőbarát/egy kísértő remete/egy szerzetes szelleme megmutatja a hegybe rejtett kincseket az arra érdemeseknek.

DT: Szerémség (Aldunai Lapok, 1860. 5. szám, 18.); Bánfa* (Berze Nagy János, 1940. III. 234.).

FF: Szepesség (Ipolyi Arnold, 1854. 345.); Pozsony vármegye (A fehérkői kincseskamra, 1874. 2–16.); Szepesség (Hanusz István, 1892. 14–15.); Németpróna (Nyitra vármegye, 1899. 201–202.); Bodrogkeresztúr (Dobos Ilona, 1988. 352.); Terbeléd (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 156.).

F 15.6. Kincstre vezető halott törökök. A halott török vezér/a kincset elrejtő török katonák szelleme a kincshez vezeti az arra járó embereket.

FF: Szécsény (PMNA 7/3–4. – Solymos Ede gy., 1949); Uppomy (HOMNA 700/12. – Lajos Árpád gy., 1960).

AF: Cegléd (EA 6365/70. – Nagy Dezső gy., 1960).

F 15.7. Kincstre vezető elátkozott lelkek. Egy elátkozott cigánylány/a török basa által megátkozott kisasszony/egy elátkozott ember kísértete a megváltás reményében az általa őrzött kincshez vezeti az arra járó embert.

FF: Zólyom vármegye (Versényi György, 1895. 131.); Rimaszombat (Elek Zoltán, 1896. 382–383.).

AF: Bátmonostor (MNAR HS 140202. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Hajós (Kuczy Károly, 1980. 74. – Harmath Lajosné gy.).

DT: Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 207.).

F 15.9. Kincstre vezető kísértet (egyéb hagyományok). Egy ember alakú kísértet/egy fekete alak/egy fehér alak/stb. megmutatja az elrejtett kincset/a kincsejtő helyhez hívogatja az arra járó embert.

DT: Somorja (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 93–94. – 1930-as évek); Kemse (Zentai Tünde, 1983. 50.).

FF: Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 47. – 1883; Uő, 1895. 130.).

AF: Homokmégy (Gunda Béla, 1942. 147.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 852.); Kecel (Uo.; Uő, 2004. 157.).

SZ: Homoródalmás (MNAR HS 140105. – Gagy József gy., 1996).

F 16. Visszajáró halott által felfedett kincs. A pénzt még életében elrejtő személy a halála után nem tud megnyugodni és visszajár mindaddig, amíg valakivel (valamely családtagjával) nem közli a kincs rejtekhelyét.

KM: H. n. (EA 568/49. – Dömötör Sándor gy., 1931).

FF: Garam mente* (Magyar Népköltési Gyűjtemény I., 1872. 447–452.; Rozmaringkoszorú, 1979. 336–339. – Bodros Katica [Dessewffy Virginia] gy., 1872 k.).

AF: Szatmár megye (Luby Margit, 1935. 172.); Bátorliget (Ortutay Gyula, 1940. 235.); Kiskunmajsa (Csík Antal, 1995. 121.).

SZ: Andrásfalva/Kakasd (Dégh Linda, 1955. I. 100–103., 479.); Maroshévíz (BBE MIK D-23/153–154. – Bodor József gy., 1964); Ozsdola (MZA 57540. – Kakas Zoltán gy., 1971); Gyimes: Antalok száda (MZA 57604. – Mónus Berta feljegyzése, 1990-es évek); Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 344.); Gyimes: Magyarcsüvés, Kostelek (Takács György, 2004. 381., 382.).

MO: H. n. (Hegedűs Lajos, 1952. 263–264.).
→MZ VIII. D 40. →Hiedelemmondák.

F 18. Kincstre vezető természetfeletti állatok.

F 18.1. Kincstre vezető kígyó. Egy különleges kígyó (fehér kígyó/tarajos kígyó)/ természetfeletti eredetű kígyó jelzi az emberek számára az elrejtett kincs helyét/ vezet el az embereket a kincshez.

DT: Óriszentpéter (EA 7818/61. – Kiss Gábor gy., 1941); Nagyhajmás (JPMNA 45-75/2. – Gyenei József gy., 1953); Ibafa (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 124.); Berzence (EA 4523/96–97. – Szállási Sándor gy.).

FF: Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 135. – 1894; Uő, 1895. 232.; Kandra Kabos, 1897. 147.); Hárskút (Magyar Zoltán, 2001a. 362.; Uő, 2011c. 135. – Barabás Jenő gy., 1955); Szögliget (Magyar Zoltán, 2011a. 360–361.); Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 142–143.); Lice (MZA 93197. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Sajóháza (Magyar Zoltán, 2011c. 135–136.).

ER: Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 125–126.).

F 18.2. Kincstre vezető béka. Egy emberi nyelven megszólaló/a szájában kulcsot tartó béka vezet el hálából/a megváltás reményében egy embert az elrejtett/ általa őrzött kincshez.

DT: Szentgál – 2 (Vajkai Aurél, 1987. 207., 208–209.).

FF: Dobfenek (Magyar Zoltán, 2006b. 62–63.); Dobfenek (Frics Gyula–Varga Norbert, 2007. 239. – Farkas Ottó gy.).

F 18.3. Kincstre vezető macska. Egy természetfeletti eredetű macska/fekete macska kínálja a kincses pince kulcsát a kincskeresőknek.

DT: Szentgál (Vajkai Aurél, 1959. 166–167.); Szentgál – 2 (Uő, 1987. 207–208., 208–209.).

FF: Kövi* (MZA 93041. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006).

F 18.4. Kincstre vezető természetfeletti eredetű kutya. Egy kutya formában megjelenő kísértet/természetfeletti eredetű kutya mutatja meg a kincskeresőknek az általa őrzött kincset.

FF: Széphalom/Karcsa (MZA 96871. – Balassa M. Iván gy., 1961); Tarcal (Pócs Éva szerk., 2012. 191–192. – Dobos Ilona gy., 1962); Lévárt (MZA 93066. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Tiszakécske (MNAR HS 81603. – Lovas Zoltán gy., 1969–1975).

F 18.5. Kincstre vezető táltos ló. Egy hatalmas vihar idején a várrom felett megjelenő tüzes paripa vezet a kincstre (a patájával kirúgja a várfal egy részét, ahol azt követően sok kincset találunk). / Ahol a táltos ló (Rákóczi táltos lova) kincset lát a földben, ott nagyot dobbant a lábával.

FF: Drégelypalánk (EA 21589/34–35. – N. N. gy., 1943); Arka (Ferenczi Imre, 1960. 397.).

F 19. A kincsrejtő hely fölött röpködő hollók. Egy ember az ördögoldalborda birtokában a kincsrejtő hely fölött elrepülő hollók beszédéből értesül a hatalmas kincsről. / A kincskeresők úgy vélik, hogy a hollók olyan helyen raknak fészket, ahol kincs van elrejtve.

AF: Nagydobos (Gunda Béla, 1989. 75–76.).

ER: H. n. (Kilián István, 193. 166. – iskoladráma, 18. század közepe).

F 20. A kincskeresőnek kínált kulcs. A kincskeresőnek egy természetfeletti lény (a vár úrnőjének/egy halott kisasszonynak/egy elátkozott embernek/egy visszajáró halottnak/stb. a szelleme) nyújtogatja a kezében tartott kulcsot/aranykulcsot, amellyel kinyitható a kincses pince ajtaja. / Egy természetfeletti eredetű állat (kígyó/béka/macska/kutya) hozza a szájában, és kínálgatja a kincskereső számára a kincses pince kulcsát. Aki van olyan bátor, hogy elvegye a kulcsot, megszerezheti a kincseket.

DT: Nagyhajmás (JPMNA 45-75/2. – Gyenei József gy., 1953); Ibafa (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 124.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1959. 166–167.); Szentgál – 3 (Uő, 1987. 207–209.).

FF: Késmárk* (A tengeri kisasszony, 2006. 937. – Lindtner Ernő gy., 19. század közepe); Szepesség (Ipolyi Arnold, 1854. 345.); Liptóóvár (Lovcsányi Gyula, 1881. 56.); Selmecbánya (Versényi György, 2011. 47. – 1883; Uő, 1895. 130.); Szepesség (Hanusz István, 1892. 14–15.); Rimaszombat (Elek Zoltán, 1896. 382–383.); Németpróna (Nyitra vármegye, 1899. 201–202.); Szepesség (Bruckner Győző, 1922. 147.); Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 90–91. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek); Uppony (HOMNA 700/12. – Lajos Árpád gy., 1960); Csejte* (Ammer, Vladimir, 1971. 23–24.); Körmöcbánya – 2 (EA 16019/9., 11. – Lánzos Zoltán gy., 1977); Regéc (EA 25053/77–78. – Németh Béla gy., 1992); Rudna (L. Juhász Ilona, 2002. 173.); Lévárt, Nagybalog (MZA 93066., 93182. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Szendrő (MZA 102213. – Koritsánszky Dezső gy.); Szendrő (MZA 102221. – Gergely Tamás gy., 2013–2014).

AF: Géc (Luby Margit, 1935. 172.); Békés (EFMA 106-67/2. – Maróti György gy., 1951); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 852.; Uő, 2004. 157.).

ER: Lippa (Gabnay Ferenc, 1886. 1.); Marossolymos (Záray Jenő, 1936. 10–11.).

F 21–40. Kincskeresés természetfeletti erejű személy segítségével

F 21. Kincstre vezető táltos. A foggal/dupla fogsorral/fölös csonttal/a hátán sörénnyel/burokban/hetedik gyerekként született táltos meglátja a földbe rejtett kincset. / A táltos fizetség ellenében/mert neki nem szabad megszereznie/mert át akarja adni a kincs őrzését/hálából a vendéglátásért megmutatja az elrejtett/ elásott kincs lelőhelyét.

KM: H. n. (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–32.; Ilyefalvi Emese szerk., 2014. 241. – A Tudás Könyve, 17. század).

DT: Győrvár (MNAR HS 180307. – Guttman Miklós gy., 1882); Vágvecse (Szentkereszty Tivadar, 1895. 416.); Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 175.); Győr (EA 1445/253–255.; Verebélyi Kincső szerk., 1998. 326. – Nagy Károly gy., 1914); Rábatótfalu (Vakarc Kálmán, 1939. 204.); Tordas (EA 2363/25. – Szoboszlai István gy., 1951); Lovászpata (MNAR HS 60408. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Nagyhajmás (JPMNA 45-75/2. – Gyenei József gy., 1953); Nádasd (SMK 257/IV. 2. – Dömötör Sándor gy., 1955); Dunaremete (Diószegi Vilmos, 1958. 346.); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 616. – 1958); Csókakő – 2 (MNAR HS ltsz. n. – Diószegi Vilmos gy., 1960); Gyanó, Gerse (Mozsolics Amália, 1963. 227., 228.); Győrszentiván (XJMNA 689-70/32. – Szakál László gy., 1970); Cikolasziget (MNAR HS ltsz. n. – Timaffy László gy., 1970–1975); Dunaremete (Diószegi Vilmos, 1973. 200.); Döbrököz (WMMEA 559-79/14. – Birtalan Ágnes gy., 1977); Szentgál – 2 (Vajkai Aurél, 1987. 239., 241.); Balatonendréd (RRMNA 2126/23. – N. N. gy., 1989); Csókakő (EA 25053/7–8. – Németh Béla gy., 1992); Bodajk (Gál Péter József, 2017. 526. – 1994); Vasvár – 2 (Mozsolics Amália, 1996. 83., 84.).

FF: Emőd (Tóth Péter, 1988. 108. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Karancskeszti (MNAR HS ltsz. n. – Petrőczy György gy., 1970–1975); Zsély (MZA 88959. – Danczi Lajos gy., 1975).

AF: Debrecen vidéke – 3 (Komáromy Andor, 1910. 203., 249–254., 354–355. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1702, 1711); Szeghalom (Szűcs Sándor, 1940. 458.; Nagy Gusztáv, 1957. 293–295. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1789); Túrkeve (Györffy István, 1916. 88–89.; Uő, 1986. 207. – közözlővel, 1801); H. n. (Ipolyi Arnold, 1854. 450.); Nagysárrét (Osváth Pál, 1875. 305–308.); Szeged-Királyhalom, Földeák (EA 2812/II. 278., 280. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szeged (EA 2856/6. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Csongrád, Szegvár (EA 1394/3. – Magyar Sándor gy., 1900); Érmindszent (Budapesti Napló, 1906. április 1.; Ady Endre, 1962. I. 100., II. 565.); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914a. 316.); Nagyszalonta (Uő, 1916. 88–89.); Földeák, Szentés (Kálmány Lajos, 1917. 264., 266.); Szeged vidéke (Csefkó Gyula, 1929. 119.); Kunszentmárton (Magyarország, 1925. augusztus 2.; Ethnographia, 1926. 57.); Kunszentmárton (MNAR HS ltsz. n. – N. Bartha Károly gy., 1931); Békésszentandrás, Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 22., 23.); Biharnagybajom – 2 (GYINMA 135/2., 2–3. – Szűcs Sándor gy., 1934); Törökszentmiklós (MOA 1748. – N. Bartha Károly gy.); Matolcs – 3 (Luby Margit, 1936. 59–61.); Biharnagybajom, Nagysárrét, Füzesgyarmat (Szűcs Sándor, 1936. 301–302.); Nagysárrét (Uo., 3032.; Uő, 1957. 260.); Nagysárrét (Uő, 1940. 456.); Nagysárrét (Uő, 1940a. 2.); Mezőtúr (EA 5560/76. – Kása Gyula gy., 1940); Nagyar (Luby Margit, 1943. 171.); Kiskunfélegyháza (EA 7678/50. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Páhi, Tiszaigar – 3 (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105359. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Tiszaigar (MNAR HS ltsz. n. – Katona Imre gy., 1950); Tiszacsege – 2 (MNAR HS ltsz. n. – Kovács Péter gy., 1950); Tiszaigar (EA 4119/422. – Szendrey Ákos gy., 1950); Hajdúhadház (Enyedi József, 1955. 73–74.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1955. 157.); Karcag (GYINMA 141/8. – Kiss Pál Róza gy., 1956); Biharnagybajom (GYINMA 135/3. – Szűcs Sándor gy.); Karcag (MOA 7661. – Szűcs Sándor gy.); Tiszaszentimre, Kunmadaras, Zagyarékas, Kőtelek (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105361., 105367. – Pócs Éva gy., 1960–1962); Sárrétudvari (EA 7319/263. – P. Madar Ilona gy., 1963); Zagyarékas (MNAR HS ltsz. n. – Pócs Éva gy., 1964); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 131.); Dévaványa (EA 15823/21. – Bereczki Imre gy., 1968); Doboz – 3 (DENIA 1047/71. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Hajdúság (Balogh István, 1969. 278–279.); Hajós (MNT 23/4. – Harmath Lajosné gy., 1969–1975); Újszentmargita (MNAR HS 51202. – Petneházi István gy., 1969–1975); Karácsond (MNAR HS 82102. – Berényi Andrásné gy., 1969–1975); Komlódtótfalu (MNAR HS ltsz. n. – Puskás Lajos gy., 1970–1975); Balástya (MNAR HS ltsz. n. – Veszelka Imre gy., 1970–1975); Hajdúnánás (MNAR HS ltsz. n. – Fülöp Emil gy., 1970–1975);

Kistelek – 2 (Bosnyák Sándor, 1973b. 82–783., 83–84.); Nagyiván (Barna Gábor, 1974. 285. – Tóth I. gy.); Rábé (Ferenczi Imre, 1974. 266.); Karcag (GYINMA 1353-76/IV. 18. – Simon Judit gy., 1976); Karcag (GYINMA 1414-76/17., 17–18. – Krémer László és Hetyési Sándor gy., 1976); Nádudvar (Barna Gábor, 1979. 34–35.); Biharugra (Jung Károly szerk., 1980. 77–78.); Tiszafüred – 3 (Füvessy Anikó, 1982. 600–602.); Tiszafüred (Uo., 599–600.; Uő, 1992. 317.; Uő, 2002. 53.); Matolcs (Luby Margit, 1983. 86.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Kunmadaras (GYINMA 2407-89/68. – Szabó Imre gy., 1989); Hajdúnánás (Draviczy Imre, 1990. 43.); Nagyikunság (GYINMA 2514-91/164–165. – Szabó Imre gy., 1991); Karcag – 3, Tiszafüred – 4 (Füvessy Anikó, 1992. 312–313., 315–316.); Kunmadaras – 2 (Uő, 1992. 316–317.; Uő, 2002. 53.); Karcag (Örsi Julianna, 1997. 26.); Abád, Karcag, Nagyiván, Tiszafüred – 2, Tiszaszentimre (Füvessy Anikó, 2002. 48., 52–53.); Karcag – 2 (Szerepi Nagy Antal, 2006. 69–70., 70–71.); Orosháza* (Verasztó Antal, 2006. 159.).

ER: Fekete-Körös völgye, Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.); Köröstárkány (MNA R/8. IV. 95. – Kósa László gy., 1964); Hétfalu (AFAR F 8327. – Nagy Olga gy., 1970); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Válaszút/Méra (MZA 97451. – Magyar Zoltán gy., 2013).

SZ: Homoród mente (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 77. – 1839); Hadikfalva (Bosnyák Sándor, 1977. 156.); Nyárádszentimre* (Magyar Zoltán, 2007b. 88.).

MO: Pusztina (Seres András, 1994. 327. – 1980).

F 21.1. Kincslátó táltos asszony. Egy táltos asszony mutatja meg az elrejtett kincs helyét.

AF: Debrecen vidéke – 2 (Komáromy Andor, 1910. 249–254., 354–355. – boszorkányper tanúvallatási jegyzőkönyve, 1711); Szeged-Királyhalom (EA 2812/II: 278. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Biharugra (Jung Károly szerk., 1980. 77–78.).

F 21.2. Kincslátó táltos lány. Egy/két táltos lány látja meg a körméből/acéltük-rön nézve a földbe rejtett kincset. / Csak az a lány látja meg a földbe rejtett kincset, aki holdtöltek három foggal/dupla alsó fogsorral született.

KM: H. n. (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–33.; Ilyefalvi Emese szerk., 2014. 241. – A Tudás Könyve, 17. század).

DT: Vágvecse (Szentkereszty Tivadar, 1895. 416.); Rábatótfalu (Vakarc Kálmán, 1939. 204.).

AF: Debrecen vidéke – 2 (Komáromy Andor, 1910. 249–254., 354–355. – boszorkányper tanúvallatási jegyzőkönyve, 1711); Szeged-Királyhalom (EA 2812/II: 278. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1916. 88–89.); Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 23.); Matolcs (Luby Margit, 1936. 59–60.; Uő, 1983. 86.); Biharkeresztes (MZA 71585. – Lackovits Emőke gy., 1968);

ER: Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.).

F 21.3. Kincslátó táltos gyerek. Egy táltos gyerek látja meg a földben rejtőző kincset.

KM: H. n. (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–33.; Ilyefalvi Emese szerk., 2014. 241. – A Tudás Könyve, 17. század).

FF: Emőd (Tóth Péter, 1988. 108. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Zsély (MZA 88959. – Danczi Lajos gy., 1975).

AF: Matolcs (Luby Margit, 1936. 59.).

SZ: Homoród mente (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 77. – 1839).

F 21.4. Nevezetes kincslátó táltosok. Csuba Ferenc/Csala Miklós/Csokonai Vitéz Mihály/Pénzásó Pista mint a földbe ásott kincset meglátni képes táltos.

AF: Szeghalom (Szűcs Sándor, 1940. 458.; Nagy Gusztáv, 1957. 293–295. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1789); Túrkeve (Györffy István, 1916. 88–89. – körözölével, 1801); Nagysárrét (Osváth Pál, 1875. 305–308.); Szegvár (EA 1394/3. – Magyar Sándor gy., 1900); Biharnagybajom – 2 (GYINMA 135/2., 2–3. – Szűcs Sándor gy., 1934); Tiszafüred (Szűcs Sándor, 1943. 2.); Tiszaigar – 2 (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105359. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Tiszaigar (MNAR HS ltsz. n. – Katona Imre gy., 1950); Tiszaigar (EA 4119/422. – Szendrey Ákos gy., 1950); Tiszacsege – 2 (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105369. – Kovács Péter gy., 1950); Hajdúhadház (Enyedi József, 1955. 73–74.); Tiszaszentimre, Kunmadaras (MNAR HS ltsz. n. – Pócs Éva gy., 1960 k., 1962); Nagyvíván (Pócs Éva szerk., 2012. 186–187. – Pócs Éva gy., 1961); Nagyvíván (Barna Gábor, 1974. 285. – Tóth I. gy.); Tiszafüred – 3 (Füvessy Anikó, 1982. 600–602.); Tiszafüred (Uo., 599–600.; Uő, 1992. 317.); Kunmadaras (GYINMA 2407-89/68. – Szabó Imre gy., 1989); Tiszafüred – 2, Kunmadaras (Füvessy Anikó, 1992. 312–313., 316–317.); Nagyvíván, Tiszafüred – 2 (Uő, 2002. 48.).

F 21.5. A kincserért vívott táltosküzdelem. A táltos (garabonciás) bika/láng/felhő alakjában megküzd egy másik táltossal a földbe ásott kincserért. A viaskodás előtt kéri az embereket, hogy segítsék őt a küzdelemben (kéri, hogy vasvillát ragadva az ellenséges bikát/a másik bika heréit szurkálják), és ígéri, hogy ha megsegítik, felfedi előttük a kincs rejtekhelyét/elvezeti őket a kincshez. / Viaskodás előtt a táltos figyelmezteti a segítőt, hogy a bikák által feltúrt földben sok kincstre lelnek, de ha nem részesedik belőle, elveszti a küzdelmet.

AF: Szeghalom (Szűcs Sándor, 1940. 458. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1789); Nagyar (Luby Margit, 1943. 171.); Törökszentmiklós (MOA 1748. – N. Bartha Károly gy.); Karcag (MOA 7661. – Szűcs Sándor gy.); Karcag (GYINMA 141/8. – Kiss Pál Róza gy., 1956); Nagyvíván* (Barna Gábor, 1974. 285. – Tóth I. gy.); Nádudvar (Uő, 1979. 34–35.); Kunmadaras (Füvessy Anikó, 1992. 316–317.); Nagyvíván, Tiszafüred (Uő, 2002. 48.).

DT: Dunaremete, Surd* (Diószegi Vilmos, 1958. 346., 347.); Dombóvár* (WMMEA 296-85/6–8. – Bernáth Éva gy., 1975).

F 21.6. A táltosok és a tüzes emberek. A táltosok a domb mélyében rejtőző kincserért megküzdnek az azt szintén megszerezni akaró tüzes emberekkel.

DT: Györszentiván (XJMNA 589-70/32. – Szakál László gy., 1970).

F 21.7. A táltos és a kincsőrző szörnyek. A táltosnak a föld mélyében rejtőző kincserért meg kell küzdenie az azt őrző mitikus állatokkal (oroszlánnal/bikákkal/tüzes bikával).

AF: Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 600.); Tiszafüred – 2 (Füvessy Anikó, 1982. 599–600., 602.; Uő, 1992. 317.; Uő, 2002. 48., 53.).

F 21.9. A táltosok által kigyúló kincs. A táltosok gyűjtják meg a földben rejtőző kincset, ezáltal adva az emberek tudtára, hogy azt hol lelhetik meg.

AF: Karcag (Füvessy Anikó, 2002. 52.).

F 22. Kincstre vezető garabonciás. A garabonciás (garabonciás diák/verboncás) az őt vendégül látó embereknek hálából elárulja az elrejtett kincs hollétét/a község határában elásott kincs lelőhelyét. / A garabonciás diák könyvével kincset lehet találni. / A garabonciás csak egyetlen embert tehet gazdaggá, többet nem.

DT: Győr* (Hőke Lajos, 1884. 613–614.); Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 174.); Zsigárd (Tihanyi Judit, 1937. 303.); Kákics, Martonfa, Boda (Berze Nagy János, 1940. III. 250–251., 265–266.); Koppányszántó (EA 2308/23. – Takács Lajos gy., 1951); Lovászpátona – 2 (EA 3056/39.; MNAR HS 111602., 111603. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Halastó – 2, Gerse – 2 (EA 5792/1., 2., 23. – Irányi Lujza gy., 1953); Halastó – 3 (EA 23287/36. – Irányi Lujza gy., 1953); Rábagyarmat (EA 6126/7. – Dömötör Sándor gy., 1956); Surd (Diószegi Vilmos, 1958. 347.); Becsvölgye: Gerátszeg, Petrikeresztúr, Pálfszeg (EA 6305/3., 5., 24. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Sármellék – 2 (MNAR HS 60801., 111605. – Dégh Linda gy., 1960); Jenő (Pócs Éva szerk., 2012. 421. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Mónosokori (EA 5792/1. – Irányi Lujza gy., 1962); Gerse, Karátföld (Mozsolics Amália, 1963. 230., 231.; Uő, 1996. 88.); Asszonyvár (MOA 10405. – Eperjessy Ernő gy., 1964); Kislengyel (MOA 9270. – Körner Tamás gy., 1968); Mesztegnyő (RRMNA 505/19–20. – Jáger Márta gy., 1969); Csáford (MNT 23/4. – Kiglics Sándor gy., 1969–1975); Egyházasnádas (MNAR HS 82101. – Gergye Imre gy., 1969–1975); Náraí (EA 16662/2.. – Guttman Miklós gy., 1970); Cikolasziget (MNAR HS ltsz. n. – Timaffy László gy., 1970–1975); Kisdörgicse (EA 22216/98. – Mészáros Gyula gy.); Kopács (Ferenczi Imre, 1974. 267.); Dombóvár (WMMEA 296-75/6–8. – Bernáth Éva gy., 1975); Nádasd* (EA 19165/30–31. – Avas Kálmánné gy., 1976); Zalatilaj (Sági Károly, 1982. 366.); Csányoszró (Zentai Tünde, 1983. 105–106.); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1987. 616.).

FF: Vámosmikola* (Vasárnapi Ujság, 1855. 151.); Börzsöny vidéke* (Hőke Lajos, 1884. 614.); Borsod megye (MTA NTI K 2242/1176. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Mezőkövesd (MNAR HS 180304. – Diószegi Vilmos gy., 1951); Mezőkövesd (Pócs Éva szerk., 2012. 421. – Diószegi Vilmos gy., 1951); Kerecsend (MNAR HS 180601. – Gémes Magda gy., 1952); Karancskesz (MNAR HS 180305. – Petrőczy Gyula gy., 1959); Mogyoróska (Ferenczi Imre, 1960. 428.); Mogyoróska (EA 7105/8. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Diósjenő (MNAR HS 180101. – Babiák Mihály gy., 1970–1975); Karancskesz (Fejős Zoltán, 1985. II. 63.); Perjése (MZA 93051. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Szeged (EA 2856/6. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Zenta (MNAR HS 180303. – Vámos Mária gy., 1960); Karácsond (MNAR HS 82102. – Berényi Andrásné gy., 1969–1975); Bátya (Fehér Zoltán, 1987. 257-258.); Nagykunság (GYINMA 2514-91/164–165. – Szabó Imre gy., 1991).

F 23. Kincskeresés hetedik gyerek segítségével. A hetedik gyerek/a hetediként foggal/burokban született gyerek képes meglátni a földbe rejtett kincseket. / A hetedik gyerek megmutatja a kincskeresőknek azt a helyet, ahol elásott kincs van a földben. Amikor próbaképpen/kíváncsiságból pénzt rejtenek el a kinczsásók a földben, a hetedik gyerek azt is megtalálja.

KM: H. n. (Erdélyi János, 1851. 189.); H. n. (Varga János, 1877. 93.); H. n. (EA 22010. – Pintér Pálné gy.).

DT: Szigetvár* (Istvánffy Gyula, 1894. 336.); Tolna vármegye (Koritsánszky Ottó, 1902. 86.); Kisfalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.); Kocs (Fél Edit, 1941. 174–175.); Hidas (EA 4643/116. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Zselicszentpál, Lovászpata (MNAR HS 60407., 60426. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Lovászpata (Pócs Éva szerk., 2012. 503. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Bolhás (MNAR HS 60403. – Kalmár Kálmán gy.); Iregszemcse (MNAR HS 60415. – Székely Benjámín gy.); Dombóvár (MNAR HS 60419. – Vajda Zsigmond gy.); Hidas (MOA 6501. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Somogy megye (S. Dobos Ilona, 1962. 365.); Lábod (MNAR HS 60414. – Mike Györgyi gy., 1963); Iregszemcse (MNAR HS 50103. – Székely Benjámín gy., 1969–1975); Kisbodak (MNAR HS 50104. – Frantz Erzsébet gy., 1969–1975); Szigetszentmiklós (MNAR HS 81801. – Kincse József gy., 1969–1975); Somogyudvarhely (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111956. – Horváth László gy., 1969–1975); Őcsény (WMMEA 300-75/7. – Andics János gy., 1976; Andics János, 2006. 25.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 206.); Balatonendréd (RRMNA 2126/23. – N. N. gy., 1989).

FF: Börzsöny vidéke* (Hőke Lajos, 1884. 614.); Bán völgye (Herkely Károly, 1937. 475.); Kocs (MOA 3169. – Fél Edit gy., 1940 k.); Sára (MOA 3098. – Dégh Linda gy., 1943); Nagybátony (EA 6969/28. – Diószegi Vilmos gy., 1956); Dobsina/Rudabánya* (NIFA 238/4. – Nagy Dezső gy., 1958); Karancskeszi (MNAR HS 60422. – Petróczy Gyula gy., 1959); Kishuta (Vohradnyik Géza, 1966. 323.); Bükkaranyos (MNAR HS 50102. – Kovács Attila gy., 1969–1975).

AF: KecsKemét (Péter László, 1933. 165. – 1763); Klárafalva (EA 2853/28. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Öcsöd (Matthias Mátraine Varga Róza, 1908. 162–163.); Hajdúszoboszló (Szívós Béla, 1912. 34–35.); Feketegyarmat (Somogyi Gyula szerk., 1912. 344.); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 167.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 234–235.); Nagyszalonta (EA 347/161. – Szendrey Zsigmond gy., 1917); Nagyszalonta (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 235–236.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Mezőtelegd (Sas Kálmán, 1935. 65.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1936. 302.); Tiszadorogma (MTA NTI K 2242/1176. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Békés megye (MOA 9891. – Gunda Béla gy., 1930-as évek); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1940a. 2.); Komádi (EA 168/38–39. – Molnár Balázs gy., 1941); Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Beodra (Pócs Éva szerk., 2012. 504. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Ajak (Luby Margit, 1985. 67–68. – 1954); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1955. 159.; Uő, 1957. 260–261.); Füzesgyarmat (EA 6043. – Szűcs Sándor gy.); Aporliget (MNAR HS 60416. – Varga János gy.); Komlódtótfalu (MNAR HS 60423. – Puskás Lajos gy.); Nádudvar (MNAR HS 60413. – Balázs Lajos gy.); Zsadány (EA 12617/4. – Illyés Ilona gy., 1960); Vajdacska (EA 13769/14. – Szűcs Havaska gy., 1963); Sárrétudvari (MNAR HS 60412. – P. Madar Ilona gy., 1963); Berettyóújfalu (EA 7311/39. – Sándor Mihályné gy., 1963); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 171.); Berettyóújfalu (DMNA 1150/50. – Sándor Mihályné gy., 1968); Berettyóújfalu – 2 (EA 15775/235., 278. – Sándor Mihályné gy., 1968); Biharkeresztes (MZA 71584. – Lackovits Emőke gy., 1968); Doboz – 6 (DENIA 1047/79–80. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Tiszaszederkény (MNT 23/4. – Kalydy Miklós gy., 1969–1975); Orosháza (MNAR HS 10321. – Patakfalvi István gy., 1969–1975); Algyő (MNAR HS 50101. – Pálföldi Eszter gy., 1969–1975); Újszentmargita (MNAR HS 51202. – Petneházi István gy., 1969–1975); Szentés – 2 (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111671., 111842. – Füst Molnár Bálint gy., 1969–1975); Tiszacsege (Barna Gábor, 1974. 285.); Váncsod, Hajdúszoboszló (Módy György, 1975. 670–671., 672.); Jászdózsa (Gulyás Éva, 1976. 43.); Berettyó-

újfalu – 2 (MNAR HS 60405., 60406. – Sándor Mihályné gy., 1976); Karcag (GYINMA 1353-76/V. – Tollas Julianna gy., 1976); Tiszafüred (Barna Gábor, 1979. 37.); Örvénd (Bihari népmondák, 1995. 136. – Fábíán Imre gy., 1981); Tiszafüred – 2 (Füvessy Anikó 1982. 597.); Hajdúnánás (Draviczky Imre, 1990. 48–49.); Mezőtelegd (MZA 50861. – Varga Árpád gy., 1990 k.); Karcag, Tiszaderzs, Tiszafüred – 2, Tiszaszentimre (Füvessy Anikó, 1992. 315.); Karcag (Örsi Julianna, 1997. 26.); Szolnok vidéke (Jász-Nagykun-Szolnok megye néprajzi atlasza, 2001. 109.); Magyarcsanád (Bosnyák Sándor, 2001. 331–332.).

ER: Máramaros vármegye (Viski K. Bálint, 1878. 276.; Versényi György, 1894. 111.); Szilágyság (Balázs Márton, 1891. 206.); Aranyosszék – 2 (Jankó János, 1893. 243–244., 244.); Gyalu – 4 (Mozsolics Amália, 1943. 46–47., 48–49.); Olthévíz (MNA R/54. IV. 95. – Küllős Imola gy., 1969); Hétfalu (AFAR F 8327. – Nagy Olga gy., 1970); Magyarózd (Horváth István, 1980. 44–45., 45.); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Köröstarékány (Bihari népmondák, 1995. 137–138. – Fábíán Imre gy., 1984); Aranyosszentmihály (Komáromi Tünde, 2009. 109–110.).

SZ: Háromszék (Benkő András, 1891. 359.); Felsőboldogfalva (Balásy Dénes, 1897. 296–297.); Árkos (Mozsolics Amália, 1943. 50.); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 76.); Andrásfalva (EA 4643/116. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Farkaslaka (MNAR HS 60411. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Vargyas (MNA R/6. IV. 99. – Kisbán Eszter és Barabás Jenő gy., 1963); Atyha (MNAR HS 60404. – P. Madar Ilona gy., 1968); Zágón – 2 (MZA 57507., 57564. – Kakas Zoltán gy., 1971); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Kakas Zoltán gy., 1971); Vargyas (Uo. – Balla Tamás gy., 1973); Árkos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 50–51. – 1975); Etéd, Székelypálfalva (EA 24231/132., 185.; Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 92. – Gagyai József gy., 1977, 1978); Szentivánlaborfalva (Hegyeli Attila, 1999. 14.); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165.); Árkos, Középpajta (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 51., 208–209.).

F 23.1. A burokban született kincslátó hetedik gyerek. Csak a burokban/slájferes burokban/két burokban/virágvasárnapján burokban született hetedik gyerek látja meg a földbe rejtett kincseket.

DT: Szigetvár (Istvánffy Gyula, 1894. 336.).

AF: Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 167.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 234–235.); Nagyszalonta – 2 (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 234–235., 235–236.); Zsadány (EA 12617/4. – Illyés Ilona gy., 1960); Biharkeresztes (MZA 71584. – Lackovits Emőke gy., 1968); Váncsod (Módy György, 1975. 670.).

F 23.2. A foggal született kincslátó hetedik gyerek. Csak az a hetedik gyerek látja meg a földbe rejtett kincseket, aki foggal született.

AF: Füzeármat (EA 6043. – Szűcs Sándor gy.).

DT: Csáford* (MNAR HS 23301. – N. N. gy.).

F 23.3. A kincslátó kék szemű hetedik gyerek. Csak a kék szemű hetedik gyerek látja meg a földbe rejtett kincseket.

SZ: Árkos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 50–51. – 1975); Árkos (Uo., 51.); Gyimes: Gyepce* (Takács György, 2004. 366.).

F 23.4. A kincslátó hetedik fiú. Csak a hetedikként született fiúgyermek látja meg a földbe rejtett kincseket.

DT: Tolna vármegye (Koritsánszky Ottó, 1902. 86.).

ER: Hétfalu (Seres András, 1984. 406.).

SZ: Felsőboldogfalva (Balásy Dénes, 1897. 296–297.); Árkos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 50–51. – 1975); Középjaita (Uo., 208–209.).

F 23.5. A kincslátó hétesztendő hetedik gyerek. A hetedik gyerek hétesztendő korában/hétéves korában, amikor farkastályog jön a szemére, kilenc napig meglátja a földbe rejtett kincseket.

AF: Szeged (EA 2856/6. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Öcsöd (Matthias Mátrainé Varga Róza, 1908. 162–163.); Biharkeresztes (MZA 71584. – Lackovits Emőke gy., 1968).

ER: Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 49.).

SZ: Felsőboldogfalva (Balásy Dénes, 1897. 296–297.).

F 23.6. A születése napján kincset látó hetedik gyerek. A hetedik gyerek a kincsigyulladás napján, a saját születésnapján látja meg a földbe rejtett kincseket.

AF: Nagyszalonta (EA 3447/161. – Szendrey Zsigmond gy., 1917).

F 23.7. A szüzességét megőrző hetedik gyerek. Csak az a hetedik gyerek (hetedik fiú/hetedik lány) látja meg a földbe rejtett kincseket, aki a szüzességét még nem veszítette el.

AF: Karcag (Örsi Julianna, 1997. 26.).

ER: Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 46–47.); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.).

SZ: Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165.).

F 23.10. Az acéltükron keresztül kincset látó hetedik gyerek. A hetedik gyerek egy speciális tükron (kerek acéltükron) át/az acéltükörbe nézve látja meg a földbe rejtett kincseket. / Ha egy acéltükrot tesznek a hetedik gyerek homlokára, a tükör fénye oda vetül, ahol a kincs van elrejtve.

AF: Kecskemét (Péter László, 1933. 165. – 1763); Klárafalva (EA 2853/28. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szeged (EA 2856/6. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szegvár (EA 1394/3. – Magyar Sándor gy., 1900); Öcsöd (Matthias Mátrainé Varga Róza, 1908. 12.); Feketegyarmat (Somogyi Gyula szerk., 1912. 344.); H. n. (Bán Aladár, 1915. 88.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Mezőtelegd (Sas Kálmán, 1935. 65.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1936. 302.); Nagysárrét (Uő, 1940a. 2.); Komádi (EA 168/38–39. – Molnár Balázs gy., 1941); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1955. 159.; Uő, 1957. 260–261.); Fehérgyarmat (EA 6043. – Szűcs Sándor gy.); Berettyóújfalu (EA 7311/39. – Sándor Mihályné gy., 1963); Doboz (DENIA 1047/79. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Berettyóújfalu (DMNA 1150/50. – Sándor Mihályné gy., 1968); Biharkeresztes (MZA 71584. – Lackovits Emőke gy., 1968); Tiszacsege (Barna Gábor, 1974. 285.; Uő, 1979. 37.); Váncsod (Módy György, 1975. 670.); Berettyóújfalu (MNAR HS 405., 60406. – Sándor Mihályné gy., 1976); Tiszafüred – 3 (Füvessy Anikó, 1982. 597.); Mezőtelegd (MZA 50861. – Varga Árpád gy., 1990 k.); Tiszafüred – 2, Karcag* (Füvessy Anikó, 1992. 315.);

Karcag (Örsi Julianna, 1997. 26.); Magyarcsanád (Bosnyák Sándor, 2001. 331–332.).
ER: Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 137–138. – Fábíán Imre gy., 1984).

F 23.11. A körmén keresztül kincset látó hetedik gyerek. A hetedik gyerek a hüvelykujjának a körmén keresztül meglátja a földbe rejtett kincseket, ha azt kristályüveggel megkaparják/ha speciális olajjal (fehér mákolajjal/dióolajjal/lenmagolajjal) bekenik/ha a körmére kristályokat tesznek.

DT: Tolna vármegye (Koritsánszky Ottó, 1902. 86.); Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.); Hidas (EA 4643/116. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 206.); Bolhás (HS 60403. – Kalmár Kálmán gy.); Iregszemcse (MNAR HS 60415. – Székely Benjámin gy.); Balatonendréd (RRMNA 2126/23. – N. N. gy., 1989).

FF: Nagybátony (EA 6969/28. – Diószegi Vilmos gy., 1956).

AF: Beodra (Pócs Éva szerk., 2012. 504. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Ajak (Luby Margit, 1985. 67–68. – 1954); Kunmadaras* (MNAR HS ltsz. n. – Pócs Éva gy., 1962); Vajdácsonka (EA 13769/14. – Szűcs Havaska gy., 1963); Algyő (MNAR HS 50101. – Pálkövi Eszter gy., 1969–1975); Szentés (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111842. – Füstli Molnár Bálint gy., 1969–1975).

ER: Nagybánya* (Nagybányai boszorkányperek, 2003. 118. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1697); Máramaros vármegye (Viski K. Bálint, 1878. 276.); Szilágyság (Balázs Márton, 1891. 206.); Aranyosszék (Jankó János, 1893. 243–244.); Gyalu – 2 (Mozsolics Amália, 1843. 46–47., 49.); Olthévíz (MNA R/54. IV. 95. – Küllös Imola gy., 1969); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.).

SZ: Felsőrákos (Kriza János, 2013. 515–516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Háromszék (Benkő András, 1891. 359.); Felsőboldogfalva (Balásy Dénes, 1897. 296–297.); Árkos (Mozsolics Amália, 1943. 50.); Andrásfalva (EA 4643/116. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Kakas Zoltán gy., 1971); Vargyas (Uo. – Balla Tamás gy., 1973); Árkos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 50–51. – 1975); Etéd, Székelypálfa (EA 24231/132., 185.; (Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 92. – Gagy József gy., 1977, 1978); Árkos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 51.).

F 23.11.1. A fehér galamb tollával kent olaj. Csak az a hetedik gyerek tudja meglátni a földbe rejtett kincset, akinek a körmét fehér galamb tollába mártott „bűbajos olajokkal” kenik meg.

DT: Kisfalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937).

F 23.11.2. A gyíkhájjal megkent szem. Aki gyíkhájjal keni meg a szemét/a hetedik gyerek szemét, rátalál a földbe rejtett kincsekre.

KM: H. n. (EA 22010. – Pintér Pálné gy.).

F 23.12. A lepedő alá bújtatott kincslátó hetedik gyerek. A hetedik gyerek körmét fehér mákolajjal bekenve/két cserefa közé fektetve lepedővel takarják le, hogy meglássa az elrejtett kincs lelőhelyét.

SZ: Háromszék (Benkő András, 1891. 359.); Zágon (MZA 57507. – Kakas Zoltán gy., 1971).

F 23.13. A kincslátás próbája. Mielőtt a hetedik gyerekkel/táltosgyerekekkel kincset ásni indulnának, az emberek próbát tesznek vele: elásnak a földbe némi aranypénzt, majd azt mondják neki, hogy keresse meg. A fiú segítség nélkül is megtalálja/meglátja a földbe rejtett pénzeket.

DT: Kocs (Fél Edit, 1941. 174–175.).

AF: Matolcs (Luby Margit, 1936. 59.); Berettyóújfalu (EA 7311/39. – Sándor Mihályné gy., 1963); Váncsod (Módy György, 1975. 670–671.); Berettyóújfalu (MNAR HS 60405. – Sándor Mihályné gy., 1976).

F 24. Kincstre vezető kilencedik gyerek. Az ugyanazon szülőktől kilencedikként született gyerek meglátja a földbe rejtett kincseket.

SZ: Gagy (EA 24231/185. – Gagy József gy., 1977).

F 24.1. A megkeresztelt kilencedik gyerek. Az az asszony talál rá az elrejtett kincsre, aki megkereszteli egy másik asszony kilencedikként született gyermekét.

SZ: Gyimes: Sántatelek – 2 (Magyar Zoltán, 2003. 260., 345.).

F 25. Kincstre vezető burokban született ember. A burokban született ember látja és képes „felolvasni” a földbe rejtett kincseket.

DT: Szigetvár (Istvánffy Gyula, 1894. 336.).

AF: Szentes (A tengeri kisasszony, 2006. 736–737. – 19. század közepe); Szeged (Magyar Nyelvőr, 1875. 137.; Versényi György, 1894. 111.); Szatmár vármegye (MNAR HS 51201. – N. N. gy., 1881); Újszentmargita (MNAR HS 51202. – Petneházi István gy., 1969–1975).

→MZ VIII. F 23.1.

F 26. Kincstre vezető tündéres. A hat ujjal és foggal született tündéres egy piros kulcs segítségével képes meglátni és megtalálni az elrejtett kincseket. Ahol a piros kulcs kileng, ott vannak elrejtve az értékek. A tündéres a tarisznyájában Szűz Mária-szobrot hord, onnan származik a természetfeletti ereje.

FF: Perőcsény (Csáky Károly, 2001. 92.; Uő, 2004. 141.; Uő, 2006. 38.).

F 27. Kincstre vezető szent ember.

F 27.1. Kincstre vezető remete. Egy szent életű remete útmutatásai alapján kincsre lelnek. / Egy remete a varázsbotjával megmutatja a földbe rejtett értékek helyét a kincskeresőknek.

DT: Esztergom (Esztergom és Vidéke, 1889. 32. szám, 8–9.).

AF: Debrecen (Balkányi Szabó Lajos, 1865. 21.).

F 27.2. Kincstre vezető román pap. Egy román pap/kaluger útmutatásai alapján kezdenek hozzá a kincssásáshoz a kincskereső emberek.

ER: Kolozsvár (Képes Folyóirat, 1888. 733.).

SZ: Gyimes: Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 335–336.).

MO: Magyarfalu* (MNAR HS 101501. – Szendrey Ákos gy., 1950).
→MZ V. R 4.3.

F 27.3. Kincstre vezető török pap. Egy török (muzulmán) pap vezetésével és útmutatásai szerint kezdenek hozzá az emberek a kinczsásáshoz.

DT: Bosznia: Závudovics/Egyházaskozár – 2 (MNAR HS 92201., 101902. – Vámos Mária gy., 1961).
→MZ VIII. F 44.

F 27.4. Kincslátó református pap. A látnok hírében álló, természetfeletti erővel bíró református pap (Kendi Sámuel) képes meglátni a falu határában elrejtett kincseket.

SZ: Atyha (Krizsa János, 2013. 598. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Etéd (Gagyí József, 1992. 61.).
→MZ IV. N 111.10.

F 27.6. Kincstre vezető szentasszony. A kincskeresők egy szentasszony vezetésével/segítségével ásnak a földben rejtőző kincs megtalálásának reményében.

DT: Szakonyfalu (Eperjessy Ernő, 1988. 402–403.; Uő, 1996. 182–183.).
AF: Beregújfalu (Penckőferné Punykó Mária, 1995. 261–262.).

F 27.7. Kincstre vezető szentember (egyéb hagyományok). Olyan foggal és burokban született ember (táltos) vezeti a kincskeresőket, akinek a hátán szőrből nőtt nagy kereszt látható.

DT: Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 239.).

F 29. A szerencsés órában született kincstre vezető személy. Csak az tudja meg-
lelni/kivenni az elásott kincset, aki szerencsés órában/az újév első percében
születik, szent életű ember válik belőle, és megéli a 85. életévét.

AF: Békéscsaba (MMMNA 37-1954/1. – Linder László gy., 1930-as évek).

F 30. A kincstaláló életkor. Csak a 85. életévét betöltött szent életű ember/egy
13 éves törvénytelen gyerek/csak a hétesztendő, hét hónapos, hétnapos, hét-
órás és hétperces gyerek vezethet el az elrejtett kincs helyére. / A hetedik gyerek
csak a 7., 14. és 21. életévében látja meg a földbe rejtett kincset.

AF: Jászberény (Sugár István, 1987. 173–179. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1748); Öcsöd
(Matthias Mátraine Varga Róza, 1908. 162.); Békéscsaba (MMMNA 37-1954/1. – Linder
László gy., 1930-as évek).

SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe);
Hertelendyfalva (Bosnyák Sándor, 1992c. 13.).

→MZ VIII. F 23.5–6.

F 33. Kincskeresés tudós segítségével. A kincskeresőket egy természetfeletti képességű tudós (néző/látó/jós/mondó/kuruzsló) vezeti el a kincs rejtékéhez/árulja el nekik (fizetség ellenében) a kincs lelőhelyét/megszerzésének mikéntjét.

DT: Rózsásszeg (EA 6305/30. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Várvolgy (Petánovics Katalin, 2005. 299.).

FF: Rudabánya (Nagy Dezső, 1957. 321.); Kóvár* (Csáky Pál, 2003. 45–46.).

AF: Nagyszőlős (Lehoczky Tivadar, 1862. 284.; Uő, 1904. 43. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1698); Jászberény (Sugár István, 1987. 173–179.; Láng Benedek–Tóth G. Péter szerk., 2009. 126–127. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1748); H. n. (Szívós Béla, 1912. 29.); Gyula (EFMA 106–67/3. – Maróti György gy., 1951); Nagyszénás (Gunda Béla, 1956. 10–11.); Feketető (Ferenczi Imre, 1973. 312.); Abara – 3 (Török Zsuzsa, 1980. 556–557.); Mezőkaszony (MNAR HS ltsz. n. – Ferenczi Imre gy., 1980).

ER: Kolozsvár (Szamosközy István, 1991. 112. – 1604); Nagybánya (Nagybányai boszorkányperek, 2003. 63. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1664); Törpen (Láng Benedek–Tóth G. Péter szerk., 2009. 28–29. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv gy., 1680); Dés – 4, Kolozsvár, Mezőbodon – 3, Mezőszakál, Szamosújvár – 2, Szamosújvárnémeti – 2 (Herner János, 1988. 92.; Herner János szerk., 1988. 84–86., 222–227., 232. – tanúkihallgatási jegyzőkönyvek, 1680, 1685); Nagybánya – 2 (Nagybányai boszorkányperek, 2003. 117., 118. – tanúkihallgatási jegyzőkönyvek, 1697); Torockó (Jankó János, 1893. 245.); Tűr (Lázár István, 1896. 100.); Hétfalu (Erdély-Erdély Népei, 1898. 20.); H. n. (Herrmann Antal, 1904. 142.); Borsa völgye (Szabó T. Attila–Gergely Béla, 1945. 21.); Aranyosszentmihály (Komáromi Tünde, 1994. 36.); Újös (MZA 28620. – Orbán Dániel gy., 2003); Kalotaszentkirály-Zentelke, Váralmás (Magyar Zoltán, 2004a. 337.).

SZ: Kissolymos – 21 (A magyarországi boszorkányság forrásai III., 2002. 630., 632–636. – tanúkihallgatási jegyzőkönyvek, 1733); Lisznyópatak (Mozsolics Amália, 1943. 50.); Gyimes: Hidegség pataka, Bükkhavas pataka (Salamon Anikó, 1987. 145–146., 149. – 1972); Kézdialmás (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 157. – 1979); Gyimes: Gyepece (EA 27200/21. – Vrencsén Anna gy., 1996); Farkaslaka (Jakab Rozália, 1998. 30.); Szentivánlaborfalva (Hegyesi Attila, 1999. 12–13.); Homoródkeményfalva (Hála József, 2000. 241.); Gyimes: Gyepece, Háromkút (Magyar Zoltán, 2003. 332–333., 333–334.); Gyimes: Tarhavas pataka (Antal Mária, 2004. 72–73.); Gyimes: Gyepece, Kostelek – 2 (Takács György, 2000. 255.; Uő, 2004. 365–367., 372–373.); Székelybere, Nyárádszentimre (Magyar Zoltán, 2007b. 71., 88.); Kézdicsomortán (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 151.); Gyergyóremete (MZA 99446. – Magyar Zoltán gy., 2014).

F 35. Kincsre vezető cigányok. Sátoros cigányok/„rác cigányok” azt ígérik, hogy megmutatják, hogy hol rejtőznek a földben elásott kincsek. / Egy jósló cigány-asszony megmondja, hogy hol van a kincs elrejtve.

DT: Balatonendréd (RRMNA 2126/23. – N. N. gy., 1989).

AF: Szőreg (EA 2856/5. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Valkány* (Ethnographia, 1910. 225.); Tiszamogyorós (NIFA 124/124. – Dégh Linda gy., 1962); Gyula – 2 (MNT 23/4. – Lindenberger Kálmán gy., 1969–1975); Sislóc (Ferenczi Imre, 1984. 118.); Dercen (MZA 94342. – Magyar Zoltán gy., 2012).

ER: Nagybánya (Nagybányai boszorkányperek, 2003. 63. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1664); Torockó* (Jankó János, 1893. 245.); Magyarózd* (Lázár István, 1896. 109.).

SZ: Almásrét (MZA 57510. – Kakas Zoltán gy., 1972).

F 36. Kincsre vezető boszorkány. A boszorkány meglátja a földbe rejtett kincset/kincsre vezeti az általa kiválasztott embereket.

AF: H. n. (Ethnographia, 1936. 142.); Nagykunság (GYINMA 2514-90/164–165. – Szabó Imre gy., 1991).

ER: Világos (MZA 71998. – Frayna Edit gy., 2010).

SZ: Oroszhegy (BBE MIK D-282/65. – Hajdó Hajnal Réka gy., 2008).

F 38. Kincskeresés egyéb természetfeletti képességű személy segítségével. A kincskeresőket egy természetfeletti képességű/természetfeletti képességűnek hitt személy (spiritiszta/„könyvnyitó ember”/stb.)/mágikus kincskereső tárgy birtokában lévő ember vezeti az elrejtett kincs lelőhelyére.

DT: Máriakéménd, Pálfa (Füvessy Anikó, 1992. 310. – tanúkihallgatási jegyzőkönyvek, 1670, 1764); Dömös (Nedeczky Gáspár, 1880. 113.); Nagyberki* (MNT 23/4. – Gerencsér Sándor gy., 1969–1975); Mohács (Baranya megye földrajzi nevei II., 1982. 479.).

FF: Eger (Füvessy Anikó, 1992. 310. – tanúkihallgatási jegyzőkönyvek, 1711, 1768); Mikóháza (HOMNA 1718/38. – Pataki Katalin gy., 1966).

AF: Kiskunhalas (Füvessy Anikó, 1992. 310. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1734); Kecskemét (Füvessy Anikó, 1992. 310.; Iványosi-Szabó Tibor, 1998. 162. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1754); Debrecen (Széll Farkas, 1892. 113–114. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1758); Szeged vidéke (Juhász Antal, 1968. 91. – Tömörkény István nyomán, 20. század eleje); Tömörkény (EA 4264. – Károlyi László gy.); Békés megye (Gunda Béla, 1958. 65.); Kölcse (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259.); Debrecen (Füvessy Anikó, 1992. 311.); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 360.).

ER: Aranyosszék, Torockó (Jankó János, 1893. 243.); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 232–233.); Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 338.); Szék (Janitsek Jenő, 2009. 84.).

F 40. A csillagokból nézett kincs. Egy mágikus erejű személy (boszorkány/néző/tudós) a csillagokból nézi és tudja meg, hogy hol kell keresni a földbe rejtett kincset.

ER: Törpen/Szamosújvár (Herner János szerk., 1988. 225. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1685).

F 41–50. Kincsre vezető idegenek

F 41. Kincsre vezető koldus. Egy szállást kérő/vándorlásai közben a vidékre vetődő/a kocsmában megpihenő koldus a házigazdának/egy megszólított embernek/az ivóban tartózkodó embereknek elárulja, hogy a település határának egy megnevezett részén hatalmas értékű kincs van elrejtve.

KM: H. n. (Farkas Antal, 1790. 427–431.).

DT: Belsőbáránd (IKMNA 69.2/57. – Gelencsér József gy., 1969).

FF: Pelsőc (Nyiresy-Tichy Kálmán, 1935. 18.); Áj (Stibrányi Gusztáv, 1994. 20. szám, 3.; Magyar Zoltán, 2001a. 77. – Stibrányi Gusztáv gy., 1947); Barka (Magyar Zoltán, 2001a. 366–367.); Egyházasbást (Magyar Zoltán, 2006b. 63–64.); Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga

Norbert, 2006. 97–98.); Kuntapolca, Perjése (MZA 65944., 93051. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Százd (MZA 87692. – Budai Ernő gy., 2010); Sajóháza – 2 (Magyar Zoltán, 2011c. 129–130., 130.); Garany (MZA 97542. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

AF: Nyírvasvári (EA 8388/15. – Dobos Ilona gy., 1967); Püspökladány (Kecskés Gyula, 1974. 198–199.); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1977. 174–175.).

F 42. A kincsre vezető vak koldus. A kincs elrejtésében segédkező személyt megvakítja a kincs birtokosa/a kincset elrejtő törökök/rablók/az illető társa. Évekkel/évtizedekkel később a vak ember koldusként újra elvetődik arra a vidékre, és az ott lakóknak/egy ottani embernek elárulja a kincs – hozzávetőleges – rejtékhelyét/annak a határrésznek/hegynek a nevét, ahol a kincset elrejtették./ Hosszú idővel később a vak koldus egy távoli vidéken elárulja a vele találkozó helybelieknek az általa elrejtett kincs lelőhelyét.

DT: Libád* (Esztergom vármegye, 1908. 86.); Gyuró (EA 2363/39. – Szoboszlai Istvánné gy., 1951); Balatonendréd* (EA 23997/12–13. – N. N. gy., 1989).

FF: Százd (MZA 89998. – Menyhér János gy., 20. század eleje); Hangony (EA 22001/18. – Kórózs István gy., 1936); Várhosszúrét (Fehérvári István, 1937. 229.); Uppony (EA 10150/6. – Pongó Bertalan gy., 1958); Szendrő (Szendrő. Kincsek a volt város és várának történetéből, 1990. 93–94. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek); Óhuta (Ferenczi Imre, 1960. 426.); Uppony (HOMNA 700/12. – Lajos Árpád gy., 1960); Hangony (EA 22001/18–19. – Dobosy László gy., 1966); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 53–54.); Hangony (EA 22001/20. – Dobosy László gy., 1975); Hangony (MZA 69423. – Perger Gyula gy., 1981); Csermosnya völgye (Fábián József, 1994. 117.); Kiskovácsvágása (MZA 1388. – Magyar Zoltán gy., 1997); Barka, Dernő – 2, Kiskovácsvágása, Szilice, Szögliget (Magyar Zoltán, 2001a. 331., 347–348., 368–369.); Kiskovácsvágása (MZA 1389. – Magyar Zoltán gy., 2002); Kiskovácsvágása (Magyar Zoltán, 2004c. 103.); Martonyi (Uő, 2005b. 166–167.); Dobfenek (Uő, 2006b. 63.); Kuntapolca, Százd (MZA 93050., 89997. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009, 2010); Várhosszúrét (Magyar Zoltán, 2011c. 131.); Nógrád (MZA 93676. – Magyar Zoltán gy., 2012); Garany (MZA 98805. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014).

AF: Püspökladány (Kecskés Gyula, 1974. 199.); Mezőtelegd (MZA 48630. – Varga Árpád gy., 1980-as évek); Albis (Magyar Zoltán, 2012c. 155.).

F 42.1. A felismert tájszólás. A kincs elrejtésében segédkező személy vak koldusként járja az országot, és egy kocsmába betérve/a település határába érkezve a beszédjükről felismeri az ottani embereket, és megosztja velük a titkát: az elrejtett kincs – hozzávetőleges – lelőhelyét.

FF: Százd (MZA 89998. – Menyhér János gy., 20. század eleje); Dernő (Magyar Zoltán, 2001a. 368.); Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 97–98.); Százd (MZA 87692. – Budai Ernő gy., 2010); Sajóháza (Magyar Zoltán, 2011c. 129–130.); Százd (MZA 89997. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

F 42.2. Az elhangzó településnév. A kincs elrejtésében segédkező személy vak koldusként járja az országot, mígnem egy kocsmába betérve/a település határá-

ba érkezve az ottani emberektől megtudja, hogy éppen azon a helyen jár, ahol a kincset valaha elrejtették, és a titkát elárulja a helybelieknek. / A kincs elrejtésében segédkező személy vak koldusként járja az országot, és amikor idegekkel találkozva megtudja, hogy azok hová valók, elárulja nekik, hogy a településük határában sok kincs van elrejtve.

FF: Pelsőc (Nyiresy-Tichy Kálmán, 1935. 18.); Óhuta (Ferenczi Imre, 1960. 426.); Domaháza (Dobosy László, 1975. 23.); Hangony (EA 69423. – Perger Gyula gy., 1981); Csermosnya völgye (Fábián József, 1994. 117.); Szilice, Barka (Magyar Zoltán, 2001a. 331., 366–367.); Egyházasbást (Magyar Zoltán, 2006b. 63–64.); Nógrád (MZA 93676. – Magyar Zoltán gy., 2012); Garany (MZA 98805. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014).

AF: Karcsa* (Balassa Iván, 1963. 180–181.); Mezőtelegd (MZA 48630. – Varga Árpád gy., 1980-as évek).

F 43. Kincstre vezető törvényen kívüliek.

F 43.1. A kincstre vezető megvakított rabló. A kincs elrejtésében segédkező, a társai által megvakított rabló arra a vidékre tévedve/arról a vidékről származó emberekkel találkozva elárulja a kincs – hozzátétőlegesen – rejtkehelyét.

FF: Uppony (EA 10150/6. – Pongó Bertalan gy., 1958); Uppony (HOMNA 700/12. – Lajos Árpád gy., 1960); Csermosnya völgye (Fábián József, 1994. 117.); Kiskovácsvágása (MZA 1388. – Magyar Zoltán gy., 1997); Szilice, Dernő, Kiskovácsvágása, Barka (Magyar Zoltán, 2001a. 331., 347–348., 368–369.); Kiskovácsvágása (MZA 1389. – Magyar Zoltán gy., 2002); Kiskovácsvágása (Magyar Zoltán, 2004c. 103.); Martonyi (Uó, 2005b. 166–167.); Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 97–98.); Sajóháza (Magyar Zoltán, 2011c. 129–130.).

F 43.2. Kincstre vezető rablók. Egy korábban rablóként tevékenykedő férfi megöregedve/hálából elárulja, hogy a társaival hová rejtették el a rabolt kincseket.

FF: Latorca völgye (Csatáry György, 2001. 197. – Lehoczky Tivadar gy., 1885; Beregi Újság, 1905. március 9.); Lévárt – 2, Sánkfalva/Naprágy, Szelény (MZA 93067., 93068., 93069., 89999. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009–2011).

ER: Máramaros vármegye (Siegmetth Károly, 1885. 59.).

SZ: Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 348.).

F 43.3. Kincstre vezető betyárok. Egy nevezetes betyár (Rózsa Sándor/Savanyú Jóska)/egy korábban a betyárok közé tartozó férfi az elfogásakor/a börtönben/a vidéket járva elárulja, hogy a társaival hová rejtették el az uraktól rabolt kincseket.

DT: Nemesvámos (EA 9776/15. – Illésfalvi Erzsébet gy., 1956); Nikla (EA 18044/199. – Tomisa Ilona gy., 1974); Törökkoppány (EA 21150/20. – Bószé Gábor gy., 1981); Bakonytamási (Veszprém megye földrajzi nevei II., 1987. 101.).

FF: Aha (MZA 83568. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007); Sajóháza (Magyar Zoltán, 2011c. 130.).

AF: Nyírvasvári (EA 8388/15. – Dobos Ilona gy., 1967).

ER: Magyardécse („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 113.; Magyar Zoltán, 2012a. 360. – Balla Tamás gy., 1995); Magyardécse (Gál Péter József, 2017. 380. – 1995); Magyardécse (Magyar Zoltán, 2012a. 360.).

F 43.3.1. A pénzt rejtő szénakazal. A sebesült betyár a halála/elfogása előtt egy hozzá irgalmas embernek elárulja, hogy melyik szénakazal alá rejtette el a kincseit.

→MZ VII. A 415.3. →MZ VIII. J 35.

F 43.4. A vesztőhelyen felfedett rejtekhely. Az elfogott és gyilkosságaik miatt halálra ítélt rablók egyike az akasztófa alatt azzal fordul a kivégzésre összesereglett emberekhez, hogy jelentkezzen, aki közülük kálazi, mert olyan nagy titkot árul el neki, ami egész életére gazdaggá teszi – ám az ott lévő községbeliek közül senki sem mer jelentkezni./Valaki megkeresi a rablók által elrejtett kincset, és gazdag ember lesz/meggazdagszik, ám utóbb szerencsétlenségek sorozata éri, mivel átok ül a pénzen.

FF: Méhész (MZA 108950. – Görcsös Mihály és Ortutay Gyula gy., 1955); Kálaz (EA 21594/6–7. – N. N. gy., 1943); Bábindal, Kálaz – 2 (MZA 83563–83565. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007).

SZ: Homoródalmás (Magyar Zoltán, 2011d. 180.).

→MZ VII. E 53.3.

F 43.5. A kihallgatott rablók. Egy Havasalföldre utazó csángó férfi egy kocsmában véletlenül/észrevétlenül kihallgatja az ott iszogató rablók beszélgetését, akik magyarul/cigány nyelven éppen arról beszélnek, hogy a faluja határában hová rejtették el rabolt kincseiket. (A férfi a rablók szavai hallatán sietve hazautazik, és megkeresi a kincset.).

MO: Nagypatak (Domokos Pál Péter, 1987. 206. – 1929–1932); Lábnik (EA 2307/8. – Szabó Mátyás gy., 1951); Klézse (Halász Péter, 2005. 179–180. – 1977); Nagypatak (Csoma Gergely, 2016. 384. – 1991); Trunk (KJNTA ltsz. n.; MZA 67736. – Kinda István és Peti Lehel gy., 2001); Klézse (Magyar Zoltán, 2011a. II. 519.).

→MZ VIII. J 115.3.

F 44. Kincsre vezető törökök. Egy a vidéken megforduló török pap elárulja a helybelieknek, hogy a várhegyen rengeteg kincs van elrejtve. / Egy Törökországban/Amerikában megforduló magyar ember ottani törököktől megtudja, hogy faluja határának egy nevezetes dombján rengeteg kincs van elásva.

FF: Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 163., 168.).

AF: Mezőtelegd (MZA 50855. – Varga Árpád gy., 1990 k.).

ER: Vajasd (Magyar Zoltán, 2008a. 294.).

F 45. A lakóhelytől távol hallott kincslelőhely.

F 45.1. Török fogságban hallott kincslelőhely. Egy férfi a törökök fogságába esik, és fogolyként kikerül Törökországba, ahol az ottani törököktől megtudja, hogy községe határában hová van elrejtve a hódítók kincse.

DT: Pécs (Muszty László, 1959. 86–87.); Balatonendréd (RRMNA 2126/22. – N. N. gy., 1989).

AF: Biharkeresztes (MZA 71559. – Lackovits Emőke gy., 1968).

F 45.2. Amerikában hallott kincslélőhely. Egy Amerikában dolgozó férfi ott összetalálkozva törökökkel/egy az újvilágban új életet kezdő volt rablóval, megtudja, hogy a faluja határában egy megnevezett helyen kincs van elrejtve.

FF: Lévárt, Sánkfalva/Naprágy (MZA 93068., 93069. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Várhosszúrét (Magyar Zoltán, 2011c. 131.).

ER: Előpatak (MZA 10499. – Kakas Zoltán gy., 1999); Vajasd (Magyar Zoltán, 2008a. 294.).

F 45.3. A Csehországban hallott kincslélőhely. Egy katonaként Csehországban szolgáló férfi egy ottani embertől/egy féllábú koldustól/egy vak koldustól megtudja, hogy odahaza a faluja határában egy megnevezett helyen (a domaházi Vörösvárban/a medvesalji Pogányvárban) rengeteg kincs (a husziták kincse) van elrejtve.

FF: Domaháza – 2 (Dobosy László, 1975. 22., 23.); Domaháza – 2 (EA 22001/16., 16–17. – Dobosy László gy., 1981); Dobfenek, Egyházasbást (Magyar Zoltán, 2006b. 63., 63–64.).

F 45.4. A Szerbiában hallott kincslélőhely. Egy Szerbiában katonáskodó férfi egy ottani öregembertől arról értesül, hogy odahaza a faluja határában létezik egy kincses pince, ahol rengeteg kincs van elrejtve.

ER: Marosnagylak (Magyar Zoltán, 2008a. 293–294.).

F 45.5. Az Alföldön hallott kincslélőhely. Egy felföldi/szilágysági férfi az Alföldön járva találkozik egy idős emberrel/egy vak koldussal, aki elárulja neki, hogy a faluja határában egy barlangban/a várban sok-sok évvel korábban a társaival (mint rablók) rengeteg kincset rejtettek el.

FF: Várhosszúrét (Fehérváry István, 1937. 229.); Tarcál (Dobos Ilona, 1971. 44.); Szögliget (Magyar Zoltán, 2001a. 369.); Lévárt (MZA 93067. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

ER: Lele (Magyar Zoltán, 2007a. 329.).

F 46. Idegen kincsszerzők által elrejtett rejtekhely. Távoli vidékről érkezett idegenek (mielőtt kincsekkel megrakodva eltávoznának) egy helybelinek/helybeli segítőjüknek elárulják, hogy hol található az aranybánya/az aranyfolyás/az általuk elrejtett kincs.

FF: Dobsina* (Wiesinger Frigyes, 1893. 8.).

SZ: Atyha (Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék, 61.); Csíkszentdomokos (EA 26156/24–25. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Gyimes: Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 342–343.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 378.).

F 47. A levélben felfedezett rejtekhely. A kincses pincét felfedező legénynek háborúba kell vonulnia, ahonnan azonban már nem tér haza. A frontról hazaküldött

levelében megírja, hogy a falu határának melyik részén keressék az otthoniak a titkos pincét és benne a kincseket.

DT: Csonkahegyhát (EA 6207/3. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Kemendollár* (EA 6281/8. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Becsvölgye: Vargaszeg, Kustánszeg – 2 (EA 6305/12–13., 19. – Szentmihályi Imre gy., 1958).

SZ: Telekfalva* (Orbán Balázs, 1868. I. 174.).

F 48. A halálos ágyon felfedett titok. Egy idős férfi csak a halálos ágyán árulja el, hogy hová vannak elrejtve a kincsek.

AF: Orosháza (Gunda Béla, 1934. 23.); Füzesgyarmat (Szűcs Sándor, 1995. 155.); H. n. (MZA 8858. – Szende László gy., 2002).

ER: Borgóprund (Gáspár Ármin, 1899. 58–59.).

F 50. Kincsre vezető idegenek (egyéb hagyományok).

F 50.1. Kincsre vezető kecskepásztor. Az osztrák katonákat egy román kecskepásztor irányítja Dárius kincsének feltételezett lelőhelyére.

ER: Hunyad vármegye (Krúdy Gyula, é. n. 300.; Pogány Péter, 1978. 238. – 1857).

F 50.2. Kincsre vezető drótostót. A fukar gazda fiait egy a vidéket járó drótostót vezeti el arra a helyre, ahol az apjuk elásta a kincseit.

ER: Rév (MZA 95357. – Magyar Zoltán gy., 2012); Rév (MZA 97821. – Magyar Zoltán gy., 2013).

F 50.3. Az uralkodó lánya által elárult kincslelőhely. Tamás király nagybeteg lánya egy korsó gyógyvízért cserébe azt ígéri, hogy lerajzolja, hová vannak elrejtve az apja kincsei. / Dárius király lánya elárulja az ellenséges katonáknak, hogy miként lehet rátalálni apja kincstárára.

ER: Tamásváralja (Bura László, 1975. 22.; Uő, 1990. 39.); Gyalu (Szabó Géza, 1978. 71.).

F 50.4. Egyéb esetek. Egy falubeli embernek egy távoli vidékről származó illető árulja el, hogy a település határában/a saját portáján sok kincs van elrejtve.

AF: Karcsa (Balassa Iván, 1963. 180–181.); Dömsöd (EA 16935/24. – Knopp Jolán gy., 1971).
→MZ VIII. J 109.1.

F 51–60. Álomban látott kincs

F 51. Álomban megjelenő kincsmutató személy. Álomban egy természetfeletti eredetű személy/lény (ősz öregember/törpe/tündér/halott hozzátartozó szelleme/meghatározatlan szellemlény/stb.) jelenik meg az alvónak, és megmutatja neki a kincs rejtékelyét/figyelmezteti arra, hogy hol keresse/hogyan szerezheti meg az elrejtett kincseket.

DT: Belsőbránd (IKMNA 69.2/54–55. – Gelencsér János gy., 1969); Kercaszomor (EA 17480/24. – Kovács József gy., 1970); Pankasz (EA 20335/12. – Avas Kálmánné gy., 1979).
 FF: Diósgyőr (Tompá Mihály, 1854. 91–98.; Uő, 1870. 574.); Diósgyőr (Siegmetth Károly, 1889b. 63.); Zólyom vármegye* (Versényi György, 1895. 131–132.); Kakaslomnic (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXIII., 1896. 134.); Diósgyőr (Szeghalmy Gyula, 1929. 128–132.); Diósgyőr (Solymossy Sándor, 1935. 238.); Rozsnyó (Fehérváry István, 1937. 193–194.); Rozsnyó (Terény János, 1940. 68–69.); Karancsberény (MOA 2073. – Sándor R. gy.); Rozsnyó (Ambrus Ferenc, 1989. 41.).
 AF: Tiszafüred (Tiszafüred és Vidéke, 1894. augusztus 17.; Fűvessy Anikó, 1992. 311.); Nádudvar (EA 10569/2. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); H. n. (Szívós Béla, 1912. 30–31.); Nagyszalonta (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 234–235.); Orosháza (Szendrey Zsigmond, 1926. 138.); Sárrétudvari (Szűcs Sándor, 1936. 303.; Uő, 1936a. 47.); Ceglédbercel (Szende László szerk., 2002. 410–412. – 1957); Nagyhódos (Ferenczi Imre, 1959. 437.); Tiszaszőlős (EA 6042/21. – Szűcs Sándor gy.); Arad-Mossóczytelep, Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 35., 36. – 1950-es évek); Cegléd (EA 6365/70. – Nagy Dezső gy., 1960); Orosháza (Beck Zoltán, 1965. 161.); Biharkeresztes, Hajdúböszörmény (MZA 71585., 71604. – Lackovits Emőke gy., 1968. 1970); Kunmadaras* (GYINMA 1185-75/111. – Barina Gábor gy., 1975); Újkígyós (Krupa András, 1981. 180.); Tiszafüred (Fűvessy Anikó, 1982. 595–596.; Uő, 1992. 312.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 157–158.); Móricgát (Uő, 2004a. 408.); Asszonyvására (Magyar Zoltán, 2012c. 158–159.).
 ER: Felsőgárd (Magyar Értésítő, 1867. 5.); Alsó-Fehér vármegye (Lázár István, 1896. 104.); Nagymoha (AFAR Mg. 1583. I. g. – Faragó József gy., 1967); Inaktelke (Szabó Géza, 1978. 114–115.); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 204–205.); Kolozs (Kolozsi Gergely István, 2000. 79.); Szilágyolompért, Szilágyfőkeresztúr (Magyar Zoltán, 2007a. 323., 325.).
 SZ: Olasztelek (Kolumbán Samu, 1895. 298.); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.); Dálnok (Faragó József, 1948. 66.); Nagykedde (Nagy Endre–Péter Sándor, 2004. 87. – Demeter Ilona gy., 1958); Maroshévíz – 2 (BBE MIK D-23/153., 153–154. – Bodor József gy., 1964); Maksa (MZA 57523. – Kakas Zoltán gy., 1968); Szentivánlaborfalva (MZA 57568. – Kakas Zoltán gy., 1971); Nagykedde (Vöő Gabriella, 1981. 255.); Székelyhodos – 2 (BBE MIK D-108/86., 87. – Szabó Enikő gy., 1998).

F 52. Isten által álomban megmutatott kincs. Isten/Szűz Mária álomban mutatja meg egy embernek az elrejtett kincs lelőhelyét/a kincstalálás mikéntjét és idejét.

AF: Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 110.).

SZ: Lisznyópatak (Mozsolics Amália, 1943. 50.).

MO: Somoska (MNAR 60114. – Diószegi Vilmos gy., 1950).

F 53. Kincsmutató álombeli szózat. Álombeli szózat szólít fel egy embert arra, hogy keljen fel és keresse meg a hang által megjelölt helyen elrejtett kincset.

AF: Ceglédbercel (Szende László szerk., 2002. 150–151. – 1958).

SZ: Székelypálfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 79.); Székelypálfalva (Uo., 30.; Gub Jenő–László László–Zsidó Ferenc, 2005. 70.).

F 55. Az alvás közben kincset találó lélek. Egy férfi lelke alvás közben (egér alakjában) eltávozik a testéből, és álomban olyan – közeli – helyen jár, ahol elrejtett kincset lát/talál.

DT: Felsőegerszeg* (Banó István, 1941. 104.).

AF: Paszab (EA 2336/37. – Turi Sándor gy., 1950); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 177–179. – 1981).

SZ: Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2003. 345–346.); Gyimes: Farkasok pataka (Uő, 2011a. I. 104.).

MO: Pokolpatak (Bosnyák Sándor, 1980. 48–49.); Bahána (Uő, 2004. 58.).

→MZ VIII. J 46.1. →MZ VIII. J 109.

F 56. Diós Pál álma (Álom a távoli vidéken lévő kincsről). Egy ember (Diós Pál/más férfi) azt álmodja, hogy menjen el egy távoli városba/a távoli város egy meghatározott helyére (a város kapujába/a híd alá/a Lánchídra), mert ott kincset fog találni. Az illető hallgatva az álomra, elmegy az álomban megjelölt helyre, ahol egy másik emberrel találkozik, aki elmeséli neki azt a furcsa álmot, miszerint egy általa ismeretlen férfi általa ismeretlen kertjében rengeteg kincset találhat, ha megkeresi a helyet és felássza a fa alját. A távoli városba érkezett férfi a másik ember elbeszélésében ráismer a tulajdon kertjére, hazamegy és kiássza a kincset.

→MZ VIII. J 109.1.

F 59. Megálmodott kincs (egyéb hagyományok). Egy ember megálmodja az elrejtett kincs lelőhelyét/a kincs megszerzésének mikéntjét.

DT: Lábatlan (BBMNA 14/44–45. – Balogh László gy., 1970); Nagyvázsony (LDMNA 311/5. – Zsiray Lajos gy., 1978).

FF: Gömör-Kishont vármegye (Székely Leó, 1896. 379.); Novaj (Heves megye földrajzi nevei I., 1970. 163.); Suhogy (Hajdu Imre, 1997. 164. – 1977); Debrőd (Magyar Zoltán, 2011a. 609–611.).

AF: Éradony (Vasárnapi Ujság, 1864. 359.); Hajdúszoboszló (Szívós Béla, 1912. 32.); Szeged vidéke (Móra Ferenc, 1982. 291–292. – 1922); Tiszafüred (Ecsedi István, 1925. 100–102.); Hajdúböszörmény (Uő, 1927. 24–26.); Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 22.); Szeghalom (Miklya Jenő, 1979. 189–190. – Fehér Gyula gy., 1935); Sáp, Bakonszeg (Szűcs Sándor, 1936. 303., 304.); Derzstomaj (GYINMA 219/1., 3. – Bereczki Imre gy., 1936); Tiszafüred (Szűcs Sándor, 1943. 2.); Hajdúböszörmény (EA 3242/18. – N. N. gy., 1943); Sárrétudvari (Szűcs Sándor, 1955. 158.; Uő, 1957. 263.); Tiszafüred (Uo., 1957. 262–263.); Dévaványa (MZA 25379. – Szűcs Sándor gy.); Jármipapos (MOA 1070. – Luby Margit gy.); Ceglédbercel (Szendé László, 2002. 48. – 1957); Kiskunhalas (EA 12969/38. – Nagy Czirok László gy., 1961); Biharkeresztes (MZA 71586. – Lackovits Emőke gy., 1968); Orosháza (MNT 23/4. – Patakfalvi István gy., 1969–1975); Hajdúböszörmény (Szekeres Gyula, 2004a. 354. – Lackovits Emőke gy., 1970); Jászdózsza (Gulyás Éva, 1976. 43.); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1977. 179–180.); Újkígyós – 3 (Krupa András, 1981. 177–180., 182–184.); Bácska (Jung Károly szerk., 1994. 46.); Biharugra (Laurinyeczne Sinkó Rozália, 2002. 368.).

ER: Hunyad vármegye (Kuun Géza, 1890. 182.); Szinérváralja (Révész János, 1892. 1.); Boica (Herrmann Antal, 1893. 370–371.); Kide (EA 31188/7. – Szűcs Sándor gy., 1941); Nagymoha (AFAR Mg. 1583. II. i. – Faragó József gy., 1967); Görgényszentimre (AFAR Mg. 1972. I. k. – Vöő Gabriella gy., 1968); Szilágybagos (EA 26333. – Nyitrai Budai Sándor gy., 1995); Tordatúr (Csőgőr Enikő, 1998. 230.); Benedekfalva (MZA 629. – Magyar Zoltán gy., 1999); Kajántó (KJNTA 1074-03/1–2. – Pete-Komáromy Sára gy., 2003); Sár-

vásár, Kalotadámos (Magyar Zoltán, 2004a. 336., 336–337.); Kajántó (Móra László Tibor, 2004. 125.); Kajántó, Kolozsgyula, Magyaracskás (MZA 82879., 82894., 82906., 82880., 82869. – Magyar Zoltán gy., 2006–2007); Szilágypercse (Magyar Zoltán, 2007a. 321.); Búzásbocsárd (Uő, 2008a. 293.); Óraljaboldogfalva (Uő, 2009d. 145.); Bonchida (Magyar Zoltán, 2011a. II. 77–78.; Uő, 2012a. 381.); Buza (Uő, 2012a. 381.); Vice (Uo. – Tomisa Ilona gy.).

SZ: Homoród mente (Herrmann Antal, 1904. 142. – Homoródszentpéteri Cseke Péter kézirat, 18. század vége); Homoród mente (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 77. – 1839); Homoródkarácsonyfalva (Herrmann Antal, 1894. 283.); Kézdicsomortán (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 151–152. – 20. század közepe); Szentivánlaborfalva (EA 24515/19–20. – Kakas Zoltán gy., 1971); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 368.).

F 60. Megálmodott lottózámok. Egy lány megálmodja a lottó nyertes számait, és miután az apja megteszi azokat, megnyeri a főnyereményt.

FF: Miskolc (HOMNA 574/1. – Mikó Béla gy., 20. század eleje); Miskolc (Kárpáti Zsófia, 2003. 83.).

ER: Alsó-Fehér vármegye* (Lázár István, 1896. 104.).

→MZ VIII. J 124.

F 61–70. A kinczsás eszközei

F 61. Kincskereső varázskönyv. A kinczsást csak a kincskereső számára íródott varázskönyv/a megfelelő kinczsás varázskönyv (Sárkánykönyv/Poklok kulcsa/Föld kulcsa/A Tudás Könyve/egy „táltoskönyv”/Kristóf könyve/egy héberül írt könyv/stb.) birtokában, annak leírását és útmutatásait követve érdemes megkezdni.

KM: H. n. (Döbrentei Gábor, 1840. 401. – Gyöngyösi ráolvasások, 16. század); H. n. (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–33.; Ilyefalvi Emese szerk., 2014. 220–253. – A Tudás Könyve, 17. század); H. n. (Nagy Dezső, 1957. 199–205. – 1740 k.); H. n. – 3 (Láng Benedek–Tóth G. Péter, 2009. 53–176. – A bajországi Erhárdus mester kincskereső kézikönyve, 19. század eleje; Szűz Szent Koronához..., 1819); H. n. (Bán Aladár, 1915. 86. – 1822); H. n. (Pogány Péter, 1978. 240. – 1830); H. n. (Varga János, 1877. 91.); H. n. (Komáromy Andor, 1910. 51.); H. n. (Krúdy Gyula, é. n. 300–301.).

DT: Berhida (Vajkai Aurél, 1941. 116.); Dömös (Nedeczky László, 1880. 113.); Halastó/Mónosokori (EA 5792/2. – Irányi Lujza gy., 1953); Csicsó* (Fehérváry Magda, 1987. 42–43.).

FF: Znióváralja (Zányi Kálmán, 1886. 32. szám, 3.); Árva vármegye* (Bán Aladár, 1915. 87.); Csóvár (EA 9593/3. – Gerengay Pál gy., 1922–1955).

AF: Papos (Luby Margit, 1985. 34. – 1954); Tiszafüred (Nagy Dezső, 1957. 205.); Csongrád (EA 15686/24. – Juhász János gy., 1968); Tiszafüred – 3 (Füvessy Anikó, 1982. 596., 600.); Tiszántúl (Herner János–Szörényi László, 1990. 10–20.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 312.); Kecel – 2 (Uő, 2004. 162.); Bene (MZA 94638. – Magyar Zoltán gy., 2012).

ER: Szék (Bosnyák Sándor, 2001. 171.); Fickó (Magyar Zoltán, 2011a. II. 194.).

SZ: Énlaka (EA 24231/158. – Gagyi József gy., 1978); Kibéd (Ráduly János, 1997. 96–97.; Uő, 2006. 9. – 1985); Recsenyéd (Magyar Zoltán, 2011d. 181. – Geréd Gábor gy.).

F 62. Kinczsásó irat. Kinczsásás/kincskeresés kincstre vezető irat/kézirat/útmutató leírás/végrendelet birtokában/alapján.

KM: H. n. (Pogány Péter, 1978. 238. – 1760 k.); H. n. (Láng Benedek–Tóth G. Péter, 2009. 53–57. – 1770 k.); H. n. (Ipolyi Arnold, 1854. 345.).

DT: Pilisszentkereszt (Ethnographia, 1919. 133–134.); Csallóköz (Geörch Dénes, 1930. 79.); Dunapentele (EA 4058/45. – G. Veress Éva gy., 1951); Kemendollár (EA 6281/8. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Bajna (BBMNA 41/6. – Kisbán Eszter gy., 1970 k.); Pákozdi (IKMNA 77.2/2. – Géri Györgyi gy., 1977); Kölesd (EA 22131/19. – N. N. gy., 1984).

FF: Szepesség – 3 (Neidenbach Ákos, 2000. 59., 70–71. – 1692, 1700-as évek, 1771); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 75. – 1879); Szepesség – 4 (Weber Samu, 1885. 214–216.; Hanusz István, 1892. 15–17. – 1692, 1817); Szepesség (Kallat Károly, 1888.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXVIII., 1901. 164–165.); Szepesség (Turistaság és Alpinizmus, 1917. 61.; Neidenbach Ákos, 2000. 60.); Bodrogszegi (Angyal Béla szerk., 1955. 53.); Borsodnádásd/Arló (EA 22001/5–7. – Csépanyi Árpád gy., 1965); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 76.).

AF: Debrecen (EA 2025. – a debreceni református főiskola könyvtárának kézirata, 17. század vége); Monostorapáti (Zsupos Zoltán, 2009. – tanúvallatási jegyzőkönyv, 1802); Törökbecse/Torontáltorda (Pesti Napló, 1863. 207. szám, 2.; Jung Károly, 1993. 116.; Aracsi Vajda János, 1863. 211. szám, 3.); Kishegyes (Házi Kincstár, 1863. 367–368.); Apátkeresztúr (K. Nagy Sándor, 1888. III. 25–26.); Hete (Luby Margit, 1928. 49.; Uő, 1983. 111–113.; Uő, 1985. 70–71.); Kelebia (EA 21576/30. – N. N. gy., 1943); Tiszaigar (EA 4094. – Katona Imre gy., 1949); Beregszász vidéke (Keresztély Balázs szerk., 1992. 103. – Schubert Gyula gy., 1964); Bereg megye (Ferenczi Imre, 1973. 50.); Bene (EA 27549/34. – Horváth László gy., 1977).

ER: Kolozsvár (Pogány Péter, 1978. 239. – 1716); Kolozsvár (Kövár László, 1857. 28–34.; Uő, 1866. 65.); Marosvásárhely (Pesty Frigyes, 1864. Marosszék, 529.; Szendrey Zsigmond, 1926. 138.); Szászcsór (Kövár László, 1866. 57.); Hunyad vármegye (Kelet Népe, 1877. 26. szám, 3.); Kolozsvár (Képes Folyóirat, 1888. 733.); Magyarvalkó (Jankó János, 1892. 36.); Kolozsvár (Herrmann Antal, 1905. 12–13.); Kolozsvár (Ethnographia, 1919. 130–132. – Karsay Géza gy.); Rév (MZA 87665. – Hegedűs Mihály másolata, 1927); Ponor (EA 4417/1. – Roska Márton gy., 1909–1949); Kolozsvár (EA 5560/83–85. – Bártky Zsigmond gy., 1941); Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 46.); Várhegy (EA 26155/5. – Ercsei Enikő gy., 1994); Rév (Magyar Zoltán, 2012b. 202.); Várasfenes (Magyar Zoltán, 2011a. II. 489.; Uő, 2013a. 82.).

SZ: Lókod (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 77–78. – 1839); Koronka (Csáki Árpád–Pál Antal Sándor, 2014. 89. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Torja vidéke (Barta Ignác, 1866b. 745.); Telekfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 174.); Firtosváralja (EA 24231/65. – Gagy József gy., 1978); Székelypálfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 80.).

F 62.1. Nevezetes kincskereső iratok.

F 62.1.1. A pilishegyi barátok kincseiről szóló irat.

DT: Pilisszentkereszt (Ethnographia, 1919. 133–134.).

F 62.1.2. Az Igaz vezető a Tátrába című irat.

FF: Szepesség (Kallat Károly, 1886.).

F 62.1.3. Nikolaus Csikányus irata, 1777.

FF: Borsodnádasd/Arló (EA 22001/5–7. – Csépanyi Árpád gy., 1965).

F 62.1.4. Barát János testamentuma. Barát János testamentuma a monostorapáti/az aracsi templom romjai között keresett kincsekről.

AF: Monostorapári (Zsupos Zoltán, 2009. – tanúvallomási jegyzőkönyv, 1802); Törökbecse/Torontáltorda (Pesti Napló, 1863. 207. szám, 2.; Jung Károly, 1993. 116.; Aracsi Vajda János, 2007. 12.); Törökbecse vidéke (Pesti Napló, 1863. 211. szám, 3.).

F 62.1.5. Vitéz Nagy János testamentuma. Vitéz Nagy János testamentuma a Kelemen-hegyben található kincsekről.

AF: Hete (Luby Margit, 1928. 49.; Uő, 1983. 111–113.; Uő, 1985. 70–71.); Bene (EA 27549/34. – Horváth László gy., 1977); Beregszász vidéke (Keresztély Balázs szerk., 1992. 103. – Schubert Gyula gy., 1964).

F 62.1.6. Varga Pál testamentuma, 1716. Varga Pál testamentuma a Cigányhavasán található Dárius kincseről.

ER: Kolozsvár (Pogány Péter, 1978. 239. – 1716); Kolozsvár (Kőváry László, 1857. 28–34.; Uő, 1866. 65.); Kolozsvár (Képes Folyóirat, 1888. 732.); Magyarvalkó (Jankó János, 1892. 36.); Kolozsvár (Ethnographia, 1919. 130–132. – Karsay Géza gy.); Rév (MZA 87665. – Hegedűs Mihály másolata, 1927); Kolozsvár (EA 5560/83–85. – Bátky Zsigmond gy., 1941); Rév (Magyar Zoltán, 2012b. 202.).

F 62.1.7. Tor Jakab testamentuma. Tor Jakab 1692-ben kelt „tót nyelvű” végrendelete és kincse vezető leírása a Magas-Tátrában található kincsekről.

FF: Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXVIII., 1901. 162–165.).

F 62.1.8. A kolozsmonostori kolostor szerzeteseinek útmutatója.

ER: Kolozsvár (Herrmann Antal, 1905. 12–13.).

F 62.1.9. Jegyzőkönyvecske az Erdélyben levő rejtett kincsekről.

SZ: Homoród mente (Herrmann Antal, 1904. 142. – Homoródszentpéteri Cseke József hagyatéka, 18. század vége).

F 62.1.12. Török kincskereső irat. Török nyelven írt/törökök által hátrahagyott kincskereső irat.

ER: Szilágysomlyó (Pester Lloyd, 1862. 172. szám, 3.); Ponor (EA 4417/1. – Roska Márton gy., 1909–1949).

SZ: Marosvásárhely (Pesty Frigyes, 1864. Marosszék, 529.; Szendrey Zsigmond, 1926. 138.); Székelypálfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 80.).

F 63. Kincse vezető térkép. A kincskeresők egy az elrejtők által rajzolt térkép alapján próbálják megtalálni a kincset.

DT: Nádasd (Kardos Ferenc, 2010. 47. – Rétvári Albin gy., 1952); Pécs (Muszty László, 1959. 86.); Csókakő (EA 10384/12. – Gémes Balázs gy., 1960); Szigetvár (Kováts Valéria, 1962. 261–262.; Pesti János szerk., 2002. 246–247.); Rácalmás (EA 8862/157. – Dobos Ilona gy., 1968); Bárdudvarnok (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 518., 522.); Velence (Gács Béla, 1978. 8.; Kovács Sándor Iván szerk., 2001. 212.); Laskó (Ferenczi Imre, 1979. 206.); Kölesd (EA 22131/19. – N. N. gy., 1984).

AF: Adony (Részó Ensel Sándor, 1861. 245.; Hanusz István, 1892. 8–9.; Szendrey Zsigmond, 1926. 138.); Kiskunfélegyháza (EA 7678/39. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Bátmonostor, Hercegszántó (Solymos Ede, 2004. 471. – 1950, 1961); Tiszasas (Bihari Anna, 1980. 294. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Kunmadaras (GYINMA 1185-75/111. – Barna Gábor gy., 1975); Feketető (Ferenczi Imre, 1979. 191.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 140. – Baranyi Katalin gy., 1980); Jánoshalma (Karsai Ferenc, 1987. 478.); Tornynos (MZA 55155. – Balassa Árpád gy., 2003); Szabadka (Papp Árpád szerk., 2016. 529. – Papp Árpád gy.).

ER: Szászcser (Kőváry László, 1852. 180.; Uő, 1866. 57.).

SZ: Csíkszentdomokokos (EA 26156/24. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Etéd (Magyar Zoltán, 2007b. 70.); Énlaka (Gagy József, 2008. 139.).

F 64. Kincskeresés varázsvesszővel. A kincskeresők egy varázsvessző (mogyorófából/orgonafából/vadrózsabokorból készült kétágú/Y alakú/hétágú vessző/vassvessző/„virgula”/hétszer felszentelt, kilencféle fából készült bot/stb.) birtokában/segítségével próbálják meglelni a földbe rejtett kincset. Ahol a varázsvessző kileng, ott érdemes a kincskeresést megkezdeni.

KM: H. n. (Döbrentei Gábor, 1840. 401. – Gyöngyösi ráolvasások, 16. század); H. n. – 2 (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–33.; Ilyefalvi Emese szerk., 2014. 241–242., 251–256. – A Tudás Könyve, 17. század); H. n. (Pucz Antal, 1822. 81.); H. n. (Tompai Mihály, 1852. 262–269.; Uő, 1870. 380–383.); H. n. (Wieder Gyula, 1890. 248–249.).

DT: Sásd (Láng Benedek–Tóth G. Péter szerk., 2009. 174. – tanúvallomási jegyzőkönyv, 1780); Sárpilis (EA 10325/9. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Bodajk (Gál Péter József, 2017. 526. – 1994); Alsónyék (Csötönyi Bálint, 1996. 58.); Ibafa (MZA 93572. – Magyar Zoltán gy., 2007.).

FF: Dobsina (EA 568/47–48. – Fodor Zoltán gy., 1931); Karancslapujtó (Hetény János, 2000. 44. – 1952); Dobsina, Rudabánya (Nagy Dezső, 1957. 320., 321.).

AF: Debrecen (Balkányi Szabó Lajos, 1865. 21.); Tiszafüred (Nagy Dezső, 1957. 205.); Cegléd (EA 6365/94. – Nagy Dezső gy., 1960); Csongrád (EA 15686/24. – Juhász János gy., 1968); Topolya (MNT 23/4. – Zöldhy Pál gy., 1969–1975); Topolya (MZA 55129. – Borús Rózsa gy., 1973); Császártöltés (VKMA ltsz. n.; MZA 32983. – Glocker Zoltán gy., 1977); Kishegyes (Maronka János, 1980.; Jung Károly, 1993. 125.); Kecel – 2 (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Kecel (Uo., 861.; Uő, 2004. 154.); Kecel – 4 (Uő, 2004. 155–156., 159., 162.); Kecel – 2 (Uo., 160–161., 162. – Korkecs Zsuzsa gy.).

ER: Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 48.); Aknaszlatina (Kovács Sándor, 2000. 69.); Szilágyborzás (Magyar Zoltán, 2007a. 327.).

SZ: Szentivánlaborfalva – 2 (Simon Katalin, 1946. 48., 76.); Szentivánlaborfalva (Hegyesi Attila, 1999. 12–13.).

MO: Pusztina (Seres András, 1994. 327. – 1980).

F 65. Kincskereső piros kulcs. A tündéres egy piros kulcs segítségével keresi a földbe rejtett értékeket. Ahol a piros kulcs kileng, ott van elásva a kincs.

FF: Perőcsény (Csáky Károly, 2001. 92.; Uő, 2004. 141.; Uő, 2006. 38.).

F 66. Kincskeresés acéltükör segítségével. A kincskereső/a kincstre vezető természetfeletti képességű személy (a táltos/táltos lány/garabonciás/néző/hetedik gyerek/stb.) egy acéltükörön át nézi/látja meg a földbe rejtett kincseket.

KM: H. n. (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–33.; Ilyefalvi Emese szerk., 2014. 241. – A Tudás Könyve, 17. század); H. n. (Wieder Gyula, 1890. 248.).

DT: Zsigárd (Mészáros Ilona, 2013. 241.).

AF: Kiskunhalas (Füvessy Anikó, 1992. 310. – 1734); Kecskemét/Tiszaroff (Novák László, 1986. 297–298.; Iványosi-Szabó Tibor, 1998. 162. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1754); Debrecen (Széll Farkas, 1982. 113–114. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1758); Kecskemét (Péter László, 1933. 165. – bírósági jegyzőkönyv, 1763); Szeged (EA 2856/6. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szeged vidéke (Juhász Antal, 1968. 91. – Tömörkény István feljegyzése, 20. század eleje); Öcsöd (Matthias Mátrainé Varga Róza, 1908. 162.); Feketegyarmat (Somogyi Gyula szerk., 1912. 344.); H. n. (Bán Aladár, 1915. 88.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 23.); Biharnagybajom (GYINMA 135/2–3. – Szűcs Sándor gy., 1934); Mezőtelegd (Sas Kálmán, 1935. 65.); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1936. 302.); Nagysárrét (Uő, 1940a. 2.); Komádi (EA (EA 168/38–39. – Molnár Balázs gy., 1941); Gyula (EFMA 106-67/3. – Maróti György gy., 1951); Tömörkény (EA 4264/1. – Károlyi László gy., 1953); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1955. 159.; Uő, 1957. 260–261.); Fehérgyarmat (EA 6043. – Szűcs Sándor gy.); Kisdombegyház (EA 14336/8. – N. N. gy., 1965); Doboz (DENIA 1047/79. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Berettyóújfalu (DMNA 1150/50. – Sándor Mihályné gy., 1968); Biharkeresztes – 3 (MZA 71559., 71584., 71585. – Lackovits Emőke gy., 1968); Tiszacsege (Barna Gábor, 1974. 285.; Uő, 1979. 37.); Váncsod (Módy György, 1975. 670.); Tiszafüred – 2 (Füvessy Anikó, 1982. 597.); Mezőtelegd (MZA 50861. – Varga Árpád gy., 1990 k.); Tiszafüred – 2 (Füvessy Anikó, 1992. 315.); Őrsi Julianna, 1997. 26.); Magyarcsanak (Bosnyák Sándor, 2001. 331–332.).

AF–ER: H. n. (Szabó Károly, 1878. 152. – Bocskai István hagyatéka, 17. század eleje); H. n. (Mozsolics Amália, 1943. 52. – Báthori Anna perének jegyzőkönyve, 17. század eleje).

ER: Élesd (Lehoczy Tivadar, 1868. 76.); Köröstárkány (Györfly István, 1916. 88.); Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 137–138. – Fábian Imre gy., 1984).

SZ: Gyimes: Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2003. 349–350.; Uő, 2006d. 92.); Gyimes: Ciherek pataka (Uő, 2008b. 152–153.; Uő, 2009e. 111.); Gyimes: Ciherek pataka* (Uő, 2011a. I. 106.).

F 67. Kincstre vezető olaj. A kincskereső (a kincskeresőket segítő leány/néző-asszony/hetedik gyerek/kilencedik gyerek) hüvelykujjának a körmét fehér mákolajjal/dióolajjal/lenmagolajjal/ánizsolajjal kell bekenni, hogy a körmén át meglássa a földbe rejtett kincseket.

DT: Tolna vármegye (Koritsánszky Ottó, 1902. 86.); Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.); Hidas (EA 643/116. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 206.); Balatonendréd (RRMNA 2126/23. – N. N. gy., 1989).

AF: Debrecen (Komáromy Andor, 1910. 249–250. – boszorkányper irata, 1711); Jászberény (Sugár István, 1987. 173–179.; Füvessy Anikó, 1992. 310–311. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1748); Beodra (Pócs Éva szerk., 2012. 504. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Vajdáccka (EA 13769/14. – Szűcs Havaska gy., 1963).

ER: Máramaros vármegye (Viski K. Bálint, 1878. 276.); Szilágyság (Balázs Márton, 1891. 206.); Aranyosszék (Jankó János, 1893. 243–244.); Gyalu – 2 (Mozsolics Amália, 1943. 46–

47., 49.); Olthévíz (MNA R/54. IV. 95. – Küllős Imola gy., 1969); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Szék (Janitsek Jenő, 2009. 84.).
 SZ: Felsőrákos (Kriza János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Homoród mente (Herrmann Antal, 1904. 142.); Háromszék (Benkő András, 1891. 359.); Felsőboldogfalva (Balásy Dénes, 1897. 296–297.); Árkos, Lisznyópaták (Mozsolics Amália, 1943. 50.); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 48.); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Kakas Zoltán gy., 1971); Vargyas (Uo. – Balla Tamás gy., 1972); Árkos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 50–51. – 1975); Etéd, Gagy, Székelypálfalva (EA 24231/132., 185. – Gagy József gy., 1977–1978); Árkos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 51.).

F 68. Kincstre vezető mitikus növények.

F 68.1. Kincstre vezető vasfű. Az elrejtett kincset csak vasfű/háromlevelű vasfű/zárnyitó fű (*Verbena officinalis*) birtokában/segítségével lehet megtalálni (a kincses pince ajtaja ugyanis csak a vasfű érintésére nyílik ki).

ER: Belényesörvényes (K. Nagy Sándor, 1888. III. 132.); Tordatúr (Orbán Balázs, 1889. 445.); Aranyosszék (Jankó János, 1893. 243.); Torda vidéke (Téglás István, 1915. 287.).
 SZ: Homoród mente (Herrmann Antal, 1904. 142. – Homoródszentpéteri Cseke József kézírata, 18. század vége); Csíkrákos (Orbán Balázs, 1869. II. 72.); Szépvíz (Székely Nemzet, 1886. 29. szám, 3.); Felcsík (Kolozsvári Közlöny, 1886. 39. szám, 3.); Csíkrákos (Duka János, 1993. 48–49. – 1942); Gyimesközéplak (Bosnyák Sándor, 1982. 80.).
 MO: Csík vármegye/Kománfalva (Székely Nemzet, 1886. 19. szám, 3.).

F 68.2. Kincstre vezető vérfű. Az elrejtett kincset csak vérfű (vérrel verítékező fű) segítségével/birtokában lehet megtalálni. / Aki vérfüvet forraszt a tenyerébe, meglátja a földbe rejtett kincseket.

KM: H. n. (Tomba Mihály, 1870. 322–325. – A kincskereső c. vers).
 DT: Dömös (Nedeczky László, 1880. 113.).
 AF: Békés megye (Gunda Béla, 1958. 65.).

F 68.3. Kincstre vezető ezerjófű. Az elrejtett kincset azon a helyen lehet megtalálni, ahol az ezerjófű tavasszal legelőször kibújik a földből.

ER: Rév (Bihari népmondák, 1995. 135. – Fábíán Imre gy., 1984).

F 68.4. Kincstre vezető nagyerejű fű. Az elrejtett kincset csak a nagyerejű fű segítségével/birtokában lehet megtalálni.

SZ: Csíkszentkirály (Vitos Mózes, 1894. 125–126.).
 →MZ VIII. F 68.1.

F 68.5. Kincstre vezető ördögoldalboroda. Az elrejtett kincset csak az ördögboroda/ördögoldalboroda nevű páfrány segítségével/birtokában lehet meglelni. Aki leszakítja a csak nagypénteken éjfélkor/Szent Iván éjjelén virágzó ördögoldalboroda levelét/virágját, és azt a kincskeresésre magával viszi, megláthatja a földbe rejtett értékeket.

FF: Mogyoróska (EA 7105/7. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Mátraderecske (Fügedi Márta, 1982. 176.); Csermosnya völgye (Fábián József, 1994. 115.); Jelsőc, Bussa (MZA 84258., 84295. – Varga Norbert gy., 2002, 2003).

AF: Nagytárkány (Verbélyi Kincső szerk., 1998. 62.; Magyar Zoltán, 2009b. 144. – Lázár Péter gy., 1913); Nagydobos, Csabacsúd (Gunda Béla, 1989. 75–76., 77.).

ER: Domokos (Gunda Béla, 1989. 77.).

SZ: Nyárádszentlászló (Erdély–Erdély Népei, 1901. 29. – Kelemen Lajos gy.); Csíkmenaság (MOA 3112. – Dégh Linda gy., 1942).

MO: Külsőrekecsin (Gunda Béla, 1989a. 63. – Halászné Zelnik Katalin gy., 1987).

F 68.6. Kincstre vezető aranyos pátrác. Aki leszakítja a csak Szent Iván éjjelén (éjfélkor) virágzó aranyos pátrác (*Asplenium trichomanes*) virágját, az a virág birtokában láthatatlanná válik/meglátja a földbe rejtett kincseket.

DT: Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 206.).

F 68.7. Kincstre vezető aranyvessző. Az elrejtett kincs csak a közönséges aranyvessző (*Solidago virga aurea*) sárga virágjának a birtokában található meg, ezért azt minden kincskeresőnek tanácsos magával vinnie.

FF: Szepesség/Lucsvina vidéke (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XII., 1885. 214–215. – Weber Samu gy.; Neidenbach Ákos, 2000. 39.).

F 68.8. Kincstre vezető kakukkfű. Aki Szent György-nap előtt kakukkfűvet tesz a zsebébe, az meglátja, hogy hol van az elrejtett kincs.

DT: Szigetszentmiklós (MNAR HS 60401. – Csiba Jolán gy., 1969–1975).

F 69. Kincskeresés fúró segítségével. A kincskereső hosszú fúrót/vasfúrót is magukkal visznek, hogy hozzá tudjanak férni a sziklák mélyén rejtőző kincsekhez.

DT: DT: Cserszegtomaj (Vajkai Aurél, 1939. 194.); Kórógy (Ferenczi, 1979. 208.).

FF: Alsószolca (Tóth Péter, 1988. 30. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye).

AF: Nagyecséd (Luby Margit, 1985. 68. – 1954); Paszab (EA 2232/5. – Turi Sándor gy., 1950); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 37. – 1950-es évek); Váncsod (Módy György, 1975. 651.).

ER: Százszombor (MZA 60316. – Orbán Dániel gy., 2003).

F 70. Kincskeresés egyéb eszközök és varázstárgyak segítségével.

F 70.1. Kincstre vezető kristály. A hetedik gyerek kezének két nagyujjára kristályt tesznek, melyen keresztül az meglátja a földbe rejtett kincseket.

AF: Ajak (Luby Margit, 1985. 67–68. – 1954).

F 70.2. Kincstre vezető nagyító. Szent György napján a nagyító üvegén keresztül lehet meglátni a földbe rejtett kincseket.

AF: Karcag (Füvessy Anikó, 1992. 315.).

F 70.3. Kincstre vezető bádóg. Egy táltos hírében álló csikós a szűrje csatján tenyérnyi kerek bádogot hord, amibe belenézve meglátja az elveszett jószágot/ az elásott kincseket. / Egy látó hírében álló gazda a kanál tükrében látja meg a földbe rejtett kincset.

FF/AF: Ecseg/Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1955. 41.).

AF: Nagyszénás (Gunda Béla, 1956. 11.).

F 70.4. Kincstre vezető mágikus csontok. A kígyókirály feje/a sárkányfő/a fehér kígyó keresztcsontja/a sas feje mint a kincskeresés hathatós eszköze.

KM: H. n. – 2 (Bán Aladár, 1915. 87., 88.).

ER: Tűr (Lázár István, 1896. 100.).

SZ: Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 48.).

F 70.5. A kincskeresők szentelt gyertyája. A kincskeresőknek csak szentelt gyertyával tanácsos útra indulni/csak szentelt gyertya birtokában akadhatnak a föld gyomrában elrejtett kincsekre.

KM: H. n. (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–33.; Ilyefalvi Emese szerk., 2014. 243–251. – A Tudás Könyve, 17. század); H. n. (Wieder Gyula, 1890. 248–249.); H. n. (Bán Aladár, 1915. 88.).

FF: Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXVIII., 1901. 162.); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 60.).

ER: Fogaras* (Miskolczy Ambrus szerk., 2016. 203–204. – Ioan Halmaghi gy., 1789).

SZ: Kissolyos – 2 (A Magyarországi boszorkányság forrásai III., 2002. 635. – tanúkihallgatási jegyzőkönyvek, 1733); Csíkszentdomokos (EA 26156/24. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Székelyhodos (EK TEZE 7198/Adattár, 100. – Balássy Enikő gy., 1996–2003); Gyimes: Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 152–153.; Uő, 2009e. 111.).

→MZ V. S 16.

F 70.6. A kereszteletlen gyerek szívébe dugott gyertya. Ahol a kereszteletlen gyerek szívébe dugott gyertya elalszik, ott van a földbe rejtett kincs.

KM: H. n. (Szendrey Zsigmond, 1938. 32.).

F 70.7. Kincskeresést segítő egyéb varázstárgyak. A kincskeresők idétlen gyermek ujjából készített gyertyát/kígyózsírral bekent zsinet/sárkányvért/kilencvenéves szűztől származó haját és vért, amelyre kilencvenszer ráesküdtek/kígyókövet/Jeruzsálemből származó követ/medvetrágyát/stb. visznek magukkal a siker reményében.

DT: Berhida (Vajkai Aurél, 1941. 116. – 18. század); Lábod (MNAR HS 110601. – Mike Györgyi gy., 1963).

FF: Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve II., 1875. 288.); Szepesség (Turistaság és Alpinizmus, 1917. 61.).

AF: Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1940. 455.); Kőtelek (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105367. – Pócs Éva gy., 1962).

SZ: Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 48.); Gyimes: Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 106.).

F 70.8. A kinczsások által készített lucaszék. A kinczsások egy lucaszéket készítenek/viszik magukkal a határba, hogy arra ráülve meglássák a kincs fellobbanó lángját.

DT: Szigetszentmiklós (MNT 23/4. – Csiba Jolán gy., 1969–1979).

AF: Orosháza (MNAR HS 93809. – Beck Zoltán gy., 1959); Jásztelek (MNAR 93802. – Diószegi Vilmos gy., 1963); Csorvás (MNAR HS 93801. – Grynaeus Tamás gy., 1969); Sárrétudvari (MNAR HS 93810. – P. Madar Ilona gy., 1963).

F 71–80. Kinczsások és kincskeresők

F 71. Az emlékezetes aranyláz. A község számos tagját/a vidék népét megmozgató kincskereső felbuzdulások/helyi kinczsások és kincskeresések narratív emlékei. / A kinczsások hajdani tevékenységére az általuk ásott sok gödör és földhányás/a határrész elnevezése máig emlékeztet.

KM: H. n. (Bornemissza Péter, 1980. 1070. – 1579); H. n. (Bán Aladár, 1915. 89. – Vörösmarty Mihály Kincskeresők c. drámája, I. felvonás – 19. század első fele).

DT: Pilisszentkereszt vidéke (Bél Mátyás, 1977. 16. – 1733); Monostorapáti (Zsupos Zoltán, 2009. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1802); Nagyszokoly (Holéczy Mihály, 1837. 97.); Pilis vidéke (Luppa Péter, 1856. 392.); Dunaföldvár (Pesty Frigyes, 1864. Tolna vármegye); Esztergom (Steiner Zsigmond, 1872. 278.); Dömös (Nedeczky Gáspár, 1880. 113.); Dömös (Kőrösi László, 1890. 174.); Fiume környéke* (Hanusz István, 1900. 232.); Szendrey Zsigmond, 1922. 50.); Döbréte, Náprádfa (Gönczi Ferenc, 1901. 411., 411–412.); Balatonrendes (Jankó János, 1902. 70.); Regöly (Tolnavármegye, 1907. 3. szám, 4.); Dömös (Esztergom vármegye, 1908. 87.); Szilasbalhás (EA 424/3. – Pongor József gy., 20. század eleje); Kislegyel (Gönczi Ferenc, 1914. 61.); Tapolca (N. Szabó Gyula, 1926. II. 76.); Csallóköz (Geörch Dénes, 1930. 79.); Tök – 2 (Loschdorfer Anna, 1935. 72.); Zalaapáti (Karsai Géza, 1938. 25.); Rábatótfalu (Vakarcs Kálmán, 1939. 204.); Uza (Pákay Zsolt, 1942. 153.); Balatonendréd, Salföld, Somogyvár, Balatonkenese (Margittay Rikárd, 1943. 129., 131.); Koppányszántó (EA 2308/23. – Takács Lajos gy., 1951); Gersekarát (EA 2445/5. – Dömötör Sándor gy., 1951); Dozmat (EA 2466/1. – Dömötör Sándor gy., 1951); Vasvár (SMNK 192/I. 1. – Dömötör Sándor gy., 1952); Lovászpátona (Pócs Éva szerk., 2012. 503. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Halastó (EA 23287/16. – Irányi Lujza gy., 1953); Búcsúszentlászló (EA 3974/2. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Zalaszentlőrinc (EA 3975/6. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Tófej (EA 4196/4. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Csonkahegyhát (EA 6207/3. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Hegyhátszentpéter (Dömötör Sándor, 1985. 44. – 1957); Petrikeresztúr, Becsvölgye: Vargaszeg, Pálfiszeg, Milejszeg, Rózsásszeg (EA 6305/5., 12–13., 26., 28. – Szentmihályi Imre gy., 1960); Sármellék (Pócs Éva szerk., 2012. 189–190. – Dégh Linda gy., 1960); Kesztölc (Méri István, 1961. 3., 19.); Kádárta, Gyulafirátót (DE MNYT K-285/28., 41. – Kauker Terézia gy., 1961, 1962); Szigetvár (Kováts Valéria, 1962. 132.); Csurgó (EA 13638/43. – Farkas Éva gy., 1963); Zalasabbar (Zala megye földrajzi nevei, 1964. 517.); Nagyharsány (EA 33011/17–18. – Dömötör Ákos gy., 1966); Bajót (BBMNA 44/119. – Balogh László gy., 1968); Hosszúhetény (Reuter Camillo, 1968. 48.; Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 584.); Börcs (EA 17590/4. – Abdai Anna és Szeles Zsuzsa gy., 1972); Pusztaszentpéter (EA 17482/39. – Avas Kálmánné gy., 1972); Bárdudvarnok, Csurgó (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 518., 626.); Sárkeresztúr

(EA 18791/4. – Müller Erika gy., 1975); Szentbékálló (EA 19616/43. – Süle Sándor gy., 1977); Velence (Gács Béla, 1978. 8.; Kovács Sándor Iván szerk., 2001. 211–212.); Nagyvázsöny (LDMNA 311/5. – Zsiray Lajos gy., 1978); Ugod (LDMNA 470/61–62. – Csudai Csaba gy., 1979); Laskó, Haraszi – 2 (Ferenczi Imre, 1979. 203., 207–208.); Pankasz, Salomvár (EA 20798/32., 38. – Avas Kálmánné gy., 1980); Dunaföldvár, Kakasd, Bogviszló (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 165., 331., 461.); Kővágószőlős (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 668.); Szalafő, Püspökmolnári (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 402., 514.); Csurgó (Csurgó földrajzi nevek szerint, 1985. 50.); Hegyhátszentpéter (Dömötör Sándor, 1985. 44.); Zalavár (<http://www.nti.btk.mta.hu/kapcsolathalo/index.php/Zalavár> – Petánovics Katalin gy., 1985); Fehértó (XJMNA 1266-86/2–3. – Kovács Márta gy., 1986); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 269.); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1987. 616.); Rábatótfalu (Eperjessy Ernő, 1988. 404.; Uő, 1996. 185.); Balatonendréd – 3 (EA 23997/11–13., 24–25. – N. N. gy., 1989); Balatonendréd – 3 (RRMNA 2126/14., 18., 22–23. – N. N. gy., 1989); Őriszentpéter (Szikszay Edit, 1990. 38.); Bodajk (Gál Péter József–Molnár V. József, 1999. 295.); Tóvár, Magyaregregy, Kémes, Téseny (Pesti János szerk., 2002. 203., 244., 339.); Tényő, Pilisszentkereszt, Kesztölc (Edelényi Adél, 2004. 230., 232–233., 256.); Völgyifalu (Magyar Zoltán, 2010. 141.); Vágfarkasd (MZA 90759. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

FF: Szögliget (Détschy Mihály, 1969. 177–178. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1720); Szkáros (Zsupos Zoltán, 1994. 16–17. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1776); Vác (Csiffáry Tamás, 1993. 141. – Bécsi Magyar Hírmondó, 1792); Szepesség – 5 (Townson, Robert, 1793. 352., 358–363.); Salgó vidéke, Felsősztertgály (Mocsáry Antal, 1826. 224., 329.); Sáros vármegye (Pulszky Ferenc, 1840a. 169.); Diósjenő (Fényes Elek, 1851. I. 265.); Tar (Uő, 1851. IV. 176.); Bakabánya (Prohászka Mátyás, 1857. 154.); Miskolc (Vasárnapi Ujság, 1863. 287.); Szanda (Bognár András, 1984. 335. – Pesty Frigyes, 1864. Pest-Pilis-Solt vármegye/Nógrád vármegye); Alsózsolca, Szuhogy, Mezőkövesd (Tóth Péter, 1988. 30., 336., 407. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Aggtelek (Hunfalvy János, 1867. CVI.); Csábrág (Haan Rezső, 1867. 3.); Hajnik (Gáspár Imre, 1871. 599.); Rédova (Rozsnyói Híradó, 1887. 14. szám, 3.); Abasár (Kandra Kabos, 1891. 153.); Mátra vidéke (Bartalus Gyula, 1891. 137.); Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 206.); Rimaszombat (Findura Imre, 1894. 148.); Körömcbánya (Versényi György, 1895. 131.); Túrmező (Nógrád vármegye, 1911. 132.); Szepesség (Posewitz Tivadar, 1913. 8.); Dolha vidéke* (Sztipszky Híradó–Bilák Izidór, 1916. 155.); Csóvár (EA 12164/10–11. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Vécs (EA 5319/2. – Hábrik István gy., 1936); Bán völgye (Herkely Károly, 1937. 475.); Drégelypalánk (EA 21589/34–35. – N. N. gy., 1943); Nagyszalác (EA 9838/4. – Földessy Józsefné gy., 1944); Harsány (Dömötör Ákos, 1998. 102. – Vincze István gy., 1947); Karancslapujtő (Hetény János, 2000. 44. – 1952); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 318.); Miskolc (EA 6287/2. – Bodgál Ferenc gy., 1957); Borsodnádasd (EA 12161/4. – Nemcsiki Pál gy., 1959); Bodrogkeresztúr (Pócs Éva szerk., 2012. 191. – Dobos Ilona gy., 1960); Hollókő (EA 7556/17. – Dobos Ilona gy., 1965); Novaj (EA 15729/14. – N. N. gy., 1968); Lévárt (Ujváry Zoltán, 2000. 256–257.; Uő, 2002. 462. – 1970k.); Kelemér (EA 22001/22. – Dobosy László gy., 1976); Tarcál (EA 19484/19–20. – Pataky Ibolya gy., 1977); Körömcbánya (EA 16019/12. – Láncoz Zoltán gy., 1977); Hollókő (Szombathy Viktor, 1984. 170.); Alsótold (MOA 11746. – Bosnyák Sándor gy., 1986); Halmajugra (Heves megye földrajzi nevei IV., 1988. 171.); Hubó („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 193–194. – Bíró Katalin gy., 1994); Viszló/Debrőd (Kisfalusi János, 1995a. 204.); Börzsöny vidéke (Puskás Péter–Végh József, 1997. 136–137.; Végh József, 2012. 33–34. – Korcsmáros László gy.); Zsarnó (MZA 48852. – Magyar Zoltán gy., 1997); Batizfalva (Neidenbach Ákos, 2000. 73.); Barka, Debrőd, Áj (Magyar Zoltán, 2001a. 307–308., 357., 366.); Nyitraegerencsér, Gimes (Uő, 2002. 68., 103.); Vály völgye (P. Bodnár Mónika–Pusko Gábor, 2002. 74.);

Várhosszúrét (MZA 1411. – Magyar Zoltán gy., 2003); Rárósmúlyad, Balogfalva (MZA 84266., 93073. – Varga Norbert gy., 2003, 2004); Bussa (MZA 84264. – Budai József gy.); Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 95.); Ajnácskő, Mucsény, Terbeléd (Uók, 2007. 155–156.); Bárna (Frics Gyula, 2007. 30–31.); Kisnána (Csörnök Mariann, 2007. 170.); Kóvár, Kuntapolca, Százd (MZA 84024., 93050., 89997. – Magyar Zoltán és Varga Norbert, 2009–2011); Détér – 2 (MZA 93061., 93062. – Varga Norbert gy., 2011); Berzete, Berzétékőrös (Magyar Zoltán, 2011c. 133., 134–135.); Nagybörzsöny, Nagymaros (MZA 109565., 110920. – Magyar Zoltán gy., 2017, 2018).

AF: Karcagújszállás/Kisújszállás (Örsi Julianna, 1997. 206. – tanúvallomási jegyzőkönyv, 1741); Túrkeve (Uo., 26. – tanúvallomási jegyzőkönyv, 1761); Szeged (A tengeri kisaszszony, 2006. 622–623. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); Köröstarcsa (Szabó Károly, 1850–1851. 376.); Nagyszőlős (Pester Lloyd, 1857. 67. szám, 2.); Temesvár vidéke (Delejtű, 1859. 409.); Aracs (Vasárnapi Ujság, 1860. 644.); Adony (Részó Ensel Sándor, 1861. 245.); Törökbecse/Torontáltorda (Pesti Napló, 1863. szeptember 12.; Jung Károly, 1993. 116.; Aracsi Vajda János, 2007. 12.); Vésztő (Pesty Frigyes, 1864. Békés vármegye, 319.); Köröstarcsa (Jankovich B. Dénes, 1983. 76. – Pesty Frigyes, 1864. Békés vármegye); Emőd (Tóth Péter, 1988. 108. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Körösszegapáti (Vmirjánki József, 2008. 16. – Pesty Frigyes, 1864. Bihar vármegye); Kék, Pócspetri (Mizser Lajos, 2000. 241., 341. – Pesty Frigyes, 1864. Szabolcs vármegye); Nagykövesd (Mizser Lajos, 2006. 455. – Pesty Frigyes, 1864. Zemplén vármegye); Debrecen – 2 (Balkányi Szabó Lajos, 1865. 22., 31.); Nagykereki (Archaeologiai Értesítő, 1870. 63.); Cegléd (Ballagi Aladár, 1872. 385.); Jászság (Jászkun Figyelő, 1873. 16. szám, 3.); Pocsaj (Osváth Pál, 1875. 544.); Szarvas (Igazmondó, 1875. 148.); Apátikeresztúr (Rómer Flóris, 1974. 341. – 1884); Adony (Hanusz István, 1892. 8–9.); Cegléd (Cegléd és Vidéke, 1895. június 2.; EA 6365/94.); Szőreg (EA 2856/12. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Magyarpécska (Kálmány Lajos, 2015. 375. – 19. század vége); Feketehegy (Az Osztrák–Magyar Monarchia irásiban és képben XVIII., 1900. 466.); Szeghalom (EA 1281/5. – Szeghalmi Gyula gy., 1903); Nagyvárad (Szegedi Híradó, 1904. december 24.; Ethnographia, 1905. 121.); Érmindszent (Budapesti Napló, 1906. április 1.; Ady Endre, 1962. I. 100., II. 565.); Öcsöd (Matthias Mátraine Varga Róza, 1908. 163.); Nyírparasznya (Szatmár vármegye és Szatmár-Németi, 1908. 138.); H. n. (Szívós Béla, 1912. 31–32.); Katalinfalva (Torontál vármegye, 1912. 60.); Szegvár (EA 3663/4–5. – Magyar Sándor gy., 20. század eleje); Nyírparasznya (EA 6367/1222. – Szendrey Zsigmond gy., 1920-as évek); Hódmezővásárhely (Cseszkó Máté, 1933. 83.); Mezőtelegd (Sas Kálmán, 1935. 65.); Körösszegapáti (MMMNA 37-1954/7–9. – Linder László gy., 1930-as évek); Sárrétudvari (DE MNYT K-145/3. – Balassa Iván gy., 1940 k.); Tiszaigar – 2 (EA 4094/413. – Katona Imre gy., 1949); Tiszaigar (EA 4085/257. – Diószegi Vilmos gy., 1950); Cegléd (EA 6632/18. – Kovács Rózsa gy., 1950); Békés (EFMA 106-67/1. – Maróti György gy., 1951); Nagykereki (EA 5870/16. – Béres András gy., 1954); Túrkeve (Dankó Imre, 1957. 311.); Kisiratos (KJNTA 2447-11/68. – Kovács Ferenc gy., 1950-es évek); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 36. – 1950-es évek); Nagykőrös (AJMA 190-70/7. – Balanyi Béla gy., 1960); Kötgyán (EFMA 96-67/1. – Dömötör Ákos gy., 1961); Püspökladány (JAMNA 235-67/1. – Pongrácz Piroska gy., 1962); Nyírparasznya (JAMNA 251-67/1. – Milka Margit gy., 1962); Dombegyház (Radnai Mikes, 1981. 158. – 1964); Kisdombegyház – 3 (EA 14336/5–8. – N. N. gy., 1965); Sárrétudvari (DMNA 779/27. – Szabó Irén gy., 1965); Gyula (EFMA 550-78/14–15. – Dankó Imre gy., 1966); Galgamácsa (EA 8388/46. – Dobos Ilona gy., 1967); Tornyospálca (EA 15457/19. – Ferken Imre gy., 1967); Hajdúhadház (É. Kiss Sándor, 1968. 466.); Bezdán (Bosnyák Sándor, 1968. 93.); Hajdúhadház (É. Kiss Sándor, 1970. 442.); Gulács (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 256. – Babus Jolán gy.);

Pusztaszentpéter (EA 17482/39. – Avas Kálmánné gy., 1972); Topolya (MZA 55129. – Borús Rózsa gy., 1973); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 115.); Váncsod (Módy György, 1975. 651.); Magyarcsanád (EA 18867/7. – Asztalos P. Kálmán gy., 1975); Bene (EA 27549/34. – Horváth László gy., 1977); Gávavencsellő (DE MNYT K-815/16. – Hénsperger Mária gy., 1979); Tiszafüred (Maronka János, 1980.; Jung Károly szerk., 1993. 125.); Abara – 2 (Török Zsuzsa, 1980. 556., 557.); Margitta – 2 (Bihari népmondák, 1995. 139., 141. – Baranyi Katalin gy., 1980); Újkígyós – 3 (Krupa András, 1981. 181–184.); Örvénd (Bihari népmondák, 1995. 137. – Fábrián Imre gy., 1981); Mezőtelegd (Uo., 118. – Fábrián Imre gy., 1984); Panyola (Kálnási Árpád, 1984. 313.); Tápé (Dobos Ilona, 1986. 60.); Nagykőrös (AJMA 976-88/1–2. – Simon László gy., 1988); Hajdúböszörmény (Marjai Márton, 1988. 240.); Izsák (Mesznéder Katalin, é. n. 15.); Tápé (MOA 13682. – Bosnyák Sándor gy., 1980-as évek); Mezőtelegd (MZA 50854. – Varga Árpád gy., 1990 k.); Szentés (Zsíros Katalin, 1990. 48.); Hajdúnánás (EA 24415/31. – Draviczy Imre gy., 1990); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 313.); Bés (EA 26216/13. – Bodnár Lajos gy., 1994); Bés („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 95. – Bodnár Lajos gy., 1994); Topolya (Penavin Olga, 1995. II. 80–81. – Hadzsy János gy.); Apatelek (KJNTA 257-98/1. – Magyarai Etelka gy., 1998); Zsáka (Dankó Imre, 2000. 34–35.); Mohol – 2 (Búrany Béla, 2001. II. 231–232., 232–233.); Szeghalom (Szende László szerk., 2002. 91.); Biharugra (Laurinyeczné Sinkó Rozália, 2002. 359.); Kecel – 3 (Fehér Zoltán, 2004. 159–160.); Móricgát – 2 (Uő, 2004a. 407., 408.); Sülysáp (MZA 24472. – Márkó Zsuzsa gy., 2005); Albis, Érkeserű (Magyar Zoltán, 2012c. 155.); Salánk (MZA 94341. – Magyar Zoltán gy., 2012); Iske (MZA 97358. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013); Uszód (MZA 99247. – Megyeri István gy., 2014); Szerep (Scholtz Róbert Gergely, 2015. 16.); Hajdúböszörmény (A Hajdúböszörményi és Hajdúhadházi járás helynevei, 2015. 106.).

ER: Zsibó/Tihó (Ferenczi Imre, 1969. 39. – Cserey Miklós levele, 1815); Kolozsvár (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 77. – 1839); Kolozs vármegye (Kőváry László, 1852. 161.); Szászcsőr (Uo., 180.; Uő, 1866. 57.); Szilágysomlyó (Pester Lloyd, 1862. 196. szám, 3., 172. szám, 3., 198. szám, 2.); Szilágysomlyó (Pressburger Zeitung, 1862. 181. szám, 2.); Zilah (Pester Lloyd, 1862. 201. szám, 3.); Zilah (Pesti Napló, 1862. 201. szám, 2.); Visk (P. Szathmáry Károly, 1863. 363.); Bucsum (Pesty Frigyes, 1864. Bihar vármegye, 150.); Magyaró (Magyar Zoltán, 2011. II. 13.); Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 106. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Nagyölyves (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 149–150. – Pesty Frigyes, 1864. Kolozs vármegye); Mezőcsávás (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 135. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Erősd – 2, Krizba (Csáki Árpád, 2012. 48., 161. – Pesty Frigyes, 1864. Felső-Fehér vármegye); Hari (Csáki Árpád, 2015. 54. – Pesty Frigyes, 1864. Alsó-Fehér vármegye); Alsórákos (Orbán Balázs, 1868. I. 207.); Árapatak (Uő, 1869. III. 28.); Arad-hegyalja (Varga János, 1869. 656.); Felvinc (Orbán Balázs, 1871. V. 103.); Feketehalom (Uő, 1873. VI. 406.); Gyalu (Budapesti Hirlap, 1887. 99. szám, 6.); Nagytarna (Budapesti Hirlap, 1888. január 24. 6.); Torda (Orbán Balázs, 1889. 32.); Gyerővásárhely, Kalotadámos (Jankó János, 1892. 37.); Szászfenés (Rosenberg Fáni, 1893. 149.); Kapnikbánya (Palmer Kálmán, 1894. 295.); Hari (Lázár István, 1896. 131.); Borgóprund (Gáspár Ármin, 1899. 58–59.); Borosbocsárd/Magyarigen (Radnóti Dezső, 1901. 208.); Bujánháza (Szatmár vármegye és Szatmár-Németi, 1908. 48.); Kalotaszeg (Téglás Gábor, 1912. 166.); Dobra (Szendrey Zsigmond, 1920. 47.); Gyerővásárhely (Szabó Géza, 1940. 32.); Magyarkiskapus (Szabó T. Attila, 1943. 49.); Marossárpatak (Vajda András, 2015. 102. – Adorján Károly gy., 1943); Magyarózd (Tomai László–Horváth István, 1944. 209.); Báboc/Bodonkút (Szabó T. Attila–Gergely Béla, 1945. 21.); Marossárpatak (BBE MIK Á-18/27. – Bíró Emma gy., 1948); Szilágybagos (Nagy Réka, 2015. 168. – Szabó Miklós gy., 1957); Magyarózd (Horváth István, 1971. 453.); Nyárszó, Kalotadámos (Szabó Géza, 1978. 112–113., 121–122.); Élesd (Bihari

népmondák, 1995. 136. – Berecz István gy., 1984); Kajántó (Janitsek Jenő, 1986. 172.); Máramaros vármegye (Keresztély Balázs szerk., 1992. 81.); Vice (Janitsek Jenő–Hints Miklós, 1992. 417.); Tordaszenlászló (EA 25362/41. – Janitsek Jenő gy., 1993); Magyaró (Palkó Attila, 1995. 35.); Kalotaszentkirály (MZA 470. – Vas Béla Zoltán gy., 1995); Tordaszentlászló (Janitsek Jenő, 1996. 90.); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 228.); Nagydoba (Szilágysági magyarok, 1999. 391. – Kovács Kuruc János gy.); Előpaták (MZA 10499. – Kakas Zoltán gy., 1999); Magyaroroszló, Monó, Szer, Szucság (MZA 654., 639., 630., 553. – Magyar Zoltán gy., 1999–2000); Magyarborzás – 4, Szászsombor – 3, Újös – 2 (MZA 28544., 28555., 60312., 60356., 28634., 28647., 60316., 28620., 60313. – Orbán Dániel gy., 2002–2003); Bujánháza* (Kónya László szerk., 2003. 63.); Boroskrakkó (MZA 1806. – Magyar Zoltán gy., 2003); Gyerővásárhely (KJNTA 1251-04/6. – Péter Kinga gy., 2003); Bánffyhunad, Gyerővásárhely – 2, Jákótelke, Kalotadámos, Magyariskapus – 2, Magyarfenes, Magyarvista, Mákófalva, Sárvasár (Magyar Zoltán, 2004a. 197., 316., 329., 336–340.); Kalotaszentkirály (Uo., 339. – Vas Béla Zoltán gy.); Mikefalva (Magyar Zoltán, 2005a. 144.); Szilágycseh/Lele, Kajántó, Magyarszarvaskend (MZA 735., 82863., 87660. – Magyar Zoltán gy., 2005–2006); Magyarlapád, Ráton, Szilágyborzás, Szilágnagyfalva, Nagydoba (Magyar Zoltán, 2007a. 300., 321., 327., 329.); Magyarlapád (Uő, 2008a. 300.); Szék (Janitsek Jenő, 2009. 84.); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11.); Csernakeresztúr (Magyar Zoltán, 2009d. 147.); Kérő – 2, Alsórákó (MZA 82901., 82945., 91267. – Magyar Zoltán gy., 2010); Bolya, Ajton – 2 (Magyar Zoltán, 2011a. I. 373–374., 494.); Magyarigen (Uo., 408–409. – Orbán Dániel gy.); Fickó, Rónaszék (Magyar Zoltán, 2011a. II. 194., 396.); Magyarborzás (Uo., 128–129. – Orbán Dániel gy.); Újös, Szászsombor (Uo., 150., 150–151.; Uő, 2012a. 371. – Orbán Dániel gy.); Buza, Nagydevecser (Magyar Zoltán, 2012a. 381., 401.); Rév (MZA 94445. – Magyar Zoltán gy., 2012).

SZ: Altorja (Apor Péter, 1903. 416.; Magyarországi boszorkányperek, 1989. 312. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1752); Abásfalva, Bágy (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 77., 78. – 1839); Felsőrákó (Kriza János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Firtosvára (MTAK Irod. 4r. 409/I. 18–19. – Kriza János gyűjtőhálózata, 19. század közepe); Olasztelek (Janitsek Jenő, 1993. 235–236. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Vargyas (Janitsek Jenő, 1993. 292.; Magyar Zoltán, 2011b. 198. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Vargyas (Csáki Árpád, 2012. 132. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Parajd (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 166. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Etéd (Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Csöb (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 41. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Nyárádselye, Székelymoson (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 162., 195. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Barót, Miklósvár (Magyar Zoltán, 2011b. 197. – Pesty Frigyes, 1864. Miklósvárszék); Haraly (Pesty Frigyes, 1864. Háromszék, 83–84.); Alsócsernáton (Csáki Árpád, 2012. 19. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék); Alsóófalva – 2 (Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Középpajta, Oklánd (Kövár László, 1866. 46., 48.); H. n. (Barta Ignác, 1866a. 711.); Homoródalmás, Tordátfalva, Korond, Siklód – 2, Etéd, Nagysolymos, Városfalva, Bágy, Homoródkarácsonyfalva – 2 (Orbán Balázs, 1868. I. 91., 118–119., 132., 143., 146., 152., 168., 174., 185–186.); Kászon, Csíkrákó, Szépvíz, Balánbánya, Csíkszentdomokos (Uő, 1869. II. 54., 72., 75., 95., 97.); Aldoboly, Sepsikőrőspatak, Oltszem, Sepsibükszád, Tusnádfürdő, Ikafalva, Kézdisztellek, Lemhény, Haraly, Kovászna, Kisborosnyó, Szacsva, Eresztevény, Sepsibesenyő, Bikfalva (Uő, 1869. III. 36., 51., 58., 61., 69., 96., 111., 120., 136., 155., 164., 174., 176., 184., 205.); Sóvárad, Somosd, Nyomat, Nyárádremete, Kebele (Uő, 1870. IV. 22., 42., 61., 97., 182.); Kissolymos (Kriza János, 1897. 432.); Felsőboldogfalva (Balásy Dénes, 1897. 296–297.); Firtosvára (Jakab Elek–Szádeczky Lajos, 1906. 87.); Sepsiszentgyörgy (EA 902/167. – Bodor Dénes gy., 1915–1917); Csíkbánkfalva (Duka János, 1993. 31. – 1943); Sepsibodok (Imreh István,

1946. 158.); Szentivánlaborfalva – 3 (Simon Katalin, 1946. 74., 76.); Gyergyócsomafalva (Árva József, 1947. 103.); Barót (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 194. – 1960-as évek); Kézdiálbis (MZA 57526. – Kakas Zoltán gy., 1967); Ojtoz (EA 24515/18–19. – Kakas Zoltán gy., 1968); Vargyas (Janitsek Jenő, 1971. 355.); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 67. – Kakas Zoltán gy., 1971); Maksa (MZA 57585. – Kakas Zoltán gy., 1971); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Gazda Klára gy., 1972); Gyimes: Hidegség pataka (Salamon Anikó, 1987. 146. – 1972); Árkos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 50–51. – 1975); Andrásfalva (Bosnyák Sándor, 1977. 77.); Énlaka – 2 (EA 24231/70., 132.; (Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 92. – Gagy József gy., 1978); Felsőrákos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 197–198. – 1979); Nagykedede (Vöő Gabriella, 1981. 255.); Csíkszentgyörgy (Csomortáni Magdolna, 1985. 70.); Kézdiálmás (EMEA ltsz. n.; MZA 36751. – Kakas Zoltán gy., 1990); Énlaka (MZA 98447. – Gagy József gy., 1990 k.); Bikfalva (EA 25370/9. – Csavar Leona gy., 1993); Gyimes: Bán pataka (MZA 378. – Magyar Zoltán gy., 1996); Székelykakasd (Asztalos Enikő, 1998. 109.); Gyimes (KJNTA 381-00/8. – Tankó Gyula gy., 1999); Szentivánlaborfalva (Hegveli Attila, 1999. 12–13.); Homoródkarácsonyfalva (Hála József, 2000. 241.); Gyimes: Ciherek pataka (Hints Miklós, 2000. 11.); Havad – 2 (Nagy Olga, 2000. 184–185., 185.); Alsósófalva (Margittai Gábor, 2001. 36.); Kebele (Pivarcsi István, 2002. 128–129.); Kászonimpér, Kászonfeltíz (MZA 1374., 1375. – Magyar Zoltán gy., 2002); Kissolyos – 2 (MZA 61250., 61267. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Gyimes: Kostekek – 3 (Takács György, 2004. 379., 383.); Bodos (Janitsek Jenő, 2004. 76.); Árkos – 2, Bikfalva, Felsőcernáton, Kézdiálmás, Komolló – 2, Felsőrákos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 51., 64., 72–73., 123., 156–157., 187.); Kissolyos (KJNTA 2176-08/3. – Szombatfalvi Csongor és Deé Edina gy., 2008); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 154.); Gyimes: Farkasok pataka (Uó., 96–97.; Uó, 2009e. 108–109.; Uó, 2008b. 150.); Gyimes: Csinód (Uó, 2009a. 291–292.); Gyimes: Farkasok pataka (Uó, 2009e. 112.); Erdőszentgyörgy (Újfalvi László, 2011. 29.); Kászonfeltíz, Kászonfeltíz – 2, Gyimes: Csinód, Csíkmenaság – 2 (Magyar Zoltán, 2011a. I. 79–80., 106–107., 148.); Homoródkarácsonyfalva, Székelyzsombor – 2, Bágy (Uó, 2011d. 174–175., 181–182.); Homoródújfalú (KJNTA 2604-13/13. – Kedves Anett gy., 2013); Márafalva (KJNTA 2605-13/34. – Sándor Cecília gy., 2013); Gyergyóremete (MZA 99446. – Magyar Zoltán gy., 2014).

MO: Magyarfalú (Halász Péter, 2005. 407. – 1967); Somoska (Csoma Gergely, 2016. 384. – 1990); Külsőrekecsin (Halász Péter, 1994. 27.); Pusztina (EA 26209/4–5. – Kánya Péter gy., 1994).

F 72. Aranyosók. Aranyosók/aranymosás helyi emlékei.

DT: Ásványráró (Tomba Mihály, 1870. 568–571.); Lakszakállas (EA 3461/5. – Csepy András gy., 1940); Halászi (EA 27466/9. – Rigó Endréné gy., 1996).

AF: Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 161.).

ER: Alsójjára (Téglási Ercsei József, 1973. 51–52. – 1836); Várfalva (Kőváry László, 1852. 54.); Hídvég (EA 26419/205. – Pesty Frigyes, 1864. Felső-Fehér vármegye); Torockó (Csáki Árpád, 2015. 94. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Várfalva (Kőváry László, 1866. 24–25.); Nagybánya-Veresvíz („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 218. – Görbe István gy., 1958–1960); Bácsi (Magyar Zoltán, 2009d. 148.); Sinfalva (Uó, 2011a. I. 438.).

SZ: Haraly (Csáki Árpád, 2012. 57. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék); Alsósófalva (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 24. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Vargyas (Janitsek Jenő, 1993. 321.); Homoródmás – 2 (Dénes István, 2002. 45.); Középpajta (Magyar Zoltán, 2011b. 151.); Homoródremete, Homoródkeményfalva (Uó, 2011d. 178., 181.).

→MZ IX. C 145.

F 74. Kincskereső társaság. Valamely jeles helyen (a Magas-Tátrában/a Kolozs megyei Cigányhavason/az ugoctai Kankóvárban/stb.) rejtőző mesés kincsek kiásására szövetkezett kincskeresők/a rejtett kincsek megszerzésének/megtalálásának reményében alakult kincskereső társaságok.

FF: Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXXV., 1908. 29. – Robert Townson angol utazó feljegyzése, 1793); Szepesség (Turisták Lapja, 1917. 12.; uo., 1941. 143.; Neidenbach Ákos, 2000. 60., 64.).

AF: Nagyszőlős vidéke (Lehoczky Tivadar, 1904. 43.); Titel (Németh Zoltán, 2006.; MZA 101764.).

ER: Kolozsvár (Vasárnapi Ujság, 1888. 750. – 1796); Désakna, Révkolostor (Kádár József, 2000. 46., 120. – 1892); Kolozsvár, Gyalu, Jákótelke, Kalotadámos (Mozsolics Amália, 1943. 48.).

F 75. Idegen kincskeresők.

F 75.1. Törökországi kincskeresők. A településen/a község határában egy/néhány török jelenik meg, akik egy régi irat/térkép alapján próbálják megtalálni a valaha általuk/az országból kivonuló törökök/az országot hajdan uraló törökök által elrejtett kincseket.

DT: Dunaföldvár (WMMEA 113-74/7. – Berze Nagy Ilona gy., 1920–1921); Sárbogárd (EA 1670/2. – Rektorisz Lajos gy., 1921); Szigetvár (Kováts Valéria, 1962. 261–262.; Pesti János szerk., 2002. 246–247.); Bárdudvarnok (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 518., 522.); Gerjen (Andrásfalvy Bertalan, 1975. 83.); Velence (Gács Béla, 1978. 8.; Kovács Sándor Iván szerk., 2001. 212.); Szakály (Torma István, 1978. 152.); Balatonendréd (EA 23997/13. – N. N. gy., 1989).

AF: Nyírbátor (Vasárnapi Ujság, 1869. 658.; Szendrey Zsigmond, 1926. 137.); Zimánd (Márki Sándor, 1882. 212. szám, 1.); Békéscsaba (EA 8899/4–6. – Kalkó Géza gy., 1930–1940.); Nagykőrös (Nagy Lajos, 1933. 35–38.); Békés (MMMNA 233-1963/2. – Mokány Miklósné gy., 1963); Topolya (MZA 55129. – Borús Rózsa gy., 1973); Gombos (Jung Károly, 1978. 300–301.); Jánoshalma (Karsai Ferenc, 1987. 478.); Bezdán (Bosnyák Sándor, 1987. 499.); Mezőtelegd (MZA 50856. – Varga Árpád gy., 1990 k.); Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 161.).

F 75.2. Itáliai kincskeresők. A településen/a község határában Itáliából/Velencéből érkezett idegenek jelennek meg, akik régi rajzok alapján a vár romjai közé rejtett kincseket/az aranybányát keresik.

DT: Csókakő (EA 10384/12. – Gémes Balázs gy., 1960).

FF: Késmárk (Neidenbach Ákos, 2000. 61–62. – Buchholz György feljegyzése, 1719); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 318.).

F 75.3. Svájci kincskereső. A település határában három svájci jelenik meg, akik egy régi írás alapján keresik a hegyek között/a várhegyen elrejtett kincset.

FF: Késmárk (Neidenbach Ákos, 2000. 61–62. – Buchholz György feljegyzése, 1719).

ER: Szászcser (Kőváry László, 1852. 180.; Uő, 1866. 57.).

F 75.4. Tiroli kincskereső. A településre egy tiroli természetbúvár érkezik, aki egy szellemidéző varázskönyv birtokában próbál nyomára jutni az ott elrejtett kincseknek.

FF: Znióváralja (Zányi Kálmán, 1886. 35. szám, 2.).

F 75.5. Sziléziai kincskeresők. A település határában Sziléziából jött idegenek jelennek meg és kutatnak a hegyek között rejtőző kincsek után.

FF: Késmárk (Neidenbach Ákos, 2000. 61–62. – Buchholz György feljegyzése, 1719).

F 75.7. Szláv kincskeresők. A településen/a község határában csehek/lengyelek/szlovákok/orosz aranyászok jelennek meg, keresve az ott rejtőző kincseket.

FF: Késmárk (Neidenbach Ákos, 2000. 61–62. – Buchholz György feljegyzése, 1719).

AF: Kunmadaras (GYINMA 1185-75/111. – Barna Gábor gy., 1975).

SZ: Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 348.).

F 75.9. Magyarországi kincskeresők. A község határában (fordítva patkolt lovakon) magyarországi/nyugat-magyarországi/pesti emberek/tordai aranyászok jelennek meg, hogy régi iratok alapján kutassanak az ott elrejtett kincsek után/azért, hogy egy ottani patak vizében aranyat mossanak.

ER: Hídvég (EA 26419/205. – Pesty Frigyes, 1864. – Felső-Fehér vármegye); Rév (MZA 91063. – Magyar Zoltán gy., 2011).

SZ: Lókod (Jánosfalvi Sándor, 1942. I. 77–78. – 1839); Etéd (Janitsek Jenő–Szöcs Lajos, 1998c. 52.); Énlaka* (Gagyai József, 2008. 139.).

F 75.10. Idegen kincskeresők (egyéb hagyományok). A település határában pontosan meg nem nevezett idegenek jelennek meg az ott elrejtett kincsek után kutatva.

FF: Mátra vidéke (Az Osztrák–Magyar Monarchia irásban és képben XVIII., 1900. 215.); Szepesség – 2 (Neidenbach Ákos, 2000. 76., 364–365.); Szádelő (Magyar Zoltán, 2001a. 364–365.).

SZ: Farkaslaka (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2013. 94. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék).

F 78. Magányos kincssásók. Helyi illetőségű, többnyire név szerint is emlegetett emberek, akik álomlátás/régi iratok/régi hagyományok alapján egyedül ásnak/kutatnak megszállott módon a község határában az ott rejtőző kincsek megtalálásának a reményében.

DT: Kisvejke (Pesty Frigyes, 1864. Tolna vármegye); Nagylengyel (EA 3083/19. – Kiss Károly gy., 1941); Rábahídvég (EA 2448/19. – Dömötör Sándor gy., 1951); Haraszti, Kórógy (Ferenczi Imre, 1979. 207–208., 208.); Balatonendréd (EA 23997/24. – N. N. gy., 1989); Alsónyék (Csötönyi Bálint, 1996. 58.).

FF: Szkáros (Zsupos Zoltán, 1994. 16–17. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1776); Gímes (Magyar Zoltán, 2002. 102. – Danczi Lajos gy., 1953–1964); Nógrádsipek (PMNA

1526. – Csizmadia Erzsébet gy., 2001); Torna, Debrőd (Magyar Zoltán, 2001a. 364., 370–371.); Perőcsény* (Csáky Károly, 2001. 92.; Uő, 2004. 141.; Uő, 2006. 38.); Péder (MZA 84692. – Magyar Zoltán gy., 2008); Dété (MZA 93062. – Varga Norbert gy., 2011).

AF: Jászberény (Sugár István, 1987. 173–179.; Fűvessy Anikó, 1992. 310–311. – 1748); Kecskemét (Novák László, 1986. 297–298. – 1754); Bojt (Osváth Pál, 1875. 283.); Hajdúböszörmény (Ecsedi István, 1927. 24–27.); Tiszaigar (MOA 1549. – Katona Imre gy., 1949); Nagyecsed (Luby Margit, 1985. 68–69. – 1954); Hajdúszovát (EA 23683/81. – Diószegi Vilmos gy., 1958); Kispalád (Ferenczi Imre, 1959. 437.); Vajdác (EA 13769/16. – Szűcs Havaska gy., 1963); Sárrétudvari (MNAR HS 60412. – P. Madar Ilona gy., 1963); Körösnagyharsány (Legendás Békés, 2005. 31. – Bereczki Imre gy., 1968); Biharkeresztes (MZA 71585. – Lackovits Emőke gy., 1968); Borsi (Ferenczi Imre, 1969. 39.); Hajdúböszörmény (MZA 71606. – Lackovits Emőke gy., 1970); Beregszász vidéke (Ferenczi Imre, 1973. 50.); Püspökladány (Kecskés Gyula, 1974. 331.); Váncsod (Módy György, 1975. 673.); Újkígyós (Krupa András, 1981. 183–184.); Karcag, Kunmadaras, Nagyiván (Fűvessy Anikó, 1992. 318.); Apátfalva (MZA 28413. – Sinkó Rozália gy., 1999); Uszód (MZA 99387. – Megyeri István gy., 2008).

ER: Görgény vidéke (Kemény Endre, 1869. 61.); Nagytarna (Budapesti Hirlap, 1888. január 24. 6.); Torda vidéke (Orbán Balázs, 1889. 409.); Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 47.); Magyarokpusztaság (Szabó Géza, 1978. 111.); Vice (Magyar Zoltán, 2012a. 398. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Jákótelke, Kárásztelek (MZA 502., 637. – Magyar Zoltán gy., 1999, 2000); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133.); Jákótelke, Kalotadámos, Magyarokpusztaság – 2, Mákófalva, Váralmás – 2 (Magyar Zoltán, 2004a. 329., 336–339.); Kolozsgyula, Magyarokpusztaság, Ördögkeresztúr (MZA 82880., 82869., 82876. – Magyar Zoltán gy., 2006–2007); Ajton (Magyar Zoltán, 2011a. I. 494.); Kékes (Uő, 2011a. II. 152.; Uő, 2012a. 381. – Orbán Dániel gy.).

SZ: Farkaslaka (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 94. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 137.); Fenyéd, Bethlenfalva (Balásy Dénes, 1897. 296., 298.); Etéd (Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 388. – Gagyai József gy., 1990 k.); Székelypálfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 80.); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165–168.); Lemhény (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 157.); Kászonújfalu (Magyar Zoltán, 2011a. I. 79.); Gyergyóremete (MZA 99446. – Magyar Zoltán gy., 2014).

MO: Külsőrekesin (Halász Péter, 1994. 25.).

F 79. Nevezetes kinczsások.

F 79.1. Pénzsás Pista. A többiek által táltosnak is tartott tiszafüredi Pénzsás Pista (Harsányi István), aki álomlátás/régi hagyományok/kinczsás varázskönyv útmutatása nyomán egész életén át ássa a környékbeli halmokat (Ásotthalom/Pénzsás Pista halma/Pénzes Pista dombja/Bivalyhalom/Parajos-halom) az ott elrejtett mesés kincsek (Attila hármaskoporsója/Szvatopluk kincse/stb.) után kutatva. (A kincset azért nem találja, mert a táltosfogát/a varázskönyvét ellopják.).

AF: Tiszafüred (Ecsedi István, 1925. 94–103.); Tiszafüred (Szűcs Sándor, 1943. 2.); Tiszafüred (Nagy Dezső, 1957. 205. – 1947); Tiszaigar – 2 (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105359. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Tiszaigar (EA 4085/257. – Diószegi Vilmos gy., 1950); Tiszaigar (MNAR HS ltsz. n. – Katona Imre gy., 1950); Tiszaigar (EA 4119/423. – Szendrey Ákos gy., 1950); Tiszacsege – 2 (Pócs Éva szerk., 2012. 434. – Kovács Péter gy., 1950); Tiszafüred (Szűcs Sándor, 1957. 262–263.); Tiszaszentimre, Kunmadaras (MNAR HS ltsz. n. – Pócs Éva gy., 1960 k., 1962); Kunmadaras (GYINMA 1185-75/90. – Barna Gábor gy., 1975); Tiszaörs, Tiszafüred (Barna Gábor, 1979. 37., 38.); Újszentmargita (DMNA 1872/12–13., 13. – Varga

Józsefné–Póser Istvánné–Domán Jánosné gy., 1980); Tiszafüred – 24, Tiszaörs (Füvessy Anikó, 1982. 592–601.; Uó, 1992. 317.; Uó, 2002. 48., 53.); Kunmadaras (GYINMA 2407-89/68. – Szabó Imre gy., 1989); Tiszafüred – 9. Kunmadaras (Füvessy Anikó, 1992. 312–318.); Nagykunság (GYINMA 2514-91/164. – Szabó Imre gy., 1991); Szolnok (Jász-Nagykun-Szolnok megye néprajzi atlasza, 2001. 109.); Tiszafüred – 4, Tiszaörs, Nagyiván (Füvessy Anikó, 2002. 48., 52–53.).

→MZ VIII. F 21.4.

F 79.2. Pénzásó Balogh. A váncsodi Pénzásó Balogh (Balogh Sándor), aki a falu határában kutat elrejtett kincsek után.

AF: Váncsod – 4, Biharkeresztes (Módy György, 1975. 651., 664–665., 668., 673.).

F 79.3. Kincses Péter. A Kincses Péternek nevezett püspökladányi férfi, aki a falu határában emelkedő Kincses-dombban kutat rejtett kincsek után.

AF: Püspökladány (Kecskés Gyula, 1974. 331.).

F 79.4. A tordai kéményseprő. Egy Kis János nevezetű tordai kéményseprő Dárius kincse után kutat a Tordai-hasadék barlangjaiban mindaddig, amíg egy üregbe beszorulva ott nem pusztul.

ER: Torda (Kövár László, 1857. 26–27.); Középpeterd, Torda (Csáki Árpád, 2015. 126., 141. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Torda (Orbán Balázs, 1889. 418.); Mészkö (Borbély Sándor, 1893. 358–359.; Uó, 1894. 2.); Mészkö (Keszeg Vilmos, 2004. I. 184–185. – Mádi Mihály gy., 1906 k.); Torda* (MTA NTI K 648/28–30. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Torda vidéke (Vöő Gabriella, 1992. 202.); Aranyosszentmihály (Zsigmond Győző, 1993. 122.).

F 79.5. A kincsasó Kendi Sámuel. A természetfeletti tudású embernek tartott unitárius lelkész, Kendi Sámuel, aki az etédi Kincses-árokban kutat az ott rejtőző értékek után.

SZ: Etéd (Gagy József, 1992. 61.; (Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 388.); Etéd (Janitsék Jenő–Szócs Lajos, 1998c. 52.).

→MZ IV. N 111.10. →MZ V. R 110.2.

F 79.7. A kincslátó Csuba Ferenc. A táltos hírében álló/magát kincslátó táltosnak kiadó Csuba Ferenc, aki sárkány őrizte kincset ás/ásat a csökmőiekkel.

→MZ VII. D 29.1. →MZ VIII. F 21.

F 81–100. A kincsasás tabui

F 81. A beszéd tilalma. Kincsasás közben tilos beszélni/akárcsak egy szót is kiejteni, mert a kincsasók fáradozása eredménytelen lesz (baj, szerencsétlenség éri őket/eltűnik/visszasüllyed a földbe a már majdnem megszerzett kincs).

DT: Győr – 2 (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 326–327., 334. – Nagy Károly gy., 1914); Harkány (Relković Davorka, 1925. 174.); Kisfalud (EA 550. – Németh József gy., 1937); Érsekújvár (Családi Ferenc, 1944. 90–91.); Nagyhajmás (MOA 6550. – Gyenei J. gy.); Lovászpata (MNAR HS 111602. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Rábagyarmat (EA 6126/7. – Dömötör Sándor gy., 1955); Bosznia-Hercegovina: Zavidovics/Egyházaskozár (MNAR HS 101902. – Vámos Mária gy., 1961); Kaposvár (MOA 11096. – Eperjessy Ernő gy., 1963); Nagyhajmás (MNAR HS 92103. – Gyenei József gy., 1969–1975); Nárai (EA 16662/2. – Guttman Miklós gy., 1970); Mersevát (EA 19475/32. – Kovács Jenő gy., 1977); Bize (RRMNA 1212/40. – Rádics Márta gy., 1978); Mersevát (Kovács Jenő, 1984. 39.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/66. – Orbán Gézáne gy., 1984); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 206.); Kisdörgicse – 2 (Mészáros Gyula, 1986. 616.); Alsóór – 2 (Gaál Károly, 1988. 372., 429.); Somlószlós (EA 25053/45. – Németh Béla gy., 1992); Bodajk (Gál Péter József, 2017. 526. – 1994); Liszó (EA 26253/2. – Fa Ede gy., 1995); Somogyudvarhely (Király Lajos, 1995. 94.).

FF: Ózd (Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye, 327.); Szendrő (MOA 10490. – Végh Ferenc gy., 1912); Rudna (MOA 8318. – Barabás Jenő gy., 1950-es évek); Baskó (DE MNYT K-309/52. – Buzás Bálint gy., 1963); Putnok (Sági Károly, 1982. 365.); Barkóság (Paládi-Kovács Attila, 1982. 158.).

AF: Kevermes (EA 2856/15. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Ópályi (EA 354/8. – Horváth László gy., 20. század eleje); H. n. (Szívós Béla, 1912. 30.); Nagyszalonta (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 50.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278.); Nyírség, Balsa (Ortutay Gyula, 1935. 40., 248.); Hévízgyörk (MNAR HS 101904. – Dégh Linda gy., 1939); Füzesgyarmat (MOA 7784. – Szűcs Sándor gy.); Cigánd (EA 2739/14. – Szoboszlainé Raffay Anna gy., 1952); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1957. 259–260.); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 38. – 1950-es évek); Tamásfalva (EA 26299/2. – Berta István gy., 1960); Zenta – 2 (MNAR HS 101905., 101906. – N. N. gy., 1961); Berettyóújfalu (EA 15775/278. – Sándor Mihályné gy., 1968); Hajós (MNT 23/4. – Harmath Lajosné gy., 1969–1975); Ludas (Matijevics Lajos, 1970. 93.); Tornyospálca (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 268.); Hajós (VKMA 176-82/155. – Harmath Lajosné gy., 1972); Püspökladány (Kecskés Gyula, 1974. 198–199.); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Császártöltés (VKMA ltsz. n.; MZA 32983. – Glocker Zoltán gy., 1977); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 134–135. – Molnár Jolán gy., 1980); Újkígyós (Krupa András, 1981. 181.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 852.); Tiszaigar (Füvessy Anikó, 1992. 315.); Mohol (Burány Béla, 2001. II. 229.); Kecel – 2 (Magyar Zoltán, 2004. 154–155., 159.); Gyulavarsánd (MZA 99933. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Gáborján (Barta Zsolt, 2015. 503–504.).

ER: Aranyosszék (Jankó János, 1893. 35.); Fekete-Körös völgye (Györffy István, 1916. 89.); Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 131. – Fábian Imre gy., 1984); Katona (Kós Károly, 2000. II. 361.); Lele (Magyar Zoltán, 2007a. 287–288.).

SZ: Felsőboldogfalva (Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék, 296); Csíkszentkirály (Vitos Mózes, 1894. 125–126.); Udvarhelyszék (Balásy Dénes, 1897. 297–298.); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 48.); Eresztevény (MZA 57525. – Kakas Zoltán gy., 1968); Istensegítség (MNT 23/4. – N. N. gy., 1969–1975); Szentivánlaborfalva (EA 24515/19. – Kakas Zoltán gy., 1971); Istensegítség (Bosnyák Sándor, 1977. 76.); Szentivánlaborfalva (Hegyesi Attila, 1995. 12.); Zabola (Pozsony Ferenc, 1998. 168.).

F 82. A káromkodás tilalma. Kinczsásás közben tilos káromkodni, különben eredménytelen lesz a kincskeresők fáradozása/szerencsétlenség éri őket.

DT: Vas megye (MTA NTI K 2414/1177. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Kisfalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Kislengyel (NIFA 252/35–37. – Körner Tamás gy., 1968); Szakonyfalu, Rábatótfalu (Eperjessy Ernő, 1988. 402–403., 404.; Uő, 1996. 182–183., 185.).

FF: Mikóháza (HOMNA 1718/38. – Pataki Katalin gy., 1966); Hollókő (PMNA 413/239. – Bosnyák Sándor gy., 1969); Taktaszada – 2 (Szabó Lajos, 1975. 274., 277–278.); Rimaszécs (MZA 93039. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006).

AF: H. n. (Szívós Béla, 1912. 30.); Szatmárcseke (Luby Margit, 1985. 69. – 1927); Orosháza (EA 6445/2. – Rajki Mária gy., 1938); Homokmégy (Gunda Béla, 1942. 147.); Nagyecsed (Luby Margit, 1985. 68–69. – 1954); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 38. – 1950-es évek); Ramocsaháza (EA 7901/D. 585. – Erdész Sándor gy., 1960); Kállósemjén-Újfalurét (JAMNA 190-67/50. – Erdész Sándor gy., 1961); Géberjén (MNAR HS 102602. – Dégh Linda gy., 1961); Karcsa – 4 (Balassa Iván, 1963. 59., 460.); Zagyvarékas (Pócs Éva, 1964. 153–154.); Úri (EA 7354/10. – Dobos Ilona gy., 1964); Nagydobos (DEMNYS K-517/35–36. – Durucz Istvánné gy., 1967); Berettyóújfalu (EA 15775/278. – Sándor Mihályné gy., 1968); Hajós (MNT 23/4. – Harmath Lajosné gy., 1969–1975); Orosháza (MNT 23/4. – Patakfalvi István gy., 1969–1975); Kecel (EA 20517/II. 38. – Fehér Zoltán gy., 1978); Debrecen (DMNA 1404/3–7. – Kovács István gy., 1974); Nagydobos (Kálnási Árpád, 1989. 298–299.); Tiszacsege (Papp József, 1992. 303–304.); Beregújfalu (Penckőferné Punyó Mária, 1995. 261–262.); Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 407.); Érbogyoszló (Magyar Zoltán, 2012c. 106.). ER: Hétfalu (Orbán Balázs, 1873. VI. 145.); Kalotaszeg (Téglás Gábor, 1912. 166.); Szék (AFAR F 2147. – Nagy Olga gy., 1949); Szék (Magyar Zoltán, 2012a. 396. – Nagy Olga gy., 1949); Hétfalu (AFAR F 8330. – Nagy Olga gy., 1970); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 131. – Fábíán Imre gy., 1984); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 300.).

SZ: Eresztevény (MZA 57512. – Kakas Zoltán gy., 1968); Szentivánlaborfalva (EA 24515/19–20. – Kakas Zoltán gy., 1971).

F 83. Isten említésének tilalma. Kinczsásás közben tilos Istent/Isten nevét emlegetni. Ha fohász/káromlás formájában valamelyik kinczsásó mégis kiejti a száján Isten nevét, hiábavalóvá válik a fáradozásuk.

AF: Baktalórántháza (Mező András, 1967. 22.).

ER: Lele (Magyar Zoltán, 2007a. 287–288.).

SZ: Oltszem (Orbán Balázs, 1869. III: 57.); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Kakas Zoltán gy., 1971); Vargyas (Uo., 188. – Balla Tamás gy., 1973).

F 84. A tiltott füttyülés. Aranybányászat/az arannyal való foglalatosság közben tilos füttyörészni, mert a bányaszellem megbünteti az illetőt.

FF: Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 62. – 1885); Szepesremete (Uő, 1890. 340.).

ER: Rézbánya, Verespatak (Versényi György, 1890. 340.).

F 85. A tiltott rossz gondolat. Kinczsásás közben tilos bizonyos dolgokra (rosszra/fekete kutyára/arra, hogy mire költik majd el a pénzt/stb.) gondolni.

DT: Surd (Diószegi Vilmos, 1958. 347.); Bosznia-Hercegovina: Závidovics/Egyházaskozár (MNAR HS 92201. – Vámos Mária gy., 1961).

FF: Leléd (MZA 90008. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

AF: H. n. (Szívós Béla, 1912. 30.); Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 247.); Biharnagybajom (GYINMA 135/3. – Szűcs Sándor gy., 1930-as évek); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 131.); Jászdózsza (MNAR HS 102104. – Gulyás Éva gy., 1969–1975); Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 407.).

F 86. A hátranézés tilalma. A kinczsásónak a kincset rejtő helyről való távozása közben tilos megfordulni/visszanézni.

AF: H. n. (Szívós Béla, 1912. 30.).

FF: Dobsina (Szojka Gyula, 1884. 33.).

ER: Méra (Szabó T. Attila, 1942. 246.).

F 88. Az illetéktelen kinczsásó. A kinczsásóknak tilos magukkal vinni asszonyt/gyereket, mert azok jelenléte szerencsétlenséget/sikertelenséget eredményez.

AF: Békés megye (Gunda Béla, 1934. 21.); Bátya (Fehér Zoltán, 1987. 257–258.).

F 89. A tiltott pihenőhely. A kinczsásóknak tilos azon a helyen (halmon) lefeküdni/megpihenni, ahol a föld kincset rejt.

AF: Nagysárrét/Kisrábé (Szűcs Sándor, 1936. 301.).

ER: Magyarlóna* (Magyar Zoltán, 2004a. 381.).

F 91. A kincskeresés megszabott ideje.

F 91.1. Az eleve elrendelt kinczsásó idő. A kincskeresőnek csak bizonyos időpontokban és napszakokban (hétévente egyszer/csakis éjfélkor/éjfélkor megkezdve és folyamatosan ásva/holdtöltekor/a hajnali kakaskukorékoláskor/a kincsőrző oroszánok pázása idején/stb.) szabad az elrejtett kincs után kutatni, különben a kinczsásás sikertelen marad/szerencsétlenség éri az illetőt.

DT: Ormánság (Kiss Géza, 1937. 142.); Érsekújvár (Családi Ferenc, 1944. 90–91.); Ugod (EA 5571/5. – Pesovár Ernő gy., 1951); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 616.).

AF: H. n. (Szívós Béla, 1912. 30.); Orosháza (Szendrey Zsigmond, 1926. 138. – Madarassy László gy.); Újkígyós (Krupa András, 1981. 180–181.); Gáborján (Barta Zsolt, 2015. 503–504.).

ER: Kalotaszeg (Kalotaszeg, 1891. 5. szám, 42. – Benedek Elek és Sebesi Jób gy.); Hétfalu (AFAR F 8311. – Nagy Olga gy., 1970.).

F 91.2. A túl nem léphető idő. A megnyíló kincses pincébe/barlangba belépő kincskereső csak rövid ideig tartózkodhat odabent (néhány percet/egy óra hosszat/ameddig a templomban a mise/a passió tart/ameddig a tündérlányok vissza nem térnek/stb.), különben hosszú időre/örökre bent reked.

FF: Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyesület Évkönyve XXIV., 1897. 55.; Neidenbach Ákos, 2000. 59.); Borsodnádasd (EA18496. – Istvánffy Gyula gy., 20. század eleje); Borsodnádasd (EA 12161/5. – Nemcsik Pál gy., 1959); Borsodnádasd (Nemcsik Pál, 1966. 314.); Nógrádmegyer (MZA 59864. – Nagy Zoltán gy., 1977); Borsodnádasd (Paládi-Kovács Attila, 1982. 157–158.); Egyházásbást (Farkas Ottó, 2006. 11.); Egyházásbást (Magyar Zoltán, 2006b. 62.).

AF: Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.).
 ER: Mezőbánd (Kőváry László, 1852. 175.; Uő, 1857. 27.; Uő, 1866. 59.); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11. – Pesty Frigyes, 1864. Kolozs vármegye); Disznajóz, Várhegy (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 48., 215. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Mezőbánd (Magyar Népköltési Gyűjtemény III., 1882. 402.); Dés (Kádár József, 1992. 18.; Uő, 2000. 48. – 1892); Kolozs, Torda vidéke (Versényi György, 1901. 271.); Szind (Keszeg Vilmos, 2004. I. 188. – Mádi Mihály gy., 1906 k.); Várasfenes (Györffy István, 1916. 88.); Méra (Szabó Géza, 1940. 17.); Kide (EA 31188/100. – Szűcs Sándor gy., 1941); Méra (Szabó Géza, 1978. 128.); Retteg (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Mocsolya (Magyar Zoltán, 2007a. 327–328.); Ördögkeresztúr (MZA 82874. – Magyar Zoltán gy., 2007).
 SZ: Felsőrákos (Kriza János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Csíkszentkirály (Vitos Mózes, 1894. 108.); Kovászna (Balásy Dénes, 1897. 296.); Maksa (Kakas Zoltán, 1970. 3.).
 MO: Klézse (Bosnyák Sándor, 1980. 56.).

F 91.3. A megszerzett kincstre vonatkozó időbeli moratórium. A kincásó mindaddig nem viheti be a házába a talált kincset, amíg fel nem kel a Nap. / A kincásó meghatározott ideig nem költhet/használhat a megszerzett kincsből.

FF: Szihalom (EA 579/45. – Koós Antal gy., 1912).
 ER: Magyarózd (Horváth István, 1971. 45.).

F 92. A kapzsiság tilalma (Az elvinni engedett kincsmennyiség). A kincskereső csak egyszer/kétszer/maximum háromszor/csak bizonyos mennyiséget szedhet a fellelt kincsből. Ha a kincskereső mohóságában/telhetetlenségében/kapzsiságától vezérelve nem tartja tiszteletben a mértékletesség szabályát, a kincs elenyészik/az illető szerencsétlenül jár (bent reked a kincses pincében).

DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 49.); Mohács („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 301. – Hegedűs Katalin gy., 1995).
 FF: Nógrádsípek (Pócs Éva, 1980. 587–588.); Ecseg (Stadler Árpád, 1999. 46–47.); Nógrádsípek (MZA 50503. – Csizmadia Erzsébet gy., 2001).
 AF: Szaján (EA 2813/137. – Kálmány Lajos gy., 1872–1919); Nagykereki (Ferenczi Imre, 1965. 248–249.); Nádudvar (Barna Gábor, 1979. 34–35.); Törökbecse (Jung Károly, 1985. 155–156.).
 ER: Marossárpatak (Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye, 348.); Várhegy (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 215. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Várhegy/Udvarfalva, Mezősámsond (Orbán Balázs, 1870. IV. 192., 201.); Dés (Versényi György, 1883. 472.; Uő, 1901. 271.); Harasztos (Jankó János, 1893. 35.); Mészki (Borbély Sándor, 1893. 358–359.); Mészki (Uő, 1894. 1.); Méra (Szabó T. Attila, 1942. 246.); Aranyosszentmihály (MZA 35444. – Zsigmond Győző gy., 1981); Feketelak (Hints Miklós, 1992. 23.); Dészfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 302–303. – Adorjáni Rudolf Károly gy., 1992); Mezősámsond (Uo., 288. – Balogh Piroska Krisztina gy., 1994); Dicsőszentmárton (MZA 1243. – Magyar Zoltán gy., 2003); Dicsőszentmárton (Magyar Zoltán, 2005a. 146.).
 SZ: Szentábrahám, Parajd (Orbán Balázs, 1868. 121., 138.); Udvarhelyszék (EA 3631/187. – Jakab Miklós gy., 1903); Maksa (Kakas Zoltán, 1970. 3.); Gyimes: Jávárdi szada* (Salamon Anikó, 1987. 148. – 1971); Dálnok (MZA 96732. – Zsigmond Győző gy., 1991).

F 94. A kincs kiemelésének tabuja (A nem használható jobb kéz). A megtalált kincset csak bal kézzel szabad megfogni és kiemelni a gödörből, ellenkező esetben a fáradozás eredménytelen marad (a kincs örökre visszasüllyed).

ER: Bükk-hegység vidéke (M. Kovács Géza, 1912. 156–157.); Rév (Bihari népmondák, 1995. 124–125.).

F 95. A kincsőrző szellemmel való találkozás szabályai.

F 95.1. A kincsőrző szellemmel való kézfogás. Az ősz emberrel való találkozásakor előbb egy faforgácsot kell adni a kezébe, és csak utána szabad vele kezét fogni, különben az illető meghal/maga is ősz emberré válik. / A fehér emberrel/fehér asszonnyal csak bal kézzel/zsebkendőbe bugyolált kézzel szabad kezét fogni, különben az illetőt szerencsétlenség éri.

ER: Hétfalu (Orbán Balázs, 1873. VI. 145.); Szépkenyerűszentmárton (EA 404/6. – N. N. gy., 20. század eleje); Várkudu (Duka János, 1993. 46–47.); Magyarózd (Horváth István, 1980. 46–47.); Szék (Szabó Márton, 2010. 182.).

F 95.2. A kincsőrző szellem megajándékozása. A fehér emberrel/fehér asszonnyal való találkozásakor egy darab fehér rongyot/fehér ruhaneműt kell átnyújtani neki, és akkor viszonzásul elvezeti az illetőt az általa őrzött kincs lelőhelyére. A fehér szövetet (zsebkendőt/lepedőt/stb.) tilos kézből átadni neki, hanem eléje kell dobni/egy botra téve kell átnyújtani, különben szerencsétlenség éri az illetőt (elszárad a keze/meghal).

ER: Kalotaszeg (Jankó János, 1892. 195.); Aranyosszék (Uő, 1893. 244–245.); Nagypetri (Keszeg Vilmos, 1999a. 393.; Magyar Zoltán, 2004a. 373. – Gálffy Mózes gy., 1940-es évek); Kide (Vajkai Aurél, 1943. 20. – Szűcs Sándor gy., 1941); Szék (Hoppál Mihály, 1976. 70.); Gógánváralja (KJNTA 481-00/35. – Nagy Tünde gy., 1995); Marosgombás (Magyar Zoltán, 2008a. 332–333.); Válaszút (MZA 82938. – Magyar Zoltán gy., 2008).
SZ: Gyimesközéplek (EA 5606/18. – Kallós Zoltán gy., 1960).

F 96. A kiásott kincses gödör.

F 96.1. A kincses gödör betemetésének tilalma. A kiásott gödröt tilos betemetni, különben szerencsétlenség éri a kincshasát.

DT: Dunaszerdahely (A tengeri kisasszony, 2006. 265. – Fehér Ferdinánd és Nagy János gy., 19. század közepe); Kislengyel (NIFA 252/35. – Körner Tamás gy., 1968).

FF: Csitár (MNAR HS 10210. – N. N. gy., 1969–1975); Torna (MZA 84407. – Magyar Zoltán gy., 2001).

AF: Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.; Uő, 2004. 161–162. – Korkes Zsuzsa gy.); Bácska (Jung Károly szerk., 1994. 44.).

ER: Hétfalu (Orbán Balázs, 1873. VI. 145.).

F 96.2. A kincses gödör nyitva hagyásának tilalma. A kiásott gödröt a kincs kivételét követően be kell temetni, különben szerencsétlenség éri a kincshasát.

FF: GömörSID (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 152.).

AF: Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 159.).
 ER: Magyarsárd (Magyar Zoltán, 2008a. 297.).
 →MZ VIII. G 11.7.2. →MZ VIII. G 47.

F 96.3. A kincés hétedik év. A kincskigyulás helyén csak minden hetedik évben szabad újra ásni, különben az illető még abban az évben meghal.

DT: Ormánság (Kiss Géza, 1937. 142.).

F 97. A visszadobott kincs. A kincés nem viheti el az összes kincset, legalább egy keveset ott kell hagynia/legalább egy fél marékkal vissza kell dobnia, különben nem lesz nyugalma a kincs örzötől/szerencsétlenségek sorozata éri.

DT: Felsőpalla (EA 3312/3. – Éles Tibor gy., 1943).

AF: Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 79.); Debrecen (DMNA 1404/1–3. – Kovács István gy., 1974); Nyírbátor – 3 (BIMA 141-83/50., 83. – Ratkó Lujza gy., 1983).

ER: Andrásy-telep (Keszeg Vilmos, 1992. 203.).

F 98. A titokban tartandó kincstalálás. A kincésónak/kincstalálónak nem szabad senkinek elárulni/elújságotlni, hogy milyen szerencse érte, mert a tilalom megszegése súlyos következményekkel jár rá nézve.

FF: Piliny (Nyáry Albert, 1909. 135–136.); Miskolc (HOMNA 574/1. – Mikó Béla gy., 20. század eleje); Csoltó (MZA 92998. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

AF: Kondoros (Gunda Béla, 1934. 22.); Feketető (Ferenczi Imre, 1973. 312.); Nádudvar (Barna Gábor, 1979. 34–35.); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 118–119. – Molnár Jolán gy., 1980); Geszt (Sinkó Rozália–Dömötör Ákos, 1990. 82–83.).

ER: Magyarózd – 3 (Horváth István, 1971. 45–46.; Uő, 1980. 46–47.); Rév (Bihari népmondák, 1995. 119–120. – Kovács Sándor gy., 1984); Magyarfráta (Keszeg Vilmos, 1992. 203.); Magyarfenes (Boldizsár Zeyk Imre, 1994. 34.); Aranyosszentmihály (Komáromi Tünde, 1994. 36.); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 134.).

SZ: Alsósófalva (Pataki János, 2005. 254.).

F 99. A csak tisztátalan dolgokra költhető kincs. A talált/kiásott kincset csak italra és dohányra lehet költeni, mert az (véltetőleg) tisztátalan eredetű.

ER: Kisnyégerfalva (Bihari népmondák, 1995. 130–131. – Fábán Imre gy., 1984).

F 100. Egyéb hagyományok.

F 100.1. A tiltott italozás. Kincésás előtt tilos szeszes italt fogyasztani.

AF: Karcsa (Balassa Iván, 1963. 360.).

F 101–120. A sikeres kincstalálás feltételei

F 101. A kincskigyulás helyének megjelölése. Ha a kincskigyulás szemtanúja sietve megjelöli/valamilyen kéznél lévő tárgy rádobásával mágikus módon megköti a kincset, kiáshatja/megszerezheti azt.

DT: Lendva (Magyar Zoltán, 2010. 137–138. – Kapos Ernő gy., 1913–1940); Harkány (Relković Davorka, 1925. 174.); Süttő (EA 4188/115. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Kisbajom – 2 (MNAR HS 50401., 90416. – Dobos Ilona gy., 1958); Kéthely (NIFA 28/41. – Salyámossy Judit és Knézy Judit gy., 1961); Kemenesmihályfa (MNAR HS 93803. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Őrtilos (Eperjessy Ernő, 2009. 192. – 1963); Bajót (BBMNA 22/70–71. – Balogh László gy., 1964); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/61. – Orbán Gézáne gy., 1984).

FF: Kesznyéten (Galuska Imre, 1992. 105. – 1961); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 275.).

AF: Ópályi (EA 354/8. – Horváth László gy., 20. század eleje); Kocsord (JAMNA 269-67/128. – Ferenczi Imre gy., 1953); Tarpa (EA 5860/50. – Ferenczi Imre gy., 1953); Tiszamogyorós (NIFA 124/123. – Dégh Linda gy., 1962); Kenézlő (MOA 463. – Nagy Ilona gy., 1965).

ER: Hétfalu (AFAR F 8393. – Nagy Olga gy., 1970); Kissolyos (Magyar Zoltán, 2008a. 289.); Várkudu (Magyar Zoltán, 2011a. II. 282.).

F 101.1. A kigyúlt kincsrre dobott ruha. Ha a kincskigyulás szemtanúja sietve leveti magáról valamely ruhadarabját (mellényét/kabátját/szűrét/bekecsét/dolmányát/ingét/fehér ingét/kötényét/nadrágját/szoknyáját/gatyáját/stb.), és azt a lángra/a parázsló kincsrre dobja, a kincs fennmarad a föld felszínén/feljebb vetődik, és az illető visszatérve a helyszínre rátalálhat, és kiáshatja azt ott rejtőző értékeket.

KM: H. n. (Bán Aladár, 1915. 89.).

DT: H. n. (Singer (Székely) László, 1898. 234.); Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 227–228.; N. Szabó Gyula, 1927. VII. 240–242.); Várkesző (Verebélyi Kincső, 1998. 51. – Berta Imre gy., 1914); Szentgál (Róheim Géza, 1925. 318.); Harkány (Relković Davorka, 1925. 174.); Kopács (Lábadai Károly, 1994. 397. – 1942); Sopronkövesd (EA 4188/98. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 617. – 1958); Nagyvázsony (Vajkai Aurél, 1959. 165–166.); Ócsény (WMMEA 40-74/34–35. – B. Balogh Istvánné gy., 1963); Mesztegnyő (RRMNA 505/20. – Jáger Márta gy., 1969); Csáford (MNT 23/4. – Kiglics Sándor gy., 1969–1975); Felsőmocsolád (Orbán Gézáne, 1973. 53–54.); Döbrököz (WMMEA 559-79/14. – Birtalan Ágnes gy., 1977); Felsőmocsolád – 2 (RRMNA 1716/59., 65. – Orbán Gézáne gy., 1984); Mosontarcsa (Gaál Károly, 1985. 345.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 206.); Kopács (EA 25257/19. – Lábadai Károly gy., 1993); Dozmat („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 309. – Tóth József gy.).

FF: Ipoly mente (Ipolyi Arnold, 1854. 199.); A tengeri kisasszony, 2006. 230. – Ipolyi Arnold gy., 19. század közepe); Körmöcbánya (Versényi György, 1895. 129–130.); Regéc (DENIA 357/30. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Diósjenő (Végh József, 1998. 83–84.); Komaróc (MZA 84689. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008); Garany (MZA 99801. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014).

AF: Tiszadorogma (Sajóvilgyi G. Péter, 1896. 176.); Rétközberencs (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 131. – Kriston Antal gy., 1914); Békésszentandrás (Gunda Béla, 1934. 22.); Kocsord (JAMNA 269-67/116. – Ferenczi Imre gy., 1953); Vaja (Luby Margit, 1985. 68. – 1954); Doboz (DENIA 1047/80–81. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Tiszaszederkény (MNT 23/4. – Kalydy Miklós gy., 1969–1975); Nyírájkó (MNAR HS 90424. – Solymosi Tibor gy., 1969–1975); Tiszahát (Ferenczi Imre, 1982. 23.); Szatmárcseke (Luby Margit, 1983. 107.); Örös (Viga Gyula, 1996. 298–299.); Vaja (Bodnár Zsuzsanna, 2001. 118.); Hajós* (Schön Mária, 2005. 291.); Tótkomlós (Legendás Békés, 2005. 22. – Sándor Gizella gy.); Hajós (Bereznai Zsuzsanna–Schön Mária, 2013. 727.).

ER: Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Kisnyégerfalva (Bihari népmondák, 1995. 136. – Fábíán Imre gy., 1984); Mezőfele (Zsigmond Győző szerk., 2004. 106. – Nagy Ödön gy., 1993); Alsórákos (MZA 91268. – Magyar Zoltán gy., 2010); Berettyószéplak – 2 (Salánki-Fazekas Éva, 2011. 130.; Uő, 2012. 128., 129.).

SZ: Székelykeve (Beszédes Valéria, 2005. 114.).

F 101.1.1. A hétéves gyermek inge. A kigyuló kincs akkor ásható ki, ha a lángjára egy hétéves gyermek ingét dobják rá.

FF: Ipoly mente (Ipolyi Arnold, 1854. 199.; A tengeri kisasszony, 2006. 230. – Ipolyi Arnold gy., 19. század közepe).

F 101.1.2. A visszakézből terített szűr. A kigyuló kincs csak akkor vehető fel, ha a szemtanú visszakézből teríti rá a kabátját/szűrét (miután 9 Hiszekegyet és 9 Miatyánkot elmondott).

AF: Tótkomlós (Legendás Békés, 2005. 22. – Sándor Gabriella gy.).

F 101.2. A kigyuló kincstre dobott fejfedő. Ha a kincskigyulás szemtanúja sitelve lekapja a fejfedőjét (kalapját/sapkáját/kendőjét), és azt a lángra/a parázsló kincstre dobja, a kincs fennmarad a föld felszínén/feljebb vetődik a földben, és az illető visszatérve a helyszínre rátalálhat, és kiáshatja az ott rejtőző értékeket.

DT: H. n. (Singer (Székely) László, 1898. 234.); Rózsásszeg (Gönczi Ferencz, 1914. 227–228.); Szentgál (Róheim Géza, 1925. 318.); Órtilos: Beleznahegy (Eperjessy Ernő, 2009. 191. – 1962); Kislengyel (NIFA 252/81. – Körner Tamás gy., 1968); Csáford (MNT 23/4. – Kiglics Sándor gy., 1969–1975); Iregszemcse (MNAR HS 90414. – Székely Benjámín gy., 1969–1975); Jánosháza (Dömötör Ákos, 1980. 231.).

FF: Felsődobsza (MNAR HS 90408. . N. N. gy., 1969–1975); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 274.); Feled (MZA 93028. – Varga Norbert gy., 2005).

AF: Baja, Hajdúnánás, Nagyszalonta (MTA NTI K 2424/1177. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Hajdúnánás (EA 7639/22. – Kiss Eszter gy.); Tiszamogyorós (MNAR HS 90433. – Dégh Linda gy., 1962); Karcsa – 2 (Balassa Iván, 1963. 360., 460.); Sárretudvari (Pócs Éva szerk., 2012. 433. – P. Madar Ilona gy., 1963); Doboz – 2 (DENIA 1047/80. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Tizzaszederkény (MNT 23/4. – Kalydy Miklós gy., 1969–1975); Topolya – 2 (MNT 23/4. – Zöldhy Pál gy., 1969–1975); Hajdúbagós (MNAR HS 90411. – Ötvös László gy., 1969); Tiszahát (Ferenczi Imre, 1982. 23.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 117–118. – Fábíán Imre gy., 1984); Kisújlak (Viga Gyula, 1996. 299.); Gáborján (Barta Zsolt, 2015. 503–504.).

ER: Magyargyerőmonostor (MTA NTI K 648/3–4. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2011. 130.; Uő, 2012. 128–129.).

SZ: Andrásfalva (MNAR HS 102401. – Dégh Linda gy., 1949); Kiskászon (MZA 57552. – Kezseg Vilmos gy., 1972); Nagyardorján (Zsigmond Győző szerk., 2004. 107. – Nagy Ödön gy.).

F 101.2.1. A bal kézzel dobott kendő. Ha a szerencsés szemtanú bal kézzel dobja kendőjét a kigyuló lángra, megszerezheti a kincset.

AF: Doboz – 2 (DENIA 1047/80. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968).

F 101.3. A kigyúló kincstre dobott lábbeli. Ha a kincskigyulás szemtanúja si-
 etve leveti a lábbelijét (csizmáját/cipőjét/papucsát/bocskorát), és azt a lángra/a
 parázsló kincstre dobja, a kincs fennmarad a föld felszínén/feljebb vetődik a föld-
 ben, és az illető visszatérve a helyszínre rátalálhat, és kiáshatja/a lábbelijében
 találja meg az ott rejtőző értékeket.

FF: Tavarna (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 343. – Fábíán Elemér gy., 1913–1914); Gömör
 vármegye (MTA NTI K 2424/1177. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Regéc
 (DENIA 357/30. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Kishuta (EA 73081/106. – Vohradnyik
 Géza gy., 1961); Kishuta (Vohradnyik Géza, 1966. 323.); Nemesbikk (MNAR HS
 90422. – Komlósi Károly gy., 1969–1975); Tarcál (Dobos Ilona, 1971. 43.); Viszló/Debrőd
 („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 69. – Kisfalusi János gy., 1994); Tornagörgő
 (MZA 288. – Magyar Zoltán gy., 1997); Tornaszentjakab (Magyar Zoltán, 2001a. 358.);
 Páskaháza (MZA 93076. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 247–248.); Hajdúnánás (MTA NTI K
 2424/1177. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Hajdúnánás (EA 7639/22. – Kiss
 Eszter gy.); Beregdaróc (EA 12994/88. – Papp Zoltán Sándor gy., 1961); Vaja (JAMNA 380-
 67/11. – Muraközi Ágota gy., 1966); Hajdúdorog (MNAR HS 90412. – Tóth Margit gy.,
 1969–1975); Mezőladány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 261.).

ER: Szinérváralja (EA 1916/37. – Fábíán Elemér gy., 1913–1914).

F 101.4. A kigyúló kincstre dobott kapca. Ha a kincskigyulás szemtanúja leveti
 a lábbelijét, és a lángra/a parázsló kincstre dobja a kapcáját/(valamilyen ron-
 gyot), a kincs fennmarad a föld felszínén/feljebb vetődik a földben, és az illető
 visszatérve a helyszínre rátalálhat, és kiáshatja az ott rejtőző értékeket.

DT: Dunaszerdahely (A tengeri kisasszony, 2006. 265. – Fehér Ferdinánd és Nagy János
 gy., 19. század közepe); H. n. (Singer (Székely) László, 1898. 234.); Sármellék (MOA
 3136. – Dégh Linda gy., 1950-es évek); Szentendre (EA 8387/57. – Dobos Ilona gy., 1967);
 Alsóór – 2 (Gaál Károly, 1988. 372., 387–388.).

FF: Eger vidéke (A tengeri kisasszony, 2006. 919. – Debreczeni János gy., 19. század kö-
 zepe); Alsómislye (EA 1617/19. – Veme Ödön gy., 20. század eleje); Gönc (MTA
 NTI K 2424/1177. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Nagyszalánc (EA
 12152/12. – Földessy Józsefné gy., 1944); Újhuta (MNAR HS 92901. – Ferenczi Imre gy.,
 1960); Tokaj (EA 7480/52. – Dobos Ilona gy., 1960); Megyaszó (MNAR HS 90420. – N. N.
 gy., 1969); Nemesbikk (MNAR HS 90422. – Komlósi Károly gy., 1969–1975); Putnok (Sági
 Károly, 1982. 365.); Diósjenő (Végh József, 1998. 83–84.); Komaróc (MZA 1804. – Magyar
 Zoltán és Varga Norbert gy., 2008).

AF: Békésszentandrás (Gunda Béla, 1934. 22.); Deregyó (MTANTIK 2424/1177. – Szendrey
 Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Kocsord (JAMNA 269-67/105. – Ferenczi Imre gy., 1953);
 Beregdaróc (EA 12994/88. – Papp Zoltán Sándor gy., 1961); Karcsa – 2 (Balassa Iván, 1963.
 336., 336–337.); Bodrogköz (Balassa Iván, 1975. 27.); Tiszahát (Ferenczi Imre, 1982. 23.);
 Vaján (EA 26216/73. – Bodnár Lajos gy., 1994); Örös (Viga Gyula, 1996. 298–299.); Rad
 (Magyar Zoltán, 2009b. 97–98.).

SZ: Udvarhelyszék (Balásy Dénes, 1897. 297–298.); Kakasd (MOA 3126. – Dégh Linda gy.,
 1950 k.).

F 101.5. A kigyúló kincstre dobott zsebkendő. Ha a kincskigyulás szemtanúja sietve a lángra/a parázsló kincstre dobja/teríti a zsebkendőjét/egy fehér zsebkendőt, a kincs fennmarad a föld felszínén/feljebb vetődik a földben, és az illető visszatérve a helyszínre, rátalálhat, és kiáshatja az ott rejtőző értékeket.

DT: Szigetvár (Istvánffy Gyula, 1894. 336.); Érsekújvár (Családi Ferenc, 1944. 91.); Csányoszró (Zentai Tünde, 1983. 97–98.); Nagyfödemes (MZA 90743. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

FF: Újhuta (MNAR HS 92901. – Ferenczi Imre gy., 1960); Kishuta (Vohradnyik Géza, 1966. 323.).

AF: Tarpa (JAMNA 269-67/48. – Ferenczi Imre gy., 1953); Nyíregyháza-Bekőbokor (JAMNA 406-67/7–8. – Muraközi Ágota gy., 1967).

ER: Bágyon (Keszeg Vilmos, 2004. I. 342.); Alsórákos (MZA 91268. – Magyar Zoltán gy., 2010).

SZ: Nagydorján (Zsigmond Győző szerk., 2004. 107. – Nagy Ödön gy.); Sepsikőröspatak* (Zsigmond Győző, 2011. 72.).

F 101.5.1. A kígyókirály fejére dobott zsebkendő. Ha a kígyók királyválasztásakor egy arra járó ember zsebkendőt dob a kígyókirály fejére, az leejti a koronáját, amit ezáltal meg lehet szerezni.

SZ: Sepsikőröspatak (Zsigmond Győző, 2009. 31.; Uő, 2011. 72.).

F 101.6. A kigyúló kincstre terített lepedő. Ha kincskigyulás szemtanúja sietve a lángra terít egy lepedőt, a kincs fennmarad a föld felszínén//feljebb vetődik a földben, és az illető visszatérve a helyszínre rátalálhat, és kiáshatja az ott rejtőző értékeket.

DT: Horvátzsidány (Horváth Iván, 1978. 19.).

AF: Apátfalva (MNAR HS 11001. – H. Kovács Mihály gy., 1926); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 173.).

F 101.7. A kigyúló kincstre terített pokróc. Ha a kincskigyulás szemtanúja sietve a lángra terít egy pokrócot/a magával vitt pokrócot, kiáshatja az ott rejtőző értékeket.

DT: Felsőmocsolád (RRMNA 1716/62. – Orbán Gézáné gy., 1984).

ER: Kisnyégerfalva (Bihari népmondák, 1995. 127. – Fábíán Imre gy., 1984).

F 101.9. A kincskigyulás helyén földbe szúrt bot. Ha a kincskigyulás szemtanúja sietve egy botot/ágot/karót/ostoronyelet szúr a láng helyére, visszatérve is megtalálja a helyét, és kiáshatja az ott rejtőző értékeket.

FF: Gömör-Kishont vármegye (Elek Zoltán, 1896. 286.); Hollókő (EA 7556/74. – Dobos Ilona gy., 1965); Tibolddaróc (MNAR HS 93403. – Pócs Éva gy., 1969–1975); Torna – 2 (MZA 1402., 88735. – Magyar Zoltán gy., 1996. 1197); Korláti/Tornalja (MZA 93033. – Varga Norbert gy., 2002); Torna (MZA 84356. – Magyar Zoltán gy., 2003); Guszona, Gömör-síd (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 150–151., 152.).

AF: Sárrétudvari (EA 7319/389. – P. Madar Ilona gy., 1963); Berettyóújfalu (DMNA 1150/49. – Sándor Mihályné gy., 1968); Sáp (Molnár Ambrus, 2001. 257. – 1968); Gyón* (MNAR HS 93402. – Sziráky Mária gy., 1969–1975); Nagykágya (Magyar Zoltán, 2012c. 157–158.).

ER: Kide (EA 31188/99. – Szűcs Sándor gy., 1941); Szék (Magyar Zoltán, 2012a. 380. – Nagy Olga gy., 1949); Magyarbagó* (Magyar Zoltán, 2011a. I. 41.).

F 101.10. A kincskigyulás helyén földbe szúrt szerszám. Ha a kincskigyulás szemtanúja sietve leszúrja a nála lévő szerszámot/egy éles tárgyat (ásót/vasvillát/kést) a láng helyére, akkor a kincs ott marad mindaddig, amíg az illető ki nem ássa azt.

FF: Dernő (Magyar Zoltán, 2001a. 358.).

AF: Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 78.).

ER: Kalotaszeg – 2 (Téglás Gábor, 1912. 166.); Magyarszentbenedek (Magyar Zoltán, 2008a. 288.); Noszoly (Uő, 2012a. 372.); Koloznagyida (Uo., 423. – Orbán Dániel gy.).

F 101.12. A kigyuló kincstre dobott göröngy. Ha a kincskigyulás szemtanúja sietve egy darab göröngyöt („hancsíkot”) vet a láng helyére, visszatérve is megtalálja a helyet, és kiáshatja az ott rejtőző értékeket.

AF: Tiszamogyorós (NIFA 124/120–121. – Dégh Linda gy., 1962); Móricgát, Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 407.).

F 101.13. A kigyuló kincs helyére hintett hamu. Ha a kincskigyulás szemtanúja sietve hamut hint a láng helyére, megszerezheti a kincset/visszatérve a hamuban látható nyomokból megtudhatja, hogy milyen állat van a kincsről (miáltal kiáshatja az ott rejtőző értékeket).

MO: Magyarfalu (Hegedűs Lajos, 1952. 267–268.; Iancu Laura, 2002. 49–50.).

ER: Kusaly* (Magyar Zoltán, 2007a. 319.).

F 101.14. A kigyuló kincstre dobott trágya. Ha a kincskigyulás szemtanúja sietve egy trágadarabot dob a lángra, kiáshatja a földben rejtőző értékeket.

ER: Tordatúr (Magyar Zoltán, 2011a. I. 463.).

F 101.15. A kincskigyulás helyére végzett szükség. Ha kincskigyulás szemtanúja nem tudja másként megjelölni azt a helyet, kuporodjék le és piszkítson oda, hogy később megtalálhassa és kiáshassa az ott rejtőző értékeket.

DT: Kercaszomor – 2 (EA 17480/24. – Kovács József gy., 1970); Kercaszomor (Moldova György, 1974. 261.).

FF: Feled: Aduspuszta (MZA 763418. – Varga Norbert gy., 2005).

F 101.17. A kincskigyulás helyére dobott rózsafüzér. Ha a kincskigyulás szemtanúja sietve egy rózsafüzért/valamely más szent tárgyat dob a tűzbe, kiáshatja az ott rejtőző értékeket/a föld felszínére feljött arany nem sülyed vissza a földbe.

DT: H. n. (Dégh Linda, 1955. I. 479. – Versényi György gy.); Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 228.); Dunaremete (MOA 13197. – Makai Lajos gy., 1935); Cikolasziget (MNAR HS 93701. – Takács Gizella gy., 1969–1975); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96.); Kemenesszentpéter (Szendrey Ákos, 1986. 322.); Alsóőr (Gaál Károly, 1988. 429.); Rábapordány (MZA 111052. – Balázs Livia gy., 1995).

F 101.18. A kincskigyulás helyére tett gabonaszem. Ha a kincskigyulás szemtanúja sietve egy gabonaszemet helyez arra a helyre, kiáshatja a földben lévő értékeket.

AF: Mezőladány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 261.).

F 101.20. A harmadik lángra rádobott ruha. A kincskigyulás szemtanúja csak a harmadik fellángolásakor dobhatja a tűzbe valamely ruhadarabját, különben a kinczsásás eredménytelen lesz.

DT: Harkány (Relković Davorka, 1925. 174.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/65. – Orbán Gézané gy., 1984).

F 102. A kincsőrző szellemnek adott ajándék. Ha az éjféli órákban fehér emberrel (fehér asszonnyal/fehér ruhás tündérrel) találkozó halandó nem ijed meg a szellemtől és egy fehér ruhadarabot (inget/zsebkendőt/rongyot) dob/nyújt át neki, a fehér ember elvezeti őt az általa őrzött kincshez.

ER: Magyarózd (Lázár István, 1896. 104.); Szucság (Versényi György, 1901. 319.); Kide (Vajkai Aurél, 1943. 20. – Szűcs Sándor gy., 1941); Gógánváralja (KJNTA 481-00/35. – Nagy Tünde gy., 1995); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 79.); Mezőbodon – 2 (Keszeg Vilmos, 1999. 339.); Györgyfalva (Kós Károly, 2000. II. 362.); Magyarkiskapus (Magyar Zoltán, 2004a. 373.); Magyarlapád, Magyarbagó, Marosgombás (Uő, 2008a. 332–333.); Ördöngösfüzes (Uő, 2011a. II. 90.; Uő, 2012a. 349.); Ördöngösfüzes (Uő, 2012a. 440.)

SZ: Nyárád mente (Versényi György, 1901. 318–319.); Havad (Nagy Olga, 2000. 183.).

→MZ VIII. F 95.2–3.

F 102.1. A kígyókirály megajándékozása. A kincskereső csak akkor tudja megszerezni a kígyókirály fején lévő drágakövet, ha piros selyemkendőt terít/zsebkendőt dob a kígyókra, miközben azok fújják a gyémántot.

SZ: Háromszék (Balázs Márton, 1942. 112. – 1894–1905); Sepsikőröspatak (Zsigmond Győző, 1999. 189.).

→MZ VIII. F 101.5.1.

F 103. A kincs mágikus megmarkolása.

F 103.1. A kincs megkötése a haj megmarkolása által. Ha a kincskigyulás szemtanúja a földből feltörő láng láttán megfogja/megmarkolja a haját, a kincs a föld felszínén marad/annyi arany marad a felszínen, ahány hajszálat a markába szorít/ahány kitépett hajszálat a kezében marad. (A rituális cselekedet következtében a megmarkolt hajszálok megöszülnek/a kincsszerző feje azon a részen megkopaszodik.)

DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914 227.); Várkesző (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 51. – Berta Imre gy., 1914); Páty (EA 7516/62. – Dobos Ilona gy., 1965); Szigetszentmiklós (MNT 23/4. – Csiba Jolán gy., 1969–1975); Pákozd (EA 19648/2. – Géro Györgyi gy., 1977).

FF: Járdánháza (MNAR HS 10603. – Papp Ernő gy., 1969–1975); Etes (MNAR HS 10802. – Kerényi Dániel gy., 1969–1975); Mónosbél (MNAR HS 90205. – Koós Gábor gy., 1969–1975); Palócföld (Manga János, 1979. 142.); Nógrádsipek (Pócs Éva, 1980. 586.); Karancskeszi (Fejős Zoltán, 1985. I. 173.).

AF: Kecskemét (A tengeri kisasszony, 2006. 626. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Szamoshat (MTA NTI K 2424/1177. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 311. – Berta István gy., 1940); Zenta (EA 5542/67. – Penavin Olga gy., 1947–1958); Dévaványa (EA 3956/1. – Szabó Mátyás gy., 1953); Nyírtura (MNAR HS 90207. – István Erzsébet gy., 1959); Zagyvarékas (Pócs Éva, 1964. 153.); Királyhegyes (MFMNA 286-1971/2. – Búvár Anna gy., 1969); Jásztelek (MNAR HS 93802. – Diószegi Vilmos gy., 1963); Szentés (MNAR HS 50301. – Papp Imre gy., 1969–1975); Kiskundorozsma (MNAR HS 90204. – Soós János gy., 1969–1975); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Jászdózsa (Gulyás Éva, 1976. 43.); Kecel (EA 20512/I: 55. – Fehér Zoltán gy., 1978); Zenta (Jung Károly szerk., 1980. 73.; Uő, 1994. 45.); Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 108.); Tiszaderzs, Tiszaigar (Füvessy Anikó, 1992. 315.); Jászládány (Vincze László, 1996. 482.); Mohol (Burány Béla, 2001. II. 229.); Majdán (MZA 55188. – Ábrahám Lívia gy., 2003); Kecel – 3 (Fehér Zoltán, 2004. 153., 155., 161.); Móricgát – 2, Szank – 3 (Uő, 2004a. 407–408.).

SZ: Atyha (MNAR HS 90201. – P. Madar Ilona gy., 1968).

F 103.2. A kincs megkötése a suba szőrének megmarkolása által. Ha kincskigyulás szemtanúja a földből feltörő láng láttán megmarkolja a subája szőrét, fennmarad a föld felszínén a kincs/annyi arany marad a felszínen, ahány szőr-szálat megfogott a subán.

AF: Szeged (MTA NTI K 2424/1177. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114.).

F 103.3. A kincs megkötése a ruha ráncainak megmarkolása által. Ha a kincskigyulás szemtanúja a földből feltörő láng láttán megmarkolja a gatyája/szoknyája ráncait, annyi arany marad fenn a felszínen, ahány ráncot a kezével össze tudott fogni.

FF: Bükkaranyos (MNAR HS 90301. – Kovács Attila gy., 1969–1975); Ipolyszög* (MNAR HS 90302. – Papp Lászlóné gy., 1969–1975).

AF: Zagyvarékas (Pócs Éva, 1964. 153.); Tiszaigar (Füvessy Anikó, 1992. 315.).

F 103.5. A kincs megkötése valamely (egyéb) testrész megmarkolása által. Ha a kincskigyulás szemtanúja a földből feltörő láng láttán sietve megmarkolja a talpát/a sarkát/a szeméremtestét/bal „nevetlen” ujját beszorítja a tenyerébe, a felszínen marad a kincs/kiáshatja a kincset.

FF: Bogács (EA 6289/4. – Bodgál Ferenc gy., 1958).

AF: Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 108–109.); Tápió mente (Gulyás Éva, 1985. 831.); Kunmadaras (Füvessy Anikó, 1992. 315.); Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 409.).

F 103.7. A kincs „megmarkolása” közben mondott mágikus szöveg. A kincsigyülés láttán a haját megmarkoló ember a siker reményében azt mondja: „Apád, anyád mind fölül maradjatok!”, „Én Istenem, segíts meg, minden szegénynek adok belőle!”

DT: Várkesző (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 51. – Berta István gy., 1914).

AF: Nagyszalonta (MTA NTI K 2424/1177. – Szendrey Zsigmond gy.); Gyón (MNAR HS 93402. – Sziráky Mária gy., 1969–1975).

→Ráolvasások.

F 104. Keresztúti kincskeresés.

F 104.1. A keresztúton szerzett kincs. Ha Mindenszentek/karácsony/Szent György napjának éjjelén a kincskereső kiül a keresztútra, és ott nem ijed meg az előtte megjelenő, őt rémisztetni igyekvő boszorkányoktól/ördögöktől, kincsekkel megrakodva térhet haza/amikor hazamegy, otthon egy csomó pénz várja.

KM: H. n. (Bán Aladár, 1915. 90–91.).

DT: Bogyoszló (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 332. – Nagy Károly gy., 1914).

FF: Pásztó (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 92. – Németh Miklós gy., 1913–1914); Kápolna (Uo., 208. – Székely László gy., 1914).

AF: Kisújszállás (Kisújszállás és Vidéke, 1900. 47. szám, 1–3.); Makó (Pócs Éva szerk., 2012. 195–195. – H. Kovács Mihály gy., 1927); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 79.).

F 104.2. A bűvös körbe ült kincskereső. A kincskereső a keresztútra kitelepedve a botjával/szentelt krétával kört húz maga köré, majd egy háromlábú székre ülve várja, hogy a kincsszörző szellemek/ijesztő lények megjelenjenek. Ha a megjelenő rossz lelkektől nem ijed meg, kényszerítheti őket, hogy átadják neki az általuk őrzött kincset.

KM: H. n. (Tompai Mihály, 1852. 262–269.; Uő, 1870. 380–383.).

DT: Várkesző (EA 128/43. – Berta István gy., 1914); Sopronkövesd (EA 899/39. – Énekes Kálmán gy., 1921); Kaposvár (MOA 11086. – Eperjessy Ernő gy., 1963); Kemse (Zentai Tünde, 1983. 98–99.).

FF: Nagymaros, Palócföld (Szendrey Ákos, 1986. 323.).

AF: Szőreg (EA 2856/2. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Sárrétudvari – 2 (EA 7319/364., 389. – P. Madar Ilona gy., 1963).

SZ: Gidófalva (MZA 57520. – Kakas Zoltán gy., 1967).

F 105. A kincs megszerzése körülkerítéssel.

F 105.1. A háromszor megkerült otthon. A kincskereső Szent György éjjelén háromszor megkerüli a tulajdon házát, majd ahová először néz, ott lobban fel a határban a kincs.

AF: Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 315.).

F 105.2. A körülkerített kincslelőhely. Ha a kincskereső zöld fűzfavesszővel/mogyoróvesszővel/bottal/a saját gatyamadzagjával körülkeríti/szenteltvízzel

körüllocsolja a kincset rejtő helyet/a kincskigyulás helyszínét, szerencsésen kiáshatja a földben rejtőzű értékeket.

DT: Bodajk (Gál Péter József, 2017. 526. – 1994).

FF: Perjése, Ipolyfödemes (MZA 93035., 84014. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009, 2010); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.; Uő, 2004. 153–154.); Szank (Uő, 2004a. 408.).

F 105.3. A körbejárt kincslélőhely. Ha a kinczsásó balra elindulva/hátrafelé menve/behunyt szemmel háromszor/hétszer/tizenháromszor megkerüli a kincs lelőhelyét, kiáshatja a földben rejtőzű értékeket.

AF: Nádudvar (EA 10569/2. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); Biharnagybajom (GYINMA 31/6. – Szűcs Sándor gy., 1934); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1936. 300.; Uő, 1955. 155.).

SZ: Sepsibesenyő* (Orbán Balázs, 1869. III. 183.); Dálnok (Faragó József, 1948. 66.).

F 106. A megkötő rítus megismétlése. Az elásott/elrejtett kincset csak akkor lehet megszerezni, ha a kincset megkötő rítust megismétlik.

DT: Érsekújvár* (Családi Ferenc, 1944. 91.); Magyarsók (EA 7304/64. – Molnár Benő gy., 1964).

FF: Szendrő (MOA 10490. – Végh Ferenc gy., 1912–1914); GömörSID (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 153.).

AF: Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278–279.); Nyírtura (JAMNA 142-67/131. – Vámos Mária gy., 1959).

ER: Torda vidéke* (Vöő Gabriella, 1992. 201.).

→MZ VIII. J 106.1. →MZ VIII. J 107.1–2.

F 107. A kincs megszerzése egyéb mágikus cselekvés által.

F 107.1. A kifordított ing. Ha a kincskigyulás szemtanúja gyorsan kifordítja, és úgy veszi fel újra az ingjét/minden ruhadarabját, a kincs a felszínen marad.

DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 227.).

SZ: Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 379–380.).

F 107.2. Az újholdnak felmutatott pénz. Aki az újhold első megpillantásakor pénzt mutat fel a Holdnak, annak sok pénze lesz/az égitest az egész leendő hónapban ellátja az illetőt pénzzel.

ER: Várfalva (Kádár József, 2000. 100. – 19. század vége); Szinérváralja (EA 1916/36. – FábIán Elemér gy., 1913–1914).

F 107.3. A fehér kígyó zsírja. Ha a kinczsásó eszik a fehér kígyó zsírjából, féltáltos lesz, és meglátja a földbe rejtett kincseket. / Aki gyíkhájjal/sárcányvérrel keni meg a szemét, rátalál a földbe rejtett kincsekre.

ER: Válaszút/Méra (MZA 97451. – Magyar Zoltán gy., 2013).

AF: Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1940. 455.).

KM: H. n.* (EA 22010. – Pintér Pálné gy.).

F 107.4. A fehér kígyó keresztcsontja. Ha a kinczsásó a mogyorófa töve alatt talált fehér kígyó keresztcsontját kiveszi, és a szájába veszi, meglátja a földbe rejtett kincseket.

DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 227.; Bán Aladár, 1915. 88.; N. Szabó Gyula, 1927. VII. 242.).

F 107.5. A fekete macska csontja. Ha a kinczsásó agyonüt egy fekete macskát, majd megfőzi, és a csontjait a szájába veszi/a gerincét végigrágcsálja, megleli a földbe rejtett kincset.

AF: Nyíregyháza-Bekőbokor (JAMNA 406-67/9–11. – Muraközi Ágota gy., 1967).
SZ: Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 76.); Szentivánlaborfalva (Hegyesi Attila, 1998. 12–13.).

F 107.6. Füsttel megjelölt kincsrejtő hely. A kincskeresők saját fanszörzetükből néhány szőrszálát/papírpénzt égetnek el a kincsrejtő helyen, hogy a kincset felvehessék (a kincset őrző ördögöt megperzselhessék).

ER: Nagybánya (Nagybányai boszorkányperek, 2003. 63. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1664).

SZ: Gyergyócsomafalva (Árvay József, 1947. 102.).

F 107.7. A kinczsásó zsebében lévő fokhagyma. A kinczsásó fokhagymát tesz a zsebébe annak érdekében, hogy a kigyuló kincs a föld felszínén maradjon.

DT: Madar (MZA 108828. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2017).

F 108. A kincs megszerzése áldozat által.

F 108.1. A megismételt áldozat.

F 108.1.1. A megismételt emberáldozat. A kincset a kinczsásók csak akkor tudják megszerezni, ha ugyanúgy embert/egy gyermeket áldoznak fel a helyszínen, mint ahogy tették a kincs elrejtői annak idején. (Eltörik egy kisfiú derekát/elvágják egy kétéves gyerek nyakát/kétfelé vágják egy embert/egy ember szemébe és homlokába szöveget vernek/egy huszárt/egy öreg, nagyszakállú embert/egy ködmönös embert ölnek rá.)

DT: Kapoly (Magyar Nyelvőr, 1875. 36.; Szendrey Zsigmond, 1926. 138.).

FF: Borsodnádásd (EA 6689/8–9. – Lajos Árpád gy., 1960); Tarcál (Dobos Ilona, 1986. 65.).

AF: Szőreg – 2 (EA 2856/12., 13. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Tiszaigar (EA 4094/234. – Katona Imre gy., 1949); Püspökladány (Szűcs Sándor, 1936. 299–300.; Uő, 1955. 155.); Tunyog (Luby Margit, 1936. 60–61.); Kállósemjén-Újfalurét (JAMNA 190-67/51–54. – Erdész Sándor gy., 1961); Sárrétudvari (EA 7319/262. – P. Madar Ilona gy., 1963); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 162–163.); Hajós (Kuczy Károly, 1980. 74. – Harmath Lajosné gy.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 316.); Hajós* (Schön Mária, 2005. 161–162.; Bereznai Zsuzsanna–Schön Mária, 2013. 77.).

SZ: Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 139.); Parajd (EA 26201/9. – Szőcs Lajos gy., 1995).

F 108.1.2. A kincs megszerzése az áldozat megvakításával. A kinczsások csak akkor tudják megszerezni az elrejtett kincset, ha egy megvakított ember két szemét teszik fölé/ha egy hatéves gyerek kivájt szemét dobják be a kincses pince zárjába/ha kiveszik saját szemüket.

AF: Püspökladány (Szűcs Sándor, 1936. 299–300.; Uő, 1955. 155.); Hajós (Kuczy Károly, 1980. 74. – Harmath Lajosné gy.); Hajós* (Schön Mária, 2005. 161–162.).

FF: Szendrőlád (EA 4654/71. – Osváth József gy., 20. század eleje).

F 108.1.3. A megismételt állatáldozat. A kinczsások csak akkor tudják megszerezni az elrejtett kincset, ha egy ugyanolyan állatot (kutya/macska/kakas/disznó/bika/ló/birka/béka/patkány/tyúk/kiscsirkék/stb.) áldoznak fel a helyszínen, mint amilyent azt elrejtés idején a kincstre ráöltek.

DT: Bodajk* (Gál Péter József, 2017. 526. – 1994).

FF: Széphalom/Karcsa (MZA 96866. – Balassa M. Iván gy., 1961); Borsodnádasd (Nemcsik Pál, 1966. 34.); Borsodnádasd (EA 22001/11. – Nemcsik Pál gy., 1975); Tokaj (Dobos Ilona, 1984. 102.); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 277.); Tarcál (Dobos Ilona, 1986. 65.); Détér/Darnya (MZA 93063. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

AF: Szőreg (EA 2856/14. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szeged vidéke (Juhász Antal, 1968. 91. – Tömörkény István gy., 20. század eleje); Szeghalom (EA 1281/3. – Szeghalmi Gyula gy., 1903); Öcsöd (Matthias Mátrainé Varga Róza, 1908. 162–163.); H. n. (Szívós Béla, 1912. 30.); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 167.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 235.); Paszab (EA 5910/11. – Turi Sándor gy., 1947); Tiszaigar (EA 4094/234. – Katona Imre gy., 1949); Tömörkény (EA 4264/1. – Károlyi László gy., 1953); Kállósemjén-Újfalurét (JAMNA 190-67/54. – Erdész Sándor gy., 1961); Győrtelek (MNAR HS 81301. – Dégh Linda gy., 1961); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 360.); Sárrétudvari (EA 7319/262. – P. Madar Ilona gy., 1963); Sárrétudvari – 2 (P. Madar Ilona, 1967. 77., 79.); Doboz (DENIA 1047/71. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Tiszakécske (EA 22304/107. – Lovas Zoltán gy., 1969); Berettyóújfalu (Sándor Mihályné, 1976. 195.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 597.; Uő, 1992. 316.); Szatmár megye (Bihari Anna, 1980. 295. – Luby Margit gy.); Csávoly (VKMA 968-99/20. – Fehér Zoltán gy., 1987); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004a. 408.); Pácin (Barta Zsolt, 2008. 24.); Nagykágya (Magyar Zoltán, 2012c. 157–158.).

ER: H. n. (Herrmann Antal, 1904. 142. – 18. század vége); Máriaradna (Gabnay Ferenc, 1886. 1.); Kalotaszeg (Wlislócki Henrik, 1893. 87–88.); Kalotaszeg (Wlislóckiné Dörfler Fanni, 1895. 205.); Szucság (Versényi György, 1901. 315.).

SZ: Kissolyos – 2 (A magyarországi boszorkányság forrásai III., 2002. 631–632., 636. – tanulmányok gyűjteménye, 1733); Ojtoz (EA 24515/18–19. – Kakas Zoltán gy., 1968); Zabola (Pozsony Ferenc, 1998. 168.); Gyimes: Kostekek (Takács György, 2004. 371.).

MO: Magyarfalu (Hegedűs Lajos, 1952. 267–268.); Magyarfalu* (Csoma Gergely, 2016. 39–40. – 1990).

F 108.1.3.1. A kincsszerzés érdekében feláldozott kutya. A kincskeresők egy kutyát (fekete kutyát/veres kutyát/fehér kan kutyát/fekete kan kutyát) áldoznak fel a kinczsásás helyén az állat vérével a kincsre csorgatva/a hamvait a kincsre szórva, hogy megszerezhessek a földben rejtőző értékeket.

FF: Széphalom/Karcsa, Taktaszada, Tarcál, Tokaj.

AF: Doboz, Karcsa, Öcsöd, Paszab, Sárrétudvari, Szatmár megye.

F 108.1.3.2. A kincsszerzés érdekében feláldozott macska. A kincskeresők egy macskát (fekete macskát) ölnek meg a kincsásás helyén, hogy megszerezhessék a földben rejtőző értékeket. / A kincsásók egy megölt fekete macska szívét kiteszik a keresztútra, hogy megszerezhessék a keresett kincset. / A kincsásóknak hét macskaszemet kell a tűzbe vetniük a kincsásás helyén, hogy megszerezhessék a földben lévő értékeket. / A földbe ástott pénzt a megölt fekete macska „nyávogja ki”.

DT: Bodajk*.

FF: Taktaszada.

AF: Csávoly, Karcsa, Öcsöd, Szeghalom.

ER: Szucság.

SZ: Ojtoz.

F 108.1.3.3. A kincsszerzés érdekében feláldozott bika. A kincskeresőnek egy füstös bikát kell feláldoznia a kincsásás sikere érdekében.

AF: Tiszafüred.

F 108.1.3.4. A kincsszerzés érdekében feláldozott birka. A kincskeresőknak egy birka vérét kell rácsorgatniuk a földben rejtőző kincsre, hogy kiáshassák azt.

AF: Berettyóújfalu, Szeged vidéke, Tiszaigar.

F 108.1.3.5. A kincsszerzés érdekében feláldozott disznó. A kincskeresőknak kilenc fekete disznó vérét kell rácsorgatniuk a földben rejtőző kincsre/hét disznókörmöt kell belévetniük a tűzbe.

AF: Nagykágya, Szeghalom.

F 108.1.3.6. A kincsszerzés érdekében feláldozott ló. A kincskeresőknak egy „szürke” (fehér) lovat kell napfelkeltekor leszúrniuk annak érdekében, hogy kiáshassák a honfoglaló magyarok által elrejtett kincseket. / A kincskeresőknak egy kolompos lovat kell agyonütönniük azon a helyen.

AF: Nagyszalonta, Tiszakécske, Tömörkény.

F 108.1.3.7. A kincsszerzés érdekében feláldozott kakas. A kincskeresőknak egy kakas (fekete kakas/veres kakas)/hat/kilenc ugyanazon a héten kelt kakas vérét kell rácsorgatniuk a földben rejtőző kincsre, hogy kiáshassák azt. / A kincskeresőknak egy fekete kakast kell széttépni/kettévágni/a fejét elszaggatni a kincs lelőhelye felett/egy fekete kakas vérével kell éjfélkor szóltanul végigcsepegtetni a kincses pince bejáratához vezető utat.

FF: Détér/Darnya.

AF: Alföld, Győrtelek, Karcsa, Pácin, Sárrétudvari, Szeged vidéke, Szőreg, Tiszafüred.
 SZ: Kissolymos, Zabola.
 MO: Magyarfalu – 2.

F 108.1.3.8. A kincsszerzés érdekében feláldozott tyúk. A kincskeresőknek egy tyúk (fekete tyúk) véréért kell rácsorgatniuk a földben rejtőző kincsrre. / A kinczsásók egy fekete tyúkot áldoznak Szent Kristófnak, mielőtt a kincs keresésére indulnak.

FF: Borsodnádásd – 2.
 AF: Berettyóújfalu, Nagyszalonta.
 ER: Kalotaszeg – 2.
 SZ: Gyimes: Kostelek, Kissolymos.

F 108.1.3.9. A kincsszerzés érdekében feláldozott kiscsirkék. A kincskeresőknek 12 fekete kiscsirke fejét kell elszaggatniuk a kincs lelőhelye felett annak érdekében, hogy kiáshassák az ott rejtőző értékeket.

SZ: Kissolymos.

F 108.1.3.10. A kincsszerzés érdekében feláldozott patkány. A kincskeresőknek egy fehér patkányt kell vinniük a kinczsásás helyszínére, és ott agyon kell ütniük az állatot, hogy kivehessék a földben rejtőző értékeket.

AF: Móricgát.

F 108.1.3.11. A kincsszerzés érdekében feláldozott béka. A kincskeresőknek egy békát kell ráölniük a földben rejtőző kincsrre, hogy kivehessék azt.

AF: Sárrétudvari.

F 108.2. A kincséért cserébe kívánt lélek. Az elrejtett kincset csak egy/több lélekért cserébe hagyják elvinni a kincs természetfeletti őrei. / A kincs olyan átokkal van elrejtve, hogy a kinczsásóknak lelket (saját/valamely családtagjuk lelkét/életét) kell adniuk cserébe, különben a fáradozásuk eredménytelen marad.

KM: H. n. (Szendrey Zsigmond, 1938. 32.).
 DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 227.); Téjfalva (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946); Pécsudvard (WMMEA 590-80/10. – Szemelyácz Zsuzsanna gy., 1979); Egerág (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 940.); Kemse, Marócsa (Zentai Tünde, 1983. 98–99., 100.).
 FF: Selmecbánya (Versényi György, 2011. 47. – 1883); Mikóháza – 2 (HOMNA 1718/37., 38. – Pataki Katalin gy., 1966); Komaróc, Oldalfalva (MZA 1804., 93092. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008, 2009).
 AF: Ószentiván, Szőreg – 2* (EA 2856/12., 14. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Csongrád (EA 1394/3. – Magyar Sándor gy., 1900); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 167.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 234–235.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278.); Tótkomlós (EA 2057/7. – Krausz Zoltán gy., 1947); Kisiratos – 3 (Kovács Ferenc, 1995. 37–38. – 1950-es évek); Zemplénagárd* (EA 12822/34. – Kováts Dániel gy., 1961); Karcsa – 2 (Balassa Iván, 1963. 433–435., 495–496.); Gáva (JAMNA

391–67/7. – Bacskai Antal gy., 1966); Biharkeresztes (MZA 71586. – Lackovits Emőke gy., 1968); Bática (Fehér Zoltán, 1975. 114.; Uő, 1987. 258–259.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 600.; Uő, 1992. 316.); Ároktő (HOMNA 4321/8. – Szűcs Szergej gy., 1980); Nagyiván (Füvessy Anikó, 1992. 317–318.); Jászkarajenő (EA 27519/39–40. – Tóth Klára gy., 1997); Asszonyvására* (Magyar Zoltán, 2012c. 159.); Iriny (MZA 107201. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Magyarvalkó (Jankó János, 1892. 194.); Nagykeresztes (Kádár József, 2000. 83. – 1892); Ketesd (MOA 3858. – Kovács Ágnes gy., 1941–1943); Kisnyégerfalva, Rév (Bihari népmondák, 1995. 118., 125–126., 138. – Fábíán Imre gy., 1984); Torda vidéke* (Vöő Gabriella, 1992. 201.); Magyarszovát (Keszeg Vilmos, 1999. 340.); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133.); Magyarkiskapus, Magyarvalkó, Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 324–326., 394.); Magyarvista (András Erzi Erdei, 2008. 285–286.); Kárásztelek (Magyar Zoltán, 2008a. 323.); Vajasd (Uő, 2008a. 297.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2011. 130.); Kisnyégerfalva (Magyar Zoltán, 2011a. II. 490.; Uő, 2013a. 82.); Kispulyon, Melegföldvár, Novoj (Magyar Zoltán, 2012a. 388–389.).

SZ: Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 139.); Maroshévíz (BBE MIK D-23/153. – Bodor József gy., 1964); Eresztevény (MZA 57516. – Kakas Zoltán gy., 1967); Gyimes: Bükkhavas pataka, Ciherek pataka, Farkaspalló, Kostelet – 2 (Magyar Zoltán, 2003. 350., 339–340., 342.); Gyimes: Csinód (Uo., 240.; Uő, 2009a. 288–289.); Gyimes: Kostelet – 2, Magyarcsüvés – 3 (Takács György, 2004. 371–372.); Nyárádmagyarós (Magyar Zoltán, 2007b. 70–71.).

MO: Magyarfalu (MNAR HS 91102. – Diószegi Vilmos gy., 1950); Magyarfalu (MNAR HS 101502. – Szendrey Ákos gy., 1950); Magyarfalu (EA 7480/46. – Szabó Mátyás gy., 1951); Magyarfalu (Hegedűs Lajos, 1952. 267–268.); Magyarfalu – 2 (Csoma Gergely, 2016. 37., 39–40. – 1990); Trunk – 2 (KJNTA ltsz. n.; MZA 66786., 66878. – Kinda gy., 2001); Trunk (KJNTA ltsz. n.; MZA 66776. – Kinda István és Peti Lehel gy., 2001); Magyarfalu, Külsőrekecsin (Halász Péter, 2005. 178., 178–179.); Klézse (Magyar Zoltán, 2011a. II. 519.).

F 108.3. A fába rejtett szív. Ha a kinczsás megöl valakit, és az illető szívét egy élő fába vágott lyukba dugja, várjon addig, amíg a fa kérge benövi a nyílást, majd minden éjfélkor menjen ki a fához hallgatózni, és a szív megmondja neki, hogy hol található rá elásott kincsekre.

ER: Kalotaszeg (Wlislóckiné Dörfler F. Anna, 1892. 367.).

F 108.4. A kincséért cserébe adandó fogak. A kincs őrzője a kinczsás mind a harminckét fogát kéri a kincséért cserébe, amit azonban az illető, bár nyolc fogát kihúztatja, végül is nem képes teljesíteni.

ER: Magyarvista (András Erzi Erdei, 2008. 285–286.).

F 109. A kinczsásához szükséges bátorság. Csak az a személy reménykedhet sikeres kinczsásásban, akinek kellőképpen erős a szíve, van kellő bátorsága, és a kincskeresés közben nem riad vissza semmitől.

DT: Nagyberki – 2 (MNT 23/4. – Gerencsér Sándor gy., 1969–1975).

AF: Nagyar (Luby Margit, 1943. 171.); Tiszakarád (MNAR HS 93813. – Ács Károly gy., 1969–1975).

ER: H. n. (Herrmann Antal, 1904. 142. – 18. század vége).

SZ: Tusnád (Herrmann Antal, 1893. 351.; Wlislocki Henrik, 1894. 322.; Hanusz István, 1900. 174–175.); Csíkszentdomokos (MTA NTI K 649/I. 25. – Belatini Braun Olga gy., 1942–1944).

→MZ VIII. H 15–18.

F 110. Az elrejtett kincs megszerzése az elátkozott kincsrőző megváltása által. A kincskereső csak akkor szeresheti meg az elrejtett kincset, ha a kincsrőző elátkozott kisasszonyt (aki taknyos kisasszony/különféle rémisztő állatok: fekete bika/szárnyas béka/kígyó/stb. képében jelenik meg) megcsókolja/ha leveszi a nyakából az aranykulcsot.

DT: Mecsek vidéke (EA 6367/2812–2815. – Szendrey Zsigmond gy., 1920-as évek); Csácsbozok (EA 211/23. – Vass János gy., 1929); Magyaregregy (Páll Lajos szerk., 2007. 157. – 1971); Bosznia: Maria-Selo (Bosnyák Sándor, 1975. 154–155.).

AF: Kállósemjén-Újfalurét (JAMNA 190-67/50. – Erdész Sándor gy., 1961).

→MZ II. L 42.18.

F 111. Az elrejtett kincs megszerzése a kincsrőző állatok legyőzése által. A kincskereső csak akkor szeresheti meg az elrejtett kincset, ha megküzd a kincsrőző szörnyekkel/állatokkal (bikával/hétfejű sárkánnyal), és legyőzi azokat.

AF: Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 599., 602.; Uő, 2002. 48., 53.); Nagyiván (Uő, 2002. 48.).

F 112. A kincs megszerzése a kincses pince kulcsának megszerzése révén. A kincskereső csak a kincses pince elrejtett kulcsának megszerzését/megtalását követően/az ajtót nyitó kulcs/kód birtokában/a kincses pince helyét tartalmazó rejtjelek megfejtése után juthat a mesés kincsek birtokába.

DT: Babosdöbréte (Gönczi Ferencz, 1914. 57.); Csácsbozok (EA 211/23. – Vass János gy., 1929); Becsvölgye: Vargaszeg (EA 6305/12. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Lábatlan (BBMNA 14/37–38. – Balogh László gy., 1970); Babosdöbréte („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 306–307. – Szalai Anikó gy., 1995).

FF: Késmárk (Hanusz István, 1892. 14–15.); Szepesség (Turistaság és Alpinizmus, 1921. 155. – Györffy István gy., 1913–1914; Neidenbach Ákos, 2000. 66–67.); Szepesség (Bruckner Győző, 1922. 146–147.).

AF: Kiskunlacháza (Pesty Frigyes, 1864. Jászkunság, 79.); Mándok (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259.).

ER: Nyárszó (Jankó János, 1892. 37.); Aranyospolyán (Zsigmond Győző, 1993. 123.); Szék (Bosnyák Sándor, 2001. 171.); Szék (Janitsek Jenő, 2009. 84.).

SZ: Parajd (Kőváry László, 1857. 102.).

→MZ VIII. F 20.

F 113. Az elrejtett kincs megszerzése a varázsigé birtokában. A kincskereső csak akkor tud bejutni a kincses pincébe/képes kiásni az elrejtett kincset, ha tudja az ajtót nyitó/a kincstre mondott átkot feloldó jelszót/bűvös szavakat (varázsszövegeket/varázsigét).

DT: Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.); Sármellék (MOA 3117. – Dégh Linda gy., 1963).

FF: Nézsa (EA 9593/10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Dobsina (NIFA 238/3. – Nagy Dezső gy., 1958); Börzsöny vidéke (Puskás Péter–Végh József, 1997. 203–204.).

AF: Bács vármegye (Nagy József, 1898. 137–138.); Békés megye (MOA 9893. – Gunda Béla gy., 1930-as évek); Kondoros (Gunda Béla, 1934. 22.); Tyukod (JAMNA 269-67/142. – Ferenczi Imre gy., 1953); Újdombrád (MOA 3176. – Dégh Linda gy., 1959); Hajdúnánás – 2 (MOA 10467., 10469. – Kiss Eszter gy.); Asszonyvására (Magyar Zoltán, 2012c. 159.).

ER: Felsőgárd (Magyar Értesítő, 1867. 5.); Tordatúr (Orbán Balázs, 1889. 445.); Torda vidéke (Téglás István, 1915. 287.); Rettég (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284–285. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 228.); Kolozs (Kolozsi Gergely István, 2000. 80.).

SZ: Felsőboldogfalva (Balásy Dénes, 1897. 296–297.); Ilyésmező (Téglás Gábor, 1927. 46–47.); Atyha (MNAR HS 121002. – P. Madar Ilona gy., 1968).

F 113.1. Az ördögtől tanult varázsigé. A kincskeresők megidézik az ördögöt (Traifal szellemet), hogy az tanítsa meg őket a kincsszerző varázsigére.

ER: Rettég (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284–285. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994).

F 113.2. A káromkodás mint varázsigé. Az elrejtett kincs istenkáromló szavak pecsétjével van megkötve. Amikor az egyik kincskereső türelmetlenségében elkáromkodja magát, a kincs rögvést láthatóvá válik.

SZ: Felsőboldogfalva (Balásy Dénes, 1897. 297.).

→MZ VIII. F 82.

F 114. A jó szándékkal ásott kincs.

F 114.1. Az egyazon szándékú kincssásás. A kincssásás csak akkor lehet sikeres, ha a kincskeresésben részt vevők egyazon szándékkal és akarattal fognak neki a munkának.

AF: Kevermes (EA 2856/15. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége).

ER: Fekete-Körös völgye (Györfly István, 1916. 89.).

SZ: Andrásfalva (MNAR HS 102401. – Dégh Linda gy., 1949.).

F 114.2. Az igazságos gondolat. Ha a kincssásók nem igazságos gondolattal keresik/osztják el egymás között a kincset/ha nem szánnak belőle jó/hasznos dolgra, a fáradozásuk eredménytelen marad.

DT: Kisfalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937).

AF: Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 247.).

SZ: Homoródkarácsonyfalva (Herrmann Antal, 1894. 283.); Andrásfalva (Bosnyák Sándor, 1977. 77.); Gyimes: Jávárdi pataka (Salamon Anikó, 1987. 148.); Gyimes: Nagygyimes (Antal Mária, 2004. 72.).

F 115. Az istenfélő kincskereső. Az elrejtett kincset csak egy egész életében istenfélő, szent életű személy/csak az arra érdemes, áhítatos ember veheti ki/csak olyan személyé lehet, aki még egyszer sem káromkodott/aki nem volt hűtlen a férjéhez/feleségéhez/aki még szűz.

FF: Szepesség (Ipolyi Arnold, 1854. 110.; Hanusz István, 1892. 17.); Dobsina vidéke (Mikulik József, 1880. 28.); Nagybarca (MNAR HS 91604. Bagdi István gy., 1969–1975); Dobsina (Hála József–Landgraf Ildikó, 2001. 45. – Viktor Gyula gy., 1981).

AF: Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1936. 302.); Békéscsaba (EA 8899/4–6. – Kalkó Géza gy., 1930–1940); Kisiratos – 2 (Kovács Ferenc, 1995. 35., 38. – 1950-es évek).

ER: Magyarlapád (Magyar Zoltán, 2008a. 332.).

F 116. Az elrejtett kincs megszerzése vallásos cselekedet által.

F 116.1. Az elrejtett kincs megszerzése imádkozással. Az elrejtett kincset csak buzgó imádkozással/a megfelelő imák/vallásos szövegű ráolvasások elmondásával/Isten nevének kimondásával lehet megszerezni.

DT: Győr (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 334. – Nagy Károly gy., 1914); Pilisszentkereszt (Ethnographia, 1919. 134.); Vasvár (SMNK 192/I: 2. – Dömötör Sándor gy., 1952).

FF: H. n./Gyöngyös* (Döbrentei Gábor, 1840. 401. – 16. század); Mikóháza – 2 (HOMNA 1718/37., 38. – Pataki Katalin gy., 1966).

AF: Apátfalva (MNAR HS 11001. – H. Kovács Mihály gy., 1926); Gáborján (Barta Zsolt, 2015. 503–504.).

SZ: Kissolymos (A magyarországi boszorkányság forrásai III., 2002. 632. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1733).

→Ráolvasások.

F 116.1.1. Szent Kristóf imádsága. Az elrejtett kincset csak abban az esetben lehet megtalálni, ha a kincskereső a kinczsásás megkezdése előtt elmondják védőszentjük, Szent Kristóf imádságát.

KM: H. n. (Láng Benedek–Tóth G. Péter, 2009. 53–57. – 1770 k.); H. n. (Nagy Dezső, 1960. 95–98.).

DT: Csallóköz (Geörch Dénes, 1930. 79.); Szakcs (MNT 22. – Nagy Béla gy., 1969–1975).

FF: Szepesség (Weber Samu, 1885. 214.).

AF: Kecel – 2 (Fehér Zoltán, 2004. 162.).

ER: H. n. (Kilián István, 1973. 167. – iskoladráma, 18. század közepe); Fogaras* (Miskolczy Ambrus szerk., 2016. 203–204. – Ioan Halmaghi gy., 1789); Kalotaszeg* (Wlislackiné Dörfler Fanni, 1895. 205.).

F 116.2. A kibőjtölt kincs. Az elrejtett kincset csak akkor lehet kiásni, ha a kinczsásást buzgó böjtölés (háromnapos/héthetes/száz napig tartó szigorú böjt) előzi meg.

DT: Győr (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 334. – Nagy Károly gy., 1914); Nagyberki (MNT 23/4. – Gerencsér Sándor gy., 1969–1975).

FF: Gömörvidék (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 150.); Mikóháza (HOMNA 1718/37. – Pataki Katalin gy., 1966).

AF: Nagydobos (DE MNYT K-517/35–36. – Durucz Istvánné gy., 1967).

F 116.3. Kinczsásás szenteltvíz segítségével. Az elrejtett kincs kiásása csak akkor lehetséges, ha a kinczsásók szenteltvizet is visznek magukkal/ha a kincs helyére szenteltvizet öntenek.

FF: Nógrádsípek (Pócs Éva szerk., 1980. 588.); Kőhídgyarmat (MZA 83700. – Balázsik Andrea gy.).

DT: Libád (Esztergom vármegye, 1908. 86.).

F 116.4. Az elmulaszthatatlan keresztvetés. A kincskeresőknek a kincs kiásását/a kincses barlangból való kilépést követően keresztet kell vetniük, különben minden addigi fáradozásuk semmivé foszlik.

ER: Gyalu (Kalotaszeg, 1891. 5. szám, 42. – Benedek Elek és Sebesi Jób gy.).

F 117. Az elrejtett kincs megszerzése különleges állatok által.

F 117.1. A lenyelt darázs. Az elrejtett kincset csak az találhatja meg, aki lenyel egy repülő darazsat/akinek az eltátott szájába repül egy bogár.

AF: H. n.* (Arany János összes művei III., 1952. 238–239. – A nagyidai cigányok, 1851).

FF: Eger (EA 871/191–192. – Gulyás Béla gy.).

F 117.2. Kincskeresés különleges ikerállatokkal. Az elásott/elsüllyedt kincset csak az tudja a földből kiemelni, aki olyan ökröket fog be a járomba, melyek testvérek/ikertestvérek/melyek karácsony este 9 órakor születtek/aki két olyan kakast visz magával, melyek egy tojásból keltek ki/aki egy fehér kutya kilenc kölykét viszi el a kincs őrzőjének.

FF: Felsőtóti (Versényi György, 1895. 238.); Nógrádmegyer (MZA 59864. – Nagy Zoltán gy., 1977).

AF: Tiszakeszi (Sajóvölgyi G. Péter, 1896. 174–175.); Orosháza (EA 6445/8. – Rajki István gy., 1938); Orosháza (EA 6445/10–11. – Nagy Gyula gy., 1943); Ároktó (HOMNA 1014/1–2. – Szortsik Tibor és Szombati István gy., 1961); Ároktó – 2 (HOMNA 4321/6., 8. – Szűcs Szergej gy., 1980).

F 117.3. A megpillantott aranykacsa. Csak az találhat rá az elrejtett kincsekre, aki Szent Iván éjjelén megpillantja a sziklahasadékból előbukkanó, aranytojást tojó aranykacsát.

FF: Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyesület Évkönyve XVIII., 1891. 198.; Grósz Alfréd, 1971. 10.; Neidenbach Ákos, 2000. 70.).

F 118. A kincskereső elé támasztott lehetetlen feltételek. Az elrejtett kincset csak az szerezheti meg, aki a lehetetlennek tűnő feltételt végrehajtja.

F 118.1. A nádszálból font bot. Csak az képes kiemelni az elsüllyedt kincset, aki nádszálból egy olyan botot fon, amellyel a kincs megtalálásakor az égből érkező tűzgolyót képes lesz visszaütni.

AF: Micske (Gavallér Lajos, 2007. 41.).

F 118.2. A boltívre dobott kő. Csak az képes megszerezni a barlangba rejtett kincset, aki a boltozatra úgy tud feldobni egy követ, hogy az nem esik le onnan.

FF: Tornaújfalu (Magyar Zoltán, 2001a. 359.).

F 118.3. A megszoztatott bárányok. Csak az az asszony képes kiásni az elrejtett kincset, aki a saját emlőiből szoptatva felnevel két bárányt úgy, hogy a szoptatást 2 órakor a templom küszöbén kell végeznie.

AF: Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 22.).

F 118.4. A kincsőrző kutyáknak vetett lábikra. Csak az képes kiásni az elrejtett kincset, aki a kincsőrző fehér kutyáknak a saját lábából vet oda falatokat.

AF: Nagyecsed (Luby Margit, 1985. 68.).

→MZ II. H 108. →MZ IX. J 28. →Tündérmesék.

F 118.5. A megnyergelt kincsőrző mén. Csak az képes megszerezni az elrejtett kincset, aki Bábolna király tüzet fúvó lovát kézre keríti, és vele a kincs helyét megkerüli.

SZ: Sepsibesenyő (Orbán Balázs, 1869. III. 183.).

F 118.6. A megtáncoltatott kísértetek. Csak az képes megszerezni a Csonkatorony alá rejtett kincseket, aki megtáncoltatja a kincset őrző kísérteteket.

AF: Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 168.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 236.).

F 118.7. Az elfogott törpék. Csak az képes kiásni az elrejtett kincset, aki a kincsrejtő helyet körültáncoló kincsőrző törpékből legalább egyet megfog.

AF: Nyírmegyes (Luby Margit, 1983. 107.).

F 118.8. A boszorkány mutatóujja. Csak az képes az elrejtett kincs nyomára akadni, aki megtalálja a kincsőrző boszorkány óriási mutatóujját.

DT: Borostyánkő (Olvasókönyv, é. n. 188–189.).

F 118.9. A visszafelé folyó patak. Az elrejtett kincset csak akkor fogják tudni megtalálni/kiásni, ha a mellette csordogáló patak vize visszafelé fog folyni.

FF: Mezőkeszi (Magyar Állam, 1879. 62. szám, 2.).

F 119. Kincstalálás a távoli jövőben. Az elrejtett kincset csak akkor fogják tudni megtalálni/kiásni, ha a kincset rejtő dombot teljesen elhordják/a halom teljesen elkopik.

AF: Balsa (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 255.).

F 120. Kincstalálás egyéb feltételek teljesülése/teljesítése esetén.

F 120.1. A magányos kincsásás. Csak az szerezheti meg az elrejtett kincset, aki éjjel 12 órakor egyedül megy kincset ásni.

ER: Szilágybagos (EA 26333/1. – Nyitrai Budai Sándor gy., 1995).

F 120.2. A megkötés alól szexuális aktus által feloldott kincs. A kincskereső csak akkor szerezheti meg az elrejtett kincset, ha a kincs fölött szeretkezik egy asszonnal/a feleségével.

AF: Debrecen (Komáromy Andor, 1910. 254. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1711); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 78.).

F 120.3. Az aranyá változtató víz. Aki holdtöltekor megmosakszik egy bizonyos forrás vizében, annak aranyhajszálai nőnek. / Akinak van bátorsága vezet meríteni abból a tóból, amelyben számtalan koronás kigyó fürdik, minden követ, melyet a tó vizével meglocsol, aranyá képes változtatni.

DT: Dömös (Hanusz István, 1892. 13.; Esztergom vármegye, 1908. 87.).

SZ: Tusnád (Herrmann Antal, 1893. 351.; Wlilocki Henrik, 1894. 322.; Hanusz István, 1900. 174–175.).

F 120.5. Egyéb hagyományok. A kincstalálás feltételeivel kapcsolatos egyéb rítusok és hagyományok.

DT: Bosznia: Závidovics/Egyházaskozár (MNAR HS 100201. – Vámos Mária gy., 1961); Dombóvár (MNAR HS 60419. – Vajda Zsigmond gy.); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 616–617.).

AF: Oroszlámos (EA 2856/11. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Nádudvar (EA 10569/4. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); Tömörkény (MOA 1778. – Károlyi László gy., 20. század eleje); Szeged vidéke (Móra Ferenc, 1959. 11. – 1924); Domaszék (Uő, 1958. 196. – 1931); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 38–39. – 1950-es évek); Újdombrád (MNAR HS 121201. – Dégh Linda gy., 1959); Csávoly (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111955. – Fehér Zoltán gy., 1974); Mezőtelegd (MZA 50855. – Varga Árpád gy., 1990 k.).

ER: Törpen/Szamosújvár (Herner János szerk., 1988. 225. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1685).

SZ: Egerpatak (Árva József, 1947. 101. – Bajkó Elek feljegyzése, 1877).

G 1–60. ELÁTKOZOTT KINCS (SZERENCSÉTLENSÉGEK A KINCSÁSÁS MIATT)

G 1–10. A veszélyes kincses üreg

G 1. A kincses barlangban/pincében rekedt kincskereső. A kincses üregbe (barlangba/pincébe/várpincébe) lépő kincskereső elbűvölve a látottaktól/saját kapzsiságától vezérelve nem törődik az óvatossággal/a kincsőrző mitikus lények (ősz ember/tündér) figyelmeztetésével, és a szikla/a kincses pince ajtaja egyszer csak/a megszabott idő leteltével összezárul/beucsukódik, és az illető örökre/hosszú időre (1/3/7/12 évre) bent reked.

DT: Somló vidéke* (Relković Davorka, 1928. 98.); Somlószlós (EA 23471/26. – Süle Sándor gy., 1948); Bajót (BBMNA 20/12–13. – Balogh László gy., 1964); Bajót (BBMNA 44/16. – Balogh László gy., 1968); Bajót (Komárom megye földrajzi nevei, 1985. 73–74.); Szentgál* (Vajkai Aurél, 1987. 268.).

FF: Bodrogszegi (Tompai Mihály, 1846. 155–159.; Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Rimaszombat (Elek Zoltán, 1896. 382–383.); Piliny (Nyáry Albert, 1909. 135–136.); Szepesség (Bruckner Győző, 1922. 146–147.); Nézsza, Csövár (EA 12164/8., 15. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Sára (MOA 3155. – Dégh Linda gy., 1950 k.); Borsodnádásd (EA 12161/5. – Nemcsik Pál gy., 1959); Szentsimon (HOMNA 792/1. – Lajos Árpád gy., 1960); Borsodnádásd – 2 (Nemcsik Pál, 1966. 314.); Dernő (Ujváry Zoltán, 2000. 263. – 1973); Borsodnádásd (EA 22001/11. – Dobosy László gy., 1975); Borsodnádásd (Paládi-Kovács Attila, 1982. 157–158.); Nógrádmegyér* (MZA 59864. – Nagy Zoltán gy., 1977); Szendrő* (Horváth Mihály szerk., 1990. 89–91.); Sajógömör (Kósik Ferenc, 1992. 66.); Diósjenő (Végh József, 1998. 83.); Nógrádsipek (PMNA 526. – Csizmadia Erzsébet gy., 2001); Regéc (Csorba Csaba, 2005. 190–191.); Egyházásbást (Farkas Ottó, 2006. 11.); Egyházásbást, Dobfenek (Magyar Zoltán, 2006b. 62., 62–63.); Hardicsa (MZA 97535. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013); Szögliget (Fecske Csaba, 2014. 37–38.).

AF: Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.); Bács vármegye (Nagy József, 1898. 137–138.); Besenyőtelek (Berze Nagy János, 1981. 324. – 20. század eleje); Kenézlő (EA 494/95–96. – Mató József gy., 1914); Szatmár megye (MOA 1064. – Luby Margit gy., 1950-es évek); Arad-Mossóczytelep (Kovács Ferenc, 1995. 34. – 1950-es évek); Nyírbátor* (Erdész Sándor, 1998. 356–357. – 1962); Sárrétudvari (MOA 10702. – P. Madar Ilona gy., 1963); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 540–542. – Erdész Sándor gy., 1968); Nagykereki (Ferenczi Imre, 1965. 248–249.); Nyírbátor (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 263.); Nádudvar (Barna Gábor, 1979. 34–35.); Kunszentmárton (DJMNA 2206-84/10. – Gulyás Éva gy., 1981); Nyírbátor (BIMA 141-83/124. – Ratkó Lujza gy., 1983); Beregszász vidéke (Keresztély Balázs szerk., 1992. 60–61. – Dalmay Árpád gy., 1987); Kunszentmárton (Jász-Nagykun-Szolnok megye földrajzi nevei V., 1994. 68.); Topolya (Penavin Olga, 1995. II. 87–88. – Hadzsy János gy.); Bene (EA 27549/34. – Horváth László gy., 1997); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 360.); Uszód (MZA 99387. – Megyeri István gy., 2008).

ER: Mezőbánd (AKK Ms. R. 1792/68–69. – Kovács Albert gy., 1861); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11. – Pesty Frigyes, 1864. Kolozs vármegye); Disznajó (Magyar Zoltán, 2011a. II. 193. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye, 65.); Mezőkövesd (Szabó

Sámuel, 2009. 233–234. – Székely Elek gy., 1865); Mezősámsond (Orbán Balázs, 1870. IV. 201.); Dés (Versényi György, 1883. 472.; Uő, 1895. 271.); Dés (Kádár József, 1992. 18.; Uő, 2000. 48. – 1892); Harasztok (Jankó János, 1893. 35.); Mészkiő (Borbély Sándor, 1893. 358–359.; Uő, 1894. 1.); Mészkiő. Görgényszentimre (Hankó Vilmos, 1896. 343. – Borostyáni Nándor gy.); Kolozs, Torda vidéke (Versényi György, 1901. 271.); Mezőbánd, Mezőmadaras (Erdély, 1903. 92. – Szász Ferenc gy.); Szind (Keszeg Vilmos, 2004. I. 188. – Tóth György gy., 1904); Szind (Uo., 188. – Mádi Mihály gy., 1906 k.); Várfalva (Uo., 222–223. – Kanyaró Ferenc gy., 20. század eleje); Szind (Téglás István, 1907. 9–11.); Méra (Szabó Géza, 1940. 17.); Kide (EA 31188/100. – Szűcs Sándor gy., 1941); Méra (Szabó T. Attila, 1942. 246.); Várasfenes* (Kun József, 1998. 23–24. – 1954); Tordaszentlászló, Méra (Szabó Géza, 1978. 113–114., 128.); Aranyosszentmihály (MZA 35444. – Zsigmond Győző gy., 1981); Rév (Bihari népmondák, 1995. 119–120. – Kovács Sándor gy., 1984); Torda vidéke (Vöő Gabriella, 1992. 196–197.); Feketelak (Hints Miklós, 1992. 23.); Désfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 302–303.; Magyar Zoltán, 2011a. II. 284. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Mezősámsond – 2 („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 288., 288–289. – Balogh Piroska Krisztina gy., 1994); Tordatúr – 2 (Csőgőr Enikő, 1998. 71., 73.); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 134.); Dicsőszentmárton (MZA 1243. – Magyar Zoltán gy., 2003); Dicsőszentmárton (Magyar Zoltán, 2005a. 146.); Mocsolya (Uő, 2007a. 327–328.); Ördögkeresztúr (MZA 82874. – Magyar Zoltán gy., 2007); Magyarláros (Magyar Zoltán, 2011a. II. 320.); Ördögösfüzes (Uő, 2011a. II. 78.; Uő, 2012a. 399.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 127–128.); Ördögösfüzes (Horsa István–Hanusz Zoltán, 2015. 38.).

SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Székelykál (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 191. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Kisgalambfalva, Énlaka (Orbán Balázs, 1868. I. 28., 128.); Csíkszentkirály (Vitos Mózes, 1894. 108.); Olasztelek (Kolumbán Samu, 1895. 298–299.); Kovászna (Balásy Dénes, 1897. 296.); Udvarhely vármegye (EA 3631/187. – Jakab Miklós gy., 1903); Kőröspatak (Téglás Gábor, 1927. 48.); Gidófalva (MZA 57519. – Kakas Zoltán gy., 1967); Maksa (Kakas Zoltán, 1970. 3.); Sepsiszentgyörgy (MZA 57562. – Demeter Lajos gy., 1972); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Balla Tamás gy., 1973); Dálnok (MZA 96732. – Zsigmond Győző gy., 1991); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2003. 331.); Székelykeve (Beszédes Valéria, 2005. 112–114.); Gyimes: Farkasok pataka (Uő, 2008b. 96–97.; Uő, 2009e. 108–109.); Vármező (Uő, 2011a. I. 184.).

MO: Klézse – 2 (Bosnyák Sándor, 1980. 56., 58.).

G 1.1. A kincses barlangban/pincében elpusztult kincskereső. A kincses üregbe (barlangba/pincébe/várpincébe) lépő kincskereső a saját kapzsisága/óvatlansága/tabusértés miatt ott reked a föld mélyében, ahol éhen pusztul/ahonnét többé nem kerül elő.

FF: Bodrogszegi (Tompa Mihály, 1846. 155–159.; Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Szepesség (Bruckner Győző, 1922. 146–147.), Csővár (EA 9593/15. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Ipolydamásd (EA 2746/5–6. – Magyar Margit gy., 1951); Szentsimon (HOMNA 792/1. – Lajos Árpád gy., 1960); Dernő (Ujváry Zoltán, 2000. 263. – 1973); Sajógömör (Kósik Ferenc, 1992. 66.); Nógrádsípek (PMNA 1526. – Csizmadia Erzsébet gy., 2001); Egyházasbást (Farkas Ottó, 2006. 11.); Dobfenek (Magyar Zoltán, 2006b. 62–63.); Hardicsa (MZA 97535. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013); Szögliget (Fecske Csaba, 2014. 37–38.).

AF: Besenyőtelek (Berze Nagy János, 1981. 324. – 20. század eleje); Kenézlő (EA 494/95–96. – Mató József gy., 1914); Arad-Mossóczytelep (Kovács Ferenc, 1995. 34. – 1950-es évek); Kunszentmárton (DJMNA 2206-84/10. – Gulyás Éva gy., 1981); Kunszentmárton (Jász-Nagykun-Szolnok megye földrajzi nevei V., 1994. 68.); Topolya (Penavin Olga, 1995. II. 87–88. – Hadzsy János gy.); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 360.).

ER: Várhegy (Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye, 348.); Kolozs (Hints Miklós–Janitsek Jenő, 2009. 11. – Pesty Frigyes, 1864. Kolozs vármegye); Mészkö, Aranyosszék (Borbély Sándor, 1893. 358., 358–359.; Uő, 1894. 1., 2.); Görgényszentimre (Hankó Vilmos, 1896. 343. – Borostyáni Nándor gy.); Kolozs (Versényi György, 1901. 271.); Szind (Keszeg Vilmos, 2004. I. 188. – Tóth György gy., 1904); Méra (Szabó Géza, 1940. 17.); Méra (Szabó T. Attila, 1942. 246.); Tordaszentlászló, Méra (Szabó Géza, 1978. 113–114., 128.); Désfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 302–303.; Magyar Zoltán, 2005a. 146 – Adorjáni Rudolf Károly gy., 1992); Mezősámsond („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 288–289. – Balogh Piroska Krisztina gy., 1994); Dicsőszentmárton (MZA 1243. – Magyar Zoltán gy., 2003); Dicsőszentmárton (Magyar Zoltán, 2005a. 146.); Mocsolya (Uő, 2007a. 327–328.); Ördögkeresztúr (MZA 82874. – Magyar Zoltán gy., 2007); Magyarlápós (Magyar Zoltán, 2011a. II. 320.).

SZ: Csíkszentkirály (Vitos Mózes, 1894. 108.); Udvarhely vármegye (EA 3631/187. – Jakab Miklós gy., 1903); Dálnok (Faragó József, 1948. 66.); Gidófalva (MZA 57519. – Kakas Zoltán gy., 1967); Maksa (Kakas Zoltán, 1970. 3.); Sepsiszentgyörgy (MZA 57562. – Demeter Ernő gy., 1972); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 88. – Balla Tamás gy., 1973); Dálnok (MZA 96732. – Zsigmond Győző gy., 1991); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2003. 331.).

MO: Kléze (Bosnyák Sándor, 1980. 56.).

G 1.1.1. A kincskeresőre omló kincses pince. A kincskeresőre nagy robajjal ráomlik a kincses várpince boltozata, és a kapzsi asszony ottpusztul.

FF: Bodrogszegi (Tompá Mihály, 1846. 155–159.; Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Regéc (Csorba Csaba, 2005. 190–191.).

G 1.1.2. A kincs birtokosai által megölt kincskereső. A megnyíló kincses pincébe behatoló ember a saját kapzsisága miatt a kellesténél tovább marad odabent, miáltal a kincs visszaérkező birtokosai/őrei (törökök/rablók/boszorkányok/lidércek) ott lelik, és megölik őt.

FF: Nézsza (EA 9593/10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955).

AF: Bács vármegye (Nagy József, 1898. 137–138.).

ER: Szind (Keszeg Vilmos, 2004. I. 188.).

G 1.2. A kincsőrzővé vált kincskereső. A kincses pincében rekedt kincskeresőnek – kígyóvá/sárkánnyá/stb. változva – időtlen időig őriznie kell az ott felhalmozott értékeket. / A kincses pincében rekedt, kincsőrzővé vált kincskeresőt csak egy másik pénzéhes ember válthatja fel/válthatja ki a fogságából.

FF: Rimaszombat (Elek Zoltán, 1896. 382–383.); Szendrő* (Horváth Mihály szerk., 1990. 89–91.).

AF: Versec (Koncz Sándor, 1885. 451–452.); Beregszász vidéke (Keresztély Balázs szerk., 1992. 60–61. – Dalmay Árpád gy., 1987); Bene (EA 27549/34. – Horváth László gy., 1997).

ER: Várasfenes* (Kun József, 1998. 23–24. – 1954).

SZ: Székelykál (Pesty Frigyes, 1864. Marosszék, 106.; Szendrey Zsigmond, 1922. 50.); Kovászna (Balásy Dénes, 1897. 296.).

→MZ VIII. G 1.4.

G 1.3. A kincsőrző szellem szolgájává vált kincskereső. A kincses várpincébe lépő kincskereső mögött örökre bezárul a pince ajtaja, és az illető a kincset őrző veres kakas (a veres kakas képében ott tanyázó ördög) szolgájává válik.

FF: Borsodnádasd (Nemcsik Pál, 1966. 314.); Borsodnádasd (EA 22001/11. – Dobosy László gy., 1975); Borsodnádasd (Paládi-Kovács Attila, 1982. 157.).

AF: Nádudvar* (Barna Gábor, 1979. 34–35.).

G 1.4. A kincses barlangban/pincében bizonyos ideig bent rekedt kincskereső. A kincses üregbe (barlangba/pincébe/várpincébe) lépő kincskereső saját óvatlansága/kapzsisága miatt a föld mélyében reked, ahol aztán neki kell őriznie a kincset, és ahonnét csak hosszú idő elteltével (1/3/7/12 év múlva) kerül újra elő.

DT: Bajót (BBMNA 20/12–13. – Balogh László gy., 1964); Bajót (BBMNA 44/16. – Balogh László gy., 1968); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 268.).

FF: Rimaszombat (Elek Zoltán, 1896. 382–383.); Piliny (Nyáry Albert, 1909. 135–136.); Sára (MOA 3155. – Dégh Linda gy., 1950 k.); Borsodnádasd (EA 12161/5. – Nemcsik Pál gy., 1959); Borsodnádasd (Nemcsik Pál, 1966. 314.); Egyházasbást (Magyar Zoltán, 2006b. 62.); Sajónémeti* (EA 22001/34–35. – Dobosy László gy., 1975).

AF: Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 256–257. – 1962); Nagykeréki (Ferenczi Imre, 1965. 248–249.); Nyírbátor (Ferenczi Imre–Molnár Máttyás, 1972. 263.); Nádudvar (Barna Gábor, 1979. 34–35.); Uszód (MZA 99387. – Megyeri István gy., 2008).

ER: Mezőbánd (AKK Ms. R. 1792/68–69. – Kovács Albert gy., 1861–1862); Disznajó (Magyar Zoltán, 2011a. II. 193.; Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 48. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Mezőkövesd (Szabó Sámuel, 2009. 233–234. – Székely Elek gy., 1865); Mezősámsond (Orbán Balázs, 1870. IV. 201.); Dés (Versényi György, 1883. 472.; Uő, 1901. 271.); Dés (Kádár József, 1992. 18.; Uő, 2000. 48. – 1892); Torda vidéke (Versényi György, 1901. 271.); Mezőbánd, Mezőmadaras (Erdély, 1903. 92. – Szász Ferenc gy.); Várfalva (Keszeg Vilmos, 2004. I. 222–223. – Kanyaró Ferenc gy., 20. század eleje); Szind (Téglás István, 1907. 9–11.); Aranyosszentmihály (MZA 35444. – Zsigmond Győző gy., 1981); Rév (Bihari népmondák, 1995. 119–120. – Kovács Sándor gy., 1984); Torda vidéke (Vöő Gabriella, 1992. 196–197.); Rettég (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Mezősámsond („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 288. – Balogh Piroska Krisztina gy., 1994); Tordatúr – 2 (Csögör Enikő, 1998. 71., 73.); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 134.); Ördöngösfüzes (Magyar Zoltán, 2011a. II. 78.; Uő, 2012a. 399.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 127–128.).

SZ: Felsőrákos (Kriza János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Székelykál (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 191. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Énlaka (Orbán Balázs, 1868. I. 128.); Kőrispatak (Téglás Gábor, 1927. 48.); Székelykeve (Beszédes Valéria, 2005. 112–114.); Vármező (Magyar Zoltán, 2011a. I. 184.).

MO: Magyarfalu (Csoma Gergely, 2016. 40–41.).

G 1.4.1. A kincskereső egy éves fogsága. A kincses barlangban/pincében rekedt kincskereső csak egy év elteltével szabadul ki a föld alól, amikor a szikla/pinceajtó újra megnyílik.

FF: Egyházabást.

AF: Szatmár vármegye.

ER: Retteg.

SZ: Felsőrákos.

G 1.4.2. A kincskereső hároméves fogsága. A kincses pincében rekedt kincskereső csak három év elteltével szabadulhat ki a föld alól, amikor a pince újra megnyílik.

FF: Sára.

G 1.4.3. A kincskereső hétéves fogsága. A kincses barlangban/pincében/várpincében rekedt kincskereső csak hét év elteltével szabadulhat ki a föld alól, amikor a szikla/a pinceajtó újra megnyílik/amikor a kincs őrzői (az ott lakó tündérek) végre elengedik őt.

DT: Bajót – 2, Szentgál.

FF: Borsodnádasd – 2, Piliny, Rimaszombat.

AF: Nádudvar, Nagykeréki, Nyírbátor.

ER: Aranyosszentmihály, Berettyószéplak, Dés – 2, Disznajó, Mezőbánd – 2, Mezőkövesd, Mezőmadaras, Mezősámsond – 2, Ördöngösfüzes, Rév – 2, Szind, Torda vidéke – 2, Tordatúr – 2, Várfalva.

SZ: Énlaka, Kórispatak, Székelykál, Székelykeve, Vármező.

MO: Magyarfalu.

G 1.4.4. A kincskereső tizenkét éves fogsága. A kincses pincében rekedt kincskereső csak tizenkét elteltével szabadulhat ki a föld alól.

AF: Nyírbátor.

G 1.4.6. A szakállasan előkerülő kincskereső. A kincses barlangban/pincében rekedt kincskereső hét év elteltével torzonborz külsővel/földig érő szakállt viselve kerül elő.

ER: Várfalva (Keszeg Vilmos, 2004. I. 223. – Kanyaró Ferenc gy., 20. század eleje); Torda (MTA NTI K 648/30. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Aranyosszentmihály (MZA 35444. – Zsigmond Győző gy., 1981); Ördöngösfüzes (Magyar Zoltán, 2011a. II. 78.; Uő, 2012a. 399.).

G 1.4.7. A megöregedve előkerülő kincskereső. A kincses barlangban rekedt kincskereső leány hét álomban töltött év elteltével szabadul ki a föld alól, a falujába megérkezve azonban ott már csupa idegeneket talál, és amikor a tükörbe pillantva egy ősz hajú vénasszonyt lát viszont, döbben rá arra, hogy a barlangban töltött évek alatt odakint évtizedek múltak el, és a lelki megrázkódtatás következtében megőrül.

ER: Szind (Téglás István, 1907. 9–11.).
→MZ IX. J 52.

G 1.4.9. A kincskereső fogságának következményei. A kincses barlangból/pincéből hét év múltán kiszabaduló kincskereső az emberi beszédet elfelejtve már csak tizenkét napot/két évet él (mert a szervezete már nem bírja a kinti levegőt).

ER: Várfalva (Keszeg Vilmos, 2004. I. 223. – Kanyaró Ferenc gy., 20. század eleje); Aranyosszentmihály (MZA 35444. – Zsigmond Győző gy., 1991).
AF: Nyírbátor (BIMA 141-83/124. – Ratkó Lujza gy., 1983).
→MZ VIII. G 2.1.2.

G 1.5. A kincses barlangban/pincében rekedt ember tápláléka (A kincskereső által nyalt fehér kő). A kincses üregben (barlangban/pincében/várpincében) rekedt kincskereső úgy éli túl a kényszerűen a föld alatt töltött hosszú éveket, hogy fogsága helyszínén egy fehér követ/sós követ/holt szenet nyal, miáltal az éhsége/szomjúsága elmúlik.

ER: Mezőbánd (AKK Ms. R. 1792/68–69. – Kovács Albert gy., 1861–1862); Mezőkövesd (Szabó Sámuel, 2009. 233. – Székely Elek gy., 1865); Mezősámsond (Orbán Balázs, 1870. IV. 201.); Dész* (Versényi György, 1883. 472.); Várfalva (Keszeg Vilmos, 2004. I. 223. – Kanyaró Ferenc gy., 20. század eleje); Torda (MTA NTI K 648/30. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Torda vidéke (Vöő Gabriella, 1992. 196–197.); Mezősámsond („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 288. – Balogh Piroska Krisztina gy., 1994); Tordatúr – 2 (Csögör Enikő, 1998. 71., 73.).

SZ: Székelykál* (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 191. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Székelykeve (Beszédes Valéria, 2005. 113.); Alsósófalva* (Pataki János, 2005. 254.).

AF: Nyírbátor (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 263.); Nyírbátor* (BIMA 141-83/124. – Ratkó Lujza gy., 1983).

G 2. A kincses barlangban/pincében maradt gyerek. Egy a község határában járó kisgyerekes asszony szemtanúja annak, amint (az év bizonyos időszakában) megnyílik a hegyoldal, és a barlangba/pincébe/várpincébe belépve rengeteg kincs között találja magát. Az asszony letéve a karján cipelt gyereket, telepakolja a kosarát/kötényét kincsekkel és kiszalad vele, hogy kiöntse, de amikor fordulna vissza/amikor harmadszor térne vissza a kincset rejtő üregbe, a szikla/a pince ajtaja nagy robajjal bezárul/becsukódik, magába zárva a kisgyereket.

DT: Pilismarót (Stampay Ferencz, 1888. 2–3.); Lébény/Mecsér (Ruff Andor, 1928/1938. 93–94. – Szabó László gy., 1932); Börcs (Ruff Andor, 1928/1938. 93.); Tejfalva (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 93. – 1930-as évek); Csácsbozsok (GMA 5/1–2. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Illésháza (EA 9546/2. – Hidasy László gy., 1955); Mecsek vidéke/Püspökszentlászló (Vargha Károly, 1959. 60.; Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 119–122.; Vargha Károly–Rónai Béla, 1961. 38–44.); Kéthely (NIFA 28/5. – Salyámossy Judit és Knézy Judit gy., 1961); Pécs: Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 134–136.); Magyarsók (EA 7304/64. – Molnár Benő gy., 1964); Belsőbáránd – 2* (IKMNA 69.2/53., 54. – Gelencsér József gy., 1969); Lábatlan (BBMNA 14/40–41. – Balogh László gy., 1970);

Mohács („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 301. – Hegedűs Katalin gy., 1995); Somorja (Varga Imre, 1998. 68.); Hosszúhetény (MZA 91512. – Magyar Zoltán gy., 2008); Mecsek vidéke (erdeiprogramok.hu/2016/07/22/honnan-erednek-a-mecsek-csucsainak-nevei; MZA 109589. – utolsó letöltés: 2017.11.02.).

FF: H. n. (A tengeri kisasszony, 2006. 458. – N. N. gy., 19. század közepe); Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 42. – 1882); Brusznó (Uő, 1895. 236.); Kakaslomnic (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXIII., 1896. 133–134.); Szepesség (MZA 48226. – N. N. gy., 20. század eleje); Szécsény (EA 1957. – Ágner Lajos gy., 20. század eleje); Penc – 5 (EA 9593/4–5., 7–10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Penc – 2 (EA 12164/4., 6. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Szécsény (EA 4502/20. – Tóth Árpád gy., 1935); Ecseg (EA 2460/1–2. – Manga János gy., 1951); Kerecsend (MNAR HS 180601. – Gémes Magda gy., 1952); Szécsény (EA 3864/2. – N. N. gy., 1952); Buják (Patay Pál, 1959. 8.); Hangony, Sajóvelezd (EA 22001/20–21., 46. – Dobosy László gy., 1975); Szécsény (Wolf Ida, 1978. 56–57.); Putnok (Sági Károly, 1982. 365–366.); Bodrogkeresztúr (Dobos Ilona, 1988. 351.); Buják (EA 25053/83–84. – Németh Béla gy., 1992); Baraca (B. Kovács István, 1994. 236.); Ecseg (Stadler Árpád, 1999. 46–47.); Dernő (Magyar Zoltán, 2001a. 370.); Guszóna (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 157.).

AF: Kiskundorozsma (A tengeri kisasszony, 2006. 807. – N. N. gy., 19. század közepe); Kisvárd/Örmező (EA 477/71–72. – Rubovszky Ferenc gy., 1914); Gyula (EFMA 563-78/5. – Nádra Éva gy., 1967); Nyírbátor – 2 (MZA 71536., 71538. – Lackovits Magdolna gy., 1967); Mezőladány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 261.); Zsombó (Bálint Sándor, 1975. 614–615.); Hegyközszenmiklós (Bihari népmondák, 1995. 118–119. – Molnár Jolán gy., 1980); Törökbecse (Jung Károly, 1993. 118. – 1982; Aracsi Vajda János, 2007. 33.); Törökbecse (Uő, 1985. 155.); Újkígyós (MZA 99468. – Magyar Zoltán gy., 2014).

ER: Nagymoha (AFAR Mg. 1582. II. f. – Faragó József gy., 1967); Világos (MZA 71999. – Frayna Edit gy., 2010).

MO: Diószén (MNAR HS 101402. – Diószegi Vilmos gy., 1950); Magyarfalu (Csoma Gerely, 2016. 40–41.).

G 2.1. A gyermekét örökre elvesztő kincstaláló asszony. A kincses üregbe (barlangba/pincébe/várpincébe) lépő asszony hirtelen megzavargodásáért nagy árat fizet, ugyanis a kincsek szedése közben letett kisgyermekét magába zárja a bezáruló hegy/a becsukódó pince, és a gyermek ottpusztul/az asszony hiába keresi a bent rekedt gyermeket, mert azt soha többé nem találja meg.

DT: Mecsek vidéke/Püspökszentlászló (Vargha Károly, 1959. 60.; Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 119–122.; Vargha Károly–Rónai Béla, 1961. 38–44.); Mohács („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 301. – Hegedűs Katalin gy., 1995); Hosszúhetény (MZA 91512. – Magyar Zoltán gy., 2008); Mecsek vidéke (erdeiprogramok.hu/2016/07/22/honnan-erednek-a-mecsek-csucsainak-nevei; MZA 109589. – utolsó letöltés: 2017.11.02.).

FF: Szécsény (Wolf Ida, 1978. 56–57.); Bodrogkeresztúr (Dobos Ilona, 1988. 351.); Dernő (Magyar Zoltán, 2001a. 370.).

AF: Zsombó (Bálint Sándor, 1975. 614–615.).

ER: Nagymoha (AFAR Mg. 1582. II. f. – Faragó József gy., 1967).

G 2.1.1. A kincses barlangban/pincében hamuvá vált gyerek. Az évente/hét-évente megnyíló kincses üreghez visszatérő asszony a barlangba/pincébe belépve gyermeke helyett már csak annak hamuvá/kővé vált maradványait találja meg.

FF: Kakaslomnic (A Magyarországi Kárpátgyesület Évkönyve XXIII., 1896. 133–134.); Szécsény (EAS 3864/2. – N. N. gy., 1952); Baraca (B. Kovács István, 1994. 236.).

G 2.1.2. A földi élettől elszokott gyermek. A hétévente megnyíló kincsrejtő helyhez visszatérő asszony a pincébe belépve megtalálja ugyan a gyermekét, de amint kiér vele a szabadba, az a kinti levegőtől meghal. / A kincses pincébe újra belépő asszony megpillantja ugyan a gyermekét, de egy ősz öregember (a kincs őrzője) azzal fogadja, hogy ha el is viszi a gyereket, felnevelni már nem fogja tudni, mert az az eltelt hét év alatt teljesen elszokott a kinti világtól, és már csak a benti kosztot fogyasztja.

DT: Lábatlan (BBMNA 14/40–41. – Balogh László gy., 1970).

FF: Penc (EA 12164/4. – Gerengay Pál gy., 1922–1955).

AF: Nyírbátor (MZA 71538. – Lackovits Magdolna gy., 1967); Törökbecse (Jung Károly, 1985. 155.).

MO: Diószén (MNAR HS 101402. – Diószegi Vilmos gy., 1950).

G 2.1.3. Az anyját meg nem ismerő gyermek. A hétévente megnyíló kincsrejtő helyhez visszatérő asszony belépve a pincébe megtalálja ugyan a gyermekét, aki azonban az eltelt hosszú idő miatt már nem ismer rá az anyjára/nem hallgat az anyja hívó szavára.

FF: Szécsény (EA 1957/1–3. – Ágner Lajos gy., 20. század eleje); Szécsény (EA 4502/20. – Tóth Árpád gy., 1935); Ecseg (EA 24460/1–2. – Manga János gy., 1951).

G 2.1.4. A gyerekért cserébe követelt kincs. A hétévente megnyíló kincsrejtő helyhez visszatérő asszony belépve a pincébe épségben találja ugyan a gyermekét, ám a kincs őrzői közlik vele, hogy csak akkor viheti magával a gyereket, ha az összes elvitt kincset visszaszolgáltatja nekik, amit az asszony – lévén, hogy már sokat költött belőle – nem képes teljesíteni. / A gyermekét a kincses barlangban felejtő asszony csak a kincs visszaszolgáltatását követően kapja vissza a gyereket.

FF: Penc (EA 9593/7–8. – Gerengay Pál gy., 1922–1955).

DT: Pilismarót (Stampay Ferencz, 1888. 2–3.); Pécs: Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 134–136.).

G 2.2. A kincses barlangban/pincében maradt gyereket meglelő asszony. A kincses üregbe (barlangba/pincébe/várpincébe) lépő asszony hirtelen meggazdagodásáért nagy árat fizet, ugyanis a kincs szedése közben letett kisgyermekét magába zárja a bezáruló hegy/a becsukódó pince. Az asszony kétségbeesésben/egy bölcs öregember tanácsára minden év azon időszakában visszatér a kincsrejtő helyhez, és végül szerencsével jár, mert az évente/hétévente/kilencévente megnyíló kincses üregbe belépve épségben találja a gyermeket, és immár nem törődve a körülötte csillogó rengeteg kincsel, az ölébe kapva a gyereket, kirohan vele a szabadba, mire a szikla/a vasajtó hangos csattanással bezárul mögötte.

DT: Pilismarót (Stampay Ferencz, 1888. 2–3.); Lébény/Mecsér (Ruff Andor, 1928/1938. 93–94. – Szabó László gy., 1932); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 93. – 1930-as évek); Császboszok (GMA 5/1–2. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Illésháza (EA 9546/2. – Hidasy László gy., 1955); Kéthely (NIFA 28/5. – Salyámossy Judit és Knézy Judit gy., 1961); Pécs: Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 134–136.); Magyarsók (EA 7304/64. – Molnár Benő gy., 1964); Belsőbáránd (IKMNA 69.2/53. – Gelencsér János gy., 1969); Lábatlan (BBMNA 14/40–41. – Balogh László gy., 1970); Somorja (Varga Imre, 1988. 68.).
 FF: H. n. (A tengeri kisasszony, 2006. 458. – N. N. gy., 19. század közepe); Körnöcbánya (Versényi György, 2011. 42. – 1882); Brusznó (Uő, 1895. 236.); Penc – 4 (EA 9593/4–5., 7–10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Penc (EA 12164/6. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Kerecsend (MNAR HS 180601. – Gémes Magda gy., 1952); Buják (Patay Pál, 1959. 8.); Sajóvelezd (EA 22001/46. – Dobosy László gy., 1965); Hangony (EA 22001/20–21. – Dobosy László gy., 1975); Putnok (Sági Károly, 1982. 365–366.); Ecseg (Stadler Árpád, 1999. 46–47.); Guszona (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 157.).
 AF: Kiskundorozsma (A tengeri kisasszony, 2006. 807. – N. N. gy., 19. század közepe); Kisvárd/Örmező (EA 477/71–72. – Rubovszky Ferenc gy., 1914); Gyula (EFMA 563-78/5. – Nádra Éva gy., 1967); Nyírbátor – 2 (MZA 71536., 71538. – Lackovits Magdolna gy., 1967); Mezőladány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 261.); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 118–119. – Molnár Jolán gy., 1980); Törökbecse (Jung Károly, 1993. 118. – 1982; Aracsi Vajda János, 2007. 33.); Újkígyós (MZA 99468. – Magyar Zoltán gy., 2014).
 ER: Világos (MZA 71999. – Frayna Edit gy., 2010).
 MO: Magyarfalu (Csoma Gergely, 2016. 40–41. – 1990).

G 2.3. A kincses barlangban/pincében maradt gyerek élelme.

G 2.3.1. A követ nyaló gyerek. A kincses barlangban/pincében maradt gyerek egy követ nyal mindig, amitől elmúlik az éhsége.

FF: Penc (EA 9593/8. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Penc (EA 12164/6. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Mezőladány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 261.).

G 2.3.2. A piros almán élő gyerek. A kincses pincében hagyott gyerek csakis piros almát fogyasztva marad egy éven át/éveken keresztül életben. / A kincses pincében maradt gyerek ugyanazt a piros almát majszolja évekkel később is, amit még az anyja adott a kezébe.

FT: Lébény/Mecsér (Ruff Andor, 1928/1938. 94. – Szabó László gy., 1932); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 93. – 1930-as évek); Kéthely (NIFA 28/5. – Salyámossy Judit és Knézy Judit gy., 1961); Belsőbáránd (IKMNA 69.2/53. – Gelencsér János gy., 1969); Somorja (Varga Imre, 1998. 68.).

AF: Törökbecse (Jung Károly, 1993. 118. – 1982; Aracsi Vajda János, 2007. 33.).

G 2.3.3. A gyermeket etető galambok. A kincses pincében maradt gyermeket két fehér galamb eteti hét éven keresztül.

FF: Penc (EA 9593/9–10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955).

G 2.3.4. A gyermeket tanító kígyó. A kincses pincében maradt gyermeket egy nagy kígyó tanítja meg arra, hogy mit eh.

FF: Putnok (Sági Károly, 1982. 365–366.).

AF: Mezőladány (Ferenczi Imre–Molnár Máttyás, 1972. 261.).

G 2.4. A kincses barlangban/pincében maradt gyerek játékszere (Az unalom-üző aranyalma). A kincses barlangban/pincében maradt gyerekre egy/hét év múlva visszatérő édesanyja úgy talál rá, hogy a gyerek egy aranyalmával/aranyalmákkal/a körülötte lévő kincsekkel játszik.

DT: Magyarsók (EA 7304/64. – Molnár Benő gy., 1964).

FF: H. n. (A tengeri kisasszony, 2006. 458. – N. N. gy., 19. század közepe); Penc – 4 (EA 9593/4–5., 7–10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Penc (EA 12164/4. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Kerecsend* (MNAR HS 180601. – Gémes Magda gy., 1952); Buják (Patay Pál, 1959. 8.); Guszona (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 157.).

AF: Kisvárdai/Őrmező (EA 477/71–72. – Rubovszky Ferenc gy., 1914); Nyírbátor – 2 (MZA 71536., 71538. – Lackovits Magdolna gy., 1967); Nyírbátor* (BIMA 141-83/124. – Rátkó Lujza gy., 1983); Törökbecse (Jung Károly, 1985. 155.).

G 2.5. A kincses pincéből kiszabadított gyermek. A hétévente/kilencévente megnyíló kincsrejtő helyhez visszatérő asszony a kincses barlang/pince mélyén rátalál ott maradt gyerekére, aki az eltelt idő ellenére ugyanakkorra, mint annak előtte/aki az eltelt évek alatt elfelejtett/nem tanult meg beszélni/akire ugyan egészségesen talál rá, de a gyereket nem látja többé mosolyogni/nevetni.

FF: Penc – 2 (EA 9593/4–5., 7. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Putnok (Sági Károly, 1982. 365–366.).

DT: Pécs: Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 134–136.).

G 5. A kincskeresőre csapódó ajtó. Miközben a kincskereső a kincsekkel meg-
rakodva kifelé indul a kincset rejtő üregből (barlangból/pincéből/várpincéből),
lejár az a rövid időszak, ameddig évente/hétévente a hegy/a pince nyitva van.
A kincskereső az utolsó pillanatban ki tud ugyan lépni a nagy robajjal összezár-
uló sziklaüregből/kincses pincéből, ám az ekkor szerzett sérülést egész életén
keresztül kénytelen viselni.

G 5.1. A leszakított sarkú kincskereső. A bezáruló kincses barlangból/pincéből
az utolsó pillanatban sikerül ugyan kilépnie/kiugornia a kincsekkel megrako-
dott férfinak, ám a becsapódó szikla/pinceajtó a hátul lévő lábát (a lába sarkát)
odacsípi/leszakítja, és az illető egész hátralévő életére nyomorék/sánta marad.

FF: Becskéháza (Magyar Zoltán, 2001a. 363–364. – György Horváth László gy.).

AF: Valkó (Bosnyák Sándor, 2001. 75–76.).

ER: Mezőbánd (Kőváry László, 1852. 175.; Uő, 1857. 27.; Uő, 1866. 59.; Ipolyi Arnold,
1854. 493.; Müller, Friedrich, 1885. 191.); Mezőbánd (AKK Ms. R. 1792/68–69. – Kovács
Albert gy., 1861); Marossárpatak (Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye, 348.); Várhegy (Csá-
ki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 215. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Várhegy/
Udvarfalva (Orbán Balázs, 1870. IV. 192.); Mezőbánd (Magyar Népköltési Gyűjtemény
III., 1882. 402.); Szék (Hoppál Mihály, 1976. 64.); Szilágyolompért (Magyar Zoltán, 2007a.
328.); Ördöngösfüzes/Zetelaka (MZA 91510. – Magyar Zoltán gy., 2010).

SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Zetelaka (Orbán Balázs, 1868. I. 67.; Herrmann Antal, 1893. 354.; Benedek Elek, 1926. 47–49.); Szentábrahám (Orbán Balázs, 1868. I. 121.); H. n. (Kozma Ferenc, 1882. 15.); Nyárászentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1091. 30. – Kelemen Lajos gy.); Dálnok (Farágó József, 1948. 66.); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 207–208. – Szaniszló András gy., 1958); Fotos, Maksza (MZA 57522., 57585. – Kakas Zoltán gy., 1967, 1971); Sepsiszentgyörgy (MZA 57562. – Demeter Lajos gy., 1972); Zetelaka (Ozsváth Imola, 2008. 48–49.); Zetelaka – 3 (Magyar Zoltán, 2011a. I. 208–209.).

G 5.1.1. A sánta utódok. A kincsszerzés közben lesántult férfi leszármazottai is sánták mind a mai napig.

SZ: Zetelaka – 3 (Magyar Zoltán, 2011a. I. 208–209.); Zetelaka* (Ozsváth Imola, 2008. 48–49.).

G 5.2. Az odaveszett kincskereső. A kincses barlangból/pincéből kifelé igyekvő kincskereső lábát úgy odacsapja a hirtelen bezáruló ajtó, hogy a szerzett súlyos sebekbe az illető belehal/az ajtó úgy csapja oda a kincsekkel megrakodva kifelé igyekvő kincskeresőt, hogy a férfi nyomban szörnnyethal (az egyik fele kint, a másik bent marad)/az összezáruló szikla odacsípi a kincskereső kabátját, aki az ijedségtől szörnnyethal.

ER: Marossárpatak (Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye, 348.); Várhegy (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 215. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Harasztos (Jankó János, 1893. 35.); Csicsógyörgyfalva* („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 300–301. – Balla Tamás gy., 1995).

G 5.3. Az odacsípett ruha. A kincses pincéből kincsekkel megrakodva kifelé igyekvő kincskereső mögött becsapódik a sziklafal/az ajtó, és noha az illetőnek sikerül épségben kijutnia, a vállára vetett kabátját/a kabátja ujját leszakítja (a benne lévő pénzzel együtt).

FF: Borsodnádásd (EA 22001/11–12. – Dobosy László gy., 1975).

ER: Fekete-Körös völgye (Györffy István, 1916. 88.); Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 120. – Fábíán Imre gy., 1984); Csicsógyörgyfalva* („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 300–301. – Balla Tamás gy., 1995); Köröstárkány (Magyar Zoltán, 2011a. II. 489.; Uó, 2013a. 77–78.).

SZ: Kisborosnyó (Orbán Balázs, 1869. III. 165.).

G 7. A kincses barlangból/pincéből kivihetetlen kincsek. A kincses barlang/pince ajtaja bezárul a zsákmányukkal megrakodva távozni próbáló kincskeresők előtt, és csak akkor nyílik meg újra, amikor a felpakolt kincseket az utolsó darabig lerakják. / A becsapódó ajtó nemcsak a távozni igyekvő kincskereső kabátját szakítja le, hanem a benne lévő zsákmányt is visszatartja. / A kincses pincéből kicipeltek kincsek a napvilágnál szénné változnak.

DT: Bajót (BBMNA 20/12–13. – Balogh László gy., 1964); Bajót (Komárom megye földrajzi nevei, 1985. 73–74.).

FF: Piliny (Nyáry Albert, 1909. 135–136.).
 AF: Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 356–357. – 1962).
 ER: Bodzaforduló (Kőváry László, 1857. 27.; Gub Jenő–László László–Zsidó Ferenc, 2005. 74.); Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 120. – Fábíán Imre gy., 1984); Köröstárkány (Magyar Zoltán, 2011a. II. 489.; Uő, 2013a. 77–78.).
 SZ: Kadicsfalva, Szentábrahám (Orbán Balázs, 1868. I. 114., 121.); Csíkrákos (Uő, 1869. II. 72.); Kisborosnyó (Uő, 1869. III. 165.); Csíkrákos (Duka János., 1993. 48–49. – 1942); Gyimes: Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2003. 350.; Uő, 2006d. 93.).

G 11–40. A kincssóval történt szerencsétlenségek

G 11. A halállal végződő kincssásás.

G 11.1. A halállal végződő kincssásó kísérlet. Aki hozzáfog a kincssásához/bermérészkedik a kincses üregbe (alagútba/pincébe)/hozzányúl az elrejtett kincshez, az élve nem távozik onnan/soha többé nem kerül elő.

KM: H. n. – 2 (Tomba Mihály, 1852. 68–83., 262–269.; Uő, 1870. 380–383., 453–456.).
 DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 228.; N. Szabó Gyula, 1927. VII. 240–242.); Ormánság* (Kiss Géza, 1937. 142.); Halastó (EA 5792/1. – Irányi Lujza gy., 1953); Egerág* (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 940.).

FF: Bodrogszegi (Tomba Mihály, 1846. 155–159.); Mikóháza (EA 14557/39. – Pataki Katalin gy., 1966); Csermosnya völgye (Fábíán József, 1994. 115.); Kóvár (Csáky Pál, 1993. 45–46.); Kóvár (Csáky Károly, 2007. 49.); Kóvár (MZA 84021. – Illés Valéria gy.); Kóspallag (Koczó József, 2009. 11.).

AF: Bács vármegye (Nagy József, 1896. 94.); Nagyecsed (Luby Margit, 1985. 46–47. – Papp Károly gy., 1928); Tiszamogyorós (NIFA 124/120–121. – Dégh Linda gy., 1962); Balsa (Ferenczi Imre–Molnár Máttyás, 1972. 255–256.); Zenta (Burány Béla, 2001. II. 234. – 1988); Nyírség (Bodnár Zsuzsanna, 2001. 110.); Albis (Balláné Bakó Erzsébet–Török Ferenc, 2003. 114.); Sülysáp (MZA 24472. – Márkó Zsuzsa gy., 2005); Uszód (MZA 101858. – Megyeri István gy., 2014); Gáborján (Barta Zsolt, 2015. 503–504.).

ER: Magyarfráta (Keszeg Vilmos, 1992. 203.); Lele (MZA 633. – Magyar Zoltán gy., 1999); Szucság (Magyar Zoltán, 2004a. 323–324.); Szamosardó (Uő, 2007a. 326.); Szék (Szabó Márton, 2010. 182.); Noszoly (Magyar Zoltán, 2012a. 396).

SZ: Dálnok (Faragó József, 1948. 66.); Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 341.); Komolló (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 72. – 1979).

G 11.2. A balesetben meghalt kincssásó. A kincssásó a kincs keresése közben halálos balesetet szenved (lezuhan a magas szikláról, és halálra zúzza magát/a fejére esik egy kő/maga alá temeti a kiásott gödör beomló fala/belefullad a kincset rejtő kút vizébe/stb.).

FF: Szepesség (Townson, Robert, 1793. 346.); Szepesség (Vasárnapi Ujság, 1863. 307.); Szepesség (Weber Samu, 1875. 288.); Szepesség (Törs Kálmán, 1878. 554.); Szepesség (Weber Samu, 1879. 316–319.); Szepesség (Hanusz István, 1893. 338.; Uő, 1893. 472.; Uő, 1899. 12.; Uő, 1900. 58.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátegyesület Évkönyve XVIII., 1891. 195., 200.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátegyesület Évkönyve XXV., 1898. 106.); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 89–92.); Szepesség (Uo., 93. – Grósz Alfréd gy.).

AF: Békéscsaba (EA 8999/4–6. – Kalkó Géza gy., 1930–1940); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 36. – 1950-es évek); Királyhegyes (MFMNA 286-1971/2–3. – Búvár Anna gy., 1969); Albis (Magyar Zoltán, 2012c. 106. – Bakó Erzsébet gy.).

ER: Retteg/Baca (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284. – Kiss Emese Ildikó gy., 1994).

SZ: Málnás (Czintos Jolán, 1971. 2.); Komolló (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 72–73.).

G 11.2.1. A Karbunkulus-torony áldozata. A tátrai Karbunkulus-torony nevű hegy sziklacsúcsán fénylő drágakövet akarja megszerezni kedvesének egy szeppességi ifjú/az ifjú Thököly, ám mielőtt a célját elérné, lezuhan a szikláról/megpróbálja elkapni a pisztollyal lelőtt drágakövet, de igyekezetében megcsúszik, és belezuhan a hegy tövében lévő tóba.

FF: Szepesség – 8.

G 11.3. Az ijedtségbe belehalt kincsásó. A kincsásó annyira megijed a kincsásás közben tapasztalt természetfeletti jelenségektől/a megjelenő természetfeletti lényektől, hogy meghasad a szíve, és a helyszínen szörnyethal.

DT: Náprádfa (Gönczi Ferencz, 1901. 411–412.); Őrség (Szikszay Edit, 1990. 39.); Jenő (Pócs Éva szerk., 2012. 421. – Diószegi Vilmos gy., 1961).

FF: Kóspallag (Kiss László–Kiss Marianna, 2002. 8.; Koczó József, 2009. 11.).

ER: Retteg (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284–285. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Csicsógyörgyfalva* („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 300–301. – Balla Tamás gy., 1995).

SZ: Firtosvárálja (EA 24231/65. – Gagyi József gy., 1978).

G 11.4. A kincskeresőre omló kincses pince. A kincses pincébe behatoló kincskeresőkre isteni rendelésből/a kincset őrző természetfeletti erők akaratából ráomlik a pince, és maga alá temeti őket.

FF: Bodrogszegi (Tompá Mihály, 1846. 155–159.); H. n. (Hanusz István, 1892. 14.).

AF: Albis* (Balláné Bakó Erzsébet–Török Ferenc, 2003. 114.).

ER: Várfalva (Orbán Balázs, 1871. V. 194.).

G 11.5. A kincses barlangban/pincében elpusztult kincskereső.

→MZ VIII. G 1.1. →MZ VIII. G 5.2.

G 11.6. A kincs gőzétől elpusztult kincskereső. Az a kincsásó, akit a kincs lángja/füstje/gőze/a felnyitott kincses pince kiáramló levegője megcsap, az meghal.

FF: Mogyoróska (EA 5830/37. – Nagy József gy.).

AF: Beregdaróc (EA 13624/15. – Papp Zoltán Sándor gy., 1963); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 77.).

G 11.7. A kiásott kincs átka. Aki kiássa/megszerzi az elrejtett kincset, az nem élvezheti sokáig a szerencsését, mert – a kincsen lévő átok következtében – a kincs kiemelését követően azonnal/rövid időn belül/egy éven belül meghal.

KM: H. n. (Tompá Mihály, 1870. 585–587.).
 DT: Babosdöbréte (Gönczi Ferencz, 1914. 227.); Bánfa (Berze Nagy János, 1940. II. 577–578.); Érsekújvár (Családi Ferenc, 1944. 91.); Zselickisfalud (MNAR HS 30701. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Bosznia: Závidovics/Egyházaskozár (Pócs Éva szerk., 2012. 194–195. – Vámos Mária gy., 1961); Karátfold/Döbörhegy (Mozsolics Amália, 1963. 231.); Bajót (BBMNA 20/12–13. – Balogh László gy., 1964); Kercaszomor (EA 17480/2. – Kovács József gy., 1969).
 FF: Regéc (DENIA 357/30. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Mogyoróska (EA 5830/37. – Nagy József gy.); Uppony (HOMNA 700/17. – Lajos Árpád gy., 1960); Kesznyéten (Galuska Imre, 1992. 104–105. – 1961); Szögliget (HOMNA 1361. – Paládi-Kovács Attila gy., 1961); Kishuta (Vohradnyik Géza, 1966. 323.); Mikóháza – 2 (HOMNA 1718/37. – Pataki Katalin gy., 1966); Derenk/Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 360.); Jósvafő (MNAR HS 91905. – Miskolczi József gy., 1969–1973); Nógrádsipek (MNAR HS 31501. – Pócs Éva gy., 1973); Palócföld (Manga János, 1979. 142.); Bódvaszilás, Hárskút (Magyar Zoltán, 2001a. 359., 362.); Gömörvidék (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 152.); Alsószemeréd, Komaróc – 2 (MZA 84020., 84689., 1804. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007–2008).
 AF: Szeged vidéke (Csefkó Gyula, 1929. 193.); Bakonszeg (Szűcs Sándor, 1936. 304.); Tiszaigar (MNAR HS 90212. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Tarpa (EA 5860/50. – Ferenczi Imre gy., 1953); Szatmár megye (MOA 1065. – Luby Margit gy., 1950-es évek); Kállósejmen-Újfalurét (JAMNA 190-67/51–54. – Erdész Sándor gy., 1961); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 77.); Beregdaróc (EA 13624/15. – Papp Zoltán Sándor gy., 1963); Újkígyós (Krupa András, 1981. 177–180.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Magyarokizsa (Papp György, 1989. 39.); Geszt (Sinkó Rozália–Dömötör Ákos, 1990. 82–83.); Kecel – 3 (Fehér Zoltán, 2004. 160–161.); Aracs (Aracsi Vajda János, 2007. 16–17.).
 ER: Marossárpatak (Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye, 348.); Harasztos (Jankó János, 1893. 35.); Krizba (Seres András, 1984. 491.); Ecken (Keszeg Vilmos, 1992. 205–206.); Magyaroroszló (MZA 632. – Magyar Zoltán gy., 2000); Szék (Szabó Márton, 2010. 184.); Alsórákos (Magyar Zoltán, 2011a. I. 285–286.).
 SZ: Sepsiszentgyörgy (MZA 57557. – Demeter Lajos gy., 1972); Gyimes: Bükkhavas pataka (MZA 381. – Magyar Zoltán gy., 1996); Gyergyótölgyes: Hágótó (MZA 106155. – Magyar Zoltán gy., 2016); Pálpataka (MZA 108905. – Magyar Zoltán gy., 2017).

G 11.7.1. A csak egy évig élvezhető gazdagság. Az elrejtett kincs kiásója/megtalálója csak rövid ideig élvezheti hirtelen jött gazdagságát, mert egy éven belül/egy évre rá meghal.

DT: Ormánság (Kiss Géza, 1937. 142.); Érsekújvár (Családi Ferenc, 1944. 91.); Egerág (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 940.).
 FF: Alsómislye (EA 1617/19. – Veme Ödön gy., 20. század eleje); Regéc (DENIA 357/30. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Kishuta (Vohradnyik Géza, 1966. 323.); Palócföld (Manga János, 1979. 142.); Gömörvidék (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 152.).
 AF: Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Kállósejmen-Újfalurét (JAMNA 190-67/54. – Erdész Sándor gy., 1961).

G 11.7.2. A csak hét évig élvezhető gazdagság. Az elrejtett kincs kiásója/megtalálója a kincsszerzés hetedik évfordulóján meghal.

SZ: Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165–168.).

G 11.8. A tabusértő kincsásó halála.

G 11.8.1. A betemetett kincses gödör. Az a kincskereső, aki a kincs kiemelését követően betemeti (úgy hagyja) a kiásott gödört, rövid időn belül meghal.

DT: Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 94. – 1930-as évek).

FF: GömörSID* (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 152.).

AF: Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.; Uő, 2004. 161–162.).

G 11.8.2. Az elárult titok. Az a kincskereső, aki elárulja hirtelen meggazdagodásának az okát/a kincset rejtő hely pontos hollétét, nyomban meghal.

FF: Miskolc (HOMNA 574/1. – Mikó Béla gy., 20. század eleje).

ER: Rév (Bihari népmondák, 1995. 119–120. – Kovács Sándor gy., 1984).

SZ: Alsósófalva (Pataki János, 2005. 254.).

G 11.9. A kincs megtartásának következményei I. Az a kincskereső, aki a kincs-őrző természetfeletti erők felszólítására sem viszi vissza a kiásott értékeket, rövid belül meghal.

AF: Tarpa (JAMNA 269-67/50. – Ferenczi Imre gy., 1953).

G 11.10. Az elsorvadó kincstaláló. Az elrejtett kincset kiásó személy a kincs megszerzését követően minden látható tünet nélküli betegségbe esik, és rövid időn belül elsorvad („elszárad”).

AF: Szeged vidéke (Csefkó Gyula, 1929. 193.); Békéscsaba (MMMNA 37-1954/1. – Linder László gy., 1930-as évek).

SZ: Gyógyóholló (MZA 106160. – Magyar Zoltán gy., 2016).

G 11.11. A lidérc által elcsalt és elveszejtett kincskereső. A lidérc/bolyongó lidérccláng az ingovány mélyére csalja a kincskeresőt, ahonnt az nem tud kikeveredni.

FF: Nógrád (MNAR HS 3157. – Bosnyák Sándor gy., 1973); Karancseszi (Fejős Zoltán, 1985. II. 94.).

G 11.12. Halállal végződő kincsásás (egyéb esetek). Halállal végződő kincsásást megörökítő egyéb hagyományok.

AF: Cegléd (Cegléd és Vidéke, 1895. június 2.); Orosháza (EA 6465/8. – Rosta Mária gy., 1938); Papos (Luby Margit, 1985. 26.); Hajdúnánás (Draviczy Imre, 1990. 52.).

ER: Torockó (Herrmann Antal, 1893. 349.); Szék (Magyar Zoltán, 2012a. 396. – Nagy Olga gy., 1949); Aranyosszentmihály (MZA 35444. – Zsigmond Győző gy., 1981).

SZ: Málnás (Czintos Jolán, 1971. 2.); Havad (Nagy Olga, 2000. 185.).

G 13. Az elsüllyedt kincsásók. A kincsásást megkísérlő/a kincset kiásó személyek alatt megnyílik a föld, és a kincssel együtt örökre elsüllyednek.

DT: Bajót (EA 14477/23–25. – Balogh László gy., 1965); Bajót (BBMNA 52/23–24. – Szakál György gy., 1967); Bajót (BBMNA 44/16–17. – Balogh László gy., 1968).

FF: Selmecbánya (Relkovič Néda, 1927. 126.).

AF: Szeghalom (Miklya Jenő, 1979. 187–188. – Fehér Zoltán gy., 1934); Karcag* (Szerepi Nagy Antal, 2006. 69–70.).

ER: Torockó (Jankó János, 1893. 244.; Herrmann Antal, 1893. 349.).

G 14. A kővé vált kincásók. A kincsert nyúló bányászokat a bányaszellem/a kincset megszerző óriásokat az ördög egy varázssípval/rájuk köpve kővé változtatja.

ER: Nagybánya-Veresvíz (Görbe István, 1984. 148.); Erőd (Herrmann Antal, 1893. 348.).

G 15. A villámsújtotta kincásó. Az elrejtett kincs birtokába jutó/az elrejtett kincset ásó személyt villám sújtja agyon.

ER: Ketesd (Kovács Ágnes, 1944. I. 255–256.); Magyargyerőmonostor (Magyar Zoltán, 2004a. 322.).

G 16. Az erőszakos halált halt kincásók.

G 16.1. A rivális kincásók által megölt kincskeresők. A kincskeresőt/a kincs titkát felfedő személyt a rivális kincásók lövik le orvul/teszik el láb alól, hogy ne beszélhessen/hogy ne előzhesse meg őket.

FF: Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 61–62. – Buchholz György feljegyzése, 1719); Pálháza* (Ferenczi Imre, 1960. 429.).

AF: Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1977. 174–175.); Mezőtelegd* (MZA 48630. – Varga Árpád gy., 1980-as évek).

G 16.2. A kapzsi társa által meggyilkolt kincásó. A kincs megtalálását követően az egyik kincásó orvul meggyilkolja a társát, hogy ne kelljen osztoznia senkivel.

FF: Ónod (Ágoston István, 1997. 12.).

AF: Ibrány, Vásárosnamény (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 257., 268–269.).

ER: Várfalva (Orbán Balázs, 1871. V. 194.).

→MZ VIII. G 51.

G 16.3. A kincs őrzője által megölt kincskereső. Az elrejtett kincs után kutató/a kincs megszerzését megkísérlő kincásót a kincset őrző természetfeletti lény/természetfeletti erejű személy megöli (a kincsőrző szörnyeteg/a kincsőrző szellem/boszorkány/garabonciás szétmarcangolja/a kincsőrző sárkány/griffmadár elragadja/a kincsőrző boszorkány a mélybe rántja/a szakadékba taszítja/a kincsőrző szellemek agyonkövezik/a kincsőrző bányaréim felfalja/stb.).

DT: Győr (EA 1445/253–255.; Verebélyi Kincső szerk., 1998. 326. – Nagy Károly gy., 1914); Felsőmocsolád* (RRMNA 1716/66. – Orbán Gézané gy., 1984).

FF: Szepesség (Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Pozsony vármegye (A fehérkői kincseskamra, 1874. 2–16.); Rádova (Rozsnyói Híradó, 1887. 14. szám, 3.); Homokterenye (Versényi

György, 1895. 132.); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 44. – 1913); Mónosbél (MNAR HS 10232. – Koós Gábor gy., 1969–1975); Nógrádmegyer (MZA 59864. – Nagy Zoltán gy., 1977).

AF: Bács vármegye (Nagy József, 1898. 137–138.); Levelek (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259.); Fehérgyarmat (Luby Margit, 1983. 109.).

ER: Magyarókereke (Téglás Gábor, 1912. 165–166.); Nagybánya-Veresvíz (Magyar Zoltán szerk., 2010. 142. – Görbe István gy., 1958–1960); Magyarózd (MNA R/5. IV. 101. – Kríza Ildikó gy., 1962); Kajántó (KJNTA 1074-03/1–2. – Pete-Komáromy Sára gy., 2003); Marossolymos (Csorba Csaba, 2005. 221.); Szamosardó, Égerhát (Magyar Zoltán, 2007a. 326., 326–327.); Magyarvista (András Erzi Erdei, 2008. 297–299.).

SZ: Sepsibükszád (Herrmann Antal, 1893. 350.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 373.).

G 16.3.1. A mérges kígyó által halálra mart kincsszerző. Egy férfi szemtanúja annak, amint a kígyók összegyűlve követ fújnak (amint éppen a királyuk drágaköves koronáját fújják). Az illető hirtelen ötlettől vezérelve a domboldalból egy kereket gurít a kígyók közé, miáltal sikerül azokat szétzavarnia és az otthagytott kígyókövet megszereznie. Amikor a férfi a kereket a vállára véve, a drágakövel a zsebében hazaindul, a kerék agyából kibújik egy ott elrejtőzött mérges kígyó, és halálosan megmarja a kincsszerzőt.

DT: Göcsej – 2 (Gönczi Ferencz, 1904. 33.); Kákics (Kiss Géza, 1937. 157.); Várpalota (MOA 7946. – Csik Gy., 1959); Sármellék (MOA 3804.; MNAR HS 110304. – Dégh Linda gy., 1960); Hidas (MOA 6502. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Babosdöbréte (MOA 11055. – N. N. gy.).

FF: Rudna (MOA 8326. – Barabás Jenő gy., 1955); Aggtelek (Magyar Zoltán, 2001a. 550–551. – Orsi Zoltán és Zsadányi Tünde gy., 1977); Aggtelek (GA 174/24. – Zsadányi Tünde gy., 1979).

AF: Újdombrád – 2 (MOA 3799., 3806. – Gémes Balázs gy., 1959); Újdombrád (MOA 3805. – Salyámossy Judit gy., 1959); Géberjén (MOA 7944. – Dégh Linda gy., 1960); Kiskundorozsma (MOA 10217. – Balogh J. gy., 1967); Szeghalom (MOA 6968. – Miklya Jenő gy.).

G 16.3.2. A mocsárba csalt kincskereső. A lidérc/lidércfény maga után csalja a kincskeresőt, aki belesüllyed az ingoványba, és ottpusztul.

KM: H. n. (Tompá Mihály, 1870. 456.).

FF: Karancskeszti (Fejős Zoltán, 1985. II. 94.).

G 16.3.3. A titkos csapda által megölt kincskereső. A kincses pincébe behatoló kincskeresőt titkos csapda (az ajtó fölé szerelt nyaktíló/a kifeszített drót érintésére elsülő fegyver) öli meg.

SZ: Kézdiálmás (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 157.).

G 16.3.4. A kincсреjtő helyről kijutni nem engedett kincskereső. A kincсőrző szellem (a várúr kísértete) őrült kacajával menekülésre készteti a kincskeresőt, de mielőtt az kiérne a szabadba, beomlasztja előtte a külvilágba vezető folyo-

sót, és az illető a vár pincéjében pusztul el. / Egy tordai kéményseprő Dárius kincse után kutatva kötélen leereszkedik a Tordai-hasadék egyik barlangjába/sziklaüregébe, ahol azonban beszorul a sziklafalak közé. Amikor a segítségére siető emberek megpróbálják kihúzni, ám a segítség sikertelen marad, azt kiáltja nekik, hogy ne is fáradozzanak vele, mert alulról többen húzzák lefelé, mint odafentről felfele, és a sorsára hagyott férfi ottpusztul.

FF: Sajónémeti (EA 22001/32–35. – Dobosy László gy., 1975).

ER: Torda (Kőváry László, 1857. 26–27.); Torda (Orbán Balázs, 1889. 418.); Torda* (MTA NTI K 648/29–30. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Mészkö (Keszeg Vilmos, 2004. I. 184–185.); Torda vidéke (Vöő Gabriella, 1992. 202.); Aranyosszentmihály (MZA 35444. – Zsigmond Győző gy., 1981); Aranyosszentmihály (Zsigmond Győző, 1993. 122.); Déscsichegy* (MZA 82903. – Magyar Zoltán gy., 2008).

G 16.3.5. A kincsőrzők bántalmazásába belehalt kincskereső. A kincskeresőt annyira megverik/megsebesítik/megkínózzák a kincs őrzői (őrzője), hogy az illető a bántalmazásokba/az így szerzett sérülésekbe rövidesen belehal.

DT: Göcsej (Gönczi Ferenc, 1914. 227.).

FF: Nézsa (EA 12164/8. – Gerengay Pál gy., 1922–1955).

AF: Paszab (EA 2232/5. – Turi Sándor gy., 1950); Ószentiván (EA 4213. – Nagy Dezsőné gy., 1953); Vajdácska – 2 (EA 13769/15., 16. – Szűcs Havaska gy., 1963).

ER: Csarnóháza (K. Nagy Sándor, 1888. III. 88.); Felsőfüld* (Téglás Gábor, 1912. 165.).

SZ: Maksa (MZA 57523. – Kakas Zoltán gy., 1968); Gyimes: Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 336–337.).

G 17. A nyomtalanul eltűnt kincsásó. A kincsásó/kincset kereső személy megmagyarázhatatlan körülmények között nyomtalanul eltűnik, és soha többé nem kerül elő/tömlöcbe zárva pusztul el.

DT: Halastó (EA 23287/16. – Irányi Lujza gy., 1953); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/66. – Orbán Gézané gy., 1984).

FF: Tarcál (EA 7207/25. – Dobos Ilona gy., 1962); Monók (EA 18004/26. – Zsuffa Tibor gy., 1973).

AF: Feketető (Ferenczi Imre, 1973. 312.).

SZ: Középpajta (Magyar Zoltán, 2011b. 189.).

G 18. Az öngyilkos kincsásó. A megtalált/kiásott kincsen lévő átok miatt a kincs megszerzője rövid időn belül öngyilkosságot követ el (felakasztja magát).

AF: Debrecen (DMNA 1404/3–7. – Kovács István gy., 1974).

ER: Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.); Nagymoha (AFAR Mg. 1582. II. g. – Faragó József gy., 1967); Kalotaszentkirály-Zentelke (Magyar Zoltán, 2004a. 321–322.).

G 21. A megvakult kincsásó. Az elrejtett kincset megtaláló/kiásó/a kincses gödör betemetését elmulasztó kincsásó – a kincsen lévő átok következtében – megvakul.

DT: Somogyudvarhely (RRMNA 450/2. – Nagy Ilona gy., 1966).

FF: Tornaszentjakab (Magyar Zoltán, 2001a. 358.).

AF: Ópályi (EA 354/8. – Horváth László gy., 20. század eleje); Kenézlő (MOA 463. – Nagy Ilona gy., 1965); Hegyközszentmiklós – 4 (Bihari népmondák, 1995. 127–128., 134–135., 138–139., 142–144. – Molnár Jolán gy., 1980); Magyarkelecsény („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 299. – Bodnár Lajos gy., 1994).

ER: Hétfalu (Orbán Balázs, 1873. VI: 145.); Alsótök (MZA 82900. – Magyar Zoltán gy., 2010).

SZ: Énlaka* (Orbán Balázs, 1868. I. 128.).

G 22. A megnémult kincsásó. Az elrejtett kincset kiásó/a kincset megérintő személy – a kincsen lévő átok következtében – megnémul.

ER: Hunyad vármegye (Versényi György, 1901. 271.); Uzdiszentpéter* (EA 26331. – Hints Miklós gy., 1995); Torockó (Magyar Zoltán, 2008a. 296.); Szék (Szabó Márton, 2010. 184.); Szék (Magyar Zoltán, 2012a. 395.).

SZ: Komolló (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 72. – 1979).

G 23. A megsüketült kincsásó. Az elrejtett kincset kiásó/a kincset megérintő személy – a kincsen lévő átok következtében – megsüketül.

AF: Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 317–318.).

G 24. A megnyomorodó kincsásó. Az elrejtett kincset kiásó/megtaláló személy – a kincsen lévő átok következtében – egész életére megnyomorodik (lesántul/egyik végtagjára/az egész testére lebénel/púpos marad/meggörbül/elfacsarodik a szája/elfordul a feje/összecsugorodik a lába/a cséplőgép leszakítja a kezét/stb.).

DT: Pálfiszeg (EA 6305/24. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Szakcs (MNT 22. – Nagy Béla gy., 1969–1975).

FF: Garany – 2 (MZA 97540., 98804. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013, 2014).

AF: Nagysárrét – 2 (Szűcs Sándor, 1936. 300., 301.; Uő, 1955. 156.); Paszab (EA 2232/5. – Turi Sándor gy., 1950); Papos (Luby Margit, 1985. 26. – 1954); Tiszamogyorós – 2 (NIFA 124/120–121.; MNAR HS 30201., 70403. – Dégh Linda gy., 1962); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 142–144. – Molnár Jolán gy., 1980); Nyírbátor (MZA 55036. – Ratkó Lujza gy., 1983); Karcsa (Pápai Istvánné Páhi Emma–Huszár Andrea Magdolna, 2008. 9.); Karcsa (Varga Klára, 2008. 9.).

ER: Doboka (Kádár József, 1992. 23.; Uő, 2000. 84. – 1892); Aranyosszék (Jankó János, 1893. 244.); Kolozsvár (Herrmann Antal, 1905b. 59–60.); Mezőbodon – 2 (Keszeg Vilmos, 1992. 203.); Világos (MZA 91015. – Magyar Zoltán gy., 2010); Mezőkeszű (Magyar Zoltán, 2011a. II. 518.).

SZ: Egerpatak (Árvey József, 1947. 101. – Bajkó Elek feljegyzése, 1877); Csík vármegye (Versényi György, 1901. 271.); Háromszék (Balázs Márton, 1942. 120. – 1894–1905); Zágony (MZA 57506. – Páll Miklós gy., 1971); Korond (EA 24232/29. – Gagyai József gy., 1982); Dálnok (Zsigmond Győző, 2014. 167. – 1991); Kézdiszentlélek (Tamás István, 2002. 138.); Gyimes: Magyarcsügés (Takács György, 2004. 371.); Székelykeve (Beszédes Valéria, 2005. 112–114.); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 166.); Székelyderzs (MZA 91313. – Magyar Zoltán gy., 2010).

MO: Diószén (MNAR HS 93001. – Diószegi Vilmos gy., 1951); Diószén (Halász Péter, 2005. 178.).

G 25. A súlyosan megbetegedő kincásós. Az elrejtett kincset kiásó/megtaláló ember (emberek) – a kincsen lévő átok/a nagy ijedtség következtében – súlyos betegségbe esik (golyvás/epilepsziás lesz/kisebesedik a teste/stb.), és sohasem/ csak nehezen gyógyul ki belőle.

DT: Dinnyeberki (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 629.).

FF: Jánosrét, Zólyom vármegye (Versényi György, 1895. 129., 131–132.); Bodrogkeresztúr (Dobos Ilona, 1988. 352.); Ung megye (Keresztély Balázs szerk., 1992. 58–59.); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 63–64.); Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 364.); Kövi*, Csoltó (MZA 93040., 92998. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006, 2011).

AF: Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.); Körösszegapáti (MMMNA 37-1954/7–9. – Linder László gy., 1930-as évek); Nagyar (Luby Margit, 1943. 171.); Paszab – 2 (EA 2232/1., 5. – Turi Sándor gy., 1950); Paszab (EA 6111. – Turi Sándor gy., 1955); Zsadány* (EA 9992/63. – Nagy Lajos gy., 1956); Csudaballapuszta (EA 26370. – Szabó Imre gy., 1959); Polgár – 2 (HMNA 200/1. – Makó Erzsébet gy., 1962); Sárrétudvari (MOA 11322. – P. Madar Ilona gy., 1963); Sárrétudvari (MOA 11322. – P. Madar Ilona gy., 1963); Karcsa (MNAR HS 81401. – Nagy Géza gy., 1969–1975); Bodrogköz (Balassa Iván, 1975. 28.); Nyírbátor (BIMA 141-83/50. – Ratkó Lujza gy., 1983); Nyírség (Bodnár Zsuzsanna, 2001. 110.).

ER: Dés (Kádár József, 2000. 48. – 1892); Aranyosszék – 2 (Jankó János, 1893. 244.); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 228.); Szabéd (Zsigmond Győző szerk., 2004. 108. – Nagy Ödön gy., 1994); Magyarvista – 2, Magyarbikal (Magyar Zoltán, 2004a. 318., 320., 338.); Bogdánd, Szilagyballa (Magyar Zoltán, 2007a. 325., 325–326.); Magyarbece (Uő, 2008a. 296.); Magyarvista (András Erzsi Erdei, 2008. 286.); Aranyosszentmihály (Komáromi Tünde, 2009. 109.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 129.).

SZ: Dálnok (Polgár Erzsébet, 2014. 167.).

G 26. A megbolondult kincásós. Az elrejtett kincset kiásó/megtaláló embernek a kincsen lévő átok következtében/a megszállottsággá váló kincskeresésben/a gyermekét a kincses barlangban/pincében felejtő asszonynak bánatában megbomlik az elméje.

DT: Halastó (EA 23287/36. – Irányi Lujza gy., 1953); Mecsek vidéke/Püspökszentlászló (Vargha Károly, 1959. 60.; Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 119–122.; Vargha Károly–Rónai Béla, 1961. 38–44.); Hosszúhetény (MZA 91512. – Magyar Zoltán gy., 2008).

FF: Körmőcbánya (Versényi György, 2011. 62. – 1885); Pusztaberki (MOA 14036. – Györgyi Erzsébet gy., 1970); Sirok (ENA 1619-73/4. – Sebestyén Csilla gy., 1973).

AF: Karcag (Kimnach Ödön, 1903. 58–59.); Békésszentandrás (MFMNA 33-1967/27. – Bálint Sándor gy., 1930-as évek); Békés (EFMA 106-67/1. – Maróti György gy., 1951); Kispalád (Ferenczi Imre, 1959. 437.); Szamosszeg (Ferenczi Imre, 1960. 426.); Nyírvasvári (EA 8388/14. – Dobos Ilona gy., 1967); Zenta (MNAR HS 93002. – Vámos Mária gy., 1961); Zsombó (Bálint Sándor, 1975. 615.).

ER: Nagykapos (Jankó János, 1892. 36.); Kolozsvár* (Herrmann Antal, 1905b. 59–60.); Szind (Téglás István, 1907. 11.); Szék* (Nagy Olga, 1977. 303–304.); Kalotaszék király-

Zentelke – 2, Mákófalva (Magyar Zoltán, 2004a. 321–322., 340.); Szék (Szabó Márton, 2010. 182.); Alsótök (MZA 82900. – Magyar Zoltán gy., 2010); Datk (Magyar Zoltán, 2011a. I. 286.).

SZ: Dálnok (Zsigmond Győző, 2014. 125–126. – 1991); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165–166.); Székelyzsombor (Magyar Zoltán, 2011d. 175.).

G 27. A nyugalmat nem lelő kincsásó.

G 27.1. A kincsásó örökös nyughatatlansága. Az elrejtett kincset kiásó/megtaláló személynek – a kincsen lévő átok következtében – sohasem lehet nyugta, maradása, éjjelente is szaladnia/bolyongania kell (azért is nevezik el az illetőt Futó Nagy Gábornak/Bolygó Szűcsnek).

AF: Békés (EFMA 106-67/1. – Maróti György gy., 1951); Karcag (GYINMA 40/3–4. – Nagy József gy., 1954); Csökmő (Szűcs Sándor, 1957. 261.).

ER: Krizba* (Seres András, 1984. 491.); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133–134.).

SZ: Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165–168.).

G 27.2. A táncra kényszerített kincstaláló. Az elrejtett kincset kiásó/megtaláló személynek a kincsen lévő átok következtében/a kincsrőző természetfeletti erők akarata miatt minden este/minden éjfélnél/évente egyszer abban az időpontban, amikor a kincset megszerezte/még a halálos ágyán is (az ördögök muzikaszavára/kimerülésig) táncolnia kell.

DT: Felsőgalla* (EA 3312/3. – Éles Tibor gy., 1943).

AF: Szőreg (EA 2856/5. – Kálmány Lajos gy., 20. század eleje); Nádudvar (EA 10569/4. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 248.); Dévaványa (Szűcs Sándor, 1936. 304.; Uő, 1955. 159–160.); Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Nyírbátor (EA 4036/23. – Béres András gy., 1953); Tiszadada (EA 4038/1–2. – Béres András gy., 1953); Kocsord (JAMNA 269-67/105. – Ferenczi Imre gy., 1953); Hajdúnánás (EA 7639/23. – Kiss Eszter gy., 1959); Füzesgyarmat (EA 6043. – Szűcs Sándor gy., 1950-es évek); Nyírvásvári (EA 8388/14. – Dobos Ilona gy., 1967); Hajdúnánás (MNAR HS ltsz. n. – Fülöp Emil gy., 1970–1975); Mezőkaszony (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105403. – Ferenczi Imre gy., 1973); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 172–173.); Hajdúnánás (Draviczky Imre, 1990. 43.); Nagykágya (Magyar Zoltán, 2012c. 159–160.).

ER: Sinfalva* (Orbán Balázs, 1870. V. 170.); Bálványosvárálja* (Szabó Sámuel, 2009. 430. – Csiszár Bálint gy., 1884); Világos* (MZA 91015. – Magyar Zoltán gy., 2010).

G 28. A kincs őrzői által zaklatott kincsásó.

G 28.1. A kincs őrzői által megvert kincsásó. Az elrejtett kincset kiásó/megtaláló személyt a kincs természetfeletti őrzői megverik/fojtogatják/megragadják, és kihajítják a kincses pincéből.

DT: Pálfiszeg* (EA 6305/24. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Kemse (Zentai Tünde, 1983. 99.).

FF: Körmeöbánya (Versényi György, 2011. 62. – 1885); Nagyszalánc (EA 12152/15. – Földessy Józsefné gy., 1944); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 312–313.); Bodrogkeresztúr (Dobos Ilona, 1988. 352.).

AF: Paszab (EA 2232/18. – Turi Sándor gy., 1948); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1957. 260–261.); Arad-Gáj* (Kovács Ferenc, 1995. 34. – 1950-es évek); Vajdácska – 2 (EA 13769/15., 16. – Szűcs Havaska gy., 1963); Baktalórántháza (Mező András, 1967. 22.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 129–130. – Fábíán Imre gy., 1974).
 ER: Doboka (Kádár József, 1992. 23.; Uő, 2000. 84. – 1892); Aranyosszék (Jankó János, 1893. 244.); Kolozsvár (Herrmann Antal, 1905b. 59–60.); Magyarózd (Horváth István, 1971. 45–46.; Uő, 1980. 47.); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 204–205.); Aranyosszentmihály (Vetési László, 1997. 340.); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 229.); Kajántó (MZA 82906. – Magyar Zoltán gy., 2006); Magyarózd (Magyar Zoltán, 2008a. 296.).
 SZ: Oltszem (Orbán Balázs, 1869. III. 57.); Málnás (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 23–24. – Mihály Zoltán gy., 20. század közepe); Gyimes: Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 336–337.).
 MO: Diószén (Bosnyák Sándor, 1980. 92.); Magyarfalu (Halász Péter, 2005. 177.).

G 28.2. A kincs őrzői által meghurcolt kincsásó. Az elrejtett kincset kiásó/megtaláló/a kincsásáshoz hozzákezdő személyt a kincs természetfeletti őrzői felkapják, és a levegőben hurcolják/erőszakkal a kincsásás helyszínétől hazáig repítik.

FF: Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 45. – 1883); Sára (MNAR HS 102701. – Dégh Linda gy., 1959).
 AF: Móricgát, Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 408.).
 ER: Magyarfráta (Keszeg Vilmos, 1992. 204–205.); Alsóvalkó (Magyar Zoltán, 2007a. 325.); Magyarózd (Uő, 2008a. 295.); Bonchida (Uő, 2011a. II. 77–78.; Uő, 2012a. 381.).
 SZ: Gyimes: Hidegség pataka (Salamon Anikó, 1987. 147–148. – 1972); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2003. 745.; Uő, 2009a. 290–291.).
 MO: Külsőrekecsin (Halász Péter, 1994. 27–28.; Uő, 2005. 178–179. – 1971); Diószén (Bosnyák Sándor, 1980. 92.).

G 28.3. A kincs őrzői által megkínzott kincsásó. Az elrejtett kincset kiásó/megtaláló/a kincsásáshoz hozzákezdő személyt a kincs természetfeletti őrzői (ördögök/szépasszonyok/tündérek) megbüntetik/erőszakkal megtáncoltatják/folyamatosan sanyargatják. / A kigyókövet megszerző férfi nyakára egy kigyó tekeredik, és hét évig folyamatosan rajta van. Csak akkor tudják levenni onnan, amikor a férfit a kincsszerzés helyére vezetik, és az a kigyókövet visszatesszi oda, ahonnan elvette.

DT: Bánokszentgyörgy (Gönczi Ferencz, 1904. 33.); Felsőpalla (EA 3312/3. – Éles Tibor gy., 1943).
 AF: Királyhelmece (Magyar Zoltán, 2009b. 98. – Gaál István gy., 1913); Papos (MOA 70. – Luby Margit gy.); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 79.).
 ER: Sinfalva (Orbán Balázs, 1870. V. 170.); Bálványosváralja (Szabó Sámuel, 2009. 430. – Csiszár Bálint gy., 1884); Aranyosszék (Jankó János, 1893. 244.); Kalotaszentkirály (Téglás Gábor, 1912. 166.); Világos (MZA 91015. – Magyar Zoltán gy., 2010).
 SZ: Siklód (Hegyi József, 1937. 473.).

G 28.5. A kincs visszavételére kényszerített kincstaláló. A kincs természetfeletti őrzői (ördögök/boszorkányok/kigyók/undorító férgek) addig verik/zaklat-

ják/sanyargatják a kincset kiásó/véletlenül megtaláló embert, amíg az a kincset vissza nem viszi arra a helyre, ahonnan elvette.

ER: Magyarvista (Szabó Géza, 1978. 115.); Torda vidéke* (Vöő Gabriella, 1992. 201.); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133–134.); Magyarvista – 2 (Magyar Zoltán, 2004a. 318., 373.); Domokos – 2 (Uő, 2011a. II. 325.).

AF: Kiskunfélegyháza (Ipolyi Arnold, 1854. 489.); Zenta (MNAR HS 120901. – N. N. gy., 1961); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 126–127. – 1973); Nagysárrét* (Szűcs Sándor, 1977. 181.).

G 31. A kincssásás következtében keletkező testi jegyek.

G 31.1. A kincs lángjától származó égésnyomok. Annak az embernek, aki kincset talál/aki belekap a kigyuló kincs lángjába/aki a földben kigyuló kincs fölélt fekszik, a természetfeletti eredetű lángtól tarka/pecsétetes/fehér foltokkal teli lesz a bőre, mely testi jegyeket egészen a haláláig kénytelen viselni.

DT: Őrtilos (Eperjessy Ernő, 2009. 165.); Asszonyvár (EA 7603/60. – Eperjessy Ernő gy., 1964); Asszonyvár (MZA 54804. – Eperjessy Ernő gy., 1964); Szentgál* (Vajkai Aurél, 1987. 206.).

FF: Zemplén vármegye (EA 2003/65. – Kiss Ernő gy., 20. század eleje).

AF: Rétközberencs (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 131. – Kriston Antal gy., 1914); Szatmárcseke (Luby Margit, 1983. 107.; 1985. 69. – 1927); Tiszaigar (EA 4094/243. – Katona Imre gy., 1949); Hajdúnánás (MTA NTI K 2242/1176. – Szendrey Zsigmond és Szendrey Ákos gy.); Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Hajdúnánás (EA 7639/23. – Kiss Eszter gy., 1959); Géberjén (NIFA 105/20. – Dégh Linda gy., 1961); Zemplénagárd (EA 12822/34. – Kovács Dániel gy., 1961); Tótkomlós (MOA 11468. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 77., 162–163.); Hajdúnánás – 2 (MNAR HS 3161., 3167. – Fülöp Emil gy., 1970–1975); Újkígyós (Krupa András, 1981. 174.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 597.; Uő, 1992. 314.; Uő, 2002. 52.); Kecel (VKMA 373-84/15–16. – Korkes Zsuzsa gy., 1984); Hajdúnánás (Draviczy Imre, 1990. 45.); Tiszacsege (Papp Imre, 1992. 303.); Nagyvíván (Füvessy Anikó, 1992. 314.); Mohol (MZA 108597. – Boja Patyi Sarolta gy., 2003).

SZ: Istensegítség (EA 4642/118. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Havad – 2 (Nagy Olga, 2000. 183–184.).

G 31.2. A megőszülő kincstaláló. Aki a kincskigyulás láttán belemarkol a hajába, megszerezheti a kincset, az ugyanis fennmarad a föld felszínén/annyi arany marad fenn, ahány hajszálát az illető megfogott. Azon a helyen, ahol az illető a haját megmarkolta, fehérré válik minden hajszál/e rítus végrehajtását követően a kincstaláló személy teljesen megőszül.

DT: Mecsek vidéke* (EA 6367/2812. – Szendrey Zsigmond gy., 1920-as évek).

FF: Etes (MNAR HS 10802. – Kerényi Dániel gy., 1969–1975); Nógrádsipek (Pócs Éva szerk., 1980. 586.).

AF: Kecskemét (A tengeri kisasszony, 2006. 626. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); Kisvárdá* (EA 477/71–72. – Rubovszky Ferenc gy., 1914); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 168.); Nagyszalonta (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 235–236.); Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 22–23.); Kelebia (EA 21576. – N. N. gy., 1943);

Kiskunfélegyháza (EA 7678/25. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Szabadkígyós (EFMA 106-67/1. – Maróti György gy., 1951); Nagyhódos (Ferenczi Imre, 1959. 437.); Zagyvarékas (Pócs Éva, 1964. 153.); Dávod (MNAR HS 3299. – Grynaeus Tamás gy., 1968); Királyhegyes (MFMNA 286-1971/2. – Búvár Anna gy., 1969); Szentcsanak (MNAR HS 10805. – Gilicze László gy., 1969–1975); Gyula (MNAR HS 51801. – Lindenberger Tamás gy., 1969–1975); Kiskundorozsma (MNAR HS 90204. – Soós János gy., 1969–1975); Mohol (Burány Béla, 2001. II. 229. – 1979); Zenta (Jung Károly szerk., 1980. 73.); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 135. – Molnár Jolán gy., 1980); Nagyiván (Füvessy Anikó, 1992. 314.); Zenta (Jung Károly szerk., 1994. 45.); Majdán (MZA 55188. – Ábrahám Livia gy., 2003); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 155.); Mórícgát – 2, Szank (Uő, 2004a. 407.).
SZ: Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 166.).

G 31.3. A megkopaszodó kincstaláló. Aki a kincskigyulás láttán belemarkol a hajába, megszerezheti a kincset, az ugyanis fennmarad a föld felszínén, ám a rítus végrehajtását követően a kincstaláló személy megkopaszodik (és aztán a leszármazottai is korán kopaszodnak).

DT: Rábatótfalu (Eperjessy Ernő, 1988. 404.; Uő, 1996. 185.).

FF: Karancskeszti (Fejős Zoltán, 1985. I. 173.).

AF: Kispalád (Ferenczi Imre, 1959. 437.); Nyírtura (MNAR HS 10804. – István Erzsébet gy., 1959); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 108–109.).

G 33. A kinczsó családját ért szerencsétlenségek. Az elrejtett kincset kiásó/megtaláló ember családját (feleségét/gyermekait/leszármazottait) – a kincsen lévő átok következtében – különféle szerencsétlenségek érik/csapások sorozata sújtja (a fia megnémul/a felesége súlyos beteg lesz/a felesége meghal/a gyermekei tüdőbetegek/nyomorékok/elmeháborodottak lesznek/a menyei/a gyerekei sorra meghalnak/a fiai közül egyik sem éri meg a negyvenéves kort/az unokái közül senki sem éri meg a felnőttkort/stb.).

DT: Kemse (Zentai Tünde, 1983. 98–99.).

FF: Selmechánya (Versényi György, 2011. 47. – 1883); Lukanénye (MZA 84022. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010).

AF: Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.); Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 248.); Paszab (EA 2232/5. – Turi Sándor gy., 1950); Paszab (EA 6111. – Turi Sándor gy., 1955); Hajdúnánás (EA 2991/7–8. – Béres András gy., 1950-es évek); Sárrétudvari (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105362. – P. Madar Ilona gy., 1963); Nyírvasvári (EA 8388/14. – Dobos Ilona gy., 1967); Jászság (Gulyás Éva, 2000. 63.).

ER: Dész (Kádár József, 1992. 18–19.; Uő, 2000. 48. – 1892); Krizba (Seres András, 1984. 491.); Magyarfráta (Keszeg Vilmos, 1992. 205.); Uzdiszentpéter (EA 26331. – Hints Miklós gy., 1995); Szucság – 2 (Magyar Zoltán, 2004a. 323., 323–324.); Magyarvista (András Erzi Erdei, 2008. 285–286.); Fehéregyháza (Magyar Zoltán, 2011a. I. 318.).

SZ: Maksa (MZA 57524. – Kakas Zoltán gy., 1968); Gyergyótölgyes: Hágótó (MNA R/91. IV. 99. – Vincze Ildikó gy., 1969); Gyimes: Jávárdi pataka (Salamon Anikó, 1987. 148. – 1971); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2003. 340.); Gyimes: Nagygyimes (Antal Mária, 2004. 72.).

MO: Somoska (MNAR HS 60114. – Diószegi Vilmos gy., 1950).

G 35. A kincsásó gazdaságában bekövetkező károk.

G 35.1. A kincsásó elpusztult állatai. A földben rejtőző kincset kihúzó/a kincs kiemeléséhez odavitt/a kincset hazafuvarozó igásállatok (lovak/ökrök/kecskék) a helyszínen/kevés idő múlva megdöglenek. / A kincs megtalálást követően a kincsásó családi gazdaságában az összes haszonállat elpusztul. / A kiásott/talált kincsből vásárolt összes haszonállat rövid időn belül elpusztul.

DT: Dobri (EA 4188/58. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Pécsudvard (WMMEA 590-80/10. – Szemelyácz Zsuzsanna gy., 1979); Marócsa (Zentai Tünde, 1983. 100.); Örtilos (Eperjessy Ernő, 2009. 192.).

FF: Szögliget (HOMNA 1361. – Paládi-Kovács Attila gy., 1961); Mikóháza (EA 14557/39. – Pataki Katalin gy., 1966); Derenk/Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 360.); Jósvalfő (MNAR HS 91905. – Miskolczy József gy., 1969–1975); Méra (MNAR HS 91911. – Sipos Zoltán gy., 1969–1975); Garany (MZA 97541. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

AF: Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 311.); Ároktő (HOMNA 1014/1–2. – Szortsik Tibor és Szombati István gy., 1961); Bátya (Fehér Zoltán, 2013. 102. – 1975); Ároktő (HOMNA 4321/8. – Szűcs Szergej gy., 1980).

ER: Nagykeresztes (Kádár József, 2000. 83. – 1892); Mezőbodon, Magyarfráta (Keszeg Vilmos, 1992. 203., 205.); Mezőveresegyháza (MZA 28583. – Orbán Dániel gy., 2002); Kárásztelek (Magyar Zoltán, 2007a. 323.).

SZ: Gyimes: Hidegség pataka (Salamon Anikó, 1987. 145–146. – 1972); Gyimes: Kostelek – 2 (Magyar Zoltán, 2003. 339., 340.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 372–373.); Homoródalmás (Magyar Zoltán, 2011d. 180.).

G 35.1.1. A kincs kihúzatása miatt elpusztult állatok. A földben rejtőző kincset kihúzó/a kincs kiemeléséhez a gödörhöz vitt/a kincset hazafuvarozó igásállatok (lovak/ökrök/szamarak) a húzatás közben/a kincs kiemelését követően nemsokára megdöglenek.

DT: Dobri, Marócsa, Örtilos.

FF: Derenk/Szögliget, Garany, Jósvalfő, Méra, Mikóháza, Szögliget.

AF: Ároktő – 2, Bátya.

ER: Kárásztelek, Mezőbodon, Nagykeresztes.

SZ: Gyimes: Hidegség pataka, Gyimes: Kostelek – 3.

G 35.2. A kincsásó leégett háza. Az elrejtett kincset kiásó/megtaláló személy nem sokáig élvezheti hirtelen jött gazdagságát, ugyanis leég a háza/a csűrje/a leégett épületben odavész az összes ott őrzött pénze.

AF: Békés megye (Gunda Béla, 1934. 21.); Sárrétudvari* (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105362. – P. Madar Ilona gy., 1963).

ER: Datk (Magyar Zoltán, 2011a. I. 286.).

SZ: Homoródalmás (Magyar Zoltán, 2011d. 180.).

G 35.3. A kincsásó elolvadt vagyona. Az elrejtett kincset kiásó/megtaláló személy hatalmas vagyona gyorsan elolvad, és a gyermekei/az unokái már ugyanolyan szegények, mint ő maga volt a kincstalálás előtt.

AF: Polgár (HMNA 200/1. – Makó Erzsébet gy., 1962).

ER: Nagyg völgye* (Zsurek Antal, 1895. 436.); Kövend, Várfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I. 444., 444–445.).

MO: Magyarfalu (MNAR HS 101502. – Szendrey Ákos gy., 1950).

→MZ I. F 71.

G 37. A kincstaláló tönkrement házassága. Az elrejtett kincset véletlenül megtaláló személy hirtelen meggazdagodik ugyan, de boldogtalanná válik a házassága.

AF: Paszab (EA 2232/5. – Turi Sándor gy., 1950).

G 38. A kincsásó elérhetetlen lelki üdve. Az elrejtett kincset megtalálók a kincsen lévő átok miatt valaki mással bontatják ki a rejtkehelyet, és a felbékelt személy rögtön meghal. A kincsásók meggazdagodnak ugyan, de többé nem járhatnak a templomba, mert amint belépnek, kitör rajtuk az epilepszia. / Aki átkos kincset ás ki, többet nem képes bemenni a templomba.

FF: Zólyom vármegye (Versényi György, 1895. 131–132.).

ER: Magyarbece (Magyar Zoltán, 2008a. 296–297.).

→MZ VI. M 12.4.2.

G 40. A kincsásót sújtó egyéb csapások. Az elrejtett kincs kiásóját/megtalálóját sújtó egyéb szerencsétlenségek és csapások.

AF: Tiszaigar (Barna Gábor, 1974. 282–283.).

ER: Kolozsvár (Herrmann Antal, 1905b. 59–60.); Kide (MZA 82897. – Szűcs Sándor gy., 1941); Kajántó (MZA 82894. – Magyar Zoltán gy., 2006); Bogdánd (Magyar Zoltán, 2007a. 325.).

SZ: Sepsiszentgyörgy (MZA 57557. – Demeter Lajos gy., 1972); Gyimes: Antalok száda (MZA 57601. – Mónus Berta kézírata, 1990-es évek); Gyimes: Hidegség pataka (Magyar Zoltán, 2003. 337.); Márkod (Uő, 2007b. 71.); Oklánd (Uő, 2011d. 180.).

G 41–50. A kincsert cserébe adott lélek

G 41. A kincsert elkárhozott lélek. Az elrejtett kincsert cserébe a kincsásó/a kincstaláló eladja a lelkét az ördögnek, aki már az illető hátralévő életében is ott áll mellette. / A kincsszerzés miatt elkárhozott ember lelke a halála után kísértetként bolyong a környéken.

DT: Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946).

FF: Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 45. – 1883); Szögliget (EA 19490. – Hajdú Imre gy., 1977); Szögliget (Hajdu Imre, 1981. 6.); Tokaj (Dobos Ilona, 1984. 101.); Tornaújfalú, Körtvélyes (MZA 334., 114. – Magyar Zoltán gy., 1996, 1997); Gölnicbánya (Neidenbach Ákos, 2000. 87.); Szögliget (Magyar Zoltán, 2001a. 360–361.); Martonyi (Uő, 2005a. 166.).

AF: Hortobágy vidéke (Végh Kálmán Mátyás, 1903. 11–12.); Szerep, Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1955. 52., 160.).

ER: Feketehalom (Herrmann Antal, 1893. 29.); Nagymoha (AFAR Mg. 1582. II. g. – Faragó József gy., 1967); Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 394. – Bosnyák Sándor gy.).

SZ: Sepsibükszád (Herrmann Antal, 1893. 350.); Csíkszentkirály (Vitos Mózes, 1894. 125–126.).

→MZ V. R 106–107. →MZ VIII. G 38.

G 43. A kincséért cserébe adott feleség. A kincs őrzőjének a kincssásó a saját felesége életét/a felesége lelki üdvét ajánlja fel az elrejtett kincséért cserébe. / A kincssásó a feleségével ásatja ki a kincset/a felesége kendőjével borítja le a kigyúló tüzet, miáltal a kincsen lévő átok az asszonyt sújtja.

DT: Kercaszomor (Moldova György, 1974. 201.); Óriszentpéter (Szikszay Edit, 1990. 38.).

AF: Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Sárretudvari (Pócs Éva szerk., 2012. 433. – P. Madar Ilona gy., 1963).

ER: Magyarvalkó (Jankó János, 1892. 194.); Magyarvista (András Erzi Erdei, 2008. 285–286.); Melegföldvár (Magyar Zoltán, 2012a. 388.).

G 44. A kincséért cserébe adott utódok. A kincs őrzőjének a kincssásó a saját gyermeke/gyermekéi életét/lelki üdvét ígéri az elrejtett kincséért cserébe. / A kincssásó az egyik gyermekével ásatja ki a kincset/a saját gyermekeivel hányatja be a gödört, miáltal a kincsen lévő átok a gyereket/gyerekeket sújtja.

AF: Nádudvar (EA 10569/2. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 167.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 234–235.); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 495–496.); Nagyiván (Füvessy Anikó, 1992. 317–318.); Vaján (EA 26216/73. – Bodnár Lajos gy., 1994); Asszonyvására (Magyar Zoltán, 2012c. 158–159.).

ER: Magyarózd (Horváth István, 1971. 45.; Uő, 1980. 47.); Rév (Bihari népmondák, 1995. 125–126. – Fábíán Imre gy., 1984); Magyarország (Keszeg Vilmos, 1999. 340.); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133.); Magyararkiskapus, Magyarvalkó (Magyar Zoltán, 2004a. 324–325., 325–326.); Harangláb (Uő, 2005a. 147.); Vajasd (Uő, 2008a. 297.); Berettyószéplak* (Salánki-Fazekas Éva, 2011. 130.); Kispulyon (Magyar Zoltán, 2012a. 388–389.).

SZ: Gyergyótölgyes: Hágótó (MNA R/91. IV. 99. – Vincze Ildikó gy., 1969); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2003. 340.; Uő, 2009a. 288–289.); Gyimes: Magyararcsügés (Takács György, 2004. 372.).

MO: Magyarfalu (EA 7480/46. – Szabó Mátyás gy., 1951); Külsőrekecsin (Halász Péter, 2005. 180–181. – 1978); Magyarfalu (Csoma Gergely, 2016. 37. – 1990); Trunk – 2 (KJNTA ltsz. n.; MZA 66876. – Kinda István gy., 2001); Trunk (KJNTA ltsz. n.; MZA 67736. – Kinda István és Peti Lehel gy.); Klézse (Magyar Zoltán, 2011a. II. 519.).

G 44.1. A félreértésből eladott lélek. A kincssásótól a kincs őrzője azt kéri, hogy a kincséért cserébe adja neki a legkisebb tinóját/a kertjéből egy oltványt/azt, ami számára odahaza a legdrágább/a legkedvesebb. A kincssásó nem sejtve, hogy a kincset őrző rossz lélek az ő elsőszülött lányára/a legkisebb gyermekére gondol, akarata ellenére odaígéri a kért dolgot. A kincset megszerzi ugyan, de mire hazaérkezik, a gyermeke meghal.

ER: Magyarózd (Horváth István, 1971. 45.; Uő, 1980. 47.); Rév (Bihari népmondák, 1995. 125–126. – Fábíán Imre gy., 1984); Magyarszovát (Keszeg Vilmos, 1999. 340.); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133.); Magyarvalkó (Magyar Zoltán, 2004a. 325–326.); Kispulyon (Uő, 2012a. 388–389.).

MO: Magyarfalu – 2 (MNAR HS 91102. – Diószegi Vilmos gy., 1950); Magyarfalu (MNAR HS 101502. – Szendrey Ákos gy., 1950).

G 44.2. A tudatlanságból eladott lélek. A kincsasótól azt kéri a kincs őrzője, hogy az aranyért cserébe adja neki azt, ami a feleségénél van/azt, amije otthon van, ám nem tud róla. A férfi könnyű szívvel beleegyezik az alkuba és kiáshatja a kincset, és csak hazaérkezve szembesül azzal, hogy a felesége gyermeket vár, és ő a saját születendő gyermekét adta el az ördögnek.

MO: Trunk (KJNTA ltsz. n.; MZA 67736. – Kinda István és Peti Lehel gy., 2001); Külsőrekecsin (Halász Péter, 2005. 180–181.); Klézse (Magyar Zoltán, 2011a. II. 519.).

G 47. Az idegenekkel kiásott kincs. A kincsasó tudván azt, hogy a kincsen átok ül/a kincséért lelket kell adni cserébe, idegenekkel (a szolgájával/a cselédjével/egy deci pálinkáért egy iszákos öregemberrel/egy cigánnyal/egy árvaházból kivett nyomorék lánnyal/stb.) ásatja ki a kincset/hányatja be a kiásott gödröt.

DT: Göcsej (Gönczi Ferenc, 1914. 227.); Dobri (EA 4188/58. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Szentmihályhegy (MZA 54810. – Eperjessy Ernő gy., 1963).

FF: Regéc (DENIA 357/30. – Pecséri Ágnes gy., 1957).

AF: Vaja (JAMNA 380-67/11. – Muraközi Ágota gy., 1966); Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 108–109.); Tiszaörs (Füvessy Anikó, 1992. 316.).

ER: Magyarsárd (Magyar Zoltán, 2008a. 297.); Novoj (Magyar Zoltán, 2012a. 388.).

SZ: Almásrét (MZA 57558. – Kakas Zoltán gy., 1972).

G 51–60. Egyéb hagyományok

G 51. A talált kincséért elkövetett gyilkosság. A kincs elrejtője megöli az értékek elásásában segédkező testvérét, nehogy az bárkinek is elárulhassa a rejtekhelyet. / A kincset találó pásztort/szolgalegényt meggyilkolja a gazdája, hogy titokban maradjon hirtelen meggazdagodásának az eredete.

AF: Karcag (Kimmach Ödön, 1903. 58–59.).

SZ: Homoródkarácsonyfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 184.; Benedek Elek, 1979. 113.); Homoródszentpál (Olosz Katalin szerk., 1972. 183. – 1898); Homoródkarácsonyfalva (Gergely Géza Péter, 1979. 3.); Szakadát (Barabás László, 1998. 172–173.); Homoródkarácsonyfalva (Magyar Zoltán, 2011d. 176.).

→MZ VIII. G 16.1–2.

G 53. A kincs használata betegséggel jár. Amikor az elrejtett kincset meglelő személy időnként kivesz valamennyit a féltve őrzött pénzből, mindannyiszor

átmenetileg megbetegszik (az ágyának dől/eszméletét veszti/félrebeszél/az ördög megveri).

FF: Mikóháza (HOMNA 1718/37. – Pataki Katalin gy., 1966).

AF: Vajdácska (EA 13769/17. – Szűcs Havaska gy., 1963).

ER: Tordatúr – 3 (Csöggör Enikő, 1998. 228., 230–232.); Szőkefalva (Magyar Zoltán, 2005a. 147.); Szilágypanit (Uő, 2007a. 326.); Mezőverese gyháza (MZA 76236. – Magyar Zoltán gy., 2010); Mezőverese gyháza (Magyar Zoltán, 2011a. II. 151.; Uő, 2012a. 375. – Orbán Dániel gy.); Mezőköbölkút (Magyar Zoltán, 2012a. 394.).

G 55. A katasztrófával fenyegető kincésítés.

G 55.1. Az elsüllyedéssel fenyegető kincésítés. A táltos/egy idős török megjövendőli, hogy ha kiássák az elrejtett kincset, az egész szomszédos mezőváros elsüllyed.

AF: Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1995. 159.); Mezőtelegd (MZA 50855. – Varga Árpád gy., 1990 k.).

FF: Szécsény (PMNA 7/3–4. – Solymos Ede gy., 1949).

G 55.2. Az elárasztással fenyegető kincésítés. A kincs reményében megfúrt dombból annyi víz tör fel, hogy elönti a környező vidéket. / A kincset rejtő hegyet nem szabad felásni, mert a kincses kádak mindegyike egy-egy tengerszemet takar, és ha azokat elmozdítják, annyi víz tör fel, hogy elpusztítja a környező vidéket. / A kútba süllyesztett kincses harangot nem szabad kiemelni, mert ha valaki megtenné, a falut elöntené a kútból felbuzgó víz.

DT: Tata (Rohrbacher Miklós, 1888. 99.; Szendrey Zsigmond, 1926. 138.).

FF: Szécsény (PMNA 7/3–4. – Solymos Ede gy., 1949); Bodrogszegi (Angyal Béla szerk., 1955. 53.).

AF: Beresztász vidéke (Keresztély Balázs szerk., 1992. 60–61. – Dalmay Árpád gy., 1987).

ER: Kalotaszeg (Családi Kör, 1938. január, melléklet; Kalotaszeg, 1990. 3. szám, 7.); Magyarbikal (Sebestyén Kálmán, 1995. 37.; Uő, 1996. 40.; Uő, 2004. 51.); Magyarbikal (Magyar Zoltán, 2004a. 264.).

→MZ IX. F 43. →MZ IX. F 45.

G 55.3. A kincses pincéből kiáradó mérges gázok. A kibontott/felnyitott kincses pincéből fojtogató mérges gáz/kénés szag árad ki, megfertőzve a környező vidék levegőjét.

FF: Bodrogszegi (Angyal Béla szerk., 1955. 53.).

SZ: Csikmadaras (EA 26254/29. – Pál-Antal Sándor gy., 1995).

G 57. Az átkos pénz. A pénzhez a megszerzése/elrejtése közben elkövetett gyilkosság miatt vér tapad, ezért elátkozott kincs az. / A rablók/betyárok elrejtett kincse (többnyire) átkos pénz.

FF: Bódvaszilás (Magyar Zoltán, 2001a. 359.).

AF: Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1936. 302.); Nagyrábé (EA 14767/60. – Molnár Ambrus gy., 1966).

ER: Kalotadámos (Versényi György, 1901. 270.).

G 60. Elátkozott kincsről szóló egyéb hagyományok.

G 60.1. Az átkot jelző pinceajtó. A kincset rejtő pince ajtajára az van felírva, hogy átkozott lesz az, aki az ajtót kinyitja.

ER: Gógán (Magyar Zoltán, 2005a. 78. – Orbán Dániel gy.).

G 60.2. Az átkos kincs füstje. Aki kiássa az átokkal eltett kincset, annak a házat attól kezdve örökké füst lengi be.

SZ: Eresztevény (MZA 57513. – Kakas Zoltán gy., 1968).

G 60.3. A kakassá változó tyúk. Ha a tyúk olyan helyen kapirgál, ahol kincs van elrejtve a földben, rövid időn belül kakassá változik.

AF: Szeged vidéke (Móra Ferenc, 1982. 405. – 20. század eleje).

H 1–40. SIKERTELEN KINCÁSÁS, EREDMÉNY NÉLKÜLI KINCSKERESÉS

H 1–10. Az eredménytelen kincásás

H 1. A megkésített kincásók.

H 1.1. A gyorsan elalvó láng. A kincskigyulás szemtanúja késlekedés nélkül a láng helyének megkeresésére indul, de mire odaérne, a láng elalszik, és a kincs pontos helye továbbra is titokban marad.

DT: Szókéd* (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 990.).

FF: Vámosmikola (Gulyás Éva, 1977. 495.); Nagybörsöny (MZA 110160. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Nagyecsed (Luby Margit, 1985. 68. – 1954); Csidaballapuszta (EA 26370. – Szabó Imre gy., 1959).

ER: Torockó (MZA 1020. – Magyar Zoltán gy., 2003); Bethlenszentmiklós (Magyar Zoltán, 2005a. 144.).

SZ: Ilyésmező (Téglás Gábor, 1927. 47.); Maroshévíz (BBE MIK D-23/155. – Bodor József gy., 1964); Bikfalva (EA 24554/14. – Zsigmond Győző gy., 1990); Bodos (Lőrincz Sándor, 2003b. 37–38.); Nagyadorján (Zsigmond Győző szerk., 2004. 107. – Nagy Ödön gy.).

H 1.2. A vétkes késlekedés. A kincskigyulás szemtanúja/a kincses ládára/megnyíló kincses pincére bukkanó ember ahelyett hogy késlekedés nélkül megragadná a ritka alkalmat, hazaszalad szerszámokért/segítségért/úgy dönt, hogy csak másnap reggel jár a dolog végére, de mire visszatér a helyszínre, a kincskigyulás/az időközben bezárult kincses barlang pontos helyét/a nagy vasládát már nem leli meg/a frissen ásott gödröt/az üres ládat megpillantva nyilvánvalóvá válik számára, hogy valaki már megelőzte őt.

DT: Zalavár (Takács Lajos, 1972. 516. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1759); Koppányszántó (EA 2308/23. – Takács Lajos gy., 1951); Lábatlan (BBMNA 14/64–65. – Balogh László gy., 1970); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1987. 617.).

FF: Stósz, Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 29., 47. – 1880, 1883); Kemenec (Kolacskovszky Lajos, 1938. 190.); Dernő (FTIEKA 1167/2. – Tichy Kálmán gy., 20. század első fele); Regéc (DENIA 357/29. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Mogyoróska (EA 7105/7. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Tarcsl (MNAR HS 90432. – Dobos Ilona gy., 1962); Mónosbél (MNT 23/4. – Koós Gábor gy., 1969–1975); Csitár (MNAR HS 90601. – Bárdos Ferenc gy., 1969–1975); Taktaszada – 2 (Szabó Lajos, 1975. 273., 278.); Körmöcbánya (EA 16019/10–11. – Lánzos Zoltán gy., 1977); Domaháza (EA 22001/13–14. – Dobosy László gy., 1981); Dernő (Magyar Zoltán, 2001a. 368.); Bussa – 2 (MZA 84257., 84263. – Varga Norbert gy., 2002, 2003); Gömörvidék (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 153.); Garany – 2 (MZA 97539., 98803. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013, 2014).

AF: Csaroda (EA 26301/6. – Papp Gézáne gy.); Békés, Gyulavári (EFMA 106-67/1., 3. – Maróti György gy., 1951); Karcsa (Balassa Iván, 1975. 27–28.); Mórícsgát (Fehér Zoltán, 2004a. 407.); Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 160–161.).

ER: Hunyad vármegye (Kuun Géza, 1890. 182.); Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.); Hétfalu (AFAR F 8311. – Nagy Olga gy., 1970); Türe (Magyar Zoltán, 2004a. 313. – Vöő Gabriella gy., 1971); Ördöngösfüzes (Magyar Zoltán, 2011a. II. 79.; Uő, 2012a. 394–395.); Cege (Uő, 2012a. 392.).
 SZ: Ilyésmező (Téglás Gábor, 1927. 47.); Székelypálfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 79.); Homoródalmás (Dénes István, 2002. 45–46.); Gelence (Magyar Zoltán, 2006a. 172.).

H 2. A hiába keresett kincslelő hely. A kincssásók a kincskigyulás/régi iratok/ térképek/egy szemtanú/a kincs elrejtőjének útmutatásai nyomán sokáig keresik a kincsrejtő helyet, de nem találnak rá. / A kincs elrejtője évekkel később visszatérve nem találja meg az elrejtés pontos helyét, mert időközben nagyon megváltozott a rejték hely természeti környezete.

DT: Csonkahegyhát, Petrikeresztúr (EA 6207/3., 5. – Szentmihályi Imre gy., 1956, 1958); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1987. 617. – 1958); Szigetvár (Kováts Valéria, 1962. 261–262.; Pesti János szerk., 2002. 246–247.); Csörötnék (Kuntár Lajos, 1964. 630.); Velence (Gács Béla, 1978.; Kovács Sándor Iván szerk., 2001. 212.); Pankasz (EA 20335/12. – Avas Kálmánné gy., 1979); Bakonytamási (Veszprém megye földrajzi nevei II., 1987. 101.); Dobronak (Magyar Zoltán, 2010. 139.).

FF: Késmárk (A tengeri kisasszony, 2006. 937. – Lindtner Ernő gy., 19. század közepe); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 75. – 1879); Szepesség (A Magyarországi Kárpát Egyesület Évkönyve XVIII., 1891. 198.; Neidenbach Ákos, 2000. 70.); Dobsina (Wiesinger Frigyes, 1893. 8.); Znióvárjalja (Zányi Kálmán, 1886. 25. szám, 2.); Körmöcbánya – 2, Lietava (Versényi György, 1895. 129–131.); Börzsöny vidéke (Kolacskovszky Lajos, 1938. 316–317.); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 318–319.); Bogács (EA 6289/14. – Bodgál Ferenc gy., 1958); Karancseszki (MNAR HS 180305. – Petrőczy Gyula gy., 1959); Márianosztra (EA 12891/202. – Korcsmáros László gy., 1960); Szepesség (Grósz Alfréd, 1971. 10.); Körmöcbánya (EA 16019/11–12. – Láncoz Zoltán gy., 1977); Bernecebaráti (MZA 97211. – Hála József gy., 1982; Küllős Imola, 1988. 183.); Karancseszki (Fejős Zoltán, 1985. II. 63.); Viszló/Debrőd (Kisfalusi János, 1995a. 204.); Torna (MZA 1403. – Magyar Zoltán gy., 1997); Szádelő, Kecső (Magyar Zoltán, 2001a. 312., 357.); Nyitrageszte (Uő, 2002. 99.); Sajóháza (MZA 1412. – Magyar Zoltán gy., 2003); Rárósműlyad, Óbást (MZA 25524., 92966. – Varga Norbert gy., 2003, 2005); Fülek (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 155–156.); Sárosiszép (Szekrényessy Attila, 2007. 55.); Felsőlánc, Sánkfalva/Naprágy, Vígtelek (MZA 84688., 93069., 93026. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008–2009); Jeszte (MZA 93077. – Varga Norbert gy., 2011).

AF: Nyírvasvári (EA 8388/15. – Dobos Ilona gy., 1967); Kunmadaras (GYINMA 1185-75/111. – Barna Gábor gy., 1975); Nagykőrös (AJMA 418-77/33. – Barna Gábor gy., 1976); Doroszló (Kovács Endre, 1982. 60.); Jánoshalma (Karsai Ferenc, 1987. 478.); Karcag (Szerepi Nagy Antal, 2006. 70–71.); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004a. 408.).

ER: Krizba (Csáki Árpád, 2012. 161. – Pesty Frigyes, 1864. Brassó-vidék); Szászcsór (Kőváry László, 1852. 180.; Uő, 1866. 57.); Kide (MZA 103800. – Szűcs Sándor gy., 1941); Nagymoha (AFAR Mg. 1661. I. d. – Faragó József gy., 1967); Bályok (Bihari népmondák, 1995. 193–194. – Fóris Ilona gy., 1981); Rév (Uo., 133. – Fábán Imre gy., 1984); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 228.); Magyarvalkó (Magyar Zoltán, 2004a. 304.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2011. 126–127.); Rév – 2 (MZA 91065., 91069. – Magyar Zoltán gy., 2011); Mezőköbölkút (Magyar Zoltán, 2012a. 396.); Rév – 2 (MZA 94445., 94450. – Magyar Zoltán gy., 2012.).

SZ: Homoródkarácsonyfalva (Herrmann Antal, 1894. 283–284. – Derzsi József kézírata); Gyergyócsomafalva (Árva József, 1947. 102–103.); Maroshévíz (BBE MIK D-23/154. – Bodor József gy., 1964); Mikháza (BBE MIK D-24/31–32. – Rechita Hajnal Mária gy., 1965); Csíkszentdomokos (EA 26156/24–25. – Kopasz Katalin Csilla gy., 1994); Parajd (EA 26193/3–4. – Gub Jenő gy., 1995); Székelypálfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 30.); Gyimes: Kostelek – 2 (Takács György, 2004. 378., 382.); Homoródkeményfalva (Magyar Zoltán, 2011d. 178.).

H 4. A teljesítetlen feltételek.

H 4.1. Az elmaradt áldozat. A kincsásók nem végeznek emberáldozatot/állatáldozatot a kincs felett/analógiás áldozati rítussal nem oldják fel az elrejtett értékeken lévő átkot és kötést, miáltal a kincshez nem tudnak hozzáférni.

DT: Rózsásszeg (EA 6305/30. – Szentmihályi Imre gy., 1958).

FF: Boldva (MTA NTI K 78/8–9. – Németh Imre gy., 1962); Tokaj (Dobos Ilona, 1984. 102.).

AF: Szőreg (EA 2856/12. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szatmárcseke (Luby Margit, 1985. 69.); Békés megye (Gunda Béla, 1934. 21.); Tiszaigar (EA 4094/234. – Katona Imre gy., 1949); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 360.); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 79.); Jászdózsza (MNAR HS 91501. – Gulyás Éva gy., 1969–1975); Karcsa (Balassa Iván, 1975. 27–28.); Szatmár megye (Bihari Anna, 1980. 295. – Luby Margit gy.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 600.; Uő, 1992. 316.); Dozmat („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 308–310. – Tóth József gy.); Nagykágya (Magyar Zoltán, 2012c. 157–158.).

SZ: Ojtoz (MZA 63430. – Kakas Zoltán gy., 1968).

MO: Magyarfalva (Hegedűs Lajos, 1952. 267–268.); Magyarfalva (Halász Péter, 2005. 178.).

H 4.2. A lefedetlen kincs. A kincskigyulás szemtanúja nem végzi el az ilyenkor célszerű rituális cselekedetet (nem dobja rá a tűzre egy ruhadarabját/zebken-dőjét/stb.), miáltal a kincs még mélyebbre süllyed a földben/nem marad fenn a felszínen.

DT: Rózsásszeg (Gönczi Ferenc, 1914. 227–228.); Kopács (Lábadai Károly, 1994. 397. – 1942); Süttő (EA 4188/115. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Őcsény (WMMEA 40-74/34–35. – B. Balogh Istvánné gy., 1963); Mesztegyő (RRMNA 505/20. – Jáger Márta gy., 1969); Felsőmocsolád (Orbán Gézané, 1973. 53–54.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/61. – Orbán Gézané gy., 1984).

AF: Tarpa (JAMNA 269-67/48. – Ferenczi Imre gy., 1953); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 336.); Doboz – 2 (DENIA 1047/80., 80–81. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968).

ER: Kissolyos (Magyar Zoltán, 2008a. 289.); Várkudu* (Uő, 2011a. II. 282.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 129.).

SZ: Kiskászon (MZA 57552. – Keszeg Vilmos gy., 1972).

H 4.3. Az elmulasztott ajándék. A fehér emberrel találkozó halandó nem dob fehér zebkendőt a kincsőrző szellemnek, miáltal az nem mutatja meg neki a földben rejtőző kincseket. / A kincsásó elfelejt dobni aprópénzt a kincsőrző rossz szellemeknek/álmában nem adja oda a kincsőrző ősz öregnek a talált kincs felét, miáltal a fáradozása eredménytelen marad.

ER: Nagypetri (Keszeg Vilmos, 1999a. 393. – Gálffy Mózes gy., 1940-es évek); Györgyfalva (Kós Károly, 2000. II. 362.); Magyarkiskapus (Magyar Zoltán, 2004a. 373.).
 SZ: Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.); Székelypálfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 80.).

H 4.4. Az elmulasztott megváltás. A kincskereső félelemből/undorból képtelen arra, hogy kiállva a különféle rémisztő próbákat/megcsókolva az elátkozott kincskereső leányt, megváltsa őt, és ezáltal megszerezze az általa felügyelt kincseket.

DT: Mecsek vidéke (EA 6367/2812. – Szendrey Zsigmond gy., 1920-as évek); Kárász (EA 21575/20. – N. N. gy., 1943); Ibafa (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 124.); Magyaregregy (Páll Lajos szerk., 2007. 157. – 1971).

AF: Szatmár vármegye (Jakab József, 1895. 308–309.); Békés (EFMA 106-67/2. – Maróti György gy., 1951); Kállósején-Újfaluré (JAMNA 190-67/50. – Erdész Sándor gy., 1961).

H 4.5. A hiányzó szenteltvíz. A kinczsások nem visznek magukkal szenteltvizet/szentséget, amivel meghinhetnék/megszentelhetnék a kincsrejtő helyet/a kiásott kincset, miáltal a fáradozásuk eredménytelen marad (a kincs még mélyebbre süllyed/eltűnik a szemük előtt).

FF: Nógrádsipek (Pócs Éva, 1980. 588.).

AF: Újkígyós (Krupa András, 1981. 180–181.).

H 4.6. A nem ismert varázsigé. A kinczsások nem ismerik a kincs elrejtésekor mondott varázsigét/jelszót, miáltal nem tudják a földből kiemelni az aranyat/nem képesek a kincses pincébe bejutni.

FF: Dobsina (NIFA 238/3. – Nagy Dezső gy., 1958).

AF: Asszonyvására (Magyar Zoltán, 2012c. 159.).

ER: Torda (Orbán Balázs, 1889. 116–117.).

SZ: Ilyésmező (Téglás Gábor, 1927. 46–47.).

MO: Lábnyik (Bosnyák Sándor, 1980. 53.).

H 4.7. A hiányzó különleges állatok. A kinczsások nem képesek találni olyan állatokat (karácsony este született ikerökröket/egy tojásból született kakasokat/stb.), melyek a kincs kiemelésére egyedül alkalmasak lennének), miáltal le kell tenniük a kincs megszerzésére irányuló szándékukról.

AF: Tiszakeszi (Sajóvölgyi G. Péter, 1896. 174–175.); Orosháza (EA 6445/8. – Rajki István gy., 1938); Orosháza (EA 6445/10–11. – Nagy Gyula gy., 1943); Ároktő (HOMNA 1014/1–2. – Szortsik Tibor és Szombati István gy., 1961).

H 4.9. Egyéb elmulasztott rítusok. A kinczsás tudatlanságból/feledékenységből kifolyólag nem végzi el az elrejtett kincs megszerzéséhez elengedhetetlen rítusokat/cselekvéseket (nem segíti a kincséért viaskodó táltost/nem táncoltat meg a kincs fölött háromszor egy cigányasszonyt/nem viszi oda a kincs elrejtőjét/nem énekelve közelíti meg a kincsrejtő helyet/nem markolja meg a haját/

elfelejti a kiásott kincset megfűstöltni/a kincses barlangból kilépve elfelejt keresztet vetni/stb.), miáltal a fáradozása eredménytelen marad.

DT: Dunaremete (Diószegi Vilmos, 1958. 346.).

FF: Mónosbél (MNAR HS 90205. – Koós Gábor gy., 1969–1975); GömörSID (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 153.).

AF: Szőreg, Oroszlámos (EA 2856/5., 11. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 38–39. – 1950-es évek); Nyírtura (MNAR HS 90207. – István Erzsébet gy., 1959); Hódegyháza (Ferenczi Imre, 1979. 192.); Szolnok (Jász-Nagykun-Szolnok megye néprajzi atlasza, 2001. 109.).

ER: Gyalu (Kalotaszeg, 1891. 5. szám, 42. – Benedek Elek és Sebesi Jób gy.); Kalotaszeg (Herrmann Antal, 1893. 378.).

SZ: Csíkszentdomokos (MTA NTI K 649/I: 25. – Belatini Braun Olga gy., 1942–1944).

H 5. A kivehetetlen kincs.

H 5.1. Az elsüllyedő kincs. Az elrejtett kincset nem tudják kiemelni, mert mindig visszazuhan a mélybe/ha hozzányúlnak – nagy csörgés közepette – még mélyebbre süllyed a földben.

DT: Besenyő (Gönczi Ferenc, 1901. 411.); Örség – 2 (Róka Gyula, 1936. 330.); Nagykutas (EA 2699/13. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Vasvár (SMNK 192/I. 2. – Dömötör Sándor gy., 1952); Batyk (EA 6273/8. – Szemerkenyi Ágnes gy., 1957); Becsvölgye: Vargaszeg (EA 6305/12. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Pajzsszeg (NIFA 251/62. – Körner Tamás gy., 1968); Szakonyfalu (Pável Ágoston, 1976. 82.); Pusztaszentlászló (Sági Károly, 1982. 366.); Vajszló (Zentai Tünde, 1983. 98.); Miklósfá (Kardos Ferenc, 2010. 37. – Kotnyek Istvánné gy.).

FF: Bodrogszegi (Tomba Mihály, 1846. 155–159.); Regéc (DENIA 357/27. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Tokaj (EA 7480/52. – Pap Miklós gy., 1960); Tarcál (EA 7207/63. – Dobos Ilona gy., 1962); Tokaj (HOMNA 2104/107. – Szabó Lajos gy., 1968); Szécsénykovácsi* (MZA 84261. – Varga Norbert gy., 2002); Ipolynyitra (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 153.); Perjése (MZA 93038. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Hardicsa (MZA 98808. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014).

AF: Karcsa* (Balassa Iván, 1963. 516.; 1975. 20. – Fodor Sámuel feljegyzése, 1851); Kisgút (Csatáry György, 2001. 197. – Lehoczky Tivadar gy., 1885); Kisvárda/Örmező (EA 477/71–72. – Rubovszky Ferenc gy., 1914); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278.); Békés megye (MOA 9893. – Gunda Béla gy., 1930-as évek); Orosháza (EA 6445/3. – Szelezsán István gy., 1938); Orosháza (EA 6445/4. – Csizmadia Margit gy., 1938); Orosháza (EA 6445/5. – Fazekas Gizella gy., 1938); Tiszaigar (MNAR HS sz. n. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Pusztaföldvár (Nagy Gyula, 1955. 222.); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1955. 159.); Pusztaföldvár (EA 2032/25. – N. N. gy.); Hajdúnánás (EA 7639/23. – Kiss Eszter gy., 1959); Gádoros, Orosháza (EA 12572/10., 12. – Ágoston Éva gy., 1960); Verseg (MNAR HS 103101. – Dégh Linda gy., 1960); Tiszamogyorós (NIFA 124/119. – Dégh Linda gy., 1962); Murony (Legendás Békés, 2005. 6. – Mokány Miklósné gy., 1963); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 131.); Tornyospálca (EA 15457/19. – Ferken Imre gy., 1967); Hajós (MNT 23/4. – Harmath Lajosné gy., 1969–1975); Újszentmargita (Barna Gábor, 1974. 285.); Tótkomlós, Csanádalberti (Krupa András, 1974. 300–301., 301–302.); Bática (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Pusztaföldvár (Patay Pál, 1977. 42.); Akasztó (VKMA ltsz. n.; MZA 78901. – Réthey Prikkel Miklós gy., 1977); Kecel (EA 20517/52. – Fehér Zoltán gy., 1978); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 140. – Baranyi Katalin gy., 1980);

Hegyközszentmiklós (Uo., 142–144. – Molnár Jolán gy., 1980); Éradony (Uo., 110. – Dandé Bálintné gy., 1980); Karcag* (Szerepi Nagy Antal, 2006. 69–70.); Aracs (Aracsi Vajda János, 2007. 30.); Albis (Magyar Zoltán, 2012c. 159.); Érdengeleg (MZA 107199. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER Várkudu (Duka János, 1993. 49–50. – 1951); Magyarózd (Horváth István, 1971. 454.; 1980. 44., 539.); Tóhát (Keszeg, 1992. 206–207.; Uő, 1999. 338–339.); Aranyosszentmihály (Komáromi Tünde, 1994. 36.); Tordatúr (Csöggör Enikő, 1998. 230.); Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 247.); Ipp (Uő, 2007a. 325.); Visa (Uő, 2012a. 395.).

SZ: Gyimes: Hidegség pataka (Salamon Anikó, 1987. 146.); Közéapajta (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 208–209. – 2001); Bodos (Lőrincz Sándor, 2003b. 37–38.); Gyimes: Kostekek (Takács György, 2004. 373.).

MO: Magyarfalu (Bosnyák Sándor, 1980. 122.).

H 5.2. A vándorló kincs. Az elrejtett kincs természetfeletti erők őrizete alatt áll, és ha valaki hozzákezd a kiásáshoz, a kincs magától/őrzői közreműködésével eltűnik arról a helyről/mindig továbbmegy a földben.

KM: H. n. (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–33.; Ilyefalvi Emese szerk., 2014. 241. – A Tudás Könyve, 17. század).

DT: Sármellék (MNAR HS 111605. – Dégh Linda gy., 1960); Törökkoppány (EA 21150/20. – Bősze Gábor gy., 1981).

FF: Dobsina (NIFA 238/2. – Nagy Dezső gy., 1958).

AF: Klárafalva (EA 2856/4. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szatmár megye (Bihari Anna, 1980. 295. – Luby Margit gy.); Tyukod (EA 5860/176.; Pócs Éva szerk., 2012. 377. – Ferenczi Imre gy., 1953); Tiszakécske (MNAR HS 101203. – Lovas Zoltán gy., 1969–1975); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Kecel (EA 20517/52. – Fehér Zoltán gy., 1978); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 600.; Uő, 1991. 312.); Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 408.).

ER: Nagyg völgye* (Zsurek Antal, 1895. 436.); Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.); Ipp (Magyar Zoltán, 2007a. 325.).

SZ: Felsőrákos* (Kriza János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Torja (Orbán Balázs, 1869. III. 86.); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 76.); Gyergyótölgyes-Hágótó (MNA R/91. IV. 99. – Vincze Ildikó gy., 1969); Parajd (Barabás László, 1998. 206.); Gyimes: Áldomás pataka (Antal Mária, 2004. 69.).

→MZ VIII. H 12.3.

H 5.3. A vízzel elöntött gödör. Az elrejtett kincset nem lehet kivenni, mert mielőtt odáig jutnak az ásással, víz önti el a kiásott gödröt.

DT: Kaszaper (EA 4213. – Nagy Dezsőné gy.).

AF: Hajdúszoboszló (Szívós Béla, 1912. 36.); Derzstomaj (GYINMA 219/1–2. – Bereczki Imre gy., 1936).

ER: Kajántó (KJNTA 1074-03/1. – Pete-Komáromy Sára gy., 2003).

H 5.4. A kincset védő örvény. Az elrejtett kincset lehetetlen megközelíteni, mert azelőtte tátongó örvény minden próbálkozót magába szippant.

FF: Liptóóvár (Lovcsányi Gyula, 1881. 56–57.).

H 5.5. A kincses üregből kicsapó láng. Az elrejtett kincset lehetetlen megszerezni, mert amikor megközelítik, a kincses üregből (kútból/barlangból/alagútból) mindig hatalmas láng csap ki.

DT: Pilisszentlászló (MMMNA 1353-1976/22. – Benkő Judit gy., 1972).

AF: Uszód (Kuczay Károly, 1980. 73. – Szeghalmi Ambrus gy., 1962); Nagyrábé (EA 14767/60. – Molnár Ambrus gy., 1966); Bihardancsháza (EA 17249/23. – Molnár Ambrus gy., 1971);

ER: Magyarbikal (Jankó János, 1892. 35–36.); Magyarbikal (Magyar Zoltán, 2004a. 320.).

H 5.6. A természetfeletti hóesés. Amikor a kincshasók a kincset rejtő hely közelébe érnek, olyan hóesés támad, amelyben emberfej nagyságú hópelyhek esnek, meghatárlásra kényszerítve a meggazdagodni vágyó embereket.

DT: Rózsásszeg (Gönczi Ferencz, 1914. 66.).

H 5.7. Az elmozdíthatatlan kő. Az elrejtett kincset nem lehetséges megszerezni, mert azt egy hatalmas kő/szikla fedi/torlaszolja el, amit a kincshasók nem tudnak elmozdítani.

FF: Balogfalva (MZA 93073. – Varga Norbert gy., 2004).

AF: Vajdácaska (EA 13769/13. – Szűcs Havaska gy., 1963); Bene (EA 27549/5. – Horváth László gy., 1997); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 155.).

ER: Farnas (Magyar Zoltán, 2004a. 335.); Rév (MZA 94448. – Magyar Zoltán gy., 2012).

SZ: Zabola (Fejér Miklós, 1972. 132.); Bodos (Lőrincz Sándor, 2003b. 37–38.).

H 5.8. A felnyithatatlan vasajtó. A kincses pincébe vezető utat hatalmas vasajtó zárja el, amit lehetetlen kinyitni.

FF: Regéc (DENIA 357/28. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Szanda (Szende László, 2002. 415.).

ER: Torda (Kőváry László, 1853. 110.); Sáromberke (Magyar Zoltán, 2011a. II. 520.).

→MZ VIII. A 15.2.1. →MZ VIII. A 16.1.1. →MZ VIII. A 17.1.2.

H 5.9. A folyton kialvó lámpafény. Az elrejtett kincset nem lehetséges megtalálni, mert a kincses pincébe lépve folyton/nyomban kialszik a kincshasók által magukkal vitt gyertya/fáklya/lámpa fénye.

DT: Rábahídvég (EA 2448/19. – Dömötör Sándor gy., 1951); Lovászpata (Edelényi Adél, 2003. 65.; Uő, 2004. 231.).

AF: Orosháza (Gunda Béla, 1934. 23.); Mezőtelegd (MZA 50854. – Varga Árpád gy., 1990 k.).

ER: Haró/Puj (Magyar Zoltán, 2009d. 146–147.).

SZ: Homoródkeményfalva (Hála József, 2000. 237.).

H 5.10. Amit nappal ásnak, éjjel beszakad. Az elrejtett kincset (a kútba súlyszett harangot) nem lehetséges kiemelni, mert a gödör, amelyet a kincshasók estig ásnak, az éjszaka folyamán mindig beomlik.

DT: Egervár (EA 3975. – Szentmihályi Imre gy., 1953).

ER: Várhegy (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 215. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármege); Magyarcsaholy (Vass Márton, 1972. 28.); Nagyölyves (Hints Miklós, 2004. 30.).

H 5.11. A kincásókra törő rosszullét. Az elrejtett kincset nem lehetséges megszerezni, mert mihelyt a kincásók hozzáfognak a munkához/megközelítik a kincset, rosszullét lepi meg őket (szédülni kezdenek/kileli őket a hideg/a végtagjaik megmerevednek/stb.).

DT: Dinnyeberki (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 629.).

AF: Zsadány (Vasárnapi Ujság, 1859. 622.); Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Zsadány (EA 9992/63. – Nagy Lajos gy., 1956); Sárrétudvari (EA 87312/62–63. – P. Madar Ilona gy., 1963); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 78–79.).

ER: Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 338.); Mezőkeszű (Uő, 2011a. II. 518.; Uő, 2012a. 396.).

H 5.12. A kincsrejtő helyről elvihetetlen kincs. A kincásó csak akkor távozhat épségben a kincset rejtő helyről (barlangból/pincéből), ha az utolsó szemig lerakja a felpakolt kincseket.

→MZ VIII. G 7.

H 5.13. A megszerezetlen karbunkulus. A tátrai Karbunkulus-torony csúcsán tündöklő drágakő földi halandó által megszerezetlen. Aki felmászik érte, nem éri el, amikor pedig megpróbálják lelőni, belezuhan a hegycsúcs alatt lévő tóba (a Zöld-tóba), és lesüllyed a tó fenekére.

FF: Szepesség (Townson, Robert, 1793. 346.); Szepesség (Tanárky Mihály, 1814. 33.); Szepesség (Pulszky Ferencz, 1840b. 226–227.); Szepesség (Pulszky Teréz, 1851. I. 15–20.); Szepesség (Vasárnapi Ujság, 1863. 307.); Szepesség (Weber Samu, 1875. 288.); Szepesség (Törs Kálmán, 1878. 554.); Szepesség (Emeríczy G., 1886. 250.); Szepesség (Siegmetth Károly, 1890a. 148.; Uő, 1896. 100–101.); Szepesség (A Magyarországi Kárpát Egyesület Évkönyve XXV., 1898. 106.); Szepesség (Hanusz István, 1893. 338.; Uő, 1899. 12.; Uő, 1900. 58.); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 89–92.).

→MZ VIII. G 11.2. →MZ VIII. K 51.5.2.

H 7. A kincskigyulás helyén talált csontváz. A kincskigyulás nyomán ásní kezdő emberek a remélt értékek helyett egy hatalmas ember csontvázára találnak azon a helyen. / A fehér ember által mutatott helyet felásva az emberek a remélt kincs helyett egy emberi csontváza lelnek.

FF: Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 273.).

ER: Désakna (Magyar Zoltán, 2014a. 185.).

AF: Bezdán* (Bosnyák Sándor, 1968. 93.).

H 8. A megsemmisülő kincs. A kincses pincéből kicipelt kincsek a napvilágnál szénné változnak/hamuvá porladnak. / Az odvas fába/egyéb rejtkehelyre eldugott kincsek a fa/a ház leégésekor megolvadnak/megsemmisülnek.

KM: H. n. (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–33.; Ilyefalvi Emese szerk., 2014. 241. – A Tudás Könyve, 17. század).

DT: Esztergom (Esztergom és Vidéke, 1889. 32. szám, 8–9.); Bük (Dömötör Sándor, 1954. 56.); Bakony vidéke (Vajkai Aurél, 1959. 130.); Keménfa (SMNK 856/3. – Avas Kálmánné gy., 1973); Pankasz (EA 19984/44–45. – Avas Kálmánné gy., 1978).

FF: Bódvarákó (MZA 336. – Magyar Zoltán gy., 1997); Bódvarákó (Magyar Zoltán, 2001a. 348–349.); Ipolybalog (MZA 71326. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010).

AF: Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 247–248.).

ER: Arad-hegyalja (Vasárnapi Ujság, 1869. 656.); Torda vidéke* (Vöő Gabriella, 1992. 202.).

SZ: Szentábrahám, Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 121., 138.; Herrmann Antal, 1893. 349.); Csíkmadaras* („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 299. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Parajd (EA 26201/9. – Szócs Lajos gy., 1995); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 98.; Uő, 2009e. 110–111.).

H 9. Sikertelen kincshásás. A kincshásók meddő, eredménytelen fáradozásáról szóló/kudarccal végződő helyi kincshásásokat megörökítő hagyományok.

DT: Zalavár (Takács Lajos, 1792. 517–518. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1759); Tata vidéke (A Kincshásók bakot lóttek Tatánál c. ponyvairat, 1822.); Kesztlöc (Méri István, 1961. 3., 19. – 1827); Futak vidéke (Aldunai Lapok, 1860. 5. szám, 18.); Döbréte (Gönczi Ferencz, 1901. 411.); Dunaföldvár (WMMEA 113-74/7. – Berze Nagy Ilona gy., 1920–1921); Tök (Loschdorfer Anna, 1935. 72.); Óriszentpéter (SMK 153/III. 8. – Dömötör Sándor gy., 1951); Gersekarát (EA 2702/6. – Dömötör Sándor gy., 1951); Vasvár (SMNK 192/I. 1. – Dömötör Sándor gy., 1952); Nádasd (SMK 257/IV. 2. – Dömötör Sándor gy., 1955); Becsvölgye: Vargaszeg, Kustánszeg, Milejszeg (EA 6305/12., 21., 28. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Kisrákos (EA 12169/3. – Imre Sándor gy., 1959); Berzence (EA 4523/96–97. – Szállási Sándor gy.); Váralja (EA 14364/35. – Solymár Imre gy., 1962); Alsómocsolád (Pesti János szerk., 1999. 126. – 1963); Tapolca (EA 15858/48. – Hagymási Sándor gy., 1967); Andrásfa (DE MNYT K-484/49. – Nagy Erzsébet gy., 1967); Pajzsszeg (NIFA 251/63. – Körner Tamás gy., 1968); Börcs (EA 17590/4. – Abdai Anna és Szeles Zsuzsa gy., 1972); Pusztaszentpéter (EA 17482/39. – Avas Kálmánné gy., 1972); Kercaszomor (EA 17480/6. – Kovács József gy., 1972); Écs (EA 27448/46–47. – Orbán László gy., 1976); Velence (Gács Béla, 1978. 8.; Kovács Sándor Iván szerk., 2001. 212.); Bajánsénye (EA 19984/33. – Avas Kálmánné gy., 1978); Laskó, Haraszti (Ferenczi Imre, 1979. 203., 207–208.); Bogyiszló (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 461.); Szalafő, Püspökmolnári (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 402., 514.); Szőkéd (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 990.); Nagycsád (Veszprém megye földrajzi nevei II., 1987. 128.); Balatonendréd (RRMNA 2126/14. – N. N. gy., 1989); Balatonendréd (EA 23997/12–13. – N. N. gy., 1989); Óriszentpéter (Szikszay Edit, 1990. 38.); Kesztlöc (Edelényi Adél, 2004. 233.); Dobronak (Magyar Zoltán, 2010. 140.); Vágfarkasd (MZA 90759. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

FF: Aggtelek (Balázs Dénes, 1982. 99. – Losontzi István feljegyzése, 1788); Sáros vármegye/Komlóskeresztes (Pulszky Ferencz, 1840a. 169.); Alsószolca, Emőd, Mezőkövesd (Tóth Péter, 1988. 30., 108., 407. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Aggtelek (Hunfalvy János, 1867. CVI.); Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 32–33. – 1880); Túrmező (Nógrád vármegye, 1911. 132.); Csövár (EA 12164/10–11. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Ipolyszakállós (Dobrovolni Antal, 1935. 115.); Bán völgye (Herkely Károly, 1937. 475.); Nagyszalác (EA 9838/4. – Földessy Józsefné gy., 1944); Regéc (DENIA 357/31. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Borsodnádasd – 2 (EA 12161/4., 5. – Nemcsik Pál gy., 1959); Sirok (ENA

1619-73/4. – Sebestyén Csilla gy., 1973); Tarcál (EA 19484/19–20. – Pataky Ibolya gy., 1977); Bajmóc (Szombathy Viktor, 1979. 18.); Rád (Sági Károly, 1982. 365.); Bernecebaráti (MZA 97213. – Hála József gy., 1982); Hollókő (Szombathy Viktor, 1984. 170.); Alsótold (MOA 11746. – Bosnyák Sándor gy., 1986); Börzsöny vidéke (Puskás Péter–Végh József, 1997. 136–137.; Végh József, 2012. 33–34. – Korcsmáros László gy.); Gömörfüge (MZA 93031. – Varga Norbert gy., 1999); Áj, Szádelő, Tornagörgő (Magyar Zoltán, 2001a. 364–366., 372.); Gimes (Uő, 2002. 103.); Szécsénykovácsi, Rárósmúlyad (MZA 25615., 84266. – Varga Norbert gy., 2002, 2003); Egyházasbást (Magyar Zoltán, 2006b. 62.); Nagydaróc, Bolyk, Ajnácskő, Terbeléd (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 117., 151–152., 155–156.); Somoskőújfalu (Frics Gyula–Varga Norbert, 2007. 237.); Kuntapolca, Ipolykiskeszi (MZA 93050., 89447. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009, 2011); Berzéte, Berzétékőrös (Magyar Zoltán, 2011c. 133., 134–135.); Nagybörzsöny, Bernecebaráti (MZA 110159., 111656. – Magyar Zoltán gy., 2017, 2018).

AF: Feketehegy (Az Osztrák–Magyar Monarchia irásban és képben XVIII., 1900. 466.); Nagyszőlős vidéke (Lehoczy Tivadar, 1904. 43.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1940. 457. – 1907); Szegvár (EA 3663/4–5. – Magyar Sándor gy., 20. század eleje); Nagysárrét (Györffy István, 1922. 106.); Nagykároly (Luby Margit, 1985. 46–47. – Papp Károly gy., 1928); Sárrétudvari (DE MNYT K-145/3. – Balassa Iván gy., 1940 k.); Tiszaiagar (Küllős Imola, 1988. 169–170. – Katona Imre gy., 1949); Nyírbogdány (EA 4038/11. – Béres András gy., 1953); Hajdúbagosa (EA 5883/9. – Béres András gy., 1953); Bezdán (EA 26298/4. – Balla István gy., 1953); Ludas (Kvazimodo István, 1954. 12.); Zsadány (EA 9992/62–63. – Nagy Lajos gy., 1956); Hajdúnánás (EA 7639/22. – Kiss Eszter gy., 1959); Arad-Mossóczytelep (Kovács Ferenc, 1995. 35. – 1950-es évek); Püspökladány (JAMNA 235-67/1. – Pongrácz Piroska gy., 1962); Nyírparasznya (JAMNA 251-67/1. – Milka Margit gy., 1962); Vajdácsonka (EA 13769/14. – Szűcs Havaska gy., 1963); Beregdaróc (EA 13624/15. – Papp Zoltán Sándor gy., 1963); Tápé (EA 14006/11. – Molnár Imre gy., 1964); Magyardombegyház (EA 14336/4. – N. N. gy., 1965); Sárrétudvari (DMNA 779/27. – Szabó Irén gy., 1965); Gyula (EFMA 550-78/14–15. – Dankó Imre gy., 1966); Sárrétudvari – 2 (P. Madar Ilona, 1967. 78.); Galgamácsa (EA 8388/46. – Dobos Ilona gy., 1967); Bezdán (Bosnyák Sándor, 1968. 93.); Csongrád (EA 15686/24. – Juhász János gy., 1968); Doboz – 2 (DENIA 1047/79–80., 80. – Csapóné Tábory Hajnalka gy., 1968); Topolya (MNT 23/4. – Zöldhy Pál gy., 1969–1975); Hajdúböszörmény – 2 (MZA 71604., 71606. – Lackovits Emőke gy., 1970); Mezőladány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 261.); Feketetető (Ferenczi Imre, 1973. 312.); Csávoly (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111955. – Fehér Zoltán gy., 1974); Váncsod – 2 (Módy György, 1975. 651., 670–671.); Szalárd (Bihari népmondák, 1995. 128–129. – Stanik Anikó gy., 1976); Szeghalom (NIFA 234/4. – Tamás Ferenc gy., 1977); Bene (EA 27549/34. – Horváth László gy., 1977); Abara – 2 (Török Zsuzsa, 1980. 556., 557.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 141. – Baranyi Katalin gy., 1980); Újkígyóss (Krupa András, 1981. 182–184.); Örvénd (Bihari népmondák, 1995. 136. – Fábíán Imre gy., 1981); Hajdúböszörmény (Marjai Márton, 1988. 240.); Tápé (MOA 13682. – Bosnyák Sándor gy.); Bakonszeg (Bujdosó Erika–Zsupos Zoltán, 1990. 437.); Bés („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 95. – Bodnár Lajos gy., 1994); Karcag (Örsi Julianna, 1997. 26.); Apatelek (KJNTA 257-98/1. – Magyar Etelka gy., 1998); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 156–157.); Móricgát – 2 (Uő, 2004a. 407.); Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 161.); Iske, Abara (MZA 97358., 97359. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2003); Uszód (MZA 101857. – Megyeri István gy., 2014); Nagyzerénd (MZA 99922. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Pácín (Barta Zsolt, 2015. 504.); Szerep (Scholtz Róbert Gergely, 2015. 16.); Iriny (MZA 107200. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Kisderzsida (Kőváry László, 1840. 9. szám.); Erősd – 2 (Csáki Árpád, 2012. 48. – Pesty Frigyes, 1864. Felső-Fehér vármegye); Alsórákos (Orbán Balázs, 1868. I. 207.); Máramaros vármegye (Siegmeth Károly, 1885. 59.); Gyalu (Budapesti Hirlap, 1887. 99. szám, 6.); Nagytárna (Budapesti Hirlap, 1888. január 24. 6.); Torda vidéke (Orbán Balázs, 1889. 409.); Désakna (Kádár József, 1992. 18.; Uő, 2000. 46. – 1892); Révkolostor (Uő, 2000. 120. – 1892); Szinérváralja (Révész János, 1892. 2.); Szászfenes (Rosenberg Fáni, 1893. 149.); Kide – 2 (EA 3188/95., 97. – Szűcs Sándor gy., 1941); Erősd (EMEA ltsz. n.; MZA 36730. – Binder Pál gy.); Nemesbudafalva (Gunda Béla, 1956. 52.); Görgényüvegcsűr (AFAR Mg. 1377. I. b. – Nagy Olga és Vöő Gabriella gy., 1966); Nagymoha (AFAR Mg., 1534. I. o. – Faragó József gy., 1967); Nyárszó (Szabó Géza, 1978. 112.); Tordatúr (AFAR Mg. 2351. I. c. – Vöő Gabriella gy., 1978); Kisnyégerfalva (Bihari népmondák, 1995. 127. – Fábíán Imre gy., 1984); Feketelak (Hints Miklós, 1992. 23., Uő, 1995. 29.); Vice (Magyar Zoltán, 2012a. 398. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Magyaró (Palkó Artilla, 1995. 35.); Tordatúr* (Csögör Enikő, 1998. 227.); Magyarlapád (BBE MIK Á-595/65. – Bajka Zsuzsanna gy., 1998); Kárásztelek – 2, Kusaly, Magyargoroszló, Monó (MZA 637., 638., 657., 654., 639. – Magyar Zoltán gy., 1999–2000); Magyarborzás (MZA 28555. – Orbán Dániel gy., 2002); Kajántó (KJNTA 1074-03/3. – Pete-Komáromy Sára gy., 2003); Gyerővásárhely – 3, Magyarkiskapus (Magyar Zoltán, 2004a. 336–337., 339.); Kalotaszentkirály (Uo., 339. – Vas Béla Zoltán gy.); Magyarsáros, Mikefalva (Magyar Zoltán, 2005a. 144.); Magyarszarvaskend (MZA 87660. – Magyar Zoltán gy., 2006); Nagymon, Ráton, Szilágyballa, Szilágynagyfalva, Szilágypanit, Nagydoba (Magyar Zoltán, 2007a. 319–321., 329.); Ördögkeresztúr (MZA 82876. – Magyar Zoltán gy., 2007); Maroskoppánd, Felenyed (Magyar Zoltán, 2008a. 289., 435–436.); Alsórákos, Kajántó, Kérő, Rév, Visk (MZA 91267., 82899., 91410., 91066., 91139. – Magyar Zoltán gy., 2010–2011); Mészke (Magyar Zoltán, 2011a. I. 443.); Rónaszék, Magyarcsaholy, Mezőkeszű (Uő, 2011a. II. 396., 452., 518.); Újös, Szászszombor (Uo., 150., 151.; Uő, 2012a. 371. – Orbán Dániel gy.); Buza (Magyar Zoltán, 2012a. 381.); Mezőkőbölkút – 2 (Uo., 373., 396. – Orbán Dániel gy.); Rév (MZA 94452. – Magyar Zoltán gy., 2012); Körösánosfalva (Magyar Zoltán, 2013a. 61.).

SZ: Bágy (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 78. – 1839); Homoródalmás (Jókai Mór, 1854b. 103–104.); Felsőrákos (Kriza János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Olasztelek (Csáki Árpád, 2012. 105. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Alsósófalva (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2013. 24. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Magyarzsákok (Uők, 2014. 108. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Miklósvár (Csáki Árpád, 2012. 95. – Pesty Frigyes, 1864. Miklósvárszék); Alsócsernáton (Csáki Árpád, 2012. 19. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék); Nyáradremete (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 162. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Székelyudvarhely, Tordátfalva, Parajd, Homoródkarácsonyfalva – 2 (Orbán Balázs, 1868. I. 60., 118–119., 137., 185–186.); Szépvíz (Uő, 1869. II. 75.); Kisborosnyó (Uő, 1869. III. 164.); Bögöz/Béta, Fenyéd (Balásy Dénes, 1897. 296., 298.); Kézdicomortán (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 151–152. – 20. század közepe); Atyha (MNAR HS 121002. – P. Madar Ilona gy., 1968); Ojtoz (MZA 57577. – Kakas Zoltán gy., 1968); Zágón (MZA 57507. – Kakas Zoltán gy., 1971); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 67. – Kakas Zoltán gy., 1971); Csíkszentgyörgy (Csomortáni Magdolna, 1985. 70.); Erdőfüle (BBE MIK D-61/78. – Benkő Emőke gy., 1990); Parajd (EA 26193/1–2. – Gub Jenő gy., 1995); Gyimes: Bán pataka (MZA 378. – Magyar Zoltán gy., 1996); Havad – 2 (Nagy Olga, 2000. 184–185., 185.); Barót (Lőrincz Sándor, 2002a. 32.); Gyimes: Gyepce (Magyar Zoltán, 2003. 612–613.); Gyimes: Csinód (Uo., 338.; Uő, 2009a. 287.); Nyárádselye (MZA 1364. – Magyar Zoltán gy., 2004); Gyimes: Kostelek – 6 (Takács György, 2004. 367., 370., 376–377., 379.); Kézdicomortán (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 151.); Gyimes: Csinód

(Magyar Zoltán, 2009a. 288.); Gyimes: Farkasok pataka (Uő, 2009e. 112.); Erdőszentgyörgy (Újfalvy László, 2011. 26–29.); Kászonalutíz, Gyimes: Csinód, Csíkmenaság (Magyar Zoltán, 2011a. I. 79., 106–107., 148.); Bágy – 2 (Magyar Zoltán, 2011d. 182.); Gyergyóremete (MZA 99446. – Magyar Zoltán gy., 2014).

MO: Somoska (Csoma Gergely, 2016. 384. – 1990); Pusztina (EA 26209/4–5. – Kánya Péter gy., 1994).

H 10. A csalóka kincssásás.

H 10.1. A megtréfált kincssások (A kigyúló „kincs” I.). A pásztorok/virtuskodó legények (Szent György éjjelén) csóvát/szalmát/petróleummal lelocsoló rongyot/puskaport gyűjtanak meg a határban, amiről a kincs kigyúlásában hívó emberek azt hiszik, hogy ott valóban a földbe ásott arany ég, és a helyszínre sietnek, ám az égésnyomon kívül mást nem találnak ott.

DT: Somló-vidék (Relković Davorka, 1928. 98.); Tök (Loschdorfer Anna, 1935. 72.); Kárász (EA 21575/21. – N. N. gy., 1943); Páty – 2 (EA 7516/47., 62. – Dobos Ilona gy., 1965); Somló-vidék (LDMNA 551/11–12. – Németh Alíz és Szabó Márta gy., 1981); Csányoszró (Zentai Tünde, 1983. 100–101.).

FF: Mónosbél (MNT 23/4. – Koós Gábor gy., 1969–1975).

AF: Sáránd (DE MNYT K-32/4. – Eszík Mihály gy., 20. század első fele); Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Nádudvar (EA 5880/2. – Béres András gy.); Hajós (Schön Mária, 2005. 291.).

ER: Fogaras (Miskolczy Ambrus szerk., 2016. 170. – Baló Bálint gy., 1790); Halmágy (AFAR Mg. 1919. II. h. – Faragó József gy., 1968); Mezősámsond (EA 26152/14. – Balogh Piroška Krisztina gy., 1994); Mákófalva (MZA 50155. – Magyar Zoltán gy., 1999); Désfalva (BTHTE ltsz. n. – Fülöp Lóránt gy., 2002); Felenyed (Magyar Zoltán, 2008a. 435–436.).

SZ: H. n. (Barta Ignác, 1866a. 711.); Kézdiálbis (MZA 57526. – Kakas Zoltán gy., 1967); Kissolyos (MZA 61250. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Homoródkarácsonyfalva (KJNTA 1907-06/11–12. – Czoguly Ildikó gy., 2007).

H 10.1.1. Az ürülékkel megtöltött fazék. Valaki bosszantani akarván a kincssásokat, a „kincskigyulás” helyén emberi ürülékkel megtöltött vasfazekat ás el. Amikor másnap az emberek felássák a helyet és megtalálják a fazekat, csak akkor jönnek rá, hogy becsapták őket.

SZ: Havad (Nagy Olga, 2000. 184.).

H 10.1.2. A sziklára vésett lúdláb. A diákok azon hiedelem ismeretében, miszerint az olyan kő alatt, amelyen lúdláb látható, kincs van elásva, lúdlábat vésnek az erdőben néhány sziklára, majd jót nevetnek azokon, akik ott a kincs reményében ásni kezdenek.

FF: Körmöcbánya (EA 16019/12. – Lánosz Zoltán gy., 1977).

H 10.2. A megcsillanó üvegdarab (A kigyúló „kincs” II.). Egy a mezőn elszórt, a Nap által megsütött üvegdarab tükröződéséről hiszik azt egyesek, hogy ott a földben rejtőző arany villant fel. Ásni kezdenek azon a helyen, de nem találnak semmit.

ER: Alsórákos (AFAR Mg. 1761. II. bb. – Faragó József gy., 1968); Visa (MZA 76389. – Magyar Zoltán gy., 2010).

SZ: Bereck (MZA 57567. – Kakas Zoltán gy., 1968).

H 10.3. A félrevezetett kincshások I. Egy magát táltosnak/tudósnak kiadó ember/egy „pénzlátó” cigányasszony azzal állít be a faluba, hogy fizetség ellenében megmutatja, hogy a határban hol vannak elásva kincsek. Az emberek hitelt adva a szélhámós szavának, a megjelölt helyen ásni kezdenek mindaddig, míg nem a csaló a kapott pénzzel kereket old.

AF: Valkány (Ethnographia, 1910. 225.); Gyula (MNT 23/4. – Lindenberger Kálmán gy., 1969–1975).

ER: Torockó (Jankó János, 1893. 245.); Tűr, Magyarózd (Lázár István, 1896. 100., 109.); Felenyed (Magyar Zoltán, 2008a. 435–436.).

SZ: Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 75.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 382–383., 383.); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2009a. 291–292.).

→MZ VII. D 29.1.

H 10.4. A rémisztő „kincshőzők”. Egy hazafelé tartó kincshásó a nadrágja suhogáról véli azt, hogy a kincshőző boszorkányok üldözik. / Egy a várhegy alatt elhaladó ember egy kiránduló papról hiszi azt, hogy a titkos kincshes pincét őrző ősz pap jött ki a várból, és futásnak ered. / Egy a kincshásás megszállottjává vált férfit a falubelije/a saját fiai sárkánynak öltözve ijeszti meg, és kergetik haza. / A kincsheresőket a falubeli legények tréfaképpen riasztják el.

AF: Sárrétudvari (Szűcs Sándor, 1957. 263. – 1934).

ER: H. n. (Kilián István, 1973. 164–179. – iskoladráma, 18. század közepe); Várasfenes (Szabó László, 2004. 29–31.).

SZ: Farkaslaka (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 94. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Dálnok (Faragó József, 1948. 66.).

H 10.5. A leleményes szőlősgazda. Egy gazda elhíreszteli, hogy van egy varázspálcája, amely azt mutatja, hogy a szállása körül a földben sok pénz van elásva. A hírre szegény emberek lepik el a birtokot, és napokon keresztül ásnek a kincsh reményében, ám eredménytelenül. Tavasszal aztán a gazda az alaposan fellázított földbe szőlőt ültet.

AF: Topolya (MNT 23/4. – MNAR HS 82505. – Zöldhy Pál gy., 1969–1975).

→MZ VIII. J 127.

H 10.7. Egyéb hagyományok. Kincshásással kapcsolatos egyéb álhiedelemmondák.

FF: Rádova (Rozsnyói Híradó, 1887. 14. szám, 3.).

AF: Doboz (DENIA 1047/79. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968).

SZ: Bencéd (Erdély-Erdély Népei, 1898. 27. – Pap Domokos gy.).

H 11–20. Megakadályozott kincsásás

H 11. A kincsőrző jelenléte. A kincset rejtő helyre érkeve/az elrejtett kincs közelébe jutva a kincsásók szembesülnek azzal, hogy a kincs megszerzhetetlen/kivehetetlen, mert az azt őrző természetfeletti lény jelen van/ott ül a kincsen, és pusztán fenyegető jelenlétével is jelzi, hogy földi halandók számára nem lehetséges az ott lévő értékek elvitele. / A kincs őrzője maga közli a kincsásókkal, hogy felesleges fáradozniuk, mert az ott lévő aranyat nem vihetik el.

DT: Zágorkhida (Gönczi Ferencz, 1901. 412.); Lovászpata (EA 3056/18. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Píliszentlászló (MMMNA 1353-1976/22. – Benkő Judit gy., 1972); Ugod (LDMNA 470/61–62. – Csudai Csaba gy., 1979).

FF: Selmezbánya (Hidvéghy Árpád, 1900. 6.); Dobsina (EA 568/47–48. – Fodor Zoltán gy., 1931); Regéc (Ferenczi Imre, 1960. 427.); Tarcál (Dobos Ilona, 1971. 43.); Nógrádsípek (Pócs Éva, 1980. 587–588.); Szanda (Szende László, 2002. 415.).

AF: Pusztaföldvár (EA 2032/25. – N. N. gy.); Hete (Luby Margit, 1928. 49.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278–279.); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 37. – 1950-es évek); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 78.); Biharkeresztes (MZA 71587. – Lackovits Emőke gy., 1968); Matolcs (Luby Margit, 1983. 85–86.).

ER: Torja (Orbán Balázs, 1869. III. 86.); Rév (Bihari népmondák, 1995. 124–125. – Fábrián Imre gy., 1984); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133.); Magyarbénye (Magyar Zoltán, 2005a. 146–147.); Szilágysszentkirály (Uő, 2007a. 324.); Kérő, Visk (MZA 82901., 91139. – Magyar Zoltán gy., 2010); Botháza (Magyar Zoltán, 2012a. 395.).

SZ: Kadicsfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 114.); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.); Gyimes: Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2008a. 152–153.; Uő, 2009e. 111.); Gyimes: Ciherek pataka (Uő, 2011a. I. 106.).

H 12. A kincsszerzést megakadályozó kincsőrző.

H 12.1. A kincsőrzők kiáltása. A kincsásók/a falubeli emberek már javában emelik ki rejtkehelyéről (a földből/vízből/kút mélyéről) a kincset (harangot/pénzzel teli csónakot), amikor egyszer csak egy félrevezető kiáltás hallatszik odalentől/valahonnan („Jaj, a kisujjam!”/ „Jaj, kiszakad a lábam!”), mire az emberek megtorpannak/elengedik a kötelet, és a tündérek/ördögök kincse visszazuhan a mélybe.

FF: Sára – 4 (MOA 2085., 20086., 2088., 8031. – Dégh Linda gy., 1943–1951); Tarcál (EA 7207/63. – Dobos Ilona gy., 1962); Mikóháza (HOMNA 1718/39. – Pataki Katalin gy., 1966).

AF: Tiszakarád (MOA 2089. – Dégh Linda gy., 1950); Ajak (Luby Margit, 1985. 65. – 1954); Újdombrád (MOA 7994. – Valádi Erzsébet gy., 1959); Újdombrád (MOA 3105. – Gémes Balázs gy., 1959); Újdombrád (JAMNA 139-67/68. – Szabó Erzsébet gy., 1959); Karcsa (Balassa Iván, 1960. 236–238.; Uő, 1963. 193–195.); Beszterec (Kiss Lajos, 1961. 33.); Zemplénagárd (MOA 476. – Nagy Ilona gy., 1965); Tornyospálca (EA 15457/21. – Ferku Imre gy., 1967); Karcsa (HOMNA 2716/4. – Nagy Géza gy., 1970); Karcsa (HOMNA 2486/2–3. – Dács Éva gy., 1971); Karcsa (HOMNA 2485/5. – N. N. gy., 1971); Kisvárda, Mezőladány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 213., 161.); Karcsa (EA 21090/41. – Dakos Irén gy., 1981); Érkörtvélyes (Csomortáni Magdolna, 1984. 77.); Karcsa (Bódisz Artilla, 1991. 18–20.).

H 12.2. A visszasüllyesztett kincs. A kincshasóknak már majdnem sikerül kiemelniük az elrejtett kincset, amikor három kakas megy oda, és visszazugdosza azt/egy béka/egy vörös kakas ráugrik/egy kicsi nadrágos gyerek rááll, mire a láda/az üst visszasüllyed a földbe.

DT: Rózsásszeg (Gönczi Ferencz, 1914. 66.); Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.).

AF: Tiszaigar (MNAR HS ltsz. n. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Tótkomlós (Beck Zoltán, 1996. 94. – 1962); Érbogyoszló (Magyar Zoltán, 2012c. 106.).

SZ: Gyimes: Hidegesség pataka (Salamon Anikó, 1987. 146. – 1972).

MO: Magyarfalu (Csoma Gergely, 2016. 39–40. – 1990).

H 12.3. Az elköltöztetett kincs. A kincshasóknak már majdnem sikerül megszerezniük az elrejtett kincset, amikor a kincs őrzői más helyre viszik azt. / A kincshasók közeledtére a kincs őrzői (a föld alatt) továbbköltöztetik/továbbgurítják az általuk felügyelt értékeket.

KM: H. n. (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–33.; Ilyefalvi Emese szerk., 2014. 241. – A Tudás Könyve, 17. század).

FF: Dobsina (NIFA 238/2. – Nagy Dezső gy., 1958).

DT: Kisfalud* (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Őriszentpéter (EA 7818/67–68. – Kiss Sándor gy., 1941).

AF: Szeged (Csefők Gyula, 1929. 119.); Szatmár megye (Luby Margit, 1980. 295. – Luby Margit gy.; Luby Margit, 1983. 106.); Kisléta (Jakab László–Kálnási Árpád, 1987. 64.).

ER: Nagyág völgye* (Zsures Antal, 1895. 436.); Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.).

SZ: Felsőrákos (Kriza János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Torja (Orbán Balázs, 1869. III. 86.); Felsőboldogfalva (Balásy Dénes, 1897. 296–297.); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 76.); Parajd (Barabás László, 1998. 206.); Gyimes: Áldomás pataka (Antal Mária, 2004. 69.).

→MZ VIII. H 5.2.

H 12.4. Az eltompított érzékszervek. A hetedik gyerek az acéltükörbe nézve látja ugyan a földbe rejtett kincseket, de amikor szólni szeretne, nem jön ki hang a torkán, az ördög nem engedi megszólalni. / Amikor a hetedik gyerek a kincshasó hely fölött belenéz az acéltükörbe, úgy érzi, mintha csirke kaparná a szemét, és nem lát tisztán semmit.

AF: Mezőtelegd (Sas Kálmán, 1935. 65.); Váncsod* (Módy György, 1975. 671.).

ER: Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 137–138. – Fábíán Imre gy., 1984).

H 12.5. A félrevezetett kincshasók II. A kincs őrzői csellel félrevezetik a kincshasókat/elvonják a kincshasók figyelmét, miáltal meggátolják őket céljuk végrehajtásában (a kincshasónak valaki azt súgja a fülébe, hogy farkas jár a nyáj között, mire kiszalad a pincéből/egy ál-kincshasó jelenik meg az emberek között, és színleg átveszi a munkájukat/a kincshasó szellem a kincshasó édesapja/egy a lyukba besurranó róka képében megjelenve vonja el a figyelmét/stb.).

DT: Rábatonona (MZA 71707. – Lackovits Emőke gy., 1969).

FF: Regéc – 2 (DENIA 357/28–29., 29. – Pecséri Ágnes gy., 1957).

AF: Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 37. – 1950-es évek).
 ER: Magyarmacskás (MZA 82904. – Magyar Zoltán gy., 2006).
 SZ: Gyimes: Antalok száda (Magyar Zoltán, 2003. 335.).

H 12.5.1. A farkast kiáltó sugallat. A kinczsásó fülébe a kincs láthatatlan öre azt súgja, hogy szaladjon ki a pincéből, mert farkas jár a nyája között. Mire a kinczsásó visszatér, a kincs eltűnik korábbi helyéről.

FF: Regéc – 2 (DENIA 357/28–29. – Pecséri Ágnes gy., 1957).
 SZ: Gyimes: Antalok száda (Magyar Zoltán, 2003. 335.).

H 12.6. A kincskeresők előtt becsapódó ajtó. A kincskeresők közeledtére a kincsőrző kakas kukorékolni kezd, mire a pince ajtaja becsapódik. / Amikor a kincskeresők a kincses pince kapujához érnek, az ördög becsapja az orruk előtt a vasajtót.

DT: Visegrád/Nagymaros (Arányi Lajos, 1872. 174.).
 SZ: Ikafalva (Orbán Balázs, 1869. III. 96.).
 ER: Belényesörvényes (K. Nagy Judit, 1888. III. 132.).

H 12.7. A beomlasztott pince. Amikor a kincs őrzői látják, hogy a kinczsások már nagyon közel jutottak az elrejtett értékekhez, azok szeme láttára beomlasztják a felnyitni próbált pincét/a kiásott gödröt.

ER: Magyarborzás (Magyar Zoltán, 2012a. 397. – Poenar Rus Éva gy., 2001); Magyarbénye (Magyar Zoltán, 2005a. 146–147.).

H 12.8. A keresztülugrott kötél. A kinczsások éppen emelik ki a földből a megtalált üstöt/az elsüllyedt kincses harangot, amikor egy fekete kandúr/egy fekete kutya jelenik meg közöttük, átugorja a kifeszített kötelet, mire az nyomban elszakad, és a kincs visszazuhan a mélybe.

DT: Kórógy (Ferenczi Imre, 1979. 208.).
 AF: Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Pusztaföldvár (Nagy Gyula, 1955. 222.).

H 12.9. Az elszakított lánc. A kinczsások éppen emelik ki a földből a kincses harangot/a kincses hordót, amikor egy nagy fekete kutya odaszalad, és elszakítja/elharapja a láncot/egy odaszaladó fekete macska elrágja a kötelet/egy odamászó nagy rák az ollójával elmettzi a láncot, és a kincs visszazuhan a mélybe.

AF: Nagykopáncs (EA 2877/77. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Orosháza (EA 6445/3–4. – Tóth Irén gy., 1938); Királyhegyes (MFMNA 286-1971/2. – Búvár Anna gy., 1969).
 ER: Köröstárkány (Györffy István, 1916. 89.).

H 12.10. A megriasztott kincshúzó ökrök (A közbelépő kincsőrző kiskutya). A kinczsások/a falubeli emberek éppen emelik ki a földből/a kútból a még őseik által odarejtett harangot, amikor egy kutya (egy fekete kutya/egy fekete kisku-

tya/egy a közeli tanyáról kiszaladt kutya/egy gubancos komondor/stb.) terem ott és megijeszti a kincset húzó ökröket (elszalad előttük/megugatja őket/beleharap a lábukba/beleharap a vezérökör orrába), mire az igavonó állatok megtorpannak/megbokrosodnak, a lánc elszakad, és a kincs visszazuhan a mélybe.

AF: Pusztaföldvár (Patay Pál, 2010. 168. – 1880); Kunszentmárton* (Magyarság, 1925. augusztus 2.; Ethnographia, 1926. 57.); Biharnagybajom* (GYINMA 31/6. – Szűcs Sándor gy., 1934); Orosháza – 17 (EA 6445/3–11. – Nagy Gyula és tanítványai gy., 1938); Pusztaföldvár – 2 (Nagy Gyula, 1955. 222.); Pusztaföldvár* (Patay Pál, 2010. 167. – 1955); Pusztaföldvár (Beck Zoltán, 1996. 70. – Ágoston Éva gy., 1960); Orosháza (Beck Zoltán, 1965. 140.); Orosháza (Pócs Éva szerk., 2012. 187. – Patakfalvi István gy., 1969–1975); Pusztaföldvár – 2 (Beck Zoltán, 1996. 76., 77.).

H 12.11. A teleköpködött gödör. A kincshasók addig ásnak, amíg rátalálnak az ott elrejtett kincses ládára, amikor azonban hozzákezdenek a kiemeléséhez, egy ismeretlen vénasszony jelenik meg a gödör peremén, és köpködni kezd mindaddig, míg a sok köpet már a kincshasók nyakáig/szájáig ér, és akik ennek következtében kénytelenek otthagyni a kincset.

AF: Homokmégy – 2 (Gunda Béla, 1942. 146–147., 147. – 1936).

H 12.12. A megdobált kincshasók. A kincshasó bszorkányok fekete macskákkal dobálják meg a kincshasókat, mely macskák olyan orrfacsaró büzt árasztanak, hogy a kincshasók kénytelenek távozni a helyszínről. / A tündérek kövekkel dobálják meg a barlangjukhoz közeledő kincskeresőket.

DT: Zala megye (N. Szabó Gyula, 1926. IV. 146.).

ER: Szind (Vöő Gabriella, 1992. 198.).

H 12.13. A kincshasók szemébe rúgott por. A kincshasó őrzője bszült bika/láthatatlan szellem képében folyton port rúg a kincshasók szemébe, akik így képtelenek folytatni a munkát, és hazamennek.

DT: Győr (Verebélyi Kincshasó szerk., 1998. 326–327. – Nagy Károly gy., 1914).

ER: Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 78.).

H 12.15. A megakadályozott kincshasás (vegyes hagyományok). A kincshasó őrzői által megakadályozott kincshasásról szóló egyéb hagyományok.

AF: Kisújszállás (Kisújszállás és Vidéke, 1900. 47. szám, 1–3.); Endröd (EA 3956/36. – Szabó Mátás gy., 1953); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 159.).

ER: Feketelak (Magyar Zoltán, 2012a. 396.).

SZ: Lókod (Magyar Zoltán, 2011d. 200. – Balási Domokos gy.).

H 13. A kincshasókat elriasztó szélvihar. A kincshasók nem tudnak közel menni a kincshasó helyhez/képtelenek hozzáfogni az ásáshoz, mert hatalmas – természetfeletti eredetű – szélvihar/vihar/jégverés támad, aminek hatására kénytelenek felhagyni a szándékukkal.

DT: Dozmat (SMK 157/II. 1. – Dömötör Sándor gy., 1951); Dozmat („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 308–309. – Tóth József).

FF: Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 206.); Tarcál (Dobos Ilona, 1971. 43.).

AF: Királyhelme (Magyar Zoltán, 2009b. 98–99. – Gaál István gy., 1913); Szeged (Csefkó Gyula, 1929. 119.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278–279.); Zagyvarékas (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105361. – Pócs Éva gy., 1961); Nyírbátor (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 263.).

ER: Tordatúr – 7 (Csögör Enikő, 1998. 227–230., 233–234.).

SZ: Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Gazda Klára gy., 1972); Gyimes: Kostekek (Takács György, 2000. 255.; Uő, 2004. 374.).

H 14. A meghatárlásra kényszerített kincásók. A kincs természetfeletti őrei erejük fitogtatásával/megfélemlítéssel/kisebb fizikai ráhatással (a kincörző sárkány tüzet fúj a kincskeresőkre/egy fekete macska a lábukat rájga/tüzes bika/tüzes kakas/hatalmas, fekete kutyák/aranycsikók támadnak rájuk/nagy, fekete madár veri ki a lámpát a kezükből/csipdesi őket/óriások/tündérek sziklátat görgetnek rájuk/stb.) elüldözik/akarattuk ellenére is meghatárlásra kényszerítik az elrejtett kincs közelébe jutott kincskeresőket.

DT: Báta (Haas Mihály, 1852. 382–383.); Babosdöbréte (Gönczi Ferencz, 1914. 57.); Csersegtomaj (Vajkai Aurél, 1939. 194.); Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.); Kocs (Fél Edit, 1941. 174–175.); Tordas (EA 2363/25. – Szoboszlai István gy., 1951); Becsvölgye: Vargaszeg, Rózsásszeg (EA 6305/12., 30. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Ibafa (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 124.); Kercaszomor (EA 17480/5. – Kovács József gy., 1968); Kópháza (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111848. – Horváth Iván gy., 1969); Pécs-Vasas (JPMNA II. 57/5–6. – Kotics József gy., 1977); Törökoppány (EA 21150/20. – Bószé Gábor gy., 1981); Kemse (Zentai Tünde, 1983. 98–99.); Miklósfá (Kardos Ferenc, 2010. 37–38. – Kotnyek Istvánné gy.).

FF: Gimes (Magyar Zoltán, 2002. 102. – Danczi Lajos gy., 1953–1964); Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 90–91. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek); Kiskovácsvágása (Magyar Zoltán, 2001a. 368–369.); Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 95.); Pányok (MZA 99979. – Magyar Zoltán gy., 2014).

AF: Kunszentmárton (MNAR HS ltsz. n. – N. Bartha Károly gy., 1931); Szamoshat (Csűry Bálint, 1935. I. 508.); Derzstomaj – 2 (GYINMA 219/2., 3. – Bereczki Imre gy., 1936); Tiszaigar (EA 4085/257. – Diószegi Vilmos gy., 1950); Ószentiván (EA 4213. – Nagy Dezsőné gy., 1953); Sárrétudvari (Szűcs Sándor, 1955. 158.); Zentagunaras (Penavin Olga–Matijevics Lajos–Mírnics Júlia, 1975. 162.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 599.; Uő, 1992. 317.); Kisléta (Jakab László–Kálnási Árpád, 1987. 64.).

ER: Szucság (Versényi György, 1901. 270–271.); Szind, Torda vidéke (Vő Gabriella, 1992. 198–199.); Magyarlóna (Magyar Zoltán, 2004a. 319.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2011. 127.); Nagymoha, Tordatúr (Magyar Zoltán, 2011a. I. 372., 463.); Kőszegremete (Uő, 2011a. II. 423.); Botháza (Uő, 2012a. 395.).

SZ: Andrásfalva (EA 4643/116. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Parajd (Barabás László, 1998. 206.); Gyimes: Kostekek (Takács György, 2000. 255.).

MO: Magyarfalu (Hegedűs Lajos, 1952. 267–268.); Magyarfalu (Csoma Gergely, 2016. 39–40. – 1990).

H 15. A kétségbe ejtett kincshások.

H 15.1. A kincshászók által elijesztett kincshások. A kincskeresők megijednek a kincs rejtekhelyén megpillantott/velük szemben ellenségesen fellépő mitikus lényektől, és futásnak erednek.

DT: Dunaszerdahely (A tengeri kisasszony, 2006. 264–265. – Fehér Ferdinánd és Nagy János gy., 19. század közepe); Náprádfa (Gönczi Ferencz, 1901. 411–412.; Uő, 1914. 227.); Göcsej (Uő, 1914. 228.; N. Szabó Gyula, 1927. VII. 240–242.); Hollómajor (EA 1931/1–2. – Dobay János gy., 1914–1915); Lovászpata (Pócs Éva szerk., 2012. 503. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Nagyhajmás (JPMNA 45-75/2. – Gyenei József gy., 1953); Bajót (BBMNA 22/70–71. – Balogh László gy., 1964); Bajót (BBMNA 23/19–20. – Balogh László gy., 1965); Páty (EA 7516/50. – Dobos Ilona gy., 1965); Kislendy (NIFA 252/8–9. – Körner Tamás gy., 1968); Bajót (BBMNA 44/119. – Balogh László gy., 1968); Belsőbárán (IKMNA 69.2/54–55. – Gelencsér János gy., 1969); Nagyberki (MNAR HS 93808. – Gerencsér Sándor gy., 1969–1975); Rábatapona (MZA 71709. – Lackovits Emőke gy., 1970); Szakcs (MNAR HS Itsz. n. – G. Nagy Béla gy., 1970–1975); Ócsény (Andics János, 2006. 25. – 1976); Törökkoppány (EA 21150/20. – Bősze Gábor gy., 1981); Csicsó (Fehérvári Magda, 1987. 45.); Bodajk (Gál Péter József–Molnár V. József, 1999. 295.; Gál Péter József, 2017. 526.); Zsigárd (MZA 90746. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010).

FF: Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 28–29. – 1880); Znióvár (Zányi Kálmán, 1886. 32. szám, 3.); Dobsina (Wiesinger Frigyes, 1893. 8.); Gyetva, Zólyom vármegye (Versényi György, 1895. 130., 131.); Százd (MZA 89998. – Menyhár János kézírata, 20. század eleje); Dobsina (EA 568/47–48. – Fodor Zoltán gy., 1931); Regéc (Csala László, 1955. 4.); Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 90–91. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek); Bánhorváti (EA 22001/4. – Dobosy László gy., 1963); Kelemér (EA 22001/22. – Dobosy László gy., 1976); Derenk (Bódi Erzsébet, 1997. 146.); Vály völgye (P. Bodnár Enikő–Pusko Gábor, 2002. 74.).

AF: Szeged (A tengeri kisasszony, 2006. 622–623. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); H. n. (Szívós Béla, 1912. 30.); Érendréd (Relković Neda, 1923–1924., 106.); Szeged (Csefkó Gyula, 1929. 119.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Körösszegapáti (MMMNA 37-1954/7–9. – Linder László gy., 1930-as évek); Mezőtúr (EA 5560/76. – Kása Gyula gy., 1940); Tiszacsege (MNAR HS Itsz. n. – Kovács Péter gy., 1950); Békés, Gyula (EFMA 106-67/2., 3. – Maróti György gy., 1951); Ajak (Luby Margit, 1985. 67–68. – 1954); Újdombrád (NIFA 101/42. – Szabó Erzsébet gy., 1959); Kisiratos – 2 (Kovács Ferenc, 1995. 37., 39. – 1950-es évek); Zenta (MNAR HS 180303. – Vámos Mária gy., 1961); Tiszamogyorós (NIFA 124/120–121. – Dégh Linda gy., 1962); Algyó (MNT 23/4. – Czírok Sándor gy., 1969–1975); Hajdúdorog (MNAR HS 35003. – Tóth Margit gy., 1969–1975); Kistelek (Bosnyák Sándor, 1973. 82–83.); Bács (Fehér Zoltán, 1975. 115.); Karcag (GYINMA 1414-76/17. – Krémer László és Hettyesi Sándor gy., 1976); Szatmárcseke (Luby Margit, 1983. 108.); Bács (Fehér Zoltán, 1987. 257–258.); Karcag, Kunmadaras (Füvessy Anikó, 1992. 316–317.; Uő, 2002. 52–53.); Bácska (Jung Károly szerk., 1994. 46.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 155.); Móricgát (Uő, 2004a. 408.).

ER: Doboka (Kádár József, 1992. 23. – 1892); Magyarpalatka (Magyar Zoltán, 2012a. 428–433. – Tőkés Bella gy., 1937); Nagymoha (AFAR Mg. 1583. I. c. – Faragó József gy., 1967); Magyarózd (Horváth István, 1980. 45.); Retteg (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284–285. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Körösfő (MZA 480. – Magyar Zoltán gy., 2003); Alsórákos (Lőrincz Sándor, 2007a. 32.); Dészicsegy (MZA 82903. – Magyar Zoltán gy., 2008); Haró/Puj* (Magyar Zoltán, 2009d. 146–147.); Bolya (Uő, 2011a. I. 373–374.); Ördögösfűzes (Uő, 2011a. II. 78.).

SZ: H. n. (Kozma Ferenc, 1882. 15.); Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 29–30. – Kelemen Lajos gy.); Sepsibodok (Imreh István, 1946. 158.); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.); Gyimes: Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 335–336.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 379–380.).

H 15.2. A szóbeli fenyegetéssel elriasztott kincásók. A kincstrejtő helyre rá-találó kincásókat a barlangból/pincéből egy láthatatlan hang szólítja meg, és közli velük, hogy távozzanak, ha kedves az életük/hogy csak akkor léphetnek be, ha az egyikük életét adják cserébe/stb. A kincásók a természetfeletti eredetű szózat hallatán visszafordulnak/elmenekülnek.

DT: Sopronkövesd (MNAR HS 10241. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Zsigárd (MZA 90746. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010); Zsigárd (MZA 98960. – Varga Norbert gy., 2011).

AF: Derzstomaj (GYINMA 219/2. – Bereczki Imre gy., 1936); Újkígyós (Krupa András, 1981. 180.); Mohol (Burány Béla, 2001. II. 230.); Bodrogszentmária, Szomotor (Magyar Zoltán, 2009b. 99.).

SZ: Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 139.); Andrásfalva (Bosnyák Sándor, 1984. 173.); Andrásfalva (Bukovinai székely népmesék IV., 1986. 222.); Parajd (EA 87394/5. – Gub Jenő gy., 1995).

MO: Magyarfalu (MNAR HS 101501. – Szendrey Ákos gy., 1950).

H 15.3. Az akasztófával elriasztott kincásók. A kincásók mellett egyszer csak akasztófát cipelő/akasztófát állító emberek/ördögök jelennek meg/a kincásók fölött egy akasztófa képe tűnik fel, miközben azt hallják: „Melyiket akasszuk fel?"/„Melyiket akasszam fel elsőnek?” A látottaktól-hallottaktól megrémült kincásók abbahagyják a kincs utáni kutatást, és elmenekülnek. Amikor a kincásók másnap visszatérnek, döbbenet látják, hogy szemfényvesztés volt az egész, és akasztófa gyanánt csak három nádszálra/szalmaszálra akarták őket felakasztani.

DT: Dunaszerdahely (A tengeri kisasszony, 2006. 265. – Fehér Ferdinánd és Nagy János gy., 19. század közepe); Hollómajor (EA 1931/1–2. – Dobay János gy., 1914–1915); Somló-vidék (Relković Davorka, 1928. 98.); Lovászpata (EA 3056/39.; MNAR HS 111603. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Halastó (EA 23287/16. – Irányi Lujza gy., 1953); Rózásszeg (EA 6305/29., 30. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Pécs (Muszty László, 1959. 84.); Kislengyel (NIFA 252/8–9. – Körner Tamás gy., 1968); Felsőmocsolád (Orbán Gézáné, 1973. 55.); Bize (RRMNA 1212/40–41. – Rádics Márta gy., 1978); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1986. 616.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 207.); Csicsó (Fehérváry Magda, 1987. 43.); Somlószőlős (EA 25053/45. – Németh Béla gy., 1992).

FF: Kakasloznic* (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXIII., 1896. 134.).

AF: Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Mezőtúr* (EA 162/1. – Kása Gyula gy., 1940); Tiszacsege (Pócs Éva szerk., 2012. 434. – Kovács Péter gy., 1950); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 36. – 1950-es évek); Tamásfalva (EA 26299/2. – Mokány Miklósné gy., 1963); Bács (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Kecel (Uő, 1984. 861.; Uő, 2004. 159–160.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 318.); Topolya (Penavin Olga, 1995. II. 80–81. – Hadzsy János gy.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 158.); Kecel (Uo., 161. – Korkes Zsuzsa gy.); Gyulavarsánd (MZA 99933. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

H 15.4. A függő malomkövel elriasztott kincshasók. A kincshasók fölött egyszer csak egy cérnaszálon/egyetlen hajszálon függő malomkö tűnik fel, amely forogni kezd/mind lejjebb ereszkedik. A kincshasók tartva attól, hogy a malomkö agyonüti/agyonnyomja őket, abbahagyják a kincs utáni kutatást, és elmenekülnek.

DT: Dunaszerdahely (A tengeri kisasszony, 2006. 265. – Fehér Ferdinánd és Nagy János gy., 19. század közepe); Babosdöbréte (Gönczi Ferencz, 1914. 227.); Lébény (MOA 1082. – Németh Sándor gy. 1937); Kiskorpád (MNAR HS 93806. – Kozák Károly gy., 1954); Sármellék (MNAR HS 111605. – Dégh Linda gy., 1960); 969); Szakcs (MNAR HS ltsz. n. – G. Nagy Béla gy., 1970–1975); Alsóőr (Gaál Károly, 1988. 387.).

AF: Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1936. 300–301.; Uő, 1955. 156–157.); Tarpa (JAMNA 269-67/48. – Ferenczi Imre gy., 1953); Sárrétudvari – 2 (DMNA 779/27. – Szabó Irén gy., 1965); Tiszamogyorós (NIFA 124/120–121. – Dégh gy., 1962); Hajdúnánás (Draviczky Imre, 1990. 48–49.).

H 15.5. Egyéb látomások által megrémisztett kincshasók.

H 15.5.1. A kincshasók felé robogó vonat. A kincs ásása közben az emberek egyszer csak azt látják, hogy egy vonat robog feléjük, mire rémülten kiugrálnak a gödörből, és elszaladnak.

AF: Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 160.).

H 15.5.2. A kincshasók felé guruló tüzes kerék. A kincshasók arra lesznek figyelmesek, hogy egy hatalmas tüzes kerék gurul feléjük, mire rémülten elmenekülnek.

DT: Bodajk (Gál Péter József–Molnár V. József, 1999. 295.; Gál Péter József, 2017. 526.).

H 15.5.3. A kincskeresőkre vigyorgó koponya. A kincskeresők a vár titkos pincéjére rátalálva, a kincsekkel teli ládán egy emberi koponyát pillantanak meg/a tó vizéből egy koponyát halásznak ki, amely vigyorogni kezd. A kincshasók megrémülve a látottaktól/tartva a kincsen lévő átoktól, sietve otthagyják azt a helyet.

AF: Fábánháza, Nyírbogát (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 256., 264.).

DT: Fehértó (XJMNA 1266-86/2–3. – Kovács Márta gy., 1986).

H 17. A maguk alá piszkító kincshasók. Az akasztófával a kezükben megjelenő ördögök azt mondogatják egymásnak: „Melyiket akasszuk? Előbb a húgyost, aztán a szarost!”, „Csak a szarosat gyúrd agyon!” A kincshasók e szavak hallatán pánikszerűen elmenekülnek, ugyanis a rémisztő jelenet láttán már valóban maguk alá csináltak/bevizeltek.

DT: Hollómajor (EA 1931/1–2. – Dobay János gy., 1914–1915); Bize (RRMNA 1212/40–41. – Rádics Márta gy., 1978); Zsigárd – 2 (MZA 90746., 98960. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010, 2011); Zsigárd (Mészáros Ilona, 2013. 241–242.).

H 18. A kinczásástól visszatartó félelem (Az elmulasztott lehetőség).

H 18.1. Az átadni kívánt kincs. A kincs természetfeletti őrzője/birtokosa át kívánja adni egy vele találkozó halandónak a kincset, de az illető nem meri követni őt/félelmében nem meri azt elvenni tőle.

DT: Gerse* (EA 5792/23. – Irányi Lujza gy., 1952).

FF: Hárskút (Magyar Zoltán, 2001a. 362. – Barabás Jenő gy., 1955); Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 142–143.; Magyar Zoltán, 2011c. 135–136.).

AF: Kiskunfélegyháza (Ipolyi Arnold, 1854. 489.); Géc (Luby Margit, 1935. 172.); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 336–337.); Biharugra (Jung Károly szerk., 1980. 77–78.); Sáp (Molnár Ambrus, 2001. 257.).

ER: Köröstárkány (Györfly István, 1916. 82.); Tordatúr (Csöögör Enikő, 1998. 78.).

SZ: Olasztelek (Kolumbán Samu, 1895. 298–299.); Székelyhodos (BBEMIKD-108/86. – Szabó Enikő gy., 1998); Oklánd (Magyar Zoltán, 2011d. 184.).

SZ: Kibéd (Ráduly János, 1997. 96–97.).

→MZ VIII. F 1–2., 20.

H 18.2. A felfedni kívánt rejtkehely. Egy nevezetes rabló/betyár/egy király beteg lánya az elfogásakor/a kivégzése előtt/a halála előtt hajlandó lenne elárulni az elrejtett kincsek lelőhelyét, de senki sem mer jelentkezni nála, és így a kincs továbbra is rejtve marad.

DT: Nemesvámos (EA 9776/15. – Illésfalvi Erzsébet gy., 1956).

FF: Kálaz (EA 21594/6–7. – N. N. gy., 1943); Bábindal, Kálaz – 2 (MZA 83563–83565. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007).

ER: Tamásváralja (Bura László, 1990. 39.).

H 18.3. Az el nem fogadott kulcs. A kincs elátkozott természetfeletti őre egy kulcsot (a kincses kamra/pince kulcsát) nyújtogatja az arra tévedő halandó felé, aki azonban tartva a baljós következményektől, nem meri elvenni tőle, elesve ezáltal a gyors meggazdagodás lehetőségétől.

DT: Szentgál (Vajkai Aurél, 1959. 166–167.; Uő, 1987. 208–209.); Szentgál (Uő, 1987. 207–208.).

FF: Szendrő (Szendrő. Képek a volt város és várának történetéből, 1990. 90–91. – Koritsánszky Dezső gy., 1950-es évek); Uppony (HOMNA 700/13. – Lajos Árpád gy., 1960); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 54.); Kövi* (MZA 93041. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006);

AF: Géc (Luby Margit, 1935. 172.); Békés (EFMA 106-67/2. – Maróti György gy., 1951); Kunmadaras* (GYINMA 1185-75/90. – Barna Gábor gy., 1975; Barna Gábor, 1979. 37.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 852.).

→MZ VIII. F 20.

H 18.5. A nagyon mély kincses üreg. A kinczásók egy üregre/pincére találva hosszú, összekötözött rudakat eresztenek le, de nem érik el az alját/követ dobálnak bele, de nem hallják, hogy az mikor ér le. Az ismeretlentől való félelmükben nem folytatják tovább a kincskeresést.

DT: Szatta* (EA 3774/4. – Dömötör Sándor gy., 1952); Bonyhád (EA 14619/18–19. – Solymár Imre gy., 1966).
ER: Kajántó – 2 (MZA 82863., 91409. – Magyar Zoltán gy., 2006, 2011).

H 18.6. A kincсреjtő helyről kiszűródő félelmetes zaj. A kincssások a kincсреjtő hely közelébe érkeve a pincéből/a barlangból/a föld mélyéről nagy zúgást/zajt/fülsüketítő morajt hallanak, és tartva attól, hogy belépve baj éri őket, ijedten eltávoznak, és nem folytatják a kincs utáni kutatást.

DT: Lovászpataka (EA 3056/18. – Diószegi Vilmos gy., 1952).
FF: Füzérradvány, Korláti (Ferenczi Imre, 1960. 427.).
AF: Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.).
ER: Alsórákos (Orbán Balázs, 1868. I. 203.); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1999. 327–328.); Alsórákos (Lőrincz Sándor, 2007a. 32.); Óraljaboldogfalva (Magyar Zoltán, 2009d. 146.).
SZ: Sepsibükszád (Orbán Balázs, 1869. III. 61.); Homoródújfalú (KJNTA 2604-13/13. – Kedves Anett gy., 2013).

H 18.7. A kincses pincében látott csontvázak. A kincskeresők a kincses pincébe belépve emberi csontokat/csontvázakat látnak heverni a földön. Tartva attól, hogy a kincs ártó szándékú természetfeletti erők oltalma alatt áll, és maguk is hasonló sorsra jutnának, rémülten elmenekülnek.

FF: Horvát (MZA 84023. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010).
SZ: Székelypálfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 79.).

H 18.9. A kincssásástól visszatartó félelem (vegyes hagyományok). Egyéb hagyományok arról, hogy a kincssásó félelmében/tartva a negatív következményektől, nem indul kincset ásni/nem vállalkozik többet a kincskeresésre.

DT: Boda (Berze Nagy János, 1940. III. 265–266.); Balatonmagyaród (Kardos Ferenc, 2009. 162–163. – Gerencsér Jenő gy., 1948); Kisbajom (Dobos Ilona, 1962. 485.); Kámaháza (Magyar Zoltán, 2010. 139.).
FF: Zólyom vármegye (Gáspár Imre, 1871. 599.); Homokterenyé (Versényi György, 1895. 132.); Kemence (Kolacskovszky Lajos, 1938. 190.); Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 364.); Rimaszécs (MZA 93045. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006); Szendrő (MZA 102213. – Koritsánszky Dezső gy.); Pányok (MZA 99979. – Magyar Zoltán gy., 2014).
AF: Szőreg (EA 2856/5. – Kálmány Lajos gy., 20. század eleje); Balsa (Ortutay Gyula, 1935. 248.); Sárrétudvari (Szűcs Sándor, 1943. 2.); Beregdaróc (EA 12994/88. – Papp Zoltán Sándor gy., 1961); Karcsa (MNAR HS 81401. – Nagy Géza gy., 1969–1975); Kecel – 2 (Fehér Zoltán, 2003. 159., 162.).
ER: Kisnyégerfalva (Bihari népmondák, 1995. 127. – Fábíán Imre gy., 1984).

H 21–30. A kincssásó által megsértett tabu

H 21. A kincssásás közben megszólaló kincssásó. A kincssások egyike a kincssásás/a kincs kiemelése közben örömeiben/félelmében/fájdalmában, mert oda-

szorult az ujjja/stb. óvatlanul megszólal, mire a meglelt kincs visszasüllyed a földbe/eltűnik a szemük előtt.

DT: Győr – 2 (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 326–327., 334. – Nagy Károly gy., 1914); Kisfalud (EA 550. – Németh József gy., 1937); Kocs (Fél Edit, 1941. 174.); Óriszentpéter (EA 7818/67–68. – Kiss Sándor gy., 1941); Koppányszántó (EA 2308/23. – Takács Lajos gy., 1951); Nagyhajmás (JPMNA 45-75/2. – Gyenei József gy., 1953); Rábagyarmat (EA 6126/7. – Dömötör Sándor gy., 1956); Zalaszentlőrinc (EA 3975/4. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Rózsásszeg (EA 6305/29. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Püspökszentlászló (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 130–131.); Bosznia-Hercegovina: Zavidovics/Egyházaskozár – 2 (MNAR HS 92201., 101902. – Vámos Mária gy., 1961); Kaposvár (MOA 11096. – Eperjessy Ernő gy., 1963); Órtilos – 3 (Eperjessy Ernő, 2009. 190–190. – 1963–1964); Szentmihályhegy (MZA 54818. – Eperjessy Ernő gy., 1964); Mesztegnyő (RRMNA 505/19–20. – Jáger Márta gy., 1969); Nagyhajmás (MNAR HS 92103. – Gyenei József gy., 1969–1973); Nárái (EA 16662/2.. – Guttman Miklós gy., 1970); Nagyvázsöny (LDMNA 311/2. – Zsiray Lajos gy., 1978); Bize (RRMNA 1212/40. – Rádics Márta gy., 1978); Somlóvidék (LDMNA 551/11–12. – Németh Alíz és Szabó Márta gy., 1981); Nemesbükk (Sági Károly, 1982. 365.); Mersevát (Kovács Jenő, 1984. 39.); Szentgál* (Vajkai Aurél, 1987. 206.); Kisdörgicse (Mészáros Gyula, 1987. 616.); Mersevát (EA 19475/32. – Kovács Jenő gy., 1988); Szalafő (Szikszay Edit, 1990. 38.); Somlószlós (EA 25053/45. – Németh Béla gy., 1992); Somogyudvarhely (Király Lajos, 1995. 94.); Liszó (EA 26253/2. – Fa Ede gy., 1995).

FF: Százd (MZA 89998. – Menyhár János kézirata, 20. század eleje); Baskó (EA 13531/53. – Buzás Bálint gy., 1962); Baskó (DE MNYT K-309/52. – Buzás Bálint gy., 1963); Dédes (Paládi-Kovács Attila, 1982. 158.); Putnok (Sági Károly, 1982. 365.); Karancseszki (Fejős Zoltán, 1985. I. 174.).

AF: Balsa, Szabolcs (Ortutay Gyula, 1935. 248., 249–251.); Orosháza (EA 6445/4. – Bor Margit gy., 1938); Hévízgyörk (MNAR HS 101904. – Dégh Linda gy., 1939); Micske* (Zsigmond Győző szerk., 2004. 107. – Nagy Ödön gy., 1940); Orosháza (EA 6445/9. – Szepesi Mária gy., 1943); Orosháza (EA 6445/9. – Udvari Ferenc gy., 1943); Pusztaföldvár (Nagy Gyula, 1955. 222.); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1957. 259–260.); Újdombrád (NIFA 95/79. – Gémes Balázs gy., 1959); Újdombrád – 2 (NIFA 101/48. – Szabó Erzsébet gy., 1959); Újdombrád (NIFA 697. – Szabó Erzsébet gy., 1959); Füzesgyarmat (EA 6043. – Szűcs Sándor gy., 1950-es évek); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 38. – 1950-es évek); Géberjén (MNAR HS 101903. – Dégh Linda gy., 1961); Zenta – 2 (MNAR HS 101905., 101906. – N. N. gy., 1961); Csorvás (Beck Zoltán, 1965. 141–142.; 1996. 74. – Ágoston Éva gy., 1960); Karcsa – 2 (Balassa Iván, 1963. 317., 360.); Bática (KJMNA 23.65/4. – Fehér Zoltán gy., 1964); Baktalórántháza (Mező András, 1967. 22.); Berettyóújfalu (DMNA 1150/49. – Sándor Mihályné gy., 1968); Ludas (Matijevics Lajos, 1970. 93.); Tiszavid, Tornyospálca (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 267., 268.); Hajós (VKMA 176-82/155. – Harmath Lajosné gy., 1972); Karcsa (MOA 14179. – Bosnyák Sándor gy., 1973); Bática – 2 (Fehér Zoltán, 1975. 114., 115.); Karcag (GYINMA 1414-76/17–18. – Krémer László és Hetyési Sándor gy., 1976); Császártöltés (VKMA ltsz. n.; MZA 32983. – Glocker Zoltán gy., 1977); Gombos (Jung Károly, 1978. 301–302.); Hegyközszentmiklós – 2 (Bihari népmondák, 1995. 133., 134–135. – Molnár Jolán gy., 1980); Újkígyós (Krupa András, 1981. 175.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Karcsa (HOMNA 5453/1. – Kerülő Tünde és Simon Nóra gy., 1986); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 316.); Mokcsa (EA 26216/49. – Bodnár Lajos gy., 1994); Mezőladány (JAMNA 1015-96. – Veres János gy., 1995); Tápé (Bosnyák Sándor, 2001. 25–26.); Kecel – 5 (Fehér Zoltán, 2004. 154–155., 159., 161.).

ER: Lele (Magyar Zoltán, 2007a. 287–288.); Alsórákos (MZA 91269. – Magyar Zoltán gy., 2010).

SZ: Oltszem (Orbán Balázs, 1869. III. 57.); Dálnok, Eresztevény (MZA 57515., 57518. – Kakas Zoltán gy., 1967); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Kakas Zoltán gy., 1971); Vargyas (Uo. – Balla Tamás gy., 1973); Istensegítség (Bosnyák Sándor, 1977. 76.); Szentivánlaborfalva (Hegyeli Attila, 1995. 11–12.); Zabola (Pozsony Ferenc, 1998. 168.); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2003. 337.; Uő, 2009a. 288.).

H 21.1. Az Isten nevét emlegető kincsásó. Kincsásás közben tilos Istent emlegetni. Amint valaki óvatlanul megszegi ezt a szabályt (azt mondja, hogy „Hála Istennek, már megvan!”/stb.), a kincs nyomban eltűnik/a fáradozása eredménytelen marad.

FF: Százd (MZA 89998. – Menyhár János kézírata, 20. század eleje); Karancseszi (Fejős Zoltán, 1985. I. 174.).

AF: Karcsa (Balassa Iván, 1963. 360.); Tiszavid (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 267.); Mokcsa (EA 26216/49. – Bodnár Lajos gy., 1994).

SZ: Oltszem (Orbán Balázs, 1869. III. 57.); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Kakas Zoltán gy., 1971); Vargyas (Uo. – Balla Tamás gy., 1973).

H 21.2. Az ördög nevét emlegető kincsásó. Amint valaki a kincsásás/a kincs kiemelése közben az ördögöt emlegeti („Ördögadta ládája, de nehéz!”), az ördög megjelenik, és elviszi a kincsásók orra elől a megszerezni kívánt aranyat.

DT: Öriszentpéter (EA 7818/67–68. – Kiss Sándor gy., 1941); Szalafő (Szikszay Edit, 1990. 38.).

H 22. A kincsásás közben káromkodó kincsásó. A kincsásók egyike a kincsásás/a kincs (harang) kiemelése közben óvatlanul (örömeiben/mérgében/a kincset húzó ökrököt biztatva/stb.) elkáromkodja magát, mire a kincs visszasülylyed a földbe/eltűnik a szemük elől.

DT: Babosdöbréte (Gönczi Ferencz, 1914. 57.); Éberhard (Deme Gyula, 1933. 12–13.); Kisfalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Zalabér – 5 (EA 6273/1–2., 5., 8. – Szentmihályi Imre gy., 1957); Kislengyel (NIFA 252/35–37. – Körner Tamás gy., 1968); Mesztegnyő (RRMNA 505/19–20. – Jáger Márta gy., 1969); Mersevát (Kovács Jenő, 1984. 39.); Szakonyfalva, Rábatótfalu (Eperjessy Ernő, 1988. 402–403., 404.; Uő, 1996. 182–183., 185.).

FF: Ózd (Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye, 327.; Szendrey Zsigmond, 1922. 50.); Tokaj (EA 442/95–96. – Forgács István gy., 1913); Rudna (MOA 8318. – Barabás Jenő gy., 1950-es évek); Mikóháza (HOMNA 1718/38. – Pataki Katalin gy., 1966); Nemesbikk (EA 15430/76. – Takács Erzsébet gy., 1967); Taktaszada – 2 (Szabó Lajos, 1975. 274., 277–278.); Herencsény (Zólyomi János, 1998. 7.); Herencsény (Magyar Zoltán, 2004a. 164–165.); Rimaszécs, Kövi, Kerekgede/Feled (MZA 93039., 93041., 92829. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006–2011).

AF: Pusztaföldvár (Patay Pál, 2010. 168. – 1880); Békésszentandrás, Pusztaföldvár (Gunda Béla, 1934. 22., 23.); Szatmár megye (Luby Margit, 1936. 75–76.); Orosháza (EA 6445/2. – Rajki Mária gy., 1938); Orosháza (EA 6445/7. – Kónya Lajos gy., 1938); Orosháza (EA 6445/10. – Udvari Ilona gy., 1938); Bátorliget (Ortutay Gyula, 1940. 364–365.); Micske (Zsigmond Győző szerk., 2004. 107. – Nagy Ödön gy., 1940); Homokmégy

(Gunda Béla, 1942. 147.); Orosháza (EA 6445/9. – Udvari Eszter gy., 1943); Tótkomlós (EA 2057/6.; SMK 128/II. 49. – Krausz Zoltán gy., 1947); Kiskunfélegyháza (EA 7678/7–8. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Géberjén (NIFA 105/20.. – Dégh Linda gy., 1961); Paszab (EA 2232/5. – Turi Sándor gy., 1950); Gyula (EFMA 106-67/3. – Maróti György gy., 1951); Nagyecséd (Luby Margit, 1985. 68–69. – 1954); Pusztaföldvár (Nagy Gyula, 1955. 222.); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 38. – 1950-es évek); Ramocsháza (EA 7901/D. 585. – Erdész Sándor gy., 1960); Nyírbogdány (JAMNA 238-67/15. – Csermely Tibor gy., 1962); Karcsa – 3 (Balassa Iván, 1963. 59., 181., 360.); Zagyvarékas (Pócs Éva, 1964. 153–154.); Úri (EA 7354/10. – Dobos Ilona gy., 1964); Gáva (JAMNA 391-67/6. – Bacsikai Antal gy., 1966); Nagydobos (DE MNYT K-517/35–36. – Durucz Istvánné gy., 1967); Kecel (EA 20517/II. 38. – Fehér Zoltán gy., 1978); Hajós (Kuczy Károly, 1980. 74. – Harmath Lajosné gy.); Orosháza (MNT 23/4. – Patakfalvi István gy., 1969–1975); Szatmárcseke (Luby Margit, 1983. 107.); Nagydobos (Kálnási Árpád, 1989. 298–299.); Tiszacsege (Papp József, 1992. 303–304.); Beregújfalu (Penckóferné Punyó Mária, 1995. 261–262.); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004a. 408.); Szalárd (Nagy-Máté András, 2007. 70.); Érbogyoszló (Magyar Zoltán, 2012c. 106.).

ER: Hétfalu (Orbán Balázs, 1873. VI. 145.); Harasztos (Jankó János, 1893. 35.); Kalotaszeg (Téglás Gábor, 1912. 166.); Szék (Magyar Zoltán, 2012a. 396. – Nagy Olga gy., 1949); Hétfalu – 2 (AFAR F 8326., 8330. – Nagy Olga gy., 1970); Inaktelke (Szabó Géza, 1978. 114–115.); Hétfalu (Seres András, 1984. 406.); Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 131. – Fábíán Imre gy., 1984); Váralja (Magyar Zoltán, 2005a. 145. – Orbán Dániel gy.); Szilágyfőkeresztúr (Uő, 2007a. 325.); Szék (Janitsek Jenő, 2009. 84.).

SZ: Felsőboldogfalva (Balásy Dénes, 1897. 296–297.); Eresztevény (MZA 57512. – Kakas Zoltán gy., 1968); Istensegits (MNT 23/4. – N. N. gy., 1969–1975); Haraly, Kőkös, Szentivánlaborfalva (EA 24515/5., 19–20.; MZA 57576., 57578., 57568. – Kakas Zoltán gy., 1971); Szentivánlaborfalva (EA 24515/19–21. – Kakas Zoltán gy., 1971); Árkos – 2 (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 50–51., 51. – 1975); Olasztelek (Magyar Zoltán, 2011b. 168.).

H 23. A kinczsásás közben elkövetett blaszfémia. A kinczsások egyike rátalálva az elrejtett kincsre, örömeiben/önhittségében azt mondja: „Ha segít Isten, ha nem, ez már a miénk!”, „Ezt már Isten se veszi ki a kezünkéből!” – mire a kincs nagy zúgással visszasüllyed a föld mélyére, és soha többé nem lelik meg újra.

ER: Lele (Magyar Zoltán, 2007a. 287–288.); Alsórákos (MZA 91269. – Magyar Zoltán gy., 2010).

SZ: Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2003. 337.; Uő, 2009a. 288.).

→MZ VI. H.

H 24. A füttyülés tabujának megszegése. Egy bányász az általa kibányászott aranyat beváltani viszi, és útközben óvatlanul füttyülni kezd, mire az arany a serpenyőből nyomban eltűnik.

ER: Verespatak (Versényi György, 1890. 340.).

H 25. A kinczsásás közben feltekintő kinczsásó. Egy kinczsásó rátalál a keresett kincsre, és már éppen hozzá akar fogni a kiemeléséhez, amikor a felesége hangján megszólal valaki felette. A kinczsásó meglepődve feltekint, mire a kincs nagy dörgéssel a hegy belsejébe süllyed, és örökre eltűnik a szeme elől.

FF: Tokaj (EA 7480/52. – Pap Miklós gy., 1960).

H 27. Az igazságtalan kincssásás hiábavaló. A kincssások összevesznek a talált kincsen/a kincs kiemelése közben az egyik kincssásó azt határozza el, hogy a társának csak kisebb részt fog adni/a kincs kiemelése közben az egyik kincssásó elhatározza, hogy megöli a társát, hogy az összes arany az övé maradjon/a kincssások nem adnak semmi a megtalált pénzből egy mellettük megjelenő, alamizsnát kérő koldusnak, mire a kincs újra a földbe süllyed/eltűnik a szemük elől/az állami hatóság elkobozza azt.

DT: Sármellék (MNAR HS 111605. – Dégh Linda gy., 1960); Bosznia-Hercegovina: Závidovics/Egyházaskozár (MNAR HS 102301. – Vámos Mária gy., 1961); Kisfalud (XJMNA 130-65/1-2. – Németh Sándor gy., 1963); Magyarsók (EA 7304/64. – Molnár Benő gy., 1964); Somogyudvarhely (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111956. – Horváth László gy., 1969–1975); Tahitótfalu (SZFMA 590-70/41. – Zentai Tünde gy., 1970).

FF: Tarcál (EA 7207/63. – Dobos Ilona gy., 1962); Mikóháza (HOMNA 1718/38. – Pataki Katalin gy., 1966); Ónod (Ágoston István, 1997. 12.); Tornaújfalu (Magyar Zoltán, 2001a. 357.); Kövi* (MZA 93042. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006).

ER: Brassó vidéke (Orbán Balázs, 1873. VI. 201–202.); Csombord (Magyar Zoltán, 2008a. 298.); Nagybún (Uő, 2011a. I. 318.); Kispulyon (Uő, 2012a. 391.).

SZ: Homoródkarácsonyfalva (Herrmann Antal, 1894. 283.); Andrásfalva (MNAR HS 102401. – Dégh Linda gy., 1949); Andrásfalva (Dégh Linda, 1955. I. 103.); Gyimes: Csinód (MZA 1515. – Magyar Zoltán gy., 1998); Firtosvárálja (Zsidó Ferenc, 2000. 80.); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2003. 338.; 2009a. 287.); Gyimes: Csinód (Uő, 2009a. 288.); Gyimes: Csinód (Uő, 2011a. I. 107.).

MO: Lábnik (EA 2307/8. – Szabó Máttyás gy., 1951); Magyarfalva (MNAR HS 102102. – Vámos Mária gy., 1961); Magyarfalva (Bosnyák Sándor, 1980. 122.).

H 28. A nem jó szándékkal ásott kincs. A kincssásás sikertelen marad, mert a kincskeresők ittasan indulnak kincset ásni/mert a kincssásás közben arra gondolnak, hogy milyen drága holmikat vásárolnak majd a talált pénzből/mert kincssásás közben elfelejtene Istenre gondolni.

DT: Surd (Diószegi Vilmos, 1958. 347.); Bosznia: Závidovics/Egyházaskozár (MNAR HS 92201. – Vámos Mária gy., 1961).

AF: Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 247.); Baktalórántháza (Mező András, 1967. 23.); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 131.); Jászdózsza (MNAR HS 102104. – Gulyás Éva gy., 1969–1975); Csantavér (Láncz Irén, 2001. 121.).

ER: Kalotaszeg (Téglás Gábor, 1912. 166.).

SZ: Maroshévíz (BBE MIK D-23/155. – Bodor József gy., 1964); Dálnok (MZA 57515. – Kakas Zoltán gy., 1967); Andrásfalva (Bosnyák Sándor, 1977. 77.).

H 30. Egyéb hagyományok.

H 30.1. A korábban elinduló kincssásó. Egy férfit álmában egy ősz öregember költ fel, hogy menjen ásni az általa megadott helyre, mert ott sok kincset talál. A férfi hallgatva az álomra, az ősz ember által említett helyen ásni kezd, ám nem talál semmit sem, mert elfelejtette azt, hogy csak harmadszori keltegetésre szabad elindulni.

AF: Sárrétudvari (Szűcs Sándor, 1936. 303.); Nagysárrét (Uő, 1936a. 47.); Tiszaszőlős (EA 6042/21. – Szűcs Sándor gy.).

H 30.2. A napkelte előtt bevitt kincs. A szerencsés kincstaláló hazaviszi a talált/kincsőrző öregtől kapott pénzt, azonban amint beviszi a házba, eltűnik a fazékból az összes kincs, ugyanis azt csak napfelkelte után lett volna szabad bevennie.

FF: Szihalom (EA 579/45. – Koós Antal gy., 1912).

H 30.3. A bűnös kinczsásó. A kinczsásók eredménytelenül fáradoznak, mert valamelyikük bűnös ember. / A bűnös ember által talált/kapott kincs disznószőrre változik, megsemmisíti magát, csak hogy ne kerüljön méltatlan kezekbe.

DT: Esztergom (Esztergom és Vidéke, 1889. 32. szám, 8–9.).

FF: Dolha vidéke* (Sztripszky Hiador–Bilák Izidór, 1916. 155.).

AF: Ludas (Matijevics Lajos, 1982. 25–26.).

ER: Arad-hegyalja (Varga János, 1869. 656.).

H 31–40. A forgandó szerencse

H 31. Az óvatlanul kibeszélt kincstalálás. A kincsré/kincset rejtő helyre véletlenül rátaláló személy nem ássa ki azonnal az ott rejtőző értékeket, hanem elmondja másoknak is, hogy mire lelt/hogy egy bizonyos helyen talált valamit. Az őt hallgató emberek egyike titokban odasiet, és mire a kincstaláló visszatér a helyszínre, már csak a más által kiásott üres gödörrel szembesülhet.

DT: Vágfarkasd (EA 7304/65. – Molnár Benő gy., 1964); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/103. – Orbán Gézáne gy., 1984); Köveskál (Lukács László, 1998. 219.).

FF: Körmöcbánya (EA 16199/13. – Lánzos Zoltán gy., 1977); Felsőlác (MZA 84684. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008).

AF: Tiszafüred (EA 31188/99. – Szűcs Sándor gy., 1941); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 205.); Magyarberéte (Magyar Zoltán, 2012a. 392.).

SZ: Szentivánlaborfalva (MZA 57568. – Kakas Zoltán gy., 1971); Székelypálfalva ((Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 92.; MZA 98445. – Gagy József gy., 1990 k.).

H 32. A kapzsi földbirtokos. A szántó/kapáló napszamos szerszáma megakad valami fémes tárgyban/a ló lába beszakad egy mély lyukba. / Egy sírásó/kubikus a földmunka közben egy régi koporsóra/pénzérmére lel. A föld gazdája tettetett érdektelenséggel máshová küldi dolgozni a munkását, majd maga ássa ki a kincset.

DT: Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946); Óriszentpéter (BSLMA N 285-84/3. – Szikszay Edit gy., 1962).

AF: Tótfalu (Papp György, 1989. 145.).

SZ: Maroshévíz (BBE MIK D-23/154. – Bodor József gy., 1964); Székelypálfalva (EA 24231/131. – Gagy József gy., 1977).

→MZ VIII. J 71.2.

H 33. A kilesett kincssásó. Egy ember az erdőben járva egy helyen/a kincskigyulás nyomán elrejtett kincstre talál. Megjelöli a helyet, hogy majd visszamegy érte, valaki (egy vándor/egy másik pásztor/az illető szomszédja) azonban illetéktelen szemtanúja lesz az esetnek, és amikor a kincstaláló átmenetileg eltávozik, odamegy, és ő ássa ki a kincset.

FF: Csermosnya völgye (Zsupos Zoltán, 1989. 2–3.).

AF: Nyírgyulaj* (Ortutay Gyula, 1935. 247.); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 115.); Magyarkelecsény (MZA 97365. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

SZ: Csíkszentdomokos („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 299. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994).

H 35. Az elkótyavetélt kincs. Egy pásztor/egy gyermek/egy tudatlan ember a határt járva régi pénzekre/különléle kincsekre lel, azonban nem lévén tudatában azok értékének, fillérékért/egy deci pálinkáért elkótyavetyéli/odaadja a papnak/a gazdájának azokat, aki aztán látványosan meggazdagszik.

DT: Keménfa (SMNK 856/3. – Avas Kálmánné gy., 1973); Köveskál (Lukács László, 1998. 219.; Uő, 2013. 77.).

ER: Solyomkő (Versényi György, 1896b. 72.); Nagybánya-Veresvíz („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 218–219. – Görbe István gy., 1958–1960); Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 332.); Kajántó (MZA 82894. – Magyar Zoltán gy., 2006); Sinfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I. 444.).

SZ: Firtos vidéke (Kőváry László, 1852. 187.); Vargyas (Krizsa János, 1853a. 176.; Magyar Népköltési Gyűjtemény III., 1882. 400–401.); Olasztelek, Vargyas (Orbán Balázs, 1868. I. 221–222., 230.); Vargyas (Jakab Elek, 1895. 1.); Udvarhelyszék (Péterfi Tamás, 1899. 8.); Istensegítség (Bosnyák Sándor, 1977. 173–174.); Firtosvára (EA 24231/69. – Gagy József gy., 1978); Bereck (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 162. – 1980); Istensegítség (Bosnyák Sándor, 1984. 173–174.); Kászonalház (Magyar Zoltán, 2011a. I. 80.).

H 36. Az elkobzott kincs. A kincset találó ember örömeiben óvatlanul kibeszéli/nem tartja titokban a szerencsését, frissen jött gazdagságát azonban nem élvezheti sokáig, mert a gazda/a földesúr/az állami hatóság a talált kincseket az utolsó darabig elkobozza.

DT: Visz (Ignác Rózsa, 1953. 193.); Kustánszeg (EA 6305/19. – Szentmihályi Imre gy., 1958).

FF: Mátraderecske (ENA 1343/72. – Veres László gy., 1971); Ónod (Ágoston István, 1997. 12.); Szanda (Szende László, 2002. 415.); Barsbaracska (MZA 97127. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

AF: Nyírpilis (Jakab László–Kálnási Árpád, 1987. 309.); Torontáltorda (Aracsi Vajda János, 2007. 26–27.); Péterréve, Bene/Kigyós (MZA 91519., 94636. – Magyar Zoltán gy., 2010, 2012); Nagyzerénd (MZA 99932. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Hajós (Wicker Erika szerk., 2015. 59. – Schön Mária gy.).

ER: Andrásy-telep (Keszeg Vilmos, 1992. 208.); Miriszló (Magyar Zoltán, 2008a. 292–293.); Barcaújfalu, Krizba (Uő, 2011a. I. 251., 251–252.); Sárosmagyarberkesz (Uő, 2011a. II. 374.); Ördöngösfüzes (Uo., 81–82.; Uő, 2012. 390–391.); Kispulyon (Uő, 2012a. 391.).

SZ: Olasztelek (Orbán Balázs, 1868. I. 221–222.); Firtosvára (Jakab Elek–Szádeczky Lajos, 1901. 141.); Maroshévíz (BBE MIK D-23/154. – Bodor József gy., 1964); Nyárádszereda

(EA 27128/2. – Dósa Erika gy., 1995); Székelybere (Magyar Zoltán, 2007b. 70.); Gyimes: Farkasok pataka (Uő, 2008b. 95.); Gyimes: Farkasok pataka (Uő, 2011a. I. 108.); Felsőrákos – 2, Vargyas (Uő, 2011b. 196.).

H 38. A fel nem ismert kincs.

H 38.1. Az értéktelennek tekintett kincsrejtő szobor. A falubeli emberek egy a település határában/a szántóföld szélén fekvő állat alakú kőszobornak mindaddig nem tulajdonítanak értéket és jelentőséget, mígnem egy idegen megveszi tőlük azt, ugyanis felnyitva/összetörve kiderül, hogy rengeteg aranyat rejt a belseje.

→MZ VIII. A 36.1–3. →MZ VIII. J 1.

H 38.2. A meggondolatlanul eldobott kincs. Két kincskereső a remélt értékek helyett csak egy megkövesedett üstöt/földdel teli fazekat/egy emberi koponyát/lófejet talál, amit hazafelé tartva bosszúsan/csúfságból bedobnak az egyik ismerősük ablakán. Az edény tartalma kiborul/a koponya összetörik, és a ház gazdája meglepetéssel látja az abból kiömlő aranypénzeket. Váratlan szerencséjét másnap elmeséli a komáinak, akik már csak bánni tudják meggondolatlanságukat.

KM: H. n.* (MOA 3131., 6585. – N. N. gy.).

DT: Sopronkövesd (EA 899/39. – Énekes Kálmán gy., 1921); Pécs (Muszty László, 1959. 84.); Lábatlan* (BBMNA 14/38–40. – Balogh László gy., 1970).

AF: Beregdaróc (EA 12994/120–121. – Papp Zoltán Sándor gy., 1961); Zenta (MNAR HS 70125. – N. N. gy., 1961); Biharugra (DJMNA 3955-95/6. – Sinkó Rozália gy., 1987).

ER: Beszterce (Balásy Dénes, 1897. 297–298.); Nagymoha (AFAR Mg. 1584. II. k. – Faragó József gy., 1967); Szék (Nagy Olga, 1977. 303–304.); Ördöngösfűzes (Magyar Zoltán, 2011a. II. 80–81.; Uő, 2012a. 385–386.).

→MZ VIII. J 92.

H 38.3. A fel nem ismert parázsló kincs. Egy ember a határt járva egy helyen parázsló, magányos tűzrakást pillant meg, amit szétrugdos/abból a parázsból próbálja – sikertelenül – meggyújtani a pipáját. Amikor később másoknak elmeséli az esetet, figyelmeztetik arra, hogy az a tűz a kigyúló kincs parazsa volt, és rosszul tette, hogy nem ásta fel azt a helyet/hogy nem terítette le valamivel.

DT: Kisfalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Cserdi, Hosszúhetény, Bánfa (Berze Nagy János, 1940. II. 284–286., 577–578.); Süttör (MNAR HS 90428. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Szentgál (Vajkai Aurél, 1959. 165–166.; Uő, 1987. 206–207.); Nagykanizsa (Szende László szerk., 2002. 34. – 1964); Felsőmocsolád (Orbán Gézáni, 1973. 54–55.; Király Lajos, 1995. 92–93.); Törökkoppány – 2 (EA 21150/20., 21. – Bősze Gábor gy., 1981); Kisdörcgicse (Mészáros Gyula, 1986. 616.).

AF: Paszab (EA 2336/37. – Turi Sándor gy., 1950); Hajós (VKMA 176-82/139. – Harmath Lajosné gy., 1972; Kuczy Károly, 1980. 74.).

ER: H. n. (Kilián István, 1973. 167. – iskoladráma, 18. század közepe).

→MZ VIII. C 1.

H 38.5. A fel nem ismert kincs (egyéb hagyományok). A garabonciás diáktól kapott rossz krumpiliról csak utólag derül ki, hogy minden egyes krumpli egy-egy aranypénz volt. / A bányarémtől/ördögtől kapott zsák szénről csak utólag derül ki, hogy az egy zsák arany volt. / A kincshások által a sötétben kihányt földről csak másnap reggel derül ki, hogy abban egy kincssel teli edény is volt. / A meghalt birtokos eldobott rossz kabátjáról csak utólag derül ki, hogy az sok pénzzel volt kitömve.

DT: Zsigárd (Tihanyi Judit, 1937. 301–302.); Lábatlan (BBMNA 14/38–40. – Balogh László gy., 1970).

FF: Szepesség (Versényi György, 1890. 342.).

ER: Nagymoha (AFAR Mg. 1583. I. f. – Faragó József gy., 1967).

SZ: Bukovina (MNAR HS 300301. – Dégh Linda gy., 1950).

J 1–130. SIKERES KINCÁSÁS, SZERENCSES KINCSTALÁLÁS

J 1–10. Idegen kincsszerzők

J 1. A kincset rejtő kőszobor. A menekülő/az országból kivonuló törökök egy belül üres állatszoborba (kőkecskébe/stb.) rejtik el a kincseiket, hogy az ne kerüljön a magyarok kezébe. Idők múltával egy/több török (titokzatos idegen) jelenik meg a faluban és az állat alakú kő felől tudakozódnak. A helybeliek elvezetik az idegeneket a határ azon részére, ahol valóban van egy olyan szobor, és amit a parasztok a boronálás alkalmával nehezkül használnak. A törökök magukkal viszik az állat alakú követ, amelyről csak utóbb derül ki, hogy a belseje rengeteg kincset rejtett. / A törökök potom összegért megvásárolják a helybeliektől az állat alakú szobrot, majd azt összetörve/a fejét letörve/egy kulccsal kinyitva a döbbenet bámuló és tudatlanságukat kárhoztató helybeliek szeme láttára elviszik a kőből kiömlő rengeteg aranyat. / Egy előkelő rangú török/egy idegen kereskedő/egy közeli városban élő úr egy vidéki embernek megbízást ad, hogy némi fizetség ellenében fuvarozza el neki azt az állat alakú követ, amely a paraszt faluja határában van/hányódik a mezsgyéken. A parasztember örvendezve az alkalmi keresettnek, elviszi megbízójának a semmire sem becsült követ. Az úr a fuvaros szeme láttára egy kulccsal kinyitja a kőszobrot/összetöri azt, megmutatva neki, hogy a szobor valójában rengeteg aranyat rejt. A kincses kőszobrot fuvarozó paraszt lógó orral tér haza/maga is meggazdagszik, mert a kőszobor titkát ismerő úr busásan megajándékozza őt.

KM: H. n. (Ipolyi Arnold, 1854. 493.).

DT: Esztergom (Budapesti Hirlap, 1886. november 3.); Muraköz (Muraköz, 1892. január 3.); Pécs (Pécsi Figyelő, 1897. február 27.); Esztergom (Hanusz István, 1897. 25.; Uő, 1900. 42.); Esztergom (Thirring Gusztáv, 1900. 243.); Monoszló (EA 10560/6. – Sebestyén Gyula gy., 1906 k.; Lukács László, 2013. 76.); Esztergom (Komárom vármegye és Komárom, 1907. 192.; Szendrey Zsigmond, 1926. 183.); Esztergom (Esztergom vármegye, 1908. 86–87.); Tarany (Somogy vármegye, 1914. 165.); Harkány (Relkovic Davorka, 1925. 174.); Jóka (EA 26324/18–19. – Csiba Lajos gy., 1938; Szollmann András, 1990. 38–45.; Timaffy László, 1992. 138.; Csiba Lajos diáriuma, 1996. 95.; „Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 304.); Értény (EA 563/18. – Korompay Bertalan gy., 1942); Kopács (Lábadi Károly, 1994. 391–392. – Katona Imre gy., 1942); Lúzsok (Hegedűs Lajos, 1946. 145.); Koppányszántó (EA 2308/23. – Takács Lajos gy., 1951); Dunapentele (EA 4058/45. – H. Veress Éva gy., 1951); Gersekarát (EA 2445/5. – Dömötör Sándor gy., 1951); Pozva – 2 (GMA 5/11–12. – Szentmihályi Imre gy., 1951; Marx Mária, 2001. 241.); Andrásida (EA 2699/6. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Hedrehely (EA 5886/17. – Hofer Tamás gy., 1952); Pécsudvard (EA 3494/6. – Raffay Anna gy., 1952); Nádasd (EA 15044. – Rétvári Albin gy., 1952); Nádasd (Kardos Ferenc, 2010. 46–47. – Rétvári Albin gy., 1952); Dunapentele (MOA 14035. – Dobos Ilona gy., 1953); Halastó (EA 5792/1. – Irányi Lujza gy., 1953); Zalaszentlőrinc – 3, Egervár (EA 3975/1., 3–4. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Kemendollár,

Bak (EA 4196/3., 5. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Bük* (Dömötör Sándor, 1954. 39–42.); Nádasd* (SMK 257/IV. 2. – Dömötör Sándor gy., 1955); Aranyosgadány (Kerny Terézia, 1990. 278. – Genthon István gy., 1955); Szóke (EA 9889. – Nagy Pál gy.); Zalaboldogfa (EA 6206/4. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Hegyhátszentpéter, Csonkahegyhát – 2 (EA 6207/2–3. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Törökkoppány (Somogyi Néplap, 1957. december 13. 5.); Becsvölgye: Kustánszeg – 2, Csonkahegyhát, Pálfszeg – 2 (EA 6305/3., 17., 19., 24–25. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Fiume vidéke* (Bošković-Stulli, Maja, 1959. 134.; Jung Károly, 1993. 121.); Pécs, Palkonya (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 145–147., 151–152.); Gyermely (Oravec Paula, 1961. 13.); Becefa, Szilágy (EA 13001/76. – Zsolt Zsigmond gy., 1961); Kisbajom (Dobos Ilona, 1962. 485.); Almamellék (Eperjessy Ernő, 1988. 418.; Uő, 1996. 194–195. – 1962); Várong (EA 7229/1–2. – Takács Lajos gy., 1962); Bazita (Zala megye földrajzi nevei, 1964. 145.); Velence (Reményi József, 1965. 7.; Kovács Sándor Iván, 2001. 208–209.); Nagyharsány (EA 33011/18. – Dömötör Ákos gy., 1966); Nádasd (EA 15493/48. – Zsigmond Gizella gy., 1967); Izbég (EA 8387/10. – Dobos Ilona gy., 1967); Lábatlan* (BBMNA 52/22–23. – Balogh László gy., 1967); Mohács (Bálint Sándor, 1975. 706. – Kiss Béla gy., 1967); Rácalmás – 2 (EA 8862/30–31., 157. – Dobos Ilona gy., 1968; Dobos Ilona, 1981. 423–424.); Szigetcsép (EA 10413/4. – Dobos Ilona gy., 1969); Belsőbáránd (IKMNA 69.2/56. – Gelencsér János gy., 1969); Tataháza (Solymos Ede, 2004. 471. – 1969); Mozsgó, Szigetvár (Lengyel-tóti János, 1970. 6.); Gödörháza (EA 17480/74. – Kovács József gy., 1971); Pusztaszentpéter (EA 17482/39. – Avas Kálmánné gy., 1972); Pécs (Bálint Sándor, 1975. 706. – Sárosác György gy., 1973); Felsőmocsolád (Orbán Gézáné, 1973. 55.); Órimagyarósd (SMNK 859/2. – Avas Kálmánné gy., 1973); Nyim, Marcali, Kapospula, Tarany, Komlósd (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 178., 281., 462., 720., 800.); Kapospula (WMMEA 321-76/16. – G. Vámos Mária gy., 1975); Őcsény (WMMEA 343-76/12. – Andics János gy., 1975); Értény (Torma István, 1978. 151–152.); Pákozd (EA 19648/2. – Géro Györgyi gy., 1978); Kopács, Laskó – 2, Sepse, Várdaróc, Vörösmart (Ferenczi Imre, 1979. 206–207.; Jung Károly szerk., 1994. 42.); Egervár (Srágli Lajos–Vándor László, é. n. 140.); Pincehely, Udvari, Kölesd (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 88., 123., 409.); Törökkoppány* (EA 21150/26. – Bösze Gábor gy., 1981); Szigetvár (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 465.); Erdősmecske, Somberek, Mohács (Baranya megye földrajzi nevei II., 37., 188., 417.); Sárfaizdó (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 562.); Nemesapáti (Sági Károly, 1982. 366.); Markóc (Zentai Tünde, 1983. 100.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/60. – Orbán Gézáné gy., 1984); Kölesd – 6 (EA 22131/19–20. – N. N. gy., 1984); Balatonendréd (EA 23997/20. – N. N. gy., 1989); Jóka (Görföl Jenő, 1989. 181.; Ballán Zoltán–Fellinger Karol, 1993. 26.); Szigliget (EA 25055/32. – Németh Béla gy., 1992); Kopács – 2 (EA 25257/9., 9–10. – Lábadi Károly gy., 1993); Bölcse (Udvari Gáborné, 1994. 412.); Jóka (Jókai Szó, 1995. 4. szám, 14.); Bonnya („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 303. – Szalai Anikó gy., 1995); Andocs (MZA 90882. – Magyar Zoltán gy., 1997); Monoszló (Lukács László, 1998. 219.); Mohács (Bosnyák Sándor, 2001. 193.); Alsómocsolád, Pécs – 3 (Pesti János szerk., 2002. 245., 397.); Almamellék (Eperjessy Ernő, 2006. 517.); Jóka (MZA 90765. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011); Szigliget (MZA 108152. – Magyar Zoltán gy., 2016).

FF: Sajószentpéter (Fényes Elek, 1851. IV. 116.); Csábrág* (Haan Rezső, 1867. 3.); Jánosrét (Versényi György, 1895. 131.; Szendrey Zsigmond, 1926. 138.); Szécsény (EA 4502/21. – Tóth Árpád gy., 1935); Szécsény (PMNA 7/3. – Solymos Ede gy., 1949); Hollókő (Gajzágó Aladár, 1958. 6.); Hollókő (EA 7556/5. – Dobos Ilona gy., 1965); Gyöngyöspata* (Sugár István, 1966. 71.); Hollókő (Bosnyák Sándor, 2000. 146. – 1968); Pusztaberki (MOA 14036. – Györgyi Erzsébet gy., 1970); Zsély (MZA 88939. – Danczi Lajos gy., 1975);

Szécsény (Wolf Ida, 1978. 57–58.); Gyöngyöspata* (Heves megye földrajzi nevei IV., 1988. 80.); Tornaszentandrás (Magyar Zoltán, 2001a. 367.); Szécsénykovácsi (MZA 84260. – Varga Norbert gy., 2002); Gyöngyöspata (György Zsombor, 2011a. 24.); Leléd, Barsbese (MZA 90002., 97065. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011, 2013); Bernecebaráti (MZA 110662. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Szeged* (Bálint Sándor, 1980. 503. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1721); Kiskunlacháza (Bognár András, 1978. 124–125. – Pesty Frigyes, 1864. Jászkunság); Debrecen* (Balkányi Szabó Lajos, 1865. 22.); Petrovác (Mihalfi József, 1879. 1.); Mándok* (Petri Mór, 1901. I. 622.); Pécska/Szemlak (EA 4417/1. – Roska Márton gy., 1909); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 168.; Uó, 1920. 55–56.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 236.); Csongrád (Szendrey Zsigmond, 1926. 183. – Madarassy László gy.); Szeghalom (Miklya Jenő, 1979. 181. – Implom József gy., 20. század első fele); Kelebia (EA 21576/30. – N. N. gy., 1943); Bátmonostor (EA 12799/10. – Molnár Róza gy., 1947); Zenta (EA 5542/67. – Penavin Olga gy., 1947–1958); Kiskunfélegyháza (EA 7678/39. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 305–306. – Berta István gy., 1950); Bátmonostor (Solymos Ede, 2004. 471. – 1950); Apátfalva, Nagysánc (EA 4417/1. – Roska Márton gy., 1950); Tömörkény – 4 (EA 4264/2–3. – Károlyi László gy., 1953); Nagykereki (EA 5870/14. – Béres András gy., 1954); Nagykereki (Szekeres Gyula, 2004b. 192. – Béres András gy., 1954); Kismarja (EA 5870/14. – Béres András gy., 1950-es évek); Szerp (Szűcs Sándor, 1955. 153–154.; Uó, 1957. 258–259.); Hercegszántó (Solymos Ede, 2004. 471. – 1961); Kiskunhalas-Bodoglár (EA 12969/73. – Nagy Czirok László gy., 1961); Kötégán – 4 (EFMA 96-67/1–2. – Dömötör Ákos gy., 1961); Tizzasas (Bihari Anna, 1980. 294. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Murony (MMMNA 233-1963/1. – Mokány Miklósné gy., 1963); Dombegyháza (EA 14336/1. – N. N. gy., 1965); Besenyőd (Mező András, 1967. 27.); Gyula (EFMA 563-78/4–5. – Tóth Éva gy., 1967); Jánoshalma: Kéleshalom (MOA 7615. – Bárh János gy., 1968); Csongrád (MFMNA 244-71/1. – Juhász János gy., 1968); Horgos, Egyházaskér – 2 (EA 15335/1–2. – Paksa Katalin gy., 1968); Bucsa (MOA 13482. – Bereczki Imre gy., 1971); Kisar (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 258.); Felgyő (EA 17528/6. – Szobácsi Jenő gy., 1972); Padé (NIFA 185/20. – Katona Imre és Tóth Ferenc gy., 1972); Zenta (Burány Béla, 2001. II. 236. – 1973); Zsombó (Bálint Sándor, 1975. 627–629.); Magyarcsanád (EA 18867/7. – Asztalos P. Kálmán gy., 1975); Egyházaskér (Ferenczi Imre, 1976. 19.); Csongrád (MFMNA 599-1976/12. – Tóth Ilona gy.); Szalacs (Bihari népmondák, 1995. 122. – Lovász Lajos gy., 1976); Szalárd (Uo., 142. – 1976); Kiskunmajsa (VKMA ltsz. n.; MZA 33049. – Vedres Ferencné gy., 1977); Kecel – 2 (EA 20517/II. 8., 38–39. – Fehér Zoltán gy., 1978); Csóka (Burány Béla, 2001. II. 236. – 1978); Kiskőrös – 2 (VKMA ltsz. n.; MZA 78905., 78912. – Dulai András és Izsák László gy., 1978); Csóka, Feketető – 2, Hódegyháza – 2, Magyarpadé – 2, Nagyikinda, Rábé, Szaján – 2, Törökbecse* (Ferenczi Imre, 1979. 190–194.); Dusnok (Kuczy Károly, 1980. 73–74. – Keresztényi Franciska gy.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 140. – Baranyi Katalin gy., 1980); Mezőbaj (Uo., 141. – 1981); Kunszentmárton (MOA 12659. – Villányi Péter gy., 1981); Doroszló (Kovács Endre, 1982. 60.); Bácska (Magyar Szó, 1982. augusztus 31.); Törökbecse (Jung Károly, 1993. 119. – 1982); Majdán, Torontáltorda (Uó, 1983. 15.); Izsák (Mesznéder Katalin, é. n. 14.); Csátalja/Istensegítés (Bosnyák Sándor, 1984. 169.); Péterfalva, Tiszabökény (Ferenczi Imre, 1984. 119., 120.); Bezdán („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 306. – Balla István gy., 1984); Bezdán (Bosnyák Sándor, 1987. 499.); Temerin (Csorba Béla, 1988. 106.); Nyírparasznya (Kálnási Árpád, 1989. 409.); Szentés* (Zsíros Katalin, 1990. 85.); Apátfalva* (MZA 10471. – Sinkó Rozália gy., 1999); Csantavér (Láncz Irén, 2001. 121.); Bugac* (Bereznai Zsuzsa, 2001. 37.); Kiskőrös-Erdőtelek – 2 (MZA 71253., 90888. – Magyar

Zoltán gy., 2001); Furta (Szende László szerk., 2002. 156–157.); Szaján (Jung Károly, 2003. 120.); Tornynos – 3 (MZA 55165., 551073., 55180. – Ábrahám Lívia gy., 2003); Tornynos (MZA 55155. – Balassa Árpád gy., 2003); Mohol – 2 (MZA 108610., 108611. – Boja Patyi Sarolta gy., 2003); Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 409.); Torontáltorda (Aracsi Vajda János, 2007. 13.); Nagymuzsaly (KMFA ltsz. n.; MZA 94721. – Pávlovics Judit gy., 2008); Albis, Nagykágya (Magyar Zoltán, 2012c. 157.); Nagymuzsaly, Bene (MZA 94637., 94638. – Magyar Zoltán gy., 2012); Fancsika (Dupka György–Zubánics László szerk., 2014. 178–179.); Bélzerénd, Feketegyarmat – 2, Gyulavarsánd, Nagyzerénd – 4, Tamáshida, Vadász (MZA 99629–99637., 99925. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

ER: Szilágynagyfalu (Petri Mór, 1901. I. 621.); Belényes vidéke/Kisszedres (Györffy István, 1916. 89.; Szendrey Zsigmond, 1926. 138.); Ponor (Magyar Zoltán, 2009d. 147. – Roska Márton gy., 1927); Körösjánosfalva (Magyar Zoltán, 2013a. 81. – Roska Márton gy., 1949); Szilágybagos (Nagy Réka, 2015. 169–170. – Szabó Miklós verses mondafeldolgozása, 1957); Szilágynagyfalu (KJNTA 1279-04/12. – Péter Kinga gy., 1963); Nagymoha – 3 (AFAR Mg. 1582. II. c., d., 1584. II. l. – Faragó József gy., 1967); Kalotaszeg/Sebesvára, Magyararkiskapus, Körösfő (Szabó Géza, 1978. 104–105., 115–116., 124.); Szék – 2 (Nagy Olga, 1977. 297–298., 299–300.); Szilágynagyfalu (Magyar Zoltán, 2007a. 331–333. – Major Melinda gy., 1986); Szilágynagyfalu (Major Miklós, 1992. 16.); Zsobok (Gáll Ernő, 1992. 7.); Szilágynagyfalu – 2 (Szilágyosság, 1994. 32. szám, 4., 33. szám, 4.); Szilágyzóvány (Lakó Éva, 1994. 4.); Szilágybagos (Tötös A. Zoltán, 1994. 6.); Várhegy (EA 26155/5. – Ercsei Enikő gy., 1994); Vajdaszentiván („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 303. – Ercsei Enikő gy., 1994); Körösfő (Sebestyén Kálmán, 1998. 54.); Alsóvalkó, Bürgезд, Szilágybagos – 2 (MZA 628., 627., 625., 626. – Magyar Zoltán gy., 1999–2000); Kolozs (Kolozi Gergely István, 2000. 11–29.); Szilágynagyfalu, Szilágybagos (KJNTA 1279-04/8., 10. – Péter Kinga gy., 2003); Körösfő (Sebestyén Kálmán, 2004. 51.); Sárvasár, Magyararkiskapus (Magyar Zoltán, 2004a. 331., 331–332.); Körösfő (MZA 26479. – Magyar Zoltán gy., 2004); Bethlenszentmiklós (Magyar Zoltán, 2005a. 148.); Bürgезд, Krasznarécse, Lele, Szér, Szilágyballa*, Szilágyborzás – 2, Szilágynagyfalu, Szilágyzóvány (Magyar Zoltán, 2007a. 330–331., 333–334.); Kolozs – 3 (Magyar Zoltán, 2011a. I. 493–494.); Magyarcsaholy (Uő, 2011a. II. 253.); Ördögösfüzes* (Uő, 2011a. II. 81–82.; Uő, 2012a. 390–391.); Várasfenes (Uő, 2011a. II. 489.; Uő, 2013a. 82.); Belényesújlak – 2 (Uő, 2013a. 81., 81–82.).

SZ: Altorja (Benkő József, 1999. II. 150–151. – Apor Péter feljegyzése, 18. század első fele); Marosvásárhely (Vigh Károly, 1996. 88. – Kis-Bacsoni Benkő Károly feljegyzése, 1862); Marosvásárhely (Szendrey Zsigmond, 1926. 138.; Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 127. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Kisgalambfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 28.); Jedd (Uő, 1870. IV. 180.); Torja vidéke (Jókai Mór, 1964. 55. – 19. század második fele); Szentivánlaborfalva (Kiss Sándor, 1880. 17–18., 28–29.); Koronka (Petri Mór, 1901. I. 621–622.); Székelykál (M. Kovács Géza, 1905. 156.); Székelykál, Szentivánlaborfalva (MZA 57537., 57538. – Kakas Zoltán gy., 1970 k.); Kászonaltríz (Magyar Zoltán, 2011a. I. 80.).

J 1.1. A városba vitetett kincses kőszobor. Egy előkelő rangú török/egy idegen kereskedő/egy közeli városban élő úr a helyszínen/a maga városában megbízást ad egy falusi embernek, hogy vigye el neki azt az állat alakú követ, amely faluja határában van/ott hányódik a mezsgyéken. A parasztember örvendve az alkalmi keresetnek, elviszi megbízójának a semmire sem becsült követ. Az úr a fuvaros szeme láttára egy kulccsal kinyitja a kőszobrot/összetöri azt, megmutatva neki, hogy a szobor valójában rengeteg aranyat rejt.

DT: Pécs (Pécsi Figyelő, 1897. február 27.); Jóka (EA 26324/18–19. – Csiba Lajos gy., 1938; Csiba Lajos diáriuma, 1996. 95.); Pozva (Marx Mária, 2001. 241. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Nádasd (Kardos Ferenc, 2010. 46–47. – Rétvári Albin gy., 1952); Csonkahegyhát (EA 6207/3. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Várong (EA 7229/1–2. – Takács Lajos gy., 1962).
 FF: Jánosrét (Versényi György, 1895. 131.); Hollókő (EA 7556/5. – Dobos Ilona gy., 1965); Pusztaberki* (MOA 14036. – Györgyi Erzsébet gy., 1970); Szécsénykovácsi (MZA 84260. – Varga Norbert gy., 2002).
 AF: Petrovác (Mihálfi József, 1879. 1.); Nagyszalonta* (Szendrey Zsigmond, 1914. 168.; Uő, 1920. 55–56.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 236.); Tiszabökény (Ferenczi Imre, 1984. 120.).
 ER: Szilágynagyfalu (Petri Mór, 1901. I. 621.); Belényes vidéke/Kisszedres (Györffy István, 1916. 89.); Szilágynagyfalu (KJNTA 1279-04/12. – Péter Kinga gy., 1963); Nagymoha – 2 (AFAR Mg. 1582. II. c., 1584. II. l. – Faragó József gy., 1967); Szék (Nagy Olga, 1977. 297–299.); Kalotaszeg/Sebesváralja, Magyarkiskapus (Szabó Géza, 1978. 104–105., 115–116.); Szilágynagyfalu (Magyar Zoltán, 2007a. 331–333. – Major Melinda gy., 1986); Szilágynagyfalu (Szilágyság, 1994. 32. szám, 4., 33. szám, 4.); Szilágyzóvány (Lakó Éva, 1994. 4.); Magyarkiskapus (Magyar Zoltán, 2004a. 331–332.); Belényesújlak (Uő, 2013a. 81.).
 SZ: Kisgalambfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 28.); Szentivánlaborfalva (Kiss Sándor, 1880. 17–18., 28–29.).
 →MZ VIII. J 8.25.

J 1.2. A megjutalmazott fuvaros. A faluba érkező idegeneket a kincses kőszoborhoz elkalauzoló helybeli/a kőszobrot megrendelésre elfuvarozó parasztember maga is meggazdagszik, ugyanis a szobor titkát felfedő úr jutalomképpen busásan megajándékozza a könnyen szerzett kincs egy részével.

DT: Pozva (Marx Mária, 2001. 241. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Nádasd (Kardos Ferenc, 2010. 46–47. – Rétvári Albin gy., 1952); Csonkahegyhát (EA 6207/3. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Sepse (Ferenczi Imre, 1979. 206.).
 FF: Jánosrét (Versényi György, 1895. 131.).
 AF: Nagyszalonta* (Szendrey Zsigmond, 1914. 168.; Uő, 1920. 55–56.; Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV., 1924. 236.); Dunapentele (MOA 14035. – Dobos Ilona gy., 1953); Várong (EA 7229/1–2. – Takács Lajos gy., 1962); Zsombó (Bálint Sándor, 1975. 627–629.); Feketető (Ferenczi Imre, 1979. 191.); Mohács (Baranya megye földrajzi nevei II., 1982. 417.); Apátfalva (MZA 10471. – Sinkó Rozália gy., 1999).
 ER: Szilágynagyfalu (Petri Mór, 1901. I. 621.); Szilágynagyfalu (KJNTA 1279-04/12. – Péter Kinga gy., 1963); Nagymoha – 2 (AFAR Mg. 1582. II. c., 1584. II. l. – Faragó József gy., 1967); Szék (Nagy Olga, 1977. 297–299.); Kalotaszeg/Sebesváralja (Szabó Géza, 1978. 104–105.); Kolozs (Kolozsi Gergely István, 2000. 11–29.); Kolozs – 2 (Magyar Zoltán, 2011a. I. 493.).
 SZ: Szentivánlaborfalva (Kiss Sándor, 1880. 28–29.).

J 1.3. A kötélre adott pénz. Egy közeli városban élő úr azt a megbízást adja egy parasztembernek, hogy némi fizetség ellenében fuvarozza el neki a faluja határában hányódó állat alakú követ. A parasztember örvendve az alkalmi keresetnek, elviszi megbízójának a semmire sem becsült kőszobrot. Az úr a fuvaros szeme láttára egy kulccsal kinyitja/összetöri a szobrot, mire a kő belsejéből

rengeteg aranypénz gurul ki. Az úr a tudatlansága miatt bánkódó parasztnak egy aranypénzt nyújt át azzal a tanáccsal, hogy vegyen rajta kötelet és akassza fel magát, ha csak ennyi esze van, és nem tud élni a kínálkozó szerencsével.

ER: Szilágynagyfalu (Magyar Zoltán, 2007a. 331–333. – Major Melinda gy., 1986); Szilágynagyfalu (Szilágyság, 1994. 32. szám, 4., 33. szám, 4.); Magyararkiskapus (Magyar Zoltán, 2004a. 331–332.); Szilágyzovány (Uő, 2007a. 331.).

J 3. Kincseért rendszeresen megjelenő idegenek. A helybeliek által nem ismert kincses barlangba/kincses pincébe/aranybányába/aranyfolyáshoz évente/hét-évente ugyanazon a napon távoli tájról származó idegenek (velenceiek/törökök/magyarországiak) járnak titokban, és hordják el lóháton nagy átalvetőkben az onnan kibányászott kincset.

FF: Diósjenő (Végh József, 1998. 10. – Radványi Ferenc feljegyzése, 1710–1716); Késmárk, Batizfalva (Neidenbach Ákos, 2000. 61–62., 67. – Buchholz György feljegyzései, 1719); Diósjenő (Végh József, 1998. 9. – Bél Mátyás feljegyzése, 1735–1742); Diósjenő (Uo., 10. – Mocsáry Antal feljegyzése, 1826); Diósjenő (Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Diósjenő (Nagy Iván, 1854. 256.); Dobsina (Wiesinger Frigyes, 1893. 8.); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 318.).

AF: Jászság (Jászkun Figyelő, 1873. 16. szám, 3.); Adony (Szendrey Zsigmond, 1926. 138. – Résző Ensel Sándor nyomán).

ER: Krizba (Csáki Árpád, 2012. 161. – Pesty Frigyes, 1864. Brassó-vidék); Hídvég (EA 26419/205. – Pesty Frigyes, 1865. Felső-Fehér vármegye); Várfalva (Orbán Balázs, 1871. V. 194.); Torda (Uő, 1889. 116–117.).

SZ: Lókod (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 77–78. – 1839); Homoródalmás (Kőváry László, 1853. 118.; Kubinyi Ferenc–Vahot Imre szerk., 1854. II. 73. – Kőváry László írása; Kőváry László, 1857. 28.); Atyha/Bözödújfalva (Kriza János, 2013. 598. – Barabás Sándor gy., 1855); Barót (Magyar Zoltán, 2011b. 191.; Csáki Árpád, 2012. 29. – Pesty Frigyes, 1864. Miklósvárszék); Kézdivásárhely (Uo., 75. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék); Mikóújfalva (Uo., 96. – Pesty Frigyes, 1864. Felső-Fehér vármegye); Alsósófalva, Atyha, Medesér, Lengyelfalva, Szombatfalva (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 24., 35., 153., 181., 199. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Lövéte/Kérufürdő, Etéd, Patakfalva, Magyarhermány (Orbán Balázs, 1868. I. 88., 145., 160., 217.); Középpajta, Sepsibodok, Kézdiszentlélek, Kisborosnyó (Uő, 1869. III. 17., 55., 112., 166.); Székelyszentistván (Uő, 1870. IV. 28–29.); Kézdivásárhely (Pesty Frigyes, 1888. 172.); Gyergyószentmiklós (Herrmann Antal, 1893. 241.); Homoródkarácsonyfalva (Uő, 1894. 283–284. – Derzsi József gy.); Csíkcsicsó (EA 3715/2. – Székely Dénes gy., 1895); Bögöz/Béta (Balásy Dénes, 1897. 296.); Erdőszentgyörgy (Erdély, 1903. 91. – Szász Ferenc gy.); Maksa, Dálnok, Gidófalva (MZA 57514., 57515., 57519. – Kakas Zoltán gy., 1967); Ojtoz (EA 24515/17–18. – Kakas Zoltán gy., 1968); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 67. – Kakas Zoltán gy., 1971); Felsőcsernáton (EA 24515/13. – Kakas Zoltán gy., 1971); Etéd (Balázs László, 1972. 19.); Ditró (Pócs Éva szerk., 2012. 162. – Bosnyák Sándor gy., 1972); Középpajta (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 209. – 1976); Firtosmartonos (EA 24231/67. – Gagy József gy., 1977); Felsősófalva (EA 24232/15. – Gagy József gy., 1980-as évek); Csíkpálfalva (BBE MIK Á-441/117. – Pál Éva gy., 1985); Kőrispatak (BBE MIK D-66/89. – Buzogány Árpád gy., 1991); Csíkcsicsó (EA 26156/24–25. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Parajd (EA 26193/3. – Gub Jenő gy., 1995); Etéd (Janitsek Jenő–Szócs Lajos, 1998c. 52.);

Homoródalmás (Dénes István, 2002. 45–46.); Nagysolymos (MZA 61224. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Gyimes: Kostelek, Gyepece, Bükkhavas pataka – 2 (Magyar Zoltán, 2003. 342–343., 346–348.); Gyimes: Ciherek pataka (Uo., 349–350.; Uő, 2006d. 92.); Gyimes: Kostelek – 4 (Takács György, 2004. 368., 376–377.); Gyimes: Ciherek pataka (Uő, 2008b. 152–153.; Uő, 2009e. 111.); Katrosa/Kézdiszentkereszt (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 142.); Homoródkeményfalva (MZA 70635. – Magyar Zoltán gy., 2008); Felsőcsernáton (KJNTA 2371-10/15. – Dimény-Hasznan Árpád gy., 2010); Homoródkarácsonyfalva, Homoródkeményfalva – 2, Székelysombor – 2 (Magyar Zoltán, 2011d. 178–179.).

J 4. A fordított patkójú lovakon elszállított kincs. A helybeliek által nem ismert kincses barlangban/kincses pincében/aranybányában/aranyfolyásnál évente/hétévente megjelenő idegenek fordítva patkolt lovakon hordják el a csak általuk ismert helyen található aranyat, hogy ha valaki követni próbálná őket, megtevéssék az illetőt, veszítse el a nyomukat.

SZ: Etéd (Orbán Balázs, 1868. I. 145.); Csíkcicsó (EA 3715/2. – Székely Dénes gy., 1895); Maksa (MZA 57514. – Kakas Zoltán gy., 1967); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 67. – Kakas Zoltán gy., 1971); Etéd (Balázs László, 1972. 19.); Ditró (Pócs Éva szerk., 2012. 162. – Bosnyák Sándor gy., 1972); Közéapajta (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 209. – 1976); Firtosmartonos (EA 24231/67. – Gagy József gy., 1977); Felsősfalva (EA 24232/15. – Gagy József gy., 1980-as évek); Csíkpálfalva (BBE MIK Á-441/117. – Pál Éva gy., 1985); Kőrispataka (BBE MIK D-66/89. – Buzogány Árpád gy., 1991); Csíkszentdomokos (EA 26156/24–25. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Etéd (Janitsek Jenő–Szócs Lajos, 1998c. 52.); Nagysolymos (MZA 61224. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Gyimes: Kostelek, Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 342–343.); Gyimes: Kostelek – 4 (Takács György, 2004. 368., 376–377.); Katrosa/Kézdiszentkereszt (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 142.); Székelysombor – 2 (Magyar Zoltán, 2011d. 179.).

J 5. A megajándékozott helybeliek. A titkos aranylelőhelyet ismerő, bizonyos időközönként megjelenő idegenek az általuk zsákmányolt kincsből megajándékoznak egy helybeli férfit, mert az segít nekik (őrzi a lovaikat, amíg ők megakadnak a kincses pincében/barlangban)/mert megfogadja, hogy hallgatni fog az ottjártukról és a kincs lelőhelyéről.

FF: Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 318.).

SZ: Homoródalmás (Kőváry László, 1853. 118.); Atyha (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 35. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Ojtoz (EA 24515/17–18. – Kakas Zoltán gy., 1968); Csíkszentdomokos (EA 26156/24–25. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Homoródalmás (Dénes István, 2002. 45–46.); Gyimes: Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 342–343.); Homoródkeményfalva (Magyar Zoltán, 2011d. 178.).

J 8. Az idegen kincsszerzők.

J 8.1. Kincsszerző törökök. A Magyarországra kereskedőként/inkognitóban visszatérő törökök elviszik az általuk/őseik által elrejtett és régi térképek/írások alapján/a helyiek útmutatása nyomán megtalált kincseket. (A kincset rejtő kőszobor típusú mondák túlnyomó többségében is török kincsszerzők szerepelnek.)

DT: Dunapentele (EA 4058/46. – G. Veress Éva gy., 1951); Nádasd (Kardos Ferenc, 2010. 47. – Rétvári Albin gy., 1952); Rácalmás (EA 8862/160. – Dobos Ilona gy., 1968); Zengővárkony (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 580.).

AF: Bács (Balogh György, 1867. 59.); Adony (Szendrey Zsigmond, 1926. 138. – Réső Ensel Sándor nyomán); Békésszentandrás (Gunda Béla, 1934. 22.); Biharnagybajom, Püspökladány (Szűcs Sándor, 1936. 299.; Uő, 1955. 152., 153.); Nagysárrét (Uő, 1955. 152.); Békés (MMMNA 233-1963/2. – Mokány Miklósné gy., 1963); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1977. 179–180.); Rábé (Ferenczi Imre, 1979. 193.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 144–145. – Fábíán Imre gy., 1984); Kiskőrös (Krupa András, 2003. 127.); Kiskőrös/Akasztó (MZA 90896. – Magyar Zoltán gy., 2005).

ER: Torda (Orbán Balázs, 1889. 116–117.).

SZ: Nagysolymos (MZA 61224. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 346–348.).

→MZ VIII. J 1.

J 8.3. Itáliai kincsszerzők. Az elrejtett kincset/a titkos aranybánya kincseit/a Magas-Tátra kincseit/a földmunkák során véletlenül elkerült kincset Itáliából érkezett idegen urak/varázsvesszőt birtokló velenceiek/olasz munkások hordják el/viszik el.

FF: Késmárk (Neidenbach Ákos, 2000. 61–62. – Buchholz György feljegyzése, 1719); Dobsina (Wiesinger Frigyes, 1893. 8.); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 318.).

DT: Vönöck (EA 6253/3. – Dömötör Sándor gy., 1957); Csókakő (Edelényi Adél, 2004. 51., 250. – Gémes Balázs gy., 1960); Mersevát (Kovács Jenő, 1984. 39.).

J 8.4. Német kincsszerzők. A templom falába/a kőrókába/kőkecskébe rejtett kincseket/a titkos aranyfolyás hasznát/a zsidók által elrejtett kincset németek/egy osztrák viszi/hordja el/egy német vándordiak találja meg.

AF: Tiszasas (Bihari Anna, 1980. 294. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Mezőtelegd (Beke György, 1984. 225.); Szabadka (Papp Árpád szerk., 2016. 529. – Papp Árpád gy.).

FF: Bakabánya (Prohászka Mátyás, 1856. 153–154.); Bakabánya (Hanusz István, 1892. 12–13.).

ER: Búrgezd (Magyar Zoltán, 2007a. 330–331.).

SZ: Dálnok (MZA 57515. – Kakas Zoltán gy., 1967).

J 8.5. Svájci kincsszerzők. A Magas-Tátra rejtett kincseit a vidéken időnként megjelenő svájciak hordják el.

FF: Késmárk (Neidenbach Ákos, 2000. 61. – Buchholz György feljegyzése, 1719).

18.6. Sziléziai kincsszerzők. A Magas-Tátra rejtett kincseit a vidéken időnként megjelenő sziléziaiak hordják el.

FF: Késmárk (Neidenbach Ákos, 2000. 61. – Buchholz György feljegyzése, 1719).

J 8.8. Orosz kincsszerzők. A gyimesi hegyekben lévő rejtett kincseket orosz aranyászok hordják el.

SZ: Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 348.).

J 8.9. Szerb kincsszerző. Egy Pestre utazó dél-alföldi szerb egy itatókútnál megpihenve figyelmes lesz a kút kávéjába vésett görög/cirill betűs írásra, amelyben az áll: „Aki engem felemel, felemelem én azt”. A szerb még aznap éjjel visszatér a kőért, és elviszi azt, és a követ szétzúzva rengeteg kincset talál benne.

AF: Kiskunlacháza (Bognár András, 1978. 124–125. – Pesty Frigyes, 1864. Jászkunság).

J 8.10. Bosnyák kincsszerzők. A törökök által kőkecskébe rejtett/elásott kincset a faluba érkező bosnyákok viszik el.

AF: Szalárd (Bihari népmondák, 1995. 142. – 1976).

SZ: Székelypálfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 80.).

J 8.11. Horvát kincsszerzők. Az erdőirtás közben egy helyen sok kincs kerül elő, amit jelez, hogy öt horvát munkás egyszer csak hirtelen – a holmijukat is odahagyva – távozik a brigádból.

FF: Kóspallag (Kolacskovszky Lajos, 1938. 314.).

J 8.12. Cseh kincsszerzők. A Magas-Tátra/a Jászói-barlang titkos kincseit/a vasbárányba/falóba/kőkecskébe rejtett kincseket csehek viszik el.

FF: Késmárk (Neidenbach Ákos, 2000. 61. – Buchholz György feljegyzése, 1719); Szádelő (Magyar Zoltán, 2001a. 371–372.).

AF: Besenyőd (Mező András, 1967. 27.); Rábé, Szaján (Ferenczi Imre, 1979. 193., 193–194.).

J 8.13. Lengyel kincsszerzők. A Magas-Tátra rejtett kincseit a vidéken időnként megjelenő lengyelek hordják el.

FF: Késmárk (Neidenbach Ákos, 2000. 61. – Buchholz György feljegyzése, 1719).

J 8.14. A szerencsés drótostót. Egy vándoriparosként dolgozó drótostót a vidékre érkezve rendszeresen ugyanannál a magyar gazdánál száll meg éjszakára. Az egyik alkalommal a szokásostól eltérően a gazda nem fogadja szívesen a vendéget, és kéri, hogy keressen magának másutt szállást, mert neki most haszthatatlan dolga van. A drótostót kénytelen kelleetlen odébbáll, de mivel a faluban nem ismer mást, és már alkonyodik, hátulról visszaoson a gazda portájára, és a kertben, egy szénaboglya tövében húzza meg magát. Egyszer csak arra lesz figyelmes, hogy a gazda megjelenik a kertben, gödröt ás, majd többször fordulva több kosár aranyat önt bele, hogy korhely fiai ne örökölhessék a vagyont. Amíg a gazda az újabb tele kosárral megérkezik, a drótostót kapva az alkalmon, teletömi a tarisznyáját aranypénzzel, majd hajnalban feltűnés nélkül és immár gazdag emberként távozik. Évek múltán az időközben nagygazdává vált tót ember az iránt érdeklődik más szegény drótostóktól, hogy mi van azzal az idős gazdával, akinél ő olyan sokat szállásolt. A drótostók arról számolnak be neki, hogy az öreg időközben meghalt, a fiai pedig koldusformán élnek, mert

nem találják az apjuk vagyonát. A meggazdagodott drótostót felkeresi a két fiút, megmutatja nekik azt a helyet, ahol a kincs a földben nyugszik, valamint felfedi előttük annak a titkát, hogy az apjuk milyen átokkal ásta el, és ők milyen megkötés feloldásával vehetik fel a kincset (ha két kutyakölyökkel szántják fel ott a földet). A fiúk a drótostót útmutatásai szerint járnak el, és az apjuk kincsét kiásva maguk is gazdag emberek lesznek.

ER: Rév – 2 (MZA 95357., 97821. – Magyar Zoltán gy, 2012, 2013).
→MZ VIII. F 50.2.

J 8.15. Kincsszerző görögök. A tengeren túlról hajóval érkező görögök viszik el a kőkecskébe rejtett kincset.

DT: Fiume vidéke* (Bošković-Stulli, Maja, 1959. 134.; Jung Károly, 1993. 121.).

J 8.16. Kincsszerző románok. Egy közeli faluból/távoli vidékről származó románok hordják el a rejtett kincseket.

ER: Várfalva (Orbán Balázs, 1871. V. 194.).

J 8.17. Kincsszerző örmények. Egy jól értesült örmény kereskedő viszi el a Kalotaszegen kallódó kőkutyába rejtett kincseket.

ER: Zsobok (Gáll Ernő, 1992. 7.); Sárvasár (Magyar Zoltán, 2004a. 331.).

J 8.18. Kincsszerző zsidók. Zsidók/élelmes zsidó kereskedők viszik el/szerzik meg a kőkecskébe/kőkutyába/rézőzbe rejtett kincseket.

AF: Jánoshalma (MOA 7615. – Bárh János gy., 1968).

ER: Szilágynagyfalva (Magyar Zoltán, 2007a. 331–333. – Major Melinda gy., 1986); Bethlenszentmiklós (Magyar Zoltán, 2005a. 148.); Szilágyborzás, Krasznarécsé (Uő, 2007a. 330., 333.); Vice (MZA 85898. – Tomisa Ilona gy., 2008); Vice (Magyar Zoltán, 2012a. 377. – Tomisa Ilona gy.).

J 8.20. Magyarországi kincsszerzők. A helybeliek (székelyek/csángók) által nem ismert kincses barlangba/kincses pincébe/aranybányába/aranyfolyáshoz magyarországiak/magyarországi bányászok járnak titokban, és hordják el mállás lovakon az onnan kibányászott kincset. / Egy „magyarországi ember” viszi el/viteti magához a kőkecskébe/kőbányába rejtett kincset.

SZ: Lókod (Jánosfalvi Sándor István, 1942. I. 77–78. – 1839); Homoródalmás (Kőváry László, 1853. 118.; Kubinyi Ferenc–Vahot Imre szerk., 1854. II. 73. – Kőváry László írása; Kőváry László, 1857. 28.); Atyha/Bözödújfalva (Kriza János, 2013. 598. – Ürmösy Sándor gy., 1855); Barót (Magyar Zoltán, 2011b. 191.; Csáki Árpád, 2012. 29. – Pesty Frigyes, 1864. Miklósvárszék); Kézdivásárhely (Uo., 75. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék); Mikóújfalva (Uo., 96. – Pesty Frigyes, 1864. Felső-Fehér vármegye); Atyha, Medesér (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2013. 35., 153. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Lövéte/Kérufürdő, Etéd, Patakfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 88., 145., 160.); Közéapajta, Sepsibodok, Kézdiszentlélek (Uő, 1869. III. 17., 55., 112.); Székelyszentistván (Uő, 1870. IV. 28–29.); Kézdivásárhely (Pesty Frigyes, 1888. 172.); Erdőszentgyörgy (Erdély, 1903. 91. – Szász Ferenc gy.); Csíkcsicsó

(EA 3715/2. – Székely Dénes gy., 1895); Maksa (MZA 57514. – Kakas Zoltán gy., 1967); Felsőcernáton (EA 24515/13. – Kakas Zoltán gy., 1971); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 67. – Kakas Zoltán gy., 1967); Csíkpálfalva (BBE MIK Á-441/117. – Pál Éva gy., 1985); Homoródmás (Dénes István, 2002. 45–46.); Gyimes: Ciherek pataka (Uo., 349–350.; Uő, 2006d. 92.); Homoródkeményfalva (MZA 70635. – Magyar Zoltán gy., 2008); Homoródkarácsonyfalva, Homoródkeményfalva – 2 (Magyar Zoltán, 2011d. 178–179.).
 MO: Somoska (Csoma Gergely, 2016. 384. – 1990).
 ER: Belényesújlak (Magyar Zoltán, 2013a. 81.).
 AF: Majdán (MZA 55173. – Ábrahám Livia gy., 2003); Nagymuzsaly (MZA 94637. – Magyar Zoltán gy., 2012).

J 8.21. Erdélyi kincsszerzők. Erdély távolabbi vidékéről származó emberek („tordai aranyászok”/aranyosszékiek/segesváriak/marosvásárhelyiek/kolozsváriak/háromszékiek) hordják el a helybeliek által nem ismert helyen felfakadó aranyat/a kincses barlangba rejtett kincseket.

ER: Hídvég (EA 26419/205. – Pesty Frigyes, 1865. Felső-Fehér vármegye).
 SZ: Atyha/Bözödújfalva (Krizsa János, 2013. 598. – Ürmösy Sándor gy., 1855); Középpajta (Orbán Balázs, 1869. III. 17.); Kőröspatak (BBE MIK D-66/89. – Buzogány Árpád gy., 1991); Csíkszentdomokos (EA 26156/24–25. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Parajd (EA 26193/3. – Gub Jenő gy., 1995).

J 8.22. Székely kincsszerzők. A gyimesi hegyekben elrejtett, ám a csángók által nem ismert titkos kincseket székelyek hordják el. / A kászoni hegyekben elrejtett kincseket háromszékiek hordják el.

SZ: Gyimes: Gyepece (Magyar Zoltán, 2003. 342–343.); Kászontalíz (Magyar Zoltán, 2011a. I. 80.).

J 8.23. Jászsági kincsszerzők. A mátrai Ágasvár titkos barlangjába rejtett kincseket jászsági kincskeresők hordják el. / A kőkecskébe rejtett kincset egy jászsági ember viszi el.

AF: Jászság (Jászkun Figyelő, 1873. 16. szám, 3.).
 FF: Gyöngyöspata (Sugár István, 1966. 71.).

J 8.25. A kincsszerző városi úr. A helybeliek által semmire sem becsült, a mezgyéken hányódó állapotú alakú kőszobrot egy odaérkező városi úr (egy pozsonyi úr/egy pesti úr/egy lévai gazda/egy gyöngyösi úr/egy debreceni úr/egy nagyváradai úr/egy tordai úr/egy bánffyhungyadi úr/egy kolozsvári úr/egy nagyszentmiklósi úr/egy bukaresti bojár) nyitja fel, és viszi el a belsejében rejtőző kincset/viteti magához egy helybeli gazdával csekély fizetség ellenében.

DT: Jóka (EA 26324/18–19. – Csiba Lajos gy., 1938; Csiba Lajos diáriuma, 1996. 95.).
 FF: Jánosrét (Versényi György, 1895. 131.); Hollókő (Bosnyák Sándor, 2000. 146. – 1968); Szécsénykovácsi (MZA 84260. – Varga Norbert gy., 2002).
 AF: Petrovác (Mihálfi József, 1879. 1.); Csongrád (MFMNA 244-71/1. – Juhász János gy., 1968); Kisar (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 258.); Magyarcsanád (EA 18867/7. – Asztalos P.

Kálmán gy., 1975); Csongrád (MFMNA 599-1976/12. – Tóth Ilona gy.); Péterfalva (Ferenczi Imre, 1984. 119.); Fancsika (Dupka György–Zubánics László szerk., 2014. 178–179.).
 ER: Szilágynagyfalva (Petri Mór, 1901. I. 621.); Szilágybagos (Nagy Réka, 2015. 169–170. – Szabó Miklós verses mondafeldolgozása, 1957); Szék (Nagy Olga, 1977. 297–299.); Kalotaszeg/Sebesvára, Magyarokkapus (Szabó Géza, 1978. 104–105., 115–116.); Szilágynagyfalva (Magyar Zoltán, 2007a. 331–333. – Major Melinda gy., 1986); Zsobok (Gáll Ernő, 1992. 7.); Szilágynagyfalva (Szilágyosság, 1994. 32. szám, 4., 33. szám, 4.); Szilágyzovány (Lakó Éva, 1994. 4.); Szilágybagos (Tötös A. Zoltán, 1994. 6.); Szilágybagos (KJNTA 1279-04/10. – Péter Kinga gy., 2003); Körösfő (Sebestyén Kálmán, 1998. 54.; Uő, 2004. 51.); Szilágynagyfalva (Magyar Zoltán, 2007a. 330.).
 SZ: Kisgalambfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 28.); Szentivánlaborfalva (Kiss Sándor, 1880. 17–18., 28–29.).

J 8.25.1. A kincsszerző váradi úr. A szilágynagyfalui Barátréten/az egyik kalotaszegi falu szélén hányódó kincses kőcecskét egy nagyváradi úr/egy nagyváradi zsidó/egy nagyváradi örmény kereskedő/egy nagyváradi pap viteti magához a városba.

ER: Szilágybagos – 3, Szilágynagyfalva – 4, Szilágyzovány, Kalotaszeg/Sebesvára, Zsobok.

J 8.26. Idegen kincsbányászok. A helybeliek által nem ismert aranybánya/ aranyfolyás kincseit távoli vidékről érkező bányászok/aranyászok hordják el titokban.

FF: Késmárk (Neidenbach Ákos, 2000. 67. – Buchholz György feljegyzése, 1719).
 SZ: Bögöz/Béta (Balásy Dénes, 1897. 296.); Énlaka (Gagy József, 2008. 139.); Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 348.).
 →MZ VIII. J 8.20–21.

J 8.27. Kincsszerző papok. Az elrejtett kincset egy nagyszombati szerzetes/egy kolozsvári ortodox pap/a tudós hírében álló etédi unitárius lelkész ássa ki/szerzi meg.

FF: Sajószentpéter (Fényes Elek, 1851. IV. 116.).
 ER: Kékes (MZA 60317. – Orbán Dániel gy., 2002).
 SZ: Atyha/Bözödújfalva (Krizsa János, 2013. 598. – Ürmösy Sándor gy., 1855); Etéd (Balázs László, 1972. 19.); Etéd (Janitsek Jenő–Szócs Lajos, 1998c. 52.); Nyarádselye (Magyar Zoltán, 2007b. 70.).

J 8.28. Kincsszerző tudósok. Az elrejtett kincset egy/több messziről jött tudós/ tudományos ember ássa ki/viszi el.

AF: Csongrád (MFMNA 244-71/1. – Juhász János gy., 1968).
 ER: Szilágybagos (KJNTA 1279-04/10. – Péter Kinga gy., 2003); Szilágyzovány (Magyar Zoltán, 2007a. 331.).
 SZ: Gyimes: Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2003. 350.; Uő, 2006d. 93.); Gyimes: Ciherek pataka (Uő, 2008b. 152–153.; Uő, 2009e. 111.).

J 8.29. Kincsszerző idegen vének. A vár titkos pincéibe elrejtett kincseket „idegen vének”/„ismeretlen öreg emberek” ássák ki és viszik el.

FF: Diósjenő (Végh József, 1998. 10. – Radványi Ferenc feljegyzése, 1710–1716); Diósjenő (Végh József, 1998. 9. – Bél Mátyás feljegyzése, 1735–1742); Diósjenő (Uo., 10. – Mocsáry Antal feljegyzése, 1826); Diósjenő (Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Diósjenő (Nagy Iván, 1854. 256.).

J 8.31. Kincset hordó rablók. Bizonyos időközönként megjelenő rablók hordják el az (általuk) elrejtett kincseket.

SZ: Gyimes: Bükkhavas pataka* (Magyar Zoltán, 2003. 348.); Katrosa/Kézdiszentlélek (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 142.).

J 8.33. Kincsszerző idegenek (egyéb hagyományok). A helybeliek által ismeretlen helyen elrejtett/hányódó kőszoborban lévő kincseket/a titkos aranybánya hasznát közelebbről meg nem határozott idegenek/idegen urak fedezik fel/viszik el/hordják el.

FF: Szádelő (Lábán Antal–Keresztury Kálmán, 1927. 72.); Szádelő (Stibrányi Gusztáv, 1993. 14.).

AF: Kelebia (EA 21576/30. – N. N. gy., 1943); Csóka (Burány Béla, 2001. II. 236. – 1978); Szaján (Ferenczi Imre, 1979. 194.); Bácska (Magyar Szó, 1982. augusztus 31.); Majdán (Jung Károly, 1983. 15.); Tiszabökény (Ferenczi Imre, 1984. 120.); Apátfalva (MZA 10471. – Sinkó Rozália gy., 1999).

ER: Kelebia (Pesty Frigyes, 1864. Brassó-vidék, 48.); Körösfő (Szabó Géza, 1978. 124.); Magyarkiskapus (Magyar Zoltán, 2004a. 331–332.); Szilágyborzás (Uő, 2007a. 330.); Kolozs (Uő, 2011a. I. 493.).

SZ: Alsósófalva, Lengyelfalva, Szombatfalva (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2013. 24., 181., 199.); Kisborosnyó (Orbán Balázs, 1869. III. 166.); Gyergyószentmiklós (Herrmann Antal, 1893. 241.); Homoródkarácsonyfalva (Uő, 1894. 283–284. – Derzsi József gy.); Gidófalva (MZA 57519. – Kakas Zoltán gy., 1967); Középpajta (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 209. – 1976); Firtosmartonos (EA 24231/67. – Gagy József gy., 1977); Felsősófalva (EA 24232/15. – Gagy József gy., 1980-as évek); Felsőcsernáton (KJNTA 2371-10/15. – Dimény-Haszman Árpád gy., 2010); Székelyzsombor (Magyar Zoltán, 2011d. 179.).

J 8.35. Kincsszerző tündérek. Az aranybánya kincseit fordítva patkolt lovakon tündérek hordják el.

SZ: Ditró (Pócs Éva szerk., 2012. 162. – Bosnyák Sándor gy., 1972).
→MZ IX. B 51–140.

J 11–40. Kincstálás segítők által

J 11. A fehér ember kincsre vezet. A fehér ember elvezeti az elásott kincshez azt, aki elég bátor ahhoz, hogy kövesse őt/aki egy fehér rongyot/fehér ruhadarabot nyújt át neki éjszakai találkozásukkor.

ER: Alsó-Fehér vármegye (Lázár István, 1896. 104.); Kide (EA 3188/95. – Szűcs Sándor gy., 1941); Magyarózd (Horváth István, 1971. 45.); Szék (Hoppál Mihály, 1976. 70.); Tordatúr (AFAR Mg. 2349. II. b. – Vőő Gabriella gy., 1978); Tordatúr – 2 (Csörgör Enikő, 1998. 77., 78.); Mezőbodon*, Magyarszovát* (Keszeg Vilmos, 1999. 339., 240.); Györgyfalva (Kós Károly, 2000. II. 362.); Nagymedvés, Marosgombás (Magyar Zoltán, 2008a. 332., 333.); Körösfő, Székelytomp (Magyar Zoltán, 2011a. II. 519–520., 520.).
SZ: Székelyhodos (BBE MIK D-108/86–87. – Szabó Enikő gy., 1998); Havad (Nagy Olga, 2000. 183.).

J 11.1. A bottal átnyújtott fehér ruhadarab. A fehér embernek/fehér asszonynak csak botra téve szabad átnyújtani a kincseért cserébe neki szánt fehér rongyot, különben az illető személy keze „elszárad”.

ER: Kide (MZA 103801. – Szűcs Sándor gy., 1941); Válaszút (Magyar Zoltán, 2014a. 184.).

J 12. Kincshez juttató ősz ember. Az ősz ember átadja az arra érdemes halandónak az általa őrzött kincset/elvezeti a kincsejtő helyre a meggazdagodni vágyó embert.

DT: Bajót (EA 14477/20–21. – Balogh László gy., 1965).
FF: Diósgyőr (Tompá Mihály, 1854. 91–98.; Uő, 1870. 572–573.); Szihalom (EA 579/42–43. – Koós Antal gy., 1912); Fony (Ferenczi Imre, 1960. 412–413.).
AF: Szeged (MFMNA 43-1967/11–13. – Bakay Ferdinánd gy., 1856–1857); Mándok (Petri Mór, 1901. I. 622–623.); Püspökladány (Szűcs Sándor, 1936. 302–303.); Magyarhomorog (Végh József, 1944. 61.); Arad-Mossóczytelep (Kovács Ferenc, 1995. 34. – 1950-es évek); Nyírbogdány (JAMNA 238-67/15. – Csermely Tibor gy., 1962); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 861.; Uő, 2004. 154.).
SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Maroshévíz (BBE MIK D-23/153. – Bodor József gy., 1964); Nagykedede* (Vőő Gabriella, 1981. 255.).
MO: Magyarfalva (Csoma Gergely, 2016. 40. – 1990).

J 13. A bányarém kincse vezet. A bányaszellem (a bányarém/bányamanó/bergmankli/permonyik/bányipásztor) elvezeti az aranytelérhez/megajándékozza a bánya kincseivel az arra érdemes embereket.

FF: Dobsina vidéke (Mikulik József, 1880. 140–141.); Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 62. – 1885); Ferdinándbánya, Gölnicbánya, Szepesség (Versényi György, 1890. 341–342.); Rudna (Magyar Zoltán, 2011c. 208. – Barabás Jenő gy., 1955); Tatabánya (Bihari Anna, 1980. 305. – Dömötör Tekla gy.); Szepesség (Gergely Ernő, 1986. 176.).
ER: Aknaszlatina (Versényi György, 2011. 31. – 1880); Aknaszlatina, Kapnikbánya, Nagybánya (Uő, 1890. 341–342.); Bucsum (Herrmann Antal, 1893. 371.); Alsó-Fehér vármegye (Lázár István, 1896. 104–105.); Felsőbánya – 2 (Szmik Antal, 1906. 201., 202–203.); Kapnikbánya („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 218–219. – Görbe István gy., 1958–1960).

J 13.1. A bányatorpe jutalma. A bányatorpe egy aranykalapácsot ad annak a bányásznak, aki kiszabadítja őt a sziklafal fogságából. Ahol a bányász az aranyka-

lapáccsal megkocogtatja a tárna falát, azon a helyen gazdag aranytelérre lel. / Egy szegény sóbányászt megszán egy bányipásztor, és felajánlja, hogy segíteni fog neki, ha a béren megosztoznak. A bányipásztor annyi sót vág ki, hogy a bányásznak teknővel mérik érte a pénzt. Az osztozáskor egy fél krajcár kimarad, és mivel azt a bányász a segítőjének szánja, a bányipásztor jutalmul nekiadja az összes pénzt.

FF: Szepesség (Gergely Ernő, 1986. 176.).

ER: Aknaszlatina (Versényi György, 1890. 341–342.; Uő, 2011. 31. – 1880).

DT: Göcsej* (Gönczi Ferencz, 1914. 133.).

J 14. A vízi ember kincsre vezet. A vízi manó egy bábát arra kényszerít, hogy vele tartson a víz alatti birodalmába, és segítsen ott egy asszonynak a szülésben. Jutalmul egy kosár aranyat nyújt át neki. / A halászat közben véletlenül kifogott vízi ember azt ígéri a halászoknak, hogy ha szabadon engedik, megjutalmazza őket. Amikor azok visszaengedik őt a vízbe, megmutatja nekik, hogy hol van elmerülve a folyóban egy fazék arany.

FF: Kassa (Juhász Mór, 1891. 302.); Szob (Hála József, 1984. 107.).

J 15. Kincsmutató törpe. Egy embernek álmában egy törpe jelenik meg, és megígéri neki, hogy a birtokán/a határban/a szőlőben hol talál elásott kincset.

ER: Nagymoha (AFAR Mg. 1583. I. g. – Faragó József gy., 1967); Kolozs (Kolozsi Gergely István, 2000. 76.); Szilágyolompért (Magyar Zoltán, 2007a. 323.).

J 16. A tündérek ajándéka. A tündérek egy aranypatkót/aranyszegeket/arany hajszálakat hagynak ott éjszakai mulatozásuk helyszínén, amit másnap az emberek megtalálnak. / A falusi fonóba ellátogató tündérek egy aranyekét ajándékoznak az őket a várukig elkísérő legénynek. / Egy tündér jelenik meg egy szegény embernek álmában, és elárulja neki, hogy hol talál földbe ásott kincsre/dús aranytelérre.

DT: Horvátszidány (A Répce mente meséi és mondái, 1996. 12. – Horváth Iván gy., 1970);

Illésháza, Csallóköz (N. László Endre, 1978. 14.); Csallóköz (Marczell Béla, 1994. 11.);

Aranyos* (Baranyay József, 1898. 174–175. – Pázmány Dániel gy.).

FF: Ipolyfödemes (Ipolyi Arnold, 1854. 65.); Szádudvarnok (Magyar Zoltán, 2001a. 542.).

ER: Gyalu*, Magyarfenes (Szabó Géza, 1978. 72–73., 109–110.); Magyarfenes (Boldizsár Zeyk Imre, 1994. 34.).

AF: Arad-Mossóczytelep* (Kovács Ferenc, 1995. 35. – 1950-es évek).

J 18. Kincset osztogató kísértetek. Berenkei király várpincébe zárt kincsörző lányai/a vár halott úrnője/egy az erdőben éjszakánként feltűnő, kezében kulcsot tartó asszony megajándékozzák arannyal a megnyíló pincébe bemerészkedő/velük találkozó embereket. / A farkassá átkozott rablók egy zsák aranyat adnak a barlangjukba tévedt szegény embernek. / Stb.

DT: Bajót (BBMNA 15/2–3. – Dobosi Dezső gy., 1954).

FF: Késmárk (Ipolyi Arnold, 1854. 935–937. – 19. század közepe); Selmezbánya (Versényi György, 2011. 47. – 1883); Körmöcbánya (EA 16019/11. – Lánzos Zoltán gy., 1977/20. század közepe); Kishuta (Berta Gábor–Molnár Ferenc–Vohradnyik Géza, 1971. 281.).
ER: Nagyszében (Versényi György, 1901. 270.).

J 19. Emberi formában megjelenő szellem vezet kincsre (egyéb hagyományok). Egy halott szerzetes/egy fehér alak/egy fekete alak vezet el a vele találkozó halandót a vár/a kolostor/a vártemplom rejtett kincseihez/a falu határában elásott kincshez.

DT: Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 93–94. – 1941); Sokorópátka (Edelényi Adél, 2003. 61.; Uő, 2004. 229.).

FF: Pozsony vármegye (A fehérkői kincseskamra, 1874. 2–16.); Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 47. – 1883; Uő, 1895. 130.); Bodrogkeresztúr (Pócs Éva szerk., 2012. 191. – Dobos Ilona gy., 1960); Terbeléd (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 156.).

AF: Újkígyós (Krupa András, 1981. 175–176.).

J 20. A hazajáró halott által megtalált kincs. Egy ember, aki még az életében elrejtette a kincsét, a halála után nem képes megnyugodni, és visszajár mindaddig, amíg a családtagjai meg nem találják/valaki meg nem leli, és valamilyen jó célra/az egyház javára/az ő lelki üdvéért fel nem használja azt. Miután a kincset megtalálják (és Istennek tetsző módon hasznosítják), megszűnik a halott visszajárása.

KM: H. n. – 2 (MOA 7129., 7193. – Diószegi Vilmos gy., 1949, 1950); H. n. (MOA 6510. – Kodolányi János gy., 1954).

FF: Garam mente* (Magyar Népköltési Gyűjtemény I., 1872. 447–452.; Rozmaringkoszoru, 1979. 336–339. – Bodros Katica [Desseffy Virginia] gy., 1972 k.); Balogfalva (MZA 93174. – Varga Norbert gy., 2005).

AF: Szatmár megye (Luby Margit, 1935. 172.); Orosháza (Beck Zoltán, 1965. 161.); Kiskunmajsa (Csík Antal, 1995. 121.).

SZ: Maroshévíz (BBE MIK D-23/153–154. – Bodor József gy., 1964); Ozsdola (MZA 57540. – Kakas Zoltán gy., 1971); Csernakeresztúr (Bosnyák Sándor, 1977. 216–217.); Gyimes: Antalok száda (MZA 57604. – Mónus Berta kéziratos feljegyzése, 1990-es évek); Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 344.).

→MZ VIII. F 16.

J 22. Az ördögtől kapott kincs. Egy szegény asszonyt/egy szegény embert a lelki üdvéért cserébe/köszönétképpen a neki tett szívességért rengeteg pénzzel ajándékoz meg az ördög.

DT: Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946).

ER: H. n.* (Wliskoeki, Heinrich von, 1886. 106–107.); Kettesd (Kovács Ágnes, 1944. I. 160–162.).

AF: H. n. (Tompá Mihály, 1846. 181–190.; Uő, 1870. 480–483.); Kétegyháza/Újkígyós (MZA 99459. – Harangozó Imre gy., 1990-es évek).

J 22.1. Az ördögtől kölcsönkapott kincs. Egy szegény ember pénzt kap kölcsön egy ördögtől, de amikor egy év múlva a tartozását meg akarja megfizetni, közlik vele a többi ördögök, hogy a társukat az istennyila agyoncsapta – miáltal megmarad a pénze az embernek, és meggazdagszik.

ER: Ketesed – 2 (Kovács Ágnes, 1944. I. 106–107., 255–256.).

J 23. A kincset hordó lidérc. A lidérc mint ördögszolga/ördögszerető kincset hord a gazdájának/a szeretőjévé tett embernek.

→Hiedelemmondák.

J 25. Kincstalálás tüzes ember segítségével. A tüzes ember az elásott kincs helyére vezeti az általa kiválasztott embert.

AF: Dávod (MNAR HS 3299. – Grynaeus Tamás gy., 1968); Kunmadaras, Tizsaszentimre (GYINMA 21514-91/165. – Szabó Imre gy., 1991).

J 27. Kincstalálás hetedik gyerek segítségével. A hetedik gyerek útmutatásai alapján rátalálnak a földbe ásott kincstre egyes meggazdagodni vágyó emberek.

DT: Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.).

AF: Komádi (EA 168/38–39. – Molnár Balázs gy., 1941); Ajak (Luby Margit, 1985. 67–68. – 1954); Hajdúszoboszló* (Módy György, 1975. 672.); Karcag (Örsi Julianna, 1997. 26.).

ER: Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 46.); Aranyosszentmihály (Komáromi Tünde, 2009. 109–110.).

SZ: Felsőboldogfalva (Balásy Dénes, 1897. 296–297.).

J 28. Kincstalálás táltos segítségével. A táltos egy köcsög tejért/aludttejért cserébe megmondja, hogy hol van elásva kincs a falu határában. / A táltos bika alakjában megküzd egy ellenséges táltossal. A viaskodás előtt kéri, hogy segítsenek neki a küzdelemben, és mivel a helybeli emberek a segítségére sietnek, hálából megmutatja nekik, hogy hol van elásva a régiek által elrejtett kincs.

DT: Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 241.).

AF: Földeák, Szentes (EA 2812/II. 280.; Kálmány Lajos, 1917. 264., 266. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1936. 302.; Uő, 1955. 157.; Uő, 1957. 260.); Páhi (MNAR HS ltsz. n. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Karcag (GYINMA 141/8. – Kiss Pál Róza gy., 1956).

J 29. Kincstalálás garabonciás segítségével. A garabonciás diák tejet kér egy háznál, és hálából megmutatja a család tagjainak, hogy hol van elásva pénz a földbe. / A garabonciás diák bika alakjában megküzd az ellenfelével, és mivel a helybeli emberek a segítségére sietnek, jutalmul megmutatja nekik, hogy hol vannak elrejtve kincsek. / A garabonciás kincset ad a vele találkozó/nekik segítő embernek, de a kincstre mondott átok miatt az illető megbolondul/két éven belül meghal.

DT: Zsigárd (Tihanyi Judit, 1937. 303.); Kákics (Berze Nagy János, 1940. III. 250.); Gerse (EA 5792/23. – Irányi Lujza gy., 1952); Halastó (EA 23287/36. – Irányi Lujza gy., 1953); Sármellék (MNAR HS 60801. – Dégh Linda gy., 1960); Karátfölde (Mozsolics Amália, 1963. 231.); Dombóvár (WMMEA 296-75/6–8. – Bernáth Éva gy., 1975); Zalatilaj (Sági Károly, 1982. 366.).

J 30. Kincstalálás tudós segítségével. Egy tudós/látóasszony/tudós cigányasszony/jósasszony/spiritiszta mondja meg, hogy hol lehet rátalálni az elrejtett/földbe ástott kincsekre.

DT: Dömös (Nedeczky Gáspár, 1880. 113.); Hahót (TGYMA A/1152-80/9. – Ott Júlia gy., 1975); Mohács (Baranya megye földrajzi nevei II., 1982. 479.).

FF: Széphalom/Karcsa (MZA 96866. – Balassa M. Iván gy., 1961).

AF: Sislóc (Ferenczi Imre, 1984. 118.).

ER: Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 232–233.).

SZ: Kézdivasomortán (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 151.).

J 32. Kincstalálás idegenek segítségével. Az elrejtett kincs helyét egy szálláskérő idegen koldus/egy távoli vidéken megismert idős férfi árulja el a helybelieknek, akik az idegen útmutatásai alapján rá is találnak az ösök által elásott értékekre.

DT: Belsőbáránd (IKMNA 69.2/57. – Gelencsér József gy., 1969).

FF: Tarcál* (Dobos Ilona, 1971. 44.); Diósjenő (Végh József, 1998. 81–82.).

J 33. Kincstre vezető remete. Egy vándor egy szent életű remete útmutatásai alapján talál rá az elrejtett kincsekre (ám telhetetlensége miatt a kincs semmivé foszlik a kezében).

DT: Esztergom (Esztergom és Vidéke, 1889. 32. szám, 8–9.).

J 35. Betyárok által gazdaggá tett emberek. Egy betyár (rabló) hálából azért, hogy szorult helyzetében megsegítették (segítették a menekülését/bekötötték a sebeit/enni és inni adtak neki), elárulja segítőjének az általa elrejtett kincs rejtékhelyét (elmondja, hogy melyik fa odvába van belesüllyesztve az arany/hogy melyik szénakazlat vásárolják meg, mert alatta van az arany/stb.). / Egy betyár az elfogását követően súgja meg egy embernek/a börtönből üzeni meg, hogy hol található meg az általa elrejtett kincseket. / A betyárok által menekülés közben eldobott pénzből mások gazdagodnak meg.

DT: Somogy megye – 2 (Gönczi Ferenc, 1944. 287., 294.); Sáska (EA 12896/8–9. – Tóth Joachim gy., 1961); Tihany (EA 7529/24. – Dobos Ilona gy., 1965); Somogyudvarhely (RRMNA 450/2. – Nagy Ilona gy., 1966); Bábony (RRMNA 506/3–4. – Papp Gyula gy., 1969); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 266.); Bakonytamási (Veszprém megye földrajzi nevei II., 1987. 101.); Oszkó* (Zágorhidi Czigány Balázs, 2002. 150.).

FF: H. n. (EA 9974/247–258. – Komáromy Barnabás gy., 1891); Mészáros (MZA 108950. – Görccsős Mihály és Ortutay Gyula gy., 1955); Börzsöny vidéke (Puskás Péter–Végh József, 1997. 154–155.); Debrőd, Bódvarákó* (Magyar Zoltán, 2001a. 328., 348–349.); Gímes (Uő, 2002. 103.).

AF: Nagyszalonta (EA 469. – Praznovszky Géza gy., 1914); Szerep (Szűcs Sándor, 1955. 52.; Uő, 1937. 6.); Szank (EA 6174/23. – Nagy Czirok László gy., 1956); Gyanta* (Kun József, 1998. 120–121.); Nyíradony (EA 6668/9–10. – Béres András gy., 1957); Tyukod (DMNA 446/2. – Luby Margit gy., 1958); Kistelek (BSH 329-84/21. – Bálint Sándor gy.); H. n. (DMNA 716/623. – Béres András gy., 1963); Bezdán* (Bosnyák Sándor, 1986. 93.; Uő, 1987. 500.); Balástya (Veszelné Gémes Eszter, 1981. 123–124.); Szaján (Gyóni Gábor, 2003. 133–134.); Torontáltorda (Aracsi Vajda János, 2007. 18–19.); Battyán (Magyar Zoltán, 2009b. 80.).

ER: Máramaros vármegye (Siegmethe Károly, 1885. 59.); Magyardecse* („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 111–112.; Magyar Zoltán, 2012a. 359–360. – Balla Tamás gy., 1995).

SZ: Gyimes: Csinód (MZA 1515. – Magyar Zoltán gy., 1998); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2003. 338.); Felsőrákos* (Lőrincz Sándor, 2004c. 36.); Homoródalmás (Magyar Zoltán, 2011d. 180.).

J 38. Drótostót segítségével talált kincs. Egy kapzsi ember titokban elrejt a kincseit. Egy vándorló drótostót, aki szemtanújává válik az esetnek, kiássa a kincsek egy részét és meggazdagodik belőle, majd értesülve a kincset elrejtő gazda haláláról, felkeresi a családot, és elárulja az elszegényedett utódoknak, hogy az apjuk hová és hogyan (milyen átokkal) rejtette el a pénzét.

ER: Rév – 2 (MZA 95357., 97821. – Magyar Zoltán gy., 2012, 2013).

→MZ VIII. F 50.2. →MZ VIII. J 8.14.

J 41–70. Kincsre vezető állatok (Kincstalálás állatok segítségével)

J 41. A sárkány ajándéka. Egy bányászt hálából péntekenként meglátogat egy sárkány, és minden alkalommal egy zacskó ezüstpénzt visz neki, miáltal a bányász gyorsan meggazdagodik.

FF: Barskapronca/Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 33. – 1880).

J 42. Kincsre vezető kígyó.

J 42.1. Kincsre vezető fehér kígyó. Egy koronás fehér kígyó hálából azért, amiért enni adott neki, megmutatja, hogy hol van elrejtve kincs a földben.

FF: Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 135. – 1894; Uő, 1895. 232.).

J 42.2. Kincsre vezető kulcsos kígyó. Egy a várhegyen rózsát szedő asszony előtt megjelenik egy kígyó, amely egy nagy kulcsot tart a szájában, és azt az asszony felé nyújtogatja. A falusi asszony összeszedve minden bátorságát, elveszi a kígyótól a kulcsot, majd az állatot követve egy titkos ajtóra talál a vároldalban. A pincébe belépve rengeteg kincsre lel, és a kötényt arannyal telepakolva indul hazafelé. Az asszony a talált kincsből meggazdagodik, ám cserébe a lelke az ördög martalékává válik.

FF: Szögliget (Hajdu Imre, 1981. 6.); Szögliget (Magyar Zoltán, 2001. 360–361.); Szögliget (Fecske Csaba, 2014. 37–38.).

J 42.3. A nemesérctelért felfedő kígyók. Egy pásztor a nyáját legeltetve két kígyóra lesz figyelmes, melyek egyike arany-, a másik ezüstporral van behintve. A látottak nyomán fedezik fel a földben rejtőző dús arany- és ezüstteléretet, megalapítva Selmecebányát.

FF: Selmecebánya (Siegmetth Károly, 1889. 28.); Selmecebánya (Hanusz István, 1892. 7.).
→MZ I. H 1.2.

J 43. Kincstre vezető béka.

J 43.1. Kincstre vezető kulcsos béka. Egy béka alakjában megjelenő elátkozott lány a szájában kulcsot tartva mutatja meg egy asszonynak az általa őrzött kincset.

DT: Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 207.).

J 43.2. A béka halála. Egy béka jelenik meg az ebédelő pásztor előtt, és enni kér tőle. A pásztor, megszánva az éhes állatot, leszel egy-egy darabot a kenyereből és a szalonnájából, és azt a békának adja. Hálából a béka elárulja neki, hogy a szomszédos hegyoldal egy kincsekkel teli pincét rejt, amelynek az ajtaja a virágvásárnapi szentmise idején nyílik meg. A pásztor megfogadva a tanácsot, a megjelölt időpontban bemegy a megnyíló pincébe, és az ott talált kincs révén gazdag ember lesz.

FF: Egyházasbást (Farkas Ottó, 2006. 11.); Dobfenek (Magyar Zoltán, 2006b. 62–63.).
→Tündérmesék.

J 43.3. A pénz hordó béka. A béka pénzt hord a gazdájának, aki ezáltal nagyon meggazdagodik.

→Hiedelemmondák.

J 44. Kincstre vezető gyíkok. Egy pásztor a nyáját legeltetve két hatalmas termé-
tű, aranyportól/ezüstportól csillogó gyíkra lesz figyelmes, melyek egy lyukba szaladnak be. Amikor a pásztor megpróbálja kiásni őket, azon a helyen gazdag aranytelérre/ezüsttelére talál, megvetve az alapját a selmeci nemesfémhányá-
szatnak. A kincstre vezető két állatra utal azóta a Selmecebánya címerében lát-
ható két ágaskodó gyík képe.

FF: Selmecebánya (Bél Mátyás, 1742. IV. 566.; Uő, 2006. 24–25.); Selmecebánya (Benczúr Miklós, 1847. 16. szám, 317.); Selmecebánya (Ipolyi Arnold, 1854. 110., 242.); Selmecebánya (Palugyay Imre, 1855. IV. 786.); Selmecebánya (Hőke Lajos, 1878. 117.); Selmecebánya (Versényi György, 2011. 21. – 1880; Uő, 1888. 106–109.); Selmecebánya (Szilva György, 1882. 380–381.); Selmecebánya (Hanusz István, 1892. 7.); Selmecebánya (Szitnyai József–Tirts Rezső, 1885. 10–11.); Selmecebánya (Tirts Rezső–Szentgyörgyi Ede–Abai Ottó, 1898. 49.); Selmecebánya (Hont vármegye és Selmecebánya, 1906. 86.); Selmecebánya (Terény János,

1940. 69.); Selmecbánya (Faller Jenő, 1943. 7–8.); Selmecbánya (Benke István, 1998. 50.); Selmecbánya* (Marec, Anton, 2000.).
→MZ I. H 1.1.

J 46. Kincstre vezető egér.

J 46.1. A kincstre vezető külső lélek. Két zarándok/szabadságos katona/vadász/erdei munkás egy helyen leheveredik pihenni, és egyikük elalszik. Ébren maradt társa egyszer csak azt látja, hogy az alvó ember táva maradt szájából kiszalad egy kicsi fehér egér, és belebújik egy lyukba/egy közelben heverő lókoponyába/levágott fatörzsbe, majd némi idő elteltével visszamegy az alvó emberbe. Kevés idő múlva az alvó felébred, és elmeséli a társának, hogy ő milyen jót aludt és hogy milyen érdekes álma volt: egy aranypalotában járt, ahová egy kicsi fehér egér vezette el/egy fehér egér minduntalan egy aranyat rejtő helyhez vezette. Társa elbeszélését hallva a másik ember is elmondja azt, hogy ő minek volt a szemtanúja, mire közösen megkeresik azt a helyet, ahová az egér beszaladt, és a lyukat kiásva/a lókoponyát széttörve/az ott talált döglött sárkány hasát kivágva/az odvas fatörzset kidöntve rengeteg kincstre találhatnak.

DT: Felsőegerszeg* (Banó István, 1941. 104.).

AF: Paszab (EA 2336/37. – Turi Sándor gy., 1950); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 177–179. – 1981).

SZ: Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2003. 345–346.; Uő, 2008b. 97–98.); Gyimes: Farkasok pataka (Uő, 2011a. I. 104.); Gyimes: Farkasok pataka (MZA 99491. – Magyar Zoltán gy., 2014); Gyimes: Farkasok pataka (MZA 106231. – Magyar Zoltán gy., 2016).

MO: Pokolpatak (Bosnyák Sándor, 1980. 48–49.); Bahána (Uő, 2004. 58.).

J 46.2. Az egér hálája. Egy ebédelő pásztor/bányász előtt egy egér jelenik meg, és kérően néz rá. A falatozó ember megszánja az éhes állatot, és egy darab szalonnát és kenyeret/néhány kenyérmorzsát lök neki. Hálából az egér hívogatólag egy közeli helyre/az egérlyukhoz vezet a jóttevőjét, aki ott nagy rakás aranyra/egy értékes drágakőre/dús vasércfelésre lel.

FF: Gömör vármegye (Tatár Péter, 1857i. 1–2.); Krasznahorka vidéke* (Szeghalmy Gyula, 1929. 154–155.); Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 162–163. – Móricz József gy., 1930-as évek); Gömör megye* (Szombathy Viktor, 1979. 139–143.); Tornahorváti, Szögliget (MZA 88732., 88743. – Magyar Zoltán gy., 1997, 1998); Szögliget (Magyar Zoltán, 2001a. 163.); Rudna (Magyar Zoltán, 2011c. 72–73.).

ER: Torockó (Magyar Zoltán, 2008a. 298–299. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Kide* (EA 31188/38. – Szűcs Sándor gy., 1941).

→Tündérmesék.

J 46.3. Az egérlyukban talált kincs. Egy pásztor (Bebek juhász) egy egeret egészen a lyukjáig követ, ahol az állat elbújik előle. Amikor a pásztor a botjával szórakozásból megpiszkálja az üreget, a földben rengeteg aranyat talál. / Egy pásztor figyelmes lesz egy egérré, amelynek a szőrében aranszemek csillognak. Követni kezdi az állatot, és az egérlyukban dús aranytelésre lel.

FF: Krasznahorka vidéke (Árpádia, 1838. 147–148.); Krasznahorkaváralja (Sthymmel Samu, 1857. 3.); Krasznahorka vidéke (Hunfalvy János, 1860. II. 209.; Uő, 1896. 566.); Krasznahorka vidéke (Nagy Miklós szerk., 1868. II. 159.); Krasznahorka vidéke (Siegmetth Károly, 1889b. 112.); Krasznahorka vidéke (Hanusz István, 1892. 7.); Torna (MZA 88716. – Fecsó Pál gy., 1997); Tornaújfalu (MZA 88733. – Magyar Zoltán gy., 1996).

J 47. Kincstre vezető ürge. Egy a juhait őrző pásztor egy ürgelyukat feltúrva sok arany- és ezüstpénzre/jó minőségű kőszénre talál.

DT: Nagyláng-Soponya (Párciczky Józsefné, 1977. 246. – Pesty Frigyes, 1864. Fejér vármegye); Sárísáp (Pastinszky Miklós-Tapolcainé Sáray Szabó Éva, 1977. 202. – Pesty Frigyes, 1864. Esztergom vármegye).

FF: Krasznahorka vidéke (Szeghalmy Gyula, 1929. 154–160.).

J 48. Kincstre vezető vakondok. Egy a nyáját legeltető pásztor/más szerencsés ember egy vakondtúrásban arany- és ezüstpénzekre lesz figyelmes, majd a helyet kiásva hatalmas kincstre lel.

DT: Szatta (EA 3774/6. – Dömötör Sándor gy., 1952).

FF: Krasznahorka vidéke (Törs Kálmán, 1873. 499.).

ER: Alvinc (Hazánk s a Külföld, 1865. 558.).

J 51. Kincstre vezető kutya.

J 51.1. Kutyakaparás nyomán talált kincs. Egy pásztor (Bebek/Bagi/stb.) a kutyája által kikapart gödörben hatalmas kincstre (sok aranyra/egy drágakőre) lel, és gazdag ember lesz általa. (A szerencsés kincstaláló kutyája nevééről – Fülel – nevezi el az általa épített várat Fülelnek/az általa épített kocsmát Kutyakaparónak.)

FF: Fülel (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 113. – Radványi Ferenc feljegyzése, 1710–1716); Torna vármegye (Bél Mátyás, 2002. 80–81. – 1735); Fülel (Bél Mátyás, 1742. IV. 74., 566.); Gömör vármegye (Uő, 1992. 7. – 1749); Fülel (Mocsáry Antal, 1826. III. 21.); Komlóskeresztes (Pulszky Ferencz, 1840a. 168.; Ipolyi Arnold, 1854. 110.; Hanusz István, 1892. 8.); Fülel (Ipolyi Arnold, uo. 242.); Fülel (Nagy Iván, 1854. 255.); Fülel (Versényi György, 2011. 21. – 1880); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 52.); Szögliget (Hajdu Imre, 1981. 6.); Szögliget (MZA 88715. – Magyar Zoltán gy., 1996); Torna (MZA 88720. – Fecsó Pál gy., 1997); Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 161.); Hárskút (Uo., 160.; Uő, 2011c. 74.); Dobfenek (Uő, 2006b. 43–44.; Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 113–114.); Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 90.); Sajóháza (Uo.; Magyar Zoltán, 2011c. 73.); Fülel (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 113.).

AF: Ópusztaszer/Szeged (Dugonics András, 1805. I. 239.); Orosháza (Gunda Béla, 1934. 23.); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1936. 300–301.; Uő, 1955. 156–157.); Túrkeve (Dankó Imre, 1957. 311.); Pusztaföldvár (Beck Zoltán, 1996. 78. – 1960); Tiszavasvári (EA 15458/102. – Hamvas László gy., 1964); H. n. (Ferenczi Imre, 1969. 40.); Jászdózsza (MNAR HS 81601. – Gulyás Éva gy., 1969–1975); Mándok, Nyírbátor, Tiszaeszlár (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 260., 263–264., 267.); Topolya (MZA 55130. – Borús Rózsa gy., 1973); Püspökladány (Kecskés Gyula, 1974. 330.); Bánság – 2, Bács-Kiskun megye – 9, Békés megye – 12, Csongrád megye – 8, Szolnok megye – 19 (Ferenczi Imre, 1976. 19.);

Rákóczi falva (EA 20436/73. – Bátor Magdolna gy., 1977); Bócsa (VKMA ltsz. n.; MZA 33077. – Huley Alfréd gy., 1978); Kunszentmárton (MOA 12710. – Villányi Péter gy., 1981); Kocsér (Hidvéghi Lajos, 1984. 105.); Cserkeszölő (Kász-Nagykun-Szolnok megye földrajzi nevei V., 1994. 65.); Tiszakürt (EA 26239/34.; „Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 300. – Papp Orsolya gy., 1994); Martfű (EA 26169/4. – Vas Béla Zoltán gy., 1995); Mór cigát, Szank – 2 (Fehér Zoltán, 2004a. 408.); Kocsér (MZA 97231. – Magyar Zoltán gy., 2013).

J 51.2. A kutyafialás nyomán talált kincs. Egy pásztor hasas kutyája eltűnik kis időre, és egy titkos pincében/egy maga kaparta gödörben megfial. A pásztor a kutyáját keresve/követve talál rá a fialás helyszínére, és a kutyakölykök alatt a homokban rengeteg pénzt talál. / Egy pásztor a kutyája szőrébe ragadt aranyra lesz figyelmes, és az állatot követve talál rá a fialás helyszínére, és ott a többi kincse.

DT: Mecsér (XJMNA 765-73. – Gulyás Éva gy., 1971).

FF: Bodrogkeresztúr (Dobos Ilona, 1988. 353. – Szabó Lajos gy., 1968); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 277.).

AF: Békés vármegye (Ipolyi Arnold, 1854. 575.); Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 23.); Békés megye (Szűcs Sándor, 1959. 41.); Kunhegyes (GYINMA 300/24. – Szűcs Sándor gy., 1959); Hajdúhadház (MOA 11778. – Enyedi József gy.); Csongrád (EA 15686/12. – Juhász János gy., 1968); Topolya (MZA 55126. – Borús Rózsa gy., 1973); Kocsér, Feketető (Ferenczi Imre, 1976. 19., 21–22.); Rákóczi falva (EA 20436/81. – Bátor Magdolna gy., 1977); Jászkarajenő (EA 27519/41. – Tóth Klára gy., 1997); Mohol (Burány Béla, 2001. II. 231–232.); Szank (Fehér Zoltán, 2004. 407–408.); Aracs (Aracsi Vajda János, 2007. 15.).

J 51.3. A kincsbe belebotló kutya. Egy pásztor kutyája megsebzí a lábát a földből kiálló aranykincsben. A véres nyomot követve talál rá a pásztor az elsüllyedt falu templomtornyának aranykeresztjére.

FF: Komlóskeresztés (Pulszky Ferenc, 1840a. 169.)

J 51.4. A kincses üregre találó kutya. Egy pásztor/egy vadász kutyája egy ismeretlen üregre találva élénk csaholással hívja oda a gazdáját/a kutya beleesik az üregbe, és a gazdája az állat keresése közben talál rá a barlangra/pincére, amelyben rengeteg odarejtett kincset fedez fel.

DT: Bakonyszentlászló (EA 3556/1–2. – Babocsay János gy., 1913); Mecsér (Ruff Andor, 1928/1938. 94.).

FF: Torna vármegye (Bél Mátyás, 2002. 80–81. – 1735); Tarcál (Pócs Éva szerk., 2012. 191–192. – Dobos Ilona gy., 1962); Szögliget (Magyar Zoltán, 2011a. 164. – Hajdú Imre gy., 1977).

AF: Fülöpszállás (EA 7678/154. – Szentmihályi Imre gy., 1949).

J 51.5. A lisztesen előkerülő kutya. Egy szakadék nyílásába/egy rókalyukba bebújt/rókát kergető fekete kutya kis idő múltán a ráakodott liszttől fehéren bújik elő. Az üreget kibontva a kutya gazdája rengeteg kincse lel.

FF: Taktaszada* (Szabó Lajos, 1975. 277.); Martonyi (Magyar Zoltán, 2005b. 166.).
 AF: Érkeserű (Magyar Zoltán, 2012c. 156.).
 ER: Kárásztelek (Magyar Zoltán, 2007a. 163.); Kárásztelek (MZA 98009. – Magyar Zoltán gy., 2013).
 →MZ VIII. J 52.3. →MZ VIII. J 62.

J 52. Kincsre vezető disznó.

J 52.1. A disznótúrás nyomán talált kincs. Egy disznó/a konda legelés közben kitér a földből egy csomó elásott kincset/egy elásott kincses harangot.

DT: Harkány (Relković Davorka, 1925. 174.); Kopács (Lábadi Károly, 1994. 398. – Katona Imre gy., 1942); Köveskál (Lukács László, 1998. 219.; Uő, 2013. 77.).

FF: Penc, Keszeg (EA 12164/6., 9. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Tornagörgő (Krankilla János, 1982. 23.); Ung vármegye* (Keresztély Balázs szerk., 1992. 72.); Jablonca (MZA 84412. – Magyar Zoltán gy., 2008).

AF: Kisvárdá (JAMNA 951-92. – Veres János gy., 1991); Leányvár (Kulcsár Ferenc, 1995. 61–63.).

ER: Dipse (Versényi György, 1901. 126.); Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.); Dipse (Felebarát, 1991. 5–6. szám, 25.); Vice („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 300.; Magyar Zoltán, 2012a. 378. – Balla Tamás gy., 1995); Halmágy (Magyar Zoltán, 2011a. I. 373.); Tacs, Teke (Magyar Zoltán, 2012a. 276.).

SZ: Homoródszentpál (Olosz Katalin szerk., 1972. 183. – Kolumbán István gy., 1898); Énlaka (EA 24231/158. – Gagy József gy., 1977); Homoródkarácsonyfalva (Gergely Géza Péter, 1979. 3.); Homoródkarácsonyfalva (KJNTA 1906-07/9. – Czoguly Ildikó gy., 2007).

J 52.2. Az elkóborolt disznó keresése közben talált kincs. A kondás egy elkóborolt disznó keresése közben talál rá egy titkos pincére és az ott felhalmozott kincsekre.

DT: Náprádfa (Gönczi Ferencz, 1901. 411.; Uő, 1914. 49.); Siklósnagyfalu (EA 6618/7. – Bosnyák Sándor gy., 1960).

FF: Nézsa (EA 12164/8. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Kovácsvágása, Mogyoróska, Pálháza (Ferenczi Imre, 1960. 419.); Érsekvadkert (MOA 700. – Körner Tamás gy., 1966); Nádújfalu (PMNA 721/12. – Kuborczik Klára gy., 1975); Balogfalva (MZA 93073. – Varga Norbert gy., 2004; Frics Gyula–Varga Norbert, 2007. 239.).

AF: Szabolcs (EA 22408/28. – Fábán József gy., 1982).

J 52.3. A lisztesen előkerülő disznó. A kondából/a falusi csürhéből egy koca rendszeresen eltűnik, majd mindig lisztesen kerül elő. Az állat után nyomozva egy titkos pincére/alagútra lelnek, amelyben egy csomó lisztre találnak, amit még a hajdan élt emberek halmoztak fel oda, és amit (azt valahogyan felfedezve) a disznó járt lakmározni.

FF: Fony (Ferenczi Imre, 1960. 429.); Domaháza (EA 22001/13–14. – Dobosy László gy., 1981).

AF: Szabolcs (EA 13280/2. – Veress József gy., 1933); Szalárd (Duka János, 1993. 50–51. – 1979); Szalacs – 2 (Bihari népmondák, 1995. 58., 116. – Várhalmi Árpád gy., 1980); Hegyközszentmiklós (Uo., 37. – Molnár Jolán gy., 1981); Szabolcs (Szende Gábor szerk.,

2002. 236.); Érszakácsi, Tóti (Magyar Zoltán, 2011a. II. 439., 485.); Gálospetri, Kiskereki, Szalacs (Uő, 2012c. 155–156.).

ER: Élesd (Bihari népmondák, 1995. 116. – Berecz István gy., 1976); Völcsök (Magyar Zoltán, 2007a. 337.).

→MZ VIII. J 51.5. →MZ VIII. J 62.

J 52.4. A részegen előkerülő disznó. A kondából egy koca elkóborol, és csak másnap kerül elő ingadozó léptekkel. Figyelni kezdik az állatot, és amikor újra kiválik a kondából, a kocát követve a kolostor régen beomlott pincéjére talál rá, ahol megkocsonyásodva áll a sok óbor.

DT: Mosonújhely (Edelényi Adél, 2003. 67–68.; Uő, 2004. 255.).

J 52.5. A festékesen előkerülő disznó. A kondából elkóborló disznó betéved Attila titkos sírkamrájába, ahonnét – mivel a sírkamra ki van festve – festékesen kerül elő.

ER: Técső (Szöllősy Tibor, 2002. 135–136.; MZA 99305.).

J 53. Kincsre vezető kecske. Egy kecske a patájával a legelőn egy helyen rengeteg kincset kapar ki a földből. / A pásztor kecskebakja egy félig kiszáradt csipkebokrot rángatva kifordítja a növényt a földből, és a bokor gyökerei alól rengeteg arany kerül elő. (Az így talált kincsből épül fel a soproni Kecsketemplom.)

DT: Sopron (Bél Mátyás, 2001a. 166–167. – 1743); Sopron (Rupp Jakab, 1872. II. 515–516. – 1851); Sopron (Ipolyi Arnold, 1854. 110.); Sopron (Vasárnapi Ujság, 1858. 366.); Sopron (Hunfalvy János, 1860. II. 366.); Sopron (Hanusz István, 1892. 8.); Sopron (Thirring Gusztáv, 1913. 6.); Sopron (Mohl Adolf, 1926. 71–77.); Sopron, Sopronhorpács (XJMNA 496-69/2. – Dobos Ilona gy., 1966); Sopron (Taschner Tamás szerk., 1994. 33–34.).

SZ: Gyimes: Kosteleg (Takács György, 2004. 377–378.).

J 54. Kincsre vezető juhok.

J 54.1. A juhok által kikapart kincs. A juhok (egy birka) a legelőn egy helyen addig kaparják a patájával a földet, mígnem napvilágra kerül az ott elásott arany/kincsés korsó/sótelér.

AF: Homokmégy (VKMA 3-72/7. – Bárth János gy., 1968).

SZ: Gyimes: Kosteleg (Takács György, 2004. 378.).

FF: Komlócska (NIFA 163/5. – Ferencki Imre gy., 1960).

J 54.2. A kincsbe belebotló juhok. A pásztor arra lesz figyelmes, hogy az egyik juh körme megsérült, vérzik. A vérnyomot követve egy a földből kiálló aranyrózsára talál, majd azon a helyen tovább ásva három aranyrózsára és egy gazdag aranytelérre lel. / A legelőn az egyik juh lába megakad valamiben, és amikor az állat keserves bégetésére a pásztor odasiet, egy a földből kiálló gyémántkőre talál/egy üstre lel, amely tele van aranypénzzel.

FF: Rudna (Czirbusz Alexander, 2008. 37–39.); Csucsom (Magyar Zoltán, 2011c. 101.).

SZ: Gyimes: Magyarcsügés (Magyar Zoltán, 2003. 344.).
→MZ II. A 5.

J 54.3. A juhok alatt beszakadó kincses pince. A legelő juhok alatt egy helyen egyszer csak beszakad a föld, és amikor a pásztor leereszkedik a verembe, hogy kiszabadítsa az állatokat, a pince mélyén rengeteg kincsre lel.

DT: Bakonyszentlászló (EA 3556/1–2. – Babocsay János gy., 1913).
SZ: Homoródkarácsonyfalva (Latkóczy Mihály, 1898. 106.).

J 54.4. Az aranygyapjas bárány. Ha valaki három napon keresztül étlen-szomjan imádkozik, a harmadik éjjel megjelenik neki egy aranygyapjas bárány és meg-rázkódik, mire a gyapjából aranyak hullnak a próbát kiállt ember számára.

DT: Győr (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 334. – Nagy Károly gy., 1914).

J 55. Kincsre vezető szarvasmarha.

J 55.1. A szarvasmarhák által kikapart kincs. Egy bika/tehén a legelőn addig kaparja a patájával egy helyen a földet, mígnem előkerül onnét egy fazék arany/rézüst tele rézpénzzel.

AF: Izsák (Pesti-Pilis Solt-Kiskun vármegye I., 1910. 81.); Izsák (KJMNA 249.81/2. – Kovács Gyula gy., 1981).
ER: Alsórákos (Magyar Zoltán, 2011a. I. 286. – Faragó József gy., 1968).

J 55.2. A szarvasmarhák által kikotort kincs. Egy bika/egy ökör a legelőn a szarvával addig feszegeti egy helyen a földet, mígnem kikotor/kiemel onnan egy el-süllyesztett harangot/egy nagy fazekat arannyal, amit a szarván fityegve hazavisz a meglepetéstől szólni sem tudó gazdájának.

DT: Fertő vidéke (Paur Iván, 1855. 2.); Fertőszéplak (Mohl Adolf, 1926. 28–29.); Fertőendréd/Hegykő (Timaffy László, 1992. 160.).
AF: Debrecen (Écsedi István, 1912. 158.); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004a. 408.).
ER: Krizba (Seres András, 1984. 491.).

J 55.3. A tehének alatt beszakadt verem. A legelő/a szántó tehének alatt egyszer csak beszakad a föld, és az így napvilágra kerülő veremben a pásztor/az állatok gazdája rengeteg kincsre lel.

DT: Babosdöbréte (GMA 5/14. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Halastó (EA 23287/36. – Irányi Lujza gy., 1953); Nyárád (Baki Ernő, 1967. 295.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 269.).
AF: Gáva (JAMNA 391-67/6. – Bacskai Antal gy., 1966); Laskod (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259.).
ER: Bogdánd (Magyar Zoltán, 2007a. 322.).
SZ: Gyimes: Gyepece (MZA 458. – Magyar Zoltán gy., 1996); Gyimes: Gyepece, Ciherek pataka, Csinód (Magyar Zoltán, 2003. 260., 260–261., 340.); Gyimes: Magyarcsügés (Takács György, 2004. 353–354.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 84.); Gyimes: Csinód (Uő, 2009a. 291.).

J 55.4. A tehén tőgyéből kiömlő kincs. A zsidók a tehének tőgyét felvágják, és mielőtt az állat bőrét visszavarnák, oda rejtik el az aranyaikat. A Palesztinába küldött állatok közül az egyik a hajón elszabadul, és döfködni kezdi a többi tehenet. Az egyiket olyan helyen találja megdöfni, ahol a sok pénz a bőre alá van varrva: a bőr kihatad, és a tehén tőgyéből kiömlik a sok arany, amiből a matrózok meggazdagszanak.

SZ: Gyimes: Antalok száda (MZA 57602. – Mónus Berta kéziratos feljegyzése, 1990-es évek).

J 55.5. A kútból kihúzatott kincses harang. A talált kincsből meggazdagodott Bagi juhász a vásárban annyi ökröt vásárol, hogy a rengeteg állattal ki tudja húzni a pusztaföldvári Harangoskút kincses harangját, miáltal még gazdagabb lesz.

AF: Csorvás (EA 12572/7. – Ágoston Éva gy., 1960).

J 56. Kincstre vezető bikák. Két szomszédos csorda bikája összeverekedik egymással, és a viaskodás közben a patáikkal annyira felvágják a legelő talaját, hogy a föld alól egy helyen rengeteg aranypénz kerül elő, amit kiásva a pásztor hirtelen meggazdagszik, és a kincsből azon a helyen felépíti Beregszász városát/a debreceni Aranybika szállót.

AF: Beregszász (Tompá Mihály, 1846. 59–65.; Uő, 1870. 524–527.; Ipolyi Arnold, 1854. 110.); Beregszász (Ipolyi Arnold, 1854. 242.); Beregszász (Pesty Frigyes, 1864. Bereg vármegye, 146.); Beregszász (Nagy Miklós szerk., 1868. II. 331.); Beregszász (Lehoczy Tivadar, 1881. III: 90., 118.); Beregszász* (EA 3949/18. – Pálóczy Horváth Lajos gy., 1940); Mezőkovácsháza (Ferenczi Imre, 1976. 20.); Beregszász (Padisák Mihály, 1992. 6–7. – Kaszonyi Erzsébet gy., 1986); Beregszász (Deschmann Alajos, 1990. 40.); Beregszász (Kovács Elemér, 2007. 20.); Beregszász (KMFA ltsz. n.; MZA 94749. – Molnár Krisztina gy., 2008); Bene, Beregszász (MZA 94316., 94317. – Magyar Zoltán gy., 2012).

J 57. Kincstre vezető lovak. A legelő/az itatni vitt lovak a patájukkal kirúgják a földből/a vízparton az azon a helyen elásott aranyat. / Ahol a legelő lovak mindig nyalják a földet, azon a helyen a fű alatt rengeteg sót találnak. / A gróf lova vadászat közben megbotlik egy kőben, és amikor a követ elmozdítják, alatta dús ezüsttelérre találnak. / Ahol Rákóczi lova kincset lát a földben, ott nagyot dobant a lábával. / Egy a viharban megjelenő tüzes paripa rúgja ki a várfalban elrejtett kincset. / A földben rejtőző kincset lovak/csatamének fogják majd egyszer a napvilágra rúgni.

DT: Halastó (EA 23287/36. – Irányi Lujza gy., 1953).

AF: Karcsa (Balassa Iván, 1963. 495–496.); Debrecen (DMNA 1404/2. – Kovács István gy., 1974).

ER: Kide (EA 31188/81–83. – Szűcs Sándor gy., 1941); Hosszúmező (Magyar Zoltán, 2011a. II. 390.); Vice (Uő, 2012a. 378. – Tomisa Ilona gy.).

FF: Selmezbánya (Versényi György, 1880. 68.); Selmezbánya (Hidvéghy Árpád, 1900. 5–6.); Drégelypalánk (EA 21589/34–35. – N. N. gy., 1943); Arka (Ferenczi Imre, 1960. 397.).

SZ: Gyimes: Jávárdi pataka (Salamon Anikó, 1987. 58.).

J 61. Kincsre vezető vaddisznó.

J 61.1. A vadkan sörtéi közé ragadt aranypor. A vadászó honfoglaló magyarok egy lelőtt vadkant csak hosszas keresés után találnak meg, mert a sebzett állatot a hegyi patak magával ragadja. Amikor végre sikerül a habok közül kifogniuk, ámultan látják, hogy a vadállat szőre aranyporral van tele. A vadászok a havasi patak folyása mentén felfelé haladva találnak rá Abrudbánya romjaira és az ottani gazdag aranybányára.

ER: Abrudbánya (Nagy Miklós szerk., 1868. II. 10.).

J 61.2. A vaddisznók által kitúrt arany. A vaddisznók túrása helyén az erdőben az arra járó emberek hatalmas aranyrögöt találnak.

SZ: Csíkszentdomokos (EA 26156/25. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994).

J 62. A lisztes róka. A falubeli emberek egy beomlott határbeli pincéből lisztes rókát látnak kisurranni, amiből arra következtetnek, hogy az üreg tele van az őseik által oda behordott élelemmel.

ER: Kárásztelek (Magyar Zoltán, 2007a. 163.); Kárásztelek (MZA 98010. – Magyar Zoltán gy., 2013).

→MZ VIII. J 51.5. →MZ VIII. J 52.3.

J 63. Kincsre vezető hód. Az emberek egy aranyportól/ezüstportól csillogó bundájú hódot követve találnak rá egy gazdag érctelérre, megvetve az alapját a szélaknai bányának.

FF: Szélakna (Bél Mátyás, 1742. IV. 650.; Ipolyi Arnold, 1854. 110.).

J 64. Kincsre vezető mókus. Egy molnár egy mókust üldözve bebújik utána a sziklahasadékba, ahol rengeteg kincsre (a pogány herceg oda rejtett kincsére) talál.

FF: Borzsa völgye (Keresztély Balázs szerk., 1992. 58–59.).

J 66. Kincsre vezető kacs. A bűvópatakba dobott megjelölt kacs kilométerekkel odébb úszik ki a napvilágra, azonban az emberek ámultan látják, hogy a fehér kacs a ráakódott aranyportól aranyszínűvé változott. A hegyben kutatva hamarosan gazdag aranytelérre lelnek.

FF: Abaújtár (EA 14101/11. – Nagy Piroska gy., 1962).

J 67. Kincsre vezető denevérek. Egy természetkedvelő ember kirándulás közben egy ismeretlen hegynyílásra talál. A puskájával belő az üregbe, mire rengeteg denevér repül ki belőle. Így derül ki, hogy a hegy gyomra üreget rejt, amit tovább kutatva felfedezik a révi cseppkőbarlangot.

ER: Rév (MZA 94702. – Magyar Zoltán gy., 2012).

J 68. A lelőtt madár nyomán talált kincs. Egy vadász/egy vadászó gróf a lelőtt madár (fogoly/fajdkakas) begyében aranszemeket talál, aminek következtében nemesérbányát létesítenek azon a helyen. / Egy vadász a nyilával lelőtt csóka odújában értékes drágakövet és egy aranyláncot talál, amelynek az árából várát épít, és azt a szerencsés kincstalálás emlékére Csókakőnek nevezi el.

FF: Körmöcbánya (Tanárky Mihály, 1814. 42.); Körmöcbánya (Versényi György, 1880. 46–47.; Uő, 1888. 99–103.); Körmöcbánya (Siegmetth Károly, 1889. 17.); Körmöcbánya (Hanusz István, 1892. 8.); Körmöcbánya (Zsemley Oszkár, 1905. 570.); Körmöcbánya (Teschler György, 1908. 418.); Körmöcbánya (Hlatky József, 1909. 129.); Körmöcbánya (Schwartz Gyula, 1909. 338.); Körmöcbánya (Terény János, 1940. 69.).

DT: Csókakő (Tatár Péter, 1857l.; Egy cseppnyi Magyarország, 1999. 226.); Csókakő (Rész Ensel Sándor, 1890. III. 9–10.).

→MZ I. F 63. →MZ I. H 1.3.

J 69. A tolvaj csóka. Egy sárospataki diák betanított csókájával apránként tetemes mennyiségű aranyat hordat ki a vár kincstárából (a Vöröstoronyban őrzött kincsekből). Amikor már úgy látja, hogy elég kincse gyűlt össze, agyonüti a csókat, hogy ne derülhessen ki a turpisság.

FF: Sárospatak (Mikszáth Kálmán, 1890. 119–120.); Sárospatak (Szendrey Zsigmond, 1925. 15–16.); Sárospatak (Pauka Károly szerk., 1927. I. 236–237.); Sárospatak (Ferenczi Imre, 1969. 40.); Sárospatak – 2 (Kováts Dániel szerk., 1985. 156.); Sárospatak – 2 (Hajdú Imre, 1985. 156.).

AF: Kisvárda, Mándok, Nyírtelek: Gyulatanya, Nyíregyháza, Pátroha, Tiszaeszlár, Tizsakóród, Tizsavasvári (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259–260., 264–265., 267.); Tizsakóród – 2, Nagygéc (Molnár Sándor, 2003. 182., 187.).

J 71–100. Véletlen kincstalálás

J 71. Kiszántott kincs. A földbe rejtett kincs véletlenül a tavaszi (őszi) szántás alkalmával kerül elő, amikor az eke vasa megakad benne/kitúrja azt a földből/ amikor a szántó állatok alatt egy helyen beszakad a föld.

DT: Kopács (Lábadi Károly, 1994. 398. – Katona Imre gy., 1942); Tejfalva (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946); Babosdöbréte (GMA 5/14. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Zalaszentlőrinc (EA 3975/4. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Halastó (EA 23287/36. – Irányi Lujza gy., 1953); Zaláta (Kerny Terézia, 1990. 291. – Genthon István gy., 1955); Kéthely (NIFA 28/5. – Salyámossy Judit és Knézy Judit gy., 1961); Bajót (BBMNA 44/17. – Balogh László gy., 1968); Értény (Torma István, 1978. 151–152.); Vágfarkasd (Gyöpös Zoltán, 1979. 38.); Laskó (Ferenczi Imre, 1979. 206.); Pusztaszentlászló (Sági Károly, 1982. 366.); Kemse (Zentai Tünde, 1983. 100.); Csobánka (EA 22384/8. – Séra Éva gy., 1985); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 269.); Laskó (EA 25257/9–10. – Lábadi Károly gy., 1993); Surd (EA 25380/4. – Filák Veronika gy., 1994); Monoszló (Lukács László, 1998. 219.); Radamos (Magyar Zoltán, 2010. 140.); Nagyfödemes, Pered, Vághosszúfalva, Zsigárd (MZA 90752., 90470., 90751., 90469. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010–2011).

FF: Teplicska (Melczer Jakab, 1819. 8–9.); Keszihóc (Bognár András, 1984a. 183. – Pesty Frigyes, 1864. Hont vármegye); Vatta (Tóth Péter, 1988. 364. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Nógrád vármegye (Hanusz István, 1892. 6.); Végles (Versényi György, 1895. 234.); Szendrő (EA 453/89. – Végh Ferenc gy., 1912.); Tarcál (MNAR HS 20833. – Dobos Ilona gy., 1962.); Bánfalva (Dobosy László, 1975. 12.); Zsély (MZA 88960. – Danczi Lajos gy., 1975.); Nógrádszakál (Ipolyvölgyi Németh J. Krizosztom, 1991. 205.); Sajógömör (Kósik Ferenc, 1992. 66.); Dejtár (MZA 22826. – Ekler Andrea gy., 1997.); Tornaszentandrás, Körtvélyes (Magyar Zoltán, 2001a. 358., 360.); Csalár, Rárósmúlyad – 2 (MZA 84184., 84185., 25519. – Varga Norbert gy., 2003.); Cakó, Felsőlánc, Felsőrás, Ipolyhidvég, Lukanénye (MZA 93079., 84684., 93080., 90011., 84022. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006–2011); Hardicsa (MZA 98802. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014); Sáta (Barta Zsolt, 2015. 503.); Szob (MZA 109764. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Aracs (Hertelendy József, 1856. 73.; Pesty Frigyes, 1861. 99.); Bajsa (Papp György–Rajslil Ilona, 2006. 33. – Pesty Frigyes, 1864. Bács vármegye); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Szeged vidéke* (Móra Ferenc, 1958. 196. – 1931.); Túrkeve (Szűcs Sándor, 1940. 455.); Topolya – 2 (MZA 55135., 55153. – Borús Rózsa gy., 1948); Jászfényszaru (EA 7678/165. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Paszab (EA 2232/5. – Turi Sándor gy., 1950); Tömörkény* (EA 4264/1. – Károlyi László gy., 1953); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 196–197.); Murony (MMMNA 233-1963/1. – Mokány Miklósné gy., 1963); Kisvárdá (EA 14782/19. – Bodnár Bálint gy., 1966); Albis (MZA 57517. – Kakas Zoltán gy., 1967); Tiszavasvári (JAMNA 404-67/49. – Hamvas László gy., 1967); Veresmart (JAMNA 395-67/IIa. 12. – Bodnár Bálint gy., 1967); Csongrád (EA 15686/2. – Juhász János gy., 1968); Laskod, Tákos (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259., 266.); Tiszaszentmárton, Laskod – 2 (Molnár Sándor, 2003. 185., 194–195.); Bihardiószeg (Magyar Zoltán, 2012c. 141. – Papp Attila gy., 1973); Mezőkaszony (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105403. – Ferenczi Imre gy., 1973); Püspökladány – 2 (Kecskés Gyula, 1974. 198., 199–200.); Bihardiószeg (Bihari népmondák, 1995. 193. – 1980); Doroszló – 2 (Kovács Endre, 1982. 60.); Nyírbátor (BIMA 182-84/20. – N. N. gy., 1984); Vámosújfalú (DE MNYT K-955/46. – Wischer Judit gy., 1985); Izsák (Mesznéder Katalin, é. n. 14–15.); Tiszafüred (Bosnyák Sándor, 2001. 26–27.); Nyírség (Bodnár Zsuzsanna, 2001. 110.); Hajós (Schön Mária, 2005. 34.); Hajós – 2 (Wicker Erika–Knipl István, 2005. 116.; Wicker Erika szerk., 2015. 59–60., 60. – Schön Mária gy.); Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 159–160.); Aracs, Törökbecse, Torontáltorda (Aracsi Vajda János, 2007. 16–17., 26–27.); Érkeserű (MZA 83142. – Magyar Zoltán gy., 2010); Értarcsa, Nagykágya (Magyar Zoltán, 2012c. 156., 159–160.); Bene/Kigyós (MZA 94636. – Magyar Zoltán gy., 2012); Dereglyő, Mátyóc – 2, Szirénfalva (MZA 97364., 97360., 97361., 97363. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013); Bélzerénd, Tamáshida (MZA 99636., 99637. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Iriny (MZA 107204. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Szinéváralja (Bartha Elek, 2001. 94. – 1846); Póka (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 171. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Súlyomkő (Versényi György, 1896b. 72.); Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.); Nagymoha – 2 (AFAR Mg. 1582. II. g., 1583. I. e. – Faragó József gy., 1967); Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 132. – Fábíán Imre gy., 1984); Uzdiszentpéter (Hints Miklós, 1995. 29.); Vice („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 307–308.; Magyar Zoltán, 2012a. 378–379. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1995); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 232–233.); Magyarborzás, Újös (MZA 60383., 28620. – Orbán Dániel gy., 2002, 2003); Nagymedvés, Dészfalva (MZA 1017., 1236. – Magyar Zoltán gy., 2003); Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 332.); Magyarpéterfalva, Dicsőszentmárton/Dészfalva (Uő, 2005a. 145., 146.); Magyarfodorháza, Kolozsorsa

(MZA 82890., 82889. – Magyar Zoltán gy., 2006, 2007); Bogdánd, Magyaroroszló (Magyar Zoltán, 2007a. 322.); Magyarpéterfalva, Torockó (Uő, 2008a. 292., 296.); Szelecske (MZA 91412. – Magyar Zoltán gy., 2011); Várfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I. 444–445.); Bonchida (Uő, 2011a. II. 81.); Szépkényerüszentmárton, Ördöngösfüzes, Vice (Uő, 2011a. II. 81–82., 151–152.; Uő, 2012a. 380–381., 390–391., 379.); Bonchida, Kolozsnagyida, Tacs (Uő, 2012a. 380.); Vice – 2 (Uo., 379., 379–380. – Tomisa Ilona gy.).

SZ: Felsősfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 133.); Firtosvára (Jakab Elek–Szádeczky Lajos, 1901. 141.); Sepsibodok (Imreh István, 1946. 160–161.); Istensegíts (Bosnyák Sándor, 1977. 77.); Firtosvára (EA 24231/69. – Gagy József gy., 1978); Firtosvára* (Zsidó Ferenc, 2000. 80.); Székelyderzs (BBE MIK Á-552/51. – Pál Éva gy., 2003); Nyárádszentimre, Berekeresztúr (Magyar Zoltán, 2007b. 69., 70.); Csíkszentkirály (Tánczos Vilmos, 2008. 86–88.); Korond (MZA 111610. – Magyar Zoltán gy., 2018).

J 71.1. A szántáskor megtalált saját pénz. Egy gazda mellényzsebéből a tavaszi szántás alkalmával kiesik a pénzzel teli bukszája, amit aztán hiába keres, sehol sem talál. Egy év múlva ugyancsak szántás közben az eke nyomán felszínre kerül az elveszítettnek hitt pénz, és az eset emlékére a gazda egy keresztet állít azon a helyen, ahol a szerencse újra rámosolygott.

DT: Zsigárd, Pered (MZA 90469., 90470. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010, 2011).

J 71.2. Az egyedüli kincstaláló. Egy gazda szántás/ásás/kapálás/ház bontása/favágás közben arra lesz figyelmes, hogy az eke valamilyen kincset/kincsre utaló tárgyat túr a felszínre. A munkát megállítva mondvacsinált indokkal nyomban hazaküldi a társát/a szolgáját, majd egyedül ássa ki a meglelt értéket (hogy a kincstalálás ne tudódjék ki/hogy ne kelljen osztoznia a kincsen).

DT: Alsómocsolád (RRMNA 1716/103. – Orbán Gézané gy., 1984).

FF: Nagyörzsöny – 3 (MZA 109567., 110161., 111203. – Magyar Zoltán gy., 2017–2018).

AF: Újdombrád (NIFA 100/18. – Szabó Erzsébet gy., 1959); Vállaj (Molnár Mátyás, 1969. 109–110.); Püspökladány – 2 (Kecskés Gyula, 1974. 199–200., 330.); Bácsa (Fehér Zoltán, 2013. 103. – 1975); Zenta* (Burány Béla, 2001. II. 235. – 1988).

ER: Mocsolya (MZA 634. – Magyar Zoltán gy., 2000); Dicsőszentmárton/Désfalva (Magyar Zoltán, 2005a. 146.); Magyarfodorháza (MZA 82890. – Magyar Zoltán gy., 2006); Magyarpéterfalva (Magyar Zoltán, 2008a. 292.); Várfalva (Uő, 2011a. I. 444–445.); Szépkényerüszentmárton (Magyar Zoltán, 2011a. II. 81.; Uő, 2012a. 380–381.); Mezőveresegyháza (Uő, 2011a. II. 152.; Uő, 2012a. 376.).

SZ: Sepsibodok (Imreh István, 1946. 161.); Almásrét (MZA 57558. – Kakas Zoltán gy., 1972); Istensegíts (Bosnyák Sándor, 1977. 77.); Székelypálfalva (EA 24231/131. – Gagy József gy., 1977); Dálnok – 2 (Zsigmond Győző, 2014. 116., 117–118. – 1991); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 35., 37.); Csíkszentkirály (Tánczos Vilmos, 2008. 86–88.).

MO: Magyarfalu (MNAR HS 90602. – Vámos Mária gy., 1961).

J 72. Egyéb mezőgazdasági munkavégzés közben kiásott kincs. A földbe rejtett kincsre a kerti munka közben (kapálás/szőlőfordítás/szőlőtelepítés/stb. alkalmával) véletlenül találnak rá.

DT: Rábapordány (MZA 111051. – Balázs Livia gy., 1973); Almamellék-Sasrét (Eperjessy Ernő, 2005. 88.; Uő, 2006. 519.; Frankovics György, 2002. 235.); Dobradó (MZA 91172. – Magyar Zoltán gy., 2010).

FF: Sőreg (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 152.); Garbócbogdány (MZA 84809. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008); Berzétékőrös (Magyar Zoltán, 2011c. 136.).

AF: Szaján (Kálmány Lajos, 2015. 383–384. – 19. század vége); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Zemplénagárd (EA 12822/34. – Kováts Dániel gy., 1961); Cigánd (EA 13760/7. – Csáki Vilma gy., 1963); Csongrád (MFMNA 244–271/2. – Juhász János gy., 1968); Szakmár (VKMA 159–82/1. – Tóth Margit gy., 1969); Bihardiószeg (Magyar Zoltán, 2012c. 141. – Papp Artilla gy., 1973); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 127–128. – Molnár Jolán gy., 1980); Mezőtelegd (Uo., 139–140. – Fábíán Imre gy., 1984); Tótfalu (Papp György, 1989. 145.); Feketegyarmat, Vadász* (MZA 99638., 99642. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

ER: Nagymoha (AFAR Mg. 1582. II. j. – Faragó József gy., 1967); Enyedszentkirály (MZA 1015. – Magyar Zoltán gy., 2003); Bogdánd (Magyar Zoltán, 2007a. 325.); Dészichegy (MZA 82888. – Magyar Zoltán gy., 2008); Somogyom (Magyar Zoltán, 2011a. I. 373. – Orbán Dániel gy.); Visa (Magyar Zoltán, 2012a. 376–377.); Kárásztelek (MZA 98011. – Magyar Zoltán gy., 2013).

SZ: Sepsibodok (Imreh István, 1946. 158–159.); Farkaslaka (MNAR HS 70104. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Székelypálfalva (EA 24231/131. – Gagy József gy., 1977); Homoródújfalú (Magyar Zoltán, 2011d. 177.).

J 73. Egyéb földmunka közben talált kincs. A földbe rejtett kincse különféle földmunkák (folyószabályozás/útépítés/vasútépítés/lövészárokkásás/földhordás/gödörásás/pinceásás/ház alapjának ásása) közben véletlenül találnak rá a munkások.

DT: Bodonhely (Nagy Gyula, 1995. 133. – 1932); Csánig (EA 2231/20. – Dömötör Sándor gy., 1950); Kislengyel (NIFA 252/10. – Körner Tamás gy., 1968); Rinyaszentkirály (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 732.); Nagyfödemes, Udvard (MZA 90756., 97063. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011, 2013).

FF: Erdőhorvati (HOMNA 2104/105. – Szabó Lajos gy., 1968); Tornagörgő (MZA 5. – Magyar Zoltán gy., 1996); Tornagörgő – 4 (Magyar Zoltán, 2001a. 149., 170., 371.); Sajógömör, Uzapanyit, Leléd (MZA 93084., 93085., 90012. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009–2011); Nagyborzsöny (MZA 109567. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Tömörkény (EA 4264/2. – Károlyi László gy., 1953); Újdombrád (JAMNA 139–67/39. – Szabó Erzsébet gy., 1959); Omor (AFAR F 4783. – Vő Gabriella gy., 1960); Balsa (JAMNA 232–67/3. – Komjáthy Lászlóné gy., 1962); Sárretudvari (P. Madar Ilona, 1967. 77.); Tiszaszőlős (DE MNYT K–566/32.; Fekete Péter, 1969. I. 220.); Mérc (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 261.); Mohol (Burány Béla, 2001. II. 235. – 1988); Kispiac (Papp György, 1989. 39.); Tornynos (MZA 55210. – Balassa Árpád gy., 2003); Battyán (Magyar Zoltán, 2009b. 99.); Iriny (MZA 107201. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Brassó (Orbán Balázs, 1873. VI. 313.); Mocsolya, Szilágysámszon (MZA 634., 636. – Magyar Zoltán gy., 2000); Sarmaság (Magyar Zoltán, 2007a. 322.); Marosdécs, Marosgombás, Miriszló (Uő, 2008a. 291–293.); Magyararkakucs (MZA 91068. – Magyar Zoltán gy., 2011); Sárosmagyarberkesz (Magyar Zoltán, 2011a. II. 374.); Feketelak, Kispulyon (Uő, 2012a. 376., 391.); Kárásztelek (MZA 98012. – Magyar Zoltán gy., 2013).

SZ: Dálnok (Faragó József, 1947. 111.); Maroshévíz (BBE MIK D–23/154. – Bodor József gy., 1964); Dálnok (Sándor István, 1972. 9.); Dálnok (Katona Imre, 1973. 103.); Dálnok – 2

(Zsigmond Győző, 2014. 117–118. –1991); Kendő (Magyar Zoltán, 2007b. 43.); Gyimes: Farkasok pataka (Uő, 2008b. 95.); Gyimes: Farkasok pataka (Uő, 2011a. I. 108.); Dálnok (Polgár Erzsébet, 2014. 167.).

J 74. Favágás közben talált kincs. Az ellenség elől menekülő emberek/betyárok által odvas fába rejtett/fa tövében elásott kincstre favágás/erdőirtás közben véletlenül találnak rá (a kidöntött fa odvában/a kidöntött fa gyökerei között).

DT: Páka (Gönczi Ferencz, 1901. 410.); Egervár (EA 3975/1. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Csonkahegyhát* (EA 6207/3. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Petrikeresztúr, Becsvölgy: Vargaszeg*, Kustánszeg* (EA 6305/5., 12–13., 19. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Pula (Vajkai Aurél, 1959. 130.); Tarany (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 725.); Laskó (Ferenczi Imre, 1979. 205.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 266.); Egervár (Srágli Lajos–Vándor László, é. n. 140.); Várvölgy – 2 (Petánovics Katalin, 2005. 301.).

FF: Ipolyszakállos (Dobrovolni Antal, 1935. 40.); Kóspallag (Kolacskovszky Lajos, 1938. 314.); Csermosnya völgye (Zsupos Zoltán, 1989. 2–3.); Kóspallag (Kiss László–Kiss Mariana, 2002. 12.; Koczó József, 2009. 24.).

AF: Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 248.); Karcag (Bosnyák Sándor, 1973a. 37–38.).

ER: Kajántó (MZA 82894. – Magyar Zoltán gy., 2006); Sinfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I. 444.); Magyarcsaholy (Uő, 2011a. II. 253.); Detrehemtelep (Keszeg Vilmos, 2012. 48.); Nagysármás (Magyar Zoltán, 2012a. 377.).

SZ: Énlaka (EA 24231/69–70. – Gagy József gy., 1978); Dálnok (Zsigmond Győző, 2014. 116. – 1991); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 201.); Deményháza (Magyar Zoltán, 2011a. I. 184–185.).

J 76. Ház bontása közben talált kincs. Egy régi épület bontása közben a tulajdonos/a munkások elrejtett kincset találnak a ház falában/kéményében/a padló/a küszöb alatt.

DT: Cserkút (Pesty Frigyes, 1861. 142.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/103. – Orbán Gézáne gy., 1984); Köveskál (Lukács László, 1998. 219.; Uő, 2013. 76.).

FF: Torna vármegye (Vasárnapi Ujság, 1864. 321.); Bart, Szalatnya (MZA 83705., 84027. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007, 2010); Krasznahorkaváralja (Magyar Zoltán, 2011c. 136–137.); Felsőszecse (MZA 97060. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013); Márianosztra (MZA 110222. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Tiszavalk (Tóth Péter, 1988. 357. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Tiszamogyorós (NIFA 124/119. – Dégh Linda gy., 1962); Pácín (EA 13447/42. – Mészáros Erzsébet gy., 1962); Biharkeresztes (MZA 71565. – Lackovits Emőke gy., 1968); Vállaj (Molnár Mátyás, 1969. 109–110.); Nyírkáta (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1969. 109–110.); Nyírkáta (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 264.); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 180. – Molnár Jolán gy., 1980); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 172.); Péterréve (MZA 91519. – Magyar Zoltán gy., 2010); Albis, Érkörtvélyes (Magyar Zoltán, 2012c. 156.); Nagyzerénd (MZA 99932. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Iriny (MZA 107203. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Kárásztelek (Czégényi Dóra, 2001. 199.); Szentmáté (MZA 60322. – Orbán Dániel gy., 2003); Kövend, Várfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I. 444.); Mezőverese gyháza (Uő, 2011a. II. 152.; Uő, 2012a. 376. – Orbán Dániel gy.); Uzdizsentpéter – 2 (Uő, 2012a. 375–376., 376.).

SZ: Havad (Nagy Olga, 2000. 184.); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 35., 37.); Kisbacon (Magyar Zoltán, 2011b. 192.).

MO: Pusztina* (Halász Péter, 1987. 18.).

J 77. Kőfejtés közben talált kincs. Az elrejtett kincset kőfejtés közben találják meg a munkások/az építkezéshez követ hordó emberek.

ER: Lozsád (Magyar Zoltán, 2009d. 147.).

SZ: Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 28–29. – Kelemen Lajos gy.); Istensegítés (Bosnyák Sándor, 1984. 173–174.); Miskolc (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 205.); Felsőrákos – 2 (Magyar Zoltán, 2011b. 196.).

J 78. Sírásás közben talált kincs. A földbe rejtett kincset a temetőben egy új sír ásása közben fedezik fel.

KM: H. n. (Tompai Mihály, 1854. 108–113.; Uő, 1870. 493–495.).

DT: Óriszentpéter (BSLMA N 285-84/3. – Szikszay Edit gy., 1962); Óriszentpéter (Moldova György, 1974. 97.); Óriszentpéter (EA 19984/90. – Ávas Kálmánné gy., 1978); Udvard (MZA 97984/90. – Ávas Kálmánné gy., 1978); Udvard (MZA 97064. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

AF: Kiskunfélegyháza (EA 7678/40. – Szentmihályi Imre gy., 1949).

ER: Pusztakamarás (Magyar Zoltán, 2012a. 377.).

J 79. Kihalászott kincs. Egy halász/egy halászgató ember a hálójában/varsájában legnagyobb meglepetésére a remélt hal helyett egy valaha a vízbe süllyesztett/a vízparton elásott hatalmas értékű kincset talál.

DT: Nagybajcs (Edelényi Adél, 2004. 40.).

FF: Hernádnémeti (Szilágyi Miklós, 2007. 732–733. – 1959); Mészáros (MZA 88713. – Magyar Zoltán gy., 1996).

AF: Zenta (MNAR HS 70125. – N. N. gy., 1961); Szeged (Bálint Sándor, 1980. 502–503.).

ER: Kőboldogfalva (Radnóti Dezső, 1901. 244.).

J 80. Legeltetés közben talált kincs. Az elásott/elrejtett kincset/az értékes nemesércrögöt állatai legeltetése közben találja meg véletlenül egy pásztor/pásztorbojtár, és általa nagyon gazdag lesz.

DT: Jád (Gözy Zoltán–Polgár Tamás, 2001. 143. – Pesty Frigyes, 1864. Somogy vármegye); Kisasszonyfa (EA 21575/57. – N. N. gy., 1943); Lábatlan (BBMNA 14/37–38. – Balogh László gy., 1970); Keménfa (EA 18018/21. – Ávas Kálmánné gy., 1972); Tolna (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 438.); Esztergom-Szentgyörgymező (Tisovszki Zsuzsanna, 1988. 86–87.); Mosonújhely (Edelényi Adél, 2004. 248., 253.).

FF: Torna vármegye (Bél Mátyás, 2002. 80–81. – 1735); Gömör vármegye (Nagy Iván, 1857. I. 257. – Timon Sámuel nyomán, 1735); Fülek (Vályi András, 1799. I. 695–696.); Gömör vármegye (Budai Ferencz, 1804. I. 315.); Csábrág (Haan Rezső, 1867. 3.); Szomolnok (Versényi György, 1880. 47.; Uő, 2011. 21.); Dernő (FTIEKA 1167/1. – Bálint Sándor gy., 1940); Rudabánya (EA 20280/8–10. – Helmezy Judit gy., 1979); Dernő, Mikolcsány (Ujváry Zoltán, 1982. 38–39., 39.; Uő, 1986. 57–58., 58.); Csermosnya völgye (Fábián József, 1994. 114–115.); Csermosnya völgye (MZA 68443. – Kardos Tünde gy., 1990-es évek); Barka, Jablonca, Kiskovácsvágása, Körtvélyes, Lucska – 2, Szádudvarnok – 2 (MZA 88739., 88722., 88781., 88730., 1291., 88728., 88724., 88738. – Magyar Zoltán gy., 1995–1997); Dernő, Szögliget (Magyar Zoltán, 2001a. 160., 164.); Berzété, Krasznahorkaváralja, Lucska

(MZA 88758., 88748., 84354. – Magyar Zoltán gy., 2003–2004); Rudna (Czirbusz Alexander, 2008. 37–39.); Csécs, Ipolyfödemes, Kelenye, Kiskovácsvágása, Kövecses, Szalóc-Gombaszög (MZA 84683., 84015., 84016., 1719., 92749., 92747. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008–2011); Krasznahorkaváralja (Magyar Zoltán, 2011c. 73–74.).

AF: Beregszász (Részó Ensel Sándor, 1861. 210.); Ófehértó (Mizser Lajos, 2000. 337. – Pesty Frigyes, 1864. Szabolcs vármegye); Debrecen (Balkányi Szabó Lajos, 1865. 22.); Beregszász, Sződ (Hanusz István, 1892. 8.); Paszab (EA 2232/5. – Turi Sándor gy., 1950); Sárrétudvari (EA 7319/402. – P. Madar Ilona gy., 1963); Nyírpilis (Jakab László–Kálnási Árpád, 1987. 309.); Jászfényszaru (H. Bathó Edit, 1999. 62.); Bugac (Bereznai Zsuzsa, 2001. 37.); Szentés (Szende László, 2002. 413.); Mogyorós (D. Varga László, 2003. 165.).

ER: Hunyad vármegye (Lazius, Wolfgangus, 1551. 1093–1094.); Hunyad vármegye (Miles, Matthias, 1670. 45.); Nagyszeben (Tasnádi-Kubacska András, 1939. 183. – 1674); Nagygág (Pesty Frigyes, 1864. Hunyad vármegye, 391.); Harcó (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2014. 64. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Nagygág (Nagy Miklós szerk., 1867. I. 287.); Nagygág (Veress Endre, 1910. 15.); Visa (Magyar Zoltán, 2012a. 395.).

SZ: Olasztelek (Magyar Zoltán, 2011b. 193. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Székelyszentmihály (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2013. 187. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Gyulakuta (Uők, 2014. 60. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Nagysolymos, Olasztelek, Barót (Orbán Balázs, 1868. I. 152., 221–222.); Homoródkarácsonyfalva (Benedek Elek, 1979. 113. – 20. század eleje); Szakadát (Barabás László, 1998. 172–173.); Barót (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 194.); Homoródkarácsonyfalva (Magyar Zoltán, 2011d. 176.).

J 82. A víz által kimosott kincs. A patak megváltozott folyása/egy hatalmas felhőszakadás kimossa a földből/a partfalból az oda rejtett kincset. Egy arra járó ember megtalálja azt, és gazdaggá lesz általa.

DT: Kislengyel (EA 6305/10. – Szentmihályi Imre gy., 1958).

FF: Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 365. – Móricz József gy., 1930-as évek); Sátoraljaújhely (Edelényi Adél, 2004. 72., 235., 253.).

ER: Kékes (MZA 60321. – Orbán Dániel gy., 2002); Olthévíz (Magyar Zoltán, 2011a. I. 285. – Orbán Dániel gy.).

J 83. A szél által napvilágra hozott kincs. Egy hatalmas szélvihar/a szél hosszas munkája következtében napvilágra kerül a homokbuckába rejtett kincs, úgy találják rá az arra járó emberek.

AF: Pest vármegye/Alpár (Hanusz István, 1892. 7.); Csépa (EA 20936/160. – Csetényi Mihály gy., 1978–1979).

J 84. A villámcsapás nyomán megtalált kincs. A villámcsapás következtében meghasadó falból/kétfelé szakadó fából kiömlő arany tesz gazdaggá embereket.

FF: Rimaszombat (Vozári Gyula, 1897. 185.).

ER: Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 328.); Magyarvista (András Erzsé Erdi, 2008. 297–299.).

J 85. A kidőlt fa gyökerei között talált kincs. A vihar által kicsavart/öregség miatt kidőlt fa gyökerei között egy arra járó ember véletlenül rátalál a valaha a fa tövébe elásott, és újra napvilágra került kincsrre, mely által gazdaggá lesz.

DT: Kopács (Lábadai Károly, 1994. 398. – Katona Imre gy., 1942); Kaposvár (Lévai József, 1988. 4.).

ER: Hunyad vármegye (Kóváry László, 1852. 50–51.; Uő, 1857. 35–36.; Uő, 1866. 34.); Brassó (Orbán Balázs, 1873. VI. 346.); Kőboldogfalva (Radnóti Dezső, 1901. 244.).

SZ: Firtos vidéke (Kóváry László, 1852. 187.; Uő, 1866. 38., 46.); Énlaka (Orbán Balázs, 1868. I. 129.); Korond (EA 26201/6–7. – Szócs Lajos gy., 1995).

MO: Lészped (EA 6994/45. – Kovács Ágnes gy., 1952).

→MZ VIII. J 74.

J 86. Kocsikerék által kifordított kincs. A kocsi/szekér kereke esős időszakban belesüpped a sáros útba, és amikor végre sikerül kiszabadítani onnan, a kerék a földdel együtt egy csomó, hajdan oda ásott pénzt fordít ki.

AF: Karcsa (Balassa Iván, 1963. 337–338.).

DT: Somogyicsicsó* (Papp Imre, 1987. 170.).

ER: Várasfenes (Magyar Zoltán, 2013a. 83.).

J 87. A beszakadt veremben talált kincs. Szántás közben/az igás állatok súlya alatt/egy arra járó ember alatt/egy kidőlt fa nyomán beszakad a titkos verem teteje/a föld alatti pince boltozata, és az üregbe leereszkedő emberek rálelnek az oda rejtett kincsekre.

DT: Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946); Babosdöbréte (GMA 5/14. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Becsvölgye: Vargaszeg (EA 3887/17. – Szentmihályi Imre gy., 1952); Halastó (EA 23287/26. – Irányi Lujza gy., 1953); Csonkahegyhát (EA 6207/3. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Becsvölgye: Vargaszeg, Kustánszeg (EA 6305/12–13., 19. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Magyarások (EA 7304/65. – Molnár Benő gy., 1964); Nyárád (Baki Ernő, 1967. 295.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 269.).

AF: Bodroglő (Komáromi János, 1924. 194.); Gáva (JAMNA 391-67/6. – Bacskai Antal gy., 1966); Nagykeréki (MZA 71547. – Lackovits Emőke gy., 1968); Laskod (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259.); Bihardiószeg (Magyar Zoltán, 2012c. 100.).

ER: Bogdánd (Magyar Zoltán, 2007a. 322.).

SZ: Gyimes: Gyepece (MZA 458. – Magyar Zoltán gy., 1996); Gyimes: Gyepece, Ciherek pataka, Csinód (Magyar Zoltán, 2003. 260., 260–261., 340.); Gyimes: Magyarcsügés (Takács György, 2004. 353–354.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 84.); Gyimes: Csinód (Uő, 2009a. 291.).

→MZ VIII. 55.3.

J 90. A botlás nyomán talált kincs. A legeltető pásztor/egy úton lévő ember megbotlik egy kőben, amely alatt rengeteg kincset talál/lehajolva a kőért, meglepetéssel látja, hogy az egy drágakő.

FF: Jablonca, Berzété (MZA 88722., 88758. – Magyar Zoltán gy., 1995, 2003); Csécs (MZA 84683. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008); Krasznahorkaváralja (Magyar Zoltán, 2011c. 73–74.).

J 91. A tűz nyomán talált kincs.

J 91.1. A szerencsével végződő balszerencse. A tűzvészben leégett ház gazdája a romok között az ősök által elrejtett hatalmas kincsre lel, és a város egyik leggazdagabb polgára válik belőle.

FF: Rimaszombat (Vozári Gyula, 1897. 185.).

J 91.2. A fa odvából kifolyó kincs. A favágók/az erdőben megpihenő emberek egy odvas fában gyújtanak tüzet, és amikor a fa leég, döbbenten fedezik fel a hamu között a fából kifolyt olvadt aranyat/a felismerhetetlenségig összeolvadt kincset, amit még az ellenség elől menekülő emberek/az erdőben tanyázó betyárok rejtettek oda valaha. / Az erdőtűz/villámcsapás következtében leégett famatuzsálem odvából kifolyik az oda rejtett arany, amire hamuvá égett/összeolvadt formájában találnak rá az erdőt járó emberek.

DT: Kopács (Lábadi Károly, 1994. 397–398. – 1942); Mestrei-Intapuszta (SMNK 1454/XV. – Horváth Irén gy., 1950-es évek); Barabásszeg (NIFA 251/52. – Körner Tamás gy., 1968); Keménfa (EA 18018/21. – Avas Kálmánné gy., 1972); Pankasz (EA 19984/44–45. – Avas Kálmánné gy., 1978); Zalavár (Zala megye földrajzi nevei II., 1986. 111.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 266.).

FF: Sajókaza (Tóth Péter, 1988. 276. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Uraj (EA 6742/3–4. – Lajos Árpád gy., 1961); Kiskovácsvágása* (MZA 1395. – Magyar Zoltán gy., 2003).

ER: Várhegy/Udvarfalva (Orbán Balázs, 1870. IV. 192.); Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 328.).

SZ: Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 98.; Uő, 2009e. 110–111.).

J 91.3. Az arannyá változó parázs. A kincskigyulás nyomán keletkező, majd elhamvadó parázs kihűlve ismét arannyá változik. Aki arra jár és felismeri/él a szerencséjével, a hazavitt parázs révén meggazdagszik. / A parázs valódi mi-voltát fel nem ismerő ember a pipájában talált arany nyomán dőbben rá arra, hogy előző este valójában kigyúlt kincssel gyűjtött rá.

DT: Kisfalud (EA 550/144. – Németh Sándor gy., 1937); Cserdi, Hosszúhetény (Berze Nagy János, 1940. II. 284–285., 286.); Egyházasdoróc (EA 4188/68. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Pécs-Vasas (JPMNA 57. II./5. – Kotics József gy., 1977); Felsőmocsolád (Orbán Gézané, 1973. 54–55.); Bize (RRMNA 1212/39. – Rádics Márta gy., 1978); Törökkoppány (EA 20885/4–5. – Bösze Gábor gy., 1980); Törökkoppány (EA 21150/20. – Bösze Gábor gy., 1981); Vejti (Zentai Tünde, 1983. 100.); Alsóór (Gaál Károly, 1988. 372.).

AF: Paszab (EA 2336/37. – Turi Sándor gy., 1950); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 543–545. – Erdész Sándor gy., 1968).

→MZ VIII. C 1. →MZ VIII. H 38.3.

J 91.4. A tűzgyújtás által felfedezett szén. Egy pásztor/egy favágó/egy vándor/ Szent Prokop tüzet rak az erdőben/az égő gallyakat a keze ügyébe kerülő fekete kövekkel rakja körül, és rövid idő múltán arra lesz figyelmes, hogy a föld füs-

töltni kezd/a fekete kövek izzani kezdenek. Az így felfedezett kőszén-lelőhelyen szénbánya létesül.

DT: Brennbergbánya (Hamberger József, 1885. 3–4.); Pécs (Vargha Károly, 1959. 57–58.); Felsőbánom (Bosnyák Sándor, 1962. 100.); Brennbergbánya (Timaffy László, 1992. 116.).

FF: Karancseszi (Bosnyák Sándor, 2001. 247.); Somoskőújfalu (MZA 71254. – Magyar Zoltán gy., 2010).

SZ: Köpec (Benedek Endre, 1982. 8.); Barót (Lőrincz Sándor, 2002b. 34.).

→MZ I. H 4.1.

J 92. Az ablakon bedobott szerencse. Két/három koma elhatározza, hogy el-megy kincset ásni, de egyikük meggondolja magát, és otthon marad/látva a vállalkozás eredménytelenségét, otthagyja őket, és azt mondja a társainak, hogy ő nem ás tovább, mert ha az Isten adni akar neki, bedobja azt akár az ablakán is. Több órás kincssásást követően a társak is csak egy meszesfazékra/egy kőre/egy lókoponyára lelnek, mire dolgvégezetlenül ők is hazaindulnak, de előtte még elhatározzák, hogy bosszantásképpen megrétfálják a komájukat. Amikor otthon lévő társuk háza elé érnek, emlékezve a mondottakra a kincssásók bedobják az illető ablakán a földből kiásott értéktelen tárgyat, majd ők is hazatérnek. A szokatlan zajra felébredő ember világot gyűjt, és meglepetéssel látja, hogy a szoba padlóján egy darabokra tört kő/lókoponya fekszik, benne rengeteg kinccsel. Másnap az illető nagy örömmel újságolja a komáinak, hogy Isten valóban gondolt rá, mert az éjszaka folyamán sok aranyat dobott be neki. A két kincssásó csak akkor döbben rá arra, hogy a fel nem ismert kincset hajtották be a társuk ablakán, ám már semmit sem tehetnek: ők továbbra is szegények maradnak, míg Istenben bízó társuk gazdag ember lesz.

DT: Sopronkövesd (EA 899/39. – Énekes Kálmán gy., 1921); Pécs (Muszty László, 1959. 84.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/59. – Orbán Gézáne gy., 1984).

FF: Szob (Hála József, 1984. 112.).

AF: Beregdaróc (EA 12994/120–121. – Papp Zoltán Sándor gy., 1961); Zenta (MNAR HS 70125. – N. N. gy., 1961); Sárrétudvari* (P. Madar Ilona, 1967. 79.); Biharugra (DJMNA 3955-95/6. – Sinkó Rozália gy., 1987; Laurinyeczne Sinkó Rozália, 2002. 368.).

ER: Beszterce (Balásy Dénes, 1897. 297–298.); Nagymoha – 2 (MG. 1583. I. d.; Mg. 1584. II. k. – Faragó József gy., 1967); Szék (Nagy Olga, 1977. 303–304.); Ördögösfüzes (Magyar Zoltán, 2011a. II. 80–81.; Uő, 2012a. 385–386.).

KM: H. n. – 2 (MOA 3131., 6585. – N. N. gy.).

J 92.1. A betyárok ablakon bedobott pénze. A pandúrok által üldözött betyár menekülés közben bedob az ablakon egy zacskó aranyat/feldob a szekérre egy zsák pénzt/a kezébe nyomja egy kisbéresnek, és azt mondja a gazdának/a gyereknek, hogy majd jelentkezik érte, addig őrizték. A betyárt elfogják/meghal, és mivel többé nem jelentkezik, a szerencsés személy a kapott kincsből meggazdagszik./Az elfogott betyár évekkel később jelentkezik a pénzéért, de a szerencsés illető letagadja, hogy valaha is pénzhez jutott általa. / A menekülő betyár/

rabló egy nagy zacskó pénzt dob be az egyik ház ablakán, hogy azt ne találják meg nála az üldözői, ha elfognák. A ház gazdája megtalálva a pénzes zacskót, meggazdagszik, mivel a visszatérő betyár, rosszul emlékezve a házra, az illető szomszédjától követeli az ablakon bedobott pénzt. / A ház lakóit nem tölti el örömmel a váratlan szerencse, tartva attól, hogy megölik őket a sok pénz miatt, és szinte megkönnyebbüléssel fogadják azt, amikor a véletlenül leégő házzal együtt a betyárok ott őrzött aránya is megsemmisül.

DT: Oszkó (Zágorhidi Czigány Balázs, 2002. 150.).

FF: Bódvarákó (MZA 336. – Magyar Zoltán gy., 1997); Bódvarákó (Magyar Zoltán, 2001a. 348–349.).

AF: Kistelek (BSH 329-84/21. – Bálint Sándor gy.); H. n. (DMNA 716/623. – Béres András gy., 1963); Balástya (Veszelné Gémes Eszter, 1981. 123–124.); Bezdán (Bosnyák Sándor, 1987. 500.); Szaján (Gyóni Gábor, 2003. 133–134.); Battyán (Magyar Zoltán, 2009b. 80.).

J 93. A krózsusi alamizsna. Egy gazdag ember a pénzét a sapkájába varrja bele, és amikor meghal, az örökösei túladnak minden ruháján. A sapkát egy kolduló cigánynak adják oda, aki a szétfeszítő sapkában egyszer csak rátalál az odarejtett kincsre, és gazdaggá lesz általa.

SZ: Korond (EA 7357/16. – Dobos Ilona gy., 1960-as évek).

J 95. A véletlenül szétört kincses kőszobor. A határban hanyódo értéktelennek tekintett állat alakú kőszobrot valaki véletlenül eltöri, és ámultan látja, hogy a szobor belseje kincsekkel van tele.

DT: Nádasd (SMK 257/IV. 2. – Dömötör Sándor gy., 1955).

FF: Gyöngyöspata (Heves megye földrajzi nevei IV., 1988. 80.).

AF: Szentes (Zsíros Katalin, 1990. 85.).

ER: Nagymoha (AFAR Mg. 1582. II. d. – Faragó József gy., 1967); Szilágyballa (Magyar Zoltán, 2007a. 334.).

J 97. Véletlenül talált aranytermő növények. Egy jobbágy/szőlősgazda a szőlőben egy olyan szőlőtőkét talál, amelynek a venyigéje színaranyból van. / Egy sarlózó szegény asszony a háti lepelben hazavitt fű között odahaza aranyszálak sokaságát találja. A szerencsés kincstaláló meggazdagszik.

FF: Erdőbénye (Erdész Sándor, 1956. 9. – 1942); Szögliget (HOMNA 1361. – Paládi-Kovács Attila gy., 1961); Tokaj (EA 7479/14–15. – Szoboszlai Benedek gy., 1964); Derenk-Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 54.).

J 98. Kincstalálás ördögoldalborða segítségével. Egy pásztor véletlenül éppen az ördögoldalborða (ördögoldalvirág) nevű páfrány alatt alszik el, és amikor az ördög éjfélkor odamegy, hogy leszakítsa a növény virágját, annak egy szirma/levele behull az alvó pásztor bocskorába. A felébredő pásztor reggel meglepetéssel érzékeli, hogy mindentudóvá lett, és mivel azt is tudja, hogy hol vannak elrejtett kincsek, rövid idő alatt nagyon gazdag lesz általa. / Egy ember

az ördögöldaborda birtokában talál rá az elrejtett kincsré/hallgatja ki a kincs lelőhelyéről társalgó állatok beszédét.

AF: Nagytárkány (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 62.; Magyar Zoltán, 2009b. 144. – Lázár Péter gy., 1913); Balkány, Csabacsúd, Nagydobos (Gunda Béla, 1989. 75–77.).
 SZ: Csikmenaság (MNAR HS ltsz. n.; MZA 111859. – Dégh Linda gy., 1942).
 MO: Somoska (MNAR HS 60114. – Diószegi Vilmos gy., 1950).

J 100. Véletlen kincstalálás (egyéb hagyományok). A véletlen kincstalálás („kincskapás”) egyéb esetei.

DT: Nyergesújfalu (Krizsa Ildikó, 1995. 49. – Bél Mátyás feljegyzése, 18. század első fele); Dömös (Nedeczky Gáspár, 1880. 9.); Bata (Küllös Imola, 1998. 194–195. – Garay Ákos gy., 1909–1910); Somlószőlős (Relković Davorka, 1928. 98.); Óriszentpéter (EA 7818/61. – Kiss Sándor gy., 1941); Kopács (Lábadai Károly, 1994. 394. – Katona Imre gy., 1942); Csánig (EA 2231/20. – Dömötör Sándor gy., 1950); Körmend (SMK 157/I. 1. – Kuntár Lajos gy., 1951); Nagyutas (GMA 5/14. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Visz (Ignác Rózsa, 1953. 193.); Sokorópátka (XJMNA 32-65. – Ziniel Katalin gy., 1955); Csallóköz (Gunda Béla, 1956. 82–83.); Tokod (EA 10133. – Szabó László gy., 1958); Becsvölgye: Gerátszeg, Kislengyel, Kustánszeg (EA 6305/3., 10., 21. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Pécs (Vargha Károly–Rónai Béla, 1961. 141.); Kéthely (NIFA 27/22. – Szabó Erzsébet és Szentpéteri Erzsébet gy., 1961); Kerékteleki (EA 12816/3. – Türi Róbert gy., 1961); Andrásfa (DE MNYT K-494/54. – Nagy Erzsébet gy., 1967); Barabásszeg (MOA 9283. – Körner Tamás gy., 1968); Szögye (EA 16340/4–5. – Timaffy Emőke gy., 1969); Lábatlan (BBMNA 14/37–38. – Balogh László gy., 1970); Somogybükkösd (RRMNA 768/6. – Papp Imre gy., 1972); Kercaszomor (EA 17480/6. – Kovács József gy., 1972); Ócsény (WMMEA 343-76/25. – Andics János gy., 1975); Adorjánháza (EA 20082/25. – Szalóky László gy., 1978); Törökkoppány (EA 21150/19. – Bösze Gábor gy., 1981); Somberek (Baranya megye földrajzi nevei II., 1982. 188.); Óriszentpéter (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 405.); Kerékteleki (Komárom megye földrajzi nevei, 1985. 285.); Nagyörbő (Zala megye földrajzi nevei II., 1986. 35.); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 268.); Somogyicsicsó (Papp Imre, 1987. 170.); Öcs (Veszprém megye földrajzi nevei III., 1991. 274.); Somlóvásárhely (EA 25053/45. – Németh Béla gy., 1992); Sepse (Jung Károly szerk., 1994. 42.); Alsónyék (Csötönyi Bálint, 1996. 58.); Komló (Kiss József, 1997. 45–49.); Cún, Szellő (Pesti János szerk., 2002. 239., 245.); Sokorópátka (Edelényi Adél, 2003. 62–63.); Nagybjacs (Uo., 68.; Uő, 2004. 255.); Nagybjacs – 2 (Uő, 2004. 248–249., 253.); Várvölgy – 2 (Petánovics Katalin, 2005. 300., 302.); Nyékinca, Lendvahegy (MZA 91170., 90958. – Magyar Zoltán gy., 2010, 2011); Hidaskürt – 2, Nagyfödemes, Pered (MZA 90755., 90757., 90758., 90548. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

FF: Csetnek (MZA 96886. – Timon Sámuel feljegyzése, 1735); Bakabánya (Prohászka Mátyás, 1856. 153–154.); Zólyom (Vasárnapi Ujság, 1857. 141.); Detrekővár (Pesty Frigyes, 1861. 134.); Torna (Lehoczky Tivadar, 1862. 293.); Bakabánya (Bauer János, 1863. 289. szám.); Nemesbikk (Tóth Péter, 1988. 236. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Torna-görgő (Ruehietl Miklós, 1866. 39–40.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve VIII., 1881. 67.; Neidenbach Ákos, 2000. 92.); Dernő (Siegmet Károly, 1887. 30–31., Uő, 1889b. 112.); Gömör vármegye (Mikszáth Kálmán, 1890. 37–40.); Bakabánya (Hanusz István, 1892. 12–13.); Dobsina (Wiesinger Frigyes, 1893. 52. szám, 8.); Lietava – 2* (Versényi György, 1895. 131.); Torna vármegye (Abaúj-Torna vármegye és Kassa, 1896. 520.); Diósgyőr (Barcza Imre, 1903. 71.); Cserépváralja (EA 4769/4. – Jakab Anna gy., 1930); Dobsina (EA

568/49. – Fodor Zoltán gy., 1931); Kiskovácsvágása (Fehérváry István, 1937. 217.); Barka (EA 7750/67. – Lovas László gy., 1940); Kisterenye (EA 7282/8. – Bene Zsuzsanna gy., 1955); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 316–317.); Miskolc (EA 6287/2. – Bodgál Ferenc gy., 1957); Kishuta – 2 (EA 6511/6., 7. – Balassa Iván gy., 1957); Borsodnádásd (EA 12161/4. – Nemcsik Pál gy., 1959); Komlóska – 2 (NIFA 163/2., 16. – Ferenczi Imre gy., 1960); Borsodgeszt (DE MNYT K-313/20. – Boncsér Klára gy., 1963); Ságújfalu (DE MNYT K-466/9. – Tóth Katalin gy., 1966); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 360.); Hubó (EA 26330/3. – Bíró Katalin gy., 1960-as évek); Maconka (Bodgál Ferenc, 1970. 47.); Tarcál (Dobos Ilona, 1971. 64.); Bernecebaráti (Hála József, 1977. 589.); Körmöcbánya (EA 16019/11–12. – Lánzos Zoltán gy., 1977); Szinpetri (EA 19971/23. – Kovács Pál gy., 1978); Nógrádsipek* (Pócs Éva, 1980. 586–587.); Boconád (Heves megye földrajzi nevei III., 1980. 52.); Szin (MZA 88726. – Kovács Pál gy., 1985); Ájfalucska (MZA 64533. – Stibrányi Gusztáv gy., 1980-as évek); Baraca* (B. Kovács István, 1994. 223.); Szádudvarnok (MZA 88723. – Magyar Zoltán gy., 1995); Csáb (EA 27181/1. – Nagy Endre gy., 1996); Áj, Bódvavendégi, Jablonca, Kiskovácsvágása, Körtvélyes, Perkupa, Szádalmás, Szádelő – 2, Torna – 3, Tornagörgő, Zsarnó (MZA 88721., 88719., 88729., 88717., 48831., 88737., 88731, 88712., 88727., 68145., 88740., 88741., 88736., 88725. – Magyar Zoltán gy., 1996–1998); Csáb (FTIEKA 597/11. – Nagy Endre gy., 1998); Haligóc (Neidenbach Ákos, 2000. 99.); Torna, Lucska, Szádelő (Magyar Zoltán, 2001a. 152., 161., 366.); Szinpetri (Uo., 2001a. 366. – Kovács Pál gy.); Kiskovácsvágása (Magyar Zoltán, 2001a. 161.; Uő, 2004c. 94.); Óvár (MZA 84268. – Varga Norbert gy., 2003); Berzete, Gömörsíd, Jólész – 3, Kiskovácsvágása – 2, Lak, Torna, Várhosszúrét (MZA 88756., 88749., 88753., 88760., 1218., 1396., 84355., 27749., 1720., 88759. – Magyar Zoltán gy., 2003–2004); Kóvár (MZA 84021. – Illés Valéria gy.); Herencsény (Magyar Zoltán, 2004b. 189.); Martonyi (Uő, 2005a. 166.); Bolyk, Guszona (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 151–152., 152.); Felsőrás, Rimaszécs (MZA 64194., 63974. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006); Csermosnya völgye (Szentandrás Virág, 2008. 43.); Csáb, Darnya, Gömörhorka, Hubó, Ipolynagyfalu, Kelenye, Páskaháza – 2, Szádalmás (MZA 84019., 93081., 92746., 93082., 90013., 71324., 93357., 93076., 84357. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008–2011); Gyöngyöspata (György Zsombor, 2011a. 24.); Berzete, Krasznahorkaváralja – 2, Várhosszúrét (Magyar Zoltán, 2011c. 70., 73–74.); Pozba (MZA 97062. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013); Mezőkövesd (Barta Zsolt, 2015. 504.); Nagybörzsöny – 3 (MZA 110161., 111202., 111203. – Magyar Zoltán gy., 2017–2018).

AF: Magosliget (Csiffáry Tamás, 1993. 141. – Magyar Kurír, 1798); Szabadszállás – 2 (Bognár András, 1978. 171., 177. – Pesty Frigyes, 1864. Jászkunság); Tiszaszőlős (Uő, 1979. 134–135. – Pesty Frigyes, 1864. Külső-Szolnok vármegye); Gyula (Jankovich B. Dénes, 1983. 56. – Pesty Frigyes, 1864. Békés vármegye); Szőreg (Ambrus József, 1875. 2.); Hódmezővásárhely (EA 2771/III. 486.; Kálmány Lajos, 2015. 376. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Mándok (Petri Mór, 1901. I. 622.); Kocsord (EA 373/23. – Borbély Imre gy., 1927); Szeghalom (Miklya Jenő, 1979. 183. – Implom József gy., 20. század első fele); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1936. 302.); Biharkeresztes (DE MNYT K-30/2. – Imre Samu gy., 1937); Kiskunhalas (GYINMA 209/5. – Molnár József gy., 1939); Nagyar (Luby Margit, 1943. 171.); Szatmárcseke (Luby Margit, 1985. 37. – 1949); Topolya (MZA 55152. – Borús Rózsa gy., 1948); Békés (EFMA 106-67/1. – Maróti György gy., 1951); Tömörkény – 2 (EA 4264/2. – Károlyi László gy., 1953.); Újdombrád (MOA 3156. – Szabó E. gy., 1959); Sárrétudvari (MOA 10733. – P. Madar Ilona gy., 1963); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 60., 337–338.); Kondoros (MZA 25389. – Szabó Ferenc gy., 1964); Gyula (Legendás Békés, 2005. 17. – Kiss Anikó gy., 1967); Hencida (DE MNYT K-542. – Bárány Ildikó gy., 1967); Túrkeve (MMMNA 527-1968/112. – Bereczki Imre gy., 1968); Nagykereki (MZA

71547. – Lackovits Emőke gy., 1968); Mérk, Kölcse, Nyírparasznya (Ferenczi Imre–Molnár Máttyás, 1972. 144., 259., 265.); Nyírmada, Kölcse, Tiszabecs (Molnár Sándor, 2003. 153., 186., 188.); Topolya (MZA 55132. – Borús Rózsa gy., 1970); Bodrogló* (Balassa Iván, 1975. 278.); Magyarcsanak (EA 18867/7. – Asztalos P. Kálmán gy., 1975); Egyházaskér (Ferenczi Imre, 1976. 19.); Rábé, Törökbecse (Uő, 1979. 193., 194.); Gávavencsellő (DE MNYT K-815/16. – Hénsperger Mária gy., 1979); Bátya (Kuczy Károly, 1980. 65.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 124. – Baranyi Katalin gy., 1980); Szalárd (Uo., 133. – Stanik Anikó gy., 1981); Mogyorós (D. Varga László, 1985. 3.); Vámosújfaló (DE MNYT K-955/46. – Wischer Judit gy., 1985); Szentes (Zsíros Katalin, 1990. 85.); Hajdúnánás (Draviczky Imre, 1990. 19–20.); Hódmezővásárhely (Szende László szerk., 2002. 412.); Beregszász, Gát (P. Punykó Mária, 2002. 118.); Erdőd (Kónya László szerk., 2003. 108.); Bulcsú (KMFA ltsz. n.; MZA 94727. – Nagy Enikő gy., 2010); Tóti – 2 (Magyar Zoltán, 2011a. II. 478., 478–479.); Bihardiószeg, Albis (Uő, 2012c. 129., 156.); Ágya, Erdőhegy (MZA 99639., 99923. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Újkígyós, Iriny (MZA 99456., 107202. – Magyar Zoltán gy., 2014, 2016).

ER: Gyulafehérvár (Oláh Miklós, 2000b. 49. – 1536); Beresztelke, Marosjára, Vajdaszentivány (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 135., 213. – Pesty Frigyes, 1864. 26., 119. Torda vármegye); Mezőbánd (Uo., 131. – Pesty Frigyes, 1864. Maroszzék); Alvinc (Hazánk s a Külföld, 1865. 558.); Brassó (Orbán Balázs, 1873. VI. 290.); Szilágytság (Boér Miklós, 1884. 3–4.); Nagybánya vidéke (Siegmet Károly, 1885. 111.); Feketehalom (Müller, Friedrich, 1885. 98.; Herrmann Antal, 1893. 29.); Lozsád (Kolumbán Samu, 1894. 244.); Kapnikbánya (Palmer Kálmán, 1894. 277.); Ratosnya vidéke (Wlislöck Henrik, 1894. 321.); Olthévíz (Krizsa János, 1897. 335–336.); Alparét (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1900. II. 18.); Bogdánháza* (Petri Mór, 1902. II. 149.); Torda vidéke (Téglás István, 1915. 285–288.); Köröstárkány (Györffy István, 1916. 88.); Szék (Magyar Zoltán, 2012a. 400–401. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Magyarzarvaskend (Gergely Béla–Szabó T. Attila, 1945. 25.); Nagymoha – 2 (AFAR Mg. 1534. I. o., 1583. I. f. – Faragó József gy., 1967); Magyarvista (Szabó Géza, 1978. 115.); Ecken, Andrassy-telep (Detrethemtelep (Keszeg Vilmos, 1992. 205–206., 208–209.); Rettég (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Dészfalva (Adorjáni Rudolf, 1997. 24.); Tordatúr – 2 (Csögör Enikő, 1998. 230–231., 231–232.); Magyarfráta (Keszeg Vilmos, 1999. 203.); Kémer (MZA 635. – Magyar Zoltán gy., 2000); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133–134.); Kékes – 3 (MZA 60318., 60319., 60384. – Magyar Zoltán gy., 2002); Nagymedvés, Torockó – 2 (MZA 1016., 1019. – Magyar Zoltán gy., 2003); Magyarvista – 2, Szucság – 2 (Magyar Zoltán, 2004a. 318., 323–324., 340.); Dányán, Magyarsáros, Szőkefalva (Uő, 2005a. 79., 145., 147.); Vámosgálfalva (KJNTA 1518-05/6. – Hídi Piroska gy., 2005); Magyarköblös – 2, Magyarcsaholy (MZA 82885., 82886., 1668. – Magyar Zoltán gy., 2005–2006); Kársztelek, Monó, Szilágynagyfaló, Szilágypanit (Magyar Zoltán, 2007a. 322., 326.); Felenyed, Magyarbecse, Magyarózd, Magyarózd/Herepe, Magyarszentbenedek (Uő, 2008a. 292., 295–297.); Bácsi (Uő, 2009a. 148.); Alsórakos, Gyorok, Magyarköblös, Mezőverese gyháza (MZA 91266., 91013., 82887., 76236. – Magyar Zoltán gy., 2010–2011); Barcaújfaló, Krizba, Szederjes, Keresd, Kövend, Kolozspata (Magyar Zoltán, 2011a. I. 251–252., 319., 373., 444., 494.); Dobra – 2 (Uő, 2011a. II. 253., 452.); Ördöngösfüzes (Uo., 78.; Uő, 2012a. 399.); Mezőverese gyháza (Uő, 2011a. II. 151.; Uő, 2012a. 375. – Orbán Dániel gy.); Cege, Kispulyon, Magyarfráta, Magyarpalatka, Szépkényerüszentmárton, Szentmáté, Visa (Magyar Zoltán, 2012a. 375–377., 390–392.); Rév (Uő, 2012b. 202.); Rév (MZA 94443. – Magyar Zoltán gy., 2012); Várasfenes (Magyar Zoltán, 2013a. 83.); Mezőbánd (MZA 108878. – Magyar Zoltán gy., 2017).

SZ: Erdőfüle (Bod Péter, 1984. 158. – 18. század közepe); Vargyas (Kriza János, 1853a. 176.); Kisborosnyó (Csáki Árpád, 2012. 79. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék); Udvarhelyszék, Sándorfalva, Székelykeresztúrfalva, Telekfalva (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 151., 169., 180., 187. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Magyarzsákok (Uő, 2014. 21., 66., 73–74. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Szentábrahám, Énlaka, Bözöd, Homoródkarácsonyfalva, Vargyas (Orbán Balázs, 1868. I. 120., 129., 150., 184., 230.); Vargyas (Jakab Elek, 1895. 1.); Sepsibodok (Imreh István, 1946. 159.); Gyergyótölgyes (EA 5946/5. – Andrásfalvy Bertalan gy., 1954); Maksa (MZA 57514. – N. N. gy., 1967); Ojtoz (EA 24515/17–18. – Kakas Zoltán gy., 1968); Székelypálfalva (EA 24231/158. – Gagy József gy., 1978); Sepsikőröspatak (Berde Mária, 1979. 226.); Kézdialmás, Bereck (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 157., 162. – 1979, 1980); Korond (EA 24232/29. – Gagy József gy., 1982); Felsőrákos (Demeter László, 1998. 172. – Lőrincz István gy., 1987); Gyimesfelsőlók (Kósa László, 1989. 13.); Kézdialmás (EMEA ltsz. n.; MZA 36969. – Kakas Zoltán gy., 1990 k.); Kőröspatak – 2 (BBE MIK D-66/5., 89. – Buzogány Árpád gy., 1991); Nyárádszereda (EA 27128/2. – Dósa Erika gy., 1995); Gyimes: Sántatelek, Bükkhavas pataka (MZA 379., 381. – Magyar Zoltán gy., 1995, 1996); Havad (Nagy Olga, 2000. 185.); Gyimes: Kostelek (MZA 382. – Magyar Zoltán gy., 2000); Gyimes: Magyarcsügés (Magyar Zoltán, 2003. 260.); Gyimesbükk (Uo., 342. – Bilibók Péter gy.); Nagydorján (Zsigmond Győző szerk., 2004. 107. – Nagy Ödön gy.); Berekeresztúr (MZA 1363. – Magyar Zoltán gy., 2004); Székelybere (Magyar Zoltán, 2007b. 70.); Bölön (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 211.); Havad (KJNTA 2461-11/8. – Rózsa Tekla-Beáta gy., 2010); Csíkszentkirály (Magyar Zoltán, 2011a. I. 148.); Magyarzsákok (Uő, 2011a. II. 519.); Erdőszentgyörgy (Újfalvi László, 2011. 30–33., 46–49.); Bodos – 4, Nagyajta, Vargyas – 2 (Magyar Zoltán, 2011b. 192., 194–196.); Havad (KJNTA 2461-11/25. – Rózsa Tekla-Beáta gy., 2011); Gyergyótölgyes: Túlsóvíz, Korond (MZA 106157., 111609. – Magyar Zoltán gy., 2016, 2018).

MO: Szabófalva (Harangozó Imre, 2001a. 291–292. – Domokos Pál Péter és Jagamas János gy., 1958); Ónfalva/Onyest (Halász Péter, 1983. 15.); Pusztina (Halász Péter, 1987. 18.).

J 101–110. Sikeres kinczsás

J 101. A kigyúlt kincs megszerzése. A kincskigyulás szemtanúi haladéktalanul a helyszínre sietnek, és elviszik/a helyet megjegyezve másnap visszatérnek, és kiássák a rövid időre láthatóvá vált kincset.

DT: Siklós vidéke (Láng Benedek–Tóth G. Péter szerk., 2009. 32. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1745); Erdőcsokonya* (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 318. – Pittner Károly gy., 1914); Órség (Róka Gyula, 1936. 329–330.); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 94. – 1946); Tordas (EA 2363/30. – Szoboszlai Istvánné gy., 1951); Óriszentpéter (SMNK 365/4. – Bodgál Ferenc gy., 1953); Halastó – 2 (EA 5792/23., 36. – Irányi Lujza gy., 1953); Becsvölgye: Gerátszeg, Csonkahegyhát, Kustánszeg, Pálfiszeg (EA 6305/4., 17., 19., 23. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Bogviszló (EA 7050/34. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Szentmihályhegy (MZA 54811. – Eperjessy Ernő gy., 1963); Kislengyel (NIFA 252/62. – Körner Tamás gy., 1968); Nagyrákos (EA 17480/4. – Kovács József gy., 1968); Órimagyarósd (SMNK 859/2. – Avas Kálmánné gy., 1971); Bize (RRMNA 1212/39. – Rádics Márta gy., 1978); Pécsudvard (WMMEA 590-80/10. – Személyácz Zsuzsanna gy., 1979); Rádfalva (Zentai Tünde, 1983. 98.); Mosontétény (Gaal Károly, 1985. 318.); Kisdörgicse

(Mészáros Gyula, 1986. 616–617.); Alsóőr (Gaál Károly, 1988. 372.); Szalafő (Szikszay Edit, 1990. 38.).

FF: Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 210.); Hejőkeresztúr (EA 4748/2. – Grujber Georgina gy., 1930); Regéc (DENIA 357/30. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Széphalom (EA 6541/4. – Balassa Iván gy., 1959); Borsodnádasd (EA 12161/6. – Nemcsik Pál gy., 1959); Uppony (HOMNA 700/17. – Lajos Árpád gy., 1960); Szögliget (HOMNA 1361. – Paládi-Kovács Attila gy., 1961); Tarcál – 2 (MNAR HS 90431., 90432. – Dobos Ilona gy., 1962); Mikóháza – 2 (HOMNA 1718/37., 39. – Pataki Katalin gy., 1966); Érsekvadkert, Romhány (MOA 630., 649. – Körner Tamás gy., 1966); Etes (MNT 23/4. – Kerényi Dániel gy., 1969–1975); Nagybózsza (MNAR HS 3109. – Nagy Lajos gy., 1969–1975); Megyaszó (MNAR HS 90420. – N. N. 1969–1975); Nógrádsipek (Pócs Éva, 1980. 586.); Tornahorvát, Zsarnó (MZA 110., 114. – Magyar Zoltán gy., 1996); Debrőd, Szádalmás (Magyar Zoltán, 2001a. 358.); Felsőtárkány (Zábrátzky Éva, 2004. 329. – Bakó Ferenc gy.); Rimaszécs (MZA 93045. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006); Guszóna – 2, Gömörvidék (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 151., 152.); Bajta, Garany, Ipolyfödém, Leléd, Nagyida, Páskaháza, Tornaalja (MZA 90007., 97537., 84014., 90010., 84686., 93358., 93043. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008–2013).

AF: Szeged vidéke (Csefkó Gyula, 1929. 193.); Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 23.); Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 247.); Kelebia (EA 21576/30. – N. N. gy., 1943); Tiszaigar (EA 4094/231. – Katona Imre gy., 1949); Paszab (EA 2232/5. – Turi Sándor gy., 1950); Paszab (EA 2336/37. – Turi Sándor gy., 1950); Kisar (JAMNA 269–67/30. – Ferenczi Imre gy., 1953); Nagyecséd (Luby Margit, 1985. 68. – 1954); Polgár (HMNA 200/1–2. – Makó Erzsébet gy., 1962); Tiszamogyorós – 2 (NIFA 124/120–121.; MNAR HS 30201., 70403. – Dégh Linda gy., 1962); Soltvadkert (MNAR HS 82001. – Égető Melinda gy., 1963); Kéleshalom (MNAR HS 93805. – N. N. gy., 1963); Gáva (JAMNA 391–67/7. – Bacskai Antal gy., 1966); Sárretudvari – 2 (P. Madar Ilona, 1967. 77.); Berettyóújfalu (DMNA 1150/49–50. – Sándor Mihályné gy., 1968); Nyírpáraszna (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 265.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 126–127. – 1973); Bács (Fehér Zoltán, 1975. 114.; Uő, 1987. 258–259.); Szolnok vidéke (Ferenczi Imre, 1976. 20.); Csépa (Barna Mária, 1982. 521.); Túrsvándi (Luby Margit, 1983. 106.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Tiszacsege (Papp József, 1992. 303.); Kiskőrös (Krupa András, 2003. 127.); Kecel – 3 (Fehér Zoltán, 2004. 159–161.); Móriscgát, Szank (Uő, 2004a. 408., 408–409.); Hajós – 3* (Schön Mária, 2005. 290–291.); Ricse (Barta Zsolt, 2008. 27.); Ákos (Magyar Zoltán, 2011a. II. 452.).

ER: Nagygát (Kőváry László, 1853. 180–181.); Kolozsvár (Vasárnap Ujság, 1888. 750.); Nagygát (Téglás Gábor, 1902. 57.); Mezőbodon – 4, Magyarfráta (Keszeg Vilmos, 1992. 203., 205., 208.); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 230.); Szilágyszentkirály (MZA 640. – Magyar Zoltán gy., 1999); Nagycég (Kós Károly, 2000. II. 361.); Egrespatak (MZA 656. – Magyar Zoltán gy., 2001); Szentmáté (MZA 60382. – Orbán Dániel gy., 2003); Botháza (Zsigmond Győző, 2004. 99.); Magyaréskapus, Nagypetri (Magyar Zoltán, 2004a. 313.); Szásznagyvesszős (Uő, 2005a. 145.); Váralja (Uo., 144. – Orbán Dániel gy.); Szamosardó – 2, Bogdánd (Magyar Zoltán, 2007a. 321–322., 326.); Magyarbecse – 2, Magyarbükkös, Maroscsúcs, Nagymedves (Uő, 2008a. 290–291., 296.); Lozsád (Uő, 2009d. 145.); Héjjasfalva (Uő, 2011a. I. 318.); Olthévíz (Uo., 285. – Orbán Dániel gy.); Domokos (Magyar Zoltán, 2011a. II. 325.); Ördöngösfüzes (Uo.; Uő, 2012a. 399.); Szentmáté (Uő, 2011a. II. 151.; Uő, 2012a. 374–375. – Orbán Dániel gy.); Buza, Magyarpalatka, Mezőkeszű, Mezőköbölkút, Tacs (Magyar Zoltán, 2012a. 373–374., 377., 398.); Köröstárkány (Uő, 2013a. 82.).

SZ: Balánbánya (Nagy Miklós szerk., 1867. I. 195.); Ditró (EA 3058/22. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Ojtoz (EA 24515/17–18. – Kakas Zoltán gy., 1968); Etéd (EA 24231/131–

132. – Gagy József gy., 1978); Sepsiszentgyörgy (MZA 57557. – Demeter Lajos gy., 1972); Csíkszentdomokos („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 299. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Székelypálfalva, Hargita megye (MZA 98445., 98446. – Gagy József gy., 1996); Gelence (Magyar Zoltán, 2006. 172. – 1995); Bibarcfalva (Lőrincz Sándor, 2001a. 34.); Ditró (KJNTA 701-02/Melléklet, 1. – Petres Katalin gy., 2002); Gyimes: Bükkhavas pataka – 2, Hidegség pataka, Naggyimes, Sántatelek (Magyar Zoltán, 2003. 331., 341., 343–344.); Gyimes: Kostelek, Magyarcsügés (Takács György, 2004. 367.).
MO: Magyarfalu (MNAR HS 90602. – Vámos Mária gy., 1961); Magyarfalu, Onyest, Pusztina – 2 (Halász Péter, 2005. 178.).

J 102. A kigyúlt kincs mágikus megkötése. A kincskigyulás szemtanúja mágikus módon megköti az átmenetileg a föld felszínére került/a földben rejtőző kincset (egy ruhadarabját dobja a tűzre/valamit leszúr oda/megmarkolja az üstökét/stb.), miáltal a kincset képes elvinni/kiásni.

DT: Harkály (Relković Davorka, 1925. 174.); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946); Sopronkövesd (EA 4188/98. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Sármellék (Pócs Éva szerk., 2012. 189–190. – Dégh Linda gy., 1960); Óriszentpéter (BSLMA N 285-84/1. – Szikszay Edit gy., 1962); Órtilos (Eperjessy Ernő, 2009. 192.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/59. – Orbán Gézné gy., 1984); Rábapordány (MZA 111052. – Balázs Livia gy., 1995); Gerse (Mozsolics Amália, 1996. 28.).

FF: Hollókő (EA 7556/74. – Dobos Ilona gy., 1965); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 274.); Torna – 2, Tornagörgő (MZA 1402., 88735., 288. – Magyar Zoltán gy., 1996–1997); Dernő (Magyar Zoltán, 2001a. 358.); Csoltó (MZA 93044. – Varga Norbert gy., 2001); Torna (MZA 84356. – Magyar Zoltán gy., 2003); Gömörsid (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 152.); Komaróc – 2, Ipolyfödemes (MZA 1804., 84014., 84689. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008–2010).

AF: Békésszentandrás (Gunda Béla, 1934. 22.); Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 311–312. – Berta István gy., 1940); Paszab (EA 2336/37. – Turi Sándor gy., 1950); Tiszamogyorós (NIFA 124/120–121. – Dégh Linda gy., 1962); Karcsa (Balassa Iván, 1963. 360.); Sáp (Molnár Ambrus, 2001. 257. – 1968); Doboz (DENIA 1047/80. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 115.); Hódegyháza (Ferenczi Imre, 1979. 192.); Zenta (Jung Károly szerk., 1980. 73.); Monostorszeg (Uő, 1994. 43.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 153.); Tótkomlós (Legendás Békés, 2005. 22. – Sándor Gabriella gy.); Hajós (Bereznai Zsuzsanna–Schön Mária, 2013. 727.).

ER: Magyargyerőmonostor (MTA NTI K 648/3–4. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Kide (EA 31188/99. – Szűcs Sándor gy., 1941); Szék (Magyar Zoltán, 2012a. 380. – Nagy Olga gy., 1949); Mezőfele (Zsigmond Győző szerk., 2004. 106. – Nagy Ödön gy., 1993); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 128–129.).

SZ: Gyimes: Antalok száda (MZA 57599. – Mónus Berta kézírata, 1990-es évek); Székelykeve (Beszédes Valéria, 2005. 114.).

→MZ VIII. F 101. →MZ VIII. F 103.

J 103. A kincses pincéből kivitt kincs. A kincset rejtő föld alatti üregbe (barlangba/pincébe/várpincébe) belépő kincskereső szed az ott felhalmozott értékekből, és általuk meggazdagszik/saját testi épsége kockáztatásával/ottfelejtett gyermeke árán sikerül kihoznia onnan egy csomó kincset.

DT: Kőszeg (Chernel István, 1882. 2.); Lébény/Mecsér (Ruff Andor, 1928/1938. 93–94.); Tejfalu (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 93. – 1930-as évek); Sármellék (MNAR HS 111605. – Dégh Linda gy., 1960); Magyarsók (EA 7304/64. – Molnár Benő gy., 1964); Rábapatoná (MZA 71706. – Lackovits Emőke gy., 1969).

FF: Sóvár (OSZK K Quart. Hung. 1514. IX/2. – Pulszky Ferenc gy., 1841); Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 47., 134–135. – 1883; Uő, 1895. 130.); Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 208–209.); H. n. (Hanusz István, 1892. 14. – Tompa Mihály nyomán); Németspróna (Richter M. István, 1898. 81.; Bán Aladár, 1915. 86–87.); Penc – 3 (EA 9593/7–10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Ipolydamásd (EA 2746/5–6. – Magyar Margit gy., 1951); Szécsény (EA 3864/2. – N. N. gy., 1952); Kerecsend (Pócs Éva szerk., 2012. 414–415. – Gémes Magda gy., 1952); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 318.); Érsekvadkert (MNAR HS 82301. – Körner Tamás gy., 1966); Bodrogkeresztúr (HOMNA 2104/223–224. – Szabó Lajos gy., 1968); Hubó (EA 26330/3. – Bíró Katalin gy., 1970-es évek); Borsodnádásd, Hangony (EA 22001/11–12., 20–21. – Dobosy László gy., 1975); Nógrádmegyer (MZA 59864. – Nagy Zoltán gy., 1977); Tarcál (EA 19484/19–20. – Pataky Ibolya gy., 1977); Putnok (Sági Károly, 1982. 365–366.); Hubó („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 193–194. – Bíró Katalin gy., 1994); Tornaújfalu (MZA 334. – Magyar Zoltán gy., 1996); Ecseg (Stadler Árpád, 1999. 46–47.); Nógrádsípek (PMNA 1526. – Csizmadia István gy., 2001); Ajnácskő/Tornalja (MZA 93049. – Varga Norbert gy., 2002); Guszóna (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 157.); Berzékétkőrös (Magyar Zoltán, 2011c. 137.).

AF: Bács vármegye (Nagy József, 1898. 137–138.); Bátorliget (Ortutay Gyula, 1940. 364–365.); Ajak (Luby Margit, 1985. 69. – 1954); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 356–357. – 1962); Hajdúbagos (MNAR HS 92301. – Ferenczi Imre gy., 1962); Vajdácaska (EA 13769/17. – Szűcs Havaska gy., 1963); Nagykereki – 2 (Ferenczi Imre, 1965. 248., 248–249.); Gyula (EFMA 563-78/5. – Nádra Éva gy., 1967); Mezőladány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 261.); Kunszentmárton (DJMNA 2206-84/10. – Gulyás Éva gy., 1981); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 859.); Törökbecse (Jung Károly, 1985. 155.); Geszt (Sinkó Rozália–Dömötör Ákos, 1990. 82–83.).

ER: Mezőkövesd (Szabó Sámuel, 2009. 233–234. – 1865); Dés (Kádár József, 1992. 18.; Uő, 2000. 48. – 1892); Kalotaszeg* (Herrmann Antal, 1893. 378.); Várfalva (Keszeg Vilmos, 2004. I. 222–223. – Kanyaró Ferenc gy., 20. század eleje); Magyarókeréke (Téglás Gábor, 1912. 165–166.); Várasfenes (Györffy István, 1916. 88.); Szék (Hoppál Mihály, 1976. 64.); Aranyosszentmihály (AFAR Mg. 2377. I. b. – Vöö Gabriella gy., 1979); Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 120. – Fábrián Imre gy., 1984); Torda vidéke (Vöö Gabriella, 1992. 196–197.); Aranyosszentmihály (Zsigmond Győző, 1993. 122.); Mezősámsond („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 288. – Balogh Piroska Krisztina gy., 1994); Magyarlapos (Magyar Zoltán, 2011a. II. 320.); Ördögösfűzes (Uo., 78.; Uő, 2012a. 399.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 127–128.).

SZ: Zetelaka (Orbán Balázs, 1868. I. 67.; Herrmann Antal, 1893. 354.; Benedek Elek, 1926. 47–49.); Szentábrahám* (Orbán Balázs, 1868. I. 121.); Kisborosnyó (Uő, 1869. III. 165.); Nyárádszentlászló (Erdély–Erdély Népei, 1901. 30. – Kelemen Lajos gy.); Udvarhelyszék (EA 3631/187. – Jakab Miklós gy., 1903); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 207–208. – Szanisz András gy., 1958); Fotos, Maksa (MZA 57522., 57585. – Kakas Zoltán gy., 1967, 1971); Sepsiszentgyörgy (MZA 57562. – Demeter Lajos gy., 1972); Dálnok (MZA 96731. – Zsigmond Győző gy., 1991); Vármező (Magyar Zoltán, 2011a. I. 184.).

MO: Klézse (Bosnyák Sándor, 1980. 58.); Magyarfalu (Csoma Gergely, 2016. 40–41. – 1990).

J 104. Az elhordott termésarany. Az aranybánya/aranyfolyás/aranycsepegés helyét ismerő környékbeli ember bizonyos időközönként megjelenik a titkos helyen, és kincssel megrakodva távozik onnan.

SZ: Gyimes: Kostelek – 3 (Takács György, 2004. 376–377.).
→MZ VIII. J 3–4.

J 105. A megszerzett kígyókő. Egy ember kilesi azt az alkalmat, amikor a kígyók követ fújnak/amikor koronázzák a királyukat, és csellel/a kígyót megölve/egyéb módon megszerzi a kígyókirály fején/koponyájában lévő gyémántot.

DT: Göcsej – 3, Bánokszentgyörgy* (Gönczi Ferencz, 1914. 32–33.); Pécs: Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 136–138.).

FF: Dobsina* (Nagy Dezső, 1957. 320.); Nagybátony (MNAR HS 110302. – Diószegi Vilmos gy., 1956); Nagyvisnyó (Ujváry Zoltán, 2000. 200.).

AF: Kiskunmajsa (KJMNA 228.81/1. – N. N. gy., 1981).

ER: Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 482–483.); Rónaszék (Uő, 2011a. II. 396.).

SZ: Józseffalva (Bosnyák Sándor, 1977. 59.); Gyimes: Hidegség pataka (Salamon Anikó, 1987. 140.); Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 622–623.); Szentivánlaborfalva (Zsigmond Győző, 2009. 31.; Uő, 2011. 72.).

J 106. A kincs megszerzése a rajta lévő átok feloldásával.

J 106.1. A analógiás/szimpatetikus mágiával kiásott kincs (A csupasz fenékel megkötött kincs megszerzése). Értékei elrejtése közben a kincs tulajdonosa a meztelen ülepét háromszor hozzáveri, és azt mondja, hogy a kincset csak az tudja majd kiásni, aki a saját csupasz hátsófelét/a kincs elrejtőjének meztelen fenekét háromszor/újra hozzáveri. A titkos rítust kilesi a kincset elrejtő öregember/öregasszony egyik közeli hozzátartozója (menye/veje/fia/stb.)/szomszédja, és amikor az illető meghal, a hozzátartozó azon a helyen hasonlóképpen cselekszik/titokban leemeli a halottat a ravatalról (kiássa a sírból), a helyszínre viszi, és az illető csupasz ülepét háromszor újra hozzáveri a földhöz, és az átok feloldásával kiássa az ott rejtőző kincset.

DT: Náprádfa (Gönczi Ferencz, 1901. 412.; Uő, 1914. 226.); Rózsásszeg* (Uő, 1914. 226.); Tök (Loschdorfer Anna, 1935. 72.); Óriszentpéter (EA 7818/66–67. – Kiss Sándor gy., 1941); Vasvár (SMNK 192/I. 1. – Dömötör Sándor gy., 1952); Halastó (EA 5792/23. – Irányi Lujza gy., 1953); Sopronkövesd (EA 4188/98. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Becsvölgye: Vargaszeg, Pálfszeg (EA 6305/12., 24. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Nagyrákos (EA 17480/7. – Kovács József gy., 1969); Csáford (MNT 23/4. – Kiglics Sándor gy., 1969–1975); Pócsmegyer (MNT 23/4. – Borzsák Sándor gy., 1969–1975); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/40–41. – Orbán Gézáne gy., 1984); Radamos (Magyar Zoltán, 2010. 140.).

FF: Széphalom/Karcsa (MZA 96871. – Balassa M. Iván gy., 1961); Érsekvadkert (Bihari Anna, 1980. 294–295. – Körner Tamás gy., 1966); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 274–275.); Nógrádsipek (Pócs Éva, 1980. 589.); Karancskeszti (Fejős Zoltán, 1985. I. 174.).

AF: Békéssámson, Majdán, Kevermes (EA 2856/8–10. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 278.); Paszab (EA 5910/11. – Turi Sándor gy., 1947); Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Sarkad (EFMA 991-67/3–4. – Fekete Lajos gy., 1950); Kocsord (EA 5860/102. – Ferenczi Imre gy., 1953); Füzesabony (MNAR HS

121011. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Szatmár megye (MOA 1059. – Luby Margit gy., 1950-es évek); Kállósejmen-Újfalurét (JAMNA 190-67/55. – Erdész Sándor gy., 1961); Győrtelek (MOA 3114. – Dégh Linda gy., 1961); Mátészalka (NIFA 105/74.; MOA 3113. – Dégh Linda gy., 1961); Zenta (MNAR HS 120901. – N. N. gy., 1961); Tiszamogyorós (NIFA 124/122. – Dégh Linda gy., 1962); Karcsa – 2 (Balassa Iván, 1963. 181–182., 338.); Sár-rétudvari (EA 7319/403. – P. Madar Ilona gy., 1963); Gáva (EA 14737/137–141. – Bácskai Antal gy., 1966); Nyíregyháza-Bekőbokor (JAMNA 1140-99/7. – N. N. gy., 1967); Nyíregyháza-Bekőbokor (JAMNA 406-67/7. – Muraközi Ágota gy., 1967); Tiszakécske (EA 22304/110–111. – Lovas Zoltán gy., 1969–1975); Karcsa (MNAR HS 121020. – Nagy Géza gy., 1969–1975); Tótkomlós (Krupa András, 1974. 302.); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114–115.; Uő, 1987. 259.); Zenta (MOA 3120. – N. N. gy., 1970-es évek); Biri (BIMA 142-83/1. – Ratkó Lujza gy., 1981); Matolcs (Luby Margit, 1983. 105–106.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 128. – Fábíán Imre gy., 1984); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 173.); Tiszánána (Füvessy Anikó, 1992. 316.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 156.).

ER: Szamosossmező (Kádár József, 2000. 57–58. – 1892); Tóhát, Andrassy-telep (Keszeg Vilmos, 1992. 206., 207.); Tordatúr – 4 (Csögör Enikő, 1998. 234–237.); Kraszna (Mitruly Miklós, 1999. 156.); Magyarpéterfalva (Magyar Zoltán, 2005a. 147.; Uő, 2008a. 147.); Kajántó (MZA 82896. – Magyar Zoltán gy., 2006), Magyaroroszló, Szamosardó, Szilágnagyfalu (Magyar Zoltán, 2007a. 323–324.); Dombos (Uő, 2011a. I. 372–373.); Domokos, Magyarcsaholy (Uő, 2011a. II. 325., 453.); Melegföldvár (Uő, 2012a. 388.).

SZ: Felsőrákos* (Krizsa János, 2013. 515. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Kézdimartonos (MZA 57521. – Kakas Zoltán gy., 1967); Sepsiszentgyörgy – 2 (MZA 57559., 57560. – Demeter Lajos gy., 1972); Gyimes: Csinód (MZA 1511. – Magyar Zoltán gy., 1998); Havad (Nagy Olga, 2000. 184.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2003. 341.; Uő, 2008b. 95–96.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 370.); Csíkszentkirály (Tánczos Vilmos, 2008. 88–89.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 150–151.; Uő, 2009e. 109.); Gyimes: Csinód – 2, Lesőd (Uő, 2009a. 289–290.); Gyimes: Csinód (Uő, 2011a. I. 107–108.); Gyimes: Farkasok pataka (MZA 103219. – Magyar Zoltán gy., 2015).

MO: Lábnik (Bosnyák Sándor, 1980. 52.).

→MZ VIII. D 46.7.1. →MZ VIII. D 46.8.1.

J 106.2. Az elfogyasztott ürülék (A rápiszkítással megkötött kincs megszerzése). Értékei elrejtése közben a kincs tulajdonosa rápiszkít arra a helyre, és azt mondja, hogy a kincset csak az tudja majd kivenni onnan, aki azt az emberi ürüléket elfogyasztja. A titkos rítust kilesi a kincset elrejtő személy egyik hozzátartozója/szomszédja, a széketlet megszárítja, porrá őrli, majd azt az ételbe/italba szórva apránként elhasználja, és kiássa az átok/megkötés alól felszabaduló kincset.

DT: Vasvár (SMNK 192/I. 1–2. – Dömötör Sándor gy., 1952).

FF: Szendrő (EA 7643/86–88. – Végh Ferenc gy., 1910); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 274.); Feled: Aduspuszta (MZA 93037. – Varga Norbert gy., 2005).

AF: Géberjén (NIFA 105/19. – Dégh Linda gy., 1961); Zenta (Burány Béla, 2001. II. 233–234. – 1973); Matolcs (Luby Margit, 1983. 105.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 156. – Korkes Zsuzsa gy.); Szank (Uő, 2004a. 408.).

ER: Torockó (Jankó János, 1893. 244.; Herrmann Antal, 1893. 349.); Tordatúr (AFAR Mg. 2351. I. c. – Vöö Gabriella gy., 1978); Dányán (Magyar Zoltán, 2005a. 147.); Bürgезд (Uő,

2007a. 324.); Torockószentgyörgy (Uő, 2008a. 297.); Ördöngösfüzes (Uő, 2011a. II. 79–80.; Uő, 2012a. 387.).

SZ: Havad (Nagy Olga, 2000. 183.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 370–371.).
→MZ VIII. D 46.7.2. →MZ VIII. D 46.8.3.

J 106.2.1. Az elfogyasztott fa. A kincs birtokosa egy borsikabokrot ültet az elásott kincs fölé, és azt mondja, hogy az ott rejtőző értékeket csak akkor tudják majd kivenni, ha azt a fát megeszik. A titkos rítust kilesi a kincset elrejtő személy egyik hozzátartozója, és amikor a bokor magot terem, leszedi a borsika magját, azt pálinkába keverve elfogyasztja, miáltal a megkötést feloldva kiássa a kincset.

SZ: Gyimes: Antalok száda (MZA 57599. – Mónus Berta kéziratos feljegyzése, 1990-es évek).

J 107. Állatáldozattal megszerzett kincs.

J 107.1. Analógiás mágiaként gyakorolt állatáldozat. A kincsásó tudván azt, hogy az elrejtője milyen állatot ölt rá a kincstre, hasonlóképpen cselekszik (egy veréb/egy makkon hizlalt kecske vérét csorgatja rá/stb.), és kiássa a földbe rejtett értékeket.

AF: Torontáltorda (Aracsi Vajda János, 2007. 14–15.); Albis (Magyar Zoltán, 2012c. 159.).
SZ: Gyimes: Kostelek* (Takács György, 2004. 371.).

J 107.2. A hét testvér vére. A kincs tulajdonosa azt az átkot mondja az elrejtés közben, hogy csak az áshassa ki azt, aki 7/9/12 testvér vérét csorgatja rá. Az illető egyik hozzátartozója/ szomszédja/egy idegen fültanúja lévén az átoknak, 7/9/12 kutyakölyköt/csirkét/seregélyt öl meg azon a helyen, és kiássa a földbe rejtett értékeket. / Az ördög azt mondja egy embernek, hogy ölje meg a gulyását, és akkor felveheti a kincset. Az illető egy bárányt öl meg a kincsrejtő helyen, és az ott őrzött pénz az övé lesz.

DT: Kisasszonyfa (JPMNA 5-75/2. – N. N. gy., 1953).

AF: Ószentiván* (EA 2856/7. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Kállósemjén-Újfalurét (JAMNA 54141. – Erdész Sándor gy., 1961); Jászkarajenő (EA 27519/39–40. – Tóth Klára gy., 1997).

ER: Kövend (Jankó János, 1893. 244.); Kisnyégerfalva (Bihari népmondák, 1995. 118. – Fábrián Imre gy., 1984); Kisnyégerfalva (Magyar Zoltán, 2011a. II. 490.; Uő, 2013a. 82.).

SZ: Eresztevény (MZA 57516. – Kakas Zoltán gy., 1967); Gyergyószentmiklós (EA 27257/64. – Gergely Katalin és Gergely Ildikó gy., 1995); Nyárádmagyarós (Magyar Zoltán, 2007b. 70–71.).

J 107.3. A kinczsásás közben beáldozott állat. A kincsásó tudván azt, hogy a kincs átokkal van elrejtve, a kiásott gödörből az állataival (lovával/ökrével) húzatja ki azt (a kincset tartalmazó ládat/üstöt/fazekat). A kincset kiemelő állat rövid időn belül elpusztul, a gazdája viszont gazdag lesz általa.

DT: Dobri (EA 4188/58. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Örtilos (Eperjessy Ernő, 2009. 192. – 1964); Pécsudvard (WMMEA 590-80/10. – Szemelyácz Zsuzsanna gy., 1979); Marócsa (Zentai Tünde, 1983. 100.).

FF: Garany – 3 (MZA 97540., 97541., 98804. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013, 2014).

AF: Bática (Fehér Zoltán, 2013. 102. – 1975).

ER: Nagykeresztes (Kádár József, 2000. 83. – 1892); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 203.); Kárásztelek (Magyar Zoltán, 2007a. 323.).

SZ: Gyimes: Hidegség pataka (Salamon Anikó, 1987. 145–146. – 1972); Gyimes: Farkaspalló, Kostelek – 2 (Magyar Zoltán, 2003. 339–340.); Gyimes: Magyarcsügés, Kostelek – 2 (Takács György, 2004. 371–373.).

J 108. Emberáldozattal megszerzett kincs. A kincskereső tudván azt, hogy a kincs átokkal van elrejtve, valaki mással (a feleségével/a gyermekével/a szolgájával/ egy cigánnyal/egy öregemberrel/egy árva leánnyal/stb.) ásatja ki azt/hánytatja be a kiásott gödröt. A kincset kiemelő/a gödröt betemető személy rövid időn belül meghal, az illető pedig gazdaggá válik.

DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 227.); Dobri (EA 4188/58. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Szentmihályhegy (MZA 54810. – Eperjessy Ernő gy., 1963); Kercaszomor (Moldova György, 1974. 201.); Kemse* (Zentai Tünde, 1983. 98–99.); Örszentpéter (Szikszay Edit, 1990. 38.).

AF: Nádudvar (EA 10569/2. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); Paszab – 3 (EA 2232/1., 5. – Turi Sándor gy., 1950); Tiszaörs (MNAR HS 100102. – Pócs Éva gy., 1960); Vaja (JAMNA 380-67/11. – Muraközi Ágota gy., 1966); Szamosszeg (Luby Margit, 1983. 108–109.); Tiszaörs (Füvessy Anikó, 1992. 316.); Asszonyvására (Magyar Zoltán, 2012c. 158–159.).

ER: Harangláb (Magyar Zoltán, 2005a. 147.); Magyarsárd (Uő, 2008a. 297.); Novoj (Uő, 2012a. 388.).

SZ: Almásrét (MZA 57558. – Kakas Zoltán gy., 1972).

J 108.1. A kincseért eladott lélek. Egy férfi a megszerezni kívánt kincseért cserébe eladja valamely közeli hozzátartozója lelkét az ördögnek. / Az ördög azt mondja a kincsesőrnak, hogy övé lehet a kincs, ha cserébe odaadja neki azt, amiről nem tud/ami számára a legbecesebb. A meggazdagodva hazatérő kincskereső csak otthon szembesül azzal, hogy a saját születendő gyermekét/legkedvesebb gyermekét adta oda a kincseért cserébe.

ER: Magyarvalkó (Jankó János, 1892. 194.); Magyararkiskapus, Magyarvalkó (Magyar Zoltán, 2004a. 324–325., 325–326.); Vajasad (Uő, 2008a. 297.); Kispulyon (Uő, 2012a. 388–389.).

SZ: Gyergyótölgyes: Hágótő (MNA R/91. IV. 99. – Vincze Ildikó gy., 1969); Gyimes: Jávárdi száda (Salamon Anikó, 1987. 148.); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2003. 340.); Gyimes: Csinód (Uo.; Uő, 2009a. 288–289.); Gyimes: Magyarcsügés (Takács György, 2004. 372.).

MO: Magyarfalu (MNAR HS 101502. – Szendrey Ákos gy., 1950); Magyarfalu (EA 7480/4. – Szabó Mátyás gy., 1951); Magyarfalu (Csoma Gergely, 2016. 37. – 1990); Trunk (KJNTA ltsz. n.; MZA 66787. – Kinda István gy., 2001); Trunk (KJNTA ltsz. n.; MZ 67736. – Kinda István és Peti Lehel gy., 2001); Külsőrekecsin (Halász Péter, 2005. 180–181.); Klézse (Magyar Zoltán, 2011a. II. 519.).

J 109. Álomlátás nyomán kiásott kincs. A kinczsás megálmodja, hogy hol lehet rá az elrejtett értékekre. / Egy természetfeletti lény jelenik meg a meggzagodni vágyó személy álmában, és közli vele, hogy a siker érdekében mit kell tennie. Az illető reggel az álombeli sugallat nyomán a megjelölt helyen ásni kezd, és a talált kincsből nagyon meggazdagszik.

DT: Pankasz (EA 20335/12. – Avas Kálmánné gy., 1979).

FF: Rozsnyó (Fehérvári István, 1937. 193–194.); Rozsnyó (Terény János, 1940. 68–69.); Márianosztra (EA 12891/122. – Korcsmáros László gy., 1955); Novaj (Heves megye földrajzi nevei I., 1970. 163.); Rozsnyó (Ambrus Ferenc, 1989. 41.); Zsére (Magyar Zoltán, 2002. 103.).

AF: Tiszafüred (Tiszafüred és Vidéke, 1894. augusztus 17.; Füvessy Anikó, 1992. 311.); Nádudvar (EA 10569/2. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); H. n. (Szívós Béla, 1912. 30–31.); Bakonszeg, Sáp (Szűcs Sándor, 1936. 303., 304.); Sárrétudvari (Uő, 1955. 158.); Kiskunhalas (EA 12969/38. – Nagy Czirok László gy., 1961); Biharkeresztes (MZA 71586. – Lackovits Emőke gy., 1968); Újkígyós (Krupa András, 1981. 177–180.); Biharugra (Laurinyeczné Sinkó Rozália, 2002. 368.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 157–158.).

ER: Boica* (Müller, Friedrich, 1885. 218.; Herrmann Antal, 1893. 370–371.); Hunyad vármegye (Kuun Géza, 1890. 182.); Nagymoha (AFAR Mg., 1583. II. i. – Faragó József gy., 1967); Vice (Magyar Zoltán, 2012a. 381. – Tomisa Ilona gy.).

MO: Somoska (MNAR HS 60114. – Diószegi Vilmos gy., 1950).

J 109.1. A távoli városban található kincsről szóló álom (A saját otthonban talált kincs). Egy férfi azt álmodja, hogy egy távoli városban (Prágában/Buda-pesten/Nagyváradon/Segesváron/Szamosújváron/Kolozsváron)/egy távoli város kapujában/a Lánchídon/a híd alatt fog rengeteg kincsre fog lelni. Az illető hallgatva az álombeli sugallatra, felkeresi az álomban látott/megjelölt helyet, ám ott semmiféle kincset nem talál. Amint ott álldogál, beszélgetésbe elegyedik egy helybeli emberrel és elmondja neki a különös álmát, mire ő szintén elmeséli a saját álmát egy általa nem ismert helyről, ahol rengeteg arany van elásva. A városba érkezett férfi a helybeli ember álmában szereplő helyszínben a tulajdon otthonára, a saját kertjére/a kertjében álló diófára ismer rá. Késlekedés nélkül hazasiet, és az idegen által leírt helyen valóban rátalál az elásott kincsre.

KM: H. n.* (Andrád Sámuel, 1789. I. 212–214.); H. n. (Farkas Antal, 1790. 427–433.); H. n. (NIFA Sz-59/92. – N. N. gy.).

DT: Sármellék (MOA 3160. – Dégh Linda gy., 1960).

FF: Diósgyőr (Tomba Mihály, 1854. 91–98.; Uő, 1870. 572–577.); Diósgyőr (Nagy Miklós szerk., 1868. II. 116.); Diósgyőr (Márki Sándor, 1882. 253.); Diósgyőr (Siegmethe Károly, 1889b. 63.); Diósgyőr (Lábán Antal–Keresztury Kálmán, 1927. 9–13.); Diósgyőr (Szeghalmy Gyula, 1929. 128–132.); Diósgyőr (Solymossy Sándor, 1935. 238.).

AF: Egyházaskér (Kálmány Lajos, 1914. II. 83.); Nagyhodos (MNAR HS 60108. – Diószegi Vilmos gy., 1951); Ajak (Luby Margit, 1985. 71–72. – 1954); Szeghalom (NIFA 234/3. – Tamás Ferenc gy., 1977).

ER: Nagymoha* (Magyar Zoltán, 2011a. I. 371. – Faragó József gy., 1967); Szék* (Nagy Olga, 1977. 299–300.); Szék (MZA 76240. – Magyar Zoltán gy., Bosnyák Sándor közlése nyomán); Domokos (Magyar Zoltán, 2011a. II. 325–326.); Szásssombor, Mezőveresegyháza

(Uo., 152–153., 153.; Uő, 2012a. 382., 382–383. – Orbán Dániel gy.); Mezőköbölkiút (Uő, 2012a. 382. – Orbán Dániel gy.).

SZ: H. n. (MTA K Irod. 4-r. 409/I. – Kriza János gy., 19. század második fele); Szentivánlaborfalva* (MZA 57568. – Kakas Zoltán gy., 1971); Haraly (MZA 57539. – Magyar Zoltán gy., Kakas Zoltán közlése nyomán, 2005).

J 110. Sikeres kinczsásás (egyéb hagyományok). Sikeres kinczsásást megörökítő egyéb hagyományok/esetek.

DT: Szilasbálhás (EA 424/3. – Pongor József gy., 20. század eleje); Rózsászeg (Gönczi Ferencz, 1914. 66.); Dozmat (SMK 156/I. 1. – Dömötör Sándor gy., 1951); Sármellék (MNAR HS 40202. – Dégh Linda gy., 1961); Bosznia-Hercegovina: Závidovics/Egyházaskozár (Pócs Éva szerk., 2012. 194–195. – Vámos Mária gy., 1961); Magyarsók (EA 7304/65. – Molnár Benő gy., 1964); Lábatlan (BBMNA 14/37–38. – Balogh László gy., 1970); Magyarszombatfa (EA 17480/78. – Kovács József gy., 1971); Törökkoppány (EA 21150/19. – Bősze Gábor gy., 1981); Kisrákos (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 486.); Somogybükkösd (Papp Imre, 1978. 171.); Felsőlakos (Kaszás József, 1995. 118.); Pilisszentlélek, Sokorópátka (Edelényi Adél, 2004. 232., 250.); Nyékinca (MZA 91171. – Magyar Zoltán gy., 2010).

FF: Szögliget (Détschy Mihály, 1969. 177–178. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1720); Sajószöged (Tóth Péter, 1988. 293. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye); Szerencs, Takraharkány (Mizser Lajos, 2005. 493., 494. – Pesty Frigyes, 1864. Zemplén vármegye); Zsgyár (Weber Samu, 1885. 216.); Legenye (SRKA 1628/15–16. – Éless István gy., 1900 k.); Németlipcse (Kordos Gusztáv, 1905. 312.); Börzsöny vidéke (Kolacskovszky Lajos, 1938. 315.); Drégelypalánk (EA 21589/34–35. – N. N. gy., 1943); Miskolc (EA 6287/2. – Bodgál Ferenc gy., 1957); Kishuta (EA 6511/6. – Balassa Iván gy., 1957); Sára (NIFA 697. – Dégh Linda gy., 1959); Kesznyéten (Galuska Imre, 1992. 108–109. – 1961); Tarcal (MNAR Hs 91608. – Dobos Ilona gy., 1962); Mátraderecske (ENA 1343/72. – Veres László gy., 1971); Monok (EA 18004/26. – Zsuffa Tibor gy., 1973); Körmöcbánya – 2 (EA 16019/10., 13. – Lánzos Zoltán gy., 1977); Nógrádsipek (Pócs Éva, 1980. 588.); Hubó („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 194. – Bíró Katalin gy., 1994); Körtvéyes (MZA 115. – Magyar Zoltán gy., 1997); Szepesség – 2, Zsgyár (Neidenbach Ákos, 2000. 61., 72–73., 76.); Kazár (Szvicsek Ferenc, 2000. 51.); Nyitrageszte, Zsére (Magyar Zoltán, 2002. 103.); Tarnaméra (Zábrátzky Éva, 2004. 335. – Bakó Ferenc gy.); Bolgárom, GömörSID (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 152., 154.); Alsókállosa – 2, Bart, Buzita, Kövi, Lice (MZA 93046., 93088., 60217., 84685., 93040., 93086. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006–2009); Putnok (Bodnár Mónika, 2009. 174–175.); Kőkeszi, Garany (MZA 84017., 97544. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010, 2013).

AF: Adony (Résző Ensel Sándor, 1861. 245.); Tiszaszőlős (Pesty Frigyes, 1864. Külső-Szolnok vármegye, 352.); Nyüved (Pesty Frigyes, 1864. Bihar vármegye II., 105.); Besenyőd, Pócspetri (Mizser Lajos, 2000. 324., 341. – Pesty Frigyes, 1864. Szabolcs vármegye); Adony (Hanusz István, 1892. 8–9.); Nádudvar (EA 10569/4. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); Túrístvándi (Luby Margit, 1983. 106. – 1936); Békésszentandrás (MFMNA 33-1967/26–27. – Bálint Sándor gy., 1930-as évek); Bátorliget (Ortutay Gyula, 1940. 364–365.); Paszab (EA 2232/18. – Turi Sándor gy., 1948); Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Tiszadada (EA 4038/1–2. – Béres András gy., 1953); Hajdúnánás (EA 7639/22. – Kiss Eszter gy., 1959); Zenta (MNAR HS 93002. – Vámos Mária gy., 1961); Sárretudvari (EA 7319/396. – P. Madar Ilona gy., 1963); Gáva (JAMNA 391-67/6. – Bacskai Antal gy., 1966); Sárretudvari* (P. Madar Ilona, 1967. 79.); Pusztaföldvár (Beck Zoltán, 1996. 77. – 1967); Túrkeve (EA 15825/36. – Hagymási Sándor gy., 1968); Gyula (EFMA 563-

78/6. – Borits Julianna gy., 1967); Karcsa (Balassa Iván, 1975. 27–28.); Nagykörös (AJMA 418-77/33. – Barna Gábor gy., 1976); Csongrád (MFMNA 599-1976/4. – Rakonczai Ibo-ly, Szuszik Zsuzsanna és Tóth Ilona gy., 1976); Kecel (EA 20517/II. 45. – Fehér Zoltán gy., 1978); Csóka (Ferenci Imre, 1979. 190.); Hegyközszentmiklós (Bihari Népmondák, 1995. 110. – Molnár Jolán gy., 1980); Pusztaföldvár (Pleskovics András, 1981.); Tiszafüred – 3 (Füvessy Anikó, 1982. 600–601.; Uő, 1992. 313.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.; Uő, 2004. 161–162.); Kunmadaras (GYINMA 2407-89/68. – Szabó Imre gy., 1989); Kecel – 2 (Fehér Zoltán, 2004. 159., 161.); Tápiószentmárton (Csontos János, 2002. 26.); Pácin (Barta Zsolt, 2008. 24.); Bodrogszentmária (Magyar Zoltán, 2009b. 39.); Bihardiószeg (Uő, 2012c. 100.); Magyarkelecsény (MZA 97365. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

ER: Bucsum (Pesty Frigyes, 1864. Bihar vármegye, 150.); Várfalva (Orbán Balázs, 1871. V. 194.); Bodza (Uő, 1873. VI. 76.); Csarnóháza (K. Nagy Sándor, 1888. III. 88.); Nagykapus (Jankó János, 1892. 36.); Dés, Révkolostor (Kádár József, 2000. 48., 120. – 1892); Hunyad vármegye (Erdély-Erdély Népei, 1898. 21.); Torda vidéke (Téglás István, 1915. 287.); Ketesd (Kovács Ágnes, 1944. I. 255.); Nagybánya-Veresvíz (Magyar Zoltán szerk., 2010. 125. – Görbe István gy., 1958–1960); Nagymoha (AFAR Mg. 1583. I. c. – Faragó József gy., 1967); Kisnyégerfalva (Bihari népmondák, 1995. 130–131. – Fábrián Imre gy., 1984); Magyarfráta (Keszeg Vilmos, 1992. 205.); Apanagyfalva, Kékes, Mezőveresegyháza, Szentmáté, Újós (MZA 60381., 60320., 60386., 60387., 60385. – Orbán Dániel gy., 2002–2003); Kalotaszentkirály-Zentelke, Farnas (Magyar Zoltán, 2004a. 321., 335.); Magyarvista (Uo., 394. – Bosnyák Sándor gy.); Küküllődombó, Vámosgálfalva (Uő, 2005a. 145.); Alsótök, Magyarszarvaskend (MZA 82884., 82891. – Magyar Zoltán gy., 2006); Vérvölgy, Alsóvalkó (Magyar Zoltán, 2007a. 321., 325.); Magyarsárd, Nagymedvés, Lőrincréve, Csombord (Uő, 2008a. 219., 290–291., 298.); Bácsi (Uő, 2009d. 107.); Visk (MZA 91120. – Magyar Zoltán gy., 2010); Magyarsárd (Magyar Zoltán, 2011a. I: 401.); Somogyom (Uo., 372. – Orbán Dániel gy.); Domokos (Uő, 2011a. II. 325.); Szentmáté (Uo., 151.; Uő, 2012a. 375.); Magyarberéte (Uő, 2012a. 392.); Rév (Uő, 2012b. 202.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 126–127.); Rév, Kárásztelek (MZA 94445., 98012. – Magyar Zoltán gy., 2012, 2013).

SZ: Nyárádköszvényes (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 159. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Vaja (Orbán Balázs, 1870. IV. 38.); Firtos vidéke (Péterfi Tamás, 1899. 8.); Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 28. – Kelemen Lajos gy.); Sepsiszentgyörgy (EA 902/167. – Bodor Dénes gy., 1915–1917); Csíkszentdomokos (Duka János, 1993. 47. – 1946); Ojtoz (EA 24515/18–19. – Kakas Zoltán gy., 1968); Énlaka – 2 (EA 24231/70., 158. – Gagy József gy., 1978); Komolló (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 72. – 1979); Gyimes: Ugra pataka (Bosnyák Sándor, 1982. 83–84.); Gyergyószentmiklós (EA 27257/63. – Gergely Katalin és Gergely Ildikó gy., 1995); Székelypálfalva (MZA 98445. – Gagy József gy., 1996); Nyárádkarácsonyfalva – 2 (EA 27329/4., 20. – Asztalos Enikő gy., 1996); Havad – 2 (Nagy Olga, 2000. 183.); Kissolymos (MZA 61267. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Gyimes: Hidegség pataka, Bükkhavas pataka, Kosteletek (Magyar Zoltán, 2003. 334., 339., 342.); Gyimes: Csinód (Uo., 378.; Uő, 2009a. 287.); Gyimes: Kosteletek – 3 (Takács György, 2004. 368., 376–377.); Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165.); Felsőcernáton (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 123.); Énlaka, Firtosváralja (Gagy József, 2008. 140.); Kissolymos (KJNTA 2176-08/3. – Szombatfalvi Csongor és Deé Edina gy., 2008); Erdőszentgyörgy (Újfalvi László, 2011. 36.); Bölön (Magyar Zoltán, 2011b. 195.).

MO: Kománfalva (Domokos Pál Péter, 1979. 1328–1329. – Petrás Incze János levele, 1842).

J 111–130. Egyéb hagyományok

J 111. Nevezetes kincstalálók.

J 111. 1. A kincset találó Bebek juhász. Bebek juhász a nyáját terelgetve a legelőn/a tornai Somhegyen/egy közeli barlangban sok aranyat/értékes drágakövet talál, amelyből hét várat épít, és megalapítójává válik a Bebek főúri nemzetségének.

→MZ I. E 11.

J 111.2. A kincset találó Szász pásztor. Szász pásztor a viaskodó bikák által feltúrt földben/legeltetés közben hatalmas kincstre talál, amiből felépített Beregszász városát, mely települést róla nevezik el.

AF: Beregszász (Tompá Mihály, 1846. 59–65.; Uő, 1870. 524–527.); Beregszász (Ipolyi Arnold, 1854. 242.); Beregszász (Rész Ensel Sándor, 1861. 210.); Beregszász (Nagy Miklós szerk., 1868. II. 331.); Beregszász (Lehoczky Tivadar, 1881. III. 90.); Beregszász (Hanusz István, 1892. 8.); Beregszász (Padisák Mihály, 1992. 6–7. – Kaszonyi Erzsébet gy., 1986); Beregszász (Deschmann Alajos, 1990. 40.); Beregszász (Kovács Elemér, 2007. 20.); Beregszász (KMFA ltsz. n.; MZA 94749. – Molnár Krisztina gy., 2010); Bene, Beregszász (MZA 94316., 94317. – Magyar Zoltán gy., 2010, 2012).

J 111.3. A kincset találó Bagi báró. Bagi báró, a parasztnábob talált kincsből gazdagszik meg. Még mint juhász legeleteti a nyáját, amikor a kutyája egy csomó aranyat kapar ki/a kincset rejtő helyre kölykezik, és a gazdája úgy fedezi fel a kincset. / A leleményes Bagi felismeri, hogy a határban hányódó kőkecske kincset rejt/a tenyerébe forrasztott vérfű révén képes meglátni a földbe rejtett kincset/a vásárban vett ökrökkel kihúztatja a kútba süllyesztett kincses harangot, és általa még gazdagabb lesz.

AF: Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 23.); Hajdúhadház (MOA 11778. – Enyedi József gy.); Tömörkény (EA 4264/2. – Károlyi László gy., 1953); Békés megye (Gunda Béla, 1958. 65.); Békés megye (Szűcs Sándor, 1959. 41.); Kunhegyes (GYINMA 300/24. – Szűcs Sándor gy., 1959); Pusztaföldvár (Beck Zoltán, 1996. 78. – 1960); Csorvás (EA 12572/7. – Ágoston Éva gy., 1960); Csongrád – 2 (EA 15686/3., 12. – Juhász János gy., 1968); Jászdózsza (MNAR HS 81601. – Gulyás Éva gy., 1969–1975); Bács-Kiskun megye – 9, Békés megye – 12, Csongrád megye – 8, Szolnok megye – 19, Bácskány – 2, Kocsér, Egyházaskér, Feketető (Ferenczi Imre, 1976. 19–22.); Rákóczi (EA 20436/73. – Bátor Magdolna gy., 1977); Bócsa (VKMA ltsz. n.; MZA 33077. – Huley Alfréd gy., 1978); Kunszentmárton (MOA 12710. – Villányi Péter gy., 1981); Tiszakürt (EA 26239/34.; „Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 300. – Papp Orsolya gy., 1994); Cserkeszlő (Jász-Nagykun-Szolnok megye földrajzi megye nevei V., 1994. 65.); Martfű (EA 26169/4. – Vas Béla Zoltán gy., 1995); Jászkarajenő (EA 27519/41. – Tóth Klára gy., 1997); Bugac (Bereznai Zsuzsa, 2001. 37.); Szank – 2 (Fehér Zoltán, 2004a. 407–408., 408.).

→MZ IX. C 100.4.

J 111.5. A kincset találó Kendi Sámuel. A természetfeletti képességű ember hírében álló etédi unitárius pap, Kendi Sámuel fordítva patkolt lovakon hordja az etédi Kincses-árok mélyén lévő aranybányából az aranyat/régi iratok alapján talál rá a Székelyföldön elásott kincsekre.

SZ: Etéd (Balázs László, 1972. 19.); Etéd (Janitsek Jenő–Szöcs Lajos, 1998c. 52.); Nyárádselye (Magyar Zoltán, 2007b. 70.).

J 111.6. A kincsszerző Molla Szadik. Vámbéry Ármin útitársa, a Magyarországon letelepedett török Molla Szadik az, aki két társával kinyitja a velencei határban hányódó kőkutyát, megszerezve az abban lévő sok kincset.

DT: Velence (Reményi József, 1965. 7.; Kovács Sándor Iván szerk., 2001. 208–209.).

J 112. Kincstaláló pásztorok. Pásztorok, akik legeltetés közben véletlenül/a kutyájukat követve/kincskigyulás láttán/stb. elásott/elrejtett kincsekre/gazdag nemesérctelérre/köszénre találhatnak.

DT: Nagyláng (Párniczky Józsefné, 1977. 247. – Pesty Frigyes, 1864. Fejér vármegye); Jád (Gözy Zoltán–Polgár Tamás, 2001. 143. – Pesty Frigyes, 1864. Somogy vármegye); Brennbergbánya (Hamberger József, 1885. 3–4.); Náprádfa (Gönczi Ferencz, 1901. 411.; Uő, 1914. 49.); Bakonyszentlászló (EA 3556/1–2. – Babocsay János gy., 1913); Mecser (Ruff Andor, 1928/1938. 94.); Kisasszonyfa (EA 21575/57. – N. N. gy., 1943); Siklósnagyfalu (EA 6618/7. – Bosnyák Sándor gy., 1960); Nyárad (Baki Ernő, 1967. 295.); Lábatlan (BBMNA 14/37–38. – Balogh László gy., 1970); Mecser (XJMNA 765-73. – Gulyás Éva gy., 1971); Keménfa (EA 18018/21. – Avas Kálmánné gy., 1972); Tolna (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 438.); Esztergom: Szentgyörgymező (Tisovszki Zsuzsa, 1988. 86–87.); Brennbergbánya (Timaffy László, 1992. 116.); Köveskál (Lukács László, 1998. 219.); Mosonújhely (Edelényi Adél, 2004. 253.).

FF: Fülek (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 113. – Radványi Ferenc feljegyzése, 1710–1716); Fülek (Mocsáry Antal, 1826. III: 21.); Sáros vármegye/Komlóskeresztes (Pulszky Ferencz, 1840a. 169.); Fülek (Nagy Iván, 1854. 255.); Selmezbánya (Palugyay Imre, 1855. IV. 786–787.); Detrekővár (Pesty Frigyes, 1861. 134.); Csábrág (Haan Rezső, 1867. 3.); Selmezbánya (Höke Lajos, 1878. 117.); Szomolnok (Versényi György, 1880. 47.); Fülek, Selmezbánya (Uő, 2011. 21. – 1880); Selmezbánya (Szilva György, 1882. 380–381.); Selmezbánya (Siegmethe Károly, 1889. 28.); Szélakna, Sáros vármegye (Hanusz István, 1892. 7., 8.); Selmezbánya (Hont vármegye és Selmezbánya, 1906. 86.); Penc (EA 12164/6. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Hejőkeresztúr (EA 4748/2. – Grujber Georgina gy., 1930); Selmezbánya (Terény János, 1940. 69.); Drégelypalánk (EA 21589/34–35. – N. N. gy., 1943); Komlóskő (NIFA 163/5. – Ferenczi Imre gy., 1960); Érsekivádkert (MOA 700. – Körner Tamás gy., 1966); Nádújfalu (PMNA 721/12. – Kuborczik Klára gy., 1975); Rozsnyó (Ambrus Ferenc, 1989. 41.); Selmezbánya (Marec, Anton, 2000.); Balogfalva (MZA 93073. – Varga Norbert gy., 2004); Martonyi (Magyar Zoltán, 2005a. 166.); Egyházasköte (Farkas Ottó, 2006. 11.); Dobfenek – 2 (Magyar Zoltán, 2006b. 43–44., 62–63.); Balogfalva (Frics Gyula–Varga Norbert, 2007. 239.); Fülek (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 113.); Páskaháza (MZA 93358. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Csucsom (Magyar Zoltán, 2011c. 101.).

AF: Békés vármegye (Ipolyi Arnold, 1854. 575.); Ófehértó (Mizser Lajos, 2000. 337. – Pesty Frigyes, 1864. Szabolcs vármegye); Debrecen (Balkányi Szabó Lajos, 1865. 22.); Sződ (Hanusz

István, 1892. 8.); Izsák (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye I., 1910. 81.); Nagytárkány (Magyar Zoltán, 2009b. 144. – Lázár Péter gy., 1913); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1936. 300–301.; Uő, 1955. 156–157.); Fülöpszállás (EA 7678/154. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Paszab (EA 2232/5. – Turi Sándor gy., 1950); Békés (EFMA 106-67/1. – Maróti György gy., 1951); Túrkeve (Dankó Imre, 1957. 311.); Tiszavasvári (EA 15458/102. – Hamvas László gy., 1964); Gáva – 2 (JAMNA 391-67/6., 7. – Bacskai Antal gy., 1966); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 77.); Túrkeve (EA 15126., 55130. – Borús Rózsa gy., 1973); Rákóczipfalva (EA 20436/81. – Bátor Magdolna gy., 1977); Izsák (KJMNA 249.81/2. – Kovács Gyula gy., 1981); Szabolcs (EA 22408/28. – Fábíán József gy., 1982); Mogyorós (D. Varga László, 1985. 3.); Nyírpilis (Jakab László–Kálnási Árpád, 1987. 309.); Kisvárdá (JAMNA 951-92. – Veres János gy., 1991); Révleányvár (Kulcsár Ferenc, 1995. 61–63.); Mogyorós (D. Varga László, 2003. 165.); Móricgát, Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 408.); Aracs (Aracsi Vajda János, 2007. 15.); Kocsér (MZA 97231. – Magyar Zoltán gy., 2013).

ER: Hunyad vármegye (Lazius, Wolfgangus, 1551. 1093–1094.); Hunyad vármegye (Miles, Matthias, 1670. 45.); Nagyág (Kőváry László, 1853. 180–181.); Nagyág (Pesty Frigyes, 1864. Hunyad vármegye, 391.); Bucsum (Pesty Frigyes, 1864. Bihar vármegye, 150.); Nagyág (Nagy Miklós szerk., 1867. I. 287.); Nagyág (Téglás Gábor, 1902. 57.); Nagyág (Veress Endre, 1910. 15.); Nagyszeben (Tasnádi-Kubacska András, 1939. 183.); Magyarózd/Magyarherepe (Magyar Zoltán, 2008a. 292.); Visa (Magyar Zoltán, 2012a. 395.).

SZ: Vargyas (Kriza János, 1853a. 176.); Olasztelek (Magyar Zoltán, 2011b. 193. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Székelyszentmihály (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2013. 187. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Nagysolymos, Olasztelek, Barót (Orbán Balázs, 1868. I. 152., 221–222.); Vargyas (Jakab Elek, 1895. 1.); Homoródkarácsonyfalva (Latkóczy Mihály, 1898. 106.); Homoródkarácsonyfalva (Benedek Elek, 1979. 113. – 20. század eleje); Énlaka (EA 24231/158. – Gagy József gy., 1977); Köpec (Benedek Endre, 1982. 8.); Csíkszentdomokos („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 299. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Szakadát (Barabás László, 1998. 172–173.); Barót (Lőrincz Sándor, 2002b. 34.); Gyimes: Magyarcsügés (Magyar Zoltán, 2003. 344.); Barót (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 194.); Homoródkarácsonyfalva (Magyar Zoltán, 2011d. 176.).

→MZ VIII. J 111.1–3.

J 114. A hadizsákmányként szerzett kincs. Egy bátor hős/egy helybeli ember/asszony/kisfiú megöli az ellenséges tatár harcost/török katonát/vízivő sárkányt, és a nála lévő kincset/pénzt magához véve nagyon meggazdagszik. / Egy ember a háborúból hadizsákmányként szerzett hatalmas összeggel tér haza.

DT: Órség (Gaál Ferenc, 1873. 175–176.); Kákics (Kiss Géza, 1937. 334.); Alsószelei, Zsigárd (MZA 90753., 90255. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010).

FF: Nagylóc (Dömötör Ákos, 1998. 106. – Bakó Ferenc gy., 1947); Nógrád megye/Kékkő (Szombathy Viktor, 1979. 96–99.).

AF: Szeged (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIII., 1914. 473–474.; A tengeri kisasszony, 2006. 739–740. – Debreczeni János gy., 19. század közepe); Nagyar (Luby Margit, 1938. 172.; Uő, 1939. 408.; Uő, 1985. 30.).

ER: Nagymoha (Magyar Zoltán, 2011a. I. 343–344. – Faragó József gy., 1967); Almásmálom („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 149–151.; Magyar Zoltán, 2012a. 192. – Majla Sándorné Tokos Júlia gy., 1990).

→MZ IV. C 81.23.

J 115. Rablóktól szerzett kincs.

J 115.1. A legyőzött rablók pénze. Két rabló kifigyel egy sikeres vásárról hazafelé tartó gazdát, szekérrel utánaerednek, majd amikor beérik, felajánlják neki, hogy szálljon fel. Amikor a gazda már a kocsin ül, pisztolyt szegezve a mellének, a pénzt követelik. A gazdát nem hagyja el a lélekjelenléte, és miközben átnyújtja nekik a köteg pénzt, hagyja, hogy a szél felkapja a bankókat és szerteoszórja azokat. Amíg a rablók az elfújt papírpénzt próbálják összeszedni, a szekéren maradt gazda a lovak közé csap, és a rablók szekérével sebesen elhajt. Csak otthon veszi észre, hogy a szekérderék tele van a támadói által rabolt kincssel, amiből aztán nagyon meggazdagszik. / Egy háromszéki diák útját rablók állják el, miközben a Rikán gyalogol keresztül, és a pénzt követelik. A diák nem vesztve el a lélekjelenlét, eléjük dobja a mellényét, és amíg azok a koncon verekednek, a zsebéből előrántott pisztollyal úgy fejen sújtja az egyik rablót, hogy az nyomban meghal, a másik pedig elszalad ijedtében. A diák a megölt rabló zsebében egy csomó pénzt talál, ami a hadijog szerint az övé lesz. / Egy magát koldusnak álcázó rabló követni kezd egy vásárról hazafelé igyekvő kereskedőt, és amikor az egy erdőszélen éjszakai nyugovóra tér, a közelébe settenkedik, hogy megölje. A már korábban gyanút fogó és ébren maradó kereskedő lelövi az öt fejszével megölni készülő rablót, és a halott gonosztevő derékövében rengeteg pénzt talál, amit jogos jussként visz haza.

ER: Inaktelke (Magyar Zoltán, 2004a. 310–311.).

SZ: Oklánd (Jánosfalvi Sándor István, 1942. II. 61–62. – 1846); Maroshévíz (BBE MIK D-23/156. – Bodor József gy., 1964); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2003. 585–586.; Uő, 2009a. 274–275.).

J 115.2. Az elijesztett rablók. Az együgyű házaspár/egy a rablók közé keveredett falusi ember/egy a ravatalon magához térő tetszhalott véletlenül/akarata ellenére elijesztja a rabolt pénzen osztozkodó haramiákat, és hazaviszi az így ölébe pottyant kincset.

SZ: Kézdimartonos (Kőváry László, 1852. 242–243.).

ER: Rév (Magyar Zoltán, 2012b. 166–168.).

→Tréfás mesék.

J 115.3. A kihallgatott rablók. Egy csángó fuvaros egy kocsmában megpihenve akaratlan fültanúja lesz az ott iszogató rablók beszélgetésének, akik a román nyelvű környezetben arról beszélnek, hogy egy csángó falu határában hová rejtették el az összerabolt kincseket. A fuvaros a rablók által mondottak alapján a saját faluja határában álló nagy odvas bükkfára ismer. Észrevétlenül távozik a fogadóból, és olyan sebesen hajt hazafelé, hogy mire hazaér, mindkét lova megdöglik a megerőltetéstől. A fuvaros megkeresi a rablók által emlegetett fát, és az odvában talált kincsekből a falu leggazdagabb embere válik belőle.

MO: Nagypatak (Domokos Pál Péter, 1987. 206. – 1929–1932); Lábnik/Egyházaskozár (EA 2307/8. – Szabó Mátyás gy., 1951); Klézse/Egyházaskozár (Halász Péter, 2005. 179–180. – 1977); Nagypatak (Csoma Gergely, 2016. 384. – 1991); Trunk (KJNTA ltsz. n.; MZA 67736. – Kinda István és Peti Lehel gy., 2001); Klézse (Magyar Zoltán, 2011a. II. 519.).

J 115.4. A rablóktól lopott kincs. Egy helybeli gazda/az erdőkerülő kilesi, hogy a község határában tanyázó rablók hová rejtik el a kincseiket. Amikor a rablók eltávoznak a rejtkehelyről, az illető elviszi az ott talált kincseket, és meggazdagszik belőlük.

DT: Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 266–267.); Rév (Bihari népmondák, 1995. 131–132. – Fábrián Imre gy., 1984); Rév (Magyar Zoltán, 2012b. 166–168.).

SZ: Erdőszentgyörgy (Újfalvi László, 2011. 60–63.).

J 116. A lopott kincs. Egy falubeli ember a zsákmányoló ellenséges katonák szerkéreől ellopott kincsekből/a hadipénztár ellopásából/nagybirtokosok, gazdag kereskedők pénzének eltulajdonítása/a vásározó kereskedők elvesztett pénzének élelmes megtalálása által gazdagodik meg.

DT: Zalaistván (EA 6281/4. – Szentmihályi Imre gy., 1958).

ER: Kiskend (Magyar Zoltán, 2005a. 148.).

SZ: Sepsibodok – 3 (Imreh István, 1946. 159–160.); Nagydorján (Zsigmond Győző szerk., 2004. 107. – Nagy Ödön gy., 1994).

J 117. Az ellopott kincs leleményes visszaszerzése. Egy vak koldus elrejt a pénzt, a komája azonban kilesi és elloppja azt. A koldus sejti, hogy ki a tettes, ezért elújságolja a komájának, hogy sikerült még egy nagyobb összeget kapnia, és kérdezi, hogy azt hová rejtse el. A kapzsi koma azt tanácsolja neki, hogy tegye oda, ahová a többit tette, majd gyorsan visszateszi a már ellopott pénzt, nehogy a társa gyanút fogjon. A koldus megtalálva a rejtkehelyen a pénzt, magához veszi azt, és azt mondja a komájának: „A vak tovább lát a szeménél!”

KM: H. n. (Taxonyi János, 1743. II. 234–236.); H. n. (Külömb-külömb féle auktoroknak meséi II., 1776. 233.); H. n. (Andrád Sámuel, 1789. I. 222–223.); H. n. (Kis János, 1816. II. 273–274.); H. n. (Dugonics András, 1820. II. 15.); H. n. (Vas Gereben, 1856. 1. füzet, 216–217.).

DT: H. n. (MTAK Ms. 10020/VII. 62–64. – Gaál György gy., 1820-as évek); Vasvár (SMNK 1149/1. – Németh Antalné gy., 1960-as évek).

AF: Szamosszeg (Erdész Sándor, 1968. II. 396–402.).

MO: Diószén (Faragó József, 2003. 113–114. – 1958).

→Népmesék. →Példázatok.

J 118. A talált kincs leleményes megtartása. A kincset találó férj hogy pletykás feleségét félrevezesse, elhiheti az asszonnyal, hogy akkor találta azt, amikor „szareső” esett/amikor más lehetetlen dolog történt. Hogy a történet valóban hihető legyen, a férfit az illemhelyről belelapátol egy vödörbe valamennyi ürülékkel, s azt vízzel összekeverve jobbra-balra fröcsköli az udvaron, mutatva a fele-

ségének a különleges esemény látható jeleit. Hirtelen meggazdagodásuk miatt a házaspárt feljeleníti valaki, és amikor a bíróság elé kerül az ügy, az asszony azt vallja, hogy a férje kincset talált akkor, amikor az égből „szareső” esett. A vizsgálóbíró látva, hogy bolondokkal van dolga, ejti az ügyet.

FF: Széphalom/Karcsa, Mikóháza (EA 12812/149–152., 274–275. – Balassa M. Iván gy., 1961); Guszona (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 151.).

AF: Kisújszállás (EA 9296/303–305. – Makra Sándor gy., 1950); Gálóc (Ruszkovics István meséi, 1968. 169–171.); Salánk (MZA 105246. – Kész Margit gy., 2001); Mohol (MZA 108598. – Boja Patyi Sarolta gy., 2016).

ER: Mezőköbölkút (Vöő Gabriella, 1981. 222–226.; Nagy Olga, 1983. 86–91.).

SZ: Déva: Csángótelep (Zsók Béla, 1993. 24–27.).

MO: Diószén* (Zakariás Erzsébet szerk., 2009. 364. – Faragó József gy., 1957).

→Tréfás mesék.

J 119. Az amerikai meggazdagodás. Egy Amerikába kivándorolt magyar egy gazdag gyárosnál kap munkát, aki a biztosítási pénz reményében azzal bízza meg őt, hogy gyújtsa fel a gyárat. A munkás jelentős összeg ellenében vállalkozik a feladatra, felgyújtja az épületet, majd az első hajóval elhagyja az országot, és hazaérkezve vagyonos emberként éli le az életét.

FF: Ipolyvisk (MZA 90014. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

J 120. A templomi éjszakázás jutalma. Egy legény/egy katona vállalkozik arra, hogy eltölt egy éjszakát a kísértetek járta templomban. A bátor férfi még az este folyamán jól beborozik, és részegen semmitől sem ijed meg, mire jutalmul megkapja a templom pincéjében lévő kincseket.

DT: Kákics (Berze Nagy János, 1940. II. 27.).

AF: Topolya (MZA 55154. – Borús Rózsa gy., 1975).

J 121. Az öngyilkosságot meghiúsító kincs. Egy fősvény ember az összekuporgatott kincset egy odvas fa belsejébe rejti el. Egy megkeseredett szegény ember elhatározza, hogy felakasztja magát, és amikor e célból kimegy az erdőbe, éppen azt a fát választja ki magának, amelyben az aranyak lapulnak. Midőn már a kötelet is a nyakába tette, véletlenül egy zacskón ütközik meg a szeme. Rengeteg aranyat talál benne, amiből végre kifizetheti az adósságát. Amikor a fősvény ember újra az odvas fánál jár, és a kincset nem találja benne, az ott hagyott kötelre ő akasztja fel magát.

KM: H. n. (Dugonics András, 1820. II. 11.).

J 122. A betyár kincses bakancsa. Egy sebesült betyárnak egy gazda az istállóban ad menhelyet, ám hiába ápolják, a betyár néhány nap múlva meghal. Miután eltemették, az ócska ruhát és a bakancsot kidobják a trágyadombra, és amikor hónapokkal később a trágyát hordják ki a szántóföldre, veszik észre, hogy a szétfosló bakancs tele van pénzzel.

FF: Páskaháza (MZA 93076. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

J 123. A Szűz Máriától kapott vagyon. Egy szegény asszony a gyermekei un-szolására egy házalótól megvesz egy Szűz Mária-képet, noha a szatócstól kell rá kölcsönkérnie, mert neki magának egy fillérje sincs. A távoli munkából más-nap hazaérkező családfő azzal a hírral nyit be a házba, hogy annyi pénzt kere-sett, amit tán meg sem tudnak számolni. A hirtelen meggazdagodást a család a Mária-kép csodájának tulajdonítja.

DT: Pankasz (EA 19984/91–92. – Avas Kálmánné gy., 1978).

→MZ V. B 42.24.

J 124. A szerencsejátékon nyert vagyon. Egy szerencsés birtokos kártyán nyeri jelentős vagyonát. / Egy gazdag kereskedő a lánya által megálmódott lottószá-mokat megjátszva gazdagszik meg.

FF: Miskolc (Kárpát Zsófia, 2003. 83.).

J 125. Mióta jelent szerencsét a kéményseprő, a patkó és a négylevelű lóhere?

A királyné (Mária Terézia) egy lovaglás alkalmával elveszíti a lovának egyik aranypatkóját. Kihirdeti, hogy aki megtalálja a patkót, az nagy jutalomban részesül. Az aranypatkót egy szegény kéményseprő találja meg az út szélén egy négylevelű lóhere mellett, és a királynő a megtalálót az ígéretéhez híven gazda-gon megjutalmazza. Azóta jelent szerencsét a kéményseprő, a patkó és a négyle-velű lóhere.

DT: Körmend (SMK 157/I. 1. – Kuntár Lajos gy., 1951).

J 126. A kincshez juttató iskola. Egy öregember idős kora ellenére elhatározza, hogy iskolába fog járni, mert szeretne gazdag lenni. Az iskolához vezető úton az a szerencse éri, hogy talál egy csomag pénzt. A pénz tulajdonosa hamarosan faluszerte tudakolni kezdi, és tőle is megkérdezi, hogy nem talált-e valahol pénzt, mire ő azt válaszolja, hogy talált, akkor, amikor iskolába járt. A pénz gazdája nem tulajdonít jelentőséget a szavainak./Az iskolába jelentkező öregembert eltanácsolják onnan a kora miatt. Miközben szomorúan bandukol hazafelé, talál rá az utca porában heverő pénzre. Otthon a feleségének boldo-gan újságolja, hogy lám, csak egyetlen napot járt az iskolába, és máris meggaz-dagodott általa.

DT: Vajka (Ipolyi Arnold, 1914. 453–457.; A tengeri kisasszony, 2006. 153–154. – 19. század közepe); Köveskál (Sebestyén Gyula, 1906. 444–461.).

FF: Gömör vármegye (Magyar Nyelvőr, 1894. 574–575. – Mikó Pál gyűjtése).

AF: Besenyőtelek (Berze Nagy János, 1907. 524–528.); Kisújszállás (EA 9296/252. – Makra Sándor gy., 1950); Gálóc (Ruszkovics István meséi, 1968. 169–171.); Szamosszeg (Erdész Sándor, 1968. III. 216–218.).

ER: Torockó (Keszeg Vilmos, 2004. I. 318–319. – 1900); Küküllőpócsfalva (Magyar Nyelv-őr, 1903. 48–52. – Ősz János gy.); Szék (Nagy Olga, 1976. 430–432.); Szék (Uő, 1977. 360–361.).

SZ: Andrásfalva (Bukovinai székely népmesék II., 1981. 152–153.); Andrásfalva (Bukovinai székely népmesék III., 1983. 66–68.).

MO: Szabófalva (Lakatos Demeter, 2003. II. 596–597. – 1971).

→Tréfás mesék.

J 127. Az igazi kincs (Az átforgatott szőlőtalaj). Egy gróf kihirdeti/egy gazda a halálos ágyán örökül hagyja a fiainak, hogy nagy kincs van elrejtve a határ/a kert egy bizonyos részében. A falu népe/az utódok minden talpalatnyi földet felásnak az elrejtett kincs után kutatva, de semmit sem találnak. A mélyen átforgatott földbe utóbb az emberek szőlőt, gyümölcsfákat ültetnek, és miután a gyümölcsfák a megmunkált talajnak köszönhetően évről-évre szép termést hoznak a föld gazdáinak, jönnek rá a mondottak valódi értelmére, vagyis hogy a valódi kincs nem az, amit hiába kerestek, hanem szorgalmas munkájuk révén maga a termőföld az.

DT: Vas vármegye (Vasmegeyei Lapok, 1886. 54. szám, 3.); Dozmat (SMK 156/I. 1. – Dömötör Sándor gy., 1951).

AF: Cegléd (EA 6365/70. – Nagy Dezső gy., 1960); Vadász (MZA 99642. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

J 128. A felfedezett cseppkőbarlang. Egy erdőt járó ember/egy juhász/egy természetbúvár véletlenül/a föld párolgását/a hegyből kirajzó denevéreket követve egy addig ismeretlen cseppkőbarlangot fedez fel.

FF: Detrekőváralja (Pesty Frigyes, 1861. 134.); Sajógömör (MZA 93091. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008).

ER: Rév (AFAR Mg. 2297. I. r. – Vöő Gabriella gy., 1975); Rév – 3 (MZA 91069., 94702., 97703. – Magyar Zoltán gy., 2011–2012); Rév (Magyar Zoltán, 2012b. 203–204.).

J 130. A majdan előkerülő kincs. A Szitnya-hegy belsejében rejtőző aranyalmára keresve sem lehet rátalálni, de majd egyszer a lovak patái ki fogják rúgni a földből azt. / A Barsacág mezején elsüllyedt rézhíd alá betett aranykoronát és aranykardot az utolsó időkben az ott csatázó huszárok lovai fogják napvilágra rúgni.

FF: Selmecebánya (Versényi György, 1880. 68.).

SZ: Gyimes: Jávárdi pataka (Salamon Anikó, 1987. 58. – 1972).

K I–70. A KINCSEK FAJTÁI

K 1–10. Termésarany és más értékes ásványkincsek

K 1. Folyékony arany (Aranyfolyás, aranycsepegés). Bizonyos időközönként/ az év egy napján a település határának valamely távoli, nehezen megközelíthető részén (barlangból/sziklahasadékban/patakfejekben/stb.) felfakadó, kővályúba/ ezüstvályúba folyó aranyforrás/aranyfolyás/aranycsepegés, melyet a titkos lelőhelyet ismerő emberek (főként idegenek) csapolnak meg és hordanak el.

DT: Dömös (Nedeczky Gáspár, 1880. 112.).

FF: Késmárk (Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Késmárk (Neidenbach Ákos, 2000. 40.).

ER: Nagymoha (AFAR Mg. 1534. I. o. – Faragó József gy., 1967).

SZ: Atyha/Bözödújfalú (Krizsa János, 2013. 598. – Ürmösy Sándor gy., 1855); Barót (Cserey Gábor, 2001. 12.; Magyar Zoltán, 2011b. 191.; Csáki Árpád, 2012. 29. – Pesty Frigyes, 1864. Miklósvárszék); Kézdivásárhely (Csáki Árpád, uo. 75. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék); Atyha (Csáki Árpád–Pál-Antal Sándor, 2013. 35. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Nagyalambfalva, Lövéte/Kérufürdő, Magyarhermány (Orbán Balázs, 1868. I. 30., 88., 217.); Középpajta, Sepsibodok, Kisborosnyó (Uő, 1869. III. 17., 55., 166.); Gyergyószentmiklós (Müller, Friedrich, 1885. 193.; Herrmann Antal, 1893. 241.); Kézdivásárhely (Pesty Frigyes, 1888. 172.); Bögöz/Béta (Balásy Dénes, 1897. 296.); Erdőszentgyörgy (Erdély, 1903. 91. – Szász Ferenc gy.); Sepsibodok (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 27. – Mihály Zoltán gy., 1943); Gyergyócsomafalva, Gyergyóújfalú, Szárhegy (Árvay József, 1947. 103.); Dálnok (MZA 57515. – Kakas Zoltán gy., 1967); Felsőcernáton (EA 24515/13. – Kakas Zoltán gy., 1971); Firtosmartonos (EA 24231/67. – Gagyi József gy., 1977); Középpajta (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 209. – 1970-es évek); Csíkpálfalva (BBE MIK Á-441/117. – Pál Éva gy., 1985); Kőrispatak (BBE MIK D-66/89. – Buzogány Árpád gy., 1991); Csíkszentdomokos – 2 (EA 26156/21., 24. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Szárhegy (EA 27257/63. – Gergely Katalin és Gergely Ildikó gy., 1995); Szakadát (Barabás László, 1998. 172–173.); Nagysolymos (MZA 61224. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Gyimes: Kostelek (Magyar Zoltán, 2003. 342.); Gyimesbükk (Uo. – Bilibók Péter gy.); Gyimes: Kostelek – 2 (Takács György, 2004. 376., 377.); Homoródkeményfalva (MZA 70635. – Magyar Zoltán gy., 2008); Felsőcernáton (KJNTA 2371-10/15. – Dimény-Haszman Árpád gy., 2010); Bodos (Magyar Zoltán, 2011b. 192.); Homoródkeményfalva (Uő, 2011d. 178.).

MO: Puztina (Seres András, 1994. 327. – 1980); Puztina (Halász Péter, 2005. 178.).

K 2. Sziklán termő arany (A gazdaggá tevő aranycsapok). Egy bizonyos sziklán minden évben arany terem/az aranyforrásból kifolyó arany aranycsapokká jegecesedik/a kincsrejtő hegyek titkos helyein a sziklákról aranycsapok lógnak, amiket a helyet ismerő emberek (főként idegenek) tördelnek le, és visznek el.

KM: H. n. (Bél Mátyás, 1723. 153.).

FF: Selmechánya* (Palugyay Imre, 1855. IV. 786.); Szomolnok (Versényi György, 1880. 47.; Magyar Nyelvőr, 1882. 476.); Körmöcbánya (EA 16019/11. – Lánosz Zoltán gy., 1977); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 61.).

ER: Nagyg (Kőváry László, 1853. 180–181.); Krizba (Magyar Zoltán, 2011a. I. 250.; Csáki Árpád, 2012. 161. – Pesty Frigyes, 1864. Brassó vármegye); Várfalva (Orbán Balázs, 1871. V. 194.); Nagyg (Téglás Gábor, 1902. 57.); Nagyg (Veress Endre, 1910. 15.); Nagymoha (AFAR Mg. 1534. I. o. – Faragó József gy., 1967).

SZ: Sepsibodok (Orbán Balázs, 1869. III. 55.); Gyergyószentmiklós (Müller, Friedrich, 1885. 193.; Herrmann Antal, 1893. 241.); Dálnok (MZA 57515. – Kakas Zoltán gy., 1967); Gyimes: Antalok száda (Magyar Zoltán, 2003. 335.).

K 3. Aranyrög. Hatalmas méretű terméсарany/különleges formájú aranyrögök, melyeket véletlenül találnak meg.

DT: Csurgó (EA 13638/9. – Farkas Éva gy., 1963).

FF: Késmárk (Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Bakabánya (Prohászka Mátyás, 1856. 153–154.); Szepesség (Weber Samu, 1885. 214–216.); Bakabánya, Szepesség (Hanusz István, 1892. 12–13., 15–17.); Selmecbánya* (Hidvéghy László, 1900. 5–6.); Dénesfalva (Kordos Gusztáv, 1905. 312.); Dobsina (EA 568/49. – Fodor Zoltán gy., 1931); Rozsnyó (Fehérváry István, 1937. 193–194.); Rozsnyó (Terény János, 1940. 68–69.); Dobsina – 2 (Nagy Dezső, 1957. 316–317., 318.); Rozsnyó (Ambrus Ferenc, 1989. 41.); Szádalmás (MZA 88731. – Magyar Zoltán gy., 1996); Selmecbánya (Marec, Anton, 2000.); Csucsom (Magyar Zoltán, 2011c. 101.).

AF: Magosliget (Csiffáry Tamás, 1993. 141. – Magyar Kurír, 1798); Kocsér (MZA 97231. – Magyar Zoltán gy., 2013).

ER: Gyulafehérvár (Oláh Miklós, 2000a. 49.); Brassó (Kőváry László, 1852. 68.); Brassó (Orbán Balázs, 1873. VI. 290., 313.).

SZ: Atyha/Bözödújfalva (Kriza János, 2013. 598. – Ürmösy Sándor gy., 1855).

K 3.1. Az aranyhegy. A barlangi tóban egy torony nagyságú aranyhegy rejtőzik a víz alatt.

FF: Deményfalva (Kordos Gusztáv, 1905. 312.).

K 3.2. Az aranyvirág. Három tulipán formájú/három rózsára hasonlító aranyrög.

FF: Dobsina (EA 568/49. – Fodor Zoltán gy., 1931); Rozsnyó (Fehérváry István, 1937. 193–194.); Rozsnyó (Terény János, 1940. 68–69.); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 316–317.); Rozsnyó (Ambrus Ferenc, 1989. 41.); Csucsom (Magyar Zoltán, 2011c. 101.).

→MZ I. H 1.15.1.

K 3.3. Terméсарany korona. A brassói városháza alapjainak az építésekor egy terméсарanyból nőtt korona formájú hatalmas aranyrögöt találnak, amelynek képe utóbb a város címerébe is bekerül, és innen származik Brassó latin, illetve német neve (Corona, Kronstadt).

ER: Brassó (Kőváry László, 1852. 68.; Uó, 1866. 120.); Brassó (Orbán Balázs, 1873. VI. 290., 313.).

K 4. Aranyszemek. A tátrai Béla-tó/Varangyos-tó vizében olyan különleges békák élnek, melyeknek belében aranyszemek lelhetőek fel. / Barlang mélyén/forrás fenekén/egyéb titkos helyeken fellelhető aranyszemek/mogyoró nagyságú aranydarabok.

FF: Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 67. – Karl Gottlieb Windisch nyomán, 1780); Szepesség (Vahot Imre, 1846. 10.; Ipolyi Arnold, 1854. 110.); Szepesség (Rész Ensel Sándor, 1861. 197.); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 67.).

AF: Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 138. – Molnár Jolán gy., 1980).

ER: Kolozsvár (Ethnographia, 1919. 130.).

SZ: Csíkszentdomokos (EA 26156/25. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994).

K 5. Aranypor. A tündérek hajából kifésült/a tündérek/aranybányászok ruhájáról lehulló aranypor/az angyalok által szétrombolt aranytemplom pora/a titkos források által kimosott/a kincses gödör mélyén leülepedő aranyhomok.

DT: Csallóköz (Nagy Miklós szerk., 1868. I. 79.); Csallóköz (Az Osztrák–Magyar Monarchia írásban és képben XV., 1899. 248–249.); Sárosfa (EA 10047/11. – Khin Antal gy., 1920-as évek); Vajka (Ruff Andor, 1928/1938. 27.); Csallóköz (Khin Antal, 1997. 92. – 1941); Dunaremete (Timaffy László, 1976. 78–79., Uő, 1992. 103. – 1951), Csallóköz (Gunda Béla, 1956. 82–83.); Csallóköz (N. László Endre, 1978. 14.); Csallóköz – 3 (Marcell Béla, 1994. 10–12.); Csallóköz (Bogoly János, 1995. 8.).

FF: Újbánya (Fényes Elek, 1851. IV. 231.); Selmecebánya (Ipolyi Arnold, 1854. 110.); Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 59. – 1939).

ER: Aranyosszék (MZA 36936. – Daczó Emőke gy., 1986).

SZ: Haraly (Csáki Árpád, 2012. 57. – Pesty Frigyes, 1864. Háromszék).

K 6. Termő arany.

K 6.1. Aranytermő szőlő. A Tokaj-hegylán/a Kis-Küküllő mentén előforduló szőlőtőkék, melyek aranyvenyigét hajtának/arany szemcsékkel bevont szőlőfürtöket/szőlőszemeket/arany szőlőmagokat teremnek.

DT: Szerémség (Galeotto, Marzio, 1979. 83. – 1485); Szerémség (Hála József, 2016. 70. – Fortunatus Liceti feljegyzése, 1618).

FF: Tokaj vidéke (Lipták Gábor, 1969. 394. – Petrus Ransanus nyomán, 1490); Tokaj vidéke (Szathmáry László, 1926. 316.; Magyary-Kossa Gyula, 1929–1940. II. 228–229. – Paracelsus feljegyzése, 1521–1524); Tokaj vidéke/Eperjes (Czakó Elemér, 1897. 754.; Kornya Zsolt, 2000. 6–9. – Everhard Werner Happel közlése Franckenstein Márton levele nyomán, 1659); H. n. (Hála József, 2016. 70. – Joachim Becher feljegyzése, 1660); Tokaj vidéke – 2 (Weszprémi István, 1795. 119–123.; Hála József, 2016. 71. – Philipp Jakob Sachs von Löwenheim feljegyzései Held Máté nyomán, 1670); Tokaj vidéke/Eperjes (Hála József, 2016. 71. – Petersonius Hain János feljegyzése, 1671); Tokaj vidéke (Erdész Sándor, 1956. 49. – Bél Mátyás feljegyzése, 1723); Tokaj vidéke (Brückmann, Franz Ernest, 1738. 245.); Tokaj vidéke* (Kiss Erika, 2011. 308. – 1740-es évek); Zólyom vidéke/Ózólyom (Vályi András, 1796. I. 249.); Sárospatak (Erdész Sándor, 1956. 49. – Szirmay Antal feljegyzése, 19. század eleje); Tokaj vidéke (Vasárnapi Ujság, 1883. 470–471.); Erdőbénye* (Erdész Sándor, 1956. 49.; Balassa Iván, 1956. 49.; Csoma Zsigmond, 2002. 37.; Hála József, 2016. 75–76. – N. N. gy., 1942); Tokaj (EA 7479/14–15. – Szoboszlai Benedek gy., 1964).

ER: H. n. (Hála József, 2016. 71. – Köleséri Sámuel feljegyzése, 1717); Mikefalva (Benkő József, 1999. I. 262. – 1778, Fridvaldszky János nyomán).

KM: H. n. (Hála József, 2016. 71. – Csiba István feljegyzése, 1714); H. n. (Uo. – Franz Ernest Brückmann feljegyzése, 1727); H. n. (Uo. – Hubert Kristóf feljegyzése, 1733); H. n. (Uo. – Klein Mihály feljegyzése, 1778).

K 6.2. Aranyfű. Földből kinövő aranyfű (ezüstfű), amit a mezőn sarlózó asszony hazatérve fedez fel a teherhordásra használt vászonlepedőben.

FF: Zólyom vidéke Tollius, Jacopus, 1700. 196.); Sáros vármegye/Tarca völgye (Horváth Géza, 1895. 509. – Köleséri Sámuel feljegyzése, 1717); Zólyom vidéke (Marsigli, Luigi Ferdinando, 1726. 19–20., 131–132.); Zólyom vidéke/Ózólyom (Vályi András, 1796. I. 249.); Zólyom vidéke (Tompai Mihály, 1870. 468–471.); Szögliget (HOMNA 1361. – Paládi-Kovács Attila gy., 1961); Derenk/Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 54.).

AF: Bátya* (Fehér Zoltán, 1975. 114.; Uő, 1987. 258–259.).

K 7. Természetes drágakő. Az eredetileg a Magas-Tátra egyik hegycsúcsán tündöklő/tavak, barlangok, sziklahasadékok mélyén rejtőző/egy szerencsés kincstaláló (Bebek juhász/stb.) által véletlenül fellelt, hatalmas értékű drágakő (karbunkulus/smaragd/topáz/rubint/opál/lazúr/stb.).

KM: H. n. (Herner János–Szörényi László, 1990. 9–33.; Ilyefalvi Emese szerk., 2014. 243. – A Tudás Könyve, 17. század); H. n. (Nagy Dezső, 1960. 95. – 19. századi kincssásó „varázskönyv”).

DT: Pécs (Muszty László, 1959. 83.).

FF: Késmárk – 2 (Neidenbach Ákos, 2000. 74., 76. – Buchholz Jakab feljegyzése, 1752); Szepesség (Townson, Robert, 1793. 346.); Szepesség (Vályi András, 1799. III. 397.); Szepesség (Tanárky Mihály, 1814. 33.); Szepesség (Pulszky Ferenc, 1840b. 226–227.); Szepesség – 3 (Ipolyi Arnold, 1854. 97., 575.); Késmárk (A tengeri kisasszony, 2006. 935–937. – Lindtner Ernő gy., 19. század közepe); Szepesség (Vasárnapi Ujság, 1863. 307.); Szepesség (Weber Samu, 1875. 288.); Szepesség (Törs Kálmán, 1878. 554.); Szepesség (Weber Samu, 1879. 316–319.); H. n. (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve VIII., 1881. 67.); Szepesség (Weber Samu, 1885. 217.); Szepesség (Emeríczy G., 1886. 250.); Szepesség (Siegmetz Károly, 1890a. 148.; Uő, 1896. 100–101.); Szepesség – 3 (Hanusz István, 1893. 338.; Uő, 1893. 472.; Uő, 1899. 12.; Uő, 1900. 58.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXV., 1898. 106.); Szepesség (MZA 48225. – N. N. gy., 19. század vége); Szepesség – 2 (Hanusz István, 1900. 57.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXXV., 1908. 34.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XL., 1913. 33–35.); Dernő (FTIEKA 1167/1. – Tichy Kálmán gy., 20. század eleje); Krasznahorka vidéke (Fehérvári István, 1937. 209–210.); Nagyborzsöny (Vakarcs Kálmán, 1939. 612.); Torna vidéke (Magyar Zoltán, 2011a. 162–163. – Mórícz József gy., 1930-as évek); Lucska (EA 7746/82. – Bálint Sándor gy., 1940); Drégelypalánk (EA 21589/34–35. – N. N. gy., 1943); Hubó (EA 26330/3. – Bíró Katalin gy., 1970-es évek); Kékkő, Krasznahorka vidéke (Szombathy Viktor, 1979. 96–99., 139–143.); Rudabánya (EA 20280/8–10. – Helmenczy Judit gy., 1979); Szögliget (Hajdu Imre, 1981. 6.); Dernő (Ujváry Zoltán, 1982. 38–39.; Uő, 1986. 57–58.); Dernő (Icsó Valéria, 1989. 18–21.); Csermosnya (Fábián József, 1994. 114–115.); Krasznahorka vidéke (MZA 68443. – Kardos Tünde gy., 1990-es évek); Áj, Barka, Bódvavendégi, Kiskovácsvágása, Lucska – 2, Méhész, Perkupa, Szádelő, Szádudvarnok, Szögliget, Torna, Tornagörgő, Tornahorvati, Tornaújfaló (MZA 88721., 88739., 88719., 88781., 88728, 291., 88713., 88737., 88712., 88738., 88743., 88741., 88736., 88732., 88733. – Magyar Zoltán gy., 1996–1998); Szepesség – 2 (Neidenbach Ákos, 2000. 69., 89–92.); Dernő, Lucska, Kiskovácsvágása, Szögliget, Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 160–163.); Hárskút (Uo., 160.; Uő, 2011c. 74.); Kiskovácsvágása – 3, Krasznahorkaváralja, Lucska, Várhosszúrét (MZA 1395., 1396., 84355., 88748., 84354., 88759. – Magyar Zoltán gy., 2002–2004); Rárósmúlyad (MZA 25524. – Varga Norbert gy., 2003); Kiskovácsvágása (Magyar Zoltán, 2004c. 94.); Alsószemeréd (MZA 84020. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy.,

2007); Rudna (Czirbusz Alexander, 2008. 37–39.); Csermosnya völgye (Szentandrás Virág, 2008. 43.); Szádalmás (MZA 84357. – Magyar Zoltán gy., 2008); Csécs, Kiskovácsvágása, Kövecses, Páskaháza, Szalóc-Gombaszög (MZA 84683., 1719., 92749., 93357., 92747. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008–2011); Krasznahorkaváralja – 3, Várhosszúrét (Magyar Zoltán, 2011c. 70., 73–74.).

AF: Szaján (Kálmány Lajos, 2015. 383–384. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége).

ER: Szászfenes (Rosenberg Fáni, 1893. 149.); Kapnikbánya (Palmer Kálmán, 1894. 277.); Ördögösfüzes (Magyar Zoltán, 2012a. 440.).

SZ: Kézdialmás (EMEA ltsz. n.; MZA 36751. – Kakas Zoltán gy., 1990); Gyimes (KJNTA 381-00/8. – Tankó Gyula gy., 1999); Gyimes: Bükkhavas pataka (Magyar Zoltán, 2003. 346–348.); Lemhény (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 157.).

K 7.1. Bebek juhász drágaköve. Bebek juhász a nyáját legeltetve egy csillogó kőre talál, amit hazavisz a gyerekeinek játékszernek. A kő olyan fényes, hogy esténként nem kell lámpát gyújtaniuk a kunyhóban, mert a kő fénye bevilágítja azt. Egy arra tévedő kereskedő/állathajcsár/zsidó megpillantva a követ, felismeri benne a gyémántot, és egy tehenet ígér érte cserébe, de Bebek a gyerekei kedvtelésére hivatkozva nem adja neki. A kereskedő másnap már hét tehenet ígér a gyémántért cserébe, majd még tovább srófolja az ajánlatát, mire Bebek megsejtve, hogy az nem közönséges kő, egy cipő belsejébe/egy sajtba rejtve elviszi azt ajándékba a királynak. A király megpillantva a hatalmas/különleges szépségű gyémántot, gazdagon megajándékozza Bebeket, és a pásztor kérésére engedélyt ad hét „juhakol” építésére.

FF: Áj, Barka, Bódvavendégi, Csécs, Csermosnya völgye – 2, Dernő – 3, Kiskovácsvágása – 6, Kövecses, Krasznahorkaváralja – 4, Krasznahorka vidéke – 3, Lucska – 2, Méhész, Páskaháza, Perkupa, Rudabánya, Szádalmás, Szádelő, Szádudvarnok, Szalóc-Gombaszög, Szögliget – 2, Torna, Tornagörgő, Tornahorvati, Torna megye, Tornaújfalu, Várhosszúrét – 2.

→MZ I. E 11.

K 8. Gazdag érctelérek. A hegyek között/hegyek mélyében felfedezett gazdag arany-/ezüst-/rézlelőhelyek.

FF: Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 71.).

→MZ I. H 1.

K 9. Egyéb természetes ásványkincsek. A föld alatt rejtőző gazdag só-/kőszén-telep, amit véletlenül fedeznek fel.

→MZ I. H 3–4.

K 11–30. Hatalmas mennyiségű pénzek

K 11. Szekérnyi kincs. A kincs birtokosa egy egész kocsit (szekeret/társzekeret/hintót) megtöltő pénzt (arany- és ezüstpénzt) rejt el/ás el. / Az ingoványos réten egy pénzzel megtöltött/megrakott kocsi sülyed el.

DT: Tapolcafő (Ny. Nagy István, 2000. 183. – Pesty Frigyes, 1864. Veszprém vármegye); Döbréte (Gönczi Ferencz, 1901. 411.); Radamos (Uó, 1914. 85.); Berzence (EA 4523/96–97. – Szállási Sándor gy., 20. század eleje); Harkány (Relković Néda, 1925. 174.); Bak (EA 4196/6. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Milejszeg (EA 6305/28. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Rábapatona – 7 (MZA 71704., 71705., 71708., 71710–71713. – Lackovits Emőke gy., 1969–1970); Berzence (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 642.); Külsővat (Veszprém megye földrajzi nevei, 1974. 642.); Külsővat (Veszprém megye földrajzi nevei II., 1987. 232.); Balatonendréd (RRMNA 2126/16. – N. N. gy., 1989); Bakonyjákó (Edelényi Adél, 2004. 250.); Radamos (Magyar Zoltán, 2010. 139.).

FF: Harsány – 2 (Dömötör Ákos, 1998. 107. – Vincze István gy., 1947); Nagybalog, Perjése (MZA 93055., 93058. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Pásztó (Szendé László szerk., 2002. 197.); Kóspallag (Kiss László–Kiss Marianna, 2002. 12.; Koczó József, 2009. 11.).

AF: Szamoszeg (Ferenczi Imre, 1960. 428.); Anarcs (Ferenczi Imre–Molnár Máttyás, 1972. 79.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 123–124. – Baranyi Katalin gy., 1980); Micske (Gavallér Lajos, 2007. 41.).

SZ: Dálnok (Kicsi Sándor, 2006. 165.).

→MZ VIII. A 21.

K 11.1. A kincses üveghintó. Az ellenség elől egy üveghintóba rejtik a kincseket, majd a járművet leengedik egy titkos alagútba.

AF: Törökbecse* (Aracsi Vajda János, 2007. 25–26.); Tamáshida – 2 (MZA 99640., 99641. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014.).

→MZ VIII. K 33.1.7.

K 12. Hajónyi kincs. A kincs birtokosa egy egész vízi járművet (csónakot/ladikot/bárkát/stb.) megtöltő pénzt (arany- és ezüstpénzt) süllyeszt el. / A folyóban/tóban egy pénzzel telepakolt hajó süllyed el.

DT: Dömös (Bosnyák Sándor, 2001. 176.); Nagybajcs (Edelényi Adél, 2004. 248–249.).

FF: Óhuta (Ferenczi Imre, 1960. 426.); Nagymaros (MZA 90909. – Magyar Zoltán gy., 2007); Szürnyeg (MZA 97543. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013); Ipolydamásd (MZA 110242. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Szeged–Királyhalom (EA 2812/II. 278. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szőreg (EA 2856/12. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Szatmárcseke (Luby Margit, 1985. 69. – 1927); Békés (EA 2379/159. – Durkó Antal gy., 1920–1950); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Matolcs (Luby Margit, 1936. 60–61.); Túristvándi (Luby Margit, 1983. 106. – 1936); Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 170–171. – Berta István gy., 1937); Békésszentandrás (MFMNA 33-1967/27. – Bálint Sándor gy., 1930–1940); Váncsod (Módy György, 1975. 656. – Sőregi János gy., 1934); Mezőtúr (EA 5560/76. – Kása Gyula gy., 1940); Tiszaigar – 6 (EA 4094/226., 231., 308. – Katona Imre gy., 1949); Tiszaigar (Küllös Imola, 1988. 169. – Katona Imre gy., 1949); Tiszaigar (MNAR HS 90212. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Békés (EFMA 106-67/1. – Maróti György gy., 1951); Vésztő (EA 15823/136. – Bereczki Imre gy., 1952); Újdombrád – 2 (NIFA 101/42., 48. – Szabó Erzsébet gy., 1959); Kötegyán (EFMA 96-67/1. – Dömötör Ákos gy., 1961); Sárrétudvari (EA 7319/262. – P. Madar Ilona gy., 1963); Gacsály (EA 14519/6. – Lakatos Pál gy., 1965); Doboz (DENIA 1074/71. – Csapóné Tábori Hajnalka gy., 1968); Vésztő (MMMNA 527-1968/129. – Bereczki Imre gy., 1968); Vésztő (Legendás Békés, 2005.

33. – Bereczki Imre gy., 1968); Szeremle (MNAR HS 3298. – Grynaeus Tamás gy., 1968); Sáp (Molnár Ambrus, 2001. 257. – 1968); Algyó (MNT 23/4. – Czirok Sándor gy., 1969–1975); Nagyecsed, Olcsva, Ökörítőfülpös, Tiszabecs, Tiszavid (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 262., 265–267.); Nagyecsed (Molnár Sándor, 2003. 186.); Tiszaigar (Barna Gábor, 1974. 282–283.); Zsáka (DMNA 1878/1–2. – Jordán Sándor és Duró Ibolya gy., 1979); Abara – 6 (Török Zsuzsa, 1980. 548., 556–557.); Túristvándi, Szatmárceke (Luby Margit, 1983. 106., 107.); Mogyorós (D. Varga László, 1985. 3.); Bés (EA 26216/13. – Bodnár Lajos gy., 1994); Abara, Magyarkelecsény („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 211., 299. – Bodnár Lajos gy., 1994); Mohol (Burány Béla, 2001. II. 231–232.); Nyíregyháza (Hephupa, 2003. 4. szám, 98.); Mogyorós (D. Varga László, 2003. 165.); Abara – 2, Csicsér, Nagyráska (MZA 97356., 97357., 101915., 97362. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013); Uszód (MZA 101860. – Megyeri István gy., 2014).
ER: Belényesújlak (Bihari népmondák, 1995. 121. – Fábíán Imre gy., 1984).
→MZ VIII. A 22.

K 13. Kincsel teli kád.

K 13.1. Aranypénzzel teli kádak. A kincses barlangban/pincében/a földben 1/2/3/7/9/12/13/sok kádnyi (vaskádba/kőkádba/vékába töltött) arany van elrejtve.

KM: H. n. (Bán Aladár, 1915. 90. – Vörösmarty Mihály: Kincskeresők c. drámája, 19. század első fele); H. n. (Bán Aladár, 1915. 90. – Tompa Mihály: A kincskereső c. verse, 19. század közepe).

DT: Igar (Párniczky Józsefné, 1977. 216. – Pesty Frigyes, 1864. Fejér vármegye); Visegrád/Nagymaros (Arányi Lajos, 1872. 174.); Dömös (Nedeczky László, 1880. 113.); Bakonyszentlászló (EA 3556/1–2. – Babocsay János gy., 1913); Ormándlak, Rózsásszeg (Gönczi Ferencz, 1914. 56., 66.); Kiskószeg (EA 5560/305–308. – Mautner Julianna gy., 20. század eleje); Lébény/Mecsér (Ruff Andor, 1928/1938. 93.); Illésháza (EA 9546/2. – Hidasy László gy., 1955); Csonkahegyhát (EA 6207/2. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Kislengyel, Rózsásszeg: Milejszeg (EA 6305/9., 30. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Pécs (Muszty László, 1959. 84.); Pécs (Vargha Károly, 1959. 56.); Bosznia-Hercegovina: Závidovics (Pócs Éva szerk., 2012. 194–195. – Vámos Mária gy., 1961); Bajót (BBMNA 20/12–13. – Balogh László gy., 1964); Velence (Reményi József, 1965. 7.; Kovács Sándor Iván, 2001. 208–209.); Bajót – 2 (BBMNA 44/16., 16–17. – Balogh László gy., 1968); Lukácsháza (MOA 13527. – Domonkos János gy.); Szentgál – 2 (Vajkai Aurél, 1987. 207–208., 268.); Kopács (Lábadai Károly, 1994. 398.); Boda (Pesti János szerk., 2002. 115.).

FF: Bodrogszegi (Tompa Mihály, 1846. 155–159.; Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Diósgyőr (Tompa Mihály, 1854. 91–98.; Uő, 1970. 572–577.); Salgótarján vidéke (Findura Imre, 1864. 44.); Diósjenő (Hanusz István, 1892. 14.); Píliny (Nyáry Albert, 1909. 135–136.); Szihalom (EA 5560/200. – Koós Antal gy., 1912); Penc – 3, Nézsa, Csővár (EA 9593/4–5., 7., 9–10., 15. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Csővár (EA 12164/9. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Regéc – 2 (DENIA 357/29., 30–31. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Buják (Patay Pál, 1959. 8.); Fony, Korlát (Ferenczi Imre, 1960. 412–423., 427.); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 54. – 1961); Mogyoróska (EA 7105/7. – Diószegi Vilmos gy., 1962); Tarcál (Pócs Éva szerk., 2012. 191–192. – Dobos Ilona gy., 1962); Bodrogkeresztúr (HOMNA 2104/223–224. – Szabó Lajos gy., 1968); Borsodnádásd (EA 22001/11–12. – Dobosy László gy., 1975); Szögliget (EA 19490. – Hajdú Imre gy., 1977); Szuhogy (Hajdu Imre, 1997. 164. – 1977); Baraca (B. Kovács István, 1994. 236.); Szögliget (MZA 88715. – Magyar Zoltán gy., 2013).

tán gy., 1996); Nógrádsipek (PMNA 1526. – Csizmadia Erzsébet gy., 2001); Szögliget, Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 360–361., 363.); Szécsénykovácsi (MZA 25615. – Varga Norbert gy., 2002); Óbást (Magyar Zoltán, 2006b. 61.); Perjése (MZA 93051. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Ormándlak (EA 33313/19. – Rózsás Csabáné gy., 2013).

AF: Beregszász (Tompá Mihály, 1846. 59–65.; Uő, 1870. 524–527.); Szeged (MFMNA 43-1967/11–13. – Bakay Ferdinánd gy., 1856–1857); Beregszász (Részó Ensel Sándor, 1861. 210.); Beregszász (Hanusz István, 1892. 8.); Szeged-Királyhalom (EA 2812/II. 278. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Csongrád (EA 1394/3. – Magyar Sándor gy., 1900); Szeged vidéke (Móra Ferenc, 1958. 238. – 1912); Hajdúszoboszló (Szívós Béla, 1912. 30., 32.); Királyhelmec (Magyar Zoltán, 2009b. 98. – Gaál István gy., 1913); Tiszafüred (Ecsedi István, 1925. 100.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Mezőtelegd (Sass Kálmán, 1935. 64–65.); Homokmégy – 2 (Gunda Béla, 1942. 146–147., 147.); Tiszafüred (Szűcs Sándor, 1943. 2.); Tiszaigar (MNAR HS ltsz. n. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Hajdúbagos (EA 5883/9. – Béres András gy., 1953); Nagyecsed (Luby Margit, 1985. 68. – 1954); Kőtelek (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105367. – Pócs Éva gy., 1962); Nagykereki (Ferenczi Imre, 1965. 248.); Nagydobos (Mező András, 1967. 140.); Nyírbátor – 2 (MZA 71538., 71539. – Lackovits Magdolna gy., 1967); Nagykereki, Pocsaj (MZA 71546., 71555. – Lackovits Emőke gy., 1968, 1969); Nagyecsed (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 262.); Tákos (Molnár Sándor, 2003. 186.); Püspökladány (Szűcs Sándor, 1977. 172.); Mezőkaszony (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105403. – Ferenczi Imre gy., 1973); Hegyközszentmiklós – 3 (Bihari népmondák, 1995. 133–135., 142–144. – Molnár Jolán gy., 1980); Szatmár megye (Luby Margit, 1983. 110.); Mezőtelegd (Beke György, 1984. 222.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 861.; Uő, 2004. 154.); Kisléta (Jakab László–Kálnási Árpád, 1987. 64.); Beregszász vidéke (Keresztély Balázs szerk., 1992. 60–61. – Dalmay Árpád gy., 1987); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 315.); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004a. 407.); Nagykágya (Magyar Zoltán, 2012c. 157–158.); Bene – 2 (MZA 94339., 94340. – Magyar Zoltán gy., 2012); Újkígyós (MZA 99468. – Magyar Zoltán gy., 2014).

ER: Kisderzsida (Kőváry László, 1840. 9. szám.); Torda (Uő, 1853. 110.; A Nagy Világ Képekben, 1855. 141. – Kőváry László cikke); Torda, Kolozsvár (Uő, 1857. 26–27., 31.); Bogártelke (Jankó János, 1892. 36.); Désfalva (Erdély-Erdély Népei, 1901. 28. – Kelemen Lajos gy.); Szind (Téglás István, 1907. 10.); Kolozsvár (EA 5560/84. – Bátky Zsigmond gy., 1941); Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 49.); Ketesd (Kovács Ágnes, 1944. I. 162.); Szilágybagos (Nagy Réka, 2015. 168. – Szabó Miklós verses mondafeldolgozása, 1957); Lele (MZA 48978. – Magyar Zoltán gy., 2001); Lele (Bura László, 2004. 32–33.; Uő, 2008. I. 413.); Lele – 2, Szilágynagyfalva (Magyar Zoltán, 2007a. 247., 287–288., 321.); Köröstárkány (Uő, 2013a. 82.).

SZ: Kissolyos – 3 (A magyarországi boszorkányság forrásai III., 2002. 631–632., 636. – tanúkihallgatási jegyzőkönyvek, 1733.); Felsőrákos (Kriza János, 2013. 516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Alsósófalva (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2013. 14. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Nyárádremete (Uők, 2014. 162. – Pesty Frigyes, 1864. 162.); Etéd (Szabó Sámuel, 2009. 230. – Gagy Samu gy., 1865–1866); Szentábrahám (Orbán Balázs, 1868. I. 121.); Csíkrákos (Uő, 1869. II. 72.); Ikafalva (Uő, 1869. III. 96.); Olasztelek (Kolumbán Samu, 1895. 298.); Csíkrákos (Duka János, 1993. 48. – 1942); Árkos (Mozsolics Amália, 1943. 50.); Lemhény (MZA 57545. – Fülöp Imre gy., 1974); Kibéd (Ráduly János, 2006. 40. – 1985); Székelypálfalva – 2 (Zsidó Ferenc, 2000. 30., 79.); Gyimes: Sántatelek, Ciherek pataka (Magyar Zoltán, 2003. 345., 349–350.); Oklánd (Magyar Zoltán, 2011d. 184.).

MO: Magyarfalva (Csángómagyar legendák, 2015. 111. – Iancu Laura gy., 2006).

K 13.1.1. Egy véka arany. A kincset rejtő helyen egy véka arany található.

DT: Kopács (Lábadi Károly, 1994. 398.).

FF: Bodrogkeresztúr (HOMNA 2104/224. – Szabó Lajos gy., 1968).

AF: Tiszafüred (Szilágyi Miklós, 1976. 117. – Hajnal István kézírata).

ER: Köröstárkány (Magyar Zoltán, 2013a. 82.).

K 13.2. Ezüstpénzzel teli kádak. A kincses barlangban/pincében/a földben 1/2/3/6/7/11/13/sok kádnyi ezüst van elrejtve.

DT: Igar (Párniczky Józsefné, 1977. 216. – Pesty Frigyes, 1864. Fejér vármegye); Visegrád/Nagymaros (Arányi Lajos, 1872. 174.); Dömös (Nedeczky László, 1880. 113.); Kiskőszeg (EA 5560/305–308. – Mautner Julianna gy., 20. század eleje); Lébény/Mecsér (Ruff Andor, 1928/1938. 93.); Nemespátró (TGYMA A/97-68/77. – Hofer Tamás gy., 1951); Rózsásszeg (EA 6305/30. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Pécs (Vargha Károly, 1959. 56.); Bajót (BBMNA 44/16. – Balogh László gy., 1968); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 268.).

FF: Salgótarján vidéke (Findura Imre, 1864. 44.); Piliny (Nyáry Albert, 1909. 135–136.); Szihalom (EA 5560/200. – Koós Antal gy., 1912); Penc, Néza (EA 9593/9–10., 10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Szécsény (EA 4502/20. – Tóth Árpád gy., 1935); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 54. – 1961); Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 363.).

AF: Szeged (MFMNA 43-1967/11–13. – Bakay Ferdinánd gy., 1856–1857); Tiszafüred (Ecsedi István, 1925. 100.); Mezőtelegd (Sass Kálmán, 1935. 64–65.); Tiszafüred (Szűcs Sándor, 1943. 2.; Uő, 1957. 262.); Kőtelek (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105367. – Pócs Éva gy., 1962); Beregszász (Keresztély Balázs szerk., 1992. 103. – Schubert Gyula gy., 1964); Nagykereki, Pocsaj (MZA 71546., 71555. – Lackovits Emőke gy., 1968, 1969); Nagyecsed (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 262.); Püspökladány (Szűcs Sándor, 1977. 172.); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 144. – Molnár Jolán gy., 1980); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 315.).

ER: Kolozsvár (Kőváry László, 1857. 31.); Kolozsvár (EA 5560/84. – Bátky Zsigmond gy., 1941).

SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Olasztelek (Kolumbán Samu, 1895. 298.); Székelypálfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 79.).

K 13.3. Rézpénzzel teli kádak. A kincses pincében/barlangban 1/3 kádnyi rézpénz van elrejtve (az arannyal és ezüsstel teletöltött kád/kádak mellett).

FF: Nyitra* (Magyar Népköltési Gyűjtemény XIII., 1914. 438–439. – 19. század közepe); Szihalom (EA 5560/200. – Koós Antal gy., 1912); Penc (EA 9593/9–10. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 363.).

AF: Kőtelek (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105367. – Pócs Éva gy., 1962).

SZ: Olasztelek (Kolumbán Gábor, 1895. 298.).

→MZ VIII. A 23.

K 14. Kinccsel teli üst.

K 14.1. Aranypénzzel teli üstök. A kincses barlangban/pincében/veremben/a földben 1/2/7 arannyal teletöltött üst (rézüst/vasüst/bogrács/katlan/kondér) van elrejtve.

KM: H. n. (Tompai Mihály, 1854. 108–113.; Uő, 1870. 493–495.); H. n. (Uő, 1870. 585–587.).

DT: Kopács (Lábadai Károly, 1994. 398. – Katona Imre gy., 1942); Tejfalu* (Csiba Lajos diáriuma, 1996. 96. – 1946); Petrikeresztúr (EA 6305/5. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Bosznia-Hercegovina: Závidovics/Egyházaskozár (MNAR Hs 102301. – Vámos Mária gy., 1961); Kaposvár (MOA 11096. – Eperjessy Ernő gy., 1963); Szentmihályhegy – 2 (MZA 54810., 54811. – Eperjessy Ernő gy., 1963); Órtilos (Eperjessy Ernő, 2009. 190. – 1963); Rábapordány (MZA 111051. – Balázs Lívia gy., 1973); Velence (Gács Béla, 1978. 8.; Kovács Sándor Iván szerk., 2008. 212.); Kórógy (Ferenczi Imre, 1979. 208.); Mosonújhely (Edelényi Adél, 2004. 39., 253.); Miklósfa (Kardos Ferenc, 2010. 37. – Kotnyek Istvánné gy.).

FF: Szendrőlád (EA 4654/71. – Osváth József gy., 20. század eleje); Torna (Magyar Zoltán, 2001a. 365. – Móricz József gy., 1930-as évek); Kishuta (EA 6511/6. – Balassa Iván gy., 1957); Tokaj (EA 7480/52. – Pap Miklós gy., 1960); Szögliget (HOMNA 1361. – Paládi-Kovács Attila gy., 1961); Széphalom/Karcsa (EA 12812/201–202.; MZA 96871. – Balassa M. Iván gy., 1961); Tarcál (EA 7207/63. – Dobos Ilona gy., 1962); Baskó (EA 13531/53. – Buzás Bálint gy., 1962); Baskó (DE MNYT K-309/52. – Buzás Bálint gy., 1963); Mikóháza (HOMNA 1718/39. – Pataki Katalin gy., 1966); Érsekvadkert (Bihari Anna, 1980. 294–295. – Körner Tamás gy., 1966); Érsekvadkert (MNAR HS 82301. – Körner Tamás gy., 1966); Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 52.); Nagybózsza (MNAR HS 3109. – Nagy Lajos gy.); Novaj (Heves megye földrajzi nevei, 1970. I. 163.); Márianosztra (EA 17907/36. – Hála József gy., 1973); Nagyborzsöny (Hála József, 1977. 613.); Mikolcsány (Ujváry Zoltán, 1982. 39.; Uő, 1986. 58.); Nógrádszakál (Ipolyvölgyi Németh J. Krizosztom, 1991. 205.); Jablonca, Körtvélyes – 2, Torna – 2 (MZA 88722., 115., 48831., 68145., 88735. – Magyar Zoltán gy., 1995–1998); Torna, Körtvélyes – 2, Tornaszentjakab (Magyar Zoltán, 2001a. 152., 234., 358., 360.); Torna (MZA 84356. – Magyar Zoltán gy., 2003); Csalár, Rárósmúlyad (MZA 84184., 84185. – Varga Norbert gy., 2003); Lukanénye, Nagyida, Nagyszalánc, Rimaszécs, Sajógömör (MZA 84022., 84686., 84807., 93045., 93084. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006–2009); Rudna (Magyar Zoltán, 2011c. 72–73.).

AF: Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1940. 457. – 1907); H. n. (Szívós Béla, 1912. 30.); Szeged vidéke (Csefkó Gyula, 1929. 193.); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.); Nagyszénás* (Gunda Béla, 1934. 21.); Nyírgyulaj (Ortutay Gyula, 1935. 248.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1936. 302–303.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1940a. 2.); Komádi (EA 168/38–39. – Molnár Balázs gy., 1941); Kelebia (EA 21576/30. – N. N. gy., 1943); Paszab (EA 2232/18. – Turi Sándor gy., 1948); Tiszaigar (EA 4094/234. – Katona Imre gy., 1949); Békés, Gyula (EFMA 106-67/1., 3. – Maróti György gy., 1951); Nyírbátor (EA 4036/23. – Béres András gy., 1953); Tömörkény (EA 4264/2. – Károlyi László gy., 1953); Tyukod (EA 5860/176.; Pócs Éva szerk., 2012. 377. – Ferenczi Imre gy., 1953); Füzesabony (MNAR HS 10216. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Ajak (Luby Margit, 1985. 67–68. – 1954); Békés megye (Szűcs Sándor, 1959. 41.); Kunhegyes (GYINMA 300/24. – Szűcs Sándor gy., 1959); Újdombrád (JAMNA 139-67/39.; NIFA 100/18. – Szabó Erzsébet gy., 1959); Biharnagybajom (GYINMA 135/3. – Szűcs Sándor gy.); Füzesgyarmat (MOA 7784. – Szűcs Sándor gy.); Törökszentmiklós (MOA 1748. – N. Bartha Károly gy.); Omor (AFAR F 4783. – Vőő Gabriella gy., 1960); Kállósejmen-Újfaluret (JAMNA 190-67/51. – Erdész Sándor gy., 1961); Géberjén, Mátészalka (NIFA 105/20., 74. – Dégh Linda gy., 1961); Győrtelek (MNAR HS 121013. – Dégh Linda gy., 1961); Tiszamogyorós – 2 (NIFA 124/120–121.; MNAR HS 30201., 70403. – Dégh Linda gy., 1962); Karcsa – 2 (Balassa Iván, 1963. 338., 495–496.); Gáva (JAMNA 391-67/6. – Bacskai Antal gy., 1966); Vaja (JAMNA 380-67/11. – Muraközi Ágota gy., 1966); Kisvárda (EA 14782/19. – Bodnár Bálint gy., 1966); Veresmart (JAMNA 395-67/IIa. 12. – Bodnár Bálint gy., 1967); Biharkeresztés – 2 (MZA 71585., 71587. – Lackovits Emőke gy., 1968); Ludas (Matijevics Lajos, 1970. 93.); Kölcse – 2,

Nyírparasznya (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259., 265.); Nyírmada (Molnár Sándor, 2003. 185.); Kistelek (Bosnyák Sándor, 1973b. 82–83.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 129–130. – Fábíán Imre gy., 1974); Váncsod (Módy György, 1975. 670.); Karcsa (Balassa Iván, 1975. 27–28.); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114–115.; Uő, 1987. 259.); Rákóczifalva (EA 20436/81. – Bátor Magdolna gy., 1977); Karcag – 2 (GYINMA 1414-76/17., 17–18. – Krémer László és Heteyési Sándor gy., 1976); Gombos – 2 (Jung Károly, 1978. 301–302., 302.); Ordas (Kuczy Károly, 1980. 73. – Besenczi Károly gy.); Újkígyós – 2 (Krupa András, 1981. 175., 177–180.); Kunszentmárton (MOA 12710. – Villányi Péter gy., 1981); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 601.; Uő, 1992. 313.); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 172.); Balkány (Gunda Béla, 1989. 76.); Tótfalu (Papp György, 1989. 145.); Bogaras/Tótfalu (Jung Károly szerk., 1994. 44.); Cserkeszölő (Jász-Nagykun-Szolnok megye földrajzi nevei V., 1994. 65.); Beregújfalu (Penckőferné Punykó Mária, 1995. 261–262.); Mezőladány (JAMNA 1015-96. – Veres János gy., 1995); Jászkarajenő (EA 27519/41. – Tóth Klára gy., 1997); Nyírség (Bodnár Zsuzsanna, 2001. 110.); Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 408.); Aracs (Aracsi Vajda János, 2007. 30.); Battyán (Magyar Zoltán, 2009b. 99.); Nagykágya (Uő, 2012c. 157.); Bene/Kígyós (MZA 94636. – Magyar Zoltán gy., 2012); Feketegyarmat (MZA 99638. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Iriny (MZA 107201. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Élesd (Lehoczky Tivadar, 1868. 76.); Csarnóháza (K. Nagy Sándor, 1888. III. 88.); Nagykapus (Jankó János, 1892. 36.); Nagykeresztes (Kádár József, 2000. 83. – 1892); Harasztos (Jankó János, 1893. 35.); Feketehalom* (Müller, Friedrich, 1885. 98.; Herrmann Antal, 1893. 29.); Nagygág völgye* (Zsúrek Antal, 1895. 436.); Beszterce* (Balásy Dénes, 1897. 297–298.); Fekete-Körös völgye, Köröstárkány (Györfly István, 1916. 88.); Magyargyerőmonostor (MTA NTI K 648/3–4. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Magyarózd (Horváth István, 1971. 45.; Uő, 1980. 47.); Szék (Hoppál Mihály, 1976. 70.); Kisnyégerfalva (Bihari népmondák, 1995. 118. – Fábíán Imre gy., 1984); Dipse (Felebarát, 1991. 5–6. szám, 25.); Szind (Vöő Gabriella, 1992. 198.); Mezőbodon – 2, Tóhát (Keszeg Vilmos, 1992. 203., 206–207.); Aranyosszentmihály – 2 (Komáromi Tünde, 1994. 36., 37–38.); Bethlen („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 200.; Magyar Zoltán, 2012a. 378. – Balla Tamás gy., 1995); Retteg (Magyar Zoltán, 2011a. II. 284. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Uzdíszentpéter (Hints Miklós, 1995. 29.); Tordatúr – 4 (Csögör Enikő, 1998. 230–233., 236.); Kárásztelek (MZA 637. – Magyar Zoltán gy., 2000); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 143.); Szászsombor, Újös (MZA 60314., 60387. – Orbán Dániel gy., 2003); Várasfenes (Szabó László, 2004. 27.); Magyarkiskapus, Kalotaszentkirály-Zentelke – 2, Magyarvalkó, Magyarvista – 2 (Magyar Zoltán, 2004a. 313., 318., 321–322., 325–326., 373.); Inaktelke (Uo., 317. – Bosnyák Sándor gy.); Dányán, Küküllődombó, Magyarbénye, Szásznagyvesszős (Uő, 2005a. 145–147.); Magyarpéterfalva (Uo., 145.; Uő, 2008a. 292.); Magyarszarvaskend, Kolozsorsa (MZA 82891., 82889. – Magyar Zoltán gy., 2006. 2007); Alsóvalkó, Égerhát, Ipp, Magyaroroszló, Szér, Szilágyborzás, Szilágyfőkeresztúr, Szilágyzentkirály, Vérvölgy (Magyar Zoltán, 2007a. 319., 321–322., 324–328.); Magyarbecse, Búzásbocsárd, Magyarózd, Csombord (Uő, 2008a. 291., 293., 295., 398.); Magyarvista (András Erzi Erdei, 2008. 286.); Lozsád (Magyar Zoltán, 2009d. 145.); Alsórákos, Mezőverese gyháza, Szelecske (MZA 91266., 76236., 91412. – Magyar Zoltán gy., 2010–2011); Alsórákos, Héjjasfalva, Somogyom*, Halmágy, Kövend, Kolozs (Magyar Zoltán, 2011a. I. 285–286., 318., 373., 444., 492.); Dobra, Domokos – 2, Kőszegremete (Uő, 2011a. II. 253., 325–326., 423.); Ördöngösfüzes – 3 (Uo., 54., 78.; Uő, 2012a. 241., 399.); Mezőverese gyháza – 2, Szentmáté, Vice (Uő, 2011a. II. 151–153.; Uő, 2012a. 375., 379., 382–383. – Orbán Dániel gy.); Cege, Kékes, Magyarpalatka, Szászsom-

bor, Szentmáté, Uzdiszentpéter, Visa (Uő, 2012a. 375–376., 381–382., 392., 395.); Vice – 2 (Uo., 378., 379. – Tomisa Ilona gy.); Detrehemtelep (Keszeg Vilmos, 2012. 48.); Rév (MZA 94449. – Magyar Zoltán gy., 2012); Kisnyégerfalva (Magyar Zoltán, 2013a. 76–77.).

SZ: Erdőfüle (Bod Péter, 1984. 158. – 18. század közepe); Etéd (Szabó Sámuel, 2009. 230. – Gagy Samu gy., 1865–1866); Homoródkarácsonyfalva, Olasztelek (Orbán Balázs, 1868. I. 184., 221–221.); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.); Dálnok (Farág József, 1947. 111.); Istensegíts (EA 4642/118. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Ditró (EA 3058/22. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Farkaslaka (MNAR HS 70104. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Maroshévíz – 3 (BBE MIK D-34/153–155. – Bodor József gy., 1964); Kézdiálbis, Maksa, Eresztevény (MZA 57517., 57514., 57525. – Kakas Zoltán gy., 1967–1968); Ojtoz (EA 24515/18–19. – Kakas Zoltán gy., 1968); Atyha (MNAR HS 121002. – P. Madar Ilona gy., 1968); Csíkszereda (Duka János, 1993. 37–39. – 1968); Istensegíts (MNT 23/4. – N. N. gy., 1969–1975); Haraly (EA 24515/5. – Kakas Zoltán gy., 1970); Szentivánlaborfalva (MZA 57568. – Kakas Zoltán gy., 1971); Szentivánlaborfalva (EA 24515/19–21. – Kakas Zoltán gy., 1971); Dálnok (Sándor István, 1972. 9.); Gyimes: Hidegség pataka (Salamon Anikó, 1987. 146. – 1972); Dálnok (Katona Imre, 1973. 103.); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 188. – Balla Tamás gy., 1973); Istensegíts (Bosnyák Sándor, 1977. 77.); Etéd (EA 24231/131–132.; (Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 92. – Gagy József gy., 1978); Homoródkarácsonyfalva (Gergely Géza Péter, 1979. 3.); Csíkszentdomokos („Beszéli a világot, hogy mi magyarok...”, 1998. 299. – Kopacz Katalin Csilla gy., 1994); Szolokma, Hargita megye (MZA 98424., 98446. – Gagy József gy., 1996); Székelyhodos – 2 (BBE MIK D-108/86–87., 87. – Szabó Enikő gy., 1998); Székelyhodos (Balássy Enikő, 2001. 101–102.); Bibarcfalva (Lőrincz Sándor, 2001a. 34.); Gyimes: Bükkhavas pataka, Farkaspalló, Hidegség pataka, Kostekek, Magyarcsügés, Nagygyimes (Magyar Zoltán, 2003. 331., 339–340., 343–344.); Gyimes: Ciherek pataka (Uo., 349–350.; Uő, 2006d. 92.); Gyimes: Farkasok pataka (Uő, 2003. 345–346.; Uő, 2008b. 97–98.); Gyimes: Áldomás pataka (Antal Mária, 2004. 69.); Gyimes: Kostekek – 2, Magyarcsügés – 2 (Takács György, 2004. 371–372., 374.); Székelykeve (Beszédes Valéria, 2005. 114.); Nyárádmagyarós, Nyárádselye, Nyárádszentimre (Magyar Zoltán, 2007b. 69–71.); Miklósvár (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 205.); Csíkszentkirály (Tánczos Vilmos, 2008. 86–88.); Gyimes: Farkasok pataka, Deményháza (Magyar Zoltán, 2011a. I. 104., 184–185.); Székelytomba (Uő, 2011a. II. 520.); Homoródkarácsonyfalva (Uő, 2011d. 176.); Gyimes: Farkasok pataka (MZA 99491. – Magyar Zoltán gy., 2014); Gyergyótölgyes: Hágótó, Gyergyóholló, Gyimes: Farkasok pataka (MZA 106155., 106160., 106231. – Magyar Zoltán gy., 2016); Korond (MZA 111610. – Magyar Zoltán gy., 2018).

MO: Magyarfalu (EA 7480/46. – Szabó Mátyás gy., 1951); Kléze (Bosnyák Sándor, 1980. 134.); Magyarfalu (Csoma Gergely, 2016. 39–40. – 1990); Trunk – 2 (KJNTA ltsz. n.; MZA 66786., 66787. – Kinda István gy., 2001).

K 14.2. Ezüstpénzzel teli üstök. A kincset rejtő helyen egy ezüstpénzzel teletöltött üst/egy arannyal és ezüsttel teli üst van elhelyezve.

AF: Kállósemjén-Újfalu (JAMNA 190-67/51–54. – Erdész Sándor gy., 1961); Fehérgyarmat (Luby Margit, 1983. 109.); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 134.); Szásznyagvesszős, Vámosgálfalva (Magyar Zoltán, 2005a. 145.).

K 14.3. Rézpénzzel teli üstök. A kincset rejtő helyen egy rézpénzzel teli üst van eldugva.

AF: Újkígyós (Krupa András, 1981. 178.).

ER: Vámosgálfalva (Magyar Zoltán, 2005a. 145.).

SZ: Szolokma (Hiedelemszövegek Székelyföldről, 2015. 67. – Gagy József gy., 1996).

→MZ VIII. A 24.

K 15. Kinccsel teli hordó.

K 15.1. Aranypénzzel teli hordók. A kincses barlangban/pincében/más titkos helyen 1/2/3/5/9/10/12/366/sok arannyal teletöltött hordó/ezüsthordó/aranyabroncsos hordó/fekete hordó/hordócska van elrejtve.

DT: Döbréte (Gönczi Ferencz, 1901. 412.); Göcsej (Uő, 1914. 174.); Bajna (BBMNA 41/6. – Kisbán Eszter gy., 1970 k.); Mecser (XJMNA 765-73. – Gulyás Éva gy., 1971); Nemesbükk (Sági Károly, 1982. 365.); Szentdén (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 498-499.; Pesti János szerk., 2002. 242.).

FF: Eperjes (OSZK K Quart. Hung. 1514. IX/2. – Pulszky Ferenc gy., 1841); Dobsina (Szojka Gyula, 1884. 33.); Diósgyőr (Siegmethe Károly, 1889b. 63.); Regéc (DENIA 357/28-29. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Érsekvadkert (MOA 700. – Körner Tamás gy., 1966); Bodrogkeresztúr (Dobos Ilona, 1988. 353. – Szabó Lajos gy., 1968); Sirok (ENA 1619-73/3. – Sebestyén Csilla gy., 1973); Hangony (EA 22001/20-21. – Dobosy László gy., 1975); Putnok (Sági Károly, 1982. 365-366.); Baraca (B. Kovács István, 1994. 227-228.); Abaújszántó (HOMNA 6890/5. – Nagy Imre gy., 2000); Szilice, Szögliget (Magyar Zoltán, 2001a. 331., 362.); Bekölce (Zábrátzky Éva, 2004. 336. – Bakó Ferenc gy.); Óbást (Magyar Zoltán, 2006b. 61.); Mucsény, Guszona (Magyar Zoltán-Varga Norbert, 2007. 115., 157.); Kuntapolca (MZA 93050. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Éradony (Vasárnapi Ujság, 1864. 359.); Debrecen (Balkányi Szabó Lajos, 1865. 22.); H. n. (Szívós Béla, 1912. 30.); Nyírparasznya (EA 6367/1222. – Szendrey Zsigmond gy., 1920-as évek); Békés (EFMA 106-67/1. – Maróti György gy., 1951); Kismarja (Ferenczi Imre, 1962. 219.; Szekeres Gyula, 2004b. 269. – Béres András gy., 1954); Nyírbátor (Erdész Sándor, 1998. 356. – 1962); Nagykeréki (Ferenczi Imre, 1965. 248.); Nyíregyháza (JAMNA 454-69/IV. 540-542. – Erdész Sándor gy., 1968); Jászdózsa (MNAR HS 91501. – Gulyás Éva gy., 1969-1975); Aporliget, Kemece, Mezőladány – 2 (Ferenczi Imre-Molnár Mátyás, 1972. 256., 258., 260-261.); Nyírmada (Molnár Sándor, 2003. 185.); Máriabesnyő (Schram Frenc, 1975. 278.); Zsombó (Bálint Sándor, 1975. 614-615.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 139. – Baranyi Katalin gy., 1980); Szeghalom (Szende László szerk., 2002. 91.); Szeghalom, Ceglédbercel, Hódmezővásárhely (Szende László, 2002. 410-412.).

ER: Bikáca (Pesty Frigyes, 1864. Közép-Szolnok vármegye); Máriaradna (Gabnay Ferenc, 1886. 1.); Bogdánháza* (Boér Miklós, 1907. 49.); Torda vidéke (Téglás István, 1915. 287.); Bádok (Szabó T. Attila-Gergely Béla, 1945. 33.); Szilágybagos (Nagy Réka, 2015. 171. – Szabó Miklós verses mondafeldolgozása, 1957); Várkudu (Duka János, 1993. 49-50.); Nagymoha (AFAR Mg. 1583. II. i. – Faragó József gy., 1967); Gyalu (Szabó Géza, 1978. 70-71.); Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 137-138. – Fábian Imre gy., 1984); Vajasd (Magyar Zoltán, 2008a. 297.).

SZ: Parajd, Homoródkarácsonyfalva (Orbán Balázs, 1868. I. 137., 185.); Oltszem (Uő, 1869. III. 57.); Homoródkarácsonyfalva (Herrmann Antal, 1894. 283.); Árkos (Mozsolics Amália, 1943. 50.); Andrásfalva (Dégh Linda, 1955. I. 101.); Nagykede (Nagy Endre-Péter Sándor, 2004. 87. – Demeter Ilona gy., 1958); Maksa (Kakas Zoltán, 1970. 3.); Nagykede (Vöő Gabriella, 1981. 255.); Gyimes: Gyepece (MZA 458. – Magyar Zoltán gy., 1996); Gyimes: Gyepece – 2 (Magyar Zoltán, 2003. 260., 336-337.); Gyimes: Csinód (Uo., 338.; Uő, 2009a. 287.); Gyimes: Kostelek – 2 (Takács György, 2004. 373., 374.); Gyimes: Farka-

sok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 152–153.; Uő, 2009a. 111.); Gyimes: Ciherek pataka (Uő, 2011a. I. 106.).

MO: Magyarfalu (MNAR HS 102102. – Vámos Mária gy., 1961); Magyarfalu (Bosnyák Sándor, 1980. 122.).

K 15.2. Ezüstpénzzel teli hordók. A kincses barlangban/pincében 1/3/sok ezüstpénzzel teli hordó van elrejtve.

DT: Döbréte (Gönczi Ferenc, 1901. 412.); Göcsej (Uő, 1914. 174.); Loretto (Mohl Adolf, 1926. 199–206.); Lébény/Mecsér (Ruff Andor, 1928/1938. 93.); Mecsér (XJMNA 765-73. – Gulyás Éva gy., 1971).

FF: Putnok (Sági Károly, 1982. 365.); Abaújszántó (HOMNA 6890/5. – Nagy Imre gy., 2000).

AF: Éradony (Vasárnapi Ujság, 1864. 359.); Máriabesnyő (Schram Ferenc, 1975. 278.); Hódmezővásárhely, Szeghalom (Szende László, 2002. 412.).

ER: Bikáca (Pesty Frigyes, 1864. Közép-Szolnok vármegye).

SZ: Maksa (Kakas Zoltán, 1970. 3.); Nagykeede (Vöő Gabriella, 1981. 255.).

K 15.3. Rézpénzzel teli hordó. A kincses barlangban/pincében az arannyal és ezüsttel megtöltött hordók mellett egy rézpénzzel/bronz váltópénzzel teli hordó/hordócska is el van rejtve.

FF: Putnok (Sági Károly, 1982. 365.); Abaújszántó (HOMNA 6890/5. – Nagy Imre gy., 2000).

AF: Hódmezővásárhely (Szende László, 2002. 412.).

ER: Bikáca (Pesty Frigyes, 1864. Közép-Szolnok vármegye).

→MZ VIII. A 25. →MZ VIII. K 61.

K 16. Kinccsel teli láda, kincses ládika.

K 16.1. Aranypénzzel teli ládák. A kincses barlangban/pincében/a földbe ásva 1/2/9/sok arannyal megtöltött nagy vasláda/megvasalt láda/kézben hordozható kincses ládika van elrejtve.

DT: Zalabér (Takács Lajos, 1972. 516. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1759); Monostorapáti (Zsupos Zoltán, 2009. – kincses írat, 1802); Dunaföldvár-Alsószentiván (Hattyúfi Dezső, 1871. 34.); Vágvecse (Szentkereszty Tivadar, 1895. 416.); Babosdöbréte (Gönczi Ferencz, 1914. 57.); Somló-vidék (Relković Davorka, 1928. 98.); Mecsér (Ruff Andor, 1928/1938); Őrség – 2 (Róka Gyula, 1936. 329–330., 330.); Kisfalud (EA 550. – Németh Sándor gy., 1937); Kocs (Fél Edit, 1941. 174–175.); Gerse (EA 5792/23. – Irányi Lujza gy., 1952); Lovászpata (Pócs Éva szerk., 2012. 503. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Dobri (EA 4188/58. – Diószegi Vilmos gy., 1953); Kislengyel, Milejszeg, Rózsásszeg (EA 6305/10., 29–30. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Szentgál (Vajkai Aurél, 1959. 166–167.; Uő, 1987. 208–209.); Sármellék (MNAR HS 111605. – Dégh Linda gy., 1960); Pécs-Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 135–136.); Kisfalud (XJMNA 130-65/1–2. – Németh Sándor gy., 1963); Csörötnék (Kuntár Lajos, 1964. 630.; Uő, 1990. 198–199.); Andrásfa (DE MNYT K-494/54. – Nagy Erzsébet gy., 1967); Pajzsszeg (NIFA 251/62. – Körner Tamás gy., 1968); Nagyhajmás (MNAR HS 92103. – Gyenei József gy., 1969–1975); Somogyudvarhely (MNR HS ltsz. n.; MZA 111956. – Horváth László gy., 1969–1975); Tahitótfalu (SZFMA 590-70/41. – Zentai Tünde gy., 1970); Nári (EA 16662/2. – Guttman Miklós gy., 1970);

Rinyaszentkirály (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 732.); Nagyvázsony (LDMNA 311/2. – Zsiray Lajos gy., 1978); Somló-vidék (LDMNA 551/11–12. – Németh Alíz és Szabó Márta gy., 1981); Vajszló (Zentai Tünde, 1983. 98.); Csobánka (EA 22384/8. – Séra Éva gy., 1985); Alsóór (Gaál Károly, 1988. 372.); Szalafő (Szikszay Edit, 1990. 38.); Surd (EA 25380/4. – Filák Veronika gy., 1994); Gerse (Mozsolics Amália, 1996. 28.); Miklósfá (Kardos Ferenc, 2010. 37. – Kotnyek Istvánné gy.); Zsitkóc (Magyar Zoltán, 2010. 141.).

FF: Torna vármegye (Bél Mátyás, 2002. 80–81., 103. – 1735); Szolyva vidéke (Csatáry György, 2001. 189. – Lehoczky Tivadar gy., 1885); Körmöcbánya (Versényi György, 2011. 135. – 1894; Uő, 1895. 232.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXVIII., 1901. 165.); Bernecebaráti (EA 4899/13–14. – Korcsmáros László gy., 1952); Regéc (DENIA 357/29. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Körmöcbánya (EA 16019/10–11. – Lánosz Zoltán gy., 1977); Nógrádsípek (Pócs Éva, 1980. 588.); Putnok (Sági Károly, 1982. 365.); Szob (Hála József, 1984. 112.); Regéc (EA 25053/77. – Németh Béla gy., 1992); Börzsöny vidéke (Puskás Péter–Végh József, 1997. 154–155.); Csoltó (MZA 93044. – Varga Norbert gy., 2001); Ipolynyitra (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 153.); Melléte, Cakó (MZA 93079., 93079. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Nagybörzsöny – 2 (MZA 110161., 111202. – Magyar Zoltán gy., 2017, 2018).

AF: Jászberény (Sugár István, 1987. 173–179.; Fűvessy Anikó, 1992. 310–311.; Láng Benedek–Tóth G. Péter szerk., 2009. 127. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1748); Ópusztaszer/Szeged (Dugonics András, 1805. I. 239.); Krassó vármegye (Pesty Frigyes, 1864. Krassó vármegye, 365; Szendrey Zsigmond, 1920. 50.); H. n. (Pesti Napló, 1863. szeptember 12.); Nagyszalonta (Szendrey Zsigmond, 1914. 167–168.); Orosháza (EA 2801/512. – Kálmány Lajos gy., 1914); Földeák (Kálmány Lajos, 1917. 264.); Kunszentmárton (Magyarság, 1925. augusztus 2.; Ethnographia, 1926. 57.); Nagykároly (Luby Margit, 1985. 46–47. – Papp Károly gy., 1928); Kunszentmárton (MNAR HS ltsz. n. – N. Bartha Károly gy., 1931); Szeghalom (Miklya Jenő, 1979. 187–188. – Fehér Gyula gy., 1934); Balsa (Ortutay Gyula, 1935. 249–251.); Bátorliget (Uő, 1940. 364–365.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1940. 455.); Tótkomlós – 2 (EA 2057/6., 7. – Krausz Zoltán gy., 1947); Paszab (EA 2232/1. – Turi Sándor gy., 1950); Gyula (EFMA 106-67/3. – Maróti György gy., 1951); Nagyecsed, Ajak (Luby Margit, 1985. 46., 71–72. – 1954); Kisiratos – 7 (Kovács Ferenc, 1995. 36–39. – 1950-es évek); Hajdúhadház (MOA 11778. – Enyedi József gy.); Tiszaörs (MNAR HS 100102. – Pócs Éva gy., 1960); Zenta (MNAR HS 93002. – Vámos Mária gy., 1961); Pusztaföldvár (Beck Zoltán, 1996. 78. – 1960); Tiszamogyorós (NIFA 124/119. – Dégh Linda gy., 1962); Soltvadkert (MNAR HS 82001. – Égető Melinda gy., 1963); Kondoros (MZA 25389. – Szabó Ferenc gy., 1964); Hódmezővásárhely (MFMNA 165-1969/12. – Domokos Erzsébet gy., 1966); Csongrád (EA 15686/12. – Juhász János gy., 1968); Tiszakécske (MNAR HS 101203. – Lovas Zoltán gy., 1969–1975); Fábiánháza, Ibrány, Kocsord, Nyírbogát, Nyíregyháza, Pusztadobos – 2, Vásárosnamény – 2, Vitka (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 256–257., 259., 264., 266., 268–269.); Tákos, Kisvárd, Laskod – 3 (Molnár Sándor, 2003. 186–187., 194–195.); Topolya (MZA 55126. – Borús Rózsa gy., 1973); Tiszaigaz, Újszentmargita (Barna Gábor, 1974. 282–283., 285.); Tótkomlós (Krupa András, 1974. 300–301.); Váncsod* (Módy György, 1975. 668.); Bátya (Fehér Zoltán, 1975. 114.); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1987. 175.); Bócsa (VKMA ltsz. n.; MZA 33077. – Hulley Alfréd gy., 1978); Kecel (EA 20517/III. 45. – Fehér Zoltán gy., 1978); Csóka, Hódegyháza (Ferenczi Imre, 1979. 190., 192.); Bihardíószeg (Bihari népmondák, 1995. 193. – 1980); Tiszafüred – 2 (Fűvessy Anikó, 1982. 599., 600.); Törökbecse (Jung Károly, 1993. 118. – 1982); Biri (Ratkó Lujza, 1987. 177–179.); Izsák (Mesznéder Katalin, é. n. 14–15.); Kisvárd (JAMNA 951-92. – Veres János gy., 1991); Kunmadaras (Fűvessy Anikó, 1992. 316–317.; Uő, 2002. 53.); Monostorszeg

(Jung Károly szerk., 1994. 43.); Apátfalva (MZA 28391. – Sinkó Rozália gy., 1999); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 159.); Torontáltorda (Aracsi Vajda János, 2007. 14–15.); Beregszász (KMFA ltsz. n.; MZA 94749. – Molnár Krisztina gy., 2008); Dercen (MZA 94342. – Magyar Zoltán gy., 2012).

ER: H. n. (Mozsolics Amália, 1943. 52. – Báthori Anna büntetőpere, 17. század eleje); Lele (Bura László, 2008. I. 413. – Pesty Frigyes, 1864. Közép-Szolnok vármegye); Várasfenes (Kun József, 1998. 24. – 1954); Hétfalu – 2 (AFAR F 8326., 8330. – Nagy Olga gy., 1970); Magyarkiskapus, Magyarlóna* (Szabó Géza, 1978. 115–116., 125.); Andrásy-telep* (Keszeg Vilmos, 1992. 208.); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 234–235.); Kémer (MZA 635. – Magyar Zoltán gy., 2000); Szilágypanit (Magyar Zoltán, 2007a. 326.); Dobra* (Uő, 2011a. II. 452.); Buza (Uő, 2012a. 274.).

SZ: Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 74.); Csíkszereda (Duka János, 1993. 38. – 1968); Énlaka – 2 (EA 24231/70., 158. – Gagy József gy., 1978); Székelypálfalva (Zsidó Ferenc, 2000. 80.); Erdőszentgyörgy (Újfalvi László, 2011. 35.); Bodos – 2, Barót (Magyar Zoltán, 2011b. 195., 197.).

K 16.2. Ezüstpénzzel teli ládák. Az elrejtett egy/több kincses láda/ládika ezüstpénzzel/arannyal és ezüsttel vegyesen van tele.

DT: Győr (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 327. – Nagy Károly gy., 1914).

FF: Regéc (Csorba Csaba, 2005. 190.).

AF: Jászberény (Sugár István, 1987. 173–179.; Fűvessy Anikó, 1992. 310–311.; Láng Bneдек–Tóth G. Péter szerk., 2009. 126–127. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1748); Apátkeresztúr (K. Nagy Sándor, 1888. III. 25–26.); Soltvadkert (MNAR HS 82001. – Égető Melinda gy., 1963); Hajdúhadház (MOA 11778. – Enyedi József gy.); Csongrád (MFMNA 599-1976/4. – Rakonczai Ibolya, Szuszik Zsuzsanna és Tóth Ilona gy.).

K 16.3. Ékszerekkel megtöltött láda. A deportált zsidók az ékszereiket egy nagyobb méretű ládába rejtve ássák el.

AF: Miske (EA 15565/27. – Csincsák Róza gy., 1976).

K 17. Kincsel teli fazék.

K 17.1. Aranypénzzel teli fazekak. A földbe ásva/egyéb titkos helyen egy/több (2/4/stb.) arannyal megtöltött fazék (vasfazék/rézlábas/nagy fekete fazék/cse-répfazék) van elrejtve.

DT: Csekut (Pesty Frigyes, 1861. 142.); Garam mente (Magyar Népköltési Gyűjtemény I., 1872. 447–452.; Rozmaringkoszorú, 1979. 336–339. – Bodros Katica [Dessewffy Virginia] gy., 1972 k.); Sopronkövesd (EA 899/39. – Énekes Kálmán gy., 1921); Somogy megye (Gönczi Ferenc, 1944. 287.); Nagyutas (GMA 5/14. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Szatta (EA 3774/4. – Dömötör Sándor gy., 1952); Visz (Ignác Rózsa, 1953. 193.); Zalaszentlőrinc (EA 3975/4. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Kisasszonyfa (JPMNA 5-75/2. – N. N. gy., 1953); Pálfiszeg (EA 6305/23. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Kisbajom (MNAR HS 90416. – Dobos Ilona gy., 1958); Sármellék (Pócs Éva szerk., 2012. 189–190. – Dégh Linda gy., 1960); Sármellék (MNAR HS 60112. – Dégh Linda gy., 1960); Kéthely (NIFA 28/5. – Salyámossy Judit és Knézy Judit gy., 1961); Mónosokori (EA 5792/1. – Irányi Lujza gy., 1962); Órtilos (Eperjessy Ernő, 2009. 192–193. – 1963); Magyarsók (EA 7304/65. – Molnár Benő gy., 1964); Sopron (XJMNA 496-69/2. – Dobos

Ilona gy., 1966); Kislengyel (NIFA 252/10., 35–38. – Körner Tamás gy., 1968); Bajót (BBMNA 44/17. – Balogh László gy., 1968); Belsőbaránd (IKMNA 69.2/57. – Gelencsér József gy., 1969); Órimagyarósd (SMNK 859/2. – Avas Kálmánné gy., 1971); Keménfa (EA 18018/21. – Avas Kálmánné gy., 1972); Ócsény (WMMEA 559-79/14. – Andics János gy., 1975); Döbrököz (WMMEA 559-79/14. – Birtalan Ágnes gy., 1977); Laskó – 2 (Ferenczi Imre, 1979. 205.); Törökkoppány – 2 (EA 21150/19., 19–20. – Bősze Gábor gy., 1981); Mohács (Baranya megye földrajzi nevei II., 1982. 479.); Felsőmocsolád (RRMNA 1716/40–41. – Orbán Gézané gy., 1984); Kisdörgicse (EA 22216/98. – Mészáros Gyula gy.); Várvolgy (Petánovics Katalin, 2005. 300. – 1992); Gerse – 2 (Mozsolics Amália, 1996. 28.); Köveskál (Lukács László, 1998. 219.); Hidaskürt (MZA 90757. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

FF: Tavarna (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 343. – Fábíán Elemér gy., 1913–1914); Ipolyszakállós (Dobrovolni Antal, 1935. 40.); Börzsöny vidéke (Kolacskovszky Lajos, 1938. 315.); Ecseg (EA 2460/2. – Manga János gy., 1951); Erdőhorváti (NIFA 163/27. – Ferenczi Imre gy., 1960); Erdőhorváti (HOMNA 2104/105. – Szabó Lajos gy., 1968); Mónosbél (MNT 23/4. – Koós Gábor gy., 1969–1975); Tarcál (Dobos Ilona, 1971. 64.); Szob (Hála József, 1984. 107.); Diósjenő (Végh József, 1998. 81–82.); Kövi (MZA 93040. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006); Guszóna, Sőreg (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 151., 152.); Felsőlác, Garany – 3, Ipolyfödemes, Ipolyhídvég, Szalatnya (MZA 84684., 97540., 97541., 98803., 84014., 90011., 84027. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008–2014).

AF: Izsák (Pest-Pilis Solt-Kiskun vármegye I., 1910. 81.); H. n. (Szívós Béla, 1912. 30., 30–31.); Nagyszénás – 2, Békésszentandrás, Orosháza (Gunda Béla, 1934. 21–23.); Hévízgyörk (MNAR HS 101904. – Dégh Linda gy., 1939); Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 311. – Berta István gy., 1940); Matolcs (Luby Margit, 1936. 59.); Izsák (KJMNA 249.81/2. – Kovács Gyula gy., 1981); Szatmár megye (MOA 1041. – Luby Margit gy.); Kerékteleki (EA 12816/3. – Túri Róbert gy., 1961); Zagyvarékas (MNAR HS ltz. n.; MZA 105361. – Pócs Éva gy., 1961); Pácín (EA 13447/42. – Mészáros Erzsébet gy., 1962); Karcsa – 3 (Balassa Iván, 1963. 181–182., 337–338., 360.); Sárrétudvari (EA 7319/396. – P. Madar Ilona gy., 1963); Zagyvarékas (Pócs Éva, 1964. 153–154.); Nyíregyháza-Bekőbokor (JAMNA 406-67/7. – Muraközi Ágota gy., 1967); Csongrád (EA 15686/3. – Juhász János gy., 1968); Túrkeve (MMMNA 527-1968/112. – Bereczki Imre gy., 1968); Karcsa – 2 (MNAR HS 81401., 121020. – Nagy Géza gy., 1969–1975); Nagyrábé (MOA 11522. – Molnár Ambrus gy., 1960-as évek); Tiszaszentmárton (Molnár Sándor, 2003. 185. – 1960-as évek); Bihardiószeg – 2 (Magyar Zoltán, 2012c. 141. – Papp Artilla gy., 1973); Debrecen (DMNA 1404/1–3. – Kovács István gy., 1974); Biharnagybajom (Szűcs Sándor, 1977. 171.); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 124. – Baranyi Katalin gy., 1980); Hegyközsentmiklós* (Uo., 109. – Molnár Jolán gy., 1980); Doroszló (Kovács Endre, 1982. 60.); Biharugra (DJMNA 3955-95/6. – Sinkó Rozália gy., 1987); Hajdúnánás (Draviczy Imre, 1990. 19–20.); Szolnokháza (Bihari népmondák, 1995. 176–178. – Papp Artilla gy.); Karcag (Örsi Julianna, 1997. 26.); Sáp – 2 (Molnár Ambrus, 2001. 280., 281.); Móricgát, Szank (Fehér Zoltán, 2004a. 408.); Hajós – 2 (Wicker Erika–Knipl István, 2005. 116., 117.; Wicker Erika szerk., 2015. 59–60. – Schön Mária gy.); Péterréve (MZA 91519. – Magyar Zoltán gy., 2010); Albis (Magyar Zoltán, 2012c. 159.); Beregszász (MZA 94317. – Magyar Zoltán gy., 2012).

ER: Nagybánya (Nagybányai boszorkányperek, 2003. 119. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1697); Kalotaszeg (Herrmann Antal, 1893. 180.); Mezőség (Versényi György, 1901. 126.); Szinérváralja (EA 1916/37. – Fábíán Elemér gy., 1913–1914); Kide – 2 (EA 31188/81–83. – Szűcs Sándor gy., 1941); Szék (Magyar Zoltán, 2012a. 380. – Nagy Olga gy., 1949);

Nagymoha – 3 (AFAR Mg. 1582. II. g., j., 1583. I. d. – Faragó József gy., 1967); Szék (Hoppál Mihály, 1976. 70.); Krizba (Seres András, 1984. 491.); Detrehemtelep (Keszeg Vilmos, 1992. 208–209.); Tordatúr – 2 (Csögör Enikő, 1998. 234–235., 236–237.); Györgyfalva (Kós Károly, 2000. II. 362.); Kárásztelek (Czégényi Dóra. 2001. 199.); Mezőverese gyháza – 2 (MZA 28573., 60315. – Orbán Dániel gy., 2002–2003); Kajántó (MZA 82896. – Magyar Zoltán gy., 2006); Szilágyperencesen, Bogdánd (Magyar Zoltán, 2007a. 321., 322.); Magyarbagó – 2, Magyarbükkös, Magyarsárd, Magyarszentbedenek, Marosdécse, Marosgombás, Nagymedvés (Uő, 2008a. 290–293., 297., 333.); Déscichegy (MZA 82888. – Magyar Zoltán gy., 2008); Óraljaboldogfalva (Magyar Zoltán, 2009d. 145.); Magyarbagó, Mészke (Uő, 2011a. I. 441., 443.); Sárosmagyarberkesz (Uő, 2011a. II. 374.); Szentmáté (Uo., 151., Uő, 2012a. 374–375. – Orbán Dániel gy.); Teke, Uzdizsentspéter, Vice, Kispulyon (Magyar Zoltán, 2012a. 276., 375–376., 379–380., 391.); Rév (MZA 94443. – Magyar Zoltán gy., 2012).

SZ: Kissolymos – 2 (A magyarországi boszorkányság forrásai III., 2002. 632., 634. – tanulmányok gyűjteménye, 1733); Etéd (Szabó Sámuel, 2009. 229–230. – Gagy Samu gy., 1865–1866); Homoródkarácsonyfalva (Benedek Elek, 1979. 113. – 20. század eleje); Ilyésmező (Téglás Gábor, 1927. 47.); Csíkrákos (Duka János, 1993. 48. – 1942); Sepsibodok* (Imreh István, 1946. 160.); Bukovina/Kakasd (Dégh Linda, 1955. I. 100.); Andrásfalva (Bosnyák Sándor, 1977. 77.); Dálnok (Zsigmond Győző, 2014. 117–118. – 1991); Havad (Nagy Olga, 2000. 184.); Kissolymos (MZA 61250. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Gyimes: Gyepce, Kostekek – 3, Magyarcsücs* (Takács György, 2004. 365–366., 368., 370., 372., 381.); Gyimes: Áldomás pataka (Antal Mária, 2004. 69.); Dálnok – 2 (Kicsi Sándor, 2006. 35–37., 201.); Székelybere (Magyar Zoltán, 2007b. 70.); Felsőcsernáton (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 123.); Erdőszentgyörgy (Ujfalvi László, 2011. 47.); Nagyajta (Magyar Zoltán, 2011b. 195.); Homoródújfalva (Uő, 2011d. 177.).

MO: Somoska (MNAR HS 60114. – Diószegi Vilmos gy., 1950); Klézse (Halász Péter, 1986. 45.); Magyarfalva (Uő, 2005. 178.).

K 17.2. Ezüstpénzzel teli fazekak. A földbe ásva/egyéb titkos helyen egy/több ezüsttel megtöltött fazék van elrejtve.

DT: Sármellék (Pócs Éva szerk., 2012. 189–190. – Dégh Linda gy., 1960); Bajót (BBMNA 44/17. – Balogh László gy., 1968); Törökkoppány (EA 21150/19. – Bősze Gábor gy., 1981); Radamos (Magyar Zoltán, 2010. 140.).

AF: Szakmár (VKMA 159-82/1. – Tóth Margit gy., 1969); Hajós (Schön Mária, 2005. 34.); Érkeserű (Magyar Zoltán, 2012c. 88.); Hajós (Wicker Erika szerk., 2015. 59., 60. – Scőn Mária gy.).

ER: Nagymedvés (MTA 1017. – Magyar Zoltán gy., 2003); Újös (MZA 28620. – Orbán Dániel gy., 2003); Keresd (Magyar Zoltán, 2011a. I. 373.).

SZ: Felsőrákos – 2 (Magyar Zoltán, 2011b. 196.).

K 18. Kincsel teli cserépedény.

K 18.1. Aranypénzzel teli cserépedények. A földbe ásva/egyéb titkos helyen egy/több arannyal megtöltött cserépedény (köcsög/kancsó/csupor/bögre/kanta/szilke/korsó/tál/stb.) van elrejtve.

DT: Cserdi (Berze Nagy János, 1940. III. 265.); Dozmat (SMK 156/I. 1. – Dömötör Sándor gy., 1951); Vágfarkasd (Gyöpös Zoltán, 1979. 38.); Nagyfödemes, Udvard (MZA 90752., 97063. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011, 2013).

FF: Márianosztra (EA 12891/122. – Korcsmáros László gy., 1955); Monok (EA 18004/26. – Zsuffa Tibor gy., 1973); Nyitrageszt (Magyar Zoltán, 2002. 103.); Fülel

(Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 155.); Garbócbogdány, Sajógömör, Tornaalja (MZA 84809., 93084., 93043. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008–2009); Márianosztra (MZA 110230. – Magyar Zoltán gy., 2017).

AF: Beregszász (Hanusz István, 1892. 8.); Öcsöd (Matthias Mátrainé Varga Róza, 1908. 162.); Nagyszénás (Gunda Béla, 1934. 21.); Sáp, Bakonszeg (Szűcs Sándor, 1936. 303., 304.); Nagysárrét (Uő, 1936. 47.); Bátorliget (Ortutay Gyula, 1940. 235.); Szatmár megye (MOA 1041. – Luby Margit gy.); Zenta (MNAR HS 70125. – N. N. gy., 1961); Vajdácska (EA 13769/17. – N. N. gy., 1963); Sárrétudvari – 2 (P. Madar Ilona, 1967. 77., 79.); Biharkeresztes (MZA 71586. – Lackovits Emőke gy., 1968); Homokmégy (VKMA 3-72/7. – Bárh János gy., 1968); Dávod (MNAR HS 3299. – Grynaeus Tamás gy., 1968); Tiszaszentmárton, Laskod (Molnár Sándor, 2003. 185., 195.); Karcag (Bosnyák Sándor, 1973a. 37–38.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 139–1940. – Fábíán Imre gy., 1984); Zenta (Burány Béla, 2001. II. 235. – 1988); Kispic (Papp György, 1989. 39.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 161.); Tóti – 2 (Magyar Zoltán, 2011a. II. 478., 478–479.).

ER: Köröstárkány (Györfy István, 1916. 88.); Köröstárkány (Bihari népmondák, 1995. 132. – Fábíán Imre gy., 1984); Vice* (Magyar Zoltán, 2012a. 378–379. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1995); Szék (MZA 76240. – Magyar Zoltán gy., 2000; Bosnyák Sándor közlése nyomán); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133–134.); Enyedszentkirály (MZA 1015. – Magyar Zoltán gy., 2002); Bujánháza* (Kónya László szerk., 2003. 63.); Kajántó, Magyarköblös (MZA 82894., 82886. – Magyar Zoltán gy., 2006); Szépenyerűszentmárton, Mezőkeszű (Magyar Zoltán, 2011a. II. 81., 518.; Uő, 2012a. 380–381., 396.); Kolozsnagyida (Uő, 2012a. 380. – Orbán Dániel gy.); Rév – 2 (MZA 94443., 94445. – Magyar Zoltán gy., 2012).

SZ: Kissolymos – 3 (A magyarországi boszorkányság forrásai III., 2002. 632–635. – tanúkihallgatási jegyzőkönyvek, 1733); Sepsibodok (Imreh István, 1946. 158–159.); Csíkszereda (Duka János, 1993. 38. – 1968); Nyárádszereda (EA 27128/2. – Dósa Erika gy., 1995); Gyimes: Csinód (MZA 1515. – Magyar Zoltán gy., 1998); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2003. 338.; Uő, 2009a. 287.); Gyimes: Csinód (Uő, 2009a. 288.); Gyimes: Csinód (Uő, 2011a. I. 107.).

K 18.2. Ezüstpénzzel teli cserépedények. A földbe ásva/egyéb titkos helyen egy ezüsttel megtöltött cserépedény (bögre/csupor/korsó) van elrejtve.

DT: Várölg (Petánovics Katalin, 2005. 302. – Historia Domus, 19. század).

FF: Monok (EA 18004/26. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1765); Taktaharkány (Mizser Lajos, 2005. 494. – Pesty Frigyes, 1864. Harangod-vidék/Zemplén vármegye); Bernecebaráti (Hála József, 1977. 589.).

AF: Paszab (EA 2336/37. – Turi Sándor gy., 1950); Balsa (JAMNA 232-67/3. – Komjáthy Lászlóné gy., 1962); Tiszaszentmárton, Laskod (Molnár Sándor, 2003. 185., 195. – 1960-as évek); Torontáltorda (Aracsi Vajda János, 2007. 27.).

ER: Gyorok* (MZA 91013. – Magyar Zoltán gy., 2010).

SZ: Sepsibodok (Imreh István, 1946. 158–159.); Nyárádszereda (EA 27128/2. – Dósa Erika gy., 1995).

K 18.3. Rézpénzzel teli cserépedény. A földben egy rézpénzzel teli bögre van elásva.

DT: Győr (Verebélyi Kincső szerk., 1998. 326–327. – Nagy Károly gy., 1914).

K 18.4. Drágakövel teli cserépedény. A kincses barlangban egy drágakövekkel teli cserépedény is van.

FF: Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXVIII., 1901. 165.).

K 19. Kincssel teli faedény. A kincses pincében/barlangban/egyéb titkos helyen egy aranypénzzel megtöltött faedény (fakupa/vödör/cseber/teknő/dézsá/stb.) van elrejtve.

DT: Öreglak (Ignác Rózsa, 1953. 193.).

FF: Miskolc (EA 6287/2. – Bodgál Ferenc gy., 1957); Bart (MZA 83705. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2007).

AF: Szeged-Királyhalom (EA 2812/II. 278. – Kálmány Lajos gy., 19. század vége); Biharkeresztes (MZA 71560. – Lackovits Emőke gy., 1968).

ER: Alvinc (Hazánk s a Külföld, 1865. 558.); Kékes (MZA 60317. – Orbán Dániel gy., 2002); Rév (MZA 91066. – Magyar Zoltán gy., 2011).

SZ: Gyimes: Antalok száda (MZA 57600. – Mónus Berta feljegyzése, 1990-es évek); Gyimes: Kostekek (Takács György, 2004. 382.); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2009a. 290.); Oklánd (Uő, 2011d. 184.).

K 20. Kincssel teli kosár. A kincset rejtő helyen egy/két kosárnyi/szakajtónyi aranypénz/két kosár ezüstpénz van elrejtve.

DT: Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 266.).

AF: Biharkeresztes (MZA 71565. – Lackovits Emőke gy., 1968); Laskod (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259.); Hegyközszentmiklós (Bihár népmondák, 1995. 180. – Molnár Jolán gy., 1980); Tótkomlós (Legendás Békés, 2005. 22.).

K 21. Kincssel teli bivalybőr. A kincses barlangban/pincében/várpincében/egyéb titkos helyen egy/több (2/3/7/12/sok) arannyal/arannyal, ezüsttel és gyémánttal megtöltött/drágakövekkel ékesített bivalybőr van elrejtve.

DT: Őrség (Gaál Ferenc, 1873. 176.); Rózsásszeg (Gönczi Ferenc, 1914. 66.); Kotormány (EA 617/9. – Dancs Béla gy., 1942); Csánig (EA 2231/20. – Dömötör Sándor gy., 1950); Gersekarát (EA 2445/5. – Dömötör Sándor gy., 1951); Gersekarát (EA 2702/6. – Dömötör Sándor gy., 1951); Mersevát (EA 6253/6. – Dömötör Sándor gy., 1957); Pálfiszeg (EA 6305/24. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Mónosokori (EA 5792/1. – Irányi Lujza gy., 1962); Velence (Reményi József, 1965. 7.); Kovács Sándor Iván szerk., 2001. 209.); Kercaszomor (EA 17480/64. – Kovács József gy., 1971); Pákozdi (EA 19648/2. – Géro Györgyi gy., 1977); Mersevát (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 310.); Mersevát (Kovács Jenő, 1984. 39.); Csicsó (Fehérváry Magda, 1987. 43.); Óriszentpéter (Szikszay Edit, 1990. 38.); Bakonyjákó (Edelényi Adél, 2004. 250.).

FF: H. n. (Magyar Simplicissimus, 1956. 249. – 1683); Késmárk* (A tengeri kisasszony, 2006. 936–937. – Lindtner Ernő gy., 19. század közepe); Sajóháza (Magyar Zoltán, 2006. 97–98.); Sajóháza (Magyar Zoltán, 2011c. 130.).

AF: Hodász (EA 6367/1810–1811. – Balogh Béla gy., 1920–1936); Nagykorös (Nagy Lajos, 1933. 37.); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 37. – 1950-es évek); Nagykorös (AJMA 190-70/7. – Balanyi Béla gy., 1960); Balsa (JAMNA 232-67/3. – Komjáthy László gy., 1962); Nyírbogdány (JAMNA 238-67/11. – Csermely Tibor gy., 1962); Baktalórántháza (Mező

András, 1967. 22.); Biharkeresztes (MZA 71562. – Lackovits Emőke gy., 1968); Nagyecsed (Ferenczi Imre, 1969. 40.); Kisléta, Mátészalka, Nyírgyulaj (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 259–260., 264.); Tiszakürt (DJMNA 3006-89/3. – Barna Gábor gy., 1976); Nagykőrös (AJMA 418-77/33. – Barna Gábor gy., 1976); Géderlak (Kuczy Károly, 1980. 73. – Pécsi Józsefné gy.); Kecel (Fehér Zoltán, 1984. 860.); Nagykőrös (Novák László, 1986. 297.); Nagykőrös (Erdélyi Erzsébet szerk., 2006. 184.).
 ER: Krizba (Orbán Balázs, 1873. VI. 422.); Torda vidéke (Téglás István, 1915. 287.); Krizba (Seres András, 1984. 491.); Szucság – 2 (Magyar Zoltán, 2004a. 323., 323–324.); Szamosardó (Uó, 2007a. 225.); Krizba – 2, Fehéregyháza, Bolya (Uó, 2011a. I. 250–251., 306–307., 371.); Melegföldvár (Uó, 2012a. 388.).
 SZ: Csíkrákos (Orbán Balázs, 1869. II. 72.); Csíkrákos (Duka János, 1993. 48. – 1942); Oklánd (Magyar Zoltán, 2011d. 184.).

K 21.1. Kincssel teli egyéb állatbőr. A kincs elrejtője egy megnyúzott ökör/kecske/szamar/bika/borjú/bárány/kutya/macska/mókus bőrét rakja tele aranypénzzel.

DT: Hegyhátszentpéter (SMK 245/II. 8. – Surányi István és Surányi János gy., 1954); Pécs (Vargha Károly, 1959. 59.); Velence (Gács Béla, 1978. 8.; Kovács Sándor Iván, 2001. 212.); Lukásháza (MOA 13527. – Domonkos János gy.); Mersevát (Kovács Jenő, 1984. 39.).
 AF: Öcsöd (Matthias Mátrainé Varga Róza, 1908. 163.); Fehérgyarmat (Kálnási Árpád, 1984. 75.).
 SZ: Korond (EA 7357/13. – Dobos Ilona gy., 1964); Gyimes: Kostelek (MZA 382. – Magyar Zoltán gy., 2000); Gyergyótölgyes: Tülsóvíz (MZA 106157. – Magyar Zoltán gy., 2016).

K 22. Kincssel megtöltött zsák. A kincset rejtő helyen egy/három zsák arany/ arany és ezüstpénz van eldugva. / A kincses pincében szákszámra áll az arany.

DT: Sármellék (MNAR HS 60801. – Dégh Linda gy., 1960).
 FF: Alsócsáj (Pesty Frigyes, 1864. Abaúj vármegye, 6.); Szepesség (Versényi György, 1890. 342.); H. n. (Uó, 1895. 131.).
 AF: Karcag (Kimnach Ödön, 1903. 58–59.); Jászdózsa (MNAR HS 81601. – Gulyás Éva gy., 1969–1975).
 ER: Szacsal (Vida Zsigmond, 1975. 134.).
 SZ: Homoródalmás (Kőváry László, 1853. 118.; Uó, 1857. 28.).
 MO: Magyarfalu (Csoma Gergely, 2016. 40. – 1990).

K 23. Kincssel teli tarisznya. A kincset rejtő helyen egy arannyal/arany- és ezüstpénzekkel megtöltött tarisznya/átalvető van eldugva.

DT: Kákics (Kiss Géza, 1952. 555.); Tarany (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 725.).
 AF: Nagyar (Luby Margit, 1938. 172.; Uó, 1939. 408.; Uó, 1985. 30.); Vállaj (Uó, 1983. 111.).
 ER: Nagymoha (Magyar Zoltán, 2011a. I. 343–344. – Faragó József gy., 1967); Almásmálom („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 149–151.; Magyar Zoltán, 2012a. 191–192. – Majla Sándorné Tokos Júlia gy., 1990); Gyerővásárhely (KJNTA 1252-04/6. – Péter Kinga gy., 2003).
 SZ: Homoródkarácsonyfalva (Herrmann Antal, 1894. 283. – Derzsi József kézírata); Erdőszentgyörgy (Újfalvi László, 2011. 32.).

MO: Szabófalva (Harangozó Imre, 2001a. 292. – Domokos Pál Péter és Jagamas János gy., 1958).

K 24. Kinccsel megtöltött koporsó. A kincset rejtő helyen egy arannyal megtöltött koporsó (fakoporsó/érckoporsó/kőszarkofág) van elásva.

DT: Zalavár (Takács Lajos, 1792. 517. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1759); Maradék (MZA 71475. – Magyar Zoltán gy., 2010).

FF: Ajnácskő (Pápai Károly, 1891. 210.); Németlipcse (Kordos Gusztáv, 1905. 312.); Tarcal (EA 7207/51. – Dobos Ilona gy., 1962); Parád (EA 7528. – Dobos Ilona gy., 1965); Zselíz (MZA 91439. – Magyar Zoltán gy., 2006); Szalatnya (MZA 84031. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010).

AF: Topolya (MZA 55153. – Borús Rózsa gy., 1948); Tiszaigar – 2 (MNAR HS ltsz. n. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Tiszabecs (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 266.); Hájós (VKMA 176-82/164. – Harmath Lajosné gy., 1972); Tiszafüred (Barna Gábor, 1979. 37.); Szaján (Ferenczi Imre, 1979. 194.); Margitta – 2 (Bihari népmondák, 1995. 140., 141. – Baranyi Katalin gy., 1980); Tótfalu (Papp György, 1989. 145.); Tornynos (MZA 55210. – Balassa Árpád gy., 2003).

ER: Torda (Orbán Balázs, 1889. 116.); Nagymoha* (AFAR Mg. 1583. I. c. – Faragó József gy., 1967).

K 25. Kinccsel teli fémdoboz. A kincs birtokosa egy fémdobozba (vaskazettába/ezüstkazettába) tölti az aranyait (és egyéb kincseit), majd rejti el azt egy titkos helyre.

DT: Dunapentele (EA 4058/46. – G. Veres Éva gy., 1951); Becsvölgye: Vargaszeg (EA 6305/12. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Sopronhorpács (XJMNA 496-69/2. – Dobos Ilona gy., 1966); Rácalmás (EA 8862/160. – Dobos Ilona gy., 1966); Rácalmás (EA 8862/160. – Dobos Ilona gy., 1968); Vághosszúfalu (MZA 90751. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

AF: Ópusztaszer/Szeged (Dugonics András, 1805. I. 239.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 159.); Aracs (Aracs Vajda János, 2007. 16–17.); Nagyzerénd (MZA 99932. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

ER: Aranyospolyán (Zsigmond Győző, 1993. 123.); Mezőveresegyháza (Magyar Zoltán, 2011a. II. 152.; Uő, 2012a. 376. – Orbán Dániel gy.).

→MZ VIII. A 35.

K 26. Kinccsel teli szobor. Egy állat alakú szobor (kőszobor/ércszobor)/egy üreges kődarab van teletöltve arannyal/arany- és ezüstpénzzel.

→MZ VIII. A 36.

K 27. Kinccsel teli kővályú. A kincset rejtő helyen egy aranypénzzel megtöltött kővályú van elásva.

AF: Tömörkény (EA 4264/1. – Károlyi László gy., 1953); Kiskunhalas (EA 12969/52. – Nagy Czirok László gy., 1961); Móricgát (Fehér Zoltán, 2004a. 407.).

→MZ VIII. A 37.

K 28. Kinccsel teli harang. A templomtoronyból leeresztett harangot a község lakosai teletöltik arannyal/egyéb kincsekkel, majd úgy ássák el/eresztik le egy kútba/süllyeszti egy tó/folyó fenekére.

→MZ VIII. A 38.

K 29. Kinccsel teli zacskó. Aranypénzzel/ezüstpénzzel teli zacskó, amit elrejt/elveszt/megtalál valaki.

DT: Oszkó (Zágorhidi Czigány Balázs, 2002. 150.); Nagybajcs (Edelényi Adél, 2004. 253.).

FF: Barskapronca (Versényi György, 2011. 33. – 1880); Bódvarákó (Magyar Zoltán, 2001a. 348–349.); Sajóháza – 2 (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 90.); Kelenye (MZA 84016. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010).

SZ: Magyarzsákok (Magyar Zoltán, 2011a. II. 519.).

K 30. Egyéb hagyományok.

K 30.1. Hatalmas kincsrakás. A kincses barlangban/pincében/várpincében nagy halmokban/kupacokban áll a rengeteg arany- és ezüstpénz/az arany-, ezüst- és rézpénz/a különféle kincsek.

DT: Mohács (Bosnyák Sándor, 2001. 152–153.).

FF: Kakaslomnic (Greisinger Mihály, 1897. 85.; Neidenbach Ákos, 2000. 54.); Ipolydamásd (EA 2746/5–6. – Magyar Margit gy., 1951).

ER: Hunyad vármegye (Miles, Matthias, 1670. 45.).

MO: Magyarfalu (Csoma Gergely, 2016. 40–41. – 1990).

K 30.3. Kinccsel teli ökörszarv. A kincset rejtő helyen egy arannyal teli nagy ökörszarv van elásva.

ER: Bogdánháza* (Petri Mór, 1902. III. 149.; Boér Miklós, 1907. 49.).

K 30.5. Kinccsel teli karnis. A kincset (aranygyűrűket) egy függönyrúd belsejében rejtik el.

ER: H. n. (Keszeg Vilmos, 1991. 3.).

K 31–40. Aranyból készült tárgyak

K 31. Aranyból készült emberszobrok.

K 31.1. Arany királyszobrok. A trónusán ülő Dárius király/György király/Gregorius király és 12 fős udvartartásának színaranyból készült szobra van elrejtve a kincses barlang/pince mélyén. A király drágakövekkel ékes koronája akkora fényt áraszt, hogy teljesen bevilágítja a termet.

ER: Kolozsvár (Kőváry László, 1857. 30–31.); Szászcsór* (Müller, Friedrich, 1885. 30.; Herrmann Antal, 1893. 29.); Kolozsvár (EA 5560/83–85. – Bátky Zsigmond gy., 1941).

FF: Szepesség (Weber Samu, 1885. 214–216.; Hanusz István, 1892. 16.); Késmárk/Szepesség (Szendrey Zsigmond, 1920. 52.).

K 31.2. Kincsőrző aranybarát. A kincses barlang/pince mélyén egy szerzetes aranszobra/aranyból öntött 12 barátalak őrzi a körülötte/körülöttük felhalmozott rengeteg kincset.

FF: Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXVIII., 1901. 165.; Neidenbach Ákos, 2000. 65. – 1692); Szepesség (Weber Samu, 1885. 216.; Hanusz István, 1892. 16.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXXV., 1908. 34.).

K 31.3. Arany Jézus-szobor. A kincset rejtő helyen egy színarany Jézus-szobor van elásva.

AF: Ricse (Barta Zsolt, 2008. 27.).

K 31.5. Aranypásztor, aranybéres. A kincset rejtő helyen egy aranyból készült pásztor/aranybéres található, amint teregeti az aranyökröket/hajtja az aranyszekerbe fogott aranyökröket/tartja a kezében az aranyeke szarvát/az aranyostort.

DT: Nagyberki (Magyar Zoltán, 2000a. 35. – Szendrey Ákos gy., 1953); Becsvölgy: Vargaszeg (EA 6305/13. – Szentmihályi Imre gy., 1958).

FF: Kóvár – 2 (MZA 71325., 84029. – Illés Valéria gy., 1973); Kóvár (Csáky Pál, 1993. 45–46.); Kóvár (Csáky Károly, 2003a. 45–46.; Uő, 2003b. 2.; Uő, 2007. 49.).

AF: Kisgút (Lehoczy Tivadar, 1881. III. 276.); Kisgút (Dupka György–Zubánics László szerk., 2014. 157.).

ER: Kajántó (Janitsek Jenő, 1986. 172.); Kajántó (KJNTA 1074-03/1., 5. – Pete-Komáromy Sára gy., 2003); Kajántó (Móra László Tibor, 2004. 125.); Kajántó – 2 (MZA 82879., 91409. – Magyar Zoltán gy., 2006., 2011); Sinfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I. 444.); Kékes (Uő, 2011a. II. 152.; Uő, 2012a. 381. – Orbán Dániel gy.).

K 31.7. Egyéb aranszobrok. Emberi alakot mintázó egyéb aranszobrok a kincs-rejtő helyen.

DT: Sokorópátka* (XJMNA 32-65. – Ziniel Katalin gy., 1955).

ER: Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 47–48.); Vice (Magyar Zoltán, 2012a. 398. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994).

K 32. Aranyból készült állatszobrok. Különböző állatokat mintázó, aranyból készült szobrok, melyek egy titkos helyen vannak elrejtve.

K 32.1. Aranyökör, aranyökrök. Egy aranyból kiöntött nagy aranyökör. / 1/2/4/6/12 járomba fogott aranyökör, amint szánt egy aranyekével/húzza az aranyszekeret.

DT: Nagyberki (Magyar Zoltán, 2000a. 35. – Szendrey Ákos gy., 1953); Tófej (EA 4196/4. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Becsvölgy: Vargaszeg (EA 6305/13. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Pécs-Vasas (MOA 14023. – Rubint Károly és Temesi Jenő gy., 1963); Lébény (MOA 13188. – Németh Sándor gy., 1967); Börcs (EA 17590/4. – Abdai Anna és Szeles Zsuzsa gy., 1972); Pécs-Vasas (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 785.); Csákánydoroszló (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 455.); Nemesbükk (Sági Károly, 1982. 366.).

FF: Pányok (Palágyi Béla, 1947. 71.); Regéc (Pecséri Ágnes, 1956. 12.); Regéc (DENIA 357/28. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Korlát (Ferenczi Imre, 1960. 428.); Abaujvár (EA

14101/16. – Molnár Éva gy., 1962); Abaújvár (EA 14101/26. – Molnár Éva gy., 1962); Abaújvár (EA 14101/26. – Szabó Berta gy., 1962); Kóvár – 2 (MZA 71029., 71325. – Illés Valéria gy., 1973); Kóvár (Csáky Pál, 1993. 45–46.); Nagyborzsöny (Horváth M. Ferenc, 2000. 157.); Felsőrás (MZA 93080. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2006); Kóvár (Csáky Károly, 2007. 49.); Kóvár – 2 (MZA 84024., 84028. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010); Pányok (MZA 99964. – Magyar Zoltán gy., 2014).

AF: Debrecen (Komáromy Andor, 1910. 249–254. – 18. század); Kisgút (Lehoczky Tivadar, 1881. III. 276.); Kötegyán (EFMA 146-67/2. – Pálfi Ilona gy., 1959); Kötegyán (Legendás Békés, 2005. 18. – Kósa László gy., 1960); Kötegyán – 4 (EFMA 96-67/1–2. – Dömötör Ákos gy., 1961); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 77.); Kisgút (Dupka György–Zubánics László szerk., 2014. 157.).

ER: Hunyad vármegye (Kuun Géza, 1890. 182.); Magyarláros (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1901. V. 30.); Bócs* (Téglás Gábor, 1912. 166.); Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 49.); Magyarkiskapus – 2, Magyarbikal*, Magyarlóna (Szabó Géza, 1978. 75., 111., 116., 125.); Kajántó (Janitsek Jenő, 1986. 172.); Vice (Magyar Zoltán, 2012a. 398. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Uzdiszentpéter (Hints Miklós, 1995. 30.); Kajántó (KJNTA 1074-03/1. – Pete-Komáromy Sára gy., 2003); Kajántó (Móra László Tibor, 2004. 125.); Gyeróvásárhely, Klaotaszentkirály-Zentelke, Váralmás (Magyar Zoltán, 2004a. 336–337.); Kajántó – 3, Ördögkeresztúr – 2 (MZA 82864., 82879., 82907., 82874., 82876. – Magyar Zoltán gy., 2006–2007); Krasznahorvát, Krasznarécsce (Magyar Zoltán, 2007a. 335.); Szék (Janitsek Jenő, 2009. 84.); Kajántó (MZA 91409. – Magyar Zoltán gy., 2011); Sinfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I: 444.); Kékes (Uő, 2011a. II. 152.; Uő, 2012a. 381. – Orbán Dániel gy.).

SZ: Ilyésmező (Téglás Gábor, 1927. 46.); Kiskadács (EA 24231/158. – Gagyai József gy., 1978).

K 32.2. Aranyborjú. Színaranyból öntött borjúsobor. / Egy aranyborjú mint a pogányok/a törökök titkos helyre rejtett bálványa. / Földbe ásott arany borjúfej. / Hatalmas, föld alatti aranyborjú.

DT: Rábatótfalu (Vakarcs Kálmán, 1939. 204.); Visegrád (SZFMA 216-69/4. – Deisinger Margit gy., 1960); Szigetvár (Kovács Valéria, 1962. 261–262.; Pesti János szerk., 2002. 247.); Pécs-Vasas (MOA 14025. – Rubint Károly és Temesi Jenő gy., 1963); Baranyahídvég (Zentai Tünde, 1983. 100.); Domolos (Lengyeltóti János, 1970. 6.); Csoma* (Somogy megye földrajzi nevei, 1974. 489.); Gerjen (Andrásfalvy Bertalan, 1975. 83.); Szakonyfalu (Pável Ágoston, 1976. 82.); Kakasd (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 331.); Markóc (Zentai Tünde, 1983. 100.); Szakonyfalu – 2, Apátistvánfalva (Eperjessy Ernő, 1988. 402–405.; Uő, 1996. 182–183., 186–187.); Kakasd (Sebestyén Ádám, 1994. 172.); Negyed, Vágfarkasd – 2 (MZA 90754., 90759., 90760. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

FF: Regéc (DENIA 357/28. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Mogyoróska (Ferenczi Imre, 1960. 428.); Gömörsíd (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 154.); Nagyborzsöny – 6, Márianosztra (MZA 109566., 110099., 110100., 110223., 110737., 110868., 111208. – Magyar Zoltán gy., 2017–2018).

ER: Kalotadámos, Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 329., 338.); Magyarpéterfalva (Uő, 2005a. 149.; Uő, 2008a. 300.); Marosgombos (Uő, 2008a. 300.).

SZ: Barót (Magyar Zoltán, 2011b. 197.; Csáki Árpád, 2012. 30. – Pesty Frigyes, 1864. Miklósvárszék); Barót (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 194. – 1960-as évek); Erdőfüle (BBE MIK D-61/78. – Benkő Emőke gy., 1990); Barót (Janitsek Jenő, 2004. 9.); Gyimes: Kostelek – 2

(Takács György, 2000. 255.; Uő, 2004. 379., 379–380.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2009e. 112.); Székelysombor (Magyar Zoltán, 2011d. 181.).

K 32.3. Aranybika. Egy hegy mélyébe rejtett/süllyedt aranybika. / A szerzetesek kincseiből öntött aranybikák a kolostor titkos pincéjében. / Hatalmas, föld alatti aranybika.

ER: Mezőmadaras (Orbán Balázs, 1870. IV. 204.); Magyarléta (Mikszáth Kálmán, 1890. 51–52.); Magyarléta (AFAR Mg. 2205. I. g. – Vőő Gabriella gy., 1973); Magyarléta (Szabó Géza, 1978. 142.); Magyarléta (Ricci József, 1995. 9.); Magyarlapád – 2 (BBE MIK Á-595/15., 65. – Bajka Zsuzsanna gy., 1998); Magyarlóna, Magyarléta (Magyar Zoltán, 2004a. 319., 334.); Magyarbagó, Magyarlapád (Uő, 2008a. 179., 300.); Magyarlapád – 4 (KJNTA 2372-10/4–5. – Székely Hermina Noémi gy., 2010).

DT: Lábatlan (BBMNA 14/37. – Balogh László gy., 1970).

FF: Nagybörzsöny (MZA 110098. – Magyar Zoltán gy., 2017).

K 32.4. Aranybirka. Titkos helyre rejtett aranykos/két arany berbécs/aranybárány.

FF: Szalatnya (MZA 84031. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2010).

SZ: Angyalos (Kandra Kabos, 1897. 489–490.); Ojtoz (MZA 57582. – Kakas Zoltán gy., 1968); Nyárádmagyarós (Magyar Zoltán, 2007b. 71. – Kacsó Erzsébet Kinga gy., 1998).

K 32.5. Aranykecske. Titkos helyre rejtett aranykecske.

DT: Pálfiuszeg (EA 6305/26. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Somogyvár (MZA 90880. – Magyar Zoltán gy., 2009).

ER: Szilágyborzás (KJNTA 1279-04/11. – Péter Kinga gy., 2003); Körösjánosfalva (Magyar Zoltán, 2013a. 81.).

SZ: Kászonaltíz (Magyar Zoltán, 2011a. I. 80.).

K 32.6. Aranyló. Aranyhintó elé fogott aranylovak. / Aranyból készített ló/csikó, amely egy titkos helyre van elrejtve.

DT: Balatonendréd (RRMNA 2126/20. – N. N. gy., 1989); Kámaháza, Völgyifalu (Magyar Zoltán, 2010. 139., 141.).

AF: Ibrány (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 257.).

ER: Harasztos (Jankó János, 1893. 35.); Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 47–48.); Kalotadámos (Szabó Géza, 1978. 121–122.); Lele (MZA 48978. – Magyar Zoltán gy., 2001); Lele (Magyar Zoltán, 2007a. 247.).

K 32.8. Aranyoroszlánok. A vár titkos pincéjébe rejtett kincsek fölött őrködő, hatalmas aranyoroszlánok.

ER: Kolozsvár (Ethnographia, 1919. 132.); Kalotadámos (Szabó Géza, 1978. 121–122.).

SZ: Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 137.); Alsósófalva (Pataki János, 2005. 254.).

→MZ VIII. E 39.

K 32.9. Aranytigris. A vár titkos pincéjébe rejtett aranytigris.

ER: Kalotadámos (Szabó Géza, 1978. 121–122.).

K 32.11. Aranyszarvas. Titkos helyre rejtett/véletlenül megtalált aranyszarvas. /
Hatalmas, föld alatti aranyszarvas.

SZ: Szentábrahám (Orbán Balázs, 1868. I. 120., 121.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 379.); Kászonzeltíz (Magyar Zoltán, 2011a. I. 80.).

AF: Tápiószentmárton (Csontos János, 2002. 26.).

FF: Nagybörzsöny (Horváth M. Ferenc, 2000. 157.).

K 32.13. Aranykutya. Titkos helyre rejtett aranykutya.

ER: Harasztos (Jankó János, 1893. 35.); Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 47–48.); Bonchida (Magyar Zoltán, 2011a. II. 81.; Uő, 2012a. 380.).

K 32.15. Aranykotlós. Aranyból készített kotlós a csirkéivel (9/12 aranycsirkével), mely szobrok egy titkos helyre vannak elrejtve.

ER: Borgóprund (Gáspár Ármin, 1899. 58–59.); Borgóprund (Mihály Gábor–Sebestyén József, 1906. 94–95.); Nagymoha (AFAR Mg. 1661. I. d. – Faragó József gy., 1967); Krizba (Seres András, 1984. 491.); Vámosgálfalva (Magyar Zoltán, 2005a. 149. – Hidi Bálint gy., 1994); Nagymedvés (MZA 1016. – Magyar Zoltán gy., 2003); Szőkefalva, Balavásár, Dányán (Magyar Zoltán, 2005a. 147., 149.); Lőrincréve (Uő, 2008a. 291.); Lozsád (Uő, 2009d. 147.); Nagymoha (Uő, 2011a. I. 372.); Somogyom (Uo. – Orbán Dániel gy.).

SZ: Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 137.); Parajd (Szádeczky Lajos, 1906. 87.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2003. 336.); Dálnok (Polgár Erzsébet, 2014. 167.).

K 32.16. Aranytyúk. Aranytojásokat tojó/aranytojásokon ülő aranytyúk. / Titkos helyre elrejtett aranytyúk.

DT: Szigetvár (Kováts Valéria, 1962. 132.).

FF: Késmárk (Ipolyi Arnold, 1854. 109.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXXV., 1908. 34.); Késmárk (Szendrey Zsigmond, 1920. 52. – Ernyey József nyomán).

ER: Csernakeresztúr (Magyar Zoltán, 2009d. 147.).

SZ: Csíkrákos (Gál Péter József–Molnár V. József, 1999. 88.; Gál Péter József, 2017. 153.).

→MZ I. M 29.

K 32.17. Aranykakas. Titkos helyre elrejtett aranykakas.

FF: Szentsimon (HOMNA 792/1. – Lajos Árpád gy., 1960).

ER: Csernakeresztúr (Magyar Zoltán, 2009d. 147.).

SZ: Parajd (Szádeczky Lajos, 1906. 87.); Csíkrákos (Gál Péter József–Molnár V. József, 1999. 88.; Gál Péter József, 2017. 153.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2003. 336.); Gyimes: Kostelek (Takács György, 2004. 367.); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 97., 150.; Uő, 2009e. 108.); Dálnok (Polgár Erzsébet, 2014. 167.).

K 32.17.1. Az aranytaréj. A losonci református templom („kakasos templom”) tornyán lévő kakas taréja aranyból van (azért nem üt bele a villám a templomba).

FF: Miksi – 2 (MZA 84214., 84215. – Varga Norbert gy., 2003).

K 32.18. Aranykacsa. A vár kútjába dobott/a föld alatti vízfolyásban úszkáló/ aranytojást tojó aranykacsa.

DT: Tata (Az Osztrák–Magyar Monarchia irásban XIII., 1896. 492.).

FF: Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XVIII, 1891. 198.; Grósz Alfréd, 1971. 10.); Abaújvár (EA 13081/145–146. – Rozgonyi Klára gy., 1962).

K 32.19. Aranyludak. Titkos barlangba rejtett, aranytojásokon ülő aranyludak.

FF: Késmárk (Szendrey Zsigmond, 1920. 52. – Ernyey József nyomán).

K 32.21. Aranykígyó. Az aranyrakás tetejére helyezett aranykígyó/halomba rejtett két – kígyó alakú – ékszer.

ER: Hunyad vármegye (Miles, Matthias, 1670. 45.).

FF: Szerencs (Mizser Lajos, 2005. 493. – Pesty Frigyes, 1864. Zemplén vármegye).

K 33. Aranyból készült kocsi.

K 33.1. Aranyhintó. Titkos helyre rejtett/elásott/elsüllyedt aranyhintó.

DT: Szentgál (Róheim Géza, 1925. 318.); Búcsúszentlászló, Tófej, Zalaszentlőrinc (EA 3974/2., 4. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Gyulafirátót (EA 12965/41.; DE MNYT K-285/41. – Kauker Teréz gy., 1961); Écs (EA 27448/46–47. – Orbán László gy., 1976); Drávaszög (Baranyai Júlia, 1977. 315.); Balatonfüred (Torma István, 1978. 152.); Vörösmart (Ferenczi Imre, 1979. 207.); Regöly (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 133.); Mecseknádasd (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 557.); Görcsönydoboka (Baranya megye földrajzi nevei II., 1982. 269.); Szentbékálla (Veszprém megye földrajzi nevei I., 1982. 139.); Balatonendréd – 2 (RRMNA 2126/20. – N. N. gy., 1989); Szentbékálla (Lukács László, 1998. 219.); Szellő (Pesti János szerk., 2002. 245.); Mohács (Bosnyák Sándor, 2001. 153.); Egervár (Srágli Lajos–Vándor László, é. n. 140.); Kürt (Fister Mária Magdolna, 2016. 52.).

FF: Trencsén vidéke (Ferenczi Imre, 1969. 40.); Terbeléd – 2 (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 156.); Nógrád (MZA 93676. – Magyar Zoltán gy., 2012).

ER: Máramaros megye/Tarac völgye (Keresztély Balázs szerk., 1992. 79–81.).

SZ: Istensegíts* (Bosnyák Sándor, 1984. 171.).

K 33.1.1. A török szultán aranyhintója. A török szultán elásott aranyhintója, amelynek még a kerékszőge is aranyból van.

DT: Görcsönydoboka (Baranya megye földrajzi nevei II., 1982. 269.); Mohács (Bosnyák Sándor, 2001. 153.).

→MZ VIII. D 12.

K 33.1.2. Rákóczi aranyhintója. Rákóczi fejedelem földbe ásott aranyhintója/ súlyos aranylemezekkel borított, titkos barlangba rejtett kincses hintója.

FF: Trencsén vidéke (Ferenczi Imre, 1969. 40.).

ER: Máramaros megye/Tarac völgye (Keresztély Balázs szerk., 1992. 79–81.).
→MZ II. L 170.5.

K 33.1.3. Petke király aranyhintója. Petke király aranyhintója, amely a király egyetlen fiával annak lakodalma alkalmával süllyedt a folyóba. A kiemelt hintót az ifjú pár koporsójaként Petkevár udvarán ássák el, ami után máig is kutatnak a kincskeresők.

DT: Écs (EA 27448/46–47. – Orbán László gy., 1976).

K 33.1.4. Vörös Márta aranyhintója. A kegyetlen várúrnő, Vörös Márta aranyhintója, amellyel behajtat és belesüllyed a Dunába.

DT: Drávaszög (Baranyai Júlia, 1977. 315.).
→MZ II. H 108.1.

K 33.1.5. A váci püspök aranyhintója. A váci püspök törökök elől a nógrádi vár titkos pincéjébe rejtett aranyhintója.

FF: Nógrád (MZA 93676. – Magyar Zoltán gy., 2012).

K 33.1.7. A tamáshidai üveghintó. Az ellenség elől elrejtett kincses üveghintó.

AF: Tamáshida – 2 (MZA 99640., 99641. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2012).
→MZ VIII. K 11.1.

K 33.2. Aranyszekér. Aranyökrök által húzott/aranyszolga által hajtott aranyszekér. / A török basa által titkos helyre rejtett aranyszekér. / Földbe ásott aranyszekér, amelynek a rúdja hétévente napvilágra kerül.

DT: Bazita (EA 6569/4. – Szentmihályi Imre gy., 1959); Lébény (MOA 13188. – Németh Sándor gy., 1967); Nemesbükk (Sági Károly, 1982. 366.).

FF: Nagybörzsöny (Horváth M. Ferenc, 2000. 157.); Nagybörzsöny (MZA 111204. – Magyar Zoltán gy., 2018).

ER: Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 49.); Magyarokiskapus (Szabó Géza, 1978. 75.); Kajántó (KJNTA 1074-03/1. – Pete-Komáromy Sára gy., 2003); Kajántó (Móra László Tibor, 2004. 125.); Kajántó, Ördögkeresztúr (MZA 82879., 82876. – Magyar Zoltán gy., 2006, 2007); Dobra (Magyar Zoltán, 2007a. 334.; Uő, 2011a. II. 452.); Kajántó (MZA 91409. – Magyar Zoltán gy., 2011).

K 33.3. Aranykocsi (egyéb hagyományok). Titkos helyre rejtett/éjfélkor feltűnő aranykocsi.

DT: Babosdöbréte (MOA 914. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Kemendollár (EA 4196/4. – Szentmihályi Imre gy., 1953); Petrikeresztúr (EA 6305/5. – Szentmihályi Imre gy., 1958).

FF: Lietava (Siegmetth Károly, 1889b. 35.).

ER: Gyalu (Szabó Géza, 1978. 70.).

K 33.4. Aranytalicska. Mária Terézia által egy épülő kastély fundamentumába tett aranytalicska.

AF: Kúla (Penavin Olga, 1985. 70.).

K 33.5. Aranyhajó. Titkos helyre elásott/elsüllyedt aranyladik/aranyhajó.

DT: Regöly (Tolnavármegye, 1907. 3. szám, 4.).

AF: Kötégán (EFMA 96-67/2. – Dömötör Ákos gy., 1961); Iske (MZA 97358. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

K 34. Aranyeke. Kútba dobott/titkos helyre elrejtett (két mázsás) aranyeke. / Más értékes tárgyakkal, szobrokkal (aranszekér/arany eketaliga/aranyökrök/aranybéres) együtt elrejtett aranyeke. / A földből előkerült/tündérektől kapott kapott aranyeke. / Mátyás király aranyekéje.

DT: Rábahídvég (Bakó Imre, 1935. 12.); Dozmat (EA 2466/1. – Dömötör Sándor gy., 1951); Dozmat – 2 (SMK 157/II. 1. – Dömötör Sándor gy., 1951); Csonkahegyhát, Vargaszeg (EA 3887/16–17., 17. – Szentmihályi Imre gy., 1952); Nagyberki (Magyar Zoltán, 2000a. 35. – Szendrey Ákos gy., 1953); Kútfej* (TGYMA A/109-68/14. – Domonkos István gy., 1954); Csonkahegyhát (EA 6207/2. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Becsvölgye: Vargaszeg (EA 6305/12–13. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Nagyváty (EA 13001/30. – Zsolt Zsigmond gy., 1961); Dozmat (Tóth József, 1963. 49–50.; „Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 308–310. – Tóth József gy.); Zalaszabar (Zala megye földrajzi nevei, 1964. 517.); Nagyacsád (EA 15930/19. – Dávid Zsuzsa gy., 1968); Csákánydoroszló (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 455.); Zalavár (<http://www.nti.btk.mta.hu/kapcsolathalo/index.php/Zalavár> – Petánovics Katalin gy., 1985); Bakonytamási (Veszprém megye földrajzi nevei II., 1987. 101.); Aranyosgadány (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 895.; Pesti János szerk., 2002. 240.); Zalavár (Bilkei Irén–Káli Csaba–Petánovics Katalin, 2001. 169.); Zalaszabar (Kardos Ferenc, 2009. 161.).

FF: Pányok (Palágyi Béla, 1974. 71.); Korlát (Ferenczi Imre, 1960. 428.); Abaújvár (EA 13081/145–146. – Rozgonyi Klára gy., 1962); Abaújvár – 3 (EA 14101/11., 26. – Varga Ilona–Szabó Berta–Molnár Éva gy., 1962); Kóvár (MZA 71325., 84029. – Illés Valéria gy., 1973); Szinpetri (Magyar Zoltán, 2001a. 366. – Kovács Pál gy., 1978); Felsőrás (MZA 93080. – Magyar Zoltán gy., 2006); Kóvár (Csáky Károly, 2007. 49.); Inám (MZA 84030. – Magyar Zoltán gy., 2010); Pányok (MZA 99964. – Magyar Zoltán gy., 2014).

AF: Debrecen (Komáromy Andor, 1910. 249–254. – 18. század); Hódmezővásárhely* (Magyar Népköltési Gyűjtemény I., 1872. 494. – Török Károly gy.); Kiszgút (Lehoczky Tivadar, 1881. III. 276.; Csatáry György, 2001. 197.); Balsa (EA 20045/30. – Veress János feljegyzése, 1893); Balsa (JAMNA 232-67/3. – Komjáthy Lászlóné gy., 1962); Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 77.); Balsa – 3 (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 255–256.); Balsa – 2 (EA 20045/18., 30. – Berei Sándor gy., 1978); Kiszgút (Dupka György–Zubánocs László szerk., 2014. 157.).

ER: Szilágyfőkeresztúr (Bunyitay Vincze, 1887. 44.); Alparét (Tagányi Károly–Réthy László–Kádár József, 1900. II. 18.); Magyarláros (Uők, 1901. V. 30.); Szilágyfőkeresztúr (Petri Mór, 1902. IV. 534.); Bócs* (Téglás Gábor, 1912. 166.); Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 49.); Nagymoha (AFAR Mg. 1533. II. i. – Faragó József gy., 1967); Magyarfenes, Magyararkapus, Magyarlóna (Szabó Géza, 1978. 109–111., 125.); Belényessonkolyos (Bihari népmondák, 1995. 118. – Fábíán Imre gy., 1984); Mezőbodon, Andrásy-telep (Keszeg Vilmos, 1992.

205., 208.); Vice (Magyar Zoltán, 2012a. 398. – Wass György és Kresz-Guther Ilona gy., 1994); Magyariskapus (MZA 24479. – Magyar Zoltán gy., 1998); Aranyosszentmihály (Keszeg Vilmos, 2004. I. 235.); Várasfenes (Szabó László, 2004. 27.); Kalotadámos – 3, Magyarókerke, Gyerővásárhely – 2, Váralmás (Magyar Zoltán, 2004a. 329., 334., 336–337., 339.); Bodonkút, Kajántó – 2, Magyarfodorháza, Ördögkeresztúr (MZA 82875., 82864., 82907., 82890., 82874. – Magyar Zoltán gy., 2006–2007); Krasznahorvát, Krasznaréce, Szilágyfőkeresztúr – 2 (Magyar Zoltán, 2007a. 335.); Szék (Janitsek Jenő, 2009. 84.); Sinfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I. 444.); Kékes (Uő, 2011a. II. 152.; Uő, 2012a. 381. – Orbán Dániel gy.); Pusztakamarás (Magyar Zoltán, 2012a. 377.); Várasfenes (Uő, 2013a. 39.).
 SZ: Kissolymos – 2 (A magyarországi boszorkányság forrásai III., 2002. 636. – tanúkihallgatási jegyzőkönyvek, 1733); Vargyas (Janitsek Jenő, 1993. 292.; Magyar Zoltán, 2011b. 198.; Csáki Árpád, 2012. 132. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Barót (Magyar Zoltán, 2011b. 197.; Csáki Árpád, uo. 30. – Pesty Frigyes, 1864. Miklósvárszék); Nyárádremete (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 162. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Bözöd (Orbán Balázs, 1868. I. 150.); Ilyésmező (Téglás Gábor, 1927. 46–47.); Fotos (MZA 57522. – Kakas Zoltán gy., 1967); Hertelendyalva/Andrásfalva (Ujváry Zoltán, 1975. 172.; Uő, 1990. 120–121.); Kiskadács (EA 24231/158. – Gagy József gy., 1978); Istensegíts (Bosnyák Sándor, 1984. 160.); Hidegkút (MZA 61284. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Kibéd (Ráduly János, 2005. 18–19.); Homoródkarácsonyfalva (KJNTA 1907-06/11–12. – Czogoly Ildikó gy., 2007); Árkos (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 50–51.); Csíkszentkirály (Tánczos Vilmos, 2008. 182., 185.); Kissolymos (KJNTA 2176.08/3. – Szombatfalvi Csongor és Deé Edina gy., 2008); Kissolymos (Magyar Zoltán, 2011a. II. 520.); Közéapajta (Uő, 2011b. 190.).
 →MZ II. H 410.4. →MZ IX. B 84.4.

K 34.1. Hét évig kovácsolt aranyeke. Egy olasz kovács és számos cigány kovács által hét éven keresztül készített aranyeke.

DT: Dozmat (Tóth József, 1963. 49–50.; „Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 308–310. – Tóth József gy.).

K 34.2. Aranyekével körbeszántott földterület. Aranyekével szántják fel a birtok határmezsgyéjét, hogy a föld aranyat teremjen. / Aranyekével szántják körbe a község határát, hogy a járvány ne juthasson be a településre.

DT: Rábahídvég (Bakó Imre, 1935. 12.); Dozmat (SMK 157/II. 1. – Dömötör Sándor gy., 1951).

ER: Szilágyfőkeresztúr (Bunyitay Vincze, 1887. 44.); Szilágyfőkeresztúr (Petri Mór, 1902. IV. 534.); Szilágyfőkeresztúr – 2 (Magyar Zoltán, 2007a. 335.).

→MZ IX. C 103.2.

K 34.4. Arany eketaliga. Titkos helyre rejtett, aranyból készített eketaliga.

DT: Nemesbükk (Sági Károly, 1982. 366.); Zalavár (<http://www.nti.btk.mta.hu/kapcsolathalo/index.php/Zalavár> – Petánovics Katalin gy., 1985); Zalavár (Bilkei Irén–Káli Csaba–Petánovics Katalin, 2001. 169.); Zalasabar (Kardos Ferenc, 2009. 161.).

AF: Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 77.); Szeghalom (Szende László, 2002. 412.).

ER: Mezőbodon, Andrásy-telep (Keszeg Vilmos, 1992. 205., 208.); Magyariskapus (MZA 24479. – Magyar Zoltán gy., 1998); Aranyosszentmihály (Keszeg Vilmos, 2004. I. 235.); Krasznaréce (Magyar Zoltán, 2007a. 335.).

K 34.5. Aranyborona. Titkos helyre rejtett aranyborona.

DT: Zalavár (<http://www.nti.btk.mta.hu/kapcsolathalo/index.php/Zalavár> – Petánovics Katalin gy., 1985).

FF: Abaujvár (EA 14101/26. – Szabó Berta gy., 1962).

ER: Gyerővásárhely (Magyar Zoltán, 2004a. 339.); Szék (Janitsek Jenő, 2009. 84.).

K 35. Aranyból készült fegyverek.

K 35.1. Aranykard. Titkos helyre elrejtett/a birtokosával (egy török katonatisztel/Sügér királlyal/stb.) együtt eltemetett aranykard.

DT: Jóka (Jókai Szó, 1995. 4. szám, 14.).

FF: Kesznyéten (Galuska Imre, 1992. 108. – 1961); Uzapanyit (MZA 93085. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Békésszentandrás (MFMNA 33-1967/26–27. – Bálint Sándor gy., 1930–1940); Tiszaigar (MNAR HS ltsz. n. – Diószegi Vilmos gy., 1949); Császártöltés (VKMA ltsz. n.; MZA 32987. – Glocker Zoltán gy., 1977); Nyírpilis (Jakab László–Kálnási Árpád, 1987. 309.); Jászkarajenő – 2 (EA 27519/8., 40–41. – Tóth Klára gy., 1997).

ER: Farnas, Nagykapus (Magyar Zoltán, 2004a. 335.); Szilágypanit (Uő, 2007a. 336.); Kövend, Kolozspata (Uő, 2011a. I. 427., 494.).

SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 28. – Kelemen Lajos gy.).

K 35.2. Aranybárd. Szent László király/Rákóczi/egy régi hős elrejtett/megtalált aranybárdja (aranyfejszéje/aranycsákánya).

AF: Gyula (Jankovich B. Dénes, 1983. 56. – Pesty Frigyes, 1864. Békés vármegye); Balsa (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 255.); Hegyközszentmiklós (Bihari népmondák, 1995. 127–128. – Molnár Jolán gy., 1980).

SZ: Székelyderzs (Orbán Balázs, 1868. I. 181.); Fotos (MZA 57522. – Kakas Zoltán gy., 1967); Istensegíts (Bosnyák Sándor, 1984. 173–174.); Kőrispatak (BBE MIK D-66/5. – Buzogány Árpád gy., 1991).

K 35.3. Aranybuzogány. Egy feketére festett aranybuzogány, amelyről csak akkor derül ki, hogy mekkora érték, amikor egy darabon lehull róla a festék.

AF: Újkigyós (MZA 99456. – Magyar Zoltán gy., 2014).

K 35.4. Aranyhegyű nyílvessző. Álmos vezér sírjában talált aranyhegyű nyílvessző.

AF: Bodrogszentmária (Magyar Zoltán, 2009b. 39.).

→MZ II. B 6.2.

K 35.5. Aranysisak. A földesúrral/Sügér királlyal együtt eltemetett aranysisak.

ER: Farnas (Magyar Zoltán, 2004a. 335.).

SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 28. – Kelemen Lajos gy.).

K 36. Arany lószerszámok.

K 36.1. Aranypatkó. Tündérek által ajándékozott aranypatkó/arany patkószegek. / Egy történeti hős (Szent István király/Szent László király/Mátyás király/II. Rákóczi Ferenc/Mária Terézia) lova lábáról leesett/sziclába mélyedt aranypatkó.

DT: Csallóköz (Ipolyi Arnold, 1854. 65.; A tengeri kisasszony, 2006. 136–137.; EA 2811/36. – Kálmány Lajos hagyatéka); Csallóköz (Hunfalvy János, 1860. II. 88–89.); Veszprém (Magyar Népköltési Gyűjtemény VIII., 1906. 483–484. – Pintér Dénes gy.); Lakszakállós (EA 3461/5. – Csepy András gy., 1940); Körmend (SMK 157/I. 1. Kuntár Lajos gy., 1951); Horvátszidány (A Répce mente meséi és mondái, 1996. 12. – Horváth Iván gy., 1970); Csallóköz, Illésháza (N. László Endre, 1978. 14.); Csallóköz (Marcell Béla, 1994. 11.).

FF: Palócföld (Lisznyai Kálmán, 1851. 143.); Palócföld (Hanusz István, 1893. 343–344.); Ricska* (Zsurek Antal, 1895. 440.); Debrőd (Fehérváry Magda, 1993. 192.); Debrőd (Stibrányi Gusztáv, 1994. 13–14. szám, 9.); Viszló/Debrőd (MZA 46425. – Kisfalusi János gy., 1994; „Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 69.); Viszló/Debrőd (Kisfalusi János, 1995a. 204.); Méhész (MZA 46427. – Magyar Zoltán gy., 1996); Debrőd – 2 (Gál Péter József–Molnár V. József, 1999. 246.; Gál Péter József, 2017. 426.); Debrőd – 2 (Magyar Zoltán, 2001a. 135.).

AF: Tiszakeszi (Sajóvölgyi G. Péter, 1896. 174–175.); Tiszakeszi (EA 14145/4–5. – Papp Károly gy., 1965); Nyíregyháza (Hepehupa, 2003. 4. szám, 98. – Czvik Szilvia gy.).

ER: Kövend (Magyar Zoltán, 2011a. I. 427.).

→MZ III. A 59.3. →MZ III. A 188.5.13.

K 36.2. Aransarkantyú. Szent István király/Szent László király által menekülés közben elhajított/Mátyás király által tánc közben elveszített/egy előkelő rangú személlyel együtt eltemetett/titkos helyre elrejtett aransarkantyú.

DT: Veszprém (EA 18552/1–2. – Zolnai Mártonné gy., 1974); Szentgál* (Vajkai Aurél, 1987. 268.).

AF: Jászkarajenő – 2 (EA 27519/8., 40–41. – Tóth Klára gy., 1997); Kisújszállás (Szilágyi Miklós, 2006. 56–57.).

ER: Nagybánya-Veresvíz* (Magyar Zoltán szerk., 2010. 84–86. – Görbe István gy., 1958–1960); Farnas (Magyar Zoltán, 2004a. 335.); Nagymedvés (Uő, 2008a. 291.); Kövend (Uő, 2011a. I. 427.); Várasfenes (Uő, 2013a. 83.).

K 36.3. Aranynyereg. A honfoglalók által Szvatopluknak adott, és a morva fejedelem által eldobott/egy nevezetes történeti hős (Bocskai/Rákóczi/stb.) által elrejtett aranynyereg. / Aranyásók által véletlenül talált aranynyereg.

DT: Nyergesújfalú (Kríza Ildikó, 1995. 49. – Bél Mátyás feljegyzése, 18. század első fele).

FF: Miskolc (EA 6287/2. – Bodgál Ferenc gy., 1957).

AF: Zsáka (Végh József, 1944. 113.); Zsáka (EA 20205/2. – Duró István gy., 1979); Zsáka – 2 (DMNA 1878/2., 3. – Jordán Sándor és Duró Ibolya gy., 1979).

ER: Magyarsárd (Magyar Zoltán, 2008a. 219.).

SZ: Gyimes: Magyarcsügés (Takács György, 2004. 353.).

→MZ I. A 25. →MZ II. J 68.24. →MZ III. G 3.1.

K 36.4. Aranyból készült egyéb lószerszámok. Az Attilával/Csörsz avar királlyal együtt eltemetett arany lószerszámos mén. / Titkos helyre elrejtett aranyzabla/aranykantár/aranyhám/aranykötőfék/aranykengyel/stb.

DT: Kiskanizsa* (Halis István, 1893. 13.).

AF: Békésszentandrás (MFMNA 33-1967/26-27. – Bálint Sándor gy., 1930-1940); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1940a. 2.); Tiszafüred (Szűcs Sándor, 1957. 262.); Bezdán (Penavin Olga, 1988. 112.); Jászkarajenő – 2 (EA 27519/8., 40-41. – Tóth Klára gy., 1997); Orosháza (Verasztó Antal, 2006. 162.).

ER: Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 49.); Magyarsárd (Magyar Zoldám 2008a. 219.); Magyarsárd (Uő, 2011a. 401.).

SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Bereck (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 162. – 1980).

K 37. Arany kegytárgyak.

K 37.1. Aranykereszt. Titkos helyre rejtett/véletlenül megtalált aranykereszt/aranyfeszület. / Az elsüllyedt gazdag község templomtornyának föld alól előbukkanó aranykeresztje.

DT: Dunaföldvár* (WMMEA 113-74/5. – Berze Nagy Ilona gy., 1920-1925); Szőgye/Kisbajcs (EA 16340/4-5. – Timaffy Emőke gy., 1969); Lábatlan (BBMNA 14/44-45. – Balogh László gy., 1970).

FF: Komlóskeresztes (Pulszky Ferencz, 1840a. 168.; Ipolyi Arnold, 1854. 110.; Hanusz István, 1892. 8.).

AF: Gyanta (Kun József, 1998. 120-121. – 1957).

ER: Kárásztelek (MZA 98011. – Magyar Zoltán gy., 2013).

K 37.2. Aranygombú templomtorny. Egy Sáros megyei/a telkibányai/a homoródkarácsonyfalvi templom tornyának elsüllyedt/elvesztett aranygombja.

FF: Komlóskeresztes (Pulszky Ferencz, 1840a. 168.); Pányok – 2 (MZA 99947., 99950. – Magyar Zoltán gy., 2014).

SZ: Homoródkarácsonyfalva (Jánosfalvi Sándor István, 1942. II. 48-49. – 1846).

K 37.3. Aranyharang. Az ellenség elől elrejtett/elsüllyedt/véletlenül megtalált aranyharang.

DT: Tormafölde (Bellosics Bálint, 1892. 204.); Tormafölde (N. Szabó Gyula, 1927. VI. 219.).

FF: Ung megye (Keresztély Balázs szerk., 1992. 72.).

AF: Kaszaper (EA 4213. – Nagy Dezsőné gy., 1953); Szentés (MNAR HS 92104. – Füstli Molnár Bálint gy., 1969-1975); Szalárd (Bihari népmondák, 1995. 109. – Stanik Anikó gy., 1976); Érbogyoszló (Magyar Zoltán, 2012c. 106.).

ER: Magyarózd (Horváth István, 1980. 44.); Magyarborzás (Magyar Zoltán, 2012a. 397. – Poenar Rus Éva gy., 2001).

SZ: Kisborosnyó – 2 (Orbán Balázs, 1869. III. 165.); Nyomát (Benkő Lóránd, 1947. 33.).

K 37.5. Templomi aranykelyhek. Elsüllyedt/elrejtett templomi áldozókelyhek.

DT: Fertőendréd/Hegykő (Timaffy László, 1992. 160.).

SZ: Bodos (Magyar Zoltán, 2011b. 191.).

K 38. Arany étkészlet.

K 38.1. Aranytál. Titkos helyre rejtett aranytál/aranytálak. / Bocskai fejedelem elrejtett, díszes aranytálja.

DT: Monostorapáti (Zsupos Zoltán, 2009. – kinczsásó irat, 1802).

AF: Kiskunhalas (EA 12969/38. – Nagy Czirik László gy., 1961); Vaja (Molnár Sándor, 2003. 161. – 1960-as évek); Zsáka (Dankó Imre, 2000. 34–35.).

ER: Kolozsvár (Kőváry László, 1857. 32.).

K 38.2. Aranytányér. Titkos helyre rejtett aranytányér/aranytányérok.

DT: Monostorapáti (Zsupos Zoltán, 2009. – kinczsásó irat, 1802); Nagyvázsony (LDMNA 311/5. – Zsiray Lajos gy., 1978).

FF: Óhuta (Pecséri Ágnes, 1956. 12.); Korlát (Ferenczi Imre, 1960. 428.).

AF: Pusztadobos (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 211.).

ER: Kolozsvár (Kőváry László, 1857. 32.); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 208.).

K 38.3. Arany evőeszközök. Titkos helyre rejtett arany evőeszközök/aranykánál/aranyvilla/aranykés. / Rákóczi arany evőkészlete.

DT: Monostorapáti (Zsupos Zoltán, 2009. – kinczsásó irat, 1802); Nagyvázsony (LDMNA 311/5. – Zsiray Lajos gy., 1978).

FF: Csővár (EA 9593/3. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Óhuta (Pecséri Ágnes, 1956. 12.); Regéc (DENIA 357/28. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Korlát, Regéc (Ferenczi Imre, 1960. 428.).

AF: Pusztadobos (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 211.); Érkörtvélyes (Magyar Zoltán, 2012c. 156.).

ER: Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 208.).

SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Árkos (Mozsolics Amália, 1943. 50.).

K 38.4. Aranyedények. Titkos helyre rejtett aranyedények.

DT: Kiskanizsa (Halis István, 1893. 13.).

AF: Érkörtvélyes (Magyar Zoltán, 2012c. 156.).

ER: Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 47.); Mezőbodon (Keszeg Vilmos, 1992. 208.).

SZ: Árkos (Mozsolics Amália, 1943. 50.); Nagyadorján (Zsigmond Győző szerk., 2004. 107. – Nagy Ödön és Némethi József gy., 1994).

K 38.5. Aranykancsó. Titkos helyre rejtett/véletlenül megtalált aranykancsó.

ER: Kárásztelek (Czégényi Dóra, 2001. 199.); Rév* (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 131.).

K 38.6. Aranykupa, arany poharak. Titkos helyre rejtett aranykupa/aranyserleg/arany poharak. / Egy történeti hős arany pohara/a sátoros cigányok presztízstárgynak számító arany poharai.

DT: Salomvár-Dócsahegy (EA 20798/38. – Avas Kálmánné gy., 1980).

FF: Regéc (DENIA 357/28. – Pecséri Ágnes gy., 1957); Mogyoróska (Ferenczi Imre, 1960. 428.).

AF: Tömörkény (EA 4264/2. – Károlyi László gy., 1953).

ER: Kolozsvár (Kőváry László, 1857. 32.); Rév (Bihari népmondák, 1995. 125. – Malom Géczí Éva gy., 1984); Rév (Juhász Viktor–Juhászné Orth Ibolya, 2002. 133.); Somogyom (Magyar Zoltán, 2011a. I. 372. – Orbán Dániel gy.).

SZ: Felsőrákos (Kriza János, 2013. 516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 28. – Kelemen Lajos gy.).

K 39. Aranyból készült egyéb tárgyak.

K 39.1. Aranyból készült építmények.

K 39.1.1. Aranyvár, aranypalota. A tündérek sarkon forgó aranyvára/aranyháza/aranypalotája. / Aranyból épült vártorony.

DT: Fertő vidéke (Ipolyi Arnold, 1854. 96. – Csaplár Bneedek gy., 19. század közepe).

SZ: Énlaka (Orbán Balázs, 1868. I. 128.); Sepsibesenyő (Uő, 1869. III. 183.).

FF: Nagyszalánc (MZA 84742. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008).

K 39.1.2. Aranykapu. A régi Székesfehérvár Szent István által aranyból öntetett (eltetett) városkapuja. / A Temesvárra vezető alagút aranykapuja. / Elásott arany templomajtók.

DT: Pákozd (IKMNA 77.2/2. – Géro Gyöngyi gy., 1977); Balatonendréd (EA 23997/16. – N. N. gy., 1989).

AF: Tamásfalva (EA 26299/2. – Berta István gy., 1960).

→Gyerekjátékok.

K 39.1.3. Aranyoszlopokon álló kincstár. Kincses pince, aminek a mennyezetét aranyoszlopok tartják.

FF: Szepesség (Hanusz István, 1892. 15.); Szepesség Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyesület Évkönyve XXVIII., 1901. 165.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyesület Évkönyve XXXV., 1908. 34.).

K 39.1.4. Aranyhíd. Két szomszédos várat/a ciglédi kolostort Rómával/ Bálványosvárat egy közeli hegygel összekötő aranyhíd. / Az óriások/tündérek elsüllyedt aranyhídja.

DT: Écs – 2 (EA 27448/42–43., 46. – Orbán László gy., 1976).

FF: Kürt (Liszka József, 1994a. 46–48. – Danczi Lajos gy., 1986).

ER: Déva (Szabó Imre, 1910. 1.).

SZ: Aldoboly, Torja (Orbán Balázs, 1869. III. 36., 87.); Torja (Szolnok-Doboka, 1877. 112.).

K 39.1.5. Aranygát. A tündérek aranygátja.

ER: Gerend/Bogátpuszta (Orbán Balázs, 1871. V. 127.).

K 39.1.6. Aranykút. Az óriások várának aranyból épített kútja.

SZ: Barót (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 194. – 1960-as évek); Barót (Janitsek Jenő, 2004. 9.).

K 39.1.7. Aranykemence. A vár rejtett aranykemencéje.

SZ: Komolló (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 72–73.).

K 39.1.8. Aranyjászol. A törökök hegybe rejtett templomában lévő aranyjászol.

DT: Pécs-Vasas – 2 (MOA 14023., 14025. – Rubint Károly és Temesi Jenő gy., 1963); Pécs-Somogy (Baranya megye földrajzi nevei I., 1982. 785.).

K 39.2. Aranyból készült bútorok.

K 39.2.1. Aranyasztal. Titkos helyre rejtett aranyasztal. / Dárius király aranyasztala a szászcsóri várhegy belsejében.

FF: Hodrusbánya (Tóth Sándor, 1879. 757.); Hodrusbánya (Versényi György, 2011. 33. – 1880).

AF: Kötegyán (EFMA 96-67/2. – Dömötör Ákos gy., 1961).

ER: Szászcsór* (Müller, Friedrich, 1885. 30.; Herrmann Antal, 1893. 29.).

SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe).

K 39.2.2. Arany trónszék. Rákóczi fejedelem Szamosba süllyedt arany trónszéke. / A titkos barlangban álló színarany háttér kanapé/szék.

ER: Zsibó (Nemzeti Hírlap, 1888. 201.); Tordatúr (Csörgör Enikő, 1998. 230.).

SZ: Felsőrákos (Krizsa János, 2013. 516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe).

K 39.2.3. Aranybölcső. Egy Batthyány grófnak/a török császárnénak/a pogány király lányának/Mária Teréziának az aranybölcsője. / Titkos helyre rejtett aranybölcső.

DT: Kisasszonyfa (EA 21575/57. – N. N. gy., 1943); Felsőszölnök (Eperjessy Ernő, 1988. 403.; Uő, 1996. 184.).

FF: Kapuszög* (Szémán István, 1911. 237.); Szendrő (EA 10307/1. – Dobos Ilona gy., 1968).

ER: Farnas (Szabó Géza, 1978. 114.).

K 39.3. Arany használati edények.

K 39.3.1. Aranyvályú. Aranyvályú, amit egy elátkozott leány sír mindig tele.

DT: Szalafő (Szikszay Edit, 1990. 39–40.).

K 39.3.2. Aranyfazék. Arannyá változó meszes fazék. / A földből előkerülő cserépfazék aranyfedője.

DT: Sopronkövesd (Magyar Zoltán, 2006a. 175.).

ER: Nagymoha (AFAR Mg. 1583. I. e. – Faragó József gy., 1967).

K 39.3.3. Aranyvödör. Az óriáskirály kútjában aranyláncon függő aranyvödör.

SZ: Bikfalva (Orbán Balázs, 1869. III. 205.); Bikfalva (EA 25370/11. – Csavar Leona gy., 1993).

K 39.4. Aranyból készült egyéb használati tárgyak.

K 39.4.1. Aranymozsár. A törökök mocsárba süllyedt aranymozsára.

AF: Tamásfalva („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 170–171. – Berta István gy., 1937).

K 39.4.2. Aranykalapács. A bányamanó által ajándékba adott/titkos helyre rejtett/véletlenül megtalált aranykalapács.

FF: H. n. (Gergely Ernő, 1986. 176.).

AF: Bene/Kígyós (MZA 94636. – Magyar Zoltán gy., 2012).

ER: Nagymoha (AFAR Mg. 1583. I. e. – Faragó József gy., 1967).

K 39.4.3. Aranyostor. Arany béresgyerek kezében tartott ostor, ösztöke. / Titkos helyre rejtett aranyostor.

DT: Nagyberki (Magyar Zoltán, 2000a. 35. – Szendrey Ákos gy., 1953); Becsvölgye: Vargaszeg (EA 6305/12–13. – Szentmihályi Imre gy., 1958).

AF: Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 77.).

K 39.4.4. Aranyguzsaly. Egy árva leány aranyguzsalya.

ER: Nagybánya-Veresvíz („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 228–229. – Görbe István gy., 1958–1960).

K 39.4.5. Arany szövőszék. Rákóczi elátkozott lányának arany szövőszéke, melyen a leány aranyszálakból aranyvásznat sző.

ER: Zálnok (Nagy Sándor István, 2004. 88.).

K 39.4.6. Aranykulcs. Elátkozott várúrnő/egy aranykoronás kígyó nyakában fityegő aranykulcs, amely az elsüllyedt vár kincses pincéjét nyitja.

DT: Csácsbozsok (EA 211/23. – Vass János gy., 1929); Győrvar (Dömötör Sándor, 1957b. 11–12.).

K 39.4.7. Arany gyertyatartó. Törökök/rablólovagok által elrejtett, véletlenül megtalált arany gyertyatartók/hétágú arany gyertyatartó.

DT: Sokorópátka (XJMNA 32-65. – Ziniel Katalin gy., 1955); Őrszentpéter (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 405.).

K 39.4.8. Aranyláda. Titkos helyen elrejtett/véletlenül megtalált aranyláda.

DT: Dunaföldvár (Hattyúfi Dezső, 1871. 3.).

ER: Dobra (Magyar Zoltán, 2011a. II. 452.).

K 39.4.10. Aranysíp. A bányatörpe aranysípjá.

ER: Nagybánya-Veresvíz (EA 27142/75. – Görbe István gy., 1958–1960).

K 39.4.11. Aranyfésű. A tündérek gyémánttal kirakott aranyfésűje. / Szent István feleségének elrejtett aranyfésűje.

AF: Révleányvár (Balassa Iván, 1975. 18–19.).

ER: Pipe (Burus János, 1985. 171.).

K 39.4.12. Aranylánc. Titkos helyre rejtett/az óriások kútjában függő/véletlenül megtalált aranylánc.

DT: Sokorópátka (Edelényi Adél, 2003. 62–63.); Sokorópátka (Uő, 2004. 250.).

FF: Novaj (EA 15729/14. – N. N. gy., 1968); Novaj (Heves megye földrajzi nevei I., 1970. 163.).

ER: Magyarlapos (Tagányi Károly-Réthy László–Kádár József, 1901. V. 30.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 127.).

SZ: Olasztelek (Magyar Zoltán, 2011b. 193. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 137.); Torja, Bikfalva (Uő, 1869. III. 86., 205.); Árkos (Mozsolics Amália, 1943. 50.); Sepsibodok (Imreh István, 1946. 159.); Csíkszereda (Duka János, 1993. 38. – 1968); Bikfalva (EA 25370/11. – Csavar Leona gy., 1993); Székelyhodos (EK TEZE 7198/Adattár, 101. – Balássy Enikő gy., 1996–2003); Gyimes: Gyepce (Takács György, 2004. 560.); Havad (KJNTA 2461/25. – Rózsa Tekla-Beáta gy., 2010).

K 39.5. Arany ruhadarabok.

K 39.5.1. Aranyöv. IV. Béla király aranyöve.

FF: Znióváralja (Zányi Kálmán, 1886. 32. szám, 3.).

K 39.5.2. Aranycsizma. A kincses hajóval együtt földbe rejtett aranycsizma.

AF: Mezőtúr (EA 5560/76. – Kása Gyula gy., 1940).

K 39.5.3. Aranygomb. A földből előkerülő/véletlenül talált aranygomb/aranygombok. A kincstalálásra emlékeztet a dülő neve (Aranygomb) azóta is.

DT: Nagygörbő (Zala megye földrajzi nevei II., 1986. 35.).

FF: Sajószöged (Tóth Péter, 1988. 293. – Pesty Frigyes, 1864. Borsod vármegye).

ER: Révkolostor (Kádár József, 2000. 120. – 1892).

SZ: Énlaka – 2 (EA 24231/69–70., 158. – Gagyai József gy., 1977, 1978).

K 39.6. Arany ékszerek.

K 39.6.1. Aranygyűrű. Titkos helyen elrejtett/véletlenül előkerülő aranygyűrű/aranygyűrűk/ékköves gyűrű/arany pecsétgyűrű.

DT: Markóc (Zentai Tünde, 1983. 100.); Udvard (MZA 97064. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2013).

FF: Sára (NIFA 697. – Dégh Linda gy., 1959).

AF: Kölcse (Molnár Sándor, 2003. 186.); Aracs (Aracs Vajda János, 2007. 16–17.);

Nagyzerénd (MZA 99932. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014); Iriny (MZA 107204. – Magyar Zoltán gy., 2016).

ER: Nagybánya (Nagybányai boszorkányperek, 2003. 117. – tanúkihallgatási jegyzőkönyv, 1697); Magyaroszovát (MZA 111780. – Zsigmond Győző gy., 1980); Olthévíz (Magyar Zoltán, 2011a. I. 279. – Orbán Dániel gy.).

SZ: Felsőrákos (Kriza János, 2013. 516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Csíkszereda (Duka János, 1993. 38. – 1968); H. n. (Keszeg Vilmos, 1991. 3.); Miklósvár (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 205.).

FF: Tornagörgő – 3 (Magyar Zoltán, 2001a. 149., 170.).

K 39.6.2. Arany nyaklánc. Titkos helyen elrejtett/véletlenül megtalált értékes arany nyaklánc.

DT: Markóc (Zentai Tünde, 1983. 100.).

FF: Garany (MZA 101894. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014).

AF: Margitta (Bihari népmondák, 1995. 124. – Baranyi Katalin gy., 1980); Nagyzerénd (MZA 99932. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

ER: Mezőverese gyháza (Magyar Zoltán, 2011a. II. 152.; Uő, 2012a. 376. – Orbán Dániel gy.).

SZ: Csíkszereda (Duka János, 1993. 38. – 1968); Nyárádszereda (EA 27128/2. – Dósa Erika gy., 1995).

K 39.6.3. Arany karperec. Titkos helyen elrejtett/véletlenül napvilágra került arany karperec.

AF: Tizzaszólós (Bognár András, 1979. 134–135. – Pesty Frigyes, 1864. Külső-Szolnok vármegye); Tizzaszólós (DE MNYT K-566/32. – Fekete Péter gy., 1968); Margitta (Bihari népmondák, 1995. 124. – Baranyi Katalin gy., 1980); Aracs (Aracsi Vajda János, 2007. 16–17.).

ER: Mezőverese gyháza (Magyar Zoltán, 2011a. II. 152.; Uő, 2012a. 376. – Orbán Dániel gy.).

SZ: Nagysolymos (Orbán Balázs, 1868. I. 152.); Csíkszereda (Duka János, 1993. 38. – 1968); Nyárádszereda (EA 27128/2. – Dósa Erika gy., 1995).

K 39.6.4. Arany fülbevaló. Favágás közben talált, fába rejtett arany fülbevaló.

ER: Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 373.).

K 39.6.5. Aranyóra. Szántás/építkezés közben megtalált/rablók által elrejtett aranyóra.

FF: Sára (NIFA 697. – Dégh Linda gy., 1959); Garany (MZA 101894. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014).

AF: Karcsa (Balassa Iván, 1963. 197.); Nagyzerénd (MZA 99932. – Magyar Zoltán és Harangozó Imre gy., 2014).

ER: Türe (Magyar Zoltán, 2004a. 335. – Vő Gabriella gy., 1971).

→MZ VIII. K 70.8.

K 39.7. Aranykorona. Salamon király odvas fába rejtett aranykoronája. / A kincses pincében elrejtett aranykorona.

ER: Brassó (Orbán Balázs, 1873. VI. 205., 346.); Berettyószéplak (Salánki-Fazekas Éva, 2012. 127.).

K 39.8. Arany hangszerek.

K 39.8.1. Aranytárogató. Rákóczi fejedelem aranytárogatója.

FF: Fony (Ferenczi Imre, 1960. 415.).

K 39.8.2. Aranyhegedű. Titkos helyre elásott aranyhegedű.

SZ: Székelyderzs (Orbán Balázs, 1868. I. 181.).

K 39.9. Aranyfonal. Aranyfonállá változó kenderszál, amely a fejedelem által börtönbe zárt apjukat visszaváró kisasszonyok/a tatár fogságba esett férjét visszaváró nemesasszony/Rákóczi elátkozott lánya/Zeta király lányai/tündérek guzsalyából pereg alá. Az aranszál olyan hosszú, hogy a sziklacsúcon épült vár erkélyéről leér egészen a várhegy aljáig.

ER: Kolozsvár (Kőváry László, 1857. 191–193.); Malomvíz (Uo., 195–197.; Müller, Friedrich, 1885. 184.; Benedek Elek, é. n. 11–20.); Zálnok (Nagy Sándor István, 2004. 88.).

SZ: Zetelaka (Ozsváth Imola, 2008. 48–49.); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 208.).

FF: Putnok (Putnok hét évszázada. 1983. 60–61.).

→MZ IX. J 31.

K 39.10. Aranyalma. A Szitnya-hegybe rejtett/egy galábocsi kútba esett aranyalma, amely csak a távoli jövőben fog előkerülni/amit csak az vehet ki, aki nem bánta meg a házasságát. / A kincses pincébe rejtett aranyalma mint az édesanyja által bent felejtett gyermek játékszere.

FF: Selmezbánya (Tóth Sándor, 1879. 756–757.); Selmezbánya (Versényi György, 1880. 68.); H. n. (Versényi György, 1895. 236.); Penc – 2 (EA 12164/4., 5–6. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Csalár, Galábocs – 4, Óvár – 2 (MZA 84143., 25435., 25444., 25447., 83144., 25457., 25485. – Varga Norbert gy., 2003).

AF: Nyírbátor (MZA 71536. – Lackovits Magdolna gy., 1967); Császártöltés (VKMA ltsz. n.; MZA 32988. – Glocker Zoltán gy., 1977); Törökbecse (Jung Károly, 1985. 155.).

K 39.11. Aranylabda. A Bodrogban elmerülő aranylabda, amely a tündérek labdajátéka közben hull bele a folyóba.

FF: Bodrogkeresztúr (Zemplén vármegye és Sátoraljaújhely, 1905. 159.).

K 39.12. Egyéb hagyományok.

K 39.12.1. Aranyrudak. Rudakba öntetett arany, amit titkos helyre rejtenek/ami elsüllyed szállítás közben.

FF: Rimaszombat (Rimaszombat és Vidéke, 1877. 2. szám, 2.).

AF: Nádudvar (EA 10569/2. – Sebestyén Gyula gy., 20. század eleje); Mérc, Nagyecséd – 2, Tiszabecs (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 261–262., 266.); Mezőtelegd (Bihari népmondák, 1995. 144. – Fábíán Imre gy., 1984).

ER: Gyalu (Szabó Géza, 1978. 70–71.); Vice (Magyar Zoltán, 2012a. 377. – Tomisa Ilona gy.).

SZ: Udvarhelyszék (Péterfi Tamás, 1899. 8.).

K 39.12.2. Aranydrót. A szántóföldből mezőgazdasági munka közben előkerült aranydrót/aranszál.

FF: Teplicska (Melczér Jakab, 1819. 8–9.); Zólyom (Vasárnapi Ujság, 1857. 141.); Nógrád vármegye (Hanusz István, 1892. 6.); Csáb (EA 27181/1. – Nagy Endre gy., 1996).

K 39.12.3. Egyéb adatok (vegyes). Egy remetétől kapott aranydiók. / Kugligolyó/patkó nagyságú, véletlenül talált aranyak.

DT: Esztergom (Esztergom és Vidéke, 1889. 32. szám, 8–9.).

AF: Nyírkáta (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 264.).

ER: Magyarcsaholy (Magyar Zoltán, 2011a. II. 253.).

K 40. Aranykoporsó. Attila nyolc mázsás aranykoporsója. / Réka királyné/ Buda vezér/Aba Sámuel/a török szultán/egy török basa/egy avar király/ Báthori Anna gyerekének/Szvatopluk lányának/a bágyi várúr leányának aranykoporsója. / A föld mélyéről véletlenül előkerült aranykoporsó. / Kincset rejtő aranykoporsó.

DT: Óriszentpéter (BSLMA N 285-84/3. – Szikszay Edit gy., 1960-as évek); Óriszentpéter (Moldova György, 1974. 97.); Óriszentpéter (EA 19984/90. – Avas Kálmán gy., 1978); Felsőszőlnök (Vas megye földrajzi nevei, 1982. 398.); Alsónyék (Csötönyi Bálint, 1996. 58.).

FF: Parád* (EA 7528. – Dobos Ilona gy., 1965); Sirok (Heves megye földrajzi nevei I., 1970. 128.); Sirok – 2 (ENA 1619-73/4., 5. – Sebestyén Csilla gy., 1973).

AF: Hajdúszoboszló (Szívós Béla, 1912. 31–32.); Hajdúböszörmény (Ecsedi István, 1927. 25.); Hódmezővásárhely (Cseszkó Máté, 1933. 83.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1940a. 2.); Hajdúböszörmény (EA 3242/18. – N. N. gy., 1943); Tiszafüred (Szűcs Sándor, 1943. 2.); Kőtegyán (EFMA 24-67/13. – Kósa László gy., 1960); Dombegyház (Radnai Mikes, 1981. 158. – 1964); Dombegyház – 4, Kisdombegyház (EA 14336/3–4., 6., 8. – N. N. gy., 1965); Gyula (EFMA 550-78/14–15. – Dankó Imre gy., 1966); Bezdán (Bosnyák Sándor, 1968. 93.); Nagykereki (MZA 71574. – Lackovits Emőke gy., 1968); Tiszabecs (Ferenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 266.); Hajós* (VKMA 176-82/164. – Harmath Lajosné gy., 1972); Csaroda (EA 26301/6. – Papp Gézány gy.); Dombegyház (Radnai Mikes, 1981. 157.); Tiszafüred – 2 (Füvessy Anikó, 1982. 598., 600.); Tápé (Dobos Ilona, 1986. 60.); Bezdán (Bosnyák Sándor, 1987. 499.); Hajdúböszörmény (Marjai Márton, 1988. 240.); Tápé (MOA 13682. – Bosnyák Sándor gy., 1980-as évek); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 319.); Újszentés (KJNTA 259-98/31. – Magyar Etelka gy., 1998); Zsadány (MZA 99463. – Harangozó Imre gy., 1990-es évek); Biharugra (Laurinyeczne Sinkó Rozália, 2002. 359.).

ER: Nagymoha (AFAR Mg. 1584. II. c. – Faragó József gy., 1967); Torockó (Magyar Zoltán, 2008a. 296.); Olthévíz (Uő, 2011a. I. 285. – Orbán Dániel gy.); Várasfenes (Magyar Zoltán, 2013a. 39.).

SZ: Székelyudvarhely (Orbán Balázs, 1868. I. 60.); Erdővidék (Benedek Elek, 1895. III. 243–244.; Uő, 1926. 21–22.); Sepsiszentgyörgy (EA 902/167. – Bodor Dénes gy., 1915–1917); (EA 13635/16–17. – Bencze Gyula gy., 1945); Vargyas – 3 (Magyar Zoltán, 2011b. 66–67. – Gazda Klára gy., 1972); Rava (Burus János, 1990. 91.); Nagysolymos, Kissolymos (MZA 61240., 61267. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007); Vargyas (Magyar Zoltán, 2011b. 67.); Vargyas, Homoródkarácsonyfalva, Homoródszentpéter, Oklánd, Bágy (Uő, 2011d. 73–74., 181.).

K 40.1. A kincses hármaskoporsó. Attila/Buda vezér/Szvatopluk/a török szultán hármaskoporsó (arany, ezüst, vas/arany, ezüst, ólom/arany, ezüst, gyémánt/arany, ezüst, üveg) koporsóban van eltemetve rengeteg kincs társaságában.

→MZ III. A 317.18.1. →MZ IV. D 133.4.

K 41–50. Ezüstből készült tárgyak

K 41. Ezüstből készült állatszobrok. Titkos helyen elrejtett, arannyal megrakott, gyémántszekeret húzó két kis ezüstökör/ezüstöt tartalmazó hordón lévő, ezüstből kiöntött hat ökör járommal együtt/hat ökör és hat eke ezüstből. / Acéltükörrel/álomban látott elrejtett ezüstmarhák.

AF: Szamoszeg (Ferenczi Imre, 1960. 428.); Szeghalom (Szende László, 2002. 412.).

ER: Hunyad vármegye (Kuun Géza, 1890. 182.); H. n. (Mozsolics Amália, 1943. 52.); Inaktelke (Magyar Zoltán, 2004a. 334. – Bosnyák Sándor gy.).

K 42. Ezüsteke. Titkos helyre ázott hat ezüsteke.

ER: Inaktelke (Magyar Zoltán, 2004a. 334 – Bosnyák Sándor gy.).

K 43. Ezüst kegytárgyak.

K 43.1. Ezüstkereszt. Titkos üregben talált ezüstkereszt.

ER: Máramaros vármegye (Siegmet Károly, 1885. 59.).

K 43.2. Ezüstharang. Az Árpád-házi Szent Margit sírjába rejtett/a bányaváros törökök elől elrejtett/a husziták mocsárba süllyesztett ezüstharangja.

KM: Budapest: Margit-sziget (Az Osztrák–Magyar Monarchia írásban és képen IX., 1893. 145.).

FF: Bakabánya (Prohászka Mátyás, 1857. 154.).

AF: Révleányvár (Kulcsár Ferenc, 1995. 61–63.).

→MZ II. E 147.2.

K 44. Ezüst étkészlet. Titkos helyre/kincses barlangba rejtett/kincses íratokban szereplő 1/50/62/100/122 darab ezüstről/ezüstantányér/ezüstcsésze/ezüstkupa/ezüstkehely/ezüstpohár/ezüstkés/ezüstvilla/ezüstkanál.

AF: Aracs (Hertelendy József, 1856. 73.; Pesty Frigyes, 1861. 99.); Törökbecse (Pesti Napló, 1863. szeptember 12.); Apátkeresztúr (K. Nagy Sándor, 1888. III. 25–26.); Nagyecsed (Molnár Sándor, 2003. 186. – 1960-as évek).

ER: Kolozsvár (Kőváry László, 1857. 31–32.); Kolozsvár (Ethnographia, 1919. 132.); Kolozsvár (EA 5560/84. – Bátty Zsigmond gy., 1940); Kide (EA 3188/95. – Szűcs Sándor gy., 1941).

K 45. Ezüst tárolóedények. Titkos helyre rejtett, aranykincsek tárolására szolgáló ezüstkazetta/50 ezüstputtony/366 ezüsthordó/ezüstteknő. / Ezüstvályú, amelybe folyékony arany csepeg. / Az úri kisasszony ezüstbilije.

DT: Rácalmás (EA 8862/160. – Dobos Ilona gy., 1968).

ER: Kolozsvár (Köváry László, 1857. 31.); Borgóprund (Gáspár Ármin, 1899. 58–59.), Kolozsvár (EA 5560/84. – Bátky Zsigmond gy., 1940); Gyalu (Szabó Géza, 1978. 70.).

SZ: Középpajta (Orbán Balázs, 1869. III. 348.).

FF: Tornagörgő (Magyar Zoltán, 2001a. 317. – Stibrányi Gusztáv).

K 46. Ezüstkoporsó. Ezüstkoporsó mint Attila/Buda vezér/a morva királylány/a török szultán hármaskoporsójának egyike. / Csörsz avar király halomba temetett ezüstkoporsója.

DT: Alsónyék (Csötönyi Bálint, 1996. 58.).

FF: Sirok (ENA 1619/73. – Sebestyén Csilla gy., 1973).

AF: Hódmezővásárhely (Cseszkó Máté, 1933. 83.); Nagysárrét (Szűcs Sándor, 1940a. 2.); Tiszafüred (Uő, 1943. 2.); Hajdúböszörmény (EA 3242/18. – N. N. gy., 1943); Tiszafüred (Szűcs Sándor, 1957. 262.); Kötegyán (EFMA 24-67/13–14. – Kósa László gy., 1960); Dombegyház (Radnai Mikes, 1981. 158.); Dombegyház – 3 (EA 14336/4., 6. – N. N. gy., 1965); Csaroda (EA 26301/6. – Papp Gézáné gy.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1982. 596.); Hajdúböszörmény (Marjai Márton, 1988. 240.); Táapé (MOA 13682. – Bosnyák Sándor gy.); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 319.); Újszentés (KJNTA 259-98/31. – Magyar Etelka gy., 1998); Biharugra (Laurinyeczné Sinkó Rozália, 2002. 359.).

SZ: Székelyudvarhely (Orbán Balázs, 1868. I. 60.); Sepsiszentgyörgy (EA 902/167. – Bodor Dénes gy., 1915–1917); Nagysolymos (MZA 61240. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007).

K 50. Egyéb ezüstkincsek.

K 50.1. Ezüstkoszorú. Szántás közben a földből előkerült, ékkövekkel kirakott ezüstkoszorú.

ER: Solyomkő (Versényi György, 1896b. 72.).

K 50.2. Ezüst gyertyatartó. Rablók által a környék kastélyaiból összeszedett, titkos helyre rejtett ezüst gyertyatartók.

FF: Barka (EA 7750/67. – Lovas László gy., 1940).

K 50.3. Ezüstsarkantyú. Mátyás király tánc közben elvesztett, véletlenül megtalált ezüstsarkantyúja.

DT: Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 268.).

→MZ II. H 410.9.

K 50.4. Ezüstpatkó. A betyárok búvóhelyeként használt barlangban talált ezüst csizmapatkó.

FF: Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 91–92.).

K 50.5. Ezüstpuska. A kincses barlangban lévő ezüstpuska.

SZ: Felsőrákos (Kriza János, 2013. 516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe).

K 50.6 Ezüstoffonál. Ezüstoffonallá változó kenderszál, amely a csatába indult férjét visszavárázó nemesasszony guzsalyáról pereg alá. Az ezüstszál olyan hosszú, hogy a sziklacsúcson épült vár erkélyéről leér egészen a várhegy aljáig.

ER: Malomvíz (Kőváry László, 1853b. II. 73.).

→MZ VIII. K 39.9. →MZ IX. J 31.1.

K 50.7. Ezüstágy. A kincses barlangban lévő ezüstágy.

SZ: Felsőrákos (Kriza János, 2013. 516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe).

K 50.8. Ezüstoszlopok. A kincses barlang mennyezetét tartó 12 ezüstoszlop.

FF: Szepesség (Hanusz István, 1892. 15.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXVIII., 1901. 162.).

K 50.9. Ezüsthíd. Tündérek várait összekötő ezüsthíd.

ER: Torda vidéke (Orbán Balázs, 1889. 407.); Mészkö (Borbély Sándor, 1894. 2.).

K 50.10. Ezüstrudak. A törökök/Rákóczi által vastag rudakba öntetett ezüstpénzek.

FF: Rimaszombat (Rimaszombat és Vidéke, 1877. 2. szám, 2.).

AF: Nagycséc – 2 (Ferenczi Imre–Molnár Máttyás, 1972. 262.).

K 50.12. Ezüstgombok, ezüstkarakikák. Véletlenül megtalált ezüstgombok és ezüstkarakikák/más apró ezüstdíszek és ezüstékszerek.

FF: Nógrádsípek (Pócs Éva szerk., 1980. 588.).

AF: Monostorapáti (Zsupos Zoltán, 2009. – kincses írat, 1802); Hódmezővásárhely (Kiss Lajos, 1931. 279.).

SZ: Vargyas (Kriza János, 1853a. 176.); Olasztelek (Magyar Zoltán, 2011b. 193. – Pesty Frigyes, 1864. Udvarhelyszék); Gyulakuta (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 60. – Pesty Frigyes, 1864. Marosszék); Vargyas (Orbán Balázs, 1868. I. 230.); Vargyas (Jakab Elek, 1895. 1.); Ilyésmező* (Téglás Gábor, 1927. 46.).

K 51–70. Egyéb kincsek

K 51. Drágakövek, gyémántból csiszolt tárgyak.

K 51.1. Gyémánttal teli kádak. Titkos pincébe rejtett, drágakövekkel teli kádak.

FF: Buják (Patay Pál, 1959. 8.).

AF: Zsebely (Vasárnapi Ujság, 1859. 622.).

SZ: Felsőrákos (Kriza János, 2013. 516. – Barabás Sándor gy., 19. század közepe); Szentábrahám (Orbán Balázs, 1868. I. 121.); Székelyvécke (Burus János, 1986. 180.).

K 51.2. Gyémánttal teli üst. A vár (Szádvár) titkos pincéjében talált gyémánttal teli üst.

FF: Derenk/Szögliget (Paládi-Kovács Attila, 1969. 360.).

K 51.3. Gyémánttal teli fazék. Kertásás közben talált nagy fazék gyémánt.

DT: Magyarsók (EA 7304/65. – Molnár Benő gy., 1964).

K 51.4. Kőszoborba rejtett gyémántok. Kőkecskéből/kőbirkából előkerülő drágakövek. / Gyémánttal teli üregek kőszobor.

DT: Gyermely (Oravecz Paula, 1961. 13.); Markóc (Zentai Tünde, 1983. 100.).

K 51.5. Kincses pincébe rejtett drágakövek. Kincses pince/barlang/várpince/várkút, amely drágakövekkel van tele/ahol egyéb kincsek mellett sok drágakő/hatalmas gyémántok is láthatók/ahol a fal drágakövekkel van kirakva. / A kincses barlangban található drágakövekkel teli kőér. / Egy titkos föld alatti üregben drágakövekre találó kincskereső.

DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1914. 174.); Pécs (Muszty László, 1959. 86–87.).

FF: Kakaslomnic (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXIV., 1897. 85.); Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXVIII., 1901. 162.); Drégelypalánk* (EA 21589/35. – N. N. gy., 1935); Hollókő (Szombathy Viktor, 1984. 170.); Kakaslomnic, Szepesség – 2 (Neidenbach Ákos, 2000. 54., 75., 77.); Becskeháza (Magyar Zoltán, 2001a. 963–194. – György Horváth László gy.); Hubó (MZA 93083. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Nagyszőlős (Az Osztrák–Magyar Monarchia irásiban és képben XVIII., 1900. 466.); Mezőtelegd* (Bihari népmondák, 1995. 144–145. – Fábrián Imre gy., 1984); Tiszafüred (Füvessy Anikó, 1992. 315.); Topolya (Penavin Olga, 1995. II. 88.).

ER: Disznajó (Csáki Árpád–Pál–Antal Sándor, 2014. 48. – Pesty Frigyes, 1864. Torda vármegye); Szék (Magyar Zoltán, 2012a. 400–401. – Dóczyiné Berde Amál gy., 1930-as évek); Magyarkiskapus (Szabó Géza, 1982. 629.); Torda vidéke (Vöő Gabriella, 1992. 197.); Székelyföldvár (MZA 6720. – Keszeg Vilmos gy., 1990-es évek); Nagykapus* (Magyar Zoltán, 2004a. 335.).

SZ: Homoródalmás (Paget, John, 1987. 222. – 1839); Zetelaka (Orbán Balázs, 1868. I. 67.); Zetelaka (Magyar Zoltán, 2011a. I. 207–208. – Szanisz András gy., 1958); Csíkmadaras (EA 26156/18. – Kópacz Katalin Csilla gy., 1994); Középpajta (Lőrincz Sándor, 2008. 26.).

→MZ VIII. K 51.1–2.

K 51.5.1. A kincses kamrát bevilágító drágakövek. A kincses kamrában (barlangban/pincében) felhalmozott gyémántok/egy aranyláncon függő emberfej nagyságú gyémántdarab bevilágítja az egész termet.

DT: Csallóköz (Ipolyi Arnold, 1854. 96.); Örség (Szikszay Edit, 1990. 39.).

FF: Szepesség (A Magyarországi Kárpátgyűlés Évkönyve XXIV., 1897. 85.); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 318.); Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 97–98.).

SZ: Korond (Orbán Balázs, 1868. I. 132.); Kézdiálmás (EMEA Itsz. n., MZA 36969. – Kakas Zoltán gy., 1990 k.); Parajd (EA 26193/1. – Gub Jenő gy., 1995); Kézdiálmás (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 157.).

K 51.5.2. Az egész vidéket bevilágító drágakő. A tátrai Karbunkulus-torony tetején lévő drágakő olyan fényesen ragyog, hogy éjjel még a messze fekvő Késmárk utcáit is nappali fényességgel árasztja el. / A kigyókirály gyémántkoronájától az egész környék világos lesz.

FF: Késmárk (Vasárnapi Ujság, 1863. 307.).

ER: Fekete-Körös völgye (Györffy István, 1916. 82–83.).

K 51.6. Gyémántból csiszolt tárgyak.

K 51.6.1. Gyémántbéres, gyémántökrök, gyémántszekeér. Titkos helyre rejtett kincs négyökrös gyémántszekeérral és gyémántbéressel. / Két kis ezüstökör, amely arannyal megrakott gyémántszekeeret húz maga után.

AF: Szamoszeg (Ferenczi Imre, 1960. 428.); Békés (MMMNA 223-1963/2. – Mokány Miklósné gy., 1963).

K 51.6.2. Gyémántagarak. A vár titkos pincéjébe rejtett, az elrejtői által elátkozott gyémántagár. / A kincses barlangban felhalmozott értékeket őrző gyémántagarak.

AF: Murony (Legendás Békés, 2005. 6. – Mokány Miklósné gy., 1963).

ER: Kolozsvár (Ethnographia, 1919. 132.); Kolozsvár (EA 5560/84. – Bátky Zsigmond gy., 1941).

K 51.6.3. Gyémántkoporsó. Gyémántkoporsó mint Attila/a török szultán titkos helyre rejtett hármaskoporsójának egyike. / A koporsójában gyöngytakaró alatt fekvő Attila.

AF: Szeged vidéke (Móra Ferencz, 1982. 291–292. – 1922); Biharugra (Laurinyeczné Sinkó Rozália, 2002. 359.).

SZ: Nagysolymos (MZA 61240. – Zsidó Ferenc gy., 2002–2007).

K 51.6.4. Gyémántasztal. Egy nevezetes betyár (Pintye) titkos helyre rejtett gyémántasztala.

ER: Alsóhomorod (Mizser Lajos, 2001. 26. – Pesty Frigyes, 1864. Szatmár vármegye).

K 51.6.5. Gyémántguzsaly. Két árva leány gyémántguzsalya.

ER: Nagybánya-Veresvíz („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 228–229. – Görbe István gy., 1958–1960).

K 51.6.6. Gyémántgyűrű. Ha egy fekete macskát megölnek, a szívét a keresztútra teszik és kilenc nap, kilenc éjjel otthagyják, az gyémántgyűrűvé változik.

ER: Szucság (Versényi György, 1901. 315.).

K 51.6.7. Gyémántvirág. Tündér Ilona kincses pincéjében szedhető gyémántvirágok.

SZ: Kovászna (Orbán Balázs, 1869. III. 155.).

K 51.6.8. Gyémántgyümölcsök. A kincses barlangban elrejtett, drágakőből csi-szolt gyümölcsök.

FF: Szepesség (Neidenbach Ákos, 2000. 67).

K 51.7. Világító gyémántszemek. Titkos helyre rejtett gyémántszemű érckakas. / Domborművű kőoroszlánok/kincszőrő aranyoroszlánok karbunkulus szemekkel.

AF: Biharkeresztes (MZA 71562. – Lackovits Emőke gy., 1968); Mezőtelegd – 2 (Bihari népmondák, 1995. 107–108., 145. – Fábíán Imre gy., 1984).

ER: Kolozsvár (Ethnographia, 1919. 131.); Kolozsvár (EA 5560/84. – Bátky Zsigmond gy., 1941).

SZ: Parajd (Orbán Balázs, 1868. I. 137.).

K 51.8. Drágakövekkel hímzett bivalybőr. Bivalybőrbe rejtett drágakövek. / Drágakövekkel gazdagon díszített bivalybőr.

FF: Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 97–98.).

AF: Nyírgyulaj (Ferenczi Imre–Molnár Máttyás, 1972. 264.).

K 51.9. Az ördög drágaköve. Az ördögtől kapott, a kézbe véve meggyulladó drágakő.

ER: Magyarvita (Magyar Zoltán, 2004a. 394. – Bosnyák Sándor gy.).

K 52. Kígyókő. A kígyók által – a kígyókirály koronája gyanánt – fújt drágakő, amit a rá leleselkedő veszélyt vállalva a bátor és leleményes kincskereső megszerezhet. / Kígyókő mint a kincstárban őrzött legnagyobb értékek egyike. / Gyógyító erejű/talizmánként viselt kígyókő.

KM: H. n. (Lojda József, 1899. 275. – vagyonleltár, 1544); H. n. (Jókai Mór, 1966. 107. – 1883); H. n. (Szendrey Zsigmond, 1938. 269.).

DT: Göcsej – 5, Pálfi-szeg, Bánokszentgyörgy (Gönczi Ferencz, 1904. 30–35.); Kákics (Kiss Géza, 1937. 157.); Őrség (Dunántúli Népművelő, 1936. 190.); Kopács (MOA 11055. – Kátona Imre gy., 1942); Óriszentpéter (EA 7818/61. – Kiss Sándor gy., 1941); Szenna (Pócs Éva szerk., 2012. 94. – Diószegi Vilmos gy., 1952); Koppányszántó (EA 2308. – Takács Lajos gy.); Vál (EA 2363/63. – Szoboszlai Istvánné gy.); Várpalota (MOA 7946. – Csík Gy., 1959); Sármellék (MOA 3804.; MNAR HS 110304 – Dégh Linda gy., 1960); Hidas (MOA 6502. – Diószegi Vilmos gy., 1961); Pécs: Szabolcsbányatelep (Bosnyák Sándor, 1962. 136–138.); Lábod (MNAR HS 110601. – Mike Györgyi gy., 1963); Magyarereggy (EA 22103/11. – Karsa Ivett gy., 1984).

FF: Kassa (Döbrentei Gábor, 1840. 67. – vagyonleltár, 1549); Felsővály, Gergelyfalva, Almágy, Ajnácskő (Szarvas Gábor, 1894. 388–389.); Letkés* (Versényi György, 1895. 232.; Uő, 1905. 232.; Kandra Kabos, 1897. 146–147.); Kishartyán (NIFA 744/42. – Pesovár Ernő gy., 1951); Rudna (MOA 8326. – Barabás Jenő gy., 1955); Nagybátony (MNAR HS 110302. – Diószegi Vilmos gy., 1956); Dobsina (Nagy Dezső, 1957. 320.); Hernádnémeti (Szilágyi Miklós, 2007. 732–733. – 1959); Bükkaranyos (EA 2374/36. – Szoboszlai Istvánné gy.); Csarnóta (MNAR HS 14150. – Melegh Balázs gy., 1963); Aggtelek (GA 174/24. – Zsadányi Tünde

gy., 1979); Karancseszi (Fejős Zoltán, 1985. I. 116.); Karácsond (Pócs Éva szerk., 2012. 94–95. – Berényi Árpádné gy., 1980-as évek); Aggtelek (Magyar Zoltán, 2001a. 550–551. – Orzsi Zoltán és Zsadányi Tünde gy., 1985); Gömörmihályfalva (É. Kovács Judit, 1992. 108.); Lévárt, Nagyvisnyó (Ujváry Zoltán, 2000. 200.); Becskeháza, Kecső, Szilice, Szögliget – 2, Tornaszentandrás (Magyar Zoltán, 2001a. 549–550.); Alsócsitár (Uő, 2002. 170.); Balogfalva – 3 (MZA 93201., 96679., 96681. – Varga Norbert gy., 2005); Rimapálfalva (MZA 93202. – Varga Norbert gy., 2005); Dobfenek – 2, Egyházásbást (Uő, 2006b. 108–109.); Sajóháza (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2006. 143–144.; Magyar Zoltán, 2011c. 212.); Guszóna, Gömör síd, Kétkeresztúr, Magyarhegymeg (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 231.); Feled: Aduspuszta, Gömörpéterfalva, Korláti, Lice, Lőkősháza, Sajógömör – 2, Szútor, Szútor/Bellény, Terbegec (MZA 93200., 93206., 93204., 93205., 93199., 93198., 93395., 93394., 93203., 90015. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008–2011).

AF: Szentes (Szívós Béla, 1902. 377.); Nagyszalonta* (Szendrey Zsigmond, 1914a. 325.); Szeghalom (MOA 6968. – Miklya Jenő gy., 20. század első fele); Újdombrád (NIFA 103/46. – Dégh Linda gy., 1959); Újdombrád (MNAR HS 110307. – Voigt Vilmos gy., 1959); Újdombrád – 2 (MOA 3799., 3806.; MNAR HS 110308. – Gémes Balázs gy., 1959); Újdombrád (MOA 3805. – Salyánosy János gy., 1959); Dömsöd (EA 2369/11a. – Szoboszlai Istvánné gy.); Géberjén (MOA 7944. – Dégh Linda gy., 1961); Ásotthalom (MNAR HS 110301. – Makra János gy., 1963); Kiskundorozsma (MNAR HS 110315. – Balogh Judit gy., 1967); Beregszász, Beregújfalva – 4, Dercen, Fornos, Gát – 3, Kígyós – 2, Nagyberég – 2 (P. Panyakó Mária, 2002. 115–123.).

ER: Gyulafehérvár (Ipolyi Arnold, 1854. 244., 579.; Koncz József, 1878. 37.; Herrmann Antal, 1896. 478. – Bethlen Gábor fejedelem végrendelete, 1629); Zilah (Szilva György, 1882. 380.; Versényi György, 1901. 221.); Szilágyság (Boér Miklós, 1884. 3–4.); Bánffyhunad (Téglás Gábor, 1912. 161.); Torda vidéke (Téglás István, 1915. 287.); Fekete-Körös völgye – 2 (Györffy István, 1916. 82–83., 83.); Szék – 2 (Hoppál Mihály, 1976. 66.); Küküllőkeménfalva (EA 22446/39. – Csergő Bálint gy., 1985); Torda vidéke (Vöő Gabriella, 1992. 202–203.); Detrehemtelep (Keszeg Vilmos, 1994. 178.; Uő, 1999. 199.); Tordatúr (Csögör Enikő, 1998. 58.); Szentmáté (MZA 104877. – Orbán Dániel gy., 2003); Bánffyhunad, Gyerővásárhely, Magyarvista, Nagykapus, Váralmás (Magyar Zoltán, 2004a. 482–483.); Harangláb (Uő, 2005a. 204.); Magyarózd* (Uő, 2009a. 427.); Alsórákos (MZA 91271. – Magyar Zoltán gy., 2010); Rónaszék (Magyar Zoltán, 2011a. II. 396.); Szék, Nagysármás (Uő, 2012a. 567., 567–568.); Szentmáté (Uo., 567. – Orbán Dániel gy.).

SZ: Háromszék (Wlisslocki Henrik, 1893. 86.; Herrmann Antal, 1896. 478–479.); Háromszék (Balázs Márton, 1942. 112. – 1894–1905); Andrásfalva (MNAR HS 120309. – N. N. gy., 1961); Gyimes: Hidegség pataka (Salamon Anikó, 1987. 140. – 1972); Andrásfalva – 2, Hadikfalva, Istensegíts, Józseffalva (Bosnyák Sándor, 1977. 57–59.); Gyimes: Háromkút (Harangozó Imre, 2001. 261.; Uő, 2003. 49–50. – 1995); Gyimes: Sántelek, Csinód, Gyepece (MZA 104884., 86597, 104882. – Magyar Zoltán gy., 1996–2000); Sepsikőrőspatak (Zsigmond Győző, 1999. 189.); Gyimes: Gyimes: Gyepece, Bükkhavas pataka – 2 (Magyar Zoltán, 2003. 612–613., 622–623.); Sepsikőrőspatak (Zsigmond Győző, 2004. 77–78.; Uő, 2009. 31.; Uő, 2011. 72.); Bikfalva (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 65.); Gyimes: Csinód (Magyar Zoltán, 2009a. 342.); Gyimes: Farkasok pataka – 2 (MZA 107707., 107713. – Magyar Zoltán gy., 2016).

MO: Jugán (KJNTA Csángó Archívum K 21/4. – Lükő Gábor gy., 1933); Lábnik (EA 2275/277. – Diószegi Vilmos gy., 1951); Lészped (Hegedűs Lajos, 1952. 61.); Magyarfalu (MNA R 22/IV. 101. – Zentai János gy., 1966); Somoska (Halász Péter, 2005. 119. – 1972); Klézse – 2, Pokolpatak (Bosnyák Sándor, 1980. 42., 42–43., 108–109.).

K 52.1. A gyógyító kigyókő. Kőszvényt/reumát/fejfájást/gyomorfekélyt/hályogot/szemfájást/veszettséget/a haszonállatok betegségeit orvosló kigyókő.

KM: H. n. (Jókai Mór, 1966. 107. – 1883).

DT: Göcsej (Gönczi Ferencz, 1904. 35.).

FF: Gergelyfalva, Almágy, Ajnácskő (Szarvas Gábor, 1894. 388–389.); Nagyvisnyó (Ujváry Zoltán, 2000. 200.); Balogfalva, Rimapálfalva, Szútor/Bellény, Korláti (MZA 93201–93204. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2004–2007); Balogfalva (Varga Norbert, 2014. 186.).

AF: Kiskunmajsa (KJMNA 228.81/1. – N. N. gy., 1981); Beregszász, Beregújfalva – 9, Dercen, Fornos, Gát – 3, Kígyós, Nagyberég (P. Punykó Mária, 2002. 115–123.).

SZ: Háromszék (Herrmann Antal, 1897. 478–479.).

K 53. Értékes ékszerek.

K 53.1. Az értékes gyűrű. Titkos helyre rejtett/véletlenül megtalált különlegesen értékes/ékköves gyűrű. / Egy történeti hős/egy gróf elrejtett/elvesztett pecsétgyűrűje. / Az óriáslány kútba ejtett gyűrűje.

DT: Szatta (EA 3774/6. – Dömötör Sándor gy., 1952); Zaláta (Kerny Terézia, 1990. 291. – Genthon István gy., 1955).

FF: Legenye (SRKA 1628/15–16. – Éless István gy., 1922); Mátraderecske (EA 1343/72. – Veres László gy., 1971); Tornagörgő (MZA 5. – Magyar Zoltán gy., 1996); Tornagörgő (Magyar Zoltán, 2001a. 371.); Krasznahorkaváralja (Uő, 2011c. 136–137.).

AF: Mándok (Freenczi Imre–Molnár Mátyás, 1972. 26.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 153.).

ER: Magyarszovát (Tamás Irén, 1979. 222.); Magyarszovát (Magyar Zoltán, 2012a. 452. – Zsigmond Győző gy., 1982).

SZ: Énlaka (Gagy József, 2008. 140.).

K 53.2. Egyéb ékszerek. Titkos helyre rejtett/véletlenül megtalált értékes ékszerek.

DT: Somberek (Baranya megye földrajzi nevei II., 1982. 188.).

FF: Abaújvár (EA 14101/11. – Varga Ilona gy., 1962); Borsodnádásd (EA 22001/11–12. – Dobosy László gy., 1975); Dernő (Ujváry Zoltán, 2000. 263. – 1973); Uzapanyit (MZA 93085. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009); Gesztete (MZA 93064. – Varga Norbert gy., 2011); Sajóháza (Magyar Zoltán, 2011c. 130.).

AF: Szeghalom (Szűcs Sándor, 1936. 301–302.); Békéscsaba, Körösszegapáti (MMMNA 37-1954/7–9. – Linder László gy., 1930-as évek); Hajdúhadház (MOA 11778. – Enyedi József gy.); Miske (EA 15565/27. – Csincsák Róza gy., 1967); Szaján (Frenczi Imre, 1973. 318.); H. n. (Szende László, 2002. 411–412.); Kecel (Fehér Zoltán, 2004. 153.).

ER: Somogyom* (Magyar Zoltán, 2011a. I. 373. – Orbán Dániel); Várfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I. 443.); Fickó (Uő, 2011a. II. 194.).

SZ: Székelyvécke (Burus János, 1986. 180.).

K 54. Értékes fegyverek.

K 54.1. Különleges kardok. Titkos helyre rejtett/véletlenül megtalált aranyozott/gyöngymarkolatú kardok. / A hegytetőn földbe szúrva talált/a kőből kinövő kétélű kard.

DT: Bodonhely (Nagy Gyula, 1995. 133. – 1932).

FF: Putnok (Bodnár Mónika, 2009. 174–175.).

AF: Sárrétudvari (P. Madar Ilona, 1967. 77.).

ER: Felső-Maros mente/Ratosnya vidéke (Wlislocki Henrik, 1894. 321.); Torda vidéke (Téglás István, 1915. 285–288.); Szilágysámszon (MZA 636. – Magyar Zoltán gy., 2000); Várfalva (Magyar Zoltán, 2011a. I. 443.).

→MZ II. A 57.

K 54.2. Egyéb értékes fegyverek. Titkos helyre rejtett fegyverek/hadiszerek.

DT: Igar (Párniczky Józsefné, 1977. 216. – Pesty Frigyes, 1864. Fejér vármegye); Szilasbálhás (EA 424/3. – Pongor József gy., 20. század eleje); Hosszúfalu (Kaszás József, 1995. 66.).

FF: Alsócsáj (Pesty Frigyes, 1864. Abaúj vármegye, 6.).

AF: Solt vármegye (Pesty Frigyes, 1864. Pest-Pilis-Solt vármegye, 373.); Beregdaróc (JAMNA 2000-67/12. – Papp Zoltán gy., 1960).

ER: Nagymonótfalu (Petri Mór, 1901. I. 497.).

K 55. Értékes kegyszerek. Titkos helyre rejtett/véletlenül megtalált templomi kehely/monstrancia/miseruha/szentképek/pogány áldozati eszközök/más értékes kegyszerek.

DT: Bogyzsló (Tolna megye földrajzi nevei, 1981. 461.); Várvölgy – 2 (Petánovics Katalin, 2005. 301.); Pered (MZA 90548. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

FF: Abaújvár (Kandra Kabos, 1891. 153.); Szendrő (EA 453/89. – Végh Ferenc gy., 1912);

Gímes (Magyar Zoltán, 2002. 102. – Danczi Lajos gy., 1953–1964); Debrőd (Magyar Zoltán, 1998a. 311–312.; Uő, 2001a. 370–371.); Barka, Szepsi (Uő, 2011a. 347., 365–366.).

AF: Nyírbátor (BIMA 182-84/20. – N. N. gy., 1984); Mezőtelegd (MZA 48630. – Varga Árpád gy., 1990 k.).

ER: Magyarvita (Magyar Zoltán, 2004a. 340.).

SZ: Barót (Orbán Balázs, 1868. I. 216.); Bodos (Janitsek Jenő, 2004. 76.); Bodos (Magyar Zoltán, 2011b. 195.).

K 56. Uralkodói felségjelvények.

K 56.1. Nagy Sándor koronája. Bocskai fejedelem koronája, amely eredetileg Nagy Sándor uralkodói diadémja volt.

KM: H. n.* (Szekeres Gyula, 2004b. 140–141. – Bornemissza Váczi Menyhért históriás éneke, 1607).

K 56.2. Elrejtett királyi korona. Feneketlen gödörbe dobott/odvas fába rejtett/földbe ásott királyi korona. / Az elrejtett Szent Korona.

AF: Kistráska (D. Varga László, 2003. 141.).

→MZ III. K 18.

K 56.3. Királyi köntös. Titkos helyre elrejtett aranyveretes királyi köntös.

AF: Szentes (Szende László szerk., 2002. 127.; Szende László, 2002. 413.).

K 57. Értékes pecsétek. Szeged város Tiszába dobott, majd véletlenül megtalált szabadalmas pecsétje.

AF: Szeged (Bálint Sándor, 1980. 502–503.).

K 58. Aranyhaj, aranyhajsálak.

K 58.1. Az elhullajtott aranyhajsál. A fésülködő tündérek által elhullajtott és az emberek által megtalált aranyhajsálak. / Egy fésülködő tündér orvul levágott aranyhajtincsei. / Az aranyhajú várkisasszony forrás mélyére rejtett hajtincsei. / Szvatopluk hármás ércokporsójában fekvő lányának talpig érő aranyhaja. / A kincskigyulás nyomán a földben talált, aranyos pántlikával befont női haj.

DT: Dömös (Hanusz István, 1892. 13.); Olad (SMNK 1038/15–16. – Tóth József gy., 1976).

FF: Ipolyfödemes (Ipolyi Arnold, 1854. 65.; A tengeri kisasszony, 2006. 144. – Ipolyi Arnold gy.); Bajmóc (Szombathy Viktor, 1979. 18.); Szádudvarnok (Magyar Zoltán, 2011a. 542.).

AF: Tiszafüred (Ecsedi István, 1925. 100.).

ER: Kolozsvár (Vasárnapi Ujság, 1888. 750.).

K 58.2. A kinövő aranyhajsál. Ha valaki eltalálja egy bizonyos forrás (a dömösi Szőke-forrás) vizében a mosakodás pontos idejét, annak arany hajsálai nőnek, mert a forrást korábban egy aranyhajú tündér használta fürdőviznek.

DT: Dömös (Hanusz István, 1892. 13.); Dömös (Esztergom vármegye, 1908. 87.).

K 59. Aranygyapjas berbécs. Az óriás által egy titkos barlang mélyére rejtett aranygyapjas berbécs. / Mátyás király aranszörű báránya. / Boda király aranszörű kecskéje.

ER: Alsórákos (Orbán Balázs, 1868. I. 203.; Kozma Ferenc, 1882. 15.; Kandra Kabos, 1897. 490.); Alsórákos (Lőrincz Sándor, 2007a. 32.).

DT: Balatonmellék (Lóczy Lajos, 1921. 174.); Hegyhátszentpéter (SMK 245/II: 8. – Surányi István és Surányi János gy., 1954).

K 60. Aranyhalak. A vár alatti halastóban a várúrnő aranyhalakat tart.

FF: Alsósajó (Pesty Frigyes, 1864. Gömör vármegye).

K 61. Különleges borok.

K 61.1. Titkos pincében megmaradt óbor. Beomlott/elsüllyedt/ellenség elől befalazott régi pincékben elrejtett/fellelt boroshordók/bivaly bőr borostömlők/borospalackok/300 hektoliter/akó bor.

DT: Kányavár (Gönczi Ferencz, 1901. 411.); Kerkasztentmihályfa, Kányavár, Rózsásszeg, Hosszúfalu (Uó, 1914. 33., 38–39., 66., 86.); Kányavár (N. Szabó Gyula, 1927. IX. 345.); Csákánydoroszló (EA 2488/6. – Dömötör Sándor gy., 1951); Csácsbozsok, Páka (GMA 5/1–2., 8. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Kiskengyel – 2 (EA 6305/9. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Kotormány (EA 19984/33. – Avas Kálmánné gy., 1978); Bajót (Komárom megye földrajzi nevei, 1985. 70.); Zalavár (<http://www.nti.btk.mta.hu/kapcsolathalo/index.php/Zalavár> – Petánovics Katalin gy., 1985); Balatongyörök (Zala megye földrajzi nevei II., 1986.

95.); Szakonyfalu (Eperjessy Ernő, 1988. 405.; Uő, 1996. 187.); Külsővat (Varga Éva Teréz, 1996. 243.); Szellő (Pesti János szerk., 2002. 245.); Külsővat, Sokorópátka (Edelényi Adél, 2004. 41., 214.).

FF: Diósgyőr (Istvánffy Gyula, 1891. 74–75.); Penc (EA 9593/9. – Gerengay Pál gy., 1924–1955); Hubó („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 193–194. – Bíró Katalin gy., 1994); Bekölce (Zábrátky Éva, 2004. 336. – Bakó Ferenc gy.); Lévárt (MZA 93066. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).

AF: Adony (Résző Ensel Sándor, 1861. 245.); Csenger (Luby Margit, 1985. 33. – 1944); Nagyecsed (Ferencci Imre–Molnár Mátyás, 1972. 262.); Nyírmada (Molnár Sándor, 2003. 151.); Tiszacsege (Papp József, 1978. 45.); Ceglédbercel (Szende László szerk., 2002. 148–149.).

ER: Magyarkékes (Mizser Lajos, 2001. 161. – Pesty Frigyes, 1864. Szatmár vármegye); Dészfalva (Adorjáni Rudolf, 1997. 24.); Kajántó (KJNTA 1074-03/3. – Pete-Komáromy Sára gy., 2003); Kajántó (Móra László Tibor, 2004. 125.); Völcsök (Magyar Zoltán, 2007a. 336.); Kide (MZA 82910. – Magyar Zoltán gy., 2007); Ajton (Magyar Zoltán, 2011a. I. 494.).

SZ: Vargyas (Sági Károly, 1982. 366.); Nyárádkarácsonyfalva – 2 (EA 27329/5., 35. – Asztalos Enikő gy., 1996).

K 61.2. Bőrében megálló óbor. A beomlott/ellenség elől befalazott titkos/véletlenül megtalált pincében olyan régi borok vannak, hogy a hordók dongája már régen lerothadt róluk, és már csak a megszilárdult, megkövesedett kérge („bőre”) tartja/foglalja magába az emlékezettel elérhető időn túl leszüretelt, esszenciává nemesedett italt.

DT: Náprádfa (Gönczi Ferencz, 1901. 411.; Uő, 1914. 49.); Gersekarát (EA 2445/5. – Dömötör Sándor gy., 1951); Babosdöbréte (GMA 5/14. – Szentmihályi Imre gy., 1951); Csonkahegyhát/Vargaszeg (EA 3887/16–17. – Szentmihályi Imre gy., 1952); Csonkahegyhát (EA 6207/3. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Becsvölgye: Vargaszeg, Kustánszeg, Rózsásszeg (EA 6305/12–13., 21., 30. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Bajót (BBMNA 20/10. – Balogh László gy., 1964); Bajót (EA 14477/20. – Balogh László gy., 1965); Bajót (BBMNA 44/19. – Balogh László gy., 1968); Adorjánháza (EA 20082/25. – Szalóky László gy., 1978); Csókakő (EA 25053/8. – Németh Béla gy., 1992); Kopács (Lábadi Károly, 1994. 390.); Nagybajcs (Edelényi Adél, 2003. 68.; Uő, 2004. 255.); Várvölgy (Petánovics Katalin, 2005. 301.).

FF: Znióvárálja (Zányi Kálmán, 1886. 32. szám, 2.); H. n. (Versényi György, 1895. 236.); Rakaca (Kisfalusi János, 1994. 23.); Barka, Szilice (Magyar Zoltán, 2011a. 307–308., 331.); Rárósmúlyad (MZA 84267. – Varga Norbert gy., 2003); Makranc, Lukanénye, Darnya (MZA 84690., 99501., 93081. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008–2011).

AF: Kiskunhalas (GYINMA 209/5. – Molnár József gy., 1939); Kiskunfélegyháza (EA 7678/40 – Szentmihályi Imre gy., 1949); Úri (EA 7354/3. – Dobos Ilona gy., 1964).

ER: Lele (MZA 622. – Magyar Zoltán gy., 2001); Kispetri (Magyar Zoltán, 2004a. 209–210.); Alsótők (MZA 82912. – Magyar Zoltán gy., 2006); Zsibó, Hadad, Lele – 3, Szilágyballa (Magyar Zoltán, 2007a. 205–206., 247., 336.); Kide (MZA 82911. – Magyar Zoltán gy., 2007).

SZ: Nyárádszentlászló (Erdély–Erdély Népei, 1901. 28–29. – Kelemen Lajos gy.).

K 61.3. A megkocsonyásodott óbor. A beomlott/ellenség elől befalazott titkos/véletlenül megtalált pincében olyan régi borok vannak, hogy az eltelt hosszú

évek alatt maguktól kocsonyássá sűrűsödtek, olyannyira, hogy már csak késsel lehet vágni belőlük.

DT: Ibafa (Vargha Károly–Rónai Béla–Muszty László, 1960. 124.); Lábatlan (BBMNA 53/62. – Balogh László gy., 1971); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 269.); Kopács (Lábadai Károly, 1994. 390.); Sokorópátka, Tényő (Edelényi Adél, 2003. 66–67., 67–68.; Uő, 2004. 255–256.).

FF: Hubó (EA 26330/3. – Bíró Katalin gy., 1960-as évek); Ipolypásztó (Zalabai Zsigmond, 1984. 71.); Rárósmúlyad (MZA 84265. – Varga Norbert gy., 2003); Hubó, Darnya (MZA 93082., 93081. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009, 2011); Alsómihályi, Kistoronya (MZA 101895., 101896. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014); Gönc – 2, Pányok (MZA 99648., 99662., 99979. – Magyar Zoltán gy., 2014).

AF: Bodroglóz (Komáromi János, 1924. 194.); Kisiratos (Kovács Ferenc, 1995. 36. – 1950-es évek); Aporliget (Ferencci Imre–Molnár Mátyás, 1972. 209.); Karcag (Örsi Julianna, 1997. 27.); Zemplén (MZA 99485. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014).

ER: Zalatna (Csáki Árpád, 2015. 103. – Pesty Frigyes, 1864. Alsó-Fehér vármegye); Váralja (Magyar Zoltán, 2005a. 149. – Orbán Dániel gy.); Szilágycseh/Lele (MZA 735. – Magyar Zoltán gy., 2005); Hadad (Magyar Zoltán, 2007a. 336.).

SZ: Komolló (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 72.).

K 61.4. A megrészedett kincstaláló. Az óbort megkóstoló, abból csak egy kortyot ivó/a megkocsonyásodott borból csak egy kis darabot megevő emberek annyira berúgnak, hogy aztán egész nap alszanak.

DT: Csonkahegyhát (EA 6207/3. – Szentmihályi Imre gy., 1956); Adorjánháza (EA 20082/25. – Szalóky László gy., 1978); Szentgál (Vajkai Aurél, 1987. 269.).

FF: Kistoronya (MZA 98811. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2014).

AF: Bodroglóz (Komáromi János, 1924. 194.); Üri (EA 7354/3. – Dobos Ilona gy., 1964).

SZ: Nyárádszentlászló (Erdély-Erdély Népei, 1901. 28. – Kelemen Lajos gy.).

K 61.5. A veres barátok óbora. A veres barátok által elrejtett/a kolostor titkos pincéjében hosszú időn át megmaradt borok.

DT: Balatongyörök (Zala megye földrajzi nevei II., 1986. 95–96.); Külsóvat (Varga Éva Teréz, 1996. 243.); Sokorópátka, Tényő, Nagybjacs (Edelényi Adél, 2003. 66–68.; Uő, 2004. 255–256.); Külsóvat, Sokorópátka – 2 (Edelényi Adél, 2004. 41., 214.); Várvolgy (Petánovics Katalin, 2005. 301.).

FF: Diósgyőr (Istvánffy Gyula, 1891. 74–75.).

ER: Lele (Magyar Zoltán, 2007a. 247.).

K 61.6. A törökök óbora. A törökök/a török szultán által elrejtett, hosszú időn át megmaradt borok.

DT: Hosszúfalu (Gönczi Ferencz, 1914. 86.); Bajót (BBMNA 20/10. – Balogh László gy., 1964); Bajót (EA 14477/20. – Balogh László gy., 1965); Bajót (BBMNA 44/19. – Balogh László gy., 1968); Bajánsénye (EA 19984/33. – Avas Kálmánné gy., 1978); Bajót (Komárom megye földrajzi nevei, 1985. 70.); Szakonyfalu (Eperjessy Ernő, 1988. 405.); Csókakő (EA 25053/8. – Németh Béla gy., 1992).

FF: Makranc (MZA 84690. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008).

K 62. Titkos helyre rejtett élelmiszerek.

K 62.1. Titkos helyre rejtett termények. Titkos pincébe/a homoródalmási barlangba rejtett gabona/zsír/szalonna, amit egy elkóborolt állat nyomán fedeznek fel/amit a környékbeliek azóta is keresnek.

DT: Náprádfa (Gönczi Ferencz, 1901. 411.; Uő, 1914. 49.); Göcsej (Uő, 1914. 226.).

FF: Nézsza – 2 (EA 12164/8. – Gerengay Pál gy., 1922–1955); Borsodnádásd (EA 12161/4. – Nemcsik Pál gy., 1959); Balogfalva (MZA 93073. – Varga Norbert gy., 2004).

AF: Erdőd (Kónya László szerk., 2003. 108.).

SZ: Barót (Magyar Zoltán, 2011b. 62–63.).

K 62.2. Titkos helyre felhalmozott liszt (A lisztesen előkerülő állat). Titkos pincében felhalmozott liszt, amit egy az üregbe bebújt állat (disznó/kutya/róka) nyomán fedeznek fel, miután az a föld alól a liszttől fehéresen bújik elő.

FF: Fony (Ferenczi Imre, 1960. 429.); Taktaszada (Szabó Lajos, 1975. 277.); Domaháza (EA 22001/13–14. – Dobosy László gy., 1981).

AF: Szabolcs (EA 13280/2. – Veress József gy., 1933); Nagykereki (MZA 71547. – Lackovits Emőke gy., 1968); Szalárd (Duka János, 1993. 50–51. – 1979); Szalacs – 2 (Bihari népmondák, 1995. 58., 116. – Várhalmi Árpád gy., 1980); Hegyközszentmiklós (Uo., 37. – Molnár Jolán gy., 1981); Szabolcs (Szende László szerk., 2002. 236.); Érszakácsi, Tóti (Magyar Zoltán, 2011a. II. 439., 485.); Érkeserű, Gálospetri, Kiskereki, Szalacs (Uő, 2013a. 155–156.).

ER: Marossárpatok (Vajda András, 2015. 91. – Adorjáni Károly gy., 1903); Élesd (Bihari népmondák, 1995. 116. – Berecz István gy., 1976); Kárásztelek – 2, Völcsök (Magyar Zoltán, 2007a. 163., 337.); Kárásztelek – 2 (MZA 98009., 98010. – Magyar Zoltán gy., 2013).

K 63. Kincsként talált méz. Álomlátás nyomán egy kivágott fában vadméhek mézére lelnek.

MO: Bahána (Bosnyák Sándor, 2004. 58.).

K 64. Magyarország kincse.

K 64.1. Magyarország összes kincse. Magyarország összes összehordott/elsüllyedt kincse egy tátrai barlang mélyén/Adorján várában/egy ismeretlen, hatalmas alföldi pincében.

FF: Szepesség (Ipolyi Arnold, 1854. 109., 345.); Szepesség (Hanusz István, 1892. 14–15.; Uő, 1893. 338.; Uő, 1900. 58.).

AF: Szalárd (Bihari népmondák, 1995. 122–123. – 1981); H. n. (Szende László, 2002. 411–412.).

K 64.2. A kincses Erdély. Erdély földjében több kincs van elrejtve, mint rajta kívül az egész világon együttvéve.

ER: Gyalu (Mozsolics Amália, 1943. 46.).

K 64.3. A község kincse. A község határában olyan sok kincs van elrejtve, hogy a kincslátó garabonciás/táltos alig tudja számba venni/hogy szinte „bűzlik” a határ tőle. / Egyetlen falu határában sincs annyi pénz, mint a nevezett község határában.

DT: Gerse (EA 5792/23. – Irányi Lujza gy., 1952); Halastó (EA 23287/36. – Irányi Lujza gy., 1953); Gyanó (Mozsolics Amália, 1963. 227.); Csicsó (Fehérváry Magda, 1987. 42–43.); Várvölgy (Petánovics Katalin, 2005. 299.).

AF: Tiszacsege (MNAR HS ltsz. n.; MZA 105369. – Kovács Péter gy., 1950).

K 65. A hadsereg kincse. A katonák (a magyar/osztrák/török/kun sereg) titkos helyre rejtett zsoldja/magtára/felszerelése.

DT: Sopron (Vasárnapi Ujság, 1858. 366.; Szendrey Zsigmond, 1926. 183.); Sopron (Hunfalvy János, 1860. II. 366.); Becsvölgye: Vargaszeg (EA 6305/12. – Szentmihályi Imre gy., 1958).

FF: Pelsőc (Nyiresy-Tichy Kálmán, 1935. 18.); Garamdamásd (Parák Endre, 1974. 117–119.).

AF: Erdőd (Kónya László szerk., 2003. 108.).

ER: Zsibó (Tóth Kálmán, 2014. 257–258. – Cserey Miklós levele, 1815); Magyarberéte (Magyar Zoltán, 2012a. 392. – Orbán Dániel gy.).

SZ: Felsőrákos (Demeter László, 1998. 172. – Lőrincz István kézírata, 1987); Gyimes: Farkasok pataka (Magyar Zoltán, 2008b. 98–99.; Uő, 2008b. 151–152.; Uő, 2009e. 110.); Bölön (Uő, 2011b. 195.).

K 66. Történeti hősök kincse. Nevezetes történelmi személyek által elrejtett/nekik tulajdonított kincsek.

→MZ VIII. D 1–20.

K 67. Értékes könyvek és iratok.

K 67.1. Kincses könyvtár, kincses könyvek. IV. Béla király barlangba rejtett könyvtára. / Attila koporsójába üvegtokban helyezett húszkilós könyv. / A kommunisták elől elrejtett díszes bibliák. / Milfajt Ferkó által gyűjtött és az erdőben elásott ponyvairatok.

ER: Kőszegremete (Bura László, 1975. 22.; Uő, 1990. 39.); Magyarvista (Magyar Zoltán, 2004a. 340.); Kőszegremete (BBE MIK Á-637/19. – Székely Izabella gy., 2007).

AF: Apátfalva (MZA 28413. – Sinkó Rozália gy., 1999).

DT: Bokod (Dömötör Sándor, 1930. 22.).

K 67.2. Kincset érő iratok. Bakabánya/a dobokai vár harangba rejtett városi levéltára. / Titkos kincsekre vezető iratok. / Pintye saját kezűleg írt, elrejtett életrajza.

FF: Bakabánya (Prohászka Mátyás, 1857. 154.); Csóvár (EA 9593/3. – Gerengay Pál gy., 1922–1955).

ER: Mojszin (Siegmethe Károly, 1884. 94.; Uő, 1885. 86.); Kide (EA 31188/116. – Szűcs Sándor gy., 1941).

K 68. Kincsnek számító ritka ércek.

K 68.1. A kincsnek számító réz. Rézzel teli kincses pince. / A föld alatt rejtőző, az utolsó időkben a végső ütközet alkalmával napvilágra kerülő rézhíd.

FF: Ipolydamásd (EA 2746/5–6. – Magyar Margit gy., 1951).

SZ: Ilyésmező (Téglás Gábor, 1927. 46–47.); Szentivánlaborfalva (Simon Katalin, 1946. 73.); Gyimes: Jávárdi pataka (Salamon Anikó, 1987. 58. – 1972).
AF: Szeghalom (EA 1281/5. – Szeghalmi Gyula gy., 1903).
ER: Kiskalán* (Bacsilla Elek, 1868. 254.).
→MZ IV. N 80.2. →MZ VIII. K 13.3. →MZ VIII. K 14.3. →MZ VIII. K 15.3. →MZ VIII. K 18.3.

K 68.2. A kincsek számító ólom. Földmunka közben talált százkilós ólom. / Kincsasók által talált vasbéka.

DT: Dobradó (MZA 91172. – Magyar Zoltán gy., 2010).
FF: Ipolykiskeszi (MZA 89447. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2011).

K 69. A kincses kamra kulcsa. A kincses pince/várpince elrejtett kulcsa. / A kincses kamra kulcsát természetfeletti lények kínálgatják az arra tévedő embereknek.

DT: Babosdöbréte (Gönczi Ferencz, 1914. 57.); Becsvölgye: Vargaszeg (EA 6305/12. – Szentmihályi Imre gy., 1958); Babosdöbréte („Beszéli a világ, hogy mi magyarok...”, 1998. 306–307. – Szalai Anikó gy., 1995).
FF: Terbeléd (Magyar Zoltán–Varga Norbert, 2007. 156.); Lévárt (MZA 93066. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2009).
ER: Nyárszó (Jankó János, 1892. 37.); Kide (EA 31188/116. – Szűcs Sándor gy., 1941); Aranyospolyán (Zsigmond Győző, 1993. 123.); Szék (Bosnyák Sándor, 2001. 171.); Kide (Ambrus Judit szerk., 2006. 11–12.); Szék (Janitsek Jenő, 2009. 84.).
SZ: Bölön (Kisgyörgy Zoltán, 2008. 211.).
→MZ VIII. A 15.2.2. →MZ VIII. F 20.

K 70. Egyéb kincsek (vegyes hagyományok).

K 70.1. A rómaiak pénze. A rómaiak/más antik népek (trákok/dákok) által vert/elrejtett aranypénzek/Lysimachus-aranyak.

ER: Hunyad vármegye (Miles, Matthias, 1670. 45.); Hunyad vármegye (Kőváry László, 1852. 50–51.; Uő, 1857. 35–36.); Lozsád (Kolombán Samu, 1894. 244.); Kőboldogfalva (Radnóti Dezső, 1901. 244.).
SZ: Firtosvárálja (Kőváry László, 1852. 187.); Nyáradszereda (EA 27128/2. – Dósa Erika gy., 1995).

K 70.2. Lehel vezér megtalált kürtje. Lehel tatárok elől elrejtett kürtje, amely évszázadokkal később szántás alkalmával kerül elő/legeltetés közben egy pásztor találja meg.

AF: Jászfényszaru (EA 7678/165. – Szentmihályi Imre gy., 1949); Jászfényszaru (H. Bathó Edit, 1999. 62.).

K 70.3. Az óriások után maradt kincsek. Legeltetés közben talált óriásfog. / Az óriás elrejtett/megtalált tála.

ER: Nagyszeben (Tasnádi Kubacska András, 1939. 183.); Magyarmacskás (Szabó T. Attila–Gergely Béla, 1945. 148–149.).

K 70.5. Kincstre vezető kőbalta. Az eke által kivetett őskori kőbalta, amellyel a kincskereső meglátja a földbe rejtett kincseket, ha fejbe ütögeti magát vele.

AF: Domaszék (Móra Ferenc, 1958. 196. – 1931).

K 70.6. Kincslátó acéltükör. Bocskai fejedelem kincsei között említett kincslátó acéltükör.

KM: H. n. (Szabó Károly, 1878. 152.).

K 70.8. Az elrejtett óra. Az eke által a földből kifordított/rablók által elrejtett aranyóra. / Az elsüllyedt kolostor föld alól ketyegő/csengő toronyórája. / A grófi kriptából bizonyos időközönként hallható óracsőörgés.

AF: Karcsa (Balassa Iván, 1963. 196–197.); Hajós (VKMA 209-82/165. – Harmath Lajosné gy., 1972); Hajós (Kuczy Károly, 1980. 74. – Harmath Lajosné gy.); Hajós – 2 (Schön Mária, 2005. 159–160.); Hajós (Wicker Erika–Knipl István, 2005. 43. – Schön Mária gy.).

ER: Türe (Magyar Zoltán, 2004a. 335. – Vöö Gabriella gy., 1971); Kisbarcsa (MZA 1504. – Magyar Zoltán gy., 2006); Kisbarcsa (Magyar Zoltán, 2009d. 148.).

K 70.9. A megtalált toronydész. Az elpusztult vár sáncában fürdés közben megtalált, oda lehullott hajdani toronydész.

AF: Kocsord (EA 373/23. – Borbély Imre gy., 1927).

K 70.10. A tókába rejtett szerszámok. Az ellenség közeledtének hírére a kovácsok által egy tókába rejtett szerszámok.

DT: Lenti (Gönczi Ferenc, 1914. 32.).

K 70.11. Sárkányfog. Szántás közben talált sárkányfog, amely a viselőjének átlagon felüli erőt biztosít.

AF: Túrkeve (Szűcs Sándor, 1940. 455.).

K 70.12. Arannyá változó kő. A koronás kígyó által lakott tó vize minden követ arannyá változtat, ha akad olyan bátor ember, aki hajlandó meríteni belőle.

SZ: Tusnád (Herrmann Antal, 1893. 351.; Wlislöck Henrik, 1894. 322.).

K 70.13. A csodás cseppkő. Véletlenül felfedezett/máig is ismeretlen cseppkőbarlang. A cseppkőbarlang felfedezője csak egymillió pengő ellenében hajlandó felfedni a barlang helyét, és mivel a kért pénzt nem kapja meg, a titkát nem árulja el.

FF: Detrekőváralja (Pesty Frigyes, 1861. 134.); Sajógömör (MZA 93091. – Magyar Zoltán és Varga Norbert gy., 2008).

ER: Rév – 3 (MZA 91069., 94702., 94703. – Magyar Zoltán gy., 2011–2012); Rév (Magyar Zoltán, 2012b. 203–204.).

→MZ VIII. J 128. →MZ IX. F 68.1.

A MAGYAR TÖRTÉNETI MONDÁK KATALÓGUSA a nemzetközi folklorisztika első olyan tudományos monográfiája, amely típus- és motívumindex formájában, hatalmas adatbázis alapján mutatja be egy európai nép folklórjának azt a szegmensét, amely a történelmi és kultúrtörténeti emlékezetre reflektál népköltészeti (prózaepikai) formában. E kézikönyvsorozat a benne szereplő kulturális örökség révén sok-sok generáció teremtő képzeletvilágát, ezeregy száz év történelmének lokális és nemzeti hagyományait összegzi és rendszerezi. Olyan szellemi katedrális ez, amely az európai kultúrkör minden bizonnyal tematikailag legváltozatosabb mondavilágát örökíti meg.

A KATALÓGUS NYOLCADIK KÖTETE egy átmeneti jellegű tematikus alműfaj, a kincsmondák regisztere. Mivel számos ponton kötődik egyéb témacsoportokhoz, és maga az elrejtett kincs legalább annyira történeti, mint hiedelemtéma, e kézikönyvben válik megismerhetővé ez a népi képzeletet évszázadok óta megmozgató színes hagyomány is. A korábbi kötetekkel ellentétben a tudományos rendszerezés alapja nem elsődlegesen a típus, hanem a típus és motívum kombinációja volt, ugyanis a kincsmondák között viszonylag kevés a kiforrott, „klasszicizálódott” típus, és a motívumkészletet nagyfokú variabilitás jellemzi. A főbb tematikus egységek e kötetben is fejezetekre tagolva jelennek meg: a titkos kincs lehetséges lelőhelyéről, megtalálásának időpontjáról, az általa adott jelekről, az elrejtéséről és megtalálásáról, természetfeletti őrzőiről, a kincskeresőt fenyegető veszélyekről szóló folklórhagyományok, a rejtett/fellelt értékek listájával bezárólag. E teljességre törekvő összefoglalás a kincsmondák tekintetében a nemzetközi folklorisztika történetének második nagyszabású típus- és motívumindexe.

